

ספר

זהר תורה

הוא פירוש זוהר הקדוש על התורה

מאת התנא רבי שמעון בר יוחאי ז"ל

מסודר על כל פסוק הפירושים והענינים השייכים לו. וגם הפירושים והענינים של הפסוקים הנמצאים בשאר מקומות זוהר נלקטו ונקבצו ונסדרו במקומם בלשון זוהר עם העתקת לשון הקודש שורה לעומת שורה. ועל ידי זה יוכלו כל באי שעריו זהר תורה לכנוס ולטייל בפרדס זוהר ויתקיים מה שאמר אליהו לבר יוחאי שספר הזוהר יתגליא לתתאי בסוף יומיא ובניניה ושבתם איש אל אחוותו וגו'.

וכדי להקל על המעיין הצגתי הפירוש

זין זוהר

על פי דרך המקובלים המפורסמים מפורשי זוהר.

כל זה הכינתי בעזרת השם יתברך אני הקטן
יהודה יודל ראזענבערג במהו"ר ישראל יצחק ז"ל
מגזע ר' יהודה הסיד ז"ל.

מלפנים רב בווארשא, לאדון, מדינת פולין, אח"כ ראב"ד בערי טוראנטא ומאנטריאל,
מדינת קאנאדא, מחבר הספרים — ידות נדרים, רפאל המלאך, ילקוט אליהו
הנביא, קריאה הקדושה, מקוה יהודה, ועוד ספרים בכתובים.

בעיר נויארק

תגאל מהרה

נדפס בשנת

דברים

יצא לאור

על ידי וועד להפצת לימוד זוהר הקדוש
ברוקלין נוא יארק - שנת תשס"ג לפ"ק

א' אלה

הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר וגו' ודי זהב. פתח רבי אלעזר ואמר כתוב (ג) ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתוב אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אלא אנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך ולא מקודם לזה. הלא נאמר ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. ותמיד ונקומם ונעלה בית אל. וכאן נאמר מארץ מצרים. אלא מן היום שהיו ישראל בעולם לא הכירו כבודו של הקב"ה. מלבד בארץ מצרים שהיו באותה עבודה הקשה ויצעקו אליו. ולא היו משנים מנהגם לעולם. ושם נבחנו האבות כמו התוך הזהב בתוך כור האש. ועוד שהיו רואים בכל יום כמה כשפים וכמה מינים רעים דהמשות לאנשים. ולא סרו מדרבם לימין ולשמאל. ואע"פ שלא היו יודעים כל כך בכבוד הקב"ה. אלא שהלכו אחר מנהגי אבותיהם. ואחר כך ראו כמה נסים וכמה גבורות ולקחם הקב"ה לעבודתו. ולפי שכלם ראו כמה נסים וטופתים בעיניהם וכל אותן האותות והגבורות. אמר ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. כי שם היה בהתגלות הכבוד שלו. ונגלה עליהם על הים וראו זיו כבוד העליון שלו פנים בפנים. שלא תאמרו כי אלהים אחר הוא שדיבר עמנו. אלא אני הוא שראיתם אותי בארץ מצרים. אני הוא שהרגתי שונאיכם בארץ מצרים. אני הוא שעשית כל אותן עשר מכות בארץ מצרים. ובעבור זה ואלהים זולתי לא תדע. שלא תאמר כי אחר הוא. אלא אני הוא הכל :

ג' ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב.

זכרנו יבדך יבדך את בית ישראל וגו'. ה' זכרנו יבדך. אליו גזרין דהו עאלין בחשבנה דמדברא. וקב"ה מבדך לון ואוסף עליהו בכל זמנא. תא חזי סאי מאן דאמר שחא דחבריה דבניו או דמוניה צעי לברכא ליה ולודועא עליה ברכאן. מלן. ממשה. דכתיב ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. לבתר מאי כתיב. ה' אלהי אבותיכם יוסף אליכם ככב אלף פעמים וגו'. תרין ברכאן הו. חד. ה' אלהי אבותיכם יוסף אליכם וגו'. הא חד. לבתר ויבדך אתכם כאשר דבר לכם. לאודעם עליהו ברכאן על ברכאן. ואי איהו מני שחא דחבריה ולא אודי עליה ברכאן. הוא נתפס בקדמיותא מלעילא. ואי איהו מבדך ליה הוא מתבדך מלעילא. ובכרתא צעי לברכא לם צעינא עבא ולא צעינא בישא. ובכלא צעי קב"ה רחומותא דלכא. ומה מאן דמבדך לחבריה צעי קב"ה דיבדך ליה צעינא עבא ובלבא עבא. מאן דמבדך לקב"ה על אחת כמה וכמה דצעי עינא עבא ולבא עבא ורחומותא דלכא. בנין כך ואהבם את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' :

איכם

ב' אלה

הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר וגו' ודי זהב. פתח רבי אלעזר ואמר כתוב (ג) ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתוב אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אלא אנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך ולא מקודם לזה. הלא נאמר ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. ותמיד ונקומם ונעלה בית אל. וכאן נאמר מארץ מצרים. אלא מן היום שהיו ישראל בעולם לא הכירו כבודו של הקב"ה. מלבד בארץ מצרים שהיו באותה עבודה הקשה ויצעקו אליו. ולא היו משנים מנהגם לעולם. ושם נבחנו האבות כמו התוך הזהב בתוך כור האש. ועוד שהיו רואים בכל יום כמה כשפים וכמה מינים רעים דהמשות לאנשים. ולא סרו מדרבם לימין ולשמאל. ואע"פ שלא היו יודעים כל כך בכבוד הקב"ה. אלא שהלכו אחר מנהגי אבותיהם. ואחר כך ראו כמה נסים וכמה גבורות ולקחם הקב"ה לעבודתו. ולפי שכלם ראו כמה נסים וטופתים בעיניהם וכל אותן האותות והגבורות. אמר ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. כי שם היה בהתגלות הכבוד שלו. ונגלה עליהם על הים וראו זיו כבוד העליון שלו פנים בפנים. שלא תאמרו כי אלהים אחר הוא שדיבר עמנו. אלא אני הוא שראיתם אותי בארץ מצרים. אני הוא שהרגתי שונאיכם בארץ מצרים. אני הוא שעשית כל אותן עשר מכות בארץ מצרים. ובעבור זה ואלהים זולתי לא תדע. שלא תאמר כי אחר הוא. אלא אני הוא הכל :

ג' ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב.

זכרנו יבדך יבדך את בית ישראל וגו'. ה' זכרנו יבדך. אליו הגבריה שהיו נכנסים במספר אנשי המדבר. והקב"ה ברכך אותם והוסיף עליהם בכל זמן. הוא רואה מי שאומר שבחו של חברו של בניו או של ממונו צריך לבדך אותו ולהוסיף עליו ברכות. מניין. משה. שנאמר ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. אחר כך מה כתוב. ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככב אלף פעמים וגו'. שתי ברכות היו. אחת. ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם וגו'. הרי אחת. אחיכם. ויבדך אתכם כאשר דבר לכם. להוסיף עליהם ברכות על ברכות. ואם הוא מספר שבחו של חברו ואין מוסיף עליו ברכות. הוא נתפס עליו לראשונה מלמעלה. ואם הוא מברך אותו הוא מתברך מלמעלה. והברכה צריך לבדך אותה בעין טובה ולא בעין רעה. ובכל רוצה הקב"ה שהיה באהבת הלב. ומה מי שמבדך לחברו רוצה הקב"ה שיבדך אותו בעין טובה ובלב טוב. מי שמבדך לקב"ה על אחת כמה וכמה שנוצרך להיות בעין טובה בלב טוב ובאהבת הלב. לפיכך נאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' :

איכה

נראה מקומות א' קדושים פד : ב' סוסע י"ג : ג' כמדבר קיו :

(א) **איכה** אשא לבדי מרחכם ומשאכם וריבכם. רבי חייא פתח (ג) שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה שישו אתה ממוש כל המתאבלים עליה. בוא וראה כאשר נחרב בית המקדש וגרמו העונות והגלו ישראל מן הארץ נסתלק הקב"ה ממעלה מעלה. ולא השגיח על חרבן בית המקדש ועל עמו שהגלו. ואו הגלתה השכינה עמהם. כאשר ירד לראות השגיח על ביתו שנשרף. הסתכל על עמו והרי גלו. שאל על השכינה והרי הגלתה. אז (ג) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרה ולחגור שק. והיא גם היא מה כתוב בה (ד) אלי ככתולה חגורת שק על בעל שהייה. כמו שאמר הכתוב כי אננו. לפי שנסתלק ממנה ונמצא פרוד. ואפילו שמים וארץ כלם נתאבלו. שכתוב (ה) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. מלאכים העליונים כלם נתאבלו עליה. שכתוב (ו) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבביון. השמש והירח נתאבלו והחשיכו אורותם. שכתוב חשך השמש בצאתו וגו'. וכלם העליונים והתחתונים כבו עליה ונתאבלו. מפני מה. לפי ששולט עליה צד הטומאה השולט על ארץ הקדושה. פתח ואמר (ז) ואהר בן אדם כה אמר ה' אלהים לארמת ישראל קץ בא הקץ על ארבע כנפות הארץ. זה המקרא סוד עליון הוא. לארמת ישראל קץ. כה הוא. וכי ארמת ישראל קץ היא. אלא כך הוא ודאי וזה נתבאר. יש קץ לימין. ויש קץ לשמאל. קין לימין. שכתוב (ח) ותעמד לגורלך לקץ הימין. קץ לשמאל. שכתוב (ט) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר. וזה הוא קץ כל בשר כמו שנתבאר. קץ הימין זה שכתוב לארמת ישראל קץ. בא הקץ. זה קץ השמאל. קץ הימין זה הקץ של יצר הטוב. קץ השמאל זה הקץ של יצר הרע. וענינו שכאשר העונות גרמו ונתגברו נגור ונתנה ממשלה למלכות הרשעה לשלט ולזהרריב ביתו ומקדשו. וזהו שכתוב (י) כה אמר ה' אלהים רעה אחר רעה הנה באה. והכל אחד. ומפני זה נתאבלו עליונים ותחתונים על שנתנה ממשלה לזה קץ השמאל. ולפיכך כיון שמלכות הקדושה מלכות השמים נכנעת. ומלכות הרשעה נתגברה צריך כל אדם להתאבל עמה ולהכנע עמה. כדי שכאשר הוא תקים והעולם יהיה נשמח אז ישמח גם הוא אתה. ככתוב שישו אתה ממוש כל המתאבלים עליה. (יא) רבי שמעון כשהיה מגיע למקרא הזה היה בוכה. שכתוב (יב) השיב אחר ימינו. וכי אפשר שהשיב אחר ימינו. אלא לפי שהקדים להוריד השמאל בעולם. והימין נשארה במקום אחר. א"ר שמעון כתוב הצדיק אבר. הרי ביארנו הענין. הצדיק נאבד לא כתוב אלא הצדיק אבר. מכל אותן הפנים של המלך לא נמצא מי שאבד אלא הצדיק. אבר בשני צדדים. אחד שאין הברכות שורות בו כמו בתחלה. והשנית שנתרחקה ממנו בת זוגו. שהיא כנסת ישראל. נמצא שהצדיק אבר יותר מכלם. ולעמוד לבוא כתוב (יג) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלךך יבא לך צדיק וגושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב אלא צדיק וגושע הוא. הוא גושע בודאי. וזה נתבאר:

(ב) **איכה** אשא לבדי מרחכם ומשאכם וריבכם. רבי חייא פתח (ג) שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה שישו אתה ממוש כל המתאבלים עליה. בוא וראה כאשר נחרב בית המקדש וגרמו העונות והגלו ישראל מן הארץ נסתלק הקב"ה ממעלה מעלה. ולא השגיח על חרבן בית המקדש ועל עמו שהגלו. ואו הגלתה השכינה עמהם. כאשר ירד לראות השגיח על ביתו שנשרף. הסתכל על עמו והרי גלו. שאל על השכינה והרי הגלתה. אז (ג) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרה ולחגור שק. והיא גם היא מה כתוב בה (ד) אלי ככתולה חגורת שק על בעל שהייה. כמו שאמר הכתוב כי אננו. לפי שנסתלק ממנה ונמצא פרוד. ואפילו שמים וארץ כלם נתאבלו. שכתוב (ה) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. מלאכים העליונים כלם נתאבלו עליה. שכתוב (ו) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבביון. השמש והירח נתאבלו והחשיכו אורותם. שכתוב חשך השמש בצאתו וגו'. וכלם העליונים והתחתונים כבו עליה ונתאבלו. מפני מה. לפי ששולט עליה צד הטומאה השולט על ארץ הקדושה. פתח ואמר (ז) ואהר בן אדם כה אמר ה' אלהים לארמת ישראל קץ בא הקץ על ארבע כנפות הארץ. זה המקרא סוד עליון הוא. לארמת ישראל קץ. כה הוא. וכי ארמת ישראל קץ היא. אלא כך הוא ודאי וזה נתבאר. יש קץ לימין. ויש קץ לשמאל. קין לימין. שכתוב (ח) ותעמד לגורלך לקץ הימין. קץ לשמאל. שכתוב (ט) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר. וזה הוא קץ כל בשר כמו שנתבאר. קץ הימין זה שכתוב לארמת ישראל קץ. בא הקץ. זה קץ השמאל. קץ הימין זה הקץ של יצר הטוב. קץ השמאל זה הקץ של יצר הרע. וענינו שכאשר העונות גרמו ונתגברו נגור ונתנה ממשלה למלכות הרשעה לשלט ולזהרריב ביתו ומקדשו. וזהו שכתוב (י) כה אמר ה' אלהים רעה אחר רעה הנה באה. והכל אחד. ומפני זה נתאבלו עליונים ותחתונים על שנתנה ממשלה לזה קץ השמאל. ולפיכך כיון שמלכות הקדושה מלכות השמים נכנעת. ומלכות הרשעה נתגברה צריך כל אדם להתאבל עמה ולהכנע עמה. כדי שכאשר הוא תקים והעולם יהיה נשמח אז ישמח גם הוא אתה. ככתוב שישו אתה ממוש כל המתאבלים עליה. (יא) רבי שמעון כשהיה מגיע למקרא הזה היה בוכה. שכתוב (יב) השיב אחר ימינו. וכי אפשר שהשיב אחר ימינו. אלא לפי שהקדים להוריד השמאל בעולם. והימין נשארה במקום אחר. א"ר שמעון כתוב הצדיק אבר. הרי ביארנו הענין. הצדיק נאבד לא כתוב אלא הצדיק אבר. מכל אותן הפנים של המלך לא נמצא מי שאבד אלא הצדיק. אבר בשני צדדים. אחד שאין הברכות שורות בו כמו בתחלה. והשנית שנתרחקה ממנו בת זוגו. שהיא כנסת ישראל. נמצא שהצדיק אבר יותר מכלם. ולעמוד לבוא כתוב (יג) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלךך יבא לך צדיק וגושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב אלא צדיק וגושע הוא. הוא גושע בודאי. וזה נתבאר:

(ד) רבי ייסא פתח על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון. את ירושלים מיבטי ליה. כמה דכתיב אם אשכחך ירושלים תשכה ימיני. מסו בזכרנו

(ד) רבי ייסא פתח על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון. את ירושלים היה צריך לומר. כמו שכתוב אם אשכחך ירושלים תשכה ימיני. מהו בזכרנו

פיראה מסומנת (א) ויבג רי. (ב) יפתי ס"ז (ג) סס י"ב (ד) ייאל א"י (ה) יפתי כ"ו (ז) סס ל"ב (ח) דניאל י"ב (ט) איוב כ"ב י"י יחזקאל י"א (יא) כנאל נ"ו. (יב) איכס כ"י (יג) וכו"ל ס' י"ד) פתח רי"ג:

בזכרנו את ציון. אלא משל לאדם שהיה לו היכל של כבוד נאה ומפואר. באו גולנים ושרפו אותו. צער של מי הוא. לא של בעל' ההיכל. אף כן השכינה שורה בגלות צער של מי הוא. לא של צדיק. ויתכן זה כמו שביארו (בהכתוב א) הצדיק אבר. אבר ממש [א] אף כאן בזכרנו את ציון. בזכרנו אותה הצער שלו על היותו של. זה הצער שלו הוא: (ג) רבי יהודה היה יושב לפני רבי שמעון והיה קורא הכתוב (ג) קול צופין נשאו קול יחרו ירגנו וגו'. קול צופין. מי הם צופין. אלא אלו הם המצפים מתי ירחם הקב"ה לבנות ביתו. נשאו קול. ישאו קול צריך לומר. מהו נשאו קול. אלא כל אדם הבוכה ומרים קולו על חרבן ביתו של הקב"ה וזכה למה שכתוב אחר כך. יחרו ירגנו. חוכה לראותו בישובו בשמחה. ככתוב כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. בשוב ה' אל ציון צריך לומר. מהו בשוב ה' ציון. אלא בשוב ה' ציון וראי. בוא וראה בשה שחרבה ירושלים למה וכנסת ישראל הגלתה. העלה מלך הקדוש את ציון ומשך אותו אליו. לפי שהשכינה הגלתה. וכאשר תחזור השכינה למקומה אז ישוב מלך הקדוש את ציון למקומו ההודג אחר באחר. והוא שכתוב בשוב ה' ציון. ואז עתידים ישראל לומר זה אלי ואנוהו. ותבוג זה ה' קיניו לו נגילה ונשמחה בישועתו. בישועתו וראי: (ד) א"ר שמעון כתוב (ה) חזה היות עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב וגו'. כאשר נחרב בית המקדש שתי כסאות נפלו. שתיים למעלה שתיים למטה. שתיים שנתרחקה לפי שנתרחקה התחתונה מן העליונה. כסא של יעקב נתרחה מן כסא של דוד [ג] וכסא של רוד נפלה. וש"כ (ו) השליך משמים ארץ. שתי כסאות למטה. ירושלים ואתן בעלי התורה. והכסאות שלמטה הן כרמיון הכסאות שלמעלה. בעלי התורה היינו הכסא של יעקב. ירושלים היינו הכסא של רוד. וע"כ כתוב עד די כרסון רמיו. ולא כתוב כרסאי תורה. ובוא וראה כאשר אותן צדיקי אמת מעלים בתורה. כל אותן הגבורות של שאר עמים של שאר שרים וכל החילות שלהם נכנעים ואין שלומים בעולם. וישראל נומנים לשלט עזיהם ולהתעלות על כלם.. אשרי חלקו מי שעמלו בתורה כראוי. וכאי הוא בעולם הזה וכאי הוא בעולם הבא:

(ז) רבי אלעזר הלך אצל ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא חותנו. א"ל חותנו אפשר ששמעת מאביך מה שכתוב (ח) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם. א"ל הרי ביאורו החברים בצע אמרתו שקרע אדרת התכלת שלו. אשר צוה מימי קדם. שזאת האדרת צוה עליה מאותן ימים קדמונים העליונים. וביום שנתרב בית המקדש קרע אותה. לפי שזאת האדרת היא כבודו ותיקונו וקרע אותה. עוד שא"ל לו. עשה ה' אשר זמם. וכי חשב המלך להרע לבניו טרם שיבואו לחמוא. א"ל משל למלך שהיה לו כלי יקר. ובכ"ז יום היה מפחד בשבילו שלא ישבר. והיה מסתכל בו ומתקן לו בעיניו. לימים בא בנו והרגנו לו למלך. לקח המלך כלי יקר ההוא

בזכרנו את ציון. לבר נש דהוה ליה היכלא יקירא יאה ושפירא. אהו לסמין ואוקודו ליה. לטערא דהאן סוה. לאו דמאריה דהיכלא. אף הוי שכינתא בגלותא שריא. לטערא דהאן סוה. לאו דלדיק. ואולא הא כמה דאוקמוס דכתיב (א) הצדיק אבר. אבר ממש [א] אף סכא בזכרנו את ציון. בזכרנו סהוה לטערא דליה על זונגא דליה. ולטערא דליה סוה: (ג) רבי יהודה סוה יתיב קמיה דרבי שמעון והוה קארי כתיב (ג) קול לופין נשאו קול יחרו ירגנו וגו'. קול לופין. מאן אינון לופין. אלא אליו אינון דמלפאן אימתי ירחם קוב"ה למצני בתייה. נשאו קול. ישאו קול מצני ליה. מסו נשאו קול. אלא כל בר נש דכתיב ואריס קליה על חרבן בתייה דקוב"ה זכי למחי דכתיב לזכר. יחרו ירגנו. וזכי למחמי ליה בישובא בחדותא. דכתיב כי עין יראו בשוב ה' ציון. בשוב ה' אל ציון מצני ליה. מסו בשוב ה' ציון. אלא בשוב ה' ציון וראי. תא חוי בשעתא דאתחריבי ירושלים לתתא ויכנסת ישראל אתמרת. סליק מלכא קדישא לליון ואנגיד ליה לקבליה. בגין דכנסת ישראל אתמרת. וכד תתסדר כנסת ישראל לאתרא כדן יתיב מלכא קדישא לליון לאתרא לאודוגא חד צד. ודא סוה בשוב ה' ציון. וכדן זמין ישראל למימר זה אלי ואנוסו. וכתיב זה ה' קיניו לו נגילה ונשמחה בישועתו. בישועתו וראי: (ד) א"ר שמעון כתיב (ה) חזה היות עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב וגו'. כד אתחברב כי מקדשא תרי כרסון נפלו. תרי לעילא תרי לתתא. תרי לעילא. בגין דאתחריבת תתא מענלא. כרסאי דיעקב אתחריבת מן כרסאי דוד [ג] וכרסאי דוד נפלת. הס"ד (ו) השליך משמים ארץ. תרי כרסון לתתא. ירושלים ואינון דאורייתא. וכרסון לתתא כנונא דכרסון דלעילא. מאריהו בעין דאורייתא היינו כרסאי דיעקב. ירושלים היינו כרסאי דוד. וע"ד כתיב עד די כרסון רמיו. ולא כרסאי כרסון סגיאין נפלו. וכלהו וכלהו כפלו אלא מעלבונא דאורייתא. ותא חוי כד אינון זכאי קאסו משדלי בצורייתא. כל אינון תוקפין דשאר עמין דשאר חילין וכל חילין דלהן אתחסיין ולא שלטי בעלמא. וישראל אודמן עלייהו לסלקא לון על כלל.. זכאה חולקיה מאן דאסתדל בצאורייתא כדקא יאות. זכאה סוה בסאי ענמא וזכאה סוה בעלמא דתאי:

(ז) רבי אלעזר אול לגביה דר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא חמוי. א"ל חמוי אפשר דשמעת מאבון אחי דכתיב (ח) עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם. א"ל הא אוקמוס חזריא בצע אמרתו דבזע פורפירא דליה. אשר צוה מימי קדם. דהא פורפירא סקיד עלה מאינון יומי קדמאי עלאי. וזיומא דאתחריב כי מקדשא בוע ליה. בגין דהאי פורפירא אייה יקרא דליה ומיקודא דליה בזע ליה. מו דהאי ליה. עשה ה' אשר זמם. וכי מלכא חסיב לאבאשא לבניו עד לא יתון למחסי. א"ל למלכא דסוה ליה מאן יקר. ובכל יומא סוה דחיל עליה דלא יתבר. וסוה מסתכל ביה ותקין ליה בעיניו. ליומין אחא בריה וארגיו ליה למלכא. כפל מלכא סהוה מאן יקר

מראה מקומות א' ישי' י"ז (ג) כלה נס: (ג) ישי' י"ז (ד) יומי רמכ: (ה) ד"אל' (ו) איכס' כ' (ז) נח סא: (ח) איכס' כ'

זו הזהר

פרשת דברים ואל צדיק וכן ציון וז מרת חיסוד הסעברת השפע מעלמא דכורא למרת הכלכות והשכינה הקדושה עלמא ענקבא. והיינו שאבר את המדה המורגנת עשו לקבל מסני שפע העליונה: וכן פ' שהתמדת נתרקן מן הכלכות:

ההוא ושברו. ושיב עשה ה' אשר זמם. כוא וראה מן היום שנבנה בית המקדש היה הקב"ה מסתכל בו והיה חביב עליו מאד. והיה רואה בשביל ישראל שיחטאו ויחרב בית המקדש. וכן ככל זמנא שהיה בא לבית המקדש היה לובש אותה אדרת היראה. לאחר שגברו העונות שהרגיזו לפני המלך קרע לאדרת ההיא ונחרב בית המקדש. ושיב עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם. שהיא מן ימי קדם בודאי. ואו נראה עצבות לפניו בבתי חוץ בודאי. (כתוב ה) הן אראלם צעקו חוצה. וכתוב (ו) ויקרא ה' צאנות כיום ההוא לבכי ולמספר וגו'. והיינו בזמן חרבן בית המקדש. אבל בזמן אחר. אין שמחה לפני הקב"ה כמו בשעה שנאבדים רשעי העולם ואותן שהרגיזו לפניו. ושיב (ז) ובאכוד רשעים רנה. וכן בכל דור ודור כשנעשה דין ברשעי העולם שמחה ותשבה לפני הקב"ה. ואם תשאל הלא למדנו שאין שמחה לפני הקב"ה כשהוא עושה דין ברשעים. אלא כוא וראה כזמן שנעשה דין ברשעים שמחה והשבחה לפניו על שנאכדו מן העולם. וזה רק כאשר הגיע זמן הוא שהמתין להם ולא חזרו בתשובה. אבל אם נעשה בהם דין טרם שהגיע זמנם כשהוא עושה סאתם. כמש"כ (ד) כי לא שלם עון האמורי עד הנה. או אין שמחה לפניו ורע בעיניו על שנאכדו. ואם תשאל כדוע הוא עושה בהם דין טרם שהגיע זמנם. אלא הם גרמו הרעה לזעמם. שהרי הקב"ה לא היה עושה בהם דין טרם שהגיע זמנם אלא בשביל שנועדו יחדו על ישראל להרע להם. ולפיכך עושה בהם דין ומאבדים מן העולם קודם זמנם. וזה הוא שרע בעיניו. לפיכך הטביע את המצרים כיום. והאכיר שונאי ישראל כימי יהושפט וכן כלם. שהרי כשביל ישראל נאכדו קודם זמנם. אבל כאשר נגמר הזמן שהמתין להם ולא חזרו בתשובה. או חרדו ותשבחה לפניו על שנאכדו מן העולם. מלבד בזמן שנחרב בית המקדש. שאע"פ שנגמר זמנם שהרגיזו לפניו לא היתה שמחה לפניו. וזמן הזמן הוא לא היתה שמחה למעלה ולמטה:

(ה) רבי יוסי פתח ואמר כה אמר ה' קול כרמה נשמע נהי בכי תמרוזים וגו'. (ו) כה אמר ה' קול ברמה נשמע. כך למדנו שביום ההוא שנחרב בית המקדש למטה. וישראל הלכו בגלות ריחיים על צואריהם וידיהם אמורות לאחור. והשכינה נתגרשה מבית המלך ללכת אחריהם. בשעה שירדה אמרה אלך בתחלה ואבכה על מצורי ועל בני ועל בעלי. כאשר ירדה ראתה מקומה שנחרב והרבה דם חסידים נשפך בתוכו. והיכל הקדוש עם הכית נשרף באש. או הרימה קולה ויתגעשו עליונים ותחתונים. והגיע הקול למעלה עד מקום משכן המלך. ויבקש המלך להחזיר העולם לתהו וכהו. עד שירדו כמה המונים וכמה מחנות לגנדה ולא קבלה תנחומין מהם. ושיב רבי קול כרמה נשמע נהי בכי תמרוזים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה. שלא קבלה מהם תנחומין. כי איננו לפי שהמלך הקדוש היה עולה למעלה מעלה ולא נמצא אצלה. ושיב כי איננו ולא כותב בו אינם. א"ל רבי הויא מהו רחל מבכה על בניה. א"ל למדתי שהיא השכינה. וזו נקראת אשת יעקב בודאי. שכותב ויאירב יעקב את רחל. וכתוב ורחל עקרה. וכתוב מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. ד"א כי איננו. כמה שנאמר איננו גדול בבית וגו'. איננו

יקר ומכר לים. הס"ד עשה ה' אשר זמם. תא חזי מן יומא דאתבני זי מקדשא סוה קב"ה מסתכל ביה ומניב עליה סני. וסוה דחיל עלייהו דישאל דיחסון ומכר זי מקדשא. וכן ככל זמנא דהוה אחי לגבי זי מקדשא סוה לביס. הוהו פורפירא. לבתר דגרימ חובין וארגיזו קמי מלכא זבוע הוהו פורפירא ואתמר זי מקדשא. הס"ד עשה ה' אשר זמם בלע אמרסו אשר לוה מימי קדם. דלויי מימי קדם ודלי. וכדון עליבו קמי זבתי זרלי ודלי. כדכתיב (א) סן אראלם לעקו חוצה. וכתיב (ב) ויקרא ה' לצאנות כיום ההוא לבכי ולמספר וגו'. והיינו בזמנא דאתחבר זי מקדשא. אלז בזמנא דאקרא לית חדוה קמי קב"ה כזמנא דאתחברו חיבי עמלא ואינון דלרגיזו קמיה. הס"ד (ג) ובאכוד רשעים רנה. וכן בכל דור ודור דעביד דינא צביידי עמלא חדוה ותושבתה קמי קב"ה. ולי מימא סה הנין דליה חדוה קמי קב"ה כד איסו עביד דינא צביידי. אלז תא חזי צשעתא דאתעביד דינא צביידי חדון ותושבתא קמיה על דאתחברו מעמלא. והני מיני כד מסא סוהו זמנא דלוריך לון ולא תאבד לגביס מחוביכו. אלז אי אתעביד צוה דינא עד לא מסא ומיניו דלא אשתלים חוביכו. כד"א (ד) כי לא שלם עון האמורי עד הנה. כדון לית חדוה קמיה וכאליס קמיה על דאתחברו. ולי מימא איסו עד לא מסו ומיניו אחאי עביד צוה דינא. אלז אינון גרימי ציטא לגרמיסו. דהא קב"ה לא עביד צוה דינא עד לא מסא ומיניו אלז צנין דמתחסי צדייכו דישאל לאשאכא לון. ובגין כך עביד צוה דינא ואוביד לון מעמלא צלא זמנא. ודא הוה דלכאליס קמיה. ובג"כ אקבע מזרלי צימא. ואוביד צבליסו דישאל צימי יהושפט וכן כלסו. דהא צגיניסון דישאל אתחברו צלא זמנא. אלז כד אשתלים זמנא דלוריך לון ולא תבו. כדון חדוה ותושבתה קמיה על דאתחברו מעמלא. צי בזמנא דאתחבר זי מקדשא. דלע"צ דלשתלים זמנא דלרגיזו קמיה לא סוה חדוה קמיה. ומסהוה זמנא לא סוה חדוה לעילא ותתא:

(ה) רבי יוסי פתח ואמר כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרוזים וגו'. (ו) כה אמר ה' קול ברמה נשמע. הכי תנינן דב"ה א יומא דאתחבר זי מקדשא לתתא. וישאל אלוו בגלותא ריחין על לואריסון וידיסון מהדקן לאחורא. וכנסת ישראל אתתרכת מביתא דמלכא למיסק צבתיסון. צשעתא דעתתא אמרת אריך צבתיא ואכבה על מדוראי ועל בני ועל בעלי. כד חתת חמת אמרסו מריב וכמה דמא דחסידי אחושד צגויס. וסיכלא קדישא וביתא אחוקד צאשא. כדון ארימת קלא ואתרגיבו עלי ויתתא. ומסא קלא לעילא עד אחר דמלכא שרי ציה. ובעת מלכא לאסדרא עמלא לעל ואל קבלה תנחומין מיניו. הס"ד קול ברמה נשמע נהי בכי תמרוזים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה. דלא קבלה מעיילו תנחומין. כי איננו. בגין דמלכא קדישא סוה סליק לעילא מעלא ולא אובלוסין וכמה שמיין כי איננו ולא כתיב בו אינם. אלז רבי חימא מסו רחל מבכה על בניה. אלז אוליפטא דהיא כנסת ישראל. ודא רחמי דיעקב ודלי. דכתיב ויאירב יעקב את רחל. וכתיב ורחל עקרה. וכתיב מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. ד"א כי איננו. כמה דאתמר איננו גדול בבית וגו'. איננו

מראה מקומות (א) יס"י (ב) ג"ג (ג) ט"ז (ד) משלי י"א (ה) ויקרא כ: (ו) ירמ"א י"א

איננו. שהרי נסתלק למעלה ונתרחק מהכל. איננו ביוזם עמה. איננו להתגלות שמו הגדול. א"ר חייא מאיזה מקום ההחיל הגלות. א"ל מביט דמקדש ששם שרתה. ואח"כ סובבה כל ארץ ישראל. ולאחר שיצאה מן הארץ עמדה במדבר וישבה שם ג' ימים. ההדינה המלכיה מחנותיה וישיבותיה מבית המלך. וקראת עליהם איכה ישבה בדר' וגו'. בכה ר' יוסי ואמר לא גלו ישראל מן הארץ ולא נחרב בית המקדש עד שישראל נמצאו כלו חייב לפני המלך. ועד שמונהיגי ישראל נמצאו כלו חייב בתהלה. וש"כ ה' עמי מהשריך מהעים ודרך אורחותיך בלעו. שכיון שראשי העם הולכים לחטוא כל העם נמשכים אחריהם. רבי חייא אמר מכאן. שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו. מה הסיבה. מפני ונעלם דבר מעיני הקהל. עיני העם הם הראשים שלהם. שכל העם נמשכים אחריהם :

(ג) למדנו יום אחד היו מהלכים החברים עם רבי שמעון. א"ר שמעון רואה אני אלה העמים כלם לעונוים. וישראל תחתונים מכלם. מה השמם. לפי שהמלך שלח המלכה ממנו והכניס שפחה במקומה. כמש"כ (ג) תחת שלש רגזה ארץ וגו'. תחת עבד כי ימלך וגו'. ושפחה היא תירש גבירתה. איוו שפחה. הוא כתר הזור שהרג הקב"ה בכור שלהם במצרים. שנאמר (ד) עד בכור השפחה אשר אחר הריחים. אחר הריחים ישבה בתהלה. ועכשו שפחה זו תירש גבירתה. בכה רבי שמעון ואמר מלך בלי מלכה לא נקרא מלך. מלך שנדבק בשפחת המלכה. איה הוא בכורו. ועתיד קול לבשר להמלכה ולאמר. (ה) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. כלומר צדיק הוא נושע. לפי שהיה רוכב עד עתה במקום שאינו שלו במקום זר והניק לו. וע"ז כתוב עני ורוכב על חמור. עני היה מקודם ורוכב על חמור. כמו שנכתב. אלה הם כתריהם התחתונים של עמים עכו"ם. שהרג הקב"ה בכוריהם במצרים. כמו שכתוב וכל בכור בהמה. ודרי נתבאר הענין. כביכול צדיק ונושע הוא. הוא ודאי יותר מכלם. לפי שעד עתה הו' שורה צדיק בלי צד"ק. ועכשו שידונו ביהו צדיק ונושע הוא. שהרי לא ישב עוד בצד הזר .. ולמדנו שזאת השפחה עתידה לשלש בארץ הקדושה שלמטה כמו שהמלכה היתה שולמת בתהלה. שכתוב (ו) צד"ק ילין בה. ועכשו שפחה תירש גבירתה בכל. ועתיד הקב"ה להחזיר את המלכה למקומה במקדש. ואז של מי תהיה השמחה. היא אומר שמחת המלך ושמחת המלכה. שמחת המלך. לבעבור שישב אל המלכה ויבדל מהשפחה. כמו שאמרנו. ושמחת המלכה. לבעבור שתשוב להיות עם המלך. וש"כ גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך וגו' :

(ז) רבי אבא פתח (ח) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. עתיד הקב"ה להראות נאולה לבניו. כמו באתן הימים ששלח הקב"ה להוציא את ישראל ממצרים. והראה אותן המכות במצרים שהכה אותם בשביל ישראל. בוא וראה מה בין נאולה העתידה לנאות מצרים. נאות מצרים העתידה היתה בלמך אחד ובמלכות אחת. כאן בכל ממלכות העולם. ואז יתבדה הקב"ה בכל העולם וידעו כלם ממשלת הקב"ה. וכלם ילכו במכות גדולות פי שנים. לפי שכלם יסרבו נגד ישראל. ואז תתגלה ממשלת

ליונו. דהא אסתלק לנילה ואתרחיק מכלא. אינו ביוזם זה. אינו לאסתכחא שמים רבא. א"ר חייא מאן אתר קריל לאתגלוא. א"ל מצי מקדשא דתמן קריה. ולבחר אסתרה כל ארעא דישראל. ולבחר דנפקת מן ארעא קתת על מדברא ויתבא תמן ג' יומין. דכרת אוכלסהא מזיריהא ומתיבתהא מצי מלכא. וקראת עליה איכה ישבה בדר' וגו'. צכס רבי יוסי והמר לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא עד דישראל כלשו אסתכחו בחיובא קמי מלכא. ועד דדברי עמלא אסתכחו בחיובא בקדמיתא. הס"ד ה' עמי מהשריך מתעים ודרך אורחותיך בלעו. דכיון דרישי עמא אולנין בחיובא כל עמא אתמסכוין אכרריבו. רבי חייא אמר מ"כ. דכתיב ואם כל עדת ישראל ישגו. במאי הוא. בגין ונעלם דבר מעיני הקהל. עיני עמא אינון קרייטו. דכל עמא אתמסכוין אכרריטו :

(ג) תאנא יומא חד הוו אולני חזריא עמיא דרבי שמעון. א"ר שמעון חמינא אולני עמין כלשו עלאי. וישראל תתאי מכלשו. מאי עמלא. בגין דמלכא אסדר מפרוניתא מינא והעיל אמרו באתרה. כד"א (ג) תחת שלש רגזה ארץ וגו'. תחת עבד כי ימלך וגו'. ושפחה כי תירש גבירתה. מאן שפחה. היא כתרא נוכרלא דקשל קב"ה ביכרא לכהן במצרים. דכתיב (ד) עד בכור השפחה אשר אחר הריחים. אחר הריחים הוה יבא בקדמיתא. והסתא היא שפחה תירש גבירתה. צכס רבי שמעון ואמר מלכא בלא מפרוניתא לא אקרי מלכא. מלכא דאתדבק בחמיו דמפרוניתא אן הוא יקרא דליה. וזמנא קלא לבשרא למפרוניתא ולימא. אן גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. כלומר צדיק הוא נושע. בגין דהוה רכיב עד הסתא באתר דלאו דליה באתר נוכרלא ויניק ליה. וע"ז כתוב עני ורוכב על חמור. עני הוה בקדמיתא ורוכב על חמור. כמה דלוקוינא. דל אינון כתרין תתאין דעמין עכו"ם. דקעיל קב"ה נוכרלא דלהון במצרים. כמה דכתיב וכל בכור בהמה. והא אוקוינא מלי. כביכול צדיק ונושע הוא. היא ודאי יתיר מכלא. בגין דעד הסתא שררי צדיק בלא צד"ק. והסתא דלודונון כהנא צדיק ונושע הוא. דהא לא יתיר יתיר צסטרא אחרא .. ותאנא האי שפחה זמנא לשטאה צארעא קדישא דלתתא כמה דהוה מפרוניתא שלעא בקדמיתא. דכתיב (ו) צד"ק ילין בה. והסתא שפחה תירש גבירתה בכלא. וזמין קב"ה לאתבא למפרוניתא לאתרהא בקדמיתא. וכדן דמאן היא דותא. היא אומא דותא דמלכא והדותא דמפרוניתא. דותא דמלכא. בגין דיתב לם ויתפרס משפחה. כדקא דמנא. ומדותא דמפרוניתא. בגין דתיחב לאודונון במלכא. הס"ד גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך וגו' :

(ז) רבי אבא פתח (ח) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. זמין קב"ה לאחזא פורקנא לבניו. כאינון יומין מלכא קב"ה לאפקא לישראל ממצרים. ואחוי אינון מכתשין במצראי ואלקי לון בנייטיון דישראל. תא חוי מתי צין פורקנא דל לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה צדח מלכא ובמלכו דתא. כהא בכל מלכין דעמלא. וכדן יתייקר קב"ה בכל עמלא וינדעו כלשו שלטנו דקב"ה. וכלשו ילקון במכתשין עלאין על חד תרין. בגין דיסרכון כלשו בישראל. וכדן יתגלי סולטניס

מראה מקומות (א) ישי"ג (ב) אחרי סע. (ג) משלי ל' (ד) שמות י"א (ה) זכרי' ט' (ו) ישי"א ח' (ז) תנזיע נכ. (ח) תנזיע נכ. (ט) תנזיע נכ.

ממשלת הקב"ה. ככתוב והיה ה' למלך על כל הארץ. ואו כלם ינדבו בהם בישראל להקב"ה. וש"כ (ה) והביאו את כל אדוכם מנחה לה' וגו'. ואו יקומו האבות בשמחה לראות גאולתן של בניו במקדם. וש"כ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אמן כן יהי רצון במהרה בימינו :

(ג) **הבו** לכם אנשים חכמים ונבונים וגו'. א"ר יוסי בוא וראה כשעה שאתם הקב"ה למושה הבו לכם אנשים חכמים ונבונים. היה מבקש בלע ישראל ולא מצא נבונים. וש"כ ראשי שבטיכם אנשים חכמים ויודעים. ואילו נבונים לא כתוב. וכשתרצה לומר שנבון היא מדרגה עליונה מחכם. כך הוא בודאי. ומה בין זה לזה. חכם הרי נבאר שאפילו תלמידי המחכים את רבו נקרא חכם. חכם שיוודע בפניו עצמו כל מה שנצריך. נבון כמה מדרגות יש בו שמתחיל בכל ויודע בענינים שלו וכש"ל אחרים. וסימך (ג) יודע צדיק נפש בהמתו. חכם בלב ולא במקום אחר. ככתוב וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו. לפי שהחכמה עומדת בלב. ונבון למעלה ולמטה מסתכל בשלו ובשל אחרים :

(ד) **לא** תכירו פנים בששפט. פתח ר' יוסי ואמר (ה) ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים וגו'. ועז מלך משפט אהב. זה הקב"ה. עז מלך. העז והגבורה של הקב"ה אין הוא אלא במשפטו. שהרי במשפט מתקיימת הארץ. כמש"כ (ו) מלך במשפט יעמיד ארץ. ולפיכך ועז מלך משפט אהב. ולא מתתקנת כוננת ישראל אלא כמשפ"ט (ג) לפי שמשם ניוונת וכל הברכות שמקבלת משם היא מקבלת. ולפיכך ועז מלך משפט אהב. כל ההשתוקקת וכל האהבה שלה לנגד המשפ"ט. אתה כוננת מישרים. זה המדד של שני הכרובים למטה שהן התקון והישוב של העולם (ד) זה נתבאר :

(ו) **ובמדבר** אשר ראית אשר נאמר ה' אלהיך וגו'. א"ר נהוראי הזקן מקרא הזה כך היה צריך לומר. וכמדבר אשר נשאר. מהו אשר ראית. אלא שהקב"ה נהג עקב רגלו במדבר תקיף. כמו שכתוב (ח) נחש שרף ועקרב וגו'. מדבר שהוא תקיף משאר המדבריות שבעולם. מה המעם. לפי שבאותה שעה שיצאו ישראל מצרים ונתעלצתו על הכז והשכינה נוארה. ואו נכפפה מלכות הרשעה צד הטומאה. והוציאם הקב"ה ללכת במדבר התקיף שהוא המקום והמטשלה של סמאל הרשע. שהוא שלו ממש. כדי לשבר גבורתו וכוהו. לרצץ את ראשו והורידו ולהכניע אותו שלא ישלט. ואלמלא שהאמו ישראל בקש הקב"ה להעבירו מן העולם. וע"כ העבירם בנחלתו ונורלו וחקקו מקום. כיון שחמאו ישראל נשכם הנחש כמה פעמים. ואו נתקיים הוא יושף ראש וגו'. שישאר הכז לראשו בתהלה. וכיון שלא ידעו להשמר ממנו אחר כך הכה הוא להם לבסוף ונפלו כלם במדבר. ונתקיים ואתה תשופנו עקב (ה) וארבעים שנה נלקו ממנו כנגד ארבעים מלקות של בית דין. וע"כ כתוב אשר

שולטיה דקב"ה. דכתיב והיה ה' למלך על כל הארץ. וכדון כלשו יתנדבון זהו בישראל לקב"ה. סה"ד (ה) והביאו את כל אחיכם מנחה לה' וגו'. וכדון יקומו אבות בזהו מנחה למחיתו פורקנא דבתייהו כמקלדמיון. סה"ד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אמן כן יהי רצון במהרה בימינו :

(כ) **הבו** לכם אנשים חכמים ונבונים וגו'. א"ר יוסי תא חזי בשעתא דאמר קב"ה למשה הבו לכם אנשים חכמים ונבונים. אמנה בכל ישראל ולא אשכח נבונים. סה"ד יחקה את ראשי שבטיכם אנשים חכמים ויודעים. ואילו נבונים לא כתיב. ואי תימא דנבון איבו דרגא עלאה מחכם. הכי הוא ודאי. ומאי בין ה' לנביא. חכם הוא אוקמוס דאפילו תלמידי המחכים לרבי. אקרי חכם. חכם דידע לגרמיה כל מילי דאלטרין. נבון כחם דרגין אית ביה דאסתכל בכלא וידע בדיליה ובחאריין. וסימך (ג) יודע לדיק נפש בהמתו. חכם בלב ולא באתר אחר. כדכתיב וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו. בגין דקיימא כלל. ובגין לעילא ותתא אסתכל בדיליה ובחאריין :

(ד) **לא** תכירו פנים בששפט. פתח ר' יוסי ואמר (ה) ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים וגו'. ועז מלך משפט אהב. דא קב"ה. עז מלך. תוקפא דאתתקף קב"ה לאו איבו אלא בששפט. דאח בששפט אתתקף ארעא. כד"א (ו) מלך משפט יעמיד ארץ. ובגין כך ועז מלך משפט אהב. ולא אתתקנת כוננת ישראל אלא במשפ"ט (ג) בגין דמתין אהונת וכל ברכאן דנשכל מתמן נשכל. ובגין כך ועז מלך משפט אהב. כל תאיבו וכל רחמו דיליה לקביל נשפ"ט. אתה כוננת מישרים. רזא דתריין כרובין לתתא דליונין תקונא וישובא דעלמא (ד) והא אתמר :

(ו) **ובמדבר** אשר ראית אשר נאמר ה' אלהיך וגו'. א"ר נהוראי סבא הכי קרא הכי מצעי ליש. ובמדבר אשר נשאר. מהו אשר ראית. אלא (ה) דער לון לישראל במדבר תקיפא. כמה דכתיב סה"ד נחש שרף ועקרב וגו'. מדברא דאיבו תקיף משאר מדברין דעלמא. מאי טעמא. בגין דהיבא שעתא דנפקו ישראל ממלכיה ואשתליומו לשיט רצבן אתתקף מלכותא קדישא ואסתליק על כלל וסיהר אהנהירת. וכדן אתתסיא מלכו חייבא סקרא אתרא. ואפיק לון קב"ה למיחך במדברא תקיפא דאיבו אתר ושלטנו דמחיל חייבא. דאיבו דיליה ממש. בגין לתברא תוקפיה וחיליה. לכתתא רישיה לכתתא ליש ולאכפיה ליה דלא ישלט. ולאחלא דתאבו ישראל צעא קב"ה לנעברא ליש מעלמא. וע"ד לעבד לון ברחשנותיה ועדביה וחולקיה ממש. כיון דתאבו ככמא ומיין כשיך לון חויה. וכדון אתתקיים סוא יסופך ראש וגו'. דישראל ממו רישיה בקדמתא. וכיון דלא ידעי להסתמרא מניה לבתר איבו מחא לון בצתרייתא ונפלו כלשו במדברא. ואתתקיים ואתה תשופנו עקב (ה) וארבעין שני לקו מניה לקביל ארבעים מלקות דבי דינא. וע"ד כתיב אשר

מראה בקומות (ט) ישי' ס"ו (ט) ויקהל לא. (ג) מני י"ג (ד) ויחי לז: (ה) תליס ל"ט (ו) משלי כ"ט (ז) תהי קמ: (ח) דברים ח'

זיו הזהר

(ג) משפט רבאן היינו התפארת מרת הרחמים כולל של עלמא דרכורא: (ד) רוא רשני הכרובים הם שני סלאכים הגדולים והנוראים במצטרין וסנדרלמן שלפעמים השכינה מתלבשת בהם לצורך הנהגת ישוב העולם: (ה) לפי' יריש ראש ועקב בששעות תחלה וסוף:

אשר ראית. בעיניהם היו רואים לאותו שר המדבר שהולך אסור לפניהם. והם לקחו נחלתו וגורלו. מניין. שנאמר או נבחרו אלופי אדום. ואילו הם נחש שרף ועקרב. ועוד שאין דברי תורה מתישבים אלא במדבר. שאין אור אלא זה שיוצא מתוך החשך. שכאשר נכנס צד הרע נתעלה הקב"ה למעלה ונתכבד בכבודו. ואין עבודה חשובה לפני הקב"ה כזו הנעשית מתוך חשבות. ואין טוב כזה שיוצא מתוך הרע. וכאשר נכנס אדם בדרך רע ועובד אותו. אז נתעלה הקב"ה בכבודו. וע"כ שלמות הכל טוב ורע יחד מתחלה ולהתחבר אח"כ בהטוב. שאין טוב כזה שיוצא מתוך הרע. ובטוב הזה נתעלה בכבודו. וזו היא עבודה שלמה:

6) זולתי כלב בן יפנה הוא יראנה ולו אתן את הארץ אשר דרך בה וגו'. א"ר חייא כלב שנפטר מאותן המרגלים ובא הוא בלבדו לחברון להשתמש על קברי האבות. וחברון נתנה לו חלק נחלה להתחוק בה. כמו שאומר הכתוב ולו אתן את הארץ אשר דרך בה. ומפני מה נתנו לו חברון. אם בשביל שנשתמש על קברי האבות להציל מאותה העצה של המרגלים. לא. אלא סוד הדבר שמעתי. כדמיון זה כתוב 3) וישאל דוד בה' לאמר האעלה באחת ערי יהודה. ויאמר ה' אליו עלה. ויאמר דוד אנה אעלה. ויאמר הברונה. כאשר יש לעיני. כיון שכבר מת שאול. דוד עוד בימי שאול נמשח לקבל המלוכה. ואחר שמת שאול מפני מה לא מליכו לרוד ולא קבל המלוכה על כל ישראל. אלא שבא לחברון וקבל המלוכה על יהודה בלבד שבע שנים. ונתעכב שם כל אותו שבע שנים. ולאחר שמת איש בושת קבל המלוכה על כל ישראל בירושלים. אלא הכל הוא סוד לפני הקב"ה. בוא וראה מלכות הקדושה לא קבלה מלוכה שלמה עד שנחברת עם האבות [1] וכאשר נתחברה עמהם נבנית בבנין שלם מעולם העליון [2] ועולם העליון נקרא שבע שנים. לפי שכולן נשרשות בו. וסימנך 3) ויבנהו שבע שנים. ולא כתוב ויבנהו בשבע שנים. אלא שבע שנים זה עולם העליון. כמו שנאמר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ולא כתוב בששת ימים. מי הן ששת ימים. זו מדת אברהם [3] שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. באברהם. ואברהם ששת ימים נקרא ובו שהוא ששת ימים נבנה העולם [4] וכדמיון זה ויבנהו שבע שנים. ובוא וראה דוד בקש להבנות במלוכה שלמה למטה כדמיון שלמעלה. ולא נבנה עד שבא ונתחבר בהאבות. ועמד שבע שנים להבנות בתוכם. לאחר שבע שנים נבנה בכל ועתמנכה מלכותו אשר לא תבטל לעולם. ולוא זה שהיה נצב בחברון להתחבר במקומו לא היתה נבנית מלכותו להתמשך כראוי. וכדמיון הזה כלב האירה בו רוח חכמה ובא לחברון להתחבר בהאבות. ולמקומו הלך. ואח"כ זה היה מקומו ונחלתו:

7) ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב וגו'. וכתוב וקרבת מול בני עמון אל תצרים וגו'. א"ר אלעזר הרי ביארו שבשביל רוח המואביה ונעמה העמונית

אשר ראית. בעיניו היו חמון להסור מארץ מדברא דאזיל כפיט קמייו. וכעלי אחסנתים ועדבים. מנלן. דכפיב אז נבחרו אלופי אדום. וללין אינו נחש שרף ועקרב. וזו דלא מתישבן מלי דאורייתא אלא במדברא. דלית כסורא אלא הסור דכפיט מנו חשובה. דכד אחסניא סגרא דא אסתלק קב"ה לעילא ואמיקרי זיקריא. ולית פולחנא דקב"ה אלא מנו חשובה. ולית טובא אלא מנו זיבא. וכד על בר נש באורא זיבא וזיבקי ליה. כדון אסתלק קב"ה זיקריא. וע"ד שלמו דכלא טוב ורע כדרא ולחסתלקא לבתר בעוב. ולית טוב אלא סאי דכפיט מנו זיבא. וכסאי טוב אסתלק יקריא. וזא איסו פולחנא עלי:

6) זולתי כלב בן יפנה הוא יראנה ולו אתן את הארץ אשר דרך בה וגו'. א"ר חייא כלב דאתפרס מאיטון מאללין ואתא איסו בלחודי לחברון להשתמש על קברי אבות. וחברון אמתיב ליה חולק אחסנא לתתקפא בה. כמא דתא אמר ולו אתן את הארץ אשר דרך בה. ואתאי יסיבו ליה חברון. אי בנין דאשתמח בקברי אבות להשתובא מהסיא עיפא דלסון. לא. אלא רזא דמלסא שמעלא. כגונא דא כתיב 3) וישאל דוד בה' לאמר האעלה באחת ערי יהודה. ויאמר ה' אליו עלה. ויאמר דוד אנה אעלה. ויאמר הברונס. כמא איס להסתכלא. כיון דסא מית שאול. ודוד זימיוי דשאלו אשתמח לקבלא מלכו. כיון דמית שאול אמאי לא מליכו ליה לדוד ולא קביל מלכו על כל ישראל. ואתא לחברון ומלכו קביל על יהודה בלחודי שבע שנים. ואתעכב תמן כל הני שבע שנים. ולבחר דמית איס בוסת קביל מלכו על כל ישראל בירושלים. אלא כלל סוד רזא קמי קב"ה. תא חזי מלכותא קדישא לא קביל מלכו שלימתא עד דאסתחברא באבסן [1] וכד אסתחברא בסו אסתני בעיניא שלימו מעלמא עלאה [2] ועלמא עלאה אקרי שבע שנים. בנין דכלכו זיבא. וסימנך 3) ויבנהו שבע שנים. ולא כתיב ויבנהו בשבע שנים. אלא שבע שנים דא עלמא עלאה. כמא דתא אמר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ולא כתיב בששת ימים. מנלן ששת ימים. דא אברהם [3] דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. באברהם. ואברהם ששת ימים אקרי זביס דאיסו ששת ימים אסתני עלמא [4] וכסאי גונא ויבנהו שבע שנים. ותא חזי דוד בעא להסתבא במלכו שלימתא לתתא כגונא דלעילא. ולא אסתני עד דלפתא אסתחבר באבסן. וקאליס שבע שנים להסתבא בגוייטו. לבתר שבע שנים אסתני בכלא ואתמסכא מלכותיה די לא תעדי לעלמין. ואי כדלל דאשתמח בחברון להסתחבר בדוכמיה לא אסתני מלכותיה להתמסכא כדקא ימות. וכסאי גונא כלב אסתני זיבא רוחא דחכמתא ואתא לחברון להסתחבר באבסן. ולדוכמיה אזיל. ולבחר דוכמיה סוס ורית ליה:

7) ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב וגו'. וכתיב וקרבת מול בני עמון אל תצרים וגו'. א"ר אלעזר סא אוקמוס רזא המואבית ונעמה העמונית

מראה מקומות 6) ואלה 3) שפואל כי 3) מלכיה א"ר 1) דא נקל פסת.

זיו הזהר

[1] מ"י בחסידות חסר נבונה המארת שחן שורש אברהם יצחק יצחק. [2] היינו עולם הבינה בבה שפע החכמה שנשפע בה כי הן תרין ריעין דלא מתפרשין. ועולם הבינה נקרא שבע שנים כי יבנה כוללת השש ספירות שתחתיה עד המלכות. והמלכות מיוחדת מחכמה ביצוץ דמבט אש ברתא. [3] וזו מדת החסד שנקרא ששת ימים כי הוא כולל השש ספירות עד המלכות. [4] מן ברתוב עולם חסד יבנה:

שהיו עתידות לצאת מהם. אבל הרי צפורה אשת משה
 שהיתה מסרין. ויהיו ובניו שיצאו מסרין. שהיו כלם
 צדיקי אמת. על אחת במה וכמה. ועוד הלא משה שנתגדל
 במדן ואמר לו הקב"ה נקום נקמת בני ישראל מאת
 המדינים. אם כן משוא פנים יש בדבר. כי יותר היו
 ראויים בני מדן להנצל מן מואב. א"ר שמעון אין דומה
 מי שנתיד ללקום תאנים למי שכבר לקם אותם. א"ל
 ר' אלעזר אע"פ שכבר לקם אותם נשבר הוא זה. א"ר מי
 שעדיין לא לקם התאנים הוא נוסר התאנה תמיד שלא
 יהיה בה פגם. בשביל התאנים שעתידה לגדל. ביוק שלקם
 התאנים עוב התאנה ואינו נוסר לה עוד. כך מואב ועמון
 שהיו עתידים לגדל אותן התאנים נוסר הקב"ה אותם.
 שכתוב אל תצר את מואב וגו'. וכתוב וקרבת מול בני
 עמון אל תצרים וגו'. מדן שכבר נתנה התאנים ולקטו
 אותם כתוב צרור את המדינים. שהיו מבאן ולהלאה
 תאנה זו אינה עתידה לגדל פירות. ולפיכך היא ראויה
 ליקוד אש. ה) פתח עלם ההוא ואמר. ויאמר ה' אלי אל
 תצר את מואב וגו'. ויאמר ה' אלי. וכי עד עתה איני
 יודע שעם משה היה מרבה הקב"ה ולא עם אחר. אלי
 למה. אלא רק למשה פקד הקב"ה שלא להצר למואב.
 אבל לא לאחר. לרוד לא פקד כך. ולפיכך כתוב אלי.
 אל תצר את מואב. אפילו לנבול קפיו שלהם. שהרי מהם
 יצא מי שיתן נקמת לישראל ויגים נקמתם. הלא זה
 דוד שבא מרות המואביה. ואל תהרר במ מלחמה. כל
 זה נצטוה משה. אבל לאחר מותו. יאפשר תאמר שגם
 ליהושע ולאוהן הוקנים שהאריכו ימיב אחריו מותר. לא
 כן. לפי שכלם מבית דינו של משה היו. ומה שנאמר
 למשה נאסר גם להם. ועוד שעדיין לא יצאו מהם אותן
 מרגלות טובות. שהרי בימי השופטים. לדה רות שהיתה
 בתו של ענאן מלך מואב. ענאן מת שהרגו אהרן
 ובמנה מלך אחר. ובתו הוואת נשארה והיתה בבית אומן
 ובשרי מואב. כיון שבא שמה אלימלך לקחה עבור בני.
 ואפשר תאמר שגייורה אלימלך שם. לא. אלא כל דרבי
 מנהגי הבית ומאכל ומשתה למדה מהם. ומתי נתגייירה.
 אחר כך כשהלכה עם נעמי. או אמרה עמך עמי ואליהך
 אליה. נעמה מבני עמון בימי דוד גולדה. או שרה רוח
 הקודש על דוד ואמר לו. דוד כאשר מרותי כל העולם
 והפלתו גורלות נעשו ישראל חבל נחלתי. ואתה תזכור
 מה שעשה מואב בחבל נחלתי. מה כתוב במואב ג) וימדרם
 בחבל. באותו החבל נחלת ה'. כל אותן שהיו מזרע ההוא
 אותו החבל נאחו בהם. וכתוב מלא חבל. מהו מלא
 החבל. ללא זה הוא שכתוב בו מלא כל הארץ כבודו.
 הוא היה אומר זה הוא להחיות זה הוא ליהרג. ואותו
 החבל נאחו באותן הראויים ליהרג. לפיכך אחז בחבל
 ופשט עליהם החבל כשביל מה שעשו באותו החבל
 נחלת ה'. ונדעון הכרית במדן כל זרע ההוא. שלא השאיר
 מהם סכך אותן שצדדו לישראל בעצה רעה או בענין
 אחר. ולכל הצדדים לישראל הקב"ה נוסר להם שנאה
 ונטול מהם נקמות. אבל אם עתידים שיצא מהם טוב
 לעולם הוא מאריך רגזו ואפו נעמה עד שיצא טוב
 ההוא לעולם. ואחר כך נוסל נקמה ודן מהם. א"ר
 אלעזר כך הוא כדאי זה הוא ברור הדבר:

ג) רפאים יחשבו אף הם כענקים. א"ר חיילי שלשה
 שמות נקראים. נפילים. ענקים. רפאים.
 וכלם

דסו ומינין לנפקא מיניו. הא לעורס אמת מסס
 דסוס מחדין. וימרו ובגווי דנפקו מחדין. דסו כלסו
 זכאי קסוס. על אמת כמה וכמה. ומו מסס דרבינו לים
 במדן וחדל לים קב"ה נקום נקמת בני ישראל מאת
 המדינים. אי הכי משוא פנים אמת במלה. דימיר
 אסחזו בני מדן לשבט מן מואב. א"ר שמעון לא דמי
 מאן דזמין למלקם תלמי למאן דכבר לקים לון. א"ל
 ר' אלעזר אע"פ דכבר לקים לון שבטא ליסו. א"ל מאן
 דלא לקם תלמי נסיר תלמא מדירי דלא יסא
 בס פנס. בגין תלמי דזמינת לאיתמאס. כיון דלקים
 תלמי שביק לה לאתמאס ומו לא נסיר לה. כך מואב ועמון
 דזמינין לאיתמאס אינון תלמי נסר לכו קב"ה.
 דכתיב אל תצר את מואב וגו'. וכתוב וקרבת מול בני
 עמון אל תצרים וגו'. מדן דקא יסיבת תלמי ולקיסו
 לון כתיב לרור את המדינים. דסא. מכלן ולסלמס
 תלמס דא לא זמינת לאיתמאס פירין. ובג"כ אסחזית
 ליקודת אש. ה) פתח ססוא יצוקא ואמר. ויאמר ה' אלי אל
 תצר את מואב וגו'. ויאמר ה' אלי. וכי עד השחא לא
 ידענא דעס מסס סוס ממלל קב"ה ולא עד אחרת. אלי
 למה. אלא למשס פקוד קב"ה דלא לאבשא למואב.
 אבל לאחרא לה. לרוד לא פקוד דא. ובג"כ אלי כתיב.
 אל תצר את מואב. אפילו לפסוח זעירא דלסון. דסא מיניסו
 יסוק מאן דיתן נוקמין לישראל וינקום נוקמיהו. ואיסו
 דוד דלמח מרות הסואביס. ולא תמגר בס מלמחס. כל
 דא אספקד למסח. סא לאחרא שרי. ואי תימא
 ליסוסע ולאינון קאים דסו דלרבינו יומין בתריס שרי. לאו
 סכי. בגין דכלסו מבי דינא דמסס סו. ומאי דלמסר
 למסח דלמסר לסו. ועוד דלא נקסו עדיין אינון
 מרגלות סבאן. דסא ביזמיסו דסופסיס נפקא רות דסות
 בתריס דענלון מלכא דמואב. ענלון מיה דקסיל לים אסוד
 ומנו מלכא אחרא. ודא בתריס אסחארת וסות בני אומנא
 ובשרי מואב. כיון דלמח תמן אלימלך סכסס לבריס.
 ואי תימא דגייסיס אלימלך תמן. לא. אלא כל אורחי
 בימא ומיכלא ומסחילא אולופס מיניסו. ואימתי אסגייירא.
 לבחר כד אולס כנעמי. כדין אחרת עמך עמי ואלהיך
 אליס. נעמס מבני עמון ביזמי דרוד נקסא. כדין שרלח רות
 קודשא על דוד ואמר לים. דוד כד כל עלמח מדידכי
 ואסילנא ערדין ישראל חבל נחלתי סו. סוי דכיר
 מאי דעבדו מואב בחבל נחלתי. מאי כתיב במואב ג) וימדרם
 בחבל. כססוא חבל נחלת ה'. כל אינון דסו מססוא זרעא
 ססוא חבל אחיד כסו. וכתיב מלא חבל. מסו מלא
 סחבל. אלא דא ססוא דכתיב בים מלא כל הארץ כבודו.
 איסו סוס אמר דא סו לאחרא ודא סו לאקסלא. וססוא
 חבל אחיד באינון דלמחון לקסלא. בגין כך אחיד בחבל
 ופסיס חבל על מאי דעבדו. כססוא חבל נחלת
 ה'. ונדעון עלי במדן כל ססוא זרעא. דלא אסחיר
 מיניסו מכל אינון דלכאשו לישראל בעיעס או במלס
 אחרא. ולכלסו דלכאשו לישראל קב"ה נסיר לון דכסו
 ונסיל מיניסו נוקמין. אבל אי זמינין למיטי מיניסו סב
 לעלמא אריך רזויס ואפסי עמסון עד דיפיק ססוא
 סב לעלמא. ובחר כן נסיל נקמחא ודינא מיניסו. א"ר
 אלעזר סכי סו ודאי ודא סו כפירי דמלס:

ג) רפאים יחשבו אף הם כענקים. א"ר חיילי תלת
 שמסן אקרון. נפילים. ענקים. רפאים.
 וכלסו

וכלם האריכו ימים. נפילים נקראו לראשונה. אח"כ כאשר נתחברו בבנות האנשים והולידו מהם נקראו ענקים. ואח"כ כשהיו הולכים ומשוממים בזה העולם ונעשו רפים מאותו שלמעלה נקראו רפאים. א"ר יהודה וחזי כתוב (א) הרפאים יחוללו. וכתוב רפאים יחשבו אף הם כענקים [י] א"ל כך הוא. לפי שהענקים באו מצד המלאכים ומצד האנשים ונתיאשו להיות בארץ. כרמיון זה הרפאים. וכן הענקים נולדו והאריכו ימים. וכאשר נחלשו נחלש חצי הגוף וחצי השני ה' חוק. כיון שחצי הגוף מת היו לוקחים עשב מעשבי הארסיים והשליכו לפיהם ומתו. ולפי שהם מבקשים להרוג את עצמם נקראים רפאים. א"ר יצחק השליכו עצמם בים הגדול ונמכעים ומתים. וש"כ הרפאים יחוללו מתחת מים ושוכניהם :

(ב) **וקרבת מול בני עמון אל תצרים** ואל תתגר בם וגו'. א"ר אבא כתוב ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה. וכתוב וקרבת מול בני עמון אל תצרים ואל תתגר בם. דבר זה כדבר זה ואין הכרח בין זה לזה אלא נראה ששקולים היו ולמינו שכאשר היו קרבים אצל בני מואב היו ישראל נרתאים אצלם בכל כלי מלחמה כאילו רוצים להתגר בהם. ואצל בני ישראל היו יראים מתעטפים במליתיהם ולא היו נראה בהם כלי מלחמה כלל. והלא מן המקראות משמע שהיו שקולים זה כזה. א"ר אלעזר ראי כך הוא. ולמינו שזו שהיתה חצופה ואמרה מואב. שאמר ותקרא את שמו מואב. היו ישראל נרתאים בענות אצלם. כמו שהיא היתה חצופה שאמרה מואב. מאב היה בן הזה. אבל הצעירה שאמרה בן עמי והעלימה דרכה. היו ישראל מעלימים דרכם אצלם שהיו מעוטפים בעטוף של מלית. ונתראו לפניהם באחים ממש. זה נתבאר :

(ג) **לא תיראום כי ה' אלהיכם הוא הנלחם לכם.** רבי אבא פתח (ד) מי זה בא מאדום חמוץ בנדים סבצרה זה הדרור כלבושו צעה ברוב כחו אני מדבר בצדקה רב להושיע. מי זה בא מאדום. עתיד הקב"ה לכבוש בגדי נקמה על אדום. שהחריבו ביתו ושרפו את היכלו והגלו לכננת ישראל בין האומות. ויעשה בהם נקמת עולם עד שיהיו נמצאים כל ההרים מן הרי העולם מלאים הרוגי העמים. ויתקבצו כל עופות השמים עליהם. וכל חית השרה יזנו מהם י"ב חודש. ועופות השמים שבע שנים. עד שלא תוכל הארץ נשוא באשם. והו שכתוב (ה) כי זבח לה' בכצרה וזבח גדול בארץ אדום. עד שאותן הבגדים שלו יתגאלו. וש"כ (ו) וכל מלבושי אגאלתי. חמוץ בנדים מביצרה. לפי שממנה יצאו מחנות העולם לצור על יושלום. והם התחילו לשרוף את ההיכל. וכני אדום היו מהרסים החומות ועקרו אבני היסוד. וש"כ (ז) זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. זה הדרור כלבושו. באותן בגדי נקמה שעתיד ללבוש. צועה ברוב כחו. מהו צועה. משבר. כמו שכתוב (ח) עמים תחתך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיהו מאן הוא דין דיעבד כל כך. פתח ואמר אני מדבר בצדקה

וכלו אורכי יומי. נפילין אקרין בקדמתא. לכתר כד לתחברו בכנת בני נשא ולוליו מנייסו אקרין ענקים. לכתר דהו אולין ושסאן צהאי עלמא ומתפרסין מהסוה ללעלא אקרין רפאים. א"ר יסודס וסא כתוב (א) הרפאים יחוללו. וכתוב רפאים יחשבו אף הם כענקים [י] א"ל הכי הוא. בנין דענקים אתו מהאי סגרא ומהאי סגרא ותיאשו יתיר צרעא. כגוה דא רפאים. ומנייסו נפקי והו אורכי יומי. וכד מתחלטי אתחלס פלגות גופא ופלגות קאים. כיון דפלגות גופא הוה מית הו נסבי עשבא מעשבי צרעא ושדיין לפומייהו ומיתו. ובנין דליון בעאן לקצלא גרמייהו אקרין רפאים. א"ר יצחק שדיין גרמייהו צימא רבא ועבטן ומתין. סה"ד הרפאים יחוללו מתחת מים ושוכניהם :

(ב) **וקרבת מול בני עמון אל תלרס** ואל תתגר בם וגו'. א"ר אבא כתוב ויאמר ה' אלי אל תלר את מואב ואל תתגר בם מלחמה. וכתוב וקרבת מול בני עמון אל תלרס ואל תתגר בם. מלה דא כמלה דא ולית ספרס בין דא לרע אלא אחזי דסקולי הו. ומינן כד הו מקרבי לבני בני מואב הו ישראל אחזיין לגבייהו בכל מלני קרבא כדבעו אגנרע צו. ולגבי בני עמון הו ישראל מתעטפי בעטפיהו ולא אחזי מלנא קרבא כלל. והא קרתי מוכחן דהו בשקולי דא כדא. א"ר אלעזר ודאי הכי הוא. ומינן דדא דהו תליפא ואתת מואב. דכתוב ותקרא את שמו מואב. אחזי ישראל תליפו לגבייהו. כמה דלוי הוה תליפא דאתת מואב. מאב הוה צרעא דא. אבל ועירתא דאתת בן עמי וכסיתא ארסה. ישראל הו מוכסיין ארתייהו לגבייהו מעטפי עטופא צליפס. ואתחזו קמייהו כאתן ממש. והא לוקמוס :

(ג) **לא תיראום כי ה' אלהיכם הוא הנלחם לכם.** רבי אבא פתח (ד) מי זה בא מאדום חמוץ בנדים סבצרה זה הדרור כלבושו צעה ברוב כחו אני מדבר בצדקה רב להושיע. מי זה בא מאדום. עתיד הקב"ה לכבוש בגדי נקמה על אדום. שהחריבו ביתו ושרפו את היכלו והגלו לכננת ישראל בין האומות. ויעשה בהם נקמת עולם עד שיהיו נמצאים כל ההרים מן הרי העולם מלאים הרוגי העמים. ויתקבצו כל עופות השמים עליהם. וכל חית השרה יזנו מהם י"ב חודש. ועופות השמים שבע שנים. עד שלא תוכל הארץ נשוא באשם. והו שכתוב (ה) כי זבח לה' בכצרה וזבח גדול בארץ אדום. עד שאותן הבגדים שלו יתגאלו. וש"כ (ו) וכל מלבושי אגאלתי. חמוץ בנדים מביצרה. לפי שממנה יצאו מחנות העולם לצור על יושלום. והם התחילו לשרוף את ההיכל. וכני אדום היו מהרסים החומות ועקרו אבני היסוד. וש"כ (ז) זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. זה הדרור כלבושו. באותן בגדי נקמה שעתיד ללבוש. צועה ברוב כחו. מהו צועה. משבר. כמו שכתוב (ח) עמים תחתך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיהו מאן הוא דין דיעבד כל כך. פתח ואמר אני מדבר בצדקה

מראה מקומות (א) איוב כ"ז (ב) בלק קט. (ג) אמר פט. (ד) יסעי' ס"ג (ה) סס ל"ד (ו) סס ס"ז (ז) מליס קל"ז (ח) סס ט"ס

זיו הזהר

מן מכתוב הרפאים יחוללו שהוא מלשון הולדה משמע שאין הם הענקים. כי לפי דברי רבי חייא יותר היליל הענקים יחוללו. וכן גם מספוק הב' משמע שהרפאים והענקים ב' מינים הם. ומתוך שבאמת הכל מין אחד אלא שהרפאים נולדו מן הענקים :

הסוף כדומה קארי עליה ואמר נתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. בחר דמסיים ליתא דבעי קמי מלכיה ה' אוקמוה דבעי לתימסר נפשיה ליתא דלכא להסוף אחר דלא עזיך. ובשעתא דללותא סיימא כל אינן מיין לסיק ב"ג ממוייה בסיחא ללותא כלסו סלקין לעילא. ובקעין אירין ורקיעין עד דמסו להסוף אחר דמסו. ומתעשרו ברישא דמלכא ועביד מנייהו עשרה. וסא אוקמוה חבריה דללותא דלני ב"ג לקב"ס בעי לכונא דיהא ללותא תחנינים. מ"גן. ממשא. דכתיב ואתחנן אל ה'. דא איהי ללותא מעילא. תא חוי מאן דקאים בללותא בעי לכונא רגליו. ובעי לחפוי רישיה כחאן דקאים קמי מלכא. ובעי לחסותא עיניו בנין דלא יסתכל בשכינתא. ובספרו דרב המנונא סבא אמר. מאן דפקח עיניו בשעתא דללותא. או דלא מאיך עיניו בלראעא. אקדיס עליה מלאך המות. וכד תיפוק נפשיה לא יסתכל בסיחיה דשכינתא ולא ימות בנסיקה. מאן דמולול בשכינתא מחולל סוף בסיחיה שעתא דלחשדיך לה. ס"ד ח' כי מכדכי אכדד וכויו יקלו. דא סוף מאן דאסתכל בשכינתא בשעתא דליהו מלני. וסיך יכיל לאסתכלא בשכינתא. אלא דבעי למנדע הדואי שכינתא קיימא קמיס. ס"ד ויסב חזקיהו פניו אל הקור. דתמן שריא בשכינתא. בנ"ג לא בעיה למסוי חולץ בינו ובין הקור. ואוקמוה דתמן דקאים בללותא בעי לסדרה שבתא דמלכיה בקדמיתא. ולבשר תבע בעותים. דסא משה סכי אמר בקדמיתא איהו סחלות וגו'. ולבשר אעשרה נא וגו'. רבי יהודה אמר מאי שנא סבא דכתיב דלני בקדמיתא באל"ף דל"ת טו"ן וי"ד. ולבשר סו"ה דקריין אלהים. אלא סדורא סכי סוף מתתא לעילא. ולאכללא מדת יוס בליה ומדת לילה ציוס. ולוונגא כלל כחדא כדקא יאוס:

אותו הכרוז קורא עליו ואומר ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. לאחר שסיים בתפלתו בכונה לפני רבונו הרי נתבאר שצריך למסור נפשו בפרצו הלב למקום שהוא שנוצח. ובשעה שגמר תפלתו כל אותו הדיבורים שהוציא האדם מפיו באותה התפלה כלם עולים למעלה. ובקעים אוירים ורקיעים עד שגמיעים למקום שהוא שנוצרים להגיע. ומתעשרים בראש המלך ונעשה מהם כתר. והרי ביארו החברים שהתפלה שמתפלל האדם להקב"ה צריך לכוון שתהא תפלתו תחנינים. מניין. ממשא. שנאמר ואתחנן אל ה'. זו היא תפלה יפה. כוא וראה מי שעומד בתפלה צריך לכוון את רגליו. וצריך לכסות ראשו כמי שעומד לפני המלך. וצריך להעצים עיניו כדי שלא יסתכל בשכינה. ובספרו של רב המנונא הוקן נזכר. מי שפותח עיניו בשעת תפלת השמ"ע. או שאינו משפיל עיניו לארץ. מקיים עליו מלאך המות להתראות. וכאשר תצא נפשו לא יסתכל באור השכינה ולא ימות בנשיקה. מי שמולול בהשכינה הוא יתולול בשעה יהיה שנוצח לה. ושי"ב ח' כי מכדכי אכדד וכויו יקלו. זה הוא מי שסתכל בהשכינה בשעת תפלתו. ואיך אפשר להסתכל בהשכינה. אלא שצריך האדם לדעת שבודאי השכינה עומדת לפניו. ושי"ב ויסב חזקיהו פניו אל הקור. ששם השכינה שורה. לפיכך אין צריך להיות דבר חוצץ בינו ובין הקור. ונתבאר שמי שעומד בתפלה צריך לסדר שבת רבונו לראשונה. ואחר כך יתבע צרכיו. שהרי משה כך אמר בתחלה אתה יתחיל וגו'. ואח"כ בקש אעברה נא וגו'. רבי יהודה אמר מה נשתנה כאן שנכתב אדני בתחלה כאל"ף דל"ת טו"ן וי"ד. ואח"כ הו"ה שנקרא אלהים. אלא סדור התפלה כך הוא מלמטה למעלה. להכליל מדת יום בלילה ומדת לילה ביום. ולוונג הכל יחד כראוי:

ב) אתה החלות להראות את עבדך. איזו התחלה יש כאן. אלא ודאי משה היה התחלה בעולם להיות שלם בכל. ואם תאמר שיעקב היה השלם שבו נשתלם העץ למטה כדמיון שלמעלה. כך הוא בוראי. אבל מה שהיה למשה לא היה לבן אדם אחר. שהרי נתעמר בשלמות יותר בכמה אלפים ורכבות מישראל. בתורה במשכן בכהנים בלויים ב"ב שבטים ונשיאים סמונים עליהם. בשבעים סנהדרין. כוא נשתלם בגוף שלם. אהרן צימין נחשון לשמאל והוא באמצע. לפיכך את גדלך מימין זה אהרן. ואת ירך החזקה משמאל זה נחשון. כמו שנתבאר. לפיכך משה היה התחלה בעולם. ואם תשאיר מי הוא הגמר. הגמר הוא מלך המשיח. שהרי או יהי נמצא שלמות בעולם מה שלא היה כך לדורי דורות. בזמן ההוא יהי נמצא שלמות למעלה ולמטה. וכל העולמות יהיו מודונים יחד. על או כתיב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

אשר מי אל שסיים וצברך פשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. (ז' רבי יהודה אמר ויאמר אלהים יסי קיע בתוך המים וגו'. תא חוי בשעתא דברא קב"ה עמלא ברא ז' רקיעים לעילא. ברא ז' ארלות לתתא. ז' ימים. ז' נהרות. ז' יומין. ז' שבעות. ז' שנים ז' פעמים. ז' אלפי שנין דסוי עמלא. וקב"ה בשביעה דכלא. ז' רקיעין לעילא. ובכל חד וחד ככבים ומזלות

ב) אתה החלות להראות את עבדך. מאי שירותא סבא. אלא ודאי משה שירותא סוף בעלמא למסוי שלם בכלא. ואי תימא יעקב שלם סוף ואלונגא אשתלים לתתא כגונג דלעילא. הכי סוף ודאי. אבל מאי דסוף למשה לא סוף לבד כש אחרא. דסא אסתעבר בשלימו יתיר בכמה אלף ורבעין מישראל. באורייתא במשכנא בכהני בלויאי בתימסר שבעין ורבעין ממין עליהו. בשבעין סנהדרין. סוף אשתלים בגופא שלים. אסרן לימינא נחשון לשמאלא וסוף בניימו. בנין כך את גדלך מימינא דא אסרן. ואת ירך החזקה משמאלא דא נחשון. וסא אחרא. בנין כך משה שירותא בעלמא סוף. ואי תימא מאן סוף סיימא. סיימא מלכא מסיחא סוף. דסא כדן יסתכח שלימו בעלמא מאי דלא סוף כן לדרי דרין. בסיחא ומכא יסתכח שלימו לעילא. ותתא. ויהיון עלמין כלסו בלוונג חד. כדן כתיב ציוס סוף סוף יהיה ה' אחד ושמו אחד:

אשר מי אל שסיים וצברך פשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. (ז' רבי יהודה אמר ויאמר אלהים יסי קיע בתוך המים וגו'. תא חוי בשעתא דברא קב"ה עמלא ברא ז' רקיעים לעילא. ברא ז' ארלות לתתא. ז' ימים. ז' נהרות. ז' יומין. ז' שבעות. ז' שנים ז' פעמים. ז' אלפי שנין דסוי עמלא. וקב"ה בשביעה דכלא. ז' רקיעין לעילא. ובכל חד וחד ככבים ומזלות

מראה מקומות א) שמאל א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' י' ק' ר' ט' :

ומלות ושמישים המשמשים בבל רקיע ורקיע. ובכל הרקיעים מרכבות אלו על אלה לקבץ עליהם על מלכות רבונם. ובכל מרכבות שמיים משונים או מן זה אלו על אלה. מהם בו' כנפים ומהם בר' כנפים. מהם בר' פנים ומהם בשתי פנים ומהם באחת. מהם אש ליהט מהם מים ומהם רוח. וש"כ ה' עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש ליהט. וכל הרקיעים אלו על אלה כקליפי בצלים אלו למטה ואלה למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם. על פיו מוכבים ועל פיו עומדים. ולמעלה מכלם הקב"ה שנושא הכל בכהו וגבורתו. כרמיון זה ו' ארצות למטה ובכלם ישוב. אלא שאלו עליונים ואלה תחתונים. וארץ ישראל עליונה מכלם. וירושלים עליונה מכל הישוב. והחברים שלנו יושבי דרום ראו בספרי קדמונים ובספר של ארם הראשון שכך נחלקות כל אותן הארצות. שכלן נמצאות למטה כרמיון אותן הרקיעים שלמעלה. אלו על אלה ואלו על אלה. ובין כל ארץ וארץ רקיע המבריל בין זו לזו. ולכן כל הארצות נברלות בשמותן. וביניהם גן עדן וגיהנם. ויש בהן בריות משונות אלו מן אלה כרמיון שלמעלה. מהן בשתי פנים מהן בר' ומהן באחת. ומראות אלו לא כאלה. ואפשר תאמר שהרי כל בני העולם מאדם הראשון יצאו. לא כן. האם ירד אדם הראשון לכל הארצות ותוליד בנים. וכי כמה נשים היו לו. אלא אדם לא נמצא מלבד בוה העולם העליון מכלם שנקרא תבל. שכתוב (ג) שנתקת בתבל ארצו. וזה התבל נאחו ברקיע העליון ומחובר בשם העליון. וש"כ (ג) והוא ישפוט תבל בצדק. בצד"ק ודאי. לפיכך בניו של אדם נמצאים בארץ עליונה הזאת שנקראת תבל. והם עליונים על הכל כרמיון שלמעלה. מה המעם. כמו שממטע מכל הרקיעים יש רקיע העליון מכלם. ועליו נמצא הכמא של הקב"ה. כמש"כ (ד) כמראה אבן ספיר דמות כמא ועל דמות הכמא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. אף כאן בזה התבל נמצא מרץ על הכל. ומי הוא. האדם. מה שלא נמצא בכל ארצות התחתונות. ואותן התחתונים מאין באו. אלא מן קיסור הארץ ובכח עזרת רקיע העליון יצאו בריות משונות אלו מן אלה. מהן בלבושים מהן בקליפות כחותן תולעים הנמצאות בארץ. מהן בקליפות אדומות שחורות ולבנות. ומהן מכל הגונים. כך הן כל אותן הבריות כרמיון זה. ואין נמצאות בקיום אלא עשר שנים. ובספרו של רב הסנוגא הזקן מפורש יותר. כי הנה כל הישוב מתגלגל בעיול ככדור. אלו למטה ואלה למעלה. וכל אותן הבריות משונות כמראהן מן שינו האור כפי שם מקום ומקום. ומתקיימים בקיום כשאר אנשים. ועל כן יש מקום בישוב כאשר אור לאור חשך לאלה. לאור יום ולאור לילה. ויש מקום שכלו יום ולא נמצא בו לילה אלא בשעה אחת קמנה. וזה שנובר בספרים הקדמונים ובספרו של אדם הראשון שיהיה זה כי הנה כל תבונה (ה) אורך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב (ו) מה רבו מעשיך ה'. ועל כן שכל נבון. וסוד זה נספר לבעיני חכמת התורה ולא למחלקי נבולות הארץ. לפי שזה סוד עמוק של התורה. כרמיון זה יש בים. שנמצא בו כמה בריות משונות זו מן זו. וש"כ זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קמנות עם גדולות. שם אניות הילכו. ליותן זה יצרת וגו'. והכל תולה זה בזה. והכל כרמיון שלמעלה. ובכל

ומלות ושמיים המשמשים בכל רקיע ורקיע. ובכלו רקיעין רפיכין אלין על אלין לקבלא עלייהו עול מלכותא דמאריהון. ובכלהו רפיכין שמיין משניין דח מן דח אלין על אלין. מנהון בו' גרפיין ומנהון בר' גרפיין. מנהון בר' פנים ומנהון בתריין פנים ומנהון בחד. מנהון אשא ליהיס מנהון מיה ומנהון רוחא. הס"ד ה' עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש ליהט. ובכלו רקיעין אלין על אלין בגלדי בגליים אלין לתתא ואלין לעילא. וכל רקיעא ורקיעא חולא. ורעשא מאימתא דמאריהון. על פומים נפלנין ועל פומים קיימין. ועילא מכלהו קב"ה נדעיל כלל בחילים ותופסיה. כנוונא דח ו' ארצות לתתא וכלהו בישובא. בר דללנין עללנין ואלין תתאין. וארץ ישראל עלאה מכלהו. וירושלם עלאה מכל ישובא. וחבריהל יתבי דרוחא תמו בספרי קדמאין ובספרא דארס דסבי מהלני כל אינון ארצות. דכלהו משתכחי לתתא כנוונא דאינון דרקיעין דלעילא. אלין על אלין ואלין על אלין. ובין כל ארעא וארעא רקיע דאפריס בין דח לדח. וע"ד כללו ארצות פריסן בשמיין. ובינייהו גן עדן וגיהנם. ואית בינייהו ברין משניין אלין מן אלין כנוונא דלעילא. מנהון בתריין גרפיין מנהון בר' ומנהון בחד. ומיוו דאלין לאו כללין. ואי תימא סה כל בני עלמא מחדס נפקו. לאו סבי. וכי נמית אדם הראשון לכלהו ארצות ואוליד בנין. וכמה נשין סוו ליה. אלא תבל לא אשתכח אלא בשאי עלמא עלאה מכלהו דארקרי תבל. דכתבי (ג) משתקת בתבל ארצו. והאי תבל חמידא ברקיעא דלעילא ותחתחידא בשמא עלאה. הס"ד (ג) וסוף יספוט תבל בצדק. בצד"ק ודאי. בג"כ בניו דארס אשתכחו בשאי ארעא עלאה דארקרי תבל. ואינון עלאין על כלל כנוונא דלעילא. מאי סעמא. כמה דלעילא מכלהו רקיעים אית רקיעא עלאה מכלהו. ולעילא אשתכח כסא דקב"ה. כד"ל (ד) כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו שלמעלה. אוף סכא בשאי תבל אשתכח מלכא דכלל. ומן איסו. מה סה דלא אשתכח בכניו שמיין. ואינון פתאין מן אמו. אלא מקפורה דארעא וסיוע דרקיע דלעילא נפקין ברין משניין אלין מן אלין. מנהון בלבושין מנהון בקליפין כאלין תולעין דמשתכחי בארעא. מנהון בקליפין סומקין אוכמין ומיורין. ומנהון מכל גוויין. כך כל אלין ברין כנוונא דח. ולא אשתכחו בקיימא בר עמר שנין. ובספרא דרב הסנוגא סבא פריס יתיר. דהא כל ישובא מתגלגלא בעיול ככדור. אלין לתתא ואלין לעילא. וכל אינון ברין משניין במחוייבו משיבא דלוריא כפוס כל אינון ואמר. וקיימין בקיימיהו כשאר בני נשא. ועל דח אית אחר בישובא כד סכיר לאלין חשך לאלין. לאלין ימחא וכללנין ליליא. ואית אחר דכולים ימחא ולא אשתכח ביה ליליא כד בשעתא חדא זעירא. והאי דאמר בספרי קדמאין ובספרא דארס הראשון סכי סוא. דסכי כתיב (ה) אורך על כי נוראות נפילתי כפלאים מעשיך. וכתיב (ו) מה רבו מעשיך ה'. ועל דח כלל ספיר. ורזא דח אשתכח למאריהון דמכתחא ולא למפלגי תחומין. דנן דלחסי רוא עתיקא דלוריא. כנוונא דח אית בימא. דאית ביה כמה ברין משניין דח מן דח. הס"ד זס היס גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קמנות עם גדולות. סס אניות הילכו. ליותן זס יצרת וגו'. וכלל תליא דח בדה. וכלל כנוונא דלעילא. ובכלהו

מראה מקומות (ה) תלים ק"ד (ג) שמי' ח' (ב) תלים ט' (ד) תהלא' ט' (ו) תלים ק"ט: (ז) ס' ק"ד

ובכל העולמות אין מושל בכל אלא האדם. והקב"ה מושל על האדם. רבי יהוירא הזקן ירד לים הגדול. מער הים ונאבדו כל אותן שהיו באניה. ונעשה לו נס וירד בנתיבות ידועים בלב הים. ויצא מתחת הים לשוב אחר. וראה שם אותן הבריות כלם קמנים. והיו מתפללים תפלה ולא ידע מה שאמרו. נעשה לו נס ועלה משם. אמר זכאים אתם צדיקים העמלים בתורה ויודעים מסתרי סודות העליונים. וי לאותן החולקים על דבריהם ואין מאמינים. מיום ההוא והלאה כאשר בא לבית המדרש ושמע שאומרים דברי תורה היה בוכה. אמרו לו סודע תבכה. אמר להם לפי שעברתי על אומות העולם. ומתירא אני מן הדין של עולם ההוא:

ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף וגו'. א"ר חייא א"ל הקב"ה למשה. משה רב לך שנדבקת בהשכינה. מכאן ולהלאה אל תוסף. רבי יצחק אמר רב לך באור השמש שהוא אצלך [א]. אל תוסף. שהרי זמן ממשלת הלבנה הגיע. ואין הלבנה יכולה להאיר עד שנאסף השמש. (ב) והרי ביארנו שא"ל הקב"ה למשה. משה התרצה לחדש עולם חדש. הראית מימך שתשלט הלבנה בעור שהשמש קיים. אלא הן קרבו ימין למות. קרא את יהושע. יאסף השמש ותשלט הלבנה. ולא עוד אלא אם אתה תכנס לארץ תאסף הלבנה מלפניך ולא תוכל לשלם. ודאי ממשלת הלבנה הגיעה ולא תשלט בעוד שאתה קיים בעולם. אבל צו את יהושע וחוקרו ואמצוהו. אתה הוא השמש תצרך להאיר להלבנה. וזה נתבאר:

(ג) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. פתח זקן הדוא ואמר בוא וראה כל השמות וכל בניו השמות שיש לו להקב"ה כלם מתפשטים לדרכיהם. וכלם מתלבשים אלה באלו. וכלם מתחלקים לדרכים ושבלים ידועים. מלבד שם המיוחד שהוא מכל שאר השמות. שהנחילו לעם המיוחד שהוא מכל שאר העמים. והוא ירד ה"א וא"ו ה"א. שנאמר (ג) כי חלק ה' עמו. וכתוב ואתם הדבקים בה'. בשם זה ממש יותר מכל שאר השמות. ושם אחד מכל שאר שמותיו. זה שמתפשט ומתחלק בכמה דרכים ושבלים. והוא נקרא אלהים. שם הזה הנחיל וחלק להתחתונים שבעולם הזה. ונתחלק שם הזה לשרים ולקמנים המנהיגים לשאר העמים. ככתוב ויבא אלהים אל בלעם לידה. ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלידה. וכן כל השר והממונה על הנחילים הקב"ה לשר העמים בשם הזה נכללים. ואפילו ע"ז בשם הזה נקראת. ושם הזה מלך על גוים ולא השם ההוא שהוא מלך על ישראל. שהוא מיוחד לעם המיוחד לעם ישראל עם הקדוש. (ד) רבי יוסי אמר אשרי העם שכבה לו וגו'. וזאי הוא הקב"ה בחר בהם מכל העמים עכ"ל. והעלה אותם לגורלו וברכם בברכת שמו. זהו שכתוב (ה) כי הם זרע ברך ה'. ברך ה' ממש. בוא וראה כל שאר אומות העולם נתנם הקב"ה לשרים ממונים שישלטו עליהם. וישראל בחר אותם הקב"ה לגורלו לחלקו שיהיו

וזכלהו לעמין לא שפלא ככלהו בר ארס. וקב"ה עליה. רבי נהוראי סבא פריש לימא רבא. אתרניש ימא ואתפרידו כל אינון דסוון צארבא. ואתרניש ליה ניסא וכתא שצילין ידיעין צלבא דימא. וכפך תמות ימא לישובא דאל. והמא מאינון צרין כלבו זעירין. והוון מללי ללווא ולל ידיע מאי קאמרו. אתרניש ליה ניסא וסליק. אמר זכאין אתון לדיקיא דמשתדלי בצוריתא וידעין סתימין דרזי עלאי. ווי לאינון דאפלינו על מליטון ולא סימנו. מהסווא יומא כד הוה אתי לבי רב ושמע דאמרי מלתא דאורייתא הוה צבי. אמרו ליה אמאי קא בכית. אמר לון בנין דעצרנא על מסימנותא דמלי דרבנן. ומספתינא מדינא דהסווא עלמא:

ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף וגו'. א"ר חייא א"ל קב"ה למשה. משה רב לך לדאוגת בשכינתא. מכאן ולהלאה אל תוסף. רבי יצחק אמר רב לך צנחירו דמשא דרוס גבך [א]. אל תוסף. דהא זמא דסיירא מלא וסיירא לא יכיל לאנסרא עד דיתכניש שמא. (ב) והא אוקימנא דא"ל קב"ה למשה. משה תבעי לאחדא עלמא. תמיח מן יומך שמשא פנה לסיירא. חמית מן יומך דסלוס סיירא צעוד דמשא קיים. אלא כן קרבו ימין למות. קרא את יהושע. יתכניש שמשא וישלוס סיירא. ולא עוד אלא אי אנת תיעול לנרעא יתכניש סיירא מקמך ולא ישלוס. וזאי שולטנותא דסיירא מלא ולא תשלוס צעוד דאנת קיים צעלמא. אבל ז' את יסאע וחוקרו ואמלו. אנת דסווא שמשא צבי לאנסרא לסיירא. והא אתמר:

(ג) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. פתח הסווא סבא ואמר תא חוי כל שמאן וכל בניו דשמאן דאיה ליה לקב"ה כלשו מתפשטין לאורחייסו. וכלשו מתלבשין אלין צאלין. וכלשו מתפלגין לאורחין ושצילין ידיעין. צב שמא יחידא צריר מכל שאר שמאן. דאחסינ לעמא יחידא צריר מכל שאר עמין. ואחסינ יו"ד ה"א ויח"ו ה"א. דכתוב (ג) כי חלק ה' עמו. וכתוב ואתם הדבקים בה'. בשמא דא מוש יתיר מכל שאר שמאן. ושמא דא מכל שאר שמאן דיליס. הסווא דאחסינא ואחסינא לכמה אורחין ושצילין. דאקרי אלסיס. שמא דא אחסינא ואחסינא לתתי דהאי עלמא. ואחסינא שמא דא לשמין ולממין דמכגי לשאר עמין. כמד"א ויבא אלהים אל בלעם לידה. ויבא אלהים אל אבימלך בחלום היליס. וכן כל ממנא. וממנא דאחסינ לון קב"ה לשאר עמין בשמא דא כלילן. ואפילו ע"ז בשמא דא אקרי. ושמא דא מלך על גוים ולא הסווא שמא דמלך על ישראל. דאחסינ יחידא לעמא יחידא לעמא דישאל עמא קדישא. (ד) רבי יוסי אמר אשרי העם שכבה לו וגו'. וזכא עמא דקב"ה בחר בהו מכל עמין עכו"ס. וסליק לון לעדוים וצריך לון צברכתא דשמיה. סה"ד (ה) כי הם זרע צרך ה'. צרך ה' ממש. תא חוי כל שאר עמין דעליא יבא לון קב"ה לרצבי ממונן דשטעין עלייו. וישאל אחיד לון קב"ה לעדוים לחולקיה לאתחמדא

מראה מקומות (א) ויך דמד. (ב) משפטים לו. (ג) דכריס ל"ב (ד) דף כ"ס: (ה) ישעי' ס"א

זיו הוזהר

פרשת ואתהגן (א) היינו דברכי חז"ל בני משה בסני חמה לפני יהושע כסני לבנה. וזה על פי סוד ששורש משה בספירת התפארת ושורש יהושע בכלכות:

שהיו רבקים בו ממש. ונתן להם התורה הקדושה שהיו רבקים בשמו. וע"כ ואתם הרבקים בה'. ולא במסוגה אחר כשאר העמים. וזה נתבאר בכמה מקומות :

(א) כי מי גוי גרוף אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו. א"ר שמעון בן אבא כמה הם חבובים ישראל לפני הקב"ה. שאין לך עם ולשון בכל העמים עובדי ע"ז שבעולם שהיה להם אלהים שישמע להם. כמו שהקב"ה מוכן לקבל תפלות ובקשות של ישראל בכל שעה שנצרך להם. ולשמוע תפלותיהם שהם מתחננים. לבעבור אותה המדרגה שלהם. (ב) א"ר יוסי מהו שכתוב אשר לו אלהים קרובים אליו. קרובים. קרוב הי' צריך לומר. אלא אלהים מדרגה העליונה. אלהים מדרגה של פחד יצחק. אלהים מדרגה האחרונה [ג] ולפיכך קרובים כתוב. והן הרבה מדרגות של גבורות היוצאות ממקום אחד וכלן אחת :

(ג) ותקרבו ותעמדון תחת ההר וההר בוער באש עד לב השמים וגו'. א"ר יצחק מפני מה נתנה התורה באש. שנאמר וההר בוער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל. בשביל שכל מי שיעסק בתורה ינצל מאש אחר של הניהגים. ומהחשך שמוחשכים כל שאר העמים לישראל. שזכות אברהם ניצולו ישראל מאש הניהגים. כי למדנו שא"ל הקב"ה לאברהם. כל זמן שבניך יעסקו בתורה ינצלו מאלה. ואם לא הרי אש הניהגים שישלט בהם ויגלו לבין האומות. אכר לו בשני קשרים לא ינשאו הרברים [ג] אלא אם טוב לפניך ינצלו מאש הניהגים ויגלו לבין האומות עד שישבו ארץ. אמר לו כך יפה בודאי. וז"כ (ד) אם לא כי צודם מברם. מי הוא צודם. זה הוא אברהם. שכתוב (ה) הביטו אל צור חוצבתם. וה' הסגירם. זה הקב"ה שהסכים על ידו :

לאחאחדא ביה מחס. ויבז לון אורייתא קריבא בנין לאחאחדא בשמים. וע"ד ואתם הדבקים בה'. ולא במסוגה אחרא כשאר עמין. וסא אוקמוה בכמה אחר :

(א) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו. א"ר שמעון תא מהי כמה אינו חביבין ישראל קמי קב"ה. דלית לך עס ולישן בכל עמין עובדי ע"ז דעלמא דלית ליה אלהא דישמע לון. כמה דקב"ה זמין לקבלא ללוטוהון ובעותוהון דישראל בכל שעתא דאלטרין לון. למשמע ללוטא דאינו בעלון. בנין ההוא דרגא דלוטו. (ב) א"ר יוסי מהו הכתיב אשר לו אלהים קרובים אליו. קרובים. קרוב מצעי ליה. אלא אלהים עלאה. אלהים דפחד יצחק. אלהים ברחא [ג] ובנינו כך קרובים כתיב. וגבורות סגיאין אינו דנפקין זחד וכלוהו חד :

(ג) ותקרבו ותעמדון תחת ההר וההר בוער באש עד לב השמים וגו'. א"ר יצחק אמאי אחייבת אורייתא בלשח ותסאול. דכתיב וההר בוער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל. דכל מאן דישתדל בלורייתא ישתובי מחשח אחרא דניבס. ומחשכא דמחשכין כל שאר עמין לישראל. דזכותוהו דלבראש אשתובי ישראל מחשח דניבס. דתניא א"ל קב"ה לאברהם. כל זמנא דבניך ישתדלון בלורייתא ישתובון מחלין. ואי לא הא כורא דניבס דשלא ברו וישתעבדון בני עממיה. אחר ליה בתרי קטרוי לא מזדקסין מלין [ג] אלא אי יתא קמד ישתובון מורא דניבס וישתעבדון בני עממיה עד דיתובון נבך. א"ל יאות הוא ודאי. (ד) אם לא כי לורם מברם. מאן הוא לורם. דא הוא אברהם. דכתיב (ה) הביטו אל צור מולבצתם. וה' הסגירם. דא קב"ה דאסתכס על ידו :

(ו) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'. א"ר אלעזר מקרא זה יש לעיין בו. קול דברים. מהו קול דברים. אלא זה הקול שנקרא רבור. שכל רבור בו תולה. וע"כ כתוב וידבר ה' אליכם. שהרי הרבור במקום זה תולה. וזה נקרא קול דברים [ד] אתם שומעים. שהשמיעה אינה תולה אלא בזה. לפי שהשמיעה ברבור תולה [ה] ולפיכך אתם שומעים. והרי נתבאר מה שנאמר ויצע ארוננו את אונו במרצע. לפי שפנם במקום שנקרא שמיעה [ו] והיינו רבור היינו שמיעה. ותמונה אינכם רואים. מהו ותמונה. כמש"כ (ז) ותמונת ה' יביט [ז] ד"א ותמונה. זה קול הפנימי שלא היה נתגלה כלל [ח] וזאתי קול. זה קול האחר שאמרנו. ותמונה מפני מה נקראת [ט] לפי שכל תקון הגוף מבינה יוצא. ואם תשא' הרי גם מדרגה האחרת כך נקראת [י] כן הוא כיון שזאת האחרת יוצא ממנה התקון

(ו) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים אתם שומעים וגו'. א"ר אלעזר האי קרא אית לאסתכלא ביה. קול דברים. מהו קול דברים. אלא קול דלקרי דבור. דכל דבורא ביה תליא. וע"ד כתיב וידבר ה' אליכם. דהא דבור באתר דא תליא. והאי לקרי קול דברים [ד] אתם שומעים. דשמיעה לא תליא אלא בהאי. בנין דשמיעה בדבור תליא [ה] ובני"כ אתם שומעים. והא אוקמוה דכתיב ורצע ארוננו את אונו במרצע. בנין דפנים אחר דלקרי שמיעה [ו] והוא דבור הוא שמיעה. ותמונה אינכם רואים. מהו ותמונה. כמד"א (ז) ותמונת ה' יביט [ז] ד"א ותמונה. זה קול פנימאה דלא הוה מתמוז כלל [ח] וזאתי קול. דא קול אחרא דקאמין. ותמונה אמאי לקרי הכי [ט] בנין דכל תקונא דגופא מנה נפקא. ואי תימא אחרא לקרי הכי נמי [י] אין דהאי אחרא תקונא דלתתא מנה נפקא

מראה מקומות (א) וישלח קנני : (ב) כלאשית : (ג) יתרו פנ : (ד) דכריס לכ : (ה) יספי' ל"א (ו) דף רס"א (ז) כמדנר י"ב

זו הזהר

(ג) מדרגה העליונה ון הבינה דימנה רינין מתערוין. מדרגה של פחד יצחק ון גבורה. מדרגה האחרונה ון מלכות. כל אלו נ' מדרגות נקראות בחשם אלהים. לפיכך כתוב עונשין לא יוכלו נשוא : (ד) קול שלא נקרא רבור רבו לספירת התפארת. וקול שנקרא רבור רבו על מלכות. והיינו קול דברים : (ה) פ"י שכל המדרב שומע וכל השומע מדרב. לכן גם השמיעה רבו על מרת המלכות : (ו) עבר ישראל ואינו רוצה להשתחייב לפני ה' אלהים המלכות. לכן רוצע באונו : (ז) מרת המלכות נקראת תמונת ה'. לפי שכל המפורז על השם הוי"ה נראין ונבאין ון הארת עולם הבינה שמשם נובע אור התורה מסקרו החכמה. וזה היה נסתר להשגתם שלא השיגו וזלתי קול האחר הנללה שנקרא קול דברים. והיינו הארת המלכות : (ח) פ"י עממיני מה נקראת הבינה ביה תמונה כיון שהוא עולם נסתר. ומתוך לפי שכל תקון הגוף היינו השש ספירות מן חסד עד מלכות הן תולדות הבינה : (י) פ"י דאם כן שזה

התקן שלמטה. ולפיכך ה' עליונה ה' תחתונה. ה' עליונה זה קול גדול ולא יסף שאינה פוסקת נביעתה לעולם [יא] וכל אותן הקולות שם נמצאו כאשר נתנה התורה לישראל. והכל יצא מאותו הקול הפנימי של הכל. לפי שבו תולדה הדבר. [ה' תחתונה זה קול דברים] זה שנקרא משנה תורה משה מפי' עצמו אמרן. והרי ביארנו הענין ולמה הוא כך [יב] אלא חכמה העליונה כלל התורה נקראת. וממנה יצא הכל לאותו קול הפנימי. אח"כ נתישב הכל ונאחו בהמקום שנקרא עץ החיים, ובו תולה כלל הפרט. תורה שבכתב ושבעל פה. וזה נקרא תורה ומשנה תורה. דברות הראשונות מנבורה שאינה פוסקת. ועתה האחרונות כלל ופרט יחד. לפיכך כאן באלו עשרת הדברות האחרונות הכל נרשם בוא"ו, ולא תנאף ולא תגנב ולא תענה ולא תחמד ולא תתאוה. וזה נתבאר .. א"ל ר' יוסי מפני מה לא כתוב ולא תרצח כמו בדברות האחרות. א"ל לפי שמדרגת הדין תולה בנבורה ולא במקום הרחמים. לפיכך לא תרצח לא כתוב בו וא"ו [יג] ולפי שנצרכות לחמש ווי"ן נתוסף וא"ו בולא תתאוה. שהרי בלא תרצח לא רצה להשרות וא"ו ונתוספה בולא תתאוה:

נפקא. ובג"כ ה' עלאה ה' תתאה. ה' עלאה זה קול גדול ולא יסף דלא ספקי מזיעו לעלמין [יא] וכל חיכון קולות תמן אסתכיה כד אחיבה ארוייתא לישראל. וכלל נפקא מססוף קל פנימאה דכלל. בנין דביה תליא מלתא. [ה' תתאה דא קול דברים] האי דלקרי משנה תורה משה מפי' עאלו אמרן. והא אוקימנא מלה. ואמאי הכי [יב] אלא חכמה עלאה כללא דלורייתא אפקרי. ומינס נפקא כלל בססוף קל פנימאה. לבתר מתישבא כלל ואסתחא באתר דלקרי עץ החיים. וביה תליא כלל ופרט. תורה שבכתב ושבעל פה. וסוף לקרי תורה ומשנה תורה. בקדמייתא גבורה דלא פסק וסתתא כלל כחורא. צנ"כ סהא צאלין עשרת סדברות כלל רסיס בוא"ו. וללא תנאף ולא תגנב ולא תענה ולא תחמד ולא תתאוה. וסא אוקמוס .. א"ל ר' יוסי אמאי לא כתוב ולא תרצח כמו בדברות אחריו. א"ל בנין דדרגא דדינא בגבורה תליא ולא באתר דרחמי. בנין כך לא תרצח לא כתוב ביה וא"ו [יג] ובנין דבעיין ס' ווי"ן אמוסף וא"ו בולא תתאוה. דסא כלל תרצח לא בני למשני וא"ו ואמוסף בולא תתאוה:

א) ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים וגו'. א"ר אלעזר כתוב (ג) אני ה' דובר צדק מגיד מישרים. הרי העירו וידברו ויגד ויאמר כלם לשעמיהם מתפרשים, ויב"ר הוא בהתגלות. מדרגה שמתכוין שאין היא מדרגה פנימית כאותן מדרגות העליונות. וזו היא דובר צדק [יד] ויג"ד הוא מרמו למדרגה פנימית עליונה השולטת על הדבור. וזה הוא מגיד מישרים. סהו מישרים. זו מדרגה עליונה שיעקב שולט בה [טז] וש"כ (ג) אתה כוננת מישרים. ולפיכך מגיד מישרים כתוב. ולא כתוב דובר מישרים, א"ר יצחק והלא כתוב ויגד לכם את בריתו [טז] א"ל כך הוא בראי. היא מדרגה השולטת על מדרגה התחתונה דובר צדק. וכל עיקרו לשתיילת פירות הוא בא [יז] ובווא וראא שאע"פ שהדבור היא מדרגה תחתונה אל תאמר שאין לה חשיבות של עליונה, אלא וראי שמדרגת הדבור מלאה היא מהכל [יח] ומדרגה עליונה נחשבת. וסומך כי לא דב"ר רק הוא מכס כי הוא חייכם וגו':

א) ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים וגו'. א"ר אלעזר כתוב (ג) אני ה' דובר צדק מגיד מישרים. הא התעורר וידבר ויגד ויאמר כלסו לשעמיהו מתפרשין. וידב"ר איסו באתגליא. דרגא דלבר דלאו איסו דרגא פנימאה כאינין דנין עלאין. ודא איסו דובר ל"ק [יד] ויג"ד איסו רמו לדרגא פנימאה עלאה דשנאף על דבור. ודא איסו מגיד מישרים. מאן מישרים. דא דרגא עלאה דיעקב שריח ביה [טז] הסי"ד (ג) אסא כוננת מישרים. ובג"כ מגיד מישרים כתוב. ולא כתוב דובר מישרים. א"ר יצחק וסא כתוב ויגד לכם את בריתו [טז] א"ל סכי סוף ודלי. איסו דרגא דשנאף על תתאה דליסו דובר ל"ק. וכלל איסו לאשחלה איכא אחיא [יז] ותא סוי דאע"ג דדבור איסו תתאה לא תתא דלאו עלאה איסו. אלא ודלי דבור מליא איסו מכלל [יח] ודרגא עלאה איסו. וסומך כי לא דב"ר רק סוף מכס כי הוא חייכם וגו':

ונשמרתם

וכסא. תה

טראה מקומות (ג) לך פו: (ג) יעסי' מ"ס (ג) תליס ט"ז

זיו הזהר

עם השם תמונה להבינה קשה למה נקראת מרת המלכות בשם תמונה, ומתוך כיון שגם מן המלכות נולדו עולמות שהם למשה מפנה ונקראים תקון שלמטה. כי מן מלכות דאצילות נשתלשלו העולמות, בריאה יצירה ועשיה: ואלו ה' עליונה זו ה' הראשונה מוחם הוי"ה ב"ה היא שורש הבינה, ה' התחתונה שורש המלכות. קול גדול ולא יסף. היינו הארת הבינה שביעית אור השפע, סמנה אינה פוסקת לעולם כשכיל קיום העולם. קול דברים, היינו הארת המלכות. שעל זה אמרו משנה תורה משה מפי' עצמו אמרן. לא מעצמו אלא מפי' וגו'. באופן אחר: [יב] מ"ה למח דברות הראשונות סביבה והאחרונות מסלכות. ומתוך שהתחלת נביעת אור התורה היא מסקור התכונה לכינה שנקראת קול הפנימי ושם נתגלו דברות הראשונות. ואח"כ נשתלשלו אור התורה לתאמרת שנקרא עץ החיים בדרך כלל ופרט. תורה שבכתב ושבעל פה. תורה ומשנה תורה הכל יחד. שכל זה רמו על התחברות תפארת ומלכות כבוד. וכן התפארת נשפע אור התורה למלכות פה. והיינו הרמן משה מפי' עצמו אמרן. גם זה ענין רשימת הוי"ן בדברות האחרונות. כי הוי"ו שכשם הוי"ה כ"ה רמו על תפארת: [יג] ה' ווי"ן לרמן היתוד של תפארת ומלכות. כי ה' רמו על מלכות. וא"ו על תפארת. וכיון שהתפארת היא מרת הרחמים לכן אין מקום לוא"ו אצל לא תרצח. כי הרצחה היא היפוך הרחמים: [יד] היינו מלכות: [טז] היינו תפארת: [טז] פ"ה היא ברית רמו על יסוד או על מלכות ולא על תפארת. ומתוך שכן הוא באמת שברית דבאן היינו יסוד. וגם אצלו שייך ויגד כמו בתפארת. והכונה של ויגד לכם את בריתו הוא ענין השפעת השפע לבגשת ישראל ע"י מרת היסוד הפועל בה שתיילת הפירות במרת המלכות שנקראת ארץ להצמיח סמנה ישועות. והיינו זורע צדקות ומצמיח ישועות ככה אור הוי"ו לצד"ק מן התפארת: [יז] היינו בה היסוד חי העולמים: [יח] פ"ה שהמלכות: תמלאית בשפע מכל הפירות:

נימל *

רועה הנאמן

(א) ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראייתם כל תמונה וגו'. פתח רועה הנאמן ואמר. כתוב (ג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל חיות העליונות שהן חיות הקודש באותיות השם הקודש נקראות [יט] ואפילו כל שאר הבריות שנבראו בהן. ושי"כ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו'. ואין בריאה שלא תהיה נרשמת בשם הוה. כדי שיהיה ניכר מי שברא אותן. וזו יודך היא צורת הראש של כל הבריות. ה' ה' צורת ה' אצבעות הימנית וה' השמאלית. ו' צורת הנוף. ובשכיל זה אמר (ג) ואל מי תדמינוי ואשוה יאמר קדוש. אין כל בריה שתשוה כמותו. ואע"פ שבראתי לה ברמות האותיות שלי. שביכולתי למחות צורה היא ברמותה כמה פעמים. ואין אלה אחר עלי שובל צמחות צורתיו. ולפיכך (ד) כי לא בעצרתו צורם ואויבתו פלילים. ואם יקשה אדם הלא כתוב כי לא ראייתם כל תמונה [כ] יש לתרץ לו. וזאת התמונה הנבראת ראייתו. שהרי כתוב (ה) ותמונת ה' יביט. ולא בכל תמונה אחרת של הבורא והיוצר בראותיות של שמו. ולפיכך אמר (ו) ואל מי תדמינוי אל ומה דמות תערכו לו. ואל מי תדמינוי ואשוה. שאפילו זאת התמונה הנגלית אין לו במקומו. אלא כאשר יודך למצוץ על בריות ולהתפשט עליהם. נתראה להם לכל אחד כפי מראה החוץ ודמינוי שלהם. [שי"כ ז] וכדי הנביאים ארמם. ולפיכך הוא אומר אע"פ שאני מתרסה לכם בצורתכם אל מי תדמינוי ואשוה. שהרי קודם שברא הקב"ה תמונה בעולם וצר צורה היה הוא יחיד כי צורה ודמיון. ומי שרועה להבין בו קודם הברואה. איך הוא כחוק לתמונה. אסור לעשות לו כל צורה ותמונה שבעולם. לא באות ה' ואפילו לא באות י' של השם הקדוש. ולא בשום אות ונקודה שבעולם. וזהו שכתוב כי לא ראייתם כל תמונה. מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראייתם. אבל לאהר שרועה זאת התמונה של המרכבה שהאדם העליון יורד שמה. נקרא בתמונה ההיא ה'י"ה. כדי שיכירו אותו במדות שלו בכל מדה ומדה. ונקרא אהיה אל אלהים צבאות שדי. כדי שיכירו אותו בכל מדה ומדה איך מתנהג העולם בחסד וברין כפי מעשה האנשים. שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך יכירו אותו. ואיך יתקיים (ח) מלא כל הארץ כבודו. וזו לוה שמרמה אותו לאיזו מדה. ואפילו באותן מדות שלו. כל שכן לפני האדם (ט) אשר בעפר יסודם. שכלים ונפסדים. אלא הרמיון שלו כפי ממשלתו על המדה ההיא ואפילו על כל הבריות [כח] ולמעלה מאותה המדה כאשר נסתלק ממנה אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה. כדמיון הים שאין כמי הים הפיטה כלל ולא צורה. אלא בהתפשטות מי הים על כלי שהיא הארץ נעשה דמיון. ונוכל לעשות חשבון שם. דהיינו מקור הים. הרי אחד. ויצא ממנו מעין שהוא התפשטות של המקור.

רעיא מהימנא

(א) ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראייתם כל תמונה וגו'. פתח רעיא מהימנא ואמר. כתיב (ג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל חיון דליונו חיוס הקודש בראתיו דשמא קדישא אתקריאו [יט] ואפילו כל בריון דאתקריאו בסוין. הסי"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו'. וליה בריאה דלא אתרסיס בשהי סמא. בנין לאשתמודעה למאן דברא ליה. והאי יודך היא דיוקנא דרישא דכל בריון. ה' ה' דיוקנא דה' אלבעאן דיימנא וה' דשמאלא. ו' דיוקנא דנוסא. ובנין דה' אמר (ג) ואל מי תדמינוי ואשוה יאמר קדוש. ליה בכל בריה דתסוה כוונתו. והאי"ג דברא ליה כדמות חתון דליו. דלנא יכיל למחאס. הסי"א ליה ול"גבד לה כמה זמנין. וליה אלוה אתרע עלי דכיל למחמי דיוקני ובנין דה' (ד) כי לא כלוורו לורס ואויביו פלילים. ולי יקשה בר נש דהא כתיב כי לא ראייתם כל תמונה [כ] ליה לתרלא ליה. הסי"א תמונה חיונא. דהא כתיב (ה) וממנת ה' יביט. ולא בכל תמונה אחרת דברא וילך בראתיו. ובנין דה' אמר (ו) ואל מי תדמינוי אל ומה דמות תערכו לו. ואל מי תדמינוי ואשוה. דאפילו האי תמונה ליה ליה באתריה. אלא כל נחית לאמלאך על בריון יתפשט עלייהו. יתחוי לון לכל מד כפוס מרחס וחיוני ודמיון דלסון. הסי"ד ז' וביד הנביאים ארמם. ובנין דה' יימא חיכוו אע"ג דלנא ארמם לנו בדיוקנייך אל מי תדמינוי ואשוה. דהא קודם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא ולייר לורה סוה סוה הוא יחיד כי בלא לורה ודמיון. ומאן דבעי לאשתמודעה. ליה קודם בריאה. דליה לבד מדיוקנא. אסור למעבד ליה לורה ודיוקנא בעלמא. לא בלא ה' ואפילו לא בלא י' דשמא קדישא. ולא כשום אות ונקודה בעלמא. והאי חיכוו כי לא ראייתם כל תמונה. מכל דבר דליה ביה תמונה ודמיון לא ראייתם. אכל כתר דעבד האי דיוקנא דמרכבס דלדס עלאה נחית תמן. אתקרי בשהי דיוקנא ה'י"ה. בנין דיסתמודעון ליה במדות דליוס בכל מדה ומדה. ואתקרי אהיה אל אלהים צבאות שדי. בנין דיסתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך מתנהג עולמא בחסד וברין כפוס עובדיהו דכתיב נשא. דהי לא יתפשט נהוריה על כל בריון איך יסתמודעון ליה. ואיך יתקיים (ח) מלא כל הארץ כבודו. וזו ליה מאן דיסוה ליה לוס סוה מדה. ואפילו לאיין מדות דליוס. אלא לבני האדם (ט) אשר בעפר יסודם. דכלים ונפסדים. אלא דמיונא דליוס כפוס שלסנכותיס על הסי"א חסד ומשאלו על כל בריון [כח] ולעילא מסהי"א מדה כד אתסליק מינה. ליה ליה מדה ולא דמיון ולא לורה. כגונא דמחא דלית ביה דמחא תסיתו כלל ולא לורה. אלא באתספסותיס דמחא דמחא על מחנא דליוס ארעא אסתביד דמיון. ויכילנא למעבד חוסבן תמן. כגון המקור דמחא. סא חד. נסיק מיניה מעין כפוס אסתפסותיס דליוס.

הרי
מראה מקומות (א) כל עכ. (ב) יעני' ע"ג (ג) סס מ' (ד) דכתיב (י"ב) (ה) נמדכר י"ב (ו) יעני' מ' (ז) סוספ י"ב. (ח) יעני' ו' (ט) איוב ד'

זו הוזהר

[יט] פ"י שנבראו בהן חיותן מהן; [כ] פ"י ואם בן איך שייך אצלו לומר שאין מי שיוכל למחות צורתו. ומתוך שהלא בוראי שייך תמונה כיון שאמר במשה רעיא מהימנא ותמונת ה' יביט. אבל הענין של תמונת ה' היינו ספירת המלכות שאע"פ שהיא בכלל האלוהות מ"ס נחשבת לנברא. אבל בהורא וחיוצר שהוא עלת העלות בוראי אין שייך דמות וצורה; [כא] דהיינו שבפרת החסד שייך לזבן וכגבורת אורם. ואצל הבריות למעשים נוקן מלא רחמים ולפעמים כגבור מלחמה;

הרי שני אח"כ כשעשה כלי גדול כגון מי שחופר חפירה גדולה ותמלא מן המים היוצאים מן המעין, כלי זה נקרא ים, והוא כלי שלישי, זה כלי הגדול נתחלק לשבעה כלי ארוכים, שנחשט מים מן הים לשבעה נחלים, כרי מקור ומעין וים ח' נחלים שהם עשרה [כג] ואם ישבר האומן אותן הכלים שהיו יתורו המים להמקור, וישארו כלים הנשברים יבשים כלי מים:

סדר העשר ספירות

כמו כן עלת העלות היוצא עשר ספירות. ראשית כלן ספירת ברתך, וקרא לכתר מקור, ובו אין סוף לנביעת אורו [כג] ובעבור זה קרא לעצמו אין סוף, ואין לו תמונה וצורה, ושם אין כלי לתפוס אותו, להבין בו אמו ידיעה כלל, ובשביל זה אמרו בו במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, אח"כ עשה כלי קמון וזו אות י ותמלא ממנו, וקרא לו מעין נובע חכמה, וקרא לעצמו בה חכם, ולאחרו כלי הקמון קרא לו חכמה, אח"כ עשה כלי גדול וזו אות ה ותמלא ממנו, וקרא לו ים הבינה, וקרא לעצמו בה מבין, ולאחרו כלי הגדול קרא לו בנתה, והוא חכם מעצמו ומבין מעצמו, שהרי ספירת החכמה היא אינה נקראת חכמה מעצמה, אלא לפי שהחכם ההוא ממלא לה מנביעת אור הרבבה שלו, וספירת הבינה היא אינה נקראת בינה מעצמה, אלא לפי שהמבין ההוא ממלא לה באור הבינה ממנו, שאם הוא יסתלק ממנה תשאר יבשה, וש"כ (ה) אלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, אחר כך והכהו לו נחלים ועשה לו שבעה כלים נכבדים, וקראם גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, וקרא לעצמו גדול וחסיד בגדולה, נבחר בנבורה, מפואר בתפארת, ארון מנצח מלחמות בנצח נצחים, ובהוד קרא שמו הוד יצרנו, וביסוד קרא שמו צדיק, וזה היסוד הכל נשען עליו כל הכלים וכל העולמות [כג] ובמלכות קרא שמו מלך, ולו הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כ"ט בשמים ובארץ, שהוא צדיק לו הממלכה שהיא מלכות [כג] הכל ברשותו לנרוע בהכלים להוסיף בהם נביעת השפע ולנרוע בהם השפעת אורו כרצונו, ואין עליו אלה שיוסיף בו או ינרע בו, אח"כ עשה משמשים לאותן הכלים, כסא בארבעה אופנים, ושש מדרגות להכסא, הרי עשרה, והכל ביחד הוא הכסא, והתקין להכסא כתות שישמשו לו, והם מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, ואלה עשה עוד משמשים, סמא"ל וכל כתות שלו שהם כעננים לרכב בהם לידת על הארץ, והם כסוסים לבו, ומניין שעננים נקראים מרכב, שנאמר (ז) הנה ה' רוכב על עב קל ובא מלצים, וכשהוא שאלה המכונה ללהם תבנית שלו כסוס תחת מרכבתו של הקב"ה, מיד ונעו אלילי

הוא תרין, לבתר התעבד מאלה רבדבא, כגון מאן דהסר חסירה רבדבא והתמלי מן מירא דנסיק מן מעין, הלי מאלה חתקרי ים, והוא מאלה תליתאה, הלי מאלה רבדבא חתפניג לו' חתנין אריכין, לחתפס מירא מן ימא לו' נחלין, הלי מקור ומעין וים ח' נחלין אינון עשרה [כג] ולי יתבר אומא חלין חתנין דתקין יתדרון מירא למקור, וישתארו חתנין תבירין יבשין בלא מירא:

רוא דעשר ספירן

אוף הכי עלת העלות אפיק עשר ספירן, ראשית דכלשו ברתך, וקרא לכתר מקור, וביה לית סופא לנבישו דנהריה [כג] ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף, ולית ליה דמות ולורס, ותמן לית מאלה לחתפס ליה למנדע ביה ידיעה כלל, ובגין דא חתרו ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, לבתר עבד מאלה ועירא ודא י ותמלא מניה, וקרא ליה מעין נובע חכמה, וקרא לגרמיה בה חכם, ולהוא מאלה ועירא קרא ליה חכמה, ולכתר עבד מאלה רבדבא ודא ה ותמלא מניה, וקרא ליה ים הבינה, וקרא לגרמיה בה מבין, ולהוא מאלה רבדבא קרא ליה בינה, ואיחא חכם מעלמו ומבין מעלמו, דהא ספירא דחכמה איסי לא חתקריאת חכמה חנרמס, אלא בגין הסוה חכם דחמלי לה מנבישו דליה, וספירא דבינה איסי לא חתקריאת בינה חנרמס, אלא בגין הסוה מבין דחמלי לה מניה, דאי סוה חתמלק מנה אשתארת יבשס, הס"ד (ה) אלו מים מני ים ונהר יתבר ויבש, לבתר והכשו לו' נחלים ועבד ליה ו' חתנין יקירין, וקרא לון גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, וקרא גרמיה גדול וחסיד בגדולה, נבחר בנבורה, מפואר בתפארת, חארי נלחן קרבין בגלח נלחיס, וזסוד קרא שמיס הוד וילינו, וביסוד קרא שמיס לדיק, ויסוד כלל סמך ביה כל חתנין וכל עלמין [כג] ובמלכות קרא שמיס מלך, ולו הגדולה והגבורה והתפארת והנצח והסוד כי כ"ט בשמים ובארץ, דאיכו לדיק לו הממלכה דאיסי מלכות [כג] כלל ברשותיה למחסר במחין לחוספא צוון נבישו ולמחסר צוון כסוס רעוטיס, ולית עליה אלסא דיוסיף ביה או ינרע ביה, לבתר עבד משמין חלנין חתנין, כרסיא בארבע סמכין, וסית דגנין לכרסיא, סא עשר, וכלל איסו כרסיא, ותקין לכרסיא כתות לשמחא ליה, דאיוון מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, ולחלין עבדי שמסין, סמא"ל וכל כתות דליה דאיוון כעננים למרכב צוון לכתחא בלרעא, ואיוון כסוסין לון, ומלן דעננים חקירן מרכב, דכתיב (ז) הנה ה' רוכב על עב קל ובא מלצים, וכד חוו דלהא ממנה ללחן חיוו דליה כסוסיא תמות מרכבתיס דקב"ה, מיד ונעו חלילי

מראה מקומות (ה) אינו י"ד (ז) י"ט

זיו הזהר

[כג] זה השל עמוק מאד ונצרך ספר שלם לביאור שלו, אך מוכן ברמן כנוכר הלאה שמקור חים ומעין המקור והים עצמו שלם אלה רבו על י ספירות הראשונות בתר חכמה בינה, וזו נחלים רבו על הו ספירות תלית נהי"ם, ובכלל במאר כן הענין של אורות ובלים כידוע למבויג בחכמת הקבלה: [כג] פ' שהכתר הוא הראשון שתהי"ן סוף נובע בו הארתו, ובעבור זה יש דעות שכתר קרא נ"ב כסם אין סוף ואינו בגנין העשר ספירות ומחשבים במקומו ספירת הדעת: [כג] פ' כלים היונין חספירות, והכל נסמך על היסוד צדיק בו על דיו תבוא השפע אליהם: [כג] דודש לך ה' הממלכה בהתקשרות המלכות ע"י ב"ל צדיק עם התפארת:

אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס. נעו מן האמונה שלהם ולבם נמס כדונג מפני אש. ע"כ ר"מ :

אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס. נעו מאמונם לזהו ולבא לזהו נמס כדונג מפני אש. ע"כ ר"מ :

(ח) וכן תשא עיניך השמימה וראית את השמש וגו' אשר חלק ה' אליהך אותם לכל העמים תחת כל השמים. פתח רבי אלעזר ואמר (ג) ששים המה מלכות ושמיים פלגשים וגו'. ששים המה מלכות. הם הגבורים שלמעלה שנשתלשלים מכה הגבורה שנאחזים בקשקשים של החיה הקדושה ישראל (כז) ושמיים פלגשים ממונים הנאחזים בקשקשים שמתחתיו נאחזת מטאה (כז) ועלמות הגבורים כמש"כ היש מספר לגדודיו. ועל כל זה כתוב (ג) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. זו היא השכינה הקדושה היוצאת כ"ב הארות (כח) המזוהרים מן הזהר המאיר לכל. והיא נקראת אם (כט) כדמיון זה עשה הקב"ה בארץ. הפיץ כל האומות לכל צדדי העולם והפקיד עליהם שרים. וש"כ אשר חלק ה' אותם לכל העמים תחת כל השמים. והוא לקח לחלקו ערת ישראל. והו שכתוב (ד) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. זו היא שכינת כבודו שהשרה ביניהם. אחת היא מיוחדת לו. ראוה בנות ויאשרוה. כמש"כ (ה) רבות בנות עשו חיל ואח עלית על כלנה. מלכות ופלגשים ויהללוה. אלה שרי העמים שנפקדו שלט עליהם :

(ט) וכן תשא עיניך השמימה וראית את השמש וגו' אשר חלק ה' אליהך אותם לכל העמים תחת כל השמים. פתח רבי אלעזר ואמר (ג) ששים המה מלכות ושמיים פלגשים וגו'. ששים המה מלכות. הם הגבורים שלמעלה שנשתלשלים מכה הגבורה שנאחזים בקשקשים של החיה הקדושה ישראל (כז) ושמיים פלגשים ממונים הנאחזים בקשקשים שמתחתיו נאחזת מטאה (כז) ועלמות הגבורים כמש"כ היש מספר לגדודיו. ועל כל זה כתוב (ג) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. זו היא השכינה הקדושה היוצאת כ"ב הארות (כח) המזוהרים מן הזהר המאיר לכל. והיא נקראת אם (כט) כדמיון זה עשה הקב"ה בארץ. הפיץ כל האומות לכל צדדי העולם והפקיד עליהם שרים. וש"כ אשר חלק ה' אותם לכל העמים תחת כל השמים. והוא לקח לחלקו ערת ישראל. והו שכתוב (ד) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. זו היא שכינת כבודו שהשרה ביניהם. אחת היא מיוחדת לו. ראוה בנות ויאשרוה. כמש"כ (ה) רבות בנות עשו חיל ואח עלית על כלנה. מלכות ופלגשים ויהללוה. אלה שרי העמים שנפקדו שלט עליהם :

(י) ואתכם לקח ה' ויואל אתכם מכור סבדול ממצרים וגו'. רבי יצחק פתח (ז) לקח תחו המון מים בשמים ויעלה נשאים מקצה הארץ וגו'. הרי למדנו שבעה רקיעים עשה הקב"ה. ובכל רקיע ורקיע בהליכו מאתים שנים. ורומם חמש עשר שנה. ובין רקיע ורקיע חמש מאה שנה. והו שנקרא מרכב סהלכו באורכו אלף ות"ק שנה. ורוחבו אלף ות"ק שנה. ומהויו שלו מאירים כל אותן הרקיעים. והרי למדנו שלמעלה מערבות רקיע החיות. פרסות חיות הקדושות ורומן ככלן. למעלה מהם קרסולי החיות ככלן. שוקי החיות ככלן. ארצובי החיות ככלן. ירכי החיות ככלן. ענבי החיות ככלן. וגוף החיות ככלן. כנפי החיות ככלן. צואריות ככלן. ראשי החיות ככלן. מהו ככלן. כנגד כלן. וכל אבר ואבר שבחיות כנגד שבעה תדומים. וכנגד ז' היכולות. וכנגד מהארץ צרקיע. וכנגד מרקיע צרקיע. ושיעור של כלן ורומן עשרים וחמשה אלף חלקים משיעור הקב"ה (ח) כמו שנתבאר. ועוד רקיע אחד למעלה מן קרני החיות. שכתוב (ט) ורומתו על ראשי החיה. רקיע. מלמטה הי שכימה מרכבות מיטין ומשמאל. מתחת הים שכונימ כ"ג די הים וצפים נאספו בויו שלהם ארבעה נחלים במדרגותיהם. וכ"כ המרכבות נקראות בשמותן. מתחת לאלה הולכים וצפים אותן הקמנים מהם מדרגות על מדרגות. שכתוב (ט) זה הים

(י) ואתכם לקח ה' ויואל אתכם מכור סבדול ממצרים וגו'. רבי יצחק פתח (ז) לקח תחו המון מים בשמים ויעלה נשאים מקצה הארץ וגו'. הרי למדנו שבעה רקיעים עשה הקב"ה. ובכל רקיע ורקיע בהליכו מאתים שנים. ורומם חמש עשר שנה. ובין רקיע ורקיע חמש מאה שנה. והוא שנקרא מרכב סהלכו באורכו אלף ות"ק שנה. ורוחבו אלף ות"ק שנה. ומהויו שלו מאירים כל אותן הרקיעים. והרי למדנו שלמעלה מערבות רקיע החיות. פרסות חיות הקדושות ורומן ככלן. למעלה מהם קרסולי החיות ככלן. שוקי החיות ככלן. ארצובי החיות ככלן. ירכי החיות ככלן. ענבי החיות ככלן. וגוף החיות ככלן. כנפי החיות ככלן. צואריות ככלן. ראשי החיות ככלן. מהו ככלן. כנגד כלן. וכל אבר ואבר שבחיות כנגד שבעה תדומים. וכנגד ז' היכולות. וכנגד מהארץ צרקיע. וכנגד מרקיע צרקיע. ושיעור של כלן ורומן עשרים וחמשה אלף חלקים משיעור הקב"ה (ח) כמו שנתבאר. ועוד רקיע אחד למעלה מן קרני החיות. שכתוב (ט) ורומתו על ראשי החיה. רקיע. מלמטה הי שכימה מרכבות מיטין ומשמאל. מתחת הים שכונימ כ"ג די הים וצפים נאספו בויו שלהם ארבעה נחלים במדרגותיהם. וכ"כ המרכבות נקראות בשמותן. מתחת לאלה הולכים וצפים אותן הקמנים מהם מדרגות על מדרגות. שכתוב (ט) זה הים

מראה מקומות (א) שמות יד : (ב) סיר ' (ג) שם (ד) דניים ל"ב (ה) מלי ל"א (ו) כשלת ט : (ז) ימ"י ח (ח) יחוקל א' (ט) תלים ק"ד

זיו הזהר

(כז) כאן יפורש היה הקדושה ישראל על ספירת התמורה. וענין הקשקשים היינו ניצוצין של אור המסקין לספירת התמורה שאלו ששים הגבורים יונקים חיותם משם (כז) שמיים פלגשים חיותות אור המסקין של ספירת המלכות שנקראת אחת מטאה. כי כל ספירה היא כוללת מעשר ספירות : (כח) היינו אורות י"ב צורות הו"ת המאירים בה מתארת הבינה שהיא והרא דבריה לכל : (כט) יש לפרש שמוכס על הבינה הנקראת אמא עלאה. או על המלכות שנקראת אמא תמאה : (ל) הגו שיעור קפוחו של הקב"ה טובא בספר פתיח היבלות שהוא רל"ז אלפים רבוא רבבות פרסמות. ולפי אותו החשבון הוא זה השיעור ב"ה אלפים חלקים. ואין לשעוץ ח"ו שה החשבון מוכס על הכוונת עליון אחר יתיר ויתוודר ב"ה. כי הוא אין לו שיעור וחשימה כמחשבת כלל. אמא שזה מוכס על כלי המספירות שברקיעים התחתונים של עולם העשייה שבוואי בהם הארות. וכן מה שזכר כאן אינו עשמיס בכלל או כנגד כלן אין התבוננת מדה באמת. אלא שכל הגבורה יולד נחשב עילה להלמטה ממנו. וכל עילה כוללת כל העולמים שלמטה ממנה. ואין כת בכל מוח להבין מדר גו שיה :

הים גדול ורחב ידים עם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. והא' אוקיימא מלי. מספר שמאלה תראה קווימא סגור אחר ואתיו מלינו דלעילא. אינו נחשו לאתברא מחילא תקיפא קדישא. כמה דאוקיימא מרכבות פרעה וחילו ירה בים. [אף סבל ויולא אחכס מכור הברזל ממלרים]:

א) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא. פתח רבי שמעון ואמר שתי מקראות נאמרו. כי ה' אש אכלה הוא. וכתוב גם ואתם הדבקים בה' אש כלכם היום. אלו המקראות ביארתי אותם בכמה מקומות ובעירו בהן החברים. בוא וראה כי ה' אש אכלה הוא. הרי נדרש ענין זה בין החברים שיש אש אוכלת אש. שאוכלת לה ותכלה אותה. לפי שיש אש המתגברת על אש זה נתבאר. אבל בוא וראה מי שרוצה להבין חכמת היחוד הקדוש יסתכל בשלהבת העולה מתוך הנחלת או מתוך נר הדולק. שהרי השלהבת אינה עולה אלא כאשר נאחזת בדבר גשמי. ובוא וראה בשלהבת העולה יש שני אורות. אור אחד הוא אור לבן המאיר. והשני הוא האור שנאחו בו שהוא שחור או תכלת. זה אור הלבן הוא למעלה והוא עולה בדרך ישר. ותחתיו הוא אור התכלת או השחור שהוא כסא לאור הלבן. וזה האור הלבן הוא שורה על אור השחור או התכלת ונאחזים זה בזה לדיות הכל אחד. זה אור השחור או התכלת שהוא למטה הוא כסא כבוד לאור הלבן. וזאת הכסא של אור התכלת או השחור נאחו בדבר אחר גשמי הנדלק והנשרף שהוא למטה. והוא מעורר לאור השחור או התכלת להאחו ולהתאחד באור הלבן שהוא למעלה. וזה אור התכלת או השחור לפעמים אודם, וזה אור הלבן שעליו אינו נשתנה לעולם. שהרי הוא לבן תמיד. אבל זה אור התכלת נשתנה לנגים האלה. לפעמים הוא תכלת או שחור ולפעמים אודם. וזאת נאחו לשני צדדים. נאחו למעלה באור אור הלבן. ונאחו למטה באור דבר הגשמי שמתחתיו שנתתקן להבעיר. וזה אור התכלת הוא שורף תמיד ומכלה כל דבר שנדבק בו למטה. לפי שכך הוא דרכו להיות מכלה ומבעיר. שהרי בו תולה כליון של הכל ומיתה של הכל. אבל אורו אור הלבן נון אורו. וע"כ אמר משה כי ה' אש אכלה הוא. אוכלה ודאי. מבעיר ומכלה כל מה ששורה תחתיו. וע"כ אמר ה' אלהיך. ולא אלהינו [ג] לפי ששורש משה היה באורו אור הלבן שמלמעלה שאינו מבעיר ואינו מכלה:

ובוא וראה שאין לך התעוררות לזה אור התכלת שידבק ולהאחו באור הלבן. אלא על ידי ישראל שהם דבקים בו תחתיו. ובוא וראה שרע"פ שדרכו של זה אור התכלת או השחור לכלת כל מה שנדבק בו מתחתיו. מכל מקום ישראל דבקים בו תחתיו ומתקיימים בקיום. וש"כ ואתם הדבקים בה' אש כלכם היום. בה' אלהיכם ולא אלהינו. באותו אור התכלת או השחור שמבעיר ומכלה כל מה שנדבק בו תחתיו. ואתם דבקים בו ומתקיימים. שנאמר חיים כלכם היום. ודע והבין שעל אור הלבן שורה למעלה אור נעלם המקיף אותו. וסוד עליון

הים גדול ורחב ידים עם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. והא' אוקיימא מלי. מספר שמאלה תראה קווימא סגור אחר ואתיו מלינו דלעילא. אינו נחשו לאתברא מחילא תקיפא קדישא. כמה דאוקיימא מרכבות פרעה וחילו ירה בים. [אף סבל ויולא אחכס מכור הברזל ממלרים]:

א) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא. פתח רבי שמעון ואמר תרי קראי חביבי. כי ה' אש אכלה הוא. וכתביה הם ואתם הדבקים בה' אש כלכם היום. הני קראי אוקיימא לכו בכמה אחר ואתערו בצור חבירא. תא חוי כי ה' אש אכלה הוא. ה' אש אחר מלס דא בנו חבירא דאית אש אכלה אש. דאכיל לה ושלי לה. בגין דאית אש תקיפא מאשא ואוקמוס. אכל תא חוי חזן דבעי למנדע חכמתא דיתורא קדישא יסתכל בשלושה דסקלא מצו גמלתא כד מצו בוינא דדליק. דהא שלושה לא סלקא אלא כד אתתאחז במלס גמס. ותא חוי בשלושה דסקלא אית סרין נסורין. חד נסורא חורא דנסיר. וחד נסורא דאתתאחז בים דאית אוכמא או תכלת. הני נסורא חורא אינו לעילא וסקלא בצורה נסיר. ותחומיה הני נסורא סבלא או אוכמא דאית כרסיא לנסורא חורא. והני נסורא חורא שארי עליה ואתתאחזו דא דא למחוי כלל חד. והני נסורא אוכמא או תכלת דאית לתתא הני כרסיא דיקר לנסורא חורא. והני כרסיא סבלא או אוכמא אתתאחז במלס אתתא לתתא דאית לתתא. והני נסורא חורא דאית לתתא כההיא חורא דאית לעילא. ודא תכלת או אוכמא לזמין אתתא לזמין. והני נסורא חורא דאית לעילא לא אשתני לעומין. דהא חורא סורא תרי. אבל הני תכלת אשתני לעומין אליו. לזמין תכלת או אוכמא לזמין סומא. והני אתתאחז לתרין סרין. אתתאחז לעילא כההיא נסורא חורא. ואתתאחז לתתא כהני מלס דתחומי דאתתאחז לאלקא. ודא אכלת תדיר ושלי כל מלס דאתדבק ביה לתתא. בגין דאורחוי הוא לשיאלא ולמחוי אכיל. דהא בים תליא שו דכלל חורא דכלל. והני נסורא חורא דאית לעילא. והני אכיל ולא שלי לעלמין ולא אשתני כההיא. וע"כ אמר משה כי ה' אש אכלה הוא. אוכלה ודאי. אכיל ושלי כל מאי דאית תחומי. וע"כ אמר ה' אלהיך. ולא אלהינו [ג] בגין דמשה כההיא נסורא חורא דלעילא סור דלא שלי ולא אכיל: ותא חוי לית ליה אתתאחזתא להני נסורא תכלת לתתאחז ולאתתאחז כההיא חורא. אלא עיי ישראל דאינו מתדבק בים תחומי. ותא חוי אש"כ דאורחיה דאית כההיא תכלת או אוכמא לשיאלא כל מאי דאתדבק ביה תחומי. וישראל מתדבק בים תחומי וקיימין בקיומא. הסי' ואתם הדבקים בה' אש כלכם היום. בה' אלהיכם ולא אלהינו. כההיא נסורא תכלת או אוכמא דאכיל ושלי כל מאי דאתדבק ביה תחומי. ואתון מתדבק בים וקיימין. דכתבי חיים כלכם היום. ועל נסורא חורא שריא לעילא נסורא סומא דאקיף ליה. ודא מלס

מראה מקומות ט נעלמיה דז

דף הזהר

[ג] משה קורא למת המלכות אלהיך כיון ששרשו בתפארת. אור התכלת היינו מלכות ואור הלבן היינו תפארת

עליון בזה.. סוד של חכמה הוא כענין יחוד הקדוש. שבשביעי זה ה' האחרונה של השם הקדוש היא אור התכלת והשחור שמתחברת עם י'הו. שהוא אור הלבן המאיר. ובוא וראה לפעמים אותו אור התכלת היא ה' ולפעמים ה'. כוסמן שאין דבקים בה ישראל למטה להדליק לה [ג] שתתחיד עם אור הלבן היא ה'. ובוסן שמעוררים אותה להתחבר עם האור הלבן או נקראת ה'. מניין. שנאמר ה' כי יהיה נערה בתולה. נער כתוב בלא ה'. מה הטעם. לפי שלא נדונה עם זכר. ובכל מקום שאין נמצאים זכר ונקבה ה' לא נמצאת ונסתלקת משם ונשאר ה'. שהרי היא כל זמן שמתחברת באור הלבן המאיר נקראת ה'. ואז הכל נתחבר יחד. היא נדבקת באור הלבן. וישראל דבקים בה וקיימים תחתיה להדליקה. או הכל אחד :

וזה הוא סוד הקרבן. עשן העולה מעורר לאותו אור התכלת להדליק. וכאשר נדלק נתחבר באור הלבן [ג] והגר שלמעלה מאיר ביהוד אחד. לפי שדרך אור התכלת ההיא לכלות ולהבעיר כל מה שמתרבץ בה מתחתיה. כאשר עת רצון נמצאת מה מאיר בחבור אחד. ע"ז כתוב ג) ותפל אש ה' ותאכל את העולה וגו'. ואז נודע שהגר ההוא נדלק ומאיר בחבור אחד וקשר אחד. אור התכלת שורף למטה הלבנים ועולות. והוא דולק ונתקשר ונתחבר באור הלבן. ואז כל העולמות בשלמות הכל נתקשר ביחוד אחד. כי באורו אור התכלת מתדבקים בה למטה כהנים ולוים וישראל. אלה בחדוה של שיר. אלה בכונת הלב ואלה בתפלה [ג] ונר העליון מאיר עליהם. ונדבקים האורות יחד. והעולמות מאירים ומתברכים עליונים ותחתונים. ואז אתם הדבקים בה"א חיים כלכם היום. ואתם. אתם ה' צריך לומר. אלא וא"ו להוסיף על הלבנים ועולות. שהם נדבקים בה באור התכלת ההיא שורף ומכלה אותם. ואתם קיימים. וז"ל חיים כלכם היום :

רועה הנאמן

ג) כ"י ה' אלהיך אש אכלה הוא. שלש אשות בנר. אש לבנה אש שחורה ואש של תכלת. כנגד תורה נביאים וכתובים. וכנגד כהן לוי וישראל. ותכלת שהיא השכינה קרובה להם. והיא נאחות באותן הפתילות של כנפי מצוה. שנאמר בהן ועשו להם ציצית. תכלת זו שהיא השכינה היא כח הדין האכולת קרבות ועולות. זש"ב כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא. אש זו נצרך לן להקב"ה להיות תמיד עמה שלא תכבה. והוא אוכל כל הקרבות של תפלות ודברי תורה. שהרי השכינה היא פתוחה של הקב"ה [ג] ובסה. בתפלות. זש"ב ד) פתחי לי אחותי רעייתי. פתחי לי בתפלה. שנאמר בה ה) ארני שפתי תפתח. שהיא אחותי רעייתי. אין רעייתי אלא פתנסתי. שבה מתקנים בנים הקדושים מאכלים של קרבות למלך בכמה מיני מאכלים. בלחמה של תורה שנאמר

מראה מקומות א) דברים כ"ב ג) מלכים א' י"ח א' י"ז ב) ז' עיר ה' ה) תלים כ"א

זיו הזהר

עלמה סכה.. רוא דחכמתה איסו ביחודה קדישא. דבנין כך ה' בחרה דשמה קדישא איסי נסורה תכלת ואוכמה דאתחמת ביהו. דסוה נסורה חורה דהיכר. ותא חזי לזמין סוהו נסורה תכלת ה' ולזמין ה'. בזמנה דלח מתדבקן בה ישראל לתתם לאלקא לה [ג] לאתחמה בנסורה חורה איסי ה'. ובזמנה דמתערי לה לתחברת עם נסורה חורה כדן אתקרי ה'. מנין. דכתיב ה) כי יהיה נערס בתולה. נער כתיב בלא ה'. מאי פעמא. בנין דלח אתחברת בדכורה. ובכל אמר דלח אשתכחו דכר ונוקבה ה' לא אשתכחת וסלקא מתמן ואשתכר ה'. דהא איסי כל רעוא דאתחברת בנסורה חורה דהיכר אתקרי ה'. וכדן כלה אתחבר כהוא. איסי אתדבקת בנסורה חורה. וישראל מתדבקן בה וקיימין תמותה לאלקא לה. כדן כלה חד :

וזה סוד רוא דקרבנא. תננה דליק אתער לה להאי נסורה תכלת לאלקא. וכד אתדלקת אתחברת בנסורה חורה [ג] ושרנה דליק ביחודה חד. בנין דלרחה דהיכר נסורה תכלת לשלום ולמחוי אכיל כל מאי דאתדבק בה תמותה. כד רעוא דאשתכח ושרנה דליק בתורה חד. כדן כתיב ג) ותפל אש ה' ותאכל את העולם וגו'. וכדן אתייעד דהסוה שרנה דליק בחבורה חד וקסורה חד. נסורה תכלת אכיל תמותה תרבינ ועלוון. ואיסי דליק ואתקשר ואתחבר בנסורה חורה. וכדן שלמה דעלמין כלשו וכולל אתקשר ביחודה חד. דהאי נסורה תכלת מתדבקן בה תמותה כהני ולוואי וישראל. אלין בחדוה דשיר. אלין ברעותה דלכא ואלין בללותה [ג] ושרנה דליק עלייהו. ואתדבקן. נסורין כחד. ונסידין עלמין ומתברכן עללן ותמתין. וכדן ואתם נדבקים בה"א חיים כלכם סיוס. ואתם. אתם מבטי ליש. אלא וא"ו לאוספה על תרבינ ועלוון. דלזינו מתדבקן בה ביהי נסורה תכלת דאכלה ושי לטון. ותתון קיימין. סה"ד חיים כלכם סיוס :

רעיא מהימנא

ג) כ"י ה' אלהיך אש אכלה הוא. תלת אשין בשרנה. אש חורה אש אוכמה ואש תכלתה. לקבל תורה נביאים וכתובים. ולקבל כהן לוי וישראל. ותכלת דהיכר שכינתה קריבה לון. ואיסי אחידה בלזינון פתילות בכנפי מצוה. דאתמר כהן ועשו להם ציצית. והאי תכלת דהיכר שכינתה איסי דיעא דלכילה קרבינן ועלוון .. סה"ד כי ה' אלהיך אש אכלה הוא. האי אש צריך ליה תמיד עומה דלית ליה כביה. ואיסי אכיל כל קרבינן דללותין ומלין דלורייאתה. דהא שכינתה איסי פרנסה דליס [ג] ובמאי. בללותין. סה"ד ד) פתחי לי אחותי רעייתי. פתחי לי בללותה. דאתמר בה ה) ארני שפתי תפתח. דהיכר אחותי רעייתי. לית רעייתי אלא פרנסתי. דכס מתקנין בנין קדיסין מאכלין דקרבינן למלכא בכמה מיני מאכלים. בנסוה דלורייאתה דאתמר

[ג] פירוש על ידי תורה ועבודת: [ג] זהו הזרונות המלכות עם התפארת: [ג] הכהנים במחשבה הלויים כשיר וישראל בתפלה: [ג] ע"ז רצון חז"ל שישראל מפרנסים לאבותם שבשמים. ולא לבעבור שהוא נצרך לזה אלא לבעבור שע"ז ישפיע שפע רב לעבו ישראל:

שנאמר בה (א) לכו לחמו בלחמי. זהו מימין. וכיון דהיינו יין של תורה זהו משמאל (ב) בנסך המים ויין התורה שבכתב ושבעל פה מעמוד האמצעי שכולל שניהם (ג) בבשר שהוא בשר הקודש בכמה קרבנות. שעליה ביאר חכמי המשנה בבשר היורד מן השמים עסקינן. מהו מן השמים. זה עמוד האמצעי (ד) שעליה נאמר ובשר מבשרי (ה) והיינו בשר הקודש שנדלקת בכמה להבים מצד מרת הגבורה באהבת בעלה. ותוקד בחביבת האהבה בקריאת שמע. בחביבת היחוד אשר לילה ויומם לא תכבה. אתם החברים בחיכם אל תתנו דמי לו להקב"ה. להיות הוא בלהבים אהבת היחוד של קריאת שמע. קיים בו אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ע"כ ר"מ:

(ג) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת וגו'. א"ר יצחק בצר לך. מכאן שתשובה המעולה מהלך היא טרם ישירה הדין בעולם. כי לאחר ששורה הדין כחו חזק. ומי יעבירו מן העולם ויסלק לו. שהרי כיון ששורה הדין אינו נסתלק עד שגומר. ולאחר שנגמר הדין אם עושה תשובה מתקן כל העולמות. כך נשמע שכתוב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. וכתוב ושבת וגו'. כי אל רחום ה' אלהיך באחרית וגו'. באחרית הימים מה ענינו כאן. אלא להכיל השכינה שהיא בגלות (ג) ונמצאת בצרם של ישראל ואינה עוזבת לעולם. ולפיכך הקב"ה אע"פ שהשרה דין בעולם רצה שיחזורו ישראל בתשובה. להטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא. ואין לך דבר העומד בפני תשובה :

(ג) ארתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים וגו'. א"ר חייא מקרא זה יש לעיין בו. אתה הראת. מהו הראת. אלא כשיצאו ישראל ממצרים לא היו יודעים בסוד אמונת הקב"ה כלום. לפי שכלם היו עובדים עבודה זרה בגלות. ושכחו כל עיקר האמונה שהיה בהם מקדם. אשר נחלו כל אותן י"ב שבטים מאביהם יעקב. וכאשר בא משה למד להם שיש אלוה עליון בעולם. כמו שנתבאר. אח"כ ראו כל אותן הנסים והגבורות שעל הים. וכל הנסים והגבורות שעשה להם במצרים. אח"כ ראו כמה גבורות במן ובמים. ונתנה להם התורה ולמדו דרכי הקב"ה עד שהגיעו לזמן הזה. אמר להם משה עד עכשו נצרכתם לצמד לכם כמו שמצדדים לילד. [מכאן ולהלאה די לכם מה שראיתם עד עתה]. וזהו אתה הראת לדעת ולמדת עד עתה לדעת להבין ולהסתכל וליכנס בסוד האמונה. ומה הוא. כי ה' הוא האלהים. ואפשר תאמר שזה דבר קטון צדעת. הרי כתוב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. כאן תולה כל סוד האמונה להבין מתוך זה סוד כל הסודות נסתר כל הנסתרות. הויה אלהים זה שם מלא (מ) והכל אחד: ועוד אתה הראת לדעת. כאן יש סודי סודות לאותן חכמי רזים.. שהרי בשעה שעלה ברצונו על הקב"ה

לדעת בה (א) לכו לחמו בלחמי. מימינא. ונחמרא דליהו יינא דאורייתא משמאלא (ב) בנסך המים וינא דאורייתא דבכתב ובעל פה מעמודא דאמצעייתא דלילי תרווייהו (ג) בבשרא דליהו בשר הקודש בכמה קרבנין. דעלה אוקמוס מארי ומנימין בבשר היורד מן השמים עסקינן. מהו מן השמים. דא עמודא דאמצעייתא (ד) דעלה אתמר ובשר מבשרי (ה) ודא בשר הקודש דאדליקת בכמה שלובין מסקרא דגבורה ברחימו דבעלש. ואחוקת ברחימו דהסבס בקריאת שמע. ברחימו דמודא דליליא ויומא לא תכבה. חזריא בחיכון אל תתנו דמי לו לקב"ה. להטוי ליהו בשלובין ברחימו דמודא דקריאת שמע. לקיימא ביה אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ע"כ ר"מ:

(ג) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת וגו'. א"ר יצחק בלך לך. מכאן דתשובה מעליה מכלא עד לא ישרי דינא בעלמא. דבתר דשאר דינא תקיף חיליה. ומאן יעביר ליה מעלמא ויסלק ליה. דהא כיון דשאר דינא לא אסתלק עד דיסתליס. בתר דאסתליס ועבר תשובה אמתין עמין כלסו. משמע דכתיב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית ימימס. וכתיב ושבת עד ה' אלהיך וגו'. כי אל רחום ה' אלהיך וגו'. באחרית הימים מאי איכא סכא. אלא לאכללא כנסת ישראל דליה בגלותא (ג) ואסתכתה בעמקו דילסון ולא שבקת לון לעלמין. ובג"כ קב"ה אע"פ דשאר דינא בעלמא בעי דיסדרון ישראל בתשובה. לאוקמה לכו בשמי עמלמ ובעלמא דארי. ולית לך מאן דקאסי קמי תשובה :

(ג) ארתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים וגו'. א"ר חייא הוי קרא ליה לאסתכלא ביה. אתה הראת. מהו הראת. אלא כד נפקו ישראל ממלריס לא היו ידעי ברזא דמסימונותא דקב"ה כלום. בגין דכלסו היו פלמו פולחנא נוכרלא בגלותא. ואכשו כל עקרא דמסימונותא דהוה בכו בקדמייתא. דירמו כל אינון מריס שבטין מאביוון יעקב. וכד אתה משה אוליק לון דאית אלוס בעלמא בעלמא. כמא דאוקמוס. לכתר חמו כל אינון נסין ונבון דעל ימא. וכל נסין ונבון דעמד להו במלריס. לכתר חמו כמא נבון במנא זכמיא. ואחויבס לון אורייתא ואוליוס אורי דקב"ה עד דמסו לעדנא דא. אמר לון משה עד השתא אלפריכנא למילף לכו כמא דילפין לרביא. [מכאן ולהלאה די לכוון מאי דמיתין עד השתא]. ודא הוא אתה הראת לדעת ואולית עד השתא לדעת למדע ולאסתכלא ולמיעל ברזא דמסימונותא. ומאי איהו. כי ה' הוא האלהים. ואי תימא מלה ישרא הוי למנדע. הא כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. סכא תליא כל רוא דמסימונותא למנדע מנו דא רוא דכל ריון סמימו דכל סמימין. הויה אלהים שם מלא (ג) וכלה חד: מו ארתה הראת לדעת. סכא רוא דריון לאינון ידעי מדין.. דהא בשפתא דסליק ברעותא דקב"ה מראה בקומות (א) משלי פי (ב) נא קב"ה (ג) פרומה קפ"ה

זו הזהר

(א) בחינת סימן היינו הלכות. בחי' שסאל חיינו נבורה במלכות הפלול: (ב) תפארת הוא עמוד האמצעי שכולל חסד וגבורה: (ג) תפארת נקרא שמים (ג) זה רמו על השכחות והשכינה הקדושה בסוד הכתוב סאת ה' היתה וא"ת היא נפלאת בעינינו: (ד) היא נקראת אחרית הימים. סוף המפירות: (ה) זה כולל הרבה ענינים בעיקר האמונה. שפועל מוב ומופעל רע תוא אחד ואין שני. והשכלות עם התפארת תוא אחד ואין שני. וגם שהתורה שבכתב עם התורה שבע"פ חן תורה אחת. ועוד ענינים נסתרים:

הקב"ה לברוא אדם. היה עומד לפניו בצורתו ומצבו כמו שהוא בעולם הזה. ואפילו כל שאר בני העולם טרם שבאים לזה העולם עומדים כלם במצבם ובתקונם. כדמיון שעומדים בעולם הזה. באוצר אחד אשר שם כל נשמות העולם מתלבשות בצורתן. וכאשר נוסדו לדרת לעולם הזה קרא הקב"ה לממונה אחד. אשר הפקד הקב"ה בדרשותו כל הנשמות העתידות לדרת לעולם הזה. ואומר לו לך והבא לי רוח פלוני. בשעה שהיא באה תיכף אותה הנשמה מלובשת בהצורה של עולם הזה. ואותו הממונה מראה אותה לפני המלך הקדוש הקב"ה. והוא מזהירה ומזהירה שכאשר תרד לעולם הזה תעסק בתורה לדעת אותו. ולהבין בסוד האמונה. שכל מי שבא לעולם הזה ואינו עמל לדעת אותו מוטב לו שלא נברא. לפיכך התראה הנשמה לפני המלך הקדוש לדעת אותו בעולם הזה. ולעסוק ביריעת הקב"ה בסוד האמונה. ושי"כ אתה הראת לדעת. הראת על ידי הממונה התוא לפני הקב"ה. לדעת להבין ולהסתכל בעולם הזה בסוד האמונה ובסודות התורה. וכל מי שהיה בעולם הזה ולא עסק בתורה לדעת אותו מוטב לו שלא נברא. שהרי בשביל זה הביאו הקב"ה להאדם בעולם הזה לדעת כי ה' הוא האלהים. זה הוא הכלל של כל סוד האמונה. כלל של התורה וכלל של המעלה ושל המטה. וכך הוא בודאי. כלל של כל התורה זה הוא הסוד שתורה שבכתב ותורה שבעל פה הכל אחד: כלל של סוד האמונה להבין שזה הוא שם מלא. והוא סוד האמונה. ומה הוא. ה' אחד ושמו אחד. ה' אחד. שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. זה הוא יחוד אחד. ושמו אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והו יחוד אלהים שמו אחד. זה הוא הסוד ה' הוא האלהים. זה הכתוב מדבר כשרם ביחוד אחד.. שכאשר מתייחדים שני שמות אלה. זה ביחוד אחד זה ביחוד אחד [מח] או שני שמות אלה נעשים אחד ונכללים זה בזה. ונעשה הכל שם שלם ביחוד אחד. ובכך ה' הוא האלהים. שהרי או נכלל הכל זה בזה להיות אחד. ועד שנתיחדו כל אחד. זה בלברו זה בלברו. אין נכללים זה בזה להיות הכל אחד: כלל של כל התורה כך הוא בודאי. שהרי התורה היא תורה שבכתב והיא תורה שבעל פה. תורה שבכתב והו שכתוב הוי"ה. תורה שבעל פה זהו שכתוב אלהים. ופני שהתורה היא סוד השם הקדוש נקראת כך [מנ] תורה שבכתב ותורה שבעל פה זה כלל זה פרט. כלל נצרך לפרט ופרט נצרך לכלל. ומתייחדים זה בזה להיות הכלל אחד. ועי"כ כלל התורה הוא הכלל של המעלה ושל המטה. לפי ששם הזה הוא למעלה ושם הזה הוא למטה. זה סוד עולם העליון זה סוד עולם ההחתון. ועל זה כתוב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים. זה הוא כלל של הכל. והו שצריך האדם לדעת בעולם הזה:-

6) ותחת כי אהב את אבתך ויבחר ברעו אחרי ויוציאך בפניו בכחו הגדול מצרים. א"ר יצחק

מראה מקומות 6) נשלה נג

דקב"ה למצרי אדם. הוה קאים קמים בדיוקנים וקוימים כמה דלויכו בהאי ענמא. ואפילו כל אינון בני ענמא עד לא ייתון בהאי ענמא לכוה קיימין בקוימייסו ובתקונייסו. כגונא דקיימין בהאי ענמא. בחד אולר דמתן כל נשמתין דענמא מתלבשן בדיוקנייסו. ובשעתא דומיין לנחמא בהאי ענמא קרי קב"ה לחד ממנא. די מני קב"ה בדרשותים כל נשמתין דומיין לנחמא להאי ענמא. ואמר ליה זיל אייתי לי רוח פלוני. בהסיח שעתא אחתי הסיח נשמתא מתלבשא בדיוקנא דהאי ענמא. והסיח ממנא אחוי לה קמי מלכא קדישא קב"ה. אומר לה ואמר לה. דכך תימוס להאי ענמא תשתדל באורייתא למנדע ליה. ולמנדע ברוא דמסימנותא. דכל מאן דהוי בהאי ענמא ולא אשתדל למנדע ליה סג ליה דלא יתכרי. בגין כך אחתי נשמתא קמי מלכא קדישא למנדע ליה בהאי ענמא. ולאשתדל ליה בקב"ה ברוא דמסימנותא. הסי"ד אחת היראת לדעת. אחתייתת על ידא דהסיח ממנא קמי קב"ה. לדעת למנדע ולאשתדל בהאי ענמא ברוא דמסימנותא ברוא דאורייתא. וכל מאן דהוי בהאי ענמא ולא אשתדל באורייתא למנדע ליה סג ליה דלא יתכרי. דהא בגין דא אייתי ליה קב"ה לבר נש בהאי ענמא לדעת כי ה' הוא האלהים. דא איכו כללא דלא ברוא דמסימנותא. כללא דכל אורייתא וכללא דענמא ותמא. והכי הוה אדלי. ודלי כללא דכל אורייתא דא איכו רוא דתורה שבכתב ותורה דבעל פה כלל חד: כללא דרוא דמסימנותא בגין דלויכו סג מלא. דלויכו רוא דמסימנותא. ומאן איכו. ה' אחד וסמו אחד. ה' אחד. שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. דא איכו יחודא חד. וסמו אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. הא יחודא אחרא למחוי שמיא חד. ורוא דא ה' הוא האלהים. דא כתיב כד אינון ביחודא חד.. דכד מתייחדין תרין שמין אלין. דא ביחודא חד ודא ביחודא חד [מח] כדוין תרין שמין אלין אחתבדו חד ואשתכלילו דא בחד. והוי כלל שמה שלים ביחודא חד. ובכך ה' הוא האלהים. דהא כדוין אשתכליל כלל דא בחד למחוי חד. ועד דלתיחדו כל חד. דא בלחודו ודא בלחודו. לא אשתכלילו דא בחד למחוי כלל חד: כללא דכל אורייתא הכי איכו ודלי. דהא אורייתא איכי תורה שבכתב ואיכי תורה שבעל פה. תורה שבכתב דא איכו דכתיב הוי"ה. תורה שבעל פה דא היא דכתיב אלהים. ובגין דאורייתא איכי רוא דשמה קדישא חקרי הכי [מנ] תורה שבכתב ותורה שבעל פה דא כלל ודא פרט. כלל אלספריך לפרט ופרט אלספריך לכלל. ואשתחדו דא בחד למחוי כלל חד. ועי"ד כללא דאורייתא איכו כללא דענמא ותמא. בגין דשמה דא לעילא ושמה דא לתתא. דא רוא דענמא עלאה ודא רוא דענמא תתאה. ועל דא כתיב אחת היראת לדעת כי ה' הוא האלהים. דא איכו כללא דכלא. ודא אלספריך ב"נ למנדע בהאי ענמא:-

6) ותחת כי אהב את אבתך ויבחר ברעו אחרי ויוציאך בפניו בכחו הגדול מצרים. א"ר יצחק

ומה) פי מתחלה צריבין להתחיד כל אחד מהן בפרטו היינו כמפורזת השייכות אליו להיות כל אחד בבחינת השלמות הראוי לחודו. והאי"כ יכול להיות חזרונית תפארת ומלכות עלמא דרבוואי עם עלמא דנוקבא בשלמות תראוי: [מנ] פי לפי שהתורה כוללת תורה שבכתב עם תורה שבעל פה שחן בתפארת ומלכות לפיכך נקראת התורה בשני שמות האלה הוי"ה ואלהים:

יצחק מהו בפניו. זה יעקב שהכניס לכלם שמה. רבי חזקיה אמר ויוציאך בפניו. זה אברהם. שכתוב ויפל אברהם על פניו. בוא וראה אברהם אמר הלכן מאה שנה יולד וגו'. א"ל הקב"ה חייד אתה תראה כמה מחנות וכמה חילות שיצאו ממך. בשעה שיצאו ישראל ממצרים כל אותן השבטים וכל אותן הרבבות העלה הקב"ה לאברהם וראה אותם. ושי"כ ויוציאך בפניו. רבי אבא אמר כל האבות נודמו שמה בעת הנאולה ההיא. ושי"כ ויוציאך בפניו. מהו בפניו. אלו האבות. רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו. זה יעקב. בכחו. זה יצחק. הגדול. זה אברהם. א"ר שמעון וכן בזכות האבות תודמן נאולה תמיד לישראל. שכתוב ה' וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אוצר והארץ אוצר. האבות מובן. מהו והארץ אוצר. אלא להכליל עמדם דוד המלך שהוא עם האבות הם המרכבה [מן] והם מעוררים תמיד נאולה לישראל:

(ג) **וידעת** היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו'. א"ר אלעזר מקרא זה כך צריך להיות. וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך. ועוד והשבות אל לבבך צריך לומר. אלא אמר משה אם אתה רוצה לעמוד על זה ולדעת כי ה' הוא האלהים. והשבות אל לבבך. ואז תבין שכך הוא. לבבך. זה יצר טוב ויצר רע. שנכלל זה בזה והוא אחד. או תשיג כי ה' הוא האלהים. שהרי נכלל זה בזה והוא אחד. ועי"כ והשבות אל לבבך להבין הדבר להכליל אותם יחד יצר הרע ביצר הטוב. ששאל בימינו. או תדע כי ה' הוא האלהים. (ג) רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו. אמר לו הרי למדנו אלהים בכל מקום דין הוא. הו"ה רחמים. ויש מקום שהו"ה נקרא אלהים. כגון אדני אלהים אתה החלות להראות את עבודך. למה נקרא אלהים. והרי האותיות הן של שם הרחמים בכל מקום. א"ל הלא כך כתוב במקרא. וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים. וכתוב ד' ה' הוא האלהים. א"ל דבר זה ידעתי שבכל מקום שיש דין יש גם רחמים. ולפעמים במקום שיש רחמים יש גם דין. א"ל בוא וראה שכך הוא. הו"ה בכל מקום הוא רחמים. ובשעה שמהפכים הרשעים רחמים לדין או כתוב הו"ה ונקרא אלהים. אבל בוא וראה סוד הדבר. ג' מדרגות של דין הן [מן] וכל מדרגה ומדרגה היא בלבדה. אע"פ שכלן אחת ומתקשרות יחד ואינו נפרדות זו מזו. בוא וראה כל אותן הנטיעות וכל אותן המאורות. כלן מאורות ולוהמות ויונקות ומתברכות מהנר. הריא הנמשך והיוצא [מה] שהכל נכלל בו. וזה הגהר נקרא א"ל להגן. והיא למעלה מהגן. לפי שהעדן משתקף עמה ואינו נפרש ממנה. ולפיכך כל המעינות יוצאים ונמשכים ממנה ויונקים ממנה בכל צד. ופתחים בה פתוחים [מן] ועי"כ רחמים ממנה נמצאים ורחמים פתוחים בה. ולפי שנקראת א"ל בחינת נקבה. ונבורה ודין ממנה יוצא. נקראת רחמים בפני עצמה. אבל מצדה דינים נתעוררים. ולפיכך הכתוב הוא ברחמים

ילקח מהו בפניו. דא יעקב דאעיל ללכו תמן. רבי חזקיה אמר ויוציאך בפניו. דא אברהם. דכתיב ויפל אברהם על פניו. תא חוי אברהם אמר הלכן מאה שנה יולד וגו'. א"ל קב"ה חייד אתה תראה כמה מחנות וכמה חילות דיפקון ממך. בשעתא דנפקו ישראל ממצרים כל אינון שבטין וכל אינון רבבין סליק קב"ה לאברהם ומחל לון. סה"ד ויוציאך בפניו. רבי אבא אמר כלכו אברהם אודמו תמן בכל הסוף פורקלא. סה"ד ויוציאך בפניו. מהו בפניו. אלון אברהם. רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו. דא יעקב. בכחו. דא יצחק. הגדול. דא אברהם. א"ר שמעון וכן בנימין וכל אברהם אודמן פורקלא תדיר לישראל. דכתיב ה' וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אוצר והארץ אוצר. אברהם מינה. מהו והארץ אוצר. אלא להכליל עמסון דוד מלכא דאיסו רמיכא באברהם [מן] ואינון מתערין פורקלא תדיר לישראל:

(ג) **וידעת** היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים וגו'. א"ר אלעזר האי קרא הכי מיבעי ליה. וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך. ותו והשבות אל לבבך מיבעי ליה. אלא אמר משה אי את צעני למיקם על דא ולמדע כי ה' הוא האלהים. והשבות אל לבבך. וידון תדע ליה. לבבך. יצר טוב ויצר רע. דאחליל דא בדה ואיסו חד. כדון תשכח כי ה' הוא האלהים. דהא אחליל דא בדה ואיסו חד. ועי"כ והשבות אל לבבך למנדע מלה לאכללא לון כהדא יר רע ביצר טוב. ששאל בימינו. כדון תדע כי ה' הוא האלהים. (ג) רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אביו. אמר ליה הא תנין אלהים בכל אתר דינא הוא. הו"ה רחמים. והיא אתר דהו"ה אקרי אלהים. כגון אדני אלהים אתה החלות להראות את עבודך. אמאי אקרי אלהים. והא אתון דרחמי אינון בכלל אתר. א"ל הא הכי כתיב בקרא. וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים. וכתביב ד' ה' הוא האלהים. א"ל מלה דא ידענא דבאתר דליה דינא אית רחמי. ולומנא באתר דליה רחמי דינא. א"ל תא חוי דהכי הוא. הו"ה בכל אתר רחמי. ובשעתא דמהפכי חייביא רחמי דינא כדון כתיב הו"ה וקרינו ליה אלהים. אבל תא חוי רוח דמלא. ג' דרגין דדינא אינון [מן] וכל דרגא ודרגא בלחודו. אע"פ דכלל חד ומתקשרין בחד ולא מתפרשין דא מן דא. תא חוי כל אינון נסיעין וכל אינון בזוינין. כלכו נהירין ומתלהטין ומתשקין ומתברכהן מהסוף כהלא דנידי ונפיק [מה] דכלא כליא ביה. והאי כהלא חקרי אמא לנגתא ואיסי לעילא מנגתא. בגין עדן משתקף כהלא ולל פריש מינה. ובגין כל מבעיני נפקין ובגין מינה ומתשקין לכל עיבר. ופתחין בה פתוחין [מן] ועי"כ רחמי מינה משתחין ורחמי פתוחין בה. ובגין דקרינו לה אמא נוקבא. ובבורה ודינא מינה נפיק. חקרי רחמי בלחודא. הא מסערהא דינון מתערין. ובגין כתיב ברחמי

מראה סקומות (א) ויקרא כי (ב) ואלה (ג) אהי (ד) מליס (ה) י"ח

זו הודו

[מן] כך אמרו ח"ל האבות הן הם המרכבה. שהם ר' רגלי הכסא ומלכות: [מן] זו בינה. שהכל נכלל בזה הנהר היינו החכמה [מן] המשים שערי בינה: [מן] היינו בינה נבונה ומלכות: [מן] זהו תמיד בהודונות ונקיאתן תרין ריעין ולא מתפרשין: [מן] המשים שערי בינה:

ברחמים והנקוד הוא ברין. האותיות של רחמים הוי"ה. והנקוד ברין בנקודות של אלהים. והקרי הוא אלהים. כיון שנמשך רין מצדה. הרי מדרגה אחת: מדרגה השניה מצד אותה מדרגה הראשונה יוצאת ונתעוררת. מדרגה שניה הוא נקראת גבורה. וזו נקראת אלהים באותן האותיות ממש. והתחלה אחת מן פני הקמנות היא [מן] וכו' היא מתעברת. ולפי שמדוברת בזה כתוב ה' הוא האלהים. והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלחיים. והוא אחד. זו היא מדרגה השניה: מדרגה השלישית היא צד"ק כתר האחרון [מן] זו היא בית דינו של המלך ושמה ארנ"ג. כך הקרי וכך הכתוב. ומדת המלכות בשם הזה נקראת. וזה השם רק במקום הזה נשתלם [מן] אלו הן שלש מדרגות הנקראות בשמות של דין. והכל מתקשר אחד כאחד בלי פרוד כמו שנתבאר:

ברחמי ונקוד בדינא. אהוין דרחמי הוי"ס. ונקוד בדינא נקודא דלחסי"ס. ואתקרי לחסי"ס. ולחנניד דינא מספרה"ס. ט"ז דרנא מד: דרנא פנינא מספרא דהאי קדמא"ה נפיק ואתפי: האי דרנא פנינא אקרי גבורא. והאי אקרי לחסי"ס באלין אהוין מחס. וסירותא דהא מועיר אכפין היא [מן] וכו' אתחלתא. ובגין דאתחלתא ביהאי כתיב ה' הוא אלחיים. והשבת אל לבבך כי ה' הוא אלחיים. והוא הד. דה הוא דרנא פנינא: דרנא תליתא לדיק כתרא בתרשא [מן] האי ליסי כי דינא דמלכא ושמה"ה ארנ"ג. הכי כתיב והכי אקרי. וכנסת ישראל ביהאי שמה אקרי. והאי שמה באתר דה אשתלים [מן] אלין אהוין דרנין דלקרון בשמיהון דינא. וכלל מתקשר מד כמד בלא פרוזא כמד דלוקינמא:

א) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. רבי יוסי פתח ב' וזאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. בוא וראה כדרי התורה קדושים הם עליונים הם מתוקים הם. כמו שכתוב הנחמדים מיהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מי שעוסק בתורה כאילו עומד כל יום על הר סיני ומקבל התורה. וזשי"ב ג' היום הזה נהיית לעם. זה ביאור החכמים. כתוב כאן וזאת התורה וכתוב זאת חקת התורה. מה בין ה' לזה. אלא סוד עליון הוא וכך למדנו. וזאת התורה להראות הכל כיחוד אחד. ולהלכיל מדת המלכות בהקב"ה להמצא הכל אחד. לפיכך כתוב וזאת התורה. למה תוספת וא"ו. אלא זהו שאמרו להראות שהכל אחד בלי פרוד. וזאת. כלל ופרט כאחד [ג] בחינת זכר ובחי' נקבה [ד]. ולפיכך וזאת התורה ודאי. אבל וזאת' בלא תוספת וא"ו היינו ה' בלבד. חקת התורה ודאי בלא התורה. דיני התורה גזרות התורה. ד' רבי שמעון אמר וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. לפני בני ישראל שם אב"כ לשאר עמים לא שם. לפיכך דבר אל בני ישראל. ואף בני ישראל תאמר. וכן כל המקראות. יניחו אבות העולם הם ה' ושמי שכן אמרו לאונקלוס. ולא רצו להודיע את ד' דבר. התורה עד שיגמול. שכל מי שלא גימול אם נותנים לו אפילו אות קטנה מהתורה כאילו מחריב העולם ומשקר בשם הקב"ה. שהכל בזה תורה וזה בזה מתקשר. שכתוב ה' אם לא בריתי יומם וליצי חקות שמים וארץ לא שמי. וכוא וראה ראשית דברי תורה שנותנים לילד הוא אר"ף ב"ת. זה דבר שאין ביכולת בני העולם להשיג בחכמה. ולהעלותו במחשבה. וכך שכן דבר בפה. ואפילו מלאכים העליונים ועליוני העליונים אין יכולים להשיג. לפי שהן נסתרות השם הקדוש. ואלף וארבע מאה

א) וזאת המורה אשר שם משה לפני בני ישראל. רבי יוסי פתח ב' וזאת חקת המורה אשר צוה ה' לאמר. בוא וראה כדרי המורה קדושים הם עליונים הם מתוקים הם. כמו שכתוב הנחמדים מיהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מי שעוסק במורה כאילו עומד כל יום על הר סיני ומקבל המורה. וזשי"ב ג' היום הזה נהיית לעם. זה ביאור החכמים. כתוב כאן וזאת המורה וכתוב זאת חקת המורה. מה בין ה' לזה. אלא סוד עליון הוא וכך למדנו. וזאת המורה להראות הכל כיחוד אחד. ולהלכיל מדת המלכות בהקב"ה להמצא הכל אחד. לפיכך כתוב וזאת המורה. למה תוספת וא"ו. אלא זהו שאמרו להראות שהכל אחד בלי פרוד. וזאת. כלל ופרט כאחד [ג] בחינת זכר ובחי' נקבה [ד]. ולפיכך וזאת המורה ודאי. אבל וזאת' בלא תוספת וא"ו היינו ה' בלבד. חקת המורה ודאי בלא המורה. דיני המורה גזרות המורה. ד' רבי שמעון אמר וזאת המורה אשר שם משה לפני בני ישראל. לפני בני ישראל שם אב"כ לשאר עמים לא שם. לפיכך דבר אל בני ישראל. ואף בני ישראל תאמר. וכן כל המקראות. יניחו אבות העולם הם ה' ושמי שכן אמרו לאונקלוס. ולא רצו להודיע את ד' דבר. המורה עד שיגמול. שכל מי שלא גימול אם נותנים לו אפילו אות קטנה מהמורה כאילו מחריב העולם ומשקר בשם הקב"ה. שהכל בזה מורה וזה בזה מתקשר. שכתוב ה' אם לא בריתי יומם וליצי חקות שמים וארץ לא שמי. וכוא וראה ראשית דברי מורה שנותנים לילד הוא אר"ף ב"ת. זה דבר שאין ביכולת בני העולם להשיג בחכמה. ולהעלותו במחשבה. וכך שכן דבר בפה. ואפילו מלאכים העליונים ועליוני העליונים אין יכולים להשיג. לפי שהן נסתרות השם הקדוש. ואלף וארבע מאה

מראה מקומות א) חקת קט: ב) כמדכ יע: ג) דכתיב כ"ו ד) אהרי ע"ג ט) ימ"ו כ"ג

זיו הודיה

[מן] וציר אנונין היינו עלמא דדבורא ספירת תמורת הכולל שש ספירות מן חסד עד מלכות. ונקריא מני קטנות כי הודיונות תמורת עם מלכות עלמא דנוקבא היא במדרגה של קטנות לעומת הודיונות הכמה ובינה שהיא במדרגה של גרלות כדמיון כרא וברחא לעומת אכא ואמא. וכיון שסוד עמירתן של ה' ספירות הוא ביסוד חסד צנת. ומשפאל גבורת חוד. וקו האמצעי נמוך דבורה אחת גבורה הוא תמורת אכא ונמצא שהועיר אנונין יש לו ב' התחלות. חסר ביסוד גבורה בשפאל. וחו שאוב"ב שתגבורת היא התחלה אחת בוועיר אנונין. ושהיא מתורבת בו כעין ורוע שבאלות כגוף. וכיון שהתמורת שרש השם הוי"ה ותגבורת שריה חשב אלחיים לכך כתוב ה' הוא האלהים. היינו שהתמורת הודין מסמקו אחד מוצא: [מן] וזו המלכות: [מן] מ"י שאין ספירת אהרת נקראת ברחש ארני אילא התמלות והשכינה הקדושה: [מן] היינו הודיונות תמורת עם מלכות. עלמא דדבורא עם. עלמא דנוקבא. ו של השם הוי"ה שהוא רחמים עם ה' האחרונה שהיא דין. ותמורתה נקרא כלל והמלכות פרט. ובג נקראת וזאת. לכך טובן שתיבת וזאת רמו על הודיונות תמורת עם מלכות. קב"ה עם שיבניתיה. ותפסון הוא שכל עיקר תינת התורה לישראל היא לבצעור ש"ע"י חקק בתורה ימ"י נעשה יחוד חרסו בחינת וזאת. והוא לשם יחוד קב"ה ושיבניתיה:

מאה וחמש רבבין דעלמין כלסו מליין בקולא דל"ף [ג] ושבעין ותריין שמהן קייסין גליסין צלחוי רשימין. דקיימו צבו עלאי ותחא שמיא וארעא וברכיא יקרא דמלכא. מליין מסכרא חל לסכרא חל דפסיסותא דל"ף [ג] וקיומא דעלמין כלסו וסכין דעלמין ותחאין צרוו לחכמתא. וסכילין סתימין וכרין עמיקין ועשר אחיין. כלסו מפקין מהאי קולא תחאס דתחום אל"ף. מכלן ולהלסא שארי להפססא אל"ף צבי"ת. ולית חושבן לחכמתא דכחא אהל"ף. בנין כך אורייתא קיומא דכלא ומהימנותא דכלא. לקסר קסר דמהימנותא דא ברא כדקחוי. ומאן דלחגור אפקר צבי"ת קסר דמהימנותא. ומאן דלא לחגור ולא אפקר צבי"ת עליה כפיז וכל אד לא יאכל קודש. וכל שרל לא יאכל צו. דהא אהער רוח מסכרא דמסכריה ואלי להפססא קסר. בריך רחמנא דריש לישראל בניו מנייה ופוססמא דלסון. רשימין צבי"תא קדישא. עלייה כפיז א) ואנכי כפעתך שורק כלסו זרע אמת. ובניך ב) תתן אמת ליעקב. ולא לאהר. תורת אמת לזרע אמת:

מאה וחמש רבבות עולמות כלם תליים בקצו העליון של אל"ף [ג] ושבעים ושנים שמות הקדושים ותחוקים באותיות נרשמות. שמתקיימים בהם עליונים ותחתונים שמים וארץ וכסא כבוד של המלך. הם תליים מצד אחד לצד השני בקו הפשוט של האל"ף [ג] וקיום כל העולמות ותמיכת העליונים ותחתונים בסוד החכמה. ושכילים נסתרים ונדרות עמוקים ועשרת הדברות. כלם יוצאים מזה קוץ התחנן שתחת האל"ף. מכאן ולהלאה מתחלת האל"ף להתפשט בבית. ואין מספר להחכמה הנחקקת באן. לפיכך התורה היא קיום של הכל והאמונה של הכל. לקשר קשר האמונה זה בזה כראוי. ומי שנימול הוא נתקשר בקשר ההוא של האמונה. ומי שלא נימול ולא נתקשר בו עליו כתוב וכל אד לא יאכל קודש. וכל שרל לא יאכל בו. שהרי נתעורר רוח מוסאה שמצדו יובא להתערב בהקדושה. ברוך הרחמן שהביא לישראל בניו מהם ומהוהם שלהם. להיות נרשמים ברושם הקדוש. עליהם כתוב א) ואנכי כפעתך שורק כלסו זרע אמת. ולפיכך ב) תתן אמת ליעקב. ולא לאהר. תורת אמת לזרע אמת:

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם שמע ישראל את החקים ואת המשפטים וגו' ולמדתם אותם ושבתם לעשותם. ב) פתח רבי שמעון ואמר כתוב ד) והגית בו יומם ולילה. בוא וראה כמה הוא גדול כח התורה. וכמה היא עליונה על הכל. שכל מי שעוסק בהירה אינו מפתח מעליונים ומתחתונים. ואינו מתירא מהליים רעים שבעולם. לפי שהוא נאחו בעץ החיים ולומד ממנו בכל יום. שהרי התורה מלמדת לאדם לכת בדרך אמת. מלמדתו עצה איך ישוב לפני רבונו לבטל גורה רעה. ואפילו נגור עליו שלא תבטל אותה הנורה. מיד מתבטלה ומסתלקת ממנו ולא תשרה עליו בעולם הזה. ולפיכך נצרך ל" אדם לעסוק בתורה יומם ולילה ואם יסיר סן התורה או יפרש ממנה כאילו פורש מעץ החיים:

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם שמע ישראל את החקים ואת המשפטים וגו' ולמדתם אותם ושבתם לעשותם. ב) פתח רבי שמעון ואמר כתוב ד) והגית בו יומם ולילה. בוא וראה כמה הוא גדול כח התורה. וכמה היא עליונה על הכל. שכל מי שעוסק בהירה אינו מפתח מעליונים ומתחתונים. ואינו מתירא מהליים רעים שבעולם. לפי שהוא נאחו בעץ החיים ולומד ממנו בכל יום. שהרי התורה מלמדת לאדם לכת בדרך אמת. מלמדתו עצה איך ישוב לפני רבונו לבטל גורה רעה. ואפילו נגור עליו שלא תבטל אותה הנורה. מיד מתבטלה ומסתלקת ממנו ולא תשרה עליו בעולם הזה. ולפיכך נצרך ל" אדם לעסוק בתורה יומם ולילה ואם יסיר סן התורה או יפרש ממנה כאילו פורש מעץ החיים:

ה) פתח רבי אלעזר ואמר ו) ואשים דברי צפיר וכל ידי כסיתך וגו'. תנין כל צ"ג דאשתדל צמלי דאורייתא וספוטתיה מרחטן אורייתא קב"ה מפי עליה. וסכינתא פורסא עליה נדפסא. הס"ד ואשים דברי צפיר וכל ידי כסיתך. ולא עוד אלא דהוא מקיים עולמה. וקב"ה מדי עמים כליהו הסוף יומא כפע שמיא ארעא. הס"ד ז) לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לזיון עמי אתה. מכלן אוליכנא דישראל אקרון צמחא דליון. דכתיב ולאמר לזיון עמי אתה. והמיטא דכנסת ישראל אקרי צמחא דליון. דכתיב לזיון עמי צמחא תפדה וסביה צדקה. ט) תן פתח ארץ חסד כח טובך אשר לפרח ליראוך פטלת לחוסים כך נגד בני אדם. תא חזי קב"ה ברא לצ"ג בעלמא ואחקין ליה למחוי סלים צפולחניה ולהתקלא אורחיה. בנין דיוכי לנהורא

ה) פתח רבי אלעזר ואמר ו) ואשים דברי צפיר וכל ידי כסיתך וגו'. תנין כל צ"ג דאשתדל צמלי דאורייתא וספוטתיה מרחטן אורייתא קב"ה מפי עליה. וסכינתא פורסא עליה נדפסא. הס"ד ואשים דברי צפיר וכל ידי כסיתך. ולא עוד אלא דהוא מקיים עולמה. וקב"ה מדי עמים כליהו הסוף יומא כפע שמיא ארעא. הס"ד ז) לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לזיון עמי אתה. מכלן אוליכנא דישראל אקרון צמחא דליון. דכתיב ולאמר לזיון עמי אתה. והמיטא דכנסת ישראל אקרי צמחא דליון. דכתיב לזיון עמי צמחא תפדה וסביה צדקה. ט) תן פתח ארץ חסד כח טובך אשר לפרח ליראוך פטלת לחוסים כך נגד בני אדם. תא חזי קב"ה ברא לצ"ג בעלמא ואחקין ליה למחוי סלים צפולחניה ולהתקלא אורחיה. בנין דיוכי לנהורא

מראה מקומות ט' ימי' כ' ט' מיכס' ו' ג' בלשית' יל' ד' יוסע' א' ה' לו' נ' ו' יפסי' יל' ז' ט' ס' ח' ט' בלשית' מו'.

זיו הזהר

[ג] צורה א' היא קוץ למעלה וקוץ למטה שהן כמנונה שתי יודין. וקו שמועץ בעין [ב] באמצע. נמשאויא שלה כ"ו כמספר השם הוי"ה ביה' [ג] זה קו האמצעי שבין שתי היודין. מזה יש להבין כח הקדושה היוצא מהב' ביה' של התינוקות בליבובם שמות האל"ף ביה' ועתה מ' חכמים. כלומר מסכנים. מחדש באו שרא יהוביר כלל עם התלמודים שמות האל"ף ביה' איא כמו שלומדים בבתי ספר של לשונות אחרות והם בושים להקרא בשם מלמד. כמו שהיה נקרא. אלא יקראים מורים. על שם סרבינים. וגם לכעבור כי מיר תורה ומה חזיה אהריות.

לאור העליון שנגזר הקב"ה לצדיקים, כמש"כ (6) עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו, ובמה יוכה האדם לאור ההוא. בתורה, שכל מי שעוסק בתורה בכל יום יוכה להיות לו חלק בעולם הבא, ותחשב לו כאילו בונה עולמות, שהרי בתורה נבנה העולם ונתיסר, וש"כ (כ) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (ג) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום, וכל מי שעוסק בה מחוק העולם ומקיים לו, ובוא וראה ברוח עשה הקב"ה את העולם וברוח מתקיים, רוח של אותן העמלים בתורה, וכל שכן רוח הגבל התינוקות של בית רבן, מה רב טובך, והו הטוב ונגנו ליראיך, לאותן יראי חסא, פעלת לחוסים כך, מהו פעלת, זה מעשה בראשית, רבי אבא אמר זה גן עדן, שהרי באומנות נפלא עשה הקב"ה גן עדן שלמטה כרמיון, שלמעלה שיתחזקו בו הצדיקים, וש"כ פעלת לחוסים כך נגד בני אדם, שהרי נגד בני אדם הוא, וגן עדן האחר נגד עליונים קדושים הוא, א"ר שמעון אפילו גן עדן שלמעלה נגד בני אדם הוא, שיתאספו בו הצדיקים העושים רצון רבונם:

(ד) עוד פתח רבי אלעזר ואמר, כתוב גל עיני ואכישנה נפלאות מתורתך, כמה הם האנשים שוטים שאין יודעים ואין מבגנים לשקוק בתורה, לפי שהתורה כל חיים וכל חירות וכל טוב בעולם הזה ובעולם הבא, חיים הם בעולם הזה שיכוו לימים שלמים בעולם הזה, כמש"כ את מספר ימך אמלא, ולימים ארוכים בעולם הבא, לפי שהם חיים שלמים, הם חיים של שמה, חיים בלא עצבות, חיים שהם חיים, חירות בעולם הזה, חירות של הכל, שכל מי שעמלו בתורה אין יכולים לשרוט עליו כל העמים שבעולם, ואם תשאל הרי אותן הוד השמר, נורה היא שלמעלה כגון רבי עקיבא וחבריו, רבך עלה במחשבה, חירות ממלאך המות שאינו יכול לשרוט עליו, וכך הוא בודאי, שאם אדם הראשון היה מתרבק בעץ החיים שהוא התורה לא היה גורם מיתה לו ולכל העולם, ולפיכך כאשר נתן הקב"ה את התורה לישראל מה כתוב בה, חרות על הלחות, וזה נתכאר, ואכלמא ישראל לא חסאו ועזבו לעץ החיים לא היו גורמים מיתה לעולם כמקדם, והקב"ה אמר (ה) אני אמרתי אלהים אתם ובני עונין כלכם, כיון שקלקלתם עצמכם, אכן כאדם תמותון וגו', וע"כ כל מי שעמלו בתורה אין יכול לשרוט עליו אותן נחש הרע המחשיך את העולם, (ו) וכל מי שעוסק בתורה לשמה אין מיתתו על ידו מלאך המות, לפי שנתחזק בעץ החיים ולא נרפה ממנו, ולפיכך הצדיקים לא נמטא הגוף שלהם במיתתם, שאין שורה עליהם רוח סומא, א"ר ייסא אן כן משה למת מת כיון שלא חסא, א"ר ודאי מת אבל לא שלט בו אסרנו, שלא מת על ידו ולא נמטא בו, ולא מת בודאי כשאר אנשים, אלא שנרבק בהשכינה גדול לחיי עולם, חזי חי נקרא, כמו שבארנו שכתוב (ז) ובניהו בן יהודע בן איש חי וגו', וע"כ כל מי שעמלו בתורה חירות יש לו מהכל, בעולם הזה מן השעבוד של שאר העמים עבדים, חירות בעולם הבא, לפי שלא יתבעו ממנו דין בעולם ההוא כלל, בוא וראה שיש בתורה כמה סודות עליונים נסתרים, ולפיכך רתוב (ח) יקרה היא מפנינים וגו', כמה ואצות נעלמים יש בה, ולכך כאשר הסתכל הוד

ברוח

לנסורא עלאה דנגיז קב"ה ללדיקיא, כד"א (6) עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו, ובמה יוכה ב"נ לשהוא נסורא, בצורייתא, דכל מאן דמסתדל בצורייתא בכל יומא יוכה למחיו ליה חולקא בעלמא דלתי, ויפחשכ ליה כאילו בנאי עלמין, דהא בצורייתא אפניו עלמא ואשמתכלל, הס"ד (ב) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים שעשועים יום יום, וכל דמסתדל בה אללו חמון ואהיה שעשועים יום יום, וכל דמסתדל בה שכליל עלמא וקיים ליה, והא חזי ברומא עביד קב"ה בעלמא וברומא מתקיימא, רוחא דליון דלעאן בצורייתא, וכל שכן רוחא דקבל דרביי דבי רב, מה רב טובך, דא טובא דתגניו ליראך, לאינון דחלי חסאה, פעלת לחוסים כך, מהו פעלת, דא עובדא דבראשית, רבי אבא אמר דא גן עדן, דהא בצאומיתא עביד ליה קב"ה בצארעא כגונא דלעילא לאסתקפא, ביה לדיקיא, הס"ד פעלת לחוסים כך נגד בני אדם, דהא נגד בני אדם הוא, ואחרת נגד עליון קדישין הוא, אמר רבי שמעון אפילו גן עדן דלעילא נגד בני אדם הוא, לאסתכשא ביה לדיקיא עבדי רעוהא דמאריהון:

(ד) מה פתח רבי אלעזר ואמר, כתיב גל עיני ואכישנה נפלאות מתורתך, כמה חינון בני נשא פספסין דלא ידעין ולא מסתכלין לאסתכלא בצורייתא, בנין דלורייתא כל חיין וכל חיורו וכל טוב בעלמא דין ובעלמא דלתי, חיון חינון בעלמא דין ודיוון ליומין שלמין כשהי בעלמא, כד"א את מספר ימך אמלא, וליומין אריבין בעלמא דלתי, גיין דליוון חיון שלמין, חינון חיון דהודו, חיון בלא עליבו, חיון דליוון חיון, חיורו בעלמא דין, חיורו דכלא, דכל מאן דמסתדל בצורייתא, לא יכלין לשלמא עליו כל עמין דעלמא, ואי תימא חינון בני שמד, נורה היא שלמעלה כגון רבי עקיבא וחבריו, וכך סליק במחשבה, חיורו דמלאך המות דלא יכול לשלמא עליו, ושכי הוא ודאי, דאי אדם קדמאס הוב אדתרבק בלינלא דחיי דלויבו בצורייתא לא גרים מותא ליה ולכל בעלמא, ובג"כ כד יסב קב"ה אורייתא לישראל מאי כתיב בה, מרות על הלחות, וזה אוקומה, ואלמלא חינון לא חסאו ושבוו חילנא דחיי לא גרמו מותא לעלמין כמלקדמין, וקב"ה אמר (ה) אני אמרתי אלהים אתם ובני עונין כלכם, חבלתון גרמיכון אכן כאדם תמותון וגו', וע"כ כל מאן דמסתדל בצורייתא לא יכל לשלמא עליו הסווא חווא בישא דלחשיך בעלמא, (ו) וכל מאן דמסתדל בצורייתא לשמה לאו מיתתיה על ידא מלאכא דמותא, בנין דלחשיך בלינלא דחיי ולא ארסי מניה, ובג"כ לדיקיא לא מסתאבן גופא דליוון במיתתהון, דלא טרא עלייהו רוח מסאבא, א"ר ייסא אי הכי משה אמאי מית כיון דלא הב, א"ל ודאי מית אבל לא שלמא ביה קלמריין, דלא מית על ידו ולא אסתאב ביה, ולא מית ודאי כשאר בני נשא, אלא אדתרבק כשהינא ואויל לחיי בעלמא, והאי מי אקרי, כמה דלוקימנא דכתיב (ז) ובניהו בן יהודע בן איש חי וגו', וע"כ כל מאן דמסתדל בצורייתא חיורו אית ליה מכלא, בעלמא דין משטבולא דשאר עמין עכוסים, חיורו בעלמא דלתי, בנין דלא יתבעון מניה דינא כשהוא עלמא כלל, תא חזי בצורייתא כמה ריין עליון סמימין אית בה, בג"כ כתיב (ח) יקרה היא מפנינים וגו', כמה גניזין סמירין אית בה, וע"כ כד אסתכל דוד ברומא

מראה מקומות (6) יע"י פ"ד ט עמ"ג (ג) טס ה' (ד) חיי קל: (ה) תליס פ"ב (ו) ויכלת קסת, (ז) שחולל ב' כ"ג (ח) פסלי ג'

ברוח החכמה. וידע כמה טליון נפקין מאורייתא פתח ואמר (א) גל עיני ואביסיה נפלאות מחורתיך:

(ב) פתח רבי חייה ואמר. מי ימלא גבורות סי' ישמיע כל הסלחו. מא חוי כד צעא קב"ס וסליק צרעותא קמייה למצרי עלמא. הוה מסתכל בצורייתא וברא ליה. ובכל עובדא ועובדא דברא קב"ס בעלמא הוה מסתכל בצורייתא וברא ליה. (ה"ד ג) ואסייה אללו אמון ואסייה שעשועים יום יום. אל תקרי אמון אלל אמון. (ד) אורייתא לוחת ואסייה אללו אמון. כי ברא קב"ס עלמא. דעד לא חמצרי עלמא אקדימת אורייתא תרין אלפי שצין בעלמא. וכד צעא קב"ס למצרי עלמא הוה מסתכל בה בצורייתא בכל מלה ומלה. ועבד לקבלה לאומנותא דעלמא. בגין דכל מלין ועובדין דכל עלמין בצורייתא אינון. וע"ד קב"ס הוה מסתכל בה וברא עלמא. לאו דאורייתא ברא עלמא. אלל קב"ס באסתכלותא דאורייתא ברא עלמא. אשכחא דקב"ס איבו אומנא. ואורייתא לקבליה ולגביה אומנא. הו"ד ואסייה אללו אמון. ואסייה אמון לא כתיב אלל אללו. הואיל וקב"ס אסתכל בה אללו הוה אומנא. ואי תימא מלן יכול למימי אומנא לגביה. אלל אסתכלותא דקב"ס היא אומנא בגוונא דא. בצורייתא כתיב בה בראשית ברא אליהם את השמים ואת הארץ. אסתכל בהוי מלה וברא שמיא ואתרא. בצורייתא כתיב בה ויאמר אליהם יהי אור. אסתכל בהוי מלה וברא את האור. וכן בכל מלה ומלה דכתיב בה בצורייתא אסתכל קב"ס ועבד הוה אלל. וע"ד כתיב ואסייה אללו אמון. כגוונא דא כל עלמא אמצרי. כיון דאמצרי עלמא כל מלה ומלה לא הוה מתקיים עד דסליק צרעותא למצרי אדם דיסוי מסתכל בצורייתא. ובגינה מתקיים עלמא. אסתכל כל מלן דאסתכל בה בצורייתא אסתכל בה. ככיוול הוה מקיים כל עלמא. קב"ס אסתכל בצורייתא וברא עלמא. בר נש מסתכל בה בצורייתא ומקיים עלמא. אשכחא דעובדא וקיימא דכל עלמא אורייתא איבי. בג"כ וכלא איבו ב"ג דאסתכל בצורייתא. דהא איבו מקיים עלמא. (ה) ויד ד צעא קב"ס למצרי אדם אמייה אורייתא קמייה. אי בר נש מצרי ולצמרי יחסי ואתה תידון ליה. אמאי יהוון עובדי ירך למננא. דהא לא ייכול למסבל דינק. אמר לה קב"ס הא אסתקנת תשובה עד לא בראתא עלמא. והכי אמר קב"ס לעלמא בשעתא דעבד ליה וברא לאדם. עלמא עלמא. אנת ונימוסק לא קיימין אלל על אורייתא. ובג"כ בראתא ליה לאדם כך בגין דיתעסק בה. ואי לאו הא אלל אהדר לך לתהו ובסו. וכלא בגינייה דאדם קיימא. הו"ד (ו) אכתי עשייתא ארך וכלא עליה בראתא. ואורייתא קיימא ומכרותא קיימיה דבני נפש בגין דיתעסקו ויסתלו בה. ולית מלן דירכין אודניה. מא חוי כל מלן דאסתכל בצורייתא איבו קיים עלמא. וקיים כל עובדא ועובדא על תקוניה כדקא יאות. ולית לך כל שיפא ושיפא דקיימא גיב צבר נש דלא הוי לקבליה בריה בעלמא. דהא כמה דב"ג איבו מתפלגי שייפין. וכלהו קיימין דרגין על דרגין מתתקנין אלין על אלין. וכלא חד גופא. הכי כמי עלמא. כל אינון בריין כלשו שייפין שייפין וקיימין אלין על אלין. וכד מתתקנין כלשו הא אינון חד גופא ממש. וכלא כגוונא דאורייתא. דהא אורייתא כלל שייפין ופרקין. וקיימין אלין על אלין. וכד מתתקנין כלשו אמתעבדו חד גופא. וכיון דאסתכל

ברוח החכמה. וידע כמה נפלאות היוצאים מן התורה פתח ואמר (א) גל עיני ואביסיה נפלאות מתורתך:

(ב) פתח רבי חייה ואמר. מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. הוא וראה כאשר בקש הקב"ה ועלה ברצון לפניו לברוא העולם. היה מסתכל בתורה וברא אותו. ובכל מעשה ומעשה שברא הקב"ה בעולם היה מסתכל בתורה וברא אותו. וא"כ (ג) ואיהו אצלו אמון ואיהו שעשועים יום יום. אל תקרי אמון אלא אמון. (ד) התורה מכרות ואיהו אצלו אמון. כי ברא הקב"ה את העולם. כי קודם בריאת העולם קדמה התורה שתי אלפים שנה לעולם. וכאשר בקש הקב"ה לברוא העולם היה מסתכל בתורה בכל דבור ודבור. ועשה כנגדה אומנות העולם. לפי שכל הדברים והמעשים של כל העולמות בתורה הם. וע"כ הקב"ה היה מסתכל בה וברא העולם. לא שהתורה כראה העולם. אלא הקב"ה בהסתכלותו בתורה ברא העולם. נמצא שהקב"ה הוא האומן. והתורה לנגדו ואצלו אמון. זש"כ ואיהו אצלו אמון. ואיהו אמון לא כתוב אלא אצלו. הואיל שהקב"ה נסתכל בה היתה אצלו אמון. ואם תשאל מי יכול להיות אומן אצלו. אלא שהסתכלות של הקב"ה היא האומן באופן זה. כתוב בתורה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. נסתכל בענין זה וברא שמים וארץ. כתוב בתורה ויאמר אלהים יהי אור. נסתכל בענין זה וברא את האור. וכן בכל דבר ודבר שכתוב בתורה נסתכל בה הקב"ה ועשה דבר ההוא. וע"כ כתוב ואיהו אצלו אמון. באופן זה כל העולם נברא. כיון שנברא העולם כל דבר ודבר לא היה מתקיים עד שעלה ברצונו לברוא אדם שהיה עוסק בתורה. ובעבורה נתקיים העולם. עכשיו כל מי שמעיין בה בתורה ועמלו בה. ככיוול הוא מקיים כל העולם. הקב"ה נסתכל בהתורה וברא העולם. בן אדם המעיין בהתורה הוא מקיים את העולם. נמצא שהמעשה והקיום של כל העולם הוא התורה. לפיכך וכאי הוא האדם העוסק בתורה. שהרי הוא מקיים את העולם. (ה) וכאשר בקש הקב"ה לברוא האדם אמרה התורה לפניו. אם יהיה נברא האדם ואח"כ יחמא ואתה תדין אותו. למה יהיו מעשי ירך לחנם. שהרי לא יוכל לסבול דינק. אמר לה הקב"ה הלא הכינותי תשובה קודם שבראתי העולם. וכך אמר הקב"ה להעולם כשעה שעשה לו וברא את האדם. עולם עולם. אתה ותהלוכותיך אין מתקיימים אלא על התורה. ולפיכך בראתי כך את האדם כדי שיעסק בה. ואם לא הדיני מחודך להיות תהו ובהו. והכל בשביל האדם מתקיים. זש"כ (ו) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. והתורה עומדת ומכרות לפני האנשים למען יעמקו ויעמלו בה. ואין מי שיפא אונו. הוא וראה כל מי שעמל בתורה הוא מקיים העולם. ומקיים כל מעשה ומעשה על תקונו כראוי. ואין לך כל אבר ואבר שנמצא בו באדם שלא תהיה לנגדו בריה בעולם. שהרי כמו שהאדם הוא מתחלק לאברים. וכלם עומדים מדרגות על מדרגות מתוקנים אלו על אלו. וכלם גוף אחד. אף כך העולם. כל הבריות שבעולם הם אברים אברים ועומדים אלו על אלה. וכאשר מתתקנים כלם הרי הם גוף אחד ממש. והכל הוא כרמיון התורה. שהרי התורה כלה אברים ופיקים. וקיימים אלו על אלה. וכאשר מתתקנים כלם נעשים גוף אחד. וכיון שנסתכל

שנכתב רוד במעשה הזה פתח ואמר (א) מה רבו מעשיך ה' כלם כחכמה עשית מלאה הארץ קניניך. בהתורה הם כל סודות עליונים התומים שאין באפשרות להשיג. בהתורה הם כל אותן ענינים העליונים הנגלים ואין נגלים. בהתורה הם כל הענינים שלמעלה ושלמטה. כל עניני עולם הזה וכל עניני עולם הבא בהתורה הם. ואין מי שישיגה ויבין אותם. ולפיכך כתוב (ב) מי ימלא גבורות ה' ישמע כל תהלתו. הוא וראה בא שלמה ובקש לעמוד על דברי התורה ועל דקדוקי התורה ולא היה יכול. אמר (ג) אסרתי אהכמה והיא דרוקה ממני. רוד אמר (ד) גל עיני ואביטה נפלאות סתורתך. הוא וראה כתוב כשלמה (ה) וירכב שלמות אלמים משל יהוה שירו חמשה וארף. והרי נתבאר שחמשה וארף מעמים היו בכל משל ומשל שהיה אומר. ומה שלמה שהוא בשר ודם כך היה ברבריו. דברי תורה שאמר הקב"ה על אהת כמה וכמה שכלל דבור ודבור יין בה כמה משלים כמה שירים כמה תשבחות. כמה סודות עליונים. כמה חכמות. וע"ז כתוב מי ימלא גבורות ה'!

(ו) פתח רבי יצחק ואמר. והכך כיון הטוב הולך לרודי למישרים דובב שפתי ישנים (ז) והכך כיון הטוב. זה יינה של תורה שהוא טוב. שהרי יין אחר אין הוא טוב. ויינה של תורה טוב לכל. טוב לעולם הזה וטוב לעולם הבא. וזה הוא היין שהביב לו להקב"ה יותר מהכל. ובזכות זה מי שיהו' שבוע מיינה של תורה יתעורר לעולם הבא. וזכה להחיות כאשר עמיד הקב"ה להצדיקים. א"ר יהודה דובב שפתי ישנים. הרי למדנו שאפילו בעולם הזה זוכה לעמוד בתורה. וש"כ דובב שפתי ישנים. אמר עלם שהוא אם ה' נכתב והכך מיון הטוב הייתי אומר כך. אבל כיון הטוב כתוב ולא סוין. הסתכלו בו. א"ר יהודה בני דבר דברין שיפה אמרת. אמר אני כך שמעתי. מי שעוסק בתורה ודבק בה. ואותו דבר תורה נשמע מפיו. ואין הוא לוחש לו בלחש אלא שמתבאר קולו בה. כי בתורה כך נצרך להרים קול. שכתוב (ח) בראש הומויות תקרא. להרים רינת של תורה ולא בלחש. כיון הטוב. כמו יין טוב שאינו שותק והוא עתיד להרים קול [נג] וזה יהיה כאשר ירא מזה העולם. הולך לרודי למישרים. שלא ינסה ליסמן ולשמאל ולא ימצא מי שימחה בידו. דובב שפתי ישנים. אפילו בעולם ההוא שפתי התינה דוכבת תורה —

לחסתכל רוד כשוכדל דל פתח ואמר (א) מה רבו מעשיך ה' כלם כחכמה עשית מלאה הארץ קניניך. באורייתא אינו כל ריון עליון חתימין דלל. יכלין לאתדבקה. באורייתא כל אינון חלין עליון דאתגליין ולא אתגליין. באורייתא אינון כל חלין דלעילא ולתתא. כל חלין דלמחא דין וכל חלין דלמחא דלמי באורייתא אינון. ולית חלין דיסגה וידע לון. ובגין כך כתיב (ב) מי ימלא גבורות ה' ישמע כל תהלתו. תא פוי אחא שלמה ובעת למיקס על חלין דלוריייתא ועל דקדוקי אורייתא ולא יכל. אמר (ג) אחמתי אהכמה והיא דרוקה ממני. רוד אמר (ד) גל עיני ואביטה נפלאות סתורתך. תא חוי כתיב בשלמס (ה) וירכב שלמת אלמים משל ויסי שירו חמסס וארף. והא אוקמוס דחמסס וארף שפתיס סוו בכל משל ומשל דהוי אחר. ומס שלמס דלויס בשר ודם כך סוס במלוי. חלין דלוריייתא דקחמר קב"ה על אחת כמס וכמס דבכל מלס ומלס איס כס כמס משלים כמס שירין כמס פושכמן כמס ריון עליון כמס חכמתן. וע"ז כתיב מי ימלא גבורות ה'!

(ו) פתח רבי יצחק ואמר. והכך כיון הטוב הולך לרודי למישרים דובב שפתי ישנים (ז) והכך כיון הטוב. זה יינה דלוריייתא דלויס סב. דסא יינא אחרא לאו איסו סב. ויינא דלוריייתא סב לכלא. סב לעלמא דא וסב לעלמא דלמי. וזה סוו יינא דיינא לויס לקב"ה יסור חכלא. ובזכו דא חלין דלמי מיינא דלוריייתא יסער לעלמא דלמי. ויזכי לחלמי כד יוקס קב"ה ללדיקוי. א"ר יודס דובב שפתי ישנים. סא תנין דלפילו בהסוו עלמא יזכי למלמי באורייתא. סס"ד דובב שפתי ישנים. אחר הסוו דביא אי כתיב והכך מיון טוב סוינא אחרי סיי. אבל כיון ספוב כתיב ולא מיון. אחר בייס. א"ר יודס ברי אימח מילך דשפיר קאמר. אחר אנה שמענא. דחמן דלסתול באורייתא ודיקו בסי. וסיסא מלס דלוריייתא. אסתמע בסומיס. ולל לחי לס בלחישו אלה אריס קליס כסי. דלוריייתא סא בעיף לארמח קלא. דכתיב (ח) בראש הומויות תקרא. לארמח רינא דלוריייתא ולא בלחישו. כיון ספוב. כחמר סב דלא שפיק וסוו עמיד לארמח קלא [נג] וזה סוו כד יפוק מחאי עלמא. סונך לרודי למישרים. דלא יספי ליימנא ולשמאלא ולא יסתכח דמיחי בידוי. דובב שפתי ישנים. אפילו בהסוו עלמא שפתיס חרמנן אורייתא —

(ט) שמוך את יום השבת לקדשו וגו'. א"ר שמעון בן אבהו אמר את יום השבת לילה ויום הוא זכור ושמוך ביחד. וע"כ כתוב וזכור את יום השבת לקדשו. וכתוב שמוך את יום השבת לקדשו. זכור לבחינת זכר שמוך לכחי' נקבה והכל אחד. ובוא וראה כאשר מתקדש היום בערב שבת. מוכת שלום שורה ומתפשטת בעולם. איו סבת שלום. זו השבת [נד] וכל הרוחות ומערות ושדים וכל צד המוכות כלם מסתתרים ונכנסים בעין הריחים שבקליפת נקבה הנקראת תהום רבה. שהרי כיון שנתעוררה הקדושה על העולם רוח הכסומא אין נתעורר עמו. וזה בורח מפני זה. ואו העולם בשמירה עליונה ואין נצרך לההפלל

(ט) שמוך את יום השבת לקדשו וגו'. א"ר שמעון בן אבהו אמר את יום השבת לילה ויום הוא זכור ושמוך ביחד. וע"כ כתוב וזכור את יום השבת לקדשו. וכתוב שמוך את יום השבת לקדשו. זכור לבחינת זכר שמוך לכחי' נקבה והכל אחד. ובוא וראה כאשר מתקדש היום בערב שבת. מוכת שלום שורה ומתפשטת בעולם. איו סבת שלום. זו השבת [נד] וכל הרוחות ומערות ושדים וכל צד המוכות כלם מסתתרים ונכנסים בעין הריחים שבקליפת נקבה הנקראת תהום רבה. שהרי כיון שנתעוררה הקדושה על העולם רוח הכסומא אין נתעורר עמו. וזה בורח מפני זה. ואו העולם בשמירה עליונה ואין נצרך לההפלל

מראה מקומות (א) תליס ק"ד (ב) תליס ק"ו (ג) קבלת ה' (ד) תליס ק"ט (ה) מנכיס א' ס' (ו) סייני ל"ט (ז) שיר (ח) מני א' (ט) כנלשית סב. לללס

זיו הזהר

[נג] קול של ימחה ככתוב ויין ישמח לבב אנוש : [נד] היינו סרת הסלכות והשכינה הקדושה הסוכנת על בניה עם ישראל

לחפצו על שמירה. כמו שומר עמו ישראל לעד. שהרי זה בימי חול נתקן שהעולם צריך שמירה. אבל בשבת סוכת שלום מתפשטת על העולם ונשמר בכל הצדדים. ואפילו רשעי ניהגם נשמרים הם. וככל בשלום נמצאים עליונים ותחתונים. ולפיכך בהתקדש היום מברכים הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. למה על ירושלים. אלא כיון שזו היא מורד אותה חסרה. ונצרך להזמין סוכה הריא שתחפשט עלינו לשכון עמנו. ושתהיה מגינה עלינו כאם השוכנת על הבנים. ובשכיל זה אין לפחד מכל הצדדים. ולכך מברכים הפורס סוכת שלום עלינו. ברא וראה בשעה שישראל מברכים ומזמנים לסוכת שלום הווי אורח הקדוש. ואומרים הפורס סכת שלום. או קדושה העליונה יורדת ופורקת כנפיה על ישראל. ותכסה עליהם כאם על בנים. וכל מינים הרעים נאספים מן העולם. וישראל יושבים תחת קדושת רבונם. וזו סוכת שלום הזאת נותנת נשמות חיות לבניה [ג]. מה המעם. לפי שבה הנשמות שורות ומסנה יוצאות. וכיון שהיא שורה ופורקת כנפיה על בניה תריק נשמות חדשות לכל אחד ואחד :

עוד א"ר שמעון ע"ו למדנו שהשבת כעין עולם הבא היא. וכך הוא בודא. וע"כ שמטה ויובל דומים זה לזה. ושבת ועולם הבא כך הוא [ו]. והוא שגשגה הווי מן סוד של זכור היא באה לטובת שלום הווי שנלקחת מן עולם הבא [ז]. והתוספת הווי טתנת לעם הקדוש. ובתוספת הווי נשמחים ונשכח מהם כל עניני חול וכל הצער וכל הצרות. כמש"כ (ח) ביום הניח ה' דך מעצבך ומרגוך ומן העבודה הקשה גוי. וכליל שבת צריך האדם לטעום מכל מאכלי שבת. יחסר ע"י המעימה שסוכת שלום מאכל אחד שיהיה די למעורת היום. וי"א שיהי' נזהר להשאיר ב' מאכלים על ב' מעורות האחרות של היום ונכון. וכש"כ אם משאיר יותר מאכלים להיות ויכול לטעום מכלם. ולכל הפרות בב' משולין די לטעום [י]. וזה כיארו החברים: נר של שבת לנשים של עם הקדוש ניתן להדליק. והרי אמרו החברים על שהיא כבתה נרו של עולם והחשיכה אותו וכו'. ונכון הוא. אבל סוד הדבר ששבת שלום הווי גברת העולם היא. והנשמות שזוהן נר העליון בה שורות. וע"כ גברת הבית צריכה להדליק. שהרי במקומה היא נאחות [יג]. והיא עשתה המעשה. וצריכה האשה בשמחת הלב ורצון להדליק נר של שבת. שהרי כבוד גדול זה לה ומצוה רבה לעצמה לזכות לבנים קדושים. שיהיו מאירים לעולם בתורה וכיורה. וירבו שלום בארץ. ונותנת לבעלה אריכת ימים. לפיכך צריכה להזהר במצוה זו:

(ג) עוד אמר רבי שמעון סוד תקון העליון שנעשה בתפלת כניסת השבת של עם הקדוש כדבין שאותן [ששה ימים העליונים] מיוחדים למעלה באחד [ס] אף כך [שבת] היא מיוחדת למטה בהסוד של אחד. להיות עמהם

ללוא על נסיונו. כגון שומר עמו ישראל לעד. דעת דא ביומא דחול אתתקן דעלמא בעינא נסיונו. אבל בשבת סוכת שלום התפריסה על עלמא והתנסייר בכל סערין. והסילו חייבי גיסס נסירין איוני. וכלסו בשמחא אשתכחו עלאין ותחאין. וביצ' בקדושה דיומא מצרכין ספורים סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים. אמרו על ירושלים. אלא דא היא מרורה דסיה סוכה. ובעינא לומנא להסיה סוכה דתתפרסת עלנא ולתשרא עמנא. ולמחוי מגינא עלנא כחמא דשריא על בנין. ובגין דא לא דחלין מכל סערין. וע"ד ספורם סוכת שלום עלינו. תא חיי בשעתא דירבאל מצרכין ומזמנין להאי סוכת שלום אוספיהו קדישא. ותמרין ספורם סכת שלום. כדון קדושתא עלאה נתתא ופריסת גרפסה עליהו דירבאל. ומכסיה לון כחמא על בנין. וכל זינין ביטין אתתנסיין מעלמא. וייתבי ישראל תתות קדושתא דתאריסין. וכדון דא סוכת שלום יתבא נשתתין חדתין לכנסא [נה] מאי עמנא. בגין דבא נשתתין סרין ומכסה נפקין. וכיון דשריא ופריסת גרפסה על כנסא אריקת נשתתין חדתין לכל חד וחד :

הו א"ר שמעון ע"ד תינין סכת דונמא דעלמא דחתי איסו. הכי הוא דמ"ו. וע"ד שמיסה ויובל דונמא דא דבא. וסכת ועלמא דחתי הכי הוא [נ]. והאי תוספת דנשתתא מרוא דזכור קא אפיה קא [ז] וזה תוספות יתבת לעמא קדישא. ומעלמא דחתי [ח] וזה תוספות מנייסו כל מלין דחול וכל לעריין וכל עקין. כד"ר (ט) ביום סיסה ה' לך מעצבך ומרגוך ומן העבודה הקשה גוי. וכלילא דשבתא בעי צ"כ לטעום מכלל מכלל מייכלא. בגין לאחזאה דהאי סוכת שלום מכלל אהכלילת. ובלבד דלא יפנס מייכלא חדא ליומא. ואית דאמרי תרין לתרי סעודתי אחרנין דיומא וסעיר. וכל סכן אי סליק יתיר ליומא ויכול למתעס ממייכלן אחרנין. ולועיר בתרי תבשילין סגי [י]. ולוקמוס חבריא: נר של שבת לנשי עמא קדישא אחיסיבת לאדלקא. ומצריה הווי אמרו דלויי ככסה בזלינא דעלמא ואחשיבת ליה וכו'. וסעיר הוא. אבל דא דמלס הווי סוכת שלום מצרוניתא דעלמא איסי. וכשתתין דאיוני בזלינא עלאה צב סערין. וע"ד מצרוניתא בעינא לאדלקא. דהא בדוכתסה אהתחדת [יג]. ועבדה עובדא. ואתתא בעינא בתדוא לבבא ורעותא לאדלקא בזלינא דשבתא. דהא יקרא עלאה הוא לם וכו רבא לגרמס למוצי לבנין קדישין. דיוסון בזלינא דעלמא באורייתא ובדלתא. ויסגון שלמא בארעא. ויחיבת לבעלה אורכה דחין. בגין כך בעינא לאודררא צב:

(ג) הו אמר רבי שמעון דא דתקונה עלאה דאתעביד כללותא דמעלי שבתא דעמא קדישא [בגובה] דאיונין :שמה יומין עלאין] ממידין לעילא בחד [ס] אוף כי [שבת] איסי הניעות לתתא ברוא דחד. למחוי עמאין

בראה מקובות (ט) יע"ו י"ד טו תמוז ק"ס.

זו הזהר

למה היינו מה שנקרא נשמה יתירה: [ו] ושלש אלה הוכן על כל התפארת והתפארת שלכות: [ג] וזה נקל לצאת בהרנים והבשר או הפירות שנבשלו לקנות סעודה. כי שלש אלה הוכן על כל סעודה השבת: [ט] שורש כל נשמות הנשים הוא במלכות. ושם נקשה הפנים של חמא אדם הראשון: [ז] היינו של המפירות מן סוד עץ שלכות. שהתפארת עלמא דרבורא שנקרא ועיר אנפין כולל אותן. וכן שבת היינו סדרת המלכות ושכינה הקדושה מתיחדת מן סוד של אחד להיות קומה שלמה כולל של עשר ספירות לעומת התפארת. סוד של אחד הוא כולל של י"ג. א' בתר. ד' מלכות. ח' היגע 'ח' ספירות שבין כתר ומלכות. וזה נקשה בתפלת כניסת השבת. כי הסוד של ה' אחד וכולל אחד היינו רוא רשבת. ובא"ת ב' ג' נספר ארת שפע קדושה וזו המבור. היינו ב' הראשונות לתפארת ויסוד. ומשם להכיר היינו מלכות כסובאר לחלן

עמהם למעלה אחר לעומת אחר. הקב"ה אחר למעלה אינו יושב על כסא כבודו. עד שהיא נעשית בהסוד של אחר כרמיון שלו. להיות אחר באחר. והרי ביארנו הסוד של ה' אחר ושמו אחר סוד השבת הוא. שבת שמתחברת בסוד של אחר שישרה עליה השם של אחר. (תפלת) (בתפלת) כניסת השבת (שהרי) (הרי) מתחברת כסא כבוד הקדושה כהסוד של אחר. ונתחננת שישרה עליה מלך עליון הקדוש. כאשר נכנס השבת היא מתחברת ונברלת מן צד הטומאה וכל הדינים נפרדים ממנה. והיא נשאת בהיחוד של האור הקדוש. ומתעשרת בהרבה עשרות אצל המלך הקדוש. וכל סושי רוגנות ושרי הרין כלם בורחים ונפרדים ממנה. ואין סמולה אחרת בכל העולמות. ופניה מאירות באור העליון. ומתעשרת למטה בעם הקדוש. וכלם מתעשרים בנשמות ורשות. או היא התחלת התפלה לברך אותה בשמחה בהארת השנים. ולאמר ברכו את ה' המבורך. א"ת ה' רוקא. בשביל להתחיל אצלה בברכה. ואסור לעם הקדוש להתחיל אצלה בפסוק של רין כסו והוא רחום וגו'. לפי שהרי נברלה מהסוד של צד הטומאה. וכל שרי הרין נברלו ונפרדו ממנה. וע"כ אסור לעם הקדוש שמתעשרים בעשרות קדושות של נשמות למען התעורר מנוחה שהם יעוררו רין. אלא שכלם ברצון ובאהבה רבה יעוררו ברכות למעלה ולמטה ביחד. ברכו את ה'. א"ת רוקא זו שבת של כניסת השבת. ברוך ה' המבורך. זו המשכה הברכות החיים למקום שיצא ממנו כל השפעות להניק לכל. ולפי שהוא מקור בסוד אות הברית נקרא המבורך. הוא מעין הבאר. וכיון שסניעין טמה הרי וראי נתמלאית הבאר. בי אין נתעכבים מימיו לעולם. וע"כ המבורך. למה הוא מבורך. לפי שהוא משלים ומשקה לעולם ועד. עור"ם וע"ד זו היא שבת של כניסת השבת. אנו סמשיכים ברכות למקום שנקרא מבורך. וביון שסניעין שמה נשפעות כלן לעולם וע"ד. והוה ברוך ה' המבורך לעולם ועד. עד המבורך. מניעות הברכות מעולם העליון. וכלם לעולם וע"ד. לברכה ולהשקות אתה' בשלמות כראוי מלאה סכל הצדדים. ברוך. זה מקור העליון סכל הברכות יוצאות ממנו. הו"ה. זה האמצעי של כל צדדים העליונים. המבורך. זה שלום הבית מעין הבאר להשלים ולהשקות לכל. לעולם וע"ד. זה עולם התחננו שניצרך להתברך. ושמן הטוב של ברוך ה' והמבורך כלן נשפע לעולם ועד. וע"כ ברכה זו צריך כל העם לברך בכל יום. ובערב שבת ברצון הלב ובשמחה ניצרך להתחיל בברכה זו שתתברך שבת זו של כניסת השבת מעם הקדוש כראוי. וכאשר מתהילים ישראל לברך ברכה הזאת קול הולך בכל הרקיעים שמתקדשים בהקדושה של כניסת השבת. וכאין אתם עם הקדוש שאתם סברכים ומקדשים למטה. בשביל שיתברכו ויתקדשו למעלה כמה סמנות עליונים קדושים. וכאין הם בעולם הזה וכאין הם בעולם הבא. ואין סברכים ישראל ברכה זו עד שמתעשרים בעשרות של נשמות קדושות כמו שאמרנו. אשרי העם שזיכה אותם בעולם הזה כדי לזכותם לעולם הבא: (א) למדנו שביום הזה כל נשמות הצדיקים מתעוררת בתפנוגי הקדוה הקדוש נסתר כל הסתרים. ורוח אורח מונג הקדוה הקדוש הוא מתפשט בכל העולמות. ועולה ויורד ומהפשט לכל בנים הקדושים. לכל שומרי התורה והנחום במנוחה שלמה. ונשכח מבלם כל הרוגנות כל הדינים וכל עבודות הקשות. יש"כ (ג) ביום הג' לך מעיבך ומרגוך ומן העבודה

עמחו לעילא חד לקבל חד. קב"ם אחר לעילא לא ימיז על כורסיא דיקריא. עד לחייהו אתחברת ברזא דלחא כנונגא דליים. לחייו אחד בלחד. והא אוקימנא רזא דס' אחד ושמו אחד רזא דשבת חיכו. שבת דלתאחדת ברזא דלחא למשיך עלה רזא דלחא. (נלווא) (בללווא) דמעלי שבתא (דהא) (הא) לתאחדת כורסיא קיורא קדישא ברזא דלחא. ותתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עלאה. כד עייל שבתא חייהו תתחדת ותתפרסת מספרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה. ואיני אשתחרת ביחודא דנסיור קדישא. ותתעשרת בכמה עטרין נגדי מלכא קדישא. וכל שולטי רוגיון ומארי דלינא כלסו לעלין ותתעברו מינס. וליה שולטנא אחרא בכלסו עלמין. ואנפסא נסיורין בנסיור עלאה. ותתעשרת לתתא בעמא קדישא. וכלסו מתעטרין בנשמתין דתמין. כדן שירואת דלנווא לברכא לס כחדוס בנסיור דלחסיין. ולומר ברכו את ה' המבורך. א"ת ה' ייקא. בנין לתפתח לגבי כדכסה. ואסירי נעמא קדישא לתפתח לגבי כספוקא דדינא כנון וסוה רחום וגו'. בנין דהא תתפרסת מרזא דספרא אחרא וכל מארי דינין תתפרסו ותתעברו מינה. וע"כ אסירי נעמא קדישא דקא מתעטרין בעטרין קדישין דנשמתין בנין לתתעלה יימא דליטין יתערון דינא. אלא כלסו ברעו ורחימו סני דיתערון ברכאן עילא ותתא כחדא. ברכו את ה'. א"ת ייקא דה שבת דמעלי שבתא. ברוך ה' המבורך. דה אפיקו דברכאן ממקורא דחי לתת דנסיק מיני כל שקו לאשקאח לכלא. ובנין דליטין יתערון דינא דת קיימא קרינ ליה המבורך. חייהו מצוה דביורא. וכיון דמסו תמן סא ודלי בירא תתמליא. דלח פסקין מימיו לעלמין. וע"כ המבורך. אמאי חייהו המבורך. בנין דליטין אשלים ואשקי לעולם ועד. עול"ם וע"ד דה חייהו שבת דמעלי שבתא. אן תקעין ברכאן בלחא דלקרי מבורך. וכיון דמשאן תסס כלסו לעול"ם וע"ד. ודא חייהו ברוך ה' המבורך לעולם ועד. עד סכא מסון ברכאן מעלמא עלאה. וכלסו לעול"ם וע"ד. לתתברכא ולאשקאח למייו שליט כדקא קיח מליא מכל סניין. ברוך. דה מקורא עלאה דכל ברכאן נפקין מינה. הוי"ם. דה תמלעי דכל סקרין עלאין. המבורך. דה שלמא דבימא מצוה דביורא לאשקאח ולאשקאח לכלא. לעול"ם וע"ד. דה עלמא תתתא דלמטרין לתתברכא. ומסחא ורבו דברך ה' והמבורך כלא חייהו לעולם ועד. וע"ד ברכה דה אלעריכו כל עמא לברכא בכל יומא. ובמעלי שבתא ברעו דלכא ובחדוה בעו למשרי בברכה דה לתתברכא הוי שבת דמעלי שבתא מעמא קדישא כדקא יאות. וכד שראן עמא לברכא בשאי ברכה קלא אולא בכלסו רקיעין דמקדשי בקדושה דמעלי שבתא. זכאין תמון עמא קדישא לתתן מזרכי ומקדשי לתתא. בנין דיתברכו ויתקדשו לעילא כמה מסניין עלאין קדישין. זכאין אינין בשאי עמא וזכאין אינין בעלמא דלתי. וכל מזרכי ישראל ברכה דה שבת דמעלי שבתא דלתי. וכל מזרכי קדישין כדקאמרן. זכאה עמא דזכי לון בעלמא דין למזכי לון לעלמא דלתי: (א) תאלא בשאי יומא כל כתיבתיון דליקיא מתעדין בתפנוקי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין. ורזחא חדא מעניגא דההוא עתיקא קדישא מתפשטא בכלסו עלמין. וסלכא ויתחא ומתפשטא לכלסו בני קדישין. לכלסו נסורי אורייתא וניחיון בנימא שליט. ומתכסי מכלסו כל רוגיון כל דינין וכל פולחנין קדישין. הסי"ד (ג) ביום הג' לך מעיבך ומרגוך ומן הסוד

הקשה. לפיכך שקולה שבת כנגד כל התורה, וכל השומר שבת כאילו שומר התורה כלה. (ובתוב 6) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחיוק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. מכאן נשמע שכל השומר שבת כמי ששומר התורה כלה, זכאים הם ישראל חלקו של הקב"ה נורצו ונחלתו. עליהם כתוב אשרי העם שכבתו לו אשרי העם שה' אלהיו:

סוד הקידוש

(ג) יום השבת נתעמר בשבעים עמרות, ושם העליון הקדוש נשתלם בכל הצדדים, ונאורות כל המדרגות. והכל נמצא בשמחה של ברכות ובקדושה על קדושה ותוספת קדושה. קידושא דמעלי שבתא דאזי קדושה דשבת בראשית [מט] דהא מתקדש מתמתין ומתין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין. ובעינן לאדכרא על האי קידושא כלל דעובדא דבראשית וייתא. ברזא דמתתין יתתין שבילין ותלת דרגין. דאמתלילן דהוה רזא דסידותא דעובדא דבראשית. דסיינן ויכלו סמכים והארץ וכל לבאס וגו'. ויכל אלהים וגו'. דלית בדידותא דא מתתין ומתם תיבין. מתתין ומתין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין. דהא דרגין אינן שביעי שביעי שביעי. ואזי ביה רזא דעלמא עלאה ורזא דעלמא תתאה ורזא דכל מהימנותא [ע] תלת זמנין אליהו. חד עילמא תתאה. וחד פחד יצחק. וחד עילמא עלאה קדישא קודש קדישין. ובעי בר נש לייסדה סידותא דא בחדא ברעוטה ללכא. לאספדא קמי מארי דמהימנותא. וכל מאן דיסיד דא וישוי לביה ורעוטיה לדא מכפר על כל חובין. ברוך אתה סי' אליהו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו וכו'. אפי קדושא אזי בחד דמתתין ורצה בנו וכו'. דמהימנותא. ואינון מתתין ומתם תיבין אחרנין כמה דלית ביכולו. כלל סלקא לשבעין תיבין לאתעמרה דא שבת דמעלי שבתא. וזכאה חולקיה דבר נש דיוכין רעוטיה במלין אלן ליקרא דמאריה: קידושא דיומא קא אוקמוה בורא פרי הגפן ולא יתיר. דהא יומא קא ליקדש ליה. מה דלית סכי בליליא דאנן לריכין דהא ליליא אלל צממא קדישא לתתא. כד שריא עלייה סהו רוחא עלאה. ואנן בעינן ליקדש ליה ברעוטה דלכא ולכ וכל דמתא להאי. יומא אזי קא מקדשא ליה. וישראל מקדשי בללותין ובעויתין. ומתקדשין בקדושתיה דהאי יומא. זכאין ישראל עמא קדישא דאחסנו יומא דא דאחסנו יומא לעלמין:

הקשה. בני"כ שקיל שבתא לקבל אורייתא. וכל דנעיר שבתא כאלו נעיר אורייתא כלה. (וכתוב 6) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחיוק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. אשתמע דמאן דנעיר שבת כמאן דנעיר אורייתא כלה. זכאין אינון ישראל חולקיה דקדיש' עובדיה ואחסניה. עלייהו כתיב אשרי העם שכבתו לו אשרי העם שה' אלהיו:

רזא דקידושא

(ג) יום השבת נתעמר בשבעים עמרות, ושם העליון הקדוש נשתלם בכל הצדדים, ונאורות כל המדרגות. והכל נמצא בשמחה של ברכות ובקדושה על קדושה ותוספת קדושה. קידושא דמעלי שבתא דאזי קדושה דשבת בראשית [מט] דהא מתקדש מתמתין ומתין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין. ובעינן לאדכרא על האי קידושא כלל דעובדא דבראשית וייתא. ברזא דמתתין יתתין שבילין ותלת דרגין. דאמתלילן דהוה רזא דסידותא דעובדא דבראשית. דסיינן ויכלו סמכים והארץ וכל לבאס וגו'. ויכל אלהים וגו'. דלית בדידותא דא מתתין ומתם תיבין. מתתין ומתין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין. דהא דרגין אינן שביעי שביעי שביעי. ואזי ביה רזא דעלמא עלאה ורזא דעלמא תתאה ורזא דכל מהימנותא [ע] תלת זמנין אליהו. חד עילמא תתאה. וחד פחד יצחק. וחד עילמא עלאה קדישא קודש קדישין. ובעי בר נש לייסדה סידותא דא בחדא ברעוטה ללכא. לאספדא קמי מארי דמהימנותא. וכל מאן דיסיד דא וישוי לביה ורעוטיה לדא מכפר על כל חובין. ברוך אתה סי' אליהו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו וכו'. אפי קדושא אזי בחד דמתתין ורצה בנו וכו'. דמהימנותא. ואינון מתתין ומתם תיבין אחרנין כמה דלית ביכולו. כלל סלקא לשבעין תיבין לאתעמרה דא שבת דמעלי שבתא. וזכאה חולקיה דבר נש דיוכין רעוטיה במלין אלן ליקרא דמאריה: קידושא דיומא קא אוקמוה בורא פרי הגפן ולא יתיר. דהא יומא קא ליקדש ליה. מה דלית סכי בליליא דאנן לריכין דהא ליליא אלל צממא קדישא לתתא. כד שריא עלייה סהו רוחא עלאה. ואנן בעינן ליקדש ליה ברעוטה דלכא ולכ וכל דמתא להאי. יומא אזי קא מקדשא ליה. וישראל מקדשי בללותין ובעויתין. ומתקדשין בקדושתיה דהאי יומא. זכאין ישראל עמא קדישא דאחסנו יומא דא דאחסנו יומא לעלמין:

ענין עונתן של תלמידי חכמים

(ג) בלילה הזה עונתם של תלמידי חכמים באותן נשמות

(ג) דהאי ליליא סמוכה דחכימין באלין | מראה מקומות ט' יעני' י"ז (ג) ויקהל' כ"ז (ג) תמוה קלו. כמתתין

זיו הזהר

(מט) בנותן שהקידוש ליל שבת מספר קדושת השבת בראשית. שח"כ נתיבות שליוות חכמה נבראו כל מעשי בראשית שבתו מסלבתם ונתקדשו בקדושת השבת. גם השמייעו הארה זו על הני' מדרגות תפוחין קדישין, זה העולם שנקרא זעיר אנפין שיש בו עש' הספירות שמן חסד עד מלכות שכל הנחנתן היא ג' קוים של חסד דין ורחמים שהן ג' גוונים של תפוחים לובן אודם ויוקם [פ] עולם העליון היינו בונה שנקראת אלהים לפי שדינן מתערין סמנה. עולם התחתון היינו בלכות שנקראת אלהים. ועולם האמצעי שהוא סוד כל האמונה זה העולם שנקרא זעיר אנפין שבו השש ספירות הני' ג' ונקרא כאן כמות אלהים על שם פחד יצחק סוד הגבורה להראות שכשבת גם הגבורה היא נחמקת לחסד ורחמים. ודע שהבלכות נקראת חקל תפוחין קדישין כשמקבלת הארה מן הני' גוונים לובן אודם ירוק:

נשמות הקדושות שמתעשרים בהם. שהרי בזמן הודר שמתעשרים כלם בנשמות ורוחות חדשות יחירות הקדושות. או הוא זמן התשמיש שלהם. בשביל שתהיה המשכה לאותו התשמיש בהמשכת קדושה במנוחה עליונה. ויצאו מהם בניו קדושים כראוי. וההסדר נמסר לחכמים. בזמן חצות הלילה בלילה הזה מבקש הקב"ה ליכנס בהגן שלמעלה. וההסדר שבימי החל נכנס הקב"ה בגן העדן שלמטה. להשתעשע עם הצדיקים השוכנים שם. ובשבת בלילה הזה של שבת נכנס הקב"ה בהגן שלמעלה בסוד המקור העליון [ע"א] לפי שבימי החוץ כל נשמות הצדיקים בהגן אשר בארץ כלם שוכנים [ע"ב] וכאשר מתקדש היום בערב שבת כל אותן מחנות מלאכים הקדושים אשר הם מסוגים בתוך הגן שלמטה. כלם מעלים לאותן הנשמות השוכנות בתוך הגן שלמטה. להכניסן לאותו הרקיע העומד על הגן. ושם נשמות מרכבות קדושות הסיבכות לכבא כבוד של המלך. ומעלים לכל אותן הנשמות בהגן שלמעלה. כיון שאלו הרוחות עליות או רוחות אחרות קדושות יורדות להתעשר בהם עם הקדוש. אלו עליות ואלו יורדות. ואם תשאיר הרי גן הקדוש שבארץ ביום השבת ישאר ריקם בלי נשמות הצדיקים. לא כן. אלא נשמות הולכות ונשמות באות. נשמות עליות ונשמות יורדות. נשמות הולכות מתוך הגן ונשמות באות לתוך הגן. הן כל אותן נשמות הצדיקים שמתלבנות בימי החוץ [ע"ג] ועוד לא יכלו ליכנס לתוך הגן. בשעה שאלו יוצאות אלו נכנסות. והגן לא נשאר ריקם. כהסדר של לחם הפנים ביום הלילה. ואם תשאיר כשתזרות הנשמות אחר השבת צד המקום שם. לא כי במקומות נמשכים לאורך יורד ובגב בהגן ואין ניכר. בדמיון הסוד של ארץ הצבי שהיתה נמשכת לכל הצדדים ואין גודלה ניכר אחר החרבן. בדמיון הצבי שכל מה שמתגדל עורו נתגדל לכל צד. ואין גודל העור ניכר לאחר מותו. וגם יש כמה נשמות שכוין שעולות אינן יורדות. נשמות עליות ונשמות יורדות להתעשר בהן עם הקדוש. ובערב שבת נלגז הנשמות הוא. אלו הולכות ואלו באות. אלו עליות ואלו יורדות. מי יוכל לראות כמה מרכבות קדושות משוטטות לכאן ולכאן. כל אלו הנשמות כלן בשמחה כלן ברצון לעטר לעם הקדוש. לעטר לכמה צדיקים בגן עדן התחתון. עד השעה שהמכרית עומד וקורא מקודש מקודש. אז מנוחה נמצאת והשקט לבד. ורשעי גיהנם כלם נשקטים במקומם ויש להם מנוחה. וכל הנשמות נתעמרות אלו למעלה ואלו למטה. אשרי העם שחלק זה להם:

בחצי הלילה של כניסת השבת שתלמידי חכמים נתעוררים לתשמיש שלהם. אותו רוח העליון שמתעשרים בו כאשר נתקדש היום. בשעה שהם ישנים במטותיהם והנשמות שלהם מבקשות לעלות ולראות בכבוד המלך. אז אותו רוח העליון שירד בערב שבת נוטף לזו הנשמה שלו ועליון למעלה. הנשמה רוחתה בבשמים של הגן עדן. ושם היא רואה מה שבחכה לראות. וכאשר יורדת לשכון במקומה בחצי הלילה יורד עמה אותו רוח העליון כאשר

נשמתי קדישין ומתעשרין כזו. דהא בזמנא דה דמתעשרין כללו כנשמתיין ורוחין חדשין יתיבין קדישין. כדן איסו זמנא דשמשא דלסון. בגין דליהו נגידו להסוה שמשא כנגידו דקדושה. בנייחא עלאה. ויפקין בנייבו קדישין כדקא חי. ורזא דא להכייתין אחיביבת: כשעתא דלמסנא ליליא בליליא דא קב"ה בעי לאעלא בגנתא דלעילא. ורזא דא ביומי דחול קב"ה עאל בגנתא דעדן דלתתא. ולאשטעטש עס לדיקיא. דרשאן סמין. וכשכפ סבאי ליליא דשנתא קב"ה עאל בגנתא דלעילא כרזא דמקורא עלאה [ע"א] בגין דביומי דחול כל נשמתיין דלדיקיא כללו בגנתא די דארעא שריין [ע"ב] וכד מתקדש יומא כמעלי שבתא. כל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממזן גו גנתא דלתתא. כללו סלקין להני נשמתיין ממזן גו גנתא דלתתא. לאעלא לסו לגבי הסוה רקיעא דקיימא על גנתא. ותמן אודמנו רמיבין קדישין. דסמראן כורסי יקרא דמלכא. וסלקין לון לכל אינון נשמתיין בגנתא דלעילא. כיון דלנין רוחין סלקין כדנין רוחין אחרנין קדישין נחתיין לאתעשרא כזו עמא קדישא. אלין סלקין ואלין נחתיין. ואי תימא סא גנתא דבארעא ביומא דשבתא יתבא בריקיא בלא נשמתיין דלדיקיא. לאו הכי. אלא נשמתיין אולין ונשמתיין אפיין. נשמתיין סלקין ונשמתיין נחתיין. נשמתיין אולין מנו גנתא ונשמתיין חתיין לגו גנתא. כל אינון נשמתיין דלדיקיא דמתלבנן ביומי דחול [ע"ג] ועד לא עאלו לגו גנתא. כשעתא דלנין נפקין אלין אעלין. ונגתא לא אשחזר בריקיא. כרזא דלחם הפנים ביום הלילה. ואי תימא כד דרנין ביומי דחול דחיק. לאו הכי. דלמתעשרין דוכתי לארצא ופתיחא ורומא בגנתא ולא חתידע. כנוגא דרזא דלנין סלבי דסוה אמתשך לכל שערין ולא חתידע לבתר. כנוגא דלני דכל מתי דלחריבי משכיס אחרבי לכל סקר. ולא חתידע לבתר. ואי יש כמה נשמתיין דכוין דסלקין מו לא נחתיין. נשמתיין סלקין ונשמתיין נחתיין לאתעשרא כזו עמא קדישא. וכמעלי שבתא נלגזא דשמתיין איבי. אלין אולין ואלין אפיין. אלין סלקין ואלין נחתיין. מאן חמי כמה רמיבין קדישין די משפטי לכלן ולכלן. כללו כהדוס כללו ברעו אלין נשמתיין לאעשרא לעמא קדישא. לאעשרא לכמה לדיקיא בגנתא דעדן לתתא. עד שעתא דכרוזא קליס וקארי מקודש מקודש. כדן ייחא סכח וסכיו כללא. וחיביי גיטס כללו משככי בדוכתייהו ואיפן לון ייחא. ונשמתיין כללו מהתעשרין אלין לעילא ואלין לתתא. וכאם עמא דחולקא דא לסון:

כפלגות ליליא דמעלי שבתא דחמייתין מתערי לשמושא דלסון. הסוה רוחא עלאה דמתעשרין ביה כד יומא מתקדש. כשעתא דאינון יימי בערסייבו ונשמתיין דלסון בעיין לסלקא לחמי ביקרא דמלכא. כדן הסוה רוח עלאה דמתי כמעלי שבתא נפיל להאי נשמתיין דליסו וסלקין לעילא. ואתחסיחא נשמתיין בגנתא דעדן. ותמן חמי מתי דחמי. וכד נחמא לארצא כזו כמתאס כפלגות לילס הסוה רוח עלאה נחית עמא כד

זו הודר

[ע"א] זה עולם הבינה: [ע"ב] בתרבו סקומה בזוהר מוכא שרף הרוחות חן בגי' התהותן והנשמות חן בגי' העליון. ואפשר שלמעמים קורא לרוחות כשם נשמות. וכן משמע בכמה מקומות בזוהר. ועוד י"ל שאין כל הנשמות זוכות לבוא ישר לגי' העליון אלא שצריכות להיות איזה זמן קודם בגי' התהותן כמו שמביא לקמן: [ע"ג] שמתלבנות בעושי הגיהנם או בחבבילה של נהר ריגור:

כד הלי נשמתא תצתא לדוכתא. וכעי לאינון חכימין למיחר פסוקי דלעגרותא להסוף רוחא עלאה קדישא דעטרל דשבתא. כנון (6) רוח ה' אלהים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים שלחני לחבש לנשברי לב לקרא לשבויים דרוז ולאסורים פקח קוח: (7) בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאים מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם כי רוח החיה באופנים: (8) ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן: (*) בנין דיתעסקן כהסוף רוח עלאה כאתעגרותא דלסון כהדוס דשמושא. ויהא בנין דהסוף רוח עלאה דשבתא כהלי שמושא דמטוס:

כאשר נשמה הזאת חוזרת למקומה. וצריכים אלה דאכמים לומר פסוקי התעוררות על אותו רוח עליון והקדוש של עמרת השבת. כמו (6) רוח ה' אלהים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים שלחני לחבש לנשברי לב לקרא לשבויים דרוז ולאסורים פקח קוח: (7) בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאים מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם כי רוח החיה באופנים: (8) ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן: (*) כשביד שיתעמרו באותו רוח העליון בהתעוררות שלהם לשמחת התשמיש. ותהיה המשכת אותו רוח העליון של שבת בתשמיש הזאת של מצוה:

רב המנוח הזקן כשהיה עולה מן הנהר בערב שבת היה יושב רגע אחד נשאו עיניו למרום והיה שומח. והיה אומר בלשון צללות השמחה של מלאכים העלויים, אלו עולים ואלו יורדים, ובכל ערב שבת יושב האדם בעולם הנשמות, זכאי הוא זה היודע כסודות רבונו: (7) עוד יש כאן סוד לאותן היודעים מדרך אמת יראי חסא. שבשעה שהנשמה מתעמרת למעלה תוך עמרת קדושה. והרוח עומד בהארה עליונה בשבתות ור"ח ומועדים. ואת הנפש בשעה שהרוח שלה יורד מתוך הארה העליונה לשבת בנן הערן. או היא מאירה ומתנוצצת כשהיא עומדת על הקבר. ומתלבשת בהצורה שהיתה תוך הגוף בתחלה. וכל אותן העצמות [עד] באותה הצורה עולים ומשבחים ומודים להקב"ה. ושי"ב כל עצמותי תאמרנה

רב המנוח סכא כד הוה סליק מנהרה במעלי שבתא הוה ימיב רגעא חדא וזקיף עיניו וסוה סדי. סוה אמר דיתיב למחמי מדוס דמלאכי עלאי. חלין סליקין ואלין נחתיין. ובכל מעלי שבתא יתיב בר כס בעלמא דנשמתין. וכלא ליהו חזן דידע כרזין דמארי: (7) מי רזא סכא לאינון דידעי ארס קסוס דהלי שחא. דשעתא דנשמתא מתעמרת לעילא גוס עמרתא קדישא. ורוחא קליס כהסירו עלאה כשצתי ויחתי וזמני. הלי נפש כשעתא דרוח נחית מנו כסירו עלאה לדיירא כננתא דערן. כהיר וכלין ליהי כד קיימא גו קצרא. ולתגלימת כדיוקנא דיוקנא גו נופא כקדמיא. וכל לאינון נמי [עד] כהסוף דיוקנא סלקן ומשכחן ואודן לקב"ה. ה"ד כל עלמותי תאמרנה

מראה מקומות (6) ישעי"ה ס"א (7) יחזקאל ח' (ג) טז (7) תימנה קמ"ב

(*) הלשח עימיפא בקמפא מוכא לקמן בפרשת תצא:

זו הזהר

[עד] אין לחשוב שהיינו העצמות מסש. אלא רע שכלבר נמש רוח ונשמה יש עוד כח אחר כהגוף שנקרא הבלא גרמי. היינו הכל של העצמות. והוא הכח היותר גבוה ושוכלן חסיד כקבר עם העצמות. ורק בעת הראוי יוצא זה ההכל מן הקבר להשקות לבוש להנפש הנמצאת בחצר מות בהאוויר סמל להקבר. ואז מודים ומשבחים להקב"ה כמבואר. וצריך להבין שכל כח רוחני ישאף להתחבר ולהתקשר אל החלבש בכח אחר רוחני. וכח המוכן ופחות כמדרגה נעשה לבוש לכח הגבוה והחשוב ממנו. ועיני מתגבר להאיר. הנשמה מתלבשת עם הרוח. הרוח בתנפשו. והנפש בהבלא גרמי. ונקל להבין ענין זה מן סאור העלעקטרין שמאיר רק ע"י התחברות ב' כחות הרוחניים של רוחה ומושך כירוד לחכמי הטבע. ובפרשת משפטים ברבוי הסבא נתבאר באריות עיני התלבשות האלו. והנה יען כי ידעתי שהאפיקורסים הלוטנים על דברי חז"ל מצאו כאן מקום להתלוצץ כי לפי דעתם המשובשת שאין מאמינים בהשארת הנפש כל זה הוא דברים כסלים. והנה בעתים האחרונות שנתפרסמה החכמה הנקראת "ספיריטואליזם" שהיא כעין קעיל כעלת אוב. וגם שעל פי הרבה סיגנות ספורסמות גם חכמי הטבע מודים בהשארית הנפש. ויספר פי רבוי שקר. יראו ויבוש כי חז"ל כל רן לא נעלם מהם. והנני לגלות כזה גם הסוד של ענין הבלא גרמי שגם על פי חכמות מסתרי הטבע אין זה דבר זר. כי יש להבין שהבלא גרמי הוא כח הרוחני כמו הבל דק וזך הנוכח מן הכוח ומתפשט בכל אברי הגוף ע"י העצבים הרקים החוכרים להסוח כעצבים כאיין שע"י עושים האברים כרע רצון הסוח. והתפשטות הזאת היא כעין התפשטות זרם "עלקטרי-גאלואני" מן מקום מקורו לכל חושי ברזל הנדבקים לקום ההוא. ועד עתה לא ירעו החוקרים חכמי הטבע שיש לזה הכח איון ממשות רוחני שנוכל לקרותו בשם הבל. אמנם זה מקרוב כשהתחילו חוקרי הטבע להקור בענין כח ההיפוטאטיזם. היינו מה שיש לאיונה אנשים כח נפלא שע"י הבנת עיניו בעיני איש אחר יכול להסיל עליו כח חרפה ולעשותו כח בלי שום הרגשה וגם להכריחו לעשות כל מה שמצוה עליו. ועפ"י הרבה סיגנות מצאו חוקרי הטבע שיש לזה הכח התפשט מן הסוד כח העצבים הרקים לאברי הגוף עיני רוחני מסשי כמו הבל דק וזך הבלתי נראה. ושיש ביכולת להוציא מן פנימיות הגוף ולהפרידו מן הגוף. ואלא להפרידו לגמרי. ומינין הוה נתפרסם בהרבה סכתבי עתים וזך חכמי הטבע היותר גדולים וספורסמים. וגם בהעתן "סאנעכלאט" היוצא בעיר ניוארק שנת תרפ"ב מספר קצ"ד ומספר ק"ע. שנתנו כוס מים ביד איש שהסילו עליו תרדמת. ההיפוטאטיזם" ואבר כל הרגשת הגוף כגוף מת. ורקרו עם ממש כגוף הגרם ולא הרגיש מאומה. אך כאשר דקרו עם המים במים שכהכוס צעק האיש מתוך שינת התרדמה שכונא לו דקירת ממש בגופו. והצינו מה יסוד חוק כמסתרי הטבע שזה הכח התפשט מן הסוד לפנימיות אברי הגוף ע"י עצבים הרקים הוא חלק מן חיות האיש. והוא הבל דק וזך בלתי נראה שיש ביכולתו להיות נאסף לכוס מים כמו שנאסף כח. העלקטריציטיעט". לתוך כוס מים. וגם בי מחמת תרדמת הגוף בהיפוטאטיזם" נעשה כגוף מת. ולכן אין כח לעצבי הגוף לקבל כפנימיות זה הכח הבל הרק והזך שנוכח מן המת. והוא נפרץ מחוץ להגוף. ובהצטא קרוב להגוף כוס מים נאסף

תאמרנה ה' מי כמוך, אומרות לא כתוב אלא תאמרנה [פס] ואלמלי אחיסיב רשו לעינא לחממי יחמי זלילא דנפיק שבתא. ולילו ירסי וחמני כדיוקין על גבי קברי ארזן ומשכחן לקביס. אבל פססו דבני נשא קא מעטבא לסו דלא ריעין ולא חממין על מלי קיימין כסאי עלמא. ולא חסין לאשנא זיקרא דמלכא עלאה כסאי עלמא. כל סגן לאשנא זיקרא דססוא עלמא ועל מלי קיימא. ואך מתפרש הענינים:

תאמרנה ה' מי כמוך, אומרות לא כתוב אלא תאמרנה [פס] ואלמלי אחיסיב רשו לעינא לחממי יחמי זלילא דנפיק שבתא. ולילו ירסי וחמני כדיוקין על גבי קברי ארזן ומשכחן לקביס. אבל פססו דבני נשא קא מעטבא לסו דלא ריעין ולא חממין על מלי קיימין כסאי עלמא. ולא חסין לאשנא זיקרא דמלכא עלאה כסאי עלמא. כל סגן לאשנא זיקרא דססוא עלמא ועל מלי קיימא. ואך מתפרש זלילא:

סוד הברלה

רוא ראברלתא

א) במוצאי שבת צריך האדם להבדיל בין קודש לחול. לפה, מפני שניתנה רשות להמנונים שלמטה לשלוט על העולם ובכל מעשי העולם. נצרך להראות היחוד במקום הקדוש בקדושה העליונה. [טו] ולהבדיל להתחננים מן יחוד העליון. ולברך על טאור האש. כ) לפי שכל אשות אחרות נעלמות ונגזרות ביום השבת. כלבר אש אחת של קדושה העליונה שנתגלית ונכללת בקדושת השבת [טז] וכאשר אש הזאת נתגלית כל אשות אחרות מסתתרות ונגזרות מלפניה. ואש הזאת היא של עקרת יצחק ה'זוהמת על גבי המזבח, לפיכך צריך לברך על טאור האש. ואש הזאת לא צריכה אש של חול אלא אש של שבת [טז] ואש הזאת היא האש היוצאת מאש הריא שלמעלה. זו היא האש המובלת אש [טז] וכיון שאש הזאת היוצאת מאש שלמעלה נתברכת בכרכת המאור. או כל שאר אשות אחרות יוצאים ונתמנים במקומותם. וניתן להם רשות להאיר [טז] בשעה זו שמברכים על האש נודמנים ארבע מרכבות ארבעה מחנות לטטה להאיר מאתה האש שנתברכה. והם נקראים מאורי האש [טז] לפיכך נצרך לכפוף ארבע האצבעות של יד הימנית. ולהאיר להן פתח אותו האור של הגר המבורך. אותן האצבעות רמו על אותן מאורי האש המאירים והשולטים מאותו האור של הגר המבורך. [כג] ומפני שהן מדרגות שלמטה כאשר מראה האדם את האצבעות לפני אותו האור של הגר צריך לכפוף אותן לפניו. לפי שאותו האור שולט עליהן והן מאירות סבחו. בשאר ברכות נצרך לזקוף את האצבעות. כדי להראות קדושה העליונה של מדרגות העליונות השולטות על הכל [כג] שהשם הקדוש מתעטר בהן ומתקדש בהן. ונתברכות כל המדרגות יחד

א) לבתר דנפיק שבתא צבי צר נס לאפרשא בין קודש לחול. אחמי. דסא אחיסיב רשו למחן לתתא לשלפא על עלמא וככל עובדין דעלמא. לאחוסה ישורא בחר קדישא בקדוס עלאה [טו] ולאפרשא לתתא מיחודא עלאה. וזכרנא על נהורא דאשא. ב) בנין דכל אשין אחרין התפסרו והתגוויו ביומא דשבתא צר אשא חד דקדושה עלאה דאתגליא והתכלילא צר קדושה דשבתא [טז] וכד היא אשא אתגליא כל אשין אחרין התפסרו והתגוויו קמי. והאי אשא אישי דעקידא דילחא דאתלפסא על גבי מדבחה. צ"כ צבי לזכרנא על נהורא דאשא. והאי אשא כל אשין דחול אלף אשא דשבת [טז] והאי אשא אישי דנפיק דנפיק מססוא אשא דלעילא. ודא אישי אשא דסביל אשא [טז] וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא התברכה בצרכתא דנהורא. כדן כל סגן אשין אחרין נפקין והתמין דדוכתיסו. והתיסיב לון רשותא לאגהרא [טז] צהאי שעתא דקא מצרכן על אשא אודמן ארבע רתיכין ארבע משריין לתתא לאגהרא מססוא אשא מדבחה. ויטון אקרין מאורי האש [טז] צ"כ צביין לאכפיה ארבע אלבעאן דידא דימינא. ולאגהרא לון מגו ססוא נהורא דשרגא דמתברכה. ויטון אלבעאן רמו לאיטון מאורי האש דהכרי וסלטי מססוא נהורא דשרגא דמתברכה [טז] ובנין דאיטון דרנין דלתתא כד אחמי צר נס אלבעאן קמי ססוא נהורא דשרגא צבי לאכפיה לון קמי. בנין דססוא נהורא שלפא עליטון ויטון כסין מיס. כסאל צרכאן צביין לזקפא לון לאלבעאן. בנין לאחוסה קדושה עלאה דדרנין עללין דלסלין על כלא [טז] דשמא קדישא חתעטר צבו ואתקדס צבו. ואתברכן כליו דרנין כחרא

מראה מקומות א' ויקל כ: ט עס נה.

זיו הזהר

בתוכו כטבע העלוקריזשפ"ט. והנה אין כאן מקום להאריך בזה. אבל יש להבין מזה הרבה סגרות ומנהגים ויום בעניני פנים. כי סוד ה' ליראיו וחז"ל ידעו מכל זה. מן הלחם ויהנם עור. והשייך לעניננו כאן בהבה שנקרא בזה בשם הבלא דרימי יש להבין שיאחר מיתה האיש נשאר מופרד מהגוף ולא נפרד לגמרי ות החבל חזק והזך כח המוח. והוא יורד עם הגוף לקבר. ולאחר שתוף נרקב נשאר מחובר בצמרות הגוף. ואין שייך מיתה בזה החבל. אבל הרגשה כמו הרגשת גוף יש שייך בו. וזה סוד נפלא אשר יתרון בו הרבה דברים נפלאים ופלאים שברו חז"ל. כמו קשה רמה למת כהמש בבשר החי. וכמו שפתוחיו דובכת בקבר. ועוד הרבה חידות באלה. וכן עמ"ז וכן ענין העלילות כל כחות האיש לאתר מותו זה כוח. הנשמה ברוה. הרוח בנפש. הנפש בהבלא דרימי. ואו הוצג אדם חי כמש כמו קודם המיתה אף שהגוף נרקב בהקבר. וגם שתי מדרגות המנוכות שבתן דתיינו הנפש עם הבלא דרימי בחתלבושתן זו כזו נעבות הן תחביתו אדם שלם כמו חי: [טז] תאמרנה הוא לשון עתיד. והיינו גם לאתר מיתה: [טז] ה' להראות כאמירת הברלה ההפך בין קדושה העליונה לצדדים האחרים. שרק שם בחקדושה יש ענין היחוד וצדדים התצונים נבדלים מסגן: [טז] אש הזאת זו השכינה הקדושה שעליה נאמר כי ה'א אש אכלה תוא. ואשות האחרות היינו המנונים על כחות הרין והעונשין: [טז] ש' שבשבת אין השכינה כובלת אשות של כחות הרין. ככתוב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. אלא אשא רשבת. היינו אש הגבורה והתחלכות דקדושה להיחוד הגדול שנעשה ביום השבת: [טז] ש' ש' השכינה היא אצולה מהמלכות. והמלכות סאת ה' היתה ואת מנוכה של גבורה. ואוכלת אש. שובלעת בקרבה כל כחות של שרי הרין מלענינו: [טז] ש' ש' שניתן או רשות לשור הרין לשלוט: [טז] היינו ד' מהנות מאנשים של השכינה שם מיכאל גבריאל רפאל גוריאל שמקבלים הארה ובה השליטה מן השכינה הקדושה: [טז] ש' מאור השכינה שישראל מברכים אותה: [טז] היינו העשר ספירות שהעשר אצבעות הידים מרמזת עליהן. ה' של ימין חסדים. וה' של שמאל גבורות:

כחל ונכרין מנו זולנא עלאה דכלא [פד] ונכ"כ
 בעינן לוקחא לון לעילא. והכא בעינן לאכפיה אלבעאן
 קמי שרגא. בנין לאחזאה דרגין דלתתא דסריין מנו
 זולנא דלעילא. ומכאא שלפין ונכרין מינא. ואינון
 מאורי האש. בכל יומא חנן מצרכין מאורי אור. דאינון
 נסורין עלאין דקיימן צהסוא אור קדמאה [פה]
 ולאצברן כלסו דרגין ונכרין כלסו כחל מנו זולנא
 עלאה. וכני אקרין מאורי האש. ובגין רוא
 דא מצרכין צורא מאורי האש. ואי תימא אחאי
 צורא ולא אמרו מאיר מאורי האש. הוואיל
 וקא נכרין מסהוא אש מסהוא זולנא מצרכא. אלא
 כיון דחל שצתא כל אינון דרגין דלתתא וכל
 אינון דסריין ושלפין. כלסו עלאין והתכלילו צהסוא שרגא [פו]
 והתסמרו והתגניבו והתנסרו זיה. ולא יתחוו זיה אלא הווא נקודה
 בלחודא [פז] וכלסו אצמרו צנוס כל יומא דצתתא. כיון דכפ
 שצתא אפיך לון לכל חד ומד כלילו הווא שעתא
 אצבריו ונסקן כלסו. והצבריו כמלקדמין והתמיאו על
 דוכפייכו לשלסא. כדן אצבריא סהוא שרגא והתכפין קמיא
 לאצברא. כיון דסריין כדן אצמנון כל חד ומד
 על דוכפיה. כנווא דא אינון דרגין עלאין דאקרין מאורי
 אור שלפין צימא ונכרין מנו זולנא עלאה [פח]
 בשעתא דחמא ליליא סהוא זולנא עלאה כניס לון
 ואעיל לון צנוס עד דנכיר ימא. כיון דמירצכין
 ישרא על כסוא צימא כדן אפיך לון בשלימו
 דנכורא. וע"ד מצרכין יוצר המאורות. ולא אמרו צורא
 אלא יוצר [פט] והכא צורא מאורי האש. בנין דאינון
 דרגין דלתתא. וכלא אינו רוא דאלבעאן. צור רמיז
 דרגין דעלון ודרגין דתתאין. דרגין עלאין
 אצמודעאן דוקיפו דאלבעאן לעילא. ודוקיפו דאלבעאן
 דצרכין דרגין עלאין ודרגין דתתאין כחל.
 וצמאיו דאלבעאן אצברין לאצברא דרגין דתתאין
 לחודיכו. ורוא דא סופרי דאחורי אלבעאן. ואלבעאן
 לחודיכו לנו. סופרי דאחורי אלבעאן אינון אכפין
 אצברין דאלפריכו לאצברא מנו סהוא שרגא. ואינון אכפין
 דאקרין אחוריים. אלבעאן לנו צלל סופרין אלין
 אינון אכפין פנימאן דאצברין. ורוא דא וראית את
 אחורי. אלין אחורי אלבעאן לאחורא בוספריכו. ופני לא
 יראו. אלין אלבעאן דלגו צלל סופרין דאינון אכפין
 פנימאין [3] וכד מצרכין על שרגא בעי לאחזאה
 אחורי אלבעאן בוספרין לאצברא מנו הוי שרגא.
 ופנימא דאלבעאן לא אצבריו לאחזאה לון לאצברא מנו הוי
 שרגא. דהא אינון לא נכרין אלא מנו שרגא עלאה
 דלעילא לעילא. דאינו סמירא וגינזא דלא אצבריא
 כלל. ואינון לא נכרין מנו שרגא דאצבריא כלל. בגיכ
 בעי לאחזאה אחורי אלבעאן בוספרין. ופנימא דאלבעאן
 לא בעי לאחזאה קמי הוי שרגא. סמירין אינון ובעמירין
 אצברין. פנימאין אינון ופנימאם אצברין. עלאין
 אינון

יחד ומאירות מתוך המנורה העליונה מכל [פג] ולצדכ
 נצרך לוקח ארתן למעלה. וכאן נצרך לכפוף האצבעות
 לפני הנר. כדי להראות מדרגות שלמשה המאירות מתוך
 הנר שלמעלה. ומכאן הן שולטות וממנה הן מאירות. והן
 מאורי האש. בכל יום אהנו מברכים מאורי האור. שהם
 אורות העליונים הקיימים באור הראשון שהוא [פה]
 ומתברכות כל המדרגות ומאירות כלן יחד מתוך המנורה
 העליונה. אבל אלה נקראות מאורי האש. ובשביל סוד
 הוה מברכים ברא מאורי האש. ואם תשאל מפני מה
 הנוסח ברא ולא תקנו הנוסח מאיר מאורי האש. כיון
 שמאירות מאורו האש מאורו המנורה שנתברכה. אלא
 לפי שכשנכנס השבת כל אותן המדרגות שלמשה וכל
 אותן המאירים ושולטים. כלם נכנסו ונתכללו בנר ההוא [פו]
 ונסתרו ונגנוו ונשמרו בו. ואין נראין בו אלא נקודה הווא
 כלבדה [פז] וכלם נסתרים בה כל יום השבת. מוצאי
 שבת אותו הנר מציגים לכל אחד ואחד כאילו באותה
 שעה נבראו ויצאו כלם. ונבראים כמקדם ונתמנים על
 מקומתם לשלוט. או נתברך נר ההוא וכפפים לפניו
 להאיר. וכיון שמקבלים הארה או נתמנים כל אחד ואחד על
 מקומו. כרמיון זה אותן מדרגות העליונות הנקראים מאורי
 אור שולטים ביום ומאירים מתוך מנורה העליונה [פח]
 בשעה שנחשך הלילה. אותה מנורה העליונה מאסתם
 ומכסת אותם בקרבה עד שיאיר היום. כיון שמברכים
 ברא מאורי האש. ומוציאים אותם בשלמות
 האור. וע"כ מברכים יוצר המאורות. ואין אומרים ברא
 אלא יוצר [פט] וכאן ברא מאורי האש. לפי שהן
 המדרגות שלמשה. והכל הוא בסוד האצבעות. בהן נרמז
 מדרגות העליונות ומדרגות התחתונות. מדרגות העליונות
 ניכרות בזקיפת האצבעות למעלה. ובזקיפת האצבעות
 נתברכות מדרגות העליונות ומדרגות התחתונות ביחד.
 ובהשפלת האצבעות נתברכות להאיר מדרגות התחתונות
 בלבדן. וזה סוד הצפורנים של אחורי האצבעות. והאצבעות
 בלבדן שמכפנים. הצפורנים של אחורי האצבעות הן פנים
 האחרות הצריכות להאיר מתוך הנר ההוא. והן פנים
 הנקראות אחוריים. האצבעות שמכפנים בלי צפורנים אלו
 הן פנים הפנימיות הנסתרות. וזהו הסוד של וראית את
 אחורי. אלה אחורי האצבעות בצפורניהן לאחור. ופני לא
 יראו. אלו האצבעות שמכפנים בלי צפורנים שהן פנים
 הפנימיות [3] וכשמברכים על הנר נצרך להראות לפניו
 אחורי האצבעות בצפורניהן שיאירו מתוך הנר הזה.
 ופנים האצבעות לא נצרך להראותן שיאירו מתוך הנר
 הזה. שהרי הן אינן מאירות אלא מתוך הנר העליון
 שהוא למעלה מעלה. שהוא נסתר ונעלם ואינו נתגלה
 כלל. והן אינן מאירות כלל מתוך הנר הנגלה. לפיכך
 נצרך להראות אחורי האצבעות בצפורניהן. ופנים האצבעות
 לא נצרך להראות לפני נר הזה. נסתרות הן ובהסתר
 מאירות. פנימיות הן וכן פנימיות הן מאירות. עליונות
 הן

זיו הודו

זיו הודו מצד האלחות שהוא למעלה מהעשר סמיות שנקרא אי"ן סוף [3] וכן מאורי אור היינו העשר סמיות ומאורי האש היינו
 ה' מהנהג מלאכים של השביעה הקדושה: ופן זו המלכות: ופן נקודת המלכות: ופן זו הבינה: ופן נראית לי לפרש ע"י הידוע
 שהפעל ברא היינו יש מאין. והפעל יצר הוא יש מיש שנצטוו הדבר והמנוח ברצון הכורא. ונראית מובן החילוק שבשבת
 מאורי האש נסתרים בהמלכות והם במדרגה בהן ביטול במציאות בנר כפני אבוקה. ומכאן נראים ממש. לכן מברכים
 ברא מאורי האש. מש"כ התאספות המאורות כליה בהבינה הוא רק בעובר בהם אמו. לכן יתכן יותר לברך עליהן בשתיית יוצר
 המאורות: (3) פנים האצבעות רמו על העשר סמיות. והצפורנים שבאחורי האצבעות רמו על בתות המלאכים של מהנהג השכינה:

הן ומן העליון הן מאירות. וכאים הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא :

(ב) במוצאי שבת נצרך להריח בבשמים על שנתמלק רוח ההוא. (גפש האדם נשארה ערומה לבעבור התמלקות ההיא שנתמלק ממנה הרוח וזה נתבאר. כתוב וירח את ריח בגדיו ויברכוהו וגו'. מקרא זה נתבאר ונדרש. אבל כוא וראה הריח הוא קיום הגפש. לפי שהוא דבר הנבנם לגפש ולא להגוף. וירח את ריח בגדיו הרי ביארו שהם בגדי אדם הראשון היו שנתן לו הקב"ה להלבישם .. ואותן הבגדים היו מעלים ריח ובושם של חגן. שהגפש מתיישבת בהם ומשמחת בהם. ושלכ וירח את ריח בגדיו ויברכהו. שהרי נתישבה גפשו ורחשו של יצחק בריח ההוא. לפיכך במוצאי שבת נצרך להריח בבשמים. שתהישב גפשו בריח הזה על רוח העליון הקדוש ההוא שנתמלק ממנו. וזה הריח המשובח מהבשמים הוא הדם. שהרי קיום מקום וקדוש שהנשמות יוצאות ממנו הוא הדם [א] וזה הוא קיום הגפש ברמיון שלמעלה להתקיים כמה שנשארת ערומה במוצאי שבת. כמו שנתלבש אדם באותן הבגדים של חגן ערד אשר בארץ המעלים ריח טוב של בשמים. לקיים גפשו על מה שנתמלק ממנו רוח העליון הקדוש והיקר. והדם הוא קיום הגפש כורא כרמיון שרמיעלה שבתם מתקיים שם קיום הגפש [ב] כי אותו רוח העליון כשיווד על האדם בשמחה ומשמחה לגפשו. או עומדת גפשו האדם ברמיון העולם הבא שהיא עתידה ליהנות ממנו. וכמו שהאדם פנה לרוח הזה בעולם הזה. בן אותו הרוח יהנה לו להאדם בעולם הבא. שכתוב [ג] או תתענג על ה' וגו'. וכתוב והשביע בצדצחות גפשך. כמו שראדם משביע לזה הרוח בעונג ומהנה לו. כמו בן הוא ישביע לו לעולם הבא. ובכן כאשר האדם זוכה ומשלים שלמות של כבוד השבת כמו שאמרנו. קורא עליו הקב"ה ואומר [ג] ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בן אתפאר :

אינו ומעילתה אתהסרן. זכאן אינו ישראל בעלמא דין ובעלמא דלמי :

(א) כד נפק שבתא בעי לארחא צבוסמין על דלסתלק הסוה רוחא. ונפשא דביצ' לפסארת בערעולא צנין הסוה סליקו דלסתלק רוחא מניס והא אוקמוס. דכתיב וירח את ריח בגדיו ויברככו וגו'. האי קרא אוקמוס ואתמר. אבל תא חזי ריחא איסו קיומא דנפשא. צנין דאיכו מלס דלעיל לנפשא ולא לגופא. וירח את ריח בגדיו הא אוקמוס דלניון לבושין דארס קדמאס סוו דיסב לים קצ"ס לאלבשא לון .. ואינון לבושין סוו סלקין רימין ובוסמין דנגחא. דנפשא מתישבא צסו וחדו צסו. הס"ד וירח את ריח בגדיו ויברככו. דהא לפיכך נפשיס ורומיח דלחק צסהוה ריחא. צנין דא כד נפק שבתא בעי לארחא צבוסמין. לאתוישבא נפשיס צהאי ריחא על הסוה רוחא עללס קדישא דלסתלק מניס. והאי ריחא מעליא דבוסמין איכו סדס. דהא קיומא דלחר קדישא דנפשמין נפקין מניס סדס איכו [א] וזה איכו קיומא דנפשא כגונא דלעילא לאתקיימא מהסוה ערסולא דלשארס כד נפק שבתא. כמה דלתלבס ארס צאינון לבושין דנגחא דעין דארעא דלסקין רימין ויברככו. לקיימא נפשיס על הסוה רוחא קדישא עללס ויצירא דלסתלק מניס. והיס איכו קיומא דנפשא ודמי כגונא עללס דלתקיימא קיומא דנפשא [ב] דהסוה רוחא עללס דנחיס עליס דביצ' צמדו וחדו לנפשיס. דנין קיומא נפשא דבר נס כגונא דעלמא דלמי דומין לאתהכלא מניס. וכמה דביצ' אהני להאי רוחא בעלמא דא. סכי האי רוחא אהני לים לביצ' לעלמא דלמי. דכתיב [ג] או תתענג על ה' וגו'. וכתיב והשביע בצדצחות גפשך. כמה דביצ' רוי להאי רוחא בעונג ואהני לים. סכי נמי איכו רוי לים לעלמא דלמי. דנין כד בר נס זכי ואשליס שלימו דיקרא דשבתא כדקארמין. קצ"ס קארני עליס ואמר [ג] ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בן אתפאר :

רועה הגאמן

רעיא סדימנא

(ד) ששת ימים העבד ועשית כל מצאתך. ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה. א"ר שמעון מהו שבת. ש' בת. ש' רסו על ג' גונים של הקשת [א] אות בריח הקשת. בת זו בת היחידה שבת המלכה. ויש לה שש מדרגות תחת ממשלתה. שהם ששת ימי המעשה הנכללים במצטרין. שעליהם נאמר ששת ימים העבד ועשית כל מלאכתך. אבל בת היחידה נאמר ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה. העושה בה מלאכה יומת .. שהרי שבת היא היא מצד שם המפורש וי"ד היא וא"ו. שבנימטריא מ"ל. וכאשר זה המ"ל שולט בשבת שהיא היא אין לוקין ב"ט מלכות

מראה מקומות (א) ויקבל רמ: (ג) יבט' ג"ח (ג) סס מט' ט (ד) נמחם רמב:

זיו הזהר

(ד) ששת ימים מעבד ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה. א"ר שמעון מהו שבת. ש' בת. ש' רסו על ג' גונים של הקשת [א] אות בריח הקשת. בת זו בת היחידה שבת המלכה. ויש לה שש מדרגות תחת ממשלתה. שהם ששת ימי המעשה הנכללים במצטרין. שעליהם נאמר ששת ימים העבד ועשית כל מלאכתך. אבל בת היחידה נאמר ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה. העושה בה מלאכה יומת .. שהרי שבת היא היא מצד שם המפורש וי"ד היא וא"ו. שבנימטריא מ"ל. וכאשר זה המ"ל שולט בשבת שהיא היא אין לוקין ב"ט מלכות

(א) זו סמירת היסוד. כך פי' תרח"ץ וצ"ל. וכונתו שחיסוד הוא קיום גפש דלעילא זו המלכות ע"י שמשביע בה השפע מספירות העליונות וגם נשמות קדושות לחלק בעולם הזה. וכן נרמז בהכתוב ויהי אומן את הרסה הוא אמתר. שמרבי הצדיק הוי' כפורת יסוד צדיק. והוא המגדל והמקיים לאמתר רסו על מלכות. בכתוב ותלבש אמתר מלכות. ששורשה ה' האחרונה מהשם הוי"ה ב"ה. והחס עם ה' היינו הרמז: [ב] היינו הגפש דלעילא שהיא מרת המלכות במכונא לעיל: [ג] ג' גונים הם לובן אודם וירוק המרומים על ג' קוים של התנתת העולם שהם חסר נבונה דלמיתא המשפיעים בחקשת חיינו וחסר שיעבור השפע לכתב היחידה היינו המלכות שהיא שבת לצדיך תנתנת העולם. לפעמים בחסר לפעמים בדין לפעמים ברחמים. והיינו הרמז של שבת:

בשבת. ואסרו ביום החכמים ארבעים מלאכות חסר
 אחת להתקריאו אבות מלאכות. וכן הזכיר והחורש וכו':
 אמר ר'עא מסימנא. סבא סבא. כינתא חתקרי אר"ץ
 דקב"ה. ה"י"ד ח) והארץ היום רגלי. מסערא דחסד
 אסקריאת מים. ומסערא דגבורה אסקריאת אש. ומסערא
 דעמודא דלחמיתא אויר. ואיסי אר"ץ קרקע לכלו [נד]
 ובגין דשמתא יתירתא התפסקת שביתתא דמיא שבת
 תלכתא. דלחמר בם ומלכותו בכל משלה. משס איסי
 מלכותא דשענותהא על ארעא ועל אילניו וזרעין. ובגין
 דאילנא דמיא דהיא שמתא יתירתא דשבת ביה תולדין דליה [נה]
 אית נייחא לארעא דמיא שבינתא.. ומסערא דשבינתא
 עלאה דמיא חדו וחירו דכלא [נו] באתר דמיא
 שלטא וזכר הקרב יומת. לית רשו לסערא אחרא לשלפא.
 לא שטן ולא משמית ולא מלאך המות דליוון מסערא דהיסוס.
 ובגין דא דביומין דחול. אמרין ישראל ב) והוא רחוס
 יכפר עון ולא יסחית וגו'. בגין דביומין דחול שבינתא
 תתא אחרבא באלין קליפון דמיא דוינא. ובשבת
 התפסקת מנייסו. בגין דאילנא דמיא דמיא יו"ד ה"א ואין
 אחרבא ביה"א. בהסווא ומהא נייחא אשתכחת לסיא ולכל
 מאן דמיא תחיתא. ולא אלטרין ליימיר ביה והוא רחוס.
 ומאן אינון תחוסה. ישראל. וכל אחר דישאל משתכחין
 נסירו אשתכח ונייחא. ובגין דא אסור למחרש בארעא
 ולמעבד ביה גומות. דהוה כאלו עביד פגיוו בארעא
 עלאה קדישא דמיא שבינתא. ואסור לאשתכחא במחין
 דארעא בשבת. ואפילו לפעל אבן ולא מידו.
 אלא כלי דבעלמא. דיהו נייחא לון בזכו דשבינתא
 דלחקריאת אבנא. דכתיב ביה והאבן הזאת אשר שמתי
 מלכא.. ובגין דא ושמרו בני ישראל את השבת לעשות
 את השבת לדרת"ס ברית עולם. דלרין לנסרא ליה
 בדידתם. דלא יפקון מרשות סיחיד לר"ה. והאי איסי
 דלוקמוס מארי מתניתין ילאות השבת שמים סגן ארבע.
 הולאה מרשות לרשות. והכנסה כמי ילאיה קרי לה.
 ואינון סמאל ונחש לריכין ישראל לנסרא לון. דלא
 ייעלון לדריה דשבינתא דמיא רשות סיחיד. מאן רשות
 הרבים. חללה שפחה זונה נדה בת עכו"ם. אינון רשות
 דסמאל ונחש ושבעין ממנו דעמין עכו"ם. ע"כ ר"מ:

מלקות בשבת. ואסרו בו החכמים ארבעים מלאכות חסר
 אחת שנקראות אבות מלאכות. והן הזורע והחורש וכו':
 אמר ר'עא מסימנא. וכן וכן. השכינה נקראת אר"ץ
 של הקב"ה. וז"כ ח) והארץ היום רגלי. מצד החסד
 נקראת מים. ומצד הגבורה נקראת אש. ומצד התפארת
 עמוד האמצעי נקראת אויר. וזאת האר"ץ קרקע לכלן [נד]
 ובשביל שהנשמה יתירה מתפשטת בהשכינה שהיא שבת
 מלכתא. שנאמר בה ומלכותו בכל משלה. משם היא
 מלכותא שממשלתה על הארץ ועל עצים וזרעים. ובשביל
 שעץ החיים שהיא הנשמה יתירה שבשבת בה תולדותיה [נה]
 לפיכך יש מנוחה לארץ שהיא השכינה.. ומצד השכינה
 העליונה שהיא שמחה חירות של כלל [נו] במקום שהיא
 שולמת הודו הקרב יומת. אין רשות לצד המוסאא לשלום.
 לא שטן ולא משחית ולא מלאך המות שהם מצד הנהיגה.
 ובעבור זה בימי החול אומרים ישראל ב) והוא רחוס
 יכפר עון ולא יסחית וגו'. לפי שביום החול שכינה
 התחתונה מתלבשת באלה הקליפות של מיתה ודין. ובשבת
 נפרדת מהם. לפי שעץ החיים שהוא יו"ד ה"א ואין
 נתחבר בה"א. באותו הזמן מנוחה נמצאת לה"א ולכ"כ
 כי שהוא תחת כנפיה. ואין נצרך לומר בו והוא רחוס.
 ומי הם תחת כנפיה. ישראל. ובכל מקום שישראל נמצאים
 שמינה נמצאת עם מנוחה. ולפיכך אמר לחורש בארץ
 ולעשות בה גומות. שהרי זה כאילו עשה פגם בארץ
 עליונה הקדושה שהיא השכינה. ואסור להשתמש בדברים
 המחוברים לארץ בשבת. ואפילו למלא אבן ולא כלום.
 אלא הכי שבעולם מתא. למען ינוחו בנכות השכינה
 שנקראת אבן. שנאמר בה והאבן הזאת אשר שמתי
 מצבה.. ובעבור זה ושמרו בני ישראל את השבת לעשות
 את השבת לדרת"ס ברית עולם. שנצרך לשמור השבת
 בדידתם. שלא יוציאו מרשות סיחיד לר"ה. וזה הוא
 שביאר חכמי המשנה יציאות השבת שנים שהן ארבע.
 הוצאה שמרשות לרשות. והכנסה ג"כ יציאה קורא לה.
 וזאת סמאל ונחש צריכים ישראל לנסור אותם. שלא
 יכנסו למדור השכינה שהיא רשות סיחיד. מי הם רשות
 הרבים. חללה שפחה זונה נדה בת עכו"ם. הן ברשות
 דסמאל ונחש ושבעים שרים של העמים עכו"ם. ע"כ ר"מ:

ג) ור"א תחמד אשת רעך. למדנו דבר האחרון של
 עשרת הדברות שבתורה הוא לא תחמד אשת
 רעך. לפי שזה כלל של כלם. ומי שחומר אשת רעהו
 כאילו עובר על כל התורה. אמנם אין לך דבר שעומד
 בפני תשובה. וכל שכן אם קבל עונשו כדוד המלך. א"ר
 יוסי למדנו כל מי שחטא ונפרש מאותו החטא תשובה
 מועלת לו יותר. ואם לא אין התשובה תעלה בידו. ולא
 תועיל לו. אם כן רוד איך לא פירש עצמו מבת שבע
 אחר כך. א"ר רבי שמעון בת שבע שלו היתה ושלו
 לקח שהרי מת בעלה. שלמדנו מוכנת היתה בת שבע
 לרוד מיום שנברא העולם. ומה היה העיכוב לו. שלקח
 בתו של שאול המלך. ובאותו היום לקחה אוריה ברהמים
 אע"פ שלא ייתה שלו. אחר כך בא דוד ולקח את ש"ו.
 ועל

פראה מקומות 6 ישי' ס"ז ב) תלים פ"ה א) אמרי פת:

זיו הזר

197 וזאת המלכות מקבלת שפע מכל המספרות: [נס] פי' שבשבת נעשה בה הכנה לכל תולדותיה ע"י שמאיר בה אור הנשמה יתירה.
 היינו ספירת התפארת שנקרא עץ החיים: [נס] פי' ומצד שבא לה הארה גם מסכינה העליונה. היינו עולם הבינה:

לאמרי: כתיב לא תנאף. וכתיב במעשה בראשית תולא
 הארץ נפש חיה למינה. מלאך אוליפנא דלא יסקר בני
 בלחנא אחרא דלאו אימי בת זוגיה. וע"ד כתיב תולא הארץ
 נפש חיה למינה. דלא תוליד אחרא אלא ממינה. ומאן אימי
 מינה. דא בן זוגה: כתיב לא תגנב. וכתוב במעשה
 בראשית ויאמר אלהים נכח נתתי לכם את כל יצב
 זרע זרע. מה שנתתי לכם ונתתיו לכם זה יהיה לכם.
 ולא תגנבו מה שהוא מאחר: כתוב לא הענה ברעך
 עד שקר. וכתוב במעשה בראשית ויאמר אלהים נעשה
 אדם בצלמנו. מי שהוא בצורת המלך אל תעיד בו שקר.
 ומי שמעיד שקר בחברו כאילו העיד למעלה: כתוב לא
 תהמר אשת רעך. וכתוב במעשה בראשית לא טוב היות
 האדם לבדו וגו'. הרי זוגתך כנגדך. וע"כ לא תחמד
 אשת רעך. הרי אלו עשרה מאמרות למעשה בראשית
 ועשרה מאמרות למתן תורה. וש"כ (א) ובראשית הכף
 בשקל הקודש. אחקלו כחדא בשקולא מרד. במאי קא
 מיירי. בגין דעלמא לא אצברי אלא בגין אורייתא. וכל
 זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיימא. ובזמנא
 דישראל מתעסקי באורייתא מאי כתיב. (ב) אם לא בריתי
 יומא ויליס חקות שמים וארץ לא שמתי:

א) את הדברים האלה דבר ה' וגו' קול גדול ולא יסף.
 א"ר חזקיה תא חיי סאי קול גדול איסו עקרא
 דכלא ורזא דשמא קדישא עלאה [ק] ודא קול
 גדול איסו רזא דאורייתא. בגין דאורייתא נפקא מסיסא קלא
 פמימאס ואקרי קול גדול. ועל דא אוקמוס דאסיר ליה לבני
 לאקדמא שלמא לחבריה עד לא יללי למוטי. ורזא דא
 אוקמוס דכתיב (ד) מברך רעשו בקול גדול בבקר השכם
 קללס מחשב לו. ולא איסו אסיר עד דמברך ליה ברזא
 דקול גדול. דאיסו עקרא דשמא קדישא:

ב) קרב אתה ושמע את אשר ידבר ה' אלינו וגו'.
 א"ר אלעזר בוא וראה בשנה שציתנה התורה
 לישראל כל הקלות נמצאו [ק] והקביה ישב על כסא
 כבודו. וזה מתוך זה היה נראה. ודבר הזה יצא מתוך
 העלינו שעליו [ק] וזהו הסוד שכתוב פנים בפנים דבר
 ה' עמכם בהר מתוך האש. שהדבר היה יוצא ומדבר
 מתוך אש ושלהבת. והיה נדחה לחוץ ברפיקת הרוח והסופר
 שנותנים זה הכהן [ק] ואש רוח ומים יצאו מתוך השופר
 שהוא כולל לכלם [ק] וישראל התרחקו בשביל יראה
 זו. ולפיכך אמרו ואת תדבר אלינו. אין אנו רוצים בתגבורת
 העליונה שלמעלה. אלא מהמקום שן בחינת נקבה ולא
 יותר [ק] וש"כ ואת תדבר אלינו וגו'. אמר משה היא
 החלשתם כחי. והחלשתם כח אחר [ק] שאלמלא לא
 התרחקו ישראל והיו שומעים כל אורו הדבור כבתורה.
 לא היה יכר העולם להיות הרוב אח"כ. והם היו מתקיימים
 לדורי דורות. שהרי בשנה הראשונה יצאה נשמתם. מפני
 מה. לפי שכך נצרך שהרי עץ המות היה גורם [ק] ולאחר

א) קרב אתה ושמע את אשר ידבר ה' אלינו וגו'.
 א"ר אלעזר תא חיי בשעתא דאחיסיבת אורייתא
 לישראל כלסו קולות אשתכחו [ק] וקב"ס יתיב על כורסיא.
 ודא מנו דלא אחתוי. ומולול דלא נפיק מנו
 עלאה דעלוי [ק] ודא הוא רזא דכתיב פנים בפנים דבר
 ה' עמכם בזה מתוך האש. דמולול נפקא ומליל
 פנו אשא ושלוסבה. דדתי ליה לבר דרפיקו דרזא ומיא
 דיסבין חילא [ק] ואשא ורזא ומיא מנו שופר
 דאיסו כליל לכנסו נפיק [ק] וישראל אחרקו מדחילו
 דא. ובגין כך ואת מדבר אלינו. לא בעינן בתוקפא
 עלאה דלעילא. אלא מאת דנוקבא ולא
 יחיר [ק] ה"ד ואת מדבר אלינו וגו'. אמר משה ודאי
 אחלשתון מיני דילי. ואחלשתון חילא אחרא [ק] דלמלא לא
 אחרקו ישראל וישמעון כל סייא מלס כד בקדמימא.
 לא סוס יכיל עלמא לחסוי מריב לבתר. ואיזון סו קיימין
 דלרי דרין. דא בשעתא קדמימא מימו. מאי
 עממא. בגין דסוי אלסריך דא חילנא דמותא גרים [ק] ולבחר

ב) מראה מקומות (א) כמדבר ה' (ב) ידעתי לבי (ג) פקודי רבו: (ד) עשתי כ"ז (ה) דף רמא.

א) מראה מקומות (א) כמדבר ה' (ב) ידעתי לבי (ג) פקודי רבו: (ד) עשתי כ"ז (ה) דף רמא.

זיו הזהר

א) מראה מקומות (א) כמדבר ה' (ב) ידעתי לבי (ג) פקודי רבו: (ד) עשתי כ"ז (ה) דף רמא.
 וקו פי סוד עולם הבינה ששם יצאה התורה: [ק] פי אורות וכחות של כל המסירות: [ק] וגם שתחלולו מן המלכות אבל מקד מצואו
 מן הבינה: [ק] מים אש ורוח שנוכר כאן היינו כחות המסירות חסד נבונה תפארת: [ק] השומר הכולל אותם זו הבינה: [ק] שחמרו
 לקבל הדיבורים מן הסוד נבונה תפארת עלמא דרכיניא אלא מן המלכות בלבד עלמא דנוקבא. וזהו ואת תדבר לשון נמבת: וקו ח
 התפארת: [ק] היינו מרת המלכות שמבח תולדתם היו דבוקים בה:

ולבנת דחי וקמו ואסתקפו בעא קביה לאעלא לון לאילנא דחיי [קת] דקאים על הסוף אילנא דמותא. בנין למחוי קיימין לעלמין. וכיון דאתרחקו ולא בעו. כדון אסתקו חילא דמסה בניניסו. ואתחלס חילא אחרא. אמר לון קביה. לאש בעינא לקיימא לנו באתר עלאה לאתדבקא בחיים. ואתון בעותון אחר דנוקבא שריא. ובנין כך לך אמור לסס אובו לבס לאהליכס. כל חד יסך לנוקביה ויתייחד בס. ועס כל דה כיון דישראל לא עבדו דה אלף דחילו עלאה דהוה עלייסו. לא אתמר עלייסו אלף מי יתן ויהי לבבם זה להם וגו' :

מחלו אלינא. כל מחו דעבדו מלה ולבא ורעוסים לא שוי לסשרא בישא. אפי' דליהו ביש. הוהל ולא עבדו ברעושה. עונשא לא שריא עליס כעל בר סא אחרא. וקודשא בריך הוא לא דלון ליה לביס :

א) ואתה פה עמוד עמדי. מסכה אתפרס חסה מכל וכל מלחמיה. ואתדבק ואסתלק באתר אחרא דכורא ולא בעוקבא [קפ] זכאס חולקיס דמסה נביאס מסימנא דזכס לדרגין עלאין. מחי דלא זכה ב"ג אחרא לעלמין :

ב) שמע ישראל וגו'. אפי' יוסא ישראל סכא [קי] ר' יתחק אמר ע' רבדכא לאכללא שבנין שמין [קיא] [ד' גדולה ע"ד] סהדושה דכלא [קיג] שמע ישראל. כמה דכתיב ג' שמעו שמים. וכתיב האזינו שמיים. אפי' סכא שמע ישראל. וכלא חד מלה סוא [קיג] ס'. רישא דכלא נבסיוו דעתיקא קדישא [קיד] וסאי חוסי דלקרי אכא. אלוסינו. עתיקתא דחילין ומבועין דנפקין ונגדין לכלא [קטו] [וסאי חוסי דלתקרי אמא] ס'. נוסא דלינלא סלימו דרסרין [קפז] אח"ד. כנסת ישראל [קיז] וכלא חד סלימושה ואתקשר דא בדה ולא אסככה סרווא אלף כלא חד. תפי ר' יתחק. רתיכא קדישא עלאה ארבע בתי דתפילין דלגה ׀ כמה דלתמר [קית] ורתיכא קדישא אחרא ארבע אחרין דלילין בחד. דלגה ׀ בתראס [קיפ] כמה דלוקמוס. ד' אפי' יוסי שמע ישראל. סכא רמזי ואתחוי יודא דחכתתא עלאה שמע. ע' מחתון רבדכן חוסי אמחי. אלף רמז קא רמזי בכללא דהא לאכללא עילא ומסא ביהודא דהא. שמע. ש"ס. סכא אסתליל הוי ס"ס בליון ע'. שמעא עלאין לאכללא לון. דהא ס"ס אסתכרסא מייסו ואתכליל בסו [קכ] ואלספריך לאכללא לון כהדא ביהודא חד ולסואס רעושה בסו. דסא דחאי ע' שמחן חיונין ברווא דרתיכא עלאה. ומסחי רתיכא עלאה אסתכרסא הוי ס"ס ואתכליל ביוניסו. ולבנת ישראל בכלל. אכל סא חיונין דה ישראל סכא. למחוי ישראל בכללא דהא בסהוס דהא דדבוקתא דכלא [קכא] ועל דה שמע ישראל. הסמא אלתדבקא

ולאחר שחיו ועמדו ונתחוקו רצה הקב"ה להכניסם לעץ החיים [קת] השמך על עץ המות ההוא. כדי שיהיו קיימים לעולם. וכיון שנתרחקו ולא רצו. או נחלש כחו של משה בעבורם. ונחלש כח אחר. אמר להם הקב"ה. אני בקשתי לקיים אתכם במקום עליון להרבה בחיים. ואתם בקשתם המקום שחביתו נקבה שורה בן. ולפיכך כך אמור להם שובו לכם לאהליכם. כל אחר ילך לאשרו ויתיחד עמה. ועם כל זה כיון שישראל לא עשו כך אלא ספני פחד הגדול שהיה עליהם. לא נאמר עליהם אלא מי יתן והיה לבבם זה להם וגו' :

סכאן יש אלסוד. כל מי שעושה דבר לא טוב ולבו ורצונו לא התכונו לשם צד הרע. אפי' שהוא דבר רע. החייל שלא עשה הידר ברצון. העונש אל ישראל עליו כמו יל איש אחר. והקדוש ברוך הוא אל דיון ארתו לרעה :

א) ואתה פה עמוד עמדי. מכלא נפרש משה מכל וכל מאשתו. ונרבק ונתעלה כמקום אחר של בחינת זכר ולא כבח' נקבה [קת] אשרי חלקו של משה נביא הנאמן שזכה למדרגות עליונות מה שלא זכה אדם אחר לעולם :

ב) שמע ישראל וגו'. אפי' יוסא זה ישראל חוקן [קי] ר' יתחק אמר ע' גדולה להכליל השבעים שמות [קיא] [ד' גדולה ע"ד] זה ערות של הכל [קיג] שמע ישראל. כמו שכתוב ג' שמעו שמים. וכתוב האזינו השמיים. אפי' כאן שמע ישראל. והכל ענין אחר הוא [קיג] ה'. זה ראשית הכל בהארת הקרמון הקדוש [קיד] וזה הוא שנקרא א"ב. אלהינו. זה עומק הנחלים והמעיינות היוצאים ונמשכים לכל [קטו] [הוה היא שנקראת א"א] ה'. זה גוף העץ שלמות השרשים [קפז] אח"ד. זו כנסת ישראל [קיז] וחכל שלמות אחר וסתקשרים זה בוו ולא נמצא כהם פרוד אלא הכל אחר. ר' יתחק למד. מרכבה קדושה העליונה היא ארבעה כתיים של תפילין שמניה ׀ כמו שנודרש [קית] ומרכבה קדושה האחרת היא ארבע אחרות שנכללין בבית אחר. שמניה ׀ האחרונה [קיפ] כמו שנתבאר. ד' ר' יוסא אמר שמע ישראל. כאן נרמז ונתגלה היחוד של החכמה העליונה. שמע. ע' שהיא מאותיות הגדולות למה. אלא שסרמז רמז בכלל אחר להכליל סעלה ומטה ביהוד אחר. ש"ס. ע'. ש"ס. ע'. כאן נכלל ש"ס זה באותן ע' שמות העליונים להכליל אותם. שהרי ש"ס זה נתברך סהם ונכלל בהם [קכ] ונצרך לכון להכליל אותם יחד ביהוד אחר ולשים מחשבתו בהם. שהרי ודאי שהשבעים שמות הם כמוד מרכבה העליונה. וסאותה מרכבה העליונה נתברך ש"ס זה ונכלל בתוכם. ואח"כ ישראל בכלל. אבל אפי' למרנו שזה ישראל סכא. להיות ישראל זה בכלל אחר במקום ההוא של דבקות הכל [קכא] ועל כן שמע ישראל. עכשוו נרבקה

מראה מקומות א) ד' ס"ס : ב) ד' ס"ס : ג) יס"א ח' ז' תרומה קס :

זיו הוזהר

[קת] להיות דבקים בהתמארת שנקרא עץ החיים ויהיו לעולם : [קט] להיות דבוק בהתמארת ולא במלכות : [קח] זו מרת התמארת : [קיא] אלו ע' שמות הכינה. שהמלכות הנקראת ש"ס תקבל הארה מן ע' שמות הבינה : [קיג] מ"י שכלם מעידים על אחרותי יתברך : [קיז] מ"י כמו שם חסידים היינו תמארת. אפי' כאן ישראל זה התמארת : [קיז] זה החכמה שמקבל הארה מן הכתר : [קטו] זו הבינה המקשרת עם החכמה ומקבלת הארה סמני : [קפז] זה התמארת מן החיים : [קפז] זה המלכות : [קפז] חכמת מניה תפילין זה התמארת שחששו אנת ואפי' של הויה. והתפילין שלו ד' מאורות כד' כתיים חכמה בינה חסר נבונה : [קפז] זו המלכות שהתפילין שלה הם ד' מאורות של תמארת נגה הוד יסוד בבית אחר : [קכ] מ"י לכיון שהש"ס שהיא המלכות תכלול בהכינה ותקבל הארה מן העץ שמות של הבינה והיינו לייחד מעלה עם מטה. מעלה בינה. סכה מלכות : [קכא] מ"י לכיון שישראל שהוא התמארת יהיה בכלל בהפקום של

גדבקה אחתה בצעלה [קנב] וכו' כלל בכלל הדל. ודל
 שמו ישראל דחודף [בכללל דעילא ותחל] בכתר קל
 מיחד ישראל סטרוין [קנב] ה' אלהינו ה' אחד. למחוי
 כלל חד.. וליכו רוח לקבל עליו עול מלכות שמים
 בכל שית סטרוין. בנין דליטערך ליה לבר נס למחוי זמין
 צהייה טעה ליחד שמה דקב"ה. ולקבל עליו עול
 מלכות שמים. ובשעתא דאחי צ"ג לקבל עליו עול מלכות
 שמים. כדין שכינתא אחיה וצריה על רישיה וקאים עליה
 כסיד. לסהדא סהדותא קמי מלכא קדישא דהאי איכו דקא
 מיחד שמים תרי זמני ציומא. ושמים אחידה עילא ותחל
 [וארבע סטרוין] כדקא יאות. ועל דא ע משמע ישראל
 מחתוין דרברבין. וד נמי מחתוין דרברבין. למחוי עד
 קמי מלכא קדישא.. ודאי דהאי צ"ג דקא מיחד שמה
 דקב"ה עילא ותחל [וארבע סטרוין] כדקא יאות. שכינתא
 אחיה אציה על רישיה ומברכא ליה בשבע ברכואן.
 וקרי עליה ה' ויאמר לי עבדי אחת ישראל אשר כך
 תפארה:

ג) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. לקודא דא ליחד
 שמים דקב"ה בכל יומא. ומקרי קריית
 שמי צ' זמנין בכל יומא. חד לקבל דרגא דימחא וחד
 לקבל דרגא דליליא. לאכללא ציומא דרגא דליליא ולאכללא
 ציליא דרגא דימחא. וסא תאמר. וסא טרוין זמנין בכל
 יומא חד ציומא וחד ציליא. ג) שמי ישראל אינון שית
 סטרוין יסוד מסטרא דמחויא דלמלטימא. ובסו כ"ה אפיון
 איסי כ"ה. ובניס אמר אנריס נלכס עד כ"ה ובסמחוס.
 כ"ה תאמר לניס יעקב. איסו אה עמודא דלמלטימא [קנב]
 ואיסי ד שליט דיחודא דליס לאסלחא ציס אחר. אה
 כלול ס' סטרוין דליטון א אין סוף [קנב] ה תמחא
 סטרוין מחכמה עד יסוד. ד מלכות. קולא דליס
 י [קנב] ציס אספתימו לעשרה דליטון יוד ס"ה וא"ז ס"ה.
 ד כלילא מן ד' אפיון דאי"ס: (ה) ועוד שמי
 ישראל. ע מן שמי דבתי. ד מן אחר רבתי. סיינו
 עד. (ה) עד ס' צכס. ועל כל אחד ואחד דמיחד אוחו
 בעולם. ש"מ מן שמי א"ה מן אחד סרי אשמי"ה. וע"ד
 אמר דוד (ו) אכתי אשמה צה: ועוד ד רבתי ד' צתי
 דספילין דמחא לסון אה ואסער צכו. ואינון פאר
 על ראס תפארה"ת. ספילין דליס סוי"ה סכדון. דליכו י
 חכמה קדס לי. ה צינס וסיס כי צינך. ו תפארה
 עמודא דלמלטימא שמי ישראל. ה מלכות קדישא וסיס
 אס שמוע. אלל צעלחא דאחי סוי"ה צחלמט דליטון ה ה.
 ובנין דא אמר סכביא (ו) צוחת יתסלל דמתסלל דשכל
 וידוע אותי כי אני ס'. ובנין דא אוקמוס מארי מתניטין
 דליס

רעיא מהימנא

רעה הנאמן

ג) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. מצוה זו ליחד
 שמו של הקב"ה בכל יום. לקרות קריאת
 שמי פעמים בכל יום. אחד כנגד מדרגת היום ואחד
 כנגד מדרגת הלילה. להכליל ביום מדרגת הלילה ולהכליל
 בלילה מדרגת היום. וזה נתבאר. וע"כ שני פעמים בכל
 יום אחד ביום ואחד בלילה. ג) שמע ישראל. אותן שש
 תיבות הן יחד מצד עמוד האמצעי. ובהן כ"ה אותיות
 היינו כ"ה. ובקבורה אמר אברהם נלכה עד כ"ה ונשתחוו.
 כ"ה תאמר לבית יעקב. עמוד האמצעי הוא אה [קנב]
 והיא ד שלמות היחוד שלו להשלים בו אה. אה
 כולל מ' ספירות שהן א אין סוף [קנב] ה שמינה
 ספירות מן חכמה עד יסוד. ד מלכות. קין שלח
 י [קנב] בו נשתלמט לעשרה שהן יוד היא וא"ז ה"א.
 ד כלילה מן ד' אותיות של היי"ה: (ד) ועוד שמי
 ישראל. ע מן שמי גדולה. ד מן אחד גדולה. היינו
 עד. (ה) עד ה' בכס. ועל כל אחד ואחד שמיחד אותו
 בעולם. ש"מ מן שמי א"ה מן אחד הרי אשמי"ה. וע"ז
 אמר דוד (ו) אנכי אשמה בה: ועוד ד גדולה ד' בתים
 של תפילין שמינה אותם אה ונתעמר בהם. והם פאר
 על ראש התפארה"ת. תפילין שלו היי"ה כסרה. שהוא י
 חכמה קדש לי. ה בינה והיה כי יביאך. ו תפארה
 עמוד האמצעי שמי ישראל. ה מלכות הקדושה והיה
 אם שמוע. אבל בעולם הבא היות באמצע שהן ה ה.
 ובקבור זה אמר הנביא (ו) בואת יהוה ה' המתהלל השכל
 וידוע אותי כי אני ה'. ובשכל זה דרשו חכמי הכסנה
 שיש

מראה מקומות א) ישי' מ"ט ב) דף רנב. ג) דף רנז. ד) דף רנח. ה) שמואל א' י"ב ו) תי"ס קיד ו) ישי' פ'
 ז"ר הזהר

רכקות תכל. זה החכמה לקבל הארץ ממנו. והיינו ג"כ התחברות של מעלה עם מטה. מעלה חכמה. מטה תפארה: [קנב] מ' שעי' התחברות
 והתכללות של מעלה ומטה שקבלו שניהם הארות מלמעלה. יהיה נעשה מסילא היחוד של אשה כבעלה. היינו תפארה ומלכות: [קנב] מ' ש'
 לאחר שנתבאר כוונת שמי ישראל בחיבור והתכללות של מעלה ומטה. מבזכי עתה ענין היחוד של ד' סטרוין. כסו שאמרו חז"ל שצריך
 לבנות לייחוד ולהמליכו מעלה ומטה ובר' צדדים. והיחוד של ד' סטרוין היינו ה' אלהינו ה' אה. ה' אלהינו. יחוד חכמה ובינה. ה' אה.
 יחוד תפארה ומלכות: [קנב] התארת אה לחכמות הנרמות באות ד'. כיון שנקראין ברא בראתא לחכמה ובינה שנקראין אבא וזמא:
 [קנב] יש פטורשים איין מו"ה. וקין של אות ד' סרבו על בתי. בראיתא בתי עליון איהו בתי מלכות. ויש פטורשים שלפעמים נקרא
 בתי ב' ב' מו"ה: [קנב] יש לפרש על בתי מלכות. ויש לפרש על עשרת היסוד:

שיש מקום בראש להניח שני זוגות של תפילין.. (א) ועוד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. יהוד הזה הרי נתבאר בכמה מקומות. יהוד של כל יום הוא היהוד של הכתוב שמע ישראל ה' אלהינו ה'. הרי כלם אחד. ולכך נקרא אחד. הלא ה' שמות הם ואיך הם אחד. ואע"פ שקוראים אחד איך הם אחד. אלא במראה של רוח הקודש טרע. והם בדמות העין נסתרו ג' גונים. להבין שאלו ג' הם אחד. וזה הוא סוד הקול שנשמע. קול הוא אחד. והוא אש רוח ומים. וכלם אחד סביד הקול. אף כך ה' אלהינו ה' הם אחד. ג' גונים. והם אחד. [חננית] זהו הקול שעושה האדם ביהודו להשים מחשבתו ביהוד של הכל. מן א"י עד סוף של הכל. בזה הקול שהוא עושה באלו הג' שהם אחד. וזה הוא היהוד של כל יום שנחננה בסוד של רוח הקודש. וכמה אופנים של יהוד נתחדשו וכלם אמת. מי שמכוון כך טוב. ומי שמכוון כך רוב. אבל זה היהוד שאנחנו מעוררים מלמטה בסוד הקול שהוא אחד וזהו ברור הדבר: (ג) וכמו שהעם הקדוש מיחרים שמו של הקב"ה למטה. כך נתיחד שמו למעלה. נמצא שהקב"ה יחיד למעלה ולמטה. מי שמייחד שמו של הקב"ה ישים לבו ומחשבתו באמתו היהוד שאמרנו. ויהיבר כל אבריו ביהוד ההוא במחשבה החיה להיות כלם אחד. וכמו שישים כל אבריו בהסוד של אחד. כן מחבר למעלה כל פרקים העליונים ביהוד ההוא להיות כלם אחד. ובשעה שבא האדם ייחד שמו של הקב"ה. כל חירות השמים כלם עומדים שורות שורות. אבעבור שיתחננו ויתכללו כלם ביהוד הזה. לעמוד בהסוד של אחד ביהוד אחד [קנו] והלם מתחננים בתיוקנם כראוי—

ע"כ ר"ם:
 (ג) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. א"ר אבא כאן נרמו יהוד הקדוש. ואזורה היא אדם לייחד שם רקדוש כראוי באהבה עליונה. בכל לבבך. זה ימין ושמאל שנקראים יצר טוב ויצר רע. ובכל נפשך. זו נפש רוד שניתנה ביניהם [קח] ובכל מאדך. להכליל אותם למעלה במקום שאין בו שיעור. כאן הוא יהוד השלם לאהבה את הקב"ה כראוי. ועוד ובכל מאדך. זה יעקב שהוא מחובר לכל הצדדים [קנט] והכל הוא יהוד שלם כראוי. (ד) עוד א"ר אבא דברים האלה כלל התורה הם. לפי שעשרת הדברות של התורה נכללים כאן. וזה ביאורו החברים. ובוא וראה אין לך דבר באהבה לפני הקב"ה כמי שאוהב אותו כראוי. ומה הוא. כמו שאמר בכל לבבך. בכל מה ענינו. בלבבך היה צריך צומר. בנפשך במאדך. סהו בכל. אלא בכל לבבך. להכליל שני לבבות. אחד טוב ואחד רע. בכל נפשך. אחד טוב ואחד רע. בכל מאדך. זה לא במ לדרשה. א"ר אלעזר ואפילו זה לדרשה הוא. מה הוא ששנל לו רכוש מירושה או מצד אחד. ובין שהוא הרויח אותו. וע"כ כתוב ובכל מאדך. א"ר אבא חזר אני לפרש המקרא. ואהבת. מי שאוהב להקב"ה נתעמר בחסד מכל הצדדים. ועושה חסד עם כלם. ואינו חס

מראה מסומות (א) כל מנ: (ב) דף רכג. (ג) ואלא כו. (ד) דף רסו.

זיו הודו

לדום ברישא אמר לאנחה טרי זיני דתפלי.. (ח) ועוד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. יהודל דל הא אמרן בכמס דוכתי. יהודל דכל יונאל איסו יהודל דקרא שמע ישראל ה' אלהינו ה'. סל כלסו הד. וע"ד לקרי אחד. סל תלם שמסן אינון וסיד אינון הד. ואע"ג דקרינו אחד סיד אינון הד. אלל בחיובנל דרום קודשא אסידע. ואינון בחיזו דמינל סתימל תלתל גווינן. למנדע דתלתל אלין אחד אינון. ודל איסו רול דקול דלסתמס. קול איסו הד. ואיסו אסל רוסל ומיל. ולכלסו הד ברזול דקול. סק סבי ס' אלהינו ס' אינון הד. תלסל גווינן ואינון דד. ודל איסו קול דעביד זיני ביהודל לשואס רעומיס ביהודל דכלל. ומ"יין ס"יף עד סוסל דכלל. בהלי קול דקל עביד בסני תלתל דאינון הד. ודל ליאי יהודל דכל יונאל דלחנני ברזול דרום קודשא. וכמס גווינן דיהודל אסניו וכלו קסום. מלן דעביד סלי עביד. ומלן דעביד סלי עביד. אבל סלי יהודל דקל אלן מתערי ומסל ברזול דקול דליאי הד דל סול בריאל דמלס: (ז) וכמס דעמל קדישא מיחד שמל דקב"ס לתמל. סכי לתמל שמיס לעילל. אסתכס קב"ס יודלי עילל ופסל. מלן דמיחד שמיס דקב"ס יסוי לזיס ורעומיס בססול יהודל דקלמין. ויסבר כל שייסוי בססול יהודל בססול רעוסל למסוי כלסו אחד. וכמס דסוי כל שייסוי ברזול דדד. סכי לעילל מחבר כל שייסין עללןן בססול יהודל למסוי כלסו הד. ובסעסל דלתי בר כס ליהודל שמל דקב"ס. כל חילי שמיל כלסו קיימין שרינן שרינן. בנין לאסתקנל ולאסתכלל כלסו בהלי יהודל. למיקס ברזול דדד ביהודל דדל [קנו] וכלסו מתחגינן במקויסיון דקל יאות—

ע"כ ר"ם:
 (ג) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. ח"ר אבא סכל אהרמיו יהודל קדישא. ואוסרס סול לבר כס ליהודל שמל קדישא כדקל יאות ברמיזו עללס. בכל לבבך. דל ימינל ושמאלל דלקרי ילר סוז וילר רע. ובכל נפשך. דל נפש דוד דלתיסויבת בינייסו [קבח] ובכל מאדך. ולאכלל לון לעילל בלחמ דקדק יאות. ומו ובכל מאדך. דל יעקב דליסו לחיד לכל ססרינן [קבט] וכלל סול יהודל שליס כדקל יאות. (ד) תו ח"ר אבא סכי חילי כללל דלורייתל אינון. בנין דעסר אמירן דלורייתל סכל אסתלילו. וכל אוקמוס חבריו. ותל חיו לית לך מלס בחביבותל קמי קב"ס כמלן דרמיס ליה כדקל יאות. ומלי סול. כמס דכתיב בכל לבבך. בכל מלי קל מיירי. בלבבך מצעי ליה. כנפסך במאדך. מסו בכל. אלל בכל לבבך. לאכללל סרי לני. הד סב וחד זיס. בכל נפשך. הד סב וחד זיס. בכל מאדך. הד לא אחיל לדרשא. ח"ר אלעזר ואפילו סלי לדרשא סול. מלי סעמל. בין דנטל ליה ממונל מירוסל או מססרל אומרל. ובין דליסו רווח ליה. וע"ד כתיב ובכל מאדך. ח"ר אבא אסדרנל לקרא. ואסתב. מלן דרמיס לקב"ה אסתער בחסד מכל ססרינן. ועביד חסד בכלל. אלל סייס

זיו הודו

[קכו] כי ע"י ות יהודו שמיחידים ישראל באומים פעמים בכל יום שמע ישראל מתקשרים כל העולמות ונבשבת ששע לכל וגם הארץ להמלאכים: [קכז] לפיזו יסורש ואהבת את ה' אלהיך. תפארת. בכל לבבך. ימין ושמאל חסד וזכורת. ובכל נפשך. מלכות. ובכל מאדך. להכליל אותן בנ' הראשונות: [קכט] זה התפארת שהוא מרכז לכל המספרות:

חיים על נפיש ועל ממוניה. מנלן. מאברהם כמה דארתן דהא לא חס ברחמימותא דמאריה על לביה ועל נפשיה ועל ממוניה. על לביה. דלא אשגח על רעותא דליביה בגין רחמימותא דמאריה. על נפשיה. דלא חס על בריה ועל אמתיה בגין רחמימותא דמאריה. על ממוניה. דהוה קאליה בפרשת ארסין ואתקין מוויי לכל עלמא. בגין כך אתעמיט בעטרא דחסד. כמה דכתבי חסד לאברהם. ומאן דאתקשר ברחמימותא דמאריה וזכה להאי. ולא עוד אלא דעלמין כלסו מתברכין בגוניה. ה"ד וחסידיך יברכוכה. אל תקרי יברכוכה אלא יברכ'ו כ"ה [קל] וכתבי וברכו כך כל משפחות האדמה: אתחא בכל נפשך. אפילו הוא נוסף את נפשך. וימא מד סוה חלש רבי יוסי. עאל לגביה רבי אבא ורבי יהודה ורבי יצחק. חמו ליה דהוה נסיל על אנפוי ואליה. יתבו. כד אתער חמו ליה אלגפוי דמיכין. א"ל ר' אבא מלח דתחא חמיה. א"ל ודאי דהשתא סלקא נפשיה וחמיה יקרא לאויני דמסרו ברחמייה על קדושה דמאריהון. דהו עאלין בתליסר כהרי דאפרסמונה דכ"ה. וקב"ה משתמשע ביה. ומימיה מאי דלא יתבו לי רשותא למימר. שאילנא לון ומימיה. האי יקרא למאן הוא. אמרו לי לאויני דרחמו למאריהון כהאי עלמא. ומאי דחמיה דתתכיר נפשיה וזבחי ועל דא אנפאי חייכין. א"ל ר' אבא וזכא חולקך. אבל אורייתא חסידיה ביה. דכתבי א) עין לא ראתה אלגיה זולתך יעשה ומחכה לו.. א"ר יוסי ואהבת את ה' אלטיך. ואהבת. דבתי בר נש דאתקשרא ביה ברחמימותא עלאה. דכל פולחנא דבתי ב"ה למפלה לקב"ה יפלה ברחמיה. דלית לך פולחנא כמו רחמימותא דקב"ה. (ג) ואהבת. דא ראשייתא דימינא למרחה ליה לקב"ה ברחמיה דאתדבקותא דליה. ומאן איבו רחמיה דאתער ימינא. מאן דרחמי ליה לקב"ה איבו אתער ימינא דליה לגביה. ומקבל ליה ברחמיה. כל מאני דעלמא דליה תליין אלא בירעייתא. רוח אמשיך רוח וימינא רוח. וסומך דכתבי (ג) כ' שיש אליו לבו רוחו ושמתו אליו יאסף. כד לקבליה ומקבל ליה. וע"ד כתבי (ד) נאם אתערותא דימינא לא אתער אלא בתלת גוין. כדכתבי בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך. הוה תלת גוין סה. וכלסו אלסריך לבא נפשא וממונה. וכדין קב"ה אתער ימיניה לגביה ופשי ליה לקבליה ומקבל ליה. וע"ד כתבי (ד) נאם ה' לאדני שב לימיני. ורוח דהאי קרא הוה אתערנא ביה. דדוד מלכא על דרגא דליה קאמר כד אתקשר בימינא: תליסר פקודין סה בימינא. ואהבת את ה' אלטיך הוה חדא. בכל לבבך תרין. ובכל נפשך תלת. ובכל מאריך ארבע. ושנתם לבניך חמש. ודברת בם הוה שית. בשבתך בביתך הוה שבע. ובלכתך בדרך הוה שמינה. ובשבתך הוה תשע. ובקומך הוה עשר. וקשרתם לאות על ירך הוה י"א. והוה למשפת בין עניך הוה י"ב. וכתבתם על מצות ביתך ובשערך הוה י"ג. אלה י"ג מצות תלויות בהימין. והשמאל נכלל בהימין וכך נצרך. ובכל זמן שהשמאל נתעורר הימין שורה בו בתהלה [קלא] ולפיכך אם ישראל וזכים השמאל נכלל בימין. ואם לא. הימין נכלל בשמאל ושורת השמאל .. ה) כמה בא רבי שמעון אמר הרי

חס על גופו ועל כספו. מינין. מאברהם כמו שנאמר שמארתו להקב"ה לא היה חס על לבו ועל נפשו ועל כספו. על לבו. שלא השגיח על רצונו בעבור אהבתו לרבונו. על נפשו. שלא היה חס על בנו ועל אשתו לבעבור אהבתו לרבונו. על כספו. שהיה עומד בפרשת דרכים והבין מוזן חסד העולם. לפיכך נתעמר בעמיה של חסד. ככתוב חסד לאברהם. ומי שנקשר באהבת רבונו וזכה לזה. ולא עוד אלא שכל העולמות מתברכים בשבילו. וז"ל וחסידיך יברכוכה. אל תקרא יברכוכה אלא יברכ'ו כ"ה [קל] וכתוב וברכו כך כל משפחות האדמה: למרטו בכל נפשך. אפילו הוא נוסף את נפשך. יום אחד היה רבי יוסי חלש. נכנסו אצלו רבי אבא ורבי יהודה ורבי יצחק. ראו אותו שהיה נופל על פניו ונדרם. ישבו. כאשר נתעורר ראו את פניו שפח. א"ל ר' אבא ראתי דבר חרש. א"ל רבי שעכשיו עלתה נפשי וראיתי כבוד של אותן שמסרו נפשם על קדושת רבונו. שהיו נכנסים ב"ג נהרי אפרסמון המהור. והקב"ה משתמשע עמהם. ועוד ראיתי מה שלא ניתן לי רשות לספר. שאלתי אותם ואמרתיו. כבוד הזה למי הוא. אמרו לי לאותן שאתם את רבונו בעולם הזה. ומטה שראיתי והארו נפשי ולבי. ובשביל זה פני שפח. א"ל ר' אבא אשרי חלקך. אבל הלא התורה מעידה עליהם כך. שכתוב (ט) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.. א"ר יוסי ואהבת את ה' אלהיך. ואהבת. שצריך האדם להקשר בו באהבה העליונה. שכל עבודה שמתקשר האדם לעבוד להקב"ה יעורר באהבה. שאין לך עבודה חשובה כמו אהבה להקב"ה. (ג) ואהבת. זה ראשית מדרגת הימין לאהבה להקב"ה באהבה של רבקות אליו. ומי הוא האהוב שיכול לעורר מדרגת הימין. מי שהוא אהוב להקב"ה הוא יכול לעורר מדרגת הימין שלו אליו. ומקבל אותו באהבה. כל עניני העולם אינם תולים אלא ברצון. רוח ממשיך רוח ומביא רוח. וזימנך שכתוב (ג) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף. כאשר יתעורר האדם באהבה להקב"ה. התעוררת מדרגת הימין לא תתעורר אלא בג' גוניהם. ככתוב בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך. הרי ג' גוניהם כאן. וכלם נצרכים לב נפש ורכוש. ואו הקב"ה מעורר ימינו אליו ופושט אותה לגברו ומקבל אותו. וע"ז כתוב (ד) נאם ה' לאדני שב לימיני. וסוד מקרא זה הרי ביארנו בו. שרוד המלך על מדרגתו אמר כך כאשר נתקשר בימין: י"ג מצות כאן בהימין. ואהבת את ה' אלהיך הרי אחת. בכל לבבך שתיים. ובכל נפשך שלש. ובכל מאריך ארבע. ושנתם לבניך חמש. ודברת בם הרי שש. בשבתך בביתך הרי שבע. ובלכתך בדרך הרי שמינה. ובשבתך הרי תשע. ובקומך הרי עשר. וקשרתם לאות על ירך הרי י"א. והוה למשפת בין עניך הרי י"ב. וכתבתם על מצות ביתך ובשערך הרי י"ג. אלה י"ג מצות תלויות בהימין. והשמאל נכלל בהימין וכך נצרך. ובכל זמן שהשמאל נתעורר הימין שורה בו בתהלה [קלא] ולפיכך אם ישראל וזכים השמאל נכלל בימין. ואם לא. הימין נכלל בשמאל ושורת השמאל .. ה) כמה בא רבי שמעון אמר הרי

מראה מקומות (א) יע"י ס"ד (ב) תנוסס קסג. (ג) איוב י"ב (ד) תליס ק"י (ה) דף רסג.

זיו הזהר

[קל] מי שהם מוסיפים שפע ברכה ממעל למדת המלכות והשכינה הקדושה שנקראת כ"ה: [קלא] ימין ושמאל חיינו חסד ונבורה שהיא דין. ואם ישראל זכים אף אם לפעמים נתעורר השמאל שורה בו הימין בתהלה ונמתק הדין:

ודאי פרשה של קריאת שמע נרמז בה עשרת הדברות כמו שנתבאר. וכך הוא בוראי. והיו הדברים האלה. כלל של עשרת הדברות הם. ולפיכך עשר מצות יש כאן כנגד עשרת הדברות של התורה. ואזו הן. ושנתם לבניך. ודברת כם. כשכתב בביתך. ובלכתך בדרך. ובשכבך. ובקומך. וקשרתם לאות על ירך. והיו צמוטפות בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך. ובשעריך. הרי עשר כנגד עשרת הדברות. וע"כ אלו הפרשיות כלל נרמז בתורה הן. אשרי חלקו מי שמשלים אותן פעמים בכל יום. שהרי נתקדש בפיו שם הקדוש כראוי:

(א) רבי יצחק היה שכיח לפני ר' אלעזר. א"ל ודאי אהבת הקב"ה שהאדם אוהב לו אינו נתעורר אלא מן הלבו. לפי שהלב הוא התעוררות ועורר אהבה. אם כן למה כתוב בכל לבבך ואחרי ובכל נפשך. שמשמע ששני ענינים הם אחד הלב ואחד הנפש. אם הלב הוא עיקר מה ענין כאן להנפש. א"ל ודאי הלב והנפש שני ענינים הם ומתאחדים לאחד. שהרי לב נפש ורכוש כלם נאחזים זה בזה. והלב הוא העיקר והיסוד של הכל. ומה שנאמר בכל לבבך ובני לבבות הוא שרם שני היצורים אחד יצר הטוב ואחד יצר הרע. ושני אלה כל אחד ואחד נקרא לב. זה נקרא לב טוב וזה נקרא לב רע. (ב) ולפיכך כתוב לכבדך שהם שונים. יצר הטוב ויצר הרע. ובכל נפשך. ובנפשך היה צריך לומר. מהו ובכל נפשך. ובכך זה למה. אלא להכיל נפש רוח ונשמה. לכך כתוב ובכל נפשך. בכל מה שנאחזות נפש הוואת. ובכל סאדך. גם כן כך שכמה מינים יש ברכוש. כלם משונים אלה מאלה. וע"כ כתוב ובכל. אהבה והקב"ה למסור לו אהבה. לאהבה אותו בכל אחד ואחד. ואם תשאל איך יבול האדם לאהבה אותו ביצר הרע. הלא יצר הרע הוא מקסרני שלא יקרב האדם לעבודת הקב"ה. ואיך יאהב לו בו. אלא זו היא עבודת הקב"ה החשובה יותר כאשר זה יצר הרע נכפף אליו לבעבור האהבה שהוא אוהב להקב"ה. שכאשר זה יצר הרע נכפף וזה האדם משבר לו. זה הוא אוהבו של הקב"ה. לפי שיועד לקרב לאותו יצר הרע לעבודת הקב"ה. כאן יש סוד לביערי חכמות. כל מה שעשה הקב"ה למעלה ולמטה הכל הוא למען זרואות כבודו. והכל הוא לעבודתו. וכי מי ראה עבר שיהיה מקסרני של רבונו. ובכל מה שהוא רצון רבנו יהיה הוא נעשה מקסרני. רצונו של הקב"ה הוא שהאנשים יעסקו תמיד בעבודתו וילכו בדרך אמת. בשביל לזכותם בכמה מצבות. וכיון שרצונו של הקב"ה בזה איך יבוא עבד רע ויהיה נמצא מקסרני על רצון רבונו. ויסית את האנשים לדרך רע וירחיק אותם מדרך הטוב. ויגרם להם שלא יעשו רצון רבונם. אלא דאי שרצון רבנו הוא עשה. משל המלך מבהרן שהיה לו בן חורג והיה אוהב אותו סאר. ופקד עליו מתוך האהבה שלא יקרב עצמו לאשה רעה. לפי שכל מי שמתקרב אליה אין הוא שיה ליבנם לתוך היכל המלך. הבטיחו בן התוא לעשות רצון אביו באתה. בבית המלך מבהרן היתה ונה את יפת תואר ויפת מראה. לימים אמר המלך אני מבקש לראות רצונו של בני אלי. קרא לה לזונה והיא ואמר לה. לכי ופתי את בני שאני מבקש לראות רצון בני אלי. ונה ההיא מה עשתה. הלכה אחר בנו של המלך. התיחלה

ודאי פרשה דק"ש רמזו בה עשר אמירן כמה דליקמוס. והכי הוא ודאי. והיו הדברים האלה. כלל דעשר אמירן אינו. ובג"כ פשר פקודין אית הכא לקבל עשר אמירן דלוריתא. ומאן אינו. ושנתם לבניך. ודברת כם. כשכתב בביתך. ובלכתך בדרך. ובשכבך. ובקומך. וקשרתם לאות על ירך. והיו צמוטפות בין עיניך. וכתבתם על מזוזות ביתך. ובשעריך. הא עשר לקבל עשר אמירן. ועל דא פרשיין אלן כלל רבא אינון באורייתא. וכהא מולקיס מאן דאשליס ליה בכל יומא תרי יומי. דהא אתקדש בצומים שמה קרישא כדקא יאות:

(א) רבי יצחק הוה שכיח קמיה דר' אלעזר. א"ל ודאי רמיזו דקב"ה דבר כש רמיס ליה לא אחער אלל מלבא. בגין דלכא איסו אתערותא לאתפרא רמיזו. אי הכי אמאי כתיב בכל לבבך ולבבך נפשך. דמשמע דמרין נוכין אינון חד לבא וחד נפשא. אי לבא הוא עקרא מאי כתיב נפשך. א"ל ודאי לבא ונפשא מרין אינון ואתחמדן למד. דהא לבא ונפשא ומוחא כללו אתחמדן דא בלא. ולכא איסו עקרא ויסודא דכלא. והא דאתמר בכל לבבך כתיב לבי איסו דלינון מרין ילרין. חד ילרא פכא וחד ילרא בישא. ומרין אלן כל חד וחד חקרי לב. דא חקרי לב טוב וחד חקרי לב רע. (ב) ובג"כ כתיב לבבך דלינון מרין. וילי הסוב וילי הרע. ובכל נפשך. ובנפשך מבני ליה. מהו ובכל נפשך. האי בכל אמאי. אלא לאכללא נפש ורוח וכשמה. דא איסו ובכל נפשך. בכל מאי דלמדו האי נפש. ובכל מאדך. אוי סיי כמה וינין אינון דממוכא. כללו משניין אלן מאלין. וע"ד כתיב וכל. רמיזו דקב"ה למסור ליה כל דא. למרחס ליה בכל חד וחד. ואי סימא בינר הרע אוי יכיל בינר למחס ליה. דהא ילר הרע מקסרנא איסו דלא יקרב בינר לפולחנא דקב"ה. וסיד ירחיס ליה ביה. אלא דא איסו פולחנא דקב"ה יסיר כד האי ילר הרע אתכפיא ליה בגין רמיזו דקא מרחס ליה לקב"ה. דכד האי ילר הרע אתכפיא ותכר ליה הסוב בר כס. דא איסו רמיזו דקב"ה. בגין דידע לקרבא לסהוא ילר הרע לפולחנא דקב"ה. הבא איהו רוא למארי מרין. כל מאי דעבד קב"ה עילא ומתא כלל איסו בגין לאחזא יקרא דליה. וכלא איסו לפולחניה. וכי מאן חמי עבדא דלסוי מקסרנא ומאריס. ובכל מאי דרעוטיס דמאריס אתעביד איסו מקסרנא. רעוטיס דקב"ה דיוסן בני כשא תדיר בפולחניה ויסכון בלוחה קאסו. בגין למזכי לון כמחא פכין. וסאולו ורעוטיס דקב"ה כהאי ה"ך אחיא עבדא בישא ואתכמה מקסרנא בנו רעוטיס דמאריס. ואספי לבני כשא לזרחה ביה ידמתי לון מלוחה פכ. ועביד לון דלא יפדוון רעוטה דמאריסון. אלא ודאי רעוטה דמאריס עביר. למלכא דהוה ליה בר יסידלי. וסיה רחיס ליה יסיר. ופקיד עליס דרמיזו דלא יקרב גמיסו לאתחא בישא. בגין דכל מאן דיקרב לגבס לאו איסו כדאי לאתלא גו פלמרין דמלכא. אוי ליה הסוב ברא למעבד רעוטיס דלכוי ברימיזו. בבישא דמלכא לבר הוה מרא ונה יאה כמיזו וספירא כריזא. לימין אמר מלכא בעינא למחמי רעוטה דכוי לגבאי. קרא לס לסהיא ונה ואמר לה. וילי ותפתי את בני שאני מבקש לראות רצון בני אלי. ונה הסוב ונה מאי עבדו. אולת אבתריס דכריס דמלכא. סאלח

שרת לחבקה ליה ולנשקא ליה ולאמתי ליה בכמה פתיין .
 אי יהוה ברה יאית לאית פקודה דלבו . גער דה
 ולא אית . לה ודחי לה מניס . כדון אבוי מדי דבריס
 זאעיל ליה לגו פגודא דהיכליס . ויהיב ליה מתנן ונצובוא
 ויקר סניא . מאן גריס כל האי יקר להאי ברה . הוי
 אימא יהוה זונה . וסהיא זונה האית לה שחא דהאי או
 לא . ודאי שחא אית לה מכל ספרין . חד דעבדי פקודא
 דמלכא . וחד דגרמת ליה להסוא ברה לכל הסוא עיבו .
 לכל האי רחמו דמלכא לגביס . וע"ד כתיב וסהי עוב
 מלך . וסהי עוב . דה מלך סמיס . מחד . דה מלך
 סמוס . דהאי ודאי סוז מחד למאן דלית פקודין דמאריס .
 ותא מדי אי לא יתין סאי מקסרגא . לא יתין לדיקא
 סני גנויז פלאח דומיין לירמא לעלמא דלתי .
 זכאין אינון דלערטו דהאי מקסרגא . וזכאין אינון דל
 אערטו דיה . זכאין אינון דלערטו דיה זאשתיבו מניס . דבגיניס
 יתין כל אינון עבין וכל אינון עדונין וכל אינון
 כסופין דעלמא דלתי . דעליה כתיב (ה) עין לא ראתה
 אלהיס וולתך . וזכאין אינון דלל אערטו דיה . דבגיניס
 יתין גיהנס ופטרדו מארץ סמיס . דהאי אינון חייביא
 דלערטו דיה סו יתיין ליה זאמחטכו אצתריס . ועל דה
 אית לדיקא למחוק ליה סבין . דהאי דבגיניס יתין
 כל אינון עבאן ועדונין וכסופין לעלמא דלתי .
 סועלמא דהאי מקסרגא כד חייביא יתיין ליה מאי איהי .
 אלא אע"פ דלית ליה סועלמא פקודא דמאריס איהו עבדי .
 ותו דהאי אמתקן בנין סאי . דהואיל ואיהו רע אמתקן
 כד עבדי דיה . חייבא לא אמתקן עד דקמיל בר נש .
 כיון דקמיל בני נשא כדון אמתקן ואתגבר בחיליס ואית ליה
 ניימא . כך הסוא מקסרגא דלמאריס מלך סמוס . לא
 אתגבר בחיליס עד דלמטי ליה נשא וימקסרג לון וקמיל
 לון . כדון אית ליה ניימא אמתקן ואתגבר בחיליס . כוזה
 דלמתקן סערא דהייס כד בני נשא סבין ויסכון צלורח
 מישר . אף הכי סאי מקסרגא אמתקן ואתגבר כד
 חייביא יתיין ליה ושלס עלייהו . רחמנא ליסובן .
 זכאין אינון דזכאן ללמא ליה ולאכפאי ליה למזכי דבגיניס
 לעלמא דלתי . ואתקן בני צלמל קדישא דדיר . על
 דהאי אמתר (ג) אשרי אדם עוו לו כך מסלות בלכבס .
 זכאין אינון דהאי עלמא ובעלמא דלתי :

רעיא מהיבנא

ג) **ואהבת את ה' אלהיך וגו'** . פקודה דה לאסנס .
 וסא חוקימא רחמו דקב"ה דעני דב"כ
 לרמחא ליה רחמו סני . כאלכרס דרחיס ליה לקב"ה
 בכמה רחמו ומסר סני ונפשי לגביס . ומחן אוליסנא מאן
 דרחיס ליה לקב"ה איהו מקיים עשר חמירן עילא
 ותתא . וע"ד כל אינון עשר נסיוני דלמנסא אצריס
 וקאוס בכלהו לקבל עשר חמירן . כל נסיונא אמריס
 סיא . אמנסא דהאי אמריס וקאוס דה . וע"ד אינון עשר
 נסיוני קאוס אצריס בכלהו . בגין דלמקסר וזאדבק דומינא
 דקב"ה . דהאי אצריס דבס . מאי סעמא חוקרי אצריס
 רבס . בגין דמאן דקאוס דהאי אצריס אמתקן בעלמא
 עלמא [קלג] אצריס עולם דה רזא דעלמא תתא דלמקסר
 דיה

מראה מקומות (א) ישעי' ס"ד (ב) תלוי פ"ד (ג) דף רסג :

רועה הנאמן

ג) **ואהבת את ה' אלהיך וגו'** . מצוה זו לאהבה .
 והרי ביארנו אהבת הקב"ה שצריך האדם
 לאהבה אותו באהבה גדולה . כאברהם שאהב את הקב"ה
 באהבה גדולה ומסר גופו ונפשו אליו . כמאן אוליסנא מי
 שאהב את הקב"ה הוא מקיים את עשרת הדברות למעלה
 ולמטה . וע"כ כל אותן עשרה נסיונות שנתנסה אברהם
 ועמד בכלם הם כנגד עשרת הדברות . כל נכיון אמירה
 היא . נתנסה באמירה היא ועמד בה . וע"כ אותן עשרה
 נסיונות עמד אברהם בכלם . לפי שנתקשר ונדבק בימינו
 של הקב"ה . שהיא אהבה רבה . מפני מה נקראת אהבה
 רבה . לפי שמי שעומד באהבה הזאת נתקשר בעולם
 העליון [קלג] אהבת עולם זה סוד עולם התחתון שנקשרה
 בו

כל מה וחד ארחה ליה בלמודיו. ודברת כס. ומדבר
 בסו מעבני ליה. אלא דבעי צ"ב לאנסגא גרמיס
 צ"ב [ק"ג] דלא יסמי לימינא ולשמאלא. בשבתך צבידתך.
 לאנסגא גרמיס צביתיס בלחה מיסר וזכרה תקונא. דילסון
 מיסר בני צייתס. ולאנסגא גרמיס עמסון בנתת וצחידו.
 ולא יקול דמילו צבי צייתס יסיר. וכל עובדו צביתיס
 בלחה תקונא. ובלכתך בדרך. לאנסגא בלחה צמלי
 דלורייתא ולתקנא גרמיס צבו כמס דאלמקריד. ולדברא גרמיס
 בלורייתא דלורייתא. ומאי חיבו. כמס דיעקב. לדיון
 לקרבא ולללווא. דבעי למיבז לקתא ולללווא למאריס.
 ועילא מלכו דלורייתא. ובשכבך. לדברא
 גרמיס בדחילו דמאריס. בקדושה ובעניו. דלא יסכח
 חליף לקבליס דמאריס. ובקוץ. למיבז מוסבמן למאריס
 דלמיבז ליה כשמתיס. דהא ככמס חויבין אשכח קמי
 מאריס. וקב"ה עבדי עמיס חסד ולמיבז לה לגיפסי:
 (א) רבי אלעזר אמר ובשכבך ובקוץ. כד בר נס קאים
 בלכח אית ליה לברכא למאריס בשעתא דפקח עיניו. ס"ך
 מנכך. סכי סוו עבדי חסידי קדמאי. נפלח דמיס
 סוו יסבו קמייסו. ובזמנא דלחטבו בליליא אסכן
 ידרייס וקיימו ולעוף בלורייתא ומכרכי על קרייתא. דהא
 בשעתא דחרכובולא קלרי כוין פלוגת ליליא ממש. וכדין קב"ה
 אשכח עס לדיקיא בנתתא דעדן. ואסור לברכא בדין
 מסובכות ומזוהמות. וכן כל שעתא. בנין דבשעתא דבר נס
 נאס רוחיס פרחא מניס. וכדין רוחא מסבאכא סריא על ידיו
 ומסבא לון. ואסור לברכא בלי נפילא. ואי תימח אי
 סכי סא בימחא דלא נאס ולא פרח רוחיס מניס. ולא סריא
 עליה רוחא מסבאכא. אמאי כד עלל לבית הכסא אסור
 לברכא ולקרא בתורה אפילו מלס חדא עד דיסחי
 ידיו. ואי תימח בנין דמולוככין אינון. לאו סכי סוו
 דבמחי אפלכוכו. אלא ווי לבני עלמא דלא משינין
 ולא ידעין ביקרא דמאריסון. ולא ידעו על מאי קיימא
 עלמא. רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא דסריא
 תמן ותמחי מססווא לכלוכא וסנופא. ומיד סריא על
 אינון אלכצין ידיו דבר נס. (ב) והא ענמא דכד צ"ב
 קס בלפרא צבי לאסמחא ידיו מנו נפלח דמיס ממחן דלמחי
 ידיו בקדמיתא. ותו דבעי ליה לצ"ב נללח ידא ימינא
 בשמאלא. ויסמחי ימינא מן שמאלא. לאלמלא
 ימינא על שמאלא. בנין דלא יסבי דוכחא ליגר הרע
 לאלמלא כלל. והא חוקימנא. (ג) א"ר שמעון ובשכבך ובקוץ.
 סא חיי עיפא לבר נס כד איהו מליק בליליא על
 ערסיס צבי לקבלא עליס מלכותא דלעילא בלכא עליס.
 ולאקראתא למחסי בידים פקדונא דנפסיס. ומיד אשמיבז מכל
 מאעיין בישין ומכל רוחא בישין ולא שלמין עליס. בלפרא
 כד קס מערסיס צבי לברכא למאריס. למיעל לבתיס
 ולמסנד קמי היכליס בדחילו מני. ובמר כן
 יללי ללותיס ויבז עיפא מאינון אכסן קדישין. דכתיב
 ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך
 ביראתך. וסכי אוקמוס דלא לבני ליה לבר נס לאעלא לבי כנישתא
 אלא אי אמליך בקדמיתא בלברסי ימון ויעקב. בנין דלוינון
 פקינן ללווא לקמי קב"ה. סה"ד ואני ברוב חסדך. דא
 אברסיס. אבוא ביתך. דא יעקב. אשתחוה אל היכל

כל ענין וענין יש לו דרך בלכדו. ודברת במ. ותדבר
 במ היה צריך לומר. אלא שצריך האדם להתנהג עצמו
 בהם [ק"ג] שלא יטה לימין ולשמאל. בשבתך בביתך.
 להתנהג עצמו בביתו בדרך הישר ובדרך שתוקן. שלמדו
 ממנו בני ביתו. ושיתנהג עצמו עמהם בנחת ובשמחה.
 ואל יטוץ אימה יתירה בבני ביתו. וכל מעשיו בביתו
 יהיו בדרך שתוקן. ובלכתך בדרך. להתנהג בדרך ברברי
 תורה ולתקן עצמו בהם כמו שנצרך. ולהתנהג עצמו
 בדרבי התורה. ומה הוא. כמו שמצינו ביעקב. לדורן
 למלחמה ולתפלה. שצריך ליתן צדקה ולהתפלל לרבנו.
 ועל כלם דברי תורה. ובשכבך. להנהיג עצמו על
 משכבו ביראת רבונו. בקדושה ובענה. שלא יהיה נמצא
 חצוף כנגד רבונו. ובקוץ. לתת שבח והודיה לרבנו
 שהחזיר לו נשמתו. שהרי בכמה חמאים היה נמצא לפני
 רבונו. והקב"ה עשה עמו חסד והחזיר נשמתו לגופו:
 (א) רבי אלעזר אמר ובשכבך ובקוץ. כאשר יקום האדם
 בבקר נצרך לו לברך לרבנו בשעה שפוקח עיניו. איך
 מברך. כך דיו עושים חסידים הראשונים. כלי עם מיס
 היו נותנים לפני ממתם. וכאשר נתעוררו בלילה רחצו
 ידיהם ועמדו לעמוק בתורה וברכו על קריאתה. שהרי
 בשעה שהתרגול קורא אז חצות לילה ממש. ואז הקב"ה
 נמצא עם הצדיקים בנגן העדן. ואסור לברך בידים
 פמאות ומוזהמות. וכן כל היום. לפי שבשעה שהאדם
 ישן רוחו פורח ממנו. ואז רוח הטומאה שורה על ידיו
 ושממא אורחו. ואסור לברך בלי נפילה. ואם תשאל אם
 כן הדי ביום שאינו ישן ולא פרח רוחו ממנו. ואין שורה
 עליו רוח הטומאה. מפני מה כשנכנס לבית הכסא אסור
 לו לברך ולקרא בתורה אפילו דבר אחד עד שירחץ
 ידיו. ואפשר תאמר לפי שמוכלכות הן. לא כן הוא כי
 במה נתלכלכו. אלא וי לבני העולם שאינם משיניחים
 ואינם יודעים בכבוד רבונו. ואין מבינים על מה העולם
 קיים. רוח אחד יש בכל בית הכסא שבעולם ששורה
 שם ונהגה סאתו הלכךך וטנופת. ומיד הוא שורה על
 אותן אצבעות ידי האדם. (ב) והרי למדנו שכאשר האדם
 יקום בבקר צריך ליטוץ ידיו מתוך כלי מיס ממי שנמש
 ידיו בתחלה. ועוד שנצרך לו לאדם ליטוץ יד ימינית
 תחלה בשמאלית. וירחץ ימין מן השמאל. להשלים כח
 הימין על כח השמאל. כדי שלא יתן מקום ליצר הרע
 לשלם כלל. וזה נתבאר. (ג) א"ר שמעון ובשכבך ובקוץ.
 בוא וראה עצה טובה לאדם כשהוא עולה בלילה על
 שמתו צריך לקבל עליו מלכות שלמעלה בלב שלם.
 ולהקדים למסור בידו פקדון נפשו. ומיד ינצל מכל
 מקרים רעים ומכל רעות רעים ולא ישלפו עליו. בבקר
 כשהוא קם ממטתו צריך לברך לרבנו. ליכנס לבית
 הכנסת ולהשתחוה לפני היכלו ביראה גדולה. ואח"כ
 יתפלל תפלתו ויקח עצה ממותן אבות הקדושים. שכחבו
 ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך
 ביראתך. וכך דרשו שאין לו לאדם ליכנס לבית הכנסת
 אלא אם נמליך תחלה באברהם יצחק ויעקב. לפי שהם
 תקנו התפלות לפני הקב"ה. וש"כ ואני ברוב חסדך. זה
 אברהם. אבוא ביתך. זה יעקב. אשתחוה אל היכל

מראה מקומות (א) נאמית י' (ב) מקן ק"ה :

קדש כיראתך. זה יחזק [קלח] וצריך להכליל אותם תחלה ואח"כ יבנם לבית הכנסת ויתפלל תפלתו או כתוב עליו (ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתמאר:

ג) וקשרתם לאות על ידכה. אמר אלעזר הרי דרשו על יד כהה. חו היא יד שמאלית. ובספר האגרות נדרש על יד כהה. כמש"כ כ"ה יהיה זרעך [קלט] והרי ביארו כסוד שלהם ד' בתים של תפלין באופן הזה. קדש לי כל כבוד. שם כנגד חכמה. והיה כי יביאך. כנגד בינה. שמע ישראל ואהבת. כנגד חסד. והיה אם שמע. כנגד גבורה. וכן נכללים כלם כורוע שמאלית שנקראת עז. ככתוב (ג) וכורוע עזו. ואין עז אלא תורה. ואין עז אלא תפלין. והקב"ה מניחם ארבעה למעלה ארבעה למטה. ארבעה במקום המוח [קח] ארבעה במקום שהלב שורה. לפי שזה כזה נקשר. וצריך האדם להתעמר בהם. לפי שזהו שם הקדוש העליון. ככתוב (ז) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך יגו'. וכל מי שנחטט עמדה קדושה עליונה הוה נקרא מלך בארץ. והקב"ה מלך ברקיע. וש"כ (ה) מלך אסור ברהמים. ועם כל זה כמו שהקב"ה מלך למעלה כמו כן הוא מלך למטה. וכתבתם על מוזהות ביתך. כדי שיהיה האדם שלם בכל. ויהיה נמצא שלם במצות רבונן. רשום למעלה רשום למטה. אשרי חלקם של ישראל:

קדש כיראתך. זה יחזק [קלח] וצבי לאכללה לון ברשא ובמר כן ייעול לבי כנישתא וילני ללותיה. כדין כתיב (ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתמאר:

ג) וקשרתם לאות על ידכה. אמר אלעזר סה אוקמוס על יד כהס. וזהו סה שמאלה. ובספרה לאגדתא אמר על יד כהה. כד"ל כ"ס יהיה זרעך [קלט] והס אוקמוס ברזא דילהון ארבע בתי תפלין כהלי גונא. קדש לי כל כבוד. סהס לקבל חכמה. והיה כי יביאך. לקבל בינה. שמע ישראל ואהבת. לקבל חסד. והיה אם שמע. לקבל גבורה. לבתר כלילין כלסו בדרועס שמאלה דלקרי עז. דכתיב (ג) ובזרוע עזו. ואין עז אלא תורה. ואין עז אלא תפלין. וקב"ה נטיל לון ארבע לעילא ארבע לתתא. ארבע באתר דמוחא [קח] ארבע באתר דלבה שריא. בנין דהא ברה אחקשר. וצבי ד"ג לאתעסרס בסו. בנין דלויסו שמו קרישא עלאה. דכתיב (ד) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'. וכל מלון דמתעטר בעסרס קרישא עלאה דה אקרי מלך בארעא. וקב"ה מלך ברקיע. סה"ד (ה) מלך אסור ברהמים. ועס כל דה כמה דקב"ה מלך לעילא סכי נמי סוה מלך לתתא. וככתבתם על מוזהות ביתך. בנין דלויסו בר נס שלים בכלל. וכתבתם שלים בעקודין דמאריס. רשום לעילא רשום לתתא. וצבי מולקטון דישראל:

רעה הנאמן

ו) וקשרתם לאות על ידכה וגו'. אמר רעה הנאמן. רבון העולמים אתה אמת וזורתך אמת. נתת לנו מצות תפלין. לצדיקים נמורים הרי זה שבר כפי מעשיהם פאר על ראשיהם. ומשמשים לאביהם ואמם. כדמיון הגוף שכל האברים שלו משמשים להראש. כך אשה משמשת לבעלה. ויש מלאכים שהם משמשים להנפש. ומלאכים המשמשים להנשמה. וכמו שיש הכרז כי הנהף להנשמה. לפי הכרז בין המלאכים שהם ככחינת גוף למלאכים שהם ככחי' נשמה. ויש נשמה לנשמה ומלאכים למלאכים. (ז) כי נכה מעל נכה שטר וגבהים עליהם. וא"ל שהם נשמה לנשמה כלם אחד. ואע"פ שצדק משל הם כגוף אצל נשמה אלו לא"ל. לפי שמקבלים אלו מא"ל. וכך היא השכינה אע"פ שהיא לעומת שאר האורות של בראי"ה כנשמה אצל גוף. לעומת הקב"ה חשובה כגוף. אבל הכל אחד. כאן גוף ונשמה הכל אחד. מה שאין כך כאדם שגופו ונשמתו הם נפרדים. זה חומר זה שכל. זה חיים זה מות. אבל הקב"ה חיים ושכינתו חיים. וש"כ (ח) עץ חיים היא למחויקים כה. וכל אותן הנרשמים בהסימנים של הקב"ה ושכינתו הם ירשומים בימי חול כמות של תפלין ובאות של מילה. ורשומים כזכור ושומר כשבת. ורשומים בתורה שכתב שניתנה מימין. ובתורה שבעל פה שניתנה משמאל. בהרבה רשימות רשם הקב"ה לישראל. שהיו ניכרים אצל אותן מלאכי הימין התלויים מהקב"ה. או אותן מלאכי השמאל

רעיא מהימנא

ו) וקשרתם לאות על ידכה וגו'. אמר רעיא מהימנא. רבין עלמא אהא קאסו ואורייתך קאסו. יסבת לון מלות תפלין. ללדיקים נמורים איבו אגרא כפוס עובדיהו פאר על רשייהו. ומשמשים לאביון ואמיון. כנוונא דנופא דכל אברים דליה משמשים לרישא. הכי אתתא משמסת לבעלה. ואית מלאכין דלוינון משמשים לנופא. ומלאכין דמשמשים לנשמתא. וכנוונא דליה אפרשותא בין נופא לנשמתא. הכי אית אפרשותא בין מלאכין דנופא למלאכין דנשמתא. ואית נשמתא לנשמתא ומלאכין למלאכין. (ז) כי נכה מעל נכה שטר וגבהים עליהם. ואלין דלוינון נשמתא לנשמתא כלסו חד. ואע"ג דבארת מתלן אינון כנופא אלל נשמתא אלין לאלין. בנין דמקבלין אלין מלאכין. והכי שכינתא אע"ג דליה לקבל שטר כסויס דברי"ה כנשמתא אלל נופא. לקבל קב"ה שביבא כנופא. אבל כלל חד. אכל נופא וכנשמתא כלל חד. מה דללו סכי צבר ס דנופיה ונשמתיה בצרורה. דה מומר ודל שכל. דה מי ודל מותא. אבל קב"ה מיס ושכינתיה מיס. סה"ד (ח) עץ חיים הוא למחויקים כס. וכל אינון דרשימין צשימין דקב"ה ושכינתיה אינון רשימין ציומין דחול צבות דתפלין ובאות דמילה. ורשימין צזכור ושומר בשבת. ורשימין צתורה שכתב דלתייבית מימינא. ובתורה שבעל פה דלתייבית משמאל. בכמה רשימין רשום קב"ה לישראל. לאשתמועטא לגבי מלאכין אלין דימינא דתלין מקב"ה. או אלין דשמאלא

מראה מכוונות (א) יע"פ (ב) דף רפס. (ג) יע"פ (ד) דכ"ס כ"ה (ה) ס"ד (ו) מנפטיס קיט: (ז) קולת סי' א' ע"ג ג'

זיו הוהר

יקלח] גירסא זו כנונה. חסד לאברהם. יואח ליצחק. יעקב קרא לו בית: [קלט] ארת הסלכות נקראת כ"ח: [קח] פוח תיינו נ' ספירות הראשונות של התפארת. והלב חיינו מלכות:

דשמאלה דתליין משכינתה. או תלין דתליין מקב"ה ושכינתיה ביחודה חלה. ודאי תלין דלית בהון תורה רשימין בהס"ד. ותלין דלית בהון מלוה רשימין צנבור"ה. ותלין מארי דתפילין וואת שבת וואת זרית רשימין צנדי"ק. ובעירן עמי הרכך אינון רשימין צאעצברי דערלה ופריעס. עופין צופק וצקרקבן נקלף. צאעצברי דופק וקליפס דקרקבן רשימין עופין למיכל. ובעירן צתרי סימין מעלת גרה ומפרסת פרסה. כלבו רשימין צתרי סימין כנוולא דערלה ופריעה דמתעצבן מעמא קדישא. אבל תלמודי חכמים כלסון רשימין. מנסון כפרסא. ומנסון במלאכין וצארבע חיון דכרסיא. מנסון צככביא וצמולי. ומנסון רשימין צמדות דקצ"ה ואשתמודעין. ואינון דמתעסקין צאורייתא וצמלות לשמא דקצ"ה ושכינתיה שלא על מנת לקבל פרס. אלא כצדא דליתו מחויב ציקרא דצבוי וצמיה. דא חתקשר ודאי וצתרשים צעמודא דלמעשתא ושכינתיה. כאלו ציה סו חד. ומלן דלית ציה תורה צלא מלוה. או מלוה צלא תורה. כביכול כאלו ציה סו צפרודא. אבל צדא דלא כאלילא דענפוי מתפרדין לימינא ולשמאלא. ולינלא יחודא דפרווייסו צלמעיתא. רשיעיא אינון רשימין צלא סימין דפרסה. אינון דלית להון תפילין על רישא ודרועא. ואינון דלא רשימין צתורה וצמלות. ותלין דלא נקרין זכור ושמור. ולא רשימין צתכלת ולבן דליות. אינון דלא רשימין צבלין סימין שקצ הס לבי. לאו אינון ישראל חלה עמי הרכך. מה תלין שקצ ושרץ און אינון שקצ ושרץ. כמה דלוקמיה מארי מתמיינן. עמי הרכך הס שרץ וכשותיהם שקצ. ועל צנותיהם נאמר ארוך שוכב עם כל בהמה.— ע"כ ר"מ :

א) מרכבם מכל העמים חשק וגו' כי אתם המעט מכל העמים. רבי יהודה פתח (ג) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאוס מחמת ריון. ברב עם הדרת מלך. אלו הם ישראל שכתוב בהם (ג) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. ועם הזה עולה לכמה אלפי ולכמה רבבות. וכשהם רבים במספרם זה כבוד של הקב"ה. שהרי עליונים ותחתונים משבחים שם מלך העליון. ומשבחים לו בשביל עם הקדוש הזה. וש"כ רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה. ואם תשאל הלא כתוב כי אתם המעט מכל העמים. אלא מכל העמים יחד בודאי כן. אבל מעט אחד הרבה יותר הם. שהרי אין עם בכל העולם רב וגדול כישראל. ואם תשאל הלא בני ישמעאל והלא בני אדום כמה הם. ודאי אלה רבים הם. אבל כל שאר עמים כלם מתערבים אלה באלה. בנים יש לעם זה בעם אחר. ולא"ה בנים של עם אחר ואלו באחר. ולפיכך אין עם בכל העולם רב וגדול כישראל. עם בריר ויחיד בלי תערובת אחר כלל. שנאמר כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' וגו'. וע"כ ברב עם הדרת מלך. תפארת ברב עם העליון הקדוש ברוב הוא :

ד) שמר הברית והחסד להבניו ולשמרי מצותיו לאלף דור. פתח רבי שמעון ואמר (ה) הן עוד היום נרדף וגו'. מתרא זה בתנאר שכאשר ישראל יתעוררו בתשובה לפני הקב"ה. בוכות התורה ישובו ארץ הקדושה ויאספו מן הגלות. שהרי ודאי יום אחד יהיה גלות לישראל

דשמאלה דתליין משכינתה. או תלין דתליין מקב"ה ושכינתיה ביחודה חלה. ודאי תלין דלית בהון תורה רשימין בהס"ד. ותלין דלית בהון מלוה רשימין צנבור"ה. ותלין מארי דתפילין וואת שבת וואת זרית רשימין צנדי"ק. ובעירן עמי הרכך אינון רשימין צאעצברי דערלה ופריעס. עופין צופק וצקרקבן נקלף. צאעצברי דופק וקליפס דקרקבן רשימין עופין למיכל. ובעירן צתרי סימין מעלת גרה ומפרסת פרסה. כלבו רשימין צתרי סימין כנוולא דערלה ופריעה דמתעצבן מעמא קדישא. אבל תלמודי חכמים כלסון רשימין. מנסון כפרסא. ומנסון במלאכין וצארבע חיון דכרסיא. מנסון צככביא וצמולי. ומנסון רשימין צמדות דקצ"ה ואשתמודעין. ואינון דמתעסקין צאורייתא וצמלות לשמא דקצ"ה ושכינתיה שלא על מנת לקבל פרס. אלא כצדא דליתו מחויב ציקרא דצבוי וצמיה. דא חתקשר ודאי וצתרשים צעמודא דלמעשתא ושכינתיה. כאלו ציה סו חד. ומלן דלית ציה תורה צלא מלוה. או מלוה צלא תורה. כביכול כאלו ציה סו צפרודא. אבל צדא דלא כאלילא דענפוי מתפרדין לימינא ולשמאלא. ולינלא יחודא דפרווייסו צלמעיתא. רשיעיא אינון רשימין צלא סימין דפרסה. אינון דלית להון תפילין על רישא ודרועא. ואינון דלא רשימין צתורה וצמלות. ותלין דלא נקרין זכור ושמור. ולא רשימין צתכלת ולבן דליות. אינון דלא רשימין צבלין סימין שקצ הס לבי. לאו אינון ישראל חלה עמי הרכך. מה תלין שקצ ושרץ און אינון שקצ ושרץ. כמה דלוקמיה מארי מתמיינן. עמי הרכך הס שרץ וכשותיהם שקצ. ועל צנותיהם נאמר ארוך שוכב עם כל בהמה.— ע"כ ר"מ :

א) מרכבם מכל העמים חשק וגו' כי אתם המעט מכל העמים. רבי יהודה פתח (ג) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאוס מחמת ריון. ברב עם הדרת מלך. אלו הם ישראל שכתוב בהם (ג) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. ועם הזה עולה לכמה אלפי ולכמה רבבות. וכשהם רבים במספרם זה כבוד של הקב"ה. שהרי עליונים ותחתונים משבחים שם מלך העליון. ומשבחים לו בשביל עם הקדוש הזה. וש"כ רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הס. ואי תימא הא כתבי כי אתם המעט מכל העמים. אלא מכל העמים ודאי. אבל מעמא חד יסיר סניאין אינון. דהא לית עמא צכל עלמא רב וסגי כישראל. ואי תימא הא בני ישמעאל והא בני אדום כמה אינון. ודאי הני סניאין אינון. אבל כל שאר עמי כלבו מתערבי ללין צבלין. בניו לית לעס דא בעס דא. ולאלין בניו עס אחרא ואלין צאחרא. ובג"כ לית עמא צכל עלמא רב וסגי כישראל. עמא צירא ויחידא צלא ערצויא אחרא כלל. דכתיב כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' וגו'. וע"כ ברב עם הדרת מלך. הדורא אינו דמלכא עלאה קודשא צירך סו :

ד) שמר הברית והחסד להבניו ולשמרי מצותיו לאלף דור. פתח רבי שמעון ואמר (ה) הן עוד היום נרדף וגו'. והי קתא אוקומיה דכד ישראל יתעוררו בתשובה לקמי קצ"ה. צוכו דאורייתא יתבון לארעא קדישא ויתכשון מן גלותא. דהא ודאי יומא חד יסא גלותא לישראל

לישראל ולא יותר. וש"כ (ה) נתנני שוממה כל היום דוה. ואם לא ישובו אומר הקב"ה הן עוד היום נדורף לא עת האסף המקנה. בלי זכות ובלוי מעשים טובים. אבל רפואה אחת לכם. השקו הצאון. תעסקו בתורה שהיה שותים מימי התורה. ולכו רעו למקום מנוחה למקום טוב ועונג של נחלתכם. ד"א הן עוד היום גדול. זה הוא יום שנקרא (ג) יום מהומה ומבוסה ומבוכה. יום שבו נחרב בית המקדש ונפלו ישראל בגלות. ובעבור מעשים הרעים יום זה הוא נמשך ונתגדל. וש"כ הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה. לפי שהם מושכים לו ליום ההוא. השקו הצאון. כמו שגדש דריוני ברבני תורה. שהרי בזכות התורה יצאו ישראל מן הגלות. ישראל מה אומרים. ויאמרו לא נובל עד אשר יאספו כל העדרים. עד שיאספו כל שאר ימים העצויים [קמ"ה] ונללו את האבן. ויסרו לאותו דין הקשה של היום ההוא השולט על פי הבאר. ונמצאת באר הקשה היא בגלות עמנו [קמ"ה] ובאשר תתגלה אותה הבאר ואכן היא לא תשלט עליה. מיד והשקיני הצאון. ועתיד הקב"ה בסוף הימים להשיב את ישראל לארץ הקדושה. ולקבץ אותם מן הגלות. ואיזה הם סוף הימים. זהו שהיא אחרית הימים [קמ"ה] עם אחרית הימים הוא סבלו ישראל גלות. וש"כ (ג) בצר לך ומצאוך כל הרברים האלה באחרית הימים. ובתוב וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. באחרית הימים וקרא. וזהו היא השכינה הקדושה שהיא בגלות. ועם אחרית הימים הוא קבלו עונשם בגלות. ובה יעשה הקב"ה נקמות לישראל תמיד. וש"כ (ד) אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. ובכל מקום אחרית הימים זו היא. ועתיד הקב"ה להחזירה למקומה. וש"כ (ה) והיה באחרית הימים נכון יהיה דר בית ה' וגו'. זה הוא יום [תמים] [קמ"ו] ואחריו כשיתחיל צל להעשות (בהתחלת) [בשארית] יום האחרון. כמו בזמן חורבן ביהמ"ק שהיה בנשות על הערב ליכנס. כתוב (ו) אוי לנו כי פנה היום כי נמו צללי ערב. ויום יצטרף הוא קץ הגלות. וישוער זה הצל ישועה מפחדים [חצ"י]. ובגדול אמת איש שהוא נבר בין הגברים [קמ"ה] וזכר סוד הזה בין החברים הוא מה שכתוב (ז) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עליו ארץ. כי תמול אנחנו בגלות. ולא ידענו כי צל ירענו עליו ארץ. שורה הקץ שיראה אותנו הקב"ה עלי ארץ הקדושה. אשרי חלקו מי שיראה הקץ. ואשרי חלקו מי שלא יראה אותו [קמ"ו] וי למו שזרמן כאשר יתבע אריה הנדורף להתחבר בזוגתו. כל שכן בשעה שזורגו יחד. על אותה השעה כתוב אריה

לישראל יצא ימיר. (הס"ד ה) נתני שוממה כל היום דוה. וזו לא ימוכון קב"ה אומר סן עוד סיוס גדול לא עת האסף המקנה. בלא זכו ובלא עובדין דכסין. אבל אסותא חד לכו. הסקי סללן. אשפלו בצוריותא דאתסקיין מימי אריותא. ולכו רעו לאתר דייחאל לאתר סבא וכסותא דאתסנתכון. ד"א סן עוד סיוס גדול. דא הוא יוס דלקרי (ג) יוס מהומס ומבוסס ומבוסס. יומא דביס אחרביי בי מקדשא ונפלו ישראל בגלותא. וננין עובדין ציטין סיוס יומא אמתשך ואתריי. הס"ד סן עוד סיוס גדול לא עת האסף המקנה. בנין דלוינון משכין ליוס להאזע יומא. ססקו סללן. כתיב דאתמר במלי דאריותא. דסא בזכוסט דאריותא יסקין ישראל מן גלותא. ישראל מאי קלמרי. ויהמרו לא יכל עד אשר יאספו כל סעדרים. עד דיתכנסו כל סאר יומין עליון [קמ"ה] וגללו את סא סלן. ויגדרין להאזע דינא קסיו דססוה יומא דסלסא על פי הבאר. ואתסנתכט סיוס באר בגלותא עמנא [קמ"ה] וכד תתגלי סיוס באר והסיו אבן לא סתלס עלה. מיד והשקיני סללן. ווימין קב"ס בסוף יומיא לאסדרא לישראל לארעא קדישא. ולאכנסא לין מגלותא. ומאן לוינון סוף יומיא. סיוס דסיו אחרית סיוס [קמ"ה] בסי' אחרית סיוס סבלו ישראל גלותא. סיוס (ג) בצר לך ומללך כל סדכרים סללס באתרית סיוס. וכמיב וקראת אתסס סדכרים באתרית סיוס. באתרית סיוס דייקא. ודא היא כנסת ישראל בגלותא. ועס אחרית סיוס דא קבילו עוכסא בגלותא. וכדא יעביד קב"ס נוקמין לישראל תדירא. (ד) אשר יעסה העם הזה לעמך באתרית סיוס. וככל אתר אחרית סיוס דא סיוס. וקב"ס ומין לאתבא לס לאתרהס. (הס"ד ה) זסיוס באתרית סיוס נכון יסיוס סר בית ס' וגו'. ודא סוה יוס [תמים] [קמ"ד] ומדסלרי כל למעבד (בשירותא) [בשאריותא] דיומא אחרא. כמס בזמנא דאתחייב מקדשא דכוס נסס לל למיעל. (הס"ד ו) אוי לנו כי פנה סיוס כי נסו לללי ערב. ויום יצטרף סוה סוף גלותא. ושיעורא דסלו לל שרית קמציין [פלג"א]. ובגדול דמסחא דכר נס גבר צין גוברין [קמ"ה] ודוכרנא דסלו רוא צין חפריא דכתיב (ז) כי תמול אנחנו ולא נדע כי לל ימינו עליו ארץ. כי תמול אנחנו בגלותא. ולא סיונא ירעני כי לל ימינו עליו ארץ. לאסרסרס לון קב"ס עליו ארץ. וזכסס חולקיס מלן דמני ליוס. וזכסס חולקיס מלן דלל חמי ליוס [קמ"ה] ווי למאן דידומן כ' יתבע אריה רכרבא לאתחברא לנוקביוס. על סיוס סעמא כפיוס

מראה מקומות (6) איס' א' (7) יספי' ב' (8) יספי' ב' (9) יספי' ב' (10) איס' ה'

זיו חזרה

קמ"ו מי עד שכל הסירות יתר ישפיעו אורות של חסד ורחמים: [קמ"ג] ואת חבאר זו הכלכות והשכינה הקדושה: [קמ"ג] זו הכלכות והשכינה הקדושה שנקראת אחרית הימים כי היא מסירה האחרונה: [קמ"ד] עתה יבאר כאילו זמן תתעורר אחרית הימים. ואמר שנתו כאשר יעבור היום תמים היום חירוע שהוא אלף החמישי. שעליו נאמר נתתי שוממה כל היום דוה. שהור נחפך לדוה. ונב אחריו כן כאלף הששי בשארית היום. היינו כשיתחיל להעשות צל הערב. שבחשבון הימים שלנו הוא בהתחלת שש שעות האחרונות של היום, היינו רובע האחרון של השעות לעת. כמו שהיה חורבן הבית בעת התחלת צללי ערב. או נכון יהיה חר בית ה' עם בית המקדש שישאלו מעינים לראותו. ולפי חשבון יומן של הקב"ה שהוא אלף שנה מניע על רובע היום ר"ש שנה. ואשרי זה זה אמר דור אם אתן שנת לעיני וגו' עד אבנא מקום לחי. ולא אמר שנה לעיני. וגם אמר ערבט גר למשיחי וגו'. והבטוין יבין. ואן יהי' קץ הגלות של כל הגלויות. וישראל ישכנו כמנוחת על ארסחם ומלכס נגיהם וחי' בראשם בבית המקדש. ויהי' ח' לכלך על כל הארץ. ויבדואי שאתחלתא דגמולא תחילת זמן רב מקום לאש. כראיתא בזוחר במקום אחר רמו שבשנת חרס' תחיי' פקידה לנאמולא. וכראיתא בירושלמי ברבות ס"ה מעשה ברבי חייה רבה וז"ל כן חלפתא שהיו מהלכין בדרך והיו אילת השחר שבקעה אורה. א"ל ר"ה לרשב"ה כן היא גדולתן של ישראל קיימא קיימא וכל מה שהולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא. דבתיב כי אשב בתוך ה' אור לי וכו' יעו"ש: [קמ"ס] זה השיעור הוא סוד כנסו שאין זכור אל סוד ה' ליראיו: [קמ"ו] כן אנו יכולים לומר על שנות תרע"ט הר"ם חרס"א שנים שאין חפץ בהן. שישאל בארצות אירוסא בגאון למכא יוכל להרג ולאבד למכא ולהרסא חרוב וברעב. החיים מקנאים המתים. ויתצר השני השחר בקע אורו בחום השערה. שמשלת ברישויא מרשה כנפי ממשלתה על ארץ ישראל. וחבריוהו כרוז שברצונה שישאל ויתצור בלוליסא קמא קמא

(א) אריה שאג מי לא יירא וגו'. הוא וראה בתחלה כתוב
 (ב) שאג ישאג על נהרו. ובזמן שהוא כאשר יצא לקחת
 את בת זוגו. או אריה שאג מי לא יירא ה' אלהים דבר
 מי לא יבוא. על שעה ההיא נאמר (ג) ושב ה' אליהו
 את שבותו יגו'. ושב מהו ושב [קמו] אלא הקב"ה שב
 להשכינה מן הגלות. ושב צדיק להודונו במקומו. ובכך
 כתוב (ד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.
 ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

(ה) אריה שאג מי לא יירא וגו'. תא חוי בקדמיתא כתיב
 (ב) שאג ישאג על נהרו. ובההוא זמנא כד יפוק לקבלא
 לבת זוגו. כדון אריה שאג מי לא יירא ה' אלהים דבר
 מי לא יבוא. בההוא שעתא כתיב (ג) וכב ה' אליהו
 את שבותך וגו'. וכב מאי הוא [קמו] אלא קב"ה שב
 לכנסת ישראל מגלותא. וכב לדיק לאודונו בהתריס. כדון
 כתיב (ד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.
 ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת עקב

(א) והיה עקב תשמעון את המעשרים האלה וגו'. רבי
 יהודה פתח (ו) שמע עמי ואעידה בך ישראל
 אם תשמע לי. שמע עמי. בכמה מקומות הוזכרה התורה
 לאדם, בכמה מקומות מזהיר הקב"ה בו באדם. והכל
 לתועלת האדם בשביל השמור מצות התורה. כי כל מי
 ששומר דרכי התורה ועוסק בה, הוא כמי שעוסק בהשם
 הקדוש. שלמדנו כי התורה כלה שמו של הקב"ה היא.
 ומי שעוסק בה כמי שעוסק בהשם הקדוש. לפי שהתורה
 כלה היא שם קדוש אחד. שם העליון. שם הכולל כל
 השמות. ומי שמנער אות אחת ממנה כאילו עשה פגם
 בהשם הקדוש. (ז) רבי אלעזר אמר זכאים הם הצדיקים
 היודעים דרכי הקב"ה לבת בהם. לפי שהם עוסקים
 בתורה יומם וליילה. שכל מי שעוסק בתורה יומם וליילה
 נחלף שני עולמות. עולם שלמעלה ועולם שלמטה. נחלף
 עולם הזה אע"פ שאין האדם עוסק בה לשמה. ונחלף
 עולם העליון שהוא כאשר האדם עוסק בה לשמה. הוא
 וראה מה כתוב (ח) אורך ימים בימינה בשמאלה עשר
 וכבוד. אורך ימים בימינה. מי שהולך לימינה של התורה
 אריבת חיים היא לעולם הבא. שזוכה שם לכבוד התורה.
 שהוא כבוד וכתר להתעשר על הכל. כי כתר התורה
 בעולם הבא הוא. בשמאלה עשר וכבוד. בעולם הזה.
 שאע"פ שאינו עוסק בה לשמה זוכה בעולם הזה לעושר
 וכבוד. שהרי רבי היא כשכא מבבל לארץ ישראל היה
 קורא בתורה עד שהיו פניו סאירות כשמש. וכאשר עמדו
 לפניו כל אותן העמלים בתורה היה אומר זה עסק
 בתורה לשמה. זה לא עסק לשמה. והיה מתפלל על
 אותו שעסק לשמה שיהיה כך תמיד ויזכה לעולם הבא.
 והתפלל על אותו שלא עסק בה לשמה שיבוא לעסק
 בה לשמה ויזכה לחיי עולם. יום אחד ראה תלמיד אחד
 שהיה לומד תורה ופניו צוריקות. אמר וראי שמהרהר
 בעבירה הוא זה. קרא אותו לפניו והמשיכו בדברי תורה
 עד שנתישב רוחו בקרבו. מן יום ההוא והלאה לקח על
 עצמו שלא ירדוף אותו אותן שהורוים רעים. ושעוסק
 בתורה לשמה. א"ר יוסי כשרואה אדם שהרהורים רעים
 באים אליו. יעסוק בתורה ואו יעברו ממנו. א"ר אלעזר
 כאשר צד הרע ההוא בא להסית לו לאדם. יאמר אותו
 אצל

(א) והיה עקב תשמעון את המעשרים האלה וגו'. רבי
 יהודה פתח (ו) שמע עמי ואעידה בך ישראל
 אם תשמע לי. שמע עמי. בכמה אתרין אוהרת אורייתא
 לבר נש. בכמה אתרין קב"ה אוהר ציט דבר נש. וכלל
 לתועלתא דבר נש בנין דינשר פקודי אורייתא. דכל מאן
 דינשר ארתי אורייתא ושתדל בה. כמאן דשתדל בשמא
 קדישא. דתניין אורייתא כלא שמה אורייתא קדישא.
 ומאן דשתדל בה כמאן דשתדל בשמא קדישא. בנין דאורייתא
 כלא מד שמה קדישא אישי. שמה עלאה. שמה דכליל כל
 שמא. ומאן דגרס אות חד מינה כאלו עבד פנימותא
 בשמא קדישא. (ז) רבי אלעזר אמר זכאין אינון לדיקא
 דידיה אורייתא קדישא למיול בה. בנין דאינון ושתדלי
 באורייתא ימא וליילה. דכל מאן דשתדל באורייתא יומי וליילה
 אחסין תרי עלמין. עלמא דלעילא ועלמא תתא. אחסין
 האי עלמא אע"ג דלא התעסק בה בר נש לשמה. ואחסין
 ההוא עלמא עלאה כד התעסק בה ב"ג לשמה. תא
 חוי מאי כתיב (ח) אורך ימים בימינה בשמאלה עשר
 וכבוד. אורך ימים בימינה. מאן דהויל לימינה דאורייתא
 ארכא דחין אישי לעלמא דתמי. דזכי תמן ליקרא דאורייתא.
 דאישי יקרא וכתיב לאתעשרא על כלא. דכתיב דאורייתא
 בההוא עלמא אישי. בשמאלה עשר וכבוד. בהאי עלמא.
 דאע"ג דלא התעסק בה לשמה וכי בהאי עלמא בעומרא
 ויקרא. דהא רבי מייל כד אתא מהתם לארעא דישראל
 קרא באורייתא עד דהוי אנפוי נסירין כשמשא. וכד הו קיימין
 קמיס כל אינון דלעילא באורייתא הוה אמר דא שתדל
 באורייתא לשמה. ודא לא שתדנ לשמה. והוה ללי על
 ההוא דלתעסק לשמה לדיסוי ככי תדיר ויזכי לעלמא דתמי
 וללי על ההוא דלא התעסק בה לשמה דייתי לתעסקא
 בה לשמה ויזכי לחיי עולמא. יומא חד חמא חד תלמיד
 דהוה לטי באורייתא ואנפוי מוריקין. אמר דלאי מהסרה
 בהתקאה אישי דנא. אחיד ליה לקמיס ואחמיק ליה במלין דאורייתא
 עד דלתישב רוחיה בנפיש. מן ההוא יומא ולהלאה שוי על
 רוחיה דלא ירדף בשר אינון סרוכין בישא. ויפתל
 באורייתא לשמה. א"ר יוסי כד חמי בר נש דהכרוכין בישא
 אחין לגביה. יתעסק באורייתא וכדון יתעברין מינה. א"ר אלעזר
 כד ההוא סכרא בישא אחי למפתי ליה לבר נש. יהא משק
 ליה

מראה מקומות (א) פסוק (ב) יומי (ג) דכריס (ד) תליס ק"מ (ה) משפטים קכג (ו) תליס פ"א (ז) וישב קס"ט (ח) משלי ג'

זיו הזהר

קמון שאחי לז לומר והשיב. ומתריץ שמוכב על השכינה שתצא עם ישראל מן הגלות כפתרה בימינו אמן:

אצל חברי תורה ויפרוש ממנו. בוא וראה הרי למדנו שכאשר זה צד הרע עומד לפני הקב"ה לקטרג על העולם בשביל מעשים רעים. חס הקב"ה על העולם ונתן עצה להנשום להנצל ממנו. ולא וכל לשלם עליהם ולא על מעשיהם. ומה היא העצה. לעסוק כתורה וינצלו ממנו. מניין. שכתוב (א) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר. מה כתוב אחריו. לשמך מאשת רע מחלקת לשון נכריה. וזה הוא צד הטומאה צד הרע שהוא עומד תמיד לפני הקב"ה לקטרג ולהוכיח חסאי האנשים.. אשרי הלקם של ישראל שהם רבקים כו בהקב"ה כראוי. ונתן להם עצה להנצל מכל צדדים רעים שבעולם. לפי שהם עם קדוש לנחלתו וחלקו. ועל כן נתן להם עצה בכל דבר. וכאיים הם בעולם הזה ובעולם הבא:

(ג) ו**אֵהָבֶךָ** וברכך והרבך וגו'. רבי יהודה היה שכיח לפני רבי שמעון. אמר לו ישראל מאיזה מקום מתברכים. א"ל או לעולם שאין משגיחים ואין מסתכלים האנשים בכבוד שלך העליון. בוא וראה בזמן שנמצאו ישראל וכאיים לפני הקב"ה. והיו העולמות מחוברים בעץ עליון קדוש אחד שבו מוון של הבל (א) היה נתברך העץ מהמקום שכל הברכות נאספות בו (ב) ובו נתמנו ונשתלו שרשינו. וישראל למטה היו מתברכים מהמקום שכל אותן הברכות נשפעות בו. ולא נתעכבו מציצת (ג) וש"כ (ד) יברכך ה' מציון. וכתוב (ד) כצל הרמון שיוצא על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם (ד) וזה הוא מאור העולם. שכתוב (ה) מציון מכלל יופי אלהים הופיע. הופיע האיר. כמש"כ הופיע מהר פארן (ה) וזה המאור כאשר יופיע יאיר לכל העולמות. וכאשר זה המאור נתעורר הכל הוא בהודגות. הכל הוא בהביבור. הכל הוא בשלמות. או הוא שלום של הכל. שלום שצמעהל ושלמטה. וש"כ (ו) ירו שלום כחילך שלוח בארמנותיך:

(ז) **כִּי תֵאֱמַר** בלבבך רבים הגוים האלה ממני וגו'. לא תירא מהם וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר (ח) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. בוא וראה שלישה הם שמפחדים ואין יודעים ממה מפחדים. וזה נתבאר (ו) אבל יש מי שמפחד ואינו יודע ממה הוא מפחד לפי שיש בו חסאים. שאינו יודע שהם חסאים ואינו משגיח בהם. והוא מפחד מימי רע. איהו הם ימי רע. אלו אהרן הימים שהם מוכוונים לרע. ומי הרוא. ומי רע. זה יצר הרע שהוא נקרא רע. ויש לו ימים ידועים שניתנה לו רשות בעולם להסית לכל אותן המטמאים דרכיהם. כי מי שבא להטמא מטמאים לו. ואלה הם שנקראים ימי רע. ואלה מסוגים על אותן עבירות שהאנשים רשעים בהם בעקבותיהם (ז) בוא וראה כל אותן המטמאים דרכיהם כמה מחנות רוחות

ליה לגבי אורייתא ויפסקת מניה. תא חוי הא תנין דכו האני ספרא בישא קיימא קיימא דקדושא בריך סול לאספאה על עלמא בגין עובדין זינין. קב"ה חס על עלמא וייסיב עיפא לבני נשא לאסתובא מניה. ולא יכיל לאסתפא עליהון ולא על עובדיהון. ומאי חוי עפא. לאסתדלא באורייתא וישהבו מניה. מלן. דכתיב (א) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר. מאי כתיב בתריה. לשמך מאשת רע מחלקת לשון נכריה. וזה הוא ספרא מחאבא ספרא אחרא דאיהו קיימא תדיר קמי קב"ה לאספאה ולאדכרא חוביהון דבני נשא.. זכאה חולקסון דישאל דאינון מתדבקין ביה דקב"ה כדקא חוי. וייסיב לון עיפא לאסתובא מכל סערין אחרני דעלמא. בגין דאינון עמא קדישא לאסתפיה ויחולקין. ועל דא יבז לון עיפא בכלא. וכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דלתי:

(ג) ו**אֵהָבֶךָ** וברכך והרבך וגו'. רבי יסודה הוה שכיח קמי רבי שמעון. אמר ליה ישראל מאיזה מקום מתברכין. א"ל ווי לעלמא דלא משגיחין ולא מסתכלין בני נשא ביקרא דמלכא עלאה. תא חוי בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין קמי קב"ה.. וסוון עלמין שכיחין כחד אילנא דעלאה קדישא דמוונא דללא ביה (א) הוה מתברך מאתר דכל ברכאן כנישין ביה (ב) וביה לחגטע ואשמילו שרשי. וישראל לתתא הוון מתברכאן מאתר דכל אינון ברכאן נפקין ביה. ולא מתעכבי למיסק (ג) ה"ד (ג) יברכך ה' מציון. וכתיב (ד) כצל הרמון שיוצא על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם (ד) וזה הוא מאור העולם. שכתוב (ה) מציון מכלל יופי אלהים הופיע. הופיע נסיר. כד"א הופיע מהר פארן (ה) וזה נסירנו כד ינסר ינסר לכלהו עלמין. וכד הלי כסירא אשתד' כלא הוה בחברותא. כלא הוה ברחימותא. כלא הוה בשלימו. כדין הוה שלמא דכלא. שלמא דעילא לתתא. ה"ד (ו) ירו שלום כחילך שלוח בארמנותיך:

(ז) **כִּי תֵאֱמַר** בלבבך רבים הגוים האלה ממני וגו'. לא תירא מהם וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר (ח) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. תא חוי. פלה אינון דחלין ולא ידעין ממאי דחלין. ואוקמוה (ז) אבל אית מאן דחיל ולא ידע ממאי איהו דחיל בגין אינון חסאין. ללא ידע דאינון חסאין ולא אשגה בסו. ואיהו חסיל מימי רע. מאן אינון ימי רע. אלנין אינון יומין דאודמנן בהסוה רע. ומאן איהו. דא הוה ילך סרע דאיהו אקרי רע. ואיהו ליה יומין ידעין דאיהו ליה רעו בעלמא לאסתפא לכל אינון דמסאבי אורייתו. דמאן דלתי לאסתפא מסאבין ליה. ואלנין אינון אקרו ימי רע. ואלנין ממנן על אינון חובין דאין ביה נשא בעקביהו (ז) תא חוי כל אינון דמסאבי. אורייתו כמה חבילן סערין

מראה מקומות (א) משלי (ב) דברי הימים (ג) תלמוד בבלי (ד) שם ק"ג (ה) שם ל' (ו) שם ק"כ (ז) מקן ק"ח. (ח) תלמוד בבלי

זו הזהר

פרשת עקב. (א) זה התפארת שנקרא עץ החיים. ובלשון הקבלה נקרא ועיר אפסין. ענינו פני קמנות לעומת עולם החכמה המורווג עם הבינה שנקראים אבא ואמא. והתפארת המורווג עם הסלכות נקראים ברא וברתא: (ב) היינו מעולם הבינה שמקבלת הארת השפע מעולם החכמה: (ג) היינו מספירת סוד שנקרא ציון המעביר את השפע מן התפארת לסלכות. והיא תחלק שכל ותתן טרף פרישיות להעולמות אשר תחתיה ולכל הנמצאים בהם. וכיון שמשני השפע להיוסוף אין תעכב שום. בסוד ולא יכול יוסף להתאפק: (ד) מל תרמון היינו השפע הבאה מן חכמה וכינה שותלשלת עד הספירות נצח הוד סוד שנקראים הררי ציון. ומשם נשפע חיים עד העולם ע"י המלכות: (ה) אלהים היינו המלכות השפע להעולמות מן ציון שהוא סכלל יופי. בסוד יהיה יוסף יפה תואר וגו': (ו) הקטין דם המלכה שערן והנושל צפרינו אם אינו נושל ידיו אח"כ: (ז) כגון דברים שאין נחשבים כמס"ה ל"ח. דהיינו הסתכלות בגשמים. מ"ל. נעלמים. קצת כגול. אבק לת"ר. מלבין פני חברו. דבור כביהב"ג. אין עונים אמן ויהא ששית רבה. גלוי ראש. ועוד כדומה

רוחות רעות נודמנין להם וממטאים אותם. בדרך שהארם רוצה לייסך מוליכים אותו בדרך ההוא ממש. בא ארם להטהר הרבה הם העוורים זו.. ולפיכך כל מי שהוא רשע באותן העבירות שרש בהן ברגליו אינו מרגיש בהן ומפחד תמיד. דוד המלך היה נשמר תמיד מעבירות האלה. וכשהיה יוצא למלחמה היה מפשפש במעשיו. וע"כ לא נתירא להתגר עמהם מלחמה. וכוא וראה ארבעה מלכים היו. מה ששאל זה לא שאל זה. דוד אמר (א) אררף אייבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם. מה המעט. לפי שהיה נשמר מאותן העבירות. ולא נתן מקום לשונאים שלו לשלוט. וע"כ בקש לדרוף אחריהם תמיד. ולא שירדפו הם אחריו לתבוע חטאיו וליפול בידיהם. אלא היה מפחד תמיד. אע"פ שהיה מפשפש במעשיו. אבל לא כדוד המלך. הוא שאל לדרוף אחריהם ולא יתגר בהם. אלא שהקב"ה יהרגם. וכך היה שכתוב (ב) וירדפם אסא והעם אשר עמו וגו'. וכתוב ויגוף ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינצו הכושים. דוד מה כתוב בו (ג) ויכס דוד מהגשף ועד הערב למחרתם. אבל אסא הוא רדף והקב"ה הרג. יהושפט מלך יהודה כמו כן היה שואל ואמר. אין ביכלתי לדרף ולא להרג. אלא אני אומר ואתה תהרגם. לפי שהיה מפשפש כל כך במעשיו כאסא. והקב"ה עשה לו כך. שכתוב (ד) ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' מארבים על בני עמון מואב ויהר שער הכאים ליהודה וינגפו חוקיה מלך יהודה כמו כן היה אומר. אני אין ביכלתי לא לומר ולא לדרף ולא להתגר מלחמה. לפי שנתירא מאותן עבירות שאמרנו. מה כתוב (ה) ויהי בליהא ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף וישכימו כבקר והנה כלם פגרים מתים. וחוקיה היה יושב בביתו ושכב במטרתו והקב"ה הרג אותם. ואם צדיקים האלה היו מפחדים מאותן העבירות. שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. לפיכך צדיקי האדם להיות נשמר מאותן העבירות ולפשפש במעשיו כמו שאמרנו. כדי שלא ישלמו עליו אותן ימי הרע שאין מרחמים עליו.. ולפיכך אמר דוד למה אירא. ידאתי לא כתוב אלא אירא. שאין לי לפחד מאותן ימי רע. כמו שאמרנו. אולי לי לפחד שתהיה[ת] עון עקבי יסבני. אזו עקבי. אלו הן בסוד האמונה [ח] שכתוב וידו אוחות בעקב עשו. זה הוא עקבי. ואותן עקבות הן מסתכלין תמיד באותה העבירה שהארם רש בה בעקביו.. וכאים הם הצדיקים שיודעים להשתמר מחטאותיהם. והם מפשפשים תמיד במעשיהם. כדי שלא ימצא עליהם מקטרג בעולם הזה. ולא יסמין עליהם בעולם הבא. שהרי התורה מתקנת להם דרכים ושבילים ללכת בהם. שכתוב (ו) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום:

סטיקין אודמנין לגבייהו ומסאבי לכו. באורחא דבטי בר כס למייך בההוא אורחא מדבדין ליה ממש. אחי בר כס לאתדכאה כמה אינון דמטייעין ליה.. ובגין כך כל מאן דלויחא חמי באינון חסאין דרש כסו ברגליו לא ידע צהו ודחיל מדירא. דוד מלכא הוה אסתמרא תדיר מחובין אלני. וכד הוה נסיק לקרבא הוה מפשפש לון. וע"ד לא דחיל לאנחא עמיון קרבא. ותא חזי ארבע מלכין הוו. מאי דשאל דא לא שאל דא. דוד אמר אררף אייבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם. מאי עמא. בגין דהוה אסתמרא מחלין חובין. ולא יכדי דוכתא לשאלוי לשלמא. וע"ד צטי למרדף אבתייהו תדיר. ולא ירדפון אינון אבתייהו למתבע חוביו ויטול בידייהו. אלא הוה דחיל יתיר. אע"ג דהוה מפשפש בהשאלוי. ולא בוד מלכא. איחזי צטי למרדף אבתייהו ולא יניח אלא ויקטול לון קב"ה. וכך הוה דכתיב (ב) וירדפם אסא והעם אשר עמו וגו'. וכתיב ויגוף ה' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינצו הכושים. דוד מאי כתיב ביה (ג) ויכס דוד מהגשף ועד הערב למחרתם. אבל אסא איחזי דרף וקב"ה מחי. יהושפט מלך יהודה אף הכי נמי הוה שאל ואמר. לא יכילנא למרדף ולא לקטלא. אלא אנא אומר ואת קטיל לון. בגין דלא הוה מפשפש כל כך כאסא. וקב"ה עבדי ליה הכי. דכתיב (ד) ובעת החלו ברנה ותהלה נתן ה' מארבים על בני עמון מואב ויהר שער הכאים ליהודה וינגפו חוקיה מלך יהודה אף הכי נמי אמר. אנא לא יכילנא לא לומר ולא למרדף ולא לאנחא קרבא. בגין דחיל מחלין חובין דקאמרן. מאי כתיב (ה) ויהי בליהא ההוא וילא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף וישכימו כבקר והנה כלם פגרים מתים. ומזיקים הוה ימיז צביתיה ושכיב צביתיה וקב"ה קטיל לון. ומס לדיקים אלני הוו דחלין מחלין חובין. שאר בני עמא על אחת כמה וכמה. בג"כ אית ליה לבר כס לאסתמרא מחלין חובין ולפשפשא בהו כדקאמרן. בגין דלא לשלמו עליו אינון ימי רע דלא מרחמי עליה.. ובגין כך אמר דוד למה אירא. יראתי לא כתיב אלא אירא. דלית לי למדחל מחיניו ימי רע. כדקאמרן. [ולית לי למדחל דהתא] עון עקבי יסבני. מאן עקבי. אלני אינון ברוא דמהימנותא [ח] דכתיב וידו אוחות בעקב עשו. דא הוה עקבי. ואינון עקיבין דמסתכלין תדיר בההוא חובס דרש ביה בר כס בעקביו.. וכאין אינון לדיקא דידעין לאסתמרא מחוביהו. ואינון מפשפשים תדיר בעובדייהו. בגין דלא יסתמח עלייהו מקטרגא צהאי עמא. ולא יסמין עלייהו לעמא דאתי. דהא אורייתא מתקנא לכו אורחין ושבילין למייך צהו. דכתיב (ו) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום:

רעיא כהימנא

א) בי על כל מולא פי ה' יחיה האדם. אמר רעיא מהימנא דה דבהראס איחי הכל דנפק ועל כפומא דבר כס צלא עמל ובלא יגיעה. עלה התמר כי על כל

רועה הנאמן

ז) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. אמר רועה הנאמן ה של בהבראם הוא הכל היוצא ונכנס בפי האדם בלי עמל ובלוי יגיעה. עליה נאמר כי על כל

מראה מקומות (א) תהינן י"ח (ב) ד"ה כ' י"ד (ג) שאלא א' (ד) ד"ה כ' י"ע (ו) מבלי ג' (ז) כאל קנב: זיו הזהר [ח] היינו מה שנקרא במרת המלכות פסיעה לבר רגל החי"י שמסמך יניקת התצוננים המפטרנים על ישראל. וכשביל זה נקראים בשם עקב:

כל מצוא פי ה' חיה האדם [פ] והוא על רישי דב' .
ועלה אחרת א' אך בלבו יתהלך איש. וביני דאיהי על
רישי דבר נס איהי ליה לבר נס למילוי ד' אמות בגלוי דרישא.
דלש סיה אשתלקת מעל רישי דבר נס מיד אשתלקי חייס
מניה .. ועל ידיו דיוקנא דלת ה' זיקומה מתנה טובה יש
לי בבית נגוי ושבת שמה. ובאשר וו יורה על ישראל
אין להם יגיעה ולא שבעוד. ובה נפש ימלה ועיפה שבת
וינפש. לפי שהרי נפש אחרת יש על ראש האדם שנקראת
עבה. והיא הצורה על האדם. והיא עבד המלך המנוגע
כל אברי האדם ללכת בדרכים טובים ולקיים בהם רמ"ח
מצות עשה. שתשרה עליהם ה' דבהבראם. שכן עולה
הבראם למספר רמ"ח. וצורה אחרת על ראשו שנקראת
יראה וזו אות י'. ועליהן נאמר ויברא אלהים את האדם
בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וגו'. שתי צורות טובות
שהן זכר ונקבה. וזכר מצד אות י'. נקבה מצד אות ה'.
ואותן ב' אותיות מעוררות לו אדם וממנה תכנס יראה
יראה וזו היא על ראשו של אדם. ולשמור עצמו שלא יעבור
לצב האדם לפחד מהקב"ה. ולשמור עצמו שלא יעבור
על מצות לא תעשה. ה' אהבה על ראש האדם. וממנה
תכנס אהבה להקב"ה על רמ"ח אבריו שלו לקיים בהם
מצות עשה. ה' היא על ראש האדם וממנה יכנסו בפי
האדם דיבורים ללמוד בתורה. ובוה נ' קרו עמכם דברים
ושובו אל ה'. ובוה שהיה בכס היראה והאהבה והתורה
יתאחד יר"ן. ועל ידי בינה שהיא תשובה ה' תשוב לנבי
ה' וישתלם הו"ה. ובה תהיה לכם מנוחה מהכל. ובה
שבת וינפש. ובה יתכלל יר"ן. ובשכיל זה ויכלו היא
שלמות הכל. בה נברא כל העולם. ועליה מתקיימים
שמים וארץ והימים וכל הבריות שנבראו. שכתוב אלה
המים השמים והארץ בהבראם. כה בראם. ואם היא
תתרחק מהעולם אפילו רגע. הכל יתרב ויתבטל ולא
היה קיום לעולם. ה' הזו לא תעבור מהנוף ובה מתקיים.
ובאשר היא תעבור ממנו הרי עם המות יבא וישרה עליו.
שנקרא טומאה נכלה פסולה מלאך המות חשך אפלה
ושורה על גוף האדם. ובזמן ההוא נקרא האדם מת.
וסוד הדבר נ' כי לא אחפץ במות המת נאם ה' אלהים
והשיבו חיו .. וכמו שיש צורה טובה על הצדיק. שמתנהגת
לו לכל מעשים טובים לזכותו לעולם הבא. כך יש
צורה רעה על ראש הרשע. להגדיל לו למעשים רעים
שיירש הגיהנום. ולפיכך יש הכל ויש הכל. יש הכל טוב
שנאמר בו כי על כל מצוא פי ה' חיה האדם. ויש
הכל רע שנאמר בו ד' גם זה הכל ורעת רעה. ובה
ברא במעשי האדם ניכר הצורה שהיא עליה צורת פניו.
וש"כ ה' הכרת פניו ענתה גם. בהצורה ניכרת תמונת
החיה ששורה עליו. אם הוא אריה או שר או נשר. או
אדם מהמרכבה של הקב"ה ושכינתו. או מהמרכבה של
המלאך שר הפנים. או מהמרכבה הרעה של סמאל. או
מהמרכבה של ד' יסודות העולם. שאין בהם לא יצר
טוב ולא יצר רע. אלא כהמות שבעולם. ולפיכך כמה
הבלים יש באנשים כל אחד למינו. וסוד הדבר תתא
והארץ נפש חיה למינה .. ע"כ ר"מ :

(1) פתח עלם ההוא ואמר. כתוב (1) החכם עיניו
בראשו

כל מולא פי ה' יחיה האדם [פ] והוא על רישי דב' .
ועלה אחרת א' אך בלבו יתהלך איש. וביני דאיהי על
רישי דבר נס איהי ליה לבר נס למילוי ד' אמות בגלוי דרישא.
דלש סיה אשתלקת מעל רישי דבר נס מיד אשתלקי חייס
מניה .. ועל ידיו דיוקנא דלת ה' זיקומה מתנה טובה יש
לי בבית נגוי ושבת שמה. ובד ידיו שריא על ישראל
לית לון יגיעה ולא שבעוד. ובה נפש עמלה ויגיעה שבת
וינפש. דנפש אחרת אית כל רישי דבר נס דאשתלקת
עבה. ואיהי דיוקנא על בר נס. ואיהי עבד דמלכא דמנוגע
כל איברין דבר נס למילוי צרחין צדין ולקיימא בהון רמ"ח
פקודין. לשריא עליהו ה' דבהבראם. דכך ה' סליק
הבראם לרמ"ח. ודיוקנא אחרת על רישי דאשתלקת
יראה וזו אות י'. ועליהו אחרת ויברא אלהים את האדם
בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וגו'. תרין דיוקנין צדין
לדיוקן דבר וטובה. דבר מספרא דלת ה'. נוקבא מספרא דלת ה'.
ותרין אחרין דאחרין ליה לצי"י לתורה ולמלוה. י'
יראה וזו איהי על רישי דבר נס. ומנה ייעול
דחילו ללבו דצי"י למדל מקב"ה. ולנשרא גרמיס דלח יעבר
על פקודין דלח תעשה. ה' אהבה על רישי דצי"י. ומינס
עאל רחמי דקב"ה על רמ"ח איברין דליה לקיימא בהון
פקודין דעשה. ה' איהי על רישי דבר נס. ומינס ייעול בסומא
דצי"י מלולין לאלופא כבורימא. ובה"י נ' קחו עמכם דברים
ושבו אל ה'. ועבאי דיהא צבון סיראס והסבסב והסמרה
יתאחד יר"ן. ועל ידיו בינה לריש אשתוב ה' תשוב לנבי
ה' וישתלם סו"ס. ובה יסא לכון ייחא מכלל. ובה
שבת וינפש. ובה יתכלל יר"ן. ובנין דל ויכלו
למינו דלח. בה אשתרי כל עלמא. ועלם קיימין
שמיא ורעטא ויחא וכל צדין דאשתבון. דכתבי אלס
תולדות השמים והארץ בהבראם. בה בראם. ואם היא
תתרחק מעלמא אפילו רגע. כלל אשתרוב ואשתבול ולא
סיה קיומא בעלמא. סאי ה' לא תיוול מנופא ובה אשתקיים.
וכד סיה תיוול מניס הא סה המות מיתי ומשרי עליס.
דאשתקרי טומאס נכלס פסולה מלאך המות חשך אפלה
ושריא על גופא דצי"י. ובהסוה ומנא אשתקרי בר נס מת.
ורזא דמלס נ' כי לא אחפץ במות המת נאם ה' אלהים
והשיבו חיו .. וכמה דליה דיוקנא שבת על דיוקא. דמניסיג
ליה לכל עובדין צדין וכלס סיה לעלמא דלפי. סכי איה
דיוקנא בישא על רישא דחייביא. ללסגנא ליה לעובדין צדין
דירות גיהנס. ובנין דל איה סבל ואיה סבל. איה סבל סב
דלחמר ציס כי על כל מולא פי ה' יחיה האדם. ואיה
סבל ציס דלחמר ציס ד' גם זה סבל ורעות רוח. תל
חיו בעובדין דבר נס אשתמודע פרלוסא דליה עליה ופרלוסא דלספוי.
ססי"ד ה' סכרת פניסס ענתה צס. דיוקנא אשתמודע פרלוסא
דמיס דשריא עליה. חס סוה אריה או סור או נסר. או
אדם מהמרכבה דקב"ה ושכינתיה. או מהמרכבה
דסמאלך שר הפנים. או מהמרכבה צישא דסמאל. או
מהמרכבה דלרבע יסודין דעלמא. דליה צסון לא יצר
סמוכ ולא יצר הרע. חלל כעניין דעלמא. ובני"ד כמה
סבלים איה צבני נסא כל חד למיניס. ורזא דמלס תולא
סלרן נפש חיה למינה .. ע"כ ר"מ :

(1) פתח עלם ההוא ואמר. כתוב (1) החכם עיניו
בראשו

מראה בקומות (6) תליס ל"ט (3) טוספ י"ד (2) יתוקל י"ח (7) קסלת ב' (8) יספי' ג' (1) בלק קפו. (1) קסלת ב'

זו הזהר

[פ] זה ניצוץ סאור השכינה המאירה מן ספירת המלכות ששורשה אות ה' האחרונה של השם הו"ה ב"ה. ונקראת שבת :

בראשו וגו'. וכי זאן אחר עיניו דבר נש אי לא בריסיה. דינאח בנטיס או בדרועיס. דלמיק להכס יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי סוה ודאי. דתנן לא יסך בר נש בנלוי דרישא ד' אמות. מאי טעמא. דשכינתא שריא על רישיה. וכל הכיס עיניו ומלוי בראשו אינון. ביהסא דשריא קוימא על רישיה. וכד עיני תנא ינדע דסוה נסורא דאדליק על רישיה אלמריד למשחא. בנין דנוסא דב"ב איסו פתיס. ונסורא אדליק לעילא. ושלמא מלכא לוח ואמר א) וסמן על ראשך אל יחסר. וזאן נסורא דבראשו אלמריד למשחא. ואינון עובדין עבאן. ועל דא סהכס עיניו בראשו. ולא באתר אחרא :

ג) וידעת מס לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ס' אלהיך מוסרך. רבי חייל פתח ואמר ג) לכן אכתי לבב שמעו לי חיליה לאל מרשע ושדי מעול כי טועל אדם ישלם לו וכארח איש ימלאנו. מא חזי כד ברא קב"ה עלמא עבד ליה על דינא. ועל דינא התקיים. וכל עובדין דעלמא אינון קיימין בדינא בר דקב"ה בנין לקיימא עלמא ולא יתאביד פריס עליה רחמי. ואינון רחמי מעבדי דינא דלא ישתלי עלמא. ועל רחמי אסתגי עלמא ואתקיים בניניה. ואי תימא דקב"ה עביד דינא צבר נש בלא דינא. סא אחרז דכד דינא שריא עליה דבר נש כד איסו זכאס. בנין רחמימא דקב"ה ציה איסו. דסא קב"ה רחיס ליה ברחימו לקרבא ליה לגביה. ומתבר גופא בנין לשלמא נשמתא. וכדין אסתריב צ"ג לגביה ברחימו דקרא ימות. וכדין איסו רחמו דקב"ה. כמה דלמרו חבדיא יסב קב"ה לדקרא לערא עלמא דין. בנין למזכי ליה לעלמא דלתי. וכד במתא חלשא וגופא תקיפא איסו סנאס דקב"ה. דלא אחרעי ציה ולא יסיב ליה לערא צהאי עלמא. אלא אורחי מתתקן וסוה בשלימו יתיר. ובנין דאי עבד דקב"ה או קיבו אחרא קב"ה משלם ליה אנריס צהאי עלמא. ולא יסו ליה חולק ביהסו עלמא [י] ודא סוה דתרגס אונקלוס ד) ומשלם לשינאיו וגו'. ומשלם לסנאסי ספן די אינון עבדין קדמוסי בחיסון וכד. ובנין כך סוהו זכאס דאתבר תייר איסו רחמו דקב"ה. וסני מילי כד בדק ולא אסכס מוצא בדיס דיתעניס עליה :

וסכא איס לססתכלא בכמה סקרין. חד דסא חיינן דשכינתא לא שריא באתר עניבו. אלא באתר דלית ציה הדוס. ואי הדוה לית ציה לא שריא שכינתא ביהסו אחר. כד"ס ה) ועתה קחו לי מנגן וסיס כנגן סמנגן ותהי עליו יד ס'. דסא שכינתא ודאי לא שריא באתר עניבו. מנגן. מיעקב. דבנין דסוה עניב עליה דיוסף אסתלקס שכינתא מניה. וכיון דלמא ליה הדוס דבצורס דיוסף מיד ותמי רוח יעקב אביהס. וסכא צסאי זכאס דלמבר. כיון דלויס חלשא ולמבר צמכאובין אן סיס הדוס. דסא איסו צעניבו ולית עמיס הדוס כלל

מראה מקומות קטל ט' וישן קט : א) אינון ל"ד ד) דברים י' ס) מלכים ב' ג'

בראשו וגו'. וכי באיזה מקום עיני האדם אם לא בראשו. אפשר בגופו או בדרועו. שהוציא את החכם יותר מכלל בני העולם. אלא מקרא זה כך הוא בודאי. שלמדנו לא ילך האדם בגלוי הראש ד' אמות. מה המעט. לפי שהשכינה שורה על ראשו. וכל חכם עיניו ודיבוריו בראשו הם. במה ששורה וקיים על ראשו. וכאשר עיניו שמה יבין שהמאור הוא הדולק על ראשו נצרך לשמן. לפי שגוף האדם הוא כמו פתילה. והמאור דולק למעלה. ושלמה המלך צוה ואמר א) ושמן על ראשך אל יחסר. שהרי המאור שעל ראשו נצרך לשמן. הלא הם מעשים הטובים. ועל כן החכם עיניו בראשו. ולא במקום אחר :

ג) וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מוסרך. רבי חייל פתח ואמר ג) לכן אנשי לבב שמעו לי חיליה לאל מרשע ושדי מעול כי פועל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו. בוא וראה כאשר ברא הקב"ה את העולם עשה אותו על דין. ועל דין מתקיים. וכל מעשים שבועלם הם מתקיימים בדין. אלא שהקב"ה בשביל לקיים את העולם שלא יהיה נאבד פרס עליו רחמים. ומדת הרחמים מעכבת לדיון שלא יכלה את העולם. ועל רחמים מתנהג העולם ומתקיים בשבילו. ואפשר תאמר שהקב"ה עושה דין באדם בלא משפט. הרי אמרו שכאשר הדין שורה על אדם שהוא זכאי. הרי זה בשביל אהבתו של הקב"ה בו. שהרי הקב"ה אוהב אותו באהבה לקרב אותו אליו. ומשבר את גופו כדי להשליט הנשמה. ואז מתקרב האדם אליו באהבה כראוי. ואז הוא אוהבו של הקב"ה. כמו שאמרו החברים שהקב"ה נותן לצדיקים צער בעולם הזה. כדי לזכותם לעולם הבא. וכאשר הנשמה חלשה והגוף תקיף הרי הוא שונאו של הקב"ה. ואין הקב"ה בוחר בו ואין נותן לו צער בעולם הזה. ללא דרכיו מצליחים הוא בשלמות יתרה. ובשביל שעשה לפעמים צדקה או איזה דבר טוב הקב"ה משלם לו שכרו בעולם הזה. ולא יהיה לו חלק בעולם הבא [י] וזה הוא שתרנגס אונקלוס ד) ומשלם לשונאיו וגו'. ומשלם למנאיהי מכן די אינון עבדין קדמויהו בחייתון וכד. ולפיכך זכאי הוא שנמצא תמיד בצער הוא אוהבו של הקב"ה. וזאת אומרת כשבדק ולא מצא עבירה בירו שנענש עליה :

וכאן יש לעיין בהרבה אופנים. אחד שהרי אנו רואים שהשכינה אינה שורה במקום עצב. אלא במקום שיש בו שמחה. ואם אין בו שמחה אין השכינה שורה במקום ההוא. במש"כ ה) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'. כיון שהשכינה בודאי אינה שורה במקום עצב. מניין. מעקב. שלמי שהיה נעצב על יוסף שמתלקט השכינה ממנו. וכיון שבאה לו שמחת הבשורה של יוסף מיד ותהי רוח יעקב אביהם. וכאן באותו זכאי שנשבר. כיון שהוא חלש ונצטער צמכאובין איה היא השמחה. שהרי הוא בעצבות ואין עמו שמחה כלל

מראה מקומות קטל ט' וישן קט : א) אינון ל"ד ד) דברים י' ס) מלכים ב' ג'

דיו הוהר

אם תלמיך כך יפורש הכתוב. דרודע שחשם אל מורה על חסד. בכתוב חסד אל כל חוס. והשם שרי' מורה על צמזום. והוא שאמר חיליה לאל שנענש פנים לרשע ומשפיע לו טובה לחנם. וכן חיליה לשרי מעול שעושה עולה לצדיק שיחיה בצמזום ורחקות. כי פועל אדם ישולם לו לצדיק שהניע אדם בעולם הבא. וכארח איש ימציאנו. זה הרשע שהיה לפעמים ארח איש על דרך ארעי שעשה לפעמים איהו דבר טוב ימציאנו השכר בעולם הזה :

כלל: ועוד שהרי אנו רואים כמה צדיקים אהובים היו לפני הקב"ה, ולא נשברו ביסורין ולא במכאובים ולא נחלשו גופם לעולם, מפני מה אין אלה כאלו. אלא נשברו ואלו קיימים בגופם כראוי, ואפשר תאמר שהרי אלה העומדים בקיום כראוי הוא לפי שהם צדיקים בני צדיקים, ואלו האחרים צדיקים ולא בני צדיקים, כמו שיש רוצים לומר כך. הלא אנו רואים צדיקים בני צדיקים וכן בני זכאי, וזה הוכאי נשבר גופו במכאובים וכל ימיו הוא בצער: אלא כאן יש סוד, שהלא כל מעשי הקב"ה באמת וכוונתו, כי פועל אדם ישלם לו וכארה איש ימציאנו [י"א] כספרים הקדמונים נמצא סוד אחר, שמושך אליו עוד סוד אחר, אחר שהוא שנים [י"ב] שהרי יש זמנים שהלכנה היא בפנם ושורה ברין, ואור השמש לא נמצא אצלה [י"ג] ובכל זמן ובכל שעה יש לה להשפיע נשמות באנשים מה שמקבלת בקרבה תחלה, וכאשר היא תוציא הנשמות בעשה שהיא קיימת ברין, כל מי שמקבל נשמה בזמן ההוא יהיה תמיד ברחקות, ועניות נמצאת אצלו, ונשבר תמיד ברין כל ימיו זה האיש, בין שהוא רשע בין שהוא צדיק, מלכר שבכה התפלה יוכל לבטל כל גזרות הרין, ויכול להתעלות בכה התפלה, ובזמן ההוא המדרגה קיימת בשלמות, ונהר ההוא הנמשך ויוצא נודוג בה [י"ד] או אותה הגשמה שתוציא ותדבק באדם, זה האיש נשתלם בכל, בעושר בכנים ובשלמות הגוף, והכל בשביל מול ההוא הנמשך ויוצא ונודוג באותה המדרגה שתשתלם בו ותתברך ממנו, וע"כ הכל כאותו המול תולה הרבר, ועל זה למדנו שכנים חיים ומוזנות אין הרבר תולה בוכות, אלא במול תולה הרבר, שהרי אין הם באים בוכות, אלא עד שאותה המדרגה תתמלא ותאיר מן מול הזה [ט"ו] ולפיכך כל אותן צדיקי אמת שנשכרים בעולם הזה ונידונים ברין מה הטעם, לפי שנפש ההיא נרמה להם [ט"ז] וע"כ הם עליהם הקב"ה בעולם הבא:

רבי אלעזר אמר כל מה שהקב"ה עושה ברין הוא, בשביל לנקות לגשם ההוא להביא אותה לעולם הבא, ולפיכך כל מעשי הקב"ה הם במשפט ואמת, כשביל להעביר מאיש הזה והוא שבלעה נפשו מקדם בעולם הזה [י"ז] וע"כ נשבר זה הגוף ותנקה הנפש, כשכיל זה עושה הקב"ה לצוקי אמת שישכיל ימורין ומכאובים בעולם הזה, למען תנקה מהכל [י"ח] ויזכה לחיי העולם, וע"ז כתוב (ה' צדיק יבחן ודאי, וזה נתבאר:

רבי שמעון אמר כל אותן נשמות שהורות קדושות הנשכרות ונפגמות בכמה צרות בכמה מכאובים.. מפני שיצאו בזמן פגמת הלכנה.. רצונו של הקב"ה בהם לאחר שנשכרו, אע"פ שהם בעצבות ולא בשמחה.. והם עתידים להתחדש בחידוש הלכנה [י"ט] ועל אלה כתוב ויהי

מראה מקומות (6) תלים י"ב

זו הוזהר

כלל: ומד דהא חמין כמה לדיקא רחמין הו קמי קב"ה, ולא תחברו במרעין ולא במכאובין ולא תחלשו גופא לנהון לעמין, אחתי לאו אלין כאלין, דלנין תחברו ואלין קיימי בנוסיהו כדקא יאות, ואי תימא דהא אלין דקיימו בקומא כדקא יאות בנין דלנין לדיקי בני לדיקי איגהו, ואלין תחנין לדיקי ולא בני לדיקי, כמה דלוקמוס, הא קא חמין לדיקי בני לדיקי זכאה בר זכאה, ואיהו זכאה דלתבר גוסיה במכאובין וכל יומיו בלעגא: אלא הכא רוא איסו, דהא כל עובדיו דקב"ה בקשום וזכו, כי פועל אדם ישלם לו וכארה אים ימליאנו [י"א] אשתכחל בספרי קדמאי רוא חדא, ולגביה רוא תחרא, חד דליוסו פרין [י"ב] דהא אית זמנין דסיסרא איבי בפנימו וסריא דיינא, ושמעא לא אשתכח גבה [י"ג] ובכל זמנא ובכל שעתא אית לה לאפקא נשמתין בבני נשא מה דלקא בקדמיתא, וכד אפיקת לון השכא בזמנא דליוסו קיימא דיינא, האי מאן דנקיס לה ביהוה זמנא יהוי תדיר בגריעותא, ומשכנותא אולא לגביה, ותחבר תדיר דיינא כל יומיו האי בר נש, בין חייבא בין זכאה, בר דללותא בעיל כל גזרי דיין, ויכול לסלקא בללותא, ובהוהו זמנא דקיימא יהוה דנגא בשלימו, וסוהו נסר דנגיד ונסיק אשתמש בה [י"ד] כדון סיהא כמתא דנפקת ולתדבקת בבר נש, האי בר נש אשתליס בכלא בעושרא בבנין בשלימו דנפא, וכלא בנין יהוה מולא דנגיד ונסיק ולתחבר בהוהו דנגא לאשתלמו ביש ולתברכא מיניה, וע"ז כלא במולא תליא מלתא, וע"ד תנין בני חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במולא תליא מלתא, דהא בזכותא לאו איסו, אלא עד דאשתלמו ולתנסיר מן מולא [ט"ז] ובנין כך כל אינון זכאי קשום דלתברו בהאי עלמא ולתדנו דיינא מאי עמא, בנין דהוהו נפשא נרמא להו [ט"ז] וע"ד חיים עלייהו קב"ה לעלמא דלתי:

רבי אלעזר אמר כל מה דעבד קב"ה דיינא איסו, בנין דלכאה להוהו נפשא לאייתא לה לעלמא דלתי, ובנין כך קב"ה כל עובדיו אינון דיינא וקשום, בנין לאעברא מיניה יהוה וזמנא דקבילת [בקדמיתא] בהאי עלמא [י"ז] וע"ד תחברו האי גופא ולתדכיתא נפשא, ובנין קב"ה עבד להוהו זכאה דיסכול ימורין ומכאובין בהאי עלמא, דיתנקי מכלא [י"ח] ויזכה לחיי עלמא, וע"ז כתוב (ה' צדיק יבחן ודאי, וזה תאמר:

רבי שמעון אמר כל אינון נשמתין דכין קדישין דלתברו ולתפנימו בכמה לערין בכמה כאלין.. האולי דנפקו בזמנא דפנימו דסיסרא.. לתרעי בהו קב"ה לכתר דלתברו, אע"ג דליוני בעיניו ולא בהוהו.. ואינון בעיין לדתומי בחדותא דסיסרא [י"ט] ועל אלין כתיב ויהי

[י"א] לפיין כך פורש הכתוב, כי טעל ישולם לו בודאי לעולם הבא, שאין הקב"ה מקשה שבר כל ברייה אבל כאן זכארה איש ימציאנו, היינו בעולם הזה ימציאנו הנרמה כמו השעה של ארה איש, היינו רגע המעשה נשמתו אליו בשעת ויוג הריו: [י"ב] סוד א"ל להבין סוד ההנהגה של עולם הזה, סוד כ"ל להבין סוד של המאמר בני חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מילתא אלא בשלמה תליא, מילתא: [י"ג] כונתו שמו באותה השעה ה"ל מניעת ההורות של תארת ומלכות שנקראים שמש ויורה: [י"ד] זה היסוד המשפיע למלכות: [ט"ז] היינו מן היסוד שנקרא מול: [י"ז] יש לפרש שנפש ההיא היינו מרת המלכות שנקראת נפש, גם יש לפרש שהיינו הנפש של האיש שנמשכו אליו ברגע לא טוב, ולפיכך נקראת הנשמה בשם נפש כשיש הרמזים וז"ל: [י"ז] ר"ל אלעזר אמר שיכול להיות שהימורין שאדם השוב סובל הוא בשביל הרעה שיער לנגולת הקדש, ובה יחוקן נפשו: [י"ט] מעונתו שבלגול הקדש: [י"ט] ככתוב ויהי אור והלכנת באור התמנה:

א) והיה מדי חדש חדרש ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אהרן. כל בשר ודאי [כ] דאלין יתהדתינן בכלל. ואלין אינון שנותפחא חדא בסיסרא. פנימיין בסיסרא פנימו דילא. ובג"כ אישי סייא בניייהו תדיר ללא שבקא לין. כד"א [ג] ואת דכא ושפל רוח. וכתיב קרוב ה' לנשברי לב. לאינון דסבלין עם סיסרא סהו פנימו. אינון קריבין לה תדיר [כא] וע"ד להחיות לב דכאים. באינון חיים דאחיין לה לאחחרתא יסא לון חולקסון. אינון דסבלי עמה יתהדתי עמה. ואלין אקרין יסורין של אהבה. של אהבה אינון. ולאו מניה דהסוה בר כס. של אהבה אינון. דאחפנס סורא של אהבה זוסא דאחחרתא מאהבה רבא [כב] בג"כ אלן חברים משותפין בדה. וכאס חולקסון בעלמא דין ובעלמא דאתי. דאינון זכו להאי לחיו חברים בדה. עלייהו כתיב [ג] למען אחי ורעי אדברה כל שלום בך :

ד) ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. ארץ שמעון בוא וראה כאשר נכנסו ישראל לארץ עאלו גזירין ואתפרעו. ומאי כתיב. ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. מהו במסכנת. לחם עני. אחאי אקרי לחם עני. בגין דקיימא סיסרא בפנימותא ולא מתברכא משמא [כג] ולא מתסכרא מן שמא. כד"א כי כ"ל בשמים ובארץ [כד] ולא אתסכרא מן כ"ל. מאי טעמא. בגין דלא אתפרעו. אבל סכא דאחגורו ישראל ואתפרעו. לא תסכר כ"ל בה כתיב. וע"ד לא במסכנת תאכל בה לחם. מאי טעמא. בגין דלא תסכר כ"ל בה כמה וחסרו ליה במלריס. דבגין דלא אתפרעו חסרו ליה להאי כ"ל. וקיימא סיסרא בפנימותא. ואקרי לחם עני [כה] עני כתרומו מסכנת. ומאי דאלין ליה תמן בדרעא. בגין דוכרנא דמלריס סוס. והאי לדרי דרין. ולזמנא דאתי כתיב ה' לא יבא עוד שמעך וירחק לא יאסף עוד: ו) רבי אלעזר אמר ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תסכר כל בה. האי בה בה תרי זמני אחאי. אלא סא אתמר דקביא פליג בה שמן ורביעין לממן שליון. ורבעא דישראל לא שליט בה מלאכא ולא מונחא אחרא. אלא אישו בלחודו. בג"כ אעיל לעמא דלא שליט בהו אחרא לרעא דלא שליט בה אחרא. תא חוי קב"ה יביז מזונא תמן בקדמיתא ולבתר לכל עלמא. כל שאר עמין עכ"ס במסכנות. ורעא דישראל לאו סכי. אלא ארץ ישראל תמן בקדמיתא ולבתר לכל עלמא. ובג"כ ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. אלא בעמיוו בסעוקא דכלא תאכל בה ולא באתר אחרא. בה בקדישו דרעא. בה שריא מסימנותא עלאה. בה שריא ברכתא דלעילא ולא באתר אחרא :

ב) והיה מדי חדש חדרש ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אהרן. כל בשר ודאי [כ] שאילה יתחדשו בכל. ואלה הם בשותפת אחד עם הלבנה. נפגמים באותו הפגם שלה. ולפיכך היא שוכנת בתוכם תמיד ואין עובתם. כמש"כ [ג] ואת דכא ושפל רוח. וכתוב קרוב ה' לנשברי לב. לאותן הסובלים עם הלבנה פגם ההוא. הם קרובים לה תמיד [כא] וע"כ להחיות לב נדכאים. באותן חיים הבאים לה להתחדש יהיה להם חלקם. אותן שסבלו עמה יתחדשו עמה. ואלה נקראים יסורין של אהבה. של אהבה הם. ואין הם מצד זה האיש. מצד של אהבה הם. שנפגם המאור של אהבה הקמנה לפי שנדרתה מאהבה הגדולה [כג] ולפיכך הם חברים משותפים עמה. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. שהם זכו לזה להיות חברים עמה. עליהם כתוב [ג] למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך :

ד) ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. ארץ שמעון בוא וראה כאשר נכנסו ישראל לארץ נכנסו מהולים עם פריעה. ומה כתוב. ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. מהו במסכנת. לחם עני. מפני מה נקרא לחם עני. לפי שעמדה הלבנה בפנימותא ולא נתברכה מהשמש [כג] ולא נוארה מן השמש. כמש"כ כי כ"ל בשמים וארץ [כד] ולא נוארה מן כ"ל מפני מה. לפי שלא נתפרעו. אבל כאן שניימלו ישראל ונתפרעו. לא תסכר כ"ל בה כתיב. וע"כ לא במסכנת תאכל בה לחם. מה המעם. לפי שלא תסכר כ"ל בה כמו שהיה חסר להם במצרים. שלפי שלא נתפרעו היו מגרעים לו כ"כ הוה. ועמדה הלבנה בפנימותא. ונקראה לחם עני [כה] עני כתרומו מסכנת. ומה שאוכלים לחם עני שם בארץ. הוא בשביל זכו ליציאת מצרים. וזכר זה לדורי דורות. ולעתיד לבוא כתוב ה' לא יבא עוד שמעך וירחק לא יאסף עוד: ו) רבי אלעזר אמר ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תסכר כל בה. זה בה בה שני פעמים לסה. אלא הרי אמרו שהקב"ה חלק כל האומות והארצות לשרים שלוחים. וארץ ישראל אין שולט בה מלאך ולא ממונה אחר. אלא הוא בלבדו. לפיכך הכנים עם שאין שולט בהם אחר לארץ שאין שולט בה אחר. בוא וראה שהקב"ה נתן מזון שם לראשונה ואח"כ לכר העולם. כל שאר עמים עכ"ס במסכנות. וארץ ישראל לא כן. אלא ארץ ישראל ניונת לראשונה ואח"כ כל העולם. ולפיכך ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. אלא בעושר בהספקה של הכל תאכל בה ולא במקום אחר. בה בקדושת הארץ. בה שורה אמונה העליונה. בה שורה ברכה שלמעלה ולא במקום אחר :

עניני מעודה

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. ו) רבי יצחק פתח מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר. הא אתמר מאי בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור. דהכא שכינתא

עניני מעודה

ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. ו) רבי יצחק פתח מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר. הא אתמר מאי בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור. שכאן השכינה

מראה מקומות א) ישע"י ס"א [ב] כ"ס [ג] ה"ב ק"ב [ד] כ"א [ה] יע"י פ"ו [ו] וילך ק"ח [ז] תרומה ק"פ.

יו הזהר

[א] כל בשר היינו הגוף שסבל יסורין: [ב] כל שמתיר השכינה שורה עליהם: [ג] שנתרחקה המלכות מן הבינה בשביל מצב הרע של ישראל: [ד] שחיווג תפארת ומלכות לא היה כראוי: [ה] מרת היסוד שנקרא כלל הוא הסתבר שמים וארץ. תפארת עם מלכות: [ו] מפני גרעון השפע הבא מן התפארת:

השכינה התקדמה וכאה ושרתה ע"יו בתחלה. וכן מפני מה השכינה מתקדמת כאן. והרי דוד נצרך להקדים ולהתעורר הוא בתחלה. הואיל שמבקש מינוי כאה הקב"ה. אלא ודאי שהשכינה התקדמה וכאה ושרתה עליו ועוררה אותו לשבח המלך שבת הזה. ולבקש מוין מלפני המלך. שהרי כך נצרך על דבר המוין שצדקה לה [כ"ו] ורצון שלה הוא שכל בני העולם יהפילו על מוין. לפי שכאשר הקב"ה רוצה להשפיע מוין לעולם הוא מקבלת תחלה. וא"כ נשפע מוין עבור כל העולמות. ולפיכך היא התקדמה לומר הוא שהיא תפלת המוין ושרתה על דוד. ה' רועי. ה' רועה שלי. כרועה הוא שמנהיג עמו במקום דשאים ועשבים שאין חסר בו כל דבר. אף כך הקב"ה הוא רועה שלי פרינס אותי בכל מה שנצרך לי. לא אחסר. לא יפסקו מונות סמני לעולם. לפי שהנהר ההוא הנמשך ויוצא מן העדן אינו מוסק לעולם [כ"ז] ולפיכך קדמה השכינה על זה. בנאות רשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא. אלה הם מקורים העליונים שכל מוין ופרינסה בא מהם [כ"ח] נאות אלה שנקראים (ג) נאות יעקב ונאות דשא. לפי שיש נאות בחוץ שנקראים (ג) נאות סדבר. ועל כן אמר בנאות דשא. ואם תשאל אלה כתוב תרשא הארץ דשא. וזה הוא למטה [כ"ט] אלא דשא שלמטה בא מאותן נאות שלמעלה. שגולד וצומח מבהם. וע"כ אמר בנאות דשא ירביצני. על מי מנוחות ינהלני. אלו המים של מנוחה הנמשכים מהמקום ההוא שבמשך ויוצא מן העדן. ואותן מים נקראים מי מנוחה. נפשי ישוב. זו היא נפש דוד [ל] ולא בקש דוד לחקן אלא לאותה המדרגה שהן כראוי. וכמי מנוחות האלה עתידים הצדיקים לנחם בעולם הבא. שכתוב (ד) ונתח ה' תמיד וגו'.

(ה) רבי אעזר אמר הרי למדנו שנצרך לי לאדם הרחוק את ידיו ליוסף יד ימנית בשמאלית. כדי להשלים היטב על השמאל. וירחיק הראשונה יד ימנית מן שמאלית הצד השליש הימני על השמאל. בשביל שלא ליתן מקום ליצר הרע לשלוט כלל. וזה נתבאר. (ו) א"ר שמעון כל מי שאינו נוטל ידיו כראוי. אע"פ שנעש לשעלה עניש גם למטה. ומה עונשו למטה. שגורם לו לעצמו עניות. וכמו שהעונש כנטילה שלא כראוי כך הוא שכרו למי שנוטל ידיו כראוי. ונטול אותן בשיעור גדול של מים. שגורם לעצמו ברכות שלמעלה. שהברכות שורות על ידו כראוי ויתברך בעושר. פעם אחת ראה רבי שמעון לאיש אחד שנטל ידיו בשיעור גדול של מים. ברכו רבי שמעון ואמר בלא ידיו לברכותיו. וכך היה מהיום ההוא והלאה שמצא אצרו ונתעשר. והיה עבד בתורה ונתן מוין לעניים כל ימיו. והיה משמח עמהם בסבר פנים יפה:

(ז) פתח רבי יצחק ואמר. ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. כמה וכמים הם ישראל שהקב"ה בחר

שכינתו קדמה ואחיה ושרתה עליה בקדמיותה. וכן אחיה שכינתו קדמה ככה. והוא דוד הנצריך לקדמה ולתעורר אחיה בקדמיותה. הואיל ובעי מויוס משם קב"ה. אלא ידאי שכינתו קדמה ואחיה ושרתה עליה ואתערם ליה לנחמה לנחמה שבת לה. ולמכני מויוי אחיה [כ"ו] ורעותה דילה דכל בני עלמא יבעון מויוי. בגין דכד קב"ה בעי לנחמה מויוי לעלמא אחיה נשלה בקדמיותה. ועלם נחתי מויוי לעלמין כללו. יצ"כ אחיה הקדומה למלם לה בעותה דמויוי ושרתה עליה דדוד. ה' רועי. ה' רועי דילי. כהאי רעיא דמדבר עאלא דיליס באתר דדשאין ועשפין דלא מחסר ביה כל מדעס. אוף סכי קב"ה אחיה רעיא דילי למיון לי בכל מלי דאלא אלמסרין. (א) לא אחסר. לא יפסקון מונות מי לעלמין. בגין דהכוח נכר דנגיד ופסיק מעדן לא פסיק לעלמין [כ"ז] ובגין דא קדמה שכינתה על דא. בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא. אלין אינון מקורין עלאין דכל מונא וספוקא אתיה מנייהו [כ"ח] נאות אלין אקרין (ב) נאות יעקב ונאות דשא. בגין דלית נאות לבר דאקרין (ג) נאות מדבר. ועל דא בנאות דשא. וזו תימא סא כתיב מדשא הארץ דשא. דשא אחיה לתתא [כ"ט] אלא דשא מויוי נאות דשא. ולמליד ואלמח מנייהו. וע"ד בנאות דשא ירביצני. על מי מנוחות ינהלני. אלין מיון דמימח דקא נגדן מהסו אחר דנגיד ופסיק מעדן. ואינון מיון אקרין מי מנוחות. נכשי ישיב. דא סיא נפש דוד [ל] ולא בעא דוד לחתקא אלא להסיא דרגא דליה כדקא יאות. וזאלין מי מנוחות ומיון נדקיא לנייחא לעלמא דלתי. דכתיב (ד) ונתח ה' תמיד וגו'.

(ה) רבי אלעזר אמר סא מנין דבעי ליה לכר נש דלסחי ידיו לנטול ידו ימינה כשמאלה. בגין לשלמחא ימינה על שמאלה. ויסחמי ימינה מן שמאלה בקדמיותה לנשלאח ימינה על שמאלה. בגין דלא יסיב דוכתא לייב הרע לשלמחא כלל. והא ארוקומא. (ו) א"ר שמעון כל מלי דלא נטיל ידיו כדקא יאות. אע"פ דלפתניש לעילא אתעניש לתתא. ומלי עונשיה לתתא. דגריס ליה לגרמיה מסכניתה. וכמה דעונשיה כך הכי סא וכי מחן דנטיל ידיו כדקא יאות. ונטיל לון בשיעורא סנייה דמיון. דגריס לגרמיה ברכאן דלעילא. דשראן ברכאן על ידיו כדקא יאות ואחברך בעותרה. ומחא מדא חמא רבי שמעון לססו נצרה דלנטיל ידיו בשיעורא סנייה דמיון. ברכיה רבי שמעון ואמר בלא ידיו לברכותיו. וכך סוס מהסו יומא ולהלסא. דלסכח סימח ואתעשר. והוס לעי בלורייחא ויסיב מויוי לחסכני כל יומו. וסוס חדי עמסון ומסביר לון אכפין כסירין:

(ז) פתח רבי יצחק ואמר. ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. כמה זכאין אינון ישראל דקב"ה אחרעי

מראה מקומות (א) תרומס קמא. (ב) אינס כ' (ג) ואל כ' (ד) ישי' י"ח (ה) מקן קמא. (ו) לך פו. (ז) תרומס קב. בחר

זין הוזהר

שנצרך להמלכות לקבל שפע מן התמטרת להשפיע לבריות. וזה נעשה ע"י עבודת ישראל שגורמים יתור קב"ה ושכינתו התמטרת עם המלכות [מ"ו] וזו השפע שישפע ליבנה מן סמירת התכמה שנקרא עין [מ"ז] מקורות העליונים חייבו התמה ובינה. התכמה נקרא ית יעקב כי התמטרת נכלל בו. והבינה נקראת נאות דשא. ומן התכללות תימא כמ לתם הבח להודונו יתור. בידוע כבוד בונת שפע ישראל [מ"ח] וכן פי' דלפי זה משפע שאינו דשא המלכות אלא שהדשא הוא למטה מן הארץ שהיא המלכות. ומתן שזה הדשא אינו תולדות הארץ שהיא המלכות אלא תולדות הבינה. ומשמעות תכתוב שהמלכות תוציא השפעת בה הצומח שקבלה מן הבינה: (א) מן מרת המלכות שורש נפש דוד;

בחר בהם והקריבם אליו מכל העמים. ובשכיר ישראל נתן מזון ושוכע לכל אומות העולם. ואלכנא ישראל לא היה נתן הקב"ה מזון לשאר אומות העולם. ועכשוו שישאר בגלות על אחת כמה וכמה שהאומות לוקחים מזון פי שנים. בזמן שהיו ישראל בארץ הקדושה היה יורד להם מזון ממקום עליון, והם נתנו חלק תמורת להעמים עב"ם. וכל האומות לא נזינוו אלא מהתמעות. ועכשוו שישאר הם בגלות נהפך באופן אחר.. ונתקיים בדם (6) ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בניים. שהרי תמעות גיעושים אוכלים. אי לו לבן המלך שישב ומצעה לשלחן העבד. ומה שנשאר מן שלחננו הוא אוכל. ויד המלך אמר תעריך לפני שלחן נגד צורדי דשנת כשנן ראשי כוסו ריחה. תעריך לפני שלחן. זו מעורת המלך. נגד צורדי. הם שאר עמים עב"ם היושבים לפני השלחן ומצפים לחלק התמעות. והוא יושב עם המלך בנינת הסעודה על השלחן. דשנת בשמן ראשי. זה עיקר הסעודה. שכל שמן שמנות ונתן הסעודה נתן בתחלה לאיבוי של מלך. ומה שנשאר אחר"כ נתן לאיתן משמשי השלחן. כוסו ריחה. כוס מלא לפני אורב המלך תמיד. שלא יעריך לשאר. וכפי סוד הזה הוה ישראל תמיד ענו שאר האומות:

(ג) פתח רבי הייא ואמר ואכלת ושבעת וברכת וגו'. וכי מרם אוכל אדם לשוכע וממלא כרסו לא יברך להקב"ה [לא] כי כמה יובן ואכלת ושבעת ואחר"כ וברכת. אלא אפילו אם אין אדם אוכל אלא כזית. ורצונו הוא עליו. ומשים לו לאותו המאכל עיקר מאכלו. שביעה נקראת. שכתוב פותח את ידך, ומשביע לכל חי רצון. לכל חי אוכל לא כתוב. אלא רצון. רצון ההוא שישים על אורנו המאכל שביעה נקראת. ואפילו אם אין לפני האדם אלא מעט אוכל כזית ולא יותר. הלא רצון של שביעה ישים עליו. ולפיכך ומשביע לכל חי רצון. רצון כתוב ולא אוכל. וע"כ וברכת ודאי. שנתחייב האדם לברך לו להקב"ה. בשביל לגרום שמחה למעלה:

פתח רבי חזקיה במקרא זה אחריו ואמר ואכלת ושבעת. מכאן ששכור מותר לו לברך ברכת המזון. מה שאין כן בתפלה. כי בתפלה לא כן. שהרי תפלה היותר טובה בלי אכילה היא. מה המעם. לפי שהתפלה עולה למעלה מעלה. מקום שאין בו לא אכילה ולא שתיה. וע"ז למדנו שהעולם הבא אין בו אכילה ושתייה וכו'. אבל בשאר המדרגות שלמטה יש. ברכת המזון נתתקנה כאופן אחר. שיותר טובה ברכת זו הנאמרת על השוכע. לפי שברכת המזון היא במקום שיש בו אכילה ושתייה. וממנו יוצא מזון ושוכע למטה. וע"כ נצרך להראות לפניו שביעה ושמחה. וע"כ שכור א"ל יתפלל תפלה. אבל מותר לו לשכור לברך ברכת המזון [ג] כך נשמע ממקרא זה שכתוב ואכלת ושבעת וברכת. ואכלת. זו אכילה. ושבעת. זו שתיה. שהרי שביעה בין היא. שתוי יין הוא שבע בודאי. וזה נקרא שכור. וברכת את ה' אלהיך. א"ת דוקא [ג] על הארץ הטובה. מהו טובה. זו

אחרתי צבו וקריצ לין לגביה וכל עמין. ובניסיון ישראל ירבו מזונת וסעודת לכל עמין דעלמא. ולאמלא ישראל לא ירבו קב"ה מזונת לכהר עמין דעלמא. והשתא דישאר בגלותא על אחת כמה וכמה דאינון נסלי מזונת על חד תרין. בזמנא דהוה ישראל בלוגעא קדישא הוה נסלי לין מזונת ומאחר עלאה. ואינון ירבו חולק תמעות לעמין עב"ם. ועמין כלבו לא אחזו אלא מתמעות. והשתא דישאר לוינן בגלותא אהפך בניונא אחרת.. והתקיים צפון (6) ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בניים. דהא תמעות דגעוליהון אכלי. ויי לברה דמלכא דיתבי ומלמס לפתורא דעבדא. ויחא דאבסחר מזו פתוריה איזי אכיל. דוד מלכא אמר תעריך לפני שלחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסו ריחה. תעריך לפני שלחן. דא סעודה דמלכא. נגד צורדי. אינון סאל עמין עב"ם דיתבי קיני פתוריה ומלפין לחלק תמעות. ויחיה יתבי עם מלכא פנינא דסעודה פתוריה. דשנת בשמן ראשי. דא ריחא דסעודה. דכל משחא ובמנינא ותקין סעודה איתביב בקדושתא לרמינא דמלכא. ויחא דאבסחר לברה איתביב לוינן עליו פתוריה. כוסו ריחה. כוס מלא קיני רמינא דמלכא תדיר. דלא ילסרך למלכא. ועל רוח דא הוה ישראל תדיר עם שאר עמין:

(ג) פתח רבי הייא ואמר ואכלת ושבעת וברכת וגו'. וכי עד לא אכיל בר נס לשבעא ויתמלי כריסיה לא יברך ליה לקב"ה [לא] אי הכי צמאי נוקיס ואכלת ושבעת ילסרך וברכת. אלא אפילו לא יוכל בר נס אלא כזית. ורעויותה איסו עליה. וישוי ליה להסוא מיכלא עקרא דמיכליה. שבעא אקרי. דכתבי פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. לכל חי אוכל לא כתיב. אלא רצון. הסוא רעויות דהוה על הסוא מיכלא שבעא אקרי. ואפילו דלית קמיה דב"נ אלא הסוא זעיר בכזית ולא יתיר. סא רעויות דשבעא שוי עליה. ובנ"כ ומשביע לכל חי רצון. רצון כתיב ולא אוכל. וע"ד וברכת ודאי. ואפתחיה בר נס לברכה ליה לקב"ה. בנין למיסב מדוס לעילא:

פתח רבי חזקיה צהאי קרא אבתריה ואמר ומלכת ושבעת. מהכא דלכוד שרי ליה לברכה ברכתא דמזונא. מאי דלית הכי בללותא. לללותא לאו הכי. דהא ללותא מלילא בלא אכילה איזי. מאי עממא. בנין ללותא סלקא לעילא לעילא. אחר דלית זיה לא אכילה ולא שתייה. וע"ד תנינן עלמא דלתי לית זיה אכילה ושתייה וכו'. אבל בשאר הרגין דלתתא אית. בברכת מזונת אשתכח גזונא אחרת. דמעלוי הסוא ברכתא דאשתכח שבעא. בנין דברכת מויעא איזי בלחר דלית זיה אכילה ושתיה. ומניה נפיק מזונת ושבעא לתתא. וע"ד אלמסריך לחאסתי קמיה שבעא ומדוס. וע"ד שכור לא יללי ללותא. אבל שרי ליה לשכור לברכה ברכת מזונת [ג] משמע מהאי קרא דכתבי ואכלת ושבעת וברכת. ואכלת. זו אכילה. ושבעת. זו שתיה. דהא שבעא צמאר איסו. רוי מרעא שבעא ודאי. ודא איסו שכור. וברכת את ה' אלהיך. א"ת דייקא [ג] על הארץ הסיבה. מהו טובה. שבעא

מראה מקומות (6) ויחולק ד' (ג) חומס קנג.

זיו הזהר

[לא] אם כן חיבת ושבעת מה משמיענו: [ג] שכור דכאן אין משמעוהו יצטרפוהו דעתו אלא ששתה הרבה: [ג] א"ת מרמו על פדה המלכות. ש"י ברהמ"ז גורם לה קבלת השפע בלמעלה:

זו שביעה. כמש"כ ה) ונשבע לחם ונהיה טובים. לפיכך נצרך בברכה"ו חזרה ושביעה:

ג) אמר סוחר ישמעאלי ההוא [לד] שלחנו של אדם מוכה לו לאכול על שלחן אחר בענג של עולם הבא. המ"ש"כ ה) כי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. ודוד המלך היה אומר תעך לפני שלחן נגד צררי. וזו היא המלכות השלחן בעולם הבא. שהרי אז הוא התענג והשתוקקת שהנשמה נהנית בהם בעולם הבא. ובי שלחן יש להן להנשמות שם בעולם הבא. בן. שהרי מוזן והספקה של ענג אוכלות הנשמות בעולם הבא כרמיון שמשלאכים העליונים אוכלים. ובי כלאכים העליונים אוכלים. בן. וכרמיון שלהם אכלו ישראל במדבר. ואותו המזון סוד הוא. שהוא מן המל היוצא ונמשך מלמעלה מסוד עולם הבא [לה] והוא מוזן של הארת שפן משהת קודש [לו] ונשמות הצדיקים ניונות משם. בנג העדן וניהנות שם. שהרי שם נשמות הצדיקים מתלבשות בגן העדן שלמטה כרמיון שהיו בעולם הזה —:

ד) פתח רבי יוסי ואמר. ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. אם בארץ ישראל חיוב לברך. בחוץ לארץ מניין. שהרי לפי זה משמע שבח"ל אין חיוב לברך. אלא שהקב"ה כשברא את העולם חלק את הארץ. הישוב הוא לצד אחד והמדבר הוא לצד אחר [לז]. חלק את הישוב והסיב את העולם סביב נקודה אחת. ואיזו היא. זו ארץ הקדושה. ארץ הקדושה היא אמצעית ישוב העולם. ובאמצע ארץ הקדושה היא ירושלים [לח] אמצעית ירושלים הוא בית קדש הקדושים. וכל שפע טוב וכל המזון של כל הישוב יורד שמה מלמעלה. ואין לך מקום בבל הישוב שלא יהיה ניוון משם. הממשלה של סוד האמונה היא תוך אמצעית הנקודה של כל ארץ הקדושה בבית קדש הקדשים [לט] ואע"פ שעכשיו אין הוא בקיום. מ"מ בזכות כל העולם ניוון. השפע מוזן ופרנסה יוצא משם לכל בבל מקום של צד הישוב. ולפיכך אע"פ שישראל עכשו מחוץ לארץ הקדושה. עם כל זה מן הבח והזכות של ארץ הקדושה נמצא מוזן ופרנסה לכל העולם. וע"כ נאמר וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. על הארץ הטובה כדוראי. שהרי בשביעה מוזן ופרנסה נמצא בעולם. מי שמתעדן על שלחנו ומתענג באותן המאכלים יש לו לזכור ולדאוג על קדושת ארץ הקדושה ועל היכל המלך שהוא חרב. ובעבור עצבות ההיא שהוא נעצב על שלחנו באותה שטחה ומשתה שנמצא שם הקב"ה. נחשב עליו כאילו הוא בונה ביתו בכל אופן חורבות של בית המקדש. אשרי חלקו:

כוס של ברכה לא נתתקה אלא בשלשה. לפי שהרי מסוד שלשת האבות היא מתברכת [מ] וע"כ לא נצרך בוס אלא בשלשה. כוס של ברכה נצרך לתת אותו ביד ימנית. ולקבלו תחלה ביד שתי ידיו. לבעבור שינתן בין בחינת ימין ובחינת שמאל [מא] ואח"כ להניח אותו בבחי' הימין

מראה כקומות ה) ימני י"ד ג) תרומה קט : ג) שמאל כ' ט' ד) תרומה קט.

שבעה. כד"א ה) ונשבע לחם ויהי טובים. בנין כך אלפסריך חדוה ושבעה:

א) אמר הסוחר שיעט [לד] פתורה דבר כס מוכה ליה למיכל על פתורה אחרת בעדוה דסוהו עלמא. כד"א ג) כי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. ודוד המלך היה אומר תעך לפני שלחן נגד צררי. וזו היא המלכות השלחן בעולם הבא. שהרי אז הוא התענג והשתוקקת שהנשמה נהנית בהם בעולם הבא. ובי שלחן יש להן להנשמות שם בעולם הבא. בן. שהרי מוזן והספקה של ענג אוכלות הנשמות בעולם הבא כרמיון שמשלאכים העליונים אוכלים. ובי כלאכים העליונים אוכלים. בן. וכרמיון שלהם אכלו ישראל במדבר. ואותו המזון סוד הוא. שהוא מן המל היוצא ונמשך מלמעלה מסוד עולם הבא [לה] והוא מוזן של הארת שפן משהת קודש [לו] ונשמות הצדיקים ניונות משם. בנג העדן וניהנות שם. שהרי שם נשמות הצדיקים מתלבשות בגן העדן שלמטה כרמיון שהיו בעולם הזה —:

ד) פתח רבי יוסי ואמר. ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. אם בארץ ישראל חיוב לברך. בחוץ לארץ מניין. שהרי לפי זה משמע שבח"ל אין חיוב לברך. אלא שהקב"ה כשברא את העולם חלק את הארץ. הישוב הוא לצד אחד והמדבר הוא לצד אחר [לז]. חלק את הישוב והסיב את העולם סביב נקודה אחת. ואיזו היא. זו ארץ הקדושה. ארץ הקדושה היא אמצעית ישוב העולם. ובאמצע ארץ הקדושה היא ירושלים [לח] אמצעית ירושלים הוא בית קדש הקדושים. וכל שפע טוב וכל המזון של כל הישוב יורד שמה מלמעלה. ואין לך מקום בבל הישוב שלא יהיה ניוון משם. הממשלה של סוד האמונה היא תוך אמצעית הנקודה של כל ארץ הקדושה בבית קדש הקדשים [לט] ואע"פ שעכשיו אין הוא בקיום. מ"מ בזכות כל העולם ניוון. השפע מוזן ופרנסה יוצא משם לכל בבל מקום של צד הישוב. ולפיכך אע"פ שישראל עכשו מחוץ לארץ הקדושה. עם כל זה מן הבח והזכות של ארץ הקדושה נמצא מוזן ופרנסה לכל העולם. וע"כ נאמר וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. על הארץ הטובה כדוראי. שהרי בשביעה מוזן ופרנסה נמצא בעולם. מי שמתעדן על שלחנו ומתענג באותן המאכלים יש לו לזכור ולדאוג על קדושת ארץ הקדושה ועל היכל המלך שהוא חרב. ובעבור עצבות ההיא שהוא נעצב על שלחנו באותה שטחה ומשתה שנמצא שם הקב"ה. נחשב עליו כאילו הוא בונה ביתו בכל אופן חורבות של בית המקדש. אשרי חלקו:

כוס של ברכה לא נתתקה אלא בשלשה. לפי שהרי מסוד שלשת האבות היא מתברכת [מ] וע"כ לא נצרך בוס אלא בשלשה. כוס של ברכה נצרך לתת אותו ביד ימנית. ולקבלו תחלה ביד שתי ידיו. לבעבור שינתן בין בחינת ימין ובחינת שמאל [מא] ולכתר ישתביק ליה בימינא

מראה כקומות ה) ימני י"ד ג) תרומה קט : ג) שמאל כ' ט' ד) תרומה קט.

לשון הודר

[לד] חסם הגוה טייקא ירוע שתוא אליהו הנביא: [לז] היינו חשפע שהכיתה מקבלת מעולם החכמה: [לו] מוסק שליטת סמאל והיילוחו: [מ] אפשר בנתו עפ"י הירוע שלעתיד כשיתקיים ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו או תחשפ ארץ ישראל עד לשון ים סוף שברדום ארץ ישראל. וכל המדרבוית דשם עליהם נאמר ישם סובר לאנש מוס וגו'. ואו ירושלים כאמצע: [מג] שם עיקר הרשאת השכינה: [מז] מן הטר כבודות ותפארת: [מח] בויס בני' אלחיים רבו על המלכות והשכינה הקדושה שחתנהג על פי מרת תרומים המסועת בני ימין ושמאל. היינו בין הטר ונבורה. ועיקר קבלת שפע שלה יהיה מן מרת החסר בחינת הימין

זמינא. דהא מתמן אתברכא. עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה. וכלשו הו' כדקא יאות. בנין תקוני דכוס של ברכה עשרה אינון [י"ב] והא אוקמוס חבריא. כוס של ברכה אלמריך לאשגחא בים צבינא. בנין דכתיב (א) תמיד עיני ה' אליך זה. ולא אלמריך לאתני מעינא אלא לאשגחא בים. כוס של ברכה אלמריך זההו ברכתא דקא מברך בר נש עליה לקב"ה. בנין דלויס רוא דמסימנא. ואלמריך לגטרא ליה בצמינו עלאה. כמאן דלויס חסינא דהלכא. דהא צבינא אלמריך פתוריה. ובשעתא דבר נש מברך ברכת מוונא פתוריה אלמריך דלא יא דריקניא. דהא לית ברכתא משתכחא על פתורא ריקניא. כמה דלוקמוס דכתיב (ג) הגידו לי מה יש לך בבית וגו'. וע"ד פתורא לא אלמריך לאתחאה ריקניא. דהא ברכתא עלאין לא שריין אלא באתר שלים. ורוא דלא וצלב כל חכס לב נתתי חכמה. וכתיב (ג) יהי חכמתא לחימין. ועל רוא דלא שלחן דלחם הפנים. דכתיב ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד. (ד) דהכי ח"ד שמעין כתיב (ה) ויאמר אליה אלישע מה אלטעם לך הגידו לי מה יש לך בבית. אמר לה אלישע כלום אית לך על מה דפתרי ברכתא דקב"ה. דמינן אמר ליה לבר נש לברכא על פתורא ריקניא. מאי עמא. מוסס דברכתא דלעילא לא שריא באתר ריקניא. ובנין כך צבי צ"ל לטורא על פתוריה חד כהמא או יתיר לברכא עליי. ואי לא יכיל צבי לשירא מההוא מוונא דאלל על מה דיברך. ולא ישתכח דיכיר בריקניא. כיון דלמרה אין לשפתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר ודאי הא ברכתא שלימא צהאי. דכתיב (ו) טוב שם משמן טוב —

(ז) תו פתח רבי יוסי ואמר. ויאכל בועז וישת וייטב לבו. מהו וייטב לבו. דברך על מוונא. דאוקמוס. דהא הוא רוא דמאן דמברך על מוונא דה אוטיב ללבי. ולמאן אוטיב. כמה דכתיב לך אמר לבי. וכתיב (ח) לוד לצבי וגו' [מג] ובנין דברכת מוונא חביבה קמי קב"ה. כל מאן דברך על שבעא אוטיב ומי לאתר אתרא. וסימך סעודתי דשבת דאתר אתרא אתהני מההיא שבעא ומיזו [מד] וסכא אתהני מההיא ברכתא דשבעא דההוא לתיקא. ודא איסו וייטב לבו. מאי עמא. בנין דמוונא איסו קשה קמי קב"ה. וכיון דצ"ל אכיל וסתי וקא מברך. הו"ו ברכתא סלקא ואתהני הו"ו אתר מאינון מלין דשבעא דסלקין. ואשתכח דאתהני הו"ו אתר ממוונא מתתא ומלעילא [מה] ודא איסו רוא דבין חבריא. רוא דבחול לא אתהני הו"ו אתר אלא מאינון מלין דסלקין מנו. שבעא. וכלשו מלין מתעטרן ורונן ושבעין בחדו. וסכא אתר אתהני מנייה. ובשבת איסו רוא דההוא אתר אתרא אתהני במוונא ממש. וצההו חדו דמוונא דמלוה דשבת. ובכלא אשתכח כלילא מעילא ותתא. ורוא דה' (ט) כי ממך הכל ומיך נתנו לך. ודאי בנאנא דה' וצההו חדו דמוונא דמלוה דשבת. כמה דלוקמוס. ומאן דמברך לקב"ה

הימין. שהרי משם מתברך. עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה. וכלם הם כראוי. לפי שתקוני הכוס על ברכה עשרה הם [מג] וזה ביארו החברים. כוס של ברכה נצרך להשגיח בו בעיניו. לפי שכתוב (א) תמיד עיני ה' אלהיך בה. ולא נצרך להסיח דעת מן העין אלא להשגיח בו. כוס של ברכה מתברך באותו הברכה שמברך האדם עליו להקב"ה. לפי שהוא סוד של האמונה. ונצרך לשמור אותו בשמירה העליונה בכל הלכותיו. כדבר שהוא חשיבות המלך. שהרי בנינו נצרך ששלחנו ובשעה שהאדם מברך ברכת המזון נצרך ששלחנו לא יהיה ריקם. שהרי אין הברכה נמצאת על שלחן ריק. כמו שביארו שכתוב (ג) הגידו לי מה יש לך בבית וגו'. וע"כ השלחן לא נצרך שיהיה נראה או ריקם. כיון שהברכות העליונות אין שורות אלא במקום שלם. וסוד הדבר ובלב כל חכס לב נתתי חכמה. וכתוב (ג) יהי חכמתא לחימין. ועל סוד הזה הוא השלחן של לחם הפנים. שנאמר ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד. (ד) שכך א"ר. שמעין כתוב (ה) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידו לי מה יש לך בבית. אמר לה אלישע כלום יש לך על מה שתשרה ברכת הקב"ה. שלמדנו אסור לו לאדם לברך על שלחן ריק. מה המעם. לפי שהברכה שלמעלה אינה שורה במקום ריק. ולפיכך צריך האיש לסדר על שלחנו פת לחם אחד או יותר לברך עליו. ואם אינו יכול צריך שישייר מאותו מזון שאכל שיהיה לו על מה לברך. ולא ימצא שיברך על שלחן ריק. כיון שאמרה אין לשפתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר ודאי זה ברכה שלימה תמצא בו. שכתוב (ו) טוב שם משמן טוב —

(ז) ועוד פתח רבי יוסי ואמר. כתוב ויאכל בועז וישת וייטב לבו. מהו וייטב לבו. שהיה מברך על מוונא. כך נתבאר. וזה הוא סוד שכל מי שמברך על מוונא זה מטיב ללבו. ולמי מטיב. כמו שכתוב לך אמר לבי. וכתוב (ח) צור ללבי וגו' [מג] ולפי שברכת המזון חבוהה לפני הקב"ה. כל מי שמברך על השובע הוא מטיב ומשבח למקום אחר. וסימך סעודת השבת שמקום אחר נהנה מן אותה השביעה והשמחה [מד] וכאן נהנה מקום ההוא מן ברכת השביעה של אותו הצדיק. והוא וייטב לבו. מה המעם. לפי שמונותיו של אדם נקרא דבר קשה לפני הקב"ה. וכיון שהאדם אוכל ושותה ומברך. אותה הברכה עולה ומקום ההוא נהנה מאותן דיבורים הנאמרים על השובע שעל שמה. ונמצא שמקום ההוא נהנה מן המזון מלמטה ומלמעלה [מה] וזה הוא סוד בין החברים. סוד שבתול אין נהנה מקום ההוא אלא מן אותן הדיבורים העולים מתוך שביעה. וכל הדיבורים מעוטרים רויים ושבעים בחדוה. ומקום ההוא נהנה מהם. ובשבת הוא סוד שמקום אחר ההוא נהנה מן המזון ממש. ומן אותה השמחה של סעודת מצוה דשבת. ונמצא כלור בכל מלמעלה ומלמטה. וזהו הסוד (ט) כי ממך הכל ומיך נתנו לך. ודאי זה בהנאה שלו מן המזון ומן השמחה של סעודת מצוה דשבת. כמו שנתבאר. ומי שמברך להקב"ה

מראה מקומות (א) דברים י"א (ב) מלכים ב' ד' (ג) דניאל ב' ד' (ד) יחזקאל ב' ד' (ה) מלכים ב' ד' (ו) יחזקאל ב' ד' (ז) יחזקאל ב' ד' (ח) תלמוד בבלי סנהדרין פ"א הלכה ט"ז

זיו הזהר

מקור הברכות : [מג] שגם המלכות יש לה עשר סעודות : [מג] המלכות נקראת לב. וע"י ברהמ"ן גורם לה המכה. היינו קבלת שפע הטוב : [מד] פ"י שלמי שהנשמה יתירה היא ניצוץ אלהות ונקראת חלק אלוה ממעל לכן כיון שהנשמה יתירה נהנית מן סעודת השבת ע"י יש לומר שמקום האחר היינו השכינה הקדושה צ"כ נהנית מן סעודת השבת : [מג] זלמטה כמו שמבאר. ומלמעלה היינו קבלת השפע מן התפארת עלמא דרכורא :

להקב"ה מתוך שובע צריך לכוון לכו ולזהשים רצונו בשמחה. ולא יהיה נמצא בעצבות אלא שיברך בשמחה. וישיו מהשבתו כבוד הוה שהוא נותן עתה למדרגה העליונה בשמחה בעין טובה. וכמו שהוא מברך בשמחה ובעין טובה כך נותנים לו שפע בשמחה ובעין טובה. ולפיכך לא יהיה נמצא בעצבות כלל אלא בשמחה וברבתי תורה. וישים לבו ורצונו ליתן ברכה זו בהסוד שנצרך. עוד יש כאן סוד שהארבע מרכבות השולטות בר' הצדדים עם מחנותיהן ניונות מאותה ברכת השובע. ובאותן התיבות של ברוך אתה הנינים ומתגדלים ומתעשרים בהן. ומי שמברך צריך לברך ברצון בשמחה ובעין טובה. וע"ז כתוב (ה) טוב עין הוא יברך. כאן תשים עין לסוף המקרא שכתוב כי נתן מלחמו לר'5. שאם לא תאמר כך מקרא זה לאו ראשו סופו ולא סופו ראשו. אלא טוב עין כמו שביארנו הוא יברך וראי בעין טובה בשמחה. ואין זה לחנם לברך בשמחה. שהרי מאותה ברכה ומאותה שמה נתן מלחמו לר'5. מקום שאין לו מעצמו כלום. מקום שגדנה מכל הצדדים ונכלל מכל הצדדים. אלה הענינים לא נמסרו אלא לחכמים היורשים מדות עליונים ורבי התורה. וכ"כ מי שמברך ברכת המזון כראוי בשמחה ברצון הלב. כאשר הוא יסתלק מעולם הזה יתקון לו מקום תוך סודות עליונים בהיכלות קודשים. וכאי הוא האדם השומר מצות רבונו ויודע הסוד שלהם. שאין לך מצוה ומצוה בתורה שלא יודע בה מדות עליונים ומאורות וזהרים עליונים. והאנשים אין יודעים ואין משגיחים בכבוד רבונם. אשרי חלקם של הצדיקים הם העוסקים בתורה. וכאים הם בעולם הזה ובעולם הבא: (ג) פתח יהודי ההוא אומר. ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך. וכי אין כברכים לו להקב"ה קודם האכילה. והלא אנהנו מחויבים להשכם בבקר ולסדר שבחי של הקב"ה כראוי. ולברך לשמו טרם שיברך לאחר בעולם. כמו שנאמר (ג) לא תאכלו על הדם. שאסור לאכול קודם שיתפלל ויברך לרבנו. וכאן כתוב ואכלת ושבעת וברכת. אלא זו ברכת התפלה לגרום היחוד היא. זו ברכת המזון להראות אצל מדרגת האמונה שביעה כראוי. ואז החיוב לברך לה כראוי. למען. תשבע ותתברך מדרגת אמונה ההיא (מז) ותמלא שמחה מן החיים שלמעלה כמו שנצרך. כשביל להשפיע להם מזון. שהרי קשים מונותיו של האדם לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה המעם. לפי שהמזון מהעולם שלמעלה הוא. שלמדנו בניים חיים ומנוגות לא בזכות תולה הדבר אלא במזל. ולפיכך קשה לפנוי מנוגות העולם. שהרי במזל תולה הדבר. שממנו יוצאים מנוגות חיים ובנים. ולפיכך קשה לפנוי מנוגות העולם. שהרי אין ברשותו קיימים עד שהוא יתברך (מח) כדמיון זה הוונגים שבעולם קשים שכן באותן הרברים ויזון און משמש כלום. וכל לפניו. והכל לפי שהרקיע ויזון און משמש כלום. וכל וע"כ נצרך שיתברך הוא קודם. בוא וראה כל הוונגים שבעולם קשים לפני מדרגה ההיא. לפי שבאשר יזון

הקודש
מראה מקומות (א) עשוי כי"ב (ג) ויש ר"ז (ג) ויקרא י"ט

לקב"ה מנו שבעה בני לכוונת לביה ולשואם רעומים חמדים. ולא יסתכח עליב אלל דיבכך בחדוה. ולישו רעומים ברזל דל דסל אישו יסיו הסהל לחסל חמדים בעינל סבל. וכיס דליכו מברך חמדים ובעינל סבל הכי יסבין וליס בחמדים ובעינל סבל. ובזין כך לל יסתכח עליב כלל אלל בחמדים ובמלין דאורייתל. וישו לביה ורעומים למיכב ברכס דל ברזל דלספריך. מו רזל סבל דלרעט רמיכין שליטין ברזיע ספרין ומסריין אמונו מהסיף ברכתל דשבעל. ובזיטין מלין דברך חסל חסתי וחסרבי וחסעטרי ככו. ומזן דמברך אלספריך רעומל חמדים ובעינל סבל. וע"ד כתיב (א) טוב עין הוא יברך. סבל ספיל לסיסיה דקרא דכתיב כי נתן מלחמו לר'5. דלי לא תירא סבי סל קרא לזו ריסיס ספיס וללו ספיסה ריסיס. אלל סוב עין כמה דלוקימנל סול יברך ודלי בעינל סבל בחמדים. וללו אישו למנלל לברכל בחמדים. דסל מהסיף ברכתל ומהסיף חידו נמן מלחמו לר'5. [מז] אחר דלספריך לחתניל מכל ספרין. אחר דליס ליה מגרמיס כלוס. אחר דלחסי מכל ספרין וחסכליל מכל ספרין. מלין חלין לא אחסרוו אלל לחכימין דיעין רזין עלאין ואורחין דארייתל. וכל מלן דמברך ברכת מזינל כדקל יאות בחמדים כדעינל דלכל. כל סלין מהל עמלל אחר דלחתיקל ליה גו רזין סבילין קדישין. זכסל אישו בר נש דנפיר סקודי דמאריס יודע רזל דלסן. דליס לך סקודל וסקודל ברוייתל דלל תליין ביה רזין עלאין ונסורין ויווין עלאין. ובזי נסל לא ידעין ולל משיגין ביקרל דמאריסו. זכסל חולקסון דלדיקיל חיון דמסתלין ברוייתל. זכאין חיון בעמלל דין ובעמלל דלתי: (ב) פתח הסול יודלי ואמר. ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך. וכי לא מברכין ליה לקב"ה עד לא ייכול. וסל יות לן לאקדומי בלפסל ולסדורי שבתל דליס. וסל דקל יאות. ולברכל לשמיס עד לא יברך לחסרל בעמלל. כדכתיב (ג) לא תאכלו על סדם. דלסור. למיכל עד לא יברך למאריס. וסמלל כתיב ואכלת ושבעת וברכת. אלל דל ברכתל דללותל דיחודל חיו. ודל ברכתל דמונל לחוסל לנבי דנגל דמהימנותל שבעל כדקל יאות. וכדין בעי לברכל ליה כדקל יאות. דהסיף דנגל דמהימנותל יתרווי ויתברך. [מז] ויתמלל חידו מחיון דלעילל חסל דלספריך. בזין למיכב לון מזיני. דסל קשין מזוני דבר נש קמיס קב"ה כקריעת ים סוף. מחי עממל. בזין דמונל מעמלל דלעילל סול. דתנן בני חיי ומזוני ללו בזכותל תליס מילתל אלל בזולל. ובג"כ קשין קמיס מזוני דעמלל. דסל בזולל תליס מילתל. דמיס נפקי מזוני ומיי ובזי. ובג"כ קשין קמיס מזוני דעמלל. דסל ללו ברשומיס קיימל עד דיתברך חיו (מח) כנוונל דל וזונין דעמלל קשין קמיס. וכלל בזין דקניס וילון לא משמש כלוס. וכל סכן בזלין מלין דקיימין לטיילל בחרל חסרל עללל. וע"ד אלספריך לחתברכל. תל חוי כל וזונין דעמלל קשין קמי ססיל דנגל. בזין דכ ססול וזונל קדיש

זין הזהר

[מז] ר"ל רוסו על מרת המלכות דליס לה מנרמל כלום כידוע. וע"י ברכת המזון נורם לה השפעת השפע: [מז] וו מרת המלכות: [מח] פי' קד שישראל יגרמו השפעת שפע וברכה מלעילל למרת המלכות:

קדישא אשתכח כל נשמתין נפקין מנו סהו סהו מולא לעילא. דלויכו סהו סהו נסר דנגיד ונפיק [מט] וכד מירובתא אשתכח מלרע לעילא. כדין פרחין נשמתין ואתסיבין כללא כלילין דכר וטוקבל כחלא כסהיא דרגא [נ] ולבחר איחי פריש לון כל חד וחד לאתריה כדקא חוי לים. ולבחר קסין קמי סהו דרגא לחברא לון כקדמיתא. בגין דלא מתחברין בר כפיש אורחי דבר נש. וכלא לעילא תליא [נא] וע"ד קסין קמיה כקריעת י"ם. דהא קריעת ימא לאתשמחה ביה שבילין לעילא איסו [נב] וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה הכי אשתבע ואתפתח. ובגין כך כללא תליא לעילא. ובעינן לברכא לים ולמיכב לים תוקפא מתתא. בגין דיתברך מלעילא ויתתקף כדקא חוי. וע"ד כתיב וברכת א"ת ה' א"ת דייקא [נג] ולגבי סהו אתר אלטרין לאחזאה קמיס שבעא ונסיירו דאנפין. ולגבי ספרא אתר לאחזאה דמיס שלטא בעלמא בעי לאחזאה קמיה כספא. דסהו דרגא רעב איסו. ואתחוי לאחזאה קמיה כספא ולא שבעא. סהויל וסבעא לא שלטא בעלמא. וע"ד ואלכלא וסבעת וברכת את ה' אלסיך :

6) פתח סהו יעוקב צריס דרב סמוכא סכא ואמר אברכה את ה' בכל עת וגו'. וכי מתי חמה דוד לומר אברכה את ה' [נד] אללא חמה דוד דבעי הזמנה ואמר אברכה. בגין דכשעתא דבר נש יתיב על פתורא שכינתא קיימא תמן וספרא אתר קיימא תמן [נה] כד אומין צ"ג לברכא לקביס כסומנס דפומא סב ונברין. שכינפא אתתקנת בהומנס דא לגבי טיילא לקבלא ברכאן. וספרא אתר אשתכסא. ואי לא אומין בר נש כסומנס דפומא לברכא לקביס. ספרא אתר שמש ומשכנשא למחוי לים חולקא כסאי ברכא. ואי תימא כסאי ברכאן אחאי לא אית סומנס. אללא סהו מלס דברכס דקא מברכין עליה איסו היא הזמנס. ותא חוי דסכי הוא דהאי דמברך על פרי סהו פרי איסו הזמנס ומברכין עליה. ולתי לים חולקא לספרא אתר. וקודס דא כסומנס דסו סהו פרי ברתתא דספרא אתר לא מברכין עליה. כדכתיב [נז] ערלים לא יחלו. בגין דלא יברכין על סהו פרי ולא יתברך ספרא אתר. כיון דנפק מרשותיה יאלל ומברכין עליה. ואיסו היא הזמנס לברכתא. וכן כל מילין דעלמא דקא מברכין עליהם כלסו אינין הזמנס לברכתא. ולתי כסו חולקא לספרא אתר. ואי תימא אוף הכי לברכת זמון כסא דברכתא הוא סומנס. אחאי סב ונברין. אללא סהויל ונברכמיתא כד סהו שמי אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנס סהו. ושתא לברכת מיינא בעינין שני להומנס אתר. דהא כסא דא לקביס חוי ולאו למזולא. ובע"כ בעי הזמנס דפומא סב ונברין. ואי תימא נברך שאכלנו משלי דא סהו הזמנס. בריך שאכלנו משלו דא היא ברכא. הכי סהו דלא. אלל נברך הזמנס אתר איסו. הזמנס דפומא דקדמיתא סב ונברך איחי הזמנס לכוס דברכה סתם [נו] והאי כוס כיון דאנפיל אלטרין

מראה בקומות 6) בלק קפו: 6) ויקרא י"ט

הקרוש ההוא נמצא ויצאת כל הנשמות מתוך אותו המול למעלה. שהוא נהר ההוא שנמשך ויוצא [מט] וכאשר נתעורר השתוקקות מלמטה למעלה. או פורחת הנשמות מן המול ונשפעות כלן כלולות וכו' ונקבה יחד במדרגה ההיא [נ] ואח"כ היא מחלקת אותן כל אחת ואחת למקומה הראוי לה. ואח"כ קשה לפני מדרגה ההיא לחבר אותן כבתחלה. לפי שאינן מתחברות אלא לפי דרכי האנשים. והכל בשלמעלה תולה [נא] וע"כ קשה לפניו כקריעת ים סוף. שהרי קריעת הים פתוח בו שבילים בשלמעלה ה' תולה [נב] וכמו שנפתחים בו נתיבות ודרכים כך נתבקע ונתפתח. ולפיכך הכל תולה בשלמעלה. ואנחנו צריכים לברך לה ולתת לה תוקף מלמטה. בשביל שתתברך מלעילא ותתחוק כראוי. וע"כ כתוב וברכת א"ת ה' א"ת דיקא [נג] ולעומת מקום ההוא נצרך להראות לפניו שביעה והארת הפנים. ולעומת צד הטומאה בומן שהוא שולש בעולם נצרך להראות לפניו רעב. כי אותה המדרגה רעבה היא. ונצרך להראות לפניו רעב ולא שובע. הואיל ששביעה אינה שולמת בעולם. וע"כ ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך :

6) פתח עלים ההוא בנו של רב המנונא הוקן ואמר אברכה את ה' בכל עת וגו'. וכי מה ראה רוד לומר אברכה את ה' [נד] אלא ראה רוד שנצרך הזמנה ואמר אברכה. לפי שביעה שהארם יושב על השלחן נמצאת שם השכינה ונס צד הטומאה נמצא שם [נה] באשר הארם מכין עצמו לצד להקב"ה בהומנת הפה ואומר הב ונברין. נתתקנת השכינה בהומנה זו כלפי מעלה לקבל ברכות. וצד הטומאה נכפף. ואם אין הארם מכין עצמו בהומנת הפה לברך להקב"ה. צד הטומאה מפני מה בשאר ברכות אין בהן הזמנה. אבל דבר ההוא של הברכה שמברכים עליו הוא עצמו היינו הזמנה. ובוא וראה שכן הוא שמה שמברך על פרי אותו הפרי הוא הזמנה ומברכים עליו. ואין לו חלק לצד הטומאה. וקודם זה בומן שהיה אותו הפרי ברשות של צד הטומאה אין לברך עליו. ככתוב [נז] ערלים לא יאכל. כדי שלא יברכו על אותן הפירות ולא יתברך צד הטומאה. כיון שיצא הפרי מרשותו יאלל ומברכים עליו. ועצם הפרי הוא הזמנה להברכה. וכן כל הדברים שמברכים עליהם כלם הם הזמנה לברכה. ואין בהם חלק לצד הטומאה. ואפשר תאמר שכמו כן לברכת הזמון כוס של ברכה הוא הזמנה. ולמה צ"ל הב ונברין. אלא הואיל ובתחלה כשהיה שותה אמר בורא פרי הגפן. הרי אותה הזמנה היתה. ועכשו לברכת הזמון נצרך שני להזמנה אחרת. שהרי כוס זה לבוד הקב"ה הוא ולא למזון. ולפיכך נצרך הזמנה הפה לומר הב ונברין. ואפשר תאמר כי נברך שאכלנו משלו זו היא הזמנה. כיון שאכלנו משלו זו היא ברכה. כך הוא בוראי. אבל נברך הזמנה אחרת היא. הזמנת הפה בתחלה באמירת הב ונברין היא הזמנה לכוס של ברכה סתם [נו] וזה הכוס כיון שקבלו המברך נצרך

זיו הוזהר

[מט] היינו מרת היסוד: [נ] בשרת המלכות: [נא] לסבב סכות שונות שיתקרבו וידונו: [נב] לא ע"י זיוג תפארת ומלכות אלא כבת ההודנות של חמבה ובינה: [נג] זו מרת המלכות שעי' ברכת ישראל תחלה כשעזע מן הודנות של חמבה ובינה: [נד] שהלא נראה בגין התפארות: [נז] ניצוץ השכינה הקדושה מבקשת ליהנות מן השלחן הכשר עם דברי תורה וברכות כראוי. וצד הטומאה מבקשת ליהנות כשוי' השלחן להיושר סתם: [נו] היינו לברך למרת המלכות. כי סתם כולם סרמו על מלכות ביון סמספרו אליהם:

נצרך הומונה אחרת באמירת נברך לעומת עולם העליון. שכל המונות והברכות נשפע משם [ג] ולפיכך הנוסח בדרך נסתר. שגולם העליון נסתר הוא. ואין אצלו הומונה אלא על כום של ברכה. ונצרך מקודם לנקות האצבעות במים אחרונים להקביר הוזהם שעליהן. שההינה האצבעות בנקיות כמשמרכים בהן להקב"ה. לפי שבין ובציור שלהן נהברך שם הקדוש. כמו שאמר ר' שמעיא החסיד. שכל טנופת וכל כלוך תסלקן אותן לצד הטומוה. שהרי צד הטומוה מן טנופת ולכלוך נזוין. ועל כן מים אחרונים חוכה כי לעולם הם שייכים. ה) ובוא וראה מי שמברך על המון אל יברך על שלחן ריק. ונצרך שימצא לחם על השלחן וכום יין ביד ימנית. מה העם. בשכיל לקשר השמאל בימין [ג] ושיתברך הלחם טהם. ולהתקשר בהם להיות הכל קשר אחד לברך שם הקדוש כראוי. שהרי הלחם נתקשר ביין והיין נתקשר בהימין [ג] ואו ברכות שורות בעולם והשלחן נשתלם כראוי:

אלטריך הומונה אחרת במלה דנברך לגבי עלמא עלאה. דכל מוויני וברכאן מתמן נפקין [ג] ובגין כך איזו בחרה סמי. דעלמא עלאה סמיס איזו. וליח לגבי הומונה אלא על כום דברכא. ולאטריך בקדמיחא נקיו דלאצטאן מים אחרונים לאצבדא ויחמא דילחון. למחוי אלצטאן נקיוו כד מצרכין כזו לקב"ה. בגין דכזו ובדומא דילחון מתברך שמה קדושא. כדאמר ר' שמעיא חסידא. דכל ענישא וכל לגליכא סליקו ליה לסערא אחרת. דהא סערא אחרת מחאי ענישא ולכלוכא מתון. ועל דא מים אחרונים חיבה והובסו אינון. ה) ותא חזי מאן דמברך על מוונא לא יברך על פתיכא ריקניא. ובעי נסתא לאסתכחא על פמורא וכסא דחמרא בימינא. מאי עמחא. בגין לקשרה שמאלא בימינא [ג] ויהמא דיתברך מיניה. ולאסתכרר כזו למחוי כלל חד קסורא לברכא שמה קדושא כדקא יאות. דהא לחם. אסתקר ביין ויין בימינא [ג] וכדין דבראן שריין בעלמא ופתיכא לאסתלם כדקא יאות:

ג) אמר רבי שמעון רב המנונא הוקן לא היה גותן כום של ברכה לאיש אחר לברך. אלא הוא התקדם ונטלו כשתי ידיו ומברך. והרי אמרנו שצריך לקבלו בימנית ובשמאלית. ואעפ"י שהרבה ררשו בזה הכל נכון הוא. אבל כום של ברכה כאן נצרך בום. שכתוב [ג] כום ישועות אשא. שהרי ביום הזה נמשכות ברכות מאותן ישועות שלטעלה [ג] והוא מקבלן ומאסף אותן אצלו. ישם נשמר יין העליון שגאפא באותו הכום. ונצרך לברך לו בבחינת הימין ולא בהשמאל. והיין שגאפא בכום הזה יתברכו ביחד. ונצרך לברך השלחן שלא יהיה ריק מלחם ויין הכל ביהר [ג] בוא וראה כנסת ישראל כום של ברכה נקראת. וכיון שהיא כום של ברכה נצרך ימין ושמאל שיקבלו אותו [ג] וכום ההוא ניתן בין הימין והשמאל. וצריך שיהמלא ביין. בשכיל יינה של תורה שהוא יוצא מעולם הבא [ג] ובוא וראה כום של ברכה בו נתגלים ענינים עליונים. סוד מרכבה הקדושה. כום של ברכה צריך לקבלו ביד ימנית ושמאלית. זה דרום וצפון. הרי של ברכה שהיה מקבל ברכה מהם. איזה כום של ברכה. זו מטתו שלשלמה [ג] שנצרך שתהיה נתונה בין צפון לדרום. אח"כ צריך להניח הכום ביד ימנית. שיתתקן הגוף עמהם [ג] וישים עיניו בו באותו הכום לברכו בארבע ברכות. לפי שכתוב [ד] המיד עיני ה' אלהיך בה וגו'. נמצא מרוכז בכום של ברכה סוד האמונה. צפון ודרום סוד ומערב [ג] הרי מרכבה הקדושה כראוי לה והשלחן יהיה עם לחם כדי שיתברך מכל הצדדים למעלה ולמטה. למעלה בסוד הכום של ברכה שיתחבר דוד המלך בראבות [ג] ולמטה שיתברך לחם עוני ויהיה לחם עוני. וזה נבאר. ויתברך שלחן האדם שיהיה נמצא בו מוון המיד:

ג) אמר רבי שמעון רב המנונא הוקן לא היה גותן כום של ברכה לאיש אחר לברך. אלא הוא התקדם ונטלו כשתי ידיו ומברך. והרי אמרנו שצריך לקבלו בימנית ובשמאלית. ואעפ"י שהרבה ררשו בזה הכל נכון הוא. אבל כום של ברכה כאן נצרך בום. שכתוב [ג] כום ישועות אשא. שהרי ביום הזה נמשכות ברכות מאותן ישועות שלטעלה [ג] והוא מקבלן ומאסף אותן אצלו. ישם נשמר יין העליון שגאפא באותו הכום. ונצרך לברך לו בבחינת הימין ולא בהשמאל. והיין שגאפא בכום הזה יתברכו ביחד. ונצרך לברך השלחן שלא יהיה ריק מלחם ויין הכל ביהר [ג] בוא וראה כנסת ישראל כום של ברכה נקראת. וכיון שהיא כום של ברכה נצרך ימין ושמאל שיקבלו אותו [ג] וכום ההוא ניתן בין הימין והשמאל. וצריך שיהמלא ביין. בשכיל יינה של תורה שהוא יוצא מעולם הבא [ג] ובוא וראה כום של ברכה בו נתגלים ענינים עליונים. סוד מרכבה הקדושה. כום של ברכה צריך לקבלו ביד ימנית ושמאלית. זה דרום וצפון. הרי של ברכה שהיה מקבל ברכה מהם. איזה כום של ברכה. זו מטתו שלשלמה [ג] שנצרך שתהיה נתונה בין צפון לדרום. אח"כ צריך להניח הכום ביד ימנית. שיתתקן הגוף עמהם [ג] וישים עיניו בו באותו הכום לברכו בארבע ברכות. לפי שכתוב [ד] המיד עיני ה' אלהיך בה וגו'. נמצא מרוכז בכום של ברכה סוד האמונה. צפון ודרום סוד ומערב [ג] הרי מרכבה הקדושה כראוי לה והשלחן יהיה עם לחם כדי שיתברך מכל הצדדים למעלה ולמטה. למעלה בסוד הכום של ברכה שיתחבר דוד המלך בראבות [ג] ולמטה שיתברך לחם עוני ויהיה לחם עוני. וזה נבאר. ויתברך שלחן האדם שיהיה נמצא בו מוון המיד:

מראה מקומות 6 ויחי לנו. ג) סס כנ. ג) חניס קט"ו ד) דנייס י"א

ואכלת

ז"ו הוזהר

גו) היינו להמשיך שפע להמלות מעולם הבינה שהוא עולם הנסתר: [א] היינו לבנון שימתקו הנבורות. בהמרים ויחשבו לרחמים. והלחם דחיינו מכות תחבר מן שלשתן שהם הר"ד: [א] וכן פ' שהרכות תתקשר בהבינה והבינה תתקשר בהחכמה: [א] ופ' שהמלכות מקבלת שפע ברכות מן החכמה ובינה: [א] לפי לחם סרסו על מלכות. ויין סרסו על בינה: [א] כדי להשפיע בה המרים ונבורות. ובגמינת הכום אח"כ לימין יומתקו הנבורות בהמרים: [א] ג) פ' מעולם הבינה: [א] וכן היינו מלכות. שלמה היינו תמורה: [א] נוף הסברך רסו על תמורה: [א] וכן רדום וצפון היינו חסר ונבורות. מורה ומערב היינו תמורה ומלכות. וזה סוד המרכבה: [א] ופ' שהמלכות תתחבר עם הגיח לקבל מהם השפעה ע"י היסוד. ועי"ז המלכות שחיא לחם עוני תחיה ללחם פננ מלאה כששע בל טוב:

רועה הנאמן

א) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. פקודה זו לברך לו להקב"ה על כל מה שאוכל ושותה ונהנה בעולם הזה. ואם אינו מברך נקרא גזלן אצל הקב"ה. שכתוב גזל אכיו ואמו וגו'. והרי ביארו החברים שבעבור הכרתים שהאדם מברך להקב"ה בא להמשיך חיים ממקור החיים לטמו הקדוש של הקב"ה בא ולהשפיע עליו מן שמן עליון ההוא. ומשם תבוא השפעה לכל העולם. שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך. ואותן הברכות ממשך האדם כאלה דברי הברכות מן מקור העליון ההוא. ומתברכים כל אותן המדרגות והמקורים. ונתמלאים בפעם להשפיע על כל העולמות. ונתברכים כלם יחדו. וע"כ צריך האדם להשים רצונו וכוונתו בסוד הברכות. לבעבור שיתברכו האבות והבנים כלם יחדו [עט] ומי שמברך להקב"ה מתברך. ונטל חלקו מאותן הברכות קודם כל העולם שלטמה. וכיון ששמו של הקב"ה מתברך יורד משם השפעה ושורה על ראשו חלק הראשון. והרי ביארנו שנאמר (ז) בכל המקום אשר אוזבר את שמי אבא אליך וברכתך. וכיון שהברכה היא באה ושורה על ראשו תתפשט משם בכל העולם. בשעה שאותן הברכות יורדות מתעמרות בתוך שדה תפוחים הקדושים [עז] ופוגעים בהן כמה מדרגות הממונים שבעולם [עח] ויורדות בהם. ומכריזים ואומרים. זה הוא מן הדורן ששלח פלוני להקב"ה [עט] מאיזה מקום יורד השפע. במקום ראש אחר שנקרא צדי"ק [עג] שמה עולות הברכות שלטמה. ומעוררות להוריד ברכות אחרות מלמעלה. ונתמלא שם מלמעלה ומלמטה. זש"כ (ג) ברכות לראש צדיק. כיון שמדרגה זו נתמלאה משפיע לכלה הדיא [עד] ומשם יוצאות ונמשכות למטה. כאשר עולות אותן הברכות עולה א"ן שם פתח ופתח למעלה שלא יבואו הכמונים שלמעלה ויפתחו כל אותן הפתחים. ומכריזים בכל אותן הרקיעים ואומרים. זה הוא דורן למלך ששלח פלוני. זה הוא דורן בקיום כראוי. ואיזה הוא. זו הברכה. שענו עליה אב"ן. שכל הברכה שעונים עליה אמן זו היא בקיום כראוי. וכיון שברכה זו עולה כל המדרגות שלמעלה כלן נזמנות אצל המאור ההוא שאינו מאיר מעצמו [עה] בשביל להשפיע לה הארה. וכל שכן אם היא ברכה שרבים מברכים אותה ומעטרים לה בעטרות קדושות בסוד של אמן. הלא הוא סוד הקשר של כל היחוד והקדושה בסוד של רבנו [עו] ומעט בזה לברכה היא בעטרות עליונות כראוי. והקב"ה רצונו בהם באותן המכרכים לו. ותשוקתו בהברכות שלטמה. כי זאת הברכה עולה ומעוררת הארה להמאור שאינו מאיר מעצמו. ותחוק לה בתוקף התנברות להתעלות למעלה. ועל סוד זה כתוב (ז) כי מכבדי אכבד. אלה הם המכרכים לו להקב"ה. ובזוי יקלו אלו הם שאינם מברכים

רעיא מהימנא

א) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. פקודה זו לברכה ליה לקב"ה על כל מאי לאכיל ושתו ותהני כהאי עמלא. ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קב"ה. דכתיב גזל אכיו ותמו וגו'. והא חוקמוס הכריז דכנין ברכאן דברך בר כס לקב"ה אפי לאחסא חיון ממקורא דחיי לשמיי קדישא דקב"ה [עח] ולארקא עליה מסהוא מסחא עלאה. ואפי לאתמסכא מתמן לכל עמלא. דכתיב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך. ואינון ברכאן אריק בר כס באינון מלין מסהוא מקורא עלאה. ואחסכאן כל באינון דכנין ומקורין. ואתמלין לארקא על כל עמלין. ואחסכאן כלסו כדוא. וע"ד אשפיר בר כס לשואה דעומיס ברוח דברכאן. כנין דיתברכון אכסן ובנין כלסו כדוא [עט] ומאן דמברך לקב"ה אשפיר. וכסיל חולקי: מאינון ברכאן בקדימיה דכל עמלא לתתא. כיון דמחא דקב"ה מתברך מתמן נחית ושרא על רישיה חולקא קדמא. והא חוקימנא דכתיב (ז) בכל המקום אשר אוזבר את שמי אבא אליך וברכתך. כיון דהייז ברכה אחיא ושרא על רישיה מתמן אשפ"ש בכל עמלא. כשעתא דאינון ברכאן נחתין מתעטרין גו חקל סתוין קדישין [עז] ופגעי כסו כמה דכנין דמזנין בעמלא [עח] ונחתי כסו. ואמרי ומכריזי. דא חיסו מן דורנא דסד פלוני לקב"ה [עב] מאן אחר נחתי. מאתר רישא חדא ולד"ק [עג] תמן סלקין ברכאן לתתא. ומתערי לנחתא אהרינן מלעילא. ואתמלין מלעילא ומתתא. סה"ד (ג) ברכות לראש צדיק. כיון דהאי דרגא אתמליא אריק להדיא כלס [עד] ומתמן כנין ואתמסכאן לתתא. כד סלקין אינון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא לית ממחא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין. ומכריז והמיי ככל אינון קדישין. דא חיסו דורנא דמלכא דסד פלוני. דא הוא דורנא בקיומא כדקא יאות. ומאן חיסו ברכה דאחיו עלה אמן. דכל ברכה דאחיו עלה אמן דא חיסו בקיומא כדקא יאות. וכיון דהאי ברכתא סלקא כל דכנין דלעילא כלסו ומינין לגבי סהוא כהורא דלא נסיר [עה] בנין לאחסרא לגבס. וכל שכן אי היא ברכתא דסגוין מברכין לה ומעטרין לה בעטרין קדישין ברוח דאמן. אלאן הוא רוח דקשרי דכל יחודה יקדשא ברוח דמאריה [עו] ומעט להדיא ברכתא בעטרין עלאין כדקא יאות. וקב"ה אחרעי כסו באינון דמברכין ליה. ומיחובתיס ברכתא לתתא. דהאי ברכתא סלקא ואנסיר בזיגא דלא נסיר. ואשקיף לה כחוקשא תקיפא לסלקא לעילא. ועל רוח דא כתיב (ז) כי מכבדי אכבד. אלני אינון דמברכין ליה לקב"ה. ובזוי יקלו אלני אינון דלא מברכין

ס"רא סקומת א) ד' פ' : (ג) עמות ל' (ג) מני' י' (ד) שוואל א' י'

זו הזהר

[פח] שכן העיקר היינו שפע הבאה מעולם החכמה. מקור חיים היינו הכינה. שמו של הקב"ה היינו מלכות [פח] אבות ובנים היינו כל הספירות כידוע בסוד זמכיו גואל לבני בניהם [פ] זו מרת המלכות [עח] הם העומרים הכן ע"פ פקודת המלכות לקבל חלקים מאותו השפע ודחלק שלל לכל הנבראים. וגם אותם המלאכים מקבלים כחות מן השפע הזאת עבור עצמם [עג] תורה תמלות וברכות [עג] זה היסודי [עד] היסוד שנקרא כ"ל צדיק מעביר השפע להמליכות שנקראת כלה [עג] וזהו המלכות [עו] דיינו יחוד קב"ה ושכינתיה. כי אמן בני' י"א כספסר הוי"ה וארנ"י :

מברכים לו להקב"ה ומונעים הברכות מיהם. זהו סוד הברכות על מצות התורה ועל כל הנאות ותענוגים של עולם הזה. להשפיע ברכות מלמעלה למטה.. שהרי אותן הברכות עולות עד שמיגיעו להמאור שאינו מאיר מעצמו. ומעוררות בהתגברות למאור ההוא שאינו מאיר מעצמו בדבדי הברכה. ועולה התעוררת למעלה עד שמיגיע לכאן העליון מקור כל החיים [עט] או יוצאות ממקור העליון ההוא ברכות אחרות. ונפגשות אלו באלו ונושקות אלו לאלו. ובאות ושרות על ראש האש הצדיק להשפיע למטה. וכאשר יורדות מתכרכים האבות והבנים וכל המאורות שלהם:

(ח) סוד ברכות האלו הוא לעורר השפעה מלמעלה למטה בסוד הזה. **ברוך**. זה סוד המקור העליון מהכל. להשפיע ולהמשיך השפע ולהאיר כל הנרות. והוא סבורך תמיד שאין מימיו נפסקים [עט] ומשם התחלת העולם שנקרא עולם הבא. והוא קצה השמיים. וקצה ההוא הוא קצה העליון. לפי שיש קצה כדמיון זה למטה. והוא עולם התחתון [עט] ונקרא גם כן ברוך לעומת התחתונים. להשפיע למטה ולעורר מלמטה למעלה ע"י ברכות ותפלות. אבל ברוך זה נקרא כן בסוד החכמה העליונה [ס] שבשפיע למקום ההוא ע"י שביד דק אחד שמכנים בו **א"ן**. אח"כ מתחיל להתגלות. שהרי ברוך ההוא נעלם הוא. ולפיכך נקרא בדרך נסתר ברוך. מקור עליון שאינו נתגלה. א"תה. שם ההתחלה להתגלות לחוץ. ולפיכך נקרא א"תה. ומי הוא. זה סוד מדרגה הימנית [סא] ונקרא כה"ן אצל מקום ההוא. וזה סוד (ג) אתה כהן לעולם. מי כה"ן לעולם ההוא. א"תה. וזה הוא בחינת ימין העליון שנמצא בהתגלות ה'ויה. זה סוד עמוד האמצעי [סג] סוד האמונה בכל הצדדים. **אלהינו**. זה סוד מדרגה השמאלית [סג] שנכללת בהימנית והימנית בה. ונכללות זו בזו להיותן אחד. ולכך נתקשרו כאן הברכות. לפי שכאשר אלו נתברכות כלם שלמטה נתברכות [סד] ואחרי שהן נתברכו וקבלו ברכות לעצמן [סה] חוזרות כלולה כאחד ועולות למקור ההוא [סז] שהן יכולות לראות ולעלות אצל מקור ההוא עד שמתברכות. וכיון שנתברכו תחלה חוזרות ועולות אצל מקום ההוא לקבל שפע ברכות רבות אחרות להשפיע למטה. ומרם שהן מתברכות אין עולות ואין חוזרות להמקור. וזהו הסוד (ג) ולא יראו פני ריכם. וכאשר חוזרות אצל מקום ההוא ונכנסות שמה או נקרא מקום ההוא **מלך**. ולא נקרא מלך אלא כאשר הן מתקרבות אליו כשהן מבורכות. כי מלך שבעולם מתי נקרא מלך. כאשר השרים שלו באים אליו בעושר. בהספקה לכל מה שצריך להם בלי חסרון. או ניכר שהוא מלך. המלך בהמדרגה שלמטה הוא כאשר אלה מעטרים אותו כהספקה של עטרות קדושות [סז] וכאן המדרגה שנקראת מלך מי הוא. זה העולם אשר קדשו כמזותיו וצונו [סח] ולפי שהוא עולם שאינו מתגלה לחוץ

מראה מקומות (א) דף רטא. (ב) תלים ק"י (ג) שמות כ"ב

זו הזהר

מזכרין ליה לקב"ה ומנעין ברכתא מפומיהו. דא הוא רזא דברכאן בפקודי אורייתא. ובכל הללון וכסופין דהאי עלמא. להרקא ברבאן ברבאן מעילא לתתא.. דהא זינן ברבאן סלקין עד דמסו בו נהורא דלא נהיר. ומתעבי בתוקפא לשהיא כהורא דלא נהיר כהיא ברבא. וסלקא אהערו לעילא עד דמסו לכרסא עלאה מקורא דכל חיין [עז] כדין נפקין מהסיה מקורא עלאה ברבאן אחרין. ואערעו אלין באלין וכספין אלין לאלין. ואתאן זכרין לריש לדיק להרקה לתתא. וכד נחמין אהברכאן אבסן ובנין וכל שרנין לזסון:

(א) רזא דאלין ברבאן לאהערה מעילא לתתא ברזא דא. **ברוך**. דא רזא דמקורא עלאה מכנה. להרקה ולהחכאן. ולהסרה כל בוליינן. ואיסו ברוך מדיר דלא פסקין מימיו [עח] ומתמן שירותא דאקרי עלמא דאתי. ואיסו קלס סמייס. ודהסו קלס איסו קלס עלאה. בנין דאית קלס כנוונא דא לתתא. ואיסו עלמא תתא [עט] ואקרי אף סבי ברוך לקבל תתא. להרקה לתתא ולהערה לתתא לעילא בברכאן דלזוטא. אבל ברוך דא אקרי סבי ברזא דחכמתא עלאה [פ] דחמלי לשהיא אחר כחד שביל דקוי. דאעיל ביה. א"תה. לכמר שארי להתגליה. דהא יהוא ברוך סמיס איסו. ובנין אקרי בלרס סמיס ברוך. מקורא עלאה דלא התגליא. א"תס. שירותא להתגליא לבר. ובנין אקרי א"תס. ומאן איסו. דא רזא דימינא [פא] ואקרי כס"ן לגבי יהוא אחר. ורזא דא (ב) אתה כהן לעולם. מאן כה"ן לשהוא עולם. א"תס. ודא איס דימינא עלאה דאספחה להתגליא. ה'ויה. דא רזא דעמודא דאחמתינא [פג] רזא דמיטמונא בכל סטריין. **אלהינו**. דא סמרא דשמאלא [פג] וכלול דימינא וימינא בים. ואחמיליו דא ברזא למיזו חד. וע"ד סכא אהקשרו ברבאן. וכיון דאלין אהברכאן כללו דלתתא אהברכאן [פד] ולכמר דאינן אהברכאן ועליו ברבאן נרמייסו [פה] אהסדו כלילן כחד לשהוא מקורא [פז] דאינן לא יכלי להתסדרא לגבי יהוא אחר עד דאתברכין. וכיון דאתברכין בקדמינא אהסדוין ועאלין לגבי יהוא אחר נלשלא ברבאן יתיבן אחרין להרקה לתתא. ועד דאינן אהברכין לא עאלין ולא תלביין לגביה. ורזא דא (ג) ולא יראו פני ריכם. וכד תלביין לגבי יהוא אחר ועאלין תמן כדין אקרי יהוא אחר **ברוך**. ומלך לא אהקרי בר כד אינן מתקרבין לגביה מתברכאן. ומלכא אימתי אקרי מלך. כד רברבנין אהיין לגביה עמירין. מסתפקין בכל מאי דלזכריכו בלא חסרונא. כדין איסו מלך. מלך לתתא כד אלין מעשין ליה כספיקא. כעטרין קדישין [פז] וסכא דאקרי מלך מאן איסו. העולם אשר קדשו במזותיו ולזו [פח] ובנין דאיסו עלמא דלא התגליא לבר

[פז] זה עולם הבינה; [פח] היינו בחינת השפע של שמקבלת מן החכמה אינה נפסקת לקיום העולם. ושם התחלת העולם שנקרא עולם הבא. והוא קצה השמיים. מ"י קצה התפארת הכולל ו' ספירות מן חסד עד מלכות; [עז] שבקצה התחתון מתחיל עולם המלכות; [עח] שהחכמה שמייע להבינה ע"י שביד דק שנקרא רע"י [עט] היינו ספירת חסד ספירה הראשונה מן ספירות הבינה. הוא התחלת עולם הגנלה; [פג] סוד התפארת שהוא מרוב שש התפארות מן חסד עד מלכות; [פד] זו מרת הגבורה שע"י התכללותה בחסד נפתחין הגבורות; [פה] שכאשר תה"ת נתברכות בלן. שלמטה נה"י גם כן נתברכות; [פז] היינו פכה ברכות ותפלות ישראל; [פח] לעולם הבינה; [פח] זה התפארת שנקשרים לו בתרים מן תפלות ישראל; [פח] אבל המלך רבאן היינו הבינה עולם הנסתר;

לצר ואיסו סמים. קרי ליה הכי בלחם סמים.. ובנין לא ברכתא דבר נש ברין לקב"ה לתעבר לארקא ברכתא מלעילא לעלמין כלסו כמה דלתמר. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דלמתי:

א פתח רעיא מהימנא ואמר. כתוב נ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'. וזה מרמו על י"ב אנפין דלחם הפנים איבו מפתורא דמלכא. ואוף הכי מאן דאית ליה צעי לתקנא ולסדרא על פתוריס ד' ככרות בכל סעודתא דשבת. לתלת סעודתי תריסר אנפין. ואי תימא לאו אינון אלא שית מדאורייתא משום לחם משנה. אלא לא ניכול למדכר נ' בלחם חציריס ו'. וי"ך שית מלעילא לתתא וסית מלתתא לעילא. לקבל סית דרגין דכרסיא עלאה וסית דרגין דכרסיא תתאה. סית באתכסיא וסית באתגליא [פט] הסמכרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם.. האי איבו מקווא קדמאה דפתורא דמלכא. דאינון עשרה דברים דלריך בר נש לאהנהגא בפתורא דשבת:

לחון הוא נסתר. קוראים לו כך בדרך נסתר.. ולפיכך הברכות שהאדם מברך להקב"ה יש להן כח לעורר שפע ברכות מלמעלה לכל העולמות כמו שנתבאר. זכאים הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא:

א פתח רועה הנאמן ואמר. כתוב נ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'. וזה מרמו על י"ב פנים של לחם הפנים שהוא משלחן המלך. כמו כן מי שיש לו צריך להכין ולסדר על שלחנו ד' ככרות בכל סעודה של שבת. לשלש סעודות י"ב פנים. ואם תשאל שהלא אינון אלא שש מדאורייתא משום לחם משנה. אלא הרי אין ביכולת להוכיח בלי נ' חכרו. וי"ך רמו על שש מלמעלה למטה ושש מלמטה למעלה. כנגד שש מדרגות של כסא העליון ושש מדרגות של כסא התחתון. שש בנסתר ושש בגללה [פט] הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם.. זה הוא תקון הראשון של שלחן המלך. שהם עשרה דברים שצריך האדם להנהיג בשלחן של שבת:

חד. לתקנא פתורא כחאן דלכיל קמי מלכא [5] כמה דכתיב וזה השלחן אשר לפני ה':
תנינא. נכילה ידים עד שטורא דתקנו רבנן. דאינון חמש קשרין דבהון י"ד פרקין. ואוף הכי י"ד פרקין אינון דיד שמאלא. ואינון כ"ח פרקין. לקבלייהו כ"ח חמוון דהוי"ה [65] דאינון כ"ח חמוון דקרא קדמיה דעובדא דבראשית. דלתמר בהון ועמה יגדל לא כ"ח ה'. ועשר אלבען רמזיו לעשר אמירן דעובדא דבראשית. ובג"ד חוקמיה מארי מתינתין מאן דמזול בנשילת ידים נעקר מן העולם. אחמי. בנין דאית בהון רוא דעשר אמירן וכ"ח חמוון דבהון תבברי עלמא:

ראשון. להכין השלחן כמי שאוכל לפני המלך [5] שכתוב וזה השלחן אשר לפני ה':
שני. נשילת ידים עד השיעור שתקנו החכמים. שהם ה' קשרי האצבעות שיש בהן י"ד פרקים וכמו כן י"ד פרקים הם ביד שמאלית. והם כ"ח פרקים. כנגדם כ"ח אותיות של שם הוי"ה [65] שהן כ"ח אותיות הראשונות שבמעשה בראשית. שאמר בהן ועתה יגדל נא כ"ח ה' ועשר אצבעות מרמוות לעשרה מאמרות של מעשה בראשית. ולפיכך דרשו חכמי המשנה מי שמזול בנשילת ידים נעקר מן העולם. מפני מה. לפי שיש בהן סוד העשרה מאמרות וכ"ח אותיות שבהן נברא העולם:

תליתאה. כוס דזרעה. דתקינ ביה עשרה דברים. הדחה. שטיפה. עטור. עטוף. חי. מלא. מקבלו צמתי ידיו וזכותו בימין. נותן עיניו צו. מנציחו מן הקרקע טפה. ומשברו צמתיה לאנשי ביתו: ואורח רוח דכתיב נ' כי כוס ביד ה'. כו"ס בני' אלהי"ם [35] ומתקן נשמתא דלוי על שמה כוס. ה"ה"ד (ד) כוס ישועות אשא. מאן ישועות. ה' אלבען דאינון לקבל ה' ספירן. דכוס דלויא אלהים חיים מתפשטא בהון לתחשין תרעין. ה' זמין עשר בלח יו"ד [35] דלויא עשרה דברים דתקינ רבנן בלח דלויא אלהים חיים. דביה חמש חמוון נחשבו ה' [35] ואיקמוהו בכוס שלריך הדחה ושטיפה. הדחה מבחוץ ושטיפה מצפנים. ורוח דמלה סיהא מוכו ככרו. מאן דזכי לנשמתא מהכוח כוס לטוי נשמתא. כריח מלגו ומלכר. ורוח דמלה ה' וטערו וקדשו. טערה מצפנים וקדושה מבחוץ. ומה כוס לאו ספרתיא וקדושה מלגו ומלכר בלא

שלישי. כוס של ברכה. שתקנו בו עשרה דברים. הדחה. שטיפה. עטור. עטוף. חי. מלא. מקבלו בשתי ידיו וזכותו בימנית. נותן עיניו בו. מנציחו מן הקרקע טפה. ומשברו צמתיה לאנשי ביתו: ועל דרך הסוד שכתוב נ' כי כוס ביד ה'. כו"ס מספרו אלהי"ם [35] ומשם הנשמה שנקראת על שמו כוס. וש"כ (ד) כוס ישועות אשא. אינון ישועות. ה' אצבעות שהן כנגד ה' ספירות. שהכוס שהוא אלהים חיים מתפשט בהן על המשם עשרים. ה' פעמים עשר באות יו"ד [35] והיינו עשרה דברים שתקנו החכמים בכוס שמרמו על אלהים חיים. שבוה השם חמש אותיות במספר ה' [35] ותקנו בכוס שצריך הדחה ושטיפה. הדחה מבחוץ ושטיפה מבפנים. ומוד הדבר שיהיה תוכו ככרו. מי שזכה לנשמה מהכוס ההוא צריכה הנשמה להיות טהורה בפנים ומבחוץ. סוד הדבר ה' וטהרו וקדשו. טהרה מבפנים וקדושה מבחוץ. וכמו שהכוס אין טהרתו וקדושתו מבפנים ומבחוץ בלי

מראה כקומות א' פתח רמס. ב' יתוקל מ"א ג' חלס ע"ה ד' סס ק"ח ה' ויקל ע"ו

זיו הוזהר

[פט] שית דרגין דרפיא עלאה היינו של הבינה הן בחסתר. ודכרסיא תתאה היינו של מלכות בנגלה: [5] כאוכל בשלחן המלך. לפיכך צריך להבטא עליו י"ב חלות כרמיון שלחן המלך בלחם הפנים בחשבון ו"ה: [65] כ"ח האותיות הן מילוי שם הוי"ה עם מילוי דמילוי בוח. יו"ד ואיך דל"ת. ה"א אל"ף. ואיך אל"ף ואיך אל"ף ואיך. [35] דעת הוזהר לגילוי שהכו"ס מספרו אלהי"ם מרמו על מלכות. וכאן דעת ה"ם שרמיו על הבינה. והשם אלהים לפעמים מורה על הבינה כידוע ונקרא אלהים חיים: [35] ה' הראשונה של השם הוי"ה נדרשת עם אות יו"ד שלפניה ה' פעמים עשר המשיים. היינו המשיים שערי בינה: [35] ומרמו על ה' הראשונה של השם הוי"ה. דהיינו בינה

כלי כים. אף כך הנשמה אין טהרתה וקדושתה סבבנים ובהיותו בלי תורה. ובשכיל זה אמר רבן נמליאל מי שאין תוכו כבדו אל יכנס לבית המדרש. לפי שאין זה מצד עין החיים אלא מצד הדעת טוב ורע: עמוד. דרשו בזה שמעטרו בתלמידים. ועל דרך שוב ה' היא הכוס. מעטרו בתלמידים באות י' שהיא עטרה על ה': עטוף. שצריך לעטוף ראשו. לפי שהשבירה על ראשו. שכן דרשו חכמי המשנה אסור לתלמיד חכם ללכת ד' אמות בגילוי הראש. משום (א) מלא כל הארץ כבודו. כל שכן בברכה ובהוכרת שם הקדוש.. ה' דרשו בזה דהיינו ה' מן החבית. ועל דרך סוד שכינה העלינה היא ספירה השמינית מלמטה למעלה [נח] ולפיכך נקראת ה'. ונאמר (ב) בחכמה וינה ביה. וזהו חבית ה' בי"ח. ולפי שהיא חיים. ככתוב (ג) עין חיים היא למחויקים בה. יין הבא משם הוא ה'. וזהו יינה של תורה. מי שעוסק בה נקרא ה'. ועוד צריך ה' היינו ה' מן החבית [טז] יין יש ממנו שני גונים לבן ואדום. ויין מספרו ע' כנגד ע' פנים הרי ע"ב [טז] וכנגד כ' גונים של היין הוא זכור ושכור של שבת וע' תיבות הקדושה. ויב"ל מספרו ע"ב: מלא. (ד) ומלא ברכת ה'. ואף אם האדם מלא מינה של תורה כמו כן הוא צריך להיות שלם [נח] כמש"כ איש הם. והתנובו נבר שלים. ובכמו יבא יעקב שלם. שצריך להיות נשמה שלמה ולא יהיה בה פגם. כי כל אשר בו מום לא יקרב. כמו כן [הכוס צריך להיות מלא יין ושלים בלי פגם].. סקבלו בשתי ידיו ויתנו בימין. כדמיון התורה שניתנה בשני ידות. ה' דברות בלוח אחד כנגד ה' אצבעות של יד ימנית. וה' דברות בלוח השני כנגד ה' אצבעות של יד שמאלית. ונתנו בימין היינו ביד הימנית. ובשכיל זה שני לוחות אבנים הורידו בידו. ולא בידיו. ועל זה מעיר הכתוב מימינו אש דת צמו: ונתן עינו בו. לפי שזה הכוס הוא כנגד ארץ ישראל [טז] שנאמר בה (ה) תמיד עיני ה' אלהיך בה. והעינים שלמעלה הם שבעים הסנהדרין. ומשה אהרן עליהם הם שתי עינים העליונים. אחת עין ימנית ואחת עין שמאלית. והן ע"ב ככספר בי"ן זה הוא הסוד של נתן בכוס עינו [ק]: ומגביהו מן הקרקע טפה. לפי שאות ה' הוא הכוס. נצרך להעלות לקשרה באות י' שהיא טפה. ובכחו התפתח ותהפשט ה' בחמש האצבעות [קא]: ומשגרו לאנשי ביתו בכתנה. בשכיל שתתברך אשתו שהוא בבהינת נפש [קג] שנאמר בה ונפשנו יבשה אין כל. ותתברך ותעשה פירות. כמש"כ תרשא הארץ רשא:

רביעי. להיות על שלחנו דברי תורה. שלא יתקיים בו כדמיון של עמו הארץ. שנאמר עליהם (ו) כי כל שלחנות טלאו קיא צואה בלי מקום. אבל בגברי תורה ביארו הרבנים להעשיר יצפון. והן שלחנו לצפון. הרי השלחן לשכאל שהוא בהינת דין נצרך לקטר בו היסין. שהיא התורה שניתנה מחסד שהוא רהמים הנקראת ימין ה':

דמישי

מראה מקומות (א) יבתי (ב) כס (ג) ד' דברים (ד) כס (ה) כס (ו) יבתי כית

יו הזהר

כלל מוח. אף כפי כמתחל לאו סתרתם וקדושתם מלנו ומלכר כלל אריותה. ובגין זה אמר רבן נמליאל מי שאין תוכו כבדו אל יכנס לבית המדרש. בגין ללאו איסו מסמרה דליגלג דהיי אלא מעין סדעת סוד ורע: עמוד. אוקמוס מעטרו בתלמידים. וארז רוא ה' איבי כוס. מעטרו בתלמידים בלח י' דליחי עטרה על ה': עטוף. לריך לנעטפה רישים. בגין דשכינתה על רישים. דכתי אוקמוס מארי מתניתין אסור לתלמיד חכם למיכך ד' אמות בגילוי הראש. משום (א) מלא כל הארץ כבודו. כל שכן בכרכה ובדרכה שמה קדישא.. ה'. אוקמוס ה' מן החבית. וארז רוא שכינתה עלאה איבי חמינתה דסמיראן מתפלג לעילא [נח] ובגין דתקריאה ה'. והתמר (ב) כ' בחכמה יכנס ביה. והיינו חבית ה' בי"ח. ובגין דליחי חיים. דכתיב (ג) עין חיים היא למחויקים בה. יין מתקן איבו ה'. וזהו איבו יינה דארוייתה. מחן דלשחלך כס אקרי ה'. ומו לדיק ח"י איבו ח"י מן החבית [טז] יין איש מניח תרין גוונין חיור וסוק. ויין ע' אכסין סא ע"ב [טז] ולקבל תרין גוונין דין איבו זכור ושכור דכתי וע' תיבין דקדושה. ויב"ל סא ע"ב: מלא. ה"ה"ד (ד) ומלא ברכת ה'. ואף דליחו מלא מינה דארוייתה בר נש כפי לריך לתהוי שלם [נח] כד"א איש הם. ומתנובו נבר שלים. וכמו יבא יעקב שלם. דלריך לתהוי נשמתה שלמה ולא יהיה בה פגם. לכל אשר בו מום לא יקרב. אף כפי (כוס לריך לתהוי מלא מינה ושלים בלי פגם).. מקבלו בשתי ידיו ויתנו בימין. כנגד דארוייתה דהוה בתבין לחסין. ה' דבין בלוחת חדל לקבל ה' אצבעות דיד ימנית. וס' בלוחת תנינא לקבל ה' אצבעות דיד שמאלה. ואחייבו בימינא דהיינו ביד ימין. ובגין דא שני לוחות אבנים סוריד בידו. ולא בידיו. והוא איבו דאחיד קרל מימינו אש דת למו: ונתן עינו בו. בגין דהאי כוס איבו לקבל ארעה דישאל [נח] דלתמר כס (ה) תמיד עיני ה' אלהיך בה. ועינין דלעילא אינון סבעין סנסדרין. ומסא ואסבן עליהו תרין עינין עליהן. חד עין ימין וחד עין שמאלה. ואינון ע"ב כתיבן בי"ן. והוא איבו רוא דניתן בכוס עינו [ק]: ומגביהו מן הקרקע טפה. בגין דת ה' איסי כוס. כפי לסלקא לה בלח י' דליחי טפה. וזכי דתפתחה ה' בחמש אצבעות [קא]: ומשגרו לאנשי ביתו בכתנה. בגין דתתברך דבינתו דליחי נפש [קג] דלתמר כס ונפשנו יבשה אין כל. והתברכה ותעשה פירות. ה"ה"ד תרשא הארץ רשא:

רביעאה. לחסו על פתוריה דברי תורה. ללא יתקיים ביה כנוונל דעמי הארץ. דלתמר עליהו (ו) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. אבל בסמרי תורה אוקמוס כרוסא להטעיר יצפון. יתן שלחן לצפון. הכי שלחן לשכאל דליחו דין כפי לקשרה ביה ימנית. דליחי ארוייתה דלמיכיבת מחסד דליחו רחמי ימין ה':

המיובלה

[נח] חבית נקראת שכינה העליונה: [טז] לפי"ו נדרש הצירוף ח"י בית. ח"י יסוד. בית מלכות. אבל רמז חזק יתכן יותר לפי השיטה שחבוס סרסול על מלכות: [טז] יין בני' ע"ב. עקב ב' גונים הוא ע"ב. וכן זכור ושכור ע"ב. וכן חביתן קדושה הוא ע"ב. וכל זה לבזון המשתה חסדי ע"ב בני' ע"ב: [נח] כמות טובה. כי לא המדרש עיקר וכו': [טז] כמאן משמע שחבוס סרסול על מלכות: [קג] חבונת לחמשיך הכדים לחכום שפרסו על מלכות: [קא] כמאן משמע שחכום סרסול על חבונת: [קג] שורש אשה במלכות שנקראת נפש:

חמישי. דרשו חכמי המשנה צריך להאריך על שלחנו בשביל עניים. וסוד הדבר לפי שהצדקה תאריך ימיו שלא יתקצרו. כדמיון התורה שהיא מארכת ימים בשני עולמות. בעולם הזה ובעולם הבא להנשמה. אף כך צדקה היא אריכת ימים להגוף בשני העולמות. ושב"ב (א) כי הוא חייך ואורך ימך. כי הוא חייך בעולם הזה. ואורך ימך בעולם הבא. אריכת ימים בעוה"ב להגוף היינו לתחיית המתים. שלאחר שיקום לא ימות. וכמו שבעוה"ב יהיה בקיום. כן בעוה"ז יהיה בקיום:

ז' שישי. שלא יהיה גרנן ובלען על שלחן המלך. כדמיון של עשו שאמר הלעיטני נא. דרך הצעמה. אלא צריך לאכול בדרך טחינה. כמו כן מי שמוציא ריבוי תפלה או תורה מפיו צריך להוציאם בהסתנה שלמים. ולא בהצטעה חסרים. ולא עוד אלא שבמאכל יש סכנה. פן יקדים קנה לושט:

שביעי. מים אחרונים. ודרשו שמים ראשונים מצוה ואחרונים חובה ואמצעים רשות. כמים הראשונים צריך להעלות האצבעות. כדי שלא יחורו המשקין ויטמאו את הידים. ויש חכמים שאמרו כי מים האחרונים הוא מפני מלח סדומית שלא תכבא את העינים. אם כן הוציאו זה מחובה וסתר דברי החכמים שאמרו שדם חובה. ואין דרך ארץ לסתור דברי אותן החכמים שנאמר עליהם (ג) על פי התורה אשר יורוך. ולא עוד אלא שאמרו בגמילות ימים (ד) קרושות. ושב"ב (ה) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. והתקדשתם. אלו מים הראשונים. והייתם קדושים. אלו מים האחרונים. כי קדוש זה שמן בושם או מים אמצעים בין (תבשיל) בגינה לבשר. אני ה'. זו ברכה. וכאוי העם שרבונו משה אותם אלו: —

שמיני. לשלשה צריך כוס. מפני מה. כיון שבינה היא ספירה השלישית מהעשר ספירות מלמעלה למטה. ולפיכך פחות משלשה אין צריך כוס. ולא עוד צריך כוס [תנ] זה רבו על קדושה לך ישלשו. ולא עוד אלא שהתורה לא ניתנה פחות משלשה. כהנים ליום וישראלים. תורה נביאים וכתובים. בחרש השלישי. כיום השלישי זו בינה [תנ] וזנייה אמת שלש משמרות [תנ] היליה. מלכות ה' היא רביעית. עליה אמרו ארבעה משמרות היו היליה. שי"ן של ג' ענפים בנגד ג' משמרות. ושי"ן של ד' ענפים בנגד ארבעה משמרות [תנ]:

תשיעי. כוס של ברכה רביעית הלוג. ושיעור שלו בנגד ה' אות הרביעית של השם הוי"ה: **עשירי.** בעשרה איבר נברך לאלהינו. כי שבינה התהווה היא רביעית ועשירית. רביעית ברשם הוי"ה. ועשירית לעשר הספירות שהן יוד ה"א ואי ה"א. וככה צריך האדם לשמור עצמו שלא ישלך דברים האלה במקום שאין נצרך [תנ] כמו מי שמתעורר פתוהי לחם. כל יתכן מי שמתעורר לרם של תורה החוצה משלחנו. ויהי צריך הוא בנגד דשכינה שנאמר בה (ה) זה השלחן אשר לפני ה':

חמישה. אוקמוס חמרי מהיתין לדרך להאריך על פתורים בנין עניים. וזוה דמלש בנין לדקה יאריך יומיו דלא יתקרון. כנוולא דלורייתא אוסי אריכת ימיון בפרין עלמין. בעלמא דין יבעלמא דלתי לבסמחא. אוק הכי לדקה אוסי אריכת ימיון לגופא בפרין עלמין. ה"ד (א) כי הוא חייך יאריך ימך. כי הוא חייך בעולם הזה. ואורך ימך בעולם הבא. בעלמא דלתי לגופא לתחיית המתים. ולבנת דייקוס לא ימות. וכנוולא דעלמא דלתי יכה קיים. הכי בעלמא דין יכה קיים:

שתי תאה. שלא יסא גרנן ובלען על פתורים דמלכא. כנוולא דעשו דלמר סלעיטני נא. אריכת הלעטה. אלא בלרס פמיכה. אוק הכי מאן דלמיק מלין דללתיין ולא דלורייתא חסומי. צעי לבסמחא לון כסמחנס עלמים. ולא בהלעטה חסרים. ולא עוד אלא בנין סכנה. דסמחא יקדים קנה לושט:

שביעאה. מים אחרונים. ואוקמוס מים ראשונים מלויס ואחרונים חובה ואמצעים רשות. מים ראשונים צריך לבסמחא אלבען. בנין דלא יסדרון חסקין ויפמאו את הידים. וליח מריבן דלמרי. מים אחרונים חסוס מלח סדומית שלא תכבא את העינים. או הכי אפקין לון מחובה וסמרי מלין מלין דלמרו עלייהו חובה. ולא ארס ארבע לסתרא מלין מלין דלחקרי עלייהו (ג) על פי הפירוש אשר יורוך. ולא עוד אלא דלמרי עלייהו (ג) קדושות. ה"ד (ד) והתקדשתם וכייתם קדושים כי קדוש אני ה'. והתקדשתם. אלו מים ראשונים. והייתם קדושים. אלו מים האחרונים. כי קדוש זה שמן ערב ואחלעיטיס בין (תבשיל) בגינה לבשר. אני ה'. זו ברכה. ואלון עמא דמאריסון ישוי לון לגביה: —

תמינאה. לשלש צריך כוס. אחאי. דבינה אויבו תלתייהו מעשר ספירן מטיילא לתתא. ובנין דל פחות משלשה לא לריך כוס. לשלשה צריך כוס [תנ] וקא רמיז קדושה לך ישלשו. ולא עוד אלא דלורייתא לא נהתא פחות מנ'. כהנים ליום וישראלים. תורה נביאים וכתובים. בירה תלתייהו. ביום תלתייהו דל בינה [תנ] וזנייה אמת שלש משמרות הדי סיליה. מלכות ה' רביעית. עליה אמרו ארבעה משמרות היו סיליה. ביין דתלת ענפין לקבל תלת משמרות. ושי"ן דלרבנן ענפין לקבל ארבע משמרות [תנ]:

תשיעאה. כוס של ברכה רביעית הלוג. ושיעורא דיליה לקבל ה' רביעית דשם הוי"ה: **עשיראה.** בעשרה איבר נברך לאלהינו. ודשכינתא תתתא אויבו רביעית ועשירית. רביעית ברשם הוי"ה. ועשירית לעשר הספירות שהן יוד ה"א ואי ה"א. וככה צריך בנין לשמור עצמו שלא ישלך מלין מלין בלתי דלא אלבען [תנ] כמו מאן דלרייק ברייה. בל סכן חתון דלרייק סמחא דלורייתא לבסמחא. דלויסו סביעאה דלמרי. דלמרי (ה) זה השלחן אשר לפני ה':

מראה בקיבוי. (א) דלמרי (ב) ג' ענפים (ג) דלמרי (ד) וזנייה אמת שלש משמרות (ה) ושיעורא דיליה לקבל ה' רביעית דשם הוי"ה:

ז' הדר.

[תנ] כיון שבינה על הגינה [תנ] הלו סביבת השפע שמיא אפן נוסמא בענין זה. קין לבסמחא לנאשים קמי דתתא ויריב:

פתח

לחיות איש פסוק איש חסד שריא עליה ברכתא. ה"ד
 (א) כשמן השב על הראש וגו'. ובגין דא דבר אל אהרן
 ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו'. ואוקמוס
 כל כהן המצריך מתצריך. וסאינו מצריך אין מתצריך.
 ואוקמוס מחרי מתגמטין כל ברכה שאין בה אזכרה ומלכות
 לאו שמה ברכה. מלכות אדניי [קט] ועוד נעילת ידים
 לריך לישול לון עד פרקא דגורו עליה. י"ד פרקין
 בכל ידא. בהסיא שעתא שריא עליה י"ד ה' י"ד ה'...
 [תרין זמנין י"ד אינון כ"ח פרקין. לקבליהו כ"ח ה']. והאי
 נשילא ביד לריך למחוי מכה אדניי. (ג) לחיות יו"ד ה"א
 וא"ו ה"א [ק] כ"ח דיליה יו"ד וא"ו דלית. ה"א אל"ף.
 יא"ו אל"ף וא"ו. ה"א אל"ף. ומשנוניתא לא שריא בכ"ח
 דליה בפרקין דאלבטן עד דלתעבר מנייה וזימא דשפחה
 בישא פסולה אנתו דפסול. ובגין דא חיקמיה מחרי מתגמטין
 ידים מזהומות פסולות לברכה. ואינון מים לכחיה
 ידיו דשריא תמן י"ד ה' י"ד ה' דא מים דלאורייתא.
 דעמי הארץ אינון סרץ מאי מועיל לון פבילה. והסרץ
 שפחה בישא בדיהוון כגזול דכדיהוון. גזול
 דברכאן דגזלין לקב"ס. ולא ידעי לברכה ולא
 ידעי מאי איסי ברכה ומאי אינו זיהמא:

תנינא. למבלע על שני ככרות בשבת. לחיזין רמיזין
 בתרי לוחי אורייתא דלחמיסיו בשבת זוגות. דכוימא
 תליתאה נחמו. דהיט תרי זמני קוצ. ובשבת אחייתת תרין
 נוקבין לתרין עיבין [ק"ח] ואע"ג דלוקמוס דשרים
 ממזין על זוגות. כמה דלוקמוס שני בליים
 שני אנווים. הלכא למשה חסיני שלוחי מזה איני
 נוקין.. ובגין דא בשבת כל נשמתין ורוחין ונפשין נפקין
 ינחתינו זוגות. ואין סגן וליט שני ביוםא דשבתא.
 ואפילו גיהסם לא שליט ולא חוקיד בשבת. ובג"ד לא
 תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. דא אש נוכחיה.
 אלא אש דקרבנא אש קדושה. וליט לארכליה
 בבליטא דליחן דהא אחרא לעיל מאי דלוקמוס מחרי מתגמטין
 (ג) בעל הבית בוצע ולוהר מצריך. ועוד אוקמוס לריך
 לדקדק ביה מן המזולא. ותרין הסיין אינון לקבל שמי
 הלחם [קנין] ושמי ככרות דשבת —:

ד) תליתאה. למיכל תלת סעודתין בשבת. כמה דלוקמוס
 רבנן דמתגמטין דאמר חד מנייהו. יבא חלקי
 עם נומרי שלס סעודות בשבת. לחיזון שלימו דשבע
 ברכאן דללוהא לאשלמה בסון לעשר. ורזא
 דעגנ אינון. כמה דכתיב ויהי יולא מערן להסקות את סגן.
 ומאן דלא מקיים לון זיהט ליה רשו לקימן אתהפך ליה
 לנגע לרעת. ובגין דלא ייתי להאי אחר קב"ס לון עלי
 ואחי סורע. וכתיב (ה) אז תענני על ה':
רביעאה. לאכרחא פתורא במגרתא. כמה דלוקמוס קדמיין
 שלחן בלפון ומורה בדרום. דפתורא דקב"ס
 הכי לריכא למחוי:

שהוא איש פסוק איש חסד שורה עליו ברכה. וש"כ
 (א) כשמן הטוב על הראש וגו'. ולפיכך דבר אל אהרן
 ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו'. ודרשו
 החכמים כל כהן המצריך מתצריך. ושאינו מצריך אין מתצריך.
 וחכמי המשנה דרשו כל ברכה שאין בה אזכרה ומלכות
 אין שמה ברכה. מלכות אדניי [קט] ועוד נשילת ידים
 צריך ליטול אותן עד הפרק שתיקנו החכמים. י"ד פרקים
 הם בכל יד. באותה שעה שורה עליו י"ד ה' י"ד ה'...
 [ב' פעמים י"ד הם כ"ח פרקים. שכנגדן כ"ח ה']. ונשילת
 ידים הוא צריכה להיות כח אדניי. (ג) שהוא יו"ד ה"א
 וא"ו ה"א [ק] כ"ח דיליה יו"ד וא"ו דלית. ה"א אל"ף.
 וא"ו אל"ף וא"ו. ה"א אל"ף. והשנינה אינה שורה בכ"ח
 שלו בפרקי האצבעות עד שהעביר מהם הוהם ששיין
 לשפחה הרעה אשת הפסול. ולפיכך דרשו חכמי המשנה
 ידים מזהומות פסולות לברכה. ועיקר המים למטה
 הידים שישרה עליהן י"ד ה' י"ד ה' הם מים של התורה.
 כי עמי הארץ שרץ הם ומה תיעיל להם מבילה. והשרץ
 שפחה הרעה שורה על ידיהם מים הגול שבידיהם. גזל
 הברכות שגוזלים להקב"ה. שאין יודעים לברך ואין
 יודעים מה זאת ברכה ומה הוא הוהם:

שני. לבצוע על שתי ככרות בשבת. שהן מרומות
 בשני לוחות התורה שניתנו בשבת זוגות. שביים
 השלישי ירדו. שבו נכפל כל זמון. ובשבת ניתנו ב'
 נקבות לאותן ב' פעמים טוב [ק"ח] ואע"פ שבניארו שהשרים
 סמונים על הזוגות. כמו שהזכירו מלאכול שני ביצים
 שני אנווים. אבל הלכה למשה סמני ששלוחי מצוה אינו
 נוקין.. ולכן בשבת כל הנשמות ורוחות ונפשות ויצאות
 ויורדות זוגות. ואין שגן ואין מויק שולט ביום השבת.
 ואפילו הגיהנם אינו שולט ואינו בוער בשבת. ולפיכך לא
 תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. זו אש זרה.
 אלא אש הקרבנות אש של קדושה. ואין להאריך בענין
 בציעה שלהן שהרי נזכר לעיל מה שדרשו חכמי המשנה
 (ג) בעל הבית בוצע ולוהר מצריך. ועוד דרשו שצריך
 לדקדק ביה מן המוציא. ושתי ההיין הן כנגד שתי
 הלחם [קנין] ושתי חלות של שבת —:

ד) שלישי. לאכול שלש סעודות בשבת. כמו שדרשו
 חכמי המשנה שאמר אחד מהם. יהי חלקי
 עם נומרי שלש סעודות בשבת. שהן השלמה לשבע
 ברכות של התפלה דהשלים עמהן לעשר. והן סוד של
 ענג. כמו שכתוב ונהר יוצא מערן להשקות את הגן. ומי
 שאינו מקיים אותן ויש לו יכולת לקימן נהפך לו מע"ג.
 שנגע צרעת. וכדי שלא יבוא לזה אמר הקב"ה לו עלי
 ואני פורע. וכתוב (ה) אז תענני על ה':
רביעי. להאיר השלחן במגורה. כמו שדרשו הראשונים
 שלחן בצפון ומגורה בדרום. כי שלחן הקב"ה
 כך צריך להיות:

חמישי

ס-אה מקומות (א) תניס קב"ג (ב) דף רעג. (ג) דף רמז. (ד) דף רעג. (ה) יעט' כ"ח

זיו הזהר

[קט] היינו שבכל ברכה צריך לכוון יחוד קב"ה ושכינתיה. שם הוי"ה כשילוב השם אדניי. [קט] שם הוי"ה במילוי אלמין בניי אדניי:
 [ק"ח] אם אין כהן ש"ס אפשר כוננו שב' הנקבות דשבת הן ב' הנשמות. נשמה התמידית ונשמה היתירה. לתרין נוקבין היינו
 לשתי התורות. תורה שבתת שבעים. כדאיתא בספר ת"א. אע"פ שאדם עושה מלאכה כל ששת ימי"ם שבת יעשה כלו תורה:
 [קט] היינו להאיר מעט בה' של המוציא כמו שתי ההיין ולכוון כנגד בינה ומלכות:

חמישי. כום הקידוש של ויבלי' כום מספרו אלהים. ויבלי' מספרו ע"ב [זין] שהכלה הקדושה כוללת אותן. זה כום שהוא כלא עם יין של תורה צריך להעזר על בעשה בראשית:

ששי. להיות על השלחן דברי הירה שכן דרשו חכמי המשנה שלשה שאכלו על שלחן אהרן ולא אמרו עליו דברי תורה וכו'. וסוד הדבר על פי שביארו שלחן בצפון, והתורה ניתנה בסיני, להבר היסין שהוא רחמים בשמאל שהוא דין, שהתורה היא הוי"ה סיני, והשלחן אדניי משמאל, ונצרך להבר אותן, שלפי שהשלחן בשמאל דרשו חכמי המשנה שקטין מוגדרו של אדם כקריעה ים סוף, ולפיכך צריך להמיר חכם להומין אצלו לפי שעמוק עמו בדברי תורה:

ז' שביעי. להארץ על השלחן בשביל עניים, ולפיכך כל המארץ על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו.

ח' ולפיכך ז' וצדקה תציל ממות, שהעני חשוב כמת והוא מחיה אותו, אף כך הקב"ה מחיה אותו, ועוד על דרך סוד שכל העניים מצד אות ד' הם, שנאמר בה דלותי ולי יהושע, ואות ד' של אחד צריך להארץ בה, כמש"כ ז' למען יאריך ימים על במלכותו, ולפיכך צריך להארץ על השלחן שהוא ד' כולל מן ד' רגלי השלחן בשביל כבוד האות ד', וצריך להארץ על השלחן בשביל עניים, ובעבור זה דרשו החכמים שבקש הקב"ה מדה יפה לישראל ולא מצא כמו מדה של דלות, והקשו ע"ז מדה שדרשו הראשונים שיש קספר מינו מיתות כספדר תוצאות [זין] והכרין כום קשה מכולן, ואין אמרו הם שלא מצא לישראל מדה יפה כעניות, אלא לפי שכל עם ולשון ד' והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה, אבל ישראל הם דבוקים בהקב"ה במדת העניות ואין מכהשים בו, ולפיכך במדה זו יצאלו, וש"כ ה' ואת עם עני תרשע, ועני הוא לשון ענוי, שאפילו יש לו לאדם עושר והוא כפסאובים ובערות נקרא עני, וכן אם הורקם אותו בשביל העושי' ומצערם לו כל הימים, כל שכן שיהא רש כבאסר הוא הולך מלקום מלקום, ועוד יש עני שבהשלקה ממנו דעתו, כגון איוב שנאמר בו ו' איוב לא ברעת ידבר, וזה אין לחיבו בשביל דיבוריו שמתרעם [קמן] אף כך אות ד' היינו השכינה כאשר נסתלק ממנה א"ל שהוא עמוד האמצעי שנקרא דעת [קמן] ועוד א"ל היא התורה שכלולה מן תרי"ג מצות, וש"כ ז' זה שמי לעולם זה זכרו וגו', וכיארן שמי עם י"ה הוא שבי"ה, וכרי עם י"ה הוא רבי"ה, ולפיכך דרשו אין עני אלא מן התורה ומן המצות, כי שאר עני אנו אלא ענוי, ואת ד' שיהא אדני' גם בן נקראה עני כשהיא בלי הוי"ה:

שמיני. מים אחרונים שתקנו בשביל מלח סדומים הסמטא את העינים, ולמה נקראים חובת, אלא על דרך סוד הם המות שורה על דים מוהבחה עושים בהן ברבה, והכום שמכרבים עליו בלי מדה נקרא טמא, ומה כום שימותים בו הוא טמא לברכה עד שספרהים אותו בהרהר בנפשים ובבחיין, כל שכן ירי דאדם

פראה מקומות א' דף נענ: ב' עפני י' ג' דנתי י"ד ז' עפני י"ח ח' אהרן כי כזב ו' איוב י"ב ו' ספית ז'

חמישאה. כום דויכלו, כום כחשבון אלהים, ויכלו כחשבון ע"כ [זין] דכליל לון כלל קדישא, והלו כום דמלח ייאל דאורייתא לריך לאסכדא על עונדא דבראשית:

שתי תאה. לחמו על פתורא מלי דאורייתא, דכסי אוקמוס מהרי מחניתין שלשה שאלכו על שלחן אחד ולא לחמו עליו דברי תורה וכו'. ורוא דמלח כנת דהא אוקמוס שלחן בלפין, ואורייתא אחיבת מימינא, להכרה ימינא דליו דחמי במחלל דליו, דנא, דאורייתא ליאו סוי"ה מימינא, ופתורא דלניי משמאל, וליך להכרה לון דנגין דפתורא משמאל אוקמוס רבנן דמחניתין קסין מונומיו כל חדס כקריעת י"ם, ובניי לריך תלמוד חכס לזמנא עמיס למאן דסתל בפתמי אורייתא:

ז' שביעאה. להרכאה על פתורא בגין עניים, ובניד כל המארץ על שלחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו.

ח' ובניי ז' ולדקס תליל ממות, דגמי חסוב כנת וליאו מחיס לים, לוף סכי קב"ה מחיס לים, ועוד בלחח רוא דכליו עניים מספרא דלות ד' אינון, דאתר בה דלותי ולי יסושע, ואות ד' דלחח לריך להרכאה בה, הס"ד ז' למען יאריך ימים על ממלכותו, ובנין דא לריך להרכאה על פתורא דליו ד' כללא מן ד' רגליו דפתורא בגין יקרא דלת ד', וליך להרכאה על פתורא בגין עניים, ובניי אוקמוס רבנן דדקש קב"ה מדה יפה לישראל ולא אשכח כמדס דללות, ואקשו עליה מסא דאוקמוס קדמאי חוסבן מיני מיתת דליון כחוסבן מולא"פ [קיד] ומסרין כום קשה מכילן, ואין אמרן אינון דלא אשכח לישראל מדה יפה כעניותא, אלא בגין דכל עמא וליסנא ד' וסיה כי ירעב וסתקף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה, אבל ישראל אינון קיימו דקב"ה בהא מדה ולא אכחישין בים, ובניד כמדס דא יסתקין, הס"ד ה' ואת עם עני תרשע, ועני ליסנא דענוי, דלפילו את ליה לכר כס עומדא וליאו במדעין ובמכתשין עני אתקרי, או"ו דחקין לים בגינים ונערין לים כל יומא, כל שכן לים דליו רס מיס וליאו חיל מלחמ להמר, ועיד לים עני דלסתלק מיני דעמיס, כגון איוב דלחמח ביה ו' איוב לא ברעת ידבר, והלו לים לים חובין במלס דיימא [זין] לוף סכי איבי ד' דליו שכינתא כד אסתלק מנס א"ל דליו עמודא דלחמנעתא דלקרי דע"ת [קמן] ומי א"ל ליאו תורה כליל תרי"ג פקודין, הס"ד ז' זה שמי לעולם זה זכרו וגו', ואוקמוס סמי עס י"ה סס"ה, וכרי עס ו"ס רמ"ח, ובנין דא אוקמוס לון עני אלל מן התורה ומן האלות, דסאר עני לאו ליאו אלל ענוי, ואת ד' דליו, לריי לוף סכי עני בלי הי"ה:

תמונאה. מים אחרונים דתקינו לון בגין מלח סדומים כחסיא את העינים, וחמלי אקרין חובה, אלא בלחח רוא סס כזום סריס על ידיו מוספין דענדי כסו ברבה, וכסא דמכרבי עליה בלא סהרס לריי עמא, ומה כום דמתין בו עמא לברכס עד דמספרי לים כדחמס מלגלי ומלכר, כל שכן ידיו דכר

פראה מקומות א' דף נענ: ב' עפני י' ג' דנתי י"ד ז' עפני י"ח ח' אהרן כי כזב ו' איוב י"ב ו' ספית ז'

זין הזהר. [קין] היינו לכוון שיופיע חסדים בכלכות השכינה הקדושה שנקראה כלה, כי אלהים היינו מלכות, וחס"ד בניי ע"כ: וקידן כך נדרים על הספוק ולכות תוצאות דהתלים ס"ח: [קמן] פי' שספיה רבדים כלפי מעלה: [קמן] דעת הוא תהבחה הכל בפיסיות כסוד חוס השררה, כדאימא מלנו איהו שם מ"ח דאיהו אורח אצילות וכו'.

האדם, ולפיכך מים אדמונים חובה, וסוד הדבר (והתקדשותם והיותם קדושים כי קדוש אני ה', והתקדשותם, אלו מים הראשונים, והיותם קדושים, אלו מים האחרונים, כי קדוש, זה שכן בשם [ומים האמצעים, ג' קדושות] כנגד קק"ק ה' צבאות, ולפיכך והתקדשות וגו' למען רעת שאחם בנים להקב"ה, ושי"ב בנים אחם לה' אלהים:

תשיעי. כום של ברכה, ודרשו חכמי המשנה עשרה דברים נאמרו בכום של ברכה, ואלה הם. עטור, עטיף, הרהר, שטיפה, חי, מלא, מקבלו בשתי ידיו ונתנו בימין, מנביוו מן הקרקע טפת, נתן עיניו בו, משלחו במתנה לאנשי ביתו, ועכשו אין לנו אלא ארבעה שהן, הרהר, שטיפה, חי, מלא, יש אומרים חי מן החבית, ויש אומרים חי הכום שלם, ששבריתו זו היא מיתתו —:

ט עשירי. ברכת המזון, הרי דרשו החכמים בשלושה צדדך כום, וסוד הדבר לפי שהיא אהבת כלולותיך, הם האבות שנתברכו בב"ד מכל כ"ג [קין] ואין להאריך יותר:

ברכת המזון מן התורה מניין, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וכו', ולמדנו כברייתא.

וברכת, זו ברכת הון, את ה' אלהיך, זו ברכת המזון, על הארץ, זו ברכת הארץ, הטובה, כי בונה ירושלים, וכן הוא אומר (ג) הדר המזב הזה והלבנון, אין לי אלא לאחריני, לפניו מניין, שנאמר אשר נתן לך, משעה שנתן לך חייב אתה לברכו, ודרשו חכמינו וי"ט משה תיקן להם לישראל ברכת הון כשעה שירד להם המן, יהושע תיקן להם ברכת הארץ בשעה שהכניסן לארץ, דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים, עוד נמצא בפרשת המן רמז לברכת המזון כמן עצמו, שנאמר ובבקר תשבועו להם וידעתם כי אני ה' אלהיכם, ע"כ ר"מ:

ד המוליכך כמדבר הגדול והגורא וגו', א"ר יוסי כאשר ברא הקב"ה את העולם הלך את הארץ, הישוב הוא לצד אחד והמדבר הוא לצד אחר... ולא נמצא מדבר הקוף בכל העולם מלבד מדבר ההוא ששברו ישראל כחו וגבורתו ארבעים שנה, כמש"כ המוליכך כמדבר הגדול והגורא, כמדבר ההוא שלם צד המסומא, ובעל כרחם הלכו ישראל עליו ושברו את כחו ארבעים שנה, ואם ישראל היו נמצאים זכאים כאותן ארבעים שנה היה נתבטל אותו צד המסומא מהעולם, וביוון שהרגיו לו להקב"ה כמה פעמים נתגבר צד המסומא ההוא, ונפלו כלם שם תחת רשותו, ואם תשאל לאן משה שעלה על כל בני העולם איך מת שם, אב"ד שהרי משה עבר הנאמן לא מת ברשותו של שר המדבר אלא בהר העברים, מהו העברים, מחלוקת [קין] שנהלקו עליו שדים העליונים, ולא נמסר ביד השר ומשלה אחרת, ונשאר כך עד שבא משה עבר הנאמן ושלם עליו ונקבר שם... ואם תשאל אם בן שאותו המדבר הוא תוקף צד המסומא, איך פקד הקב"ה על שיער

דבר נט, ובגין לא מים אחרונים חובה, וראו דמלה (ו) והתקדשותם והיותם קדושים כי קדוש אני ה', והתקדשותם, אלו מים ראשונים, והיותם קדושים, אלו מים אחרונים, כי קדוש, זה שכן בשם [ומים אמצעים, ג' קדושות] לקבל קק"ק ה' צבאות, ובגין לא והתקדשותם וגו' לאשמוזעה לאחמן בנין לקב"ה, ה"ד בניס אחם לה' אלהים:

תשיעאה. כום דברכה, ואוקמוס מארי ממניין עשרה דברים נאמרו בכום דברכה, ואלין אינון. עטור, עטוף, הדסה, שטיפה, חי, מלא, מקבלו בשתי ידיו ונתנו במיין, מסלקו מן הקרקע טפה, נתן עיניו בו, משלחו במתנה לאנשי ביתו, ועכשו אין לנו אלא ארבעה שהן, הדסה, שטיפה, חי, מלא, יש אומרים חי מן החבית, יש אומרים חי הכום שלם, ששבריתו זו היא מיתתו —:

ט עשיראה. ברכת מוזגא, הו אוקמוס רבנן בשלמא לר"ך כום, וראו דמלה בגין דלוי"ט אהבת כלולותיך, דלוינו אהבן בכלל מכלל כ"ג [קין] וליט להרבהו ימיר:

ברכת המזון מן התורה מניין, שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וכו', ושנינו כברייתא.

וברכת, זו ברכת הון, את ה' אלהיך, זו ברכת המזון, על הארץ, זו ברכת הארץ, הטובה, כי בונה ירושלים, וכן הוא אומר (ג) הדר המזב הזה והלבנון, אין לי אלא לאחריני, לפניו מניין, שנאמר אשר נתן לך, משעה שנתן לך חייב אתה לברכו, ודרשו חכמינו וי"ט משה תיקן להם לישראל ברכת הון כשעה שירד להם המן, יהושע תיקן להם ברכת הארץ בשעה שהכניסן לארץ, דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים, עוד נמצא בפרשת המן רמז לברכת המזון כמן עצמו, שנאמר ובבקר תשבועו להם וידעתם כי אני ה' אלהיכם, ע"כ ר"מ:

ד המוליכך כמדבר הגדול והגורא וגו', א"ר יוסי כד ברא קב"ה את העולם פליג ארעא, ישובא ליבו לסדר חד ומרבה ליבו לסדר אחר... ולא אשתכח מרבה קרקעא בכל עמלא בר כבוד מדברא דכדורו ישראל חיליה ותוקפיה ארבעים שנה, כד"ל אמוליכך כמדבר הגדול והגורא, כההוא מדברא שלמא ספרא אחרא, ובעל כרחיה אזלו ישראל עליה ותכדו חיליה ארבעין שנין, ואי ישראל ישתכחו זכאין בלוינון ארבעין שנין סוף מתעברא ההוא ספרא אחרא מעמלא, ומדקא ארגיוו ליה לקב"ה כל אינון זמנין אשתקף ההיא ספרא אחרא, ונפלו כלם תמן תחת רשותיה, ואי תימא הו משס דסליק על כל בני עמלא סוף מית תמן, ולו סכי, דהו משס מסימנא לה מית ברשותיה אלא כשר העברים, מסו העברים פלונתא [קין] אחפלו עליה שליטין עלאין, ולא אחמסר בידא דמימנא והלי"ט אחרא, ואכתאר הכי עד דתתא משה עברא מסימנא וסליק עליה ואשתקב תמן... ואי תימא אי הכי דהסו מדברא ליבו תקפא דספרא אחרא, היך פקיד קב"ה על ספיה

מראה מקומות א ויקרא י"ב ב דף רעד, ב דברים ג' ד' תרומה ק"ו.

זו הזהר

קין ובין שהם שלשה שאלו יש להם כח יותר לעורר השמעת השפע מן חסד נבורה תפארת שורש האבות אי"י להכום שפרמו על משכבות והשכיבה הקדושה: כוונת ד' הברכות של ברכת המזון על פי פוד מובא לקמן בפרשת ראה על הפסוק ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם: וזמן על דרך המתוב מתעבר על רוב:

שעיר יזהב"ם לשלחו להר אחר שנקרא עזאזל. היה להם לנצור להר שנמצא באותו המדבר שהלכו בו ישראל. אלא כיון שהלכו בו ישראל ארבעים שנה הרי נשבר תוקפו. ונתנכר תוקפו במקום שלא עבר שם אדם לעולם. ובהר שבמדבר הרי היה שם מדורם של ישראל ארבעים שנה. אבל הר ההוא שנשלח אליו השעיר הוא סלע חזק גבוה. ותחת העומק של הסלע ההוא לא היה ביכולת האיש ליכנס שמה. ושם הוא שולט יותר לאכול מרפו. כדי שיופרש מן ישראל. ולא יהיה נמצא בהישג לקברג עליהם:

(6) ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתבים באצבע אלהים. א"ר שמעון שני לוחות האלה טרם שנברא העולם היו ונתעלו בערב שבת. והקב"ה עשה אותם ומעשה רדיו היו. כמה נעשו. לסדרו שהם מאותו סל העליון שנמשך מן הקדמון הקדוש. וכאשר יצא ונמשך לשדה התרומים הקדושים לקח הקב"ה שני כפיסין מהם [הי"ט] ונתגשמו ונעשו שתי אבנים יקרות. נשכ בהם ונתפשטו לשני לוחות. וזשי"ב (ג) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. כמו שכתוב כתובים באצבע אלהים. למדנו אצבע אלהים. אצבע ההיא עולה לעשרה. כמו שנאמר (ג) אצבע אלהים היא [קכ] וכל אצבע ואצבע עולה לעשרה עד שנעשית די שלימה. ככתוב וירא ישראל את היר הגדולה:

(7) ובאהרן התאנף ה' סאר להשמירו. א"ר שמעון בוא וראה מה כתוב (ה) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר תה לה' מחה. חג לה' ולא לענגל. לצד הקדושה עשה מזבח ההוא. ולצד הקדושה קרא ואמר. וזו היא הרפאה שהקדים. שא"מלא עשה כך לא נקיים העולם על קיומו. ועם כל זה לא שכך הקב"ה חסותו מאהרן. אע"פ שלא נתכוון לרעה. א"ל הקב"ה אהרן עני המשפטים משכו אותוך למה שבקש. חייך שני בניך ועלו ע"ד חסא זה יהיו נתפסים. וש"ב ובאהרן התאנף ה' סאר להשמירו. מרו להשמירו. אלו בניו כמש"כ: ואשמיר פרוי סמעל. כי פירות האיש בניו הם. בוא וראה אהרן העמיד אותו המזבח לפניו והעגל חזר לאחור. בניו שמו לצד הטומאה מלפנים וצד הקדושה חזר לאחור. שנאמר ויקריבו לפני ה'. ששמוהו לפני ה'. ונתפסו בחטא זה:

(8) ואתפלל אל ה' ואמר אדני אלהים אל תשחת עמך ונתחלתך וגו'. רבי חזקיה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שיר המעלות סתם. ולא פירש מי אמרו. אלא שיר המעלות שעתידים כל בני עולם לומר. שעתיד שיר הזה להאמר לדורות עולם. ומה הוא ממעמקים קראתיך. כך למדנו כל מי שמתפלל תפלה לפני המלך הקדוש צדיד בקשש בקשתו ולהתפלל מעובד. ל"ב. ויזכיר שיהיה נמצא לבו שלם בהקב"ה. ויכוון לב והמחשבה (*). ולמאי אמר דוד כד. והלא כתוב

הסוף שעיר לנדרה ליה לטורח אחרה דלקרי עזאזל. סוף לון לנדרה ליה להבוא טורח דאזלי ישראל ביה במדברא. אלא כיון דהא אזלו ביה ישראל ארבעין שנין הא למבר תקפיה. ותקפיה התמקף בחמר דלא עבר ביה גבר תמן לעלמין. ובסהוא טורח סא סוס דיוויבון דישאל תמן ארבעין שנין. אבל גביה דשעיר הסיא אחר איסו סגרא תקיפא עלאה. ותחת עמקא דסהוא סגרא בר נס לא יכיל למיעל תמן. ותמן איסו סליס יתיר למיכל מרפסו. טיין דיטער מעלייכו דישאל. ולא ישחכא מקסרגא עלייכו זיטובא:

(א) ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתבים באצבע אלהים. א"ר שמעון אלון מרין לוחין עד לון אהברי עלמא סווא ואסתלקו בערבי סבת. ועבד לון קב"ה. ועיבדו סווא ממחי אהעבידו. תאלא סהסוא סאל עלאה דנגיד מעמיקא קדישא. וכד נגיד ואהמסך לתקל דתמחין קדישין נכל קב"ה מרין כפוסו מנייסו [קיש] ואהמלידו ואהעבידו מרין אבנין יקירין. נשכ סווא ואהמסו מכתב לוחין. סה"ד (ג) והלחת מעמס אלהים וסמכתב סאלא אלהים סווא. כמס דכתבי כתובים באלבע אלהים. תאלא אלבע אלהים. הסיא אלבע סליק לעשרה. כמה דתמאר (ג) אלבע אלהים היא [קכ] וכל אלבע ואלבע סליק לעשרה עד דתעביד ירא שלימתא. דכתבי וירא ישראל את היר הגדולה:

(ד) ובאהרן הפלף ה' מאד להשמירו. א"ר שמעון תא חיי מאי כתיב (ה) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחה. חג לה' ולא לענגל. לעסר קדושה עבד סהוא מדבחה ולסכר קדושה קרא ואמר. וזה אסותא אקדים. דאלמלא דעבד דא לא קאים עלמא על קיומיה. ועס כל דא לא שכך קב"ה רוגוים מחסרין. א"ע"ג דלא אהכוון לביש. א"ל קב"ה אהרן מרין מרשין משכו לך למחי דעבו. סה"ד חייך מרין בך יפולו ועל מובא דא יתפסון. סה"ד ובאהרן הפלף ה' מאד להשמירו. מאי להשמירו. אלון בניו. כד"ל (ז) ואשמיר פרוי ממעל. דפרי דב"ג בניו אינון. מ"ה אהרן שיי ליה להבוא מזבח לפניו וענגל סב לאחורא. בניו סווא לסכר אחרא לפניו וסכר קדושה אהרן לאחורא. דכתבי ויקריבו לפני ה'. לפני ס' סווא. ואהמסו בסובא דא:

(ו) ואתפלל אל ה' ואמר אדני אלהים אל תשחת עמך ונתחלתך וגו'. רבי חזקיה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שיר המעלות סתם. ולא פירש מאין אמרו. אלא שיר המעלות דומיין כל בני עלמא למייר. דומין סאי שיר למימריס לדרי עלמא. ומאי סווא ממעמקים קראתיך. סכי תאלא כל מאן דמללי ללותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותיה ולללא מעומקא דלבא. בנין דיטחכא לביש סליס בקב"ה. ויכוון לבא ורעותא (*). ומי אמר דוד הכי. והא כתיב

מראה מקומות (א) יתרו פד: (ב) סמות ל"ב (ג) סס ח' (ד) תאל ק"ג. (ה) סמות ל"ב (ו) פמוס כ' (ז) כסלת סג.

(*) כל זה הוא להבין עומק הכונה בתפלה כפי"ה שהזכיר אותן ב' השמות ארנו ואלהים שהכתוב הוא חזו"ת. המרמזים על מלכות וכוונה. וענינו שהתפלה עשה פתחה לעילא יי' וא"ה עד ה"א. והיה מכונן להמשוך חזרת שפע הרחמים בחסות מן הא"ס עד גבינה. וכסם תחלה ותופיע הארת שפע הרחמים למלכות. והמאמר הזה צריך ביאור גדול לכן אפרש מעט ברמזיה. עומק של כל

זין הזהר

שתי החיובות. על דרך הכתוב וכסום מעין: [קכ] ויררו שלמה באצבע עשר סכות:

בתיב בכל לבי דרשתיך. וזה קרא סני. ותמי צעי
 ממשקום. אלא הכי תאלף כל בר נש דצעי צעומיה קמי
 מלכא צעי לכוונא לבא ורעווא לעומקא דכל עומקין.
 לאמשכא צרכאן מעומקא דבירא. בגין דינגיד צרכאן
 [מעומקא] [ממצועא] דכלא. ומאי סוא. דא סהוא אחר
 דנפיק מניה ואסתכח מיס סהוא נטר דכתיב ונטר יולא
 מעדן. וכתיב נטר פלגיו ישמחו עיר אלהים. וזה אקרי
 מעמקים. עומקא דכלא. עומקא דבירא. דמצועין
 עסקין ונגידן לצרכא לכלא. וזה שירותא לאמשכא
 צרכאן מעילא לתתא. וארי חוקיה כד עמיקא
 סתימאה דכל סתימין צעי לזמנא צרכאן לעמין.
 אשרי כלא ואכליל כלא צהסוא עמיקא עלאה. ומשכא
 שתיב וואנגיד נהרה. דמלחין ומצועין אסתגידו מניה.
 ומתסקין מניה כלסו. ומאן דמליל ללוותיה צעא לכוונא
 לבא ורעווא לאמשכא צרכאן מהסוא עמיקא דכלא.
 בגין דיתקבל ללוותיה ויתעבדי רעומיה. (א) ארי שמעון
 כתיב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו בצמת.
 מהו בצמת. כמה דאוקומא (ב) תתן אמת ליעקב.
 וידע ליהדא שמה קדישא צלליתיה כדקא יאות. וזה פולחנא
 דמלכא קדישא. ומאן דידע ליהדא שמה קדישא כדקא יאות
 אוקים לומה יחידא בעלמא. דכתיב (ג) ומי כעמד
 ישרל בו אחד בצריך. ועד אוקומא כל כסא דלא
 ידע ליהדא שמה קדישא כדקא יאות לאו פולחניה פולחנא. דהא
 כלא ציה תילא. פולחנא פולחנא סתתא. וצעי
 לכוונא לבא ורעווא בגין דיתצרכון עליו ותמאי.
 כתיב (ד) כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס
 אהרי. כל בר נש דתמי ליהדא שמה קדישא ולא אסתכון ציה
 צללא גרעווא ודחילו. בגין דיתצרכון ציה. עליו
 ותמאי. רמאן ליה ללוותיה לצר. וכלא מכריזו עליו
 לביש. וקציה קרי עליה כי תבאו לראות פני. כי
 תבאו ליראות מצעי ליה. מהו לראות. אלא כל
 אופן אנפין דמלכא עמירין בעומקא דבחר השוכא.
 וכל אינון דידעין ליהדא שמה קדישא יאות מצקעין כל
 אינון כותלי השוכא. ואנפין דמלכא אסתחין ונסתין
 לכלא. וכד אינון אסתחין ונסתין מתצרכין כלסו עלאין
 ותמאין. וכדן צרכאן אסתכחו צכלסו עלמין. וכדן
 כתיב לראות פני. מי בקש זאת מידכם. מאי קא מיירי.
 אלא מאן דתמי ליהדא שמה קדישא עלאה צעי ליהדא
 מסמרה דוא"ס. כמה דכתיב בואת יבא אהרן אל הקדש.
 בגין דיוזונן כהדא אינון תרין לדיק ולדיק ציוונא
 דהא. בגין דיתצרכון כלסו מנייהו. ואלין אקרן חלרין. כמה
 דכתיב (ה) אשרי תבחר ותקרב יסכון חלרין. ולי איהו
 תמי ליהדא שמה קדישא. ולא יסתין ציה צרעווא לצבא
 דבדילו ורמיחו. קציה אחר מי בקש זאת מידכם רמוס
 חלרין. וא"ת ודאי. דהא לא אסתכח צבו צרכאן. ולא די
 דלא אסתכחו צבו צרכאן. אלא דשריא צבו דינא
 ואסתכח דינא בכלא:

כתוב בכל לבי דרשתיך. ומקרא זה ז"ל. ולמה צריך
 מעמקים. אלא כך צמנו כל אדם שמתבקש בקשתו לפני
 המלך צריך לכונן הלב והרצון לעומק של כל העומקים.
 להמשך ברכות מעומק הבאר. כדי שיהיה נשפע ברכות
 מן [העומק] [המעין] של הכל. ומה הוא. זה המקום ההוא
 שיוצא ממנו ונמצא ממנו אותו הנהר שכתוב ונהר יוצא
 מעדן. וכתוב נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים. וזה נקרא
 מעמקים. עומק של הכל. עומק של הבאר. שמעינות
 יוצאים משם ונמשכים לברך לכל. והו ההתחלה של המשכת
 הברכות למעלה למטה. וא"ר חזקיה כאשר הקדמון
 נהר כל הנסתרות רוצה להשפיע ברכות להעולמות.
 משפיע הכל שיהיה נכלל הכל באותו עומק העליון. ומשם
 יוצא ונמשך הנהר. אשר נחלים ומעינות נמשכים ממנו.
 ושותים כלם ממנו. ומי שמתפלל תפלתו צריך לכונן
 הלב והמחשבה להמשך ברכות מאותו עומק של הכל.
 כדי שתתקבל תפלתו ותמלאו בקשתו. (א) א"ר שמעון
 כתוב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.
 מהו באמת. כמו שביארנו בכתוב (ב) תתן אמת ליעקב.
 שירד לייחד שם הקדוש בתפלתו כראוי. והו עבודת
 המלך הקדוש. ומי שיודע לייחד שם הקדוש כראוי הוא
 מקיים אומה היחידית בעולם. שכתוב (ג) ומי כעמד
 ישראל גוי אחד בארץ. ולכן ביארנו שכל כהן שאינו
 יודע לייחד שם הקדוש כראוי אין עבודתו עבודה. שהרי
 הכל בו תולה. עבודת העליונה ועבודת התחתונה. וצריך
 לכונן הלב והמחשבה כדי שיתברכו העליונים והתחתונים.
 כתוב (ד) כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס
 חצרי. כל אדם הבא לייחד שם הקדוש ואינו מתכוון בו
 בלבד ומחשבה ויראה. בשביל שיתברכו על ידו עליונים
 והתחתונים. משליכים לו תפלתו לחוץ. וכלם מצריים עליו
 לרעה. והקב"ה קורא ע"פ כי תבאו לראות פני. כי
 תבאו ליראות היה צריך לומר. מהו לראות. אלא כל
 אותן הפנים של המלך נעלמים בהעומק לאחורי החשך.
 וכל אותן היודעים לייחד שם הקדוש כראוי מבקשים כל
 אותן הכתלים של החשך. ופני המלך מתגלים ומאירים
 לכל. וכאשר הם מתגלים ומאירים מתברכים כלם העליונים
 והתחתונים. ואז ברכות נמצאות בכל העולמות ובכן
 כתוב לראות פני. מי בקש זאת מידכם. מה הוא ענינו.
 אלא מי שבא לייחד שם הקדוש העליון צריך לייחדו
 מצד של זא"ת. כמו שנאמר בואת יבא אהרן אל הקדש.
 בשביל שיוזנוו כאחד אותן השנים צדיק וצדק ביוג
 אחד. כדי שיתברכו כלם מהם. והם נקראים חצריך. כמו
 שכתוב (ה) אשרי תבחר ותקרב יסכון חלרין. ואם הוא
 בא לייחד שם הקדוש. ואינו מתכוון בו בברוך הלב
 ביראה ואהבה. אומר הקב"ה מי בקש זאת מידכם רמוס
 חצרי. וא"ת ודאי. שהרי לא נמצא בהם ברכות. ולא די
 שברכות אינם נמצאות בהם. אלא ששורה בהם הדין
 ונמצא הדין בכל:

(ו) זכר לעבדיך ונ' אל תפן אל קשי העם הזה. א"ר
 חייה אל תפן. וכי מי הוא שיוכל לאמר למלך
 העליון אל תפן. הלא כתוב (ז) כי עיניו על דרכי איש.
 וכתוב (ח) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם
 ה'

מראה בקומות (א) ככלת (ב) מיהו (ג) שמואל (ד) יעשי (ה) תלים פ"ב (ו) קדושים פ"ב (ז) לויב ל"ד (ח) יעמי כ"ג

מעמקים זה הכתר. עומק הבאר זו הבינה. עומק הכל או מעין של הכל זה החכמה. עיר האלהים זו מלכות. עומק העליון זה החכמה
 ששמו... הבינה. והמבין יבין:

ה' והלא בכל משנה הקב"ה וכל המעשים הוא רואה וסביא בדין על כלם אם טוב אם רע במש"ב (א) האלמים יביא במשפט על כל נפלים אם טוב ואם רע ובשר אדם א"ל תפן. אלא כמה עיני האדם רשעם מחבאיי בשביל שלא יחמא לפני המלך הקדוש. ב"א יראה אדם רעיושה מצוה. זאת המצוה עולה ועוסרת לפני הקב"ה ואיכרת. אני מפלוגי שעשה אותי והקב"ה משיב איתו לפני המצוה להשיג בה כל יום. להסוב לו בשבילתו. ואם האדם עובר על דברי התורה עבירה זו עלה לפניו ואיכרת. אני מפלוגי שעשני. והקב"ה מנחה לעמוד עם להשיג בה כדי להכירתי. וע"כ יראה ה' וינאץ סכסע בניו ובנותיו. מהו וירא. יראה מה שעומד עיניו. ואם חודר בתשובה מה כתוב. (ג) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. שמעבד חמא הווא מפלוגי שלא יסתכל בו. כדי להשיב לו. וע"כ אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. א"ר יוסי גם מבאן נשמע כך. שכתוב (ג) נבתם ליתך לפני:

(ד) ועתה ישראל מה ה' אליהך שאף בעמך כי אם ליראה. רבי יצחק פתח (ז) עבדו את ה' ביראה תגלו ברעדה. וכתוב (ו) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. א"ל המקראות סותרים זה את זה. אלא כך למדנו עבדו את ה' ביראה. כל עבדה שרועה האדם לעבד לפני הקב"ה צריך להקדים ויראה לירא ממנו. ובשביל היראה כרבונו ויכל אה"כ לעשות בשמחה מצות התורה. וע"כ כתוב מה ה' אליהך שואף בעמך כי אם ליראה. וגילו ברעדה. שאסור לו האדם לשבח הרבה בעולם הזה. כך הוא בעניני העולם. אבל בעניני התורה ובמצות התורה צריך לשכוח. ואה"כ יוכל האדם לעשות בשמחה מצות התורה. כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה. רבי אבא אמר עבדו את ה' ביראה. סוד הרב הוא. עבדו את ה' ביראה. מה יראה הוא כאן. אלא כמו שביארנו שכתוב (ו) יראה ה' ראשית דעת. וכתוב (ח) ראשית הכמה יראה ה'. יראה ה' כך נקרא הקב"ה [הנ] רבי אלעזר אמר עבדו את ה' ביראה. כי שרועה לעבד עובדת רבונו מאיה מקום יתחיל. ובאיה מקום יכוון העבודה לייחד השם של רבונו. חוד ואמר ביראה. ביראה הוא ההתלהב מלמטה למעלה:

(ט) רק באכתך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בורעם אחריהם וגו'. למד רבי אבא שסבאן א"ר שמעון כי האבות הם מרכבה קדישה העליונה. שנאמר חשק ה'. ובוא וראה כמו שיש מרכבה קדושה למטה [הנ] כך יש מרכבה קדושה למעלה. ואחו היא. אותה שאמרנו. ונעשה הכל אחד. רק באכתך חשק ה' שלש והמרכבה ארבעה. ארבעה מניין. שנאמר ויבחר בורעם אחריהם. מה נשמע. היינו להכיל בהם דוד המלך שהוא הרביעי להתקין במרכבה הקדושה. שלמדנו כי האבות הם התקין והשלמות של הכל. והגוף בהם נתיסד ובנה ובהם נאחו. בא דוד המלך ויסד הכל והתקין הגוף והשלימו עשהם. וא"ר יצחק כמו שזכר האבות והתעמר במרכבה:

ס'. והא בכלל חשנן קב"ה. וכל עובדין מסתכל יעייל דנייה על כללם אם טוב ואם רע. כד"ל (א) האלמים יביא במשפט על כל נפלים אם טוב ואם רע. ומשה אמר אל תפן. אלא כמה בני בר גם להסתיר מחבוי. בנין ללא יחמא קמי מלכא קדישא. מה חוד בר גם דעבד מניס. התי מניס סלקא וקיימא קמי קב"ה ואחורס. אלא מסלוגא דעבד לי. יקב"ה חני לה קמים לאבגחא בה כל יומא. לאיכבה ליה בניס. עבד על פגמתי אורייתא התי עבירה סלקא קמיא יאחרה. אלא מסלוגא דעבד לי. וקב"ה חני לה וקיימא תמן לאבגחא בה (שלא ליה. סה"ד יראה ה' וינאץ חכסע בניו ובנותיו. מהו וירא. סה"ד. דקיימא קמים. וא"ל מב בפניס מהו כתיב. (ג) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. דעבד סה"ד חכ"ס. חקמים דלא יסתכל ביה. בנין לאיכבה ליה. וע"כ אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. א"ר יוסי וק מסבאן נשמע. דכתיב (ג) נבתם ליתך לפני:

(ז) ועתה ישראל מה ה' אליהך שאל מעמך כי אם ליראה. רבי יצחק פתח (ז) עבדו את ה' ביראה תגלו ברעדה. וכתוב (ו) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. התי קר"ה קסיין אהרדי. אלא הכי מלמא עבדו את ה' ביראה. כל שילמא דעבי בר גם למלמא קמי חמרים. בקדמיתא בני יראה להחלף מניס. ובנין דמלך דמאריה יסתבא לבתא דעבדו כדמוסתא סקודי אורייתא. וע"כ כתיב מה ה' אליהך שואף בעמך כי אם ליראה. וגילו ברעדה. דאשיר ליה (ב"ג) למחדי יתיר בעלמא דין. התי בחלי דעלמא. אבל בחלי דאורייתא ובסקודי דאורייתא בני למחדי. יבחר יסתבא בר גם דעבד כדמוסתא סקודי אורייתא. כמה דכתיב עבדו את ה' בשמחה. רבי אבא אמר עבדו את ה' ביראה. רוא דמלך הוא. עבדו את ה' ביראה. מהו ירלא סכא. אלא כמה דלוקיימא דכתיב (ו) יראה ה' ראשית דעת. וכתיב (ח) ראשית חכמה יראה ה'. יראה ה' קב"ה סבי אקרי [הנ] רבי אלעזר אמר עבדו את ה' ביראה. מהו דעבי למעבד סולמנא דמאריה מהו אהר יסיר. ובאן אמר יכוון סולמנא יחדל שמה דמאריה. הדר ואמר ביראה. ביראה ס"א סירותא מתתא לעילא:

(ט) רק באכתך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בורעם אחריהם וגו'. מלמא רבי אבא חכאן א"ר שמעון אבגחא אינון רמיכא קדישא עילא. דכתיב חשק ה'. ומא חוי כמה דא"ל רמיכא קדישא לתתא [קנב] כך א"ל רמיכא קדישא לעילא. ימאי ניסו. סא דלמין רמיכא קדישא כלל. אקרי. וכלל אהקשר דא ברא ואתעבד כלל הד. רק באכתך חשק. אינון מלמא ורמיכא ארבעה. ארבעה מללן. דכתיב ויבחר בורעם אחריהם. מהו חמס. לאכללא בסו דיד מלכא דחיסו דביעושה להתקנה ברמיכא קדישא. דמניין אבגחא תקינא וסלימותא דכלל. ונושא בסו אסתכלל ואתבני יבדי אהאריד. אחא דוד מלכא ובכליל כלל ואתקין ניסא יתלמיס בסו. וא"ר יצחק כמה דכתיב אבגחא לאבגחא ברמיכא:

מראה מקורות (א) סגולת י"ב (ג) סגולת ז' י"ב (ד) ימאי ל' (ז) מלמא טו. (ח) תליס ב' (ט) ח' (י) מניי א' (י) תליס ק"א (ס) ד' ד' דמ' :

ברכיכא קדישא. כך זכה דוד להתקן להיות רגל רביעית להברכה:

א) אשר לא ישא פנים וגו'. הלא נאמר ישא ה' פניו אליך. זה ביארו חכמי המשנה שאמר הקב"ה אני אמרתי להם ואכלת ושבעת. והם דקדקו עליהם עד כזית או עד כביצה. ואיך לא אשא להם פנים:

ב) את ה' אלהיך תירא אתו תעבד וגו'. אמר רבי שמעון מקרא זה נתבאר. אבל בוא וראה לה' אלהיך תירא לא נאמר. אלא את ה' סומו את. זו מדרגה הראשונה מקום יראת הקב"ה. ולפיכך כתוב תירא. כי שם צריך האדם לחדר מפני רבונו. לפי שהוא מקום הדין. אותו תעבד. זו מדרגה העליונה העומדת על מדרגה זאת התהוננה וזו נפרדות לעולם [קנן] א"ת ואתיו זו כזו דבקות ואין נפרדות. מהו אותיו. זה מקום ברית הקדוש את הוא לעולם. שהרי העבודה אינה שורה במדרגה של א"ת [קנד] ואין היא לעבודה אלא ליראה. אבל העבודה היא עולה למעלה. ולפיכך אותיו תעבד. ובו תדבק. במקום שהיא הדבקות להתדבק. שהוא המדרגה שנקראת נוף השורה באמצע [קנה] וכשמו השבע. זה מקום מדרגה השביעית [קנו] וסימנך ג) ואת דוד מלבם אשר אקים להם. (ד) עוד ביארו החברים את ה' אלהיך תירא. א"ת להכליל שצריך לירא מרבו כמורא השכינה. ויראת התלמיד היא מפני רבו. ולפיכך דרשו החכמים שלא יתפלל איש אחוריו רבו. שלא ישיב מורא רבו לפניו בשעת התפלה. אלא פחד הקב"ה בלבד ולא מורא אחרת:

ה) [בו תדבק. ה"ר אבא בוא וראה כאשר הנשמה יוצאת מעולם הזה אינה יודעת באיזו דרך יולידו ייה. שהרי הדרך לעלות למעלה למקום האורה. ששם נשמות העליונות מאירות. לא ניתן לכל הנשמות. שהרי כדמיון שהאדם המשיך עליו בעולם הזה כך נמשכת הנשמה לאהר שיוצא מעולם הזה. ובוא וראה אם האדם נמשך אחר הקב"ה והשוכניו אליו בעולם הזה. אחיב כאשר יצא מעולם הזה הוא נמשך אליו. ונותנים לו דרך לעלות למעלה. אחר הנשמות יהיה שהיה נמשך ברצונו כל ימיו בעולם הזה. א"ר אבא פעם אחת פגשתי בעיר אחת אנשים שהם תולדות בני קדם. ואמרו לי מאותה החכמה שהיו יודעים מימי קדם. והיו מחפשים בספרי חכמה שצדקם והראו לי ספר אחר. והיו כתוב בו דהנה כדמיון רצון האדם שהוא מכוון בו בעולם הזה. כך נמשך עליו רוח מלמעלה כדמיון אותו ההרהור שמתדבק בו. אם כרצונו היה מכוון בענין עליון קדוש. הוא ממשיך עליו מאותו הענין מלמעלה למטה אליו. ואם רצונו להתדבק בצד הטומאה ומכוון בו. הוא ממשיך דבר ההוא מלמעלה למטה אליו. והיו אימרים שעיקר הדבר תלה בדבור ובבעשה ובמחשבה להתדבק. ובוהו נמשך עליו מלמעלה למטה אותו הצד שמתדבק בו. ומצאתי באותו הספר כל אותן המעשים והעבודות לכוכבים ומזלות והדברים יצנצך

רביעאה דריכא: כך זכה דוד להתקן כסמכה רביעאה דריכא:

ז) אשר לא ישא פנים וגו'. וכתיב ישא ה' פניו אליך. הא לוקמים מארמי המתיין דאמר קב"ה ולא אמרתי להם יאכלת ושבעת. ואינו דקדקי עליהם עד כזית או עד כביצה. ואיך לא אשא להם פנים:

ב) את ה' אלהיך תירא אתו תעבד וגו'. אמר רבי שמעון האי קרא לוקמים. אבל תא חזי לבי אלהיך תירא לא בעי. הלא את ה' מהי את. דא דרגא קדמאה אחר דהלא דקב"ה. ובגין כך כתיב תירא. דתמן צבי צ"כ להלא קמי מאריה. בגין דאיסי בני דינא. אותו תעבד. דא דרגא עלאה דקיימא על האי דרגא תתאה ולא מתפרשא לעלמין [קנן] א"ת ואתיו דא בדה דבקון ולא מתפרשן. מהו אותיו. דא אחר ברית קדישא אות לעלמין. דהא פולחנא לא סריא בל"ת [קנד] ולאו איסי למפלה אלא למרחל. אבל פולחנא איסו לעילא. ובג"כ אותיו תעבד. ובו תדבק. באתר דאיסו דבקותא להתדבק. דאיסו נופא דשרי בלמלעותא [קנה] ובשמו תשבע. אחר שביעאה דדרגין [קנו] וסימנך ג) ואת דוד וזלכס אשר אקים להם. (ד) מה לוקמים חכמיה את ה' אלהיך תירא. א"ת לאכללא דצבי למחל מרביה כמורא שכינתא. והיולא דתלמיד רביה איסו. ובגין דא לוקמים דלא יללי בר נש אחוריו רביה. דלא ישיב מורא מורא לקמים בשעתא דלליית. הלא מורא דקב"ה בלחודי ולא מורא אחרת:

ה) [בו תדבק. ה"ר אבא תא חזי כד נשמתא נקטת מהאי עלמא לא ידעת לאן אורחין סלקין לה. דהא אורחא בללקא לעילא לתת דסיכו. דנשמתא עלאין סריין. לה אחיסיב לכלהו כמתיין. דהא כנוונא דאיסו אמשיך עליה צהאי עלמא סכי אתמכת לבתר דנפיק מניס. ותא חזי אי בר נש אתמשיך בתר קב"ה ותיחובתא דליה אבתייהו צהאי עלמא. לבתר כד נפיק מניס איסו אתמשיך אבתייהו. ויסיבין ליה אורח לאסתלקא לעילא. בתר הסוה משיכו דאתמשיך ברעותיה כל יומא צהאי עלמא. א"ר אבא יומא חד אערנא בחד מהא מתיין דסוו מן בני קדם. ואמרו לי מהאיח חכמתא דסוו ידעין מיומי קדמתי. וסוו אבכתן. ספריין דחכמתא דלסון וקריבו לי חד ספרא. והסו כתיב ציה דהא כנוונא דרעותא דבר נש איכוון ציה צהאי עלמא. סכי אמשיך עליה יומא מלעילא כנוונא דהסיח רעותא להתדבק ציה. אי רעותיה איכוון במלס עלאה קדישא. איסו אמשיך עליה להסיח מלה מלעילא לתתא לגביה. ואי רעותיה להתדבקא בספרא אהרז ויכוון ציה. איסו אמשיך להסוה מלה מלעילא לתתא לגביה. וסוו אמרי דהקרא דמתא תליא במלין ובטובדא וברעותא להתדבקת. ודא אתמשיך מלעילא לתתא הסוה ספרא להתדבק ציה. ואבכתנא ציה כל אינון עובדין ופולחנין דכוכביא ומזלי. ומלין דאלשריכו

מראה מקומות 69 רמז: ט וירא קיי. ג) ידתי' ג' ד) מיי קנן: ה) יודל' ט.

זו הוזהר

[קנן] א"ת רמו על מלכות. אותיו רמו על יסוד שאין צריך להיות פירוד ביניהם. או כוננו שבעולם האצילות אין פירוד ביניהם: [קנד] עיקר העבודה היינו ר"ה מ"ע שהן בעלמא דרכורא כירוע וכרי עם י"ה ר"ה. אבל שמי"ה ל"ה הן בעלמא דנוקבא. שמי עם י"ה שמי"ה. ובל"ת אין שייך עבודה רק יראה שלא נעבור עליהן: [קנס] זה התפארת: [קנו] זו המלכות:

שנצרך לזה, ואך לחשוב ולכוון בהם בשביל להמשיך מהם כוחות להעובדים להם, כדמיון זה כי שרוצה להתדבק למעלה ברוח הקודש, שהרי במעשה ובדבור וברצון הלב לכוון בענין ההוא תולה הדבור, להמשיכו אליו מלמעלה למטה ולהתדבק באותו ענין, ונאמר שם שבמו שהאדם נמשך לאיזה ענין בעולם הזה, כמו בן מושבים אותו לזה כשיצא מעולם הזה, ובמה שהתדבק בעולם הזה ונמשך אחריו, כך נדבק בעולם ההוא, אם בקדושה לקדושה, ואם במטמאה למיטמאה, אם בקדושה מישיבים אותו אצל צד ההוא ונדבק בו למעלה, ונעשה ממנה או משמש לשרה לפני הקב"ה בין אותן מלאכי השרת למעלה, כמו שהיה נדבק בזה, ועומד שם בין אותן הקדושים, ככתוב (א) ונתתי לך מלהכים בין העומדים האלה, כן גם כדמיון הזה אם היה נדבק בהטמאה מושכים אותו אצל אותו הצד ונעשה כאחד מהם להתדבק בהם, והם נקראים נזקי אנשים, ובאותה שעה שיוצא מעולם הזה לזקחים אותו ומכניסים אותו בנייהנם, במקום ההוא שרנים שם לאנשי הטמאה שטמאו גופם ורוחם, ואחר כך נדבק בהם ונעשה מויק כאחד המויקים שבעולם: אמרתי להם אמת שזו קרוב לזכרי התורה, אבל יש לכם להתרחק מאיתן הספרים, כדי שלא ינטה לבכם לאלו העבודות ולכל אותן הצדדים הנזכרים שם, ופן חס ושולם תסירו מאחרי עבודת הקב"ה, שהרי כל ספרים האלה הטעו את האנשים, לפי שבני קדם חכמים היו, וירושלם חכמה הווי ירשו מאברהם שנתן לבני הפלגשים, שנאמר ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם וגו', ואחר כך נתמשכו בחכמה ההיא לכמה צדדים, אבל זרע יצחק שהוא חלק של יעקב לא כן, שנאמר ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, זה חלק הקדושה של האמונה שנדבק בו אברהם, ויצא מן הגורל ההוא ומן הצד ההוא יעקב, מה כתוב בו, והנה ה' נצב עליו, וכתוב (ב) ואתה יעקב עבדו וגו', לפיכך נצרך לו לאדם להתמשך אחר הקב"ה ולהתדבק בו תמיד, ככתוב ובו תדבק:

(ג) **כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא וגו'**, פתח רבי אלעזר ואמר (ד) ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עלוהם תהיה המנפה וגו', מה נשתנה מצרים כאן מכל שאר העמים, שהרי על כלם כתוב ולא עלוהם יהיה הגשם, ובאן לא, אלא הרי ביארו התנאים, שהלא ארץ מצרים אינה צריכה למטר, וע"כ אין היא בכלל העונש של אותן הנצרכות למטר, אבל הם עונש אחר יעלה עליהם, ויפה אמרו, בוא וראה כתוב כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו', שהרי היאור עולה וממנו תשתה הארץ, אבל כאן למטר השמים תשרה מי, שהרי ארץ הקדושה מן השמים תשתה תמיד, וכאשר ישראל היו עוסקים בתורה היתה שותה כראוי, ומי שמוע תורה ממנה כאילו מונע טוב מן העולם:

(ה) **ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלהיך בה וגו'**, פתח רבי אבא ואמר כתוב (ו) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, מקרא זה יש לעיין בו, שכן היה צורך ליסר, השמים לה' והארץ נתן לבני אדם, מהו השמים שמים, אלא שכאן צריך להבין

לאלשיכיו לון, והיך רעותא לתאכונא בהו בנין לתאשכא לין לנבייהו, כנוונא דא מאן דבני לתאדבקה לעילא ברוח קודשא, דסא בעובדא ובמלין וברעותא דלכא לכוונא בההוא מלה תליא מלתא, לתאשכא ליה לנביא מלעילא לתתא ולתאדבקה בההוא מלה, והווי אמרי כמה דבר נש לתמשך בהאי עלמא, סכי נמי משכין ליה כד נסיק מהאי עלמא, ובמאי דלתאדבק בהאי עלמא ותמשך אהתריה, סכי לתדבק בההוא עלמא, אי בקודשא ביקודשא, ויזי במאשכא במאשכא, אי בקודשא משכין ליה לנבי הווי סכר לתדבק ביה לעילא, ותמעבד ממנה שמא לשמא קמי קב"ה בין אינון שאר מלאכין לעילא, כמה דהכי לתדבק, וקאים בין אינון קדישין, דכתיב (א) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, סכי נמי כנוונא דא אי במאשכא משכין ליה לנבי הווי סכר, ותמעבד כד מנייהו לתדבק בהו, ואינון אקרין נזקי בני נשא, ובההוא שעתא דנסיק מהאי עלמא נגלין ליה ושכזין ליה בניהנס, בההוא אחר דדייני לון לנבי מאשכא דהאיכו גרמיהו ורוחיהו, ולבתר לתדבק בהו וקיהו כזאק כד מליטין נזקי דעלמא: אמרינא לון איצטא קדישא דא למלין דאורייתא, אבל אית לכו לתאמחקה מליטין ספרין, בנין דלא יסמי לביטיו לאלין סולחנין ולכל אינון ספרין דלדבר בהו, ודילמא ח"ו תססין מבשר פליגא דקב"ה, דהא כל ספרים אלין אשעיין לון לנבי נשא, בנין דבני קדם תבימין סווי, וירוחא דתכחחא דא ירתו מאברהם דיהב לבני הפלגשים, דכתיב ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם וגו', ולבתר תאמחכו בההוא חכמה לכמה ספרין, אבל זרעא דלחק חולקא דיעקב לאו הכי, דכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, דא חולקא קדישא דמתימחחא לתדבק ביה אברהם, ונפק מההוא עובדא ומסהוא סמרא יעקב, מאי כתיב ביה, והנה ה' נצב עליו, וכתיב (ב) ואתה יעקב עבדו וגו', בנין כך כשי ליה לנבי לתאמחכא בתר קב"ה ולתאדבקה ביה תמיד, דכתיב ובו תדבק:

(ג) **כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא וגו'**, פתח רבי אלעזר ואמר (ד) ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה ולא עלוהם תהיה המנפה וגו', מאי שגא מלריס הכא מכל שאר עמין, דהא לכלהו כתיב ולא עלוהם יהיה הגשם, והכא לא, אלא הא חוקמוס חבדיו, דהא ארעא דמלריס לא אלספרין למשרא, וע"כ לאו היא בכלל דאינון דבעתון משרא, אבל אינון דינא אחרא אסתלק עליהו, וספיר קאמרו, תא חזי כתיב כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו', דהא נהרא סליק ומימיה מתסקיא ארעא, אבל סכא למשרא השמים תשתה מיס, דהא ארעא קדישא מן שמיא אתסקיא תמיד, וכד ישראל הוו עסקין בצאורייתא סוה אתסקיא כדקא יאות, ומאן דמנע אורייתא מנע כאלו מנע מן כל עלמא:

(ה) **ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלהיך בה וגו'**, פתח רבי אבא ואמר כתיב (ו) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, האי קרא אית לתאשכלא ביה, והכי אלספרין למימח, השמים לה' והארץ נתן לבני אדם, מהו השמים שמים, אלא הכא אית לתאשכלא בנין

מראה מקומות (א) וכלי' ג' (ב) יעטי' פ"ד (ג) 97 רמב" (ד) וכלי' פ"ד (ה) ויקב" דע. (ו) תליס קפי'

בנין דאית שמים ואית שמים. שמים לתת וארץ לתת מניסו [קנז] שמים לעילא וארץ לתת מניסו [קנז] וכל דרגין עלאין ותתאין כלסו בנוגה דא אלין באלין. שמים לתת ארץ עשר יריעות. כד"א נוסה שמים כיריעה. וקב"ה עבד לון ומשריין די בנווייה לאהנהגה ארעא תתאה. תשיעא אהניג לתתאי דסחרן כקופערא דקילתא [קנפ] עשיראה איהו עקרא [קל] ובכלהו משריין ממנן עד שביעאה [קנל] תשיעאה וסלחא אית כסורא דתתפסא לתתא מנו כורסא עאלה דנסיב לטעיראה. ועשיראה מ"הסורא נסיבו דנקשא יסיב לטעיראה. ואיהו לתזינאה ולתתא. סאי תמינאה כד אסתקדון חילי דכוכביא ואפיק לון הסורא נסיבו קיימא ייסיב חילי לכל חד וחד. לתתמאה ביהסור אהר דאלשריך. דכתיב (ד) הווליה במספר לבאס וגו'. מריב אונים. דא איהו וסורא דלעילא דלקרי רוב אונים [קנב] ובכל רקיעא ורקיעא אית ממנא דתתפקד על עלמא ועל ארעא לאהנהגה כלה. בר ארעא דישראל דלא אהניג לה רקיעא ולא חילא אהרא. אלא קב"ה בלחודי. וסא אוקמיס. ואי תימא ה"ך שריא לתמנא רקיעא על ארעא דישראל. וסא משרא ועל מרקיעא נחית עליה כשאר כל ארעא אהרא. אלא בכל רקיעא ורקיעא אית ממנן שלטין על עלמא. וסורא ממנא דלשפא על הסורא רקיעא יסיב מחילא דאית ליה להס"א רקיעא. וסורא רקיעא נקיס מהסורא ממנא ויסיב לתתא לארעא. וסורא ממנא לא נקיס אלא תתמנית דלעילא. אבל ארעא קיימא לא שלטין על הסורא רקיעא דעליה ממנא אהרא ולא חילא אהרא אלא קב"ה בלחודי. ואיהו פקיד לארעא קדישא ביהסורא רקיעא. בכל רקיעא ורקיעא אית פתחין ידעין. וסלפנו דכל ממנן מפתחא לסתחא רשימא. ומהסורא פתחא ולהלן לא שלטין אפילו כחלא נימא. ולא עאל דא בתחומא דפתחא דחבריה. בר די אהיסיב ליה רבו לסלפא חד על חבריה. כדון שלטין חלפין די ברארעא חד על חבריה [קנב] בלחמשייהא דלסו רקיעין אית פתחא חדא דלקרי גבירין. ופתחא יהיו פתחא אית שבעין פתחין אחרנין לתתא. ושבען ממנן שרין מרחיק תרין אלפין אמין. דלא קרפין לגביה מהסורא פתחא אורחא סליק לעילא לעילא. עד די מתא לנו כורסויא עאלה. ומהסורא פתחא [נהיר] לכל ספרין דרקיעא עד תרעא [דרקיעא] דלקרי מגדרין [קנל] דהמן איהו סיומא דרקיעא דתתמנא דארעא דישראל. וכל אינון ע' פתחין [דנהירין] מנו הסורא פתחא דלקרי גבירין כלסו רשימין בכוסיסו קדישא. וכלסו קריין לון סערי' ד"ק דלא שלטין אהרא עלייהו. וקב"ה פקיד לארעא דישראל ביהסורא רקיעא מפתחא לסתחא בפקידו כמא דאלשריך. ומתמנאותא דהסורא פקידו שלטין אינון שבעין ממנן. ויסיבין וכלסו ממנן אחרנין דתתמנאות :

להבין לפי שיש שמים ויש שמים. שמים למטה וארץ למטה מהם [קנז] שמים למעלה וארץ למטה מהם [קנפ] וכל מדרגות העליונות והתחתונות כלן בדמיון זה אלו בתוך אלו. שמים למטה הם עשר יריעות. כמ"כ נוסה שמים כיריעה. והקב"ה עשה אותם והתחנות אשר בתוכם להנהיג הארץ שלמטה. רקיע הם' מנהיג לרקיעים והתחתונים הסובבים זה את זה ככוכות של נצרים [קנפ] רקיע העשירי הוא העיקר [קל] ובכלם יש מחנות ממנוים עד רקיע השביעי [קנל] מהשביעי ולהלאה יש האור שמתפשט למטה מתוך כמא העליון המאור לרקיע העשירי. והעשירי מן אותו האור שמקבל נתון הארץ להתשיעי. והתשיעי להשמיני ולשאר הרקיעים שלמטה. זה השמיני כאשר נפקדים חילות הכוכבים ומוציא צבאם עומד אותו המאור ונתון כחו לכל אחד ואחד. להתמנות כמקום שהוא שגזר. שבתוכ (א) המוציא כמספר צבאם וגו'. מרוב אונים. זה הוא זוהר העליון שנקרא רוב אונים [קנב] ובכל רקיע ורקיע יש ממנוה שנפקד על העולם ועל הארץ להנהיג הכל. מלבד ארץ ישראל שאין מנהיגה רקיע ולא כח אחר. אלא הקב"ה בלבד. וזה נתבאר. ואם תשאל אך שורה לחנם רקיע על ארץ ישראל. והלא מטר ומל מן הרקיע יורד עליה כמו שאר כל ארץ אחרת. אלא שבכל רקיע ורקיע יש ממנוים המושלים על העולם. וזה השר המושל על אותו הרקיע נתון מכוון שיש לו לרקיע ההוא. וזה הרקיע מקבל מן השר שלו ומשפיע למטה לארץ. והשר ההוא אינו מקבל אלא מן התמצית שלמעלה. אבל ארץ הקדושה אין שולט על אותו הרקיע שעליה שר אחר ולא כח אחר אלא הקב"ה בלבד. והוא בעצמו פוקד בשפע לארץ הקדושה בהרקיע שעליה. בכל רקיע ורקיע יש פתחים ידועים. וממשלת כל השרים רשומה מפתח לפתח. ומאותו הפתח ולהלאה אין שולטים אפילו כחוט השערה. ואין אחד נכנס בגבול של פתח חבירו. מלבד כאשר ניתנה לו רשות לשלוט אחד על חבירו. או שולטים המלכים שרומה אשר בארץ אחד על חבירו [קנב] באמצעות כל הרקיעים יש פתח אחד שנקרא גבירין. ותחת אותו הפתח יש שבעים פתחים אחרים למטה. ושבעים שרים שומרים שם במרחק ב' אלפים אמה. ואין מתקרבים אצל אותו הפתח. מן הפתח הוא עולה דרך למעלה מעלה. עד שמגיע לתוך כמא העליון. ומאותו הפתח יוצא אור לכל צדדי הרקיע עד השער של הרקיע שנקרא מגדרין [קנל] אשר שם הוא סוף אותו הרקיע של גבול ארץ ישראל. וכל אותן ע' פתחים המאירים מתוך הארת פתח ההוא שנקרא גבירין כלם רשומים בכמא הקדוש. וכלם נקראים שער' צד"ק שאין אחר שולט עליהם. והקב"ה פוקד בשפע לארץ ישראל ברקיע ההוא מפתח לתת על פי פקידתו כמו שגזר. ומהתמצית שנשאר מאותה הפקידה מקבלים אותן השבעים שרים. ונתונים לכל שאר ממנוים אחרים אשר תחתיהם :

עד

זו החדש

[קנז] היינו מה שאנו רואים בעיני בשר : [קנפ] היינו תפארת ומלכות : [קנז] זה הרקיע של חכמה רעשית. וכל המספרים רכאן עשירי ושביעי כלם נחשבים שלמטה למעלה. וכלם סובבים זמ"ו. וזה בתבנית כוורת של נצרים שהוא עגול. צר למעלה ומתרחב והולך עד למטה. בזה הנימא דקולמא. ואין לו מיוש. וע"ל דקילתא. היינו נצרים ושכמים של האילן שנושמים מהם כוורות וקלות היינו סלים. כמו קולבאי רעיא קולתיה תלא. וכן כמ"ם כש"ם מהם קלות הוא מין של עשוי פגזרוא אם לא נזכר בפירוש שהם של כמא. וכן מאן דבאילן בחדי קורא וילקי בחדי קילא. שהפירוש הוא מי שאוכל פירות האילן צריך לסבול לפעמים הקצא מן שבת האילן. ועיין בערוך. קל : קל : [קל] היינו כתר דעשיה : [קנל] היינו חסד דעשיה : [קנב] היינו רקיע הבינה דעשיה : [קנז] ואז נעשה מלחמות בארץ : [קנל] כן שם השער :

טראה מקומות (א) ישי' פ'

(ח) עוד איר אבא כתיב דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה ויקחו אלי תרומה לא כתוב. אלא ויקחו לי תרומה. להראות שהכל אחד בלי פרוד. ומעשה המשכן הוא כדמיון שלמעלה זה לעומת זה. שנתבלל השכינה מכל הצדדים למעלה ולמטה. כאן בעולם הזה מעשה המשכן כמעשה הגוף להכילי הרוח בתוכו. וזאת היא השכינה שנבללת למעלה ולמטה. היא רוח הקודש. ולעולם היא נמשכת ונכנסת תוך סוד הגוף. שישרה המוח בתוך קליפה. הכל כמו שראוי. וזה רוח הקודש נעשה כמו גוף שיתבלל בתוכו רוח אחר עליון וך ומאיר (***) והכל כך נאחו ונתבלל זה בזה. ונכנס זה בזה. עד שנאחו בעולם הזה. שהוא קליפה האהרונה שמבחוץ. קליפה הקשה היא מבפנים לפי מצב קליפת עולם הזה (***) כדמיון האנו. שקליפה הירוקה שמבחוץ אינה קשה. והקליפה שלפנים ממנה היא קליפה קשה. אף כך למעלה קליפה הקשה היא רוח של צד האחר השולט בגוף עולם הזה. לפנים ממנה מטעל יש קליפה דקה. ועוד לפנים ממנה גבוה יותר היא מוח. בארץ הקדושה נתתקן באופן אחר. קליפה הקשה נשברה למעלה במקום ההוא. ואינה שולטת בו ככל. קליפה הקשה נשברה מן מקום ההוא תמיד. ונשאר פתוח מצד זה ומצד זה. ומקום ההוא היה פתוח בארץ הקדושה כל זמן שישאר עבדו עבודת הקודש כראוי. כיון שגברו הגנות נסתם פתח ההוא מצד זה ומצד זה עד שנתקרבה קליפה הקשה מכל הצדדים להתאחד יחד. כיון שסתמה הקליפה בעד המוח או שלטה קליפה ההיא עליהם ורדתה אותם לחוץ ממקום ההוא. ועל כל זה אע"פ שדחתה אותם לחוץ לא יכלה קליפה קשה להיות לשלוט במקום הקדוש ההוא. כי אין שם מקומה: ואם תשא' אם כן הואיל שאין ביכולת אותה הקליפה הקשה לשלוט בכפים קדוש ההוא. מפני מה עובר חרב. שהרי החרבן לא היה בעולם אלא מצד קליפה קשה ההיא. אלא ודאי כאשר נחרב לא נחרב אלא מכח צד ההוא בשעה שסתמה הקליפה בעד המוח. אבל הקב"ה עשה שלא תשלוט אותה קליפה הקשה על מקום ההוא. וכאשר דחתה לישראל משם חזרה אותה הקליפה ונפתח הפתח במקדש. ולפי שהעם הקדוש לא היה שם. נפרס על פתח ההוא כסוי דק של פרוכת דקה. לשמור מקום ההוא שלא יפתח אותו קליפה קשה ההיא. ונאחו כסוי זה בכל הצדדים: הטיפע משחת הקודש על הארץ במקדש או כיכולת. שהרי אותו כסוי הרק סאחו שלא ירד משחת קודש ההוא לטובה. כיון שעם הקדוש איננו שם. ולכך לא נכנה החרבן מיום שנחרב: שהשלוט קליפה קשה היא גם כן אין ביכולת. שהרי כסוי דק ההוא נאחו בו בכל הצדדים של אותו הפתח עם הכסוי של פרכת דקה. שהוא נמשך מתוך הפרכת הקדושה שלמעלה. והוא שומר למקום ההוא שלא תשלוט שם אותה קליפה הקשה.

(ט) מו איר ה'כח כתיב דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה. ויקחו אלי תרומה לא כתוב. אלא ויקחו לי תרומה. להאמרה הכלל. מד בלא פרוד. ועובדה דמסכתא כנוונה לעילא דל לקבל דא. לאתכללא כתיבתא מכל סגרון עילא ותחת. הכא כהאי עילא עובדא דליה כע דבר דנושא לאתכללא רוחא כנויא. ודל אויב סגינתא דלכלילת לעילא ותחת. אויב רוח קודשא. ועולם אמתשכת. ועלית גו רוח דנושא. לאשראש מוחא גו קליפה. כלל כחה דלחמיו. והאי רוחא דקדשא לאתעבד כנושא לאתכללא כנויא רוח אחרא עלאה דקוי וכסוי (***) וכלל הכי אמתחיד יאתכליל דל ברא. ועאל דל ברא. עד דאתחיד כהאי עילא. דלויב קליפה כתיבה דלבר. קליפה תקיפה אויב לנו מקליפה דהאי עילא (***) כנוונה דלניזא. דהאי קליפה דלבר לחו אויב תקיפה. וקליפה דלויב לנו מינה אויב קליפה תקיפה. אוף הכי לעילא קליפה תקיפה אויב קליפה קליפה. לנו מינה לנו מינה אויב קליפה קליפה. מתתקנה כלל כנויא מוחא. בארעא קדישא. מתתקנה כלל כנויא אחרא. דהא קליפה תקיפה אמתרת מהסוה אחר. ולא שלטא ביה כלל. קליפה תקיפה אמתרת מהסוה אחר מדי. ואמתסתת מהאי ספרא ומהאי ספרא. והסוה פתיחו סוה בארעא קדישא בכל זמנא דפתיחו פולחנא כדקא יוסי. כיון דגרשו צובין משיכו הסוה פתיחו להאי ספרא ולהאי ספרא. עד דאתקרב קליפה כלל כדרא. כיון דלסתים קליפה למוחא כדיון שלטא הסוה קליפה עליהו ודחס לון לבר מסוהו דוכתא. ועל כל דל אפי"נ דדחס לון לבר. לא יכיל הסוה קליפה תקיפה לשלטה בהסוה דוכתא קדישא. דלאו אחרים אויב: ופי תימא אי הכי הוייל ולא יכיל הסוה קליפה תקיפה לשלטה בהסוה דוכתא קדישא. אחי קיימא חריב. דהא חריב לא הוי בעלמא אלא מספרא דהסוה קליפה תקיפה. אלא ודאי כד אמתריב לא אמתריב אלא מהסוה ספרא כעמא דלסתים דלמוחא. וקב"ה עבד דלא תשליט הסוה קליפה תקיפה על הסוה דוכתא. וכד דחס לון לבראל מיניס הסוה קליפה אמתרת ואמתסתת כמלקחין. ובגין דמא קדישא לא סוה תמן. חסוי על הסוה פתיחו חסאש קליפה דפרוכתא קליפה. לנשרא הסוה אחר דלא יסתם לים הסוה קליפה תקיפה. ואחיד בכל סגרון: לחסוי רבות קדשא על ארעא כמלקחין לא יכיל. דהא הסוה חוסאש קליפה אחיד דלא יחוס הסוה רבות קדשא לתת. ד.ל עמא קדישא לאו תמן. ועי"ד לא אמתריב חריבא מיומא דלחתריבו: לשלטה הסוה קליפה תקיפה לא יכלא. דהא הסוה חוסאש קליפה אחיד ביה בכל סגרון דהסוה פתיחו כהוא חוסאש דפרוכתא קליפה. דלויב מינו משיכו דפרוכתא קדישא דלעילא. דנסייר הסוה אחר דלא תשלוט תמן הסוה קליפה תקיפה. ולא

מראה מקומות (א) תרומה ק:
 (*) כאן מלה ר' אבא סוד השכינה שאין היא כבוד נכרא אלא שהיא אור נאצל הנשתלשל מספירת המלכות עלמא דנוקבא עבור הנהגה הפרטיות של עולם הזה. שתשכון בעולם הוה כבוד ובמקום קדוש הראויים לקבל אור הוה. ונקרא גם בשם רוח הקודש. והארם או מקום קדוש הראויים לקבל אור השכינה הם בבחינת קליפה וגוף לאור השכינה שהיא בבחינת מוח ודוח. וכמו כן השכינה היא בבחינת גוף לאור אחר היותר. עליון וך. דהיינו אור ספירת התמורת עלמא דרבווא:
 (***) פ' כיון שקורא לברוך הארץ יב בשם קליפה לכן לעומת מצב העולמות הסובבים אותה היא נקראת הצונה. שנשלמת מהם החוזה ונתרחקת מהם לסכת נשיותה. ובמצב קליפת כבוד הארץ נקראת קליפה האחרונה הסובבת את הארץ בשם פנימית. ושאר העולמות העליונות יותר הן פנימיות כמדרגה יותר גבוה ובה. וידוע שיש ר' קליפות הנקראות רוח ספרה עין גדול. איש מתלקחת ונגה. רוח ספרה היינו קליפת חיות קשה. שהיא כח חיותו חוס של צד הטומאה. עין גדול היינו קליפה הרכה ממנה. איש מתלקחת ונגה שוין יותר וביים וקרוכים לחקודשה ראיון לקרותן בשם מוח לעומת שהים התחתונות:

ולא תסתום בעד המוח: ולפיכך כל אותן הנשמות של שאר האומות הדרים בארץ הקדושה. כשיוצאות מעולם הזה. אינן נתקבלות שם ונדרות לחוץ. והולכות ומשומטות ומתגלגלות בכמה גלגולים. עד שיוצאות מכל ארץ הקדושה. ומוכנות לצדדים שלהן עם טמאתן. וכל אותן נשמות עם ישראל היוצאות שם עולות. וכמו דק ההוא מקבל אותן ונכנסות לקדושה העליונה. לפי שכל מין הולך למינו. ונשמות עם ישראל היוצאות בחוץ לארץ ברשות אותה קליפה הקשה. הולכת הנשמה וסובבת ומתגלגלת עד שתשוב למקומה. ונכנסת למקום הראוי לה. אשרי חלקו מי שנשמתו יוצאת ברשות הקדושה בפתח ההוא של ארץ הקדושה. מי שנשמתו יוצאת בארץ הקדושה אם נקבר באותו היום אין שולט עליו רוח הטומאה כלל. וע"כ נאמר בתלוי. כי קבור תקברנו ביום ההוא וגו' ולא תמא את ארמתך. לפי שבלידה ניתנה רשות לרוח הטומאה לשלוט. ואע"פ שניתנה להם רשות אין נכנסין בארץ הקדושה. מלבד אם מוצאים שם כלי ליכנס בו: אברים ופדרים שנתאכלים בלידה לחוץ למינים האחרים. לא שנכנסים בארץ ולא להמשיכם לארץ. אלא בשביל שלא ישלוט צד הטומאה בתוך הארץ. ולא יהיה נמשך ליכנס שמה. ולפיכך העשן שצדדים היה עולה בעקמימות ונתגלגל לחוץ והלך בבהלה עד שנכנס לצד צפון הפריץ. אשר שם סודיו כל צדדים האחרים. ולשם נכנס העשן וכלם ניוונים שם ממנו. העשן של קרבנות היום היה עולה למקומו בדרך ישר וניזון ממנו מי שצריכים ליוון. ומאותו הפתח של צד צפון ניוונו כל צדדי קליפה הקשה שהיא מחוץ לארץ הקדושה עם עשן הגם ההוא. כמו שביארנו:

(א) רבי חזקיה פתח ב' כי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים יראה. כמה יש להם לאנשים להסתכל במעשה הקב"ה ולעסוק בתורה יומם ולילה. שכל מי שעוסק בתורה הקב"ה משתבח בו למעלה ומשתבח בו למטה. לפי שהתורה עץ חיים היא לכל אותן העמלים בה. לתת להם חיים בעולם הזה. ולתת להם חיים בעולם הבא. בוא וראה כי הוא לקצות הארץ יביט לתת להם מזון ולפרנסם בכל מה שצרכים. לפי שהוא משגיח בה תמיד. שכתוב תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. לפי שהארץ הזאת מה כתוב בה. ממרחק תביא לחמה [קלה] ואח"כ היא נותנת מזון וטרף לכל אותן חית השרה. שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. וע"כ כי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים יראה לכל באי העולם. לתת להם מזון ולפרנסם כל מה שצריך לכל אחד ואחד. כמו שכתוב פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון:

ולא תסתום למוח: ובנין כך כל אינון נשמתין דשאר עמין דדירין בארעא קדישא. כד נפקין מסאי ענמא. לא מקבלא לון דחי לון לבר. ואולין וספאן ומתגלגלין בכמה גלגולין. עד דנפקין מכל ארעא קדישא. וסחין לסטרייהו במסאבו דליסון. וכל אינון נשמתין דישראל נפקין תמן סלקין. והסווא חוספה קלישא מקבלא לון ועליון לקדושה ענמא. בנין דכל זינא אולא לזינא. וכשמתיון דישראל נפקין לבר מארעא ברשותא דסאי קלישה תקיפה. אולא וסמחא ומתגלגלא עד דתפת לזכותהא. ועאלת לאתר דאתחי לה. זכאה חולקיה מאן דנשמתיה נפקא ברשו קדישא צהסווא פתיחו לארעא קדישא. מאן דנשמתיה נפקת בארעא קדישא אי אתקבר צהסווא יומא לא סלמא עליה רוח מסאבא כלל. וע"ד כתיב בליילב. כי קביר תקברנו ביום ססווא וגו' ולא תמא את ארמתך. בנין דבליילא אחיסיב רשו לרוח מסאבא לשטמא. ואע"ג דאתיסיב לון רשו לא עליון בארעא קדישא. בר אי אשכחן תמן מנא לאעלא ציב: אברין ופדרין דמתאכלן בליילא לאתונא זיכין אחרנין. לאו דעילין בארעא ולא לאמסא לון בארעא. אלא בנין דלא תסלוס מסרא אחרא גו ארעא. ולא יתמסא לאעלא תמן. ובג"כ תננא דמנייהו סוה סליק עקימא ומתגלגלא לבר ואולין צהסווא. עד דעאל לנזיקא דלסון. דתמן מדורין דכל ססרין אחרנין. וסמן עאל תננא וכלכו אתונא תמן. תננא דיממא סוה סליק לדיכמיה צהסווא מיסור וסתון מאן דאתון. ומהסווא פתיחו אתונא כל מסין קלישה תקיפה דרזיחי לבר מארעא קדישא צהסווא תננא נסה. כמה דאיקומנא:

(א) רבי חזקיה פתח ב' כי הוא לקצות הארץ יביט פתח כל השמים יראה. כמה אית לון לביי נשא לאסתכלא צעודיו דקב"ה ולאסתכלא באורייתא יממא ולייל. דכל מאן דאסתכל באורייתא קב"ה אסתבחה ביה לעילא ואסתבחה ביה לתתא. בנין דאורייתא איננא דחיי איהו לכל אינון דעסקין בה. למיבז לון חיינ צעלמא דין. ולמיבז לון חיינ צעלמא דאחי. תא חזי כי הוא לקצות הארץ יביט. למיבז לון מזונא ולספקא לון בכל מה דאלשריכו. בנין דאיהו אשגח צהסווא דתיר. דכתיב תמיד עיני ה' אלהיך צהסווא זרשית ססנה ועד אחרית סנה. בנין דארץ דא מאי כתיב צהסווא ממרחק תביא לחמה [קלה] ולבמר איהי יסבת מזונא וסרפא לכל אינון חיוון צהסווא. דכתיב ומקם צעוד לילה ומתן סרף לביטה וחק לנערותיה. וע"ד כי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים יראה לכלכו בני ענמא. למיבז לון מזונא וספוקא כל מה דאלשריך לכל חד וחד. כמה דכתיב פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון:

(ג) וקשרתם אתם על ידכם והיו למזמנת בין עיניכם. פתח רבי אלעזר ואמר (ד) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. שימני כחותם. כנסת ישראל אומרת כך להקב"ה שימני כחותם. איוה הוא החותם. זה החותם של טבעת האמת. כחותם על לבך. זה החותם של תפילין שמניח האדם על לבו. כחותם

(ג) וקשרתם אתם על ידכם והיו למזמנת בין עיניכם. פתח רבי אלעזר ואמר (ד) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'. שימני כחותם. כנסת ישראל אומרת דא לקב"ה שימני כחותם. מאן הוא חותם. דא חותם דגושפנקא דקסוס. כחותם על לבך. דא חותם של תפילין דלגח בר נש על לביה. כחותם

מראה מקומות (א) וירא פ: (ב) איוב כ"ח (ג) פלוגע נד: (ד) שיר ח'

זיו הוזהר
[קלה] חיינו מן עולם הבינה:

כחותם על זרועך. זו יד כהה שמניח תפילין בורוע ההיא. היינו יצחק [קלו] וכנסת ישראל אומרת שימני כחותם, חותם היה צריך לומר, מהו כחותם. כאותן תפילין של ראש שמכיר שבה לכל הגוף. וע"כ תפילין בורוע על הצב. ובה נמצא האדם שלם כדמיון שלמעלה [קלו] כי עוה כמות אהבה. מהו כי עוה כמות. אלא לא נמצא רבד קשה בעולם כמו התפרדות הנפש מהגוף כאשר צדיכין להפיר. וכך אהבת כנסת ישראל להקב"ה שאין נפרדים לעולם. ולפיכך תפלה של יד נקשרת בורוע. לקיים הכתוב (6) שמאלו תחת לראשי. קשה כשאור קנאה. בכל מדרגות הניהגם אין בהן קשה כשאור. שיוורד לפמה מה. מלבד מדרגה ההיא הנקראת אבדון. ושניהם נשתתפו יחד. וזה קשה להם להישעים מהכל. כך קשה כשאור קנאה. שאין קנאה אלא בשביל אהבה. ומתוך אהבה באה קנאה. ומי שמקנא בשביל זה שאוהבו ביותר קשה לו להפיר ממנו. כמו מאותו המדרגה שנקראת שאול שהיא קשה מכל מדרגות הניהגם. דשפיה דשמי אש שלהבת יה. ואינו היא שלהבת יה. זה האש היוצא מתוך השופר כלל מרוח ומים. ומתוך שלהבת ההיא כאשר יתלהם אש בכנסת ישראל ישורף העולם בשלהבת של קנאת הקב"ה. ובשעה שהיא תקנא עברו אוי למי שופנע בשלהבת שהוא ישרף בה. ובשעה שכנסת ישראל מתקשרת בו בהקב"ה ותתעמר עמו. אז כל אותן ההמונים וכל אותן המהנות וכל העולמות בשמחה בהארת הברכות. כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. מי שמניח תפילין כשמניח תפלה של יד צריך להושיט זרוע השמאלית לקבל לה לכנסת ישראל [קלה] ולקשר הקשר עם הימנית בשביל להבקה. לקיים מה שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שיתראה האדם כדמיון העליונה. והקב"ה קורא עליו ישראל אשר בך אתפאר:

(ג) רבי אבא פתח (ג) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. בוא וראה בכל אומות העולם לא בחר בהם הקב"ה אלא לישראל בצבדם. ועשה אותם עם אחד בעולם וקרא להם גוי אחד כשמו. והכתירים בכמה עטרות וכמה מצות להתעמר בהם. ועל כך תפילין של ראש ותפילין של יד להתעמר האדם בהם כדמיון שלמעלה. ולהמצא בבחינת אחד להיות שלם בכל. ובשעה שהאדם מתעמר ומתקרב בהם נעשה שלם ונקרא אחד. שלא נקרא אחד אלא כאשר הוא שלם. ומי שהוא פגום לא נקרא אחד. וע"כ נקרא הקב"ה אחד שהוא בכל הישגות. בשלמות האבות בשלמות של כנסת ישראל. לפיכך ישראל למטה נקראים אחד. שכאשר האדם מניח תפילין ומתעמר בעטוף של מצוה. או נתעמר בעמרות קדושות כדמיון שלמעלה ונקרא אחד. ולפיכך יבוא אחד ויתחבר באחד. הקב"ה שהוא אחד יתחבר באחד. שהרי אין המלך מחבר אלא במי שראוי לו. ולפיכך כתוב (ד) והוא באחד ומי שיבנו. אין הקב"ה שורה ואינו נמצא אלא באחד. והוא באחד. אחד היה צריך לומר. אלא במי שנתתן בקדושה עליונה להיות בבחינת אחד. או הוא שורה באחד ולא במקום אחר —

כחותם על זרועך. לא יד כהה דמנח כהסיו זרוע. ומני יצחק [קלו] וכנסת ישראל קאלר שימני כחותם. חותם מבצעי ליה. מהו כחותם. כאינון תפילין דרישא דלוימי שבה לכל גופא. וע"ד תפילין בורוע על סלב. ובדא אשתכח צ"ג שלים כנוונא דלעילא [קלו] כי עוה כמות אהבה. מהו כי עוה כמות. אלא לא אשתכח קשיותא בעלמא כמה דפרישו דנפשא מגושא. כד צעיין לאתשרשא. והכי אהבת כנסת ישראל לקב"ה דלא אתשרשן לעלמין. ובג"כ חסלה של יד אתקשרת בורוע. לקיימא דכתיב (6) שמאלו תחת לראשי. קשה כשאור קנאה. בכל דרגין דגיהנס לא לית קשיו כשאור. דנחית לתתא מנייטו. בר סהוא דרגא דאקרי אבדון. ודא ודא אשתתפו כחדא. ודא קשיו לכו למייבוא מכלא. כך קשה כשאור קנאה. לית קנאה אלא ברחימותא. ומנו רחימותא אחי קנאה. ומאן דקני לשהוא דרתיס יסיר קשיו ליה לאתשרשא מניס. כמה דהסוה דרגא דאקרי שאל דלויסו קשיו מכל דרגין דגיהנס. דשפיה דשמי אש שלהבת יה. ומאן לויסו שלהבת יה. דא אשא דנסיק מנו שופר כליל מרוחא ומיא. ומנו הסיו שלסובא כד מחלספא בכנסת ישראל לוקיד עלמא בעלסובותא בקנאה דקב"ה. ובשעתא דהיא מקנאה ליה ווי דלעטע בשלהבותא דלויסו יתוקד צבו. ובשעתא דכנסת ישראל מתקשרת ביה בקב"ה ומתעטרת צדיס. כדן כל לינין אכלוסין וכל לינין משריין וכלכו עלמין בחדו בנהירו דברכאן. כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. מאן דלחנ תפילין כד מנח חסלה של יד צבי לאישפא דרועא שמאלא לקבלה לס לכנסת ישראל [קלה] ולקשרת קשרא עס ימינא בנין להבקה לה. לקיימא אחי דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו. תחבקני. לאתחזקה בר נש כנוונא דלעילא ולאתעטרת בכלא. וכדן צ"ג שלים בכלא בקדושה עלאה. וקב"ה קרי עליס ישראל אשר בך אתפאר:

(ג) רבי אבא פתח (ג) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. תא חוי בכל עמין דעלמא לא אתרעי לא קב"ה בר ישראל בלחודיטו. ועבד לון עמא יחידאס בעלמא וקרא לון גוי אחד כשמיס. ואעטר לון בכחם עטרין וכחם סקודין לאתעטרא צבו. ועל דא תפילין דרישא ותפילין דרועא לאתעטרא צבו בר נש כנוונא דלעילא. ולאשתכחא חד שלים בכלא. ובסהיסא שעתא דאתעטר צבו צ"ג ואתקדס צבו אתעביד שלים ואקרי אחד. דלחד לא אקרי אלא כד לויסו שלים. ומאן דנסיס לא אקרי אחד. וע"ד קב"ה אקרי אחד בשלימו דכלא. בשלימו דלצפן בשלימו דכנסת ישראל. בנין כך ישראל לתתא אקריין אחד. דכד צ"ג אנה תפילין ותחסיי בכסויא דמלוס. חדן אתעטר צעטרין קדישין כנוונא דלעילא ואקרי אחד. ובגניי כך ליתי אחד וישתדל בחדא. קב"ה דלויסו אחד ישתדל בחדא. דהא לית מלכה משתדל אלא כמחי דלחמיו ליה. ובנין כך כתיב (ד) והוא באחד ומי שיבנו. לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא בחדא. והוא באחד. אחד מבצעי ליה. אלא מאן דלחתקן בקדושה עלאה למסוי חד. כדן סוה קריא בחדא ולא בחדא אמר —

אמר
מראה טקומות (א) ע"כ כי (ב) קדושים פה. (ג) שמאל כי (ד) לינין כי
זו הזהר
[קלו] רמו על סמית הנבורה: [קלו] כמו שאמרו חז"ל שהקב"ה מניח תפילין: [קלה] פי' לקבל על עצמו חזרה מאור השכינה הקדושה:

א) אמר רבי אלעזר כל זמנא דסערא דקדושה שלטא. סערא מסבחה לא יכיל לשלטהא ותחכפיה קמיה. וע"ד תנינן כל זמנא דירושלים תהא מלחה. לור חייבה יבא סבחה.. (ב) א"ל ר"ש תא ואימא לך רוא חדא. ולא תהיב לנלחה צר לאינון קרישין עליונין. תא חוי להאי אתר דאיהו רוח מסבחה קצ"ס יסיב ליה שולטנו לחשלב בעלמא צבחה סערין. ויכיל לנוקא. ולית לן רשו לאהנהא ביה קלנא. ובעינא לאסתמרה מניה דלא יקשרג עלן צנו קדושה דינן. וע"ד רוא חדא אית לן דבעין למיסב ליה דוכתא ועיר צנו קדושה דינן. דהא מנו קדושה נטיק שולטנו דיניה. ובעינן גו רוא דתפלין לאלנעא חד סערא דעגלא ויפוק לבד וימחוי. דהא חוקא דסערא דא לא מסאיב צר דאי אמחבר הוי סערא ותעביד כסעורה. אבל פחות מן דא לא מסאיב. וסחוא סערא צעי לאעלא ליה צנו קדושה עלאה דינן ולמיבא ליה דוכתא. צנין דלא ייקשרג לן בקדושה דינן. ויפוק מן הוי סערא לבד וימחוי. דכד חמי להסיה צר כס בקדושה עלאה. וחולקא דיניה מסתתף לתמן. כדון לא יקשרג ליה ולא יכיל לאבאשא ליה לעילא ותתא. דהא דוכתא יסיב ליה. ואי הסוא חולקא לא יסיבין ליה דוכתא צבחי קדושה יכיל לאבאשא ליה לתתא. וסליק לקשרג ליה לעילא ואמר. פלוני דקא מתקדש הסמא כך וכך עבד ציומא פלוני וכך אינון חובי. עד דימסי דינא על הסוא צ"ג יתענט על ידוי. וכך הוו ישראל עבדי דהוו ידעו רוא דא. כד שרלן לאתקדשא בקדושה עלאה ציומא דכפורי סוו מסתכלי מיד למיבא חולקא להסוא אתר. ולמיבא ליה חולקא צינייכו. צנין דלא יסתכח מקשרגא עליהו ולא ייתי לאדכרא חוביסון דישראל. דכמה חבילין וכמה מסריין אינון דאזמקין נלסלא מלה מניה כד אתי לקשרגא. זכאה חולקא מתן דיכיל לאסתמרה דלא ידכרון חובי לעילא ולא יסיחון עליה לבסי :

רעיא מהימנא

ג) וקשרתם אחס לאות על ידכם והיו למוספת בין עיניכם. פקודה דא לאנחא תפלה של יד ותפלה של ראש. הו אוקימנא רוא דד' פרשיין דלסון צבחה דוכתי. אבל פרשה קדמאה קדש לי כל צבור דהו איהו פרשתא דכליל כל שאר פרשיין. קדש. דא קדושה עלאה. רוא דתכמתח עלאה. דמתמן כלא אתקדש צרוא דגנייו עלאה דאתקרי קודש. פרשה תנינא ויהי כי יביאך דא צינה. דהא צפרשתא דא איהי יליאת מלריס דהו מסקרא דיצבלא [קלט] וע"ד ציומא דילה וכו"ס. דהא מלה דא איהי ציונלא. ובגין כך שמא דילה וכו"ס דלית וכו"ס אלל צאתר דא דאיהו זמין לאתמסכח לתתא. לאסכרא צוילין ולאסתכחה צברגא תתאה [קפ] וכלל צרוא חדא. ובגין דאיהו צבורא סמיר לא אקרי צבגליא צממא דא. אלל אתמסר לחכימן למדעט. וע"ד אתריס צממא קדישא צמלה דא [קמא] פרשה תליתאה שמע ישראל

מראה מקומות (א) סקודי רלו. (ב) צס רלו. (ג) כה עג :

א) אמר רבי אלעזר כל זמן שצד הקדושה שלטא. צד הטומאה אינו יכול לשלוט וכנעו לפניו. והוה שלמדנו כל זמן שירושלים תהיה מלאה. צור הרשעה תהיה חרבה.. (ב) א"ל ר"ש בוא ואוריעך סוד אחד. ולא ניתנה רשות לצלות מלבד לאותן קדושים עליונים. בוא וראה למקום הזה שהוא רוח הטומאה נתן לו הקב"ה שליטה לשלוט בעולם בכמה צדדים. ויכול להזיק. ואין לנו רשות לנהוג בו בזיון. ונצרך להשמר ממנו שלא יקשרג עלינו בתוך הקדושה שלנו. וע"כ יש לנו סוד אחד שאנו צריכים לתת לו מקום קמין בתוך הקדושה שלנו. שהרי מתוך הקדושה יוצאת שליטתו. ונצרך בתוך סוד התפלין להצניע שיערה אחת של ענף שתצא לחוץ ותהיה נראית. שהרי חוט השערה זו לא נטמאת מלבד אם תתחבר השערה להעשות כשעורה. אבל פחות מזה אינה נטמאת. ואותה השערה נצרך להבניסה בתוך קדושה העליונה שלנו ולתת לה מקום. כדי שלא יהיה קשרג עלינו בקדושה שלנו. ולכך תצא מאותה השערה לחוץ שתהיה נראית. כי כשיראה לאיש הזה בקדושה העליונה. והלק נשתתף שם. או לא יקשרג עליו ולא יוכל להרע לו למעלה ולמטה. שהרי נתן לו מקום. ואם אין נותנים מקום לחלק ההוא בתוך קדושה הזאת יכיל להרע לו למטה. ועולה ומקשרג עליו למעלה ואומר. פלוני שהוא מתקדש עכשיו עשה כך וכך ביום פלוני וכך הם חסאיו. עד שמינע דין על איש ההוא ונענש על ידו. וכך היו ישראל עושים שהיו יודעים סוד הזה. כאשר התחילו להתקדש בקדושה העליונה ביום הכפורים היו מסתכלים מיד לתת חלק למקום ההוא. ולתת לו החלק ביניהם. כדי שלא יהיה נמצא מקשרג עליהם ולא יבוא להוכיח עונות ישראל. כי הרבה המונים הרבה מחוננו מוכיח לקבל הדבור ממנו כאשר הוא בא לקשרג. אשרי חלקי מי שיכול להשמר שלא יוכרו עונותיו למעלה ולא ישיקפו עליו הרע :

רועה הנאמן

ג) וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו למוספת בין עיניכם. מצוה זו להניח תפלה של יד ותפלה של ראש. הרי ביארנו סוד ארבע פרשות שלהם בכמה מקומות. אבל פרשה הראשונה קדש לי כל צבור זו היא פרשה הבוללת כל שאר פרשיות. קדש. זו קדושה העליונה. סוד חכמ"ה העליונה. שמשם הכל נתקדש בסוד אוצר העליון שנקרא קודש. פרשה שניה והיא כי יביאך זו בינ"ה. שהרי בפרשה זו נזכר יציאת מצרים שהיה מצד היובל [קלט] וע"כ התחלה שלה והיא. שהרי תיבה זו ביובל היא. ולפיכך שמו ודיה כיון שאין והיא"ה אלא במקום זה שהוא עתיד להמשיך למטה להאיר הגרות ולהצא במדרגה התחתונה [קמ] והכל בסוד אחד. ולפי שהוא בדרך נסתור לא נקרא הקב"ה בשם זה כנגלה אלא שנמסר לחכמים להבין מעצמם. ולכך נרשמה פרשה זו בשם הקדוש תיבה הזאת [קמא] פרשה שלישית שמע ישראל

זיו הוזהר

א) שלם הציפה נקרא ויכל כי הוא מקור החירות: [קמ] היינו התכלות בינה עם מלכות שכל החירות מכל מיני שפע טובעות ממקור הבינה. ולפיכך יש שם צירוף וחיה"ה מוחש הויה"ה ביה. והוה שאמר חז"ל והיה יגיד שמה: [קמא] שתחילת כתיבת והיה :

ישראל. והו' סוד כתיבת הימין שנקרא חסיד עליון. שהוא המיוחד יחד של הכל לארבעה צדדים [קמנ] והקב"ה מסדר בו סדר של כל העולם. וזה הוא המתפשט בכל הצדדים. אמילובתוך התוהו והתהוה. ובה ברא הקב"ה את העולם כאשר נתעמף. הקב"ה בעמף המאיר. זה הוא המיוחד את היחוד. ולפיכך שמע נספך זוהיה.. פרשה רביעית הוא סוד רין הקשה. השמרו לכם וגו'. אלה הם תפילין של ראש. ותפילין של יד הם כרמיון זה כבית אחד. וכבר דרשנו בענינים והכל סוד אחד. קשר תפילין של ראש הוא דל"ת. וע"ז כתוב וראית את אחורי. ועל כן הוא לאחור. כי שם נקשר הכל כקשר אחד [קמנ] והוא כאשר מנחת אלה תפילין של יד מתקשרת בקשר אחד. שהוא סוד הכרית הקדוש. וסוד זה הרי נתבאר בכמה מקומות. והכל סוד אחד. וכאים הם ישראל היותרים סוד זה. וצריך האדם להניח תפילין בכל יום להיות בצורה העליונה. ועליו כתוב ה' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא על"ך ויראו ספך. ע"כ ר"מ:

ט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם. פתח רבי שמעון ואמר. בוא וראה כתוב (ג) את הכל ראיתי בימי הבחי וגו'. וכי שלטה שמדרגות נבואות של חכמה היו בו יותר מכל בני דורו. שכתוב (ד) ויחם מכל אדם. אמר בימי הבלי. וכתוב הכל הבלים אמר קהלה. אלא סוד של הבל יקר הוא. והיינו הבל היוצא מן הפה. והסוד הוא שההבל היוצא מן הפה נעשה מסט קול. ולמדנו שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו. שלא חטאו ממש. וההבל נעשה מן רוח ומים. וכל מה שנעשה בעולם בהבל נעשה. וסוד הדבר שאותו הבל של תינוקות נעשה קול ומתפשט בעולם. והם שומרי העולם ושומרי העיר. וש"כ ה' אם ה' לא שמר עיר שוא שקד שומר.. (ו) וכסודי ההיכלות נזכר שבהיכל השלישי עומדים שני שרים יהודיה ועזריאל. ואלה עומדים כל אחד ואחד על י"ב אלפים מסוגים אחרים. וכלם נקראים יתדות המשכן. והם כטונים על אותו הבל של תינוקות העמלים בתורה לקיים את העולם. והם לוקחים הבל ההוא ומעלים אותו למעלה. וכל הבל והבל של אותן תינוקות צומדי התורה לקיים את העולם נעשה מסנו רוח אחד. ואותו הרוח עולה למעלה ונתעמר בעטרה קדושה. ונתמנה להיות שומר העולם.. ועוד עומדים שם שני שרים אחרים **עססניה ואדיריה**. הם מסוגים על י"ב אלפים מסוגים אחרים כל אחד ואחד כמו שאמרנו. והם מסוגים להכריז בכל הרקיעים על כל אותן המעבירים את בניהם מן התורה. ומרחיקים להם ממנה שלא ילמדו בה. או יוצאים אלו השרים וסכריוס ואומרים. אוי לפלוני שהעביר את בנו מן התורה. אוי לו שנאבד מעולם הזה ומעולם הבא:

(י) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. א"ר שמעון כשעה שהאדם משכים בחצות הלילה ועומד

מראה בוקמות (א) דברים כ"ח (ב) כל נט. (ג) קבלת ו' (ד) מניס א' (ה) פליס ק"ז (ו) סקודי נכס: (ז) דף כסה.

זיו הוזהר

קמנ] שהם חכמה וכינה תמורת ומלכות. שאין יחוד והדרגות בלי כח החסד שהוא כח האהבה. והוא שכתוב עולם חסד יבנה: יש מקשים הלא נם פרשה רביעית סתתלת עם תיבת והיה. וי"ל שזה והיה היא המתקה להינינים של פרשה רביעית: [קמנ] פ"י שכל האשפות מן ספירות העליונות מניעות להמלכות:

ישראל. זה איכו רוא דמינה דלקרי חסד עלאה. וראיה קא מייחד יארא דכלל לנ' ספרין [קמנ] וקב"ה מסדר בים סדורא דכל עלמא. וזה איכו דקא מתפשט בכל ספרין. אפילו נו תהומי מהמי. ובלא קב"ה ברא עלמא כד אתעמף קב"ה בעמפא זוהרא. וזה דקא מייחד יחודא. ובג"כ שמע סמך לוי"ה.. פרשה רביעאה סוף רוא דרינא קשיא. השמרו לכם וגו'. אלין אינון תפילין דרישא. ותפילין דררועא כגוונא דא כחד ביתא. והא אתערנא כהו וכלהו רוא הדא. קשרא תפילין דרישא איסו דל"ת. וע"ז כתיב וראית את אחורי. ועל דא איסו לאחורא. דתמן אתקשר כלל בקשרא חדא [קמנ] ואיכו כד מנחת אלין תפילין דררועא אתקשרא בקשרא חמרא. רוא דכרית קדישא. ורוא דא הא אתמר בכמה דוכתי. וכלא רוא חדא. וכלין אינון ישראל ידיעין רוא דא. ולאסריך בר נש לאמחא לון כל יומא לתהו בדיוקנא עלאה. ועליה כתיב ה' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא על"ך ויראו מןך. ע"כ ר"מ:

(ז) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם. פתח רבי שמעון ואמר. תא חזי כתיב (ג) את הכל ראיתי בימי הבחי וגו'. וכי שלטה שמדרגות נבואות של חכמה היו בו יותר מכל בני דורו. שכתוב (ד) ויחם מכל אדם. אמר בימי סבלי. וכפ"י הכל סבליס אמר קהלה. אלנא רוא דהבל יקירא סוף. וסוף הבל דנפיק מסומא. ורוא דהבל דנפיק מסומא קלא לתעביד מניה. ותאלנא אין העולם מתקיים אלנא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא חטאו. שלא חטאו ממש. והבל לתעביד ברוחא ומיחא. וכל מאי לתעביד בעלמא בהבל לתעביד. ורוא דמלס דמאי הבל של תינוקות לתעביד קלא ותפשט בעלמא. ואינון נפודי עלמא ונפודי קרתא. ה"ה (ז) אם ה' לא שמר עיר שוא שקד שומר.. (ו) וצדון דהיכלות התמר דבהיכלא חליתאס קיימין מרין ממנן יהודיה ועזריאל. ואלין קיימי כל חד וחד על י"ב אלפי ממנן אחרין. וכלהו אקרין יתדות המשכן. ואלין אחמיון על סהוא הבל דתינוקות דלעלן באורייתא לקיימא עלמא. ואלין נפלי סהוא הבל וסלקי ליה לפילא. וכל הבל וסבל דאינון תינוקות דלעלן באורייתא לקיימא עלמא לתעביד מניה רוחא חדא. וסלקא סהוא רוחא לפילא ותעמר בעטרה קדישא. ותמנחא נפודא דלמחא.. ועוד קיימין תמן מרין ממנן אחרין **עססניה ואדיריה**. אלין ממנן על תריסר אלפי ממנן אחרין כל חד וחד כדקאמנן. ואלין ממנן לאכרוז בכל רקיעין על כל אינון דמעבדין בנייהו מאורייתא. וסלקין לון דלל יעין כה. כדון נפקין כל הני ממנן ומכריזין ואמרי. ווי לפלניא דלעבד בריס מאורייתא. ווי ליה דקא לתעביד מעלמא דין ומעלמא דמי:

(י) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. א"ר שמעון כשעתא דבר נש אקדים בפלגות לילה וקס

מראה בוקמות (א) דברים כ"ח (ב) כל נט. (ג) קבלת ו' (ד) מניס א' (ה) פליס ק"ז (ו) סקודי נכס: (ז) דף כסה.

זיו הוזהר

קמנ] שהם חכמה וכינה תמורת ומלכות. שאין יחוד והדרגות בלי כח החסד שהוא כח האהבה. והוא שכתוב עולם חסד יבנה: יש מקשים הלא נם פרשה רביעית סתתלת עם תיבת והיה. וי"ל שזה והיה היא המתקה להינינים של פרשה רביעית: [קמנ] פ"י שכל האשפות מן ספירות העליונות מניעות להמלכות:

וקס והסתכל באורייתא עד דכסיר לפרא. כלפרא חנח
 תפילין ברישית ותפילין ברשימת קדישא. בדרושיה. ואתעסק
 בעפוסא דמלוס. ואתי לנפקא מתרעא דבייתא אטרע במוזיה
 רשימת שמת קדישא. בתרעא דבייתא. ארבע מלאכין
 קדישן מוזוניה קדיש ונפקין עמיא מתרעא דבייתא. אושפין ליה
 לבי כנישתא ומכרין קדישא. יסבו יקרא לדיוקנא דמלכא
 קדישא. יסבו יקרא לבריה דמלכא לפרלופא יקרא
 דמלכא. רוחא קדישא שריא עליה ואכרין ואמר ה' ישראל
 אשר בך אתפאר. ויהוה רוחא קדישא סלקא לעילא ואסביר
 עליה קמי וולכא קדישא. כדן פקוד מלכא עלאה למכתב
 קמיס כל אינון בני היכליה. כל אינון דאסתמודעין קמיס.
 הסיד ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו.
 מבו ולחושבי שמו. כדל' ומושבני מהשבות. אינון
 דעבדין לשמיא אומנותא דתפילין. אומנותא דליצית. אומנותא
 דמוזיה. אלין אינון חושבי שמו דכתיב ומושבני מהשבות.
 ולא עוד אלא קב"ה מסתבה ביה ומכרין עליה בכלסו
 עמין. רמו. מלי בריה עבדיה בעולמי. ותא מוי
 כמה אית לכו לפני נשא לאסתמרא אורחיהו. בגין דיסתלון
 בעלמא דמאריסון ויזכו לחיי עולמי. תמות כורסיא דמלכא
 קדישא אית מדורין עלאין. ובהסוה אחר דכורסיא מוזיה
 אתקשר [קמד] לאסתובא מחמס מארי דיין דומינין לאתערא
 ביה ובני נשא בסיסוה עלמא. כנוונא דא עבדי קב"ה
 ישראל ויהי לכו פקודי אורייתא. בגין דיסתלון ביה
 ויסתובא ביהי עלמא מחמס מארי דיין. מחמס מקשרני
 דאדמנין בסו ובני נשא בכל יומא. ג' רבי מיא אחר הוי
 זאן דבעי דיסתמר ארמי לא יעבר על מיא דאושין
 קמי פתחא. בגין דתמן שרי חד סידא. לפי בין תרין
 דשין דפתחא. ואכפוי לקבליה דפתחא. ואסתכי כל מלי דעבדין
 בבייתא. ולא לבעי ליה לאיכס דישרי מיא בין תרי [דשי]
 דתרעא. רבי יתק אחר מיין ללין לית לן ביה. והוא
 דלא יבדי לוי ארע קלנא. מלי טעמא. בגין דאית ליה
 רשו לזקא. ולא עוד אלא דיהדר רישיה לקבלא
 בייתא. ובכל מלי דאסתכל אתלשיא. תלס מאה ושסין ותמש
 כחושבן ימי שתא אית ליה שמשין דהוא שליט עליהו. וכלסו
 נפקין עס ב"ג כד נטיק מתרעא דבייתא. איר אלעזר כל
 דא בני קב"ה לנטרא לון לישראל. ואתקין שמיס קדישא
 לעילא דאיהו אורייתא. ואורייתא כלא חד שמת קדישא איהו.
 ומאן דאסתכל באורייתא אסתכל בשמיס. תא חוי בני
 ב"ג בפתחא דבייתא לרשמת שמת קדישא דאיהו מסימנותא
 דכלא [קמה] דהא בכל אחר רשמת קדישא אסתכח
 וינין ביטין לא מסתכחי תמן. ולא יכלין לקטרנא ליה
 לבי. כמס דכתיב לא תלוכה אליך רעה וגו'. אחר
 דפתחא דבייתא עלאה שריא מוזיה אקרי. דהיא תקונא דבייתא
 ופתחא דבייתא. מיהייל מוזיה ערקין מארי נימוסין מארי
 דתיין ולא מסתכחין קמיס. וקביל דא לתתא כד נש כס
 אתקין מוזיה לפתחא דבייתא. וסאי שמת קדישא רשס
 בלמווי. ראי בר נש אתעטר בעטרי דמאריה. ולא קרבין
 לפתחא דבייתא וינין ביטין ולא מסתכחי תמן.
 פתח רבי אבא ואמר ג) תתם שלם רגוס ארין
 ויג'

ועומד ועוסק בתורה עד שמאיר הבקר. ובבקר מניח
 תפילין בראשו ותפילין ברושם הקדוש ברועו. ומתעטף
 במליה של מצוה. וכשבא לציאת מפתח ביתו פוגע במוזיה
 רושם השם הקדוש כפתח ביתו. מתחברים עמו ד'
 מלאכים קדושים ויוצאים עמו מפתח ביתו. מליים אותו
 לבית הכנסת ומכריום לפניו. תנו כבוד לתמונת המלך
 הקדוש. תנו כבוד לבנו של המלך לפנים הכבוד של
 המלך. רוח הקדוש שורה עליו ומכרין ואומר ה' ישראל
 אשר בך אתפאר. ורוח הקדוש הוא עולה למעלה ומעיד
 עליו לפני מלך הקדוש. או פוקד מלך העליון לרשום
 לפניו כל אותן בני היכליה. כל אותן היודעים לפניו.
 וש"כ ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו.
 מבו ולחושבי שמו. כמ"ש ב' וחושבי מחשבות. אלה
 העושים לשמו אומנות התפילין. אומנות הציצית. אומנות
 המוזה. אלה הם חושבי שמו שכתוב וחושבי מחשבות.
 ולא עוד אלא שהקב"ה משתבה בו ומכרין עליו בכל
 העולמות. ראו מה בריה עשיתי בעולמי. ובוא וראה
 כמה יש להם לאנשים לשמור דריהם. בשביל שיעסקו
 בעבודת רבונם ויזכו לחיי עולם. תחת כסא המלך הקדוש
 יש מדורים עליונים. ובמקום ההוא של הכסא נקשרת
 מוזה [קמד] להציל מכמה שרי הדינים המוטמים להתגר
 בהם בהאנשים בעולם ההוא. כרמין זה עשה הקב"ה
 לישראל ונתן להם מצות התורה. בשביל שיעמלו בה
 וינצלו בעולם הזה מכמה שרי הדינים. מכמה מקשרינים
 הפוגעים בהם בהאנשים בכל יום. ג) רבי ייא אמר כל
 מי שרוצה לשמור דרכיו אל יעבור על המים ששופכים
 לפני הפתח. לפי ששם שורה שד אחד. והוא בין שתי
 מוזות הפתח. ופניו כנגד הפתח. ומביט בכל מה שעושים
 בבית. ע"כ יודרר האדם מלשפוך מים בין שתי [מוזות]
 השער. רבי יצחק אמר מים צלולים אין חשש. והוא
 שלא ישפוך אותם דרך בויון. מה הטעם. לפי שאו יש
 לו רשות להזיק. ולא עוד אלא שיחזור ויקרב ראשו נגד
 הבית. ובכל מה שמביט מבין מארה. ויש לו שסיה
 משמשים כמספר ימות השנה שהוא שולט עליהם. וכלם
 יוצאים עם האדם כשיוצא מפתח ביתו. איר אלעזר כל
 זה בקש הקב"ה כדי לשמור לישראל. והתקין שמו הקדוש
 למעלה שהוא התורה. וכא התורה שם קדוש אחד היא.
 ומי שעוסק בתורה הוא עוסק בשמו. בוא וראה שצריך
 האדם לרשום כפתח הבית שם הקדוש שהוא האמונה
 של הכל [קמה] שהרי בכל מקום שהשם הקדוש נמצא
 סינים הרעים לא נמצאים שם. ואין יכולים לקמרג לו
 לאדם. כמו שכתוב לא תאונה אליך רעה וגו'. המקום
 שפתח בית העליון שורה נקרא מוזה. שהיא תקון הבית
 ופתח הבית. מאותה המוזה ברחים שרי המשפט שרי
 הדינים ואין נמצאים שם. וכנגד זה למטה כאשר האדם
 מתקן מוזה לפתח הבית. והשם הקדוש הוא נרשם
 באהיות. זה האדם מתעטר בעטרת רבונות. ואין קרבים
 לפתח ביתו מינים הרעים ואין נמצאים שם.
 פתח רבי אבא ואמר ג) תחת שלש רגוז ארין
 ויג'

מראה מקומות 6) ישי' ע"ג (ב) דף רס: (ג) עש"י י'
 י"ז הוזה
 [קמד] ספירת המלכות היא הפתח והשער לכל העולמות. ונקראת שקרי צדק. וענין המוזה דשם היינו השם אר"י. כי מוזה בני אר"י
 [קמה] זהו השם שרי התורה על עיקר האמונה שהקב"ה משנית על העולם בהשגחה פרטית ומסודר מערכת השמים והנהגת
 המבעיות ברצונו:

וגו'. תחת עבד כי ימלך וגו', ושפחה כי תירש נבירתה
 (א) איזו ארץ, וזו ארץ ישראל, תחת עבד כי ימלך, אלה
 הם שאר שרי העמים כאשר ניתנה ממשלה לאחר מהם,
 חזו שכתוב אשר הנצתיך מארץ מצרים מבית עבדים,
 ושפחה כי תירש נבירתה, זו היא השפחה שהרג הקב"ה
 חילות שלה במצרים, וארץ ישראל נבירתה נקראת, ובוא
 וראה מצד שפחה היא ויצאים כמה מלאכי חבלה
 מקטרונים כנגד ישראל לקטרג להם, והקב"ה עשה להם
 לישראל שמירה, כאב הרוצה לשמור את בנו מהכל,
 אמר הקב"ה לישראל, הרבה מקטרונים מוזמנים לנגדכם,
 תתעמלו בעבודתי ואני אשמור אתכם מבחוץ, אתם תהיו
 נזמנים בבתיכם בפנים וישנים במטותיכם, ואני אשמור
 אתכם מבחוץ ומסביב למטותיכם, ובוא וראה בשעה שאותן
 מינים הרעים קרבים לפתח האדם, וזקפין ראשיהם
 ומסתכלים בשם הקדוש הנראה מבחוץ, שהוא השם שרדי
 מוכתר בכתריו, שם הוא שולט על כלם, ממנו מפורדים
 ובורחים ואין קרבים לפתח האדם, א"ל רבי יצחק אם
 כן ירשום האדם זה השם בלבד בפתח הבית ולא ייתר,
 ולמה כל הפרשה, א"ל נכון הדבר, שהרי שם הוא אינו
 מתעשר אלא באותן האותיות שכלן נרשמות ברושם
 המלך, ובאשר נכתבת כל הפרשה או שם הוא מתעשר
 בכתיביו, ויצא המלך בכל צבאיו, כלם רשומים ברושם
 המלך, ואר אנא כמה בורחים מפניו, בוא וראה
 והיה הוא שם הקדוש מלמטה למעלה, ולכך שרדי
 נרשם מבחוץ כנגד שם הזה, והיה מבפנים שרדי
 מבחוץ [קמו] שיהיה האדם נשמר מכל הצדדים מבפנים
 ומבחוץ, וא"ר אנא כמה חילות קדושים נזמנים באותה
 שעה שמנח האדם מזה לפתחו, כלם מכרזים ואמרים
 זה השער לה' וגו', אשרי חלקם של ישראל, או ניכרים
 ישראל שהם בני המלך הקדוש, שהרי כלם נרשמים בטנו,
 נרשמו בנופיהם ברושם הקדוש, נרשמים בבגדיהם בעטוף
 טלית על מצוה, נרשמים בראשיהם בהכתים של התפילין
 בהשם של רבונם, נרשמים בידיהם ברצועות של קדושה,
 נרשמים בנעליהם בנעל של מצות הליצה, נרשמים בשדה
 בוריעה ובקצירה, נרשמים בבתיהם במזוזה של הפתח,
 בכל נרשמים שהם בני ב"ך העליון אשרי חלקם, (ג) עוד
 אמר רבי אבא כתוב ה' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד
 עולם, ישמר צאתך מוכן, אבל ובאך מה ענינו, הלא
 מי שנכנס לבית אינו מתירא, אלא זה האיש המשים
 רושם הקדוש לביתו בדברי השם העליון זה נשמר מהכל,
 כאשר יצא האיש מביתו זה הרוח השוכן אצל פתח
 ביתו וזקף ראשו ורואה שהרושם הקדוש נקבע בפתחו,
 הוא מלוח לו ושומרו, כאשר נכנס לביתו הוא מכרזו
 לפניו, הזהרו בכבוד תמונת המלך הקדוש, וכל זה
 בשביל רושם אותו השם הקדוש שנרשם בפתחו, ולא די
 לו לאיש שנשמר בביתו, אלא שהקב"ה שומרו כאשר
 נכנס ובאשר יוצא, ככתוב (ג) ה' ישמר צאתך ובאך
 מעתה ועד עולם, וכאם הם ישראל בעולם הזה ובעולם
 הבא, בוא וראה זה רוח הרע שוכן לפני הפתחים, וי
 לו לאיש שאינו ידע להזהר ממנו, ולא נרשם בפתח
 ביתו שם הקדוש העליון שיהיה נמצא עמו, שהרי יש

מראה מקומות (ט) דף קס"ו (ג) ע"ס (א) תיים ק"א

וגו'. תחת עבד כי ימלך וגו', ושפחה כי תירש נבירתה
 (א) מאן ארץ, דא ארץ ישראל, תחת עבד כי ימלך, אלון
 אינון שאר רכרבי עמון כד אפיסיב שלפוחא להד מנייסו,
 ודא סוף דכתיב אהר סולאמך מארץ מצרים מבית עבדים,
 ושפחה כי תירש נבירתה, דא היא שפחה דקמיל קב"ה
 חילא דילס במצרים, וארץ ישראל נבירתה אהררי, ותא
 חזי מספרא דהסיא שפחה נפקין כמה נרדוין סהרין
 מקטרגין לקבליסו דישאל לקטרגא לון, וקב"ה עבד לכו
 לישראל נפירו, כאבא דכתיב נשכחא לבריה מן כלא,
 אהר קב"ה לישראל, כמה מקטרגין זמינן לקבליי, .
 אשתדלו בפולחני ואבא אהא נסיר לכו לבר, אהון תהוון
 זמינן בכתיבון מלגו וגימי בערסיכון, ואבא אהא נסיר
 לכו לבר וסוחריו ערסיכו, ותא חזי בשעתא דלינון
 זינן בינין קריבין לפתחא דב"ך, זקפין ראשא
 ומסתכלין בשמא קדישא דאתחיו לבר, דליחו שרדי
 דמתעשר בעפריו, שמא דא שלט על כלסו, מניס דהלין
 וערקין ולא קריבין לפתחא דבר נס, א"ל רבי יצחק מי
 הכי ירשים ב"ך שמא דא בשפחה דביתא ולא ייתר,
 אחמי כל פרשאה, א"ל ספיר סוף, דסא שמא דא לא
 אהשער אלא בלינון אהיון כלסו רשימין ברשימו
 דמלכא, וכד אכתב כל פרשאה כדון שמא דא מתעשר
 בעגרי, ונסיק מלכא בכל חילוי, כלסו רשימין ברשומא
 דמלכא, כדון דהלין מניס וערקין מקמיס, תא חזי
 והיה שמא קדישא מתתא לעילא, ועיד שרדי
 אהרסיס מלכר לקבל שמא דא, והיה מלגו שרדי
 מלכר [קמי] להויו נסיר ב"ך מכל סהרין מלגו
 ומלכר, וא"ר אבא כמה חילין קדישין זמינן כהסיא
 שעתא דאנח ב"ך מזוזה לתרעיס, כלסו מכרזו ואמרי
 זה השער לה' וגו', ואבא חולקוון דישאל, כדון אשתמודען
 ישראל דלינון בני מלכא קדישא, דסא כלסו אהרשימו מניס,
 אהרשימו בנופיהו ברשימא קדישא, אהרשימו בלבושיהו בעטופיהו
 דמלוס, אהרשימו ברשימו, בבתי דהפילין
 בשמא דמאריסון, אהרשימו בידיהו ברצועי דקדושה,
 אהרשימו במסאגיהו במסאגא דמלוס, אהרשימו לבר
 בזריעא ובחלדא, אהרשימו בכתיבון במזוזה דפתחא,
 בכלא רשימין דלינון בני מלכא עלאה וכלא חולקוון, (ג) עוד
 א"ר אבא כתיב ה' ישמר לאהך ובאך מעתה ועד
 עולם, ישמר לאהך תינח, אלא ובאך מאי קא מיירי, דסא
 מאן דעאל לביתא לא מסתפי, אלא הכי ב"ך דסוי
 רשימא קדישא לביתיה במלון דשמא עלאה הכי אהנסיך מלכא,
 כד נסיק ב"ך הסוף דמדוריה דתרגא אצל פתח
 זקף, וחמי רשימא קדישא נעיק בשפתיה,
 סוף אוזין ליה ונסיר ליה, כד עייל לביתיה סוף אהרזי
 קמיס, אזודרו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא, וכל דא
 בנין הסוף רשימא דשמא קדישא דאהרסיס בתרעיס, ולא די
 ליה לב"ך דאהנכר בביתיה, אלא קב"ה נסיר ליה כד
 עייל וכד נסיק, דכתיב (ג) ה' ישמר לאהך ובאך
 מעתה ועד עולם, וכאן אינון ישראל כהרזי עלמא ובעלמא
 דמתי, תא חזי הכי רוחא ביסא דאהרזי בין תרעיס, וי
 ליה לב"ך דלא ידע לאזהרר מניס, ולא נרשם לפתח
 דביתיה שמא עלאה קדישא דיסתכח עמיס, דהא איה
 ליה

זו הודר

[קמו] היינו תמחלת פרשה והיה זה שמעך

לרוח רע הזה שם"ה משמשים מקטרגנים. כל אחד משמש ביומו, וכלם נמצאים עמו כל ימות השנה ומקטרגנים עליו למערה ולמטה. וכלם נמצאים אצלו ביום ובלילה. ביום לקטרגו לו, ובלילה לצער אותו בחלומות רעים [קמן] כשיצא מביתו מקטרגים עליו, כשכנס ישימו ידיהם על כתפו ואומרים עליו, וי לוי לפלוגי שיצא מרשות רבונו, וי לוי לפלוגי בעולם הזה ובעולם הבא. לפיכך צריכים בני האמונה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברשם של רבונו, שיודעונו מהם כל הצדדים של מינים הרעים, ויהיו נשמרים בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלקם של ישראל, עליהם כתוב (6) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' :

רועה הנאמן

(5) וכתבתם על מזות ביתך ובשעריך, מצוה זו שיקבע האדם מזוה לפתחו, להיות כל אדם נשמר מעם הקב"ה בצאתו ובביאתו, וזה הסוד ה' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם, לפי שמור המזוה הוא קיים תמיד לפתחו, וזה הוא הפתח שלמעלה, וזאת היא המדרגה שנקראת שומר להמצא בשמירה, שהאדם אינו נשמר אלא בשמירת הקב"ה, שהוא שומר תמיד ועומד בפתח והאדם בפנים, ועוד כדי שלא ישכח האדם ויכרונו של הקב"ה לעולם, וזה הוא כדמיון מצוה צינית, ככתוב וראיתם אותו וזכרתם וגו', כיון שרואה האדם לזכרון הזה נזכר בעצמו לעשות מצוה רבונו, והמזוה היא סוד האמונה כנגד ב' המדרגות כלל של בהינת זכר ובחי' נקבה כאחד [קמן] בספר של שלמה המלך נמצא, שקרוב לפתח נזרמן שר אחד, ויש לו רשות לחבל, והוא עומד לצד שמאל, כשיצא האדם נושא עיניו ורואה סוד השם הקדוש של רבונו וזכר אותו, בעבור זה אין ביכולת אותו השד להרע לו, ואפשר תשאל אם כן כשיצא האדם מפתחו לחוץ הרי אז שד הוא עומד לימינו והמזוה לשמאלו, ואיך נשמר האדם ביציאתו אם השמירה שורה לשמאלו, אלא כל מה שעשה הקב"ה כל דבר ודבר נמשך אחר מינו, באדם קיימים שני כחות, אחד מימין ואחד משמאל, זה של ימין נקרא יצר הטוב, וזה של שמאל נקרא יצר הרע, כשיצא האדם מפתח ביתו שד ההוא נושא עיניו ורואה ליצר הרע ששורה לשמאלו, או נמשך השד לצד השמאל וסר מצד הימין, ובעד השמאל הלא אם נמצא השם של רבונו לכך אין ביכולתו לקרב אליו ולהרע לו, ויוצא האדם וניצל ממנו, וכשנכנס הלא אז שם הקדוש נמצא לימינו ואינו יכול לקטרג עמו, ולכך צריך האדם להיות נזהר שלא יהיה נמצא טנוף ולכרוך בפתח ביתו ולא ישפך לשם מים עכורים, שלא יעשה קלון אצל שם רבונו, ועוד שעי' זה יש לו רשות למחבל ההוא לחיות, ולפיכך יהיה האדם נזהר מזה, גם יהיה נזהר שלא יחזק מפתח ביתו שם רבונו, וכאשר האדם מתקן מזוה לפתחו או יצר הרע ואותו השד בעל כורחם שומרים אותו ואומרים, זה השער

ליה שם"ה שמין ציטין מקטרגנין. כל חד מהמם יומיה, וכלכו משתכחי עמיה כל יומי שתא ומקטרגני ביה לעילא ותתא, וכלכו משתכחי ביה צימחא וצלילא, צימחא לקטרגני ליה, וצלילא ליה בעלמיה [קמן] עד נפיק מקטרגני ליה, כל טאל שוויין ודייהו על כתפיה ואמריין עליה, ווי ליה לפלגיה דנפק מרשותא דמאריה, ווי ליה לפלגיה דהאי ענמא ובענמא דהאי, בגין כך בעלן בני מסימנותא למחוי רשימין בעלל, למחוי רשימין ברשימא דמאריהון, לאודוענא מנייהו כל סקרין וינין ציטין, למחוי נפירין דהאי ענמא ובענמא דהאי, זכאין חולקסון דמאריה, עלייהו כמיז (6) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו' :

רעיא טהימנא

(5) וכתבתם על מזות ביתך ובשעריך, פקודה דא למקבע בר נש מזוה למרעיה, למחוי כל צ"ג נסיר מעם קב"ה כד נפיק וכד עייל, ורזא דא ה' ישמר לאתך ובאך מעתה ועד עולם, בגין דרזא דמזוה איסו קאים תדיר לפתחא, ודא איסו פתחא דלעילא, ודא איסו דרגא דחקרי שומר להמכחא צנפירו, דבר נש לאו איסו נסיר בר נפירו דקב"ה, דאיסו נסיר תדיר וקאים לפתחא וכד נש לגו, ופזו דלל יכסי צ"ג דכרנא דקב"ה לעלמין, ודא איסו כנוונא דלילית, כד"א וראיתם אותו וזכרתם וגו', כיון דחמי בר נש נסיר דוכרנא דכר צנפריה למענד פקודה דמאריה, ורזא דמסימנותא מזוה לקבל תרין דרגין כללל דכר ונוקבא כחדא [קמן] בספרא דשלמה אשכחא, אמר לפתחא אודמן חד שידא, ואיט ליה רשו להצלא, ואיטו קאים למסר צנפריה, וקופי בר נש עיניו חמי ליה לרזא דשמא דמאריה ואדכר ליה, בגין דא לא יכיל הסוה שידא להצאשא ליה, ואי תימא אי הכי כי נפיק צ"ג מטרעיה לבר סא הסוה שידא קאים לימניה ומזוה לשמאליה, והאין דתנסי צ"ג אי נפירו שארי לשמאליה, אלא כל מאי דעביד קב"ה כל מלס ומלס אתמסך בתר זיניה, צבר נש קיימן תרין דרגין, חד מימינה וחד משמאלה, הסוה מימינה חקרי יצר הטוב, והסוה דשמאלה חקרי יצר הרע, כיון דנפק צ"ג מטרעא דביטיה הסוה שידא וקופי עיניו וחמי לילה"ר דשארי לשמאלה, אתמסך דהסוה ספרא ופתעדי מימינה, וצהסוה ספרא קאים שמא דמאריה ולא יכיל לקרבה ליה ולאצאשא ליה, ונפיק צ"ג ואשתויב מניה, וכד עייל סא שמא קדישא קאים לימניה ולא יכיל לקטרגא דבידיה, ועד' אלטקרי צ"ג דלא יעביד סנופא ולכליכא בתרעא דביטיה ולא יוסיד מיין עכורין, חד דלא יעביד קלנא לגבי שמא דמאריה, וחד דא לא ירשו להסוה מחבלא להצלא, ובג"כ יודכר צ"ג מאי, ויודכר צ"ג דלא ימנע מטרעא דביטיה שמא דמאריה, וכד צ"ג אתקין מזוה לפתחיה הסוה יל"ס"ר והסוה שידא בעל כרחיהו נסרו ליה ואמרי, זה השער

מראה מקומות א' ישי"ס' ט' ד' רמ"ג :

זיו הזהר

[קמן] מבאן נשמע שטוב לברוק המזוה לחלומות רעים : [קמן] כי פרשת שמע היינו תפארת עלמא דרכורא, והיה אם שמוע מלכות עלמא דנוקבא :

הספר ל' לדיקים יבאו בו. וכאשר לא נמצאה מזהה לפסחים דבר נס. ההוא יצר הרע והסוף סידה מחברת כחלה. שוין ידיו על רישים בזמנה דפיל ופסיק. ופתחו וחמדי ווי ליה לפלוגי דהא נפק מרסותא דמריס. ומסרתיים ואומרים וי לו לפלוגי שהרי יצא מרשות רבנן. וכן הזמן ההוא עומד בלי שמירה. שאין מי שישמר אותו. הרחמן יצילנו. ע"כ ר"ם:

(א) ל' יתיב איש בפניכם וגו'. א"ר אבא אשרי חלקם של ישראל שהם עליונים על האומות עכו"ם. ל' שמרנתם למעלה. ומדרגת האומות עכו"ם פטה. א"ר בצד הקדושה. ואלו בצד המוסאה. אלה לימין ואלו לימאל. כיון שנחרב בית המקדש מה כתוב (ג) השיב אהור ימינו מפני אויב. ולפיכך כתוב הושיעה ימינך וענני השמאל נתגבר והמוסאה נתחוקה עד שיבנה הקב"ה את בית המקדש. ויתקן העולם על תקונו. ויחזרו כל העניים להיות כראוי. ויבער צד המוסאה מן העולם. ככתוב (ג) ואת רוח המוסאה אעביר מן הארץ וגו'. וכתוב (ד) בלע המות לצנעו וגו'. וישאר הקב"ה בלבדו. כמו שכתוב (ה) והאילנים כליל יחלוף. וכתוב (ו) ונשגב ה' כבודו וגו'. הוא בלבדו כמו שאמר ואין עמו אל נבר. לפי שיתבטל כח המוסאה מן העולם. ולא ישאר למעלה ולמטה אלא הקב"ה בלבדו. וישאר עם הקדוש לעבורה. והיו נקראים קדוש. שכתוב (ו) והיה הנשאר בציון והגוהר בירושלים קדוש יסמר לו. כל הכתוב לחיים בירושלים. ואו יהיה מלך אחד למטה ולמטה. וישאר עם ארץ לעבורתו. כמו שכתוב (ז) ומי כעמך ישראל נו אחד בארץ. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

הספר ל' לדיקים יבאו בו. וכאשר לא נמצאה מזהה לפסחים דבר נס. ההוא יצר הרע והסוף סידה מחברת כחלה. שוין ידיו על רישים בזמנה דפיל ופסיק. ופתחו וחמדי ווי ליה לפלוגי דהא נפק מרסותא דמריס. ומסרתיים ואומרים וי לו לפלוגי שהרי יצא מרשות רבנן. וכן הזמן ההוא עומד בלי שמירה. שאין מי שישמר אותו. הרחמן יצילנו. ע"כ ר"ם:

(א) ל' יתיב איש בפניכם וגו'. א"ר אבא אשרי חלקם של ישראל שהם עליונים על האומות עכו"ם. ל' שמרנתם למעלה. ומדרגת האומות עכו"ם פטה. א"ר בצד הקדושה. ואלו בצד המוסאה. אלה לימין ואלו לימאל. כיון שנחרב בית המקדש מה כתוב (ג) השיב אהור ימינו מפני אויב. ולפיכך כתוב הושיעה ימינך וענני השמאל נתגבר והמוסאה נתחוקה עד שיבנה הקב"ה את בית המקדש. ויתקן העולם על תקונו. ויחזרו כל העניים להיות כראוי. ויבער צד המוסאה מן העולם. ככתוב (ג) ואת רוח המוסאה אעביר מן הארץ וגו'. וכתוב (ד) בלע המות לצנעו וגו'. וישאר הקב"ה בלבדו. כמו שכתוב (ה) והאילנים כליל יחלוף. וכתוב (ו) ונשגב ה' כבודו וגו'. הוא בלבדו כמו שאמר ואין עמו אל נבר. לפי שיתבטל כח המוסאה מן העולם. ולא ישאר למעלה ולמטה אלא הקב"ה בלבדו. וישאר עם הקדוש לעבורה. והיו נקראים קדוש. שכתוב (ו) והיה הנשאר בציון והגוהר בירושלים קדוש יסמר לו. כל הכתוב לחיים בירושלים. ואו יהיה מלך אחד למטה ולמטה. וישאר עם ארץ לעבורתו. כמו שכתוב (ז) ומי כעמך ישראל נו אחד בארץ. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת ראה

(ח) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. רבי יהודה פתח ואמר (ט) כי ישרים דרכי ה' לדיקים ילכו בס וגו'. כל אורחיו דקב"ה כלשו' ישרים ואורחיו קסום. ובני עמלא לא ידעין. ולא משגיחין על מהי אינון קיימין. וע"ד לדיקים ילכו בס. בגין דאינון ידעין אורחיו דקב"ה ומסתדלי דגורייסא. דכל מלך דאסתדל בלורייסא איסו ידע וזאיל בכו. דלא ספי לימינא ולשמאלא. ופשיעיס יכסלו בס. אלן אינון חייבין דלא מסתדלי בלורייסא ולא מסתכלין בלורחיו דקב"ה. ולא ידעין ללך אורחיו אולין. ובגין דלא ידעו ללכתכלא ולא מסתדלי בלורייסא אינון כסלי בכו. בלוינון אורחי בהאי עמלא ובגמלא דלמי. תא מי כל בר נש דאסתדל בלורייסא כד נפיק מהאי עמלא נשמתי סלקא בלוינון אורחין. וסבילין דלורייסא. ואינון ארמין. וסבילין דלורייסא אינון ארמין. ואינון ידעין אורחי דלורייסא בהאי עמלא איסון בכו. בהסוף עמלא כד יפקון מהאי עמלא. ולי לא אסתדלו בלורייסא בהאי עמלא ולא ידעין אורחין. וסבילין דלורייסא. כד יפקון מהאי עמלא לא ידעון למיך בלוינון אורחין. וסבילין. וכסלין בכו. כדון יסכין בלוינון ארמין. ולאו אינון ארמין דלורייסא. ויתערון ליה בכמה דינין ויתעסו בכו. ומלך דאסתדל בלורייסא מהי כתיב (י) כסכך תשמר

(ח) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. רבי יהודה פתח ואמר (ט) כי ישרים דרכי ה' לדיקים ילכו בס וגו'. כל דרכי הקב"ה כלם ישרים ודרכיו אמת. ובני העולם אין יודעים ואין משגיחים על מה הם קיימים. וע"כ צדיקים ילכו בס. לפי שהם יודעים דרכיו של הקב"ה ועוסקים בתורה. שכל מי שעוסק בתורה הוא יודע והולך בדרכיה. ואינו נוטה לימין ולשמאל. ופושעים יכשלו בס. אלו הם הרשעים שאין עוסקים בתורה ואין מסתכלים בדרכי דקב"ה. ואין יודעים דאין דרכים הולכים. וכפני שאין יודעים להסתכל ואין עוסקים בתורה הם נכשלים באיתן הדרכים בעולם הזה ובעולם הבא. בוא וראה כל אדם העוסק בתורה כאשר יוצא מעולם הזה נשמחו תעלה כאותן הדרכים ומשעלים של התורה. ואותן הדרכים וכשעלים של התורה ידועים הם. ואותן היודעים דרכי התורה בעולם הזה ילכו בהם בעולם ההוא כאשר יצאו מעולם הזה. ואם אין עוסקים בתורה בעולם הזה ואין יודעים דרכים ומשעלים של התורה. כאשר יצאו מעולם הזה לא ידעו ללכת באותן הדרכים והמשעלים ונכשלים בהם. ואז ילכו בדרכים אחרים שאין הם דרכי התורה. ויעוררו אותו בכמה דינים ויענשו בהם. ומי שעוסק בתורה מה כתוב (י) כסכך תשמר

סי אה מקומות (א) ויהא קס: (ב) איכה ב: (ג) וכו' י"ג (ד) יעני כ"ס (ה) סס ב' (ו) סס ל' (ז) ד"ס א' (ח) ויהא קס: (ט) וסכך י"ג (י) פשי ר' תשמר

תשמר עליך והקילות היא תשיחך. בשכבך בקבר התורה תשמרך מן הדין של עולם ההוא. והקיצות. כאשר הקב"ה יעורר הרוחות והנשמות להחיות מתים. אז היא תשיחך. היא תהיה מליץ טוב על הגוף. בשביל שיקומו אותן הגופים שעסקו בתורה כראוי. ואז הם אשר יקומו בראשונה לחיי עולם. כמש"כ (6) ורבים מישיני אדמת עפר יקומו אלה לחיי עולם וגו'. ואז הם לחיי עולם. לפי שעסקו בחיי עולם שהיא התורה. וכוא וראה כל אותן שעסקו בתורה. אותו הגוף יתקיים והתורה תגין עליו. מה הטעם. לפי שבשעה ההיא יעורר הקב"ה רוח אחד הנכלל מארבע רוחות. ואותו רוח הנכלל מארבע הרוחות יודמן לבד אותן שעסקו בתורה. להחיותם ברוח הזה. לבעבור שיתקיימו לעולם. ואם תשאל הלא כתוב (3) בארבע רוחות בואי הרוח. ולמה לא נתקיימו. שהרי כלם מתו במקדם (6) בוא וראה בזמן ההוא שהחיה הקב"ה על ידי יחזקאל אותן המתים. אע"פ שרוח ההוא היה מארבע הרוחות לא ירד להחיותם בקיום. אלא להראות שעתיד שנקבל כדמיון הזה. ואע"פ שחזרו העצמות בשעה ההיא כמו שהיו. רצה הקב"ה להראות לכל העולם שהוא שעתיד להחיות המתים. אבל לעתיד לבוא מה כתוב (1) חיו מתוך נבלי יקומו. שעתיד להכניס בהצדיקים רוח ההוא שנכלל מארבע רוחות. לפי שעתיד הקב"ה להקים להם קיום שלם בעולם כראוי. ואותן שעסקו בתורה בעולם הזה היא קיימת עליהם ונעשית מליץ טוב עליהם לפני הקב"ה. רבי שמעון אמר כל אותן דברי תורה וכל התורה ההיא שעסק בה האדם בעולם הזה. אותן הרברים ואותה התורה קיימים לפני הקב"ה ונאמרת לפניו. היא תרים אותן קולות התורה ולא תשתכח ממנו. ולזמן ההוא היא תשיח ותאמר כפי שהשיג האדם ונסק בה בעולם הזה. וע"כ הם יקומו בקיום שלם לחיי עולם כמו שאמרנו. ולפיכך כי ישירים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם:

(7) עוד א"ר יהודה בוא וראה תוכי. אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. כמה יש להם לאנשים לעסוק בתורה. שכל מי שעוסק בתורה יהיה לו חיים בעולם הזה ובעולם הבא. וזוכה בשני עולמות. ואמילו מי שעוסק בתורה ואינו עוסק בה לשמה כראוי. וזכה לשכר טוב בעולם הזה. וזשי"כ (8) אורך ימים בימינה. אורך ימים לזה העוסק בתורו לשמה. שיש לו אריכות ימים בעולם ההוא שיש שם עיקר אריכות הימים. ואותן הימים אשר שם הם ימים ודאי. שמה הוא במחן הקדושה שלמעלה שבומח בו האדם בעולם הזה לעסוק בתורה. בשביל שיתחוק שם בעולם ההוא. בשמאלה עושר וכבוד. שכר טוב ושלוה יש לו בעולם הזה למי שעוסק בתורה שלא לשמה. וכל מי שעוסק בתורה לשמה. כאשר יוצא מעולם הזה התורה הולכת לפניו ומכרות לפניו. ומנינה בקבר היא שומרת לו. כאשר הנשמה הולכת להתעלות לשבת במקומה הולכת התורה לפני אותה הנשמה. וכמה ישרים נפתחים מלפני התורה עד שנכנסת הנשמה למקומה

תשמר עליך והקילות היא תשיחך. בשכבך בקבר אורייתא פלור עליך מדינה דהיה ענא. והקילות. כד קב"ה ימטר רוחן וכמתין לאחיה מתים. כדן היא תשיחך. היא תהא סגנויה על גופא. בגין דיקומין אינו נוסין לאשתדלו באורייתא כדקא יאות. ולגין אינו דיקומין בקדמיתא לחיי ענא. כד"ר (8) ורבים מישיני אדמת עפר יקומו אלה לחיי עולם וגו'. ולגין אינו לחיי עולם. בגין דאתעסקו בחיי עולם דהיה אורייתא. ותא חיי כל אינו לאשתדלו באורייתא. הסוה גופא יתקיי ואורייתא תגין עליה. מאי טעמא. בגין דבהיה טעמא יתער קב"ה מד רוחא דכליל מארבע רוחין. והסוה רוחא דכליל מארבע רוחין יודמן לכל אינו לאשתדלו באורייתא. לאחיה לון כהאי רוחא. בגין דיתקיים לעליון. ומי תימא הו כתיב (3) מארבע רוחיה בואי הרוח. ומאי לא אתקיימו. דהא כלכו מינו כמלקדמין (6) תא חיי סהו זמנא דלוקים קב"ה על ידא דיתוקאל אינו מתים. אע"ג דהסוה רוחא סוה מארבע רוחיה לא נחיה לקיימא לון בקיימא. הלא לאחיה דומין קב"ה לאחיה מתים בהסוה גופא. ולקיימא לון ברוחא דאשתדל כהאי גופא. ואע"ג דהסוה נרמין בהסוה טעמא כמו דהו. קב"ה בעא לאחיה לכל ענא דהיה ומין לאחיה מתים. אבל לזמנא דתמי מאי כתיב (1) חיו מתוך נבלי יקומין. דומין נחמא בהו בלדיקא הסוה רוחא דאשתדל מארבע רוחין. בגין דקב"ה ומין לקיימא סוה קיימא סוה בענא כדקא יאות. ואינו לאשתדלו באורייתא כהאי ענא היא קיימא עליה דב"ג ואתעבידת סגנויה עליה קמיה דקב"ה. רבי שמעון אמר כל אינו מלין דאורייתא וכל הוה אורייתא לאשתדל בה ב"ג כהאי ענא. אינו מלין והוה אורייתא קיימין קמי קב"ה ואתחמרת קמיה. והוה אורייתא קלין ולא אשתכחת מניה. ולהסוה זמנא היא תשיח ותימא כפוס דאתדבק בה נס ואתדל כהאי ענא. וע"ד אינו יקומין בקיימא עליה לחיי ענא כדקאמין. ובג"כ כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בס ופושעים יכשלו בס:

(7) תו א"ר יהודה תא חיי כתיב. אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד. כמה אית לון לבני נשא לאשתדל באורייתא. דכל מאן דאשתדל באורייתא לטווי ליה חיים בענא דין ובענא דתמי. וזכי בתרין עליון. ואפילו מאן דאשתדל באורייתא ולא ישתדל בה לשמה כדקא יאות. וזכי לאגר סב בענא דין. הס"ד (8) אורך ימים בימינה. אורך ימים להאי דאשתדל באורייתא לשמה. דאית ליה אורך ימים בהסוה ענא דהיה אריכה דיומין. ואינו ימין אינו יומין ודאי. תמן איבו רחלנו דקדושה דלעילא דאתרחין בה נס כהאי ענא לאשתדל באורייתא. בגין דאתחמרת בהסוה ענא. בשמאלה עושר וכבוד. אגר סב וסלוי אית ליה כהאי ענא להאי דאשתדל באורייתא שלא לשמה. וכל מאן דאשתדל באורייתא לשמה. כד נסיק מאי ענא אורייתא אולא קמיה ומכרות קמיה. ואנינה עליה דלא יקרבו בהדיה מאריהון דנינא. כד שכיב גופא בקברא היא נטרט ליה. כד נשמח אולא לאשתלקא למיחב בארתה איבי אולת קמי הסוה נשימח. וכמה תרעין אתברי מקמי דאורייתא עד דאילת לזוכתא

מראה מקומות 6 דילא י"ב ט יתוקאל ל"ו ג יעני' ל"ו ד יסב קפד: (8) משל ג'

ז"ר הזהר

פרשת ראה ואלו אמרו לפרש שמתו אחר זמן כמות כל אדם. ואפשר לפרש כמאן דאמר כנשיא שמתו מיד ולא הלכו ליבתם:

למקומו. והיא קיימת על האדם עד שיתעורר בזמן שיקום מתי העולם. והיא מלמדת זכות עליו ושל"כ (ה) בהתהלכך תנחה אותך בשבכך תשמור עליך והקיצות היא השיחך. בהתהלכך תנחה אותך כמו שנוכר. בשבכך תשמר עליך. כשעה ששוכב הנוף בקבר. שהרי אז באורו הוסיף נידון הנוף בקבר. ואז התורה מנינה עליו. והקיצות היא השיחך. כמו שנוכר דהיינו בזמן שיקומו מתי העולם מן העפר היא השיחך להיות מליץ טוב עליך. רבי אלעזר אמר היא השיחך. מהו היא השיחך. לפי שאעפ"י שאז יקומו מן העפר התורה לא תשתכח מהם. שהרי אז ידעו כל התורה ההיא שהשאריו כאשר נחלקו מעולם הזה. אותה התורה נשמרת תהיה להם מהזמן ההוא ותכנסו במעיהם כמקדם. והיא תשיח במעיהם. וכל הדברים יהיו מתקנים יותר ממה שהיו בתהלה. שהרי כל אותן הדברים שהוא לא יכל להשיגם כראוי. והוא היה מתיגע בהם ולא היה לו השגה בהם. כלם יכנסו במעיו מתקנים והתורה תשיח בקרבן ושל"כ והקיצות היא השיחך. רבי יהודה אמר ברמיון זה כל מי שעסק בתורה בעולם הזה וזכה לעסוק בה לעולם הבא. וזה נתבאר. כוא וראה כל איש שלא זכה לעסוק בתורה בעולם הזה. והוא הולך בחושך כשיצא מעולם הזה. לוקחים אותו ומכניסים אותו לגיהנם במקום התחתון שלא יהיה מרחם עליו. מקום שנקרא בור שאון מיט היון. במש"כ (ג) ועלני סבור שאון ממיט היון ויקם על סלע גלילי כונן אשורי. ולפיכך מי שלא עסק בתורה בעולם הזה ונתלכך בתאות העולם מה כתוב. ויקחיו וישליכו אותו הבורה. זהו הגיהנם. מקום שרנים להם לאותן שלא עסקו בתורה. והבור רק. כמו שהוא היה ריק. מה הטעם. לפי שלא היה בו מיט. ובוא וראה כמה גדול עניש התורה. שהרי לא נלוו ישראל מארץ הקדושה אלא בשביל שנתרחקו מן התורה ועזבו אותה. ושל"כ (ג) מי האיש החכם ויבן את זאת וגו' על מה אברהם הארץ וגו'. ויאמר ה' על עזבם את תורתנו וגו'. רבי יוסי אמר מכאן. (ד) לכן נלה עמי מבלי דעת. למיכך הכל מתקיים על קיום התורה. והעולם אינו מתקיים בקיומו אלא בתורה. שהיא קיום העולמות למעלה ולמטה. שכתוב (ה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שפתי:

(ו) ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל. א"ר יהודה כוא וראה קוד הדבר. יש רוגז ויש רוגז. יש רוגז שהוא כבודך כלמעלה ומלמטה ונקרא ברוך. כמו שנאמר ברוך אברהם א"ר עליון קונה שמים וארץ. וזה נתבאר בשביל שגשגה דין ברשעים (ז) ויש רוגז שהוא ארור למעלה ולמטה. כמו שנאמר שנקרא ארור. שכתוב ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה. ועל סוד זה יש שני הרים (ז) שנאמר ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל. כנגד אותן שני הברגות. וע"כ זה נקרא ארור וזה נקרא ברוך:

לא העשון כן לה' אלהיכם. מה כתוב קודם. ואברהם את שמים. הרי דרשו החברים מכאן אזהרה לטובך

את

מראה מקומות (א) מלוי ד (ב) תלים מ' (ג) ידמי ע' ד' ידמי ט' (ה) ידמי ז' ו' וישן קהל

לדכתיב. וקיימת עליה עד דיתער בזמנא דיקומון מתיא דעלמא. ואיסי מלמא סניגורא עליה. ה"א (ד) בהתהלכך תנחה אותך בשבכך תשמור עליך והקיצות היא השיחך. בהתהלכך תנחה אותך כמה לתת. בשבכך תשמר עליך. כשעתא דשכיב נוסא בקברא. דהא כדון בהסווא ומנא אהדן נוסא בקברא. וכדון אורייתא לגינה עליה. והקיצות היא השיחך. כמה לתתר בזמנא דיתערון מתי עלמא מן עפרא. היא השיחך למחוי סניגורא עלך. רבי אלעזר אמר היא השיחך. מהו היא השיחך. בנין דלע"ג דהשתא יקומון מעפרא אורייתא לא תשכחי מנחין. דהא כדון ידעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי עלמא. ה"א אורייתא נפירא תהא מההיא זמנא ותיעול במעייסו כמלקדמין. ואיסי תמלל במעייסו. וכל מלין מתמתקן יסויון יתיר ממהה דהוון בקדמיתא. דהא כל לינון מלין דלויסו לא יכיל לאדבקא לון כדקא יואס. ואיסי אשתלו כהו וכל אסתדק כהו. כלכו עאלין במעיו מתמתקן ואורייתא תמלל ביה. ה"א דהקיצות היא השיחך. רבי יהודה אמר כוונתא דה כל מאן דאשתדל באורייתא כהאי עלמא זכי לאשתדלל בה לעלמא דתי. והא תתמר. תא חוי האי זכי דלא זכי לאשתדלל כהאי עלמא באורייתא. ואיסי אויל כהשוכה כד נפיק מהאי עלמא. כשלין ליה ועאלין ליה לגינסם אהר תהאס דלא יהא מרחס עליס. דלקרי בור שאון מיט היון. כד"א (ג) ייעלני מבור שאון מיט היון ויקם על סלע גלילי כונן אשורי. וזכ"כ ה"א דלא אשתדל באורייתא כהאי עלמא ואשתדק בטעמי עלמא מאי תמיס. ויקחיו וישליכו אותו סבורה. דה סוה גיהנם. אהר דריינין לכו לאינון דלא אשתדלו באורייתא. וסבור רק. כמה דלויסו סוה ריק. מאי טעמא. בנין דלא סוה ביה מיס. ותא חוי כמה סוה טוכסא דאורייתא. דהא לא אשתדלו ישראל מארעא קדישא אלא בנין דאשתלקו מאורייתא ואשתדקו מינה. ה"א (ג) מי האיש החכם ויבן את זאת וגו' על מה אברהם הארץ וגו'. ויאמר ה' על עזבם את תורתנו וגו'. רבי יוסי אמר מהכא. (ד) לכן נלה עמי מבלי דעת. בנין כך כלל קיימא על קיימא דאורייתא. ועלמא לא אהקיים בקיימאס אלא באורייתא. דלויסו קיימא דעלמין עילא ותתא. דכתיב (ה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שפתי:

(ו) ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל. א"ר יהודה תא חוי רוא דתלס. לויסו רוגזא. ואיסי רוגזא. לויסו רוגזא דלויסו מברכא מלעילא ומתתא ולקרי ברוך. כמה דכתיב ברוך אברהם א"ר עליון קונה שמים וארץ. והא אוקמוס בנין דעביד דניס ברשעים (ז) ואיסי רוגזא דלויסו. אשתדלו לעילא ותתא. כוונ דלתתר דלקרי ארור. דכתיב ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה. ועל רוא דה לויסו מדין טריין (ז) דכתיב ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל. לקביל אלין מדין דרינין. וע"כ דה לקרי ארור ודל לקרי ברוך:

לא תעשון כן לה' אלהיכם. מאי כתיב ברישא. ואברהם את שמים. הא אוקמוס חבריא מכאן אזהרה למוחק

את

מראה מקומות (א) מלוי ד (ב) תלים מ' (ג) ידמי ע' ד' ידמי ט' (ה) ידמי ז' ו' וישן קהל

זו הזהר

(ז) שגם זה נעשה ככה החסר בידת אברהם שנהפך לדיון. ככתוב ימינך ה' נאדריי ככה ימינך ה' תרעץ אויב: (ז) נגד חסד ונכורה:

רת הסס. (א) א"ר אבא כוא וראה עשרה שמות הם
 נקבל עשר אהוין .. [ד] קדמאה י"ה. בנין ד' י
 כללי ה. ויה נפקא מן י. בנין הכמיה י"ה אקרי [ה]
 תנינא. הויה בניקוד אלהים דלקרי אלהים. בנין
 דסהו נכ"ר רחמי איהו [ו] ובנין דדיין מתערין
 מיניה אהוין דרחמי כתיב. ונקוד וקרי אלהים.
 ולא כתיב אלהים דינא. תליתאה. א"ל וסא
 גדוליה. וסא אקרי סא"ל גדול. רביעאה. אלהים דדיין
 ביה מתערין וסא דינא תקיפא [ז] חמיסאה. הויה [פשוטה]
 כללא דכל שלימו דמיימנותא. וסא סא רחמי בשלימו.
 וסא סא תפארת. סמיטאה ופשיטאה. צבאות אקרון.
 תמינא. א"ל ח"י. כד"ס (ב) כי סא ס' את סכרס.
 חיים עד העולם. וסא דל"ק דכל חיים נפקין מתמן [ס]
 יאקרי סויה כד"ס (ג) סויה דל"ק יבחן. וסא סא ו'
 זעירא דסמא קדישא. בנין ו' תינן ווי"ן [פ]
 תשיטא. אדני וסא מלכות קדישא דדיין נפקין
 מתמן לעלמא. וסא סא כתר דתרה דכלסו סמין.
 וסמא אהיה איהו כללא וסמימא דקדמיתא.
 וסא סא כתר עלאה רישא דכל רישין סמיה סמיה ולא
 חתנינא .. (ד) רבי אלעזר אמר כלסו עשרה סמין
 כתיב [י] ואנן הכי תנינן. קדמאה. אהיה דל סמימא
 עלאה. כחמן דלמר אלמא חמן דלמא. ולא חתידע חמן איהו .. [יא]
 תנינא. י"ה בנין דהכמיה דל"הי י' אפי"ק ה.
 ו"הי סמימא ביה ולא תפסרסא לעלמין מיניה. וסא אוקמוס
 דכתיב ונכר יולא מעדן .. [יב] תליתאה. הויה דלקרי
 אלהים. כמה דלחמר דל"הי רחמי ונסיק מיניה
 דינא [יג] וסא סא סא סא נכר דנגיד ונסיק מעדן.
 רביעאה. א"ל גדול וסא חמר דסא איהו גדוליה.
 חמיסאה. אלהים דכלל חמר סא נכריה.
 סמיטאה. הויה [פשוטה] דל"הי רחמי שלימו
 דכל עקרא דכלל קשר דמיימנותא. חמיד לכל סמין [ד]
 וסא תפארת ישראל. שביעאה וסמיטאה צבאות [טו] וע"ד
 סויה קריב בכלל וחמיד בכלל סמין. לומנין
 ה' אלהים. דסא קריבין אינין תפארת לגבי נכריה.
 לומנין ס' לצלות. דסא קריבין אינין תפארת לגבי
 נליח וסו"ד דלקרון לצלות. וסא חמר דלסתמודען מלי
 דנכילי סמימא סמומיהו כד אמרי כס חמר ס' אלהים.
 וכד אמרי כס חמר ס' לצלות. וסו"ד יעדן חמן
 חמר חמין מלין. תשיטאה. א"ל שדי דלמר
 לעלמא ד'. דסא די סופוקא איהו. וסופוקא לל
 חמי לעלמא אלמא חמן דל"ק. דל"הי יסו"ד עילס דלמר
 לעולם די. עשיראה. אדני סא דינא דמלכותא דינא
 דל"י. וסא לנחא קריבין דמלכא בעלמא. וסא נכריה
 תתאה. וסא איהו דל"ק. חלנין אינין עשרה סמין
 דקב"ה אקרי כסו מתקשרין דל צדא ביחודא שליט.
 וחלנין אינין כתיבין קדישין דמלכא אסתמודע צסו.
 אינין סמיה וסא אינין :

את השם. (א) א"ר אבא כוא וראה עשרה שמות הם
 כנגד העשר אותיות .. [ד] הראשון י"ה. לפי שבאות י'
 נכללת ה'. ויה יוצאת מן י'. לפיכך כמיה נקראת י"ה [ה]
 השני הויה בניקוד אלהים שנקרא אלהים. לפי
 שהנה"ך ההוא רחמים הוא [ו] ולפי שדינים נתעוררים
 ממנו הכתוב הוא אותיות של רחמים. והנקוד וקרי אלהים.
 ואין הכתוב אלהים שהוא דין. השלישי. א"ל והוא מרת
 הגדולה. ונקרא הא"ל הגדול. הרביעי. אלהים שהדינים
 נתעוררים בו והוא דין הקשה [ז] החמישי. הויה [פשוטה]
 הכולל כל שלמות האמונה. וזה הוא רחמים בשלמות.
 היינו מרת התפארת. ששי ושבועי. צבאות נקראים.
 שמיני. א"ל ח"י. כמ"ס (ב) כי שם צוה ה' את הברכה
 חיים עד העולם. וזה צד"ק שכל החיים יוצאים משם [ח]
 ונקרא הויה כמ"ס (ג) הויה צד"ק יבחן. וזו היא ו'
 קטנה של השם הקדוש. כי האות ו' ב' ווי"ן היא [ט]
 התשיעי. אדני וזו מרת המלכות הקדושה שמשם יוצאים
 הדינים לעולם. וזה הוא כתר האחרון של כל השמות.
 והשם אהיה הוא כולל כלם והוא החסר של הקדמות.
 והוא כתר העליון ראש של כל ראשית. שמו נסתר ולא
 נגלה .. (ד) רבי אלעזר אמר כל עשרה שמות זה כתובים
 בתורה [י] ואנו כך למדנו. הראשון. אהיה זה סמיה
 העליון. כמי שאומר אני מי שאני. ולא נודע מי הוא .. [יא]
 השני. י"ה לפי שהכמיה שהיא האות י' הוציאה ה'.
 והיא נסתרת בו ואינה נבדלת ממנו לעולם. והרי ביארו
 זה בכתוב ונדר יוצא מעדן .. [יב] השלישי. הויה שנקרא
 אלהים. כמו שנתבאר שהיא רחמים ונתעורר ממנה
 דין [יג] וזה הוא אותו הנהר הנמשך ויוצא מן העדן.
 הרביעי. א"ל גדול והרי נתבאר שזו היא מרת הגדולה.
 החמישי. אלהים שבכל מקום היא מרת הגבורה.
 הששי. הויה [פשוטה] שהיא מרת הרחמים. שלמות
 הכל ועיקר הכל. קשר האמונה. נאחו לכל הצדדים [ד]
 זה תפארת ישראל. שביעי ושמיני. צבאות [טו] וע"כ
 שם הויה נסמן לכל השמות ואנחו בכל הצדדים. לפעמים
 ה' אלהים. שהרי סמוכים הם תפארת אצל נכריה.
 לפעמים ה' צבאות. שהרי סמוכים הם תפארת אצל
 נביא האמת מפייה כאשר אומרם כה אמר ה' אלהים.
 וכאשר אומרם כה אמר ה' צבאות. והיו יודעים מאיזה
 מקום נשלשלו הכתובים. התשיעי. א"ל שדי שאומר
 לעילמו די. שהרי די הספקת פרנסה היא. והספקא אינה
 באה לעולם אלא מן צד"ק. שהוא יסו"ד העולם המשפיע
 די שפע לעולם. העשירי. אדני זה דין המלכות דין
 בודאי. היינו להתגר מלחמות המלך בעולם. עזו גבורה
 התחתונה. וזו היא שנקראת צד"ק. אלו הם עשרה שמות
 שהקב"ה נקרא בהם מתקשרים הם זה בזה ביחוד שלם.
 ואלו הם כתרים הקדושים שהמלך נודע ונקרא בהם.
 הם שמו והוא הם :

וראיה מקומות (א) ויקרא י"ב (ב) תלים קי"ג (ג) סס י"א (ד) ויקרא י"א. ואלכתם

זין הזהר

[ז] היינו ר' אותיות שם הויה עם אותיות המילוי שלהן : [א] היינו ספירת חכמה שמקורה אות י' מן השם הויה. ותחכמה אכ לבניה
 שמקורה אות ו' מן השם הויה. שהאות ו' נכללת בהאות י'. כי מלוי יו"ד הוא [ד]. והיינו תמונת ה' : [ו] זו ספירת הבינה : [ז] זה
 חשם הוא סקוד ספירת גבורה : [ח] היינו ספירת יסו"ד. [ט] כגנה זו מלוי האות ו' של השם הויה. והיא
 מקור ספירת יסו"ד : [י] פי' שנוכרים בתורה. ואפשר שפליג ברבך השם של ספירת היסוד. שלדעת רבי אבא הוא השם א"ל ח"י. ואינו
 גובר בתורה. ולדעת רבי אלעזר הוא השם א"ל שדי : [יא] היינו ספירת כתי"ר : [יב] פי' שהתחבבה הוציאה להבינה : [יג] זו הבינה :
 [יד] ספירת תפארת מרכו לכל השער ספירות : [טו] זה השם של נצ"ח והז"ר :

ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם ושמתם בכל משלח ידכם. (ח) פתח הצעיר הוא בענין ברכת המזון ואמר. כתוב אחד אומר ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם ושמתם וכו'. וכתוב אחד אומר (ז) ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמת אתה וכו'. מקראות האלה יכלו להתקיים כאשר היו ישראל שרוים בארץ הקדושה וכאו להיראות לפני הקב"ה בבית המקדש. אבל עכשיו איך יתקיימו. מי יכול לאכול לפני ה' ולשמוח לפני ה'. אמנם ודאי כך הוא. כאשר יושב האדם על שלחנו לאכול מברך בראשונה על הלחם המוציא. מפני מה המוציא ולא מוציא. שהרי כתוב בורא השמים. ולא כתוב הבורא. עושה ארץ. ולא כתוב העושה ארץ. ובפני כה כאן המוציא. אלא כל הדברים שרם מסוד עולם עליון הנסתר נכתרת האות ה' שם. להראות שהרי מעולם העולם והנסתר הוא [מן] וכל הדברים שרם מעולם התחתון הנגלה יותר נכתב בה. שכתוב (ז) המוציא במספר עצום. (ד) הקורא למי הים. כלם מסוד עולם התחתון הם [מן] וכשמוכיר פעולה בשם קדוש המיד הוא כה. כמו האל הגדול. וכאן המוציא שהוא בה מסוד עולם התחתון הוא. וכיון שמברך האדם השכינה באר לפניו [מן] ומה שנאמר ואכלת שם לפני ה' אלהיך. ככלל באר לדבר בדברי תורה. שכן נצרך הוואיל שהקב"ה לפניו. לקיים מה שכתוב (ה) זה השלחן אשר לפני ה'. וכיון שאוכל האדם לפני רבונו נצרך גם כן לחון לעניים. ליתן להם לאכול כמו שרבונו נתן לו. ונצרך שלא יאמר. מצא רעבתן על שלחנו. שהרי זורלות מצד התיבאה באה. וזה הסוד של הלעיסני נא. דרך זוללות. יכך נצרך לצד הטובאה. שכתוב (ו) ובין רשעים ההסר. יע"כ ואכלת לפני ה' אלהיך כתוב ולא לפני צד הטובאה. וגם נצרך שלא יעסוק בדברים בטלים. ובצרכי סעודה מותר. ונצרך לעסוק בדברי תורה. שהרי כאשר דברי תורה נאמרים על השלחן ע"ז הוא נהן עין לרבונו [מן] ושמת אתה וכו'. זה הוא בכוס של ברכה. שאשר מברך האדם בכוס של ברכה צריך לשמוח ולהראות שמחה ולא עצבות כלל. וכיון שגוטל האדם כוס של ברכה עומד הקב"ה אצלו. והוא צריך לעינות ראשו בשמחה. ולברך על הכוס בוטמן של שלשה. ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו. כאן נצרך כונה למעלה אל קדמון הקדמונים [כ] ולכת הוא בדרך נסתר. ובטובו ולא מטובו. ובטובו. וזכר ימין העליון [כח] ובטובו. זו מדרגה אחרת הבאה מצד הימין. והיא המדרגה שלמטה ממנו [כג] לפי שבטוב הוא נבנה העולם וכו' ניוון [כג] למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד. טוב הוא כאשר הכל נכלל בתוכו ולא נתפשט לדרת למטה. חסד הוא בשיווד למטה ועושה טובות לכל הבריות לצדיקים ורשעים ואינו חושש להבחין. אע"פ שמדרגה אחת היא. בניין שכתוב אך טוב והסד ירדפוני אם טוב למה חסד. ואם חסד למה טוב. שהרי באחת די. אלא טוב היינו שכלל הכל בתוכו ולא נתפשט למטה. חסד

מראה נקומות (ח) תימנה קת. (ז) דניס י"ד (ג) יבטי' מ' (ד) עמוס ס' (ה) יחוקל מ"א (ו) עבלי י"ב

זו הנהדר

ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם ושמתם בכל משלח ידכם. (ח) פתח הסוד רביא בברכת המזון ואמר. כתוב אחד אומר ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם ושמתם וכו'. וכתוב אחד אומר (ז) ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמת אתה וכו'. מקראות האלה יכלו להתקיים כאשר היו ישראל שרוים בארץ הקדושה וכאו להיראות לפני הקב"ה בבית המקדש. אבל עכשיו איך יתקיימו. מי יכול לאכול לפני ה' ולשמוח לפני ה'. אמנם ודאי כך הוא. כאשר יושב האדם על שלחנו לאכול מברך בראשונה על הלחם המוציא. מפני מה המוציא ולא מוציא. שהרי כתוב בורא השמים. ולא כתוב הבורא. עושה ארץ. ולא כתוב העושה ארץ. ובפני כה כאן המוציא. אלא כל הדברים שרם מסוד עולם עליון הנסתר נכתרת האות ה' שם. להראות שהרי מעולם העולם והנסתר הוא [מן] וכל הדברים שרם מעולם התחתון הנגלה יותר נכתב בה. שכתוב (ז) המוציא במספר עצום. (ד) הקורא למי הים. כלם מסוד עולם התחתון הם [מן] וכשמוכיר פעולה בשם קדוש המיד הוא כה. כמו האל הגדול. וכאן המוציא שהוא בה מסוד עולם התחתון הוא. וכיון שמברך האדם השכינה באר לפניו [מן] ומה שנאמר ואכלת שם לפני ה' אלהיך. ככלל באר לדבר בדברי תורה. שכן נצרך הוואיל שהקב"ה לפניו. לקיים מה שכתוב (ה) זה השלחן אשר לפני ה'. וכיון שאוכל האדם לפני רבונו נצרך גם כן לחון לעניים. ליתן להם לאכול כמו שרבונו נתן לו. ונצרך שלא יאמר. מצא רעבתן על שלחנו. שהרי זורלות מצד התיבאה באה. וזה הסוד של הלעיסני נא. דרך זוללות. יכך נצרך לצד הטובאה. שכתוב (ו) ובין רשעים ההסר. יע"כ ואכלת לפני ה' אלהיך כתוב ולא לפני צד הטובאה. וגם נצרך שלא יעסוק בדברים בטלים. ובצרכי סעודה מותר. ונצרך לעסוק בדברי תורה. שהרי כאשר דברי תורה נאמרים על השלחן ע"ז הוא נהן עין לרבונו [מן] ושמת אתה וכו'. זה הוא בכוס של ברכה. שאשר מברך האדם בכוס של ברכה צריך לשמוח ולהראות שמחה ולא עצבות כלל. וכיון שגוטל האדם כוס של ברכה עומד הקב"ה אצלו. והוא צריך לעינות ראשו בשמחה. ולברך על הכוס בוטמן של שלשה. ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו. כאן נצרך כונה למעלה אל קדמון הקדמונים [כ] ולכת הוא בדרך נסתר. ובטובו ולא מטובו. ובטובו. וזכר ימין העליון [כח] ובטובו. זו מדרגה אחרת הבאה מצד הימין. והיא המדרגה שלמטה ממנו [כג] לפי שבטוב הוא נבנה העולם וכו' ניוון [כג] למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד. טוב הוא כאשר הכל נכלל בתוכו ולא נתפשט לדרת למטה. חסד הוא בשיווד למטה ועושה טובות לכל הבריות לצדיקים ורשעים ואינו חושש להבחין. אע"פ שמדרגה אחת היא. בניין שכתוב אך טוב והסד ירדפוני אם טוב למה חסד. ואם חסד למה טוב. שהרי באחת די. אלא טוב היינו שכלל הכל בתוכו ולא נתפשט למטה. חסד

מראה נקומות (ח) תימנה קת. (ז) דניס י"ד (ג) יבטי' מ' (ד) עמוס ס' (ה) יחוקל מ"א (ו) עבלי י"ב

זו הנהדר
 (פ) מ"י בעולם הבינה: (ז) מ"י בעולם המלכות. כי שורש הבינה היא ה' הראשונה מן השם הו"ה. ושורש המלכות היא ה' האחרונה: (ח) ולכך גם היום יש ביבורת לקיים לאכול לפני הקב"ה: (ט) היינו עדי' הכתוב תנו עון לאלהים. וסודו ידוע: (כ) מ"י שאכלנו משלו מן השפע הבאה ממי שאין לנו ידיעה והשנה בו כלל. כי אנו מאמינים ע"י עבודתנו בתורה ותפלה כבודת ומצות אנו פ'עלים לחמשיך שפע מאין סוף ביה: (ל) היינו שפע הבאה מצד ספירת החכמה שנקראת ימין עליון. וספירת חסד שהיא לסקנה מן החכמה בימין נקראת ימין התחתון: (מ) זו ספירת החסד: (נ) כגן כדכתיב כי אמרתיו עולם חסד ויבנה. וכתוב חסד אל כל ריום: (ס) בימין נקראת ימין התחתון: (ז) זו ספירת החסד: (ח) כגן כדכתיב כי אמרתיו עולם חסד ויבנה. וכתוב חסד אל כל ריום:

חסד נחית ותתפשט לתתה וזן כלא. לדיקי ורשיעי כחלה. והכל כיון דלמח ונכסו חיינו הדך לומר הזן את העולם כלו כצויו בחסד. ההיך ניתן להם לכל בשר כי לעולם חסדו. וע"ד הזן את סכל. ללדיקי ולרשיעי לכלא. דה לקרי ברכת ימין. שחל לאו איזי בצברת מוונא. ובגין כך שחללה לא תשיע לימינא: וכיון דברך ברכת ימין אלסטרין לדבקה ארץ החיים בימין [כד] לאמונא תתמן ולפרכסא ולמיסב מיונא לכלא. וע"ד תנינא דמתקריא ברכת הארץ [כה] ולסטרין לאדכרס בה בריה ומורה. על בריתך שחמת בצברתו ועל תורתך שלמדנתו. לאמונא דכסהו סוב לתון בריה ומורה. דליטו תקונא דהיהו סוב [כו] מכלן אליפסא דנסיס פסיוסו מברכת מאנא לאסקא ידי חוכה [כז] דהא לית כסו בריה ומורה. ולסטרין לחתום על הארץ ועל המון. דהסא דבקותא כחדא בחסד. על הארץ. דה איזי ארץ החיים. ועל המון. דה איזי חסד. הא כלינו דה ברה דבקותא חדא. לתפסותא דמסד דלקרי חסד איזי הודאה [כח] וע"ד איזו לומר כורה לך על כך ועל כך כסין וחתין דלמטבדו מסקרא דקוב. ואי תימא הא כתיב א) נעימות בימין כלל. הא איזי מסקרא דימין [כט] לאו הכי אלל. כל דה ודו אחיו על ההוא אחר דנסיק מניס [ל] ואי תימא דנלח בימין. הא כתיב נעימות. וכתיב ג) ונעים ומירות ישראל. והוה שמאל [לא] אבל כל שחללה כחליל ברוח דימינא. והודאה ארזי על ימינא לאמונא דהא מניס נפקא ג) ודה פסיוסו דסוב דלתפסא בלרץ החיים. וחמי טעמא לית הכל שחללה. בגין לית חולקא סקרה אחרא כמזונא דישראל. ואי יתער שחללה סקרה אחרא יתער פסיוסא [לב] ואיזו זבין בצורתיה ומולקיה ליעקב אבונא. והא אפי הדיבנא ליה חולקיה להיהו מקסרגא בזוהמא דימין בתרלן. ואי לית זוהמא [לג] הא חולקא דהיהו מיכלא דקריבו ביה ימין. וע"ד לית ליה חולקא כהדן. והיהו לית ליה חולקא כהדן דהא נטל חולקיה. לית לן לאתערט שחללה כלל דלל יתער מקסרגא ויטול תרין חולקין. חד לתתא וחד לעילא ככוכר. דהא זבין בצורתיה ליעקב אבונא. חולקיה איזו לתתא. ולית ליה לעילא כלום. ישראל נטלין לעילא יתשו נטיל לתתא. וע"ד לא יתקרב שחללה כלל בצברת מימינא: וכיון דמתברכא היהו ארץ החיים מסקרא דימינא ומקבלת

חסד היינו שיוורד ומתפשט למטה זון את הכל. צדיקים ורשיעים כאחד. וכאן כיון שאמר וכמובו חיינו חוזר לומר הזן את העולם כלו כצויו בחסד. ושי"כ נתון להם לכל בשר כי לעולם חסדו. וע"כ הזן את הכל. לצדיקים ולרשיעים לכל. כאן נקרא ברכת הימין. סדרנה השמאלית איננה בכלל המון. ולפיכך די שמאלית לא תשיע לימנית בתפיסת הכוס: וכיון שבירך ברכת הימין נצרך לדבק ארץ החיים בימין [כד] להיות ניוון משם ולפרנס ולתת מזון לכל. ולכך למדנו שברכה זו נקראת ברכת הארץ [כה] ונצרך לזכור בה ברית ותורה. על בריתך שחמת בבשרנו ועל תורתך שלמדנתו. להראות שבטוב ההוא ניוון ברית ותורה. שזהו התקון של הטוב ההוא [כו] כמאן למדנו שגשום פטריות מברכת המון ואין מוציאות ידי חובה לאחרים [כז] שהרי אין בהן ברית ותורה. ונצרך לתתם על הארץ ועל דמיון. שתהיה להם דבקות יחד בחסד. על הארץ. זו היא ארץ החיים. ועל המון. זה הוא חסד. הרי התכלית זה בון בדבקות אחת. התפשטות הטוב שנקרא חסד היא ההודאה [כח] ולכך אנו אוסרים נודה לך על כך ועל כך נסים ופטריות שנעשו מצד הטוב. ואם תשאל הלא כתוב א) נעימות בימין נצח. הרי הוא מצד הימין [כט] אבל לא כן. אלא כל מדה ומדה תראה על מקום ההוא שיצאה ממנו [ל] ואם תשאל הלא הנצח עומד בימין הרי כתוב נעימות. וכתוב ג) ונעים ומירות ישראל. והוה שמאל [לא] אבל כל שמאל נכלל במסד של ימין. וברכת ההודאה מורה על הימין להראות שהרי מסנו יצאה. והוה התפשטות הטוב שנתפשט בארץ החיים. ומפני מה אין כאן ברכה של שמאל. לפי שאין חלק לצד הטובה במזון של ישראל. ואם התעורר שמאל גם צד הטובה יתעורר עמו [לב] והלא הוא מבר בכורתו ולקוב ליעקב אבינו. והרי אנחנו נתנים לו. חלקו למקטרג. ההוה כוודם שי"כ מים האחרונים. ואף אם אין זוהם [לג] הרי ניתן לו חלק אותן המים מהמאכל. ההוא שנגעו בו הידים. וע"כ אין לו חלק עמנו. וכיון שאין לו חלק עמנו שהרי נטל חלקו. לכן אין לנו לעורר מדה השמאל כלל. כדי שלא יתעורר המקטרג ויקבל שני חלקים. אחד למטה ואחד למעלה ככבוד. שהרי מבר בכורתו ליעקב אבינו. חלקו הוא למטה. ואין לו למעלה כלום. ישראל נטלים למעלה ועשו נטיל למטה. וע"כ אל יתקרב שמאל כלל בברכת המון: וכיון שנתברכה ארץ החיים היהו ימין ומקבלת

מראה מקומות א) חיים ט"ו ב) שחללה ג) כתיב ד) תרומה קטב.

זיו הודו

[כד] פי' לקשר ארץ החיים היינו ספירת המלכות והשכינה קודשה כמרת סוב וחסד: [כה] זו ברכת השניה: [כו] תורה רמן על ספירת תמורה. וברית רמן על ספירת יסוד. והיינו שהשפע של סוב וחסד תמשיך לתפארת ויסוד ומשם למלכות. והוא חיקונו של מדה הטוב ההוא שתתפשט שפע חסדים לתפארת יסוד ומלכות: [כז] אפשר לפרש כונתו ב"ד שפטרות רק מראוייתא ולכך אין מוציאות לחתום י"ה. או כ"ב דנשים חייבות מראוייתא בברכה"א אבל רק בכוביה הראשונה חייבות ולא שפטרות שער הצניעות ושמא שחמשות מן התסד ניכרת ונתגלית כמרת הודו. כמבואר בספר שערי אורה ובפרסם שער הצניעות ושמא שפטרות שער הצניעות ושמא שחמשות מן התסד. מכן שהנצח שהוה: כי בלי נבונה אין שייך נצחון. וכלי חסד אין על מה להודות: [ל] בונה להקשות דאי"כ שהנצח הוא תוצאת הנצח היא מן הנבונה. כי בלי נבונה אין שייך נצחון. והלשון נעים מורה על מדה השמאל. ככתוב ונעים ומירות ישראל תוצאת הנבונה מרוע עמדתו בימין. ומתוך שיהי כתוב בו נעימות. והלשון נעים מורה על מדה השמאל. ככתוב ונעים ומירות ישראל אצל דוד המלך. והוה בודאי מורה על מדה שמאל דהיינו שורש דוד שהיא מדה המלכות ומדת הנבונה. וגם משמעות אמרת הוא מלשון לומר ערניים. אי"כ סובב שהתכוון נעימות. בימין נצח היינו נ"כ בה מדה השמאל שהיא הנבונה. כי נעים ונעימות שניהן משמעותן הוא תוצאת השמאל. ומה שקובב בימין הוא להיותו נכלל במסד של ימין. היינו מדה השמאל שהיא הנבונה. כתיב בספירת המתק. כי כל שמאלא מתכליל ברוח דימינא. והוה מדה המתק הדין כידוע. לכן עש"ז סובב כמו כן שברכת ההודאה שהיא בספירת ההוד. אי"כ שקמרתו של ההוד הוא בשמאל מ"ם הוא תוצאת התסד דימין. שמתפשט שפע הטוב והתסד לתוד וגם לנצח. והמה ליסוד המעביר השפע המלכות שנקראת ארץ החיים: [לג] כי תוצאתו היא מן סיני. מדה הנבונה שמאל שבשמאל עד סמאל"ל: [לד] כגון שמאל מאכלים יבשים:

ומקבלת שפע המזון. או נצרך לבקש רחמים על הכל. רחם ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וכו'. שהרי סאתו המזון והשפע של ארץ החיים נזכה בו אנחנו ובית המקדש. שיבנה בית המקדש למטה באותן ההרמים, ובשבת שאין נמצא בו דין, למען היות נצה חוד נכללים בחסדים. אומר רצה והחליצנו. שיהיו שניהם (ח) חסדי רוד הנאמנים [לה] ולכך אל תהי צרה ויגון וכו'. שהרי רצה ומורים הן חסדי רוד [לה]; וברכת שים שלום שאנו אומרים בתפלה עם בקשת עושה שלום במרומו הוא ברחמי יעשה שלום עלינו. [כנגד זה הלא ברבת] הטוב והמטיב. שהכל בא מצד הימין ולא מצד השמאל כלל: מי שמברך ברכת המזון הוא מקבל ברכות קודם לכלם. ונתברך בכלל ברכת המזון. וע"כ יש לו חיים ארוכים. מי שנוטל כוס של ברכה ומברך. עליו כתוב (כ) כוס ישועות אשכ וכו'. איוו ישועות. זו מרת הימין שהיא מושיעה מכל מקטרגים שבעולם. ככתוב הושיעה לו ימינו ורוע קדשו. וכתוב הושיעה ימינך וענני:

ומקבלת מזונת. כדון בעיני רחמין על כלא. רחם ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וכו'. דהא מההוא מזונת וספוקא דארץ החיים נזכי בים לכן וכי מקדשא. דימכני כי מקדשא לתמא בלינין רחמים. וכשבת דלא אשתכח דינא. למסוי נלה וסוד נכלל בחסדים. חומר רלה ויחליצנו. דלסוי מרוויסו (ח) חסדי דוד הנאמנים [לה] וע"ד אל תהי לרה ויגון וכו'. דהא רלה ומודים לינין חסדי דוד [לה]; וסיס שלום דקאמרן בללותא בברכת עושה שלום במרומו הוא ברחמי יעשה שלום עלינו. [לקבל דא היא ברכת] הטוב והמטיב. דכלא חמי מסערא דימינא ולא מסערא דשמאלא כלום: מאן דמברך ברכת מזונת ליסוי נטיל ברכאן בקדמייתא מחלו. ואחברך בכלל ברכת מזונת. וע"ד חית ליה ליה כתיב (כ) כוס ישועות אשכ וכו'. מאן ישועות. דא דימינא דלסוי מושיע מכל מקטרגין דעלמא. דכתיב הושיע לו ימינו ורוע קדשו וכתיב הושיע ימיך וענני:

שמו ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך וכו'. את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממנו. (ג) א"ר ייבא הזקן. כל דברים נסתרים שהקב"ה עושה הכניסם בתורה הקדושה. והכל נמצא בהתורה. וכל ענין נסתר מלה אותו התורה על ידי שמוציאה דבר מנרתיקו ונראה בהיר. וכיון שנתגלה חוור לנרתיקו מיד. מתלבש שם בלבוש ונתעלם. וכאשר תתגלה מתוך נרתיקה ותתעלם מיד לא תעשה כך אלא לאותן העמלים לדעת בה ולהשיגה. משל למה הדבר דומה לאהבת נפש שהיא יפת תואר יפת טראה. והיא נעלמת בהסתרת תוך היבלה. ויש לה אהבה אחד שאין האנשים מכירים בה. אלא שהוא אהבה כסתר. אהוב ההוא מתוך האהבה שאהוב אותה הוא עובר לפני שער ביתה תמיד ונושא עיניו ככל צד. היא מכינה שוה אהובה סובב שער ביתה תמיד. למה היא עושה. פותחת אשנב קטון באותו היכל המסתר שהיא שם. ותגלה פניה אל אהובה. ומיד חוזרת ומסתתרת. כל אותן שנמצאו אצל האהוב ההוא לא ראו ולא הביטו. רק אותו האהוב בלבדו. ומעיו ולבו ונפשו נלחמה פניה אליו והבין שמתוך האהבה שאהבת אותו נמשכו אחריה. והבין שמתוך האהבה שאהבת אותו ענין התורה. אינה נתגלת אלא אל אהובה. יודעת התורה שזה חכם לב יסובב שער ביתה כל יום. מה היא עושה. תגלה פניה אליו מתוך היכלה ותרמו לו רמו. ומיד תהי שבה למקומה ומסתתרת. כל אותן שנמצאים שם אין יודעים ואין מכינים רק הוא בלבדו. ומעיו ולבו ונפשו נמשכים אחריה. וע"כ התורה היא בנגלה ובנסתר והולכת באהבה אצל אהובה לעורר בהם

שמו ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך וכו'. את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תסף עליו ולא תגרע ממנו. (ג) א"ר ייבא סבא. קב"ה כל מלין סמיין דלסוי עביד לסיל לון בלורייתא קדישא וכלא אשתכח בלורייתא. וכל מלס סמימא גלי לה אורייתא על ידא דאפיקת מלס מנרתקא ואחמייתא וסיר. וכיון דלמגלי אהדר לנרתקא מיד. אשתכח תמן ואשתמרת. ובזמנא דאתגלייתא מנו נרתקא ואשתמרת מיד לא עבדת דא אללא לניון דידעין דא ואשתמודעאן דס. משל למה הדבר דומה לרחימתא דלויס ספירתא בחיור וספירתא בריוח. ולויס ספירתא בסמירו מ סיכלא דילס. ואית לס רחימא ימידאס דלא ידעין בים בני כשא. אללא ליסוי בסמירו. ססוא רחימא מנו רחימו דרחיס לס. עבר לתרע ביסס פדיר וזיקף עיניו לכל עבר. איסי ידעת דהא רחימא לחסר תרע ביסס פדיר. מלי עבדת. ספתת ספתת ועירא בססוא סיכלא סמירא דלויס תמן. ונגליית אספסא לגבי רחימאס. ומיד אסדרת ואחכסייתא. כל לינין דסונו לגבי רחימא לא חמו ולא אשתכלו. בר רחימא בלחודי. ומעיו ולביס ונפסיס אלוו אכרתס. יידע דמנו רחימו דרחימת ליס אתגלייתא ליס לגביס רנעא חדא לאתערא רחימו ליס. הכי סיא מלס דלורייתא. לא אתגלייתא אללא לגבי רחימאס. ידעת אורייתא דססוא חמימא דלכא לחסר לתרע ביסס כל יומא. מלי עבדת. גליית אספסא לגביס מנו סיכלא וארמיית ליס רחימו. ומיד אסדרת לאתרת ואשתמרת. כל לינין דתמן לא ידעי ולא מסתכלי אללא ליסוי בלחודי. ומעיו ולביס ונפסיס אלוו אכרתס. וע"ד אורייתא אתגלייתא ואחכסייתא ואלת ברחימו לגבי רחימאס לאתערא בס

מראה בקומות (ו) ישי' יש' (ז) תליס קפי' (ז) מנפסיס נט.

ין הזהר

לנו פי' רצה והחליצנו רמו על נצה וחוד שביום השבת נכללים שניהם בחסד. ונקראים בשבת חסדי דוד. כיון שבשבת אין שליטת הדין. ועי"ז מחרץ מה שאנו אומרים בשבת שלא תהיה צרה ויגון ואנחה וכו'. הלא בשבת אסור לומר תפלות כאלה. אבל הכונה היא שאנו אומרים רצה והחליצנו וכו'. היינו שביום השבת נצה וחוד נכללים בחסד ונקראים חסדי דוד. ועי' קדושת השבת שהגיה לנו נעשה סמילא שלא תהיה צרה ויגון כיום השבת. ואין זה תפלה רק שבחו וכתו של השבת אנו אומרים. ועי"ז יוכן נ"כ למה אנו אומרים שלא תהיה צרה ויגון ואנחה רק על יום השבת בלבד. אבל שפיר כי אין זה תפלה אלא שבחו של שבת: [לס] פי' כמו שרצה ומורים ר"ע הן נגד נצה וחוד לחיותן; נחם על חסדי דוד. כמו כן רצה והחליצנו דברה"ט; בשבת הוא כנגד נצה וחוד. שעי' קדושת השבת נעשה ההמתק סמילא ונקראים חסדי דוד:

בהם אהבה. כוא ראה כך היא דרכה של תורה. בתחלה כאשר תתחיל להתגלות אצל האדם מרמז לו ברמז. אם הוא מבין הרי טוב. ואם אינו מבין שולחת אליו ותקרא לו פתי. והתורה אומרת לזה שתשלחהו אליו. אמור לפתי שהוא שיקרב לכאן ואדבר עמו. וזה שכתוב (א) מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו. אם יקרב אצלה תתחיל לדבר עמו מאחורי פרוכת שפורסת לו דברים לפי דרכו. עד שסבין מעט מעט. וזהו חלק הדרוש של ההלכות. אח"כ תספר עמו מאחורי סדין דק דברים הנראים כחידה. וזהו חלק ההגדה. ולאחר שהוא תגיל אצלה תתגלה אליו פנים בפנים. ופדרכת עמו כל סודות נסתרים שלה וכל דרכים הנסתרים שהיו נעלמים בלבה מיסים קרמונים. או הוא אדם שלם. בעל תורה ודאי ארון הבית. שהרי כל סודות שלה גלתה לו. ולא הרויקה ולא כסתה ממנו כלום. וכך אומרת לו. הראית דבר הרמז שרמזתי לך בתחלה. כך וכן סודות בו. כך וכך עניני. או הוא מבין שעל אותן הדברים אין להוסיף עליהם ואין לגרוע מהם. ואם מבין פשט המקרא לא תסף עליו וגו' כמו שהוא. שאין להוסיף ואין לגרוע אפילו את אחת בתורה. ולכך צריכים האנשים להזהר לדרוך אחרי דברי התורה. ולהיות מן האוהבים שלה כמו שנתבאר :

(ג) כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לדעת וגו'. רבי פתח במקרא הזה (ג) ואלה הנגים אשר הניח ה' לנסות בם את ישראל. אמר רבי ראה ראיתי בעולם שהוא שאין העולם עומד אלא על אותו השולטים על יצר לבם. שכתוב (ד) עדות ביהוסף שמו וגו'. א"ר יהודה מפני מה זכה יוסף לאותה המעלה והמלכות. מפני שכבש יצרו. שלמדנו כל הכובש את יצרו מלכות שמים שוכנת עליו. וא"ר אחא לא ברא הקב"ה ליצר הרע אלא לנסות בו לאנשים. ומי רוצה הקב"ה לנסות האנשים. כן. שא"ר אחא מניין זה. ממה שכתוב כי יקום בקרבך נביא וגו'. וכא האות והמופת וגו'. כי מנסה ה' אלהיכם אתכם וגו'. ולמה צריך לנסות. הלא כל מעשי האנשים גלויים לפניו. אלא בשביל שלא ייתן פתחון פה לאנשים :

אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו' ואתו תעבדו וכו' תדבקו. (ה) רבי יצחק פתח ישקני מנשיקות פיהו וגו'. אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו. מפני מה כתוב ישקני. יאהבני היה צריך לומר. ולמה ישקני. אלא כך למדנו. מהו נשיקות. התדבקות רוח ברוח. שבשכיל זה הנשיקה בפה. שהרי הפה הוא הנוציא והמקור של הרוח. וע"כ הנשיקה בפה כתיבות. שמתדבקים רוח ברוח ואין נפרשים זה מזה. וע"כ מי שנשמטו יוצאת בנשיקה הוא נדבק ברוח אחר. ברוח שאינו נפרש ממנו. וזה נקרא נשיקה. ולכן אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו. להרביק רוח ברוח שלא יהי' נפרש זה מזה. כי טובים דודיק מיין. למה נזכר כאן יין. הלא כתוב (ו) וגם אלה ביין שנו וגו'. וכתוב (ז) יין ושכר אל תשת אתה ובניך. מה הטעם כאן יין. רבי חייא אמר מינה של תורה. רבי חזקיה אמר זהו שכתוב ויין ישמח לבב אנוש. וע"כ כתוב כי טובים דודיק. לשמח את הלב. מיין. שאהה משטחני יותר מהכל. רבי יהודה אמר כתוב וישק

בהו רמימו. תל חוי אורחא דאורייתא כך הוא. בקדמיתא כד שריא לאתגלה. לנבי בר נש רמיות ליה ברמימו. או ידע טב. וילא לא ידע סדרת לנביא וקראת ליה פתי. ואמרת אורייתא להסוף דסדרת לנביא. אמרו להסוף פתי דיקרב סוף ואשתעי בדיה. הס"ד (ח) מי פתי יסור הכה חסר לב ואמרה לו. אי קריב לנביא שריאת למללא עמיה מבחר פרוכתא דפרסא ליה מלין לסוף אורחוי. עד דיסתכל זעיר זעיר. ודל הוא דישא. לבחר תשתעי בדיה מבחר שטויסא דקיק מלין דחידה. ודל חיבו הגדה. ולבחר דליסו רגיל לנביא אתגליאת לנביא אפסין באפסין. ומלילת בדיה כל ריון סתמיין דילה וכל אורחין סתמיין דסו בלבה סתמיין מיומין קדמאין. כדן חיבו בר נש שלים. בעל פורס ודאי. מארי דבייתא. דהא כל ריון דילה נליאת ליה. ולא רחיקת ולא פסיאת מניה כלום. אמרת ליה. חמית מלה דרמוח דקא רמיונא לך בקדמיתא. כך וכך ריון סו. כך וכך סוף. כדן חמי רעל רעל אינון מלין ללא לאוספא עלייהו ילא למגרע מנייהו. וכדן פשטיס דקרא כמה דליסו. ללאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. וע"ד בני נשא אלסריכו לאודרסא למרדף אבתרסא דאורייתא. ולמסוי רמיין דילה כמה דלתמר :

(ה) כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לדעת וגו'. רבי פתח בסאי קרא (ג) ואלה הנגים אשר הניח ה' לנסות בם את ישראל. אמר רבי חיי הוית בדיהו עלמא דלית עלמא קאים אלא על אינון דשליטין על רעווא דלבונו. דכתיב (ד) עדות ביהוסף שמו וגו' א"ר יהודה אמאי זכי יוסף לאותה המעלה והמלכות. בשביל שכבש יצרו. דתנין כל הכובש את יצרו מלכותא דממיה אחיל עליה. דא"ר אחא לא ברא קב"ה ליצר הרע אלא לנסות בו בני נשא. ומי בעא קב"ה לנסותא לבני נשא. אין. דא"ר אחא מנא לן. מדכתיב כי יקום בקרבך נביא וגו'. ובה סאות והמופת וגו'. כי מנסה ה' אלהיכם אתכם וגו' ואמאי בעי נסותא. הא כל עובדיו דבני נשא אתגליין קמים. אלא דלא למיסב ספרא דפומא לבני נשא :

אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו' ואתו תעבדו וכו' תדבקו. (ה) רבי יצחק פתח ישקני מנשיקות פיהו וגו'. אמר כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו. מאי טעמא ישקני. יאהבני מבני ליה. אמאי ישקני. אלא הכי תנין. מסו נשיקות. אדבקותא דרוחא ברוחא. דבניו כך נשיקס בפה. דהא פומא אפקותא ומקורא דרוחא הוא. וע"ד נשיקין בפומא בנשיבותא. ודבקין רוחא ברוחא דלא מתפרסן דא מן דא. וע"ד מאן דנפקא נשמתיה בנשיקה מתדבק ברוחא אחרא. ברוחא דלא מתפרס מניה. והיינו אקרי נשיקה. וע"ד אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו. לאדבקא רוחא ברוחא דלא יתפרס דא מן דא. כי טובים דודיק מיין. מאי בעי הכה יין. והא כתיב (ו) וגם אלה ביין שנו וגו'. וכתיב (ז) יין ושכר אל תשת אתה ובניך. מאי טעמא הכה יין. רבי חייא אמר מינה דאורייתא. רבי חזקיה אמר דא דכתיב ויין ישמח לבב אנוש. וע"ד כתיב כי טובים דודיק. למדווא דלבה. מיין. דחדי לי יסור מכלא. רבי יוסוס אמר כתיב וישק

מראה מקומות (א) משני פ' (ב) וירא קו. (ג) שופטים ב' (ד) תלים ט"א (ה) משפטים קכד. (ו) יעשי' כ"ח (ז) ויקרא י'

השחר מזמור צדור. כמה חבובה היא התורה לפני הקב"ה. שכל מי שעוסק בתורה אהוב הוא למעלה ואהוב הוא למטה. הקב"ה מזוין את דבריו. אין עוב אורו בעולם הזה והוא עוזבו בעולם הבא. והתורה צריך לעסוק בה יומם ולילה. (שכתוב ה) והגית בו יומם ולילה. וכתוב ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ביום נכון. אבל בלי למה. לבעבור שיהיה נמצא אצלו שם הקדוש בשלמות. כמו שאין יום בלי לילה. ואין הוא יום חמים אלא זה עם זה. כך צריכה התורה להמציא עם האדם יומם ולילה. שעי"ז היה השלמות אצל האדם יומם ולילה. והרי נדרש שיעקר הליצה הוא חצות הלילה והלאה. ואע"פ שחצי הראשון בכלל של לילה הוא. אבל בחצות הלילה נכנס הקב"ה בגן העדן להשתעשע עם הצדיקים. ואז צריך האדם לקום ולעסוק בתורה להתרבה בו בהקב"ה. והרי נדרש שיהיה וכל הצדיקים שבגן העדן כלם מאוינים לקולו. וש"כ ג) הושבת בנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני [ו] והרי נתבאר הושבת בנים. וזו כנסת ישראל שהיא משבחת לו להקב"ה בשבחה של התורה בלילה. אשרי חלקו מי שמשבת עמו לשבח לו להקב"ה בשבחה של התורה. וכאשר מניע הבקר באה כנסת ישראל ומשתעשעת עם הקב"ה. והוא מושיט לה שרבים של חסד. ולא עליה בלבדה כמשך החסד אלא עליה ועל איתן המשתתפים עמה. והרי נדרש זה בהכתוב ד) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. ולכך נקראת השכינה הקדושה אילת השחר. וא"ר שמועון בשעה שמוניע להאיר הבקר נעשה חשך ונאכל האור ואפלה נמצאת. או מתחברת השכינה הקדושה בהקב"ה. כמו שלמדנו אשה מספרת עם בעלה. מספרת עמו ונכנסת להיכלו. ואח"כ כשרוצה אותו ליכנס ולשקוע מתגבר האור ובא הלילה וסקבל אותו השחר [ו] או כל השערים נסתמים. חמורים נוערים וכלבים נובחים [נח] כשמוניע חצות הלילה מהחיל המלך להתעורר והשכינה לומר [נח] ובא המלך ובקש בעשר התיכב ואומר ה) פתחי לי אחותי רעיתי וגו'. יאו משתעשע עם נשמותיהם של הצדיקים. אשרי חלקו של זה שנשתעשע בשעה שהיא לעסוק בדברי תורה ימתרבק בו בהקב"ה. לפיכך כל אותן בני היכלה של השכינה צריכים כלם לקום באותו הזמן לשבח למלך. השבח שעולה מעולם הזה חבוב לו להקב"ה יותר מהכל. כאשר נסתלק הלילה ובא הבקר נעשה חשך. או המלך השכינה הם בסוד החרוה. ונותן לו מתנות ולכל בני היכלה. אשרי חלקו מי שהוא כזה המנין:

י) עור פתח רבי יוסי ואמר. יונתי בחנוי הכלע בכתר

השחר מזמור לדוד. כמה חביבה אורייתא קמיס דקב"ה. דכל מאן דאשתדל באורייתא רחיס הוא לעילא ורחיס הוא לתתא קב"ה אלות ליה. לחלוליה. לא שציק ליה כסאי עלמא ולא שציק ליה בעלמא דאתי. ואורייתא בעי למלעי בה בימתא ובליליא. דכתיב ה) והגית בו יומם ולילה. וכתיב ו) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. תינה בימתא בליליא אמאי. בגין דיהא סכיה לגביה שחא קדישא שלים. כמס דלית יום בלא ליליא. ולאו חיובו שלים אלף דא עם דא. כך בעי אורייתא לאשתכחא עמיס דבר כס יומא ולייליא. למחוי שלימותא לגביה דבר כס יומם ולילה. והא אמתא דעקרא דליליא משלמותא וליך. ואע"ג דפלגו קדמיתא ככללא דליליא הוא. אבל בפלגות ליליא קב"ה מאל בנתא דערן לאשתעשע עם לדיקא. וכדון בעי ליה לציג למיקס ולמלעי באורייתא לאתדבקא ביה בקב"ה. והא אמתא דקב"ה וכל לדיקא דבנתא דערן כלסו לייחין לקליה. סה"ד ג) הושבת בנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני [ו] והא חוקמיה הושבת בנים. דא כנסת ישראל דאיהי משבחת ליה לקב"ה בשבחה דאורייתא בליליא. וכזה חוליקי מאן דאשתתף בדהא לשבחה ליה לקב"ה בשבחה דאורייתא. וכד אתי לפרא כנסת ישראל אחיה ומשתעשע ביה בקב"ה. ואוסיס לה לגבה כשרביעא דחסד ולא עלס בלמודהא אלף עלס ועל אינון דמשתתפין בדהא. והא אמתא דכתיב ד) יומם יאוס ה' חסדו ובלילה שירה עמי וע"ד אילת השחר אקרי. וא"ר שמועון בשעתא דבעי לאתגברא לפרא אחשך ואתקדר כסורא וקדרותא אשתכח. כדון מחברתא אמתא בבעלה. כמה דתינין אשה ומספרת עם בעלה. משתעית כדדיה ועלאת להיכליה. לכתר כד בעי ששחא למיכל אמתא ואתא ליליא ונסיל ליה [ז] כדון כל דרעין סתימין. חמרין נערין וכלבין נבחין [ח] כד אסתגל ליליא שארי מלכא לתפטר. ומסרויתא לומר [ט] ואתי מלכא ואקיס לתרעה דהיכלא ואמר ה) פתחי לי אחותי רעיתי וגו'. וכדון משתעשע בנשמתיהו דלדיקוא. וכאל חוליקא דהאוס דאתער הסוא ומנא במלי דאורייתא ואתדבק ביה בקב"ה. בגין דא כל אינון בני היכלא ומסרויתא כלסו בעין למיקס בזהאוס ומנא לשבחה למלכא. ושכחא דסליק מהאי עלמא יומא ליה לקב"ה יתיר מלכא כד אסתלק ליליא ואתי לפרא ואתקדר כדון מלכא ומסרויתא ברוח דחדוה ויהיב לה מתן. יכלל בני היכלא. וכזה חוליקי מאן דאיהו במנינא:

י) תו פתח רבי יוסי ואמר יונתי בחנוי הכלע בכתר

סראה מקומות ז) הושבת א) יומם ובלילה ב) יומם ובלילה ג) יומם ובלילה ד) יומם ובלילה ה) יומם ובלילה ו) יומם ובלילה ז) יומם ובלילה ח) יומם ובלילה ט) יומם ובלילה י) יומם ובלילה

זו הזהר

גו. עבר ימים ושנים שסמט ויבולת אשר האמיקורסים לענו ולא האמינו שתלפת האדם תוכל לפרוה השכיפה להשפע שם. או שחורתי של אדם תוכל להשפע בגן עדן. אבל בעתים האחרונות שחכמי הטבע מוצאים בכל פעם כחות נסתרים בעולם. כמו כח האלקטרין שעל ידו יש כיבולת להשפיע ידיעות במרחק כמה אלפי פרסאות גם בלי חושי כדול. ועתה זה איוו שנים שמצאו כח הנקרא "רדיו" ומתקנים כלי הנקרא "רדיואפאן" שעל ידו יש כיבולת לשמוע באמצעיקא כגון המגן בעיר ברלין. וכבית הכנסת שבבני ברק נזיארק והיה כיבולת לשמוע דרשת המגיד בביתא"ג דעיר ווילנא כרגע אשר ידרש. וכלי נזומא כשיבנה ביהמ"ק ב"ב והכה"ג יעשה העבורה ויסנה אחת. אחת ואחת. והיה כיבולת לשמוע קולו בכל בתי כנסיות שבעולם. וכל זה נעשה בבה גלי העששקר וגלי האלקטרין המלאים חלל העולם מסעל לאויר הנישמה. הנתן מלכה כל האמיקורסים החוכים להאמין כלי נזומא שקול תורה ומסלה של האדם יכול להשפע ברקיע או בגן עדן אם אך כיבולת הקול לפרוה למעלה ע"י תרין גרסין אהבה ויראה. כי בלי זה יש הרבה מורפו טרף תחת השמים אשר יחטפו להם החורה והמסלה להיות מורפם ומזומם. אמנם אם לפעמים האדם חוזר בתשובה ויש כיבולת לעקור מהם הגולה. ככתוב חיל בלע ויקראו וגו' [ז] ו' שהמלכות מקבלת הארה מן התפארת שנקרא שש"י [נח] כך נקראים המויקס שיש להם איוו שליטה בלילה:

וען היינו בכה נעים זמירות ישראל המשיבים לעסוק בחורה ובזירות והשבחות:

בסתר המדרגה וגו'. יונתו, זו כנסת ישראל. מה יונה אינה עוזבת בן זונה לעולם. כך כנסת ישראל אינה עוזבת את הקב"ה לעולם. בחגיו המלע. אלו תלמידי החכמים שאין נמצאים במנוחה בעולם הזה. בסתר המדרגה. אלו תלמידי חכמים הצנועים שבהם חסידים יראי שמים. שהשיבנה אינה סרה מהם לעולם. או הקב"ה תובע בשבילם לכנסת ישראל ואומר (ה) הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב. שאין קול נשמע למעלה כמו קול של אותן העוסקים בתורה. ולמדנו שכל אלה העוסקים בתורה בלידה. צורתם נחקקת למעלה לפני הקב"ה. והקב"ה משתעשע בהם כל היום ומסתכל בהם. ואותו הקול עולה ובוקע כל הרקיעים עד שעולה לפני הקב"ה. ככן כתוב כי קולך ערב ומראיך נאווה. (ג) הוא וראה זכאים הם הצדיקים שנגנו להם כמה טובות לעולם הבא. ואין שם מקום פנימם בכל אותן המקומות כמקום המוכן ליודעים קודות רבונם. ויודעים להתרבק בהם בכל יום. על אלה כתוב (ו) עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו. מרו למחכה לו. כמש"כ (ז) חכה את איוב בדבריו. ואלו הם המתניעים לעיין בדברי החכמה (ח) ומדקקים בה ומצפים לה להבין בירור הדבר ולהשיג הארת רבונם. אלה הם שרבונום משתבה בהם בכל יום. אלה הם הנכנסים בין העליונים הקדושים. ואלה נכנסים בכל השערים לשמעלה ואין מי שימחה בידם. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא:

(ה) רבי חזקיה היה יושב לפני רבי יצחק קמו בחצות הלילה לעסוק בתורה. פתח רבי יצחק ואמר (ו) הגה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו'. מקרא זה הרי ביארו החברים והוא נדרשו. אבל זה הוא השבח של כל אותן בני האמונה. ומה בני האמונה. אותן העמלים בתורה ויודעים לייחד שם הקדוש בראוי. ושבתם של אלה בני האמונה הם אותן העומדים בחצות הלילה לעסוק בתורה. ומתדבקים בה בשכינה הקדושה לשבח להקב"ה בדברי תורה. הוא וראה בשעה שהארם עומד בחצות הלילה לעסוק בתורה. ורוח צפון נתעורר בחצות הלילה. אילת ההיא עומדת ומשבתת לו להקב"ה (מח) ובשעה שהיא עומדת כמה אלפים וכמה רבבות עומדים עמה בקיומם. וכלם מתחילים לשבח למלך הקדוש. כל מי שזוכה לקום בחצות הלילה לעסוק בתורה הקב"ה מאזין לקולו כמו שנתבאר. שכתוב (י) הושבת בנגים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכל אותן הממונים שלמעלה וכל בעלי תשכחות שמומרים לרבונם למעלה ככל משתכבים. כשביל תשבתתם של אותן העוסקים בתורה. ומכריזים ואומרים הגה ברכו את ה' כל עבדי ה'. אתם שבחו למלך הקדוש. אתם תתירו לו להמלך. ואילת ההיא מתעשרת בו באדם הזה. ותתיצב לפני המלך ותאמר. ראה באיזה בניס אני באה לפניך. באיזה בניס אני מתעוררת אליך. ומי הם שכל שבתם נזכר לפני המלך. חוזר ואומר העומדים בבית ה' בלילות. אלה נקראים עבדי ה'. אלה ראויים לברך למלך. וברכתם היא

בסתר המדרגה וגו'. יונתו. זה כנסת ישראל. מה יונה לא שבתת בן זונה לעלמין. כך כנסת ישראל לא שבתת לקב"ה לעלמין. בחגיו הסלע. אלמין תלמידי חכמים ללא משתכחי בנימחא בעלמא דין. בסתר המדרגה. אלמין תלמידי חכמים הסנועין דבסון חסידין דחלי קב"ה. דשכינתא לא אעדי מיכיו לעלמין. כדון קב"ה מתבע דנייביו לכנסת ישראל ואמר (ה) הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב. לית קלא משתמע לעילא אלא קלא דאינון דמתעסקי בצורייתא. ומאנא כל אינון דמתעסקי בצורייתא בלילא. דיוקניסון אמתק לעילא קמי קב"ה. וקב"ה משתעשע בסו כוליה יומא ומסתכל בסו. וסווא קלא שליק ובעק כל אינון דקיעין עד דסליק קמי קב"ה. כדון כתיב כי קולך ערב ומראיך נאווה. (ג) תא חיי זכאין אינון דקיא דמתעניו לסו כמה עבדי לסווא לעלמא. ולית אחר פנימאה בכל אינון כאינון דידי רוא דמאריסון. יודעי לאתדבקה בסו בכל יומא. על אלמין כתיב (ו) עין לא ראתה אלהים וזולתך יעשה למחכה לו. מהו למחכה לו. כד"ה (ז) חכה את איוב בדבריו. ואלמין אינון דחקין דחלה דמתמחא (ח) ודיקין לס ומחלן לה למנדע דכירא דחלי ולשחזודעא למאריסון. אלמין אינון דמאריסון משתבע בסון בכל יומא. אלמין אינון דעאלין בין עלאין קדיסין. יאלמין עאלין בכל תרעי דלעילא ולית מאן דימחי בדיסון. וכזה חולקתא בעלמא דין ובעלמא דחיי.

(ה) רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דר' יצחק. קמו בסלגות לילה לחלעי בצורייתא. פתח ר' יצחק ואמר (ו) הגה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו'. הוה קרא הוה יוקמוס חבירא וסא אמתא. אבל הוה שבתא הוה דכל אינון בני מסימנותא. ומאן אינון בני מסימנותא. אינון דמתדלי בצורייתא וידעין למחכה בסו קדישא כדקא יאית. ושבחא דאינון בני מסימנותא אינון דקיימין בסלגות דלילא לחלעי בצורייתא. ומתדבק בה בכנסת ישראל לשבח קב"ה בחלי דלורייתא. תא חיי בשעתא דבר נס קס בסלגות לילא לחלעי בצורייתא. ורוח צפון אתער בסלגות ילילא. הוה אילתה קיימא ומשבתת ליה לקב"ה (מח) ובשעתא דהוה קיימא כמה אלפין וכמה רבבין קיימין עמה בקיימיו. וכלשו שצרון לשבחא למלכא קדישא. הוה יואן דוכי וקס בסלגות לילא לחלעי בצורייתא קב"ה אית ליה כמה דלוקמוס. וכתוב (י) הושבת בנגים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכל אינון אוכלוסין לעילא וכל בני תושבתתא דמזמין למאריסון כלשו משתככי. בנין תושבתתא דאינון דלעי בצורייתא. ומכריזי יאמרי סנא ברכו את ה' כל עבדי ה'. אתון שבחו למלכא קדישא. אתון אעטרו ליה למלכא. וסווא אילתא מתעשרת ביה כסווא בר נס. וקמת קמי מלכא ואמרת. חמי במאן ברא אתינא לקמד. במאן ברא אתערנא לנכך. ומאן אינון דשבחא כלל דילסון קמי מלכא. הדר ואמר העומדים בבית ה' בלילות. אלמין אקרון עבדי ה'. אלמין אמתחון לברכא למלכא. וברכתא דילסון

מראה מקומות (א) שיר ל' (ב) חיי קל (ג) יעני ס"ד (ד) איוב ל"ב (ה) ויקהל י"ב (ו) תלים קל"ד (ז) שיר מ'

דיו ההנה

[מ] דורש שבה במשמעות חייך הפה. כמו חכה את איוב בדבריו. הריינו שובא עמו כזכות בדברי חכמה והכריתו לפתוח חייך לרבר בדברים של טעם ולהשיב בדרך הכחה. וכן צריך להיות משא ומתן בין החברים כדברים של טעם בדברי התורה: (מח) זו השכינה הקדושה שנקראת אילת השרה:

היא ברכת. ושי"כ שאו יריכם קדש וברכו את ה' וגו'. אתם ראויים שהמלך הקדוש יתברך על ירכם. והברכה שעל יריכם ברכה היא. שאו יריכם קדש. מהו קדוש. מקום העליון שנביעת נחל העמוק יוצא ממנו [מנ] שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ועדן הוא הנקרא קדש העליון. לפיכך שאו יריכם קדש. והארם שעושה כך וזוכה ליה. מה מכריזים עליו. יברכך ה' מציון. אתה תברך להקב"ה מהמקום שנקרא קדש העליון. והוא יברכך מהמקום שנקרא ציון [מנ] שאתה והשכינה תתברכו כאחד. כמו שההזרנות שלכם היה ביחד לשבח להמלך. כך מהמקום ההוא שמתברכת השכינה. מאותו המקום יצאין לך ברכות. ושי"כ יברכך ה' מציון. וראה במוב ירושלים. איה הוא טוב ירושלים. אותן הברכות שנשפעות לה מן המלך ע"י סדרנה הקדושה היא שנקראת צדי"ק. וע"כ יברכך ה' מציון וראה במוב ירושלים. הכל ענין אחד. וראה בניס לבניך שלום על ישראל. וראה בניס לבניך מובן. מהו שלום על ישראל. מה הענין כאן על ישראל. אלא בשביל שהרבה שלום למעלה. שכאשר הארם זוכה לכל זה הוא מרבה שלום למעלה ולמטה. שלום על ישראל סתם [מד] ושלום הוא שבת העליונים והתחתונים. הוא השבח של כל העולמות. ודברי תורה מרכיב שלום בעולם. שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

(א) רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. ויקם רבי שמעון בחצות הלילה למסוד תורה. ויקומו רבי אלעזר ורבי אבא עמו. פתח רבי שמעון ואמר (ג) כאל תערב על אפיקי מים כן נפשי תערג אל"ך אלהים. מקרא זה ביארו החכמים. וכאים הם ישראל מכל העמים שהקב"ה נתן להם תורה הקדושה. והנחילם נשמות קדושות ממקום קדוש. בשביל לקיים מצותיו ולהשתעשע בתורה. שכל מי שמתעשע בתורה אינו מתירא מכל. שכתוב (ו) דולי תורתך שעשועי או אברתי בעניי. איזו הן שעשועי. התורה. שהתורה נקראת שעשועים. שכתוב (ז) ואהיה שעשועים יום יום. והוא שלמדנו שהקב"ה בא להשתעשע עם הצדיקים בגן העדן. מהו להשתעשע. היינו לשמוח עמדם. שלמדנו וכאים הם הצדיקים שכתוב בהם (ה) או תתענג על ה'. בשביל להתענג מן השקת נחל ההוא. בכתוב והשביע בצחצחות נפשך. כביכול הקב"ה משתעשע עמדם בהשקת נחל ההוא שמהענגים בזה הצדיקים. ובשביל זה בא להשתעשע עם הצדיקים. וכל מי שעמלו בתורה וזכה להשתעשע עם הצדיקים בהשקת נחל ההוא. למדנו כאל תערג על אפיקי מים. זו השכינה הקדושה. כמש"כ (ו) אילתי לעזרתי חושה. תערג על אפיקי מים ודאי לשתות מהשקת נחל הנובע על ידי הצדי"ק. תערג כמש"כ (ז) לערונה הבושם. כן נפשי תערג אל"ך אלהים. לקבל שפע טמך בעולם הזה. ובעולם הבא. מעינות הנחל איה הם המעינות. אחד למעלה. שנאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'. ומשם נמשך ויוצא עד שמשקה להגן. שכל אותן הנחלים נמשכים ויוצאים ומתאספים בשני מעינות שנקראים נחל והוד. ואילו הם אפיקי

מראה בקולמות (א) אחי פו: (ב) חלם ת"ב (ג) עס ק"ט (ד) מלי ת' (ה) יע"י ג"ח (ו) חלם כ"ב (ז) עיר ר'

זיו הזהר

דילכון ברכתא. סה"ד שאו יריכם קדש וברכו את ה' וגו'. אהון אחזון דמלכא קדישא יתברך על ידיכו. וברכתא דעל ידיכו ברכתא היא. שאו יריכם קדש. מהו קדוש. אמר עלאס דמכועא דנחלא עמיקא נטיק מינייה [מנ] דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ועדן הוא דלקרי קודש עלאס. בג"כ שאו יריכם קדש. ובר נש דעביד כפי וזכי להאי. מאי קא מכריז עליס. יברכך ה' מציון. את תברך לקב"ה מאמר דלקרי קודש עלאס. והוא יברך לך מאמר דלקרי ליון [מנ] דאת ומכריזתא מתברכון כחדא. כמס דזווגא דילכון הוה כחדא לשבחא למלכא. כך מההוא אמר דמתברכא כנסת ישראל. מההוא אמר יצוין לך ברכאן. סה"ד יברכך ה' מציון. וראה כפיב ירושלים. מאן הוא טוב ירושלים. אינון ברכאן דמקרא לב מהלכא על ידא דההוא דגבא קדישא דלדי"ק. וע"ד יברכך ה' מציון וראה כפיב ירושלים. כלל הד מלכא. וראה בניס לבניך שלום על ישראל. וראה בניס לבניך ספיר. מהו שלום על ישראל. מאי קא בעי סכא על ישראל. אלא בנין דאכני שלמא לעילא. דכד הוא וכי לכוני האי אכני שלמא לעילא ומתא. שלום על ישראל סתם [מד] ושלום הוא שבת העליונים והתחתונים. שבתא הוא דכל עלמין. ומילי דלוריינתא אכניא שלמא בעלמא. דכתיב ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

(א) רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. ויקם רבי שמעון בחצות הלילה למסוד תורה. ויקומו רבי אלעזר ורבי אבא עמו. פתח רבי שמעון ואמר (ג) כאל תערב על אפיקי מים כן נפשי תערג אל"ך אלהים. מקרא זה ביארו החכמים. וכאים הם ישראל מכל העמים שהקב"ה נתן להם תורה הקדושה. והנחילם נשמות קדושות ממקום קדוש. בשביל לקיים מצותיו ולהשתעשע בתורה. שכל מי שמתעשע בתורה אינו מתירא מכל. שכתוב (ו) דולי תורתך שעשועי או אברתי בעניי. איזו הן שעשועי. התורה. שהתורה נקראת שעשועים. שכתוב (ז) ואהיה שעשועים יום יום. והוא שלמדנו שהקב"ה בא להשתעשע עם הצדיקים בגן העדן. מהו להשתעשע. היינו לשמוח עמדם. שלמדנו וכאים הם הצדיקים שכתוב בהם (ה) או תתענג על ה'. בשביל להתענג מן השקת נחל ההוא. בכתוב והשביע בצחצחות נפשך. כביכול הקב"ה משתעשע עמדם בהשקת נחל ההוא שמהענגים בזה הצדיקים. ובשביל זה בא להשתעשע עם הצדיקים. וכל מי שעמלו בתורה וזכה להשתעשע עם הצדיקים בהשקת נחל ההוא. למדנו כאל תערג על אפיקי מים. זו השכינה הקדושה. כמש"כ (ו) אילתי לעזרתי חושה. תערג על אפיקי מים ודאי לשתות מהשקת נחל הנובע על ידי הצדי"ק. תערג כמש"כ (ז) לערונה הבושם. כן נפשי תערג אל"ך אלהים. לקבל שפע טמך בעולם הזה. ובעולם הבא. מעינות הנחל איה הם המעינות. אחד למעלה. שנאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'. ומשם נמשך ויוצא עד שמשקה להגן. שכל אותן הנחלים נמשכים ויוצאים ומתאספים בשני מעינות שנקראים נחל והוד. ואילו הם אפיקי

[מנ] היינו ספירת החכמה: [מנ] זה ספירת חסוד צדי"ק: [מד] כל מקום שזכר אתם יגורש בשני אופנים שמוכס על ישראל כמא שלמעלה ועל עם ישראל למטה:

אפיקי מים. ומהם למדרגה היא שנקראת צדי"ק שממנו נמשך ויוצא ומשקה להגן. ובשביל זה א"ל וצ"י צד"ק וצדי"ק ביהר נמצאים :

(א) א"ר אלעזר והו שהקב"ה משתעשע בין הצדיקים כגון העדן איך משתעשע. אלא בזמן שהוא של הצות הליה נתעורר הקב"ה בארבה ככה בחינת השמאל אצל השכינה. שהרי אין התעוררת ארבה אלא מצד בחי' השמאל. והשכינה אין לה מתן להתקרב אל המלך. או חשיבות יפה. אלא באותן רוחות הצדיקים שהקב"ה רואה אותם מעושרים בכמה מעשים טובים. ובכמה זביות שעשו באותו היום. והקב"ה שבע רצון בזה יותר מכל זבחים ועולות. שהקב"ה מריח בהם ריח ניחח כמה שעשו ישראל. או נאור המאור. וכך העצים אשר בגן העדן אומרים שירה. והצדיקים מתעמרים שם באותן התענוגים של עולם הבא. וכאשר נתעורר האדם באותה שעה ללמוד תורה. נוטף חלקו עם אותן הצדיקים אשר בגן העדן. שם אחד מפותח בשלשים ושתים אותיות מתעשר בהם שם. והוא תוך סודות הצדיקים :

(ב) רבי חזקיה אמר כל מי שמתניע באותה שעה בתורה ודאי יש לו חלק תמיד בעולם הבא. א"ר יוסי מפני מה תמיד. א"ל כך למדתי. שבכל הצות הליה כאשר הקב"ה נתעורר בגן עדן. כל אותן הנטיעות שבגן נשפעים יותר מן הנחל שהוא שנקרא נחל קרומים. נחל עדינים. שאין מימיו פוסקים לעולם. כביכול זה שמשכים ומתניע בתורה כאילו נחל שהוא הורק על ראשו. ומשקה אותו בתוך אותן הנטיעות שבגן עדן. ולא עוד אלא יען כי כל הצדיקים שבתוך הגן עדן מאוניים קולו. מנחים לו חלק באותה השקה של הנחל שהוא. נמצא שיש לו חלק תמיד בעולם הבא :

(ג) בנים אתם צ"ה אליהם לא תתגדו וגו'. א"ר שמעון בוא וראה נשמות הצדיקים הן עליונות על כל אותן החילות והמחנות שלמעלה. ואם תשאף הלא כיון שעליונות הן משני הצדדים [מה] איך למה יורדות לעולם הזה. ולמה נפתקות ממנו. אלא משל למלך שנוגד לו בן. שרחו לכפר אחד לגדלו והלכמו עד שיגדל. וילמדו לו הרכים של היכל המלך. שמע המלך שהרי בנו רב וגדל. מה עשה המלך בשביל אהבתו לבנו. שלח אפיו את המטרונה אמו להביאו והכניסו בדיכלו. ומשמח עמו כל יום. כך הקב"ה הוליד בן במדת המלכות. ומי הוא. זו נשמה העליונה הקדושה. שרץ לו לכפר בעולם הזה להתגדל בו. וילמדו לו הרכים של היכל המלך. כיון שידע המלך שהרי בנו כבר נתגדל באותו הכפר. והגיע הזמן להביאו להיכלו. מה הוא עושה בשביל אהבתו לבנו. שולח להשכינה כשביאו להביאו ומכניסו להיכלו. הנשמה אינה עולה מעולם הזה עד שתבוא השכינה בשכינה. והיא מכניסה לה בהיכל המלך וישבה שם לעולם. ועם כל זה דרך העולם הוא שאותן בני הכפר בוכים על הפרדת אתם מלך מהם. פקח אחד היה שם. אמר להם על מה אתם בוכים. וכי אין הוא בנו של המלך. ואין ראוי לו לישב יותר ביניכם אלא בהיכלו של אביו. כך משה שהיה פקח

אפיקי מים. בהסוף דרגה לדוי"ק דמניה נגיד ונפיק ומתקילו נגתא. ובגין דא א"ל וצ"י צד"ק ולדוי"ק כחדא משתכחי :

(ח) א"ר אלעזר הא דאשתעשע קב"ה נו לדויקא בנגתא דעדן היך אשתעשע. אלא בהסוף זמנא דאשתפלג ליליא קב"ה אתער ברחימו דשמואלא לגבי כנסת ישראל. דהא לית רחימו אלא מספרא דשמואלא. וכנסת ישראל לית לה זרנא למקרב לגבי מלכא. או חשיבו מעליה. אלא באינון רוחין דלדיקיא דקב"ה חמי לון מתעשרין צבדין עובדין צבין. ובכמה זכין דעבדו דהאי יומא. וקב"ה ניחח ליה דא מכל קורבנין ועלוין. דקב"ה ארח בהו ריח ניחח דקא עבדי ישראל. כדין נהירו אהסיר. וכל אינון דנגתא דעדן אמרי ס"תא. ולדיקיא מתעשרין תמן באינון עדיין דעלמא דהתי. וכד אתער צ"כ בהסוף שעתא ליולעי באריותא. נפיל חולקיה עמהון דלדיקיא די בנו נגתא. חד שחא גליפא דתלמין ומרין אהוון אשתער בהו תמן. ואיכו נו רזין דלדיקיא :

(ז) רבי לויא אמר כל מן דאשתדל בהאי שעתא באריותא ודאי אית ליה חולקא תדיר בעלמא דהתי. א"ר יוסי מאי עמחא תדיר. א"ל הכי אוליספא. דכל פלגות לילה כד קב"ה אתער בנגתא דעדן. כל אינון נטיעין דניגתא אשתקין יתיר מהסוף נחלא דלקרי נחל קדומים. נחל עדינים. דלא פסקין מימיו לעלמין. כביכול הוה דקאית ואשתדל באריותא כאילו הוה נחלא אהרק על רישיה. ואכפי ליה בנו אינון נטיעין דבנגתא דעדן. ולא עוד אלא הוהיל וכלאו לדויקא די בנו נגתא דעדן לייטין ליה. חולקא שזין ליה בהסוף שקיו נחלא. אשתכח ויתא ליה חולקא תדיר בעלמא דהתי :

(ג) בנים אתם לה' אליהם לא תתגדו וגו'. א"ר שמעון תא חיי נשמין דלדיקיא עלאין על כל אינון חילין ומשריין דלעילא. ואי תימח הא עלאין אינון מתרין סערין [מה] אחאי נחתין להאי עלמא. ואחאי אשתלקין מניה. למלכא דאתליד ליה צר. שדר ליה לחד כפר למרבי ליה ולגדל ליה עד דיתרבי. ויולפין ליה אורחי דהיכלא דמלכא. שמע מלכא דהא דבריה רב ואחרבי. מאי עבד ברחימו דבריה. מסדר לה למטרותא אחיה בנייה ואעיל ליה להיכליה. וחדי עמיה כל יומא. כך קב"ה אוליד צר במטרותא. וחאי אחיו. נשמחא עלאה קדישא. שדר ליה לכפר להאי עלמא דיתרבי ביה. ויולפין ליה אורחי דהיכלא דמלכא. כיון דידע מלכא דהא דבריה אחרבי בהאי כפר. ועידן הוה למיימי ליה להיכליה. מאי עבד ברחימו דבריה. משדר למטרותא בנייה ואעיל עלמא עד דאתח מטרותא בנייה. ואעילת לה בדיכלא דמלכא יתיבת תמן לעלמין. ועם כל דא אורחא דעלמא דאינון בני כפר בכאן על פרישו דבריה דמלכא מנייהו. חד פקח הוה תמן. אמר לון על מאי תמן בכאן. וכי לאו בריה דמלכא איכו. ולא תחוי למידר יתיר בנייכו אלא בהיכלא דאביו. כך משה דהוה פקח

מראה בקומות (א) תמונה קטן : (ב) לך נב. (ג) ויחי רמה :

זין הזהר

[מסן פי' מעלמא דרבורא ומעלמא דנוקמא :

פקה. ראה בני הכפר שהיו בוכים על זה. אמר בני
 אתם זה' אלהים לא תתגודדו. בוא וראה אילו היו
 יודעים כל הצדיקים דבר זה. היו שמחים ביום ההוא
 שהגיע עת פקדתם להסתלק מעולם הזה. וכי אין זה
 כבוד עליון שהשכינה באה בשבילם להובילם להיכל
 המלך. שיטמה המלך בהם כל יום. שהרי הקב"ה אינו
 שמתעשש אלא עם נשמות הצדיקים — :

(א) רבי אבא אמר בוא וראה כתוב ויברא אלהים
 את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו. בכל הוא
 כעין דמיון שלמעלה. סוד הדבר. **שְׁלִשָּׁה עוֹלָמוֹת**
 יש לו להקב"ה שהוא מסתתר בהיכוס. עולם הראשון.
 הוא עולם העליון הנסתר לכל. שאין להסתכל בו ואין
 ידיעה בו. מלבד ההבנה שהוא נעלם בתוכו [מן] עולם
 השני. שהוא נקשר באותו עולם העליון. וזה הוא שהקב"ה
 ניכר ממנו. כמו שכתוב פתחו לי שערי צדק. זה השער
 לה'. וזה הוא עולם השני [מן] עולם השלישי. זה עולם
 התחתון מהם שנמצא בו התפרדות [מת] וזה הוא העולם
 שכלאכים העליונים שוכנים בתוכו. והקב"ה נמצא בו
 ולא נמצא. נמצא בו בזה הרגע. וכאשר מבקשים להסתכל
 ולרדת אותו נסתלק מהם ואינו נראה. עד שכלם שואלים
 איך מקום כבודו. ברוך כבוד ה' מקומו. זה הוא העולם
 שאינו נמצא בו בתמידות. כדמיון זה בצלם אלהים עשה
 את האדם. שכן יש לו **שְׁלִשָּׁה עוֹלָמוֹת**. עולם הראשון.
 היינו עולם הזה שנקרא עולם הפירוד. והאדם נמצא בו
 ולא נמצא. כאשר מבקשים להסתכל בו נסתלק מהם
 ואינו נראה [מן] עולם השני. זה העולם שהוא נקשר
 בעולם עליון ההוא. וזה הוא זה עין אשר בארץ. וזה
 הוא נקשר בעולם אחר עליון. ומעולם ההוא נודע וניכר
 עולם אחר העליון [ג] עולם השלישי. עולם העליון
 המסתר והנעלם והנסתר שאין מי יודע אותו. כמו שכתוב
 (ג) עין לא ראתך אלהים וזהו יעשה למהבה לו. והכל
 כדמיון העליון. ככתוב בצלם אלהים עשה את האדם.
 על כן נאמר בניס אתם לה' אלהיכם וגו' כמו שנתבאר.
 ואלה הם בצלם אלהים. ואלה נחלים נחלה העליונה
 קרהה. שהרי אין מהות נאבד והרי הוא נמצא בעולמות
 עליונים טובים ונכבדים. ישמחו הצדיקים כאשר מסתלקים
 מעולם הזה. ובוא וראה לולא לא חטא אדם לא יעם
 טעם מיתה בעולם הזה בוסן שנכנס לעולמות אחרים.
 אבל בשביל שחטא טועם טעם מיתה טרם שנכנס לאותן
 העולמות. ונפשט הרוח מנוף הזה הנשאר בעולם הזה
 בקבר. והרוח צריך טבירה בנהר דינור לקבל עונש.
 ואח"כ נכנס לגן עדן שבארץ. ומוכן לו שם גוף אחר
 של אור כתבנית אותו הגוף שלו עולם הזה במש
 והרוח מתלבש ומתקן בו. ושם הוא מדור שלו המיד.
 ומתקשר בראשי חרשים ושבתות בהנשמה שלו. ועולה
 ומתעטר למעלה מעלה. וש"כ (ג) והיה מדי חודש בחודשו
 וגו'. מדי חודש בחודשו למה. אלא סוד הדבר לבעבור
 התחדשות הלבנה שמתעשרת להאר מן אור ריבבש בוסן

ההוא
 מראה נקומות (א) של קט. (ב) יע"י ס"ד (ג) כ"ס

פקה. חמא בני כפר דסוי ככלן על דא. אמר בני
 חמס לה' אלהים לא תתגודדו. תא חוי אילו הוו
 ידעין כללו לדיקא הוי. סוו חרנא בהיכו יומא
 דמשי לון לאסתלקא מחאי עמלא. וכי לאו יקרא
 עמלא סוו דמסרוימא אתת בניימיו לאובלא לון להיכלא
 דמלכא. למחדי כסו מלכא כל יומא. דסא קב"ה לא
 אשטעשט אלא בנשמתיו דלדיקא — :

(א) רבי אבא אמר תא חוי כמיב ויברא אלהים
 את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו. בכל הוא
 כעין דמיון דנחמא דלעילא. רוח דמלא. **תַּלְתָּת עוֹלָמִין**
 אית ליה לקב"ה דליכו גניו בניימיו. עמלא קדמאה.
 הסוה עמלא שמירא דכלא. דלא אסתכל ביה ולא
 חמידע ביה. בר דליכו גניו בניימיו [מן] עמלא
 תנינא. דליכו קסיר כסוה דלעילא. ודא סוו דקב"ה
 אשטמודע מיני. כמה דכתיב פתחו לי שערי צדק. וזה השער
 לה'. ודא סוו עמלא תנינא [מן] עמלא תליתאה. סוי עמלא
 תמאה מנייכו דאשטכח בים פירודא [מת] ודא סוו עמלא
 דמלכאי עלאי שריין בניימיו. וקב"ה אשטכח בים
 ולא אשטכח. אשטכח בים השמא. וכד בעלן לאסתכלא
 ולמנדע ליה אסתלק מנייכו ולא אחמוי. עד דכלוהו סאלי
 איס מקוס כבודו. ברוך כבוד ה' ממקומו. סוי עמלא
 דלא אשטכח ביה תדירא. כנוונא דא בללס אלהים עסא
 את האדם. דכדון איס ליה תלת עלמין. עמלא קדמאה.
 סוי עמלא דחקיי עמלא דפירודא. יבר נס אשטכח בים
 ולא אשטכח. כד בעלן לאסתכלא ביה אסתלק מנייכו
 ולא אחמוי [מן] עמלא תנינא. עמלא דליכו קסיר
 כסוה עמלא עמלא. ודא סוו גן עדן די דארעא. דדא
 סוו קסיר בעמלא אחרא עמלא. ומחאי חמידע ואשטמודע
 עמלא אחרא [ג] עמלא תליתאה. עמלא עמלא
 שמירא גניו וסמיס דלית חון דידע ליה. כמה דכתיב
 (ג) עין לא ראתה אלהים וזולתך יעסה למחסה לו. וכלא
 כנוונא עמלא. דכתיב בללס אלהים עסא את האדם.
 על דא כתיב בניס חמס לה' אלהיכם וגו' כמה דלוקמיה.
 ואלין איכון בללס אלהים. ואלין ירמין ירותא עמלא
 כנוונא דיליה. וע"ד אוהר בצורייתא לא תתגודדו ולא תשימו
 קרסא. דסא לא אחאבדי וזה אשטכח בעלמין
 עבין עלאין ויקריין. חון להון לדיקא כד אסתלקין
 מחאי עמלא. תא חוי אלמלא לא חב חדס לא יעסס
 טעמא דמותא כהי עמלא בזמנא דעיל לעלמין אחרין.
 אבל בגין דחב טעיס טעמא דמותא עד לא ייעול לאיכון
 עלמין. ואשטפס רוחא מחאי נוסא ואשאר ליה כהאי
 עמלא. ורוחא אשתיחא כהכר דינור לקבלא עונשא.
 ולכתיב טייל לגן עדן דבארעא. ואזמנא ליה חון מחנא אחרא
 דכבורא כסוה פלנוסא דגוסא דהאי עמלא ממש.
 ואחלכס ואסתקן ביה. וממן סוו מדורא דיליה מדיר.
 ואחקשר ברים ירחי וסכתי כשמתא. וסליק
 ואחטבר לעילא לעילא [הס"ד ג] ויהי מדי חודש בחודשו
 וגו'. מדי חודש בחודשו אחאי אללא רזא דמלס בנין
 דחמותי דסיכאל דלחטערא לאכרסא מן שמשא כסוה
 ומנא

זו הזהר

[מן] עולם האצילות : [מן] עולם הבריאה : [מת] עולם היצירה. ועולם העשיה לא קהיבו כיון שבו שליטת הקליפה ביותר ומציאות
 האלהות בו הוא רק כחינת כבוד בחסות דהסתר ע"י השכינה הקדושה. ואע"פ כ שקולס לא ירחא שכינה למשה סעשרה : [מן] כי
 יסיו כצל עובר. וכאשר מסתכלים בו שלמעלה לרקק במעשיו ואינו יכול להתקיים עוד בזה העולם : [מן] גן עדן התחתון נקשר בגן עדן
 העליון. ומן גן עדן התחתון ניכר גן עדן העליון. רהיינו בינה ומלכות. כאמה ככתא :

כמו שכתוב וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. איש זה נבריא"ל. כמש"כ ה) והאיש נבריא"ל וגו'. מבית לוי זו חשינה הקדושה הכאה מצד מרת הגבור"ה. ויקח את בת לוי זו הנשמה. ואם תשאל הלא מלאך הוא הממונה על רוחות הצדיקים ליליה שמו. ואתה אומר שהוא נבריא"ל אבל כך הוא ודאי לפי שאותו המלאך בא מצד השמאל. וכל הבא מצד השמאל נקרא על שם נבריא"ל:

ב) א"ר חייא למדנו שכל אותן מנהיגי עולם הנמצאים בכל דור ודור. טרם שבאו לזה העולם היו עומדים לפני הקב"ה בצורתם. ואפילו כל אותן נשמות האנשים טרם ירדתן לזה העולם כלן עומדות בצורתן לפניו ברקיע. באותה הצורה ממש שהן בעולם הזה. וכל מה שלומדים האנשים בעולם הזה ידעו הכל טרם כיותן לזה העולם. וימדנו שכל זה באותן צדיקי אמת. אבל כל אלה שאין נמצאים זכאים בעולם הזה. אפילו שם מתרחקים מלפני הקב"ה ונכנסים בקליפה הנקבה שנקראת תהום רבה. ודוחקים השעה ויורדים לעולם הזה. ואותה הנשמה שלהם הרי למדנו כמו שהם קשה עורף בעולם הזה. כך היו קודם כיותן לזה העולם. ואותו ניצוץ הקדוש שניתן להן משליכות אותו. והולכות ומשוטטות ונשמאות כמותה קליפה הנקבה שנקראת תהום רבה. ונוטלות חלק לעצמן ממש [נו] ודוחקות השעה ויורדות לעולם הזה. אעפ"כ אם זה האיש זוכה אח"כ וחוזר בתשובה לפני רבונו. הוא נוטל אותו החלק שבו ממש. ושי"כ : מה שהיה כבוד הוא ואשר להיות כבר היה. וכתוב ד) מה שהיה כבר נקרא שמו [נח] עוד למדנו שכל צדיקי אמת טרם כיותן לעולם הזה כלם נתתקנו למעלה ונקראו בשמות. ורבי שמעון בן יוחאי מן היום שברא הקב"ה את העולם היה מוזמן לפני הקב"ה ונמצא עמו. והקב"ה קרא אותו בשמו. אשרי חלקו למעלה ולמטה. עליו כתוב ה) ישמח אביך ואמך. אביך זה הקב"ה. ואמך זו השכינה הקדושה:

ו) רבי יצחק אמר בוא וראה כאשר ברא הקב"ה אדם בשל עפרו במקום המקדש. ובנה את גופו מארבעה צדדים של העולם. שכלם נתנו לו כח. אח"כ השפיע עליו רוח של חיים. כשי"כ ויפח באפיו נשמת חיים וגו'. אח"כ עמד וידע שהוא מלמעלה ומלמטה. ואז השיג וידע חכמה העליונה. כדמיון זה כל אדם שבעולם הוא כולו מלמעלה ומלמטה. וכל אותן היודעים להתקדש בעולם הזה כראוי. כאשר מולידים בן. מושכים עליו רוח קדוש מהמקום שכל הקדושות יוצאות ממנו. ואלה נקראים בניו להקב"ה. לפי שהגוף נעשה בקדושה כראוי. כמו כן נותנים לו רוח המקום עליון הקדוש כראוי. וזה נתבאר. ז) וא"ר יצחק כתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. זה הוא היסוד שהעולם עומד עליו. והוא משקה את הגן. והגן שותה ממנו [ני] וממנו נעשו הפירות. וכל הפירות פורחים בעולם. והם קיום העולם וקיום התורה. ומי הם. אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשיו של הקב"ה. ולפיכך בכל לילה ולילה נשמות הצדיקים

מראה מקומות א) ליליא ע' ב) אחי סא : א) קבלת ג' ד) עס ר (ס) מלי כ"ג ו) חיי קל : ו) קר סכ :

זיו הזהר

[נו] רוח נפש מצד השמאל : [נח] עוד טרם שהיה בעולם הזה כבר נקרא שמו בעולם ההוא : [נז] פי' שהמלכות מקבלת השפע מן היסוד. וצריך לדעת שבהרבה מקומות בותר נדרש זה הפסוק על הבינה שמקבלת השפע מן התחבא :

ב) א"ר חייא תאלף כל אינון דברי. עלמא דאשתכחא בכל דרס ודרס. עד לא ייתון לעלמא סוון קיימי קמיא דקב"ה דביוקניסוון. ואפילו כל אינון שמתיון דבני נשא עד לא ייחמון לעלמא כלסו נליסין קמיא ברקיעא. כהסיא דיוקנא ממש דאינון כהסיא עלמא. וכל מה דלוסין כהסיא עלמא כלל ידעו עד לא ייתון לעלמא. ומנינא סאי כאינון זכאי קשוס. היכל כל אינון דלא משתכחין זכאין כהסיא עלמא. אפילו תמן מתרחקין מקמי קב"ה יעאלין כנוקבא דתסומא רבא. ודחקין שעתא ונחתין לעלמא. והסיא נשמתא דילסון סא חולינא כהסיא דאינון קסי קרל כהסיא עלמא. כך סוון עד לא ייתון לעלמא. והסוון חוקקא קדישא דייבס לון רחמן ליה. ואינון ושאסין ויאסתיבין כהסיא נוקבא דתסומא רבא. ונסלי סולקוון תתון [נו] ודחקין שעתא ונחתין לעלמא.

עס כל דא לי זכי לבתר ומכ כתיובתא קמי מלאריס. סוון נפיל סהוון חולקא דליס ממש. סה"ד ג) מס שהיה כבר סוון ואשר להיות כבר סיה. וכתיב ד) מה שהיה כבר נקרא שמו [נח] תאלף כלסו אשתכחא לעילא ויארקון בשמסן. ייתון לעלמא כלסו אשתכחא לעילא ויארקון בשמסן. ורבי שמעון בר יוחאי מן יומא דברא קב"ה עלמא הוה אודמן קמי קב"ה ואשתכח עמי. וקב"ה קרי ליה בשמיה. זכאס חולקיה לעילא ותתא. עליה כתיב ה) ישמח אביך ואמך. אביך זה קב"ה. ואמך זה כנסת ישראל:

ו) רבי יצחק אמר בוא וראה כאשר ברא הקב"ה אדם בשל עפרו במקום המקדש. ובנה את גופו מארבעה צדדים של העולם. שכלם נתנו לו כח. אח"כ השפיע עליו רוח של חיים. כשי"כ ויפח באפיו נשמת חיים וגו'. אח"כ עמד וידע שהוא מלמעלה ומלמטה. ואז השיג וידע חכמה העליונה. כדמיון זה כל אדם שבעולם הוא כולו מלמעלה ומלמטה. וכל אותן היודעים להתקדש בעולם הזה כראוי. כאשר מולידים בן. מושכים עליו רוח קדוש מהמקום שכל הקדושות יוצאות ממנו. ואלה נקראים בניו להקב"ה. לפי שהגוף נעשה בקדושה כראוי. כמו כן נותנים לו רוח המקום עליון הקדוש כראוי. וזה נתבאר. ז) וא"ר יצחק כתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. זה הוא היסוד שהעולם עומד עליו. והוא משקה את הגן. והגן שותה ממנו [ני] וממנו נעשו הפירות. וכל הפירות פורחים בעולם. והם קיום העולם וקיום התורה. ומי הם. אלו נשמות הצדיקים שהם פרי מעשיו של הקב"ה. ולפיכך בכל לילה ולילה נשמות הצדיקים

מראה מקומות א) ליליא ע' ב) אחי סא : א) קבלת ג' ד) עס ר (ס) מלי כ"ג ו) חיי קל : ו) קר סכ :

זיו הזהר

[נו] רוח נפש מצד השמאל : [נח] עוד טרם שהיה בעולם הזה כבר נקרא שמו בעולם ההוא : [נז] פי' שהמלכות מקבלת השפע מן היסוד. וצריך לדעת שבהרבה מקומות בותר נדרש זה הפסוק על הבינה שמקבלת השפע מן התחבא :

לדריקיה סלקן. וכד אמטנן ליליא קב"ס אפי לנתתא דעדן לאסתעשע בכו. במלן. א"ר יוסי בבלאי. בין אינון דמדריסון כהסוה עלמא. בין אינון דיתבין במדוריסון כסאי עלמא. בכלסו תסתעשע דכו קב"ס כפגלוה ליליא. בנין די כפגלוה ליליא כל אינון וכאי קאטו כלסו מתערי למקרי באורייתא ולמסע תוסבתן דאורייתא יסא לתמר דקב"ס וכל אינון דריקיא דבנו נהלא דעדן כלסו ליתין לקיסון. ומוסא דחסד לתסתך עליי ביממא דכתיב (א) ויחם ילוי ה' חסדו ובלילה סירה נמי. וע"ד תוסבתן דסלקין בליליא קמיה דא תוסבתא שלים: ותא חזי עלמא דלעילא אלטרין לאתערותא דעלמא תמא. וכד נסתמוסן דלדריקיא נפקין מהאי עלמא וסלקין לעילא. כלסו מתלכטי כהסורא דלעילא דיוקנא יקר. וכסו קב"ס משתעשע ותאיב לון. דאינון פרי עובדו. וע"ד אקרון ישראל דלית לון נסתמן קדישין בנין לקב"ס. כמה דכתיב בניס חסד ל' אליהם. בניס ודאי איבא דעובדו:

הצדיקים עלות. וכשמניע הצות הלילה בא הקב"ה ללן העין להשתעשע בהם. במי א"ר יוסי בכלם. בין אותן אשר מדורם בעולם ההוא. בין אותן שיושבים במדורם בעולם הזה. בכלם משתעשע בהם הקב"ה בהצות הלילה. לפי שבחצות הלילה כל אותן צדיקי אמת כלם מתעוררים לקרות בתורה ולהשמיע תשבחות התורה. והרי נדרש שהקב"ה וכל אותן הצדיקים שבתוך הנן עין כלם מאזינים לקולם. והוט של חסד נמשך עליהם בניס. שכתוב (א) יוסם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. וע"כ תשבחות העולות בלילה לפניו והו שבחה שלמה. ובוא וראה העולם שלמעלה נצרך להתעוררות העולם שלמטה. וכאשר נשמות הצדיקים יוצאות מעולם הזה ועולות למעלה. כלן מתלבשות באור שלמעלה בצורת הכבוד. ובהן משתעשע הקב"ה ומתאוה להן. שהן פרי מעשיו. וע"כ ישראל שיש להם נשמות קדושות נקראים בניס להקב"ה. כמו שנאמר בניס אמת לה' אליהם. בניס ודאי פרי מעשיו:

ג) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. אמר ר' יוסי כמה חבושים הם ישראל לפני הקב"ה. בתחלה קרא אותם נוי קדוש. שנאמר כי עם קדוש אתה וגו'. אח"כ קרא אותם קודש. שכתוב (ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. מה בין זה לזה. א"ר אבא קודש עליון הוא מהכל. כי כך למדנו כאשר מתחברים כל הקדושות ביחד נקראים קודש. וכלם עולים ונאספים למקום עליון ההוא שנקרא קודש. ולפיכך קדוש קדוש נעשה מהם קודש ישראל. ובשביל שישאר מתעמרים בשלש המדרגות. באשר הן מחוברות יחד נקראים קודש ישראל לה'. שהחכמ"ה היא ראשית. והרי ביארנו ענין תבואתה בה"א. כל אוכליו יאשמו. מהו כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא הרי נדרש שנאמר (ד) ואיש בו יאכל קדש בשגגה. ונאמר וכל זר לא יאכל קדש. וישאר נקראים קודש. לפיכך כל אוכליו יאשמו. א"ר אלעזר הראשית והמיום של הכל נכלל בקודש. חכמ"ה העליונה קודש נקראת. וכאשר מאירה חכמ"ה עליונה הוה גם חכמת שלמה מאירה. כמו שכתוב (ה) ותרב חכמת שלמה. שעמדה השכינה בשלמות. וזה נתבאר. וכאשר היא נתברכת פן היסוד כך נקראת קודש. שהוא סאיר לה בשלמות. וכאשר לא נאורה להתעמר בשלמות. קוראים לה רק רוח הקודש. ואינה נקראת קודש כמו החכמה העליונה. וכאשר מתברכת מזה היסוד. ותניק השפע לכל אותן שלמטה. נקראת אם כמו הבינה העליונה:

ג) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. אמר ר' יוסי כמה חבושין ישראל קמי קב"ס. בקדמיותא קרא לון נוי קדוש. דכתיב כי עם קדוש אתה וגו'. לבתר קרא לון קודש. דכתיב (ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. מאי הכי לאי. א"ר אבא קודש עלמא מכלא. דהכי תנין כד אתחברין כלסו קדוסי כחדא אקרון קודש. וכלסו סלקין ומתכנסין להסוה אתר עלמא דאקרי קודש. ובנין כך קדוש קדוש קודש קודש ישראל כד אתחברין כחדא אקרון קודש ישראל לה'. דאיסי ראשית. וסא אוקימנא תבואתה כס"א. כל אוכליו יאשמו. מסו כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא כל אמת דכתיב (ד) ואיש כי יאכל קדש בשגגה. וכתיב כל זר לא יאכל קדש. וישאל אקרון קודש. בניכ כל אוכליו יאשמו. א"ר אלעזר שירותא וסיומא דכלא אתכליל בקודש. תמ"ס עלמא קודש אתקרי. וכד נסיר דא תמ"ס עלמא חכמה דשלמה נסיר. כמה דכתיב (ה) ומרב חכמת שלמה. דקיימא סיסרא באלמותא. וסא אוקימנא. וכד אתברכא מיסוד סכי קרינן לה קודש. דאיסי אנסיר בשלימו. וכד לא אתהסרא ומתעסרא באלמותא. קרינן לה רוח הקודש. ולא אתקרי קודש כהסוה דלעילא. וכד מתברכא מהאי יסוד. וינקא לכל אינון דלתתא. אתקרי אמא כסטיא דלעילא:

ו) פתח רבי חזקיה ואמר (ז) ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו'. וכאין אינון ישראל דקב"ס אתרעו בכו מכל שאר עמין וקראן קודש. דכתיב קדש ישראל לה'. ויסב לסו חולק לאתחזקא בשמא קדישא בנין דונו באורייתא. דכל מאן דובי באורייתא זבי ציס בקודש. ותנין קמיה דמר מסו קודש. שלימותא דכלא דאקרי תמ"ס עלמא. מהסוה אתר נגיד מסח רבות קדישא כשכילן ידיןן לאתר דאקרי בינ"ס. ומתמן נפקין מצוין ונהלין לכל עבר עד דמיו להאי זמ"ת. [והאי זמ"ת כד אתברכא מאתך עלמא דא דאקרי קודש ואקרי תמ"ס. כתי אתקרי קודש ואתקרי תמ"ס תמ"ס. ולזמין אתקרי רוח הקודש] כלומר רוח מהסוה קודש דלעילא. וכד נפקין

ו) פתח רבי חזקיה ואמר (ז) ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו'. וכאין אינון ישראל דקב"ס אתרעו בכו מכל שאר עמין וקראן קודש. דכתיב קדש ישראל לה'. ויסב לסו חולק לאתחזקא בשמא קדישא בנין דונו באורייתא. דכל מאן דובי באורייתא זבי ציס בקודש. ותנין קמיה דמר מסו קודש. שלימותא דכלא דאקרי תמ"ס עלמא. מהסוה אתר נגיד מסח רבות קדישא כשכילן ידיןן לאתר דאקרי בינ"ס. ומתמן נפקין מצוין ונהלין לכל עבר עד דמיו להאי זמ"ת. [והאי זמ"ת כד אתברכא מאתך עלמא דא דאקרי קודש ואקרי תמ"ס. כתי אתקרי קודש ואתקרי תמ"ס תמ"ס. ולזמין אתקרי רוח הקודש] כלומר רוח מהסוה קודש דלעילא. וכד נפקין

מראה מקומות (א) חלום מ"ב (ב) האינוו לכו: (ג) ירמ"י ב' (ד) ויקרא כ"ב (ה) מלכים א' ס' (ו) אח"י: (ז) יצט"ו ב'

לא כן. שהרי מדרגה אחת הן. והן שנים בחבור אחד. ומדרגה אחת עליונה השולטת עליהן ומתחברת בהן והן בה. היא נקראת נשמה. וכל אותן המדרגות עליות בסוד החכמה. שבאשר אלו נ' המדרגות מתחברות יסתכל האדם בחכמה העליונה. וזאת הנשמה נכנסת בהן והן מתחברות בה. וכאשר הנשמה שולטת או אדם הזה נקרא קדוש. שלם מהכל. שבו רצון אחד להיות רבוק להקב"ה. נפש היא התעוררת כח התחנות. והיא מקושרת בהגוף וזנה אותו. הגוף נאחד עמה והיא מתאחדת עם הגוף. אח"כ מתקנת ונעשית כסא שיוכל לשרות עליה הרוח [סא] בכח ההתעוררת של הנפש הזאת שמתאחדת עם הגוף. ככתוב (ז) עד יערה עלינו רוח מסרום. לאחר שנתקנו שתיהן הן מוכנות לקבל הנשמה [סב] שהרי הרוח נעשה כסא אצל הנשמה שתשרה עליו. וזאת הנשמה היא נסתרת עליונה על הכל. נעלמה של כל הנעלמות. נמצא שיש כסא לכסא. וכסא אצל המדרגה שהיא עליונה עליהן [סג] וכאשר תסתכל באתן המדרגות תמצא סוד החכמה בענין הזה [סד] והכל היא חכמה להשיג כדמיון זה ענינים הנסתרים. כוא וראה הנפש היא התעוררת כח התחנות שנרוב בהגוף. כדמיון אור הנר. שהאור התחנות שהוא שחור נרוב בהפתילה. ואינו נפרש ממנה ואינו מתחלק אלא בה. וכאשר הוא נתקן בהפתילה נעשה כסא לאור עליון הלבן השורה על אותו אור השחור. ולאחר שמתקנים אותן שני האורות נעשה אור הלבן שהוא כסא לאור נסתר החופף עליו. שלא תגלה ולא נודע זה האור השורה על אותו אור הלבן. ואו הרי זה אור בשלמות. יכך הוא האדם שהוא זמים בכל [סה] ואז נקרא קדוש. כמש"כ (ז) לקדושים אשר בארץ המה וגו'. [וכתוב כי עם קדוש אתה לה' אלהיך] כי הוא כדמיון הזה אשר בסוד העליון [סז].

(ג) ואמר רבי שמעון הרי לדנו יש מי שזוכה בנשמה. ויש מי שזוכה בהתעוררת הרוח. ויש מי שאינו זוכה אלא בנפש. כל מי שאינו זוכה אלא בנפש ואינו עובר לעלות יותר. הרי הוא נרוב בצד המומאה הוא. ובאשר הוא ישן אותן צדדים הרעים באים ומתדבקים בו. ומודיעים לו בחלום עניני העולם. מהם שקרים ומהם אמיתים. ולפעמים מתלוצצים בו ומראים לו דברי שקר ומצערים לו בחלום. יע"כ אומרת עכו"ם יש מהם שרואים בחלום דברי אמת. בשביל צד שהוא שמתדבקים בו. וכלם לזמן קרוב. בוא וראה כמותן מינים הרעים יש נ' מדרגות אלה על אלה. מדרגה עליונה שלהם אותן התלויים באויר. מדרגה התחתונה שלהם אותן המלוצצים באנשים ומצערים להם בחלום. לפי שהם כלם מלוצצים ככלבים. ויש מדרגה עליונה על התחתונה הממוצעים כיון מדרגה העליונה והתחתונה. ואלה מודיעים לאנשים דברים מהם טובים ומהם אמיתים. והאמיתים הם כלם רק לזמן קרוב. ומדרגה זו הממוצעת מקבלת הידיעות מהמדרגה של התלויים באויר שהם עליונים יותר. מי שלא זכה יותר

כיו. דהא דרגה חד אינון. ואינון תרין בחבורא חד. וחד עלאה דשלקא עלייהו ומתדבקא ביה ואינון ביה. ומתקריית נשמה. וכלהו דרגין סלקאן ביה. דהכחמה. דכד מתחברין אלין דרגין יסתכל ב"ג בחכמה עלאה. והאי נשמה עיילא ביה ומתדבקן ביה. וכד איסי שלעא כדון הסוא ב"ג אקרי קדוש. שלים מכלא. רעותא חדא לנבי. קב"ה. כפס איסי התעוררת תתאה. ודה סמיכא בנוסא יוגת ליה. גופא אחיד ביה והיא תתאחדת בנוסא. לבתר התקנת והתעוררת כרסיה לאשראה עלה רוח [סא] דתתעוררת דהאי גפס דתתאחדת בנוסא. כמה דכתיב (ח) עד יערה עלינו רוח מסרום. לבתר דמתקני תדווייבו ומינון לקבלא נשמה [סב] דהא רוח התעורר כרסיה לנבי נשמה לאשראה עלים. והאי נשמה איסי סתימא עלאה על כלא. סתימא דכל סתימין. אשתכח דאית כרסיה לכרסיה. וכרסיה לנבי עלאה עלייהו [סג] וכד תסתכל דרגין תשכח רוח דהכחמה ביהו מלה [סד] וכלא הוי חכמה לאתדבקא ביהו גיובא זולין סתימין. תא חוי נפש איסי התעוררת תתאה דתדבקא ביה בנוסא. כגיובא דהאורא דביוגיא. דהאורא תתאה דאיסי אובחא דתדבקת בפתיסה. ולא תתפרש מנה ולא תתקן אלא ביה. וכד תתקן בפתיסה תתעורר כרסיה לנהורא עלאה חוורת דשריה על האי הנהורא אובחא. ולבאר כד מתקנין תדווייבו תתעורר הסוא נהורא חוורת כרסיה לנהורא סתימא. דלא תתחיי ולא תתעורר מאי דשרא על הסוא נהורא חוורת. וכדון נהורא שלים. והכי הוי בר נש דאיסי שלים בכלא [סה] וכדון אקרי קדוש. כד"ל (ז) לקדושים אשר בארץ המה יגו'. [וכתיב כי עם קדוש אתה לה' אלהיך] כיוונא דה ברוח עלאה [סז].

(ג) ואמר רבי שמעון הא תנין איסי מאן רזכי בנשמה. ואיסי מאן דזכי בתתעוררת דרוח. ואיסי מאן דלא זכי אלא בנפש. האי מאן דלא זכי אלא בנפש ולא סליק יתיר. הא אתדבק בהסוא סקרא מסאבא. וכד איסי נשמה אינון סקרין בישין אתיין ומתדבקן ביה. ומודיעין ליה בחלום מלין דעלמא. מנהון כדביין ומנהון קשום. ולזמנין דחייבין ביה ואחויא ליה מלי שקר ולעריין ליה בחלמיה. וע"ד זומין עכו"ם מנהון דמתאן בחלמיהו מלי קשום. בנין הסוא סקרא דמתדבקן ביה. וכלהו לזמן קריב. תא חוי באלין זינין בישין אית ג' דרגין אלין על אלין. דרגא עלאה דילסן סהו דתליין באוירא. דרגא תתאה דילסון אינון דחייבן בביי נשא ולערין להו בחלמיהו. בנין דכלהו חלישין ככלבי. ואיסי דרגא עלאה גלייהו דאינון מעלתי ומתתי. ואלין מודעי ליה לב"ג מלין מנהון כדביין ומנהון קשום. ואינון מלי דקשום כללו לזמן קריב. והאי דרגא תליון דתליין באוירא דאינון עלאלין יתיר. הסוא דלא זכי יותר

מראה כקומות א' ישי' ל"ג ט' תלים ט"ז ג' ויקרא כה.

זיו הזהר

[א] ענין ההתחננות היינו ע"י מעשים טובים: [ב] חיינו אם יזכה יותר ע"י מעשים טובים: [ג] כי הגוף עם נפש הבהמיות כסא לנפש האלהות. נפש האלהות כסא לרוח. והרוח כסא להנשמה: [ד] סוד החכמה הוא ככתוב מבשוי אחזה אלוהי. כי נהג נפש רוח ונשמה הם כדמיון ד' העולמות עשה יצירה בריאה אצילות: [ה] פ"י בנהג נפש רוח ונשמה. כי אין כל אדם זוכה לשלש אלה: [ו] העיקר שיש לראות ולהבין מהו סוד העליון הוא סוד האחדות כמו שהארם דלמטה הוא אחד הגם שבוכיכים ומקשרים בו כל אלו הכחות שונים זה מזה. בן הוא סוד האחדות למעלה:

יותר אלא בנפש. זאת הנפש שואפת להתתקן לקבל רוח. טרם שהרויחה את הרוח יוצא מה שיצא מזה הנפש ומתפשטת בעולם. והיא רוצה לעלות ולא תוכל לעלות יותר אלא עד שפוגעת באותן התלויים באויר. והם מודיעים לה דברים. מהם קרובים ומהם רחוקים יותר. ובאותה המדרגה הוא הולך ומתקשר בחלובו עד שקונה רוח. כיון שקונה רוח אותו הרוח יוצא ומשבר הרים וסלעים. עולה ומתפשט ונכנס בין מלאכים עליונים הקדושים. ושם בשיג מה שמשגיח וצומד ענינים וחוזר למקומו. או זה האדם מקושר בקדושה עד שזוכה בנשמה וקונה אותה. כיון שקנה נשמה היא עולה למעלה מעלה. ושומרי האתמים אין מעבדים לה. והולכת ומתפשטת ונכנסת בין אותן הדדוקים שנצטררים בצדור החיים. ושם תראה עונג המלך ונהנית מן זיו העליון. וכאשר נתעוררת אילת הקדושה ברוח צפון יורדת הנשמה. וזה הזכאי שקנה אותה קם ומתנבך באריה תקוף בתורה. עד שמגיע הבקר. והוא הולך עם אילת הקדושה היא להתראות לפני המלך לקבל חוט אחד של חסד. ומה הוא. זה החוט של אברהם שהוא קנה אותו. שכתוב אם מחוט ועד שרוך נעל. הוא לא רצה ליהנות מאחר כלום ואמר אל מחוט. לכך זכה לחוט הזה של חסד. וזה נקרא חוט של אברהם. וכאשר בא אותו הוכאי עם אילת הזאת. או נתעטר עמה לפני המלך. ורוד אומר למנצה על אילת השחר. זו השכינה הקדושה שנקראת אילת כמו שאמרנו. השחר. זו השירה של כנסת ישראל שאומרים בגלות אלי אלי למה עזבתני וגו'. א"ר שמעון זכאים הם בעלי הנשמה בעלי התורה. בני עבודת המלך הקדוש. וי לאותן הרשעים שאין זוכים להתרבה ברבונם ואין זוכים בתורה. שכל מי שאינו זוכה בתורה אינו זוכה לא ברוח ולא בנשמה. והם דבקים בצד ההוא של מינים הרעים. וזה אין לו חלק במלך הקדוש. ואין לו חלק של קדושה. וי לו כאשר יצא מעולם הזה. שהרי ניכר הוא אצל אותן מינים הרעים. בעלי חוצפה תקופה ככלבים. שלוחי אש הגיהנם שלא ירחמו עליהם:

(א) רבי יוסף פתח (ג) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. וכאים הם ישראל מכל שאר עמים. שהקב"ה קורא אותם צדיקים. שלמדנו מאה ועשרים ושמונת אלפים בעלי כנסים וטובים ופורחים כל העולם. ושומעים קולות האנשים ואוחזים לאותו הקול. כמו שלמדנו שאין לך דבר בעולם שלא יהיה לו קול. והולך ופורה ברקיע ואוחזים אותו בעלי כנסים. ומעלים אותו הקול לרבונם ודנים לו. הן לטוב הן לרע. שכתוב (ג) כי עוף השמים אומר בשעה שהאדם שוכב וישן ונשמתו יוצאה ממנו. היא מעירה בו באדם. ואז דנים לאותו הקול. והו שכתוב (ד) משוככת חיקך שמור פתחי פיך. מה המעם. לפי שהיא מעירה באדם. רבי יהודה אומר כל מה שהאדם עושה בכל יום נשמתו מעירה בו בליילה. בתצות הליכה נשעורה הקב"ה במשפטיו להשתעשע עם הצדיקים בנן העדן. אשרי חלקו של אדם שעומד בשעה שהוא להשתעשע בתורה. שהרי הקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן כלם מאוינים לקולו. והו שכתוב (ה) היושבת בגנים חברים מקשרים לקולך השמיעני. ולא עוד אלא שהקב"ה מושך עליו חוט אחד של חסד. להיות נשמר בעולם. שהרי עליונים

מראה מקומות (א) לך כנ. (ב) יפני (ג) קבלת (ד) מיכס (ה) עיר ח

יתיר אלל כנסת. והאי נפש בעיה לאתחקנה לקבל רוחא. עד לא רוח ליה נפקא מאי נפקא מהאי נפש והתפשט בעלמא. ובעה לסקא ולא יכלא עד דאטרע צבו בלינון דחירא. ואינון מודעין לה מלין. מיסון קריבין ומיסון רחיקין יתיר. ובהסיו דרגא חויל יתחקר בחלמיה עד דקיי רוח. כיון דקנס רוחא הסיו רוחא נפיק ומחבר עדין וסנדין. סליק והתפשט ואטיל בין מלאכי עלאי קדיסי. ותמן ידע מאי דינע ואליף מלין והסדר לאתריה. כדין הוא קסורא דבינן בקדושה עד דכי בנשמה וקני לה. כיון דקנס נשמה היא סלקא לעילא. ויטארי פתחין לא מעכבי לה. ואולא ומתפשטא ועיילא בין אינון דיקיא דלריין בצרורא דחי. ותמן חמי ענוגא דמלאכ ומתהניא מן זיוא עלאה. וכד אפתר אילתא קדישא ברוח לפון נחתא נשמתא. וקס האי זכאה דקני לה ואתנבך כלריה תקיפא בצוריתא. עד דחתי לפרא. ואויל בהסיו חילתא קדישא לאתחואב קמי מלאכ לקבלא חד חוסא דחסד. ומאי חיו. דח חוסא דאברהם דהוא קני ליה. דכתבי חס מחוט ועד שרוך נעל. הוא לא חתבי מאחרא כלים ואמר חס מחוט. זכה להאי חוסא. ודח חקרי חוסא דאברהם. וכד חתי הסיו זכאה בהאי חילתא. כיון אתעטר עמה קמי מלאכ. ודוד קאמר למלאכ על אילת הסחר. דח כנסת ישראל דאתקרי אילת דקאמרון. הסחר. דח סירחא דכנסת ישראל דקאמרי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'. א"ר שמעון זכאין אינון מארי נשמתא מארי דאורייתא. בני שולחא דמלאכ קדישא. וי לחינון חייביא דלא זכאין לאתדבקא במאריהון ולא זכאין בצוריתא. דכל מאן דלא זכי בצוריתא לא זכי לא ברוח ולא בנשמה. ואתדבקותא דילסון בהסיו ספרא דינון ביסין. יהאי לית ליה חולקא במלאכ קדישא. ולית ליה חולקא דקדושה. ווי ליה כד יסוק מהאי עלמא. דחא אשתמוצ הוא לגבי אינון וינין ביסין. מארי תלפוחא תקיפי ככלבי. סליחי דנורא דגייסס דלא מרחמי עלייהו:

(א) רבי יוסף פתח (ג) יעמד כלם לדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. זכאין אינון ישראל זכל שאר עמין. דקביא קרא לון לדיקים. דתיחא מלה ועשרין ותמייה אלפי מארי דגדסין חוילין וסאסין כל עלמא. ושמעין קלא וחדין ליה להסיו קלא. כמה דתנינו לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא. ואולא יתאסא ברקיע וחדין לה מארי דגדסין. וסלקין הסיו קלא למאריהון ודינין לה. הן לטוב הן לרע. דכתבי (ג) כי עוף השמים וילך את הקול וגו'. ואיחתי דינין להסיו קלא. רבי חייה אמר בעשתי דבר נש סכיב ונאס ונשמתיה נפקת מייה. סיא אסידרה ביה צבר נש. וכדון דינין להסיו קלא. סה"ס (ד) מסוככת חיקך שמור פתחי פיך. מאי עבמה. סה"ס דהוא אסידרה צבור נש. רבי יסודס אמר כל מאי דבר נש עביד בכל יומא נשמתיה אסידרה ביה בליילה. כפגנות לילה אהער קב"ה בנמוסי לאתפשט עס לדיקא בנחתא דעדן. זכאה חולקא דבינן דקאיס בהסיו אשתעשע בצוריתא. דחא קב"ה וכל לדיקא דבגנתא דעדן ליה ליהיון לקליה. סה"ס (ה) היושבת בגנים חברים מקשרים לקולך השמיעני. ולא עוד אלא דקב"ה חסך עליה חד חוסא דחסד. למחוי נסיר בעלמא. דחא עלאה

מראה מקומות (א) לך כנ. (ב) יפני (ג) קבלת (ד) מיכס (ה) עיר ח

נקראת ראשית. שנאמר (א) ראשית חכמה יראת ה'. ולפי שישאר נקראים קודש בשלמות הכל לכן כתוב ואנשי קודש יהיו לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. שהרי ישראל שהם השלמות של הכל אין יונקים מצד הדין הקשה. לכלב השליכון אותו. לכלב ודאי שהוא דין החצוף והתקף על הכל. כיון שדין התקוף שורה עליו והטיל וזהם בו (עז) אסור להם לאותן שנקראים קודש. אלא לכלב השליכון אותו ודאי. שהוא דין החצוף דין התקוף יותר מהכל. שנאמר (ז) והכלבים עזי נפש. הוא וראה כשנוכרה נבלה בתורה כתוב בישראל קודש ולא קודש. שנאמר לא תאכלו כל נבלה לנר אשר בשערך תתנה וגו' כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. קדוש ולא קודש. שהרי נבלה מצד של ישראל נעשית. שלא נפסלה בהמה זו אלא ע"י ישראל. והרבה אופנים יש בה בנבלה כמו שביארנו (עז) א"ר שמעון כתוב שם ואנשי קודש תהיו לי. וכתוב כאן כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. לה' אלהיך. לי היה צריך לומר. אלא שם למעלה מעלה. וכאן לעומת השכינה (עז) שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו. ולא קודש. בכאן קדוש למעלה קודש. שנאמר (ז) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה. בה כמו שביארנו (עז) ולכן ואנשי קודש תהיו לי ודאי. ר' יצחק היה יושב לפני רבי שמעון. א"ל הרי כתוב קודש ישראל לה'. וסוף המקרא כל אכליו יאשמו. כמה הכתוב מדבר. א"ל רבי שמעון יפה נאמר כל אכליו יאשמו. והיונו ככתוב ויאכל קודש בשננה וגו'. ובתוב וכל זר לא יאכל קודש. ולפי שישאר נקראים קודש כתוב כל אכליו יאשמו. בא ר' יצחק ונשק ידיו. אמר הלא לא באתי כאן אלא לשמוע דבר זה ד':

אקרי ראשית. דכתיב (א) ראשית חכמה יראת ה'. ומשום דישאל אקרון קודש בשלימו כלל כתיב ואנשי קודש תהיו לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. דהא ישראל דאינון שלמין על כלל לא ינקין מספרה דדינא קשיא. לכלב השליכון אותו. לכלב ודאי דהוא דינא חליטא תקיפה על כלל. כיון דדינא תקיפה שריא עליו ואשיל וזהמא ביה (עז) אסור לכו לאיניו דאקרון קודש. אלא לכלב השליכון אותו ודאי. דאיסור דינא חליטא דינא תקיפה יתיר מכלל. דכתיב (ז) והכלבים עזי נפש. תא חזי כד אדכר נבלה בלוייתא כתיב בישראל קדוש ולא קודש. דכתיב לא תאכלו כל נבלה לנר אשר בשערך תתנה וגו' כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. קדוש ולא קודש. דהא נבלה מספרה דישאל אחפידו. דלא פסיל סאי אלא ישראל. וסניאין גוויין אית בה בנבלה כמה דאוקימנא (עז) א"ר שמעון כתיב חכמה יראת ה' ראשית תהיו לי. וכתיב סכא כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. לה' אלהיך. לי מצטי ליה. אלא סחס לפילא לעילא. והכא סכינתא (עז) דכתיב (ג) ויהי סכסאך כליון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו. ולא קודש. ככאן קדוש ולעילא קודש. דכתיב (ז) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה. בה כמו דאוקימנא (עז) וע"ד ואנשי קודש תהיו לי ודאי. ר' יצחק הוסיף קמיס דרבי שמעון. א"ל סא כתיב קודש ישראל לה'. וסופי דקרא כל אכליו יאשמו. מאי קא מיידי. א"ל רבי שמעון שפיר קא אור כל אכליו יאשמו. אינו דכתיב ואיש כי יאכל קודש בשננה וגו'. יכתיב וכל זר לא יאכל קודש. ומשום דישאל אקרון קודש כתיב כל אכליו יאשמו. אהא ר' יצחק ונשק ידיו. אמר לי לא אסינא סכא אלא למשחם מלס דא סני:

(ה) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. פתח ראש הישיבה ואמר לו דרבי שמעון בן יוחאי. עכשיו רבי אנאה לך סוד אחד. הוא וראה בכל שמטה ושמטה כרוז יוצא למעלה. האספו אנשים ונשים בני השכינה וכל אותן יניקו מחלב ועלו. אז כלם מפשיטים לבושי גן עדן התחתון אנשים ונשים ועורים ונבגנים לתוך הישיבה שברקיע ושמיים בחדות. והעליה שלהם שמה היא שמחה על שמחה. והנע"ר ההוא שמפתחות רבונו בידו עומד יאומר להם כמה דברים חדשים גם ישנים (עז) וכלם יואים שמחה שאין שמחה כשמחה ההיא. אח"כ נבגסין כלם לתוך הרבה וילונים. והרבה היכלות גנונים שם שהם מאירים בנעם ה' מתוך היכל האהבה של הקב"ה. והוה שכתוב (ו) לחוות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. אח"כ פורחים הילדים למעלה והם פורחים למטה החורים למקומותם ומתלבשים כבתחלה. ואשרי העם המקיים לכל הטוב של העולם ההוא:

(ו) כי יהיה בך אביון מאחד אחיך וגו' לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאיך האביון. רבי חייא

מראה מקומות (א) תלים ק"א (ב) יסעי' כ"ו (ג) סס' ד' (ד) יעמי' כ' (ה) טלח קטא: (ו) תלים כ"ז (ז) ויבס רש.

זיו הזהר

(ה) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. פתח רב מחיבתא וא"ל לרבי שמעון בר יוחאי. סתמא רבי יוחאי לך דוא חדא. תא חזי ככל שמטה ושמטה כרוזא פניק לעילא. אפכיטו נוכרין ונשין בני שמימותא וכל אינון יניקו מחלב וסליקו. כדן כלסו מתפססין ונקי דכורין ונשין וסלקין ועללין לנו תחיבתא דרקויפא וחדאן בחדוס. ועלוסין דילסון תמן חדו על חדו. וסכאו נע"ר דמפתח דמאריס בידים קס ואמר לון כמה זלן חדתין ועסקין (עז) וכלהו חמלו חדוס דליח חדוס כססאיו חדוס. לכתר פאלין כלסו לנו כמה פרוכתין. וכמה סיכלין גניזין תמן דאינון כסרין בנעס ס' מנו סיכלא דאסכס דקב"ס. דהא סא דכתיב (ו) לחוות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. לכתר פרחין ינוקין לעילא ואינון פרחין לתתא ומסדרין לדוכסיתו ומתלבשו כדבדקמיתא. וכלה פתח דכל סוכא דססוא פלמא מחכאו:

(ז) כי יסיה בך אביון מאחד אחיך וגו' לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאיך האביון. רבי חייא

(עז) שנטרפה בשדה ע"י היה רעה חסמאה. ובאכילת ישראל טרפה היה נורם פנים גדול עד שמיני חפנם גם לפרגנה שנקראה קודש. כאבן עזרא משפטים כ"ב ל' בביא כשם ר' משה הכהן שהטרפה קשה מתנבלה יעו"ש: (עז) כי יבול להיות שנתנבלה ע"י ישראל בשהיה שאינה ראויה ואין בה טובאת היה רעה. לכן אכילתה עושה פנים רק בהפרגנה שנקראה קודש. כי זה הבלל כל מה שהחמא יוחר גדול מניע פמנו יותר נבוא: (עז) כל מקום שנאמר אלהיך זה הפרט רבו על סרת חלכות ושכינה הקדושה: (עז) תבואתה צירוף תבואת ה'. ואות ה' רבו על הבינה שניב נקראת קודש. כמו הראשית חכמה. כדעת ר' יצחק דלעילא: (עז) זה המלאך מספרין עד הפנינו:

חייא פתח ואמר (א) פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. בוא וראה הקב"ה ברא העולם והשליש עליו את האדם שיהיה מלך על הכל. וזה האדם נפרשים ממנו בעולם כמה מינים. מהם צדיקים ומהם רשעים. מהם טפשים ומהם חכמים. וכלם מתקיימים בעולם עשירים ועניים. וכלם בשביל שיוכו אלה באלה. שיוכו הצדיקים עם הרשעים. שיוכו החכמים עם הטפשים. שיוכו העשירים עם העניים. שהרי בעבור זה זוכה האדם לחיי עולם ונקשר בעץ החיים. ולא עוד אלא שצדקה זו שהיא עושה קיום לעולם. שכתוב וצדקתו עומדת לעד. פור נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר כאשר ברא הקב"ה את העולם הקימו על יסוד אחד. וצדיק שמו [עט] זה הצדיק הוא קיום העולם. וזה הוא המשקה וזו את הכל. שנאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפדר והיה לארבעה ראשים. ומשם יפדר. מהו יפדר. אלא שאותו הסוון והמשקה של הנהר ההוא הכל נוטל זה הגן [ס] ואח"כ מתפורר משקה ההוא לר' צדדי העולם. וכמה הם המצפים לקבל השפע ולהיות ניוון משם. כמו שכתוב עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. ולפיכך פור נתן לאביונים. זה הצדיק. וצדקתו עומדת לעד. זו השכינה הקדושה [פ] שבבעבור זה היא קיימת בהסוד של שלום בקיום השלמות. רשע יראה ובעם. זו מלכות הרשעה של עכרים. בוא וראה מלכות השמים היא בית מדרש להקים כל העניים בתוך צל השראת השכינה. וצדיק זה נקרא נבאי צדקיה [פג] לחן וליוון לכל. בכתוב פור נתן לאביונים. לפיכך נבאי צדקה נוטלים שכר כנגד כלם שנתנו הצדקה :

(ב) רבי אבא פתח ואמר : יש רעה חולה ריאתי תחת השמש עשר שמור לבעלי לרעתו. כמה הם האנשים אטומי לב. לפי שאין עומקים בתורה. יש רעה חולה. וכי יש חולה שהיא רעה ויש חולה שאינה רעה. אלא וראי יש רעה חולה. שלמרנו כי יצא השמאל יוצאים כמה שרי עונשין שבוקעים כאוויר. וכאשר רוצים לצאת הולכים ונשאכים בקליפה הנקבה שנקראת תרום רבה. ואח"כ יוצאים ומתחברים יחד. ובוקעים האוירים ומשוטטים בעולם ומתקרבים אצל האנשים. וכל אחד מהם נקרא רעה. כמש"כ לא תאנה אליך רעה. מהו לא תאנה. לפי שבא בתואנה על האנשים. חולה. מפני מה היא חולה. שכאשר ישכנו על האנשים עושים מהם קמצנים במסוגם. כשבאים נבאי צדקה לנבות. אותה הרעה תמחה בידו. ואומרת לו אל תתן משלך. כשבאים עניים אצלו. היא תמחה בידו. אם הוא בא לאכול ממסוגו. היא תמחה בידו. כדי שסמונו יהיה נשמר לאחר. וכן היום שרעה הזו שורה על האיש הוא כמו חולה. בחולה הזה שאינו אוכל ואינו שותה. וע"כ היא רעה חולה. ושלמה המלך צוה ברחמי ואמר (ד) איש אשר יתן לו האלהים עשר ונכסים וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. שכתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו'. ומהו ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. אי הכי

חייא פתח ואמר (א) פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. תא חזי קב"ה ברא עלמא ואשליש עליו לאדם דיהא מלכא על כלא. והאי בר נש מתפרסן מיני בעלמא כמה זינין. מנסין לדיקיא ומנסין רשעיא. מהוון עמסין ומנסון חכימין. וכלהו אתקיימו בעלמא עמירין ומסכנין. וכלהו בנין למזכי אלין באלין. למזכי לדיקיא עם רשעיא. למזכי חכימין עם עמסין. למזכי עמירין עם מסכנין. דהא בנין כך זכי ב"ג לחיי עולמא והחקשר ב"ג לנא דחיי. ולא עוד אלא דהאי לדיקא דליכו עביד קא"ס לעלמין. דכתבי ולדקתו עומדת לעד. פור נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר כד ברא קב"ה עלמא קא"ס ליה על שמכא חד. ולדיק שמיס [עט] והאי לדיקא חייא קיימא דעלמא. ודא חייא דאסקי וון לכלא. דכתבי ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפדר והיה לארבעה ראשים. ומשם יפדר. מהו יפדר. אלא ההוא מצינא ומסקיא דההוא נהר נטיל דעלמא. כלא [פ] ולבתר אהבדר ההוא חקיא לר' סטרין דעלמא. וכמה חיוון דמלסאן להחקיא ולהחונא מתמן. כד"ר עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. ובנין כך פור נתן לאביונים. דא לדיק. ולדקתו עומדת לעד. דא נכסת ישראל [פח] רבנין כך חייא קיימא ברזא דגלס בקיומא שלים. רשע יראה ובעם. דא מלכות עכו"ס. תא חזי מלכות שמיס חייא כי מקדשא לקיימא כל מסכני בנא ללא דשרותא דשכינתא. ולדיק דא חייא חקרי גבאי לדיקא [פג] למיחן ולמיון לכלא. דכתבי פור נתן לאביונים. בנין גבאי לדיקא נטילי אגרא לקביל כלסו דיהיבי לדיקא :

(ב) רבי אבא פתח ואמר (ג) יש רעה חולה ריאתי תחת השמש עשר שמור לבעלי לרעתו כמה בני נשא חכימין נבא. בנין דלא משהלוי באורייתא. יש רעה חולה. וכי יש חולה דהיא רעה ויש חולה דלא היא רעה. אלא ודאי יש רעה חולה. דתימן מסערה דשמאלא : סקין כמה גרדיני נימוסין דבקען באוירא. וכד בעיין למיפק אליון ואשחאבין ביוקבא דתהומא רבה. ולבתר נפקין ומתחבין כחדא. יבקען אוירין יאשפין בעלמא ומתקרבין לגבייהו דבני נשא וכל חד חקרי רעה. כד"ר לא תאנה אליך רעה. מהו לא תאנה. בנין דחתיא בתסקופא על בני נשא. חולה. אחאי היא חולה. דכד שריא חאי על בני נשא עביד לון קמלנין מממוניסון. אחיין גבאי לדיקא לגביה. האי רעה מחאת בדיה. ואמרת ליה לא תסוק מדיך. אחיין זוכני לגביה. היא מחאת בדיה. אחי הוא למיכל מממוניה. מחאת בדיה. בנין נפסרמא ממוניה לאחרא. ומן יומא שריא חאי רעה פליה דב"ג הוא חולה. כהאי סביב מרע דלא חילי ולא שתי. וע"ד היא רעה חולה. ושלמה מלכא לוח בהכמתא ואמר (ד) איש אשר יתן לו האלהים עשר ונכסים וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו וגו'. האי קרא ללא רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה. דכתבי איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו'. ומהו ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. אי הכי

מראה מקומות (א) תלים ק"ב (ב) נחל ספ. (ג) קהלת ה' (ד) עס ו' (לא)

זו הזהר

[עט] זה ספירת היסוד : [פ] המלכות מקבלת השפע מן היסוד : [פח] שנקראת צדיק. וכשמקבלת שפע היסוד נקראת צדקה : [פג] לפי עושה מן צדיק צדקה :

אין זה העושר ברשותו של זה האיש. אלא אם היה נכרם ולא יעובדו האלהים לאכול ממנו הייתי אומר כך. אבל לא ישליטנו כחוב. יען כי הוא האמין לרעה היה וגאחו בה. לא השליטו הקב"ה על העושר שתכנע תחתיו. על שהוא כחר ברעה ההיא וגאחו בה. וכל דרכיו כמו חולה שאינו אוכל ואינו שותה. ולא יקרב למסונו. ולא יוציא ממנו. ונעשה שומר על מסונו עד שהוא יוצא מן העולם. ויבוא אחר שהוא בעליו ויקחנו. וע"כ שלמה המלך צוה ואמר. עושר שומר לבעליו ולרעתו. מי הוא בעליו. זה האחר שירש אותו. ולמה זכה זה האחר להיות בעליו של העושר ההוא. לפי שזה הראשון האמין לרעה ההיא ובחר בה ונדבק בה. לפיכך זה האחר שלא נדבק ברעה ההיא זכה להיות בעליו של העושר ההוא. ויש"כ לרעתו. כלומר בשביל רעתו שהיה נדבק בה הרחיקו זה האחר לעושר ההוא: (א) עוד פתח רבי אבא ואמר (ב) יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם. יש רעה. זו היא תנבורת הרעה של הלב. שרעה לשלום בדברי עולם הזה. ואינו משגיח בעניני עולם ההוא כלום. ומפני מה היא רעה. מקרא שלאחריו יוכיח. שכתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ויכנסים וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. מקרא זה קשה. כיון שכתוב ואינו חסר לנפשו שכל אשר יתאוה. מדוע ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. שהרי אינו חסר לנפשו כלום. אלא סוד הוא זה. וכל דברי שלמה המלך הם מלובשים בענינים אחרים. כדברי התורה שהם מלובשים בספורי עולם הזה. בוא וראה אע"פ שאנו צריכים להסתכל גם בהלבוש. אבל פשט מקרא זה כך הוא אומר. אדם ההולך בעוה"ו יקבץ עושר. הוא לבעבור שיוכה בו לעולם הבא. ויהיה נשאר העושר אצל הקרן. מהו קרן. זה שהוא קיום העולם. שהוא המקום לצדור בו הנשמות [פנ] לפיכך צריך האיש להשאיר עושרו אצל קרן ההוא. וזה הקרן יקבל אותו לאחר שיצא מעולם הזה. לפי שזה הקרן הוא עץ הדיים של העולם ההוא. ואין עוטרם בעולם הזה אלא אותן הפירות היוצאים ממנו [פנ] וע"כ אדם הנוכה אוכל פירות שלו בעולם הזה. והקרן קיימת לו לעולם ההוא וזכות בו בחיים העליונים שלמעלה. ומי שמטמא עצמו ונכסו. אחר תאות גופו ואין חסר לנפשו הבהמית ולגופו כלום. ועץ חיים ההוא נשאר ריק. ואינו משים לבו לנגדו ביראה לבעבור שיקבל אותו למעלה. או ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. היינו זכות בעושר הזה [לעולם הבא]. ודאי איש אחר יאכלנו. כמשי"כ (ג) יבין וצדיק ילבש. לפיכך צריך האדם לראות שיוכה בעושר זה שנותן לו הקב"ה לעולם הבא. ואז אוכל ממנו הפירות שלו בעולם הזה. ויהיה נשאר העושר אצל קרן ההוא לעולם האחר. שתהיה נשמתו צרורה בצרור החיים: (ד) רבי יוסי פתח (ה) ראיתי את כל המעשים שנעשו

מראה מקומות (א) כעלתך קים: (ב) קפלת ר' (ג) אינו כ"ו (ד) כעלת גפ. (ה) קפלת א' שניעשו

דן הוזהר

לאו הוא ברכותיה דבר נס. אלא מי חסר כתיב ולא יעובדו האלהים לאכול ממנו הייתי אומר הכי. אבל ולא ישליטנו כתיב. דבנין דהוא הימניו להסיח רעה ואחיד בה. קב"ה לא שלטו עליה לאתכנעא תמותיה. על דהוא אחרעי כהיה רעס ואחיד בה. וכל ארמוי כשכיב מרע דלא אכיל ולא שתי. ולא קריב לתמותיה. ולא אפיק מניה. ונעיר ליה עד דהוא יפיק מעלמא. וייתי אחרא דהוא בעליו ויפול ליה. וע"ד שלמה מלכא לוח ואמר. עושר שומר לבעליו ולרעתו. מלך בעליו. דא אחרא דירית ליה. ולמה זכה סלי אחרא לתהוי בעליו דהוא עושרא. בנין דהוא קדמאה הימין להסיח רעה ותתרי בה ומתדבק בה. בנין כך הוי אחרא דלא מתדבק כהיה רעה וזי לתהוי בעליו דהוא עושרא. סה"ד לרעתו. כלומר בנין רעתו דהוא מתדבק בה רוח הוי אחרא להסוה עושרא: (א) תו פתח רבי אבא ואמר (ב) יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם. יש רעה. דא אימי תוקפא ביטול ללכא. רבעי להספאה במלי דהאי עלמא. ולא אשגח במלי דהסוה עלמא מדי. ואמאי אימי רעה. קרא דכתריה חוכא. דכתיב איש אשר יבן לו האלהים עושר ויכנסים וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. אמי ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. דהא אינו חסר לנפשו כלום. אלא רוח חייה. וכל מליו דשלמה מלכא מתלבשן אינון במליו אחריו. כמלי דאורייתא דאינון מתלבשן בספורי עלמא. תא חזי אע"ג דרעין להסתכל בלבושא. ששאה דהאי קרא הכי קאמר. דבר נס חזיל כהאי עלמא ויסיב ליה קב"ה עושרא. בנין יזויי ביה לעלמא דתמי. וישתאר לגבי קרן. מהו קרן. הסוה דהיו קיים. דהיו אסר לתלררע ביה נשמתה [פנ] כנ"כ בעי להסתאר עושריה להסוה קרן. והאי קרן יקבל ליה כתר דיעוק מסאי עלמא. בנין דהאי קרן הוא אינלג דמי דהסוה עלמא. ולא קיימא כהאי עלמא אלא הסוה איבא דנסיק מניה [פנ] וע"ד איבא דיליה אכיל כ"כ דזכי כהאי עלמא. והקרן קיימא ליה להסוה עלמא למזכי ביה בחיין עליון דלעילא ומאן דסאיב גרמיה ואתמשך כתר גרמיה. וית חסר לנפשיה ולגרמיה כלום. והסוה אינלג אשתאר. ולא סייב יקבליה בדחילו בנין דיקבל ליה לעילא. כדון ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו. למזכי כהאי עושרא [לעלמא דתמי]. ודאי איש אחר יאכלנו. כד"א (ג) יבין ולדיק ילבש. כנ"כ בעי כהאי עלמא עושרא דהיה ליה קב"ה לעלמא דתמי. וכדון אכיל מניה איבא דיליה כהאי עלמא. וישתאר לגביה הסוה קרן לעלמא אחרא. להסוה לרורא בלרורא דמי:

(ד) רבי יוסי פתח (ה) ראיתי את כל המעשים שנעשו

[פנ] זהו מרת צדיק יסוד עולם עלמא דרבורא. העושה צדקה עם המלכות עלמא דרובא שנקראת צדק ועניה. ע"י השפע ששפיע בתוכו לכן מרת כגנר מרת אדם העושה צדקה בעולם הזה עם העניים וזכה לאחר מותו שתהיה נשמתו צרורה בנאות צירור החיים שנקרא קרן: [פנ] הפירות היוצאים ממנו זו השפע ששפיע למלכות המלחקה השפע לעולם הזה בפרטיות:

שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה
 הולך ודאשתלק בחכמתא יתיר על כל בני עלמא היך
 אמר דכל עובדין הכל ורעות רוח. יכול חוף מעשה
 הצדקה. והא כתיב (ח) והיה מעשה הצדקה שלום. אלא
 הא חוקיות כל המעשים שנעשו תחת השמש כתיב. אלמי
 מעשה הצדקה דחיו לעילא מן שמא. והנה הכל
 הכל ורעות רוח. מאי קא מיירי. מי תימא הכל הכל כמה
 דאוקומא דחיו ברוח דחכמתא. כד"א סבל הכלים אמר
 קבלת. ואינון הכלים קיומא דעלמא דלעילא ותתא.
 מאי תימא ביהמי דכתיב הכל הכל ורעות רוח. אלא
 הכי חוקיות והכי הוא. תא חזי בשמא דעובדין
 מתכשרן לתתא. ובר נה אשתדל בפולחנא דמלכא קדישא. האי
 מנה דעביד הכל אהעביד מניה לעילא. וליה לך הכל לית
 מי קלא דליק ואתערט לעילא. ואתעביד סניגורא קמי
 קב"ה. וכל חינון עובדין דאשתדל ביה בר נה ללאו
 חינון פולחנא דקב"ה. האי מלך דעביד הכל יתעביד מניה
 ואילא וספאת בעלמא. וכד נשקת בשמיה דבר נה
 דכתיב (ג) ואת נפש אייביך יקלענה בתוך כף הקלע.
 מחן יקלענה. והוא הכל דמגלגל ליה סחרייה בעלמא.
 בנין דכל חינון דמתעבידין תחת שמא דלאו חינון פולחנא
 דקב"ה סבל יתעביד מנייהו. ואיבו תבירא דרוחא דמתבר
 לרוחא דליק ונחיה ומתגלגל בעלמא. ה"ס"ד הכל ורעות רוח.
 אבל ה"ס"ה מנה דחיו פולחנא דמאריה סליק לעילא מן
 שמא. ואתעביד מניה הכל קדישא. וזה הוא זרעא דזרע
 בר נה ביהוה עלמא. ומאי שמיה. לזקה. דכתיב (ג) זרעו
 לכם לזדקה. האי מדבר ליה לבר נה כד תפוק בשמיה מניה.
 וסלקא ליה ביהמיה דכבוד דלעילא אשתכח. לאתגררא
 בלדורא דחיי. ה"ס"ד (ד) וסלך לפניך לזקן. בנין דכבוד
 לך לסלקא לך לאתר דאקרי כבוד ה'. דכתיב כבוד
 ה' יאספך. כל חינון נשמתין דההוא הכל קדישא מדבר
 לכו. והוא דאקרי כבוד ה' כניש לון בגייה ואתגרירן ביה.
 וזה אקרי גייהא דרוחא. אבל אחרא רעות רוח אקרי. וזכרון
 חינון דליקא דכל עובדיהו לעילא מן שמא. וזרעין
 זרעא דלזקה לחיוי עלמא דחיי. וע"ד כתיב (ה) וזרעה
 נכס יראי שמי שמש לזקה ונו' :

השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' ולא
 תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא.
 (ו) פתח רבי שמעון ואמר. (ז) תפלה לעני כי יעטף ולפני
 ה' יספך שיהו. כל תפלות ישראל תפלה. והפלת העני
 עליונה מכלן. מה הטעם. לפי שתפלתו עולה עד כסא
 הכבוד של המלך ונתעשר בראשו. והקב"ה משתבח
 בתפלה הזאת בודאי. תפלת העני נקראת תפלה. כי
 יעטף. עטוף זה אין הוא עטוף של כסות. שהרי אין לו.
 אלא כתוב כאן כי יעטף. וכתוב שם (ח) העטופים ברעב.
 ולפני ה' יספך שיהו. שתתקבל לפני רבוננו. חו היא
 לרצון לפני הקב"ה. לפי שהעולם מתקיים בו כאשר אין
 נמצאים מקיימי עולם אחרים בעולם. וי לזה שאותו העני
 יצעק עליו לרבוננו. לפי שהעני קרוב למלך יותר מכלם.
 שנאמר (ט) והיה כי יצעק אלי ושמתני כי תנון אני.
 ולשאר בני העולם פעמים שומע ופעמים אינו שומע.
 מה הטעם. לפי שמדרונו של המלך הוא באותו כלים
 נשברים. שכתוב (י) ואת דכא ושפץ רוח. וכתוב קרוב
 ה' :

שנעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה
 הולך ודאשתלק בחכמתא יתיר על כל בני עלמא היך
 אמר דכל עובדין הכל ורעות רוח. יכול חוף מעשה
 הצדקה. והיה כתוב (ח) והיה מעשה הצדקה שלום. אלא
 הרי ביארו כל המעשים שנעשו תחת השמש כתוב. לא
 כן מעשה הצדקה שהוא למעלה מן השמש. והנה הכל
 הכל ורעות רוח. מה ענינו. אפשר תאמר הכל הבל כמו
 שביארנו שהוא כבוד החכמה. כמש"כ הבל הכל כמו
 קהלת. ואותן הבלים הם קיום העולם שלמעלה ושלמטה.
 איך יובן מה שכתוב כאן הכל הכל ורעות רוח. אלא
 כך יתבאר וכן הוא. בוא וראה בשעה שהמעשים טובים
 הם למטה. והוא מתייע בעבודת המלך הקדוש. דבר
 זה שעושה נעשה ממנו הבל למעלה. ואין לך הבל שאין
 לו קול העולה ונתעטר למעלה. ונעשה סליק טוב לפני
 הקב"ה. וכל אותן המעשים שמתיע בהם האדם ואין
 הם עבודת הקב"ה. דבר זה שעושה נעשה ממנו הבל
 שהולך ומשוטט בזה העולם. וכאשר תצא נשמת האדם
 הבל ההוא מגלגל אותו בעולם כאבן בכף הקלע. כמו
 שכתוב (ג) ואת נפש אייביך יקלענה בתוך כף הקלע.
 לפי יקלענה. הבל ההוא שמגלגל אותה סביבו בעולם.
 מי שכל הדברים שנעשים תחת השמש שאינם עבודת
 הקב"ה הבל נעשה מהם. והוא שבר הרוח שמשבר לחרוץ
 העולה ויורד ומתגלגל בעולם. הה"ד הכל ורעות רוח.
 אבל דבר ההוא שהוא עבודת רבוננו עולה למעלה לא
 השמש. ונעשה ממנו הבל קדוש וזה הוא זרע שזורע
 האדם בעולם ההוא. ומה שמו. צדקה. שכתוב (ג) זרעו
 לכם לצדקה. זה מנהג לו לאדם כאשר תצא נשמתו ממנו.
 ומעלה אותה למקום שכבוד העליון נמצא. שתהא צרורה
 בצרור החיים. וש"כ (ד) והלך לפניך צדק. כשביעל לנהל
 אותך להעלותך למקום שנקרא כבוד ה'. שכתוב כבוד
 ה' יאספך. כל אותן הנשמות שהבל הקדוש הוא מנהל
 להן. זה שנקרא כבוד ה' מאסף אותן בתוכו ונצרות בו.
 וזה נקרא נחת רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח. וכאבי
 הם הצדיקים שכל מעשיהם למעלה מן השמש. וזרעיהם
 זרע הצדקה לזכות לעולם הבא. וע"ד כתוב (ה) וזרעה
 לכם יראי שמי שמש צדקה ונו' :

השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' ולא
 תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא.
 (ו) פתח רבי שמעון ואמר. (ז) תפלה לעני כי יעטף ולפני
 ה' יספך שיהו. כל תפלות ישראל תפלה. והפלת העני
 עליונה מכלן. מה הטעם. לפי שתפלתו עולה עד כסא
 הכבוד של המלך ונתעשר בראשו. והקב"ה משתבח
 בתפלה הזאת בודאי. תפלת העני נקראת תפלה. כי
 יעטף. עטוף זה אין הוא עטוף של כסות. שהרי אין לו.
 אלא כתוב כאן כי יעטף. וכתוב שם (ח) העטופים ברעב.
 ולפני ה' יספך שיהו. שתתקבל לפני רבוננו. חו היא
 לרצון לפני הקב"ה. לפי שהעולם מתקיים בו כאשר אין
 נמצאים מקיימי עולם אחרים בעולם. וי לזה שאותו העני
 יצעק עליו לרבוננו. לפי שהעני קרוב למלך יותר מכלם.
 שנאמר (ט) והיה כי יצעק אלי ושמתני כי תנון אני.
 ולשאר בני העולם פעמים שומע ופעמים אינו שומע.
 מה הטעם. לפי שמדרונו של המלך הוא באותו כלים
 נשברים. שכתוב (י) ואת דכא ושפץ רוח. וכתוב קרוב
 ה' :

מראה מקומות (א) יעני ל"ב (ב) שמואל א' כ"ה (ג) הושע י' (ד) יעני ל"ב (ה) מלאכי ג' (ו) יחזקאל י' (ז) תלמי ק"ב (ח) איכה ב' (ט) שמואל ב' (י) יעני ל"ב

ה' לנשכרי לב. לב נשכר וגדכה אלהים לא תבוה. מכאן
 למדנו מי שמבייש לפני שכישי השכינה. שכתוב ואית
 דכא ושפל רוח. וכתוב ה' כי ה' יריב ריבם וגו'. לפי
 שהאפטרופים שלהם תקיף ומושל על הכל. שאינו נצרך
 לעדים. ואינו נצרך לדיון אחר. ואינו נוטל משכונ כדיון
 אחר. ואינו משכונ הוא נוטל נשמת האדם. בכתוב
 (ג) וקבע את קובעיכם נפש:

(ג) רבי אבא פתח ואמר. תפלה לפני כי יעסוף
 ולפני ה' ישפך שיחו. שלשה הם שכתוב בהם תפלה.
 אחד כמשה. ואחד כדוד. ואחד בעני שנבלל בהם ונ. הכר
 בהם. ואם תשאל האם כתוב (ד) תפלה לחבקוק הנביא.
 הרי ארכה הם. אלא חבקוק לא כשביל תפלה היה.
 ואע"פ שכתוב בו תפלה. שכן והוריה זה להקב"ה על
 שהחיה אותו ועשה עמו נסים ונבירות. שהרי כן השונמית
 הוא היה. אבל ג' הם שנקראים תפלה. תפלה למשה
 איש האלהים. תפלה זו שאין כמות בבן אדם אחר.
 תפלה לדוד. תפלה זו הוא תפלה שאין כמות במלך
 אחר. תפלה לפני. היא תפלה מאותן ג' תפלות. איו
 חשובה מכלן. הרי אומר הפלת העני. תפלה זו קודמת
 להפלת משה. וקודמת לתפלת דוד. וקודמת לכל שאר
 תפלות שבעולם. מפני מה. לפי שהעני לו לב נשכר.
 וכתוב קרוב ה' לנשכרי לב וגו'. העני עושה המיד
 תרעומות על הקב"ה. והקב"ה מאוין ומקבל דבריו. כשהוא
 מתפלל תפלתו פותח כל חלונות הרקיעים. וכל שאר
 התפלות העולות למעלה רוחה אותן עני ההוא בעל לב
 נשכר. שכתוב תפלה לפני כי יעסוף. כי יתעטף היה
 צריך לומר. מהו כי יעסוף. אלא שהוא עושה איחור לכל
 הפלות העולם [פה] שאין נכנסות עד שתפלת העני
 נכנסת. והקב"ה אומר ויאתרו כל התפלות. ותפלת העני
 תתקדם ליכנס אצלו. לא נצרך לי כאן בית דין שידרנו
 כינונו לפני ויכנסו כל תרעומותיו. אני והוא בלכדנו.
 והקב"ה מתחרד בלכדו כמותן התרעומות שכתפלה הו.
 שכתוב ולפני ה' ישפך שיחו. לפני ה' וראי. כל חילות
 השמים שואלים אלו אלהי. כמה הקב"ה עוסק למה הוא
 פונה. ומשיבים שהוא מתחרד בתשווקה בכלים שבורים
 שלו. כלם אין יודעים מה שנעשה סאותה תפלת העני
 ומכל אותן תרעומות שלו. שאין ניהח לפני אלא כאשר
 שופך דמעות כתרעומותו לפני מלך הקדוש. ואין ניהח
 להקב"ה אלא כאשר מקבל אותן הרעמות ונשפכות לפניו.
 וזו היא התפלה שעושה עמוף לכל תפלות העולם. משה
 התפלל תפלתו ונתעכב כמה ימים בתפלה הזאת. דוד
 ראה שכל החלונות וכל שערי השמים כלם סוכנים
 להפתח לפניו. ואין בכל תפלות העולם שהקב"ה יאווין
 מיד בתפלת העני. כיון שראה כך עשה עצמו עני
 ואביון. פשט כנדי מלכות וישב כארץ בעני ואמר תפלה.
 בכתוב ה' תפלה לדוד הטה ה' אונך ענינו. ואם תשאל
 מדוע. לכעבור כי עני ואביון אני. א"ל הקב"ה לדוד.
 וכי אין אתה מלך ומושל על מלכים תקיפים. ואתה
 עושה עצמך עני ואביון. מיד סבב תפלתו כאופן אחר.
 עוב דבר אביון ועני ואמר שמתה נפשי כי חסד אני.
 הכל היה בו כדוד. וע"כ נצרך לו לאדם המתפלל תפלתו
 שיעשה

ה' לנשכרי לב. לב נשכר וגדכה אלהים לא תבוה. מכאן
 מינון מאן דנויף במסכנא נייף בשכינתא. דכתיב ואית
 דכא ושפל רוח. וכתיב ה' כי ה' יריב ריבם וגו'. בנין
 דאשכרשא דילתין תקיפא ומושל על כלל. ולא אלפרדין
 מהדי. ולא אלפרדין לדיינא המיחא. ולא נשיל מסכנא כשאר
 דיינא. ומאי מסכנא נפיל. נשמחין דבר נש. דכתיב
 (ג) וקבע את קובעיכם נפש:

(ג) רבי אבא פתח ואמר. תפלה לפני כי יעסוף
 ולפני ה' ישפך שיחו. תלה מינון דכתיב בסו תפלה.
 מד סוס משה. ומד סוס דוד. ומד עני דלחכליל בסו ולחחכר
 בסו. ואי מיחא אלא כתיב (ד) תפלה לחבקוק הנביא.
 סא חרבע מינון. אלא חבקוק לאו בנין תפלה סוס.
 ואע"פ דכתיב ביה תפלה. תוסבחתא וסודאס חייב לקב"ס על
 לחיחא ליה ועבר עמיס נסין ונבוין. דהא ברית דסונמית
 סוס. אבל ג' מינון דלקרון תפלה. תפלה למשה
 איש האלהים. תפלה דא דלית כנינים בבר נש אחרא.
 תפלה לדוד. תפלה דא חייב תפלה דלית כנינים במלכא
 אחרא. תפלה לפני. תפלה חייב מינון ג' תפלות. מאן
 חייבא מכלהו. הו מיחא תפלה לפני. תפלה דא קדמת
 לתפלה דמשה. וקדמת לתפלה דדוד. וקדמת לכל שאר
 ללוין דעלמא. מאי טעמא. בנין דעני חייב תפלה לכל
 וכתיב קרוב ה' לנשכרי לב וגו'. מסכנא עביד תפלה
 קב"ס בקב"ס. וקב"ס אלוית וסונע חלוני. כיון
 דללי ללויתא פתח כל כיון רקייעין. וכל שאר
 ללוין דא סלקין לעילא דמי לון יהוה מסכנא תפלה
 לבא. דכתיב תפלה לפני כי יעסוף. כי יתעטף
 מצעני ליה. מהו כי יעסוף. אלא חייב עביד עשופא לכל
 ללוין דעלמא [פה] ולל גאלין עד ללויתא דלית
 שאלת. וקב"ס אמר יתעסוף כל ללוין. וללויתא דא
 חישול לגבאי. לא בעינא סכא בי דינא דירודנו.
 כיננא. קמאי ליוסו תרעומין דליים. אלא וסא בלחודנא.
 וקב"ס אחיידו בלחודו בליוון תרעומין דכסאי ללויתא.
 דכתיב ולפני ה' ישפך שיחו. לפני ה' ודאי. כל חילי
 שיחא גאלין חילין לחילין. קב"ס במאי אתעסק במאי
 אשתדל. חמרין אחיידו בתפלותא במאלין
 דליים. כלסו לא יענו מאי אתעביד מהאי ללויתא דמסכנא
 ומכל מינון מורעמין דליים. דלית תפלותא למסכנא אלא כד
 שפך דמעוי בתרעמיס קמי מלכא קדישא. ולית תפלותא
 לקב"ס אלא כד מקבל לון ולושרין קמיס.
 ודא חייב ללויתא דעביד עשופא לכל ללוין דעלמא. מסס
 ללי ללויתא ואתעכב כמה יומין בסאי תפלה.
 דוד חמא דכל כיון וכל תרעי שיחא כלסו ומינין
 למסתחא למסכנא. ולית בכל ללוין דעלמא דקב"ס אלוית
 מיד כללויתא דמסכנא. כיון דחמי סאי עבד גרמיס עיני
 ומסכנא. פשט לבושא דמלכותא ויחייב בחרעא במסכנא ואמר תפלה.
 דכתיב ה' תפלה לדוד הטה ה' אונך ענינו. ואי מיחא
 אמאי. בנין כי עני ואביון אני. א"ל קב"ה לדוד.
 ומאי מלכא אבא וסלישא על מלכין תקיפין. ואת
 עביד גרמך עני ואביון. מיד אסדר ללויתא בגוונא אחרא.
 סבב מלס דלבוין ועני ואמר שמתה נפשי כי חסד אני.
 כלל סוס בים כדוד. וע"כ אלפרדין ליה לבני דללי ללויתא
 למעבר

מראה מקומות א' עשיל כי כ' ט סס א בלק קלה. ד' חקוק ג' ס' תלים פ"ז

זו הודר

[ספ] על דרך הכתוב והיה העשופים ללבן:

למטבד גרמיה עני. בנין דמיטול ללוטיה בכלל דכל עניי. דהא כל נכורי תרעין לא שבקין סכי למיטל כמה דשבקין למסכנין. דהא בלא רשותא עאלין. ופי עיבד ב"ב גרמיה וכו' רשותיה תדיר כמסכנא. ללוטיה סלקא ואערעט באינין ללוטין דמסכנין. אהמכרת בכו וסיק: בדידיהו. ובכלל דילסון עלתא ואהקבלת ברעותא קמי מלכא קדישא:

א) שבעת ימים תאכל עליו מלוח לחם עני. ר' חייא ור' יוסי הוו אזלי באורחא. א"ר יוסי לר' חייא בכל זמנא דלולין באורחא ולענין באורייתא קב"ה מרמיס לן נסין. והשתא אורחא דא אריך לן נתעסק באורייתא וקב"ה יודוג בהדן. פתח ר' חייא ואמר כתיב שבעת ימים תאכל עליו מלוח לחם עני. עני כתיב. סאי מלס אהערו בם חכריא. אבל תא חזי כד הוו ישראל בתלמיס הוו ברשותא אחרא. וכן בעא קב"ה לקרבא לין לגביה יסב לון אחר דלחם עני. מלח עני. דא דוד מלכא דכתיב ביה (ג) כי עני ואביון אפי [טו] והסאי לחם עני אקרי מלס. כוקבא בלא דכורא מסכנותא הוי. אהקריבו לגבי מלס בקדמיתא. כיון דקריב לון יתיר טייל לון קב"ה בדרנין אחרנין. ואהמכר דכורא כנוקבא. וכדין מלס כד אהמכרת דכורא אקרי מלו"ס בתוספת וא"ו. כמה דכתיב (ג) כי המלו"ס הזה. ב"ב מלס בקדמיתא ולבחר מלו"ס [טו] עד דהוו אזלי שמעו חד קלא דלחר. סופסרף דקשנין עקימון באורחא. ספי לעילא. לא תחתון בקוספרא דקשרא לתתא. א"ר יוסי שמע מינס דקב"ה בעי לגשרא אורחא. סליק לעילא יעאלו כהד פולא בין סרנין תקיפין. אמרו הואיל וקב"ה בעא באורחא דא מלס חתמא נחמי. או ניסא אחרים לן. אזלי ויתבי גבי בקיעי דסנדא. סליק לון חד בר נש. תיובו. א"ר יוסי מלח אנת. אמר מאכשו ארקא אלא. א"ל ותמן אית בני כאל. אמר אין ורעין וחלדין. ימניסו כחיו אחרא משנין מנחי [פח] יסליקנא גביבו למנדע מנייכו מלי שמא דארעא דאתון בה. א"ל ארץ [פט] בנין דהכא ארץ החיים שריא. דכתיב (ד) ארץ ממונה ילא לחם. מהאי ילא לחם. בשאר ארעא לא ילא לחם. ופי נסיק ללא משבעת המינים איבו. אדככי עאל לאתריס. תיובו. אמרו ודאי קב"ה בעי לאתערא לן במלס דא. א"ר חייא ודאי על סאי קרא דאמרת דכירנא דלוליסנא מסכנין חד מלס עלאס כפסח. דיבב לון קב"ה לישראל לחם דא מארעא דמי. ולבחר לחם מן השמים לחם דמנא. וכה אוקימנא מלס. ואולג סא כדא"ר שמעון (ה) דארקא איבי דהא מלינין שבע ארעין דלתתא. ובסהוא אחר אית בני בני דקין. דלכחר דאתתרך מעל אפי ארעא נחית לתמן ועביד תולדות. ואשתבש תמן דלא ידע כלום. ואיבי ארעא כפילא דאתכפל מחסוכא ונהורא. ולית תמן תרין ממון שליטין די שלטין דא בחסוכא ודא כנהורא. ותמן קמרוגא דא כדא. ובשעתא דנחית קין לתמן אשתתפו

שיעשה עצמו כעני. כרי שתכנס תפלתו בכלל של כל העניים. שהרי כל שומרי השערים אין מניחים כך ליכנס כמו שמניחים לעניים. שהרי בלי רשות הם נכנסים. ואם האדם עושה עצמו ומשים בקשתו תמיד כעני. תפלתו עולה ופוגעת באותן התפלות של עניים. מתחברת בהן ועולה עמהם. ובכלל שלהן נכנסת גם היא ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש:

א) שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני. רבי חייא ורבי יוסי היו מהלכים בדרך. א"ר יוסי לרבי חייא בכל פעם שאנו מהלכים בדרך ועוסקים בתורה הקב"ה עושה לנו נסים. ועכשו דרך זה עוד רחוק לנו נעמוק בתורה והקב"ה יתחבר עמנו. פתח ר' חייא ואמר כתוב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני. עני כתוב. דבר זה נתעוררו בו החכמים. אבל כוא וראה כשהיו ישראל במצרים היו ברשות אחר. ובשרצה הקב"ה לקרבם אליו נתן להם המקום של לחם עני. איזה עני. זה רוד המלך שכתוב בו (ג) כי עני ואביון אני [טו] ולחם עני הזה נקרא מצה. נקבה בלי זכר עניות היא. נתקריבו ישראל אצל מדרגת מצה בתחלה. כשרצה לקרבם יותר הכניסם הקב"ה במדרגות אחרות. ונתחבר המדרגה של חיות זכר בהמדרגה של בחי' נקבה. ואומדרגת המצה כשנתחברת בבחי' זכר נקראת מצו"ה בתוספת וא"ו. ככתוב (ג) כי המצוה הזאת. לפיכך בתחלה מצה ואח"כ מצוה [טו] עד שהיו מהלכים שמעו קול אחד שאמר. שרים יושבי אוהלים נתעקבו בדרך. הסירו מכאן ולכו למעלה. אל תרדו במצרים הפתוחים שתחת ההרים. א"ר יוסי שמע מינה שהקב"ה רוצה לישובו דרכנו. עלו למעלה ונכנסו כהר אחד בין הרים קשים. אמרו הואיל שהקב"ה רוצה שנלך בדרך הזה דבר חדש נראה. או שיקרה לנו איזה נס. הלכו וישבו אצל מערה שבהר. עלה אליהם איש אחד. ויתמחה. א"ר יוסי מי אתה. אמר מאנשי ארקא אני. א"ל וכי יש שם אנשים. השיבו יש וזורעים וקוצרים. ומהם בתמונה אחרת משונים ממני [פח] ועליתי אצלכם להודיע לכם מה שם האדמה שאתם בה. א"ל ארץ [פט] לפי שכאן ארץ החיים שורה. שכתוב (י) ארץ מנוה יצא לחם. מכאן יוצא לחם. בשאר האדמה אין יוצא לחם. ואם יוצא לא משבעת המינים הוא. בתוך כך חזר ונכנס למקומו. ויתמחה. אמרו ודאי שהקב"ה רוצה לעורר לנו בדבר הזה. א"ר חייא ודאי על מקרא זה שאמרה נזכרתי שלמדתי מאבי וקני דבר עליון אחד בפסח. הוא שנתן להם הקב"ה לישראל לחם הזה מארץ החיים. ואח"כ לחם מן השמים הוא לחם המן. הרי נתבאר הענין. וזה מתאים כמו שא"ר שמעון (ה) שארקא היא אחת מאותן שבע ארצות שלמטה. ובמקום שהוא נמצאים בני בניו של קין. שלאחר שנגרש מע"פ מני האדמה ירד שמה והוליד תולדות. ונתחשבש שם שלא הבין כלום. וזאת הארץ היא כפולה שנתכפלה מן השך ואור. ויש שם שני סמונים מושלים השולטים זה בחשך זה באור. ושם היו מקמריגים זה בזה. ובזמן שירד קין שמה נשתתפו

מראה מקומות א) וילא קני. ב) תלים פ"ג (ג) דכריס ל' (ד) חיוב כ"ח (ה) כלאשית *

זיו הזהר

100) כי שורשו מרת המלכות המורג עם המלכות. ועיין נעשה מן מצ"ח מצו"ה: [פח] דחיינו בשני ראשים שבך הם תושבי ארקא כנוכר כזהר בראשית (ט: ז): [פט] פ"י על שם מפשלת מרת המלכות שנקראת ארץ. אבל מצד חלק העולם נקרא תב"ל. כנוכר כזהר ויקרא (י:):

נשתתפו זה עם זה. והשלימו יחד. וכל רואיהם יכירום שהם תולדות קין. וע"כ הם בשני ראשים כשל שני נחשים.. ואלה שני המכונים פורחים ומוטטים בכל העולם ושבים למקום. והם מעוררים אותן בני בניו של קין ברוח של יצר הרע להוליד תולדות. השמים השולטים שם אינם כשמים האלה. ואין שם הארץ מצמתה בכך אותן השמים ועו קציר כאלה. ואינם מתגלגלים כאלה אלא בכמה שנים ומנים — :

רועה הגמא

א) ועשית חג שבעות לה' אלהיך. מצוה זו לעשות חג שבעות. בכתוב ועשית חג שבעות לה' אלהיך. שבעות. לבעבור שנכנסו ישראל לסוד החמשים יום שהם שבעה שבועות. ובקרבן העמר נתבטל יצר הרע שבורה מהאשת ח"ל [ג] וכאשר אינו מתקרב שמה נדבקים ישראל בהקב"ה. והוא מתבטל מלמעלה ומלמטה. ולפיכך נקרא באופן הזה עזרת. על שיש בו במזל יצר הרע [ג] ולכן לא נכתבו בו בקרבן זוסף הטאת כבשאר מועדים שכתוב בהם שער עזים אחר הטאת. ואז כל האורות נאספים להאשת ח"ל. ולפיכך נקרא עזרת [ג] חג שבעות. ולא נכתב כמה הם. אלא בכל מקום שנאמר טמם השם נדרם שהם מן שכעה [ג] ונאמר שבעה שבועות תספר לך. ולמה כתוב חג שבעות בלבדו [ג] אלא כך יצרך שבעות טמם להכיל שלמעלה ושלמטה [ג] שהרי בכל מקום שאלו שלמטה נתעוררים. אף כך אלו שלמטה נתעוררים עמהם. ע"כ שהיה שלמה המלך לא היו נתגלים [ג] כיון שבא שלמה עשה מהם זרם. שכתוב ב) שבעת ימים ושבעת ימים. זה הוא פרט. בוסן אחר כלל. חג שבעות טמם. לא נצרך לאדם אחד לעשות מהם פרט. מלבד שלמה. לפי שאותן שבעת הימים שלמטה לא האירו בשלמות עד שבא שלמה. ואז עסדה מרת המלכות בשלמות באותן שבעת הימים. וכאן חג שבעות טמם. לפי שהיו נבללים אותן שלמטה בשלמעלה. ולא האירו כמו בימי שלמה. ע"כ ר"ם :

ו) ושמתח בתך אתה ובתך וגו' יהלוי יהגד והיתום והאלמנה אשר בשעריך. פתח רבי שמעון ואמר כל מי ששמת באותן מועדים ואינו נתן חלקו להקב"ה. רע עין שטן שהוא אוחז ומקטרן עליו ומסלק לו מן העולם. וכמה צרות על צרות מסבב לו. חלקו של הקב"ה הוא לשמה לעניים כפי מה שיכול לעשות. לפי שהקב"ה בימים האלה בא לראוה אותן כלים שבורים שלו. ונכנסם אליהם ורואה שאין להם במה לשמור. בוכה עליהם ועולה למעלה לחריב העולם. באים בני הישיבה לפניו ואומרים. רבון העולמים הלא רחום

מראה מקומות א) אמור לו ב) מלכים א' ח' ג) נבאית :

ויי הודר

אשתתפו זה עם זה. והשלימו יחד. וכל רואיהם יכירום שהם תולדות קין. וע"כ הם בשני ראשים כשל שני נחשים.. ואלה שני המכונים פורחים ומוטטים בכל העולם ושבים למקום. והם מעוררים אותן בני בניו של קין ברוח של יצר הרע להוליד תולדות. השמים השולטים שם אינם כשמים האלה. ואין שם הארץ מצמתה בכך אותן השמים ועו קציר כאלה. ואינם מתגלגלים כאלה אלא בכמה שנים ומנים — :

רעיא מהימנא

א) ועשית חג שבעות לה' אלהיך. פקודה לה לעשות חג שבעות. דכתיב ועשית חג שבעות לה' אלהיך. שבעות. על דמאלו ישראל לרזח דחמטין וימין דלינון שבעה שבועות. ובקרבנא דעמר נתבטל יצר הרע דערקת מאשת ח"ל [ג] וכד תמן לא אפקריב מתדבקן ישראל בקב"ה. ואיכו נתבטל מעילא ומתתא. ובני"כ אקרי בגוונא דא עגרת. דאית ביה בשול יצר הרע [ג] וע"ד לא כתיב ביה כחוסף חמטת כשאר ומיין דכתיב כהו שער עזים אחד חמטת. וכדון כל נהורין אמתכשו לאשת ח"ל. יבני"כ עגרת [ג] חג שבעות. ולא כתיב כמה לינון. אלא בכל אחר דאתמר טמם טמא נריס דלינון מן שבע [ג] וכתיב שבעה שבועות תספר לך. ואח"כ כתיב חג שבעות בלחודי [ג] אלא הכי אלפקריב שבעות טמם לאכללא עילא ומתא [ג] דהא בכל אחר דליין מתערי. אלין אף הכי מתערי עמסון. עד לא סוס שלמה לא סו אסתגין [ג] כיון דאתא שלמה עבד מניחו פרט. דכתיב ב) שבעת ימים ושבעת ימים. דא איכו פרט. בזמנא דאתא כלל. חג שבעות טמם. ולא אלפקריב לבי"כ אחרא למעבד מנסון פרט. בד שלמה. בנין דלינון שבעה וימין דלמתא לא נהירי בשלימו עד דאתא שלמה. וידון קיימא סיכרא באלמוסא בלינון שבעה ומיין. ויבנה חג שבעות טמם. בנין דאתכללו תתאי בעילא ולא אנסירו כיומי דשלמה. ע"כ ר"ם :

ו) ושמתח בתך אתה ובתך וגו' יהלוי יהגד והיתום והאלמנה אשר בשעריך. פתח רבי שמעון ואמר כל מי ששמת באותן מועדים ואינו נתן חלקו להקב"ה. רע עין שטן שהוא אוחז ומקטרן עליו ומסלק לו מן העולם. וכמה צרות על צרות מסבב לו. חלקו של הקב"ה הוא לשמה לעניים כפי מה שיכול לעשות. לפי שהקב"ה בימים האלה בא לראוה אותן כלים שבורים שלו. ונכנסם אליהם ורואה שאין להם במה לשמור. בוכה עליהם ועולה למעלה לחריב העולם. באים בני הישיבה לפניו ואומרים. רבון העולמים הלא רחום

א) שמה כורתה מפני נבירתה : א) והשם עצרת מלשון עצירה שנקצר בו כח שפלת יצר הרע : ב) כאן נדרש עצרת מלשון אסיפה. שזאספסם בו לשלכות הארת האורות מכל הספירות והעולמות : ג) מ"י מהארץ עולה הבינה שנקרא שבעה. כי הבינה כוללת שבע ספירות עד מלכות. וזהו שכתב רמ"א מן המסוק שבעה שבועות ויום הגזין הוא עצרת על שם הארת נ"ן שערי בינה : ד) מ"י ולמה נכתב חג שבעות טמם. שיש להשוב על שם הארת המלכות שנקראת נ"כ שבעה. כי היא ספירה הז' מן ו' ספירות ימי הבנין : ז) אכן מתוך שבאמת ספירות בו שתיהן הבינה והמלכות ולכן נכתב טמם חג שבעות : ח) מ"י ספירות בנין המלכות לא היו נתגלות. אלא שהמלכות היתה בבחינת נקירה בלבד עד ימי שלמה :

רחום וחנון אהקריאת. יתגוללו רחמך על בניך. אומר להם ובי עלמא לא עבדת ליה אלא על חסד. דכתיב (א) כי אחרתי עולם חסד יבנה. ועולם רק על חסד קיימא. אחרתי קמיא מלאכי ענלי. רבון עלמא הא פלניא דאכיל ודוי ויכול למעבד שיבו עם מסכני ולא ישיב לון מידי. אחי יהוה מקשרנא ותבע רשו ודקף אבתייהו דהסוה בר נש. ומסבב ליה עקו על עקו וסליק ליה מעלמא. (ג) א"ר חיילא כתיב (ג) יש מפור ונוסף עוד. מהו מפור. כד"ל פור נתן לאביונים. מהו ונוסף עוד. דאחוסף בכלל. נוסף עוד בעומרא. וניסף עוד בחיי. האי קרא הכי מבדעי ליה. יש מפור ויוסף עוד. מהו ונוסף. אלא הסוה אחר דשתי ביה מיתה הוא גניס ליה דיתוסף מחיים דלעילא. דארוספא ליה. א"ר יוסדה א"ר חיילא קרא לאסיד דכל מאן דיהיב למסכני אהער אינלא דחיי לאוספא על הסוה אינלא דמותא [ז] וכדון אשכחתי מייס ימדי לעילא. ובר נש דגריס דא. בשעתא דאלקריין ליה. הסוה אינלא דחיי איהו קאים עליה. וסוה אינלא דמותא אגין עלוי. ובג"כ כתיב ונוסף עוד —

(ד) **שליש** פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך. א"ר אלעזר כד חמי בר נש לדיקיא או זכאין די צדרא ואהערט צדו. ודאי אינון אגפי שכנינא. ואחאי אקרין אגפי שכנינא. בגין דשכינתא אסתמרת בגווייהו. איסי כסתימו ואינון באגנליא. בגין דשכינתא אינון דקריבין לה אקרין פניס דיליה. ומאן אינון. אליו דאיסי אסתמרת כהדיירו לאתחוסא (גבי מלכא עלאה. ה) רבי יוחנן אמר תניין מאי דכתיב שלוש פעמים בשנה. בגין דבשו תליא מהימנותא [ז] יראה כל זכורך. אחאי כל זכורך. א"ר אלעזר כל זכורך ממש [ט] בגין דתניין ברכתא ממזועא דנחלא [ק] מכלא תניין כל בר ישראל דתתגור בני לאתחוסא קמי מלכא קדישא בגין דכסיל ברכתא ממזועא דנחלא. סה"ד ברכתא ה' אלסיך אשר נתן לך. (וכתיב יראה כל זכורך את פני ה' אלסיך) [קא] זכאה חולקתין דישראל מכל אשר עמין. וזנא תלה סליקו ישראל למנח חגא ויתעברו עבויס כהדיירו. והסוה שחא לא אשכחא ברכתא בעלמא אקו שאליו לרב המנונא סבה אמר להו חמיתון סימנא בקדמיתא כהאי אמרו ליה סימנא חמיתן דכד הבנא אהתם כל ארמין אסתיתו מתיא. ועננא יתסובא אשכחא דלא יכלין למשך כל אינון דסליקו לתמן. ועוד בשעתא דעאלנא לאתחוסא אסילו שמיא אסתשכו ואתגניזו. אחרניס רב המנונא ואמר להו ודאי או איה בינייכי בני סא דלא התגורו. או עבויס סליקו כהדייכי. דא לא אשכחנא דההיא שעתא בר מלינון ישראל דתתגורו. ובהאי את קדישא מסתכל קב"ה וצריך לון לשחא אחרא סליקו. וסליקו אינון עבויס דאתערבו כהדיירו. כד סוו אכלין קרבניה וסוו חלאן חמו לאינון עבויס דתפסאן בקושרייהו לקומרא דיתכלא [קכ] אשגחו

(ד) **שליש** פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך. א"ר אלעזר כאשר רואה אדם צדיקים או זכאים שברוך הוא ופוגע בהם. ודאי שהם פני השכינה. ומפני מה נקראים פני השכינה. לפי שהשכינה נסתרת בתוכם. היא בהסתרה והם בהתגלות. לפי שהשכינה אותן הקרובים לה נקראים פנים שלה. ומי הם. אלו שהיא נתקנת עמהם להתראות אצל מלך העליון. (ה) רבי יוחנן אמר הרי למדנו המעום מה שכתוב שלוש פעמים בשנה. לפי שבהם תלוייה התאונה [נא] יראה כל זכורך. מפני מה כל זכורך. א"ר אלעזר כל זכורך ממש [נב] לפי שמקבלים ברכה מנביעת הנחל [ק] מכאן למדנו כל בר ישראל שנימול צריך להתראות לפני הקדוש. בשביל שיקבל ברכה מנביעת הנחל. ושי"כ כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך. (וכתוב יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך) [קא] אשרו חלקם של ישראל מכל שאר העמים. פעם אחת עלו ישראל לחנו את חג ונתערכו עבדים בנייהם. ובשנה ההיא לא נמצאה ברכה בעולם. באו ושאלו לרב המנונא הזקן. אמר להם הראיתם איזה סימן בתחילת עלייתכם. אמרו לו ראינו סימן שכאשר חורנו משא היו כל הדרכים חסרים מים. וענן וחשבות נמצא שלא יכלו ללכת כל אותן שעלו שמה. ועוד בזמן שעלינו להתראות אפילו השמים נחשכו וירגזו. נתבהל רב המנונא ואמר להם ודאי או שיש ביניכם אנשים שאינם נימולים. או שעבויס עלו עמכם. שהרי אין נתברכים בשעה ההיא מלבד אותן ישראל הנימולים. ובהו אות בריה קודש מסתכל הקב"ה ומברך אותם. בשנה השניה עליו. ועלו עמדם גם אותן העבויס שנתערכו בנייהם. כשהיו אוכלים הקרבנות והיו שמחים ראו לאותן עבויס שתופסים בקשריהם למקום המנוסה של הכותל [קכ] השניחו

כראה מקובצות ט' תינים פ"ט ט' נפתח קנ: ג' פלי י"א ד' הריפוס קנב: ט' פשטיים קנב. זיו הודר

כראה מקובצות ט' תינים פ"ט ט' נפתח קנ: ג' פלי י"א ד' הריפוס קנב: ט' פשטיים קנב.

[נא] פי' שגורם שהעולם שפע ע"פ תפארת למלכות: [נב] כי הני רגלים הם כנגד אכרתם יצחק ויעקב. חסד נבזרה ותפארת. וזו יסוד האמונה שהעולם מתנהג ע"פ חסד ריון ורחמים: [נא] לא מסבשות וכוון אלא מסבשות וכו: [ק] פי' מספירת היסוד ותפארת עלמא דרבנרא ע"י תמלכות עלמא דנוקבא: [קא] ה' אלהיך מורה על כ"י המדרגות תפארת ויסוד עם המלכות. עלמא דרבנרא עם עלמא דנוקבא: וקנו הרבה חלוצי נקמות דתקות יש כאן. ונ"ל שנירמא ון נבונה תיא. שנתחלפה אות תי"ז לשי"א. ובמקום דמשכחן צ"ל דתפסאן. ונח נתחלפה אות פ' לאות ט'. ובמקום לקומרא רבותלא. כי יאנע האחריות פירכות לתתחלף בנקל

אשמו כסו דכלסו מבכין ואינון לא ברכו. אמו ואמרו מלס לבי דינא. אמו שליו לון ואמרו. האי דאלתון מולקא דלכין זמן קורבנא סוס. לא סוס בדייהו. בדקו יאשכחו דליונו עכרס וקשלו לון. אמרו בריך רמנא דשייב לעמיס. דודאי לית ברכתא שריא אלף בישראל ועטא קדישא בני מהימנותא בני קאס. וכהיא סמא אשכחא ברכתא בעלמא בשלימו. פתחו ואמרו (א) אך דקיס יודו לשמך יסכו ישרים את פניך. בריך ס' לעולא אמן ואמן:

השנינו עליהם בעת שכלם מברכים והם לא ברכו. באו והנידו הרבר לבית דין, הובאו לפניהם שאלו להם ואמרו. זה החלק שלכם שאכלתם מאיזה קרבן היה. לא ידעו להשיב. בדקו ומצאו שהם עכרס הדגום. אמרו בריך הרחמן שהציל לעמו. שבדואי אין הברכה שורה אלא בישראל ועט הקודש בני האמונה זרע אמת. ובאותו השנה נמצאה הברכה בעולם בשלמות. פתחו ואמרו (א) אך צדיקים יודו לשמך ישוב ישרים את פניך. בריך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת ישפטים

ישפטים ישרים תתן לך בכל שעריך וגו'. ושפטו את העם משפט צדק. (ג) רבי יהודה פתח ואמר. מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי. ובתוב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. בוא וראה דוד שהוא מלך ישראל וצריך לדון העם לנהל את ישראל כרועה ינהג עדרו. שלא יסורו מדרך האמת. הרי בלילה כתוב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. והיה עוסק בתורה ובתהלות הקב"ה עד שהגיע הבקר. והוא היה מעורר השחר. בכתוב (ג) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. וכשהגיע היום אמר מקרא הזה. מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי. מה כל היום היא שיחתי (א) אלא סבאן למדנו. שכל מי שמתניע בתורה להשלים הדין על אמתתו. כאלו קיים התורה כלה. לפיכך אמר כל היום היא שיחתי (ג) בוא וראה כיום התניע בתורה להשלים הדינים. ובלילה היה עוסק בשירות ותשבחות עד שהגיע היום. מה הטעם שעסק כל היום להשלים הדינים. בשביל להכיל שמהל בימיו (ג) ובלילה. בשביל להכיל מדרגת הלילה במדת היום:

צדק צדק תרדף. א"ר הוקיה ואת מרת הצדק אין בה ותרנות כלל (ד) אף כך מי שדן לחבירו אינו צריך לעשות לו ותרנות מן הדין כלל. רק בצדק שלא ישניח על החמים. כמו שכתוב (ה) בצדק תשפט עמיתך. סאוני צדק בלי ותרנות לצד זה או לצד זה. למי שנותן ולמי שמקבל:

(ו) **לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלהיך.** א"ר שמעון אצל מזבח. וכי למעלה ממנו או במקום אחר. מה תורה. אלא בוא וראה אשה כאשר מחוברת עם בעלה נקראת על שם בעלה. איש אשה. צדיק צדק. צבי צביה. אף כך אש"ר זה בעל האשה. היא נקראת על שם בעלה אשרה. וע"כ כתוב (ו) לבעל ולאשרה. ולפיכך כתוב לא תטע לך אשרה כל עץ אצל

(ז) **צדק צדק תרדף.** א"ר חוקיה סאי לדיק לית בים וותרנותא כלל (ד) אוף סכי מאן דלדין לחבירי לא אלמריד למעבר ליה וותרנותא מן דינא כלל. אלא בלדק דלא יסנח לרחימו. כמה דכתיב (ה) בלדק תשפט עמיתך. תאווי לדק בלא וותרנו לסאי סקרא ולהאי סקרא. למאן דיהיב ולמאן דחקבל:

(ו) **לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלהיך.** א"ר שמעון אצל מזבח. יכי לעילא מניס או באמר אחיזא מאן סריי. אלא הא חוי אחתא כד אחתברת כבעלס אחקריאח על סם בעלס. איס אש. לדיק לדיק. לבי לביס. אוף סכי אש"ר דא בעלה דאחא. וליאי אחקריאח על סוס בעלס אשרה. וע"כ כתיב (ו) לבעל ולאשרה. ולפיכך כתיב לא תטע לך אשרה כל עץ אצל

מראה מקומות (א) תלים ק"ט (ב) ואלה נו. (ג) תלים י"ד (ד) בלק קנט. (ה) יקרא י"ט (ו) בנאחית פט. (ז) פנכים ב' כ"ז

זיו הזהר

מסובן. והענין הוא שראו להם כשנצרכו לקטנים שתפטו אבר הוכרות למקום מכוסה שבכותל. והיו ניכר משפטים עצמן שלא יראו אחריים וכוותן שאינו ניסוליס. לכן התחילו לחקור ולהשניח בהם וראו שאינם מברכים ברכת הובה. או תבינו האמת: **פרשת ישפטים** (א) פ"י אך אפשר כך. והלא היה צריך כיום לנתח המלכות: (ב) פ"י שכיום עסק בחלבה לנתח כל עניני המלכות על פ"י דיני התורה: (ג) עסק המשפטים והדינים הוא בחינת שפאל וחיים הוא בחינת יסין. וכן עסק שירות והשכחות בהשתוקקות אחכה והשתוקקות הנפש היינו בחינת יסין ותלילה היא בחינת שפאל: (ד) צדק היינו שם סות המלכות הנחנת

אצל מוכח ה' אלהיך. כנגד מקום אותו מוכח ה'. שהרי מוכח ה' הוא עומד על זאת [ה] וע"כ כנגדה לא תטע לך אשרה אחרת. ובוא וראה בכל מקום כל אותן עובדי השמש נקראים עובדי הבעל, ואותן העובדים להלבנה נקראים עובדי אשרה, וע"כ כתוב לבעל ולאשרה, ואשרה נקראת על שם בעלה אשרה. אם כן למה נתבטל שם הזה [ו] אלא אשרה על שם הכתוב באשרי כי אשרוני בנות. והלא אין מאשרים אותה שאר עמים, והעמידו אחרת תחתיה [ו] ולא עוד אלא שכתוב [ה] כל מכבדיה הוילוח, ולפיכך נתבטל שם הזה, וגם כדו שלא יתגברו אותן שאר העמים עכ"ם העובדים לאשרה [ח] ואנו קוראים לה מוכח אדמה שהיא מארמה [ט] שנאמר מוכח אדמה תעשה לי:

על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה וכו'. (ג) א"ר חייא כמה יש לו לאדם לשמור דרכיו בעולם הזה וללכת בדרך אמת. לפי שכל מעשי האיש נכתבים לפני המלך ונרשמים לפניו, והכל בחשבון. שומרי השערים עומדים ומעידים. עומדים ותובעים דין, נשיאים ודיינים עומדים לקבל העדות, ואותן המציעים את המענות מתלחשים, ואין ידוע אם יפנו לימין ואם ישמאלו לשמאל, שהרי כאשר רוחות האנשים יוצאים מעולם הזה הרבה מקסרונים יש שמתיצבים לפניהם, וכרוזים יוצאים הן למען הן לרע כפי מה שיוצא מן הדין, שלמדנו בהרבה דינים נידון האדם בעולם הזה, בין בחייו בין לאחר מותו, שהרי כל דבריו בדין הם, הקב"ה תמיד ברחמנות, ורחמו על כלם, ואינו רוצה לדרון האנשים כפי מעשיהם, כי כך אמר דוד, אם עונות חשבר יה ארני מי יעמד.. אם העונות רבים עד שעלו אצל המדרגות שנקראות אב ואם.. מדרגה אחת יש שנשוב אליה, שכל הרפואות סמנה יוצאות, היא תרם עלינו, ומי היא, כלי [ו] מ"י יעמד בוראי, ככתוב (ג) כי גדול כים שברך מ"י ירפא לך -:

סדר הדין של ת"ח בישיבה שלמעלה

וכן דרכה של אותה הישיבה שלמעלה, כאשר מבניסים שמה רוח איש לדין, כרוח יוצא ומכרוח, כל בני הישיבה התכנסו לנדרן הנסתר, ובית דין מתאספים, ואותו רוח האיש עולה על ידו שני סמונים, כיון שנכנס נקרב אצל עמוד אחד של שלהבת להט העמוד שם, ונתעמף ברוח האויר הנושב בעמוד ההוא [ה] והרבה הם שומעלים אותם שמה למשפט, לפי שכל אותן העמלים בתורה ומחששים בה חירושים, מיד נכתבים אצל בני הישיבה אותן הדברים, או כל אותן בני הישיבה באים לראות חירושו, אותן שני הסמונים יוצאים ומעלים אותו לאותו הישיבה שלמעלה, והוא יקרב מיד אצל עמוד ההוא

אלל מוכח ה' אלהיך, לקבל את דסקו מוכח ה', דהא מוכח ה' איש קיימה על דא [ה] וע"ד לקבלה לא תטע לך אשרה אחרת, ותא חוי ככל את כל אינון פלתי שמא חקרין עובדין וכו' וכו', ואינון דלחין לסיהרא איקרין עובדי אשרה, וע"ד כתיב ובעל ולאשרה, ואשרה חקרין על שום בעלה אשרה, אי הכי אחי תפטר שמה דא [ו] אלא אשרה על שום דכתיב באשרי כי אשרוני בנות, והא לא אשרה שאר עמין, וקיימי אחרת תחותה [ז] ולא עוד אלא דכתיב [ה] כל מכבדיה היילוס, ובג"כ תפטר שמה דא, וכנין ללא יתקפון אינון שאר עמין עובדי דעבדי לאשרה [ח] וקרין לה מוכח דלתי מחדמה [ט] דכתיב מוכח אדמה תעשה לי:

על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה וכו'. (ג) א"ר חייא כמה אית ליה לביי ללסתמא דרחי כסאי עלמא ולמחך כחורה קשוס, בגין דכל עובדי דב"ג כתיבין קמי מלכא ורשימין קמיא, וכלא כתיבא, נסורי תרעי קיימין וסדין, קיימין ותכטי דינא, הריסין ודייני קיימין לקבלה סכדומא, ואינון דטעני סענא תרמין, ולא ידע אי יסכין מימינא ואם ישמאלו תשמאלא, דהא כד רוחי בני נשא נפקי מהאי עלמא כמה אינון מקסרנין דיימין קיימי, וכרוזין נפקין הן לסכ סן לביס כסוס מאי דנסיק מן דינא, דמניא כמנה דיינן תמין בר נש כהאי עלמא, בין בחייו בין לאחר, דהא כל מלוי דינא אינון, וקב"ה תדיר ברחמיה, ורחמיו על כלם, ולא בני לדינא בני נשא כסוס עובדיסין, דהכי אמר דוד, אם עונות חשבר יה ארני מי יעמד.. אם חוכין סניאין עד דסלקין לגביי, אבא ואמא.. דרגא חדא אית דנסדר לגביי, דכל אסותין מניה נפקין, איש יתס עלן, ומאן איסו, כ"י [ו] מ"י יעמד ודאי, כד"ה (ג) כי גדול כים שברך מ"י ירפא לך -:

סדר הדין של ת"ח בישיבה שלמעלה

וכן ארחי דהסיא, תמיכה דרקייעא, כד עיילי ליה לרוחא דבר נש לדינא, כרוח נפיק ואכרוי, כל בני תמיכה עולו לאדרא סמירא, וכי דינא תכנסי, והסול רוחא דב"ג סלקא על ידא דתמין ממין, כיון דאלא קריב לגבי חר עמודא דלהלכות, תלסא דקיימה תמן, ואינלס כרוחא דלירא דנכ"ש כהסול עמודא [ה] וכמה אינון דסלקין לון תמן, בגין רכל אינון דתשמדלי כלוריפא ומחדי כה חדוסי, מיד אכתוב לגבי בני תמיכה אינון תמין, כדון כל אינון בני תמיכה תמין למחמי ליה, אינון ממין נפקין וסלקין ליה להסיא תמיכה דרקייעא, מיד קרב לגבי הסול עמודא

מראה בקומות (א) אינה א' (ב) כק קס: (ג) אינה ב'

ויו הזהר

(א) פי' שהסובב סבל הארת המלכות, ועבורת הקרבנות גורם ליתרה עם התארי"ת, ואשרה אצל הסוכה היינו שפחה כי תירש נבירחה, שזה מעלה חיבת ביתר, אבל האמת שגם במקום אחר אסור: (ב) פי' למה נבטל שם זה מן השכינה ומלכות: (ג) זו אשרה של קליפת הנקבה רמוסאה: (ד) שבעא תקרא שם השכינה ומלכות דקדושה אשרה יתגברו ע"ז עובדי אשרה וקליפה: (ה) פי' שהמלכות היא כוללת של אדמ"ה, כי א"ר של אדמ"ה כמו א"ר דאח"ד, דהיינו כתר (מלכות), מ"ה דאדמ"ה היינו שם מ"ה אורח דאצילות מרכז המאחד כל הספירות, גם יש לפרש בונתו שאדמה הוא שם נקבה מן אדמ, כלומר מלכות לעונת תאמרת, ולפי"ז מוטב היה לגרוס דאיתי מאדם, והבונתו יבחר: (ו) אב ואם היינו חכמה וכינה, כ"י דסו על הבינה סקור התשובה שביאית רפואה לעולם, ככתוב ולכבו יבין ושכ ורפא לו: (ז) אלא האויר רשם מעמף לרוח התלמיד חכם ונעשה לו כמו גוף וד':

ההוא ונתעטף שם. נכנס לשיבה ורואים אותו החידוש. אם הוא ענין כראוי וכאי הוא. וכמה עמדות נוצצות מעטרים לו כל בני השיבה. ואם זה ענין ור הוא או צו לאותה בושה. רחמים אותו לחוץ והוא עומד אצל העמוד עד שמכניסים אותו לדין. הרהסן יצילנו. ויש אחרים שמעלים אותם שמה כאשר הקב"ה מחולק עם בני השיבה. ואומרים בני יוכה. הרי פלוני יוכיח הדבר. או מעלים אותו שמה ומוכיח אותו הדבר בין הקב"ה ובין בני השיבה [ינ] ויש אחרים שמעלים איתם שמה לדין ודנים אותו שם בענין הצריך כדור וליבון ע"י שקיל הדת. א"ל ר' יוסי א"כ נמצא שנפטר האדם בלי דין נסתלק מזה העולם. ואם בדין נסתלק מזה היה נידון שם פעם אחר. א"ל כך למדתי וכך שמעתי. שהלא ודאי שכדין נסתלק האדם מזה העולם. אבל מרם שמכניסים אותו למחיצתם של הצדיקים מעלים אותו לדין. ושם נידון באותה השיבה שלמעלה. ושם עומד אותו המסונה של ניהגם לקטרג. וכאי הוא מי שזוכה שם בדין. ואם לא. אותו המסונה של ניהגם נופל אותו בשעה שמוסרים אותו בידו. ומקלע אותו משה למטה כמי שקולע אבן בכף הקלע. שכתוב (א) ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ומשליכו לניהגם לקבל עונשו כפי מה שנידון:

רועה הנאמן

(ג) ע"פ מי התורה אשר יודוך וגו'. אמר רועה הנאמן הרבה מקראות יש שבעלי המשנה הם מרבים ומסמטים בהם. כמו ריבה ומיעט [גורעין ומוסיפין ודורשין] אף כך מרבים אל תקרא מה אלא סאה. כמו כן אל תקרא ושנתם אלא ושלשתם. וגרש מזה שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. כנוצר בקדושין. כמו כן ביום כלות משה. כלת נדרש בו. אפשר תאמר שזה נדרש מנה מקראות. ביצר. מן אליף ב"ת [ינ] [החילוף] אותיותיהן] שהם אין לרשות להוסיף או לגרוע אות מסנה שהיא הוא"ו. או להחליף אות וי באות אחרת. אבל היא כתוב כלות מלא בתורה. ומי נתן להם רשות לגרוע אות מסנה שהיא הוא"ו. וגם אין פאן תיבה שתוכל להתחלף על פי אליף ב"ת. אלא שעל אלן תיבות החסרות שהן מלאות. ומלאות שהן חסרות. ועל כן הפירושים שאפשר לעשות לקשט הכלה בתכשומים שלה [יד] צוה הקב"ה לעשות כמו שיאמרו ולהיות סאמינים להם. וז"כ על פי התורה אשר יודוך וגו'. משל לאומן שחתך מה שגארג והוכן על בגדי מלכות. ועשה מהם הרבה תחיות. אותן שמכניגים המקומות שחסר בהם אלו התחיות. ומכניגים איוו הן תחיות הנשארות. הם יכולים להכן בגדים האלה. ומשימים אותן תחיות היתרות במקומות החסרים

מראה מסומות (א) שמואל א' כ"ב (ג) פתח ר"ד.

עמודא דאגליס תמן. עאל למחיבתא ותמאן ליה. אי מלס כדקא יאוח זכאה חיכו. וכמה עפרין מללן מעפרין ליה כל בני מחיבתא. ואי מלס אחרא סוס ווי ליה לססוא כסוסא. דמיין ליה לכר וקאיס נו עמודא עד דעיילי ליה לדינא. רחמנא לשיבן. ואית אחרין דסלקין לון תמן כד קב"ה כפלוגתא בכבי מחיבתא. ואמרי מאן מוכח. סא פליגי דאזכא מלס. כדון סלקין ליה תמן ואזכא ססוא מלס בין קב"ה ובין בני מחיבתא [ינ] ואית אחרין דסלקין לון תמן לדינא. ודיינין ליה תמן לברר לון וללכ"א לון. א"ל רבי יוסי אי הכי בלא דינא אהשטר ב"כ ואסתלק מהאי עלמא. ואי דינא אסתלק אחאי אהדן זמנא אחרין. א"ל הכי אוליפנא וסכי שמענא. דסא ודאי דינא אסתלק ב"כ מהאי עלמא. אבל עד לא ייעול למחיתסון דלדיקיא סלקי ליה לדינא. ותמן אהדן כססוא מחיבתא דרקינא. ותמן קיימא ססוא ממנא דניסנא לאססאס. זכאה חיכו מאן דזכי מן דינא. ואי לא. ססוא ממנא דניסנא כפיל ליה בשעתא דמסרין ליה בידו. ומקלע ליה מתמן לתחא כמאן דמקלע אבנא בקרפיסא. דכתיב (א) ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף סקלע וגו'. וסדי ליה לניסנא לקבלא עונסיה כסוס מאי דאתן:

רעיא מהינא

(ג) ע"פ מי הסורה אשר יודוך וגו'. אמר רעיא מהינא כמה מקראין אמרי מחיבתין אינון מרביין וממעטין. כנון ריבא ומיעט [גורעין ומוסיפין ודורשין] אוף הכי מרביין אל תקרי מה אלא מאס. אוף הכי אל תקרי ושנתם אלא ושלשתם. ודרשינן מניה שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. כדאיתא בקדושין. אוף הכי ביום כלות מסס. כלת נדרשינן ביה. או תימא דדרשינן לון מנכוס. כילד. מחלפ"א ביה"א [ינ] [החילופי] דילסין] דאינון ליה לון רשו לאוססא ולא למגרע אות מניה דסיה וא"ו. או לאחלפ"א את דל כלת אחרא. סא כתיב כלות מלס בצאורייתא. ומאן יסיב לון רשו למגרע אות מניה דסיה וא"ו. סא לא אית סכא מלס דאתחליף בחלפ"א ביה"א. אלא דעל אלין מיבין חסרין דאינון מללן. ומללן דאינון חסרין. ועל כל פירושין דיכלין למעבד לקסשא כלס בתכשופין דיהל [יד] קב"ה מני למעבד כמה דיימרון ולמסיי מחמיין לון. סס"ד על פי הסורה אשר יודוך וגו'. לאומן דחתך מחני לבושין דמלכותא. ועבד מכסון מחיבן סניאן. אינון דידעין אהרין דחסרין אלין תחיות. או אלין דמשתא"רין. אינון מתקנין אלין לבושין. ושוויין אינון תחיות מחיבות דלמוססן באמר דמעטין

זין הוזהר

[ינ] זה מלא. ויש להבין מעט דהנה רם ה' ושפל יראה. ומשפילי לראות כסמים וארץ. אבל בני השיבה שלמעלה כבר גורכנו כל כך עד ששכחו מעט להבין עניני עולם הזה הנשמי. ולסייך לפעמים אינם מכינים איוו הנהגה שרוצה הקב"ה להנהיג בעולם הנשמי. ומתוכיחם בענין זה עם הקב"ה. וכשכיל זה נקרא לשם איוו צדיק מעולם הזה שזוכר עור חיטוב עניני עוה"ו להכניף שהדק עם הקב"ה. ולפעמים זה ענין שעשוע ונתת רוח לפני הקב"ה שאומר נצחוני בני; [ינ] חייבון מן אהותיות השיליו. או מן חילופי האהותיות כנון מה שמתחללות לפי שהן מסבבא אחת כבוצאות הפח כמו אה"ע וגו'. או על דרך א"כ כב"ר. א"ת כ"ש. א"ט כ"ה ועוד כדומה; [ינ] פ"ה תכשופי השכינה או תכשופי התורה הנקראים ציצים ופרחים לתורה:

(א) לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר וגו'. מהו וחובר חבר. כל מי שהולך אחר צד המיסאה ועושה כשפים. הוא משמיד עליו רוח מצד המיסאה. ונתחבר בהתחברות היא של אותו חבר הרע. ושורה בהתחברות עם אותו החבר איש משחית. מפני מה נקרא חבר. לפי שבשעה שנולד האיש מתחבר עמו. ותמיד הוא עומד עמו בהתחברות. אחר כך נהפך לו לחבר איש משחית. וכך יש כצד הקדושה בצד הימין חבר טוב. שעושה טובות עם האדם בעולם הזה ובעולם הבא. ואלו החברים עומדים תמיד אצל האיש בהתחברות אהב להצילו ולהגן עליו. ולהיות עמו חברים לקדש השם של רבונו. ולומר לשבח לפניו תמיד. (כמו שכתוב ב) חברים מקשיבים לקולך השמעני:]

(ג) רבי יצחק היה הולך למקום דירת אביו. ראה איש אחד נחפו עם צרור משאוי על כתפיו. אמר לו עבית הקנים על כתפך למה. לא השיבו כלום. הלך אחריו. ראה שנכנס במערה אחת. הלך אחריו. ראה קיטור עשן שהיה עולה מתחת הארץ. ונכנס איש הרוא בנקב אחר ונעלם ממנו. נתייר ר' יצחק ויצא אל פי המערה. כשהיה יושב שם עברו לפניו ר' יהודה ור' חזקיה. ראה אותם וירקב אליהם. סיפר להם המאורע. א"ר יהודה ברוך הרהמן שהצילך. מערה זו מושב מצורעים של עיר סרוניא היא. וכל יושבי עיר ההיא מכושפים הם. והולכים למדבר לצור נחשים שחורים שהם בני עשר שנים או יותר לעשות כשפים. ואין נשמרים מהם ונעשים מצורעים. וכל מיני כשפים שלהם ביותה המערה נמצאים. הלכו משם. כשהיו הולכים פגעו באיש אחד שהיה בא. ובנו שהיה חולה נקשר על החמור. אמרו לו מי אתה. אמר להם יהודי אני. וזה הוא בני שהא קשור על החמור. שאלו ראה למה הוא קשור. אמר להם מקום דירתי הוא בכפר אחד שהוא מן בני יומי. ובני הזה היה לומר תורה בכל יום. וכאשר שב לביתו היה מחויר על לימודו. ושלוש שנים היה מדורי בבית ההוא ולא ראתי כל יע. ויהי היום שבא בני לבית לחזור על לימודו. עבר רוח אחד על פניו והזיקו. נעקם פיו. ועיניו וידיו נתעקמו ואינו יכול לדבר. ובאתי אל מערת המצורעים של עיר סרוניא. אפשר יורו לי לעשות איוז רפואה. אל ר' יהודה הידעת שבכית ההוא מקורם לזה ניוק שם איש אחר. אל ידעת שהרי זה וכן רב שניוק בו איש אחד. והיו אמרים שאיש ההוא חולה היה. ויש אמרו שניוק מן רוח רע שבאותו בית. אבל אח"כ נכנסו בו כמה אנשים ולא ניוקו. אמרו. והו שאמרו החברים או לאנשים העוברים על דבריהם [כא] אמרו נלך עם האיש ונראה מה שיהיה. א"ר יצחק אמר לנו. אם היה הולך אצל אדם גדול ירא שמים. כמו נעמן אצל אלישע היינו מהלכים אחריו. עכשיו שהוא הולך אצל מרוחקי העולם מרוחקי התורה בתינובים מהב"ר. אמר לנו להתראות לפניהם. ברוך הרהמן אשר הצילנו מהם. וזה האיש אמר לו רב רב זה. א"ר יהודה והלא למנו בכל סתפאים חוץ מעצי אשרה וכו'. אל גם זה ע"ז

מראה שקומות (א) מקורי (ב) כ"ח (ג) תרע"א.

(א) לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר וגו'. מהו וחובר חבר. הסוה מן דלוייל בחר סגרה אחרת ומרס הרסין. ליוס מן עילוי רוחא אחרת מסאבל. ולחמבר כסהול חכרותה דסהול חבר רע. וסאלי חכרותה כסדי ססהול סכר ליש משחית. אמלי אקרי חבר. בניו דכסעה דלחילוי כ"ג לחמבר עמיס. ותדיר קיימא כסדיה חבר. וכמר לחסך ליה לחבר ליש משחית. וסכי לית כסערה דקדושה כסערה דיימיה חבר טוב. דעבד סיבו עמיס דכ"ג כעלמח דין ובעלמח דלתי. ואלין חכרים קיימי תדיר עילוי דכ"ג ככרותה חדל לשיובא ליה ולאנגא עליה. ונחשו עמיס חכרים לקדש שמה דמאריסון. ולזמרה ולכסחא קמיס תדיר. [כמה דכתיב ב) חברים מקשיבים לקולך השמעני:]

(ג) רבי יצחק הוה לוייל לקספרי דלכוי. חמח חד כר נס דמלחי כקוסרל דמסולל אכספוי. אמר ליה סירסא דקיססא ככתפך אמלי. לא חמר ליה מידי. לול אכתיס. חמח דעיל כמסערה חדל. עולל אכתיס. חמח קעירא דמנגא דסוק סליק מתחיה ארעס. ועלל סהול כ"ג כנוקבא חד ולחכסי מיס. דחיל ר' יצחק ונסק לפוס מערתא. סד דסוס ימיב אעברו רבי יוסוס ורבי חזקיס. חמח לון וקריב נביחו. סח לון עובדא. א"ר יסודס כריך רחמנא דסוכך. סלי מערתא דסנירי דסרוניא סיא. וכל ימבי סהול קרתא חרסין אינון. חמח למדברא לחיין אוכמיין דחינון כני עכר סנין או יסיר למעבר חרסין. ולל חכסי מחיסו ולחעכדו סנירין. וכל זייני חרסין דלסון כסדי מערתא אינון. לולו חמח. עד דסו לולו ארעטו כחד כ"ג דסוס אפי. ובריס דסוס מרע קסיר על חמח. אמרו ליה מן אה. אמר להו יודאי אהל. וזה סוה כרי דליוס קסיר על חמח. אמרו ליה אמלי סוה קסיר. אמר לון דיורי סוה כחד כסר דליוס כסדי רומח. וסלי כרי סוס לוייל אורייתא ככל יומא. וכד אסרד כתיבא סוס לני לון לאינון חלין. וגי סנין סיה דיורי כסהול כתיבא ולל חמינא מדי. וספתא יומח חד עולל כרי כתיבא לאסדרא חלין. אעבר חד רוחא קמיס וניוק ליה. אעקס סומיס. ועיניו וידיו חתעקמו ולל יכיל למללל. וסתינא לנבי מערתא דסנירי דסרוניא. דלחל ילסון יי מלס דלסויתא. אל ר' יהודס וכסהול כתיבא ידעח מן קדמח דנל דלחנוק כיה כ"ג חמח. אל ידענא דסח חכמה יומין חתנוק כיה חד כ"ג. וסו אמרי דגדעא סיס. ומכיסו אמרו דרוחא דכתיבא סוס. ולכמר אעלו כיה כמה כני כסא ולל חנויקון אמרו סיינו דלורי חכריא ווי לאינון דעכנין על מלייו [כא] אמרי טיל כסדי כ"ג ונחשו. א"ר יצחק אסיר לן. וי סוה לוייל לנבי נכרד רבא דחיל חסעס. כנון נעמן לנבי אלישע טיל אכתיס. ספתא דליוס לול לנבי רחיקי עלמח רחיקי אורייתא נעלי מכלל. אסיר לן לחתחוס קמייו. כריך רחמנא די סייב לן מנייו. וסלי כר נס אסיר ליה דא. א"ר יסודס וסל חנין ככל חתפסין חוץ חסרס כ"ג. אל דל ע"ז

זיו הזהר

[כא] היינו כמו שנזכר בזהר באיזה מקומות שנזכר לחזק מלודר בבית שניוק בו איש:

ע"ז איש. ולא עוד אלא דהא כתיב לא יחלף כף מעבדו
 בזו ובזו כאל קוסם קסמים וגו'. אזלי לאורחיהו. אלו
 סהלו ז"ל לשהיה מערתה הוא זכריה שרי ליה במערתא.
 עד דנפק אביו לקפרא לחמריה נפק קישורא דאשא
 ומחא ליה זכריה וקסלים. אדהכי עאל אביו ואשכחיה
 דמיה. נפל ליה ולחמריה ואלו ליה. לבתר יומא
 חד אשכח ליה ל' יתק ור' יהודה ר' חזקיה דהו אזלו.
 בכה קמיייה וסה לון עובדא. א"ר יתק ולא
 זמנין סגיאין אמיה לך דאסיר למיך תמן. ברך
 רחמיה די כל מעבדויה קטום ורחמיה דין. זכאן אינין
 לדיקא דאזלין בחרה קטום בעלמא דין ובעלמא
 דאמי. ועלייהו כתיב (א) וקח לדיקים כבוד ננה וגו'.
 (ב) אמר רבי חייה כתיב לא תאנה אליך רעה
 ונגע לא יקרב באהלך. תא חיי כד ברא קב"ה
 בעלמא עבד בכל יומא יומא עבידתיה דאחמיה ליה.
 ור' אוקמה ואתמר. ביומא דביעשה עבד נהוין. וכדין
 חתבין סיהרא חסר נהורא דאזעירת גרמא. וכדין
 דהיה חלרת חסר וא"ו אתיבי דוכתא לשלשה כל רוחין
 וסדן ועלולין ומזיקין. וכל רוחי מחאבי כלסו סלקין
 וסאסין בעלמא ללשעשה. ואתמון בדוכתי
 דאתחריבו ובחלקין תקיפין וכמדברין מריבין. וכליה
 משרא דרוח מסאבא. וסא אתמר דהא רוח מסאבא
 דאחיה מנהא עקימאה איזו רוח מסאבא ממש. ואיזו
 דאחיה בעלמא ללשעשה בר נש לנביה.
 ועל דא ילך סרע שליט בעלמא. ואיזו אחמיה
 לנבייה דבני נשא ואשכח עמיהו. ובעקמו ובחסקוין
 אחי לנבייהו ללשעשה לון מחוריהו דקב"ה. כמה דאסתי לחד
 קדמיה וגריה מותא לכל עלמא. הכי נמי אסתי ליה
 לבני נשא וגריה לון ללשעשה. ומחן דאחי ללשעשה איזו
 מחין עליה סהו רוח מסאבא ואתדבק בהדיה. וכמה
 אינין דוזינין לסאבא ליה ומסאבין ליה ואיזו מסאבא מסאבין
 ליה צהאי עלמא ובהווא עלמא. ובעשה דאחי ז"ל
 לאתדבקה סהו רוח מסאבא אתקפוי קמיה. ולא יכול לשעשה
 טעין. וכדין כתיב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב
 באהלך. כדאמר ר' יוסי לא תאנה אליך רעה. דא
 לילית. ונגע לא יקרב באהלך. אלן שאר מזיקים. רבי
 אלעזר אמר דא מחין דלא יפוק בר נש יחידה בליילא.
 וכל שכן בזמנא דסיכרא אתדבירא והוי חסרה. דהא כדון
 רוחא מסאבא שלטא. ודא סהו רוח רעה. מחן רעה. דא
 חייא ציבא. ונגע. דא סהו מחן דרכיז על חייא. רעיה
 ונגע כדא אינין. ואע"ז דמתיק דנגע אלן נגע בני אדם
 דנפקו מאדם. דהא כל אינין סגין דלא קריב
 אדם עס אחמיה. רוחי מחאבי סו אחיין ומתחמון
 מניה ואזידין מניה. וסני הקרון נגע בני אדם. וסא
 אחמר דכד בר נש בתלמיה ולא שליט בנוסיה דנוסא
 אשתך. רוח מסאבא אחיה וסריא עליה. ואיזו זמנין דרוח
 נוקבין מסאבין אחיין. וקריבו בהדיה ומסכין ליה בהדייהו
 ומתחמון מניה. ואזלין לבתר רוחין ומזיקין. ולזמנין
 אחמיו כחיו בני נשא. בר דליה לון סערי דרישא.
 וכללא איה ליה לביז ללשעשה מקמיייהו. בנין דיהך בצורתי
 דאורייתא ולא ישתכז בהדייהו. דהא ליה לך מחן דנחא בליילא
 בערסיה דלא עיט טעמא דמותא. ונפקת גשמתיה מניה.
 וכיון דלכתחל נוסא בלא נשמתא קדישא. רוח מסאבא זמין
 וסריא עליה ואשכחא. ודא אוקימנא מלס דליה ליה לבר נש
 לאעבדא

ע"ז היא. ולא עוד אלא שהרי כתוב לא ימצא כף מעבדו
 בנו ובתו כאשר קוסם קסמים וגו'. הלכו לדרכם. ואיש
 הוא הלך לאותה המערה עם בנו והושיבו במערה.
 כשיצא אביו לקשור את חמורו פרץ משם קישור של אש
 והכה לבנו בראשו ויהרגהו. בתוך כך נכנס אביו ומצאו
 שמת. לקח את בנו עם חמורו והלך לו. למחרתו מצא
 זה האיש לר' יצחק ולר' יהודה ר' חזקיה שהיו מהלכים.
 בכה לפניו וסיפר להם מה שאירע לו. א"ר יצחק ולא
 אמרתי לך איזה פעמים שאסור ללכת שמה. ברוך
 הרחמן אשר כל מעשיו אמת ודרכיו כדון. זכאים הם
 הצדיקים שהולכים בדרך האמת בעולם הזה ובעולם
 הבא. ועליהם כתוב (א) וקח לדיקים כבוד ננה וגו'.
 (ב) אמר רבי. חייא כתוב לא תאנה אליך רעה
 ונגע לא יקרב באהלך. בוא וראה כאשר ברא הקב"ה
 את העולם עשה בכל יום ויום מלאכתו הראויה לו.
 והרי זה נתבאר ונדרש. ביום הרביעי עשה המאורות. ואו
 נבראת הלכנה בחסרון האור שהמעיטה את עצמה. ולפי
 שהיא סאת חסר וא"ו ניתן מקום לשלום כל רוחות
 ושרים ומחבלים ומזיקים. וכל רוחות הטומאה כלם עולים
 ומשומטים בעולם עלטרי. ונפקדו להמצא במקומות
 שחברבו ובשרות של ציה ובמדבריות החריבים. והלם
 מצד של רוח הטומאה הם. והרי נדרש שזה רוח הטמא
 הבא מן נחש עקלתון הוא רוח הטומאה ממש. הוא
 נתמנה בעולם להסיר את האדם מדרך הטוב ולהטביחו
 אצלו. וע"כ שולט יצה"ר בעולם. והוא נתמנה להיות
 בא אצלם להסירם מן דרכי הקב"ה. כמו שהסיר אדם
 הראשון וגרם מיתה לכל העולם. כמו כן הוא מסיר
 לאנשים ונגרם להם להטמא. ומי שבא להטמא הוא
 כמשיך עליו את רוח הטומאה ההוא ונדרב עמו. והרבה
 הם שמוכנים לטמאהו ומטמאים אותו והוא נטמא. מטמאים
 אותו בעולם הזה ובעולם ההוא. וכשעה שבא האדם
 להטהר אותו רוח הטומאה נכפף לפניו. ואינו יכול לשלוט
 עליו. ובכך נתבא לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב
 באהלך. כמו שאמר ר' יוסי לא תאנה אליך רעה. זו
 לילית. ונגע לא יקרב באהלך. אלן שאר מזיקים. רבי
 אלעזר אמר הרי אמרנו שא"ל יצא אדם יחידי בליילה.
 וכל שכן בזמן שהלכנה נבראת והיא חסרה. שהרי או
 רוח הטומאה שולט. וזה הוא רוח רעה. איזו רעה. זו
 נחש הרע. ונגע. זה הוא מי שרוכב על הנחש רע"ה
 ונגע ביחד הם. ואע"פ שסדרת שנגע אליו נגע בני אדם
 שגידו מן אדם הראשון. שהרי כל אותן השנים שלא
 התחבר אדם עם אשתו. רוחות טמאות היו באות ומתחמנות
 ממנו וילדו ממנו. והם נקראים נגע בני אדם. והרי
 אמרו שכאשר האדם כחלמו ואינו שולט בנפשו שהגוף
 נשתכך. בא רוח הטומאה ושורה עליו. ויש זמנים שרוחות
 טמאות באות. ומתקרבות אליו ומושכות אותו אליהן
 ומתחמנות ממנו. ויולדות אח"כ רוחות ומזיקים. ולפעמים
 נכבא יש לו אדם להשמר מפניהם. כשיש שילך בדרך
 התורה ולא ימצא עמהם. שפרי אין לך מי שישן בליילה
 במכתו שלא יטעם מעם מיתה. ונשמתו יוצאת ממנו.
 וכיון שנגשאר הגוף כלי נשמה קדושה. רוח טמא מוכן
 ושורה עליו ונטמא. והרי ביארנו הרבה שאין לו אדם
 להעביר

סראה מקומות (א) מני ד' ושלח קסט.

העביר ידיו על עינו בבקר. לפי שרוח טמא שורה עליהם. וזה נחבא:

(ה) למדנו סוד עליון בספר הצנועים. כאשר נבוא אדם ירד בצורה קדושה עליונה. וירדו עמו שני רוחות משני צדדים. בימיה ומשמאל כלל האדם. רוח של ימין נקרא נשמה קדושה. שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים. ורוח של שמאל נקרא נפש חיה. והיה הולך יורד מלמעלה למטה. ולא נתישב רוח אחד עם רוח שני. כשהגיע זמן כניסת שבת לאחר שחטא אדם. נעשו סן רוח השמאל בריות שנתפשטו בעולם. ולא נגמרו נופות שלהם. ונתחברו בנוף האדם עם הזכר ועם הנקבה והולידו בעולם. ואלה נקראים ננעי בני אדם. ולמדנו שיש עליונים מהם שאין נדבקים למטה. ותלויים באויר ושומעים שמיעות מלמעלה. ומהם יודעים אותן האחרים שלמטה:

(כ) ודרש אל המתים. א"ר אמא בוא וראה הקב"ה הוציא עשרה כתרם עמרות קדושות למעלה. שמתעמר בהם ומתלבש בהם. הוא הם והם הוא. כשלהבת הקשורה בנחלת. ואין שם התפרדות. לעומת זה יש עשרה כתרם שאינם קדושים למטה. והם נאחזים בוהם הצפרנים של עמדה קדושה אחת שנקראת חכמה [כג] וע"כ נקראים חכמות .. א"ר חייא אחרון של אותן כתרם התחתונים שאינם קדושים זה הוא שנאמר ודרש אל המתים. זה הוא עשרי של כלם [כג] שלמדנו א"ר יצחק א"ר יהודה נפשות הרשעים אלן הם המיזקים שבעולם. א"ר יוסי אם כן טוב להם לרשעים שיהיו עשנים מיזקים בעולם. איה הוא עונש הגיהנם. איה היא הבושה שמומנת להם בעולם ההוא. א"ר חייא כך למדנו והרי ביארנו הענין. נפשות הרשעים בשעה שיוצאות מעולם הזה. הרבה מסוני הרין נודמים לקבל אותן ולהכניסן לגיהנם. ומביאים אותן לרשעים דמים בכל יום בניהנם. אח"כ מתחברים עמהם והולכים ומשוטטים בעולם. ומתעים להם לרשעים לאותן שכבר נסתמה תשובה מהם. אח"כ מחזירים אותם לגיהנם ומענישם אותם. וכן בכל יום יוש מששפים ההולכים לבית הקברות ועושים כשפים על ידי אותן מינים הרעים .. ומביאים לנפש ההיא ונכנסת בקבר ומדברת עמהם. א"ר יצחק וכאים הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. שהרי כלם קדושים. נוף שלהם קודש. נפש שלהם קודש. רוח שלהם קודש. נשמה שלהם קודש קדשים:

(ג) בוא וראה ג' מדרגות הן גנדקיות כאחת. נפש רוח נשמה. ועליונה מהן היא הנשמה. שא"ר יוסי בכל האנשים יש נפש. ויש נפש עליונה מנפש [כד] אם זוכה האדם בנפש הזאת משפיעים עליו עמדה אחת שנקראת רוח. וש"כ (ד) עד יערה עליו רוח מסרום. אז נתעורר האדם בהתעוררות אחרת עליונה להסתכל במשפטי המלך הקדוש. אם זוכה האדם ברוח הזה מעברים לו בכתר קדוש עליון הכולל הבל שנקרא נשמה. ונקראת נשמת

מראה מקומות (ה) חזיני מח: (ז) אחרי פ. (ג) כס: (ד) יסעי: (כ) נשמת

מראה מקומות (ה) חזיני מח: (ז) אחרי פ. (ג) כס: (ד) יסעי: (כ) נשמת

מראה מקומות (ה) חזיני מח: (ז) אחרי פ. (ג) כס: (ד) יסעי: (כ) נשמת

לאעברא ידיו על עינו כלפניה. בנך דהא רוחא מסאבא שריא עליהו. והא אתמר:

(א) מינה רוח עלאה כספרא דליעותא. כד אתברי אדם נחת בזיוקא קדישא עלאה. ונחתו עמיס תרין רוחין מחרין ססרין. זימינא ושמאלא כללא דאדם. רוחא דזימינא אתקרי נשמתא קדישא. דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים. ורוחא דשמאלא אתקרי נפש חיה. והוא אויל ונחית מעילא לתתא. ולא אחיטבא כדרי אתרא. כד הוה טייל שבתא והוה סב אדם. אתעבידי מהסוה רוחא שמאלא ברין מתפסקן בעלמא. ולא אסתיימו נוסא דילהון. ואתחברו כהאי נוסא דאדם כדכורא ובניקבא ותלידי בעלמא. ולין הקרין ננעי בני אדם. תנא עלאין מנייבו דלא אתדבקו לתתא. ותליין באיירא ושמיין מאי דשמיין מלעילא. ומיניין ידעין אינין אתרנין לתתא:

(ב) ודרש אל המתים. א"ר אבא תא חיי קב"ה אסיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא. דאתעטר כסו ומתלבש בהו. סוה אינין ולינין הוא. כשלוכבא דלחירא בנזמרא. ולית תמי ערודס. לקבל דנא אית עטר כתרין דלא קדישין לתתא. ואינון אחידן בזוהמא דסופרי דמד עשרא קדישא דאקרי חכמה [כג] וע"ד לקרון חכמות .. א"ר חייא בתירימא דלינין כתרין מתאין דלא קדישין אהי הוא דכתיב ודרש אל המתים. דא סוה עשראה דכלא [כג] דתניא א"ר יצחק א"ר יהודה נשמתא דרשיעיא לין אינון חזיקין דעלמא. א"ר יוסי אי הכי טב לכו למיביא דאתעבדין חזיקין בעלמא. אן סוה עונשא דניהנס. אן סוה בישה דזימינא לכו כסהו עלמא. א"ר חייא הכי תנין יחא אוקומנא מלי. נפשתא דרשיעיא בשעתא דנסקין מעלמא. כמה נדניין ימוסין מודמיין לקבלא לכו ולאעלאה לכו לניהנס. וזעלין לכו בתלת דינין בכל יומא גביהנס. לכתר מודינין כהי יאלין ושליין בעלמא. ומסען לכו לרשיעיא לאינין יקא חסתיס תשובה מקמייהו. לכתר חייבין לכו לניהנס ואתעטשון שמו. וכך בכל יומא .. ואינון חרשין הו אויג לבי קברי ומרטי בתרשיטו על ידא אינון זינין בינין .. ומייתין סהיא נפשתא ועלאת כקברא ומשתעי כדשייכו. א"ר יצחק זכאין אינון דיקיט בעלמא דין ובעלמא דאתא. דהא כלהו קדישין. נוסא דילהון קדישא. נפשא דילהון קדישא. רוחא דילהון קדישא. נשמתא דילהון קדש קדיש:

(ג) תא חוי ג' דרגין אינין ואתדבקו כמד. נפש רוח נשמה. ועלאה מנייבו נשמה. דא"ר יוסי בכללו בני נשא אית נפש. ואית נפש עלאה מנפש [כד] וזה בי"ב כהאי נפש מריקין עליה עשרא חו דאקרי רוח. סה"ד ר"ג עד יערה עליו רוח ממרום. כדון אתער כד נס באתערותא אתרא עלאה לאסתכלא בנימוסי מלכא קדישא. וזה בי"ב ביה כהאי רוחא מסרין ליה ככתרא קדישא עלאה דכליל בלא דאקרי נשמה. ואתקרי נשמת

זיו הודר

וכן אין לחשוב ח"ו שיש שם צפרנים עם זוהם. אלא שזה ער"ר משל כמו באדם אף בנקי ואימאנוס נעשה אצלו וזהם תחת הצפרנים שגולרים שם מה ברואים קטנים מאד שאינן נראין לעין. והן מלאין אים של הרבה מיני מחלות. כמו בן למעלה בפקח חספיות של מלכות רמלבות שנקראת חכמה של מחיל השורש של צד המזאבה קליפות רוחות שרים ומזיקים ומביאים כל מיני סיחה לעולם: [כג] וכך מספרין לא ימצא בך מעביר בנו וכתו באש. א"ר קוסם קסמים. לשון רבותי מורה על ב' מינים. הרי ג' מעונן. ד"ל. מנשא. ה"ל ומשקה. ה"ל חונך חבר. ה"ל שואל אונן. ה"ל וירעוני. ה"ל ודרש אל המתים. ה"ל: [כד] יש נפש שפלה שנקראת נפש החבתיית ונבזה מפנה הנפש שנקראת נפש האלהית:

נשמת אלום [כה] ותאכל ברוח דרוין בנו ריון
 דספרא דלמיה מלכא. האי קרא דכתיב (ח) ושבת אני
 את המתיס שכבר מתו. כיון דכתיב ושבת אני את
 המתיס. אמאי שכבר מתו. אלא שכבר מתו בזהאי
 עלמא בשלמיה דהאריון [טו] מו דכתיב תמן דני מורוין
 עבר קב"ה ללדיקא. חד. לנפשאן דלדיקא. דליון
 נפשאן לא אכחלקין מסאי עלמא ושכימין בזהאי
 עלמא. וכד אלשרין עלמא רחמין ולינון חיון יתבין
 בנערה. לינון ולין ליתא עליהו. ולין ומודעין
 מנה לאינון דמיין דמברון. ומתערין ועלין לנן עדן
 דארעא. דתמן רחיון דלדיקא מתלבסן
 בערעא דהסורא. ומתייעמין בזה וגרין גורא. וקב"ה
 עבד רעוהא דליון וחס על עלמא. ולינון נפשאן דלדיקא
 מסתחמין בזהאי עלמא לאנגא על חייא. להסתכלה למנדע
 ולאנגא על דרא. והאי סוה דאמרו חכמים המתי ידעי
 בנערה עלמא. ועובא דחייבין די בארעא בזהאי סוה
 דכתיב ונכרפא הפס הויה מעמים: מורא תיגא. סוה
 גן עדן די בארעא. ביה עבר קב"ה מורוין עלמין
 יקרין. כנוונא דהאי עלמא וכנוונא דעלמא עלאה.
 ויוליגן דברין נייעין לדיס לסיין חושבנא. ולינון ועשין
 וריון דסלקין בכל יומא. ויבשרא חבא סארי סהו
 דלקרי רוח דלינון דליקא. ומדורא דהויה רוחא ביה
 שריא. וכל רוח ורוח מתלבס בלבוס יקרא. כנוונא דהאי
 עלמא וכנוונא דהויה עלמא עלאה: מדורא תליפאה. סוה
 מדורא עלאה קדישא דלקרי לרורא דחי. דתמן מתעדנא
 הויה דרגא עלאה קדישא דלקרי כמא. והאי
 חתדק לאתענגא בערוהא עלאה. עליה כתיב (ז) או תתענג
 על ה' ונ'. ותאכל בשמחא דאלשרין עלמא לרחמי. האי
 נפש דלינון דליקא ואין דאסתחא בעלמא לאנגא על
 עלמא. האי נפש סליק ואולי יאשא בעלמא
 ומודע לרוח. ורוח סליק ואתער ומודע לנשמה
 ונשמה לקב"ה. כדיון חס קב"ה על עלמא. וכדיון
 נחמא חייאלא לתתא נשמה אודע לרוח.
 ויהי אודע לנשמה. ובכל שבתא ושבתא וימי ירחא כלסו
 מתחברין ומתערין כחד. עד דלודוגו
 למימי לסגרא למלכא עלאה. ובבתר תייבין לארתייו.
 הויה (ג) והיה מדי חדס כדודא ומדי שבת בשבתו יבא
 כל בשר להשתחות ונ'. (ד) תאכל בתרין קאורין אתקשר
 נפשא בכל ריש ירחא ושבתא. בקשורא דרוחא די בין ריחי
 בוסמין דבגנתא דערן דארעא. ומתמן אולי ושאק
 ואתקשר עם רוחא כשמתא דלירא בלרוהא דחי.
 ומתרויה ומתמן מלינון יוין יקרין דהאי סערא ויהאי סערא.
 הויה (ה) ונתח ה' תמיד וישיביו בלחלות נפשא. ונתח
 ה' תמיד. תמיד דייקא. וישיביו בלחלות נפשא. מהו
 בלחלות. אלא לחותא חד כד אתקשר ברוחא
 דבגנתא דלתתא. לחותא דלנו מן לחותא
 כד מתקשרין כשמתא דלעילא בלרוהא דחי.
 והיינו בלח. חד. לחות. תרין. דלינון לעילא לעילא
 ביקורו דשמתא דהאי. כלומר לחותא מאן
 ירית דל. נפשא. נפש ממש. (ו) ובשמתא דאלשרין
 עלמא רחמי. ומיחא אולי ומודעין לסי לנשייהו
 דלדיקא

נשמת אלום [כה] ולמדנו בסוד הסודות בתוך הסודות
 של ספר שלמה המלך. מקרא זה שכתוב (ח) ושבת אני
 את המתיס שכבר מתו. כיון שכתוב ושבת אני את
 המתיס. למה לי שכבר מתו. אלא שכבר מתו בעולם
 הזה עיי עבודת רבונם [ז] עוד נזכר שם שני מדורים
 עשה הקב"ה לצדיקים. אחד. לנפשות הצדיקים. שאותן
 הנפשות אינן נסתלקות מעולם הזה והן נמצאות בעולם
 הזה. וכאשר נצרך העולם ליחמים ואלה החיים יושבים
 בצער. מתפללים הם תפלות עליהם. והולכים ומודיעים
 הדבר לאותן ישיני חברון. ונתעוררים ונכנסים לנן עדן
 התחתון. אשר שם רוחות הצדיקים מתלבשים ונתעטרים
 בעמרות של אור. ונתיעצים עמהם וגוזרים נורה. והקב"ה
 עושה רצונם ומרחם על העולם. ואותן נפשות הצדיקים
 נמצאות בעולם הזה להגן על החיים. להסתכל לדעת
 ולהגין על הדור. והיו שאמרו החכמים שהמתיס יודעים
 בצער העולם. ועונש הרשעים אשר בארץ הוא כמה
 שכתוב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה: מדור השני. הוא
 גן עדן אשר בארץ. בו עשה הקב"ה מדורים עליונים
 נכבדים. כרמיון עולם הזה וכרמיון עולם העליון. ושם
 היכלות בשני גנים שאין להם חשבון. ועצים ועשבים
 המעלים ריח בושם בכל יום. ובמקום הזה ישכנו אותן
 הרוחות של הצדיקים. והוא המדור אשר רוח ההוא שורה
 בו. וכל רוח ורוח תלבוש שם בלבוש יקר. כרמיון עולם
 הזה וכרמיון עולם עליון ההוא: מדור השלישי. הוא
 מדור עליון הקדוש שנקרא צדור החיים. שם תתענג
 אותה מדרגה עליונה הקדושה שנקראת נשמה. והיא
 מתרבתק להתענג בעדן העליון. עליה כתוב (ז) או תתענג
 על ה' ונ'. ולמדנו בשעה שנצרך העולם לרחמים. וזה
 הנפש של אותן צדיקים זכאים הנמצאים בעולם להגן עי
 העולם. זאת הנפש עולה והולכת ומשוטמת בעולם
 ומודיעה לרוח. והרוח עולה ונתער ומודיע לנשמה.
 והנשמה להקב"ה. או מרחם הקב"ה על העולם. ואי
 תרד הידיעה מלמעלה למטה. הנשמה מודיעה לרוח.
 והרוח מודיע להנפש. ובכל שבת ושבת וירא חדש כל
 אותן המדרגות מתחברות ונתעטרות כאחד. עד שמדונות
 לבוא להשתחות למלך העליון. ואח"כ תזרות למקומותן.
 וישיב (ג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא
 כל בשר להשתחות ונ'. (ד) למדנו שבשני קשרים תתקשר
 הנפש בכל ראש חודש ושבת. בקשר הרוח שבין ריחי
 בשמים אשר בנן עדן התחתון. ומשם הולכת ומשוטמת
 ומתקשרת עם הרוח בהנשמה שהיא צדורה בצדור החיים.
 ומתעדנת וניזונת מאותו זיו היקר של צד זה וצד זה.
 וישיב (ה) ונתח ה' תמיד והשיביו בצחצחות נפשא. ונתח
 ה' תמיד. תמיד דוקא. והשיביו בצחצחות נפשא. מהו
 בצחצחות. אלא צח אחד כאשר תתקשר עם הרוח אשר
 בנן עדן התחתון. ועוד צח פנימי יותר מן צח הראשון
 כאשר יתקשרו בהנשמה שהיא למעלה בצדור החיים.
 והוא בצח. צח אחת. צחות ב' צחות. שהן למעלה מעל
 במקום הכבוד של הנשמה בודאי. כלומר צחצחות כפול
 מי יודש זה. נפשא. נפש ממש. (ו) ובשעה שנצרך
 העולם לרחמים. והחיים הולכים ומודיעים להם לנפשו
 הצדיקים

מראה מקומות (א) קבלה (ב) ישי' ג"ס (ג) סס"ו (ד) וימי רכד: (ה) יעו' לית (ו) אמרי פ:

זו הוהר

[כה] יען כי היא חלק אלום ספעל. כידוע רכל מאן דנשא מדריה נפח: [טז] על דרך הירוש של אדם כי ימות באהל. באהלה של תורה

לדקיא. ובכאן על קביוטא. אינון דלחמו
 לאודעא לכו. מאי עמא. בנין דרשון רעוהא דליהו
 לחדדבא נפשא נפשא [כו] דין לחערין נפשויהו דלדקיא.
 ואולין ואסין דלחיוכי כערין ומודיעין לאו לערה
 דעלמא. וכלהו עללין כהוה סתחא דנן ערן ומודיעין
 ליה. ואינון רחמין דמתעמין בנין ערן מלאכי
 עלאי אולין בנייהו. וכלהו מודיעין נשמה. ונשמה
 אודעא לקב'א. וכלהו בעלן רחמי על חיון. וחם
 קב'א על עלמא בניניו. וע'ד אמר שלמא ושכח אני
 את המתים שכבר מתו וגו' :

(א) א"ר שמעון כתיב לא יתיב עלמא בעלמא.
 ולא אתהן דדינא דלעילא. כפרלו לא יקום דרש כדרא
 דא. וחמין עלמא דלא ישכחא מאן דינין עליה. וכל
 אסין חליין ישכחון בין לעילא בין לתתא. לעילא
 כהויכיוו דלתתא ותלפוחא דליהו. וחמין בני
 עלמא דלוחין ולית מאן דינא עליהו. והדרון רשיהו
 לכל סכרי עלמא ולא יתבונו כחשומא. אכל מד
 אשומא אשכחנא לכו בעלמא ולא יתיר. כהוה אחר דיסתחון
 אינון דלעלן כחיייתא. ואסתכא בנייהו ספר תורה
 דלא מסתקר גיט. כד מסקי האי. בנייה
 מתערין עלאי ותתאי. וכל סכן אי אכתיב ביה במא
 קדישא כדקתוי. והא חלישנא מלה [כה] ווי
 לדרא דלחגליא בנייהו ספר תורה ילא מתערי עליה
 לעילא ותתא. מאן אהער עליה. כשתחא דעלמא בערה
 ספי. ואלסרין עמא לחגרא. ואלסרין לאגלאס ספר תורה
 יתיר כדחקה דעלמא. וכעלן בני כפא
 רחמין עלי קב'א. כלסו חמין מתערין עליה. דהא
 נפשא אקדימת ומודעא לרוחא דהא ספר תורה
 אסתכא בגלותא דחיני כדחקה דעלמא. וחייא אסתין
 וכעלן רחמי. כדן רוחא מדעא נשמה ונשמה לקב'א.
 וכדן קב'א רחמי וחם על עלמא. ודא על גלותא
 דספר תורה מאתרי. וחייא חמין למכעי רחמי על
 קב'א מתחיי. ווי לדרא אי אלסרין ספר תורה לאגלאס
 מאחר לאחר. אפילו מדי כנישתא לבי כנישתא.
 דהא לא אסתכא בנייהו על מס
 דינחון עליהו. ודא לא ידעין כלסו בני נפשא [כט]
 דהא כד אהגליא גלותא כתרסא. עד לא תסתלק
 לעילא מאי כתיב (ג) מי יתנני כמדבר מלון אירחיס.
 ולבתר כומא דחקה אסתכא ספי בעלמא
 חמין אסתכחא. וינגלותא דספר תורה חמין
 היא. וכלסו מתערין עליה עלאי ותתאי..
 מינין תריסר יתחי האי נפש מתקשרא כנושא
 כקברא. יחדנו דינא כמדא. כר סיסא נפשא דלדקיא.
 כחא דאוקמוס. ואיסי ומינא כקברא וידעא כעלמא דנושא.
 וכעלמא דחייא ידעא ולא אסתכלת עליהו.
 לבתר תריסר יתחי אהלכשא כנושא מד אולת
 ואסתת בעלמא וידעא מן רוחא דילס מאי וידעא.
 ואסתכלת על לערא דעלמא למכעי רחמין על לערא
 דחייא. ומאן אהער לכל האי. כומא דחייא
 זכאי

הצדיקים. ובוכים על קבריהם אותן הראים ומבינים איך
 להודיע להם. מה הטעם. לפי שמכוונים במחשבה שלהם
 להתקשר נפש בנפש [כו] או לתעוררות גפשות הצדיקים.
 והולכות ומשוטטות אל ישיני חברון ומודיעות להם צער
 העולם. וכלם נכנסים בפתח ההוא של הגן עדן ומודיעים
 להרוח. ואותן הרוחות שנעטרם בגן העדן מלאכים
 עליונים מרלכים בנייהם. וכלם מודיעים להנשמה. והנשמה
 מודיעה להקב'א. וכלם מבקשים רחמים על החיים. ומרבים
 הקב'א על העולם בעבורם. וע'ז אמר שלמא ושכח אני
 את המתים שכבר מתו וגו' :

(ב) א"ר שמעון בימי חיי לא ישב העולם בצער.
 ולא יהיה נירון ברין העליון. ולאחרי לא יקום דוד כדור
 הוה. ועתיד העולם שלא יהיה נמצא מי שיגין עליו. וכל
 עיו פנים יהיו נמצאים או בין למעלה בין למטה. למעלה
 בשביל עונות שלמטה וחשיפות שלהם. ועתידים בני
 העולם שיעקו ואין מי שינחם עליהם. יסוכבו ראשיהם
 לכל צדדי העולם ולא ישובו עם רפואה. אבל רפואה
 אחת אני מוצא להם בעולם ולא יותר. בזה המקום שהיו
 נמצאים לופרי תורה. ויהיה נמצא אצלם ספר תורה
 כשרה בלי כל שניאה. כאשר יוצאו אותה החוצה. בשבילה
 מתעוררים עליונים ותחתונים. וכש"כ אם נכתבו בו שמות
 הקדושים בכונה הראויה. והרי תורתו ענין הוה [כח] אוי
 לרוי שגלתה בנייהם ספר תורה ולא נתעוררו עליו
 בערה ולמטה. מי שנתער עליו. בזמן שהעולם בצער
 גדול. ונצרך העולם למטר. ונצרך להגלות ספר תורה
 בגלות יתרה בשביל הצער שבעולם. ומבקשים האנשים
 רחמים אצל הקברים. נתעוררים כל המתים עליו. שהרי
 הנפש מקרמת ומודיעה לרוח שכאן נמצא ספר תורה
 בגלות שהגלה צער של העולם. והחיים באו
 ומבקשים רחמים. או הרוח מודיע להנשמה והנשמה להקב'א.
 ואו הקב'א נתעורר ומרבים על העולם. חא בשביל גלות
 הספר תורה ממקומו. והחיים שבאו לבקש רחמים אצל
 קברי המתים. אי לרוי לא נצרך להגלות ספר תורה
 ממקום למקום. אפילו מן בית הכנסת לבית הכנסת.
 שהרי זה לבעבור שאין נמצא בנייהם על מי ועל מה
 שישנאו עליהם. ורבי זה אין יודעים כל האנשים [כט]
 שהרי כאשר הגלתה השכינה גלות האחרון. מרם שנסתלקה
 ועלתה למעלה מה כתוב (ג) מי יתנני במדבר מלון אורחיס.
 ואח"כ בזמן שנמצא הצער הגדול בעולם שם כארה
 במדבר לא נמצאת. כי בגלות של ספר התורה גם היא
 שם. לכן כיום נתעוררים על זה עליונים ותחתונים..
 לטרנו ש"כ חרשים נפש הוואת יש לה התקשרות עם הגוף
 בקבר. וניונים ברין יחרו. מלבד אותה הנפש של הצדיק.
 כמו שנתבאר. והנפש מוכנת בקבר וידעת בצער הגוף.
 גם ידעת בצער החיים ואין כיכולתה לפעול טובה עליהם.
 ולאחר י"ב חרשים מתלבשת בלבוש אחר והולכת.
 ומשוטטת בעולם. ויודעת מן הרוח שלה מה שגורע לה.
 ותאמצת בשביל צער העולם לבקש רחמים על הצער
 של החיים. ומי מעורר את המתים לכל זה. בזמן שיש
 זכאי

מראה מקומות (א) וימי רכס. ב יפ"י ע

זיו הורג

[כו] שיש בגיין זה בונה ביתחד לבנון יחודים יודעים כמובא בכתבי האר"י ז"ל: [כח] סוד הכוונות של כתיבת השם הקדוש נזכר
 בזהר ויקרא יא: ובאחרי אות מה: [כט] אין יודעים חומר העין של לשלול ספר תורה לחוץ שזה גלות ספר התורה עם גלות אור
 השכינה ממקום קדוש בית הכנסת שהוא מקדש כפי לחובתה של עיר. ומכל שכן לשרה אצל בית הקברות:

זכאי שיודע להודיע להם כראוי. וזכאי הוא נודע ביניהם. שלמדנו כי כאשר נמצא זכאי בעולם הוא נודע ומפורסם בין החיים ובין המתים. שהרי בכל יום מכריזים עליו בנייהם. וכשיש צער גדול בעולם והוא אינו יכול להגן על הדרך. אז הוא מודיע להמתים צער העולם. וכאשר לא נמצא זכאי הוא שומרו להם עליו בנייהם. ולא נמצא מי שיעורר את המתים בצער העולם אלא ספר תורה. או עליונים ותחתונים נתעוררים עליו. אבל צריכים כלם שיזו נמצאים באותו הזמן בתשובה. ואם אין נמצאים בתשובה. הנה שרי הדין נתעוררים עליהם. ואפילו הרוחות של גן העדן נתעוררים עליהם בשביל הספר תורה:

(א) א"ר חייא תמה אני אם יש מי שיודע איך להודיע להם להמתים. מלבד אנחנו. א"ר אבא הצער של החיים מודיע להם. התורה מודיעה להם. שהרי בשעה שאין מי שיבין בענין זה מוציאים ספר תורה סמוך לבית הקברות. והם נתעוררים על הסי'ת בשביל מה הגלתה למקום ההוא. ואז מלאך דומ"ה מודיע להם. א"ר יוסי ואז הם מבינים שהעולם בצער. ונג שהחיים אין רואים ואין מבינים איך להודיע להם. באותה שעה כלם צועקים על בזיון הספר תורה שהגלתה למקום ההוא. ואם הקב"ה. אז כל המתים תאספום ומבקשם רחמים. ומודיעים לאותן ישיני חברון. והם נכנסים ומודיעים להרוח שבגן עדן כמו שאמרנו. ואם החיים אין חוזרים בתשובה בלב שלם להתפלל ולבכות על צער העולם. אזי להם שכלם נקבצו לריוק. ומתערמים לאמר מי גרם להתורה הקדושה שהגלתה על יריהם בלי תשובה. וככלם באים להוכיח עונותם. לפיכך אל ילכו שמה עם ס"ת בלי תשובה ובלי תענית לבקש בקשה לפנייהם. רבי אבא אמר שלא ילכו בלי ג' תעניות. ר' יוסי אמר אפילו בתענית אחד ובאותו יום. ובלבד כשהעולם נמצא בצער גדול. או כלם מתחברים לבקש רחמים על העולם:

למדנו שא"ר יהודה פעם אחת היו ר' חזקיה ור' ייסא מהלכים בדרך. ובאו לינוס חלבא שהיה חרוב. ישבו סמוך לבית הקברות. ור' ייסא היה בידו כרך אחד של ספר תורה שנקרע. בעת שישבו נודעו קבר אחד לפנייהם. ושמו קול צוהה וי וי שהרי העולם בצער נמצא. הנה ספר תורה כאן שהגלה. או שהחיים באו לדענ עלינו ולבייש אותנו בבושה על ידי הספר תורה שלהם. נתבהל ר' חזקיה ור' ייסא. א"ר חזקיה מי אתה. א"ר מת אני והנה נתעוררתי בשביל הספר תורה. שפעם אחת היה העולם נמצא בצער. ובאו החיים כאן לעורר לנו עם ספר תורה. ואני עם החברים שלי קדמנו אצל ישיני חברון. וכאשר נתחברו בגן עדן עם רוחות הצדיקים. נמצא לפנייהם שאותה ספר תורה שהביאו אצלנו אותן החיים היה פסול. ומשקר בשם המלך. לפי שנמצאה ואין יתרה במקרה הזה (ז) ושומעת שמע שתי פרסות. אמוץ כיון ששקרו בשם המלך אל יענו להם. ודחו אותי ואת החברים שלי בשעה ההיא את בית הישיבה. עד שזקן אחד שהיה בין החיים הלך והביא ספרו של רב המנונא הזקן. ואז נתעורר רבי אלעזר ברבי שמעון שהיה קבור עמנו. והלך ובקש בגן עדן רחמים עליהם ונרפא העולם. אז התירו לנו ליכנס. ומן היום ההוא שהעלו לרבי אלעזר מבית

זכאי שיודע להודיע להם כראוי. וזכאי הוא נודע ביניהם. שלמדנו כי כאשר נמצא זכאי בעולם הוא נודע ומפורסם בין החיים ובין המתים. שהרי בכל יום מכריזים עליו בנייהם. וכשיש צער גדול בעולם והוא אינו יכול להגן על הדרך. אז הוא מודיע להמתים צער העולם. וכאשר לא נמצא זכאי הוא שומרו להם עליו בנייהם. ולא נמצא מי שיעורר את המתים בצער העולם אלא ספר תורה. או עליונים ותחתונים נתעוררים עליו. אבל צריכים כלם שיזו נמצאים באותו הזמן בתשובה. ואם אין נמצאים בתשובה. הנה שרי הדין נתעוררים עליהם. ואפילו הרוחות של גן העדן נתעוררים עליהם בשביל הספר תורה:

(א) א"ר חייא תמה אני אם יש מי שיודע איך להודיע להם להמתים. מלבד אנחנו. א"ר אבא הצער של החיים מודיע להם. התורה מודיעה להם. שהרי בשעה שאין מי שיבין בענין זה מוציאים ספר תורה סמוך לבית הקברות. והם נתעוררים על הסי'ת בשביל מה הגלתה למקום ההוא. ואז מלאך דומ"ה מודיע להם. א"ר יוסי ואז הם מבינים שהעולם בצער. ונג שהחיים אין רואים ואין מבינים איך להודיע להם. באותה שעה כלם צועקים על בזיון הספר תורה שהגלתה למקום ההוא. ואם הקב"ה. אז כל המתים תאספום ומבקשם רחמים. ומודיעים לאותן ישיני חברון. והם נכנסים ומודיעים להרוח שבגן עדן כמו שאמרנו. ואם החיים אין חוזרים בתשובה בלב שלם להתפלל ולבכות על צער העולם. אזי להם שכלם נקבצו לריוק. ומתערמים לאמר מי גרם להתורה הקדושה שהגלתה על יריהם בלי תשובה. וככלם באים להוכיח עונותם. לפיכך אל ילכו שמה עם ס"ת בלי תשובה ובלי תענית לבקש בקשה לפנייהם. רבי אבא אמר שלא ילכו בלי ג' תעניות. ר' יוסי אמר אפילו בתענית אחד ובאותו יום. ובלבד כשהעולם נמצא בצער גדול. או כלם מתחברים לבקש רחמים על העולם:

למדנו שא"ר יהודה פעם אחת היו ר' חזקיה ור' ייסא מהלכים בדרך. ובאו לינוס חלבא שהיה חרוב. ישבו סמוך לבית הקברות. ור' ייסא היה בידו כרך אחד של ספר תורה שנקרע. בעת שישבו נודעו קבר אחד לפנייהם. ושמו קול צוהה וי וי שהרי העולם בצער נמצא. הנה ספר תורה כאן שהגלה. או שהחיים באו לדענ עלינו ולבייש אותנו בבושה על ידי הספר תורה שלהם. נתבהל ר' חזקיה ור' ייסא. א"ר חזקיה מי אתה. א"ר מת אני והנה נתעוררתי בשביל הספר תורה. שפעם אחת היה העולם נמצא בצער. ובאו החיים כאן לעורר לנו עם ספר תורה. ואני עם החברים שלי קדמנו אצל ישיני חברון. וכאשר נתחברו בגן עדן עם רוחות הצדיקים. נמצא לפנייהם שאותה ספר תורה שהביאו אצלנו אותן החיים היה פסול. ומשקר בשם המלך. לפי שנמצאה ואין יתרה במקרה הזה (ז) ושומעת שמע שתי פרסות. אמוץ כיון ששקרו בשם המלך אל יענו להם. ודחו אותי ואת החברים שלי בשעה ההיא את בית הישיבה. עד שזקן אחד שהיה בין החיים הלך והביא ספרו של רב המנונא הזקן. ואז נתעורר רבי אלעזר ברבי שמעון שהיה קבור עמנו. והלך ובקש בגן עדן רחמים עליהם ונרפא העולם. אז התירו לנו ליכנס. ומן היום ההוא שהעלו לרבי אלעזר מבית

מראה מקומות אחרים. ויקרא י"א

מבי קברא דא ואמיהיב לגבי אבוס. לית מאן דאטער
 ליתריב לפני אותן ישיני חברון. ואנו יראים בזכרנו יום
 הווא שרחו אותי ואת חברי. ועתה שבתם אצלנו וספר
 תורה אצלכם. אמרתי שברואי הנה העולם בצער נמצא.
 ועיב נורעועתי כי אמרתי מי יקדים להודיע לאותן
 צדיקי אמת ישיני חברון. נשתמש משם ר' ייסא עם
 כרך הספר תורה. וא"ר חזקיה חס ושלום אין העולם
 בצער. ואנחנו לא באתו בשביל זה. ויקומו ר' חזקיה ור'
 ייסא וילכו בדרךכם. אמרו וראי שבזמן שצדיקים אין
 נמצאים בעולם. אין העולם מתקיים אלא בזכות המתים;
 (א) א"ר ייסא בזמן שצורך העולם למטר למה
 אנו הולכים אצל המתים. הלא כתוב וירוש אל המתים.
 ואמור. א"ל ר' חזקיה עד עתה לא ראתי כנף הצפור
 של ערן [ג] ודורש אל המתים. אל המתים דוקא. שהם
 רשעי העולם. או שהם מן העמים עכרים שנקראים מטר
 מתים. אבל ישראל שהם צדיקי אמת. עליהם קרא שלמה
 (ב) ושכן אני את המתים שכבר מתו. בזמן אחר ולא
 עכשיו. שכבר מתו ועכשיו הם חיים. ועוד ששאר העמים
 כאשר באים אל המתים באים בכשפים לעורר עליהם
 מינים הרעים. וכאשר ישראל באים אל המתים באים
 בכמה השגחה לפני הקב"ה. בשבירת הלב ובתענית
 לפניו. והכל בשביל שהנשמות הקרושות יבקשו רחמים
 מלפני הקב"ה עליהם. והקב"ה מרחם על העולם בזכותם.
 ולכן למדנו שהצדיק א"ע שגפס מן העולם. לא
 נשתלק ולא נאבד מן כל העולמות. שהרי בכל העולמות
 הוא נמצא יותר מכחיו. שבחיו הוא נמצא בעולם הזה
 בלבד. ואח"כ הוא נמצא בשלושה עולמות וזמן אצלם.
 שכתוב (ז) עלמות אהבוך. אל תקרא עלמות אלא עולמות.
 אשרי חלקם: אמרו כהוב (ז) והיתה נפש ארוני ציורה
 בצרור החיים. והיתה נשמת ארוני צריך לוטר. אלא כמו
 שאמרנו אשרי חלקם של הצדיקים שהכל מתקשר בהם
 זה בזה. נפש ברוח. רוח בנשמה. ונשמה בהקב"ה.
 נמצא שהנפש ציורה בצרור החיים: א"ר אלעזר מה
 שאמרו החכמים שגלות הספר תורה אפילו מכית הכנסת
 לביה"כ אחר אסור. וכל שכן לרחובה של עיר. למה
 לרחובה של עיר [ג] א"ר יהודה כמו שאמרנו. כדי
 שיתעוררו עליהם ויבקשו רחמים על העולם.. א"ר יהודה
 בני ככל יראים ואין עושים כך אפילו מן בית הכנסת
 לביה"כ. כל שכן לרחובה של עיר — :

מבי קברא דא ואמיהיב לגבי אבוס. לית מאן דאטער
 ליתריב לפני אותן ישיני חברון. ואנו יראים בזכרנו יום
 הווא שרחו אותי ואת חברי. ועתה שבתם אצלנו וספר
 תורה אצלכם. אמרתי שברואי הנה העולם בצער נמצא.
 ועיב נורעועתי כי אמרתי מי יקדים להודיע לאותן
 צדיקי אמת ישיני חברון. נשתמש משם ר' ייסא עם
 כרך הספר תורה. וא"ר חזקיה חס ושלום אין העולם
 בצער. ואנחנו לא באתו בשביל זה. ויקומו ר' חזקיה ור'
 ייסא וילכו בדרךכם. אמרו וראי שבזמן שצדיקים אין
 נמצאים בעולם. אין העולם מתקיים אלא בזכות המתים;
 (א) א"ר ייסא בזמן שצורך העולם למטר למה
 אנו הולכים אצל המתים. הלא כתוב וירוש אל המתים.
 ואמור. א"ל ר' חזקיה עד עתה לא ראתי כנף הצפור
 של ערן [ג] ודורש אל המתים. אל המתים דוקא. שהם
 רשעי העולם. או שהם מן העמים עכרים שנקראים מטר
 מתים. אבל ישראל שהם צדיקי אמת. עליהם קרא שלמה
 (ב) ושכן אני את המתים שכבר מתו. בזמן אחר ולא
 עכשיו. שכבר מתו ועכשיו הם חיים. ועוד ששאר העמים
 כאשר באים אל המתים באים בכשפים לעורר עליהם
 מינים הרעים. וכאשר ישראל באים אל המתים באים
 בכמה השגחה לפני הקב"ה. בשבירת הלב ובתענית
 לפניו. והכל בשביל שהנשמות הקרושות יבקשו רחמים
 מלפני הקב"ה עליהם. והקב"ה מרחם על העולם בזכותם.
 ולכן למדנו שהצדיק א"ע שגפס מן העולם. לא
 נשתלק ולא נאבד מן כל העולמות. שהרי בכל העולמות
 הוא נמצא יותר מכחיו. שבחיו הוא נמצא בעולם הזה
 בלבד. ואח"כ הוא נמצא בשלושה עולמות וזמן אצלם.
 שכתוב (ז) עלמות אהבוך. אל תקרא עלמות אלא עולמות.
 אשרי חלקם: אמרו כהוב (ז) והיתה נפש ארוני ציורה
 בצרור החיים. והיתה נשמת ארוני צריך לוטר. אלא כמו
 שאמרנו אשרי חלקם של הצדיקים שהכל מתקשר בהם
 זה בזה. נפש ברוח. רוח בנשמה. ונשמה בהקב"ה.
 נמצא שהנפש ציורה בצרור החיים: א"ר אלעזר מה
 שאמרו החכמים שגלות הספר תורה אפילו מכית הכנסת
 לביה"כ אחר אסור. וכל שכן לרחובה של עיר. למה
 לרחובה של עיר [ג] א"ר יהודה כמו שאמרנו. כדי
 שיתעוררו עליהם ויבקשו רחמים על העולם.. א"ר יהודה
 בני ככל יראים ואין עושים כך אפילו מן בית הכנסת
 לביה"כ. כל שכן לרחובה של עיר — :

(ה) תמים תהיה עם ה' אלהיך. פתח רבי איצעי ואמר
 מה בין תם לתמים. באברהם כתוב התהלך
 לפני והיה תמים. יעקב שנשתלם יותר כתוב בו ויעקב
 איש תם. מפני מה נקרא איש תם. לפי שלא נשאר בו
 פסולת כלל. שהרי פריעה היתה בו ונמחה מפסולת
 ההיא (ו) וע"כ כתוב בו ויעקב איש תם. שלם בכל.
 אברהם תמים נקרא שלא היה כל כך שלם. אבל הם
 שלם בכל. מה כתוב בנה. איש צדיק תמים היה ברורותיו.
 שהרי רשום ברשום הקדוש [ג] ואמר ראש הישיבה
 בכל מקום שנאמר תמים. היינו שגורשם ברשום הקדוש
 באות

(ה) תמים תהיה עם ה' אלהיך. פתח רבי איצעי ואמר
 מה בין תם לתמים. באברהם כתוב התהלך
 לפני והיה תמים. יעקב שנשתלם יותר כתוב בו ויעקב
 איש תם. מפני מה נקרא איש תם. לפי שלא נשאר בו
 פסולת כלל. שהרי פריעה היתה בו ונמחה מפסולת
 ההיא (ו) וע"כ כתוב בו ויעקב איש תם. שלם בכל.
 אברהם תמים נקרא שלא היה כל כך שלם. אבל הם
 שלם בכל. מה כתוב בנה. איש צדיק תמים היה ברורותיו.
 שהרי רשום ברשום הקדוש [ג] ואמר ראש הישיבה
 בכל מקום שנאמר תמים. היינו שגורשם ברשום הקדוש
 באות

מראה בקומות (א) אחרי פה: (ב) קולת ד' (ג) ביר א' (ד) שמואל א' כ"ט (ה) שלח קמ"ו. (ו) שם קמ"ט

דיו הזהר

(א) כנף הצפור היינו כנפי השכינה. והמכוון שיעור לא הבין זה ענין הנסתר. וזה נאמר על דרך הכתוב ולא יבנה עוד סודך: [ג] א"ר
 הלא העיקר הוא חסלה וזקקה ולמה לא די להתפלל בבית הכנסת: [ג] שגורל מהול:

באת קיום הבטחה, ובשכיל שנמר הבטחה נקרא תמים בדרותיו, מה שכלם לא היו כך שהם השתוהו ודבם, וע"כ נאמר את האלהים תהלה נה, וכי מי יכול לזכור עמו, אלא כל מי שנמר בריה הקדוש שלא יופנם מדרגות עמו השכינה ושורה עליו, ולפיכך תמים תהיה עם ה' אלהיך, תמים תהיה, ואח"כ עם ה' אלהיך בהדוגות אחת, שכיון שתשבור הבטחה תזכה להיות עם ה' ולא תפרד ממנו, א) ועוד תמים תהיה עם ה' אלהיך, וראי כמו שהוא תמים כלל אחד, אף אתה תהיה עמו תמים, עמו וראי, ובמה נעשה האדם תמים, שיהיה תמים י"ם, ת"ם, כמו שנדרש, י"ם, כל אופן מדרגות קדושות שלו נקראות י"ם, ואינן נפרשות ממנו לעולם, אף אתה כרמיון זה תהיה, להפיר ספק מדרגות ורות, ולהיות כך מדרגות קדושות סוד של י"ם .. כרמיון זה אדם הלוכש ציציית נעשה בכל יום תמים, ת"ם כד' כנפות מתקנות כראוי, י"ם בתכלת ההוא של הרג של שבעים מדרגות הים [ג] צד הרע כאשר סמכתו באדם הזה אינו יכול להרע לו בעין רעה, ואז הוא ת"ם י"ם עם ה' אלהי, ממש בתיקון אחד, הוא למעלה והאדם למטה, שאח"כ הוא נתעלית תוך מדרגות העליונות [ג] אף כן האדם נתעלה אח"כ בתפילין תוך מדרגות עליונות, וע"כ תמים תהיה עם ה' אלהיך, עמו וראי:

ב) ועוד תמים תהיה עם ה' אלהיך, הרי דרשו החברים שאסור בכלדיים, בוא וראה לאור שניהנה התורה לישראל הוציאת מהתחייבות של הנוכחים ומולות, ודבר זה למדנו מאברהם, שראה במולו שלא היה עתה להוליד בנים, והקב"ה הוציא אותו החוצה, כמו שאמר ויצא אותו החוצה, ויאמר הבט נא, השמימה ונו, ודרשו שא"ל צא מאצטגנינות שלך, והעלה למעלה מהנוכחים וכו', ולפיכך כל העוסק בתורה נתבטל ממנו התחייבות של נוכחים ומולות, אם לומד התורה כדי לקיים מצותיה, ואם לא, כאלו אינו עוסק בה, ולא נתבטל ממנו התחייבות של נוכחים ומולות, כל שכן עמי הארץ שאין נתבטל מהם התחייבות של נוכחים ומולות:

באת קיימת דבית, ובגין דנפר בריה אקרי תמים בדורותיו, מאי דלא סו כלסו סכי דלינון מהבגל ארמיסו, וע"כ כתיב את האלהים סתפלך נה, וכי מאן יכול למיכר עמיס, אלף כל מאן דנפיר בריה קדישא אזדונת ביה סכינתא ושריפת עליה, ובג"כ תמים תמים עם ה' אלהיך, תמים תמים, ולבשר עם ה' אלהיך כזונג חדא, דכיון דנפיר בריה עם ה' לסוי ולא אפתרס מניה, א) הו תמים תמים עם ה' אלהיך, ודאי כמה דליבו תמים כללל חדא, אוף אנת ספא עמיס תמים, עמיס ודאי, ובמאי אפתרס ב"ג תמים, ויהא ת"ם י"ם, ת"ם, כמה דאפתר, י"ם, כל לינון דרגין קדישין דליה אקרוין י"ם, ולא אפתרסן מניס לעלמין, אוף אנת כנוונא דא ספא, לאעזתא מך דרגין נוכחין, למיסי כך דרגין קדישין רוף דיי"ם, כנוונא אד בר נש דלביס לילית אפתרסין בכל יומא תמים, ת"ם בדי כניסיס מתקין כדקא יאות, י"ם כסהו סכלת דנוגא דשבעין דרגין רימא [ג] ספרא בישא כד אסתכל בסאי ב"ג לא יכיל לחבאשא ליה בעינא בישא, וכדני אריב ת"ם י"ם עם ה' אלהי, ממש בתיקונא חדא, איסי לעילא ואיכו לעתא, דלבשר אסתלקת איסי נו דרגין עלאין [ג] אוף סכי בר נש אסתלק איכו לבשר בתפילין נו דרגין עלאין, וע"כ תמים תמים עם ה' אלהיך, עמיס ודאי:

ב) הו תמים תמים עם ה' אלהיך, הא אוקמוס חבריא דלא למשאל בכלדייה, תא חוי בשר דאחסיבת אורייתא לישראל אסיק לון מחיובא דכביבא ומולי, ודא אוליפנא מהבדסה, דחוי בזוליה רלא סוס עמיד למסוי ליה בגין, וקב"ה אסיק ליה לבשר, כדכתיב ויולא אותו סחולס ויאמר הבט נא השמימה ונו, ואוקמוס דא"ל לא מאלסגנינות שך, וסעלסו למעלה ממכביבא יכו, ובגין דא כל המשחל בזורייתא בעיל מניס חיובא דכביבא ומולי, אי אוליף לה כדי לקיימא סקודתא, ואס לאו, כאלו לא אסתל בס, ולא בעיל מניס חיובא דכביבא ומולי, כל שכן עמי הארץ דלא אסתכל מנהון חיובא דכביבא ומולי:

כי סגויס סאלס ונו' אל מעניס ואל קסמיס יסמעו ואחס לא כן נפן לך ה' אלהיך, ג) פתח ר' יוסי ואמר ד) ה' בלאתך משעיר בנעך משרה ארוס ארץ רעסה, בשעתא דקב"ה טב משעיר ילא קבילו אורייתא ארץ רעסה, מאי עמא רעסה, בגין דבעתא להאדרת לסו וכו', דסכי דאחי קב"ה בעלמא, אי יקבלון בני ישראל אורייתא מוסב, ואס לאו אהדר עלמא לסו וכו', כיון דחמאל ארעא דא אומין קב"ה לכל עממיס דיקבלון אורייתא ולא קבילו, ומכל עממיס לא אסתלרו אלף ישראל בלחודייהו, חסיבת ארעא דישראל לא יקבלון כחודייהו, ובג"כ ארץ רעסה, כיון דאמרו נעסה יכשע מיד סקסס, סה"ד ארץ יראס וסקסס, יראס בקדמייתא ולבסוף סקסס, ותא חוי בגין דישראל אמרו נעסה:

בראה מקובות ט שנה קסס, ב) פתח ר' יוסי, ד) נקק קנז, ז) ספטיס ה'

זר הזר

[ג] מסר שבעים טרם על בה חסלות כמו שמוכא כוזה על הפסוק ימי שנותינו כחם שבעים שנה, והרג נתכלת שהוא הלון רמו על שנשעע בו בה סרת חסלות, וזה נרבו במה שאמרו חז"ל שיה הרג עולה אתה לשבעים שנה, והיינו תוך של שבעים מדרגות הים, כי ים טרם על חסלות כידוע כסוד כל הנחלים הולכים אל הים; [ג] היינו בעין שאמרו חז"ל שחכמה מניח תפילין, וענין חסלה ש"י לשעלה היינו עליית התקשרות חסלות בתפירת, וחסלה ש"י היינו עליית התקשרות התפירת עם חב"ד, אף כן האדם כעין זה שנתעלה ונתקשר בקדושה עליונה ע"י הנחת תפילין:

נעשה. אינם יראים מן כל עשיה שיכולים כל מכשפי העולם לעשות. ולא מכל קוסמים ומעננים שבעולם. מה הטעם. אחר בשביל קבלת התורה. ואחר לפי שכאשר הוציאו הקב"ה מצרים שבר לפניהם כל מיני כשפים וקסמים שלא יוכלו לשלוט עליהם:

(ה) א"ר אבא בוא וראה אסור לו לאדם להשליך כלי ביהו שאין נצרכים לו או הפץ אחר דוגמתו לאמר שמומר אותו לצד הטומאה. שהרי כמה ממוגי הדין מומונים לדבר ההוא לקבל אותו. ומן הזמן ההוא אין שורה עליו ברכות. שהרי מן צד הטומאה הוא. כל שכן מי שמומין ברצונו על אותו צלם העליון שלו שיהיה שייך לאחר ולצד הטומאה. שהרי מה שהוכן עבורו יהי' שייך להם. וכשיקרכו ימי איש הזה למות. צלם העליון שניתן לו. ככתוב אך בצלם יתהלך איש. בא אותו רוח הרע שהיה מתדבק עמו בכל יום. ונטל לעצמו את הצלם ההוא. מתלבש בו והולך לו. ואין מחזורי לאיש ההוא לעולם. או ידע שהוא נרחה מהכל:

(ג) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחת את עצה וגו'. א"ר פנחס כמה טובים הם רכבי ושכילי התורה. שהרי בכל ענין וענין יש כמה עצות כמה טובות לאנשים. כמה מרגליות המאורות לכל צד. ואין לך דבר בתורה שאין בו כמה אורות המאיימים לכל צד. מקרא זה הוא כפי פשוטו. ויש בו כפי מדרשו. ויש בו כמה עליונה להזהיר למי שנצרך אזהרה. אשרי חלקו מי שעוסק בתורה תמיד. כי מי שעוסק בה מה כתוב בו. כי אם בתורת ה' הפצו ובתורתו יהנה יומם ולילה. והיה כעץ שתול על פלגי מים. למה נסמך זה לזה. אלא מי שעוסק בתורה יום וליילה לא יהיה בעץ יבש. אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים. ויש בו קליפות. ויש בו מוח. ויש בו ענפים. ויש בו עלים. ויש בו פרחים. ויש בו פירות. שבעת מינים האלה עולים לשבעה עשר ולשבעים [נה] אף דברי התורה יש בהם פשט המקרא. דרש. רמו שהם רמזי חכמה. נימטריאות. מרות צפונים. מרות נפתרים אלה על אלה. פסול וכשר. טמא וטהור. אסור ומותר [נו] סכאן ולהלאה מתפשטים ענפים לכל צד. והיה כעץ שתול על פלגי מים וראי. ואם לא. אין הוא חכם בחכמה. בוא וראה כמה חביבים הם אותן העוסקים בתורה. שאפילו בזמן שהדין תולה בעולם וניתנה רשות למשחית להשחית. פוקד הקב"ה לו על אותן העוסקים בתורה. וכך אומר לו הקב"ה. כי תצור אל עיר כשביל עונות הרבים שחוטאים לפני. ונתחייבו בדין לימים רבים. מהו רבים. שלשה ימים זה אחר זה. שניכר שיש דבר בעיר. מניין שימים רבים שלשה ימים הם. שבתוב נב. ואשה כי יזוב וזב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים הם. אלא שלשה ימים זה אחר זה נקרא ימים רבים. אף כך כי תצור אל עיר ימים רבים. בוא וראה

(ג) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחת את עצה וגו'. א"ר פנחס כמה טובים הם רכבי ושכילי התורה. שהרי בכל ענין וענין יש כמה עצות כמה טובות לאנשים. כמה מרגליות המאורות לכל צד. ואין לך דבר בתורה שאין בו כמה אורות המאיימים לכל צד. מקרא זה הוא כפי פשוטו. ויש בו כפי מדרשו. ויש בו כמה עליונה להזהיר למי שנצרך אזהרה. אשרי חלקו מי שעוסק בתורה תמיד. כי מי שעוסק בה מה כתוב בו. כי אם בתורת ה' הפצו ובתורתו יהנה יומם וליילה. והיה כעץ שתול על פלגי מים. למה נסמך זה לזה. אלא מי שעוסק בתורה יום וליילה לא יהיה בעץ יבש. אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים. ויש בו קליפות. ויש בו מוח. ויש בו ענפים. ויש בו עלים. ויש בו פרחים. ויש בו פירות. שבעת מינים האלה עולים לשבעה עשר ולשבעים [נה] אף דברי התורה יש בהם פשט המקרא. דרש. רמו שהם רמזי חכמה. נימטריאות. מרות צפונים. מרות נפתרים אלה על אלה. פסול וכשר. טמא וטהור. אסור ומותר [נו] סכאן ולהלאה מתפשטים ענפים לכל צד. והיה כעץ שתול על פלגי מים וראי. ואם לא. אין הוא חכם בחכמה. בוא וראה כמה חביבים הם אותן העוסקים בתורה. שאפילו בזמן שהדין תולה בעולם וניתנה רשות למשחית להשחית. פוקד הקב"ה לו על אותן העוסקים בתורה. וכך אומר לו הקב"ה. כי תצור אל עיר כשביל עונות הרבים שחוטאים לפני. ונתחייבו בדין לימים רבים. מהו רבים. שלשה ימים זה אחר זה. שניכר שיש דבר בעיר. מניין שימים רבים שלשה ימים הם. שבתוב נב. ואשה כי יזוב וזב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים הם. אלא שלשה ימים זה אחר זה נקרא ימים רבים. אף כך כי תצור אל עיר ימים רבים. בוא וראה

(ג) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחת את עצה וגו'. א"ר פנחס כמה טובים הם רכבי ושכילי התורה. שהרי בכל ענין וענין יש כמה עצות כמה טובות לאנשים. כמה מרגליות המאורות לכל צד. ואין לך דבר בתורה שאין בו כמה אורות המאיימים לכל צד. מקרא זה הוא כפי פשוטו. ויש בו כפי מדרשו. ויש בו כמה עליונה להזהיר למי שנצרך אזהרה. אשרי חלקו מי שעוסק בתורה תמיד. כי מי שעוסק בה מה כתוב בו. כי אם בתורת ה' הפצו ובתורתו יהנה יומם וליילה. והיה כעץ שתול על פלגי מים. למה נסמך זה לזה. אלא מי שעוסק בתורה יום וליילה לא יהיה בעץ יבש. אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים. ויש בו קליפות. ויש בו מוח. ויש בו ענפים. ויש בו עלים. ויש בו פרחים. ויש בו פירות. שבעת מינים האלה עולים לשבעה עשר ולשבעים [נה] אף דברי התורה יש בהם פשט המקרא. דרש. רמו שהם רמזי חכמה. נימטריאות. מרות צפונים. מרות נפתרים אלה על אלה. פסול וכשר. טמא וטהור. אסור ומותר [נו] סכאן ולהלאה מתפשטים ענפים לכל צד. והיה כעץ שתול על פלגי מים וראי. ואם לא. אין הוא חכם בחכמה. בוא וראה כמה חביבים הם אותן העוסקים בתורה. שאפילו בזמן שהדין תולה בעולם וניתנה רשות למשחית להשחית. פוקד הקב"ה לו על אותן העוסקים בתורה. וכך אומר לו הקב"ה. כי תצור אל עיר כשביל עונות הרבים שחוטאים לפני. ונתחייבו בדין לימים רבים. מהו רבים. שלשה ימים זה אחר זה. שניכר שיש דבר בעיר. מניין שימים רבים שלשה ימים הם. שבתוב נב. ואשה כי יזוב וזב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים הם. אלא שלשה ימים זה אחר זה נקרא ימים רבים. אף כך כי תצור אל עיר ימים רבים. בוא וראה

מראה [בין כמות] (ה) תמיד ממ. (ו) כלק רב. (ז) ויקל ע"ז ואפקוד

מראה [בין כמות] (ה) תמיד ממ. (ו) כלק רב. (ז) ויקל ע"ז ואפקוד

זו הזהר

[נה] שבעה עשר ושבעים רמו יחל אחד מן הוי' בכלל בו עשרה. והיינו שבעים: [נו] פסול וכשר טמא וטהור אסור ומותר כל זה נחשב לחלק אחד דהיינו חלק ההכחות:

ואפקוד אותך על בני ביתי. לא תשחית את עצה. זה
התלמיד חכם שנמצא כעיר. שהוא עץ חיים. עץ שנתן
פירות. ר"א את עצה. זה שנתן עצה לעיר אך להנצל
מן הדין. ומלמד להם דרך ללכת בה. ולכן לא תשחית
את עצה לנרוד עליו גרון. לרדות עליו הדין. ולא
להושיט עליו חרב הלוהט חרב השנון. אותה החרב
ההורגת לשאר אנשים שבעולם. כי ממנו תאכל. וכי
אותו המחבל אכזב ממנו. לא אלא כי ממנו תאכל היא [גו]
אותו הר התקוף. המדרגה שכל רוחות החוקים והקדושים
יוצאים ממנה [נת] שאין הנאה ועונג לרוח הקודש בעולם
היה אלא תורתו של ונאי ונאי הוא. כביכול זה הזכאי
מפרנס לה ונותן לה מוון בעולם הזה החשוב מכל קרבנות
שבעולם. בקרבן מה כתוב (א) אכלתי יערי עם רבשי.
אכלו רעים. ומיום שחרב בית המקדש ובמלו הקרבנות
אין לו הקב"ה אלא אותן דברי התורה. והירודי תורה
שנהחדש בפיו. לפיכך כי ממנו תאכל היא. שאין לה
להשכינה הקדושה מוון בעולם הזה אלא ממנו ומסבריו
שהם כסוהו. וכיון שסמנו תאכל והוא ון אותה. אותו
לא תברות. היו זהיר בו שלא תקרב אליו. כי האדם
עץ השרה. זה שנקרא אדם המפורסם למעלה ולמטה.
עץ השרה הוא. עץ גדול וחזק הוא שאותו השרה אשר
ברכו ה' סימן עליו [גט] הוא עץ הנודע לשרה הוא
תמיד. לבא מפניך במצור. דבר זה חוזר לראש המקרא.
שנאמר לא תשחית את עצה. היינו את זה שנתן להם
עצה ומתקן לעיר אך לבוא מפניך במצור. הוא נתן
להם עצה לתקן הפגם ולחזור בתשובה. ומתקן להם
כדי ויין חצוצרות ושופרות. לבא מפניך. מהו לבא
מפניך. לבוא לפני ולברוח מפניך. מלפני הפחד שלך.
במצור. במקום שעליונים ותחתונים אין יכולים ליכנס
שמה. ואינו הוא. זו המדרגה שבעלי תשובה נכנסים שמה.
זה הוא מצור. מקום חזק והר קשה [מ] וכיון שלוקחים
עצה הזאת אני מכפר עונותם ונתקבלים ברצון לפני.
בל זה פוקד הקב"ה על אותן העוסקים בתורה. לפיכך
זכאים הם אלה העוסקים בתורה. וכל המתגיעים בתורה
לשמה הם נקראים עצים גדולים בעולם הזה:

ואפקוד לך על בני ביתי. לא תשחית את עצה. זה
תלמיד חכם דאסתכח במתא. דאיתו אילנא דחיי. אילנא דייסיב
איבין. ר"א את עצה. הסוה דייסיב עיטא למתא לאסתכח
מן דינא. ואולוף לון ארתא דייסיבן בס. ועיד לא תשחית
את עצה לנרוד עליו גרון. לנרוד עליה דינא. ולא
לאישא עליה חרבא מלהשא חרבא מסננא. הסוה
דקשלא לשאר אינטי דעלמא. כי ממנו תאכל. וכי
הסוה מחבלא אכיל מינא. לא. אלא כי ממנו תאכל [גו]
הסוה סגרא תקיפא. הסוה סגלא ותיאובתא לרוח קודשא כסאי
נפקין מינה [נת] דלית סגלא ותיאובתא לרוח קודשא כסאי
עלמא אלא אורייתא דהסוה זכאה. כביכול איתו
מפרנס לה ויהיב לה מוונא כסאי עלמא יתיר מכל קרבני
דעלמא. בקרבן מאי כתיב (א) אכלתי יערי עם רבשי.
אכלו רעים. ומיומא דמחרב ב' מקדשא ובמלו קרבני
לית ליה לקב"ה אלא אינון מלין דאורייתא. ואורייתא
דמחרבא כסומיא. כנ"כ כי ממנו תאכל. דלית לה
מונא כסאי עלמא אלא ממנו ומסבריו ומאינון
דכוותיה. וכיון דממנו תאכל ואיתו ון לס. אותו
לא תברות. הו זכיר ביה דלא תקרב ביה. כי האדם
עץ השרה. דא אקרי אדם דאסתמודע עילא ותתא.
עץ השרה. אילנא רברבא וחקיף דהסוה סגרא אשר
ברכו ה' סימן עליו [גט] אילנא דאסתמודע להסוה סגרא
סדיר. לבא מפניך במצור. מלס דא אהדר לרישא דקרא.
דכתיב לא תשחית את עצה. הסוה דייסיב לון
עיטא ומתקין למתא לבוא מפניך במצור. איתו יסיב
לון עיטא לאתקנא ולאחדרא כתיובתא. ומתקין לון
מאני וייני בוקינס ויסיפין. לבא מפניך. מהו לבא
מפניך. לבוא לקמאי ולאעלא מפניך מקמי דחילו דילך.
במצור. באתר דעלמין ותתלין לא יכלין לאעלא
תמן. ומחו איתו. דננא דעלי תשובה עאלין תמן.
דא איתו מצור. אתר תקיף ומגרא תקיפא [מ] יכיון דעיטא
דא נטלין אנה מכפר לחובייהו ומתקבלן כרעוא לקמאי.
כל דא פקוד קב"ה על אינון דמסתדלי באורייתא. בנין כך
זכאין אינון דאק מסתלין באורייתא. אינון דמסתדלי
באורייתא אינון אילנן רברבין כסאי עלמא:

כ' כי ימצא חלל וגו' ולקחו זקני העיר ההוא עגלת
בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנהל. והדין
הוא לערוף אותה בקופיץ. רבי שמעון היה יושב והונה
בתורה. והיה עובק באותה הפרשה של עגלה ערופה.
א"ל רבי אלעזר כל זה לא למה נצריך. ככה רבי שמעון
ואמר אוי לעולם שנמשך אחר קליפה זו. שהרי בני היום
שאינו נחש הרע שנתפתה בו אדם הראשון שולט על
האדם ושולט על בני העולם. הוא עומד להשמיץ העולם.
והעולם אינו יכול לצאת מן עונשו עד שיבא מלך המשיח.
ויקים הקב"ה לישיני עפר. ככתוב (ג) בלע המות לנצח
וגו'. וכתביב (ד) ואת רוח המוטאה אעביר מן הארץ. והוא
עומד על עולם הזה לקחת הנשמות של כל האנשים.
וכל בני העולם עיי מלאך המות יוצאות נשמותיהם. ובווא
יראה כה שכתוב כי ימצא חלל. אפשר תאמר שזה
האיש

כ' כי ימצא חלל וגו' ולקחו זקני העיר ההוא עגלת
בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנהל. ודינא
איתו בקופיץ לערפא לה. רבי שמעון סוה יתבי וועי
באורייתא. וסוה משתל כסאי פרשתא דעגלה ערופה.
א"ל רבי אלעזר האי למאי אלסריך. ככה רבי שמעון
ואמר ווי לעלמא דמתקן בחר דא. דהא מן הסוה
יומא דהסוה חויה עיטא דאסתמי ביה אדם שליט על
אדם וטליט על בני עלמא. איתו קאים למסאי עלמא.
ועלמא לא יכיל לנסקא מעוטיה עד דיתו מלכא משיחא.
ויוקים קב"ה דמתיי עפרא. דכתיב (ג) בלע המות לנצח
וגו'. וכתיב (ד) ואת רוח המוטאה אעביר מן הארץ. ואיתו
קאים על עלמא דא למיטל נשמתו דכל בני נשא.
וכל בני עלמא על ידא דמלאך המות נפקי נשמתיהו. ותא
חיי הא. דכתיב כי ימצא חלל. אי תימא דכר נש
דא

מראה מקומות (א) עיר (ב) וירא קוב: (ג) יעמי' ל"ה (ד) זכרי' י"ג

זיו הזהר

(א) דורש תאכל בלשון נקבה נפתרת. ולא בלשון זכר נובה: [נת] זו ברת המלכות שממנה יוצא כל מיני השמיטית לעולם הזה כפרסיות
[גט] שרה אשר ברכו ה' זו המלכות: [מ] זה עולם הבית:

דה על ידו דהסוף מלאך המות נפקא כשמתיה. לאו הכי. אלא מאן דקפיל ליה אפיס כשמתיה עד לא משא זמניה לשלמה ביה הסוף מלאך המות. ובג"כ ה' ולאח"כ לא יכופר להם אשר שפר בה וגו'. ולאח"כ דילן. ולא די לון דקאום איכיו למסיו עלמא למנאך ולקפגרא דמיר. כל סכן דגולון מניה מתי דלית ליה נסלא. וקב"ה חיים על בניו. ובגינו כך קרבין [ליה] על האי עגלה. בנין לתקלא עמיא מתי דלתנפיל הסוף כשמת דב"כ מניה. ולא ישחכא מקפגרא על עלמא. ורוא"ל עלאה תינין סא. **שור פרה. עגל עגלה.** כללו ברוח עלאה אשתכחו [מה] ובגין כך ברה מתקנין ליה. ודה הוא דתיב ידיו לא ספקא את הדס סוה וגו'. לא ספכו ולא גרימנא מיהתיה. ובדה לא אשתכח מקפגרא עלייסו. ובכלא יסיב קב"ה עיטא לעלמא:

חא חזי כנויכא דא ביומא דראש השנה ויוס הכפורים דדינא אשתכח בעלמא איכיו קאים לקפגרא. וישראל צייין לתעורא בשופר ולתעורא קול דכליל באש"א ומי"א ורוא"ל ואתעבדו עד. ולאשמעה האי קול מנו שופר. והאי קול סלקא עד חצר דרכסיה דדינא יתבא. ובקס ביה וסלקא. כיון דמשא האי קול מתתא קול דיעקב דתתקן לעילא. וקב"ה אשתכח רחמי. דהא כנוינא דישראל מתערי תתא קול חד כליל באש"א מי"א ורוא"ל דפקי כחדא מנו שופר. הכי נמי אשתכח לעילא שופר [מן] והסוף קול דכליל באש"א מי"א ורוא"ל אשתקן ובפיס. דא מתתא ודה מעלינא. ואשתקן עלמא רחמי אשתכחו. והסוף מקפגרא אעריב. דחסיב לשלמא בדינא ולקפגרא בעלמא. וכד חמי דמתערי רחמי כדון אעריב ואשתכח חיליה ולא יכיל למעבד מירי. וקב"ה דלון עלמא ברחמי. ואי תימא דדינא אשתכח [מן] לאו הכי. אלא אשתכחו רחמי בדינא ועלמא אהדן ברחמי. תא חזי כתיב ב' תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. דאשתכח סיהרא [מד] דהא כדון סלקא הסוף חויה בישא ויכיל לזוקא עלמא. וכד מתערי רחמי סלקא סיהרא ואשתכח מתמן. ואיכו אשתככו ולא יכיל לשלמא. ואשתכח דלא יתקרב מתן. וע"ד ביומא דראש השנה בני לאעריבא ליה. הכפורים בני לניחא למעבד ליה ניחא דרוחא בשעיר דקרבין ליה. וכדון אשתכח סניגורא עלייסו דישראל. אבל ביומא דראש השנה אשתככו דלא ידע ולא יכיל למעבד כלום. חמי אשתכחו דרחמי סלקין מתתא. ורחמי מעלינא. וסיכירא סלקא ביומא [מה] כדון אשתככו ולא ידע כלום ויכיל לשלמא. וקב"ה דן ליה ישראל ברחמי ויכיל לשלמא. ואשתכח להו זמנא כל אינון עסקי יומין דבין ראש השנה ליום הכפורים. לקבלא כל אינון דתיבין קמיה ולכפרא לון מחובייהו. וסליק לון ליומא דכפורי. וע"ד בכלא קב"ה פקיד לון לישראל למעבד עובדא. בגין דלא יסלוס עלייסו מאן דלא אלעריך. ולא יסלוס עלייסו דינא. ויכוון כלסון זכאין

האיש על ידי מלאך המות ההוא יצאה נשמתו. לא כן. אלא מי שהרגו הוא הוציא נשמתו קודם שהגיע זמנו לשלוט בו מלאך המות ההוא. ולפיכך ה' ולאח"כ לא יכופר לדם אשר שפר בה וגו'. ולאח"כ שלמו. האם לא די לנו מה שהוא עומד להשטין העולם לחנם ולקפגרא המיר. כל סכן כשגולים סמנו מה שהוא צריך ליפול. אבל הקב"ה מרחם על בניו. ולפיכך צוה לנו שיהיה נקרב [לנו] עגלה על זה. כדי לתקן בזה מה שנישלה אותה נשמת האיש סמנו שלא יצאה על ידו. ולא יקפגרא על העולם. וסוד עליון למדנו כאן. **שור פרה. עגל עגלה.** כלם כבוד עליון נמצאים [מה] ולפיכך בזה מפייסים לו. וזהו שכתוב ידיו לא שפכו את הדם הזה וגו'. לא שפכו ולא גרמו מיתוהו. ובהו לא יהיה נמצא מקפגרא עליהם. ובכל נותן הקב"ה עצה לעולם:

בוא וראה כדמיון זה ביום ראש השנה ויום הכפורים שהדין נמצא בעולם הוא עומד לקפגרא. וישראל צריכים לעורר בשופר ולתעורר קול שנכלל בא"ש ומי"א ור"ה ונעשו אחד. ולהשמיט קול הזה מתוך השופר. זה הקול עולה עד המקום שכסא הדין נמצא. ומגיש בה ועולה. כיון שמויע שמה הקול סלמטה קול של יעקב נתתקן למעלה. והקב"ה נתעורר בהרמים. שהרי כמו שישראל מעוררים סלמטה קול אחד שנכלל בא"ש מי"א ור"ה שיוצאים כאחד מתוך השופר. כמו כן נתעורר למעלה השופר [מן] וקול ההוא שנכלל בא"ש מי"א ור"ה נתתקן ויוצא. זה סלמטה וזה סלמטה. ונתתקן העולם ורחמים נמצאים. ומקפגרא ההוא נתערב. שהיה חושב לשלוט בדין ולקפגרא על העולם. וכאשר הוא רואה שנתעורר רחמים או נתערב ונחלש כחו ואינו יכול לעשות כלום. והקב"ה דן את העולם ברחמים. ואפשר תאמר שהדין נאבד [מן] לא כן. אלא שמתחברים רחמים בדין והעולם נידון ברחמים. בוא וראה כתוב ב' תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. שנתכסית הלבנה [מד] שהרי אז שולט נחש הרע ההוא ויכול להזיק לעולם. וכאשר נתעורר רחמים תתעלה הלבנה ועוברת משם. והנחש נתערב ואינו יכול לשלוט. ונתרחק שלא יקרב שמה. וע"כ ביום של ראש השנה נצרך לערבב אותו. שיהיה כמי שנתעורר כשנתו ואינו יודע כלום. וביום הכפורים נצרך לפיוס לעשות לו נחת רוח בהשעיר שנקרב לו. ואז נהפך להיות סניגור על ישראל. אבל ביום של ראש השנה נתערבב שאינו יודע ואינו יכול לעשות כלום. שרואה התעוררות של רחמים עולה סלמטה. ורחמים סלמטה. והלבנה עולה ביניהם [מה] או נתערבב ואינו יודע כלום ואינו יכול לשלוט. והקב"ה דן להם לישראל ברחמים ומרחם עליהם. וניתן להם זמן כל אונן עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. לקבל כל אונן השבים לפניו ולכפרא להם מחטאותם. ומניה אותם על יום הכפורים. וע"כ בכל מה שהקב"ה פקד לישראל לעשות פעולה. הוא לבעבד עובדא ישלוס עליהם מי שאינו נצרך לשלוט. ולא ישלוט עליהם הדין. ויהיו כלם זכאים

מראה מקומות א' ממנך ליה ג' תליס פ"א

זו הזהר

[מה] שור ופרה בקדושה. ולעומת זה עגל ועגלה בצד המוסאה. ונתפיים בזה שנותנים לו סמינו: [מן] זה עולם הבינה שמוציא קול הכולל א"ש מי"א ור"ה חיינו נ' ספירות חסד נכורה תפארת: [מן] ולית דין כלל: [מד] זו סדרה הסלכות. כי קודם התחלת שנה חדשה מניע נגלה הסלכות עד קצה האחרון וחושב שיוכל למשלש בה והיא מסתתרת ממנו: [מה] שאו יש עליית הסלכות עד העולמות שהם כל רחמים:

זכאין בארעא. כרחמו דלכא על בנין. וכלא בענדא ובמלין תליא. וסא חוקימא מלין:

(א) רבי אלעזר אמר תא חזי כל בני נשא כלסו עברין על ידא דמלאך המות. בר מהאי דלקדימו ליה בני נשא עד לא ימשי זמנא לטלפא ביה וליטול רשו. דסא לא טליט בצר נש עד דנקיל רשו. ובגין איה ליה דינא לטלפא על הסווא אמר. כד"א לא נודע מי הכהו. הכי נמי איה ליה דינא דלא חידע. בגין לקטרנא על סווא אמר. וע"ד ולקחו זקני העיר הסווא עגלת צקר וכו'. בגין לאעברא דיניה דסווא אמר. ילאתקנא דלא יטלוט ביה מקטרנא ולאטחובא מניס:

(ב) אמר ר' רב מחיבתא לרבי שמעון. תא יתימא לך מלה. אי תימא דחדו הוה למלאך סמוח כד קפיל בני נשא. לאו. אלא בגין דחמי דרעותא דמחריה בצק. אחוי גרמיה שחדו למעבד רעותיה דקב"ה דמחיב גו רוח סטרה עושה דברו. א"ל רבי שמעון וסא איהו איל ומרקד בחדוה קמי נשין. א"ל אי חסירא קדישא. ודחי סכי סווא לחמוסה קמי מלכא דתימא ליה ברעותיה דמלכא. אבל ניחא ליה בססדא דנשין. איהו קיד ויודניה וססדא. א"ל אי הכי אחאי איל וססיו על בר נש לעילא ודרכי לחוביו. א"ל בגין דליכו זקן וכסיל וחסיד למשכן על רוחא. וכל תאובתיה דיניה כן איהו. לטוף לא טליט אלף על דיניה. בשרא דליה. וע"ד מתיב ד' יטוב עמלו בראשו. ה' א"ל רבי שמעון חוהבנא על מאי דמחיב ו' וססן עומד על ימינו לטטנו. וכי יבושע בן יסולדק כך. סאר בני עמלא על אחת כמה וכמה. וסא כיון דבר נש בטהו עמלא. מאי טועלתא איה לטהו סגן לאספאה ליה. ולא די ליה דלסיק נסמתי' מניה וקפיל ליה. א"ל אי חסירא קדישא זכאה חולקך. תא חזי תיאובתא דסגן לא סוס אלף בגין דלא יתלבס הסווא זכאה בלבשא דכתיב קדישא. דכיון דחוי הסווא סגן דלבושא דיניה אחרתיה ולא אהחסיב. על דא אספי ליה. מאי סמחא. בגין דחי אהלנא בטהו לבוס יקר. חיד לבישא דוהמא ועבדתא דטהו סגן יתבטל ויעבר מעמלא. ודא לא יחא ליה לטטן. ותו דבכל זמנא דלא אהלנא סקדא רוחא להאי נוסא דיהמא דיניה [מז] ודא ניחא ליה לטטן. וכיון דאתלבס בטהו לבוס יקר סא אהלנא נוויי דירא בישא ונוסא דיניה. וליח ליה דוכרנא בדייה לעלמין אלף כסדי דנפשא בלבד. אבל כל זמנא דבשרא קיימא. ורוחא לא אהלנא בטהו לבוס יקר. סקדא רוחא עלה דנפשא. ונפשא סקדא לנפשא.. א"ר שמעון כמה מחיקין אינון מלין. זכאה חולקי. וסא דיענא דלדיקא בטהו עמלא מתלבסן בלבשא דלקרי לבוס מלכות. וסכי סווא ודאי. א"ל אירא דגן עדן נסימו דרוח קודשא אינון. ומתלבסן ביה לדיקא כגוונא דהו כהאי עמלא. ולבחר רוח קודשא סריא על רישא דכל חד וחד. ואתעטר ואתעבדא ליה עטרה. וכך סווא למרדכי דמחיב ביה בלבוס מלכות. דייקא דהסי' עמלא. ולבחר יעטרה וסב גדולא. דא עטרה דשריאת

זכאים בארץ. כאהבת האב לבנים. והכל כמעשה ובדבור תולה. והרי נתבאר הענין:

(א) רבי אלעזר אמר בוא וראה כל האנשים כלם עוברים על ידי מלאך המות. מלבד זה שהקדימו לו אנשים מיתה קודם שהגיע זמנו לשלוט בו מלהים וליטול רשות עליו. שהרי אינו שולט באיש עד שנטול רשות. ולפיכך יש לו תביעת דין לשלוט על מקום ההרג. כמו שכתוב לא נודע מי הכהו. כמו כן יש לו תביעת דין שלא נודע על מי. אלא שמקטרני על כל המקום ההוא. וע"כ ולקחו זקני העיר ההוא עגלת צקר וכו'. בשביל להעביר הדין ממקום ההוא. ושיתקן שלא ישלוט בו המקטרני ויהיו ניצולים ממנו:

(ב) אמר ר' ראש הישיבה לרבי שמעון. בוא ואנלא לך דבר. אמר תאמר ששומחה היא למלאך המת כשהורג אנשים. לא כן. אלא לפי שרואה שרצון רבונו בכך. הוא מראה עצמו בשמחה לעשות רצון הקב"ה. שכתוב (רוח סטרה עושה דברו. א"ל רבי שמעון והרי הוא הולך ומרקד בשמחה לפני הגשמים. א"ל שמען חסיד קדוש. ודאי כך הוא להראות לפני המלך שיש לו הנאה ברצון המלך. אבל מקבל נחת מן הספר הגשמים. הוא מרקד ואונו להספד. א"ל אם כן למה הוא הולך ומקטרני על האיש למעלה ומכיר עונותיו. א"ל לפי שהוא זקן וכסיל וחושב לשלוט על הרוח. וכל תשוקתו בשביל זה היא. ולבסוף אינו שולט אלא על שלו. שהבשר הוא שלו. וע"ד כתוב (ד' ישוב עמלו בראשו. ה' א"ל רבי שמעון תמנהי על מה שכתוב (ו' והשטן עומד על ימינו לשטנו. ואם יהושע בן נון יתוצק כך. שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. והרי כיון שהארם כבר בעולם ההוא. מה תועלת יש לשטן ההוא לקטרני עליו. ולא די לו מה שהוציא נשמתו ממנו והרג אותו. א"ל שמען חסיד קדוש אשרי חלקך. בוא וראה תשוקת השטן לא היתה אלא למען לא יתלבש אותו הצדיק בלבוש המהור והקדוש. כי כיון שראה שגן ההוא שליבש שלו מן הגוף נדחה ולא נחשב. בשביל זה היה מקטרני עליו. מה הטעם. לפי שאם נתלבש בלבוש היקר ההוא. מיד לבוש הזהים של הגוף ופעולתו של השטן ההוא מתבטל ועובר מן העולם. ודבר זה בל יוטב לו להשטן. ועוד שכל זמן שאינו מתלבש למעלה פוקד הרוח לזה הגוף המבורח שלו [מז] ודבר זה טוב לו להשטן. וכיון שנתלבש בלבוש יקר ההוא או מתבטלים הגונים של יצר הרע והגוף שלו. ואין לו זכרון עם הגוף לעולם אלא עם הנפש בלבד. אבל כל זמן שבשר הגוף קיים. והרוח לא נתלבש בלבוש יקר ההוא. פוקד הרוח על הנפש. והנפש תפקוד להגוף.. א"ר שמעון כמה מתוקים דברים האלה אשרי חלקי. והנה ידעתי שהצדיקים בעולם ההוא מתלבשים בלבוש שנקרא לבוש מלכות. וכך הוא בודאי. א"ל אור של הגן עדן נשמת שהיו בעולם הזה. ואחר כך שורה רוח הצדיקים כדמיון שהיו בעולם הזה. ונתעטר שנתעשה לו הקדש על ראש כל אחד ואחד. ונתעטר שנתעשה לו עטרה. וכך היה למרדכי שכתוב בו בלבוש מלכות. תבנית עולם ההוא. ואח"כ ועטרת זהב גדולה. זו העטרה השורה

מראה מקובות (א) י"ג י"ב (ב) שלח קטב: (ג) חלים קט"ד ס"ד (ד) בלח קט"ט: (ה) וברי' ג'

זו הנהר

[מז] היינו באמצעות הנפש. כי כל זמן שאין הגוף נתעבל יש התקשרות לנפש עם הגוף:

השורה על ראשי הצדיקים בעולם ההוא. כאשר קבלו ישראל התורה כדמיון זה היה להם עד שחמאן. שכתוב בהם ויתנצלו בני ישראל את עדים סתר חורב. נפשמו מן לבוש ההוא. והיו שכתוב ביהושע הכהן הגדול (א) הסירו הבגדים הצואים מעליו. וכתוב וילבישוהו בגדים. אלו ה'לבושים של עולם ההוא. כמאן שכל זמן שהגוף של עולם הזה קיים בקבר בקיום. לא נתלבש הרוח בלבוש של עולם ההוא. שכתוב ויסירו הבגדים הצואים מעליו בתחלה. ואחר כך וילבישוהו בגדים. ומלאך ה' עומד. מהו עומד. אלא זו היא העמדה שנקראת מלאך ה' [מן] העומדת על ראשי הצדיקים. וזה הוא עומד עומד על הראש ממעל לאחר שנתלבשים בלבוש יקר ההוא. שני נופים ביחד אין יכולים לעמוד. כל זמן שזה הגוף קיים אין הרוח מקבל נוף אחר. נעבר זה הרי אחר מוכן מיד בודאי. זה יוצא זה כגם. כדמיון יצר טוב ויצר הרע בעולם הזה. לא רצה הקב"ה ששניהם יעמדו ביחד:

(ג) א"ר יהודה כמה טוב להם בין לצדיקים בין לרשעים להיות הגוף שלהם נדבק ארמה. שיתעכל תוך העפר בזמן קצר. ולא להיות בקיום כל כך זמן גדול. שיהיו נידונים נוף ונפש ורוח המיד. שהרי אין לך כל צדיק וצדיק בעולם שאין לו דין הקבר. לפי שאותו המלאך הממונה על הקברים עומד אצל הגוף ודן אותו בכל יום ויום. אם הצדיקים כך לרשעים על אחת כמה וכמה. שכל רשעי העולם בעידו שהגוף שלם בכל איבריו תוך הקבר. נידונים הגוף והרוח כל אחד בדין הראוי לו [מן] ביון שהגוף נתעכל דינו של הרוח בניהגם נשתכך. מי שצריך לצאת יוצא. ומי שצריך להיות להם נחת יש להם נחת. ומי שצריך להיות אפר ועפר תחת רגלי הצדיקים נעשה לו לכל אחד ואחד כראוי לו. מלבד אותן החסידים עמדי העולם. שהם ראויים להעלות נשמותיהם מיד לסקום עליון ההוא הראוי להם. אבל מועטים הם בעולם:

(ג) פתח רבי אלעזר ואמר. דחה דחיתי לנפול ה' עורני. דחה דחיתי. דחה דחוני צריך לומר מהו דחה דחיתי [מן] אלא זה צד הטומאה האורב לדחות לאנשים תמיד. ורצה לדחות אותו ולהסירו מעם הקב"ה. וזה הוא יצר הרע שנמצא אצל האיש תמיד. ובנגדו חור דוד ואמר. דחה דחיתי לנפול. לפי שהוא היה מתאמץ אצלו בכל אותן הצרות שסבל דוד להסירו מעם הקב"ה. ועליו אמר דוד דחה דחיתי לנפול בניהגם. וה' עורני. שלא נמסרתי בידך. ועיני יש לו לאדם להיות נוהר סמנו. כדי שלא ישלוט עליו. ואו ישמור הקב"ה אותו בכל דרכיו. ככתוב (ז) או תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף. בלכתך לא יצר צורך ואם תרוץ לא תכשל. וכתוב (ה) וארח צדיקים באור נגה הולך ואור עד בנות היום. א"ר יהודה וכאים הם ישראל שהקב"ה שומר אותם בעולם הזה ובעולם הבא. שכתוב ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

דחית על רישיון לדריקו בטהו עלמא. כד קבילו ישראל אורייתא כנוינא דא סוה לסון עד דחבו. דכתיב בסו ויתנצלו בני ישראל את עדים סתר חורב. אפשטו מהסו לבושא. ודא סוה דכתיב ציהוסט כהנא דבא (א) הסירו הבגדים הצואים מעליו. וכתיב וילבישוהו בגדים. אליו לבישו דהסו עלמא. מהכא דכל זמנא דנושא דכתיב עלמא קיימא בקברא בקיומא. לא תלבש רוחא בלבושא דהסו עלמא. דכתיב ויסירו הבגדים הצואים מעליו בקדמיתא. ולכתיב וילבישוהו בגדים. ומלאך ה' עומד. מהו עומד. אלא דא סוה עמדה דחקרי מלאך ה' [מן] דקיימא על רישיון לדריקו. ודא סוה עומד עומד על רישא לעילא לבשר דתלבצן בטהו לבושא דיקר. תרין ניסין כחדא לא יכלין למיקם. כל זמנא דכתיב נופא קיים רוחא לא מקבל נופא אחרא. אפשט דא סוה אחרא זמנא מיד דכתיב. דא נפיק דא עלא. כנוינא דילר טוב וילר רע בטהו עלמא. לא כתיב קב"ה דפרוויסו יקומון כחדא:

(ג) א"ר יהודה כמה טוב לון בין לצדיקי בין לחייבי למסוי נופא דילסון דציק בחרעא. לאתעכלא נו עפרא לזמן קריב. ולא למסוי בקיומא כל סוה זמנא סני. בנין לאתדנא נופא ונפשא ורוחא תדיר. דהא לית לך בין דציק וצדיק בעלמא דלית ליה דינא דקברא. בנין דהסו מלאך דמחא על קברי קאים על נופא ודן ליה בכל יומא ויומא. אם לדריקא כך לחייבי על אחת כמה וכמה. דכל חייבין בעלמא בעוד דנושא שלם בכל סיפוי נו קברא. אחרין נופא ורוחא כל חד דינא כדכא חוי ליה [מן] כיון דנושא אפשטיל דינא דרוחא בניהגם אשכך. מאן דלשעריך לנפקא נפיק. ומאן דלשעריך למסוי עלייסו כייחא חית לון ניהא. ומאן דלשעריך למסוי קפתא ועפרא תחות רגלי דצדיקי אפשטיל ליה לכל חד יחד כדכא חוי ליה. בר מחיוון חסידי קיימין דעלמא. דליוון אפחיון לסלקא נשמותיהון מיד להסו אחר עלאה דתחיון לון. וזעירין חיוני בעלמא:

(ג) פתח רבי אלעזר ואמר. דחה דחיתי לנפול וי' עורני. דחה דחיתי. דחה דחוני מעבי ליה. מהו דחה דחיתי [מן] אלא דא ספרא אחרא דחיה ליה לכ"ג תדיר. וכתיב דחיה ליה ולאספאה ליה מעס קב"ה. ודא סוה ילס"ר דלשפחה לגביה דכ"ג תדיר ולקבליה אחר דוד ואמר. דחה דחיתי לנפול. בנין דלחיו סוס אשטיל לגביה בכל אימון עקתין לאספאה ליה מעס קב"ה. ועליה אמר דוד דחה דחיתי לנפול בניהגם וי' עורני. דלא אפחסרנא צידך. ועוד חות ליה לכ"ג לאודרנא מניה. בנין דלא ישלוט עליה. וקב"ה כדן נעיר ליה בכל ארמו. דכתיב (ד) אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף. בלכתך לא ילר נעוד ואם תרוץ לא תכשל. וכתיב (ה) ואתח דצדיקים כאור נגה הולך ואור עד ככון סיוס. א"ר יהודה זכאין חיוני ישראל דקב"ה נעיר לון בעלמא דין ובעלמא דחתי. דכתיב ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

מראה בקומות (א) וכ"ג (ג) תמוס קה. (ג) ייחא קטר. (ד) חלי נ' (ס) ע' ד

זין הזהר

[מן] זה רוח הקודש: [מן] הרוח בניהגם והנפש עם הגוף בקבר: [מן] דחיתי הוא לשון יחוד. רעוני לשון רבים. והלא הרבה אויבים ושונאים היו לו:

רע'א מדיטנא

רועה הנאמן

(א) צדק לזק תרדף. חתבין תרין דינין. דינא מסי
הבית דין שלמעלה. ודין מסי הבית דין
שלמטה. ומכאן נדרש שאין אדם נוקף אצבעו שלמטה
עד שנגזר על זה שלמעלה:

(ב) לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת. על
פי שנים עדים וגו' יקום דבר. מצוה זו להעיד
עדות בבית דין. שלא יפסיד חברו מסוּן על ידו. אם
יש לו להגיד עדות בשבילו. ואין עדות פחות משנים. אם
וש"כ על פי שנים עדים יקום דבר. ובשביל זה דרשו
חכמי המשנה מי מעיד על האדם קירות ביתו. ולא עוד
אלא אנשי ביתו מעידין עליו. ואיזו קירות ביתו. הם
קירות לבו. כמו שכתוב (ג) ויטב חוקיהו פניו אל הקיר.
ודרשו החכמים מלמד שהתפלל חוקירו מקירות לבו.
ואיזו אנשי ביתו. הם הרמ"ח אברים שלו. שכן דרשו
חכמי המשנה. רשע עונותיו חקוקין על עצמותיו. וכמו
כן הצדיק זכויותיו חקוקין לו על עצמותיו. ולפיכך אמר
רוד כל עצמותי תאמר וגו'. ולפיכך דרשו וסי מעיד
על האדם קירות ביתו. העצמות בנויות על מוח שהוא
סימ. ועליהן הוא הרמז (ד) המקרה במים עליותיו. המקרה.
לשון קירות. והאחי בנרמין יתיר מבשרו וגידין ומשכא.
כניו דנרמין אינו חורין. וכתיבא אוכמא לא אשתמודע אלא
מנו חורא. כגונא דאורייתא דלחיי חורא מלנאו
ואיכס מלבר. אוכס חורו ויחייא חורא מלנאו
תכלת. דאתמר ביה (ה) גס השך לא יחשיך מחך.
ותכלת אכס איסי נוקבא לנבי חורו. ולא עוד
אלא דגוסא על נרמין עמיד למיכס. ובגין דא זכוי
ושכי חקוקין על נרמין דלויס. ואם יזכה יקום נוסא
על נרמין דלויס. ואי לאו לא יקום ולא יסא לויס תחית
הסתים. ולא עוד אלא תרין סהדין אינון על בר נש. עין
דיוסא ואוזן שומעת. וכי דינא סופר ודן חזוי. ולא
עוד אלא שמשא וסיסרא סהדין על בר נש כמה
דלוקמוס.. ועוד דקב"ה ופריגתיס סהדין על בינ.

(ג) לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת. על
פי שנים עדים וגו' יקום דבר. פקודה דא להעיד
עדות בבי"ד. ולא יפסיד חברי ממונא בניניה. אי
אם לויס עדות בדיקס. ולית סהדוהא פחות ממרין.
סה"ד על פי שנים עדים יקום דבר. ובגין דא אוקמוס
מחרי ממניחין מי מעיד על האדם קירות ביתו. ולא עוד
אלא אנשי ביתו מעידין עליו. ואין קירות ביתו. אינון
קירות לבו. כמד"כ (ג) ויטב חוקיהו פניו אל הקיר.
ואוקמוס כצנן מלמד שהתפלל חוקיו מקירות לבו.
ומאן אנשי ביתו. אינון רמ"ח אברים דלויס. דסכי אוקמוס
מחרי ממניחין. רשע עונותיו חקוקין על עצמותיו. והכי
לדיק זכויותיו חקוקין לו על עצמותיו. ובגין דא
רוד כל עצמותי תאמר וגו'. ובגינה אתמר ומי מעידין
על האדם קירות ביתו. נרמין כנויין על מוחא דלויס
מח. ועלויסו קא רמז (ד) המקרה במים עליותיו. המקרה.
לשון קירות. והאחי בנרמין יתיר מבשרו וגידין ומשכא.
כניו דנרמין אינון חורין. וכתיבא אוכמא לא אשתמודע אלא
מנו חורא. כגונא דאורייתא דלחיי חורא מלנאו
ואיכס מלבר. אוכס חורו ויחייא חורא מלנאו
תכלת. דאתמר ביה (ה) גס השך לא יחשיך מחך.
ותכלת אכס איסי נוקבא לנבי חורו. ולא עוד
אלא דגוסא על נרמין עמיד למיכס. ובגין דא זכוי
ושכי חקוקין על נרמין דלויס. ואם יזכה יקום נוסא
על נרמין דלויס. ואי לאו לא יקום ולא יסא לויס תחית
הסתים. ולא עוד אלא תרין סהדין אינון על בר נש. עין
דיוסא ואוזן שומעת. וכי דינא סופר ודן חזוי. ולא
עוד אלא שמשא וסיסרא סהדין על בר נש כמה
דלוקמוס.. ועוד דקב"ה ופריגתיס סהדין על בינ.

(ד) ה' יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת. על
פי שנים עדים וגו' יקום דבר. פקודה דא להעיד
עדות בבי"ד. ולא יפסיד חברי ממונא בניניה. אי
אם לויס עדות בדיקס. ולית סהדוהא פחות ממרין.
סה"ד על פי שנים עדים יקום דבר. ובגין דא אוקמוס
מחרי ממניחין מי מעיד על האדם קירות ביתו. ולא עוד
אלא אנשי ביתו מעידין עליו. ואין קירות ביתו. אינון
קירות לבו. כמד"כ (ג) ויטב חוקיהו פניו אל הקיר.
ואוקמוס כצנן מלמד שהתפלל חוקיו מקירות לבו.
ומאן אנשי ביתו. אינון רמ"ח אברים דלויס. דסכי אוקמוס
מחרי ממניחין. רשע עונותיו חקוקין על עצמותיו. והכי
לדיק זכויותיו חקוקין לו על עצמותיו. ובגין דא
רוד כל עצמותי תאמר וגו'. ובגינה אתמר ומי מעידין
על האדם קירות ביתו. נרמין כנויין על מוחא דלויס
מח. ועלויסו קא רמז (ד) המקרה במים עליותיו. המקרה.
לשון קירות. והאחי בנרמין יתיר מבשרו וגידין ומשכא.
כניו דנרמין אינון חורין. וכתיבא אוכמא לא אשתמודע אלא
מנו חורא. כגונא דאורייתא דלחיי חורא מלנאו
ואיכס מלבר. אוכס חורו ויחייא חורא מלנאו
תכלת. דאתמר ביה (ה) גס השך לא יחשיך מחך.
ותכלת אכס איסי נוקבא לנבי חורו. ולא עוד
אלא דגוסא על נרמין עמיד למיכס. ובגין דא זכוי
ושכי חקוקין על נרמין דלויס. ואם יזכה יקום נוסא
על נרמין דלויס. ואי לאו לא יקום ולא יסא לויס תחית
הסתים. ולא עוד אלא תרין סהדין אינון על בר נש. עין
דיוסא ואוזן שומעת. וכי דינא סופר ודן חזוי. ולא
עוד אלא שמשא וסיסרא סהדין על בר נש כמה
דלוקמוס.. ועוד דקב"ה ופריגתיס סהדין על בינ.

מראה בקומות (א) דף רעד: (ב) דף פנה. (ג) יעני' ליה (ד) תליס ק"ד (ה) סס קליס (ו) דכריס ד' (ז) מליס א' ס' (ח) יעני' ס"ז
אחד

מראה בקומות (א) דף רעד: (ב) דף פנה. (ג) יעני' ליה (ד) תליס ק"ד (ה) סס קליס (ו) דכריס ד' (ז) מליס א' ס' (ח) יעני' ס"ז
אחד

זין הודר

(ג) השמים תמורת והארץ מלכות: (א) היינו תפארת ויסוד: (ב) המלכות חכמה תתאה נתעלית ומתכסית בתכמה עלאה אשר שם
כלו רחמים בפורים:

אחד. וישארו כמוש בשנים. סמ"ל וכת זוגו עולם הנפרדים. שאין יחוד לצד המומאה.. יהיה נידון בארבע מיתות סקילה שרפה הרג וחנק. מיתה לסמאל ונח"ש. וחיים לישראל. ובעבור זה כתוב (6) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי. אני אמית לאלהים אחרים בשמי ולכלם שלא האמינו בי. ואחיה. לאותן המאמינים ושומרים מצותי.. והוה שאמר הנביא (7) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק וגו'. אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כי אתך אני וגו'.

אחד. וישארו כמוש בשנים. סמ"ל וכת זוגו עולם הנפרדים. שאין יחוד לצד המומאה.. יהיה נידון בארבע מיתות סקילה שרפה הרג וחנק. מיתה לסמאל ונח"ש. וחיים לישראל. ובעבור זה כתוב (6) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי. אני אמית לאלהים אחרים בשמי ולכלם שלא האמינו בי. ואחיה. לאותן המאמינים ושומרים מצותי.. והוה שאמר הנביא (7) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק וגו'. אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כי אתך אני וגו'.

פרשת כי תצא

(ג) כי תצא למלחמה על איבך וגו'. וראית בשביה אשת יפת תואר והשקת בה ולקחת לך לאשה. רבי אלעזר היה מהלך בדרך. והיה רבי חייה עמו. א"ר חייה לרבי אלעזר. ולקחת לך לאשה. מה המעם. הלא כתוב לא תתחתן בם. א"ל זהו רק בעוד שהן ברשות הגוים עומדות. ובוא וראה אין לך אשה בהאומות עובים שתהיה צנועה כראוי. שלמדנו למה נסמכה פרשה זו לכן סודר ומורת. אלא בודאי מי שנושא אשה זו בן סורר ומורה יולד ממנה. מה המעם. לפי שקשה להעביר הוזהם ממנה. וכל שכן אותה שהיתה נשואה בתחלה. לפי שדין בדין נדבק ונשאב בה. וקשה הוזהם שלה להעבירו ממנה. והוה שאמר משה בנישי מדין. וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרגנו. אשרי חלקו של האיש ההוא שירוש' נחלת ברית הקדוש ושובר אותה. כי בנחלה קרושה היה נדבק האדם בהקב"ה. כל שכן אם זוכה במצות התורה. שהרי המלך הקדוש פושט ימינו לנגרו ונדבק בגוף הקדוש (6) וע"כ כתוב בישראל ואתם הדבקים בה' אלהיכם. וכתוב בנים אתם לה'. בנים אתם ממש. שנאמר בני בכרי ישראל. וכתוב (7) ישראל אשר בך אתפאר:

(ג) כי תצא למלחמה על איבך וגו'. וראית בשביה אשת יפת תואר והשקת בה ולקחת לך לאשה. רבי אלעזר היה מהלך בדרך. והיה רבי חייה עמו. א"ר חייה לרבי אלעזר. ולקחת לך לאשה. מה המעם. הלא כתוב לא תתחתן בם. א"ל זהו רק בעוד שהן ברשות הגוים עומדות. ובוא וראה אין לך אשה בהאומות עובים שתהיה צנועה כראוי. שלמדנו למה נסמכה פרשה זו לכן סודר ומורת. אלא בודאי מי שנושא אשה זו בן סורר ומורה יולד ממנה. מה המעם. לפי שקשה להעביר הוזהם ממנה. וכל שכן אותה שהיתה נשואה בתחלה. לפי שדין בדין נדבק ונשאב בה. וקשה הוזהם שלה להעבירו ממנה. והוה שאמר משה בנישי מדין. וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרגנו. אשרי חלקו של האיש ההוא שירוש' נחלת ברית הקדוש ושובר אותה. כי בנחלה קרושה היה נדבק האדם בהקב"ה. כל שכן אם זוכה במצות התורה. שהרי המלך הקדוש פושט ימינו לנגרו ונדבק בגוף הקדוש (6) וע"כ כתוב בישראל ואתם הדבקים בה' אלהיכם. וכתוב בנים אתם לה'. בנים אתם ממש. שנאמר בני בכרי ישראל. וכתוב (7) ישראל אשר בך אתפאר:

(ה) א"ר אבא מהו שכתוב (1) אותי עובד מקור מים חיים לחצב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים. אותי עובד. זה הוא מי שמשקר באות הרושם הקדוש. ובמה משקר בל. כמה שמכניסו ברשות אחר. כמ"כ (1) ובעל בת אל נבר. שנקרא בארות נשברים. שהרי העמים עובדי כו"ם נקראים בארות נשברים. ושל ישראל נקרא באר מקור מים חיים. זה רשות הקדוש אמונה הקדושה. ונקראת באר מים חיים וצוללים יוצאים ונחלים ממנה. כמ"כ (2) ונחלים מן לבנון. (3) ונחלים מתוך בארך. וכתוב מעין נגים באר מים חיים. צד המומאה נקרא בארות נשברים אשר לא יכילו המים. מהו אשר לא יכילו המים. אלא נהר ההוא שנמשך ויוצא משקה לכל הגן הרמה לכל מקום ומקום (3) עד שמוע

(ה) א"ר אבא מהו שכתוב (1) אותי עובד מקור מים חיים לחצב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים. אותי עובד. זה הוא מי שמשקר באות הרושם הקדוש. ובמה משקר בל. כמה שמכניסו ברשות אחר. כמ"כ (1) ובעל בת אל נבר. שנקרא בארות נשברים. שהרי העמים עובדי כו"ם נקראים בארות נשברים. ושל ישראל נקרא באר מקור מים חיים. זה רשות הקדוש אמונה הקדושה. ונקראת באר מים חיים וצוללים יוצאים ונחלים ממנה. כמ"כ (2) ונחלים מן לבנון. (3) ונחלים מתוך בארך. וכתוב מעין נגים באר מים חיים. צד המומאה נקרא בארות נשברים אשר לא יכילו המים. מהו אשר לא יכילו המים. אלא נהר ההוא שנמשך ויוצא משקה לכל הגן הרמה לכל מקום ומקום (3) עד שמוע

זו הזהר

פרשת תצא (6) מי נופא קדישא היינו חספירות תפארת ויסוד עלמא דדבורא: (3) חיינו חכינה משפיע שפע לכל חספירות עד שפנתה השפע לכלכות שנקראת באר מים חיים:

דמי להסוף אתר בנחמא דלקרי בצר מים חיים. ומתמן
 אצונו עלאין ותמאין. כד"א ומסס יפרד וסיס
 לארבעס ראסיס. וכל אינון ססרין דססר סמאלא לא
 מסקרין מסהו נבישו דמין נבישין. בנין דאינון מססר
 דשאר עמין. ולקרין בצרוס נכשרים אשר לא יכילו המים.
 ולא עיילי לתמן. ומאן דמסקר ברשימא קדישא. אתדבק
 בהסוף ססרל בצרוס נכשרים. והאי דוכי לנשרא ליה
 וכי לאתסקר מסהו נבישו דנחמא בעלמא דין ובעלמא דתמי.
 וחי דלתמלי הסיא בצר עלאה לנגדא ברכאן לעילא
 ותמי. וזאה איסו בעלמא דין ובעלמא דתמי. וע"ד כתיב
 (א) והיית כגן רום וכמולא מים אשר לא יכזבו מימיו.
 ויי למאן דמסקר ברשימא קדישא. דהא מסקר כסמא
 עלאה. ולא עוד אלא דגרים להסיא בצר דלא אתברכא.
 וקרין עליה כי סוליא סס רע על בתילת ישראל.
 בתולת ישראל דייקא [ג] ויאוקמיה רבי שמעון באתריס
 דמאן דשוו תסקופי מילין על אנתמיה קדמיתא ואסיק
 עלה שוס ביש. כמה דאסיק לעילא. דכתיב כי סוליא
 סס רע על בתולת ישראל. סתם:

(ג) כי יסיה לאיש בן סורר ומורה וכו'. רבי חייל פתח
 (ג) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך וגו'.
 מקרא זה נתבאר. בבקר. זה הוא בומן שהארם עומד
 בכחו והוא בבחרותו. או יעמוק להוליד בניס באשה
 הראויה לו. שהרי או הוא הונון לזה. כמ"ש"כ (ד) כחצים
 ביד גבור כן בני הנעורים. לפי שיוכל ללמדם דרכי
 הקב"ה. ויהיה לו שכר טוב בעולם הבא. שכתוב אשרי
 הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו
 את אויבים בשער. לא יבושו בעולם ההוא בוסן ששרי
 הרין יבואו לקצור עליהם. שאין לך שכר טוב בעולם
 ההוא כזה שמלמד לבנו יראת רבונו עם דרכי התורה.
 בוא וראה מה שנאמר באברהם. שכתוב כי ידעתיו למען
 אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'
 לעשות צדקה ומשפט. ועל כן אותה הוכות עמדה לו
 בעולם ההוא לנגד כל שרי הרין. ולפיכך בבקר זרע את
 את זרעך ולערב אל תנח ירך. אפילו בימי הזקנה שנוקן
 האדם אל יניח מלהוליד בעולם הזה. מה המשם. לפי
 שלא תרע איהו וכשר לפני האלהים הזה או זה. לפי
 שיעמדו לזכותו בעולם ההוא. וע"ז כתוב (ה) הנה נחלת
 ה' בניס. נחלת ה'. זה מקום צרור הנשמה צד של
 עולם הבא. ולנחלה ההיא מי מוכה לו לאדם ליכנס
 באותה נחלת ה'. בניס. אותן בניס השובים מוכיב לו
 לנחלת ה' ההיא. וע"כ אשרי לא ראש שזוכה להם
 ומלמדם דרכי התורה. (ו) איך יעזרה כשחטא רוד
 כתוב בו (ז) הנני מקים עליך רעה מבינתך. מפני מה
 ענש הקב"ה לרוד על ידי בנו. איך יוסי הרין ביארנו
 לפי שאם יקום עליו וע"כ אשרי לא ירחם עליו. א"ל
 והלא אבשלום רצה להרוג את אביו בכמה עצות רעות
 עליו יותר מאיש אחר. א"ל לא שמעתי. א"ל אני
 שמעתי. רוד חטא בבת שבע סתם [ג] אמר הקב"ה
 יבוא בן של בת אל נכר ויקום נקמה. ומי הוא. זה
 אבשלום שבנו של יפת תואר ממלחמה היה. מכאן למדנו

דמי להסוף אתר בנחמא דלקרי בצר מים חיים. ומתמן
 אצונו עלאין ותמאין. כד"א ומסס יפרד וסיס
 לארבעס ראסיס. וכל אינון ססרין דססר סמאלא לא
 מסקרין מסהו נבישו דמין נבישין. בנין דאינון מססר
 דשאר עמין. ולקרין בצרוס נכשרים אשר לא יכילו המים.
 ולא עיילי לתמן. ומאן דמסקר ברשימא קדישא. אתדבק
 בהסוף ססרל בצרוס נכשרים. והאי דוכי לנשרא ליה
 וכי לאתסקר מסהו נבישו דנחמא בעלמא דין ובעלמא דתמי.
 וחי דלתמלי הסיא בצר עלאה לנגדא ברכאן לעילא
 ותמי. וזאה איסו בעלמא דין ובעלמא דתמי. וע"ד כתיב
 (א) והיית כגן רום וכמולא מים אשר לא יכזבו מימיו.
 ויי למאן דמסקר ברשימא קדישא. דהא מסקר כסמא
 עלאה. ולא עוד אלא דגרים להסיא בצר דלא אתברכא.
 וקרין עליה כי סוליא סס רע על בתילת ישראל.
 בתולת ישראל דייקא [ג] ויאוקמיה רבי שמעון באתריס
 דמאן דשוו תסקופי מילין על אנתמיה קדמיתא ואסיק
 עלה שוס ביש. כמה דאסיק לעילא. דכתיב כי סוליא
 סס רע על בתולת ישראל. סתם:

(ג) כי יסיה לאיש בן סורר ומורה וכו'. רבי חייל פתח
 (ג) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך וגו'.
 מקרא זה נתבאר. בבקר. זה הוא בומן שהארם עומד
 בכחו והוא בבחרותו. או יעמוק להוליד בניס באשה
 הראויה לו. שהרי או הוא הונון לזה. כמ"ש"כ (ד) כחצים
 ביד גבור כן בני הנעורים. לפי שיוכל ללמדם דרכי
 הקב"ה. ויהיה לו שכר טוב בעולם הבא. שכתוב אשרי
 הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו
 את אויבים בשער. לא יבושו בעולם ההוא בוסן ששרי
 הרין יבואו לקצור עליהם. שאין לך שכר טוב בעולם
 ההוא כזה שמלמד לבנו יראת רבונו עם דרכי התורה.
 בוא וראה מה שנאמר באברהם. שכתוב כי ידעתיו למען
 אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'
 לעשות צדקה ומשפט. ועל כן אותה הוכות עמדה לו
 בעולם ההוא לנגד כל שרי הרין. ולפיכך בבקר זרע את
 את זרעך ולערב אל תנח ירך. אפילו בימי הזקנה שנוקן
 האדם אל יניח מלהוליד בעולם הזה. מה המשם. לפי
 שלא תרע איהו וכשר לפני האלהים הזה או זה. לפי
 שיעמדו לזכותו בעולם ההוא. וע"ז כתוב (ה) הנה נחלת
 ה' בניס. נחלת ה'. זה מקום צרור הנשמה צד של
 עולם הבא. ולנחלה ההיא מי מוכה לו לאדם ליכנס
 באותה נחלת ה'. בניס. אותן בניס השובים מוכיב לו
 לנחלת ה' ההיא. וע"כ אשרי לא ראש שזוכה להם
 ומלמדם דרכי התורה. (ו) איך יעזרה כשחטא רוד
 כתוב בו (ז) הנני מקים עליך רעה מבינתך. מפני מה
 ענש הקב"ה לרוד על ידי בנו. איך יוסי הרין ביארנו
 לפי שאם יקום עליו וע"כ אשרי לא ירחם עליו. א"ל
 והלא אבשלום רצה להרוג את אביו בכמה עצות רעות
 עליו יותר מאיש אחר. א"ל לא שמעתי. א"ל אני
 שמעתי. רוד חטא בבת שבע סתם [ג] אמר הקב"ה
 יבוא בן של בת אל נכר ויקום נקמה. ומאן איהו. דה
 אבשלום דבריה דיפת תואר הוס מקרבא. מכאן אוליספלא

בראה מקובות (א) ישי"ג י"ח (ב) ויטק קמ. (ג) קולת י"ח (ד) תליס קמ"ו (ה) סס (ו) ויקרא כד. (ז) סמולא כי י"ב

זו הודר

(ג) סתם בתולה ישראל נדרש בתרי אפי. כמ"ש"עו לטת. ונב למעלה על השכינה הקדושה שעליה נאמר בן נעול אחותי בלה: (ד) סתם
 בת שבע נדרש בתרי אפי. כמ"ש"עו לטת. ונב למעלה על פרת המלכות:

מי שלוקח אשת יפת תואר במלחמה ומתאוה לה, לטוף יוצא ממנה בן סורר ומורה. מה המעם. לפי שעד עתה לא נפק ממנה על הורהם. וזה נתבאר :

א) תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא. א"ר יהודה כסאן נשבע שלאחר שיצאה הנפש מן הגוף, ונשאר הגוף בלי רוח אסור להניחו בלי קבורה. שנאמר לא תלין נבלתו וגו'. לפי שהסת' שנשתהה כ"ד שעות, שהן יום וליילה בלי קבורה. גורם רפיון באברי המרכבה. ומעכב מעשה הקב"ה מלהעשות. שאפשר שהקב"ה גור עליו למען יבוא בגלגול אחר מיד באותו היום שנפטר להטיב לו. וכל זמן שלא נקבר הגוף אין הנשמה נכנסת לפני הקב"ה. ואין יכולה לבוא בגוף אחר בגלגול שני. כי אין נתנים לנשמה גוף אחר עד שנקבר גוף הראשון. וזה דומה לאדם שסתה אשתו. אין ראוי לו לקחת אשה אחרת עד שיקבור הראשונה. ובשבי' זה אמרה התורה לא תלין נבלתו על העץ. ד"א כאשר נפרדה הנשמה מן הגוף ומבקשת לעלות לעולם ההוא. אינה נכנסת לעולם ההוא עד שנותנים לה גוף אחר מן אור. ואח"כ יכולה ליכנס. ומן אליהו נודע שהיו לו שני גופים. אחד שבו נתגלה למשה אַנְשִׁים. ואחד שבו נראה למעלה בין מלאכים עליונים קדושים. וכל זמן שהגוף אינו נקבר יש צער לנשמה. ורוח טמא נודמן לשרות עליו ולטמא לגוף הזה. ולפי שרוח טמא הוא נודמן לא נצרך לו לאדם להלין גוף הזה אפילו לילה אחד. לפי שרוח הטומאה נמצא בלילה. ובתפשת בכל הארץ למצא גוף בלי נפש למצא אותה ונטמא יותר. וע"כ הזהיר לכהנים ואמר לנפש לא יטמא בעמיו. לפי שהם קדושים ואלי ישירה עליהם רוח טמא ולא יטמאו. (ג) רבי אבא אמר אשרי חלקי מי שנשמתו יצאה ברשות הקדושה בפתח ההוא [שנמצא למעלה סמעל] של ארץ הקדושה. מי שנשמתו יצאה בארץ הקדושה אם נקבר באותו היום אין שולט עליו רוח הטומאה כלל. וע"כ נאמר בתלוי כי קבר תקברנו ביום ההוא וגו'. ולא תטמא את אדמתך. לפי שבליילה ניתנה רשות לרוח הטומאה לשוטט. ואע"פ שניתנה להם רשות אין נכנסים בארץ הקדושה. מלבד אם נמצא שם כלי ליכנס בו :

ב) א"ר שמעון למדנו מי שנקרא אדם ונשמתו יצאה ממנו ומת. אסור להלינו בבית לעשות לו לינה על הארץ. מפני כבודו של גוף הזה שלא יהיה נראה בו ביוון. שכתוב (ז) אדם ביקר בל ילין. אדם שהוא סכוד סכל נכבד בל ילין. מפני מה. לפי שאם יעשו כן. נמשל כבהמות נדמו. מה בהמות לא היו בכבד של אדם ולא נראה בהם רוח קדושה. אף כך גוף בלי רוח כבהמה הוא. וזה הגוף נכבד מהכל אל יתראה בו ביוון. ולמדנו בספר צניעותא דספרא. כל מי שעושה לינה לזה הגוף הקדוש שהוא בלי רוח. גורם פגם בהגוף של העלמות (ה) שהרי בעבור זה נאמר לעשות לינה בארץ הקדושה. בארץ שצדק ילין בה. לפי שזה הגוף נקרא סכוד צלם דמות המלך. ואם עושה בו לינה הרי נעשה כמו בהמה. וש"כ נמשל כבהמות נדמו :

מאן דנטייל אחמא דא בקרבא וחמיד ציה. לטוף נפיק מינה בן סורר ומורה. מאי טעמא. בנין דעד כען לא פסקא מינה וזהמא. וזה חוקמוה :

א) תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא. א"ר יהודה כסאן נשבע שלאחר שיצאה הנפש מן הגוף, ונשאר הגוף בלי רוח אסור להניחו בלי קבורה. דכתיב לא תלין נבלתו וגו'. בנין דמיחא דשמייה כ"ד שעות. דלינון יומא וליילה בלא קבורתא. היכי חלישותא כשיפוי דמיחא. ימעכב עמידתא דקב"ה מלמעמד. דלפטר דקב"ה גור עליה בנין למיחי בגלגולא אחרא מיד כההוא יומא דלחפטר לאושבא ליה. וכל זמנא דלא חקבר גופא לא עאלת כשמתא קמי קב"ה. ולא יכלא למיחי בגופא אחרא בגלגולא תניחא. דלא ייבין לנשמתא גופא אחרא עד דיתקבר קדמא. ודא דמי לב"ד דמיחא אחמיה. לא אהמי ליה למיסב אחמא אחרא עד דקבר לקדמיה. ובנין דא אחרא ארייתא לא תלין נבלתו על העץ. ד"א כד חפסרתא נשמתא מן גופא ובעיא למיזל לסהוא לעלמא. לא תיטול להסהוא לעלמא עד דייבין לס גופא אחרא מהסורא. ולבטר יכלא למיעל. ומאליהי נכדע דסוו ליה תרין גיפין. חד דביה אחמי לתמא לבני טבא. ומד דביה אחמי לטיילא בין מלאכין עלאין קדישין. וכל כמה דגופא לא חקבר לערא סוה לנשמתא. ורוח מסבא אודמן לשרוי עלוי ולסבא לסאי גופא. ובנין דסהוא רוח מסבא אודמן לא לבעי ליה לאינש למיבט סאי גופא ליליא חד. בנין דרוח מסבא אשכחא בליילא. ואשכחא בכל ארעא לשכחא גופא בלא נפשא לסבא ליה ואשכחא יסיר. וע"ד אוהר לכהני ואמר לנפש לא יטמא בעמיו. ובנין דלינון קדישין. ולא יסרי עלייהו רוח מסבא ולא יסתבון. (ג) רבי אבא אמר זכאה חולקיה מאן דנשמתיה נפקא ברשו קדישא כההוא סמיחו [דאשכחא לעילא על גבי] דארעא קדישא. מאן דנשמתיה נפקא ברעא קדישא אי חקבר כההוא יומא לא שפא עליה רוחא מסבא כלל. וע"ד כתיב בלליצא כי קבור תקברנו ביום ההוא וגו'. ולא תטמא את אדמתך. בנין דבליליא אחיבי רשו לרוח מסבא למשטא. ואע"פ דאחיהבי לון רשו לא עלנין ברעא קדישא. בר אי אשכחו תמן מאל לאעלא ביה :

ב) א"ר שמעון תלמא מאן דלקרי אדם וכשמתא נפקא מינה ומית. אסיר למיבט ליה בביתא למעמד ליה לינה על ארעא. משום יקרא דסאי גופא דלא יתחוי ביה קלנא. דכתיב (ז) אדם ביקר בל ילין. אדם דסאי יקר מכל יקרא בל ילין. מאי טעמא. משום דאי יעבדון סבי. נמשל כבהמות נדמו. מאי בעירי לא סוו בכללא דאדם ולא אחמי בסור רוחא קדישא. אוף סבי גופא בלא רוחא כבעירי איהו. וסאי גופא דסאי יקרא דכלא לא יתחוי ביה קלנא. ותלמא בלליצותא דספרא. כל מאן דעביד לינה לסאי גופא קדישא בלא רוחא. עביד פנימותא בגופא דעלמין (ה) דסא בנין דא לא עביד לינה באתרא קדישא. ברעא דלדק ילין ביה. משום דסאי גופא יקרא חקרי דיוקנא דמלכא. ואי עביד ביה לינה סוי כחד מן בעירא. סה"ד נמשל כבהמות נדמו :

כי
מראה נקומת (א) אמור פת (ב) תרומה קמא. (ג) נשא קמז (ד) תליס מיט
זיו הזהר
[ט] פ"י במדת המלכות :

א) כי יקרא קן לצור לפניך בדרך וגו'. שלח תשלח את האם וגו' למען ייטב לך והארכת ימים. איך שמעון מפני מה נשנתנו שתי אלה מצות התורה שכתוב בהן למען יאריכוך ימך. ברא ובכבוד אב ואם. אלא שתי מצות האלה כולן מרמזות למעלה. אב ואם סוד של זכור ושמור ביחד וי' ולפיכך כתוב למען יאריכוך ימך. ושלוש הקן סוד של עולם העליון שלא ניתנה בו רשות להסתכל. ונצרך לשלחו מן הרעיון לבלתי לשאול ולהסתכל בו [ז] ואת הבנים תקח לך. כמו שכתוב (ג) כי שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים [ח] אבל למעלה מקצה השמים שלח תשלח מרעיונך לשאול. וזכה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים. למען ייטב לך לא כתוב. אלא למען ייטב לך. וזה מקום ההוא המטבי לכל. והוא עולם הנסתר והנעלם [ט] והארכת ימים. כמו שכתוב ואת הבנים תקח לך [י] כי הם בחשות האדם. ג) עוד לטרנו לא תקח האם על הבנים. לא יעשה האדם עונות למטה. לפי שגורם להעביר האם מעל הבנים. אם יושבת האם יושבים גם הבנים. ואז כל העולמות בשמחה בשלמות. ועל זה כתוב אם הבנים שמחה. מתרחקת האם מתרחקים גם הבנים ממקומם:

א) כי יקרא קן לצור לפניך בדרך וגו'. שלח תשלח את האם וגו' למען ייטב לך והארכת ימים. איך שמעון מפני מה נשנתנו שתי אלה מצות התורה שכתוב בהן למען יאריכוך ימך. ברא ובכבוד אב ואם. אלא שתי מצות האלה כולן מרמזות למעלה. אב ואם סוד של זכור ושמור ביחד וי' ולפיכך כתוב למען יאריכוך ימך. ושלוש הקן סוד של עולם העליון שלא ניתנה בו רשות להסתכל. ונצרך לשלחו מן הרעיון לבלתי לשאול ולהסתכל בו [ז] ואת הבנים תקח לך. כמו שכתוב (ג) כי שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים [ח] אבל למעלה מקצה השמים שלח תשלח מרעיונך לשאול. וזכה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים. למען ייטב לך לא כתוב. אלא למען ייטב לך. וזה מקום ההוא המטבי לכל. והוא עולם הנסתר והנעלם [ט] והארכת ימים. כמו שכתוב ואת הבנים תקח לך [י] כי הם בחשות האדם. ג) עוד לטרנו לא תקח האם על הבנים. לא יעשה האדם עונות למטה. לפי שגורם להעביר האם מעל הבנים. אם יושבת האם יושבים גם הבנים. ואז כל העולמות בשמחה בשלמות. ועל זה כתוב אם הבנים שמחה. מתרחקת האם מתרחקים גם הבנים ממקומם:

רעיא מדימנא

רועה הנאמן

ד) כי יקרא קן צפור לפניך וגו'. אמר רעיא מדימנא ודמי הדיא לפירא חיבי סבינתא. קן דילא דא בי מקדשא. וישראל אינון אפרוחין דאימא יתבא עלייסו. הדין והאם רובצת על האפרוחים. אליו מארי משנה דפרחין בפקודין דילא. ואינון מסטרא דאח דתתא שחא סדרי משנס. או בייליס. אליו מארי מקרא דתתא עלייבו בן חמש שנים למקרא. ודא ה. בנין מסטרא דבו ירה אליו מארי קבלה ומאינון מארי תלמוד. עלייבו אתמר לא תקח האם על הבנים. וזומנא רחבו ישראל ואתחריבו בי מקדשא מאי כתוב. שלח תשלח את האם. סה"ד ה) ובפעמים שלחם לחכם. ואת הבנים תקח לך. אינון מארי שיחא סדרי משנס. אחד המרדס ואחד הממעיט. ובלבר שיכוון לבו לשמים. אינון מארי שיח תיבין דקריאת שמע. וקשרין לון בפקודין דתפלגין על רישא ועל דרועא. ולבחר למחין בלחישו ללומא דחטאי. בסו כתוב ואת הבנים תקח לך. ו) ותו כי יקרא קן לצור לפניך בדרך. מארי מקרא. בכל עץ. מארי משנס. דאינון כהפריחים דמקניס בענפי אילנא. אית דאמרי בכל עץ. אליו ישראל. דאתמר בסו ז) כי כימי העץ ימי עמי. או על הרצף. אליו מארי תורה. דאתמר בסו על הרצף חישו ומי לער תחיה ובתורה אתה עמל. אפרוחים. אליו פרחי כהונה. או בייליס. אליו דון לון קב"ם מקרני ראמים ועד ביני כנים

ד) כי יקרא קן צפור לפניך וגו'. אמר רועה הנאמן ודאי צפור היא זו השכינה קן שלה זה בית המקדש. וישראל הם האפרוחים שהאם יושבת עליהם. וז"ל והאם רובצת על האפרוחים. אלו בעלי משנה שפורחים במצות שלה. והם מצד האות ו'. כלל של ששה סדרי משנה. או ביצים. אלו בעלי מקרא שנדרש עליהם בן חמש שנים למקרא. וזו אות ה. כנים שמצד בן י"ה אלו בעלי קבלה שהם בעלי תלמוד. עליהם נאמר לא תקח האם על הבנים. ובזמן שחטאו ישראל ונחרב בית המקדש מה כתוב. שלח תשלח את האם. וז"ל ה) ובפעמים שלחם לחכם. ואת הבנים תקח לך. אלו בעלי שישה סדרי משנה. אחד המרדס ואחד הממעיט. ובלבר שיכוון לבו לשמים. הם בעלי שש תבות של קריאת שמע. וקשרים אותן בתפלים של תפלגין על הראש ועל הזרוע. ואח"כ מתפללים בלחש התפלה שב"לחש. גם עליהם כתוב ואת הבנים תקח לך. ו) עוד כי יקרא קן צפור לפניך בדרך. אלו בעלי מקרא. בכל עץ. אלו בעלי משנה. שהם כאפרוחים שמקניס בענפי העץ. יש אומרים בכל עץ. אלו ישראל. שנאמר בהם ז) כי כימי העץ ימי עמי. או על הארץ. אלו בעלי תורה. שנדרש בהם על הארץ הישן והיו צער תחיה ובתורה אתה עמל. אפרוחים. אלו פרחי כהונה. או ביצים. אלו שון אותם הקב"ה מקרני ראמים ועד ביני כנים

מראה מקומות א) יתרו נג. ב) דברים ד' ג) יתרו סס: ד) פנחס נג: ה) יעשי' ב' ו) פנחס נג: ז) יעשי' ס"ה

זיו הזהר

זו היינו ספירות המארת ומלכות. סוד עלמא דרבורא ועלמא דנוקבא. וזהו שאמר למען יאריכוך ימך. ולא כתוב למען תאריך ימים. אלא הסכוון שהם תמארת ומלכות יאריכו ימך: [ו] פי' בעולם הביתא אמור תעיון והתקויה. רק הבנים חיינו ו' המצוה של ימי הבנין תקח לך. פי' לעיון בהם ולחביב בהם: [ז] פי' מן הסוד ועד מלכות: [ח] היינו עולם הביתא ייטב לך בשביל שנתנה בו כבוד במצוה העיון והתקויה בו: [ט] פי' שחזרה לך התאריך בעיון ותבנת בחימים. שחם ו' ספירות של ימי הבנין. והיינו ואת הבנים תקח לך. כי אותן ו' הספירות נקראין בנים להביתא האם העליונה:

כנים, והאם רובצת על האפרוחים, בזמן שהיו מקריבים קרבנות, מה כתוב, לא תקח האם על הבנים, חרב בית המקדש ובמלו הקרבנות מה כתוב, שלא תשלח את האם, וגלו הבנים, והיינו ואת הבנים תקח לך, שהם מצד האות [ו] שהוא עולם ארוך, שאמר בו למען ייטב לך והארכת ימים, לעולם שכלו ארוך, ותחת הקרבנות תקנו תפלות, ומצפצפים בקולות של שירים ובהקל של קריאת שמע — ע"כ ר"מ :

כנים, והאם רובצת על האפרוחים, בזמנא דהו קרבין קרבנין, מאי כתיב, לא תקח האם על הבנים, חרב בי מקדשא ובמלו קרבנין מאי כתיב, שלא תשלח את האם, וגלו הבנים, והיינו ואת הבנים תקח לך, דליינו מספרא דלא לך, דלינו עולם ארוך, דלתמר ביה למען ייטב לך והארכת ימים, ועולם שכלו ארוך, ובתמר דקרבנין פקינן ללומין, ומלפפין בקלין דשירין ובקלא דקריאת שמע — ע"כ ר"מ :

התנלות מלך המשיח

אתנלות דמלכא משיחא

א) פתח רבי שמעון ואמר, כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ וגו' שלא תשלח את האם וגו', מקרא זה הרי ביארנו אותו, והוא אחד מן המקראות שיש בהם מצות התורה הנסתרות, ואנו יש לנו בו סודות התורה הנסתרים, נתיבות ודרכים ידועים להחברים באותן שלשים ושתים נתיבות התורה, א"ר שמעון לרבי אלעזר בנו, אלעזר בזמן שיתעורר מלך המשיח כמה אותות ומופתים אחרים יתעוררו בעולם, בוא וראה בנן ערן שלמטה יש מקום אחד נסתר ונעלם שאינו ידוע, והוא מצויר בכמה גונים, ובו נגזרים אלף היכלות הנכספים, ואין מי שיכנס בהם מלבד המשיח, שהוא עומד תמיד בנן הערן, וכל הגן מסובב בהרבה סביבות של צדיקים, והמשיח עומד עליהם ועל הרבה חילות ומחנות של נשמות הצדיקים הנמצאים שם, ובראשי חדרים ובמערות ובשבתות נכנס המשיח במקום ההוא להשתעשע בכל אותן היכלות, לפניו מכל אותן היכלות יש מקום אחר נסתר ונעלם שאינו ידוע כלל, ונקרא ערן, ואין מי שיוכל לדעת אותו, והמשיח מתגלה מבחוץ מסביב למקום ההוא, עד שנתגלה לו מקום אחד שנקרא ק"ן צפור, והוא המקום שמכריח עליו צפור היא שנתעוררת בנן הערן בכל יום [יא] ובמקום ההוא מצוייזות תמונות של כל שאר עמים שנאספו על ישראל לרדע להם, המשיח נכנס למקום ההוא נושא עינו ורואה האבות שנכנסים בחרבן בית אלהים, עד שרואה לרחל שרומתה על לחיה, והקב"ה מנחם לה ואינה רוצה לקבל נתיבותיו, כמשיח ק"ן, מאנה להנחם על בניה, או המשיח מרים קלו ובוכה, כל הגן ערן מודעו, וכל אותן הצדיקים אשר שם גועים ובוכים עמו, גועים ובוכים פעם שנית ומודעו רקיע ההוא שעל נבי הגן, עם אלף וחמש מאה רבבות מחנות עליונים, עד שמגיע הקול לתוך כסא העליון, או מרמו הקב"ה לצפור היא ונכנסת לאותו הקן שלה, ויושבת ואל המשיח וקורא מה שקורא ונתעורר מה שנתעורר, עד שמתוך כסא הקדוש נקראים שלשה פעמים ק"ן צפור, ההוא והמשיח, ועולים כלם למעלה, ונשבע להם הקב"ה להעביר מלכות הרשעה מן העולם על ידי המשיח ונקום נקמתו וישראל, ומראה לו כל אותן הטובות שעתיד הקב"ה לעשות עמו, וחוזר ק"ן צפור ההוא עם המשיח למקומו, וחוזר המשיח ומסתתר תוך המקום ההוא כמקדם, ובזמן שיתעורר הקב"ה לתקן העולם ותארינה האותיות של שמו בשלמות, י"ד בה"א וא"ו

א) פתח רבי שמעון ואמר, כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ וגו' שלא תשלח את האם וגו', מאי קרא חוקימנא ליה, ואיכו חד מפקודי דאורייתא גניזין, ואנן אית לן ביה רזי דאורייתא גניזין, שבילין דאורייתא ידיעין לחבריה בליון תלמין ומרין שבילין דאורייתא, אמר רבי שמעון לר' אלעזר ברבי, אלעזר בזמנא דיתערר מלכא משיחא כמה אמין וכסין אחרנין יתערון בעלמא, הא מי בננתא דערן דלתמא אית אחר חד גניז ושמיר דלא אחידע, ואיכו מרמא בכמה גוויין, וביה גניזין אלף היכלין דכסיין, וליה מלך דעילין בכו בר משיח, דאיכו קאים תדיר בננתא דערן, וכל גנתא מסחרא ברתיון סבילין דלדיקיא, ומשיח קאים עלייהו ועל כמה חילין ומשירין דבשתיין דלדיקיא תמן, ובריש ירחא ובזמני דכשתיין משיח עאל בסהוא אחר לאשתמע בכל חילין היכלין, לנו מכל חילין היכלין אית אחר אחרא שמיר ונניז דלא אחידע כלל, ואקרי ערן, וליה מלך דיכל למנדע ביה, ומשיח אהגלי לבר סחרניס דסהוא אחר, עד דאתגלי ליה חד אחר דאקרי ק"ן צפור, ואיכו אחר דכריז עליה סהיא לפור דלתער בננתא דערן בכל יומא [יא] ובסהוא אחר מרקמן דיוקנין דכל שאר עמין דלתכנסו עלייהו דישראל לאבשא לון, עאל בסהוא אחר זקף עיניו וחוי אבהן דעלנין במרוב ביה אלפא, עד דחמי לרחל דדמעא בננתא, וקב"ה מנחם לה ולא לביאת לקבלא מנחמין, כד"א ב) מלכא לסכחם על ביה, כדון משיח אריס קליה וזכי, ואודעו כל גנתא דערן, וכל חילין דדיקיא דתמן גבו וזכו עמיס, גבו וזכו זמנא מנינא ואודעו סהוא רקיע דעל גבי גנתא, ואלף וחמש מאה רבוא משירין עלאין, עד דמשי גבו כרסיא עלאה, כדון קב"ה רמין לסהיא לפורא ועאל לסהוא קן דליה, ומכא לגבי משיח וקרי מאי דקרי ואתער מאי דלתער, עד דמנו כרסיא קדישא אהקרי תלת זמנין סהוא ק"ן לפור ומשיח, וכלא סלקין לעילא, ואומין לון קב"ה לאבערמא מלכו מייבא מן עלמא על ידא דמשיח ולנקחא נקמין דישראל, וכל חילין סבוון דזמין קב"ה למעבד עמיס, והכ סהוא ק"ן לפור ומשיח לזוכים, ותכ משיח ואתגניז גו סהוא אחר כמלקדמין, ובזמנא דיתער קב"ה לאתקף עלמין וינסרו תמין דמשיח בשלימו, י"ד צה"ס וא"ו

מראה מקומות 6) שמות 6) יצמי' 6

ואלו זו השכינה הקדושה אימא תתאה, ויש פארושים דהיינו אימא עלאה :

וא"ו כה"א להיות הכל בשלמות אחת, או יתעורר כוכב נורא אחד באמצע הרקיע כמראה ארנמן, ויהיה לזהט נוצץ ביום לעיני כל העולם, ותקום שלהבת אש אחת מצד הצפון תוך הרקיע, ויעמדו זה כנגד זה ארבעים יום, והיו נבהלים כל בני העולם, לטוף מ' יום יתגרו מלחמה הכוכב והשלהבת לעוני כל, ותתפשט שלהבת היא ביקידת אש מצד הצפון תוך הרקיע, וירצה לבלוע את כוכב ההוא, וכמה שרים ומלכים ואומות ועמים יבהלו מזה, או יתעלה כוכב ההוא לצד דרום וישלום על אותה השלהבת, ושלחבת היא תבולע מעט מעט ברקיע מלפני כוכב ההוא עד שלא תתראה כלל, אז כוכב ההוא יעשה נתיבות ברקיע בשנים עשר נבולים, ויעמדו אותן המאורות ברקיע י"ב ימים אחרים, לאחר י"ב ימים האחרים יודעונו כל בני העולם ויחשך השמש בחצי היום, כמו שנחשך ביום שנחרב בית המקדש, עד שלא יתראו שמים וארץ, ויתעורר קול אחד ברעם וברקים, ותתחלחל הארץ מקול ההוא, וכמה חילות ומחנות ימיתו ממנו, ואת ההוא יתעורר בעיר רובי הגדולה שלחבת אש אחת בהשבע קול ההוא שיתעורר בכל העולם, וישרף כמה מגדלים וכמה היכלות, והרבה מגדלים יפלו, והרבה נסיכים ושרים יפלו ביום ההוא, וכ"כ יתאספו עליה דרעה, וכל בני העולם לא יכלו להנצל, מן היום ההוא עד שנים עשר חודש יתיעצו כל המלכים ויגזרו כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצלחו בזה, כמו שאמרו אשרי האיש שיהיה נמצא שם, ואשרי האיש שלא יהיה נמצא שם, וכל העולם ימצא בכלכל הדעת מאד :

לסוף שנים עשר חודש יקום שבט מישראל, זה מלך המשיח שיתעורר תוך הגן עדן [יג] וכל אותן הצדיקים יעמדו שם ויחגרו לו כלי זיין כאותיות נרשמות משמש הקדוש, וקול יתמוצץ בענפי העצים שבגן, וקרא בבח ויאמר התעוררו קדושים עליונים, תקומו מלפני המשיח, הניע התור שתתחבר האשה עם בעלה [יג] ובעלה מבקש לנקום לה נקמות העולם, ולתקומו לנעור אותה מן העפר, או יקומו כלם ויחגרו להמשיח כמקדם בכלי זיין, אברהם מיטינו, יצחק משמאלו, יעקב מלפניו, משה רועה הנאמן על כל אותן הצדיקים ידך וירקד תוך הגן עדן, כאשר יתקן המשיח על ידי הצדיקים בגן העדן, יכנס במקום ההוא שנקרא ק"ן צפ"ר כמקדם, ורואה שם תמונת ההוא של תרנן בית המקדש וכל הצדיקים

וא"ו כה"א למשו כלל בשלימו חד, כדן יתער חד ככבא דחילא באלעזר ברקיע כנוון ארנונא, לסיס ונלן בימחא לעינטיין דכל עלמא, ויקום חד שלהובא דלשא מסטרא דלפון כל רקיעא, ויקום דא לקבל דא ארבעין יומין, ויבטלון כל בני עלמא, לסוף ארבעין יומין ינחון קרבא ככבא ושלויבא לעינטיין דכלא, ויתפשט הסווא שלהובא ביקירו דלשא מסטרא דלפון גו רקיעא, ויחשוב למבלע הסווא ככבא, וכמה שליטין ומלכין ואומיא ועממא יבטלון מסוי, כדן יסתלק הסווא ככבא לסער דרום וישלום על הסווא שלהובא, וסווא שלהובא יבבלע זעיר זעיר ברקיעא מקמי הסווא ככבא עד דלא יתמוי כלל, כדן הסווא ככבא יעבד אורחין ברקיע כמריסר תחמין, ויקיימין איכון נסרין ברקיעא מריסר יומין אחרין, דבמר מריסר יומין אחרין יודעונו כל בני עלמא ויחשך שמשא בשלום יומא, כמה דלמחשך ציומא דלמחר צי מקדשא, עד דלא יתמוין שמים וארעא, ויתער חד קלא ברעס וזיקין, ותתחלחל ארעא מהסווא קלא, וכמה מילין ומסירין יעמוון מים, וסווא יתער יתער קרחה דרומי רבתא חד שלהובא דלשא בסיסו קלא דיתער בכל עלמא, וייקיד כמה מגדלין וכמה היכלין, וכמה מגדלין יפלו, וכמה פרדסי ורברבי יפלו ביהווא יומא, וכלו יתכסונו עלה לביס, וכל בני עלמא לא יכלין לאשתובא, מהסווא יומא עד מריסר יתמו יתיעצו כל מלכא ויגזרו כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויללחון ביה, כמה דלמחר זכאס אויסו מאן דיערע תמן, וזכאס אויסו מאן דלא יערע תמן, וכל עלמא יסא בערכוביא סניא :

לסוף מריסר יתמו יקום שבט מישראל, זה מלכא משיחא דיתער נו נגחא דעדן [יג] וכל אינון דיקיא יעמדון ליה תמן ויחגרו ליה מאני ויינא באתון רשומין דשחא קדישא, וקלא יתפוקין בענפי אלינין דנגחא, קרי כסיל ואמר אשתערו קדישין עליונין, קומו מקמי משיחא, סא עדנא לאתהברא איתתא דבעלה [יג] ובעלה בני לנקמה לס נוקמין דעלמא, ולנקמה לס ולתגברא לס מעטרא, כדן יקומו כלס ויחגרו ליה כמלקדמין מאני ויניסו, אברהם מימיני, יצחק משמאליו, יעקב קמיס, מעס רעיא מהסימא על כל אינון דליקיא אויל ויקיד גו נגחא דעדן, כיון דיתתקן משיח על ידא דליקיא כנגחא דעדן, יגול ביהווא דוכתא דלקיי ק"ן לט"ר כמלקדמין, וחמי תמן הסווא דויקא דמרבן צי מקדשא, וכלסו דליקיא

ציו הוזהר

[יג] בספר אדר חתום מרוב נדצקי ר' אברהם אוולאי זצ"ל מביא כאן בשם הר"ח זצ"ל, וזה לשונו, תמימה גדולה אם נאמר שאו יהיה שינוי כוח שהמשיח לא יהיה נולד מאיש ואשה אלא שביום ההוא יצא מן ערן, והנה מצוינו שאמר הכתוב אני היום ילדתיך, ונלע"ד כי המשיח יהיה בוראי אדם צדיק נולד מאיש ואשה ויגדל בצדקתו עד קץ הימין ויזכה במעשיו לנפש רוח ונשמה קדושה, ואו כיום ההוא של הקץ תבא נשמה של נשמה שלו הנתונה בגן עדן והנתן לאיש הצדיק ההוא ואו יזכה לחיות נואל, והוא על דרך כעצמו שהוא המשיח שהיה יור אשה והגדיל מעט מעט עד אהשלים בני אבותיה לברית מן תב"ל ושי"ת ואו זכה לחיות נואל, וזוה השלים חלקי נשמתו כי שם כהנהגה העליונה למרי כבוד לב"ת אש מתוך הסנה כמבואר אצלנו, וזוה יתקום המקרא אני היום ילדתיך, רקאי על חלק נשמה לנשמה שתולד או תוצא מן גן עדן כיום ההוא, וזה מוכרה ופשוט, וזהו שאומר ויתער בארעא דגליל, כאילו מתחלה היה ישן וכאשר תבא לו הנשמה של נשמה יתער ויתוסף לו כה נבואה ויתער משנתו, והכן זה, וכבר ידעת כי מ' יום הם קודם יצירת תולד ולכן ישתחו שם בתחום עמודא מ' יום דגומת מרע"ה, ואחרי מ' יום יזכה המשיח לאותה הנשמה ותתחלה [והתגלגל] בו ואו יזכור כעצמו שהוא המשיח מה שהוא היה ניכר קודם, אך שאר אנשים מ' יום ויכירוהו עוד, ואל תחמה אם נשמה או תבא מכוס בתוך עמוד הענין כנזכר כאן, כי בן ארבע לרבי אלעזר במוות יום שזכה אל הנשמות כנזכר במדרש העלמא, וכן מובא ענין זה כוונתו שישפוט צ"מ או על הפסוק ויבא משה בתוך הענין, ועוד מובא כוזה על כל הנשמות שהן באות כעמוד ענין כיום וכעמוד אש לילה בהיותן נולדות בבשר הנשמה ויכיר כעצמו שהוא המשיח, וזהו שאמר ומשיח יתגלי וכוזר יכיר בעצמו [אך לא יכירוהו עריין שאר אנשים], ואח"כ יתגלה המשיח כחבור גושא עטורא, ער"ר ויבא משה בתוך הענין, שנת אחת, ואו ימלא אותו לרקיע כמו שעלה משה לרקיע, ואח"כ יתגלה המשיח למרי ויכירוהו כל ישראל ויתקבצו אליו, ע"כ מהר"ח זצ"ל : [יג] היינו כנסת ישראל עם קודשא בריך הוא :

הצדיקים שנהרגו בו, או יקח המשיח שמש בגדים, והם עשרה מלבושי קנאה, ויסתתר שם ארבעים יום שלא יתגלה כלל, לסקוף ארבעים יום קול אחד יתעורר, ויקרא מתוך כסא העליון לקץ צפ"ר שהוא עם מלך המשיח שהסתתר בו, ואז יעלו אליו למעלה, והקב"ה יראה את מלך המשיח מלוכב בבגדי נקמה ונאור בכלי זיון, יקחהו וינשק לו על ראשו, או ידועזו שלש מאה ותשעים רקיעים, וירמז הקב"ה לרקיע אחר באותן שהם נגזרים מששת ימי בראשית, ויוציא מהיכל אחד שברקיע הוא כתר מפותח וחקוק עם שמות קדושים, באותו הכתר התעטר הקב"ה כאשר עברו ישראל את הים, לקחת נקמה מכל מרכבות פרעה ורשיו, ויעטר בו למלך המשיח, כאשר יתעטר ויתתקן בכל תקונים האלה יקחהו הקב"ה וינשק אותו כמקדם, מי יוכל לראות את המרכבות הקדושות ופחנות עליונים אשר יסובבוהו, ויתנו לו מחנות ומגולות גדולות ויתעטר מכלן, או יכנס שם בהיכל אחד ויראה כל אותן מלאכים העליונים שנקראים אבלי ציון, הם הנוכחים על חרבן בית המקדש וכוכים תמיד, והם יתנו לו אררת אדוקה אחת לעשות נקמות, או יגנו הקב"ה להמשיח בקץ צפ"ר שהוא ויסתתר שם שלשים יום, לזאת שלשים יום ירד המשיח בקץ צפ"ר שהוא מעוטר בכל אותן התקונים למעלה ומלמטה, הרבה מחנות קדושים סביבו, ויראה כל העולם מאור אחד תולה מן הרקיע בארץ, ויעטר כך ו' ימים, וכל בני העולם יתפלאו ויבהלו ולא יבינו כלל, מלבד אותן החכמים המבנים בסודות האלה, אשרי הלקם, וכל אותן שבעת הימים יתיצב בארץ בקץ צפ"ר שהוא, באיזה מקום, בדרך, זו קבורת רחל שהיא עומדת בפרשת דרכים, ויבשר לה ויחם לה, ואז תקבל הנחומות ותקום ותנשק לו, אח"כ יסתלק אותו המאור מן המקום שהוא וינח ביריחו עיר התמרים, בכל עץ, זו יריחו, או על הארץ, זו ירושלים, ויהיה נגזר באותו המאור על קץ צפ"ר י"ב חודש, לאחר י"ב חודש יתנשא מאור ההוא בין שמים ויראה בארץ הגליל, כי שם היתה תולדת נלותם של ישראל, ושם יתגלה המשיח מאותו המאור של קץ צפ"ר וישוב המאור למקומו:

ביום ההוא תודועז כל הארץ כמקדם מצדה השמים עד קצה השמים, ואז יראה כל העולם שנתגלה מלך המשיח בארץ הגליל, ויתקבצו אליו כל אותן העמלים בתורה, והם יהיו מועמים בעולם, ובזכות התינוקות של בית רבם יתחוק כחו להתגבר, והוא הסוד של האפרוחים, ואם גם אלה לא יהיו נמצאים, הרי הידרים היושבים בחיק אמותם ויונקים, כמש"כ (א) נמולי מחלב עזיקי משרים, והוא או ביצים, שבזכות אלה שורה השכינה עם ישראל בגלות, שהרי חכמים מועמים הם שיהיו נמצאים בזמן ההוא, והוא האם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים, ויתעכב עד הקץ עד י"ב חודש אחרים, אח"כ יבוא בעלה ויקים לה לכנסת ישראל מן העפר, כמש"כ (ב) אקים את סבת דוד הנופלת, ביום ההוא מלך המשיח ישכן בארץ ויקבץ הגלות מצדה העולם עד קצהו, כמו שכתוב אם יהיה נרחק בקצה השמים ונ"ל, מיום ההוא והלאה כל האותות והמופתים והגבוירות שעשה הקב"ה במצרים יעשה אותם לישראל

מראה נכונות (א) יע"י ל"ח (ב) עמוד ט'

לישראל. כד"א (א) כימי לאתך מלחך מלרים ארנטו נפלאות:

א"ר שמעון אלעזר ברי כל אלין מלין השכח ברוח דתלתיין ומרין שבינן דבשמה קדישא. ועד דנסיין אלין לא יתערוון בעלמא לא ישתלם רוח דשמה קדישא ולא תתער ללהבה. כד"א (ב) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה. בצבאות דא מלכא [משיחא] דלקרי צבאות. או באילות השדה. דא שר מילין ומשריין דלתתא. אס תעירו ואס תעוררו את השאבה. דא ימינא דקב"ה דלקרי אהב"ה. עד שתתפץ. וזו השיבבת לעפר ויהיה רצון המלך בה. אשרי לזה שיוכה להיות בדרו ההוא. וכאי הוא בעולם הזה וכאיה הוא בעולם דלתי:

(ג) לא תורע כרמך כלאים וגו'. א"ר יהודה מסו דכתיב (ד) גם את זה נעשית זה עשה האלהים. אלא כנוונא דרקיעא עבד קב"ה בארעא. וכלהו רמיזא למאי דלעילא. דכד הוה חמי ר' אבא חד אילנא דאביס אתעביד עופא דפרח מיניס הוה כבי. ואמר אי סיי בני נשא ידעי למאי רמיזון. סו מבוזין מלבושיהון עד פבוריהון על דלתתא חכמה מריון. כל סכן בשאר מאי דעבד קב"ה בארעא. כדאמר ר' יוסי אלנין ליוני דלחמי מנהון חכמתא. גיון תרובא דקל פסתוקא וכדומה לון. כללו סחד רכיבא אתרכבו. כל אינון דפברין איריין. בר מתפוחין. מרוא חדא אינון בר שבילין. דלתפרסון. כל אינון דלא עבדין סריין ואינון דברביין. בר מערבין דמלא דאית לסו רוח בלחמינו כנוינא דלעילא. מחד יניקא יניקון. וכל חד מלינון דאיינו וסרי. בר מאובא. מלינון חדא מלינון. כל עבדין דארעא דלתתא עליהון רברביין תקיפין בשמיא. כל חד וחד אית ליה רוח בלחודו כנונא דלעילא. ובינן כך כמינא (ה) שוך לא תורע כלאים. וכתיב לא תורע כרמך כלאים. דכל חד וחד עאל בלחודו ינסי בלחודו. הס"ד (ו) הידעת חוקת שמים אס תסיס מספרו בלחך. וכתיב (ז) לכלס נסס יקרא וגו':

(ח) רבי יוחנן פסח ואמר. מס רבו מעשיך ס' כלס בנחמה עשית מלאה סארך קנינך. סאי קרא אוקמוס בכמה אסר. אלא מאן יכיל למחני עובדוי דקב"ה. דסא כמה מילין ומשריין משניין דא מן דא דלית לסון חשבנא. וכלהו בזמנא חדא כמרוסא דלסיק ויקין לכל ספריין בזמנא חדא. כך קב"ה אסיק כמה וינין ומשריין משניין דא מן דא דלית לון חשבנא. וכלהו בזמנא חדא. סא חיי בדבורא וברוחא כחדא אתעביד עלמא. דכתיב דבר ס' שמים נעשו וברוח סיו כל לבשא. דבר ס' דא דבורא. וברוח סיו דא רוחא. דא בלא דא לא איל. ואחליל דא דא ונסיק מנייהו כמה מילין לחילין ומשריין למשריין. יכלא בזמנא חדא. סא חיי כלן בעל קב"ה למחני עלמין אסיק חד נהורא מתימאה. מן סהורא נהורא נפקין ונהרין כל אינון נהורין דלתגליין. וזן סהורא נהורא נפקו ואתחשבו ואתעבדו סאר נהורין. ואיכו עלמא עלאה. סו אתחשבו סהורא נהורא עלאה ועביד אומנא נהורא דלא נהיר. ועביד עלמא תתאה. ובגין דאיהו נהורא דלא נהיר בעי לתתקשרא לעילא ובעי לתתקשרא לתתא. ובקשרא דלתתא לתתקשרא לתתקשרא דלעילא. והאי נהורא דלא נהיר אסיק כל

לישראל. כמש"כ (א) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות:

א"ר שמעון אלעזר בני כל אתון הענינים תבוא כבוד שלשים ושנים נתיבות אשר בהשם הקדוש. ועד שהבופתים האלה לא יתעוררו בעולם. לא ישתלם המוד של השם הקדוש ויא תתעורר האובה. כמש"כ (ב) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה. בצבאות זה סלך [המשיח] שנקריא צבאות. או באילות השדה. אלו שאר אילות ומחנות שלמטה. אס תעורו ואס תעוררו את האובה. זו ימינו של הקב"ה שנקראת אהב"ה. עד שתתפץ. זו השיבבת לעפר ויהיה רצון המלך בה. אשרי לזה שיוכה להיות בדרו ההוא. וכאי הוא בעולם הזה וכאי הוא בעולם הבא:

(ג) לא תורע כרמך כלאים וגו'. א"ר יהודה מה זה שכתוב (ד) גם את זה נעשית זה עשה האלהים. אלא כרמיון הרקיע עשה הקב"ה בארץ. והכל פרסו למה שלמעלה. שכאשר היה רואה ר' אבא עין אחד שפבריו נעשה עוף שפרח ממנו היה בוכה. ואמר שאם היו האנשים יודעים על מה פרסוים. היו סקרעים בנדיהם עד שבורים על שנשכחה הזכמה מהם. כל סכן בשאר מה שעשה הקב"ה בארץ. כמו שאמר ר' יוסי שאותן העצים שנראה מהם חכמה. כמו הרוב דקל פסתוקא וכדומה להם. כלס בפורש אחד נשרשים. כל העצים שעושים פירות. מלבד תפוחים. מסוד אחד נשתלשלו. אלא שנתתיבות עושים הפרש ביניהם. כל עצים שאין עושים פירות והם גדולים. מלבד ערבי נחל שיש להם סוד מיוחד כרמיון שלמעלה. מן יניקא אחת יונקים. וכל אותן העצים שהם קנים. מלבד האוב. סאס אחת נשדו. כל עשבי הארץ שנחמנו עליהם שרים תקופים בשמים. כל עשב ועשב יש לו סוד בלברו כרמיון שלמעלה. ולפיכך כתוב (ה) שוך לא תורע כלאים. וכתוב לא תורע כרמך כלאים. כי כל אחד ואחד נכנס בלברו ויוצא בלברו. וס"ד (ו) הידעת חקת שמים אס תסיס משטרו בארץ. וכתוב (ז) לכלס בשם יקרא וגו':

(ח) רבי יצחק פתח ואמר. מה רבו מעשיך ח' כלס בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך. מסאי זה נתבאר בכמה מקומות. אלא מי יכל למנות מעשי הקב"ה. שהרי כמה חילות ומחנות משונים זה מן זה שאין להם מספר. וכלס בזמן אחד כפמיש המפרץ שמתצא ניציות לכל צד בזמן אחד. כך הקב"ה הוציא כמה מינים ומחנות משונים זה מן זה שאין להם מספר. וכלס בזמן אחד. בוא וראה בברו וברוח יחד נעשה העולם. שכתוב בברו ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. בברו ה' זה דבור. וברוח פיו זה רוח. זה בלי זה אין הולך. ונכלל זה בזה ויוצא מהם כמה חילות לחילות ומחנות למחנות. והכל בזמן אחד. בוא וראה כאשר רצה הקב"ה לברוא העולם הוציא סאור אחד נסתר. מן סמאור ההוא יוצאים ומאירים כל אותן סאורות הנגלים. וזן סמאור ההוא יצאו נתפספו ונעשו שאר הביאורות. והוא עולם העליון. עוד נתפספו סאור העליון ההוא. ועשה אוסנות סמאור שאינו סאור. ועשה עולם התחתון. ולפי שהוא סאור שאינו סאור צריך להתקשר למעלה וצריך להתקשר למטה. ועיי הקשר שלמטה נתקשר להיות נואר בהקשר שלמעלה. וזה סמאור שאינו סאור הוציא כל

מראה מקומות (א) מינס י (ב) עיר כ' (ג) שעות סו: (ד) קסנת: (ה) ויקרא י"ט (ו) אינון י"ט (ז) ויקרא י"ט (ח) ויקרא י"ט.

כל חילין ומסריין לזינין סניאין. הסיד מה רבו מעשך סי כלם בחכמה עשית וגו'. וכל מאי די בארעא הכי נמי לעילא. ולית לך מלה זיערא צבאי עליא דלא תליא במלה אחרא עלאה דאפסקדא עליה לעילא. בנין דא כד אפער האי לתתא אפער הסוה דאפסקדא עליה לעילא. דכלא אפאחד דא צדא:

א תמסר צבור ובחמר יחדו. רבי אבא פתח (ג) אפריכס זורעי על כל מים משלחי רגל הסור והסמור. זכאין אינון ישראל דקב"ה אחרעי צבו מכל שאר עמין וקריב לון נצבים. דכתיב (ג) וכך צהר סי להיות לו לעם סגולה וגו'. וכתיב (ד) כי חלק סי עמו יעקב חבל נחלתו. ישראל מתדבקין ביה בקב"ה. דכתיב ואתם הדבקים ביה אלהיכם חיים כלכם היום. ועיד זכאין אינון קמיס בנין דאינון זרעין על כל מים. מסו על כל מים. דזרעין לזדקס. ומאן דזרע לזדקס כתיב ביה (ה) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים על כל מים אינו [יד] ומאן אינו מעל שמים. דא עלמא דאמי [טו] וישראל זרעי זרעא על כל מים:

בספרא דרבי ייבא סבא סי אמר. כתיב (ו) בנורת פריין פתמחא ומאחר קדישין שאלתא. כל דינין דאפי עלמא וכל גזרין וכל שאלתין כלסו קיימי צהר סיכלא. דתמן ט"ז סנסדרין מעיינין דדינין דעלמא. וסוהא סיכל אקרי סיכל זכותא. בנין דכד דינין דינא מספכין צוכותא דבר נש בקדמיתא. מאי דלאו סיכל דברגא דספרא אחרא. דתמן אינו אפער דאקרי חוב"ס. בנין דכל עובדוי דסוהא אפער דנחש אשת זנויסי לאו אינו אלל למספכא צוכוסא דבר נש ולאלשיין עבדא לחאריס. אינון דסיכלא דזכותא אקרון מים מתוקים מים ללונין. ואינון דסיכלא דחוב"ס אקרון מיין מריין. מי המרים המארייס. צהסוה סיכלא דזכותא אפער קיימי אלין תלת צבי מיי ומזויני. ולאו צהסוה אפער דחוב"ס. לא צמיס מתיקן וללונין. ולאו צמיס מריין למטעין. ועיד ישראל זרעי על כל מים. זרעא קדישא דלולידו על כל מים אינו [טז] דהא לאו נכוו זרעא דילתון אלל לעילא. ועל דא אוקמוס מארי מתניתין צבי מיי ומזויני לאו צוכותא תליא מלתא. אלל צמולא קדישא תליא מלתא [יז] ואפער דא על כל מייא אינו. משלחי רגל הסור והסמור. דלא אית לון צהסוה ספרא צישא כלוס. מסרין מנייכו כל חולקין צישין. ומתדבקין צהסוה ספרא סבא דכל קדושים עלאין. סור וחמור כד מזדווג כהרע פריין פנעין צישין אינון לעלמא. סור ספרא דדינא קשיא אינו. ואמתדקותא דספר קדישא אינו. חמור כד אזדווג צהסוה דאינו מספרא אחרא תרין פנעין צישין אינון לעלמא. ועיד שמעון תוקפא דדינא קשיא סוס ציס. וכד מזדווג צלוי כחדא לא יכיל עלמא למסבל. ובני"כ לא תמסר צבור ובחמר יחדו. ועיד סדר יעקב לעשו מלה דא. דכתיב ויהי לי סור וחמור. ואי לאו דמאך נרמיס דחילו סניא נפל ציה צבטו:

כל החילות והמחנות של הרבה מינים. וש"כ טה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'. וכל מה אשר בארץ יש כמו כן למעלה. ואין לך דבר קטון בעולם הזה שאינו תולה בכח אחר עליון שנקבד עליו למעלה. לפיכך כשנתעורר דבר זה למטה נתעורר אותו הכח שנפקד עליו למעלה. שהכל נאחו זה בזה:

א תחרש בשור ובחמר יחדו. רבי אבא פתח (ג) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור. זכאים הם ישראל שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים והקריבם אליו. שנאמר (ג) וכך בחר ה' להיות לו לעם סגולה וגו'. ונאמר (ד) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. ישראל מרובקים בו בהקב"ה. שנאמר ואתם הדבקים ביה אלהיכם חיים כלכם היום. ולכך זכאים הם לצניו לפי שהם זורעים על כל מים. מהו על כל מים. שזורעים לצדקה. ומי שזורע לצדקה כתוב בו (ה) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים על כל מים הוא [יד] ומי הוא מעל שמים. זה עולם הבא [טו] וישראל זורעים זרע על כל מים:

בספרו של רבי ייבא הוקן כך נאמר. כתוב (ו) בנורת עירין פתמחא ומאחר קדישין שאלתא. כל הדיניס על עולם הזה וכל הגזרות וכל הקושיות כלם בהיכ"ל אחד קיימים. אשר שם ע"כ סנהדרין מעיינים בדיני העולם. והיב"ע ההוא נקרא היכל הוכות. לפי שבאשר דנים דין מהפכים תחלה כוכות האנשים. מה שאין כן במדרגות של צד הטומאה. כי שם הוא המקום שנקרא חובה. לפי שכל מעשי מקום ההוא של הנחש אשת זנויסי אין הוא אלא להפוך כחוב האנשים ולהלשין עבד לרבונו. אלו שבחוב"כ הוכות נקראים מים מתוקים מים צלולים. ואלו שבחוב"ל חובה נקראים מים מרים. מי המרים המארייס. בהיכל זכות ההוא אין קיימים שלש מים מתוקים וצלולים. ולא כמי המרים המארייס. ולכך ישראל זורעים על כל מים. זרע קדישא שמולידא על כל מים הוא [טז] שהרי כל יכון זרע שלהם אדם למעלה. ועל זה דרשו חכמי המשנה בנים חיים ומזונות לא כוכות תולה הרב. אלא כמול הקדוש תילה הרב [יז] ומקום הזה על כל מים הוא. משלחי רגל השור והחמור. שאין להם בצד הרע ההוא כלום. משלחים מהם כל חלקים הרעים. ומתדבקים בצד הטוב ההוא של כל קדושים העליונים. שור וחמור כאשר מזדווגים יחד שני פנעים רעים הם לעולם. שור צד של דין הקשה הוא. והוא נרמק בצד הקדושה. חמור הוא מצד הטומאה וכאשר נזדווג עם השור שני פנעים רעים הם לעולם. ולכך שמעון תוקף של דין הקשה היה בו. וכאשר נזדווג עם לוי ביחד לא יב"ע העולם לסכור. לפיכך לא תחרש בשור ובחמר יחדו. וע"כ שלח יעקב לעשו ענין זה. שנאמר ויהי לי שור וחמור. ואם לא היה משפיל עצמו היה פחד גדול נפל על עשו:

רבי מראה מקומות (א) שמו"ס: (ב) יע"ל ל"ב (ג) דכ"ס י"ד (ד) ס"ס (ה) ת"ס ק"ח (ו) ד"ה"ל ד'

זיו הזהר

[יז] מים תמורת. על שמים חסד. מעל שמים בינה: [טו] עולם הבינה נקרא בשם עולם הבא: [טז] יש מפרשים בכה עולם הבינה. ויש מפרשים בכה מרת חסד: [יז] יש מפרשים שכולא היינו בינה. ונקראת על כל מים כיון שהיא מפעל לפטירה חסד. ויש מפרשים שכולא היינו יסוד. ונקרא על כל מים כיון שהוא על גאח והור. ונתבאר חסד בעיני ערבי נהל והסבין יבין:

(א) רבי יוסי פתח אשיריכם וזרעו על כל מיס משלחי רגל הסור והחמור. איון מרי כמרי שמאלא לחיזין כשו עמין עכו"ם. דלקרון שור וחמור. והיינו דכתיב ויסי לי שור וחמור. בנין לדבן הכיס סוס בתרשין ובאינון בתרין תחלין. ובאינון בעל לאובדא ליעקב. כשו דכתיב ארמי אויב אבי. והא חמור. וכד ישראל זכאן משלחי לכו ולא יכלי לשלשאה עלייהו. סס"ד משלחי רגל הסור והחמור. דלא שלמי כשו. א"ר אבה כד מזדוני כחדא לא יכלין בני עמלא למיקס כשו. וע"ד כתיב לא תהרס בשור ובחמר יחדו. יחדו דייקא. ומיזין לא וסיב איניס דוכחא לזינין ביטין. דכא בעובדא דבני נשא אהער מחי דלא אלסריך. וכד מזדוניי כחדא לא יכלין למיקס כשו. מנין ספרא דלחון נפיק הווא דלקרי כלב. דהא חליפא תכלשו. סס"ד ולכל בני ישראל לא יתרון כלב לשונו:

(ב) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ומס על דא גריס ארס מיסא בעלמא. מאן דאחיז עובדא אהרא דלא אלסריך על אחס כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מספרא דא אקרי שור. ומספרא דא אקרי חמור. וע"ד כתיב לא תהרס בשור ובחמר יחדו. לא מסביד ערכוביא כחדא. בנין דהתעב להתחברא ספרא אהרא כחדא לאבשאה עמלא. ומאן דפריס לון אסני עמלא בעלמא. ארף הכי לא תלבס שגשגו למר וספסיס יחדו. מאן דפריס לון כססוא גווגא כמה דאמרו דלא אשתכח שוע סווי וכוז כחדא. האי בר נס אסני עמלא עליס ועל כל עמלא. קרבנא דקין הוה שפסיס. וקרבנא דסבל סוס למר. לאו דא כדא ולא דא כדא. רוא דמלה קין כלאיס סוס. ערכוביא דלא אלסריך. ספרא אהרא דלא זיכס דחוס וארס [יח] וקרבניס מססוא ספרא קא אחיא. סבל מוינא חדא דארס ומוס. ובמעסא דחוס אהתכרו אלין ספרין. ובנין דהתחברו כחדא לא אחיא מנייסו מועלמא לעמלא ואספרידו. ועד יומא דין ספרא דילסון קיימא. ומאן דאחיז גרמיס בעובדא דחבורא דא. אהעריו עליס איון ספרין כחדא ויכלי לתחזקא. ושפרי עליו רוחא אהרא דלא אלסריך. וישראל בעלן לאתפרא עלייסו רוחא קדישא למחי קדישין. לאשתכחא בעלמא בעלמא דין ובעלמא דהאי:

(ג) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כשביל זה גרם אדם מיתה בעולם. מי שמראה פעולה אחרת שלא נצרך על אחת כמה וכמה. שור וחמור ויכחו. מצד זה נקרא שור. ומצד אחר נקרא חמור. ולכך כתוב לא תחריש בשור ובחמר יחדו. אל תעשה מהם ערכוב כחדא. לפי ששני זה יתעורר צד הטובה שיתחברו יחדו להרע לעולם. ומי שמפרידם מרבה שלום בעולם. כמו כן לא תלבס שעמנו צמר ופשתים יחדו. מי שמפרידם באופן שהוא כמו שאמרו שלא יהיה נמצא שוע סווי וכוז ביהור. זה האיש מרבה שלום עליו ועל כל העולם. קרבן קין היה פשתים. וקרבנו של הבל היה צמר. אין זה בזה ולא זה כזה. סוד הרבין קין בלאים היה. ערכוב שאינו נצרך. כח צד הטובה שאינו מן המין של אדם וחוה [יח] וקרבנו מן צד שהוא היה מביא. הבל היה ממין אחר של אדם וחוה. ובמעיה של חיה נתחברו שני צדדים האלה. ולפי שנתחברו יחד כל באה מהם תועלת לעולם וגאברו. ועד יום הזה צד שלהם קיים. ומי שמראה עצמו כפעולת חבור הוה. נתעוררים עליו אותן הצדדים בחדא ויכול להגזק. ושורה עליו רוח אחר שאינו נצרך. וישראל צדיקים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים. להמצא בשלום בעולם הוה ובעולם הבא:

(ג) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כשביל זה גרם אדם מיתה בעולם. מי שמראה פעולה אחרת שלא נצרך על אחת כמה וכמה. שור וחמור ויכחו. מצד זה נקרא שור. ומצד אחר נקרא חמור. ולכך כתוב לא תחריש בשור ובחמר יחדו. אל תעשה מהם ערכוב כחדא. לפי ששני זה יתעורר צד הטובה שיתחברו יחדו להרע לעולם. ומי שמפרידם מרבה שלום בעולם. כמו כן לא תלבס שעמנו צמר ופשתים יחדו. מי שמפרידם באופן שהוא כמו שאמרו שלא יהיה נמצא שוע סווי וכוז ביהור. זה האיש מרבה שלום עליו ועל כל העולם. קרבן קין היה פשתים. וקרבנו של הבל היה צמר. אין זה בזה ולא זה כזה. סוד הרבין קין בלאים היה. ערכוב שאינו נצרך. כח צד הטובה שאינו מן המין של אדם וחוה [יח] וקרבנו מן צד שהוא היה מביא. הבל היה ממין אחר של אדם וחוה. ובמעיה של חיה נתחברו שני צדדים האלה. ולפי שנתחברו יחד כל באה מהם תועלת לעולם וגאברו. ועד יום הזה צד שלהם קיים. ומי שמראה עצמו כפעולת חבור הוה. נתעוררים עליו אותן הצדדים בחדא ויכול להגזק. ושורה עליו רוח אחר שאינו נצרך. וישראל צדיקים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים. להמצא בשלום בעולם הוה ובעולם הבא:

(ג) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כשביל זה גרם אדם מיתה בעולם. מי שמראה פעולה אחרת שלא נצרך על אחת כמה וכמה. שור וחמור ויכחו. מצד זה נקרא שור. ומצד אחר נקרא חמור. ולכך כתוב לא תחריש בשור ובחמר יחדו. אל תעשה מהם ערכוב כחדא. לפי ששני זה יתעורר צד הטובה שיתחברו יחדו להרע לעולם. ומי שמפרידם מרבה שלום בעולם. כמו כן לא תלבס שעמנו צמר ופשתים יחדו. מי שמפרידם באופן שהוא כמו שאמרו שלא יהיה נמצא שוע סווי וכוז ביהור. זה האיש מרבה שלום עליו ועל כל העולם. קרבן קין היה פשתים. וקרבנו של הבל היה צמר. אין זה בזה ולא זה כזה. סוד הרבין קין בלאים היה. ערכוב שאינו נצרך. כח צד הטובה שאינו מן המין של אדם וחוה [יח] וקרבנו מן צד שהוא היה מביא. הבל היה ממין אחר של אדם וחוה. ובמעיה של חיה נתחברו שני צדדים האלה. ולפי שנתחברו יחד כל באה מהם תועלת לעולם וגאברו. ועד יום הזה צד שלהם קיים. ומי שמראה עצמו כפעולת חבור הוה. נתעוררים עליו אותן הצדדים בחדא ויכול להגזק. ושורה עליו רוח אחר שאינו נצרך. וישראל צדיקים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים. להמצא בשלום בעולם הוה ובעולם הבא:

(ג) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כשביל זה גרם אדם מיתה בעלמא. מאן דאחיז עובדא אהרא דלא אלסריך על אחס כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מספרא דא אקרי שור. ומספרא דא אקרי חמור. וע"ד כתיב לא תהרס בשור ובחמר יחדו. לא מסביד ערכוביא כחדא. בנין דהתעב להתחברא ספרא אהרא כחדא לאבשאה עמלא. ומאן דפריס לון אסני עמלא בעלמא. ארף הכי לא תלבס שגשגו למר וספסיס יחדו. מאן דפריס לון כססוא גווגא כמה דאמרו דלא אשתכח שוע סווי וכוז כחדא. האי בר נס אסני עמלא עליס ועל כל עמלא. קרבנא דקין הוה שפסיס. וקרבנא דסבל סוס למר. לאו דא כדא ולא דא כדא. רוא דמלה קין כלאיס סוס. ערכוביא דלא אלסריך. ספרא אהרא דלא זיכס דחוס וארס [יח] וקרבניס מססוא ספרא קא אחיא. סבל מוינא חדא דארס ומוס. ובמעסא דחוס אהתכרו אלין ספרין. ובנין דהתחברו כחדא לא אחיא מנייסו מועלמא לעמלא ואספרידו. ועד יומא דין ספרא דילסון קיימא. ומאן דאחיז גרמיס בעובדא דחבורא דא. אהעריו עליס איון ספרין כחדא ויכלי לתחזקא. ושפרי עליו רוחא אהרא דלא אלסריך. וישראל בעלן לאתפרא עלייסו רוחא קדישא למחי קדישין. לאשתכחא בעלמא בעלמא דין ובעלמא דהאי:

(ג) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כשביל זה גרם אדם מיתה בעולם. מי שמראה פעולה אחרת שלא נצרך על אחת כמה וכמה. שור וחמור ויכחו. מצד זה נקרא שור. ומצד אחר נקרא חמור. ולכך כתוב לא תחריש בשור ובחמר יחדו. אל תעשה מהם ערכוב כחדא. לפי ששני זה יתעורר צד הטובה שיתחברו יחדו להרע לעולם. ומי שמפרידם מרבה שלום בעולם. כמו כן לא תלבס שעמנו צמר ופשתים יחדו. מי שמפרידם באופן שהוא כמו שאמרו שלא יהיה נמצא שוע סווי וכוז ביהור. זה האיש מרבה שלום עליו ועל כל העולם. קרבן קין היה פשתים. וקרבנו של הבל היה צמר. אין זה בזה ולא זה כזה. סוד הרבין קין בלאים היה. ערכוב שאינו נצרך. כח צד הטובה שאינו מן המין של אדם וחוה [יח] וקרבנו מן צד שהוא היה מביא. הבל היה ממין אחר של אדם וחוה. ובמעיה של חיה נתחברו שני צדדים האלה. ולפי שנתחברו יחד כל באה מהם תועלת לעולם וגאברו. ועד יום הזה צד שלהם קיים. ומי שמראה עצמו כפעולת חבור הוה. נתעוררים עליו אותן הצדדים בחדא ויכול להגזק. ושורה עליו רוח אחר שאינו נצרך. וישראל צדיקים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים. להמצא בשלום בעולם הוה ובעולם הבא:

(ג) רבי אלעזר אמר כתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כשביל זה גרם אדם מיתה בעלמא. מאן דאחיז עובדא אהרא דלא אלסריך על אחס כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מספרא דא אקרי שור. ומספרא דא אקרי חמור. וע"ד כתיב לא תהרס בשור ובחמר יחדו. לא מסביד ערכוביא כחדא. בנין דהתעב להתחברא ספרא אהרא כחדא לאבשאה עמלא. ומאן דפריס לון אסני עמלא בעלמא. ארף הכי לא תלבס שגשגו למר וספסיס יחדו. מאן דפריס לון כססוא גווגא כמה דאמרו דלא אשתכח שוע סווי וכוז כחדא. האי בר נס אסני עמלא עליס ועל כל עמלא. קרבנא דקין הוה שפסיס. וקרבנא דסבל סוס למר. לאו דא כדא ולא דא כדא. רוא דמלה קין כלאיס סוס. ערכוביא דלא אלסריך. ספרא אהרא דלא זיכס דחוס וארס [יח] וקרבניס מססוא ספרא קא אחיא. סבל מוינא חדא דארס ומוס. ובמעסא דחוס אהתכרו אלין ספרין. ובנין דהתחברו כחדא לא אחיא מנייסו מועלמא לעמלא ואספרידו. ועד יומא דין ספרא דילסון קיימא. ומאן דאחיז גרמיס בעובדא דחבורא דא. אהעריו עליס איון ספרין כחדא ויכלי לתחזקא. ושפרי עליו רוחא אהרא דלא אלסריך. וישראל בעלן לאתפרא עלייסו רוחא קדישא למחי קדישין. לאשתכחא בעלמא בעלמא דין ובעלמא דהאי:

ולא
מראה מסוכות (א) בשלח סד : (ב) קדושים לו : (ג) וחתן רסו : (ד) דות ד
זו הוזהר

ולא
מראה מסוכות (א) בשלח סד : (ב) קדושים לו : (ג) וחתן רסו : (ד) דות ד
זו הוזהר

[יח] ולא מן ערכוב וחתם הנחש : [יט] סתם בתולה ישראל יורשי בתרי אמרי. כמשמעו למטה. ועל השכינה למעלה : [כ] מי לפי השכינה וסתר התולדות יורשת ו' ברכות של ו' ספירות מן בינה עד מלכות : [כא] כאבן עזר לא נפסק בן :

(א) וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם וְגו' אִיר
 יוֹסִי לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם. אֵל בִּלְקָ הִיָּה צִרְיָךְ
 לְיֹמֶר. שְׁהָרִי בִלְקָ עֲשֵׂה הַכֹּל. מִהוּ אֵל בְּלַעַם. אֱלֹא לֹא לֹא
 שְׁהָרִי בְּלַעַם סוֹתָם עֵינָיו כְּדִי שְׁלֹא יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. וְהִיָּה
 תְּלוּתָה דְבָרָיו בְּעֵינֵי רַעָה הֵהוּא. שְׁנֹאֲבָר כְּדִי נֹאֲם הַגִּבֹּר שְׁתוֹם
 הָעֵינִי. שְׁהָרִי סוֹתָם עֵינֵי הַטּוֹבֵה מִהֶם כְּדִי שְׁלֹא יִתְבָּרְכוּ
 וְלֹא יִתְקַיְּמוּ הַבְּרִיתוֹת. לְמַדְנֵנו שְׁאִיר יוֹסִי אִמֵּר לֹא הַקְּבִיָּה
 לְבִלְעָם. רִשְׁעָ אַתָּה סוֹתָם עֵינֵךְ כְּדִי שְׁלֹא יִתְבָּרְכוּ בְּנֵי.
 אֲנִי אֶתְּתֶנּוּ עֵינָי. וְכֹל הַדְּבָרִים שְׁתִּדְבַר אֶהְפֹּךְ לָהֶם
 לְבִרְכּוֹת. וְשִׁבְי וְיִהְפֹךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה
 כִּי אֶהְבֵּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ:

אֵל וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם וְגו' אִיר
 יוֹסִי לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם. אֵל בִּלְקָ הִיָּה צִרְיָךְ
 לְיֹמֶר. שְׁהָרִי בִלְקָ עֲשֵׂה הַכֹּל. מִהוּ אֵל בְּלַעַם. אֱלֹא לֹא לֹא
 שְׁהָרִי בְּלַעַם סוֹתָם עֵינָיו כְּדִי שְׁלֹא יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. וְהִיָּה
 תְּלוּתָה דְבָרָיו בְּעֵינֵי רַעָה הֵהוּא. שְׁנֹאֲבָר כְּדִי נֹאֲם הַגִּבֹּר שְׁתוֹם
 הָעֵינִי. שְׁהָרִי סוֹתָם עֵינֵי הַטּוֹבֵה מִהֶם כְּדִי שְׁלֹא יִתְבָּרְכוּ
 וְלֹא יִתְקַיְּמוּ הַבְּרִיתוֹת. לְמַדְנֵנו שְׁאִיר יוֹסִי אִמֵּר לֹא הַקְּבִיָּה
 לְבִלְעָם. רִשְׁעָ אַתָּה סוֹתָם עֵינֵךְ כְּדִי שְׁלֹא יִתְבָּרְכוּ בְּנֵי.
 אֲנִי אֶתְּתֶנּוּ עֵינָי. וְכֹל הַדְּבָרִים שְׁתִּדְבַר אֶהְפֹּךְ לָהֶם
 לְבִרְכּוֹת. וְשִׁבְי וְיִהְפֹךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה
 כִּי אֶהְבֵּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ:

(ב) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה מִתּוֹר מִקְרָה לִילָה
 וְגו'. אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹי לָהֶם לְאוֹתָן אֲנָשִׁים
 שְׁאִין יוֹדְעִים וְאִין מְשֻׁנְיִים וְאִין מְכַנְיִים. וְכֹלָם בּוֹעֲרִים
 וְאִין יוֹדְעִים אִיךְ שְׁהַעוֹלָם מֵלֹא מִן בְּרִיתוֹת מְשֻׁנוֹת שְׁאִין
 נִרְאוֹת. וְמִן דְּבָרִים נִסְתָּרִים [כג] שְׁאִילוֹ נִתְּנָה רִשׁוֹת
 לְעֵינֵי רְאוּת. הֵי מִתְפַּלְּאִים הָאֲנָשִׁים אִיךְ יוֹכֵלִים לְהִתְקַיֵּם
 בְּעֵלְמָם. כּוֹא וְרָאָה כְּתוּב וְאֶחָת תּוֹבֵל קִין נַעֲמָה.
 נַעֲמָה הָהִיא אִמֵּם שֶׁל הַשְּׂרִים הִיָּתָה. שְׁאוֹתָן בְּנֵי הָאֱלֹהִים
 עוֹ"א וְעוֹ"א וְגו' אֲוִיָּיָה [כד]. וּמַצְדָּה בָּאִים כֹּל אוֹתָן הַשְּׂרִים
 שְׁמִתְחַמְּמִים מִן אֲנָשִׁים וְלוֹקְחִים רוּחַ הַתְּשׁוּבָה מֵהֶם.
 וּמִשְׁקָרֵת בָּרַם עַד שְׁעָשִׂים בְּעָלֵי קְרִי. וּמִפְּנֵי שְׁהַבְּעַל
 קְרִי בֹא מַצְדָּ רוּחַ הַטּוֹבִיָּה צִרְיָךְ לְמַבּוּל עַצְמוֹ לְהַטְרֵה
 צְמֵנו. וְהֵ בִיאוֹר הַחֲבָרִים. (ו) ר' יוֹסִי אִמֵּר עַד עַתָּה
 נַעֲמָה הָהִיא קִיּוּמָה. וּמְדוּרָה בֵּין גְּלִי יִם הַגְּדוּל. וְיוֹצֵאת
 וּמִשְׁקָרֵת בָּאֲנָשִׁים וּמִתְחַמְּמִים מִהֶם כְּהִיּוֹם כִּכָּח אוֹתָה
 הַתְּאוּה שֶׁל הָאִישׁ וּמִתְבַּקֵּת בּוֹ. כִּחַ הַתְּאוּה לּוֹקֶחֶת וְלֹא
 יוֹתֵר [כד] וְמִן אוֹתוֹ כִּחַ הַתְּאוּה מִתְעַבֵּרֶת וְיוֹלֶדֶת מִיָּמִים
 אַחֲרֵים לְעוֹלָם. וְאִלוֹ הַבְּנִים שְׁיוֹלֶדֶת מִן הָאֲנָשִׁים נִמְצְאוּ
 אֶצֶל הַנְּקֻבוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים. וְהֵן מִתְעַבֵּרֹת מֵהֶם וְיוֹלֶדֶת
 רוֹחֹת. וְכֹלָם הוֹלְכִים אֶל צִלְיָתָה הָרֵאשׁוֹנָה וְהִיא מְגִדֶּלֶת
 אוֹתָם:

(ב) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה מִתּוֹר מִקְרָה לִילָה
 וְגו'. אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן ווי לון לְבִנֵי נֶשֶׁא חֲטִיָּין
 לְלֹא יִדְעִין וְלֹא מְשֻׁנְיִין וְלֹא מְכַנְיִין. וְכֹלָם אֲסִימִין
 לְלֹא יִדְעִין כִּסֵּם עֵלְמָא מְצָרִיין מְצָרִיין אֲסִימִין לְלֹא
 אֶתְחַוּוּן. וּמְמַלִּין סִימִיין [כז] דְּלִלְמַלֵּי אֲמִיכִיבֵי רִשׁוֹ
 לְעֵינָה לְמַחְוִי. יִתְמַסּוּן בְּנֵי נֶשֶׁא סִיךְ יִכְלִין לְאֶתְקִימָתָה
 בְּעֵלְמָא. יִתָּא חוֹי כְּתִיבֵי וְאֶחָת מִיבֵל קִין נַעֲמָה.
 סִיכָא נַעֲמָה אִימָחַ דִּימָחַ דִּימָחַ דִּימָחַ דִּימָחַ דִּימָחַ דִּימָחַ
 עוֹ"א וְעוֹ"א לְפִנֵּי בְּתָרָה [כח] וּמִסְתַּרָה חֲטִיָּין כֹּל חֲטִיָּין עֲדִין
 דְּמִתְחַמְּמִין מִבְּנֵי נֶשֶׁא וְנַעֲלֵי רוּחַ תִּיאוּבָאָה מִיָּיִסוּ
 וְחִיכִין בְּסוּן דְּעַבְדֵי לון בְּעָלֵי קְרִיין. וְבִגְנִין דְּבִעַל
 קְרִי אֲמִי מִסְתַּרָה דְּרוּחַ מְצָרָה בְּנֵי לְאֶסְחָסָה גְּרַמִּיָּה לְאֶתְדַרְכָּה
 מִיָּיִסוּ. וְהֵא לּוֹקְמֹסֵת מְצָרָה. (ג) ר' יוֹסִי אִמֵּר עַד כֵּן
 סִיכָא נַעֲמָה קִיּוּמָה. וּמְדוּרָסָה בֵּין רִיגִישֵׁי יִמָחַ רַבָּא. וְנַעֲמָה
 וְחִיכָת בְּבִנֵי נֶשֶׁא וְאֶתְחַמְּמִין מִיָּיִסוּ בְּחַלְמָא בְּסִיכָא
 תִּיאוּבָחָה דְּבַר נֶשֶׁא וְאֶתְדַבְּקָה בִּיָּסוּ. תִּיאוּבָחָה נִסְלָה וְלֹא
 יִתִּיר [כח] וּמִסִּיכָא תִּיאוּבָחָה אֶתְעַבֵּרֶת וְאֶתְפַּקָה וְיִיכִין
 אֶתְרִינֵין לְעַלְמָא. וְלִלִין בְּנִין דְּלוֹלִידָה מְצָרֵי נֶשֶׁא מִשְׁתַּכְחִין
 לְקַבְלֵי נּוֹקְדֵי בְּנֵי נֶשֶׁא. וְאֶתְעַבֵּרֶן מִיָּיִסוּ וְאוֹלִינֵין
 רוּחִין. וְכֹלָם אוֹלִינֵין לְלִיָּיָה קְדִימִיָּה וְהִיא מְגִדֶּלֶת
 לון:

(ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְפַּקֵּד בְּקִרְבְּ מַחְנֶךָ וְגו' וְהִיָּה מַחְנֶיךָ
 קְדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֲרוֹת דְּבַר וְשֵׁב מֵאֲחִירֶיךָ.
 אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן. כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ. זוֹ הַשְּׂכִינָה שְׁנִמְצָאתָ
 בְּיִשְׂרָאֵל

(ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְפַּקֵּד בְּקִרְבְּ מַחְנֶךָ וְגו' וְהִיָּה מַחְנֶיךָ
 קְדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֲרוֹת דְּבַר וְשֵׁב מֵאֲחִירֶיךָ.
 אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן. כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ. דֵּא שְׂכִינָתָה דְּאֶתְכַתְּמַת בְּסוּ
 בְּיִשְׂרָאֵל

מִרְאָה מִקְוֹמוֹת (א) נֶשֶׁא קָמוּ: (ב) נֶשֶׁא קָמוּ: (ג) אֲחִירֵי עוֹ: (ד) עַס עַס.

זוֹ הוֹזָהר

(כג) מִדֵּר ה' לִירְאוּ. וְגַם בְּלִחֵי בְלִים מְגִדֵּלֵי תְּרִאוֹת יִדְעוּ מְצִיָּאָה מְיוֹקִים שְׁבִאוּר וְהֵן בְּרִיתוֹת קְסֻנוֹת הַנְּקִרָאוֹת אֶצֶל חוֹקְרֵי הַמִּבְעַב כְּשֵׁם
 כְּאֶתְקַלְיָן. שְׁאִין נִרְאוּן לְעֵינֵי נְנוּשְׁאִין אִרֵּם נּוֹרָא לְחוֹלֵל מְחִלוֹת שְׁנוֹת. וְגַם שִׁישׁ בְּרִיתוֹת שְׁעִירִים וְשְׂרִים שְׁאִין נִרְאוּן לְעֵינֵי מְשֻׁנֵּי
 שְׁאִין הִרְכַּתָּם מִן יוֹדֵ עַר אִלָּם מִן שְׁאֵר ב' יְסוֹרוֹת אִישׁ רוּחַ מִים אוֹ רַק מִן ב' יְסוֹרוֹת מָחַ: (כד) כֹּאן יֵשׁ מִתְרִיָּה מִן הַמְדִּרְשׁ לְזוֹהַר.
 שְׂבִמְדִּי בְּרִאשִׁית פ' כ"ו אִימָא אֲבִיר בְּנֵי אֱלֹהִים אֲלוֹ בְּנֵי דִינִיָּא. רִשְׁבִּי מְקַלֵּל לְבַל מָאן דְּקִירִי לְחֵן בְּנֵי אֱלֹהִיָּא. ע"כ. וְצִרְיָךְ
 לְמִן שְׂדֵרְבִי הוֹזָר נְדָבְרוּ בֵּין הַתְּבָרִיָּא. אֲבֵל דְּבָרֵי הַמְדִּרְשׁ נְדָבְרוּ בְּפִנֵּי הַמְּסוּן. וְכֹאֲשֶׁר רִשְׁבִּי הִיָּה כּוֹסֵן שְׁהִתְחִילָה אֲמוֹנֵת הַנוֹצְרִים לְחַתְּמֵם
 שְׁאוֹתוֹ אִישׁ תְּהָא בְּן אֱלֹהִים. לָכֵן רִאָה רִשְׁבִּי לְבַסֵּל דְּבָרִים כְּהִיָּה בְּפִנֵּי הַמְּסוּן. וְכֹאֲשֶׁר רִשְׁבִּי לְעוֹלָם לְעוֹלָם הָיָא מִתְחַמְּמִין
 וְיִכֵּל הַמְּסוּן לְמַעוֹת בְּאֲמוֹנֵת הַנוֹצְרִים: (כה) כֹּאן בְּן הַתְּכַסֵּם שְׁוֹאֵל מֵה זֹאת שְׁאִמֵּר רִשְׁבִּי לְעוֹלָם לְעוֹלָם וְחִיָּה מְקַלֵּל לְמִי שְׂמוּצִיָּא מִפְּנֵי דְּבָרִים כְּאִלָּה שְׁעֵל יְדִידָתָם
 מִן הָאֲנָשִׁים בְּחַלְמָם וְנוֹשְׁלָת רַק רוּחַ תִּיאוּבָחָה וְלֹא יוֹתֵר וְזוֹה מִתְעַבֵּרֶת וְיוֹלֶדֶת רוֹחֹת שְׂרִים וּמְיוֹקִים. הָאֵם יֵשׁ אִיזוֹה מְשֻׁנוֹת כִּכָּח הַתְּתִאוּת
 שֶׁל חוֹכֵר שְׁתוּבֵל הַשְּׂרִית לְקַחְתּוּ. אֲבֵל דַּע שְׂדֵרְבִי הַכְּסִים בְּדִרְבּוֹנוֹת וְגו'. מִדֵּר ה' אֵל יִרְאוּ. וְלֹאֵם לֵאשׁ מוֹדִים חוֹקְרֵי הַמִּבְעַב לְדְבָרֵי תוֹרָה
 הַנְּפַלְאִים. וְהַעֲקִין מוֹכֵן עַל מֵה שְׁהַבְּחִיתָ לְעוֹלָם כְּפִרְשָׁת וְאֶתְחַנֵּן שְׁחוֹקְרֵי הַמִּבְעַב שְׂמַחֵן וְאֶתְחַנֵּן שְׂחוֹקְרֵי הַמִּבְעַב שְׂמַחֵן וְאֶתְחַנֵּן שְׂחוֹקְרֵי הַמִּבְעַב שְׂמַחֵן וְאֶתְחַנֵּן שְׂחוֹקְרֵי הַמִּבְעַב שְׂמַחֵן
 וְכֵחַ הַנְּהוּרָם מִן הַמּוֹת לְאֲבָרֵי הַנְּהוּרָם ע"י עַצְבִּים הַרְקִים. וְהֵ נְקִירָא. בְּעִרְוִיין קְרִאֵם. וְהוּא נּוֹבֵעַ תְּחִיד מִן מְחוֹת בְּעֵינֵי עֲלִקְטָרִי-בְּנִילוֹאֲנִיּוֹם.
 וְהוּא מִתְפַּקֵּד בְּהַנְּהוּרָם וְיוֹצֵאת לוֹ כְּכִסֵּם שְׁעוֹרֵת הָאִישׁ. וְיֵשׁ בְּאֶפְסֵרוֹת לְאֶסְפוֹת כְּמִקְוֹם אַחַר אֶפְסֵרוֹת כְּכּוֹס מִים. וְגַם זֹה דְּבַר הַמּוֹכֵן שְׂבַקְתָּ פְּעוּלָתָה
 חֲתִיָּים שֶׁל הַנְּהוּרָם. וְהִרְבֵּה חִירוֹת מְחוֹמוֹת וּמְדוּרוֹת נְפַלְאִים מְבֻנְיִים וְגו'. עֵינֵי הוּא. וְגַם יוֹכֵן בּוֹה אִישׁ יֵשׁ בְּאֶפְסֵרוֹת לְבִלְכִים שִׁישׁ לְהֵם תּוֹשׁ
 הִירִית הִיּוֹתֵר חוֹק לְחַפְּשׁ לְהַכְבִּיר נִגַב אוֹ רוֹצֵחַ. כִּי מִתְחַמְּמֵי יֵשׁ לוֹה הַהֵבֵל שֶׁל כֹּל אִישׁ וְאִישׁ יִרֵחַ אַחֲרָי. וְגַם זֹה דְּבַר הַמּוֹכֵן שְׂבַקְתָּ פְּעוּלָתָה
 תְּחִיָּים נּוֹרָם מִן הַהֵבֵל מִן הַמּוֹת יוֹתֵר מְבַקֵּת שְׁהוּא יוֹשֵׁב כְּמֵל. וְכִפְרָם בְּפְעוּלָה תְּלִוּיָה בְּעַצְבֵי הַנְּהוּרָם עוֹד יוֹתֵר. וְאִין לְךָ פְּעוּלָה
 תְּלִוּיָה בְּעַצְבֵי הַנְּהוּרָם וְהַמּוֹת כְּמוֹ פְּעוּלָה הַנּוֹצֵאת הוֹרֵעַ. וְאֵם הִיָּא בִימָה כִּרְאוּי נְשָׂאָר בְּחַמְשָׁה מִן הַהֵבֵל שְׁנוֹרָם עִם הוֹרֵעַ. וְזֹה מְדֵר הַהֵבֵל
 אֵל תַּתְּן לְנִשְׁיָם תְּחִלָּה. וְזֹה מוֹד הַהֵבֵל שְׁנוֹבֵר בְּבוֹהֵר כְּבָרֵר רְחֹמָה קְדִמָּה דְּשַׁבֵּק בַּה בְּעֵלָה. אֲבֵל אֵם אִין הִיָּא בִימָה כִּרְאוּי אִלָּא תּוֹצֵאת
 וְרַע ע"י בְּחַלְמָם נְשָׂאָר אֵל תְּחִלָּה הַנְּהוּרָם מִן הַמּוֹת עִם הוֹרֵעַ הַסְּקֵר מְכַתְּבִין. וְזֹה כּוֹוֹנָה דְּבָרֵי תּוֹהוּרָה בְּאֶמְרוֹ שְׁהִשְׂרִית נּוֹשְׁלָת זֹה כֵחַ
 הַתְּתִאוּת וּמִתְעַבֵּרֶת מוֹה וְיוֹלֶדֶת רוֹחֹת נְנַעֵי בְּנֵי אֲדָם. וְאֵם שְׁאִמֵּר תּוֹהוּרָה וְלֹא יִתִּיר. כּוֹוֹנָה שְׁלֹא נִמְעַת לּוֹמֵר שְׁלֹקֶתָּ מְסוֹת הוֹרֵעַ מִשְׁשׁ.
 וְהִרְבֵּה יֵשׁ לְרַבֵּר בּוֹה. וְהַמְּסִין יִבִּין:

בישראל. וכל שכן בגלות. להגן עליהם תמיד סכל הצדדים ומכל שאר העמים שלא יעשו כלה לישראל. שלמדנו אין ביכולת שונאי ישראל להרע להם. עד שישראל מחלישים כח השכינה סלפני השדים הסמונים של שאר העמים. או יוכלים שונאי ישראל להרע להם. ומשולים עליהם וגזורים עליהם כמה גזרות רעות. וכאשר ישראל חוזרים בתשובה אליה היא משברת הכח והתוקף של כל אותן השירים הסמונים. ומשברת הכח והתוקף של שונאי ישראל. ונפרע להם על הכל. ולכן והיה מחניך קדוש. שצריך האיש לבלתי יטמא בחטאיו לעבור על דברי התורה. שאם עושה כן מטמאים אותו. כמו שנאמר (ו) ונטמאתם בם. בלי א'. ולמדנו רמ"ח אברים בנות. וכלם נטמאים כאשר יטמא האיש. כלומר כשיבקש ברוצנו להטמא. וע"כ והיה מחניך קדוש. מהו מחניך. אלו הם אברים הגוף. ולא יראה בך ערות דבר. מהו ערות דבר. ערוה שנגועת לאחתו דב"ר [כס] רמז כמו שביארנו בהכתוב ערות אשת אביך לא תגלה. מה הטעם. מפני כי ערות אביך הוא [כז] וכן כאן מפני זה ושב מאחריך ודאי. למדנו שבשביל ג' דברים מתעכבים ישראל בגלות. על שעושים בויון להשכינה בגלות [כח] ועל שמחוייבים פניהם מן השכינה. ועל שמטמאים עצמם לפני השכינה. וכלם ביארנו במשניות שלנו :

(ז) פתח רבי יוסי ואמר. כי' ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. מתהלך היה צריך לומר. אלא כמו שנאמר מתהלך בנן לרוח היום. וזה הוא העץ שאכל מטנו אדם הראשון. מתהלך בחינת נקבה [כח] מהלך בחי' זכר. וזה הוא שהלך לפני ישראל כאשר הלכו במדבר. שנאמר 'וה' הולך לפנינו יום ויום. והוא המתהלך לפני האדם כשהולך בדרך. שכתוב (ז) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. וזה הוא המתהלך לפני האדם בשעה שהוא זכאי. ולמה. להצילך ולתת אויבך לפניך. שינצל האיש בדרך ואל ישלום בו ארץ. ולפיכך צריך האיש להשמר מחטאיו ולטהר עצמו. מה זו המהרה. שנאמר והיה מחניך קדוש. מהו קדוש. קדושים היה צריך לומר. אלא מחניך קדוש אלו אברי הגוף. שהגוף מתחבר ומתחלק בהם. ולפיכך והיה מחניך קדוש. ולא יראה בך ערות דבר. איוו ערות דבר. זה דבר ערוה. שזה הוא ענין שהקב"ה מטמא יותר מהכל. וכיון שאמר ולא יראה בך ערוה למה אמר דבר. אלא אלו רשעי עולם שמתעבים ומטמאים עצמם בהדיבורים שלהם שמוציאים מפיהם. וזה הוא ערות דב"ר. וכל כך למה. לפי שהוא הולך לפניך. ואם אתה עושה כן. מיד ושב מאחריך. שלא ילך עמך וישוב מאחריך :

(ד) לא תהיה קדושה מבנות ישראל וגו'. רבי חייא פתח. ועמך כלם לדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. וכאים הם ישראל העומקים בתורה ויודעים דרכי התורה. שבעבורה יזכו לעולם הבא. בוא וראה כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. מפני מה. מפני

בישראל. וכל שכן בגלות. לאנגא עליהו מדינה מכל סערין ויחבלו שאר עמין דלא יסלין לכו לישראל. דמניו לא יכלי שגאיון דישראל לאכאשא לכו. עד דישראל מחלישין חילא דשכינתא מקמי דכרבי ממנו דשאר עמין. דקין יכלין לכוון שגאיון דישראל. ישלמין עליהו וגזרין עליהו כמה גזרין בישין. וכד אינון מייבין לקבלה סיא מהברת חילא ומוקשא דכל אינון ממנו דכרבין. ומברת חילא ומוקשא דשגאיון דישראל. ואחפשו לכו מכלא. וע"ד והיה מחניך קדוש. דכעי צ"ג דלא יסתאב בחובי ויעבר על פתמי אורייתא. דאי עביד סכי מסאבין ליה. כמה דכתיב (ז) ונטמאתם בם. בלא א'. ותגלה רמ"ח שיטין כגופא. וכלכו וסתאבן כד אינון אסתאב. כלומר כד צעי לאסתאבא. וע"ד והיה מחניך קדוש. מהו מחניך. אלוין אינון שיטין גופא. ולא יראה בך ערות דבר. מהו ערות דבר. ערייתא דהאי דב"ר [כה] רמז כמה דאויקומא דכמיב ערות אשת אביך לא תגלה. מהו טעמא. בנין כי ערות אביך הוא [כו] דאי סכי ושב מאחריך ודאי. תגלה על ג' חלין מתעכבין ישראל בגלות. על דעבדין קלנא בשכינתא בגלותא [כז] ועל דמסדרי אפייתו מן שכינתא. ועל דמסאבו גרמייסו קמי שכינתא. וכלא אויקומא בחתייתא דילן :

(ז) פתח רבי יוסי ואמר. כי' ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. מתהלך. מסלך מבעי ליה. אלא כמה דכתיב מתהלך בנן לרוח היום. וזה הוא אינון דאכל מיני אדם הראשון. מתהלך נוקבא [כח] מהלך דכר. וזה הוא דאיל קמייה דישראל כד אוילי במדברא. דכתיב ויהי הולך לפנינו יום ויום. והוא דאיל קמייה דבר נש כד אויל בלויחא. דכתיב (ז) דק לפניו יסלך וישם לדרך פעמיו. וזה הוא דאיל קמייה דב"ר בשעתא דאינו זכי. ולמה. להילך ולתת אויבך לפניך. לאסתובא בר נש בצארהא ולא יגלוס ביה אחרא. ובג"כ לבני ליה לב"ר לאסתמול מחובי ולדכאס לגרמיס. מהו דכיו דא. דכתיב והיה מחניך קדוש. מהו קדוש. קדושים מבעי ליה. אלא מחניך קדוש אלוין שיטין גופא. דגופא אסתבר ואסתפק בכו. ובג"כ וסכי מסאבין קדוש. ולא יראה בך ערות דבר. מהו ערות דבר. דא מתא דעריין. דדא הוא מלס דקב"ה מאיס יתיר מכלא. וכיון דאמר ולא יראה בך ערות אחרא דבר. אלא חלין מייבי עלמא דנפלי יתסאבי גרמייסו בחלין דנפלי דנפקי מטומייתו. והאי אינו ערות דב"ר. וכל כך למה. בנין דאינו אויל קמך. ואי לא עביד כדן. מיד ושב מאחריך. דלא יול בסדך וישוב מאחריך :

(ד) לא תהיה קדושה מבנות ישראל וגו'. רבי חייא פתח. ועמך כלם לדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. וכאין אינון ישראל דמסדלי בצורייתא וידעין אורתי דאורייתא. דבנינו יכוון לעלמא דחיי. תא חיי כל ישראל אינו לון חולקא לעלמא דחיי. מהו טעמא. בנין

פראה מקומות (א) ויקרא י"א ט נח פ"ג (ג) תליס פ"ה (ד) נח פ"ג :

זיו הזהר

[כס] ע"י דבר ערוה של ונות גורם מנם ביותר במדת המלכות עלמא דנוקבא שנקראת דבר על שהיא מקור כח הדבור : [כז] ש"י שוח הפנס שגורם במדת המלכות הוא בויון גם לאבויך. ש"י לעלמא דרבווא : [כח] במקדש סלך מפיך דעבדין קלנא בשכינתא. חיינו שמדברים שיחה חולין בכית הכנסת. ודמהררי פנייתו מן שכינתא. חיינו הוסק במאפע לטור התורה או באמצע התפילה לעסוק בעצתי עצמו. ועל דמטמאי גרמייסו קמי שכינתא. אסר דחיינו בחוצות שול או בביאות שול בויון שלא בדרך צניעות : [כח] חיינו אור מרת המלכות והשכינה הקדושה. ודורש מתהלך כמו מהלכת :

מפני שנוטרים הברית שהעולם מתקיים עליו. כמש"כ (א) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וע"כ ישראל הנוטרים זה הברית וקבלו אותו יש להם חלק בעולם הבא. ולא עוד אלא שבעבור זה נקראים צדיקים. מכאן למדנו כל מי שנוטר זה הברית שהעולם מתקיים עליו נקרא צדיק. מניין. מיוסף כי לבעבור שנטר לאותו ברית עולם זכה שנקרא צדיק. ולכן ועמך כלם צדיקים לעולם לעולם יירשו ארץ. (ג) ובוא רואה בזמן שהקב"ה משגיח על העולם לדון אותו ומוצא רשעים בעולם. מה כתוב ועצר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את יבולה. ואז יאבדתם מהרה. שהרי בשביל המא האנשים שמים וארץ נעצרים. ואין שומרים תפקידם כראוי. ובוא רואה אלו שאין נוטרים לזה הברית הקדוש גורמים פירוד בין ישראל לאביהם שבטבים. לפי שזה הוא כמו המשתחויה לאל אחר. שמשקר בזה אות הברית הקדוש. ועל כן נאמר וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם וגו'. ועצר את השמים ולא יהיה מטר. וכאשר הברית הקדוש נשמר בעולם כראוי. אז נתן הקב"ה ברכות למעלה להשפיע בעולם. כמש"כ (ג) גשם נדבות תניף אלהים נחלתך וגלאה אתה כוננת. גשם נדבות. זה גשם הרצון כאשר הקב"ה רוצה בכוננת ישראל. ומבקש להשפיע לה ברכות. או נחלתך וגלאה אתה כוננת. נחלתך. אלו ישראל שהם נחלתו של הקב"ה. כמש"כ יעקב חבל נחלתו. וגלאה. זה השכינה שהיא בארץ אחרת. שהיא צמאה לשמות. ואז היא גלאה. וכאשר אותו גשם הרצון ניתן. אז אתה כוננת. ועל כן שמים וארץ וכל היצורים כלם מתקיימים על ברית זוהי. שכתוב (ד) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ולפיכך נצרך להזהר בזה. וכבר נתבאר. (ה) ובוא רואה כתוב (ו) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. אביו זה הקב"ה. אמו. זה השכינה הקדושה. מה גזול. כמש"כ (ז) גולת העני בבתיכם. ומי הוא. זה החומר באשה אחרת שאינה בני זוגו. שם למדנו כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל. שכתוב גזול אביו ואמו וגו'. כל הנהגה מן העולם הזה. היינו כלל. זו היא אשה. מי שמתדבק באשה אחרת ליהנות ממנה. ואע"ג שהיא פנויה. והוא נהנה ממנה בלא ברכה. כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל. מה המשם. לפי שהזיווג שלהם בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כך. מי שמתדבק באשה אחרת העומדת כרסיו שלמעלה בזיווג של שבע ברכות. על אחת כמה וכמה. חבר הוא לאיש משחית. זה ירבעם. כמו שביארו. ואומר אין פשע. שאומר הרי פנויה היא ולמה אסורה. ולפיכך גזול אביו ואמו הוא. ולא עוד אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית. זה שפוגם הצורה והתקן שלמעלה. כל שכן מי שחומר אשת חברו ומתדבק בה. שזה פוגם יותר. ובשביל זה נפגם הוא לעולם ונקרא איש משחית. שנפגם למעלה ונפגם למטה שפגם את נפשו. ככתוב (ח) משחית נפשו הוא יעשה:

(ט) ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ושנאה האיש ואחרון וגו'. לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה וגו'. אמר רב ייבא הוקן עבשו

בגין דנפרין ברית דעלמא מתקיים עליה. כד"א (א) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. וע"כ ישראל דנפרי ברית וקבלו ליה אית לון חילקא בעלמא דלמי. ולא עוד אלא דבגין כך אקרין לדיקים. מכאן אולופטא כל מאן דנפיר להאי ברית דעלמא מתקיים עליה אקרין לדיק. מנא לן. מיוסף דבגין דנפיר ליה לברית דעלמא זכה דאקרין לדיק. וע"כ ועמך כלם לדיקים לעולם לעולם יירשו ארץ. (ג) ותא חזי בזמנא דקב"ה אשגח ביה בעלמא למידן ימיא ואשכח מיביין בעלמא. מאי כתיב ועלר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את יבולה. וכדון ואבדתם מהרה. דהא בגין מדין דבני נשא שמיה וארעא אפתגרו. ולא כביין נמוסיין כדקא יאות. ותא חזי מיין דלל נפרין להאי קיימא דקודשא גרמין פרישו בין ישראל לאביון דבשמיא. בגין דהאי איסו כמאן דסגיד לאלהא אחרא. דמשקר בהאי את קיימא קדישא. ועל דא כתיב וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם וגו'. ועלר את השמים ולא יהיה מטר. וכד קיימא קדישא אהנפיר בעלמא כדקא יאות. כדן קב"ה יסיב ברכאן לעילא לארקא בעלמא. כד"א (ג) גשם נדבות תניף אלהים נחלתך וגלאה אתה כוננת. גשם נדבות. דא גשם דרעווא כד ארעתי קב"ה בכנסת ישראל. זבני לארקא לה ברכאן. כדון נחלתך וגלאה אתה כוננת. נחלתך. אליו ישראל דליין אהסתיים דקב"ה. כד"א יעקב חבל נחלתו. וגלאה. דא כנסת ישראל דלייא גלאה בלרעא אחרא. דלייא לחיא למשתי. וכדון לייהי גלאה. וכד הסוה גשם דרעווא אהסיב. כדון אתה כוננת. ועל דא שמיה וארעא וכל מיליון כללו קיימי על קיימא דא. דכתיב (ד) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ובג"כ בני לזודרעא דלא. והא דאוקמוס. (ה) ותא חזי כתיב (ו) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. אביו. דא קב"ה. אמו. דא כנסת ישראל. מאן דחמיד כד"א (ז) גולת העני בבתיכם. ומאן איסו. מאן דחמיד אתתא אחרא דללו לייהי בני זוגיה. תמן תנין כל הכנסה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו גזול לקב"ה וכנסת ישראל. דכתיב גזול אביו ואמו וגו'. כל הכנסה מן העולם הזה. כלל. דא לייהי אנתו. מאן דאתדבק בלבו אחרא למיני מינס. ואע"ג דלייא פנויה. והוא אסיי מיכה בלא ברכה. כאילו גזול לקב"ה וכנסת ישראל. מאי פעמא. בגין דזיווגא דילסון בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כך. מאן דיתדבק בלבו אחרא דקיימא כנוונא דלעילא בזיווגא דשבע ברכות. על אחת כמה וכמה. חבר הוא לאיש משחית. דא ירבעם. כמה דאוקמוס. ואומר אין פשע. דלמר הא פנויה לייהי ואחאי אסיר. ובגין דא גזול אביו ואמו לייהי. ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית. דפגיס דיוקנא ותקונא דלעילא. כל שכן מאן דחמיד ללבו אחרא דאתדבק בה. דפגיס יסיר. ועל דא אהפגיס איסו לעלמין ואקרין לייהי משחית. דפגיס לעילא ופגיס לתתא ופגיס (ה) דכתיב (ח) משחית נפשו הוא יעשה:

(ט) ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ושנאה האיש ואחרון וגו'. לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה וגו'. אמר רב ייבא הוקן עבשו

מראה מקומות 6 ימי' לג' (ג) וישך קפי' (ג) חלים ס"ח (ד) ימי' לג' (ה) תוריע מד' (ו) משלי כ"ח (ז) ימי' לג' (ח) משלי ל' (ט) משפטים קכ"ב

הסמך איך לנלמה אינחין סתמין דמארי עלמא. דלך ידעין דכו בני כשא. וכלכו אולין באורה קשום. כדרא (א) כי ישרים דרבי ה' וגו'. ובני כשא לא ידעין ולא משגיחין כמה אינון עלאין עובדין דקב"ה. וכמס משגיין אינון. וכלכו פלרמ קשום דלך סמאן לימינא ולשמאלא: סני דמתנגלין דקא דמתרבו צמרוכין צמרוכין מדיכא עלמא. וליח לון צמ זוג. צמ זוג דקא מזוויגן צמאי עלמא. מאן אינון סני כסין דקא מזוויגן צמדייסו צמאי עלמא. דהא לכלכו בני כשא איח לון צמ זוג צמ מהאי. חמו הסמא כמה אינון דרביין ועלאין צמדין דקב"ה. מינין מאן דמתרבו אמתים קדמאה מדצמא אחית עלוי דמעין. מדצמא אמאי. אלף הא אחינא דכל כסין דעלמא דביוקא דהאי מוצח קיימין. ועד אינון ירתאן שצט צרכאן דכלכו מכתס ישראל אינון. ואי איכא מתרבו לם אחר צמינא מדצמא עלאה לנרענא [כפ] מאי קעמא. צנין דמתצברן מרוכין צמדי צמדי [ג] ורוא דא דכתיב וילאס מצימו והלכס והימס ללויס אחר. ממשעמ דאמר והלכס והימס ללויס לא ירענא דליח אחר דמירך לם. ומסו אחר. אלף כמס דאחר. אחר תנן. אחר כתיב. ואחר קריין לויס. דכתיב (ג) ומעפר אחר ילמחו [לא] מרוכין מתצברן כחדא. מרוכין דססוא עלמא ומרוכין דהאי עלמא. ומאי דסות סאי אחמא דביוקא עלאה אשתצבדא דביוקא אחמא [גג] קריין לויס אחר וקריין לויס אחרון. אחרון מלן. דכתיב (ג) ואחרון על עפר יקום. סכא כתיב וכלאה סאיס האחרון או כי ימוס סאיס האחרון. האחרון סאיני מצעי לויס. ואי תימא דלך מדווגן וצמ דא. ללא סאי. וכי לצמלא דא מדווגן וצמ לאחרא. מסו האחרון. אלף דא איסו סאי אחר דקאמרן [גג] איסו אחר ואיסו אחרון. הסמא אצמא מתנגלא צמדייסו [לד] אחר. אמאי אקרי סני סאי סאי כל צמינא נפל ואחסדר לעפלא. ואיסו סוא מאי דכוס ולא אחר [לה] ואמאי קריין לויס אחר. און סני אמאי אקרי אחרון. וכי אחרון איסו [לו] וסא אי ימישר יואו. ואי לא. יסדר ויתנגלא ויתסע כמלקדמין. ואמאי אקרי אחרון. אכל סא חיי כתיב וירא אלסיס את כל אסר. עס וסכס סוב מאד. סוא סוב מאד. מינין סוב דא מלאך דמיב. מאד דא מלאך סמות. ולכלא קב"ה אומין מקויי. ומא חיי כתיב וכסר וילא מעדן להסקות את סני. כסר דא לא סכיך לעלמין מלאסא ולמסני ולמצמד פירין. ואל אחר אסתמס וליח לויס פיאובסא לעלמין. לא אפיס ולא עביד פירין. דאלמלי עביד פירין ימסעס לכל עלמא [לז] ובצ"כ צמ צמ דגריס להסוא סמר דיסוס צעלמא אקרי רע [לח] ולא חמי אפי סכינא לעלמין. דכתיב לא יגורך רע. ואפי איסו

עכשו יש לנלות ררכים נסתרים של רבין העולם. שאין האנשים יודעים אותם. וכלם הולכים בדרך האמת. כמש"כ (א) כי ישרים דרכי ה' וגו'. והאנשים אין יודעים ואין משגיחים כמה הם עליונים מעשיו של הקב"ה. וכמה הם נפלאים. וכלם בדרך האמת שאין נוטים לימין ולשמאל: אלו החחרים בנגולא לעולם הזה והם נתגרשו בנירושין מעולם ההוא. ואין להם מתולדה בת זוג. ומזוויגים בעולם הזה עם בת זוג. מי הן אותן הנשים שנזוויגות עמם בעולם הזה. שהרי לכך האנשים יש להם בת זוג מתולדו מלכר זה הבא בנגולא. ראו מהו כמה הן גדולות ונפלאות נכרותיו של הקב"ה. למדנו כי שפכרש אשתו הראשונה מוכח כוריר עליו דמעות. מפני מה מוכח. אלא הוי אמרתי שכל הנשים שבועלים בצורת מוכח הוי קיימות ולכך הן יורשות שבע ברכות שכלן מן השכינה הן ואם הוא מנרשה נורם פנס בכנין מוכח העליון [כט] מפני מה. לפי שע"י זה יתחברו שני מיני נירושין להיות יחד [ל] וזה הסוד שנאמר ויצאה מביטו והלכה והיתה לאיש אחר. ממשעמ שאמר והלכה והיתה לאיש האם אין מוכח שאין זה ארתו שירשה. ולמה נכתב אחר. אלא כמו שאמרתיו. אחר למדנו. אחר כתוב. ואחר קוראים לו שכתוב (ג) ומעפר אחר יצמחו [לג] שני מיני נירושין מתחברים יחד. נירושין של עולם הזה ונירושין של עולם הזה. ומה גיירהו אשה זו בצורה עליונה נשפלה לצורה תחתונה [לג] קוראים לו אחר וקוראים לו אחרון. אחרון מניין. שכתוב (ג) ואחרון על עפר יקום. כאן כתוב ושנאה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון. האחרון השני היה צריך לומר. ואפשר האמר שלא תנשא לאיש אחר וחי. לא בני. האם רק לבעל הוא תנשא ואחריו לא תנשא לאחר. א"כ מהו האחרון. אלא זה הוא אותו אחר שאמרנו [לג] הוא אחר והוא אחרון. עכשו האבן מתנגלת בכף הקלע [לד] אחר. מפני מה נקרא כך. הרי כל הבנין נפס וחור לעפר. והוא סאי הוא זה שהיה ולא אחר [לה] ומפני מה קוראים לו אחר. כמו בן למה נקרא אחרון. וכי אחרון הוא [לו] והלא אם יתחקן הרי טוב. ואם א"כ יחזור ויתנגלא וינשע כמקדם. ולמה נקרא אחרון. אכל בוא וראה כתוב וירא אליהם את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו טוב מאד. למדנו טוב זה מלאך הטוב. מאד זה מלאך המות. ולכל הכין הקב"ה תקון. ובוא וראה כתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. נהר זה אינו שוקט לעולם מלהפירות ולהרבות ולעשות פירות [לז] ואל אחר נסתרים ואין לו תאוה לעולם. אינו מפרה ואינו עושה פירות. שאלמלי יעשה פירות היה נמחק כל העולם [לח] ולפיכך זה האיש הנורם לצד ההוא שותרבה בעולם נקרא רע [לח] ואינו רואה פני השכינה לעולם. שכתוב לא יגורך רע. וזה הוא

מראה מקומות (א) פסוק י"ד (ב) איוב ח' (ג) ע"כ י"ט

זיו הוחר

[כט] זו מרת המלכות: [לו] ב' מיני נירושין הם בי זה האיש שלא תוליד עוד בנים ולא השיג ויוג אחר בנקל אלא שבא לישא אשה נרושה מוכח שזה האיש הוא נגול בשם שנתגרשה מעולם העליון על שלא הניח ורע ויצא משם בנפס בלי חזרונית נשמת נקבה לבא בנגול לתקן חטאו. וכשזוויג עם נרושה חיינו שני מיני נירושין: [לג] זה רמו על הבא בנגול פסע אחר: [לז] סמתחלה היה נגרש בעולם דרכורא. ומסני שלא הניח ורע נשפלה נשמתו לעלמא דנוקבא: [לג] שנשאית לאיש חבא בנגול פסע אחר: [לז] וכל משל על שבא דבריו לקטוע למסדה לחבין טעם הרבר: [לס] קשיתו שחלא הנשמת היא מה שהיתה ואינה אחרת: [לז] וכי זה נגול האחרון חלא כתוב חן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם צמ: [לז] וזו חיוסוד: [לח] פיי שנסתרים לענין תוצאת גילוח חרשם שאין לו בה להוציא עוד נשמות ממאות חרשות מלכר אותן הטובנות לו משיש ימי בראשית: [לח] זה שאינו רוצה לחוליד הוא גרם המעטת צלם ורמות דקרושה. ועי"ז נעשה התרבות בצד הטומאה:

הוא האיש שצריך להתגלגל בגלגול שדרי הוא עבר והתדבק באל אחר ההוא שאינו עושה פירות ואינו מפרה בעולם. ולפיכך נקרא איש הזה אחר. השם של אל אחר גרם לו זה. הוא מה שהיה ואעפ"כ נקרא אחר. אחר ודאי ונקרא אחרון. מן גלגולי הראשון והלאה קוראים לו אחרון. אף אם הוא פעם בעולם נקרא מיד אחרון. וכך הקב"ה קוראהו אחרון. כשביל שיתקן להיותו בזה העולם פעם האחרון. וא"ל יהוור להתגלגל כמקדם. וכך נצרך שיקרא אחרון. שאלמלי נקרא שני היה זה פתחון פה שיחזור להתגלגל כמקדם. וזה הבנין יתבטל. מניין. מן בית שני שנקרא אחרון. שכתוב בו גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. שמהראשון והלאה נקרא אחרון. כדי שלא יהיה פתחון פה שזה הבנין יפול ויחזור כמקדם. כמו כן אחרון אנו קוראים לזה. ולפיכך כתוב לא יוכל בעל הראשון אשר שלחה ששוב לקחתה. לא יוכל. לא יקחנה היה צריך לוטר. מהו לא יוכל. אלא כיון שאשה זו נדבקה בזה שנקרא אחר. ויירדה להכניע במדרגה התחתונה. לא רצה הקב"ה שבעלה הראשון יחזור ויירד במדרגתו לתת זרע ולהתדבק במדרגה ההיא שאינה שלו [ת] וכוא וראה אם אשה זו לא נישאה. אפילו תזנה בכל גברים שבעולם. אם ירצה בעלה מותר לו ששוב אליה [מח] אבל אם נדבקה בנשואין לאחר. או לא יוכל בעלה לשוב אליה להיות עמה במדרגה הראשונה שהיה עמה בתחלה. לא יוכל בודאי לחזור למדרגה ההיא לעולם. אחרי אשר הטמאה. למדנו שהוטמאה בלב. אבל איך אפילו אם תתרחק ותזנה בלי נשואין. אלא כיון שנדבקה לזה שנקרא אחר. הרי קבלה בקרבה חלק של צד הרע ההוא. ובעלה הראשון שהוא מצד אחר הטוב מן צד הטוב. אל יהי לו חלק בצד הרע [ע"י ההשתתפות] לעולם. ואל יפדה כלל לטקום ההוא. ולכך אם שלחה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון. לבעלה הראשון אסורה. אבל לשאר אנשים מותרת. אפשר שתמצא אחר כמקדם. ואחרון יקום ויודונו עמה:

(ה) מי שיש לו בנים מאשתו הראשונה ומכנים אשה הוואת לביתו. נדבק ביום ההוא כחבר קשה הבתעבת. כשביל שני צדדים. אחר. שהוא שנים רעה אותה החוצה ועתה הוא השלישי. ועוד כי כלי שנשתתף בו אחר. איך יבוא הוא לתת בה רוח שלו וישתתף עמה ויתדבק בה [מכ] הגם שאינה אסורה לו. אבל ודאי השתתפות רעה היא אליו. רבי לויטם איש כפר אונו היה משחק ומתלוצץ על דבר אשה כואת. כאשר ראה לפי שמודונו עמה. והיה אוטר (ג) ותשחק ליום אחרון כתוב. מי שמתדבק בו באיש אחרון שחוק נעשה ממנו אחר כך:

כי יקח איש אשה חדשה וגו' נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמה את אשתו אשר לקח. (ג) רבי יהודה פתח ואמר (ד) ויסב חוקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. הרי ביארו שא"ל יתפלל אדם אלא סמוך לכותל. ולא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הכותל. שכתוב ויסב חוקיהו פניו

אישו בר כס דמתגלגל בגלגול. דא"ל איש עבר ולמדבק בכהוא אל אחר דלא עבד פירין ולא אפיס בעלמא. ובנין כך אקרי אחר. אחר גרים לים. אישו סוה ואחר אקרי. אחר ודאי. ואקרי אחרון. מקדמאס ואליך אחרון קריין לים. אוף אי תנינא אישו אקרי מיד אחרון. ויכי קרי לים קב"ס אחרון. בנין דיתתקן למסוי אחרון. ולא יתוב כמלקדמין. ויכי חלשטיך למקרי אחרון. דאלמלי אקרי תניינא סוה דא פתיחו דפוחא לאסדרא כמלקדמין. וסאי בנינא יסתבר. מלל. מביח שני דאקרי אחרון. דכתיב ביה גדול יסיה כבוד הבית סוה האחרון מן הראשון. הא מקדמאס ואליך אחרון אקרי. בנין דלא יסא פתיחו דפוחא דסאי בנינא יפול ויסדר כמלקדמין. אוף סכי דא אחרון קריין לים. ובנין כך כתיב לא יוכל בעלם הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל. לא יקחנס מביע לים. מסו לא יוכל. אלא כיון דהאי אמתא אדבדבק בכהוא דאקרי אחר. ונחתה לאשתפנדל דברגא תתא. לא בני קב"ס דליסו יתוב וימות מדרגא דליס למיב ביה איבא ולאדבדקא בכהוא דרגא דלאו דליס [מ] ומה חוי אי סאי אמתא לא אחסביצת. אפילו תזנה בכל נוצרין דעלמא. אי בני בעלם יתוב לנבס [מח] אבל אי אדבדקא בנשואין לאחר. סאי לא יוכל לשוב דלרגא קדמאס דסוה בקדמיתא לנבס. לא יוכל ודאי לתתא לסיסו דרגא לעלמין. אחרי אשר סממאס. מנין דסיממאס בלבי. אי סכי אפילו אי תתרחק ותזנה בלא נשואין. אלא כיון דאדבדקת לסיסו דאקרי אחר. סא קביס עלס מולקא דסוה ססרף. ובעלס קדמאס דליסו מססרף אומרא פבא מססרף דפוב. לא יסא לים ביה מולקא [דלסתתפותא] לעלמין. ולא יסוס כלל לסיסו אחר. ופ"ד אס שלחס סאיס האחרון או כי ימות סאיס האחרון. לקדמאס אסורס. אבל לשאר בני נשא סריא. דילמא תסתכח אחר כמלקדמין. ואחרון יקום ויודונו בסד:

(א) מאן דליס לים בנין מתתפס קדמיתא ואשיל סאי לנו ביחיס. ססוה יומא אדבדק מתבבל קשיא דמתסככא. בנין פרין סקרין. חד. דסא פרין דתא לין לכר ויסתא איסו תליתאס. ותו מאנא דלסתתף ביה אחר. סוך ייסי איסו למיב ביה רוחא דליס ויסתתף בסדס ויתדבק בס [מכ] לאו דליסו אסורס. אבל ודאי שפוסא ביסא איסו לגרמיה. רבי לויטם איש כפר אונו הוה חייך ומתלוצץ על אמתא דא. כד חמי מאן דאודונו בסדס. וסוה אחר (ג) ותשחק ליום אחרון כתיב. מאן דאדבדקת ביה בליס אחרון חיוכל איסי לכתר:

כי יקח איש אשה חדשה וגו' נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמה את אשתו אשר לקח. (ג) רבי יסודס פתח ואמר (ד) ויסב חוקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. הא חוקיהו דלא לללי ב"ד אלא סמוך לכותל. ולא יסא מלס ח"ץ בנינא לבין כותל. דכתיב ויסב חוקיהו פניו

מראה מקומות (א) משפטים ק: (ב) משלי ל"א (ג) וימי רכה. (ד) יעצ"י ל"ח

זו הזהר

[מ] כיון שנשאב בקרבה רוח של אותו האחר עתה ישתתף הוא בזה: [מח] י"ל שדוקא ע"י נשואין כדת משה ישראל נקשר בקרבת רוח של אותו אחר בהביאה. אבל לא ע"י זנות. וזה דלא כשיטת הרמב"ן: [מכ] מוכן שזה דוקא אם יש הוכחה שהשני הוא מן הטון של אחר:

כתוב בעושויו. ואע"פ שהאב והאם כבר נפרשו מעולם הזה. מ"מ השמחה היא בהשתתפות כלם. שלמדנו בשעה שהאדם משתף להקב"ה בשמחתו. נכנס הקב"ה לנגן העדן ועוקר משם לאביו ואמו שהם שותפים עמו [מה] ומביא אותם עמו לשמחה הזאת. וכלם מוומנים שם והאנשים אין יודעים. אבל כשהאדם בצרה הקב"ה לבדו נומן אליו. ואינו מודיע לאביו ולאמו. וז"כ (א) בצר לי אקרא ה' ואל אלהי אשוע וגו'.

(ב) פתח הסוף רביא ואמר. כתיב ועשית את הקרשים למשכן עלי שמים עומדים. כתיב סכא עומדים. וכתיב שם (ג) שרפים עומדים ממעל לו. מה שם שרפים. אף כאן גם כן שרפים [מן] אלה הקרשים עמודו בתקוני הכלה מסבבים סביב החופה. למען ישכן בחופה הזאת רוח העליון [מן] כדמיון זה כלה שלמטה נצרך לתקן חופה לפרוס בתקוני יופי. ולכבודה של כלה האחרת [מה] הבאה לשרות שם בשמחה הכלה שלמטה. ובשביעל הכבוד של כלה עליונה הזאת נצרך לעשות חופה יפה בכל תקוני יופי. ולהזמין כלה העליונה בשמחה זו. כדמיון זה בכך ברית מילה שבשארל. נצרך לתקן כסא אחד יפה לבעל הקנאה שכלק למען ברית העולם שבא שמה [מה] אף כך בכל חופה נצרך תקוני יופי לפרוס עץ החופה לכבוד של כלה חס [ג] שהרי זו כדמיון זאת קיימת. זו עולה בשבע ברכות וזאת עולה בשבע ברכות. וכאשר תעלה בשבע הברכות או נקראת כלה. ולכן אסור לשמש עמה עד שנכללת באותן שבע הברכות כדמיון כלה העליונה. ואותן שבע הברכות יורשת הכלה מן סוד עליון. המקום שכל הברכות נמשכות משם [מה] הלא שש ברכות הן שהכלה מתברכת מהן ואין נאמר שהן שבע [ינ] אלא שהשביעית היא המקיימת הכל:

רוב הברכות הן על היין. מפני מה. אלא שהוא צד המשמח לכל. יין הוא שנשמר בענביו תמיד [גנ] ולפיכך ברכה הראשונה מאותן השבע היא סוד היין. יין עשושה פירות בין למעלה בין למטה. גפן נוטלת הכל ומצויאה פירות לעולם. והתעוררת של שמחה מבחינת השמאל היא. שכתוב שמאלו תחת לראשי. ואחר כך ימינו תחבקני. ועץ היים הוא עושה פירות ותנוכה באותה הגפן התעוררת הזאת [גנ] וזו היא ברכה הראשונה של כל בורא פרי הגפן: ברכה שנייה שהכל ברא לכבודו. סוד הברית הקדושה. חרות היחוד. שנוטל כל הברכות מסוד בחי' הימין לעשות תנוכה בגפן הזאת [גנ] שהרי לראשונה יורדת שפע הזאת כלמעלה

דרך

כתיב בעושויו. ואע"פ דלכא ואמא אהפרכו מהאי עלמא. חדוה בשמחה דכלסו סוי. קבתינן בשעתא דבר נס סתפי לקב"ה חדוה דליה. קב"ה אחי לנחמא דעון ואעקר ומקון לאביו ואמיו דלינון שותפינן ביהדיה [מה] ואייתי לון עמיה להסיח חדוה. וכלסו זמנין חמן וכני נסח לא ידעין. אבל בעקו דבר נס קב"ה זמין לבדיה בלחדויו. ולא אודע לאבדויה ולאמיה. ספ"ד (א) בצר לי אקרא ה' ואל אלהי אשוע וגו'.

(ג) פתח הסוף רביא ואמר. כתיב ועשית את הקרשים למשכן עלי שמים עומדים. כתיב סכא עומדים. וכתיב שם (ג) שרפים עומדים ממעל לו. מה להלן שרפים. אף כתיב נתי שרפים [מן] אליו קרשים קיימן בתקוני הכלה וסחרן סחרתא דחופה. למשכי ביהדיה חופה רוח עלאה [מן] כנוונא דא כלס דלתתא אלסרין לתקנא חופה לחופסא בתקוני ספירו. ליקרא דכל"ה אחרת [מה] דחתי למשרי חמן חדוה דכלס חתאה. ובנין יקרא דהיה כל"ה עלאה אלסרין דלתתא דספירו בכל תקוני דספירו. ולוונמא לכל"ה עלאה ביהאי חדוה. כנוונא דא בכל גיורו דברית לתתא. אלסרין לתקנא כסא אחרת בספירו למשרי קנאה דברית קיימא דחתי חמן [מה] אף הכי בכל חופה אלסרין תקוני ספירו לחופסא לחופה ליקרא דכלס סתס [ג] דהא דא כנוונא דרא קיימא. דא סלקא בשבע ברכאן ודא סלקא בשבע ברכאן. וזכ דא סלקא בשבע ברכאן כדון אקרי כלס. וע"ד אסיר לשמשא בה עד דלתכלילת בליון שבע ברכאן כנוונא עלאה. ואינון שבע ברכאן ירתא כלס מרזא עלאה. אחר דכל ברכאן נגדון חתמן [ג] שים ברכאן אינון דכל"ה אחרתא מייביה ואת אחרת דלינון שבע [גנ] אלא שביעאה יהיה דקיים כלל:

רובא דברכאן על סין. אמרי. אלא דליהו ספרא דהדי לכלל. הוא יין דלתנסיר בענביו תמיד [גנ] ובג"כ ברכתא קדמאה דלינון שבע יהיה רוח דין. יין עבד פירין בין לעילא בין לתתא. גפן כסיל כלל ואסיק איבא לעלמא. ולתערו דהדוה שמאלא יהיה. דכתיב שמאלו תחת לראשי. ולבתר ימינו תחבקני. ויהוה אינלא דחי עבד פירין ואינון ביהדיה גפן בלתעוררת דא [גנ] ודא יהיה ברכה קדמאה דכלל בורא פרי הגפן: רבינא שהכל ברא לכבודו. רוח דברית קדישא. חדוה דחבורה. דגשיל כל ברכאן מרזא דיימנה למעבד איבין ביהדיה גפן [גנ] דהא בקדמיתא הסוף פרי נחית מלעילא

אורח

מראה במוקמות (א) תלים י"ח (ב) תרומה קס"ו. (ג) ישי"ו

זיו הזהר

[מה] אומר הלשון עקירת ביון שראים לבוא עור לוח העולם והרכב אצלם כמו כעל ברחם: [מן] שגם בהמשכן בקרשי הקרשים היו נמצאים מלאכים שרפים: [מן] זה הקב"ה הארת עלמא רבבורא: [מן] זו השכינה הקדושה הנכבדה לקחת תכל בהשמתה: [מן] זה אליהו הנביא: [מן] כלל סתם רבו גם על השכינה ששרישה מרת המלכות שנמשך לה ו' ברכות מן ו' הספירות שהן בינה הנ"ה נה"י: [מן] מקולם הבונה: [מן] כלל כי הלא השפע שיוצא מן הבינה היא שפע כוללת. והתחלקות השפע לעינים שונים היא כשם ספירות הבנין. והמלכות היא המקבלת הכל. א"כ הרי היא מתברכת רק מן שש ספירות. ולמה ו' ברכות. וסחרן בכאמת חן רק שש. ובכרה ו' היא נגד מה שמלכות מקבלת כל הברכות ומתקיימות בה למען תחלק אותן כפרסיות: [מן] זו הבינה שהיא מלאה תמיד בשפע כוללת כל מיני בחות. וגם בה הבונה לתעורר סמנה להשפיע למרת הנבונה. ותינון למען התעוררת בה שמתה ונבורה להודונון סמית ע"מ מלכות. ושפע זו נקראת בשם יין. על דרך החוב ויין ישמה לבב אנוש. כי העצבות תתנגד להודונון. ולכן ברכה הראשונה היא בורא פרי הגפן לבעבור אותה שפע היין הנשפע מן הבינה למרת הנבונה. יען כי תחתלת ההתעוררת של שמחת חיונון כהא מבחי' השמאל שהיא מרת הנבונה. ואומר בורא פרי הגפן. שמתה שפע היין הנשפע מן סרת הנבונה גם להגפן. היינון מרת המלכות למען תוציא פירות והספקה לעולם. וזו כונת הברכה בורא פרי הגפן. ששפע יין נשפע מן בינה לנבונה וכן נבורה להגפן שהיא מרת המלכות שתוציא פירות והספקה לעולם. מן השפע שמתקבל בהודונון שפע התמארת: [מן] פ"י עין תתיים שהוא התמארת מורונון עם המלכות שנקראת גפן לחשפיה בה שפע שתעשה סמנה פירות ותנוכה תחלק לעולם כפרסיות. וכל זה נעשה כבת התעוררת של מרת הנבונה ע"י שמקבלת שפע היין מן הבינה. שכל זה מוכן המעם שברכה הראשונה כפח"ג היא כנגד מרת [בבורה]: [מה] ברכה שניה היא על בה השני שהוא שפע בה האהבת

דרך האיברים, ונמשכת לבית הקדוש להמשך משם
בגמן הדיא, וזה מצד בחינת היסוד, שהרי אין השפע
נמצאת אלא ביסוד, השמאל מעורר והיגיון משמיע:
אחיב נצרך להבליע שמאל ביסוד ויסוד בשמאל, להיות
הסוד של אדם [טו] ולפיכך ברכה שלישית היא
יצר האדם, ועל בן יעקב שהוא עמוד האמצעי בצורה
של האדם היה: הרביעית היא נגד עמוד אחד של
ירך ימנית [נו]: החמישית שוש תשיש ותגל העקרה,
עקרת הבית [נח] כחרה בקבוץ וכאסיפת בניה מארבע
רוחות העולם, וזה סוד של ירך האחר שמתחבר עם
ירך השמאל [נז] ללכת ולקבץ לכל הצדדים, וקבוץ
הבנים באהבה להכניסם בין הברכים באותן השנים
שהנביאים שוכנים בהם זו השמחה של עקרת הבית היא,
מה הסעם, לפי שהרי שתי הערבות אין עושים הנובה
ופירות [ס] וקבוץ הבנים אליהם הם הפירות והתנובה
שלהם, ואין התעוררת קבוץ הבנים אליה מלבד כח
הנביאים: הששית, שמח השמחה רעים האהובים, זה
הסקום שצרוך וחרה ואחיה נמצא, הוא העמוד של כל
העולם שנקרא צדיק [סא] וצדיק רעים האהובים
הם, שאין נפרדים זה מן זה, עד כאן שש ברכות
שהבליה נתברכת מהן: ברכה השביעית היא המחוקת
הכל בקרבה, וכן השביעית נתברך הכל [סב] חו הכלל
של עשרה מאמרות, לפי שהוא כוללת שלמעלה ושלמטה [סג]
ושלך נכלל בברכה זו עשר מיני חרות, שהם ששון
ושמחה [חגן וכלה] גילה רנה ריצה חרות אהבה ואחיה
שלום וריעות, להיות הבליה שלימות הכל, וכאים הם
ישראל שהם זכו להיות למטה ברמיון שלמעלה, עליהם
כתוב (א) ומי בעמך ישראל גוי אחד בארץ:

(ב) אמר רבי שמעון בוא וראה מן הקליפה שנקראת
נקב תהום רבה העליון נמצאת נקבה אחת, הרוח של
כל רוחות, והרי ביארנו כי לילית שמה, והיא נמצאה
בתחלה אצל אדם טרם שנתחקנה הנקבה חוה להיות עם
אדם כראוי, והיא היתה מזדונית עמו, אחר כך נסר
חקביה לאדם והתקין לו הנקבה שלו, כמו שכתוב ויבן
ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה
אל האדם, מקושטת ככלה לחופה, כיון שראתה לילית
כך ברחה, והיא בכרכי הים נמצאת, ועד עתה היא
מוזנת דרע לבני העולם:

רפואה לזה, בשעה ההיא שמדוונ האדם באשתו
יכוון לבו לקדושת רבונו, וכך יאמר, עמיפא בקטפא
אזדמנת, שארי שארי, לא תעור ולא
תנפוק

מראה כמובוא (ב) ס"ג ו' ט' ויקלע י"ט.

אורח שייסין, ונגיד לבית קדישא לנגדא ליה
בהסיא נפן, ודא חספאל דימינא, דהא לית ליה איבא
משמחה אלל דימינא, שמאלא אהער דימינא עביר:
לכמר כליל שמאלא דימינא דימינא בשמאלא, למסוי
רוח דלדיס [נז] ובגין כך תליתאה איבי
יולר האדם, ועד יפקד ליהו עמודא דלמליטא דיוקנא
דאדם הו: רביעאה איבי עמודא חלה
דיכחא דימינא [נו]: חמישאה שוש תשיש ותגל העקרה,
עיקרא דביתא [נח] נחרוז בקבוץ וכנישו דכנסא מארבע
סברי עלמא, ודא רוחא דירכא אחרא דלמחבר
דיכחא שמאלא [נז] למיול למיכס לכל סקרין, וכנישו
דבנין דרמיו למינע לון ביון דבנין דאינון מרין
דנביאס סריון בגוייסו חדוה דעיקרא דביתא איבי
מחי עמחא, בנין דהא שמי ערבות לא עבדן איבין
ועירין [ס] וכנישו דבנין לגבייהו אינון פירין ואיבין
דילקון, ולא אהערו כנישו דכנסא לנגדא כד
נביאס: שתיתאה, שמח שמחה רעים האהובים,
אחר דרעותא ומדונו ואחיה אשמחה, עמודא דכל
עלמא דלקרי דיק [סא] ולדיק ולדיק רעים האהובים
אינון, דלא אהעדון דא מן דא, עד הכא שית דכחאן
דכליה אהתברת מייסו: שביעאה איבי
מקיים כלא, ומסאי שפיעאס מתברכאן כלא [סב] ומאי כללא
דעשר אמין, בנין דהא כליל עילא ומחא [סג]
ועד כליל כהאי עשר ויני דחדוה, ששון
ושמחה [חגן וכלה] גילס רנה ריצה חרות אהבה ואחיה
שלום וריעות, למסוי כליה שלימו דכלא, וכאן
אינון ישראל, דאינון זכו לתתא כנוונא דלעילא, עלייהו
כתוב (א) ומי בעמך ישראל גוי אחד בארץ:

(ב) אחר רבי שמעון תא חוי מנוקבא
דתפוחא רבא עלאה אשמחה חלה נוקבא, רוחא
דכל רוחין, וסא לוקינא לילית שמה, והיא אשמחה
בקדמיתא לגבי אדם עד לא אהתקנת נוקבא עמיס
דאס קדא יאות, וסות מזדונית עמיס, לכמר נסר
קביה לאדם ותקין ליה נוקבא, כמה דכתוב ויבן
ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה
אל האדם, בתקוניה ככלס לחופה, כיון דמתא לילית
דא ערקת, והיא בכרכי הים, ועד כען איבי
ומינא ללכאש בני עלמא:

אכסיתא לסאי, בהסיא עמחא דלדוונ בר נש באתמיה
יכוון לגיה לקדושת דמאריס, ולימא הכי, עמיפא בקטפא
אזדמנת, שארי שארי, לא תעור ולא
תנפוק

זו הזהר

והתשובה הנשפע מן מרת החסר בחינת יסוד דרך צינורות שאר הפירות לבית היסוד שנקרא כ"ל, להעביר השפע להגן שהיא המלכות
לעשות פירות ותנוכה עבור העולם, ולכך ברכה שניה היא נגד מרת ה"סר, וכך היא תכונה שחכ"ל היינו היסוד, ברא חוה מלשון
בראות והתחזקות, היינו שמת החסר שסמנה נשע כח האהבה והתשובה, בה חוה יבריא ויעל ויוצק להביל למען יתקשר לכבודו,
היינו מרת המלכות שנקראת ע"ז בשם כבודי, להשיפע לה שפע ה' חסדים של מרת החסר, וחזו בסוד הכתוב ובידך לגדל ולחוק לב"ל,
וריקן, וכן מובא בוחר בראשית עה"ט השמים מספרים כבוד אל, כד עאלת לחופה אקרי כבוד ואקרי אל, ועיין בפרסם שער ערכי הכנויים
פרק י"א בכנוי כבוד: (א) זה התפארת, ככתוב בתפארת אדם לשבת בית, בית המלכות, וזו ספירה הכוללת ימינא ושמאלא חסר ונבורה,
וחו מה שנקרא עלמא דרבורא, ולכך ברכה שלישית היא נגד תפארת: (ב) בנין עדי עד היינו [צ"ח]: (ג) בית המלכות: (ד) בית מרת
הנצח מתחברת עם מרת הזוהר, והן תרין סמכי קשום: (ה) כי התנובה והפירות מוכנות ונעשות כשתי בחינות הסיגות, שגם כן באותן
הנצח נקראות, וקבוץ הבנים היינו שפע שאר הפירות בהן נמצאות, וניקת הנביאים מהן נמצאות, והמבין יבין להשאר מן השקות,
נמצא שברכה החמישית היא נגד ה"קד": (א) ברכה הששית היא נגד יסוד צדיק, צדיק וצדיק היינו יסוד ומלכות: (ב) ברכה
השביעית היא נגד תליתא, שאינאסו בה שפע כל הברכות והבחנות מן שש הפירות, והיא מחלקת שפע הברכות כפרטיות להעולמות
אשר תחתיה: (ג) מן פ"י שגרת המלכות כוללת כל עשר ספירות הן שלמעלה היינו ג' הראשונות חב"ד, והן שלמטה היינו אשר מן חסר
עד מלכות:

תנפוק. לא דידך ולא בעדבך. תוב תוב. ימא אתרנישא. גלגלוי לידך קראן. בחולקא קדישא אחידנא. בקדושא דמלכא

אתעמפנא [סד] ולחפיה ליה לרישיה ולאחתיס עד סעמחא [סה] יכן בכל זמנא עד ג' יומין לקליסה [סו] דכל הרכבה דלא קולפת לג' יומין תוב ליה קולפת. ובסערה דאנח אשמדי נלמח מלכא אמר תלמין יומין. ואמר דלכמר דסייס עובדא ליסדי מיין גלילין סוחרנא לערסיס. ונסורה דכלא לכמר. מאן דיקא לרביא לא תודווג לבעלס אלס כעמחא דרביא נאוס. ולכמר לא תביק ליה עד כעמחא דרביא כתרין מלין. או חד מיל [סז] אי לא יכלא בנין לרביא דרביא בזמנא דריכו כזי. וברא לא מחספי מנס לעל יין. זכאין אינון דיקא דקב"ה אוליף לון רזין עמ"ין. ולעילא ותמא. וכלא בנין אורייתא. דהא אורייתא מאן דיסתדל כס מתעטר בעטרין דמחא קדישא. דהא אורייתא מחא קדישא איסי. ומאן דיסתדל כס אחרסיס ואמעטר בשמחא קדישא. וכדון ידע אחרין סמימין ורזין עמיקין דלעילא ותמא. ולא מחספי לעלמין:

תנפוק. לא דידך ולא בעדבך. תוב תוב. ימא אתרנישא. גלגלוי לידך קראן. בחולקא קדישא אחידנא. בקדושא דמלכא

אתעמפנא [סד] ויכסה לו לראשו ולאשתו עד שעה אחת [סה] וכן בכל פעם עד ג' ימים לקליסה [סו] שכל הרכבה שאינה קולפת לג' ימים שוב אינה קולפת. ובספר שהניח אשמדי לשלמה המלך נאמר שלשים יום. עוד נאמר שלאחר גמר המעשה יזרק מעט מים צלולים סביב סתחו. ושמייה לכל אה"כ בכל זמן. שהאשה המינקת לתינוק לא תודווג לבעלה אלא בשעה שהתינוק ישן. ואה"כ לא תניקהו עד שעה אחת של מהלך ערך כ' מילין. או מיל אחד [סז] אם אין ביכולת להסתין בשביל צער התינוק כשהוא בוכה. ובוה אין לפחד מסתן לעולם. וכאים הם הצדיקים שהקב"ה מלמד להם סודות עמוקים שלמעלה ושלמטה. והכל ע"י כח התורה. שהרי התורה מי שמשתרל בה מתעטר בעטרות השם הקדוש. שהרי התורה שם הקדוש היא. ומי שמתניע בה נרשם ונתעטר בשם הקדוש. ואו יכון דרכים הנסתרים וסודות העמוקים שלמעלה ושלמטה. ואינו ספחד לעולם:

א) ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש וגו'. א"ר אלעזר לא תבא עליו השמש. אודסר ללא פתכנס בנינו מעלמח עד לא ימסי זמך לאתכנסא. כד"א ב) עד אשר לא תחשך השמש דמסכנא. אפילו דמסו חלה אחרא. מאן דאטלים לנפשא דמסכנא. אפילו דמסו יומיו לאתחלקא מעלמח. קב"ה אטלים לנפשיה ויסיב ליה חיון יתיר.. ותא חזי ליה לך יומא ויומא דלא סלמא ביה יומא עלאה אחרא. ואי איסו לא יסיב ליה נפשא דיליה בסעסא יומא. כמאן דפניס דסכסא יומא עלאה. ובג"כ ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש:

א) ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש וגו'. א"ר אלעזר לא תבא עליו השמש. הוזהר שלא תאסף בשבילו מן העולם טרם שיגיע זמנו להאסף כבש"כ ב) עד אשר לא תחשך השמש וגו'. מכאן למדנו ענין אחר. שמי שמשלים לנפש העני. אפילו אם הגיעו ימיו להסתלק מן העולם. הקב"ה משלים לנפשו ונותן לו חיים יתיר.. ובוא וראה אין לך יום ויום שאין שולם בו יום עליון אחר. וזאת הוא אין נותן לו נפש שלו באותו יום. הרי הוא כמי שפונס ליום עליון ההוא. ולפיכך ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש:

ב) כי יסיה ריב בין אנשים וגו' והלדיקו את הלדיק והסעיעו את הרשע. תאנא כתיב גלור לסינך מרע וגו'. מהו מרע. דבנין לסינא צינח מרעין נחסיין לעלמח. א"ר יוסי כל מאן דקרי לחבריה בשמחא דליה ביה ונני ליה אהפס בחזאי דליה ביה. דא"ר חייה א"ר חוקיס כל מאן דקרי לחבריה רשע נחמין ליה לגניבס. ונחמין ליה לעלעוין [סח] בר אינון חליסין דאורייתא דשרי ליה לאניס למקרי לסו רשע. הסוה נברא דלייס לחבריה. אעבר רבי יוסא אמר ליה כרשע עבדת. אחייס לקמיה דרבי יהודה. א"ל רשע לא קאחינא ליה אלס כרשע. דאחזי מלוי כרשע. ולא

ב) כי יהיה ריב בין אנשים וגו' והצדיקו את הצדיק והרשעו את הרשע. למדנו כתוב נצור לשונך מרע וגו'. מהו מרע. שבשביל לשון הרע הליים יורדים לעולם. א"ר יוסי כל מי שקורא לחברו בשם שאין בו טובה אותו נתפס במה שאין בו. שא"ר חייה בשם ר' חזקיה כל מי שקורא לחבירו בשם פורידים אותו לניהגס. ויורדים עמו עד לחייו [סח] מלבד אותן המחוצפים נגד התורה שמותר לו לאדם לקרותם בשם רשע. היה איש שקלל את חברו. עבר שם רבי ייסא ושמע אמר לו כרשע עשית. הביאו לר' ייסא לפני רבי יהודה. א"ל לא אמרתיו לו שהוא רשע אלא כרשע. שגראה ברברין כרשע ולא

מראה מקומות א) קדושים פד: ב) קולת י"ב ג) משפטים קכב.

זיו הזהר

[סד] האמנם שאין לחקור במשמעות הלחשים מ"ם טוב לחבין מעט המשמעות. וכפי הנזכר בכיאווי הוזהר כך משמעותו. עמימא כמפמא. זו ליליית המעושפת הסרין דק רוחני. בי כסו שיש בקדושה סוד אור סקיף בן לעומת זה כצד הזמנא. אודבנת. שהיא שואפת לחודמן במקום ויוג איש ואשתו ליהנות סוה או לחטוף איזה כח סוה כאשר התודוונות היא בלי צניעות אלא כמפשת בתמא. שארי שארי שכוון שכוון בסקופך. לא תיעול ולא תנפוק. אל תיכנס לבאן ואל תוציא כל דבר מבאן. לא רישך ולא כדכרך. אין ענין זה שייך לך ואין הוא כנוגדך. תוב תוב. שובי שובי לסקופך. ימא אתרנישא גלגלוי לידך קראן. הים רועש וגליון קוראים אותך. בי שם סקופך. אבל אנו. בחולקא קדישא אחידנא. אנו סחוברים בחלק תקדושה. בקדושא דמלכא אתעמפנא. אנו מעובדים בקדושת המלך מלכו של עולם. היינו תקדושה שנקראת אור סקיף הסברית לחצונים: [ספ] סמך לטבילה: [סז] שיעור מיל הוא ח"י מינוטין: [סח] וכן כנסמא הסבילה שוכנה להתייבד באותו הזמן. שיטתו שאין האשה מתעברת אלא סמך לטבילה: [סח] שיעור מיל הוא ח"י מינוטין: [סח] וכן כנסמא איתא הלשון עד לחייו. ויען כי נובל לעשות כזה דחיינו חיון קמס. כלומר שמותר לו להסתין כל תיקון רבי חייא ואמר בלשון אחר. נתתין ליה לעלעוין. מלשון לחיו כערגת הבשם. והיינו שמתייין לו לדרת לאומנותו ולחטעיס פורסתו. והמקרים שנגנו כאן לשונם כחבל:

לא אמרתי שהוא רשע, בא רבי יהודה ושאל הלכה זו מלפני רבי אלעזר, אמר לו ודאי שאינו נתחייב. מניין שכתוב (ה) היה ה' כאויב ולא אויב, שאם לא כן, לא היה נשאר מישראל שורש בעולם. בדמיון זה (ט) היתה כאלמנה ולא אלמנה, כאלמנה שהלך בעלה לעבר הים והיא תצפה לו, א"ר חייא ומבאן נשמע, הלא משם נשמע שהוא עיקר הכל, שכתוב (ג) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, כמראה אדם ולא כמראה אדם, א"ר יצחק כתוב (ד) כתפוח בעצי היער וגו', כתפוח ולא תפוח, כתפוח שנברך משאר פירות כגונו, כי בהגונים תולה הדבר (סג) א"ר יהודה אילו לא באתי כאן אלא לשמוע דברים האלה די לי:

(ה) ארבעים יכנו לא יוסף, א"ר יהודה ארבעים יכנו, רמה ארבעים, כנגד ארבעה צדדי העולם, לכל אחד עשרה, לפי שהאדם מן ד' צדדי העולם נברא:

(ו) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו וגו' יבמה יבא עליה וגו', א"ר שמעון בוא וראה הקב"ה עשה לו לאדם כדמיון שלמעלה, הכל הוא בחכמה, שאין לך אבר ואבר באדם שאינו קיים בחכמה העליונה, שהרי כיון שנתתקן כל הגוף באיבריו כראוי, נשתתף הקב"ה עמו והכנים בו נשמה קדושה, בשביל לאמרו האדם ללכת בדרכי התורה ולשמור מצוותיו, כדי שיתתקן האדם כראוי, ולפיכך כל זמן שיש באדם נשמה הקדושה צריך לו להפירות ולהרבות צורת מלך העליון בעולם, וסוד הדבר שהרי נהר ההוא שנמשך ויוצא אין נפקקים מיטיו לעולם, ולכן נצרך לו לאדם שלא יפסק להנהר והמקור עליו בעולם הזה.. מפני שהאדם הוקם לטטה כתבנית שלמעלה, מי שמקורו יבש מלעשות פירות, כגון זה שאינו רוצה לישא אשה, או שנשא אשה ועבך בזה ולא יכל, שני אלה שני הפכים הם זה מזה, איש ההוא שלא רצה לישא אשה ולעסק בפריה ורבייה, ונגזן מלהוליד בנים, אין לו תקנה לעולם, (ז) מעות לא יובל לתקן, וזה שהתיגע ונשא אשה ולא יכל להוליד, הוא יתתקן ע"י גואלו הקרוב אליו שהוא אחיו, וכל זמן שאיש לא רצה להצליח בעולם הזה להקים תולדות, הקב"ה עוקר אותו ונוטעו כמה פעמים במקום, שהרי זה שמת בלא בנים כשיצא מעולם הזה אינו נכנס בהפרכת (ח) ואינו נוטל חלק בעולם ההוא, ונשמתו אינה נכללת בהמקום שכל הנשמות נכללות שנחצבה צורתו משם, זש"ב ונכרתה הנפש ההיא מלפני, וכיון שכן הוא ברא לו הקב"ה גואל שינאל אותו מירי המתבלים, וזה אחיו הקרוב אליו, שנאמר כי ישבו אחים יחדו וגו', לפי שנשמתו אינה נכנסת לפני הקב"ה, אלא היא עומדת כמחוק, לפי שלא זכה להאיר בעולם הזה בנוף ההוא, מי שלא זכה במקום הזה ילך למקום אחר ויזכה בו, עץ השורף ואורו אינו עולה יכתשו לו ויעלה אורו בו ויאיר, עץ זה האדם, שנאמר (י) כי האדם עץ השורף, אם נדווג באשה ולא זכה לבנים, זה הוא עץ השורף ואורו אינו עולה, כלומר נשמתו לא זכתה

ולא אחיזה דאיוו רבע, אחא רבי יהודה ושאל לעובדא קמייה דרבי אלעזר, אמר ליה ודאי לא אחיביב, מנן, דכתיב (א) היה ה' כאויב ולא אויב, דאי לאו הכי, לא אבחר מישראל גויון בעלמא, כגוונא דא (ב) היתה כאלמנה ולא אלמנה, כאלמנה דלול בעלס לעבדא דימא ומחכאת ליה, א"ר חייא ומחכא משמע, מהתם משמע דהוה עקרא דכלא, דכתיב (ג) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, כמראה אדם ולא מראה אדם, א"ר יצחק כתיב (ד) כתפוח בעצי היער וגו', כתפוח ולא תפוח, כתפוח דמתפרשא בגויון, דגויון אחתהא מלה (סג) א"ר יהודה אילו לא אחיזה הכא אלא למשמע מלין אלין די:

(ה) ארבעים יכנו לא יוסף, א"ר יהודה ארבעים יכנו, אחאי ארבעים, לקבל ארבע ספרי עלמא, לכל חד עשרה, בנין דבר כש מד' ספרי עלמא ארבעי:

(ו) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו וגו' יבמה יבא עליה וגו', א"ר רבי שמעון תא חוי קב"ה עבד ליה לבר כש כגוונא דלעילא, כלל אחיו בחכמתא, דלית לך שיפא ושיפא דבר כש דלא קיימא בחכמתא עלאה, דהא כיון דא תק כל גופא בשיפוי דקדא יאות, קב"ה אשתתף בדדיה וז"ל ביה נשתתף קדישא, בנין לאילפא ליה לב"כ למדך ב"זרתי דלוריימא ולמימר פקודי, בנין דיתתקן ב"כ דקדא יתא, ובנין דא בעוד דלית ביה נשתתף קדישא מבני ליה לב"כ לאסגא דיוקבא דמלכא עלאה בעלמא, וזא דא דהא ההוא נכר דנגיד ונפיק לא פסקן מימיו לעלמין, ועד מבני ליה לב"כ דלא יפסיק נהרא ומקורא דליה ביה עלמא.. הואיל וב"כ אהקס לתתא כדונמא דלעילא, מאן דמקריא יבש מלמעבד פירין, כגון דין דלא בעא למיסב אחתא, או נסיב לה דאשתדל ולא יכל, אלו תרין הסוכין אינון דא מלא, ההוא דלא בעא למיסב אחתא ולאשתדל בפריה ורבייה, וימיס מלמעבד פירין, לית ליה תקנס לעולם, (ז) מעות לא יובל לתקן, וההוא דאשתדל ויבס אחתא ולא יכל לתקן, דכל נשתתף אשתדלן ואשתדלן דיוקביה מתמן, סה"ד ונכרתה הכפס ההוא מלפני, הואיל וכדין הוא ברא ליה קב"ה פרוקא דיפרוק ליה מידא דמתבלין, ודא אחיו דקריב ליה, דכתיב כי ישבו אחים יחדו וגו', בנין דנשמתיה לא עלתא קמיס קב"ה, אלא הוה קיימא לבר, בנין דלא זכה לאנסרא ביה עלמא ביהוה גופא, מאן דלא זכי ביהוה אחר יסך לאמר אחרא ויזכי ביה, אע"א דלליק ויכוריה לא סליק ויבסוף ליה ויסלק הסורא ביה ויכסיר, אע"א דא אדם, דכתיב (ח) כי אדם עץ השדה, אי אזינוו באתתא ולא זכי לבנים, דא הוא אע"א דלליק ויכוריה לא סליק, כלומר נשמתיה לא זכתה

מראה במקומות (א) איכה כי (ב) סס (ג) יתקאל (ד) סיר (ה) נת סא : (ו) וישק קפו : (ז) קתא (ח) דנכיס ל' וכתה

זיו הוזהר

(סג) סלקת התפוח שהוא בעל ג' נונים, אדם לכו ירוק, המורים על הנהגת העולם במדת הרחמים הכולל של חסד ונבורה : (סד) כן נקרא רמזע הדק שדרך בו נבגמות הנשמות פנימה בקודש :

זכחה בזהו גופא לזהר. אלא איש כחכא.. וזכחה
 חזי אשכנז דבר נש אשתדל באורייתא ימחא וליילא. ומוקדו
 ומבועיה קיימא ביה למנא. ליה ליה אחר לאעלא לפיגודא..
 עליה אחר שלמה ה' י' אחר ואין שני גם בן ואח אין
 לו ואין קץ לכל עמלו וגו'. טובים שנים מן האחד וגו'.
 יש אחר. זה הוא איש שהוא יחיד בעולם. לא שהוא
 יחיד כראוי. אלא שהוא כלי זיון. ואין שני. שאין לו
 עור. גם בן שיקים שמו בישראל לא הניח. ואח אין לו
 להביא לו תקון. ואין קץ לכל עמלו. שהוא עמל תמיד
 יומם וליילה. גם עינו לא תשבע עושה. ואין לו לב
 להבין ולומר לפי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה.
 ואפשר תאמר בשבכול שיאכל וישתה הרבה ויעשה משה
 בכל יום תמיד. לא כן. שהרי הנפש אינה נהנית מזה.
 אלא ודאי שהוא מוסר לנפשו מן האור הטוב של עולם.
 הבא. לפי שהרי היא נפש חסרה שלא נשתלמה כראוי..
 טובים השנים מן האחד אשר יש להם שבר טוב בעולם.
 אלו הם העוסקים בעולם הזה להוליד בנים. שבעבור
 וזכותם נחלים אבותיהם חלק לעולם הבא (ע"ה) בוא
 וראה כמה חס הקב"ה על מעשיו. לפי שהוא רוצה
 שיתתקן כל איש ולא יהיה נאכזר מעולם ההוא. הקב"ה
 נמשע עצים בעולם הזה. אם הצליחו הרי טוב. לא הצליחו
 עוקרם ונטע אותם אפילו כמה פעמים. ולפיכך בר דרכי
 הקב"ה כלם לטוב ולחיון העולם:

(ג) שא"ל רבי חימא זה שהוא צדיק בשלימות.
 ועמל בתורה יומם וליילה. וכל מעשיו לשמו של הקב"ה
 היו. ולא זכה לבנים בעולם הזה. כגון שהתיגע בזה ולא
 זכה. או שהיו לו ומתו. מה הם לעולם הבא. אמר לו
 רבי יוסי מעשיו הטובים התורה שלמד מנינים עליו
 בעולם ההוא. א"ר יצחק עליהם כתוב (ג) בה אמר ה'
 לסריסוס אשר ישמרו את שבתותי ויבטרו באשר הצותי
 ומחויקים בברייתי. מה כתוב אחריו. ונתתי להם בביתי
 ובחומותי יד ושם טוב מכנים ומבנות. שם עולם אתן
 לו אשר לא יכרת. לפי שא"ל יש להם חלק לעולם הבא.
 א"ר ר' יוסי יפה אמרת וכך הוא. אבל בוא וראה צדיק
 תמים שהיו כל אותן המעלות בו ונשתלם כראוי. ומת
 בלא בנים. והרי הוא נוהל מקומו בעולם ההוא. צריכה
 אשתו להתיבם או לא. אם תאמר שצריכה להתיבם.
 הרי דבמלה הוא. כיון שהמת נוהל מקומו בעולם ההוא.
 אבל ודאי שצריכה להתיבם. לפי שאין אנו יודעים אם
 היה תמים במעשיו או לא. וגם אם תתיבם אשת הצדיק
 אין זה לבטלה. לפי שמקום יש לו להקב"ה. עבור איש
 כזה שהיה בעולם ומת בלא בנים. ולא היה לו גואל
 בעולם הזה. וכיון שמת צדיק תמים שנוהל מקומו בעולם
 ההוא ואעפ"כ אשתו מתיבמת. ככן יבוא איש ההוא שלא
 היה לו גואל ויתתקן. ביבום הזה. ובין כך ובין כך
 הקב"ה מכין לו מקום. שיעמוד שם עד שימות צדיק
 תמים. וע"י יבום אשתו יתתקן הוא בעולם:

(ד) רבי יוסי אמר כתוב ה' כי פועל אדם ישלם
 לו וכארה איש ימצאנו. מקרא זה סוד הוא כדנין
 הנסתרים של הקב"ה. כי פועל אדם ישלם לו. להיות

נידון

זכחה בזהו גופא לזהר. אלא איש כחכא.. וזכחה
 חזי אשכנז דבר נש אשתדל באורייתא ימחא וליילא. ומוקדו
 ומבועיה קיימא ביה למנא. ליה ליה אחר לאעלא לפיגודא..
 עליה אחר שלמה ה' י' אחר ואין שני גם בן ואח אין
 לו ואין קץ לכל עמלו וגו'. טובים שנים מן האחד וגו'.
 יש אחר. זה הוא איש שהוא יחיד בעולם. לא שהוא
 יחיד כראוי. אלא שהוא כלי זיון. ואין שני. שאין לו
 עור. גם בן שיקים שמו בישראל לא הניח. ואח אין לו
 להביא לו תקון. ואין קץ לכל עמלו. שהוא עמל תמיד
 יומם וליילה. גם עינו לא תשבע עושה. ואין לו לב
 להבין ולומר לפי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה.
 ואפשר תאמר בשבכול שיאכל וישתה הרבה ויעשה משה
 בכל יום תמיד. לא כן. שהרי הנפש אינה נהנית מזה.
 אלא ודאי שהוא מוסר לנפשו מן האור הטוב של עולם.
 הבא. לפי שהרי היא נפש חסרה שלא נשתלמה כראוי..
 טובים השנים מן האחד אשר יש להם שבר טוב בעולם.
 אלו הם העוסקים בעולם הזה להוליד בנים. שבעבור
 וזכותם נחלים אבותיהם חלק לעולם הבא (ע"ה) בוא
 וראה כמה חס הקב"ה על מעשיו. לפי שהוא רוצה
 שיתתקן כל איש ולא יהיה נאכזר מעולם ההוא. הקב"ה
 נמשע עצים בעולם הזה. אם הצליחו הרי טוב. לא הצליחו
 עוקרם ונטע אותם אפילו כמה פעמים. ולפיכך בר דרכי
 הקב"ה כלם לטוב ולחיון העולם:

(ג) רבי חימא זה שהוא צדיק בשלימות.
 ועמל בתורה יומם וליילה. וכל מעשיו לשמו של הקב"ה
 היו. ולא זכה לבנים בעולם הזה. כגון שהתיגע בזה ולא
 זכה. או שהיו לו ומתו. מה הם לעולם הבא. אמר לו
 רבי יוסי מעשיו הטובים התורה שלמד מנינים עליו
 בעולם ההוא. א"ר יצחק עליהם כתוב (ג) בה אמר ה'
 לסריסוס אשר ישמרו את שבתותי ויבטרו באשר הצותי
 ומחויקים בברייתי. מה כתוב אחריו. ונתתי להם בביתי
 ובחומותי יד ושם טוב מכנים ומבנות. שם עולם אתן
 לו אשר לא יכרת. לפי שא"ל יש להם חלק לעולם הבא.
 א"ר ר' יוסי יפה אמרת וכך הוא. אבל בוא וראה צדיק
 תמים שהיו כל אותן המעלות בו ונשתלם כראוי. ומת
 בלא בנים. והרי הוא נוהל מקומו בעולם ההוא. צריכה
 אשתו להתיבם או לא. אם תאמר שצריכה להתיבם.
 הרי דבמלה הוא. כיון שהמת נוהל מקומו בעולם ההוא.
 אבל ודאי שצריכה להתיבם. לפי שאין אנו יודעים אם
 היה תמים במעשיו או לא. וגם אם תתיבם אשת הצדיק
 אין זה לבטלה. לפי שמקום יש לו להקב"ה. עבור איש
 כזה שהיה בעולם ומת בלא בנים. ולא היה לו גואל
 בעולם הזה. וכיון שמת צדיק תמים שנוהל מקומו בעולם
 ההוא ואעפ"כ אשתו מתיבמת. ככן יבוא איש ההוא שלא
 היה לו גואל ויתתקן. ביבום הזה. ובין כך ובין כך
 הקב"ה מכין לו מקום. שיעמוד שם עד שימות צדיק
 תמים. וע"י יבום אשתו יתתקן הוא בעולם:

(ד) רבי יוסי אמר כתוב ה' כי פועל אדם ישלם
 לו וכארה איש ימצאנו. מקרא זה סוד הוא כדנין
 הנסתרים של הקב"ה. כי פועל אדם ישלם לו. להיות

נידון

פירוש ב"קמ"ו (א) קמ"ו (ב) קמ"ו (ג) קמ"ו (ד) קמ"ו (ה) קמ"ו (ו) קמ"ו

זיו הזהר

(ע"ה) אם הניח בן טוב ולא רשע :

לאחדתא בדיניה בדין טובין דבר נס עבד צבאי עלמא.
 וכארה איש ימצאנו. שמעלים אותו לידון כפי מעשיו.
 להיות נאכר מן העולם [על שלא הניח זרע]. מה כתוב
 אחריו. מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה. מי פקד
 עליו ארצה. זה הוא אחיו הגואל אותו. ומי שם תבל
 כלה. שבונה בית אחיו ובונה בנין העולם ותיקונו וישובו.
 מה כתוב אחריו. אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו
 יאסף. אם ישים אליו לבו. זה האיש שהמצוה עליו
 לבנות בנין הזה. צריך לכוון לבו ורצונו עבור תיקון מת
 ההוא. מכאן נלמד שאם זה האיש יבוא על אותה האשה
 בשביל יופיה ותאותו אליה. הרי בנין העולם אל יבנה.
 טפני שרצונו ולבו לא נתכוון עבור תיקון המת. ולפיכך
 כתוב אם ישים אליו לבו. שיכוון ברצונו הלב אליו. אז
 רוחו ונשמתו אליו יאסף. שיהיה נמשך אליו להבנות
 בעולם הזה. מה כתוב אחריו. ינוע כל בשר יחד ואדם
 על עפר ישוב. ינוע כל בשר יחד. שהגוף ההוא וכל
 הבשר ההוא ירקב בעפר. ועתה אדם על עפר ישוב.
 היינו התחדשות הבנין במקדם. וישוב על העפר בנין של
 גוף האחר כמו שהיה בתחלה. וע"כ רוחו ונשמתו בידי
 הקב"ה. שהוא חס על האנשים שלא יאבדו מעולם הזה
 ומעולם ההוא:

א) ונגשה יבמתו אליו לטעי וזקנים וחללס נעלו מעל
 רגלו וגי'. פתח רבי אלעזר ואמר ב' וזאת
 לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה וגי' שלף איש
 נעלו ונתן לרעסו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. אי אינון
 קדמאי עבדי הסכמה דא בדינא דאורייתא. ואתו בתראי
 ובשלים. אמאי בשליה. והא מאן דבטיל מלס
 דאורייתא כאלו חייב עלמא שליס. ואי לאו איהו בדינא
 דאורייתא אלא הסכמה בעלמא אמאי נעל הכא. אלא
 דואי בדינא דאורייתא סיה. וברזא עלאה אסתבדמ מלס.
 ובנין דהוו קדמאי חסידי וכאי מלס דא אסתגליא
 בינייסו. ומדאסגניאו חייבי בעלמא אטברו האי מלס
 בגוונא אחרא [ענ] בנין לאסתכסא מלין דאוינון ברוח
 עלאה [ענ] פא חיי כתיב יואמר אל תקרב סלס של
 נעליך מעל רגליך וגי'. וכי אמאי נעל סכא. אלא
 אחר דפקיד ליה על אחרא לאספרשא מלס. ולאדוונג
 באחר אחר דנהירו קדישא עלאה. ואיסי שבינא.
 והסוה נעל אטבר ליה מהאי עלמא ואוקיס ליה בעלמא אחרא [עד]
 וע"ד כל מאי דהיב מתא לבינין בעלמא טב [ע"ה]
 כעיל מחסיס מן ביתא כנון סגוליה ביש. מאי טעמא.
 בנין דאטבר רגליה דאינון קיומא דבינין מהאי עלמא. וכניס
 לון לעלמא אחרא. אחר דמותא שארי ביש. וכתיב
 [ג] מה יפו טעמיך בנעליה בת נדיב. ורוח דמלס בנין
 חבדיא איהו [ע"ה] ודא כד חיתא נעיל לון. אבל בזמא
 דמיא שליף מחסיס ויסיב לבינין אחרא בנין לקיומא קיס.
 קא עבדי בגורס דלגילא [ע"ה] נעל דמלילא כנוינא
 דנעל אחרא [דלגילא] וכלא רוא חדא [ע"ה] תא חיי
 הסוה

גידון בדינו על אותן המעשים שעשה האיש בעולם הזה.
 וכארה איש ימצאנו. שמעלים אותו לידון כפי מעשיו.
 להיות נאכר מן העולם [על שלא הניח זרע]. מה כתוב
 אחריו. מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה. מי פקד
 עליו ארצה. זה הוא אחיו הגואל אותו. ומי שם תבל
 כלה. שבונה בית אחיו ובונה בנין העולם ותיקונו וישובו.
 מה כתוב אחריו. אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו
 יאסף. אם ישים אליו לבו. זה האיש שהמצוה עליו
 לבנות בנין הזה. צריך לכוון לבו ורצונו עבור תיקון מת
 ההוא. מכאן נלמד שאם זה האיש יבוא על אותה האשה
 בשביל יופיה ותאותו אליה. הרי בנין העולם אל יבנה.
 טפני שרצונו ולבו לא נתכוון עבור תיקון המת. ולפיכך
 כתוב אם ישים אליו לבו. שיכוון ברצונו הלב אליו. אז
 רוחו ונשמתו אליו יאסף. שיהיה נמשך אליו להבנות
 בעולם הזה. מה כתוב אחריו. ינוע כל בשר יחד ואדם
 על עפר ישוב. ינוע כל בשר יחד. שהגוף ההוא וכל
 הבשר ההוא ירקב בעפר. ועתה אדם על עפר ישוב.
 היינו התחדשות הבנין במקדם. וישוב על העפר בנין של
 גוף האחר כמו שהיה בתחלה. וע"כ רוחו ונשמתו בידי
 הקב"ה. שהוא חס על האנשים שלא יאבדו מעולם הזה
 ומעולם ההוא:

א) ונגשה יבמתו אליו לטעי וזקנים וחללס נעלו מעל
 רגלו וגי'. פתח רבי אלעזר ואמר ב' וזאת
 לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה וגי' שלף איש
 נעלו ונתן לרעסו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. אי אינון
 קדמונים עפני הסכמה זו עפ"י דין התורה. ובאו האחרונים
 ובטלוה. מפני מה בטלוה. והרי מי שמבטל דבר מן
 התורה כאלו החריב עולם שלם. ואם אין הוא בדין
 התורה אלא הסכמה בלבד מפני מה נעל כאן. אלא
 דואי בדין תורה כך היה. ובסוד עליון נעשה הדבר.
 ולפי שהקדמונים היו חסידים וזכאים היה ענין זה בהתגלות
 בנייתם. ומשרבו רשעים בעולם במלוי דבר זה להיות
 הקנין באופן אחר [ענ] כדי להסתיר הענינים שהם בסוד
 עליון [ענ] בוא וראה כתוב ויאמר אל תקרב הלם של
 נעליך מעל רגליך וגי'. וכי מה ענין של נעל כאן. אלא
 ככל דמשו שפקד עליו ונתנו לאיש להפרש סמנה. ולהודווג
 במקום אחר של אור הקדוש העליון. והיא השכינה.
 ונעל ההוא העבירו מעולם הזה והעמידו בעולם האחר [ע"ה]
 ולכך כל מה שנתן המת לאיש בחלום הוא טוב [ע"ה]
 נוסף כלי מן הבית כנון המנעלים הוא רע. מה המעט.
 לפי שהעביר רגלו שהן קיום האיש מעולם הזה. ואסף
 אותם לעולם אחר. מקום שהמיתה שורה בו. וכתוב
 [ג] מה יפו טעמיך בנעלים בת נדיב. וסוד הדבר בנין
 החברים הוא [ע"ה] וזה כאשר המת נוטלם. אבל בזמן
 שהיה שולף נעלו ונתנו לאיש אחר בשביל לעשות קנין.
 זה עושה בגזרה שלמעלה [ע"ה] נעל של חליצה כדמיון
 נעל האחר [שלמעלה] והכל סוד אחר [ע"ה] בוא וראה
 מת

מראה מקומות א) תת קט. ב' רות ד' ג' ע"ה

זו הוזהר

[ע"ה] עכשו עשה הקנין ע"י כסף בגד. כי כסף ונע"ל מספר אחד לפי [ע"ה] כי נעל מורה ומרסו על סרת המלכות והשכינה עלמא דנוקבא;
 [ע"ה] מי שמעלה חלוצת הנעל באשה הי' למען העבירו מעולם הזה. היינו שלא יתרכב עוד באשה שבעולם הזה. והעמירו בעולם
 אחר היינו לעילא בעלמא דרוכדא. לגרום שם השפעת שמע להנעל דלעילא. היינו לסרת המלכות והשכינה הקדושה; [ע"ה] כגמרא איתא
 חוץ מן העפר; [ע"ה] נתן בת נדיב היינו השכינה הקדושה; [ע"ה] פ"י שבפעולה זו סמנה המנהג והקנה שכל היא גזרה שלמעלה נגזרה מן
 השכינה שנקראת נעל שזה העולם סמנה על ידה. וזהו כעין שבועה בשם [ע"ה] פ"י שזה הנעל רוסו נ"ב על הנעל דלעילא השכינה בת
 נדיב. ובמי שפתיא הלאה שהמת מתקשר באחיו והיו ובקש להתתקן על ידו להקים שמו בישראל. וע"ה יוכה לחסות תחת כנפי השכינה

היה מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין. הוה כתיב לה כניסא ליה לנהוה ב"ג לנבסה. ואזיל לאסתררה בעלמא ולא אשכח אתר. וקב"ה חייס עליה ופקיד לאחסי למפרק ליה. לאסתב ולאסתקנה בעשרה אחרא [עט] כמה דכתיב ה' יארס על עופר יסוב. ואוקמוס. ולי האי פרוקא לא בעי לקיימא לאחסי ביהאי עלמא. בעי למקשר חד נעל ברנליה. והאי אסתא חסרי ליה ומקבל להאי נעל לנבסה. אחאי נעל. אלל בנין דהאי נעל בנין מיתא הוה [פ] ואחסיב ברנליה דחיי אחוסי [למסקיה]. וסתהא מקבלא להאי נעל לנבסה. לאחואה דהא האי מיתא בין חייא אסדר בעיבדא דא [פא] והוא בהסוכא מההוא נעל דכיל מיתא מחייא. דהסתא האי נעל כסיל חייא מיתא [פג] [לאהדר מיתא בן חייא]. וכל האי נעל נעל האי מיתא לא חזיל בין חייא [פד] וסתהא נסלא ליה לנבסה לאחואה דהוה אסתא עטרה בעלמא נסלא ליה ומקבלא ליה לנבסה [פד] ובעיא לבסשא ליה להאי נעל בארעא. לאחואה דסכך גופיה דהאי מיתא. וקב"ה לזוגא דא או לבתר זוגא יחיס עליה ויקבל ליה לעלמא אחרא. תו בעסותא דהאי נעל בידא דסתא בארעא. לאחואה דהא יתבני האי מיתא בעשרה אחרא דהאי עלמא. והסתא יתוב לעפריה דהוה מתמן בקדמיתא [פה] וכדין האי אסתא חסרי למעבד זרעא אחרא. ואוקמוס:

מת הוה שנסתלק מן העולם בלא בנין. בת גרוב הוה אינה מאספת לאיש הזה אצלה. והוא הולך להטרר בעולם שלא ימצא מקום. והקב"ה חס עליו ופקד על אחיו שינאל אותו. וישב ויתתקן בעפר אחר [עט] כמו שכתוב ה' יארס על עפר יסוב. וזה נתבאר. ואם זה הגואל אינו רוצה להקים לאחיו בעולם הזה. צריך לקשור נעל אחר ברנלו. ואשה הזאת תתיר אותו ותקבל לאותו הנעל אצלה. מפני מה נעל. אלא לפי שהנעל הזה בשביל המת הוא [פ] וניתן ברנל אחיו החי [שינאלנו]. ואשה זו לוקחת אותו הנעל אצלה. להראות שהרי מת הזה יחזור בין שאר החיים ע"י פעולה זו [פא] והרי זה בהפוך מהנעל ההוא שגופל המת מן החי. שעכשו זה הנעל גופל החי מן המת [פג] [להחזיר המת בין החיים]. ובלי הפעולה של חליצת זה הנעל מת הזה אינו הולך בין שאר החיים [פד] והאשה נטלתו אצלה להראות שהאשה היא עמרת בעלה תקנהו ותקבל אותו אצלה [פד] וצריכה להשליך זה הנעל בהכאה על הארץ. להראות שישתכך בקבר גופו של זה המת. והקב"ה בומן הזה או לאחר זה הזמן ירחם עליו ויקבל אותו לעולם אחר. ועוד תרמו הכאת זה הנעל בידי האשה על הארץ. להראות שהרי יבנה מת הזה בעפר אחר של עולם הזה. ועתה ישוב גופו לעפרו שבא משם בתחלה [פה] ואו אשה הזאת מותרת לעשות זרע אחר. וזה נתבאר:

(ג) זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'. אמר ר' יצחק מאי פשמח דא. אלל לברא דפרין גדרא ונסכיה לבנא. כל זמנא דרבוו בעי לאוכחא לבריה. הוה אמר הוי דכיר כד נסך לך כבא. ג' וא"ר יצחק כתיב תמחה את זכר עמלק. וכתיב ד' כי מחה אמתה את זכר עמלק מתחת השמים. אלל אמר קב"ה אמון ממון דוכרניה לתת. ואחא אמתה דוכרניה לעילא:

(ה) א"ר אבה כתיב ו' מי זה בא מלרוס חמוך בנדיס מבגרה וגו'. מי זה בא מלרוס. זמין קב"ה לנבסא לבושי נוקחא על ארוס. דלחריבו בימיה ואוקידו היכלא וגלו לכנסת ישראל ביני עממיא. ולמעבד כהון נוקחא עלמין. עד דיסתכחוון כל קורין מסורי עלמא מליין מקטלי עמין. ולמקרי לכל עופא דממיה עלייהו. וכל חיות ברא יתזון מנייהו הריסר ירחי. ועופא דשויה שבע סנין. עד לא תסכל ארעא ניוולא דידהו. הסיד ז' כי זכה לה' בבגרה וסבה גדול בלרן ארוס. עד דלזינו לבושין יסתאבו. הסיד ח' וכל מלכושי אגאלתי. חמוך בנדיס מבגרה. בנין דמינה נפקי אכלוסין דעלמא לחיילא על ירוסליס. ואזינו סרו לאוקרא היכלא יבני ארוס מסגרין סרין ורמו לבני יסודא. הסיד ט' זכור ה' לבני ארוס את יום ירוסליס האומרים ערו ערו עד היום

(ג) זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'. אמר ר' יצחק מה המשעשע עשה לך עמלק וגו'. אלל לבן שפרין גדר ונשכו הבלב. כל זמן שאביו רוצה להוכיח לבנו. היה אומר וזכר תזכר כאשר נשך אותך הבלב. ג' וא"ר יצחק כתוב תמחה את זכר עמלק. וכתוב ד' כי מחה אמתה את זכר עמלק מתחת השמים. אלל אמר הקב"ה אתם תמחו וברונו לבשתי. ואני אמחה וזכרונו למעלה:

(ה) א"ר אבא בחוב ו' מי זה בא מארוס חמוך בנדיס מבגרה וגו'. מי זה בא מארוס. עתיד הקב"ה ללבוש בגדי נקמה על ארוס. שהחריבו ביתו ושרפו ההיכל והגלו נכנסת ישראל בין האומות. ויעשה בהם נקמת עולם. עד שיהיו נמצאים כל ההרים מן הרי העולם מלאים הרוני עמים. ויקרא לכל עוף השמים עליהם. וכל חיות השרה יזונו מהם י"ב חודש. ועופוין השמים שבע שנים. עד שלא תסכל הארץ באשם. ז"ב ז' בי זכה לה' בבגרה ומבט גדול בארץ ארוס. עד שאותן הבגדים יומאסו. זש"ב ח' וכל מלכושי אנאלתי. חמוך בנדיס מבגרה. לפי שממנה יצאו המוני העולם לצבאו על ירושלים. והם התחילו לשרוף ההיכל. ובני ארוס הרסו החומות וערו אבני היסוד. זש"ב ט' זכור ה' לבני ארוס את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היום

מראה מקומות (א) איוב ל"ד (ב) שנה קסה. (ג) כשנת לו. (ד) שנת י"י. (ה) אמר סט. (ו) יע"י ס"ג. (ז) טס ל"ד (ח) טס ס"ג. (ט) תניס קל"ו

זין הזהר

נעל רלעילא: [עט] חיינו בנוף אחר בגלגול: [פ] מי שזח נעל החליצה מלבר מה שהוא מורה ומרסו על הנעל רלעילא כנוכר לעיל עוד ווא מורה גם על המת שהוא מצפה להתתקן ע"י נאוול אחיו. כי ע"י שתתיבם אשתו הוא מוקדם להתגלגל כנקל כזה הולד אשר חלד: [פא] שפעולת חליצת הנעל מורה שנישלה מבאן תקותו ותקנתו של המת כנאוול אחיו. ועתה הוא מוכרח לבקש מקום אחר שיוכל להתגלגל בין שאר החיים כפי שיגורו וירחמו עליו מן השמים. וזה לא ניתא לתת כי אין זה דבר קל וגם יוכל להמשך זמן רב: [פג] מי כיון שהמת קשור ברנל אחיו התי בקשר אחוה מה שהולצת הנעל מרנל היבם נחשב כאילו הולצתו מן המת: [פד] כי עד החליצה הוא מקושר עם אחיו ומצפה להתתקן ע"י נאוולו בבקל ובזמן קרוב: [פה] מי שהשכינה שחיא נעל רלעילא תרסם עליו לתת לו מקום לעמוד שם עד שישגיב מקום בין שאר החיים לבוא בגלגול. וזה יתכן לפי רבו הראשון שנוכר לעיל שתנעל מורה על השכינה [פט] זה יתכן לפי רבו הב' שנוכר לעיל שהנעל מורה גם על המת:

היסוד בת זה הרור בלבשו. באותן בגדי נקמה שעתיד ללבוש. צוה כרוז כהן. מהו צוה. משבר. כמו שכתוב (א) עמים תחרקי יפלו וגו'. אסרו ישראל לישעיה. מי הוא זה שיעשה כל כך. פתח ואמר (ב) אני מדבר בצדקה רב להושיע. זה שהוא רב להושיע. זה שכתוב בו (ג) אוהב צדק ומשפט. הוא צדקה ממש והוא רב להושיע. וכך כך למה. לפי שגרמו לכנסת ישראל להיות שוכבת לעפר בגלות ולנפול לארץ. כמו שכתוב (ד) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ובעבור זה ילכש הקב"ה בגדי נקמה עליהם לטמא אותם בהרג רב. ככתוב וכל מלבושי אנאלתי.. לפי שהיא שוכבת לעפר והקב"ה יבקש להקימה. וש"כ (ה) קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך ורת. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

היסוד בס. זה סוד בלבושו. בלבוש לבושי דנוקמא דמיין לאלבשא. לופס ברוב כחו. מסו לופס. מתבר. כמה דכתיב (א) עמים תחרקי יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה. מאן הוא דין דיעביד כל כך. פתח ואמר (ב) אני מדבר בצדקה רב להושיע. הסוד דלויור רב להושיע. הסוד דכתיב ביה (ג) אוהב צדקה ומשפט. איסו דקדק ממש ואיסו רב להושיע. וכל כך למה. בגין דגרמו לכנסת ישראל למהוי שכיבת לעפרא בגלותא ולמכפל לארעא. כמה דכתיב (ד) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ובגין כך קצ"ה ילכש לבושי נוקמא עלייהו לסבלא לון בסגיא דקסוליא. דכתיב וכל מלבושי אנאלתי.. בגין דלויי שכיבת לעפרא והוא בעי לאקמא לה. הס"ד (ה) קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך ורת. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

רועה הנאמן

(ו) וענשו אותו מאה כסף וגו' ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. מצוה זו לרין בדין מוציא שם רע. וש"כ וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. זהו לאחד הנושאים שאומר לא מצאתי לבתך בתולים. ואין כל שם רע שיה. כי המרגלים בהוציא שם רע על הארץ נענשו בשבילה ומתו ולא זכו לה. והאשה קרקע היא בארץ. כמו שדרשו אסתר קרקע עולם היתה. ואין נוכל לומר שם רע עליה שנמסאה באחשורוש. הלא זכתה שיהלכש בה רוח הקודש. כמו שכתוב (ז) ותלכש אסתר מלכות. והרי אמר הקב"ה (ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן ותהלתי לפסילים. ורוח הקודש היינו השכינה שנקראת ש"ם ותלכש בו אסתר.. שעל השכינה נאמר ומלכותי בכל משלה. ונאמר שנתלכש בו אסתר שלטה על אחשורוש ואומתו. ואמר בהם (ט) ודרג בשונאיהם [ט] ואפשר תאמר שנתחיד עמה שהיו בחדר אחד. הם ושלוש. אלא כדמיון שהיה ביוסף שנאמר בו והנה בגדו אצלה. ולא לבושו אלא בגדו. מלשון (י) בוגדים בגדו. וכאן יש סוד גדול [ט] ובשביל זה אסתר מלשון של טהר. ככתוב אתה סתר לו. השכינה הסתירה לה מאחשורוש. וניתנה לו שירה במקומה. והיא חזרה לשבת בחיקו של מרדכי. ומרדכי שהיה יודע שם המפורש ושבעים לשון עשה כל זה בחכמה. ולפיכך דרשו חכמי המשנה עיש לו לאיש קודם שמתחיד עם אשתו לרבר עמה. לפי שאפשר שידה נחלפה באשתו. וכל זה באשה שהיא מעץ של עץ הדעת טוב ורע. אבל אם היא מהשכינה אין לה שניו. וש"כ (י) אני ה' לא שניתו. אני. וכל השכינה ואין לה פחד מפל צדדים אחרים. וש"כ (כ) כל הגוים כמין נגדו. ובמקום שהשכינה שם הרבה סגולות שם. ולפי שאסתר נתלכשה בה השכינה. ראויה היתה לעשות עמה כמה סגולות. כדמיון שרה שהקב"ה שמר אותה מפרעה. לבעבור השכינה שהיתה עמה. ואפילו בגדיה

רעיא מהיבנא

(ו) וענשו אותו מאה כסף וגו' ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. סקודא דא לרין בדין מוציא שם רע. הס"ד וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. האי איסו בחר בשוין דלמר לא מלאחי לבתך בתולים. ולאו כל שם רע שקול. ומרגלים דלפינו שם רע על ארעא תחנכו בגינה ומיתו ולא זכו לה. ואתתא קרקע אייהו בלרעא. כמה דלוקומוס אסתר קרקע עולם היתה. ואי תימרון סוס זיש עלה דלסתאכת בלחשורוש. וזכתה ללחלכשא צה רוחא דקדשא. כמה דכתיב (ז) ותלכש אסתר מלכות. ה' אמר קצ"ה (ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן ותהלתי לפסילים. ורוחא דקדשא שכינתא סת דלויי ש"ם דלחלכשא ציה אסתר.. דלחמר צה ומלכותו בכל משלה. ולבחר דלחלכשא ציה אסתר שליטה על אחשורוש ואומתיה. ואתמר צהו (ט) והרג בשונאיהם [ט] ואי תימא דלתיחד עמה דהוו צביתא חדא. חס ושלוש. אלא כנוולא דיוסף דלחמר ביה והנה בגדו אצלה. ולא לבושו אלא בגדו. ליסנא (י) דבוגדים בגדו. והכל אסתר רבדבא [ט] ובגין דא אסתר ליסנא דסתר. כדכתיב אתה סתר לי. שכינתא אסתירה לה מאחשורוש. ואתיביז ליה סידס בלחרה. ואתהדרת אייהו דלרועיה דמרדכי. ומרדכי דהוה ידע שמה מפרש ושבעין לשון עזר כל זה בחכמה. ובגין דא אוקמוס מהרי מתניתין דלית ליה לב"ץ קדס דיתחד עם אסתיה למללא עמה. בגין דשמה סידס תחלפא בלחתי. וכל דא בלחתי דלויי מלילנא דעץ הדעת טוב ורע. אכל אם היא מהשכינה ליסנא לית לה שניו. הס"ד (י) אני ה' לא שניתו. אני. כל הגוים כמין נגדו. ובלחתי דשכינא תמן כמה סגולות תמן. ובגין דלחמר אלתלכשא שכינתא צה. מוציא סת למעבד עמה כמה סגולות. כנוולא דשרה דקב"ה נפיר לס מפרעה. בגין שכינתא דסות עמה. ואפילו לבושה

מראה מסומות (א) תניס מ"ה (ב) יעטי ס"ג (ג) תניס ל"ג (ד) עמוס ס' (ה) יעטי ס' (ו) דף סער: (ז) אסתר ס' (ח) יעטי מ"ב (ט) אסתר ס' (י) יעטי כ"ד (יא) מלאכי ז' (יב) יעטי מ'

זיו הזהר

[טז] סכל זה מוכח שאין לומר כמו שזכר בתלמוד ומרש שאסתר נמסאה באחשורוש ושנחשבה אנוסה וקרקע עולם. אלא שהוזהר שיטה אהרת לו על פי סוד: [טז] שיוסף וכן אסתר לא ה' ביכולתם להנצל מסומאה כלי צעה זו. שהכנים יזקק ע"י שם שר במקום בתמונתו להרגיע לה. ואח"כ נודע לה הדבר. וכן היה באסתר שהכנים מרדכי ע"י שם שירה במקומה בתמונתה להרגיע לאחשורוש:

יול וגמיל סיבו למאן דגמיל חסד עמך.. ואתה גמלת חסד עם בניו כמו שהוא נמל עמך.. ואח"כ נאמר בך כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, ובעבור זה נאמר בך וזו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. שאף בגלות לא תוכל להפטר דך ממנה כל הימים. ואיך הוא השם רע שהוצאת עליה. אלא לאחר שניתנה השכינה לישראל כל מי שמוציא שם רע על ישראל כאילו הוציא עליה. והשם רע היה שאמרת להקב"ה ה' למה ה' יצרה אפך בעמך. והקב"ה אמר כיון שאתה הוצאת שם רע על ישראל שעשוי את הענול. לך רד כי שחת עמך. הערב רב ודאי שאתה גיירת אותם הם עשו את הענול. ובעבור זה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. לו תהיה לאשה. לא יוכל לשלחה כל ימיו [ג]:

לך ותגמול טובה למי שגמל חסד עמך.. ואתה גמלת חסד עם בניו כמו שהוא נמל עמך.. ואח"כ נאמר בך כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, ובעבור זה נאמר בך וזו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו. שאף בגלות לא תוכל להפטר דך ממנה כל הימים. ואיך הוא השם רע שהוצאת עליה. אלא לאחר שניתנה השכינה לישראל כל מי שמוציא שם רע על ישראל כאילו הוציא עליה. והשם רע היה שאמרת להקב"ה ה' למה ה' יצרה אפך בעמך. והקב"ה אמר כיון שאתה הוצאת שם רע על ישראל שעשוי את הענול. לך רד כי שחת עמך. הערב רב ודאי שאתה גיירת אותם הם עשו את הענול. ובעבור זה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. לו תהיה לאשה. לא יוכל לשלחה כל ימיו [ג]:

(ב) כי יקח איש אשה חרשה לא יצא בצבא וגו'. ושמה את אשתו אשר לקח. מצוה זו שישמח החתן עם אשתו שנה אחת. שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת. ואתו י"ב חודש הן משלה. שהרי שנה היינו כלה [ד] ואין כלה אלא עם י"ב חודש. שכתוב (ג) עומד על שנים עשר בקר. והואיל שאין תקון הכלה אלא בשנים עשר. צריך החתן לשמח אותה ואת ביתה. אורה ואת תקוניה כדמיון שלמעלה. ולכך כתוב ביעקב ויקח מאבני המקום. אבני המקום י"ב היו. ומי שמשמח לכלה משמח גם לנערותיה. ונערותיה י"ב הן. והכל הוא סוד של שנה. לפיכך צריך החתן לשמח עם אשתו שנה אחת. והרי ביארנו ששמחה הו' אינה שלו אלא שלה. שנאמר ושמח את אשתו. וישמח את אשתו לא כתוב אלא ושמח. ישמחה להכלה. כדמיון זה אין שמחה להכלה אלא עם גוף והתקונים שלה. ומי משמחן. צדיק. ולכך נקי יהיה לביתו. נקי שלא יעמול בעניני העולם. למען יהיה בו רצון לשמחה. נקי מהכל. נקי מן סמים וארנוגא וגולגולת. נקי שלא יצא בצבא להגנת מלחמה. למען תהי נמצא שמחה למעלה וימטה. ולעורר שמחה למעלה. וכאים עם הקודש שרונים משמח בהם. וכאים הם בעולם הזה וכאים הם בעולם הבא :

(ב) כי יקח איש אשה חרשה לא יצא בצבא וגו'. ושמה את אשתו אשר לקח. מצוה זו שישמח החתן עם אשתו שנה אחת. שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת. ואתו י"ב חודש הן משלה. שהרי שנה היינו כלה [ד] ואין כלה אלא עם י"ב חודש. שכתוב (ג) עומד על שנים עשר בקר. והואיל שאין תקון הכלה אלא בשנים עשר. צריך החתן לשמח אותה ואת ביתה. אורה ואת תקוניה כדמיון שלמעלה. ולכך כתוב ביעקב ויקח מאבני המקום. אבני המקום י"ב היו. ומי שמשמח לכלה משמח גם לנערותיה. ונערותיה י"ב הן. והכל הוא סוד של שנה. לפיכך צריך החתן לשמח עם אשתו שנה אחת. והרי ביארנו ששמחה הו' אינה שלו אלא שלה. שנאמר ושמח את אשתו. וישמח את אשתו לא כתוב אלא ושמח. ישמחה להכלה. כדמיון זה אין שמחה להכלה אלא עם גוף והתקונים שלה. ומי משמחן. צדיק. ולכך נקי יהיה לביתו. נקי שלא יעמול בעניני העולם. למען יהיה בו רצון לשמחה. נקי מהכל. נקי מן סמים וארנוגא וגולגולת. נקי שלא יצא בצבא להגנת מלחמה. למען תהי נמצא שמחה למעלה וימטה. ולעורר שמחה למעלה. וכאים עם הקודש שרונים משמח בהם. וכאים הם בעולם הזה וכאים הם בעולם הבא :

(ד) ארבעים יכנו לא יוסיף וגו'. פקודת דה להקנות לרשע דאיהו סמ"ל. דעמיד קב"ה למחאה ליה חמסין מחאן. בנין דעבד גרמיה אלוה. יימי יחודא דמייחדן ביה ישראל בכל יומא כב"ה כ"ה אחוון [ה] וימחי בכוון למאן דשוו גרמיה אלוה. ולאו אישו אלל עבד ממוקף. ואלין דסרחו בך [ו] זמין קב"ה למחאה לון ביו"ד ס"ח וז"ו. דאיוון ארבעין חסר הד. ובהאי סמא מחא קב"ה עשרה מכתבין לאדם. ועשרה לחוס. ועשרה לנחש. ומשע לארעא. בנין דכלסו סרחו באת ה' [ז] סה"ד כי עשית זא"ת :

(ד) ארבעים יכנו לא יוסיף וגו'. פקודת דה להקנות לרשע דאיהו סמ"ל. דעמיד קב"ה למחאה ליה חמסין מחאן. בנין דעבד גרמיה אלוה. יימי יחודא דמייחדן ביה ישראל בכל יומא כב"ה כ"ה אחוון [ה] וימחי בכוון למאן דשוו גרמיה אלוה. ולאו אישו אלל עבד ממוקף. ואלין דסרחו בך [ו] זמין קב"ה למחאה לון ביו"ד ס"ח וז"ו. דאיוון ארבעין חסר הד. ובהאי סמא מחא קב"ה עשרה מכתבין לאדם. ועשרה לחוס. ועשרה לנחש. ומשע לארעא. בנין דכלסו סרחו באת ה' [ז] זש"כ כי עשית זא"ת :

(ה) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו וגו'. יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה. מצוה זו ליבם אשת האח. סוד זה הרי נתבאר שהוא עושה חסד ואמת עם אחיו המת. שלא יהיה נכרת מעולם ההוא

(ה) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו וגו'. יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה. מצוה זו ליבם אשת האח. סוד זה הרי נתבאר שהוא עושה חסד ואמת עם אחיו המת. שלא יהיה נכרת מעולם ההוא

מראה בקומות (א) שמוט ל"ב (ב) דף רעו : (ג) מל"ס ה' (ד) דף קס : (ה) חוספת

זיו הזהר

[ג] פי' שנתחייב להיות תמיד רבוק עם ישראל. כמו שאמרנו תאפשרותא רמשה בכל דרא ודרא : [ד] שנה היינו מלכות. שעל ידו י"ב חששים של היקף הלבנה ניכר חשבון השנה. אבל בעלמא דרכורא הארה השמש לא ניכר חשבון של שנה : [ט] שאומרים פעמים בכל יום שמע ישראל : [ז] הן אלה שמנסות לבלתי לחשוב האות ה'. היינו הני. והן אלה שאומרים לחשוב האות ה' לאלהה בלבדה. היינו הם' : [ז] חטאם היה שחשבו האות ה' לאלוה בלבדה :

עלמא. בנין דהאי בר נש דמית בלא בנין לא אעבר כותלא דפרזלא למיעל גו פלסרין דמלכא. בנין דכותלא דפרזלא קיימא בין האי עלמא לעלמא דמלכא. וזכר הסוה כותלא קיימן אלף שתיין ריבוא מלאכי חבלה. וכלהו אקרין מארי תריסין מארי דכבו. סייסי סנן דנורא מלסן צדייסי. וגו הסוה כותלא אית שתיין אלפי היכלין דהשכא. וכל היכלא היכלא אית ביה כוין פתימן לגינס. וכל אינון דלא זכו בצנין בהאי עלמא. כד נפקין מיניה אזלין לאעלא להסוה עלמא אחרא ופנעין בהסוה כותלא. כדן נפקין כל אינון מארי תריסין ופרדין לון ועאלין לון גו אינון היכלין. ויתבין תמן עד דתשקון. ובכל יומא ויומא פנעין סעמא דגינס. אע"ג דאינון זכא. בר אי זכותיה סגי וזכותא דלכבן ליה. וכל הני אי אינון אשתדלו בהא ולא יכלו. בנין דכל אינון דלא אפססו מנסון דיוקנא דלעילא בהאי עלמא [נח] לא עאלין גו הסוה עלמא. וכל אינון דלא אשתדלו בהאי עלמא לאולדא בנין. כד נפקין מהאי עלמא קריבו גו הסוה כותלא. ונפקין סכסו מארי תריסין ופרדין לון צנורא מלסא. וגו אינון היכלין אית היכלא דהא. והסוה היכל אקרי היכל פועלי און. ונפקין ליה ועאלין ליה בהסוה היכלא. ותמן יתפרדין בכל יומא. ודא קסא מנינס. אי אית ליה פרוקא יאות. ואי לאו לא נפיק מתמן לעלמין. וע"ד כתיב (ה) אשרי הגבר אשר מלא את חספתו מהס וגו' :

כאשר יש להם גואל לאותן שלא זכו לבנים. נצרך הוא לאשה הזאת ממש שהמת הניחה שם. הוא המקום שנפשו ורצונו היה משים בו תמיד. ונרדק בו ברצון ותשוקה. וכאשר ישתמש במקום הזה אחיו של המת. אותו כח הרבקות של תשוקת הנפש שהניח המת במקום הזה נתעורר בהתעוררת אשתו שתתעורר לכה הוא. ובהתעוררת אחיו החי שישים רצונו ומחשבתו באחיו המת כשהוא באותו היכלות ויוצא משם. וממנה אחד מאותן שרי העונשין בא עמו. וחזר זה האיש לאותו המקום וישבו לימי עלומו. ממנה יהוא קורא עליו וי יוצא שכרו בהפסדו. מי שהיה זקן החזר להיות ילד לצחק בו. ועל כל זה הקב"ה רצונו לעשות עמו טובה לתקנו בעולם הזה. וזה הוא אם רבונו רוצה בו: נער מן י"ג שנה והלאה בלא השלים לעשרים ולא נשא אשה ומת. או שהוא עלם כזה שלא היה בכח לישא אשה ומת. ועקרו הקב"ה ונטע אותו אח"כ בצד של אביו בקושי [נח] וזה אינו הולך לחומה ההיא. בין גן עדן וגיהנם יש סלע אחד. והוא נקרא סלע המחלוקת. מפני מה נקרא כך. לפי שכל בני העולם עושים מחלוקת על רבונם כשביל אותו הנער [ת] אבל הקב"ה רואה בו שלא יצלה. שאם יוקן ויתקשה לא יוכל להנמע בנטיעה יפה. ועכשיו שעוד הוא רך וראוי להתעקר נעקר והקב"ה נטעו במקום אחר. וכאשר נעקר הוא נכנס אצל סלע ההוא. ושם היכלות ידועים מוכנים לאלה. והרבה חילות ומחנות

כד אית לון פרוקא לאינון דלא זכי. אלטרין להאי אסתא ממש דהוא שבק תמן. אחר דנפסיה ורעותיה סוס שוי ביה תיר. ואידבק ביה צרעותא ותיאובחא. וכד אשתמש בהאי אחר אחיה דמיתא. הסוה דביקו דתיאובחא דנפסא דשבק בהאי אחר איתער בהתערותא דאתיהס דאזערט לגביה. ובהתערותא דאחוס דשוו רעותיה בהחיה מיתא בהאי אחר. וכדן אשתער דא אשתער להאי מיתא באינון היכלין ונפק מתמן. ומד ממנה מאינון מארי תריסין אתי עמיה. ואתהדר בר נש להסוה אחר וישבו לימי עלומו. הסוה ממנה קרי עליה ווי דנפיק אנריה בתיקליה. מן דהוה סיב אסתהר רביא לחיובא ביה. ועל כל דא קב"ה רעותיה למעבד עמיה סיבו לאתקנא ליה בהאי עלמא. ודא איהו דמאריה ארעי ביה: רביא מתליסר בנין דלא אשלים לעשרין ולא נסיב ומית. או דאיהו רביא דלא יכל למיסב ומית. קב"ה אעקר ליה ושתיל ליה לבתר בסערא דלביי בקשו [נח] ודא לא אזיל להסוה כותלא. בין גן עדן וגיהנם איבא חד סינרא. ודא היא סינרא דמחלוקת. אמאי אקרי הכי. בנין דכל בני עלמא עבדין פליגא במאריסון על הסוה רביא [ת] וקב"ה חמי ביה דלא יצלה. דאי יתקטי לא יתנעו כנשיבא ספיר. והסתא דאיהו רכיבא ויאוס לאתעקרא אשתעקר ושתיל ליה קב"ה. וכד אשתעקר עאל לגבי הסוה סינרא. ותמן היכלין ידועין לאלין. וחילין ומשריין סגיאלן

מראה מקובות (א) תליס קמי

זיו הזהר

[נח] כי צורת התולדות נאצלה מן צורות אבותם: [נט] שילד פקם שנית ע"י אביו או ע"י האחיים: [ק] שאינם מבינים מה תמאו שמת כשבילו אם אינו עדיין בר עונשין:

ומחנות נמצאים שם ויש ממנה עליהם. וכלם עומדים במספר. ונמצאים שם עד שנאלצים בצד אביהם. ואם לא אביהם קיימים שם לפנינו עד ג' שנה. והקב"ה עושה עמו טובה להגאל ע"י נואלו הקרוב אליו או באחיו. והרבה נאולות הכין הקב"ה לאנשים כאלה:

גוף הראשון מה יהיה סופו. שאלה זו נשאלה לפני החברים. אם יקום אותו הגוף בתחיית המתים או לא. אם תאמר שלא יקום. וכי יאבדו מעשי ידיו של הקב"ה. ואם היה רשע גדול שאינו ראוי לקום לא שאלתי. שבודאי יאבד ולא יקום. אבל יש הרבה שחוזרים לעולם הזה רק להתתקן בבנים. גוף הראשון מה יהיה ממנו. הנה גוף ההוא לא יאבד. שהרי אין הקב"ה מאבד מעשי ידיו. ובריות עתידות להעשות מהם. והם יהיו גופים החוזרים בלי רוח [קא] וכשיגיע הזמן שהקב"ה יהיה המתים יבנה אלו הגופים ויעמדו ארבעים יום בלי רוח. והקב"ה ירחם עליהם וישלח להם רוח הנושך בנן הערן ויעמדו בקיום. ויהיו משמשים לצדיקים העוסקים בתורה. ואלה ימיתו כמקדם. ואח"כ יקמו בתחיה. וע"ז כתוב (ו) ושכח אני את המתים שכבר מתו. מקדם לזה. וכאשר יקמו ידעו את רבונם בידיעה שאינה ברורה כשאר אנשים [קב] והם יהיו משמשים לעם הקדוש — ועל דרך הסוד נתבאר מצוה זו ליכם אשת אח. (ג) כי אשת אח היינו ד'. ועם אה נעשה אהרן [קג] ואם חס ושלוש אין הזוג מכון בלבו לייחד אה עם ד'. שהיא אשתו בת זוג של אה [קד] הוא עושה פרו. ומכניס לסמ"ל אל אחר באמצע ועליו נאמר (ג) ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו. ונסתלק הקוץ של אות ד מן אהרן. ולפיכך כתוב והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו. והשחתת זרע מונע ממנו הרבה ברכות וגורם פרוה היחוד. ולפיכך ויהי עד בכר יהודה רע בעיני ה' ויסיתהו ה'. והיחוד של אה עם ד ע"י צדיק הוא. ובועז לפי שהתגבר על יצרו נקרא צדיק. וזהו בוע"ז. ב"ז ע"ז. תקף ביצרו —

סיאון קיימין תמן וממונה עליהו. וכלהו בשכנת קיימי. וקיימי תמן עד לתשקרוי בשטרם לזבוי. ואי לא זבוי ומנין דקיימא לתמשין סנין. ועבד זיה קב"ה עיבו וליפרק בקריבא דקריב ליה או בלחוס. וכמה פרוקי זמין קדשא בריך הוא לסהו בר נש: גופא קדמאה מאי תסא מניס. שלחמא דא שאילו קמי חבריא. אי תקיים הסוה גופא אי לאו. אי תימא דלא תקיים. וכי ייבדון עובדי ידיו דקב"ה. אי סוה חייבא סני ולא אחזי לתקיימא לא שילנא. דודאי אחזיבד ולא תקיים. אבל כמה אינון דתשדכו להאי עלמא ותתקנו. גופא קדמאה מאי תסא מניס. הסוה גופא לא אחזיבד. דהא קב"ה לא יאבד עובדי ידיו. וברין זמין למעבד מניסו. ואינון יסו גופין דתשדכו בלא רוחא [קא] וכד זמין קב"ה לחיאה מחיא חלין יתבנו ויקומין ארבעין יומין בלא רוחא. וקב"ה חס עליהו ומשדר עליהו רוחא דנשיב בנפחא דעדן ויקומון בקיומיהו. ויסון שמסין ללדיקא דתשקון בצוריימא. ואלין ימותון כמלקדמין. ולבשר יקיימון לון. וע"ד כתיב (ח) ושכח אני את המתים שכבר מתו. מקדמת דלא. וכד יקומון ינדעון למחריבון ידיעה דלא צריא כשאר בני נשא [קב] ואלין יסון שמסין דעמא קדישא — ובארח רוח דסתרא תתמר סקודא דא ליבס אשת אח. (ג) דאשת אח אימי ד'. ועם אה אימי אהרן [קג] ואם חס ושלוס לביס זלוי איבו למיימי אהרן על ד'. דאימי אחיהם בת זוגיה דאהרן [קד] עבד פרוה ועל סמ"ל אל אחר בלחנעיהו. ותתמר זיה (ג) ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו. דתסתלק קולא דאח ד מן אהרן. ובנין דא ויהי אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו. והשחתת זרע מונע מניס כמה ברכות ופרוה דיהודא. ובנין דא ויהי עד בכר יסודס רע בעיני ה' ויסיתהו ה'. ויהודא דאהרן עם ד צדיק איסו. ובועז בנין דתתקף על יצריה אקרי לדיק. והאי איבו בוע"ז. ב"ז ע"ז. תקף ביצריה —

(ד) ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וגו'. מצוה זו לחלוץ את יבמתו. הרי אמרו כי הואיל שאין כאן הרצון של זה או של זה. ואין מתוקנים לחיות בחביבות יש לחלוץ. וזו היא חליצת רוח המת מגוף הזה שהיה צריך להתנהג עמו כאח. ואותה ההתקשרות של אח עם אחיו ינתק ממנו. ורוח ההוא הולך נע ונד עד שימצא נואל. כמו שכתוב (ה) או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו וגו'. ואם לא ימצא קרוב והשיגה ידו ונגאל. כאורח ההולך ממקום למקום. או כעבד שהולך אסור באישים על צוארו. עד שימצא פדיון מאדונו על חטאתו. וי למי שלא הניח בן גואל אותו. ואם יש לו מליץ טוב שימליץ עליו לפני הקב"ה שירחם עליו. הקב"ה חס עליו נתן לו עונש ופודה אותו. אבל אינו נכנס לתוך המקדש. ומקום שתוקן להם סחוץ לגן העדן. ושם עומדים

(ד) ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו וגו'. פקודא דא לחלוץ את יבמתו. הא תתמר סחיל וליס רעוסא דהאי או דהאי. ולא תתקן בחביבות אית לחלוץ. והאי אימי חליצת רוחא מחאי גופא דעבי לאהיגא עמיה כחא. והסוה קסורא דלחוס עם אחוב תתיר מניה. והסוה רוחא אייל נע ונד עד דאשכח פרוקא. כמה דכתיב (ה) או דודו או בן דודו יגאלנו או משאר בשרו וגו'. וזו לא אשכח וסמינס ידו ונגאל. כאורח דהוייל מאחר לאחר. או כעבד דלויין אסיר בלשלת על לואריה. עד דאשכח פדיון מאדון דליס על חוביה. ווי למאן דלא אנה בן למפרק יסיה. וזו אית ליה סניגורא דקא ענין עליה קמיה דקב"ה למיחס עליה. קב"ה חס עליה יסבז ליה עשאה ופריק ליה. אבל לא חלז גו מקדשא. ואימר דתתקף לכו לבר מגנחא דעדן. ותמן קיימין

מראה מסומות (א) קהלת ד' (ב) דף רס: (ג) בבלשית ד' (ד) דף רפא. (ה) ויקרא כ"ה

זיו הזהר

[קא] כי הרוח שלהם נתגלגל בכר בגוף אחר: [קב] פי' שיהיו כשאר אנשים פשוטים שלא מתו עוד. משמע שאותן השאר שיעברו בתחיית המתים. הגוף עם גופש רוח וגשמה שלו שהיו בתחלה יחוד. הם ידעו את רבונם כבשרנה גדולה: [קג] א' כתר ח' היינו ח' הספירות חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד. ח' היינו מלכות. וזהו יהוד קודשא בריך הוא וישיבתיה: [קד] אלא באכונת ה' או באכונת המ':

קיימין ואודין ומשכמן לקב"ה. ומחמן לים מרחיק. וסהוא כהירו ועדונה ולדיקוא בננתא דערן מחמן מחמן ואכסיפו בעודין דילון. זכאין אינון לדיקוא בעלמא דין ובעלמא דלמי:

א) והיה כהניו ה' אלהיו וגו' תמחה את זכר עמלק וגו'. פקודה דא להכרית זרעו של עמלק. דהא קב"ה אומי דלא יחזיר על כרסיה עד דיוסול ניקמא מניה. פתח רעיה מהימנא ואמר. ודאי בגין דא סוו אזלי במדברא ועל ימא. ולא יעלון בארעא דישראל עד דיוסול ניקמא מניה דעמלק. עמלק מחו סוו לעילא. דהא חזינן דבלעס ובלק מחמון סוו נשמחין דלסון. ובגין דא סוו שגלון לישראל ימיר מכל אומה וליסן. וס"ד עמלק רשים בשמהון. ע"ס מן בלעס. ל"ק מן בלק. ודכר וניקבא אינון עמלקים [ק] ועליהו אהמר (ג) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. כדמיון שיש בישראל ארבעה פנים. יעקב ישראל רחל לאה. ישראל עם לאה. יעקב עם רחל. לבבל (ג) ופני נשר לארבעתם. כך יש ארבעה פנים לעמלק. קסם ונחש. עמל ואון. עמל נרשם בעמלק. והמן שהיה מצד של עמלק (ד) ישוב עמלו בראשו. וכל איופי עשו מעמלק היו. ולמעשה עמלק סמ"ל. עמל נחש און ומרמה. קס"ם. ק' מן עמלק ס"ם מן סמ"ל. המפתח לו לאדם לחטוא דהקב"ה. ועתיד הקדוש ברוך הוא להעבירם מן העולם. כמש"ב (ה) לא יוסף יבא כך עוד ערל וטמא. איזה ערל ואיזה טמא. אלא הכל אחד [ק] ערל וטמא. זה הוא שנתפתה בו והלכו אחריו אדם ואשתו. ונרמו מיתה לכל העולם עד הזמן ההוא שיעבירו הקב"ה מן העולם. וכמו שבנלות מצרים היה בא המלך להוציא ממצרים וגו' אני ה'. שבשבל כבוד השכינה בא אליה להקיימה לתת לה ידו ולוקוף אותה. אף כך עתיד הקב"ה לעשות כמותו בליל אדרום. שיבוא הוא להקים את השכינה ולנער אותה מעפר. וי למי שימצא שם לפניו בשעה שיאמר (ז) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך. מי הוא המלך והעם שיתצבו לפניו. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה בחר בהם מכל העמים עכ"ם. מפני שבכלם כתוב (ח) הבל המה מעשה העתותים בעת פקודתם יאבדו. בשעה שיבא הקב"ה לבער אותם מן העולם וישאר הוא בלבדו. ככתוב (ט) וגשנב ה' לבדו ביום ההוא. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

א) והיה כהניו ה' אלהיו וגו' תמחה את זכר עמלק וגו'. פקודה דא להכרית זרעו של עמלק. דהא קב"ה אומי דלא יחזיר על כרסיה עד דיוסול ניקמא מניה. פתח רעיה מהימנא ואמר. ודאי בגין דא סוו אזלי במדברא ועל ימא. ולא יעלון בארעא דישראל עד דיוסול ניקמא מניה דעמלק. עמלק מחו סוו לעילא. דהא חזינן דבלעס ובלק מחמון סוו נשמחין דלסון. ובגין דא סוו שגלון לישראל ימיר מכל אומה וליסן. וס"ד עמלק רשים בשמהון. ע"ס מן בלעס. ל"ק מן בלק. ודכר וניקבא אינון עמלקים [ק] ועליהו אהמר (ג) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. כדמיון שיש בישראל ארבעה פנים. יעקב ישראל רחל לאה. ישראל עם לאה. יעקב עם רחל. לבבל (ג) ופני נשר לארבעתם. הכי אית ארבע אפנין לעמלק. קסם ונחש. עמל ואון. עמל נרשם בעמלק. והמן דהוא מסערא דעמלק (ד) ישוב עמלו בראשו. וכל איופי עשו מעמלק היו. ולעילא עמלק סמ"ל. עמל נחש און ומרמה. קס"ם. ק' מן עמלק ס"ם מן סמ"ל. דמפתי ליה לבר נס למחסי לקודשא ברוך הוא. וזמין קב"ה לאעברא לון מעלמא. כד"א (ה) לא יוסף יבא כך עוד ערל וטמא. איזה ערל ומחן טמא. אלא כלא חד [ק] ערל וטמא. דא הוא דאפתחא ביה ואויל אפתחיה אדם ואנתחיה. וגרמיו מוחא לכל עלמא עד היום זמנא דיעבר לים קב"ה מעלמא. וכמה דבגלותא דמלכיה מלכא סוו אחי לאפקא למטרותיה דהוה פמן. כד"א (ו) ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה'. דבגין יקרא דמטרותיה אחי לנבס לאקמא לה למיבס לה ידא ולוקמא לה. אוף הכי זמין קב"ה למעבר בסוף גלותא דהרוס. דיימי איהו לאקמא למטרותיה ולנערה לה מעפרא. ווי למחן דיערע פמן קמיה בשעתא דיימא (ז) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך. מחן הוא מלכא ועמא דיקוס קמיה. וזכא חילקסין דישראל דקב"ה אחרעי סוו מכל עמין טבו"ם. בגין דכלכו כתיב (ח) הבל המה מעשה העתותים בעת פקודתם יאבדו. בשעתא דקב"ה זמין לבערה לון מן עלמא ויסתאר סוו בלמודיו. כד"א (ט) וגשנב ה' לבדו ביום ההוא. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

מראה מקומות (א) דף רמא: (ב) במדבר כ"ג (ג) יחזקאל א' (ד) תהיה ז' (ה) יפתי כ"ב (ו) שפות י"ב (ז) יפתי כ"ב (ח) יפתי ז' (ט) יפתי כ"ב

זיו הזר

[קס] פי' שזה לעומת זה עשה אלהים. וכן יש בצד הטומאה זכר ונקבה סמ"ל ולידית. ושם שורש עמלק: [ק] הנה שערל חיינו נ' וטמא חיינו מ'. מכל מקום הכל אחד אלה כאלה שנו אחרי צד הטומאה. ואלה כאלה ינערו מארץ הקדושה כשתחיה מתיית עמלק מן השמים. ואז יתקיים הכתוב וגשנב ה' לבדו ביום ההוא:

ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם.
 (א) פתח רבי יהודה בענין התורה ואמר (ב) עץ חיים היא למחויקים בה ותימכיה מאושר. עץ חיים. זו התורה שהיא עץ עליון גדול וחזק. תורה. מפני מה נקראת תורה. מפני שמורה ומגלה כמה שהיה נסתר שלא היה גורע. חיים. שכל החיים שלמעלה בה נכללו וממנה יוצאים. למחויקים בה. לאותן הדבקים בה. שכל מי שנדבק בתורה נדבק בכל נדבק למעלה ולמטה. ותומכיה מאושר. מי מי תומכיה. אלו אותם שמטילים מטון לכיסם של תלמידי חכמים כמו שביארנו [א] ותומכיה זוכים שנביאי אמת יצאו מהם. מאושר. אל תקרי מאושר אלא מראשו [ב] אותן התומכים לתורה מראשו ועד סופו [ג] מראשו. זה ראשית הכל שנקרא ראש. שכתוב מעולם נסכתי מראש. וראש זו חכמה שהיא צדדים [ד] לכל הגוף. והגוף נתפשט עמו עד סוף הששה צדדים [ה] ותומכיה. כמש"כ (ד) שקויו עמודי שש. שאותן המטילים מטון לכיסם של תלמידי חכמים הם תומכים לתורה מן הראש עד סוף הגוף. וכל האמונה בו תלויה. והוא נתמך וזוכה לבעים הראויים להיות נביאי אמת [ו]:

(ה) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך וגו'.
 ר' יוסי ואמר. מה זה הגדתי היום לה' אלהיך. לה' אלהינו צריך לומר. אמר לו ר' יצמען וכי פסוק זה בלבדו הוא. הלא כתוב (ו) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו' (ז) אשר ה' אלהיך נתן לך. (ח) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא. והרבה כמו כן. אלא כך למדנו. כש הדר בארץ ישראל דומה כמו שיש לו אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מה המעם. לפי שזרע הקודש לארץ הקדושה עולה. והשכינה במקומה יושבת. וזה בזה תולה. ומשה לא אמר אלהיך אלא לאותן שהיו עתידים ליכנס לארץ הקדושה ולקבל פני השכינה. ומה שלא אמר אלהינו. לפי שהרי משה לא זכה ליכנס לארץ. ומפני זה אלהיך ודאי בכל מקום. לפי שרק הם היו עתידים ליכנס שמה. אמר לו ודאי כך הוא. אבל כאן כתוב ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך. והרי הם בארץ נמצאים. ומפני מה אלהיך ולא אלהינו. אלא שהם צריכים להראות ולהודות שבבעבור חסד העליון זוכים לכל זה. ששוכנים בארץ. ונכנסים לארץ החייה [ו] ועשה עמם כל איתן המובת. ובשביל זה היו אומרים דברים האלה להכהן. שנאמר הגדתי היום לה' אלהיך. לפי שהכהן בא מצד החסד:

(ט) וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה. א"ר אבא בוא וראה מה כתוב

מראה מקומות (א) מוצע: נג (ב) משלי ג' (ג) שם ח' (ד) שם ט' (ה) יתרו פט: (ו) דברים ת' (ז) שם י' (ח) שם ט' (ט) וישלח קס.

זיו הזהר

ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם.
 (א) פתח רבי יהודה בענין התורה ואמר (ב) עץ חיים היא למחויקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים. זה ראשית האילנות עלאה רבא ותקוף. תורה. אמאי אקרי תורה. בנין דאורי וגלי במאי דהוה סמיס דלח אמידע. חיים. דכל חיים דלעילא בה אפכלילו ומנה כפקין. למחויקים בה. לאינון דאחדין בה. דמאן דאחיד בצורייסתא אחיד בכלא. אחיד לעילא ותתא. ומימכיה מאושר. מאן תומכיה. אלן אינון דמשילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים כמה דלוקומיס [א] ותומכיה זכי לנביאי מהימני דיפקין מיניה. מאושר. אל תקרי מאושר אלא מראשו [ב] אינון דתמכין לאורייתא מראשו ועד סופו [ג] מראשו. דא רישא דכלא דאקרי ראש. דכתיב (ד) מעולם נסכתי מראש. וראש דא חכמה דלחיי רישא לכל גופא. וגיפא אחפשט ביה עד סיומא דגית ספרין [ה] ותומכיה. כד"ה (ד) שקויו עמודי שש. דאינון דמשילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים אינון תמכין לאורייתא מראש עד סיומא דגופא. וכל מהימנותא ביה תליא. ואתמך וזכי לבנין דיתמחון לנביאי מהימני [ו]:

(ה) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך וגו'.
 ר' יוסי ואמר. מאי הוא הגדתי היום לה' אלהיך. לה' אלהינו מצעני ליה. אמר לה' ר' יצמען וכי האי בלחודו הוא. והא כתיב (ו) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו' (ז) אשר ה' אלהיך נתן לך. (ח) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא. וכלהו הכי. אלא הכי פנינו. כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מאי פעמא. משום דזרעא קדישא לארעא קדישא סלקא. ושיכינתא באתרעא יתבא. והאי באתי תליא. ומשה לא אקמר אלהיך אלא לאינון דהוו זמינין למיעל לארעא קדישא ולקבלא אפי שכינתא. ומאי דלח אמר אלהינו. משום דהא משה לא זכה למיעל לארעא. ובנינו כך אלהיך ודאי בכל אתר. מכוס דאינון היו זמינין למיעל תמן. אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך. והא אינון בארעא שריין. מאי פעמא אלהיך ולא אלהינו. אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאש דבנינו חסד עלאה זכאן לכל האי. ושריין בארעא. ועאלן להסיא ארעא [ו] ועבד עמחון כל אינון פבאן. ובנינו כך סוו אמרי מלין אלן לכסן. דכתיב הגדתי היום לה' אלהיך. משום דכסא אחי מספרא דחסד:

(ט) וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה. א"ר אבא תא חזי מאי כתיב

מראה מקומות (א) מוצע: נג (ב) משלי ג' (ג) שם ח' (ד) שם ט' (ה) יתרו פט: (ו) דברים ת' (ז) שם י' (ח) שם ט' (ט) וישלח קס.

זיו הזהר

פרשת תבוא [א] שוה חשוב בהקרבת ביכורים. כתובות (קח): כל תמיא דזון לת"ח כאליו מקריב ביכורים: [ב] משוא ליה שחיל"ל מאושרים. לך דורש הרמו מראשו' שהאותיות שוות: [ג] מ' שאותן התומכים לת"ח הם עוזרים לו מראשו ועד סופו. מראשו. היינו ברוחניות שע"י הרחבת הדעת מן הני דברים נאים כראיתא ביש' מתכבד בחכמת התורה. וסופו. היינו בנפשיות של עמו: [ד] היינו ו' ספירות חיות נה"י שמשלים בדרך משל לגוף כירוע. וכת תמות נפשע בכל הגוף ונתון בו כת להתפשט ולהתקיים ככמה אומנים: [ה] כמאמר חז"ל מאן דרוחם רבנן וזכה לכנין רבנן: [ו] היינו ארץ העליונה קדושת מרת המלכות:

כתוב בלבן א) ויבא אליהם אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך מן הדבר עם יעקב מטוב עד רע. מן הדבר. מן תעשה ליעקב רעה צריך לומר. אלא לבן לא רדף אחר יעקב בכח אנשים להתגר עמו מלחמה, שהרי כמו ש'ל יעקב ובניו היה גדול מטוב. אלא שבושק להרגו בפניו ולעקור הכל. וש"כ ארמי אבד אביו. ולפיכך כתוב מן הדבר. ולא כתוב מן תעשה. ונאמר יש לאל ידי לעשות עמכם רעה. ומניין היה יודע שיכולת היתה בידו. אלא כמו שנאמר אלהי אביכם. אמש אמר אלי וגו'. וזו היא העדות שצוה הקב"ה להעיד. שנאמר וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אביו וגו'. וענית. כמו שנאמר לא תענה ברעך. (ג) ענה באחיז:

כתוב בלבן א) ויבא אליהם אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך מן הדבר עם יעקב מטוב עד רע. מן הדבר. מן תעשה ליעקב רעה מצעי ליה. אלא לבן לא רדף אחריו דיעקב בחילה דגוברין לאגחא בים קרבא. דהא חילא דיעקב ובניו רב מניה. אלא למקטליה בנפשיה ולשליחא כלא. סה"ד ארמי אבד אביו. ובניו כך מן הדבר. ולא כתיב מן תעשה. וכתיב יש לאל ידי לעשות עמכם רעה. ומניין הוה יודע דיכולת הוה בידים. אלא כמה דלתמר אלהי אביכם דאמש אמר אלי וגו'. ודא סוף סדוהא דפקדי קב"ה לאסהדא. דכתיב וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אביו וגו'. וענית. כמה דאח אחר לא תענה ברעך. (ג) ענה באחיז:

ונצעק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קלנו וגו'. (ג) רבי חזקיה פתח ואמר (ד) שמעה ה' צדק וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה. שכל זמן שכנסת ישראל תבא לפני הקב"ה נורמן הקב"ה לעומתה. וש"כ שמעה ה' צדיק הקשיבה רתני האוינה תפלתי בלא שפתי מרמה. מהו בלא שפתי מרמה. אלא כך לסדנו כל דבור ודבור של תפלה שמוציא האדם מפיו עולה למעלה. ובוקע רקיעים ועולה למקום שיכולה לעלות. ושם נבחן אותו הדבור אם הוא כראוי או לא. אם הוא דבור כראוי מעלים אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו. ואם לא דוחים אותה החוצה. ונתעורר מן אותו הדבור רוח אחר:

ונצעק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קלנו וגו'. (ג) רבי חזקיה פתח ואמר (ד) שמעה ה' צדק וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה. דככל זמנא דכנסת ישראל אחת לקמייה דקב"ה אודמן קב"ה לקבלה. סה"ד שמעה ה' ל"ק הקשיבה רתני האוינה תפלתי בלא שפתי מרמה. מהו בלא שפתי מרמה. אלא הוה סייגין כל מלה ומלה דלוחא דלפיק בר כס ממויני סלקא לטילא. ובקעא רקיעין ועאלת לאתר דעאלת. ותמן אסתבנת סייגין מלה אי סוף מלה דכשרא אי לא. אי איהי מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רשותא. ואי לאו סאמין לה לבר. ותתער כהסיא מלה רוחא אחרא:

(ה) פתח רבי שמעון ואמר (ו) שמעה תפלתי ה' ושועתי האוינה אל דמעתי אל תחרש. מפני מה שמעה ולא שמע. במקום אחד כתוב שמע ה' וחגני. ובמקום אחר כתוב שמעה. אלא בכל מקום שנוכח לפעמים שמע הוא למדרגה של בחינת זכר. ושמעה הוא למדרגה של בחי' נקבת. שמעה. כמש"כ (ז) שמעה ה' צדיק וגו'. שמע. כמש"כ (ח) שמע ה' וחגני. שמע בני מוסר אביך. (ט) הסכת ושמע ישראל. וכאן שמעה תפלתי ה'. לפי שזאת היא המדרגה שמקבלה כל תפלות העולם (י) והנה למדנו שעושה מהן עשרה ותשים אותו בראש צדיקי חי העולמים. שכתוב (י) ברכות לראש צדיק. ועל כן שמעה תפלתי ה' ושועתי האוינה אל דמעתי אל תחרש. כאן נזכר ג' מדרגות. תפלה. שועה. דמענה. שמעה תפלתי ה'. זו התפלה אשר בלחש. ושועתי האוינה. זו תפלה שמרים האדם קולו בצרתו. כמש"כ ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. ומהו שועתם. היינו מה שכתפלתו מרים האדם קולו וגושיה עיניו למעלה. כמש"כ (יא) ושוע אל הדר. וזאת התפלה הפצה שערים ותכפה אותם להכניס תפלתו. אל דמעתי אל תחרש. וזאת התפלה נכנסת לפני המלך ואין שער שיקום בפניה. ולעולם לא חזרו דמעות ריקם: (יג) רבי יוסי פתח ואמר (יג) תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו. מקרא זה נתכאר בכמה מקומות. אלא דוד המלך אמר זה כאשר הסתכל והבין עניני העני. ונסתכל בזה כאשר הלך וברח מלפני חותנו או אמר זה. תפלה לעני. וזאת היא התפלה שמבקש העני לפני

(ה) פתח רבי שמעון ואמר. (ו) שמעה תפלתי ה' ושועתי האוינה אל דמעתי אל תחרש. מאי קעמא שמעה ולא שמע. באתר חד כתיב שמע ה' וחגני. ובאתר אחרא כתיב שמעה. אלא בכל אהר לזמין שמע לדבורא. ולזמין שמעס למוקבא. שמעה. כד"ר (ז) שמעה ה' לדיק וגו'. שמע. כד"ר (ח) שמע ה' וחגני. שמע בני מוסר אביך. (ט) הסכת ושמע ישראל. והכא שמעה תפלתי ה'. בגין דהאי איהי דרגא דמקבלה כל ללוטין דעלמא (י) והא תנין דעבדא מנייהו עשרה וסוי לה ברישא דלדיק חי העולמים. דכתיב (י) ברכות לראש לדיק. ועל דא שמעה תפלתי ה' ושועתי האוינה אל דמעתי אל תחרש. הכא פתח דגין. תפלה. שועה. דמענה. שמעה תפלתי ה'. דא ללוטא די בלחש. ושועתי האוינה. דא ללוטא דלגריס ב"ר קליה בעקתיה. כד"ר ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. ומהו שועתם. אלא דבללוטיה אריס קליה וחקף עיניו לטילא. כד"ר (יא) ושוע אל הדר. וללוטא דא מתבר רעין ודחיק לון לאעלה ללוטיה. אל דמעתי אל תחרש. דא אעיל קמי מלכא וליה תרעא דקאים קמיה. ולעולם לא אסדרו דמעין דדיקתיה: (יג) רבי יוסי פתח ואמר (יג) תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו. האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אלא דוד המלך אחר דא כד אסתכל ומחא במלי דמסכנא. ואסתכל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי אחר דא. תפלה לעני. דא סוף ללוטא דכעני מסכנא קמי

מראה מקומות א) כהנאית ג' א) דברים י"ט ג) מנצח נב. ד) תלים י"ז ה) חיי קבל. ו) תלים ל"ט ז) יס"א ח) סס"א ט) דברים כ"א י) משלי י' יא) יסעי"ב כ"ב יג) וישלח קפת: יד) תלים ק"ב

לפני הקב"ה. וזאת התפלה שמתקדמת לכל התפלות שבעולם. כתוב כאן תפלה לעני. וכתוב שם התפלה למשה איש האלהים. מה בין זו לזו. אלא זו התפלה של יד. וזו תפלה של ראש. ואין להפריד בין זאת התפלה לעני ובין תפלה למשה איש האלהים [ה] ושניהן שקולות כאחת. ועל כן תפלה לעני מוקדמת לפני הקב"ה מכר התפלות שבעולם. לפי שכתוב ה' כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. בוא וראה תפלה לעני זו תפלה של יד. שהעני רבוק בעניו. כזה שאין לו מעצמו כלום. דבר אחר תפלה זה משה [ג] לעני זה דוד. כי יעקב. כאשר נתכסת הלבנה ונסתתר השמש ממנה. ולפני ה' ישפך שיחו. כשכיל להתחבר עם השמש [י] בוא וראה תפלה כל האנשים היא תפלה. אבל תפלת העני היא תפלה העומדת לפני הקדוש ברוך הוא. מפורצת שערים ופתחים ונכנסת להתקבל לפניו. וש"כ והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני. וכתוב שמוע אשמע צעקהו. ולפני ה' ישפך שיחו. כזה שמתרעם על דינו של הקדוש ברוך הוא:

(ג) רבי יהודה פתח ואמר (ג) אל תראי תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתך נאם ה' וגו'. בוא וראה כל עמים עובדים שבעולם נתנם הקב"ה למטונים ושרים ידועים. כמו שנתבאר. וכלם הולכים אחרי אלהיהם. כמו שכתוב (ד) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו. וכלם שופכי דמים ומתגדרי מלחמה. גוזלים מרצחים ומנאפים. ומתאחרים בכמה מעשים הרע. ומתגברים בכחותם להרע לישראל. וישראל אין להם נבורה וכן לנצח אותם אלא בניהם. בתולעת זו שאין לה נבורה וכן אלא בפיה. וכפיה משברת הכל. ועל כן נקראים ישראל תולעת. ועוד אל תראי תולעת יעקב. מה תולעת אין בריה בעולם כמו תולעת המשי המקנת בעץ אדום. שממנה יוצאים כל בגדי כבוד ופרטירי המלכים. אח"כ מוריע זרע ומת. ולאחר שהוריע מתגדל במקום מאותו הזרע שנשאר ממנו. והנה הוא שוב כחיים. כך ישראל הם בתולעת הזאת. שאע"פ שמתים חזורים ומתקיימים בעולם. והרי נאמר (ה) הנה כחמר ביד היוצר כן אתם בידו בית ישראל. מה כחמר. אלא זה הוא חמר של זכויות ההיא. שאע"פ שנשבר נתתקן ויש לו תקנה במקום. מתי ישראל. זה עץ החיים. שבשבי"ג שישאל הם נדבקים בעץ החיים לפיכך יהיה להם חיים. ויקומו מן העפר ויתקיימו בעולם. ויהיו עם אחר לעבוד את הקב"ה. כמש"כ (ו) לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחר:

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל וגו'. (ז) פתח רבי חייל ואמר (ח) הרעיפו שמים ממעל ושחקים יולו צדק תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה הצמיח יחד וגו'. מקרא זה סוד של חכמה הוא שלמדתי במגורה הקדושה. הרעיפו שמים ממעל. מהו הרעיפו. כמש"כ יערף במטר לקחי. ועל צד המטר שהוא מוון של הכל נאמר. ועל כן עיני כל העולם

מראה מקומות (א) חלים כ"ג (ב) ויחל קפו: (ג) יע"י מ"א (ד) מיכה ד' (ה) יע"י י"ח (ו) לפני' ג' (ז) ויקרא כ"ט (ח) יע"י מ"ט

קחי קב"ה. וזה ללואה דלקדומה לכל ללואהו דעלמא. כתוב הכא תפלה לעני. וכתוב שם תפלה למשה איש האלהים. מהו בין האלו ללואהו. הלא דא תפלה של יד. וזה תפלה של ראש. ולית לאפרשא בין האלו תפלה לעני ובין תפלה למשה איש האלהים [ח] ומרוביהו שקילין כחד. ועל דא ללואה דעני לקדומה קמי קב"ה מכל ללואהו דעלמא. בגין דכתוב ה' כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. מה חזי תפלה לעני דא תפלה של יד. דעני אהדבק במסכתותיה. כמאן דליק ליה מנרמיה כלום. דבר אחר תפלה דא משה [ט] לעני דא דוד. כי יעקב. כד אמכסיה סיהרה ואתכסי שמא מינס. ולפני ה' ישפך שיחו. בגין לאתחברא בכדי שמא [י] מה חזי ללואה דכל בני נשא ללואה. וללואה דמסכנא איבי ללואה דקיימא קמי דקדוש ברוך הוא. ומברת הרעין ופתחין ועאלת לאתקבלא קמי. ה"ד והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני. וכתוב שמוע אשמע צעקהו. ולפני ה' ישפך שיחו. כמאן דמתרעם על דינו דקדוש ברוך הוא:

(ג) רבי יהודה פתח ואמר (ג) אל תראי תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתך נאם ה' וגו'. מה חזי כל עמין עובדים דעלמא קב"ה יסב לון לממין שלטנין ידיעין. כמה דאתמר. וכלהו אזלי בחר תלואהו. כנה דכתוב (ד) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו. וכלהו חושדין דמין ומניחין קרבא. גולין וקסמין ומלאפין. ואתגברין בכמה עובדין לביש. ואתתקפו בשליטון ללואהו לישראל. וישראל לית לון תוקפא וחילא ללואהו לון בר בשואהו. כמולעתא דא דליק לה תוקפא וחילא אלא בשומא. ובשומא מתבר כלל. ועל דא חקרין ישראל תולעת. מו אל תראי תולעת יעקב. מה תולעת לית בריה דעלמא כהאי תולעת דמשי דסיסרא. דמינה דעין כל לבוסי יקר סיסרי דמלכין. לבתר זרע זרעין ומית. ולבתר מהסוה זרעא דלשהחל מניה אתקיים כמלקדמין. וזה איבו דקיומא. כך ישראל אינו כהאי תולעת. דלע"ג דמחין יסדרון ויתקיימו בעלמא. וזה אתמר (ה) סנה כחמר ביד היוצר כן אתם בידו בית ישראל. מהו כחמר. אלא דא הוא חמר דהסוה זכוכים. דלע"ג דלשתר אתקין ואית ליה חקסא כמלקדמין. מתי ישראל. דא צליגא דחיי. דבגין דישראל אינו אהדבקו בצליגא דחיי בגין כך יהא חיינו לטון. ויקומו מעפרא ויתקיימו בעלמא. ויחון לעם חד למפלה ליה לקב"ה. כ"א (ו) לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחר:

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל וגו'. (ז) פתח רבי חייל ואמר (ח) הרעיפו שמים ממעל ושחקים יולו צדק תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה הצמיח יחד וגו'. מהו הרעיפו שמים ממעל. מהו הרעיפו. כמש"כ יערף במטר לקחי. ועל צד המטר שהוא מוון של הכל נאמר. ועל כן עיני כל העולם

מראה מקומות (א) חלים כ"ג (ב) ויחל קפו: (ג) יע"י מ"א (ד) מיכה ד' (ה) יע"י י"ח (ו) לפני' ג' (ז) ויקרא כ"ט (ח) יע"י מ"ט

זו הזהר

[ח] תפלה לעני וכן תפלה של יד מרבו על מרת תולכות דלית לה מנרמיה כלום. תפלה למשה וכן תפלה של ראש מרבו על התפארת. איש האלהים היינו בעלה דמטרוניא שנקראת אלהים: [ט] משה היינו תפארת שמש. דוד היינו מלכות לבנה: [י] פי' להודו תפארת עם מלכות. היינו יחוד קב"ה ושכינתיה;

העולם מצפות להקב"ה על מיונות. לפי שהוא נותן מון
 ככל וון ככל. כמש"כ עיני כל ארץ ישברו וגו'. ואפשר
 תאמר שבמקום זה שנקרא שמים תולה הדבר [א] הרי
 הרי למדנו שאין הדבר תולה בוכות. וכות הרי נתבאר
 דהיינו צדקה. כי תרגום של צדקה זכותא. וכות שמים
 ענין אחר הוא. וכאן הרעיון שמים ממעל כתוב. ממעל
 ודאי [יג] מן הקרמון הקדוש זה בא. ולא במקום שהוא
 שנקרא שמים ונקרא זכות. אלא ממעל דוקא. ושחקים
 יולו צדק. שכאשר שמים מקבל השפע ממעל. במקום
 עליון שהוא השורה עליו. או שחקים יולו צדק. אויה
 שחקים. זה מקום שמוחנים מן לצדיקים. ואויה הם. נצח
 הודו. שהם בודאי מוחנים מן לצדיקים. למי. למקום
 ההוא שנקרא צדיק [יג] שהרי הם מוחנים את המן
 ההוא הבא ממעלה. וכל השוב ההוא נבקש בה ליתן
 אותו להמדרגה שנקרא צדיק. בשביל שתתברך צדק
 מאותו השפע שבהם [יד] וע"כ מוחנים מן לצדיקים.
 אויו צדיקים. זה צדיק וצדק יוס"ף ורח"ל. שכאשר
 מודונים יחד נקראים צדיקים. ואלו מוחנים מן לצדיקים
 בודאי. וע"כ ושחקים יולו צדק. ואז תפתח ארץ ויפרו
 ישע. בני העולם. וצדקה תצמיח יחד. שכל רחמים וכל
 רב טוב של העולם ומונות האנשים נמצאים בעולם.
 ואז שמה על שמה תנוסות וכל העולמות מתברכים.
 א"ר אחא אלמלי לא באתי אלא לשמוע דבר זה די לי:

עלמא מלמא לקב"ה למוני. בנין דליהו יסיב מוונא
 לכלל וון לכל. כד"א עיני כל ארץ ישברו וגו'. ואי
 תימא דבאתר דא דלקרי שמים קליא מלמא [יא] הרי
 הא תנין ללא בוכותא קליא מילתא. וכותא הא אוקמוס
 דליהו לזקא. דמרגוס לזקא זכותא. וכותא ושמים
 חד מלכ הוא. והכא הרעיון שמים ממעל כתיב. ממעל
 ודאי [יג] מעתיקא קדישא קא אחיא. ולא מהסווא חמר
 דלקרי שמים ולקרי זכותא. אלא ממעל דייקא. ושחקים
 יולו לזק. דכד שמי"א נסיל ליה ממעל. מהסווא
 חמר עלאה דשאר עולו. כדון שחקים יולו לזק. מאן
 שחקים. חמר דמחנין מנא ללדיקא. ומאן ניכסו. נלח
 וסוד. דלינון ודאי שחנין מנא ללדיקא. למאן. להסווא
 חמר דלקרי לדיק [יג] דהא אינון שחנין לה להסווא
 מנא דלתיא מלעילא. וכל הסווא טיבו מתכניס בניוויסו למיב
 ליה לדרגא דלדיק. בנין דמתברכא לדיק
 מהסווא טיבו דילסון [יד] וע"ד שחנין מנא ללדיקא.
 מאן לדיקא. דא לדיק וד"ק יוס"ף ורח"ל. דכד
 מודונון כהלא לדיקס חקרון. ואליו שחנין מנא ללדיקא
 ודאי. וע"ד ושחקים יולו לזק. וכדון תפתח ארץ ויפרו
 ישע. בני עלמא. ולזקא תצמיח יחד. דכל רחמי וכל
 טיבו בניאו דעלמא ומוניסו דכני כהא משתכחי בעלמא.
 וכדון חדוסי על חדוסי אחוסא וכל עלמין מתברכאן.
 חמר רבי אחא אלמלא לא אחינא אלא למשמע דא די:

את ה' האמרת היום וגו'. וה' האמירך היום להיות
 לו לעם סגלה וגו'. [א] פתח רבי יהודה ואמר
 (ב) אל תזכר לנו עונות הראשונים מהר יקדמונו רחמך
 כי דלנון סאר. כוא וראה הקב"ה באהבת ישראל אוהב
 אותם שהם גורלו ונחלתו. ואין מסתכל אחר בדינם
 רק הוא בלבדו. וכיון שהוא מסתכל בדינם נתמלא
 עליהם רחמים. לפי שהוא כאב המרחם על בניו. כמש"כ
 (ג) כרחם אב על בניו רחם ה' על יראיו. וכאשר מוצא
 בהם עבירות מעבירן ראשון ראשון. עד שמעביר את
 כלן מלפניו. וכיון שמעבירן מלפניו לא נשאר עליהם
 עונות ליתן ממשיכה לצד אחר של הרין עליהם. ואם
 באים לחמוא לפניו כבתחלה. אותן עונות הראשונים
 שהעביר מלפניו שוב מחשב עליהם. וע"כ כתוב אל
 תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמך וגו'. שאם
 רחמך לא יקדמונו על ישראל לא יוכלו להתקיים בעולם.
 לפי שהרבה הם שריו הרין הקשה שריו עונשין וכסה
 מקסרינים הקמים על ישראל למעלה. ואלמלי שמקדים
 הקב"ה רחמים על ישראל פרום שמשגיח בדינם לא היו
 יכולים להתקיים בעולם. וע"כ מהר יקדמונו רחמך כי
 דלנון סאר. דלות סמעשים טובים. דלות סמעשים ישרים.
 כוא וראה אלמלי יסגלו ישראל מעשים ישרים לפני
 הקב"ה לא יתקיימו עמים עכ"ם בעולם. אבל ישראל
 הם גורמים לשאר עמים עכ"ם ליקוף ראשיהם בעולם.
 שאלמלי ישראל לא יהיו חוסאים לפני הקב"ה. שאר
 עמים עכ"ם יכנעו לפניהם. וכוא וראה אלמלא שהמשיכו
 ישראל

את ה' האמרת היום וגו'. וה' האמירך היום להיות
 לו לעם סגלה וגו'. [א] פתח רבי יהודה ואמר
 (ב) אל תזכר לנו עונות הראשונים מהר יקדמונו רחמך
 כי דלנון סאר. תא חוי קב"ה ברחימותא דישאל רחם
 לון לזינון ערביס ואחסמיה. ולא מסתכל אחרא דדיניסו
 בר איסו בלחודיס. וכיון דליהו מסתכל דניייהו אחמלי
 עלייסו רחמין. בנין דליהו כאב דרחם על בניו. כד"א
 (ג) כרחם אב על בניו רחם ה' על יראיו. וכד אשפתה
 לון חובין מעבר לון ראשון ראשון. עד דאטער לון
 לכלסו מקמיס. וכיון דאטער לון מקמיס לא אשחר עלייסו
 חובין למיבט שלטנו לספרא אחרא דדינא עלייסו. ואי
 אסינ למיבט קמיס כבקדמיתא. אינון חובין קדמלי
 דאטער מקמיס חסיב עלייסו. וע"ד כתיב אל
 תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמך וגו'. דאי
 רחמך לא יקדמו עלייסו דישאל לא יכלין לקיימא בעלמא.
 בנין דכסה אינון חארי דדינא קמיא חארי מריסין וכסה
 דלמורין דקיימו עלייסו דישאל לפילא. ואלמלי דלקיס
 קב"ה רחמים עלייסו דישאל עד לא ישגה דדיניסון. לא
 יכלין לקיימא בעלמא. וע"ד מהר יקדמונו רחמך כי
 דלנון סאר. דלותא דעובדין טיבו. דלותא דעובדין דכסרן.
 תא חוי אלמלי יסגלון ישראל עובדי דכסרן קמי
 קב"ה לא קיימון עמין עכ"ם בעלמא. אבל ישראל
 אינון גרמין לשאר עמין עכ"ם לזקא רישייסו בעלמא.
 דאלמלי ישראל לא יסון חסאן קמי קב"ה. שאר
 עמין עכ"ם אחספין קמייסו. ותא חוי אלמלא דלחסיכו
 ישראל

מראה מקומות א ויחי רכט : ט תליס פ"ט ג טס ק"ז

זיו הזהר

[א] בתפארת : [יג] פ"י ממדרגה הנכוח שממעל לתפארת שהוא ג"כ כתיב וכו' משניע. והיינו חכמה עתיקא קדישא שנקרא קודש. וכוה
 יובן השקפה ממעון קדשך. חכמה. מן השמים. תפארת. וברך וגו' : [ג] למדת חיסוד : [ד] צדיק זו מרת המלכות. יוסף ורחל
 היינו יסוד ומלכות :

ישראל כמעשיהם הרעים לצד המוטאה בארץ הקדושה. הרי נתבאר שלא היו יכולים שאר עמים עכרים לשלום בארץ הקדושה. ולא נלו ישראל מעל ארץ הקדושה. ועל זה כתוב כי דלונו מאר. שאין לנו מעשים ישרים כראוי. ולפיכך סתר יקדמונו רחמים:

וּלְתַתֵּךְ עֲלוּן עַל כֹּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה וְגו'. (א) פתח רבי חייא ואמר (ג) ברכו ה' מלאכיו נבזרי כח עושי דברו וכו'. וזכאים הם ישראל מכל שאר אומות העולם. שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים. ועשה אותם חלקו ונחלתו. ועל כן נתן להם התורה הקדושה. לפי שכלם היו ברצון אחר על הר סיני והקדימו עשה לשמיעה. כיון שהקדימו עשה לשמיעה קרא הקב"ה לפמליא שלו ואמר להם. עד כאן אתם היתם יתירים לפני בעולם. מכאן ולהלאה הנה בני אשר בארץ חברים עמכם בכל. ואין לכם רשות לקרש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ. וכלכם יהיו חברים יחד לקרש את שמי. כשביל שהקדימו עשה לשמיעה כמו שמלאכים העליונים עושים ברקיע. שכתוב ברכו ה' מלאכיו נבזרי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בתחלה ואח"כ לשמוע. דבר אחר ברכו ה' מלאכיו. אלו הם הצדיקים אשר בארץ. שהם חשובים לפני הקב"ה כמלאכים העליונים שברקיע. לפי שהם נבזרי כח שמתגברים על יצורם כנבזרי חוק שמתגבר על שונאו. לשמוע בקול דברו. שזוכים בכל יום לשמוע קול מלמעלה בשעה שנצרכים. ועתה מי יוכל לעמוד בפניהם שהם קדושים עליונים. השנחת הקב"ה עליהם בכל יום. וע"ז כתוב (ג) אשרי אדם עז לו כן וכו'.

(ד) וּזְבַחַת שְׁמִימִים וְאֵכַלְתָּ שֶׁם וְשַׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. רבי אלעזר פתח (ה) שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה וכו'. כמה חבובה התורה לפני הקב"ה. שהרי בכל מקום שדברי התורה נשמעים. הקב"ה וכו' חיילותיו כלם סואניים לקולו. והקב"ה בא לדור עמו. ושי"כ בכל המקום אשר אוכיר את שמי אבוא אידך וברכתך. ולא עוד אלא שמשאניו נופלים לפניו. וזה נתבאר. כוא וראה מצות התורה עליונים הם למעלה. כשבא האדם ועושה מצוה אחת. וזאת המצוה עומדת לפני הקב"ה ונתעטרה לפניו. ואומרת פלוני עשה אותי וכן פלוני אני. לפי שזה האדם עורר אותה למעלה. כדמיון שהוא עורר אותה למטה כמו כן נתעורר למעלה. ועושה שלום למעלה ולמטה. כמש"כ (ו) או יחוק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי למעלה. שלום יעשה לי למטה. אשרי חלקו של אדם ההוא שעושה מצות התורה. שמחו את ירושלים וכו'. לפי ששמחה לא נמצאת אלא בזמן שעמדו ישראל בארץ הקדושה. כי שם נתחברה השכינה בהקב"ה. ואז היא שמחת כלם. שמחת העליונים והתחתונים. ובזמן שישראל אין נמצאים בארץ הקדושה אמר לו לאדם לשמוח ולהראות שמחה. שכתוב שמחו את ירושלים וגילו בה וכו'. וגילו בה דוקא. רבי אבא ראה איש אחר שהיה שמח בבתי משחק השרים שבבבל. בעט בו ואמר שמחו את ירושלים כתוב. בזמן שירושלים בשמחה צריך האדם לשמוח. ר' אלעזר למעשה שאמר שמחו את ירושלים היינו מה שכתוב עבדו את ה' בשמחה. כתוב אחר ואמר עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחר ואמר עבדו את ה' ביראה.

ישראל בעובדין זיטין אחרת בארעא קדישא. פ"ה אחרת דלח שלטו אחר עמין עכרים בארעא קדישא. ולא אחגלו ישראל מעל ארעא קדישא. ועל דא כתיב כי דלונו מאר. דלית לן עיבדין דכשרן כדקא חוי. ובגין כך מסר יקדמונו רחמים:

וּלְתַתֵּךְ עֲלוּן עַל כֹּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה וְגו'. (א) פתח רבי חייא ואמר (ג) ברכו ה' מלאכיו נבזרי כח עושי דברו וכו'. וזכאין אינון ישראל מכל שאר עמין דעלמא. דקב"ה אחרעי בכו מכל שאר עמין. ועבד לון חולקיה ואחסנניה. ועל דא יתיב לון אורייתא קדישא. בגין דכלכו סוו ברעותא חדא על סורא דסיני ואקדימו עשים לשמיעה. כיון דאקדימו עשים לשמיעה קרא הקב"ה לפמליא דליתא ואמר לון. עד סכא אחון איתון יחדלך קמאי בעלמא. מכאן ולסלאה הא בני בארעא חברים כהדיכו בכלא. ולית לכו רשו לקדשא שמי עד דישראל יתחברון כהדיכו בארעא. וכלכו מסוון כחדא חברים לקדשא שמי. בגין דאקדימו עשים לשמיעה כגוונא דמלאכי עלאי עבדי ברקיעא. דכתיב ברכו ה' מלאכיו נבזרי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא ולבחר לשמיעה. דבר אחר ברכו ה' מלאכיו. אלו אינון לדיקיא בארעא. דליוון חבונין קמי קב"ה כמלאכי עלאי ברקיעא. בגין דליוון נבזרי כח דמתגברי על יצריהון כגבר עב דמתגבר על שגאים. לשמוע בקול דברו. דוכאן בכל יומא למשח קלא מלעילא בשעתא דאלקשריכו. אסתחא מן יכיל למיטק כהדיכו דליוון קדישין עליונין. האנחותא דקב"ה עלייהו בכל יומא. וע"ז כתיב (ג) אשרי אדם עז לו כן וכו'.

(ד) וּזְבַחַת שְׁמִימִים וְאֵכַלְתָּ שֶׁם וְשַׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. רבי אלעזר פתח (ה) שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה וכו'. כמה חביבה אורייתא קמי קב"ה. דהא בכל אחר דמלי דאורייתא אשתמעו. קב"ה וכל מיילין דליתו כלכו דיתין למלויה. וקב"ה אמי לדיירא עמיס. ה"ד בכל המקום אשר אוכיר את שמי אבוא אלך וברכתך. ולא עוד אלא דשנאווי נפלין קמי. וסא חוקמיה. תא חוי פקודי אורייתא עלאין אינון לעילא. אחי ז"ל ועבדי פקודא חדא. האי פקודא קיימת קמי קב"ה ומתעטרת קמי. ואמר פלייא עבדי. לי ומן פלייא אלא. בגין דליתו אהער ליה לעילא. כגוונא דליתו אהער ליה לתתא הכי נמי אהער לעילא. ועבדי שלמא לעילא ותתא. כד"א (ו) או יחוק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי לעילא. עשה יעשה לי לתתא. וזכא חולקיה דהסא וכו'. בגין דעבדי פקודי אורייתא. שמחו את ירושלים וכו'. בגין דהויה לא אשתכח אלא בזמנא דישראל קיימי בארעא קדישא. דתמן אשתכרת אהתא בצעלס. וכדון סיא חדותא דכלא. חדותא דעילא ותתא. ובזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא אסיר ליה לז"ל למחי ולחזאסא חידו. דכתיב שמחו את ירושלים וגילו בה וכו'. וגילו בה דייקא. רבי אבא חמא בר גב דהויה חדי צני פרוניא דבבל. כפס ביה ואמר שמחו את ירושלים כתוב. בזמנא דירושלים בחדוס בעי ז"ל למחדי. רבי אלעזר לפעמים דאמר שמחו את ירושלים סינו דכתיב עבדו את ה' בשמחה. כתיב אחר ואמר עבדו את ה' בשמחה. וכסוב אבא אומר עבדו את ה' ביראה.

מראה מסומות (א) לך ז' (ב) מליס ק"ג (ג) שס פ"ד (ד) כמדכר קית. (ה) יעשי ס"ו (ו) יעשי כ"ז

ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה. אלא כאן בוסן
 ישראל יושבים בארץ הקדושה. ובאן בוסן שישראל
 יושבים בארץ אחרת. דבר אחר עבדו את ה' ביראה.
 זו כנסת ישראל בוסן שהיא בגלות בין העמים. א"ר
 יהודה והלא כתוב ה' כי בשמחה תצאו. וזו היא כנסת
 ישראל. וכיון שאמר תצאו היינו מן הגלות ונקראת שמחה.
 א"ל ודאי כך הוא שכל זמן שהיא בגלות ושוכבת לעפר
 לא נקראת שמחה. עד שהקב"ה יבוא אליה ויוקמה
 מהעפר ויאמר ה' התנערי מעפר קומי. קומי אורי וגו'.
 ויתחברו כאחד. או שמחה תהיה נקראת שמחת הכל.
 ואז בשמחה תצאו בוראי. ואז הרבה חיילות יצאו לקראת
 השכינה לשמחה בחופת המלך. כמש"כ הדרים והנבעות
 יפצחו לפניכם רנה. וכתוב כי הלך לפניכם ה' ומאספכם
 אלהי ישראל:

ג) הסבת ושמע ישראל היום הזה נתיית לעם לה' אלהיך.
 פתח רבי יוסי אמר. כתוב שמע ישראל
 ה' אלהינו ה' אחד. וכתוב הסבת ושמע ישראל היום
 הזה נתיית לעם. וכתוב ד' שמע ישראל אתה עובר
 היום את הירדן. כל אלה שמע ושמע שאמר משה למה.
 שהרי שמע ישראל של החיוד נכון. שבואי זה לדרש
 הוא בא כמו שבואי. אבל אלו האחרים למה. אלא
 כלם לדרש באים.. אבל שמע ישראל של כל השאר
 אין הם כמו שמע ישראל זה של החיוד. כי כל שמע
 האחרים לדרש באים וכלם במקום אחר נדבקו. הסבת
 ושמע ישראל היום הזה נתיית לעם. שמע ישראל אתה
 עובר היום את הירדן. כלם במדרגה התחתונה נדבקו [טו]
 היום הזה נתיית לעם. מהו נתיית. היית היה צריך
 לומר. אלא בכל מקום עם הוא כאשר נשבר לבכם בהכרח
 לעבודה. כמש"כ ה' התייתו ונחליתי. והוה שכתוב
 ו) שמעונו אחי ועמי. אם אחי למה עמי. ואם עמי למה
 אחי. אלא אמר דוד. אם עבודתכם ברצון הטוב אתם אחי.
 ואם לא אתם עמי. לשבור לבכם בהכרח לעבודתי.
 וכן היום הזה נתיית לעם. נשבר לבך להכריחך לעבודה
 הקב"ה. אף כך שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן.
 הכל במדרגה התחתונה הוא. אבל שמע ישראל של
 החיוד הוא במדרגה העליונה. שהרי הוא הסוד שלמעלה
 ושלמטה כמו שנתבאר:

ז) ארור משנה עור בדרך. רבי שמעון עלה לראות
 דור המיכר ואותן החכמים של הישיבה
 שלהם. ראה שם כמה תמונות של חכמים סכיני. אמרו
 לו אל תירא בן יוחאי. אל תירא מגורה הקדושה. כתוב
 ותשמח תוך שמחת רכונך. כתב כל אותן הדברים ששמע
 בלילה ההוא. שכל ביהם והנה בהם ולא שבו רבי.
 כשהגיע הבקר נשא עיניו וראה אור גדול שהיה מאיר
 ברקיע. השפיל עיניו למטה. חזר ונשא עיניו כבתלה
 וראה שכל הרקיע האיר מאור ההוא. וגם ראה שעולה
 באותו האור צורת בית המקדש בהרבה ציורים. שמח
 רבי שמעון. ולאחר רגע נגנז אור ההוא. בתוך כך הגה
 שני שלוחים באו אליו. מצאדו ראשו בין ברכיו. אמרו
 לו שלום עליך ארון. שלום לפי שעליונים ותחתונים
 מכקשים להקדים לו שלום. עמוד. עמד רבי שמעון ושמח
 בהם

ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה. אלא כאן בוסן
 ישראל ביראה קדישא. כאן בוסן ישראל ביראה.
 דבר אחר עבדו את ה' ביראה.
 זה כנסת ישראל בוסן דלוי בגלות ביני עממיה. א"ר
 יהודה יסא כתיב ה' כי בשמחה תצאו. וזה הוא כנסת
 ישראל. וכיון דאמר תצאו מן גלותא היא וקרי שמחה.
 א"ל ודאי הכי הוא דכל זמנא דלוי בגלותא ושכיבת לעפר
 לא קרי שמחה. עד דקב"ה ייתי לגבה ויוקיס לה
 מעפר ויימא ה' התנערי מעפר קומי. קומי אורי וגו'.
 ויתחברו כחד. כדון הדוותא קרי הדוותא דכלא.
 וכדון בשמחה תצאו ודאי. וכדון כמה חיילין יסון לקבלא
 דמעברותא להדותא דלולא דמלכא. כד"ל הסרים והנבעות
 יפצחו לפניכם רנה. וכתב כי הלך לפניכם ה' ומאספכם
 אלהי ישראל:

ג) הסבת ושמע ישראל היום הזה נתיית לעם לה'
 אלהיך. פתח רבי יוסי אמר. כתוב שמע ישראל
 ה' אלהינו ה' אחד. וכתב הסבת ושמע ישראל היום
 הזה נתיית לעם. וכתב ד' שמע ישראל אתה עובר
 היום את הירדן. כל הני שמע ושמע דקאמר משא אחאי.
 דהא שמע ישראל דידודא יאוס. ודאי האי לדרשא
 קא אחיא כמה דלוקמיה. הני אחרין אחאי. אלא
 כלשו לדרשא קאפו.. אבל שמע ישראל דכלשו שאר
 לאו אינון כהני גוונא דשמע ישראל דידודא. דכלשו
 אחרין לדרשא קאפו וכלשו בחרת אחרת אדדבקו. הסבת
 ושמע ישראל היום הזה נתיית לעם. שמע ישראל אתה
 עובר היום את הירדן. כלשו דדרגא תתאה אדדבקו [טו]
 היום הזה נתיית לעם. מהו נתיית. היית היה צריך
 לומר. אלא בכל מקום עם כד אסברו לבייבו
 לפולחנא. כד"ל ה' נהייתו ונחליתי. וזה הוא דמתיב
 ו) שמעונו אחי ועמי. אי אחי למה עמי. ואי עמי למה
 אחי. אלא אמר דוד. אי ברעותא אתון אחי.
 ואי לאו אתון עמי. לתברא לבייבו לפולחני.
 וכך היום הזה נתיית לעם. תברת לבך לפולחנא
 דקב"ה. אף הכי שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן.
 כלל דדרגא תתאה איבו. ושמע ישראל
 דידודא הוא דדרגא עלאה. דהא איבו הוה רזא דעילא
 ותתא כמה דלוקמיה:

ז) ארור משנה עור בדרך. רבי שמעון סליק למחמי
 דרש דמדברא ואינון חבריא דמתיבתא
 דילסון. חמא תמן כמה דיוקנין דחבריא סמריה. אמרו
 ליה לא תדחל בריה דיוחאי. לא תדחל בזלינא קדישא. דמתיב
 ומדי גו חדוה דמארך. כתב כל אינון מלין דשמע
 ביהוה ליליא. לעט לון ולסג לון ולא אנשי מלס.
 כד אתא לפרא זקף עיניו וחמא חד נהירו דהוס נהיר
 ברקיע. מאיך עיניו לתתא. אסדר כמלקדמין
 וחמא נהירו בכל רקיע דנהיר. וסליק
 ביהוה נהירו דיוקנא דביתא בכמה ציורין. חתא
 רבי שמעון. ולפוס דגעה אנניו הסוא נסורא. אדסכי סא
 תרין סילתן אחיין. אשכחוהו רישיה בין ברכיו. אמרו
 ליה שלמא עליה דמי. שלמא למאן דעלאן ומתאין
 בעאן לאקדמא ליה שלם. קוס. קס רבי שמעון וחדא
 בכו

מראה מקומות ט ישי' ניש ט ט ט ניש (ג) תמונה קס: (ד) דברים ט' (ה) דניאל ט' (ו) דסי' א' כ"ח (ז) שלח קסו:

זיו הזהר

[טו] בפרת המלכות:

בהם. אמרו לו האם לא ראית נחת רוח שעשה לך רבונך. הראית אור הבית ברקיע, אמר להם ראיתי. אמרו לו באותה השעה הוציא התהום את בית המקדש. והעבירו הקב"ה כים הגדול. ומאורו היה מאיר הרקיע. עוד אמרו לו. ראש הישיבה דורש בשלומך. והוא יודע שאנחנו שלוחים אצלך.. (א) בתוך כך פרה אחד מהם ונגעלם והלך לו. ולאחר שעה חזר אצלם. אמר להם מוכן הייתי ליכנסם. וראיתי שכל החברים היו בעטור אחד שדנו דינו של איש אחד שעמד אצל פתח גן העדן. ואותן הכרוכים אחזו בו ולא הניחו אותו ליכנס שמה. היה בצער בנייהם ויצעק צעקות לפני הפתח. ושמעו כל הצדיקים אשר שם. ועכשו היו נאספים כל בני הישיבה ליכנס אצל מלך המשיח לעיין בדינו. ובאתי להודיע לכם. וגם חברי זה נצרך ללכת שמה. כי יצא כרוז לכל אותן בני הישיבה שיהיו נאספים עתה לפני המשיח. נמל אגרת קטנה ונתן לרבי שמעון. אמר לו קח זאת ועיין במה שזכר שם עד שנבוא אליך. פרחו שניהם. ורבי שמעון לקח האגרת וראה מה שראה בהסודות שזכרו שם כל היום ההוא. בליה ראה נר לפניו ונפל עליו שינה וישן עד הבקר. כאשר האיר היום עמד ואגרת התיא פרחת סמנו. והנה אותן שני השלוחים באו. אמרו לו עמוד רבי אשרי חלקך עמוד. בעבורך ראינו וזכינו לכמה סודות עליינים. חדות רבה הראו לנו כאשר נתנו לנו רשות לגלות לך כל מה שאתה מבקש. ראש הישיבה העלינה יצא אלינו. ואמר שאלו בשלוטו של בן יוחאי. מקומו של בן יוחאי הנה הבינו לו סכמה ימים. אין מי שיקרב אצלו. אשרי חלקך:

עוד אמרו. רבי רבי כאשר פרחנו מעמך נכנסנו וראינו כל בני הישיבה שהיו נאספים לתוך היכל אחד אשר המשיח שם. ודנו דינו של איש אחד שעמד לפני הפתח. שמו אין לנו רשות לגלות. נצטער רבי שמעון על זה. אמרו לו אל תצטער רבי על זה. אתה יתגלה לך בליה הזה בחלפך. אבל זה הדין שדנהו שגור המשיח להיות איש ההוא סבחוץ בצער ההוא ארבעים יום. ולאחר ארבעים היום יצטרו אותו בעונש צער הגיהנם שעה וחצי. וכל זה מפני שיום אחד היה אחד מן החברים סבאר ברבי התורה. וכאשר הגיע לענין אחד ידע איש הזה שאותו החבר ישעה בו. ואמר להחברים שתוקו ואל תאמרו דבר. ולפי ששתקו החברים נכשל בדבר ההוא ונתבייש. ובשכיל אותה הבושה ענרם איש הזה דנהו בדין הקשה ההוא. לפי שאין הקב"ה רוצה למחול החטא שכנגד בעלי התורה אפילו כחוט השערה:

בכו. אמרו ליה ולא חמית נייחא דרוחא דעבד לך מלכך. חמית נסירו דביחא ברקיעא. אמר לון חמינא. אמרו ליה ליה ציס שעתא אפיך תהימא בי מקדשא. ושתבירי קב"ה בימא דבא. ומנסינו דליס הוס נסיר ברקיעא. תו אמרו ליה. רב מתיבאח בעא בשלמך. וסא ידע דלכן שליחן (לגבך.. א) אדסי פרח חד ולתכסי מנייסו ואלו ליה. ולפוס שעתא תבז לגבייסו. אמר לון זמינא סוינא למיעל. וסוו כלכו בעטירא חדא דדיינא דינא דדד בר נש דקאים על פתחא דגן עדן. ואינון כרובין אחידו ציה ולא שבקו ליה למיעל פתן. וסוס בלערא בינייסו ויווח לווחין על בני פתחא. ושמעו כלכו לדיקיא דתמן. והסתא סוו מתכספי כל בני מתיבאח למיעל לגבי מלכא משיחא לעיינא בדיינא. ואתינא לאודעא לכו. ודא חכראי אלסרירך למחך תמן. דכרוזי סוס אעבר לכל אינון בני מתיבאח דליסוו כנישין השתא קמי משיחא. נפל פתקא חדא ויהב לרבי שמעון. אמר סול דא ועיין במה דתמן עד דתיני גבך. פרחו פרווייסו. ורבי שמעון נפל פתקא וחמא מלי דחמא ברזין דתמן כל סהא יומא. בליילא חמא שרגא ונפיל ציה סינא ודמך עד לסרא. כד נהר ימחא קס וספח ססוא פתקא מיס. וסא אינון פרווייסו אתיין. אל קוס רבי זכאס חולקך קוס. בגיך חמינן וזכינן לכמה ספרין עלאין. כמה חדות אחזו לן כד יסבי לן רשו לגלסא לך כל מלי דלת בני. ריש מתיבאח עלאס נסיק לגבן. ואמר שאלו בשלמיה דבר יוחאי. אחרים דבר יוחאי סא פנו ליה מכמה יומין. לית מלין דיקרב לגביה. זכאס איסו:

תו אמרו. רבי רבי כד פרחנא מנבך עלאנא וחמינא כל בני מתיבאח דסא מתכספי לנו סיכלא סדא דמשיח תמן. ודיינו דינא דהסוא צ"כ דקאים על פתחא. שמיס לית לן רשו לגלסא. אלסער רבי שמעון על דא. אמרו ליה לא תלסער רבי על דא. אנת מדע עלא ליליא בחלמך. אבל דינא דיינו עליס דגור משיח דלסוי ססוא צ"כ לכר בסהוא לערא ארבעין יומין. ולסוק ארבעין יומין ילפרון ליה בדינא בלערא דניסכס שעתא ופלגא. וכל דא בנין דיומא חדא חד מן חכריא סוס פריס מלין דלורייתא. וכד מסא לחד מלס ידע סאי צ"כ דיתכסל ציה. ואמר לחכריא שתיקו ללא תימרון מדי. וצנין דשתיקו חכריא אחכסל בסהוא מלס ולאספיך. וצנין ססוא כסוסא דגריס סאי צ"כ דיינין ליה כסאי דינא קסאי. בנין דלא בני קב"ה לשבא חוכא דלורייתא אפילו כמלא נימא:

רעיא מהיבא

ב) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו סמך. דא אום תפלין ואת שבת ואת ימים סבין ואת צדיק. כלסו שקלין. ואת אום דשדרי דליסו במלטרון עבד [פז] וכמה עבדין מליין מיס. דחמנא על אלץ דעבדין פקודין על מנה לקבל

רועה הנאמן

ב) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו סמך. זה אות תפלין ואת שבת ואת ימים טובים ואת ברת. כלם שקלים. ויש אות של ישרי שהוא המלאך במלטרון עבד [טז] וכמה עבדים תלויים ממנו. שהוא מסונה על אותן העושים מצית על סנת קבל

כראה בקומות א) שח קסו. ט לו נע.

לקבל פרס. **בַּמְצַרְרִין** ומסריין דליה ממנן עלייהו. וצניייהו אתמר למען ינוח סורך וממוךך וכל בהמתך. ועבדך ואתך. אבל אינו דעבדו ופקדוין שלא על מנת לקבל פרס. אינו כנוי דמלכא ומסרוייהו. ואינו כתיבין ומנן על רישא דעבדו ציומין דחול. וצניייהו אתמר ודאשתמש בתנא חלף. והור הקרב אליהם יומת. ואינון אתקריאו שבתות לגבי עבדו. ובנין דא אס ככניס אס כעבדים. אס ככניס דאתמר בסון צניס אס ל' אליהס. אס כעבדים. כי לי בני ישראל עבדים. ולא אתר אומין. אבל אינון חייבין דלא משמלדוין באורייתא ומלות. ולית עלייהו עול תורה ועול תפילין ושאר פקודין. אינון עבדוין לאומין דעלמא ומשעבדוין ביה. כגון עבדים היינו לפרעה במצרים. ואי נקרי שבתות וימים טובים אתמר בסו ויוליהו ה' אלהינו. ויתקיים בסו למען ינוח סורך וממוךך. חמור בתורה ובמלות. וינפש בן אתמר. ובהמתך. עם הארץ בהמה נקרא. ולאחר שיכניס עצמו תחת ארם בתורה יתקיים בו ה' ארם ובהמה תושיע ה'. אם הוא כסוס שרוכב עליו רכונו וסובל אותו ואינו מבעט ברבונו. ומהו הסבלנות של עם הארץ כשביל התלמיד חכם. לפי שהתלמיד חכם הוא כיום השבת שאין לו משלו. ואם עם הארץ יסבול אותו במסונו ומתנהג עמו כפי רצונו. התלמיד חכם לשמש אותו. ולהתנהג במצות כפי רצונו. יתקיים בו ארם ובהמה תושיע ה'. יושיע לו משור וגולה. יושיע לו ממלך המות שלא ישלוח עליו וישחט אותו בסין פגום שלו. וכל מי שנשחט בסין פגום נבלה הוא. שנאמר בו לכבד תשליכון אותו. שהוא סמאל' .. והלמדי חכמים בני המלך והמלכה נקראים שבתות וימים טובים. אין להם משלהם שאין הם בעלי מלאכה כשאר עבדים בני הימים של חול. השכר שלהם כעולם הזה ובעולם הבא לענגם בכל מיני מאכל ומשתה. ולכבד אותם בכנדים ימים כדמיון השבת שדרשו בו ככדוהו בכסות נקיה. כל מה שעושה האיש לשבתות וימים טובים צריך לעשות לתלמידי חכמים. מי שחלל שבת חייב סקילה. וכן מי שחלל בתנא חלף. אף כך מי שחלל שבת חייב סקילה. והלכות שמהלל תורתו. וכל שכן המכזה אותו כאילו מכזה שבתות ומועדים. ודרשו חכמי המשנה כל המכזה את המועדות כאילו כופר בעיקר. וכמו שכל כפי בית המקדש נקראים קודש. כך כל אותן המשמשים לתלמידי חכמים נקראים קודש. ותלמידי הרב שהם כנגד אברי הגוף נקראים קודש קדשים .. (ג) וכל זמן שהעץ טוב ורע שולט. שהוא חולין דמרהר וחולין דסומאה. אותן חכמים הדומים לשבתות וימים טובים אין להם אלא מה שנותנים להם אותן חולין. כדמיון יום השבת שאין לו אלא מה שמכניס לו בימי החול. אבל בזמן שישלוח עץ החיים יכנע העץ טוב ורע. ולא יהיה לעמי הארץ אלא מה שיתנו להם תלמידי חכמים. ועמי הארץ יכנעו תחתם .. ועל זה כתוב (ג) ואתן צאני צאן מרעיתי ארם. ואתן צאני צאן מרעיתי. אלו עמי הארץ הטובים שהם מצד של טוב. אדם אתם. אלו תלמידי החכמים. וגם במקרא זה גרסו כך (ד) לו עמי שומע לי ישראל ברבני יהלכו. בתר דאתר עמי אחי קאמר ישראל. אלא עמי אינו עמי הארץ. ישראל. תלמידי חכמים. וצניייהו אתמר ובני ישראל יולאים ביד רמה .. דכתיב יפיק קב"ה לתלמידי חכמים מגלותא

בכל

מראה במקומות (6) תלים ל"ד (3) ג"פ קד: (4) יחזקאל ל"ד (ז) תלים פ"ח

בכל אותו הכבוד, וכמו שנאמר בעמי הארץ שהם מצד של טוב ותיצבו בתחתית ההר, כן יהיו בנאולה האחרונה תחת תלמידי חכמים. כעכר שהולך לרגלי הסוס של רבנו, וכמו שאמר להם בתחתית ההר אם תקבלו תורתו הרי טוב, ואם לא שם תהיה קבורתכם. כך יאמר בצאת ישראל בנאולה האחרונה, אם תקבלו עליכם את התלמידי חכמים בצאתכם מן הגלות, שיהיו כארם הרוכב על סוס ועבר שישימש אותו הרי טוב, ואם לא שם תהיה קבורתכם כגלות, [ועמי הארץ שהם הערב רב מצד של רע] כמו שנאמר בהם וירא העם ויזעו ויעמדו מרחוק, כן יהיו רחוקים מן הנאולה, ויראו לתלמידי החכמים ולעם הקרוש בכל אותו הכבוד, והם יהיו רחוקים מזה, ואם ירצו להחזיק עמם מה כתוב בהם, לא תגע בו די כי יסקל יסקל או ירה יירה, בזמן ההוא יתקיים בהם בישראל, ה' בדרך ינחנו ואין עמו אל נבר, והרי דרשו שאין מקבלים גרים לימות המשיח, ורשעים בחשך ירמו, הם הערב רב, ובעבור זה אמר הנביא עליהם (נ) ואל אדמת ישראל לא יבאו:

ככל סאי יקר, וכנוולא דלתמר בעמי הארץ מספרא קטוב ויתילבו בתחית סהר, סכי יכון זמוסקלח בתרייתח חתוח תלמידי חכמים, כעבדא דלוי לרגילא דסוסיא דמלריס, וכנוולא דלתמר לון בתחית סהר אס תקבלו זמרחי מופס, ואס לאו שס חסא קבורתכס, סכי יימח זמסקני פורקנא בתרייתח, אס תקבלון עליכון תלמידי חכמים זמסקני דגלותח, כאלס דרכיב על סוסיא ופבדא דמשמש ליה מופס, ואס לאו תמן חסא קבורתכס בגלותח, [ועמי הארץ דליגון ערב רב מספרא דרע] כנוולא דלתמר בסון וירא העס ויזעו ויעמדו מרחוק, סכי יכון רחיקין מן פורקנא, ויימון לתלמידי חכמים ולעמא קדיסא ככל סאי יקר, ואינון יכון רחיקין מנייהו, ואי יצעו לתחובכל סדרייהו מאי כפיב בסו, לא תגע בו די כי יסקל יסקל או ירס ירס, בסוסו זמנא יתקיים סכו בישראל, ס' בדרך ינחנו ואין עמו אל נכר, וסא אוקמוס אין מקבלין גרים לימות המשיח, (א) ורשעים בחשך ידמו, איגון ערב רב, ובזנין דא למד נביאה עלייהו (נ) ואל אדמת ישראל לא יבאו:

(ג) אמר אליהו, רעה הנאמן הגיע השעה שאני צריך לעלות למעלה בשבועה, אמור אתה משאלתך, שהרי בשבילך אני רוצה לעלות, שנתן לי הקב"ה רשות להעלות לך בבית אמרים שלך בקבורה שלך [ויתן ולעשות עמך טובה, שאתה מחולל מעונות העם, וזש"כ (ד) והוא מחולל מפשעינו; ואמר לו רעה הנאמן, בשבועה עליך בשם ה' ויהי לך תאחר בכל יכולתך [להזכירנו למעלה], שהרי אני בצער גדול, כמו שנאמר ויפן כה וכה וירא כי אין איש, עוזר לי, להוציאני מצער הזה באותה קבורה, שנאמר עלי (ה) ויתן את רשעים קברו, ואין מכירים אותי, ואני חשוב בעיניהם בין ערב רב רשעים ככלב מת ומסרח בנייהם, כי חכמת הסופרים תשרה בנייהם בכל עיר ועיר, וככל מקום שישראל ספחרים עמהם בין המלכויות, נהררים אותן ערב רב להיות רועים על ישראל צאן הקב"ה, שנאמר בהם (ו) ואתן צאני צאן פרעיתי אדם אתם, ואין יכולת לישראל לעשות טוב עם תלמידי החכמים, אנשי חיל וירא חסא מסוככים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימים הערב רב בנייהם שלא יחננו לתלמידי חכמים ככמה מקומות אלא דבר קצוב [יתן] שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפילו חיי שעה אין נוחנים להם, וכל החכמים אנשי חיל וירא חסא בצער ברוחק וביגון, חשובים ככלבים, (ז) בניס הסוסולאים כמו איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל היצות, שאין מוצאים אכסניא בנייהם, ואתון ערב רב עשירים בשלוח בשמחה בלי צער ובלי יגון כלל, גולנים ובעלי שוחה הם דיינים וראשי העם, כי מלאה הארץ חכמי מפניהם, עליהם נאמר (ח) היו צריה לראש, בשבועה עליך אליהו פעם שנית בחיי ה' צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים, שכל אלה הדברים אל יפלו ספיך בכל יכולתך

(ג) אמר אליהו, רעה הנאמן הא שעתא סיסי לסלקא לעילא, בזמחמס, אימח אנס, דסא בניק אלא צפי לסלקא, דיסבי לי קב"ה רשו לתגליא לך בבית אמורים דליך בקבורה דליך [ויתן] ולמעמד עמך סיבו, דלנת מחולל בהבין דעמא, סה"ד (ד) וסוה מחולל מפשעינו; אמר ליה רעיא מהימנא, בזמחמס עילך בשמא דה' ויהי לך תאחר בכל יכולתך [לאדכרא יתנא לעילא], דסא אלא בלערה סני, כמה דתימא ויפן כה וכס וירא כי אין איש, עוזר לי, לאפקא לי מסאי לערה בססיא קבורה, דלתמר עלי (ה) ויתן את רשעים קברו, ולא אשתמודעין בי, ואלא חסיב בעינייהו בין ערב רב רשיעא ככלב מת דרסח בינייהו, דחכמת סופרים תסרס בינייהו בכל קרתח וקרתח, ובכל אמר דישאל מסודין עמסון בין מלכוותח, אלתדרו איגון ערב רב רשיעא על ישראל אלא דקב"ה, דלתמר סכו (ו) ואתן צאני צאן פרעיתי אדם אתם, וליה יכולת לישראל למעמד סיבו עם תלמידי חכמים, אנשי חיל וירא חסא מסוככים מעיר לעיר, ולא יחוננו, ומחרימין ערב רב בינייהו דלא יסבו לון בלחרין סניחין אלא דבר קצוב [יתן] דלא ססא תקומס לנפילו דילסון, ואפילו חיי שעה לא יסבון, וכל חכמים אנשי חיל וירא חסא בלערה בזמחמס וביגוול, חשיבין ככלבים, (ז) בניס הסוסולאים כמו איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל הזנות, דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינון ערב רב עשירין בשלוח כדמוס בלל לערה בלא יגוול כלל, גולנים ומלרי שוחה איגון דייני ורשיעא, כי מלאה הארץ חכמי מפניהם, עלייהו אמר (ח) סיו צריה לראש, בזמחמס עילך אליהו זמנא תינחא בחיי ה' לזבוח אלסי ישראל יושב הכרובים, דכל אלין מלין לא יסלון מסופך בכל יכולתך

מראה מקומות א שוואל א' ב' ג' יתקבל יג' ד' יסאי' לג' ט' ס' ו' יתקבל ל' ד' ו' ח' יס' ד' ט' ס' א'

יו הודו

אין קורא לחלוצת בשם בית אמורים וקבורה כשחזא בדרו של רשעים, כי אתחשמותא דמשה בכל דרא ודרא, רחיינו שניצוצין שלו נמצאים בתלמידי חכמים שבכל דור ודור; [יתן] פלא והפלא שראו או מה שיהיה בדורות האחרונים בדרך הגלות שפושעים ועוכרים ואקפורים נמורים יהיו נגשים ראשי ומנהיגי קהלות ישראל אל, רצפארים' שבוהרים להם, רע-ביית' למנהיגי שלהם, והוא יושב בכבודו של עולם, והרכינס תלמידי חכמים וראי שמים מבטוחים להם איוו קצבה קטנה, ואם גם זאת אין מקיימים להם, ומתייתם ברוחם וכבושת, וכל על הארץ זענו ויתרן עליו לישנו למצוא עליו שסין סכול, כמאל הירוע סחואב סמצא עזלה על חבש' שעובר מ' סנהר, בקצור שדבריו רעיא מהימנא האלו הם תפלה נכונה לרכינים חרדיים שברורות האחרונים, הסקום ירחם עלינו במתרה:

יכלפך. למללל יסחן קמי קב"ה ולחחחח דוחק ללסון. ע"כ ר"מ:

א) והיה אם לא תשמע בקול ה' אלהיך וגו'. כתיב (ב) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'. כי אתך אני וגו'. כי אעשה כלה בכל סגוים וגו'. אך אותך לא אעשה כלם ויסרתיך למשפט ונקם לא אלקך. רב המנוגה קדמיה אמר דחיקו ועליו דיראל כחם עב דכמה פועלה גרים לון. ורפיון דשאר עמין עכו"ם כמה צדין גרים לון. דחיקו ועליו דיראל גרים לון רבץ ליהוי. רפיון דשאר עמין עכו"ם גרים לון ציט. והאי איכי כלה. וסכי אחזי לון. דהא רפיון כלל דחיקו הוה לון כהאי עלמא. ישראל דהוה לין דחיקו ועליו ג) ציט הווא אקיס את סכת דוד הכפלה. סכת שלום. ועיד כי אעשה כלם בכל סגוים וגו' אך אותך לא אעשה כלם. דהא לא אחזי לך. בגין דהויה דחיק. בקדמיהא זמין סגיאין בדחיקו דגולתא דתיר. ויסרתיך למשפט. סאי קרא סכי מצעי ליה. ויסרתיך בחשפט. מה למשפט. אלא כתיב ד) ה' במשפט יבא עם זקני עמו. קב"ה אקדים אסותא לישראל עד לא יעלו לדינא. בגין דייכלון לקיימא ציט. ומאי סיא אסותא. דכלל שעתא ושעתא קב"ה יסיב יסורין לישראל ועיר ועיר בכל זמנא וזמנא וכלל דרע וזלא. בגין דכד יעלון ליומא דדינא רבא דייחון מחיא לא יסלופ עלייהו דינא. וסאו ונקב לא אלקך. אלא כד ישראל בלחודייבו ולא סאלין דדינא עם שאר עמין. קב"ה עביד לון לנו משורם סדין. וסאו מכפר עליהו. ובזמנא דעליון דדינא עם שאר עמין מחי עביד. ידע קב"ה דהא סמאל' אספרוספסא דעמו יסי לאדכרא חוביון דיראל. דכתיב כללו לגביה ליומא דדינא. ע"ד קב"ה אקדים לכו אסותא. ועל כד חיבא וחובא לכו ונקב לכו ביסורין ועיר ועיר. ידע סאו ונקב. ביסורין. ונקב כד דדינא דקשם לא אלקך משלמא דדינא רבא. בפר דסכלם יסורין ועיר ועיר. וסו לא אלקך. אפי"ג דלחון בני לא אשכח חייבינן. אלא אספרוספסא מכחון ועיר ועיר. בגין דהסו זכאין ליומא דדינא רבא. דכד לחון דדינא אתא סמאל' בכמה ספקין עליהו. וקב"ה אפיק ספקין דיסורין דסכלו ישראל על כל חובא וחובא. וכמוהו כל חובין. ולא עביד לון ויסרתיך כלל. כדון תשם כמו ומיליה דסמאל' ולא יכל לון. ויתעבר מעלמא סאו וכל סמריי וכל עמין עכו"ם. ה"ס"ד ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'.

ובג"כ ויסרתיך למשפט ונקב לא אלקך: סו והיה אם לא תשמע בקול ה' אלהיך. ה) אמר רבי שמעון אלמלי סו ידעי בני כהא מלין דלורייחא לינדעון דהא לית שום מלס בצורייחא או את בצורייחא דלא לית סו ריון פלאין ויקריין. תא חוי כתיב משה ידבר והאלהים יענו בקול. ותנין מהו בקול. בקולו של משה. וספיר סאו. בקולו של משה דייקא. כהסאו קול דליוס אמד ציט על כל שאר צדיאין [ע] ובגין דליוס אסלחיד כהסאו קול דרגא עלאה. סאו אמר לכו לישראל ה' אלהיך. דא איכי דרגא דאקרי שכינתא דשריא בגייוסו דיראל [כ] וכלס חולקיס. ואמר רבי שמעון פנין קללות

יכולתך. לדבר אותם לפני הקב"ה ולהראות הדוחק שלהם. ע"כ ר"מ:

א) והיה אם לא תשמע בקול ה' אלהיך וגו'. כתיב (ב) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'. כי אתך אני וגו'. כי אעשה כלה בכל הגוים וגו'. אך אותך לא אעשה כלם ויסרתיך למשפט ונקב לא אלקך. רב המנוגה הראשון אמר הדחוק והצרות של ישראל כמה טובה וכמה תועלת גרמו להם. וחופש של שאר העמים עכו"ם כמה רעות גרמה להם. הדחוק והצרות של ישראל גרמו להם שהיו טובים. החופש של שאר העמים עכו"ם גרמה להם רע. וזו היא כלה. וכך ראוי להם. שהרי חופש בלי דחקות היה להם בעולם הזה. ישראל שהיה להם דחקות וצרות [ג] ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת. סכת שלום. וע"כ כי אעשה כלה בכל הגוים וגו'. אך אותך לא אעשה כלה. שהרי אין מניע לך. לפי שהיית נדחק בתחלה הרבה ומנים בדחקות הגלות תמיד. ויסרתיך למשפט. מקרא זה כך היה צריך לוטר. ויסרתיך במשפט. סאו למשפט. איא כתיב ד) ה' במשפט יבוא עם זקני עמו. הקב"ה מקדים רפואה לישראל טרם עלותם לדין. כדו שיוכלו לעמוד בו. ומה היא הרפואה. שבכל שעה ושעה הקב"ה נותן יסורים לישראל מעט מעט בכל זמן וזמן ובכל דור ודור. כדו שכאשר יכנסו ליום הדין הגדול שיחיו המתים אל ישלום עליהם הדין. ומהו ונקב לא אלקך. איא כאשר ישראל הם בלדבם ואין נכנסים בדין עם שאר העמים. הקב"ה עושה עמהם לפנים משורת הדין. ומכפר עליהם. ובזמן שנכנסים בדין עם שאר עמים מה עושה. יודע הקב"ה שהרי סמאל' שרו של עשו יבוא להוכיח עונות ישראל. שמאסף כלם אצלו ליום הדין. ע"כ מקדים הקב"ה להם רפואה. ועל כל חטא ועון לוקח ומנקה אותם ביסורים מעט מעט. וזה הוא ונקב. ביסורין. ולפיכך בדין אמת לא אלקך מן העולם ביום הדין הגדול. אחר שסבלת יסורים מעט מעט. ועוד לא אלקך. אפי"ג שאחם בני לא אחר על עונותיכם. איא אפרע מכם מעט מעט. למען תדון זכאים ליום הדין הגדול. שכאשר באים לדין בא סמאל' בכמה אגרות עליהם. והקב"ה מוציא האגרות של יסורים שסכלו ישראל על כל חטא ועון. ונמחים כל העונות. ואין עושה להם ותרנות כלל. או תשש כחו ונבורתו של סמאל' ואינו יוכל להם. ויתבטל מן העולם הוא וכל צדדיו וכל העמים עכו"ם. וש"כ ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'. ולפיכך ויסרתיך למשפט ונקב לא אלקך:

ועוד והיה אם לא תשמע בקול ה' אלהיך. ה) אמר שמעון אלמלי היו נכונים האנשים דברי התורה היו יודעים שאין כל דבר בתורה או אות כתורה שאין בו סודות עליונים וקרים. בוא ודאח כתיב משה ידבר והאלהים יענו בקול. ולפרט מהו בקול. בקולו של משה. ונכון הוא. בקולו של משה דוקא. בקול ההוא שהוא נאחו בו על כל שאר הנביאים [ע] ולפי שהוא נאחו בקול ההוא סדרנה העליונה. היה אוטר להם לישראל ה' אלהיך. ואת היא הסדרנה שנקראת שכינה השורה בין ישראל [כ] אשרי חלקו. וא"ר שמעון למדט קללות

מראה בקבוצות א) כנן קנה ב) יע"י ל' ג) פמוס ע' ד) יע"י ג' ה) והמתקן דסט.

זיו הזהר

קללות שבתורת כהנים משה מפי הגבורה אמרן, ושכמשה תורה משה מפי עצמו אמרן, מהו מפי עצמו, וכי תעלה על דעתך שאפילו אות קטנה שבתורה משה אמר אותה מעצמו, אלא נכון הוא, והרי ביארנו, מעצמו לא למדנו, אלא מפי עצמו, ומה הוא, זה הקול שהוא נאחו בו, ועל כן אלו מפי הגבורה, ואלו מפי עצמו, מפי סדרנה הוא שנקשר בו על שאר נביאי האמת, וע"כ ה' אלהיך;

קללות שבתורת כהנים משה מפי הגבורה אמרן, ושכמשה תורה משה מפי עצמו אמרן, מהו מפי עצמו, וכי סלקא דעתך דלסילו את זעירא באריותא משה אמר ליה מנרמיה, אלא ספיר הוא, והא תפערנא, מעמלו לא תנין, אלא מפי עצמו, ומאי איסו, ססוא קול דליהו אמר דיה, ועל דא הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו, מפי ההוא דרגא דאתקשר ביה על שאר נביאי מהימני, וע"כ ה' אלהיך;

(א) תחת אשר לא עברת את ה' אלהיך כשמחה ובטוב לבב מרב כל, א"ר יוסי מקרא זה סוד הוא, תחת אשר לא עברת בשמחה, היינו בזמן שהכהנים היו מקריבים קרבנות ועולות, והיו בשמחה, ובטוב לבב, אלו הלוים, מרב כל, אלו ישראל שהיו אמצעים בניגוד ולקחו ברכות מכל הצדדים, שכתוב (נ) הרבית הגוי לו הגדלת השמחה שמתו לפניך כשמת בקציר כאשר יגילו בחלקם שלל, לו הגדלת השמחה, אלו הכהנים, שמתו לפניך כשמת בקציר, אלו ישראל, שהקב"ה בירך להם תבואת השדה ונתנו מעשר מכל, כאשר יגילו בחלקם שלל, אלו הלוים שלקחו מעשר מן הגורן; (ג) עוד א"ר יוסי כתוב עברו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה, יש לשאול שאם כן כל מי שהוא בעצד וברוחק, שאינו יכול לשמוח בלב, ופתוך דרוחק הוא צריך לבקש רחמים לפני מלך עליון, אם כן א"ר יתפלל תפלה כ"ל, וא"י יכנס בעצבות כ"ל, שהרי אינו יכול לשמוח בלב, וליכנס לפניו בחדוה, ואיזו תקנה יש לו לאיש הזה, אלא ודאי הרי למדנו כל השערים נגעלו ונסגרו, ושערי רמעות לא נגעלו, ואין רמעה אלא מתוך צער ועצבות, וכל אותן המטותים על אלה השערים כלם משכרים חומות הברזל ומגעילים, ומכניסים לאותן הרמעות, ותפלה הזאת נכנסת לפני המלך הקדוש, או השכינה יש לה צער מאותו עצבות ורחק של האיש ההוא, במש"כ (ד) בכל צרת לו צד, ותשוקתו של עולם עליון ההוא להשכינה היא בעין תשוקת הזכר תמיד א"ל הנקבת, וכאשר המלך נכנס אצל השכינה ומוציא אותה בעצבת, או כל מה שהיא מבקשת נמסר בידה, והאיש ההוא באיתה התפלה אינו חוזר ריקם, והקב"ה חס עליו, אשרי הלךו של האיש ההוא שפועל רמעות לפני הקב"ה בתפלתו, כדמיון זה בשבת, מי שיושב בהענית בשבת, שמתוך צערו מראה עצבות, ובשבת שולט רקיע העליון ההוא [כ"ז] אותו הרקיע שמתגלה בשמחה והוא עצם השמחה ומשמש לכל, יוען כי הוא שולט מוציא לאיש ההוא שיושב בעצבות מן אותו העונש שנגזר עליו, וזה נתבאר;

(א) תחת אשר לא עברת את ה' אלהיך כשמחה ובטוב לבב מרב כל, א"ר יוסי מקרא זה סוד הוא, תחת אשר לא עברת בשמחה, היינו בזמן שהכהנים היו מקריבים קרבנות ועולות, והיו בשמחה, ובטוב לבב, אלו הלוים, מרב כל, אלו ישראל שהיו אמצעים בניגוד ולקחו ברכות מכל הצדדים, שכתוב (נ) הרבית הגוי לו הגדלת השמחה שמתו לפניך כשמת בקציר כאשר יגילו בחלקם שלל, לו הגדלת השמחה, אלו הכהנים, שמתו לפניך כשמת בקציר, אלו ישראל, שהקב"ה בירך להם תבואת השדה ונתנו מעשר מכל, כאשר יגילו בחלקם שלל, אלו הלוים שלקחו מעשר מן הגורן; (ג) עוד א"ר יוסי כתוב עברו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה, יש לשאול שאם כן כל מי שהוא בעצד וברוחק, שאינו יכול לשמוח בלב, ופתוך דרוחק הוא צריך לבקש רחמים לפני מלך עליון, אם כן א"ר יתפלל תפלה כ"ל, וא"י יכנס בעצבות כ"ל, שהרי אינו יכול לשמוח בלב, וליכנס לפניו בחדוה, ואיזו תקנה יש לו לאיש הזה, אלא ודאי הרי למדנו כל השערים נגעלו ונסגרו, ושערי רמעות לא נגעלו, ואין רמעה אלא מתוך צער ועצבות, וכל אותן המטותים על אלה השערים כלם משכרים חומות הברזל ומגעילים, ומכניסים לאותן הרמעות, ותפלה הזאת נכנסת לפני המלך הקדוש, או השכינה יש לה צער מאותו עצבות ורחק של האיש ההוא, במש"כ (ד) בכל צרת לו צד, ותשוקתו של עולם עליון ההוא להשכינה היא בעין תשוקת הזכר תמיד א"ל הנקבת, וכאשר המלך נכנס אצל השכינה ומוציא אותה בעצבת, או כל מה שהיא מבקשת נמסר בידה, והאיש ההוא באיתה התפלה אינו חוזר ריקם, והקב"ה חס עליו, אשרי הלךו של האיש ההוא שפועל רמעות לפני הקב"ה בתפלתו, כדמיון זה בשבת, מי שיושב בהענית בשבת, שמתוך צערו מראה עצבות, ובשבת שולט רקיע העליון ההוא [כ"ז] אותו הרקיע שמתגלה בשמחה והוא עצם השמחה ומשמש לכל, יוען כי הוא שולט מוציא לאיש ההוא שיושב בעצבות מן אותו העונש שנגזר עליו, וזה נתבאר;

(ה) פתח רבי יהודה ואמר, עברו את ה' בשמחה, באן למדנו שכל העבודה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, צדיקה להיות בשמחה ברצון הלב, כדי שתהיה נמצאת עבודתו בשלימות, ואם האמר שגם עבודת הקרבן כך היא, לא אפשר, שהרי איש הזה שעבר על מצות רבונו חוזר בתשובה לפני רבונו, באיזו פנים יעמד לפניו, הלא ודאי ברוח נשבר ברוח עצבון צריך להמצא, ואם בוכה זה טוב מכל, הרי שמחה ורגנה אינן נמצאות, אלא במה

(ה) פתח רבי יהודה ואמר, עברו את ה' בשמחה, בכי אוליפנא דכל פולחנא דבעי בני למסלחא לקב"ה, בני צדוותא דרעותא דלצא, בנין דישכתם פולחניה בשלימו, ולי תימא פולחנא דקרבנא הכי הוא, וי אפשר, דהא ססוא בני דעבר על סקודא דמאריס ופז לקמי מאריס, במאן אמנין יקום קמיה, הכי ודאי צרות מבירא צרות עלינן בני לאסתכחא, ולי בני ספיר מכלא, סא שטמא ורגנס לא לאסתכא, אלא במאי

מראה מסובות (א) ודא קטן, (ב) ישי"ע (ג) תרומה קטן: (ד) ישי"ע (ה) ויקרא .

במה זה נתחנן. ככהנים ולוים. שהם השלימו שמחה ורננה בעבורו. שמחה בזהבן נתקיים.. רננה בלויים. הבהן עמר אצלו והיה מכוון הכונות בשמחה וברצון לייחד שם הקדוש כראוי. והלויים כשיר. ככין כתיב דעו כי ה' הוא אלהים. זה הוא קרבן לקרב רחמים בדין [כג] ונמתק הכל. עכשיו שאין לנו קרבן. מי שחמא לפני רבונו ושב אליו. וראי במרורת הנפש בעצבות בבכיה וברוח נשבר הוא. ואיך נתקיים שמחה ורננה. הלא אינן נמצאות אצלו. אלא כך ביארו. שהשכחות לרבוננו ושמחה של עמלו בתורה ורננה של קול תורה [כג] זה הוא שמחה ורננה.. וזה הוא תקון האיש לפני רבונו. ובכין דעו כי ה' הוא אלהים. שצריך אח"כ לייחד שם הקדוש כראוי. לקשר זה באת להיות הכל אחד ותהי' הוא עבודת הקדוש ברוך הוא:

רועה הנאמן

א) ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלהיך. מצוה זו ליראה בדרך כלל ובררך פרט. והנה ענין יראה ביארנו. לפי שצריך האיש לירא מפני הקב"ה חסיד. כמש"כ ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלהיך. ובשביל יראה זו ישתמר בדרך. ויראה. מקום יש שנקרא יראה [כז] לפי ששם שורה יראה הקב"ה. הן היא יראת ה' לירא מפנה. והוה הסוד שנאמר ומסקדשי תיראו. כי ביראה הזאת שורה שבט של אש להלקות להרשעים שאינם שומרים מצות התורה. וע"כ נצריך קודם לירא בדרך כלל. ואח"כ בדרך פרט כאשר יבין האדם מי היא יראת ה'. וזו היא יראה של אהבה. שהוא העיקר והיסוד לאהוב לו להקב"ה. וזו היראה עושה שישמור כל מצות התורה. להיות האדם עבד נאמן לפני הקב"ה כראוי. ע"כ ר"מ:

ב) ודדו חייך תלואים לך מנגד ופחדת וגו'. א"ר יהודה בוא ויראה כמה יש להם לאנשים להזהר בעבודת הקב"ה. שהרי כל מי שעמלו בתורה ובעבודת הקב"ה פחדו ואימתו הוא על הכל. שהרי כאשר ברא הקב"ה את העולם עשה כל הברואים שבעולם כל אחד ואחד בצורתו הראויה לו. ואח"כ ברא את האדם בצורה העליונה והשלימו על כלם באותה הצורה. שכל זמן שהאדם קיים בעולם כל אותן הברואים שבעולם וקופים ראשם ומסתכלים בצורה העליונה של האדם. אז כלם מפתחים ונודעושים מפניה. ככתוב ומיראכם ותחכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וכל זה הוא רק כאשר מסתכלים ורואים בו אותה הצורה. וכאשר הנשמה בו. א"ר אלעזר אינן שלפמנים הנשמה אין בו [כה] מ"ם הצדיקים אינם נשתנים מכמו שהיתה צורתם מקודם. וכאשר אין הולך האיש בדרך התורה אותה צורה הקדושה נתחלפה אצלו. ואז חיות השדה ועופות השמים

בשאי אתחנן. בכהני ולואי. לאינון אשלימו שמחה ורננה בנינים. שמחה בכהנה אתקיים.. רננה בלויאי. כסגל קאים עליה וכוון מילין חדוותא ופרעותא ליחדא שמה קדישא דקדא יראת. ולויאי צביר. כדון כתיב דעו כי ה' הוא אלהים. דה סוף קרבן לקרבא רחמי דיינא [כג] ומתבסס כלא. שסתא דלא אסתכח קרבנא. מאן דחמי קמי מאריה ופז לגביה. ודאי צמיריו דנפשא צעניבו צבדיה וצרוה תצירא איבו. וסדך אוקים שמחה ורננה. ה' לא אסתכחו נביה. אלא הכי איקמוה. דתושכחן דמאריה חדוותא דאורייתא ורננה דאורייתא [כג] דה סוף שמחה ורננה.. ודה הוא תקונא דכ"ג לקמי מאריה. וכדון דעו כי ה' הוא אלהים. דבעי לבתר ליחדא שמה קדישא דקדא יאות. לבקשרא דה ברא למחוי כלא חד ודה סוף פולחנא דקדושה בריך הוא:

רעיא מדימנא

א) ליראה את הסם הנכבד והנורא הזה את ה' אלהיך. פקודא דה ליראה בדרך כלל ובדרך פרט. והא יראה אוקימנא. בנין דלית עליה דבר נש לדחלא מקמי קב"ה חסיד. כד"ל ליראה את הסם הנכבד והנורא הזה את ה' אלהיך. ובנין יראה דה יסתמר בלחמי. ויראה. אחר הוא דלקרי יראה [כז] בנין דתמן שריא דחלא דקב"ה. איסי יראה ה' לדחלא מינא. ודה איבו רזא דכתיב וממקדשי תיראו. דבהאי יראה שריא פולחנא דנורא לאלקאה לון לחייבא דלא נטרין פקודי מאריה. וע"ד בדרך כלל אית לדחלא. ולבשר בדרך פרט כד יעז צ"ג מאן איסי יראה ה'. ודה איסי דחלא דחייבונא. דאיהו עקרא ויסודא למרחס ליה לקב"ה. סאי יראה עבד לנכרה כל פקודי דאורייתא. למחוי דר נש עבד נאמן לגבי קב"ה דקדא יאות. ע"כ ר"מ:

ב) ודדו חייך תלואים לך מנגד ופחדת וגו'. א"ר יהודה תא חזי כמה אית לון לגבי נשא לאשגחא צולחנא דקב"ה. דכל מאן דאסתכל צאורייתא ובפולחנא דקב"ה דחלתיש ולימתיש סוף על כלא. דהא כד ברא קב"ה עמלא עבד כל בנין דעמלא כל חד וחד דיוקניש דקדא חזי ליה. ולבשר ברא ליה לבד נש דיוקנא עלאש ונפשיה על כלסו דיוקנא דה. דכל זמנא דבינ קאים בעמלא כל אינון בניין דעמלא וקפין רשא ומסתכלין דיוקנא עלאש דבר נש. כדון כלסו דחלון וועין מקמיס. כד"ל ומוראכס ומתכס יסיס פל כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וסני חזי כד מסתכלין ומאן ביש סאי דיוקנא. ומסתחא ביש. א"ר אלעזר אפינ דנשמתא ללו ביש [כה] דדקיא לא משתנין מחמה דסוס דיוקניסון בקדמיתא. וכד צ"ג לא חזיל באורחוי דאורייתא סאי דיוקנא קדישא אתחלף ליה. וכדון חיות ברא ועופי דשמיח

פראת מקומות א' ואתמנ רמ: ב' ויש קא.

זיו הוזהר

[כג] מלויים שהוא מרת דרין יומתק ע"י חו"ה שהוא מרת הרמנים בתהיהם זה עם זאת: [כג] כנוכר במד"ר תצוה פרשה ל"ח ע"פ קתו עמכם וגו'. וכן בקדושים פרשה כ"ג רב הונא אמר אם נכשל אדם בעבירה וכו' מה יעשה ויחיה. אם ה' למוד לקרות דף אחד יראה ב' דמים וכו': [כז] זו מרת המלכות. והיינו מקדש: [כס] לפעמים ע"י חמא קל או ע"י בלתי מזהר:

השמים יכולים לשלוט עלינו. לפי שבאשר נתחלפה אצלו צורה קדושה הוא נחלף אצלו גם כן התמונה של בן אדם [כז] -

א) אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה וגו'. א"ר חייא הרי נאמר אלה דברי הברית וגו'. מלבד הברית אשר כרת אחם בחרב, מהו דברי הברית. דברי גבורה היה צריך לומר, א"ל רבי יוסי הרי אמרו הללו שפי הגבורה והללו שפי עצמו של משה, וזה נתבאר, ובוא וראה אלו ואלו דברי הברית היו, ואע"פ ששפי הגבורה היו הרברים, דברי ברית היו, שהרי שוב ורע בברית תלוים, טוב שבא מצד י"ק, רע שבא מן דין סמקום הדין והיינו צד"ק, וצד"ק צד"ק ברית הם וברית נקראים [כז] ולכן דברים האלה דברי ברית הם ומקשרים הברית כאחד, ולפיכך זכור ושמור קשור כאחד, וזכור זה מרת היום, שמור זו מרת היצלה [כח] הרי ברית כאחד, ולפיכך בודאי דברי הברית הם, ובכל סמקום ברית במקום הזה הוא, א"ר חייא ודאי כך הוא, ולפיכך שבת שהוא זכור ושמור נקרא ברית, שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם, והכל ענין אחד, שמקום הזה נקרא ברית בכל מקום, בוא וראה כתוב (ז) ונתתי שלום בארץ, שלום היינו יס"ד, שהוא שלום הארץ שלום הבית שלום העולם. (ז) ויסרתו אתכם אף אני שבע, מהו שבע, זה צד"ק, הרי זה ודאי ברית, ולפיכך דברי הברית הם:

דשמיא יכלין למשאה עליה, בנין דכד אחלף ליה סאי דיוקלא קדישא אחלף ליה סאי דיוקלא דבר נש [כז] -

א) אלה דברי הברית אשר צוה ה' את משה וגו'. א"ר חייא הרי נאמר אלה דברי הברית וגו'. מלבד הברית אשר כרת אחם בחרב, מהו דברי הברית. דברי גבורה מצעי ליה, א"ל רבי יוסי הרי אמרו הללו שפי הגבורה והללו שפי עצמו של משה, וזה נתבאר, ותא חזי אלן ואלן דברי הברית הוו, דלע"ז דמפי הגבורה הוו מלין, מלי ברית הוו, דהא סב וביש ביש תליין, סב דלמי מלד"ק, ביש דלמי מן דינא מאחר דלינא ויהינו לד"ק, ולד"ק ולד"ק ברית לאמן וברית אקרון [כז] וע"ז מלין אלן מלי ברית אינון וקשיון ברית כחלה, ובנינו כך זכור ושמור קשור כחלה, זכור ביום, שמור בלילה [כח] הרי ברית כחלה, ובנ"כ ודאי דברי הברית נינוו, ובכל אסר ברית באתר דא אינו, א"ר חייא ודאי הכי הוה, ובנ"כ שנס דלחיו זכור ושמור אקרי ברית, דכתיב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם, וכלל מלה חד, דאתר דא אקרי ברית בכל אסר, דא חזי כתיב (ז) ונתתי שלום בארץ, סוף יס"ד, דלחיו שלום הארץ שלום הבית שלום העולם. (ז) ויסרתו אתכם אף אני שבע, מהו שבע, דא לד"ק, סא ודאי ברית, ובנין כך דברי הברית נינוו:

ו"ל נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע וגו'. (ז) רבי חזקיה ור' ייסא היו מהלכים בדרך, א"ר ייסא לר' חזקיה רואה אני בפניך שאתה מהרהר באיזה דבר, א"ל כך הוא בודאי שאני מעיין כמקרה שאמר שלמה (ה) כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם וגו', ולמינו שכל דברי שלמה המלך הם סודות סמדרנות החכמה, אם כן במקרא זה יש לעיין בו, שררי פתח אלה שאינם בני אמונה נמצא בו, א"ל ודאי כך הוא ויש בו להבין ולעיין, בתוך כך פגע בהם יהודי אחד, שאל להם כמה עסקתם, אמרו לו מקרא זה שאמר שלמה, אמר להם ומה כתוב קודם, אמרתיו אני כלבי על דברת בני האדם וגו', שלמה לא אמר מקרא זה מעצמו כמו שאר אותן הרברים, אלא שהיה מחזר אותן הדברים שבועתי העולם אומרים, אותן האיילים שאין יודעים ואין מסתכלים בחכמה אומרים שעולם הזה הולך במקרה, והקב"ה אין משגיח עליו, אלא מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרא אחד להם וגו'.. תשבר רוחם של אותן הבהמות, כסילים הם, מחוסרי אמונה הם, אי להם אוי לפשותם, מוטב להם שלא יבואו לעולם, ומה השיב להם שלמה על זה, מקרא שאמריו אומר, ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, מי יודע בהם באותן האיילים שאין יודעים בכבוד מלך העליון ואין מסתכלים בתורה, רוח בני האדם העולה היא למעלה, למקום עינין למקום נבכר למקום קדוש, ליהוה

ול"א נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע וגו'. (ז) רבי חזקיה ור' ייסא היו מהלכים בדרך, א"ר ייסא לר' חזקיה רואה אני בפניך שאתה מהרהר באיזה דבר, א"ל כך הוא בודאי שאני מעיין כמקרה שאמר שלמה (ה) כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם וגו', ולמינו שכל דברי שלמה המלך הם סודות סמדרנות החכמה, אם כן במקרא זה יש לעיין בו, שררי פתח אלה שאינם בני אמונה נמצא בו, א"ל ודאי כך הוא ויש בו להבין ולעיין, בתוך כך פגע בהם יהודי אחד, שאל להם כמה עסקתם, אמרו לו מקרא זה שאמר שלמה, אמר להם ומה כתוב קודם, אמרתיו אני כלבי על דברת בני האדם וגו', שלמה לא אמר מקרא זה מעצמו כמו שאר אותן הרברים, אלא שהיה מחזר אותן הדברים שבועתי העולם אומרים, אותן האיילים שאין יודעים ואין מסתכלים בחכמה אומרים שעולם הזה הולך במקרה, והקב"ה אין משגיח עליו, אלא מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרא אחד להם וגו'.. תשבר רוחם של אותן הבהמות, כסילים הם, מחוסרי אמונה הם, אי להם אוי לפשותם, מוטב להם שלא יבואו לעולם, ומה השיב להם שלמה על זה, מקרא שאמריו אומר, ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, מי יודע בהם באותן האיילים שאין יודעים בכבוד מלך העליון ואין מסתכלים בתורה, רוח בני האדם העולה היא למעלה, למקום עינין למקום נבכר למקום קדוש, ליהוה

מראה מקומות (ז) חזקיה קמו. (ז) יוקרא ל"א (ז) סס (ז) כפולת קמו. (ז) קהלת ז' זיו הזהר

[כז] זה האיש נרמה לבהמה או לחיה בפני המטיקין והיות הרוחות: [כח] צד"ק וצד"ק היינו יסוד ומלכות: [כח] מרת חיום זה התפארת וחסידו, ומרת הלילה היינו מלכות:

לאחזק מנהיגו עלאה מנהיגו המלכא קדישא. למחי
 לרוב צבורא דחיי. להשתכחא קמי מלכא קדישא עולא
 תמימה. ודא הוא העולא היא למעלה. ורוח הבהמה
 היורדת היא למסא לחרץ. ולאו להסווא אחר העול
 כל בר נש. דכתיב ביה בללס אליהו עשה את האדם.
 וכתיב ביה (א) נר ה' נשמה אדם. והך אמרו אינו
 עשיתי ללא חזני מתימנותא ורוח אחד לכל. מיפא
 רוחיהון. עלייהו כתיב (ג) יהיו כמוך לפני רוח ומלאך ה'
 דיחא. הלון יסתרון בניבנס בליטון דרגין תמלון.
 ולא יסתלקון לדרי דרין. עלייהו כתיב (ג) יתמו תמלים
 מן הארץ ויטעיש עוד אינס. ברכי נפשי את ה' הללויה:

להיות נון מאור העליון מאור מלך הקדוש. להיות
 צדור בצדור החיים. להטעא לפני מלך הקדוש עולה
 המיטה. וזה הוא העולה היא למעלה. ורוח הבהמה
 היורדת היא שטמה לארץ. ולא למקום ההוא שנבנס בו
 רוח כל איש. שנאמר בו בצלם אלהים עשה את האדם.
 וכתוב בו (א) נר ה' נשמה אדם. ואיך יאמרו אהון
 הכסילים שאינם מבני האמונה כי רוח אחד לכל. תשבר
 רוחם. עליהם כתוב (ג) יהיו כמוך לפני רוח ומלאך ה'
 דרוחא. אלה יאשרו בנינהם באותן מדרגות התחונות.
 ולא יעלו לדורי דורות. עליהם כתוב (ג) יתמו תמלים
 מן הארץ ויטעיש עוד אינם. ברכי נפשי את ה' הללויה:

ואורץ אתכם ארבעים שנה במדבר וגו'. (ד) פתח רבי
 יוסי ואמר. (ה) מי זאת עולה מן המדבר כתמרות
 עשן מקושרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל. מי זאת
 עולה. בוא וראה בזמן שהיו ישראל במדברא שכינתא
 השכינה לפניהם. והם היו הולכים אחריה. שנאמר וה'
 הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך וגו'. ולפיכך
 כתוב (ו) כה אמר ה' וכרתי לך חסד נעורך אהבת
 כל ימיו לכתך אחרי במדבר וגו'. השכינה היתה מהלכת
 וכל ענני כבוד עמדה. וכאשר נסעה השכינה נסעו גם
 הם. כמו שנאמר (ז) ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו
 בני ישראל וגו'. וכאשר היא עלתה גם ענן ההוא עלה
 ער למעלה. וכל בני העולם היו רואים ושואלים ואומרים
 מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן. אותו הענן של
 השכינה היה נראה כמו עשן. מפני מה הוא עשן. לפי
 שהאש שהדליקו אברהם עם יצחק בנו היתה נאחזת
 בה ולא סרה ממנה. וכאשר נתיחדה אש ההוא בתוכה
 היה עולה עשן. ועיז כתוב מקושרת מור ולבונה. מהו
 מקושרת. מתקשרת בשני צדדים אחרים. עשן של אברהם
 יסמין. עשן של יצחק לשמאל. מכל אבקת רוכל. זה יעקב:
 (ח) בוא וראה מה כתוב (ט) ואשלה לפניך את
 משה אהרן ומרים. והרי כמה נביאים היה אחר משה.
 ואשלה לפניך את משה אהרן אלעזר ופנחס. יהושע
 אליהו ואלישע וכמה שאר צדיקים וחסידים היה לו לומר.
 שלשה אלה למה. אלא אמר הקב"ה. עמי בני. מדוע לא
 תזכרו כל המצוות שעשיתי לכם. ששלחתי לכם משה
 אהרן ומרים. למלך בשר ודם דלית ליה מדינא. ושדר
 לגבס גיבדין אפרכין רבצבין דיוק מנהלי עמא. ומעיינין
 צבו ובידייהו. מאן אלמריך למשו זקוק צמונייהו
 צמלין דימרכון. ללו עמא דמדינתא. דבעל
 כרחישו לימרכו לעיינא צבי ולמיכז להו יקרא. ושכיל
 שדרית למסה. אישו אייתי קמייכו מן למיכל. וכסיל
 לבו ולגיניכו ולצבריכו. ואשדל צדייכו ובכל מלי
 דאמריך לבו. שדרית לאהרן. אייתי לבו ענני
 יקר מחפסא עליכו כמליכו. אחסי לבו צמלי יקר
 ללא אמרכבו לצושיכו ממיכו. והווי מחחדשי בכל יומא.
 שדרית למרים. אייתיאת צירא לאשקאסה לבו
 ופתיתון אמון ובעירכו. אינון יסבו לכו ומדלסון אכלתון
 וספיתון. וימיתון צופסא יקר דלסון. ומדלכו ללו
 יסבתון לון. ולא עוד אלא דאשדלנו עליכו ונסלו
 על לואריכו מכולכו. והייתון מחרפין ומגדפין לון:
 ושמרתם את דברי סביתם הווא ועשייתם אתם למען
 תשכילו את כל אשר תעשון. (י) רבי יהודה
 פתח

ואורץ אתכם ארבעים שנה במדבר וגו'. (ד) פתח רבי
 יוסי ואמר. (ה) מי זאת עולה מן המדבר כתמרות
 עשן מקושרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל. מי זאת
 עולה. בוא וראה בזמן שהיו ישראל במדברא שכינתא
 השכינה לפנייהם. והם היו הולכים אחריה. שנאמר וה'
 הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך וגו'. ולפיכך
 כתוב (ו) כה אמר ה' וכרתי לך חסד נעורך אהבת
 כל ימיו לכתך אחרי במדבר וגו'. השכינה היתה מהלכת
 וכל ענני כבוד עמדה. וכאשר נסעה השכינה נסעו גם
 הם. כמו שנאמר (ז) ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו
 בני ישראל וגו'. וכאשר היא עלתה גם ענן ההוא עלה
 ער למעלה. וכל בני העולם היו רואים ושואלים ואומרים
 מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן. אותו הענן של
 השכינה היה נראה כמו עשן. מפני מה הוא עשן. לפי
 שהאש שהדליקו אברהם עם יצחק בנו היתה נאחזת
 בה ולא סרה ממנה. וכאשר נתיחדה אש ההוא בתוכה
 היה עולה עשן. ועיז כתוב מקושרת מור ולבונה. מהו
 מקושרת. מתקשרת בשני צדדים אחרים. עשן של אברהם
 יסמין. עשן של יצחק לשמאל. מכל אבקת רוכל. זה יעקב:
 (ח) בוא וראה מה כתוב (ט) ואשלה לפניך את
 משה אהרן ומרים. והרי כמה נביאים היה אחר משה.
 ואשלה לפניך את משה אהרן אלעזר ופנחס. יהושע
 אליהו ואלישע וכמה שאר צדיקים וחסידים היה לו לומר.
 שלשה אלה למה. אלא אמר הקב"ה. עמי בני. מדוע לא
 תזכרו כל המצוות שעשיתי לכם. ששלחתי לכם משה
 אהרן ומרים. למלך בשר ודם שהיה לו מדינה. ושלח
 אליה אנשי חיל נסיכים ושרים שיהיו מנהיגי העם. ויעיינו
 בתקונייהם ובריניהם. מי צריך להיות זקוק צמונייהם
 ובדבריהם שנצרכים להם. האם לא עם המדינה. שבעל
 כרחם מתיובים לשים עיני עליהם ולתת להם כבוד. ואני
 שלחתי את משה. הוא הביא לפניכם מן לאכול. והנהיג
 אתכם ובניכם ובהמחכם. ונתניע בדיניכם ובכל מה
 שנצרך לכם. שלחתי את אהרן. הוא הביא לכם ענני
 כבוד לכסות עליכם כמלכים. רחץ אתכם במטלכי כבוד
 שלא יבולו שלמותיכם מעליכם. ונעשו חדשים בכל יום.
 שלחתי את מרים. היא הביאה את הבאר להשקות לכם
 ושתייתם איםם ובעירכם. והם נתנו לכם ומשלחם אכלתם
 ושתייתם. וישבתם חכמים כבוד שלהם. ומשלחם לא
 נתתם להם מאומה. ולא עוד אלא שנתניעו עליכם ונשאו
 על צואריהם משאכם. ואתם הייתם מחרפים ומגדפים אותם:
 ושמרתם את דברי הברית הווא ועשייתם אתם למען
 תשכילו את כל אשר תעשון. (י) רבי יהודה
 פתח

מראה מקושרת (א) משלי כ' ט' תמים ל' (ג) סס קד' (ד) רשלה קש: (ה) סיר (ו) ר' ימי' כ' (ז) סמות מ' (ח) תהא קל. (ט) מיכס ר' (י) רשלה קש

פתח ואמר (א) טוב ה' למען ביום צרה. יודע חוסי בו. אשוי חלקו של האיש שתוקפו הוא מן הקב"ה. לפי שתוקפו של הקב"ה הוא תוקפו של ישועות. וזה נתבאר. טוב ה'. כמש"כ טוב ה' לכל. למעון. זה הוא תוקפו שיש בו ישועות. שכתוב (ג) ומעו ישועות משיחו הוא. ביום צרה. ביום של צרות. שמצרים שאר אומות לישראל. בוא וראה מה כתוב (ג) התרפית ביום צרה צד כחכה. מהו התרפית. זה מי שמרפה ידיו מן הקב"ה שלא להתחוק בו. ואיך יתחוק האיש בהקב"ה. יתחוק בתורה. שכל מי שמתחוק בתורה מתחוק בעץ החיים. כביכול שהוא נותן עץ להשכינה שתתגבר [כפ] ואם הוא יתרפה מן התורה מה כתוב. התרפית. אם אתה תתרפה מן התורה. ביום צרה צד כחכה. ביום שתבא עליך צרה. כביכול בזה אתה גורם דחק וצער להשכינה שהיא הכה של העולם. ד"א צד כחכה. בוא וראה בשעה שהאדם מתרפה מן התורה והולך בדרך לא טוב. כמה בעלי שנאה טובנים לו להיות מקטרגים עליו ביום צרה. ואפילו נשבעו של אדם שהוא הכה והתוקף שלו. הוא נעשית בעל שנאה לנגדו. שכתוב צד כחכה. לפי שהיא נעשית צורך אליו. (ד) פתח רבי יוסי ואמר. (ה) אתה סתר לי מצד תצנני רני פלמ' תסוכבני סלה. אתה סתר לי. זה הקב"ה. שהוא סתר ומנן לאדם ההולך בדרך התורה. והוא נסתתר בעל כנפיו שלא יהיה ביכולת להרע לו. מצד תצנני. מן הצוררים שלמעלה ושלמטה. למעלה יש לאדם בעלי שנאה. אף כך למטה. ומי הוא. זה יצר הרע. שהוא צורך לאדם למעלה וצורך לו למטה. ואלמלא יצר הרע לא היה נמצא בעל שנאה לכל איש שבעולם. לפיכך מצד תצנני. רני פלמ' תסוכבני סלה. יסוכבני סלה היה לו לכתוב. מהו תסוכבני. אלא אותן השירות שיש בהן מדרגות וכחות להצלה. תסוכבני בהן להציל אותי בדרך. ומקרא זה הוא כסדר והוא למפרע מצד זה ומצד זה [ג]. (ו) א"ר חזקיה כתוב דרכיה דרכי נעם וצד נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נעם. אלו דרכי התורה. כי כל מי שהולך בדרך התורה משרה עליו הקב"ה נעושות השכינה שלא תסיר ממנו לעולם. וכל נתיבותיה שלום. שכל נתיבות התורה כלם שלום. שלום לו למעלה. שלום לו למטה. שלום לו בעולם הזה. שלום לו בעולם הבא. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פתח ואמר (א) טוב ה' למעון ביום צרה חוסי בו. זכאה חולקיו דב"ג דלחמקף ביה בקב"ה. בנ"ג דתוקפא דקב"ה איבו תוקפא דישועות. ואיקמוה. טוב ה'. כד"ל טוב ה' לכל. למעון. דא הוא תוקפא דאית ביה ישועות. דכתיב (ג) ומעו ישועות משיחו הוא. ביום צרה. ביומא דפקו. דעקין סאך עמין לישראל. תא חזי מאי כתיב (ג) התרפית ביום צרה צד כחכה. מהו התרפית. מאן דלחמפי ידוי מקב"ה דלא דלחמקפא ביה. וסיך יתקף בד נש בקב"ה. יתקוף באורייתא. דכל מאן דלחמקף באורייתא לחמקף באילנא דחיי. כביכול יסיב תוקפא לכנסת ישראל דלחמקפא [כפ] ואי הוא יתריס מאורייתא מאי כתיב. ספרות. אי איבו לחמפי מן אורייתא. ביום צרה צד כחכה. ביומא דיתוי ליה פקו. כביכול דתיק לה לשכינתא דאיהי חילת דעלמא. ד"א צד כחכה. תא חזי בשעתא דב"ג לחמפי מאורייתא ואיבו באיחא דלא כשרא. כמה בעלי דבבו ומינין ליה לחמו ליה קטיגורין ביומא דעקו. ואפילו כשמתים דב"ג דאויס חילת ותוקפא דיליס. איסי מארי דבבו לקבלים. דכתיב צד כחכה. בנ"ג דאויס צד לנביס דבר נש. (ד) פתח רבי יוסי ואמר. (ה) אתה סתר לי מזר תלרני רני פלמ' תסוכבני סלה. אתה סתר לי דא קב"ה. דאיס סתרא ומנן לבר נש דאזיל בארצי דאורייתא. ואיבו לחמקפא בללא דנדפו דלא יכלין לאבשא ליה. מזר תלרני. מעילא ומתתא. לעילא איס ליה לבר נש מארי דבבו. לתתא אף סי נמי. ומאן איס. דא יצר הרע. דאויס צד לעילת וצר לתתא. ואלמלא יצר הרע לא אשתכח מארי דבבו לבר נש בעלמא. בנ"ג מזר תלרני. רני פלמ' תסוכבני סלה. יסוכבני סלה מצעי ליה. מהו תסוכבני. אלן אינון שירין דאית בבו דרגין להלל. תסוכבני בבו לשבא לי באיחא. וסאי קרא איסו כסדרא ואיבו למפרע מהאי ניסא ומסאי ניסא [ג]. (ו) א"ר חזקיה כתיב דרכיה דרכי נעם וצד נתיבותיה שלום. דרכיה דרכי נעם. אלן ארחתן דאורייתא. דמאן דאזיל בארצי דאורייתא קב"ה אשרי עלים נעיומתא דשכינתא דלא מפדי ממיה לעלמין. וכל נתיבותיה שלום. דכל שבילין דאורייתא כולוון שלום. שלום ליה לעילא. שלום ליה לתתא. שלום ליה בעלמא דין. שלום ליה בעלמא דלמי. כדוך ס' לעולם אמן ואמן:

פרשת נצבים

(ו) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם. רבי אלעזר פתח (ח) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתחייב על ה' ויבא עם השמן בתוכם. ויהי היום. זה ראש השנה שהקב"ה עומד לרוץ העולם. כדמיון זה (ט) ויהי היום ויבא שמה. יום ההוא יום טוב של ראש השנה היה. ויבאו בני האלהים. אלו השרים הממונים הנשפחים

(ו) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם. רבי אלעזר פתח (ח) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתחייב על ה' ויבא עם השמן בתוכם. ויהי היום. זה ראש השנה שהקב"ה עומד לרוץ העולם. כדמיון זה (ט) ויהי היום ויבא שמה. יום ההוא יום טוב של ראש השנה היה. ויבאו בני האלהים. אלו השרים הממונים הנשפחים

מראה מקומות (א) תמוס כ"ח (ב) תמלי כ"ד (ג) וישלח קמח: (ד) תליס ל"ב (ו) ואלה לא. (ז) כל (ח) תמוס כ"ח (ט) תמוס כ"ד

ז"ו הודר

אמן חיינו על דרך הכתוב חנו ענו לאלהים. שהשכינה נקראת אלהים: [ג] זה הפסוק אתה סתר לי ונר' סגולה להצלה לאשרו ישר והפוקד

שליחן בעלמא לאשגחא בעובדין דבני נשא. להתייב על ס' כד"א ח' וכל זכא סביס עומדים עליו מימינו ומשמאלו. אבל להתייב על ס' בהאי קרא אשגחא רחומותא דקב"ה עליהו דישראל. בנין דהני שליחן דליחון ממנן לאשגחא על עובדין דבני נשא אוליין ושאלון וליחון חייבין עובדין כלסו. וביימא דקאי דינא למיקס ולמדין עלמא אתעבידו קטיגורין למיקס עליהו דבני נשא. ות' חזי דכל עמין דעלמא לא קיימין לאשגחא בעובדיהון דר בישראל בלחודיהו. בנין דללין בנין לקב"ה. וכד לא אשגחא עובדין דישראל כדקא יאות. כביכול ליחין ממנן שליחן כד בעלן לקיימא על איחון עובדין דישראל. על ס' ודאי קיימין. דהא כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרין. כביכול מתישין חילא דקב"ה. וכד עבדין עובדין דכשרין ייבדין תוקפא וחילא לקב"ה. וע"ד כתוב תנו עזו לאלהים. בזמ"א בעובדין דכשרין. וע"ד כסווא יומא כלסו דרברבן ממנן אשגחא על ס' על ס' ודאי. דהא כיון דעל ישראל אשגחא עליהו. ויבא גס הסגן בתוכס. גס לאשגחא עליהו. דכלסו חתיין למסוי קטיגורין עליהו דישראל. ודא אדסוף עליהו. בנין דליהו דילגורא דרברבא מכלסו. קטיגורא מכלסו. וכיון דחמא קב"ה דכלסו אסיין לקטרנא. מיד ויאמר ה' אל הסגן מאין תבוא. וכי לא סוס ידע קב"ה מאן סוס חתי. אלא לאייתאס עובדא לרעותיה [א] ויאמר ה' אל הסגן וגו'. ויען הסגן את ה' ויאמר משוט בלרץ. מכלא אוליפנא דישבא דלרעא אתמסר לסגריין אחרנין. דר לרעא דישראל בלחודיהו [ב] וכיון דלמר ומסג בלרץ אשגחא קב"ה דבטי לתהוי דלסורה עליהו דישראל. מיד ויאמר ה' אל הסגן הסמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בלרץ. חמא עתה למיבא ליה חולקא בחאי דיתעסק ויתפרש מנייהו דישראל. והא אוקמיס. לרעיא דבעא למעבר עמיס בחור נהרא וכי [ג] מיד דיתעסק ביה סוסא שטן ולא קשרג עליהו דישראל. ויען הסגן את ה' ויאמר סחנס ירה איוב אלהים. לאו תווסס לעבדא דלמריע עבדי ליה כל רעיתיה דיסא דחיל ליה. אעדי אשגחתיך מניה ותמחי או דחיל לך ואס לאו. חא חזי בשעתא דעלקו כד אחיבז חולקא חדא להאי סגן דלאתעסקא ביה אשגחא לכתר מכלא. כגוונא דא שער בראש חודס ושער ביומא דכפורי. בנין דלאתעסק ביה וצדיק להו לישראל בזולכיהון. והסא חסא זמנא למיטל חולקא דא מכל זרעא דלצדיקס בצסטרל אורמא. כד"א הכה ילדס מלכס גס סיא בניס וגו' את עזן כסורו וגו' [ד] ותא חזי בשעתא דלמר משוט בלרץ בעא מניה למעבר דינא בישראל. דהא דינא סוס ליה על אברהם למתבע מקב"ה. בנין דלא דלאתעביד דינא בילק כד אשקריב על גבי מדבחה. דהא לא סוס ליה לאחלפא קרבנא דלזמין על מדבחה בלחמא. כד"א לא יחלפנו. והלא קאיס ילחק ע"ג מדבחה ילא אשחלים מניה קרבנא. וכלא דלאתעביד ביה דינא. ובעא דא חסס קב"ה כמה דבעא דייס דיוסף לכתמ דרין

הנשלחים בעולם להשגיח במעשה האנשים. להתייב על ה' כמש"כ ח' וכל זכא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו. אבל להתייב על ה' במקרא הזה. מצאה אהבת הקב"ה אל ישראל. לפי שאלה השלוחים שהם מסוגלים להשגיח על מעשי האנשים הולכים ומשוטטים ונוטלים כל אותן המעשים. וביום שהוכן המשפט לעמוד ולדון את העולם נעשו מקטרגים ללמד חוב על האנשים. ובוא וראה שכל אומות העולם אין עומדים להשגיח במעשיהם אלא בישראל בלבדם. לפי שאלו הם בניו להקב"ה. וכאשר אין נמצאים מעשיהם של ישראל כראוי כביכול אותן הממונים השלוחים כשמבקשים להתייב על אותן המעשים של ישראל. על ה' ודאי נצבים. שהרי כאשר ישראל עושים מעשים לא טובים. כביכול מתישים כחו של הקב"ה. וכאשר עושים מעשים טובים נותנים תוקף ועוז להקב"ה. וע"ז כתוב תנו עזו לאלהים. במה במעשים טובים. וע"כ ביום ההוא כל השרים הממונים נאספים על ה'. על ה' ודאי. שהרי כיון שעל ישראל נאספים עליו נאספים. ויבא גם השטן בתוכס. גם לרבות עליהם. שכלם באים להיות מקטרגים על ישראל. וזה נתוסף עליהם. לפי שהוא המלשין הגדול מכלם. קטיגור גדול מכלם. וכיון שרואה הקב"ה שכלם באים לקטרנא. מיד ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא. וכי לא היה יודע הקב"ה מאין הוא בא. אלא כרי להביא מעשה ליצטו [א] ויאמר ה' אל השטן וגו'. ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ. מכאן למדנו שישב הארץ נמסר לצדיקים אחרים. חזן ארץ ישראל בלכרה [ב] וכיון שאמר משוט בארץ השגיח הקב"ה שרוצה להיות מלשין על ישראל. מיד ויאמר ה' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ. הקב"ה ראה לפי שעה ליתן לו חלק במה שיעסק ויפרוש עצמו מישראל. וזה נתבאר. משל לרועה שרצה להעביר צאנו בנהר אחר וכו' [ג] מיד דיתעסק בו שטן ההוא ולא קטרנ על ישראל. ויען השטן את ה' ויאמר החנס ירא איוב אלהים. אין להתפלא על עבר שארדנו עושה לו כל צרכו והוא ירא ממנו. השר השגחתיך ממנו ותראה אם יירא מפניך או לא. בוא וראה בעת הקטרוני כאשר ניתן חלק אחר לצדי המקטרג להתעסק בו נפרד ע"י זה אחר כך מהכל. כדמיון זה השעיר בראש חודש והשעיר ביום הכפורים. כרי שיתעסק בזה ויניח להם לישראל במלכס. וכאן הגיע הזמן שיקח השטן חלק על בני המזבח. באופן אחר. כמש"כ הנה ילדה מלכה גם היא בניס וגו' את עזן כסורו וגו' [ד] ובוא וראה בשעה שאמר משוט בארץ תבע ממנו לעשות דין לישראל. שהרי טענה של דין היה לו על אברהם לתבוע מהקב"ה. לפי שלא נעשה הדין ביצחק כאשר נקרב על גבי המזבח. שהרי לא היה לו להחליף הקרבן שהכין על המזבח באחר. כמש"כ לא יחלפנו. וכאן נעקר יצחק על גבי המזבח ולא נשתלם ממנו קרבן. ולא נעשה בו דין. ותבע זה הדין מן הקב"ה כמו שתבע דינו של יוסף לאחר כמה דורות

מראה מקומות א' מלכס א' כ"ג

זיו הזהר

פרשת נצבים [א] מ"י לבלבלו במעשה דאיוב מרם יתחיל לקטרג על ישראל; [ב] סתם ארץ חיינו ארץ הקדושה. ולא אמר משוט בעולם כי על שאר מדינות יש דלשוין אחרים; [ג] בא זמא להתנפל על הצאן הגיג הרועה כגנוד תייש בעל קרנים לחלום עמו; [ד] יש לומר שעל שמו נקראה העיר עזן מקום מושב משפחתו שאיוב כללם. לפי"ז צריך לומר דורע אברהם

דורות [ה] וכל מה שתבע בדרך דין תבע. ומן הזמן
ההוא שניצל יצחק ונחלק קרבנו הכין לו הקב"ה לאותו
המקטרג את אויב לחלקו. כמש"כ הנה ילדה מלכה גם
היא כנים וגו' את עון בכורו — :

(ג) רבי אמר ויהי היום ויבאו בני האלהים
להתייצב על ה'. [רא הוא יומא דראש השנה] כמה
דאתמר. ביום הזה נצבים שני צדדים כנגד בני העולם.
כל אותן הבאים לפני הקב"ה בתשובה וכמעשים טובים
זוכים הם להיות נכתבים אצל אותו הצד שהוא חיים.
המציא תוצאות חיים. ופי שהוא מצדו נכתב לחיים.
וכל אותן הבאים כמעשים רעים הם נכתבים לאותו צד
האחר שהוא מיתה ונקרא מות. ובו שורה מיתה. וכיום
ההוא נצבים אלה שני הצדדים חיים ומות. יש מי
שנכתב לצד החיים. ויש מי שנכתב לצד המיתה.
ולפעמים שורה העולם כאופן המסוצע. אם יקום זכאי
אחד בעולם שיקריע עליהם. כלם קיימים ונכתבים לחיים.
ואם רשע אחד יקריע את העולם. כלם נכתבים למיתה.
ובזמן הקדש היה העולם קיים כאופן המסוצע. ומקטרג
ההוא ביקש להסטיין. מיד מה כתוב. השמת לכך על
עבדי אויב כי אין כמותו בארץ וגו'. כיון שנתפרסם
הוא בלבדו מיד נבר עליו המקטרג. ועל כן למינו
שאין נצרך לו לאדם להפרד מכלל של רבים. כדי
שלא יהיה נרשם הוא בלבדו. ואף יקטרגו עליו למעלה.
שכתוב בשונמית (ג) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת.
אינני רוצה להוציא עצמי מכלל של רבים. בתוך עמי
אנכי יושבת עד היום הזה. וכתוך עמי בכלל אחד
נדרעת אני למעלה. אף כך אויב כיון שנתפרסם למעלה
ונרשם בלבדו. מיד נבר עליו המקטרג ואמר. ההנם
ירא אויב אלהים וגו' — :

(ג) רבי שמעון אמר (ד) ויהי היום ויבא שמה.
ויהי היום. איזה הוא יום הזה. אלא כמו שביארו בוא
וראה שזה היום יום טוב של ראש השנה היה. שנפקדו
בו עקרות העולם. ונפקדו בו בני העולם. קרא לשונמית
ואמר (ה) הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת. בשביל
זה אני צריך לעיין יום זה כמשפט העולם. שהקב"ה
שופט ביום הזה את העולם. ולפי שנפרדתי לבדי במקום
זה צריך אני להסתכל בהקטרוג שעל העולם. ומה לעשות
לך היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא. ובי דבר
זה נצרך לה לאשה. שאינה יוצאת ואינה הולכת ואינה
נכנסת בהיכל המלך. אלא יום הזה היה גורם שכל בני
העולם נצבים ברין. וביום הזה נקרא הקב"ה מלך. המלך
המשפט. אמר לה אולי צריכה את אצל מלך העליון
ארות המעשים אשר בידך. ותאמר בתוך עמי אנכי
יושבת. מה אמרה. אלא בעת שהרין תולה בעולם אין
לאיש להפרד מכללו. כדי שלא יהיה נרשם למעלה ולא
יעיניו בו בלבדו. שהרי בעת שהרין תולה בעולם אותן
המפורסמים והנרשמים בלבדם. אע"פ שזכאים הם
נתפסים לראשונה. ולכן לא נצרך לו לאיש להפרד מבין
העם לעולם. כי תמיד רחמי הקב"ה על העם כלו ביחד.
ולפיכך אמרה בתוך עמי אנכי יושבת. ואינני רוצה
להפרד מהם כמו שעשיתי עד היום הזה — :

רבי

מראה מקומות (א) נא (ב) מנכים (ג) ד' נשלה מד. (ד) מלכים (ה) ד' (ו) ס.

דרין [ה] וכל מהי דבעת בחרת דינא בעת. ומהסוף
זמנא דלשתיב ילחא ולתמחף קרנביה זמין לים קב"ס לסהול
מקטרגא האי לחולקים. כדיא סנס ילדס מלכס גם
היא כנים וגו' את עון בכורו — :

(ג) רבי אמר ויהי היום ויבאו בני האלהים
להתייצב על ה'. [דרא סוף יומא דראש השנה] כמה
דאתמר. ביהסוף יומא קיימין תרין סטרין לקבלא בני עלמא.
כל אינון דתתיין קמי קב"ס בתיובתא ובעודין סבין
אינון זכיון לתהוי כתיבין לנבים דהסוף סטרא דליבו חיים.
ולפיק תולאות חיים. ומתן דליבו מסמריס אכתיב לחיים.
וכל אינון דתתיין בעודין סבין אינון כתיבין לסהול סטרא
דאחרא דליבו מותא וקרי מוס. וזבי שריא מוסא. ובסהול
יומא קיימין אלן תרין סטרין חיים ומות. אית מתן
דלכתיב לסטרא דחיים. וזאת מתן דלכתיב לסטרא דמוס.
ולזמין דעלמא שריא במלמטימא. אי קיימא מד
זכאס בעלמא דלכרע עלייסו. כלסו קיימין וזכתיבו לחיים.
ואי מד חייבא חכרע עלמא. כלסו אכתיבו למותס.
וסטרא זמנא עלמא סוס קיים במלמטימא. ובסהול
מקטרגא בעת דלמסחאס. מיד מהי כתיב. השמת לכך על
עבדי אויב כי אין כמותו בארץ וגו'. כיון דלמסחוד
איבו בלחודי מיד אחקין בים מקטרגא. ופי' אחק
דלא אלספיד לים לבין דלמסחאס מכללא דסגיאין. בנן
דלא יתקיים איסו בלחודי. וללא יקטרגו עלים לפילא.
דכתיב בשונמית (ג) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת.
לא בעינא למסקא גרמי מכללא דסגיאין. בתוך עמי
יתיבנא עד יומא דא. ובתוך עמי בכללא מדא
אסתמודע אלא לפילא. אף סכי איבו כיון דלמסחוד לפילא
ולתקיים בלחודי. מיד אחקין בים מקטרגא ואמר. ההנם
ירא אויב אלהים וגו' — :

(ג) רבי שמעון אמר (ד) ויהי היום ויבא שמה.
ויסי היום. מתן הוא יומא דא. אלא כמס דאוקומס תא
מזי ססא יומא יומא פכא דראש השנה סוס. דלמסקדו
ביס עקרות דעלמא. ולמסקדן ביס בני עלמא. קרא לשונמית
ואמר (ה) סנס חרדת אלינו את כל סמרדס הזאת. בניני כך
אלספריכנא לפילא יומא דא דתיי דעלמא. דקב"ה
דאין ציומא דא לעלמא. ובנין דלמסחאס בלחוד בלסר
דא אלספריכנא דלמסכללא דבנינו דעלמא. ומת לעשות
לך סיס דלכר לך אל המלך או אל שר הצבא. וכי מלה
דא למס אלספריכנא לבני אסתא. דלא נפקת ולא אזלת ולא
פאלת בהיכלא דלמכא. אלא יומא דא סוס גריס דכל בני
עלמא קיימין דנינא. ובסהול יומא אקרי קב"ס מלך. המלך
המשפט. אמר לס אי את אלספריכנא לבני מלכא עלמא
על עובדין די בידך. ותאמר בתוך עמי אנכי
יושבת. מהי אחרמס. אלא בשעתא דדינא תליא בעלמא לא
יתפרס בר גם בלחודי. דהא בזמנא דדינא תליא בעלמא אינון
דלמסחודעין ורשימין בלחודייו. אפי' דזכאין אינון
אחסנן בקיימיתא. ופי' לא לבני לים לאויס דלמסחאס מבין
עמא לעלס. דכל זמנא רחמי דקב"ה על עמא כלסו כמד.
ובנ"כ אמרה בתוך עמי אנכי יושבת. ולא בעינא
למסחאס מנייסו כמס דעבידנא עד יומא דין — :

רבי

היינו משפחתו. ופי' מיד אויב היה נלגלל תרה. ואשתו דינה בת יעקב : [א] בעשיה הרגיו מלכות :

זיו הזהר

א) רבי יהודה פתח ואמר. אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. כמה צריכים האנשים ללכת בדרכי הקב"ה ולשומר מצות התורה. כשביל שיוכו בה לעולם הבא ושינצלו מכל מקטרינים למעלה ולמטה. לפי שהרי כמו שנמצאים מקטרינים בעולם שלמטה. כן גם נמצאים מקטרינים למעלה העוברים לקטרני על האנשים. אותן המקיימים מצות התורה והולכים בדרך הישר ביראת רבונם. הרבה מליצים טובים יש העוברים עליהם למעלה. כמש"כ (ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו'. וכתוב ויחננו ויאמר פדעוהו מדרת שחת מצאתי כפר. לפיכך וכאי הוא זה השומר מצות התורה. א"ל רבי חייה א"י הכי אמאי הלפיד סבה מלאך לדיהו סניגורא פליה דבר נש. וסא כתיב (ג) כי ס' יסיה צכסלך וסמר רגלך מלכו. וכתיב ס' ישמרך מכל רע. דהא קב"ה חמי כל מאי דכ"ג עביר בעלמא. סן עב סן ציט. וכן סוף חומר (ד) אם יסתר איש צמטתים ואני לא אראנו נאס ס'. א"ל רבי יהודה כלל סכי הוא ודאי. אבל סה כתיב (ה) ונע אל עלמו ואל צברו. וכתיב וססיתני צו לבטלו חסס. לחאזנה דהא רשו אחסר לססרס אחרס לקסרנא על מליץ דעלמא ולסמסרס בידוי. וכל אלץ אורחין סמירין קמי קב"ה. וליט אגן כדאי למסך אצתריסו. בגין דלינו נמוסין דקב"ה. וכני נסא לאו אינון רשאין לקדקא אצתריסו. צר אינון וכאי קסופ דידעין רוי אורייתא. ואוליץ באורחה דכמסא למנדע אינון מליץ סמיון דאורייתא :

ו) ראשיכם שצביכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל. אמר רבי שמעון ראשי העם לברם. ראשי השבטים לברם. הנקבות לברן. חמש מדרגות לימין. וחמש מדרגות לשמאל. וש"כ אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל. הרי ה' מדרגות לימין. וה' מדרגות לשמאל איזו הן. והו שכתוב ספסם נשיכם ונרך אשר בקרב מחניך מחטב עיניך עד שאב מיטיך. הרי ה' מדרגות לשמאל. וכל המדרגות נתקנו כדמיון שלמעלה. ולעומתם נחלו ישראל ירושת עולם עשרת הדברות. שבהם הליות כל המצות וכל הוכיות וכל ירושתם נחלה. שהם חלק הטוב של ישראל :

ז) לעברך בבית ה' אלהיך וגו'. א"ר שמעון כוא וראה בשעה שברא הקב"ה את העולם לא נברא אלא על ברית. כמש"כ בראשית ברא אלהים וגו'. בראשית ברית א"ש. והיינו שעל ברית הקים הקב"ה את העולם. וכתיב (ח) אם לא ברית יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שבת. שהרי הבית הוא מקשר מרת היום עם מרת הלילה שלא יפרדו [ו] א"ר אלעזר כשבא הקב"ה את העולם על תנאי היה. שאם יקבלו ישראל את התורה הרי טוב. ואם לא הרי אני אחויר אתכם לתרו ובהו. והעולם לא נתקיים עד שעמדו ישראל אצל הר סיני וקבלו התורה. ואז נתקיים העולם [ז] ומיום ההוא והלאה הקב"ה בורא עולמות. ואזיה הם. היינו וזונו האנשים

א) רבי יהודה פתח ואמר. אשרי העם יודעי תרועה ס' באור פניך יהלכון. כמה אלעריכו צני נסא למסך בארתי דקב"ה ולמיסר סקודי אורייתא. בגין דיוכוו צס לעלמא דחיי ולסוצא לון מכל קסרנין דלעילא ותתא. בגין דהא כמה דלסמכחו מקסרנין בעלמא לתתא. הכי נמי אסמכחו מקסרנין לעילא דקיימי עלייהו דבני נסא. אינון דעבדין סקודי אורייתא ואוליץ באורח מיסר. דהלל דמאריהו. כמה אינון סניגורין דקיימיין עלייהו לעילא. כד"ה (ג) חס יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וגו'. וכתיב ויחננו ויאמר פדעוהו מדרת שחת מצאתי כפר. בגין כך וכאה אינון מאן דנסיך סקודי אורייתא. א"ל רבי חייה א"י הכי אמאי הלפיד סבה מלאך לדיהו סניגורא פליה דבר נש. וסא כתיב (ג) כי ס' יסיה צכסלך וסמר רגלך מלכו. וכתיב ס' ישמרך מכל רע. דהא קב"ה חמי כל מאי דכ"ג עביר בעלמא. סן עב סן ציט. וכן סוף חומר (ד) אם יסתר איש צמטתים ואני לא אראנו נאס ס'. א"ל רבי יהודה כלל סכי הוא ודאי. אבל סה כתיב (ה) ונע אל עלמו ואל צברו. וכתיב וססיתני צו לבטלו חסס. לחאזנה דהא רשו אחסר לססרס אחרס לקסרנא על מליץ דעלמא ולסמסרס בידוי. וכל אלץ אורחין סמירין קמי קב"ה. וליט אגן כדאי למסך אצתריסו. בגין דלינו נמוסין דקב"ה. וכני נסא לאו אינון רשאין לקדקא אצתריסו. צר אינון וכאי קסופ דידעין רוי אורייתא. ואוליץ באורחה דכמסא למנדע אינון מליץ סמיון דאורייתא :

ו) ראשיכם שצביכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל. אמר רבי שמעון ראשי העם לברם. ראשי השבטים לברם. הנקבות לברן. חמש מדרגות לימין. וחמש מדרגות לשמאל. וש"כ אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטכם וקניכם ושטריכם כל איש ישראל. הרי ה' מדרגות לימין. וה' מדרגות לשמאל איזו הן. והו שכתוב ספסם נשיכם ונרך אשר בקרב מחניך מחטב עיניך עד שאב מיטיך. הרי ה' מדרגות לשמאל. וכל המדרגות נתקנו כדמיון שלמעלה. ולעומתם נחלו ישראל ירושת עולם עשרת הדברות. שבהם הליות כל המצות וכל הוכיות וכל ירושתם נחלה. שהם חלק הטוב של ישראל :

ז) לעברך בבית ה' אלהיך וגו'. א"ר שמעון תא חוי בשעתא דברא קב"ה עלמא לא אצברי אלה על ברית. כד"ה בראשית ברה אלהים וגו'. בראשית ברית א"ש. והיינו דעל ברית קיים קב"ה עלמא. וכתיב (ח) אם לא ברית יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שבת. דהא ברית קשורה איזו דיומא וליילה לא מתסרשאל [ו] א"ר אלעזר כד ברה קב"ה עלמא על תנאי היה. וכד ייתון ישראל אם יקבלון אורייתא ימות. ואם לאו סכי אנה אהדר לכו לתבו וצבו. ועלמא לא אסקיים עד דקיימו ישראל על מרת דסיני וקבילו אורייתא. וכדון אסקיים עלמא [ז] ומסוהו יומא והלאה קב"ה צרי עלמין. ומאן אינון. זיינון דבני נסא

מראה מקומות ט כל נ: (ג) איוב ג' (ג) משלי ג' (ד) ירמיה כ"ג (ה) איוב כ"ו (ו) ירמיה ל"ג (ז) ירמיה ל"ג

זיו הזהר
[ח] בנכות ישראל נוטרי ברית הטרפו על ספירת היסוד נורמים בעבודתם יחוד תפארת עם מלכות. שהם מרת היום ומרת הלילה. עלמא דברואר עם עלמא דנוקבא. שנתקשרים זה עם זה ע"י ספירת היסוד : [ו] ר' אלעזר לא פליגי אלא שרי שמעון דורש האותיות כד

האנשים שהרי מן הזמן ההוא הקב"ה מוזוג זוגים ואומר בת פלוני לפלוני. ואלו הם העולמות שהוא בורא:

כא . דהא מהסבול ומחל קב"ה מוזוג זוגין ואומר בת פלוני לפלוני. ואלין אינין עולמין דהוא ברי :

6) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום. א"ר חייא בוא וראה במה הם גדולים מעשי הקב"ה. שהרי האומנות והצורה שבארם היא כרמיון העולם. ובכל יום ויום הקב"ה בורא עולמות. שמוזוג זוגים לכל אחד ואחד כראוי לו. והוא מצייר המונות טרם שיבואו לעולם. בוא וראה שאמר רבי שמעון כתוב זה ספר תולדות אדם. וכי ספר היה לו. ולא דרשו ודורשו וכו'. ואיך הראה לו. אפשר הראשון דור דור ודורשיו וכו'. ואיך הראה לו. אפשר תאמר שראה ברוח הקודש שהם עתידים לבוא לעולם. כמי שרואה בחכמה מה שיבוא לעולם. לא כן. אלא ראה בעין לבלם. וכל התמונות שעתידים האנשים לעמוד בהם בעולם כלם ראה כעין. מה הטעם. לפי שמיים שנברא העולם כל הנפשות העתידות לעמוד באנשים. כלן עמדו לפני הקב"ה כאותה צורה מטש העתידות לעמוד בה בעולם הזה. כרמיון זה כל אותן הצדיקים לאחר שיוצאים מעולם הזה כל נפשותיהם עלות. והקב"ה מוסין להן תמונה אחרת להתלבש בה כרמיון שהיו בעולם הזה. לפיכך נמצא שכלם עמדו לפניו. וראה אותם אדם הראשון כעין. ואפשר תאמר שלאחר שראה אותם לא עמדו בקיומם. בוא וראה כל פעולותיו של הקב"ה בקיום הם. ועמדו לפניו עד שירדו לעולם. כרמיון זה כתוב כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום וגו' ואת אשר איננו פה עמנו היום. כמו שדרשו שכל האנשים העתידים להיות בעולם כלם נמצאו שם. כאן יש לעיין שהרי כתוב ואת אשר איננו פה עמנו היום. ומשמע שבכללם גם אלו שיוצאו מאותן שעמדו שם [ת] לפי שכתוב עמנו היום. אבל לא כתוב עמנו עומד היום. אלא וראי כלן עמדו שם. אבל לא היו נראות לעין. לפיכך כתוב עמנו היום אע"פ שלא נתגלו לנו. ואם תשאל מפני מה לא נתגלו כאן. כמו שנתגלו לאדם הראשון. שראה אותן עין בעין. והרי כאן היה ראוי יותר שיתגלו לכל. אלא באן שניתנה התורה לישראל. מראות אחרים ומדרגות עליונות היו רואים ומסתכלים עין בעין. והיו משתוקקים להסתכל ולראות בכבודם. ולפיכך היו רואים כבוד העליון בלבד ולא ענין אחר. וע"כ כל האנשים העתידים לקום בעולם. עומדים כלם לפני הקב"ה כאותן התמונות מטש שעתידים לקום בהם. וש"כ (ב) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו. גלמי ראו עיניך. מה הטעם. לפי שתמונה האחרת העליונה היתה כזו — :

א) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום. א"ר חייא תא מוי כמה אינין רבדיין עובדוי דקב"ה. דהא אומנותא וצורה דבר נש איסו כנוונא דעלמא. ובכל יומא ויומא קב"ה ברי עולמין. דמוזוג זוגין לכל חד וחד כדקא מוי ליה. והוא לייר דיוקניהן עד לא יימון לעלמא. תא מוי דלמר רבי שמעון כתיב זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הוה ליה. אלא אוקמוס דקב"ה אחמי ליה לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו'. ה"ק אחמי ליה. אי מיימא דמחא ברוח קודשא דאינין זמיון למימי לעלמא. כמין דמחא בהכחמא מלי דימי לעלמא. ללו הכי אלא מחא בעינא לכללו. וסני דיוקנין דזמיון למיקס כשו בעלמא כלשו מחא בעינא. מלי סעמא. בגין דמיימא דלחברי עלמא כלשו נפשאן דזמיון למיקס כשני נשא. כלשו קיימין קמי קב"ה כהסיא דיוקנא ממש דזמיון למיקס כהאי עלמא. כנוונא דא כל אינין לדיקיא בחר דנשקין מחאי עלמא כלשו נפשאן סלקן. וקב"ה זמיון לון דיוקנא אחרא ללחלבשא ביה כנוונא דהו כהאי עלמא. בג"כ כלשו קיימין קמי. ומחא לון אריב הראשון בעינא. ולי מיימא בחר דמחא לון לא קיימי בקיימיהו. תא מוי כל מלי דקב"ה בקיימא אינין. וקיימו קמי עד דמחא לעלמא. כנוונא דא כתיב כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום וגו' ואת אשר איננו פה עמנו היום. כמה דלוקמוס דכלשו בני נשא דזמיון למחוי בעלמא כלשו אשתכחו תמן. הכא חיי לאסתכלא. דהא כתיב ואת אשר איננו פה עמנו היום. ומשמע הכו דישקין מלינין דקיימו תמן [ח] בגין דכתיב עמנו היום. אבל לא כתיב עמנו עומד היום. אלא ודאי כלשו קיימו תמן. אלא דלא אחמו עינא. בג"כ כתיב עמנו היום אע"ג דלא אחמו. ולי מיימא מלי סעמא לא אחמון הכא. כמה דלחמוין לאדם הראשון. דמחא לון עינא בעינא. והא הכא אחמי ימיר. אלא הכא כד אחיבה אורייתא לישראל. מיו אחרא ודרגין מלין היו מחמן ומסתכלן עינא בעינא. והוה מלינין לאסתכלא ולחמיה ביקרא דמאריהו. ובג"כ חמו יקרא עלאה דקב"ה בלחודיו ולא לאחרא. וע"ד כלשו בני נשא דזמיון לקיימא בעלמא. כלשו קיימי קמי קב"ה כאינין דיוקנין ממש דזמיון לקיימא כשו. ה"ד (ב) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו. גלמי ראו עיניך. מלי סעמא. בגין דיוקנא אחרא עלמא סוס כהאי — :

ג) רבי חזקיה אמר גלמי ראו עיניך וגו'. תא מוי כל אינין נשמתין דהו מיימא דלחברי עלמא. כלשו קיימו קמי קב"ה עד לא נחמו לעלמא כהאי דיוקנא דלחמוין לבתר כהאי עלמא. ויהיה מיו דביבא דב"כ דקריס כהאי עלמא הכי קאים לעילא. וכשעמא דנשמתא דא זמינא לאחרא בעלמא. האי נשמתא כהסיא

ג) רבי חזקיה אמר גלמי ראו עיניך וגו'. בוא וראה כל אותן הנשמות הבאות מיום שנברא העולם. כלן עמדו לפני הקב"ה טרם שירדו לעולם כאותה צורה מטש שנתראו אח"כ בעולם הזה. ואתה תבנית נוף האדם שעומד בעולם הזה כך הוא עומד למעלה. ובשעה שזאת הנשמה נוספת לדרת בעולם הזה. ואת הנשמה

באורה מראה מקומות א' ק' 5 : ב) תמיס קליט ג) ומי דנג :

זו הודר

ברית מן בראשית ור' אלעזר ריש האותיות א"ש מן בראשית דהיינו התורה. ככתוב מיסוגו אש דת לבו : ותו פ'י שמשמע רק שנים הנשמות העתידות להולד הן בכלל אלו העומדים שם. אבל לא שנים העתידות להולד עמדו שם. כיון שאצלן לא כתוב עומד היום אלא עמנו היום :

באותה הצורה ממש שעומדת בעולם הזה, כך עומדת לפני הקב"ה, ומשביע אותה הקב"ה שתשטור מצות התורה ולא תעבור על החקים שלה, ומניין שעומדות לפניו (שכתוב ה) חי ה' אשר עמדתי לפניו, עמדתי ודאי, וזה נתבאר, ולפיכך נלמדי ראו עיניך טרם שנראה בעולם הזה, ועל ספרך כלם יכתבו, שהרי כל הנשמות באותן הצורות שלהן כלן בספר נכתבות:

(ג) רבי שמעון אמר כתיב בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל נבאם, בוא וראה בשעה שנשב הקב"ה רוח בכל חיל וחיל שבשמים, כל החיילות נעשו ועמדו בקיום שלהם, ושיב וברוח פיו כל צבאם, ומהם נתעכבו שם עד שהקב"ה הורידם למטה, ולמרנו מיום שנברא העולם עומדים לפני הקב"ה, ונתעכבו עד שהגיע הזמן להורידם לארץ, ואלה שולטים למעלה ולמטה, ושיב (ג) חי ה' אשר עמדתי לפניו, אשר אני עומד לפניו לא כתוב, אלא אשר עמדתי, ואח"כ חזר למקומו ועלה למעונו בחיים חיותו, ואותן אחרים אין עולים עד שימותו, לפי שלא עמדו שם מקודם לזה כאותן האחרים, ולפיכך אפילו נעשה שליח ומלאך למעלה, ואלה הם הדבקים יותר למלך, בספרו של אדם הראשון נמצא שכל הרוחות הקדושים שלמעלה עושים שליחות, וכלם באים ממקום אחד, שנשמות הצדיקים מן שתי מדרגות הכלולות יחד הן, ולפיכך עולת יותר וסדרנותיהן יותר [ט] וכך הוא, וכל אותן שהיו נספרות שם ירדו ועלו בחייהם, כגון הנזק שלא נמצאה בו מיתה, והרי ביארנו ענין זה בחנוך ואליהו, ולמרנו סאה ועשרים וחמשת אלפים מדרגות לנשמות הצדיקים עלו בשחבה טרם שנברא העולם, שהקב"ה מומין אותם בעולם הזה בכל דור ודור, ועולות ופורחות העולם ומתקשרות בצדור החיים, ועיניד הקב"ה לחדש העולם בהן, עליהן כתוב (ד) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו':

(ה) נפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו' כמהפכת סדס ועמרה וגו', א"ר יהודה הדור של סדס ועמרה לא יקימו ליום הדין, ומקרא זה מוכיח, שכתוב נפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו', אשר הפך ה' כאפו ובחמתו, אשר הפך ה', בעולם הזה, כאפו בעולם הבא, ובחמתו, כומן שעתיד הקב"ה להחיות המתים:

ואמרן על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם וגו', (ו) רבי חייא ורבי חזקיה הוו יתבי מחמו חילני דהקל אובו, אדמוך רבי חייא, החל לים לאליסו, אמר מקסמיטורא דמר חקלא נהיר [ז] אמר הסתא אחינא לאודעא דירושלים קריז איבי לאתחברא, וכל אינון קרתי דחכימא [ח] בנין דירושלים דינא איבי ועל דינא קיימא ועל דינא לאתחבר, וסא אחיביז רשו לסמאל עלה ועל תקיפי עלמא, ואחינא לאודעא לחכימא דינא, וירכוני שני דירושלם, דסא כל זמנא דאורייתא אשתכח כס סיא קיימא, בנין דאורייתא חילנא דמי דקיימא עלה, ססק אורייתא לתתא חילנא דמי אסתלק מינס, וע"ד כל זמנא דחכימא יחדון כס דאורייתא לא יכיל סמאל כסו, דסא כתיב סקל קול יעקב וסידוס ידי עכו, וסא סיא אורייתא

בזה"ש דיוקנא ממש דקיימא כהאי עלמא, הכי קיימא קמי קב"ה, ואומי לה קב"ה דתעור פקידו אורייתא ולא תעביד על קיימין דילה, ומנא לן דקיימין קמיס, דכתיב (ח) חי ה' אשר עמדתי לפניו, עמדתי ודאי, וסא אוקמוס, ובג"כ גלמי ראו עיניך עד לא אתחזי בעלמא, ועל ספרך כלם יכתבו, דסא כל נשמתן בזה"ש דיוקנא דלהון כלהו כספרא כתיבין:

(ב) רבי שמעון אמר כתיב בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל נבאם, סא חזי כשתא דנשב קב"ה רוחא בכל חילא וחילא דשמיא, כלסו חילין אנתעבידו וקיימי בקיימייסו, הס"ד וברוח פיו כל נבאם, ומקייסו אנתעכבו עד דקב"ה אחיה לסו לתתא, ותאלא מיימא דאתברי עלמא קיימי קמיס דקב"ה, ואתעכבו עד דתתא זמנא לאתחל לון כבדעא, וחילין שליטו לעילא ותתא, הס"ד (ג) חי ה' אשר עמדתי לפניו, אשר אני עומד לפניו לא כתיב, אלא אשר עמדתי, ובתרי אסדר לאתריס וסליק לאדריס, ואינון אתרינן לא סלקין עד דימיוון, בנין דלא קיימו קודם לזמן כתיבון אתרינן, ובג"כ חיליו אתעביד שליחא מלאכא לעילא, וחילין אינון דמתדקקין יתיר למלאכא, אשתכחא כספרא דאדם קדמאס דכל רוחין קריבין דלעילא עבדין שליחאס, וכלסו חתיין מאלת דה, דכשתסון דלדיקיא מתרי דרגין דכלילן דכד אינון, ובג"כ סלקין יתיר ודריבסון יתיר [ט] וסכי סוא, וכל אינון דהוו סמייין תמן נחתו וסליקו כחייבון, כגון חנוך דלא אשתכח ביה מיתא, וסא אוקימנא מלס דא כחנך ואליהו, ותאלא מלס ועשרין וחמסס אלף דרגין לכשתסון דלדיקיא סליקו כדעיתא עד לא אתברי עלמא, דקב"ה מומנא להו בעלמא דין בכל דרא ודרא, וסלקין וסחסיין עלמא ומתקשרי כצדורא דחי, ומיון קב"ה לתתא עלמא כסו, עלייכו כתיב (ד) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו':

(ה) נפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו' כמהפכת סדס ועמרה וגו', א"ר יסודא חילן דסדס ועמרה לא יקימו ליומא דינא, וסאי קרא אוכח, דכתיב נפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו', אשר הפך ה' כאפו ובחמתו, אשר הפך ה', בעלמא דהו', כלאו בעלמא דחתי, ובחמתו, כומנא דזמין קב"ה להחיות מתים:

ואמרן על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבתם וגו', (ו) רבי חייא ורבי חזקיה הוו יתבי מחמו חילני דהקל אובו, אדמוך רבי חייא, החל לים לאליסו, אמר מקסמיטורא דמר חקלא נהיר [ז] אמר הסתא אחינא לאודעא דירושלים קריז איבי לאתחברא, וכל אינון קרתי דחכימא [ח] בנין דירושלים דינא איבי ועל דינא קיימא ועל דינא לאתחבר, וסא אחיביז רשו לסמאל עלה ועל תקיפי עלמא, ואחינא לאודעא לחכימא דינא, וירכוני שני דירושלם, דסא כל זמנא דאורייתא אשתכח כס סיא קיימא, בנין דאורייתא חילנא דמי דקיימא עלה, ססק אורייתא לתתא חילנא דמי אסתלק מינס, וע"ד כל זמנא דחכימא יחדון כס דאורייתא לא יכיל סמאל כסו, דסא כתיב סקל קול יעקב וסידוס ידי עכו, וסא סיא אורייתא

מראה מקומות ט פ"א י"ז ט אחי סת, ג פ"א י"ז ד יעני פ"ו ס וילת קת, ו וילת קת.

זיר הזהר

[ט] פי' יותר מאלפים: וזו תיבת קסמיטורא וזה, ואפשר שזו מלה סורכתת מן קסמיטורא, קסמי חיינו מרת, וייתא חיינו וירי מסמעותה שאור קדושתו של ר' חייא היא במרה גדולה וגבוהה עד שחקל אגנו נואר מן זין עליו דהתורה, וייתא דהיין כתיב שנים

תורה העליונה שנקראת קול יעקב. וכך זמן שאותו הקול לא נמסך שולט הדבור ומנצח. וע"כ נצרך לראות שהתורה לא תמסך. נתעורר רבי חייא והלכו. ואמר דבר זה לחכמים. א"ר יסא כלנו יודעים זה. וכך הוא. שכתוב (א) אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. אלו הם העמלים בתורה עיר הקדושה קיימת עליהם. ולא על אנשים התקופים שבועלים :

הנסתרות לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו ונ'.
(ג) רבי יהודה היה מהלך בדרך עם

רבי אבא. שאף אותו ואמר דבר אחד אני רוצה להבין. כיון שירע הקב"ה שעתיד האדם לחטוא לפניו ולגזור עליו מיתה. למה ברא אותו. שהרי התורה היתה שהי אלים שנה קודם שנברא העולם. וכתוב בה בתורה אדם כי ימות באהל. איש כי ימות. וחי פלוגי וימת. איזו צורך לו להקב"ה בראם בעולם הזה. שאפילו אם יעסוק בתורה יומם ולילה ימות. ואם לא יעסוק בתורה ימות. כלם בדרך אחד. מלבד ההפרש שביניהם בעולם ההוא. אבל כאן הרי כתוב (ג) כטוב כחוטא. א"ל דרבי רבונך וחי רבונך למה לך לחקור בהם. מה שיש לך רשות לדעת ולהבין תוכל לשאול. ושאלו לך רשות לדעת (ד) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. שדרבי הקב"ה נתני נסתרות העליונות שהם סמיו ונעלם אין לנו לשאול. א"ל אם כן הלא כל התורה היא סודות נסתרות. שהרי היא שם הקדוש שנתן בה. ומי שעוסק בתורה כאילו עוסק בשם הקדוש. ואם כן אין לנו לשאול ולעיון בה. א"ל התורה כלה נסתר ונגלה. וגם שם הקדוש נסתר ונגלה. וכתוב הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו. הנגלות לנו. שיש לנו רשות לשאול ולעיון ולחקור בהם ולהבין בהם. אבל הנסתרות לה' אלהינו. שלו הן ולו הן נגלות. כי מי יכול לדעת ולהשיג דעתו הנסתרת. וכל שכן לשאול ולחקור. בוא וראה שאין רשות לבני העולם לדרוש ענינים נסתרים ולפרשם. מלבד כגורה הקדושה רבי שמעון. שהרי הקב"ה הסכים על ידו. לפי שהדור שלו נרשם הוא למעלה ולמטה. וע"כ נדרשו הסודות בהתגלות על ידו. ולא יהיה דור כדור הזה שהוא נמצא בו עד שיבוא מלך המשיח :

(ה) רבי חייא פתח (ו) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר. כבוד אלהים הסתר דבר. שאין רשות לאדם לגלות דברים נסתרים שלא מסרו להתגלות. דברים שנסה אותם קדמון הימים. במש"כ (ו) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה. עד המקום שהוא שיש לו אדם רשות ולא יותר. וע"ז כתוב ולמכסה עתיק. למכסה עתיק ודאי (ז) לאכול לשבעה. הם החברים שיודעים הדרכים והנתיבות ללכת בדרך האמונה כראוי. כגון הדור דרבי שמעון נמצא בתוכו. ולמכסה עתיק. מדורות אחרים. שהרי כלם אינם ראויים לאכול לשבעה ולגלות סודות בנייהם. אלא למכסה עתיק. במש"כ (ח) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. בימיו של רבי שמעון היה אדם אומר לחבירו. פתח פיך ויאירו דברייך. לאחר הפתלקותו היו אומרים אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. בימיו של רבי

אורייתא עלאה דאקרי קול יעקב. ובצד דססוא קול לא פסק דבור שלפא ויכלא. וע"ד לא אלמריך אורייתא למספק. אמתר רבי חייא ואילו. ואמר מלה דא לחכמיא. א"ר יסא כלא ידעין דא. והכי הוא. דכתיב (א) אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. אליו אינו דמשתלץ בראייתא קדשא קדישא עליהו. ולא על נבדיו. תקיפין דעליוה :

הנסתרות לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו ונ'.
(ג) רבי יהודה סוס חזיל בחרחא בדי

רבי אבא. שאיל לוי ואמר מ"ס חד בעינא לשאלא. כיון דירע קב"ה דזמין בלס (מחסי קמיה ולמנור עליה מיסה. אמאי ברא ליה. דהא אורייתא הוה תרין אלפי שנין עד לא אברי עלמא. וכתיב בה באורייתא אדם כי ימות באהל. איש כי ימות. וחי פלוגי וימת. מאי קבעי קב"ה לב"כ בסלא עלמא. דאפילו אי אשתדל באורייתא ימחא וליילא ימות. ואי לא אשתדל באורייתא ימות. כלל נחד ארחא. בר פרישוסתא דססוא עלמא. כד"א (ג) כטוב כחוטא. א"ל אורחוי דמאריך ונארי דמאריך למה לך למכרה בסו. מאי דאית לך רשו למנדע ולאסתכלא שאיל. ודלית לך רשו למנדע כתיב (ד) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. דארחוי דקב"כ וסתרינן גניין עליון דהוא סמיס אגמיו לית לן לשאלא. א"ל אי הכי הא אורייתא כלל אגמיו וננין. דהא היא שמה קדישא עלאה הוי. ומאן דמתעסק באורייתא כחילו אמעסק בשמיה קדישא. ואי הכי לית לן לשאלא ולאסתכלא. א"ל אורייתא כלל סמיס אגמיו וננין. דהא אגמיו. וכתיב הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו. סגלות לנו. דאית לן רשו לשאלא ולעיינא ולאסתכלא בסו ולמנדע בסו. אבנ הכספרות לה' אלהינו. דיליה אינון וליה אמחויין. דמאן יכיל למנדע ולאסתכלא דעמיו דסמיסא. וכל שכן למשאל. תא חוי לית רשו לבני עלמא למימר מלין סמימין וליפרשא לון. בר בולילא קדישא רבי שמעון. דהא קב"ה אסתכס על ידו. בגין דדרא דיליה רשומא הוא לעילא ותתא. וע"ד מלין אממרו באתגליא על ידו. ולא יכא דרא כדרא דא דאיהו שארי בגויה עד דימיו מלכא סמיסא :

(ה) רבי חייא פתח (ו) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר. כבוד אלהים הסתר דבר. דלית רשו לב"כ לנגלה מלין סמימין דלא אממרו להתגליא. מלין דמפא לן עתיק יומין. כד"א (ז) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה. עד הסוף אחר דמית ליה רשו ולא יתיר. וע"ד כתיב ולמכסה עתיק. למכסה עתיק ודאי (ז) לאכול לשבעה. אינון חכמיא יודעין ארחין וסבילין למיכך בחרה מימנותא כדקא יאות. כגון דרא דרבי שמעון שארי בגויהם. ולמכסה עתיק. מדרין אמחין. דהא כלהון לא אמחון לאכול לשבעה ולאסתכלא מלין בגויהו. אלא למכסה עתיק. כד"א (ח) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. בימיו דרבי שמעון סוה צ"ע אמר לחכמיא. פתח פיך ויאירו דברייך. במר דכתיב סו אמרי אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. בימיו דרבי

מראה מקומות (א) תליס קב"ה (ב) שנה קט. (ג) סקלת ע' (ד) שס"ס (ה) אמור קס : (ו) משני כ"ס (ז) יספי' כ"ג (ח) קה"ה ה'

זיו הזהר

לאחר חורבן בית"ק. אבל ירושלים ויבנה ועוד עיר ישראל נמצאו אז בתן חבמי ישראל וישבו של חקלות ישראל : וכן עתיק חיינו ג' ספירות הראשונות תכ"ד שהן קדמון הימים. וז' הספירות שאחריהן הן שורש ד' ימי הבנין של מעשה בראשית בהו ימי

דרכי שמעון לאכול לשבעה. בחר דשכ"ז ולמכסה עתיק. דהבירח מנמנומי ולא קיימי במלין. דבר אחר לאכול לשבעה. באינון מלין דאתגליין. ולמכסה עתיק. באינון מלין דאתחסיין :

רעיא סהימנא

א) פתח ואמר כתיב ב) פתחו שערים ויבא גוי לדיק שומר אמונים. תא חוי שית יומי דבראשית לכל חד חיה ליה סרלוסיה דהסוי דרגא דלכסיג ליה. ולא תשכח יוס דליה ביה סוב. ואע"ג דביומא תניכא ליה ביה סוב. ביומא תלימא תשכח ליה. ובג"ד אחר ביה תרי זמני כל בר סוב. וכל יומא חיה ליה גדר מזכר דלא ייעול כל בר נש להסוי סוב. כגון חשך דכסיג לכהירא. דתשכח ביומא קדמא אור. ותשכח ביה חשך. בכל יומא תשכח נהירא. ואינון נהירין אינון כגון קוליס לברס. ואית נהירין אחרין כגון נחשים ועקרבים ושרפים. דנשרין סהוי סוב דלא ייעול תמן דלאו איסו ראוי למיעל. דלאו כל חייבא סוו עאלין בריון דאורייתא. ובג"ד מאן דליסו חייבא וייעול למנדע ריון דאורייתא. כמס מלאכי חבלה דאתקריאו חשך ואפלה. נחשים ועקרבים. חיות ברא [יג] אתקריאו ומכלבין מחשבתיה. דלא וייעול לאתר דלאו דליס. כלל מאן דליסו סוב כל אלין נהירין אינון למימריה. וקסיגור נעשה סניגור. וייעולו למוב סגנו וימרון ליה. מרכה סה בר נש סוב וזדיק ירא שמים בעי לאטלא קדמך. ואמר לנא פתחו לי שערי דק אבא בס אודס יס. והסוי סוב סגנו וימא לון. פתחו ליה ביהי תרעא דאתקרי אהבה. או ביהי תרעא דליסו תשובה. כל לדיק וייעול כפוס דרגא דליסו. ורוא דמלס פתחו שערים ויבא גוי לדיק וגו' — ע"כ ר"מ :

של רבי שמעון לאכול לשבעה. לאחר הסתלקותו ולמכסה עתיק. שהתברר מנמנמים ואין עומרים על בריו של רבי. ד"א לאכול לשבעה. בענינים הנגלים. ולמכסה עתיק. בענינים הנסתרים :

רועה הנאמן

א) פתח ואמר כתוב ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. בוא וראה ששת ימי בראשית לכל אחד יש לו תבנית הפנים של אותה המדרגה המנהיגת לו. ולא נמצא יום שלא נזכר בו טוב. ואע"פ שביום השני לא נאמר בו טוב. ביום השלישי תמצאנו. ולפיכך נאמר בו שני פעמים כי טוב. וכל יום יש לו נדר קבוחין שלא יכנס כל אדם לאותו הטוב. כגון חשך המכסה לאור. שנמצא ביום הראשון אור. ונמצא בו חשך. בכל יום נמצא שומר. ואלה השומרים הם כמו קוצים הסוככים לברם. ויש שומרים אחרים כגון נחשים ועקרבים ושרפים. השומרים לטוב ההוא שלא יכנס שמה מי שאינו ראוי ליכנס. כי בלי זה היו כל הרשעים נכנסים בסודות התורה. ולפיכך מי שהוא רשע ונכנס להבין סודות התורה. כמה מלאכי חבלה הנקראים חשך ואפלה. נחשים ועקרבים. חיות השרה [יג] נקראים א"י ומכלבליים מחשבתו. שלא יכנס למקום שאינו שלו. אבל מי שהוא טוב כל אלו שומרים הם למאמרו. וקסיגור נעשה סניגור. והם נכנסים א"י הטוב הגנוז ואומרים לו. אדוננו הנה איש טוב וצדיק ירא שמים מבקש ליכנס לפניך. ואמר לנו פתחו לי שערי דק אבא בס אודס יה. ואותו טוב הגנוז יענה להם. פתחו לו בשער הזה שנקרא אהבה. או בשער הזה שהוא תשובה. כל צדיק יכנס כפי המדרגה שלו. והוא הסוד פתחו שערים ויבא גוי צדיק וגו' — ע"כ ר"מ :

ג) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו' והסכת אל לבבך בכל הנינים וגו'. רבי יצחק פתח ד) עד שיפוח היום וכסו הלללים וגו'. עד שיפוח היום. סהי קרא על גותח דישראל אחר. דליון ישמעדון בנלימא עד דיסתיים סהוי יומא דשנמיתא דלומין. דתני א"י אלף שנין סהוי סלסנותא דכל לומין כחד עלייהו דישראל. וליה נך אומס דלא ישמעד ביון. ויומא חד סהוי לקבלים. דכתיב ה) והיס יוס אחר סהוי יודע לס' וגו'. ד"א עד שיפוח היום. קדס דיפוח סהוי יומא דלומין. וכסו הלללים. אינון שולטין דשליט עלייהו. אלך לי אל סר המור. אמר קב"ה אלך לי לנערא סלומי מירושלים דהוא סר המור. כמס דכתיב ו) בירושלים בחר אמורים. ואל נבעת סלכונה. דא בי מקדשא די בציון. דכתיב ביה י) ישא כוף משוס כל סררן סהוי ליון וגו'. כד"א ח) לאחוו בכנסות סררן וינערו רשעים ממנה. כמס דהמוד בנלימא לנערא סטוסא מינה. א"ר יוסי עתיד קב"ה לאתגליא בירושלים דלתתא. ולדכא יסא ממוטי עממיא עד דלא תסתלים סהוי יומא דלומין. דא"ר חייל ליה שולטנו ללומין עלייהו דישראל מלא

ג) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו' והשבת אל לבבך בכל הנינים וגו'. רבי יצחק פתח ד) עד שיפוח היום וגם הצללים וגו'. עד שיפוח היום. מקרא זה על גלות ישראל נאמר. שהם ישתעבדו בגלות עד שיגמר יום ההוא של ממשלת האומות. שלמדנו א"י אלף שנים היא ממשלת כל האומות ביחד על ישראל. ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם. ויום אחד יבוא שהוא כנגד זה. שכתוב ה) והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו'. ד"א עד שיפוח היום. קודם שיפוח יום ההוא של האומות. וגם הצללים. הם השרים השולטים עליהם. אלך לי אל חר המור. אמר הקב"ה אלך לי לנער האומות מירושלים שהוא חר המור. כמו שכתוב ו) בירושלים בחר המוריה. ואל נבעת סלכונה. זה בית המקדש אשר בציון. שכתוב בו ז) ופת נוף משוש כל הארץ חר ציון וגו'. וכן הוא אומר ח) לאחוו בכנסות הארץ וינערו רשעים ממנה. כזה שאחוו בגלות לנער המנופת ממנה. א"ר יוסי עתיד הקב"ה להתנלות בירושלים שלמשה ולמחר אותה ממנופי האומות מרם שיגמר יום ההוא של האומות. שא"ר חייל אין ממשלה לאומות על ישראל מלא

מראה מקומות א) נש קנג. ב) יעני' כ"ז ג) כמות י"ד ד) שר כ"ו ה) זכרי' י"ד ו) ד"ס כ"ג ז) תליס מ"ח ח) מובן ל"מ

זיו הזהר

רשות להתבונן מי שזוכה להבין; [יג] חיינו ל ימי החשכות ורות :

אלא יום אחד בלבד. שהוא יומו של הקב"ה הוא אלף שנים. וז"ל ה' נתנני שוממה כל היום דוה. יום אחד בלבד ולא יותר. וא"ר יוסי אם ישתעבדו יותר לא על פי גזרת המלך הוא. אלא על שלא בקשו לשוב אליו. וגאמר והיה בי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' והשבת אל לבבך ככל הגוים וגו'. אם יהיה נרחק בקצה השמים משם יקבצך וגו' :

(ג) פתח רבי יוסי ואמר (ג) הן יבושו ויכלמו כל הנחריים בך וגו'. עתיד הקב"ה לעשות לישראל כל אותן הטובות שאמר ע"י נביאי האמת. וישראל סבלו עליהן כמה רעות בגלותם. ולולי כל אותן הטובות אשר מצפים ורואים שנכתבות בתורה. לא היו יכולים לעמוד ולסבול חגלות. אבל כשהולכים לבתי מדרשות. פותחים הספרים ורואים כל אותן הטובות אשר מיהלים. ורואים סקראות בגלות. שהבטיח להם הקב"ה. או מתנחמים בגלות. ושאר העמים סחפים ומנדפים אותם ואומרים. איה הוא אלהיכם. איה הן הטובות שאתם אומרים שמוכנות לכם. וכי כל אומות העולם יבושו סכס. וז"ל (ד) שמעו דבר ה' ההרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם למען שמי יכבד ה' ונראה בשמחתכם והם יבושו. מהו ההרדים אל דברו. אלה הם שסבלו כמה צרות. כמה שמועות שמעו. אזו על אלו. אלו אחר אלו. וחרדו עליהן. וכן הוא אומר (ה) כי כה אמר ה' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום. הם חרדים תמיד אל דברו כאשר נעשה רין. אמרו אחיכם שונאיכם. אלה הם אחיכם בני עשו. מנדיכם. כמ"ש (ו) סורו ממא קראו למו. שאין עם אשר סבוי לישראל בגלוי ומרקקים בפניהם של ישראל כמו בני ארם. שאומרים על ישראל שכלם טמאים כנדה. והיינו מנדיכם. למען שמי יכבד ה'. והם סתפארים לאמר אנחנו בני אל חי אשר בנו יכבד שמו. אנחנו הסושלים על העולם בשביל זה שנקרא גדול. כמו שאמר עשו בנו הגדול. ובשם זה נקרא הקב"ה גדול. שכתוב גדול ומהולל סאר. אנחנו בני הגדול והוא גדול. ודאי למען שמי יכבד ה'. אבל אתם קטנים סכל. יעקב בנה הקטן כתוב. איה הוא אלהיכם. איה אותן הטובות שיבושו כל העמים ששמחתכם. מי יתן ונראה בשמחתכם כמו שאתם אומרים והם יבושו. כמי שחלה סבלו באחר [יד] שאתם אומרים עלינו שאז יבושו. ובעבור זה רוח הקודש אומר גם כן זה הדבור ככה [טו] וע"ז כתוב הן יבושו ויכלמו כל הנחריים כך. מהו כל הנחריים כן. שנתרחבו נחריי אפיהם כבעם עליך בגלות הזה. ובזמן הגאולה יבושו ויכלמו סכל הטובות שיראו אצל ישראל. א"ר חייא כך הוא בוראי. אבל אני רואים וכך ראו איתני העולם שהגלות נמשך ונמשך. ועדיין כן דוד לא בא. א"ר יוסי כל זה כך הוא. אבל מי עשה שיסבלו ישראל גלות הזה. הלא הן כל אותן הבטחות שהבטיח להם הקב"ה. והרי אמרו שונכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. ורואים כל אותן הנחמות. שמחים בלבם לסבול כל מה שיבוא עליהם. ולולי זאת לא היו יבויים לסבול. א"ר חייא ודאי כך הוא והכל בתשובה תולה. ואפשר האמר שיש ביבולתם עששו להתעורר בתשובה

אלף יומא חד למוד. דסוף יומא של סקב"ס וסוף אלף שנים. ס"ד (ח) נחמי שוממה כל סיום דוה. יומא חד למוד ולא יתיר. וא"ר יוסי אז יתיר ישתעבדון לא על פוס גזרת מלכא סוף. אלף על דלף בעיין למסדר לקבלים. וכתיב ויהי כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' והשבת אל לבבך ככל הגוים וגו'. אם יסיה נדחך בקצס הסמים משם יקבצך וגו' :

(ג) פתח רבי יוסי ואמר (ג) הן יבושו ויכלמו כל הנחריים בך וגו'. ומין קב"ס למסדר לישראל כל אינון סבאן דקאמר ע"י נביאי קאום. וישראל סבלו עלינון כמה צרות בגלותהון. ולאמלי כל אינון סבאן דקא מחכאן ומחאן כתיבין באורייתא. לא סוו יכנין למיקס ולמסכל בגלותא. אכל אלוין לבי מדרשות. פתחין ספרין ומחאן כל אינון סבאן דקא מחכאן. ומחאן כתיבין באורייתא דלכפח לסון קב"ס עלייון. מתחמין בגלותהון. וסאר עמין ומרפין ונדפין לון ואמרי. אן סוף אלסכון. אן אינון סבאן דלחון אמרין דומינין לכוון. וכי כל עמין דעלמא יכספון מנייבי. ס"ד (ד) שמעו דבר ה' ההרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם למען שמי יכבד ה' ונראה בשמחתכם והם יבושו. מהו ההרדים אל דברו. אלוין אינון דסבלו כמה צרות. כמה שמועות שמעו. אלוין על אלוין. אלוין כתר אלוין. ומרדו עלייון. כמה דלח אמר (ה) כי כה אמר ה' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום. אינון חרדים תמיד אל דברו כד אתעביד דינא. אמרו אחיכם שונאיכם. אלוין אינון אחיכו בני עשו. מנדיכם. כד"ל (ו) סורו ממא קראו למו. דלית עמא דקא מדבין לון באנפי יתקקין באנפיוו לישראל ככני אדום. דלחמו כלמי מסבאין כנדה. ודא חיוו מנדיכם. למען שמי יכבד ה'. ואינון אמרין אן כניו דלח מי די כן יתיקיר סמיה. אןן שלפנין על עלמא בנין הסוף דלקרי גדול. כמה דכתיב עשו בנו סגדול. ובסמא דא לקרי קב"ס גדול. דכתיב גדול ס' ומחולל מאד. אןן בני סגדול ואיסו גדול. ודאי למען שמי יכבד ה'. אבל לחון ועירין מכלא. יעקב בנס סקמן כתיב. אן סוף אלסכון. אן אינון סבאן דיכספון כל עמחיס מחדוס לכוון. מחן יתן ונראה בשמחתכם כמה דלחון אמרין והם יבושו. כמחן דחלי קללתא באחר [יד] דלחון אמרין עלן דדקין יבושו. ובנין דלח רוח קודשא סוף אמר מלס סכי [טו] וע"ד כתיב הן יבושו ויכלמו כל הנחריים כך. מהו כל הנחריים כך. דלחקפו נחריי אפיוו כרונזא עלך בגלותא דא. וביסווא ומנא יבושו ויכלמו מכל סקי דימחין לסון לישראל. א"ר חייא סכי סוף ודאי. אכל חמיני וסכי חמו תקיפי עלמא דסא גלותא אתמשך. ועדיין כריס דוד לא אתא. א"ר יוסי כל דא סכי סוף. אכל מחן עביד דיסבלון ישראל גלותא דא. כל אינון בשמות דלכפח לון קב"ס. וסא אתמר דעלוין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. ומחאן כל אינון נחמות. חראן כלבייון למסכל כל מחי דייחי עלייון. ולאמלי דא לא יכלון למסכל. א"ר חייא ודאי סכי חיוו וכלא בשמחה תלה. ואי תימא דיכלון ספסא לתסתל

מראה בקומות 6 לים 6 (ג) תש קפה (ג) יע"י פ"ד (ד) שס ס"ו (ה) יע"י ל' (ו) איכ"ד

זיו הזהר

[יד] פ"י שתתח ואנהנו נכוש אומרים והם יבושו : [טז] פ"י שרחה הקודש גזר שאמא כן יהיה כדכריהם שהם יבושו :

תשובה כלם יחד. זה אין יכולים, ומפני מה אין יכולים, לפי שנאמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו' והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלהיך שמה, ונאמר ושבת עד ה' אלהיך וגו', ואז אם היה נדחך בקצה השמים משם יקחך וגו', ומרם שיתקיימו כל אותן הדברים אין ביכולתם להתעורר תשובה מהם. א"ר יוסי כמה סתמת כל הדרוכים והנתיבות מכל בני הגלות, ולא הנחת להם פתוחת כל הדרוכים והנתיבות מכל בני הגלות, בכך דוד ודוד, שלא ירצו לסבול אריכות הגלות ולא השכר, ויצאו מן דיני התורה ויתערבו בשאר האומות, אלא א"ר יוסי כתוב (ה) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו', מהו כמו הרה, אלא דרך הוא למעוברת שיעברו עליה תשעה חדשים שלמים, ויש בעולם כמה וכמה שאין עובר עליה אלא יום אחד או שני ימים מחודש התשיעי, וכך צירים ובלים של המעוברת בחודש התשיעי הם, ואע"פ שאין עובר עליהן אלא יום אחד, נחשב עליהן כאילו עברו כל חודש התשיעי חודש שלם, אף כן ישראל כיון שטעמו המעם של גלות, אם יחזרו בתשובה יהיה נחשב עליהם כאילו עברו עליהם כל אותן הדברים הכתובים בתורה, כל שכן וכל שכן שכמה וכמה יסודין עברו עליהם מן היום שהתחיל הגלות:

תשובה כלם כחדא, לא יכלין, מאי טעמא לא יכלין, בגין דכתיב ויהי כי יבאו עליך כל הדברים האלה וגו' והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלהיך שמה, וכתיב ושבת עד ה' אלהיך וגו', וכדון אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקחך וגו', ועד דכל אינון מילין לא יתקיימו לא יכלין להתעורר תשובה מנייהו, א"ר יוסי כמה סתמת כל אורחין ושבילין מכל בני גלותא, ולא שבקת לון פתחון פס, דלי הכי ליהו כמה דסו בכל דרה ודרה, דלא יסבילין גלותא, ולא אנגרא, ויסקון מדינין דאורייתא ויתערבוין בשאר עמין, אלא א"ר יוסי כתיב (ה) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו', מהו כמו הרה, אלא אירחא אינון למעוברתא להתעברא עלה טעם ירחין שלמין, ואיס בעלמא כמה וכמה דלא עבר עלה אלא יומא חד או שני יומין מחטיעאס, וכל ירחין והכלין דעוברתא כבטיעאס אינון, ואע"פ דלא אעבר עלייהו אלא יומא חדא, אחתיב עלייהו כאילו אעברו כל חטיעאס שלים, אף הכי ישראל כיון דלמעמו טעם גלותא, אי יסודין בתשובה יתחשב עלייהו כאילו אעברו עלייהו כל אינון מילין דכתיבין באורייתא, כל שכן וכל שכן דכמה וכמה יסודין אעברו עלייהו מן יומא דשארין גלותא:

ו) ושבתי עד ה' אלהיך ושמת בקליו וגו', א"ר ייבא חוקן למדנו שאין דבר בעולם עומד בפני תשובה, ואת כלם מקבל הקב"ה בודאי, ואם חזר בתשובה נזרפן לנגדו דרך החיים, ואע"פ שפגם מה שפגם, מ"מ הכל נתתקן והכל יוחזר על תקונו, שהרי אפילו במה שיש בו שבועה, הקב"ה מבטל כאשר עושה תשובה שלמה, שכתוב (ג) חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניתי בן יהויקים וגו', ונאמר כתבו את האיש הזה ערירי וגו', ולאחר שחזר בתשובה כתוב (ד) ובני יכניה אסיר בנו וגו', סמאן שתשובה משברת כמה גזרות ורינין וכמה שלשלאות של ברזל, ואין אלא עובד בפני תשובה, וע"כ כתוב (ה) ויצאו וראו בפניו אנשים הפושעים בו, אשר משעו בו לא כתוב, אלא הפושעים בו, שאין רוצים לשבו ולהתנחם על מעשיהם הרעים, אבל כאשר חוזרים בתשובה הקב"ה מקבלם, לפיכך כל איש אע"פ שיפשע ופגם במקום שלא נצרך, אם ישוב לפניו מקבלו הקב"ה וחס עליו, שהרי הקב"ה מלא רחמים הוא ונתמלא רחמים על כל מעשיו, כמש"כ ורחמיו על כל מעשיו, אפילו על בהמות ועופות מגיע רחמיו, ואם עליהם מגיע רחמיו, כל שכן על אנשים היודעים ומבירים לשבח לרבונו, בודאי רחמיו מגיע עליהם ונחמים עליהם, וע"כ אמר דוד (ו) רחמך רבים ה' כששפוך חייני, ואם על רשעים מגיע רחמיו, כל שכן על זכאים, אלא מי נצרך לרפואה, אותן בעלי טומין, וכו' הם בעלי טומין, אלה הם הרשעים, הם צריכים רפואה, ורחמי הקב"ה עליהם שלא יהיו נדחים ממנו, והוא לא יתלק מהם, שיוכלו לשוב אליו, כאשר הקב"ה מקרב בטימן הוא מקרב, וכאשר דוחה בשמאל הוא דוחה, כלשעה שהיא דוחה מקרב בימינו, מצד זה דוחה ומצד זה מקרב, שהיא דוחה מקרב בטימן רחמיו מהם, בוא וראה מה כתוב (ז) וילך שוכב בדרך לבו, וכתוב אחריו דרכיו ראותי ורפואתו ואנחה ואשלם בחובים לו ולאבליה, וילך שוכב, אע"פ שהרשעים עושים כל

ו) ושבתי עד ה' אלהיך ושמת בקליו וגו', א"ר ייבא סבא מניין לית מלה בעלמא דקיימא קמי תשובה, ולכלה קב"ס מקבל ודאי, ואי תב כתיובתא סא אודמן לקבליה אורח חיים, ואע"פ דפגים מאי דפגים, כלא להתקן וכלא להתסדר על תקוים, דסא אפילו כמאי דליה זיה אומאה, קב"ס מבטל כד עבדין חיובתא שלימתא, דכתיב (ג) חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניתי בן יסויקים וגו', וכתיב כנזו דה האיס סזס ערירי וגו', יבתי דתב כתיובתא כתיב (ד) ובני יכניה אסיר בנו וגו', מכלן דתשובה מתבר כמה גזרין ודינין וכמה שללאין דפרולא, ולית מאן דקיימא קמי דתיובתא, וע"כ כתיב (ה) וילאו וראו בפניו אנשים הפושעים בו, אשר משעו בו לא כתיב, אלא הפושעים בו, דלא בעתן להתעברא ולהתנחמו על מאי דעבדו, אבל כיון דלנתחמו סא מקבל לון קב"ס, צ"כ כד נס דא אע"פ דטעם ופגים כאתרע דלא אלטרין, אי תב לקמיה מקבל ליה וחס עליה, דסא קב"ס מלא רחמין אינון ואחמלי רחמין על כל עובדיו, כד"א ורחמיו על כל מעשיו, אפילו על בעירי ועופי מחמון רחמיו, ואי עלייהו מחמון רחמיו, כל שכן על בני נשא דיעיין ואסתודעאן לסבחה לנאריהון, דרחמיו מחמון עלייהו וסרין עלייהו, וע"כ אמר דוד (ו) רחמך רבים ה' כששפוך חייני, ואי על חייבין מחמון רחמיו, כל שכן על זכאין, אלא מאן כתיב אסותא, אינון מארי כאבין, ומאן אינון מארי כאבין, אלון אינון חייבין, אינון בעתן אסותא, ויהיין דקב"ס עלייהו דלא יסון טביקין מיס, ואיסו דלא יתלק מנייהו, ויחובון לקבליה, כד מקרב קב"ס בימינא מקרב, וכד דחי בשמאלא דסי, וכשעתא דחי ימינייה מקרב, מסתרא דא דחי ומסתרא דא מקרב, וקב"ס לא טביק רחמיו מנייהו, סא חוי מאי כתיב (ז) וילך שוכב בדרך לבו, וכתיב צריה דרכיו ראותי ורפואתו ואנחה ואשלם בחובים לו ולאבליה, וילך שוכב, אע"פ דחייבין עבדין כל

מראה מקומות (ה) יעני' כי (ז) טעמיה קו, (ג) ידמי' כי (ד) דים (ה) ג' (ו) יעני' כי (ז) אים קי"ע (ז) יעני' כי

כל מה שעושים בדרך, שהולכים כשירדות לבם. ואחרים עושים בהם התראה ואין רוצים לשמוע להם. מי ש בשעה שחזרו בתשובה ומקבלים עליהם דרך טוב של תשובה. הרי רפואה מומנת להם :

עכשו יש לעיין. אם על החיים אומר הכתוב. או על המתים אומר הכתוב. שהלא תחלת המקרא אין הוא כסופו. וסופו אין הוא כתחלתו. התחלת המקרא נראה שעל החיים ידבר. וסופו יסוב על המתים. אלא ודאי שהמקרא מדבר בעור שהארם הוא בחייו. וכך ענינו. ויך שובב בדרך לבו. לפי שיצר הרע שבו הוא חזק ומתנבב בו. וע"כ הוא הולך שובב ואינו רוצה לחזור בתשובה. הקב"ה רואה דרכיו שהוא הולך בדרך רע בלי תועלת. אמר הקב"ה אני צריך להחיות בידו להנהיגו. ושי"כ דרכיו ראיתי. שהוא הולך בחשך. רוצה אני לתת לו רפואה. ושי"כ וארפאהו. הקב"ה מכנים בלבבו הרחור דרכי התשובה ורפואה לנשמתו. ואנחנו. מהו ואנחנו. כמשי"כ לך נחה את העם. הקב"ה מנהיגו בדרך הישר. כמי שמחויק ביד האחר ומוציאו מתוך החשך. ואשלם נחומים לו ולאכליו. כאן נראה שמוסב על המת. הן ודאי מוסב על המת שעודנו בחיים. כי יען שהוא רשע נקרו: מת. ומהו ואשלם נחומים לו ולאכליו. אלא שהקב"ה עושה טובה עם האנשים. שכיון שנכנס מן י"ג שנים ולהלאה. פוקד עמו שני מצאנים שומרים שישמרו אותו. אחד מימינו ואחד משמאלו. כאשר הולך האדם בדרך הישר הם שמחים בו ומתחננים עמו בשמחה. מכרזים לפניו ואומרים תנו כבוד לצורך המלך. וכאשר הולך בדרך גלוא הם מתאבלים עליו ומתרחקים ממנו. וכאשר מחויק בו הקב"ה ומנהיגו בדרך הישר. בכך כתוב ואשלם נחומים לו ולאכליו. ואשלם נחומים לו בראשונה. שהוא מתנחם על מה שעשה קודם. ועל מה שעושה עתה וחרר בתשובה. ואחר כך ולאכליו. אותן המלאכים שהיו מתאבלים עליו כאשר התרחקו ממנו. ועכשו שחוזרים להיות עמו הרי זה ודאי נחומים לכל הצדדים. שענה הוא חי בראי. חי בכל הצדדים. כי נאחו בעץ החיים. וכיון שנאחו בעץ החיים או נקרא בעץ תשובה. שהרי כנסת ישראל תשובה נקראת. והוא בעלה של תשובה נקרא. והוא שאמרו הקדמונים בעל תשובה סמך [פז] וע"כ אפילו צדיקים נמורים אינם יכולים לעמד בו במקום שבעלי תשובה עומדים :

כל מאי דעבדין בדרך. דלולין באורחא דלכייסו. ואחרים עבדין כבו הסתכלא ולא בעלן לליית לון. בשעתא דקבין כתיובתא. ונכלין אורחא עבא דמיוכתא. הא אסותא זמנא לקבלים :

הסתא אית לאסתכלא. אי על חייה אמר קרא. או על מתייה אמר קרא. דהא רישא דקרא ללו איוסו סיפא. וסיפא לאו איוסו רישא. רישא דקרא אחזי על תייה. וסיפא אחזי על מתייה. אלא קרא אמר בעוד דכ"ג איוסו בחייו. והכי סוף. וילך שובב בדרך לבו. בנין דילך סרע דבוס תקוף ואסתפק ביש. וע"כ איוסו שובב ולא בני לאסתכלא כתיובתא. קב"ה חמי אורחיו דקא איוסו דבש. בלא מועלתא. אמר קב"ה אלא אסתריכנא לאסתפק בידים. סה"ד דרכיו ראייה. דקא איוסו במשוכא. אלא בני לתיכב לים אסותא. סה"ד וארפאהו. קב"ה איוסו אטיל לבנים אורחי דמיוכתא ואסותא לנשמתים. ואנחנו. מהו ואנחנו. כר"א לך נחה את העם. קב"ה אנהיג לים באורח מישר. כמאן דלתקוף בידא דאחרא ואפקים מגו משוכא. ואשלם נחומים לו ולאכליו. הא אחמיו דמיתא איוסו. אין ודאי מיתא איוסו וקיימא בחייו. דסוף איוסו רשע מיתא אקרי. ומשו ואשלם נחומים לו ולאכליו. אלא קב"ה עבדין סיבו עם בני נשא. דכיון דעאל מייג סנין ולסלסא. סקיד עמיס תרין מללכין גבורין דמסרין ליה. חד מימיניס וחד משמאליס. כד איוסו דכ"ג באורח מישר איוסו חתלא ביש ואסתקין עמיס כדוסו. מכרזין קמיס ואמרין סבו יקר לדיוקנא דמלכא. וכד איוסו באורח עקימו איוסו מתאכלין עליה ומתעבדין מיניס. כיון דלתקוף ביש קב"ה ואנהיג לים באורח מישר. כיון כפיב ואשלם נחומים לו ולאכליו. ואשלם נחומים לו בקדמיתא. דאיוסו אתנחם על מה דעבד בקדמיתא. ועל מה דעבדי ססתא ומב כתיובתא. וכתר כן ולאכליו. איוסו מללכין דסוו מתאכלין עליה כד אסתברו מיניס. דלתחדרו כבדיס הא ודאי נחומים לכל ספרין. דסתא איוסו מי ודאי. מי בכל ספרין. דלחיד באלילא דמי. וכיון דלחיד באלילא דמי כדיון אקרי בעל משוכא. דהא כנסת ישראל משוכא אקרי. ואיוסו בעל משוכא אקרי. וקדמתייה אמרו בעל משוכא ממס [פז] וסי"ד אפילו לדיקים נמורים איוסו יכולים לעמד בו במקום שבעלי משוכא עומדים :

א) פתח רבי שמעון ואמר (ג) איש תפוכות ישלח מדון ונרנן מפריד אלוף. איש תפוכות ישלח מדון. כמו דלמחר דמייבית עבדין פנימו לעילא. ונרנן מפריד אלוף. מפריד אלופו של עולם. ודא קב"ה. ד"א איש תפוכות ישלח מדון. מהו ישלח. ישלח לאיוסו נמיעות [ין] מדון. שיהיו יונקים מצד הדין. ונרנן מפריד אלוף. כמו שאמרנו שהרשעים נורמים פנים למעלה. מפריד שהיהוד לא יהיה נמצא. מפריד המטרונה מן המלך. ולהמלך מן המטרונה. ובשכיל זה לא נקרא אחר. כי אחד לא נקרא

מראה מקומות א' ויקרא טו : ט' משלי ס"י
[טו] הקדמונים חסידים חיבת משי"כ. לרוב על זה המבון שהחזור בתשובה תתעלה מרנית : נשאתו להאחו בעץ החיים. דחיינו ספירת התאריך שנקרא בעל. על יהיה משפיע למת. המלכות שהיא בחינת מקבל כעין בעל ואשתו. והיא כמו השכינה הקדושה נקראת תשובה. וכעבור זה נקרא גם החזור בהשיבה בשם בעל תשובה. ובדרגת צדיקים היא במלכות או ביסוד : [יו] חיינו נ' ספירת התחננות :

יו הודר

אקרי אלף כד אינון בזוגא חדא. ווי לאינון חייביא דעבדין פירורא לעילא. וזכאן אינון דליקיא דאינון מקיימין קיומא דלעילא. וזכאן אינון מאריסו דתשובה דתייבין כלא לאתרייסו. וע"ד תנין אתר דבעלי תשובה יתיבין דליקים גבורים לא יתבי ציס. מאי סעמא. אלף אינון אמתקו באתר פעלא. באתר דסקי דנתתא אמתחא מתמן. ודא היא תשובה [ית] וע"ד אקרוין בעלי תשובה. ואלין אמתקני באתר אתר דאקרי דלייק [יט] וע"ד אלין יתיבין באתר עלאה. ואלין יתיבין באתר זופרא. מאי סעמא. אלין תייבין מיל לאתרייסו [כ] מאתר פעלא דנהרא עמיקא עד הסווא אתר דאקרי דלייק. ולדיקים גבורים נעדין לון מסהוא אתר דאינון יתיבין להאי עלמא. וע"ד אלין עלאון ואלין תתאון. וזכא חילוקין דמארי תשובה. וזכאס חולקסון דלדיקיא. דבניסוון עלמא תתקיימא :

(א) א"ר יצחק ראה כמה גדולה רחמנות הקב"ה עם בנותיו. שאפילו רשע גדול אם הרהר בתשובה ולא יכול לעשות תשובה ופת. הוא כודאי מקבל עונש על שהלך בלי תשובה. ולאחר שקבל עונשו מחשבה טובה ההיא שחשב אותו הרשע לעשות תשובה. עולה לפני מלך העליון ואינה סרה משם. עד שהקב"ה מתקן לאותו הרשע מקום במדרת שאול. ואז מחשבה היא יורדת מלפני הקב"ה ומשכבת כל חומות הקשים אשר בשערים של מדורי גיהנם. ומנעת למקום ההוא שזה הרשע שם. מנקשת בו ונתעורר לו רצון ההוא כמקדם. ואז מצפצפת נשמה זו לעלות מתוך מדור השאול. ואין מחשבה טובה נאברת מלפני המלך הקדוש. ולפיכך זכאי הוא מי שמהרהר מחשבות טובות אל רבונו. שאע"פ שאינו יכול לעשותם. מעלה עליו הקב"ה רצונו כאילו עשה. וזה תשובה. אבל הרצון ברעה לא. מלבד הרהור של עבודה זרה. וזה כיארו החברים. הרשעים שלא הרהרו בתשובה יורדים שאילה ואין עליהם משם לדורי דורות. עליהם כתוב (ג) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. ועל הראשונים כתוב ה' מסית ומחיה מוריד שאול ויעל :

(ב) אחר רבי יצחק חמי כמה רחמנות דקב"ה עם בריוסו. דלעילו דליבו חייבא יתיר וסרבר תשובה ולא יכל למעבד תשובה ומית. האי בודאי מקבל עונשא על דליל בלא תשובה. ולבחר דביל עונשים הסו רעווא סבא דשו הסו חייבא למעבד תשובה. סלקא קמי מלכא עלאה ולא לעדיחא מתמן. עד דקב"ה אחקין להסו חייבא דוכתא במדרת שאול. וכדין הסו רעווא נתתא מקמי קב"ה ומבדת כל גויזין דתרעי מדורי גיהנם. ומפי להסו אתר דהאי חייבא מתן. וכפס ציה ואתער ליה הסו רעווא כחלקדמין. וכדין מלפלא האי נשמתא לסלקא מגו מדורא דשאול. ולית רעווא סבא דיתאבדי מקמי מלכא קדישא. ובג"כ זכאס איבו חאן דמהרסר הסורין סבין קדישא. דאטיג דלא יכל למעבד לון. קב"ה סליק ליה רעוואס כאילו עבדי. דא לפז. אכל רעוואיה לביס לא. בר הסרורא דע"ז. והא אוקמוס חבירא. אינון דלא סרברו תשובה נחפי לשאול ולא סלקי מתמן לדרי דדין. עלייסו כתיב (ג) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. ועל קמאי כתיב (ד) ממה ומחיה מוריד שאול ויעל :

(ג) וישב ה' אליהך את שביך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים וגו'. פתח רבי שמעון ואמר. לפי הישועה על עמך ברכתך סלה. לה' הישועה. הכי סבין וזכאן אינון ישראל. דכלל אתר דאתגלו סבינתא אתגלי בהדיהו. וכד יפקון ישראל מנלווא פורקא למאן. לישראל או לקב"ה. אלף הא אוקמוס בכמה קרלי. וסבא לה' הישועה ודאי. אימתי. על עמך ברכתך סלה. בשעתא דקב"ה יסגה בצרכאן עלייסו דישראל לאפקא לון מן גלותא ולמוסבא לסו. דיין לה' הישועה ודאי. וע"ד תנין דקב"ה יתוב עמסון דישראל כגמא. הס"ד וסב ה' אליהך את שבותך ורחמך. (ד) תא חזי בקדמיתא כתיב (ה) שאג ישאג על ניסו. ובהסווא זמא כד יפוק לקבלא לבת זוגו. דיין (ו) אריס שאג מי לא יירא

(ג) וישב ה' אליהך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים וגו'. פתח רבי שמעון ואמר. כה' הישועה על עמך ברכתך סלה. לה' הישועה. כך למדנו זכאים הם ישראל. שבכל מקום שנלו גלתה השכינה עמהם. וכאשר יצאו ישראל מן הגלות הנאלה לסי. לישראל או להקב"ה. אלא זה נתבאר בכמה מקראות. וכן כאן לה' הישועה בודאי. מתי. כאשר על עמך ברכתך סלה. בשעה שהקב"ה ישיגה בכרכות על ישראל להוציאם מן הגלות ולהטיב להם. אז לה' הישועה בודאי. וע"כ למדנו שהקב"ה ישוב עם ישראל מן הגלות. ושי"כ ושב ה' אליהך את שבותך ורחמך. (ז) בוא וראה בתחלה כתוב (ח) שאג ישאג על ניהו. וכוסן ההוא כאשר יצא לקחת את בת זוגו. אז (ו) אריה שאג מי לא יירא

בראה מקומות (ט) תמוס קי. (י) ליוז י' (יא) אמור י' (יב) וחתמן על. (יג) יכמי' כיס (יד) עמוס ג' יירא

בראה מקומות (ט) תמוס קי. (י) ליוז י' (יא) אמור י' (יב) וחתמן על. (יג) יכמי' כיס (יד) עמוס ג' יירא

זיו הזהר

[ית] חיינו עולם הבונה : [יט] היינו יסוד : [כ] פי שהבעלי תשובה תעלה ותגיע עבודתם עד עולם הכינה וסועלים שיושפע משם שפע עד ספירת היסוד : והצדיקים פועלים יתור יסוד ואלכות שע"ז נמשכת השפע לעולם הזה :

יירא. אוי למי שיוזמן כאשר יתבע אריה הגדול להחבר עם בן זוגו. כל שבן בשעה שיוזנוונו כאחד. על אותה שעה כתוב ושב ה' אלהיך את שבותך וגו'. ושב. מה הוא. אלא שהקב"ה ישוב לכנסת ישראל מן הגלות. ושב צדיק להודו במקומו. ככן כתוב ה' אך צדיקים יודו לשמן ישבו ישרים את פניך. ה' ארץ יהודה לולי היו יודעים האנשים את האהבה שאוהב הקב"ה לישראל. היו שואנים ככפיר לרוץ אחריה. שלמדנו בשעה שירד יעקב למצרים קרא הקב"ה לפמליא שלו. אמר להם כלכם רדו למצרים ואני ארד עמכם. אמרה השכינה. רבנו של עולם היש צבאות בלי מלך. אמר לה נ' אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי וגו'. אתי מלבנון. במקום הערן המלוכין בכל פעולותיו. כלה. זו השכינה. אתי מלבנון תבאי. במקום בית הקדש שלמעה. תשרי מראש אמנה. מראש של מי. מראשם של בני האמנה. ומי הם יעקב ובניו. מראש שניר וחרמון. שהם עתידים לקבל תורתו מהר חרמון. ובעבור זה אנין עליהם בגלותם. סמנונות אריות וגו'. אלו הם עמים עב"ם הדומים לאריות ונמרים. שמענים לישראל בכל עבודה קשה. ר' יודן אמר סמנונות אריות וגו'. אלו הם תלמידי חכמים העוסקים בתורה במעונות המהירות ובכתי כנסיות. שהם אריות ונמרים בתורה:

ד) רבי יומי פתח ואמר ה' משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מליה שומר מה מליה. בקרא זה ביארו החכ"ם בכמה מקומות. אבל משא דומה. בכל פעם שישאל היו נמצאים בגלות היה ידוע הזמן והקץ שלהם. וזמן והקץ של הגלות ההוא. וגלות של אדם הוא משא דומה. שלא נתגלה ולא נודע הקץ באותן האחרים. אמר הקב"ה אלי קורא משעיר. קול שמעתי בגלות של שעיר. קול של אותן הנלחצים ביניהם. אותן השוככים לעפר. ומה אמרו. עובר מה מליה. שומר מה מליה. הם תובעים אותי עבור השכינה. מה עשיתי מן השכינה שלי. בכן מספר הקב"ה לפמליא שלו ואומר. ראו בני האהובים שהם נלחצים בגלות. ומניחים צער שלהם ותובעים אותי עבור שכינתי ואומרים. שומר אתה שנקראת שומר. איה היא השמירה שלך. איה היא השמירה של ביתך. מה מליה. מה עשית מן הלילה. האם כך שמרת אותה. מה מליה. שהרי לפעמים נקראת השכינה לילה ולפעמים לילה. ושיב ליל שמורים הוא. וכתוב הוא הלילה הזה. או הקב"ה משיבם. הרי שמירה שלי נמצאת. שהרי אני נכון לנגדה ולהצא עמה. ושיב אמר שומר. זה השומר את הבית. אתא בקר וגם לילה. שהרי בתחלה נתחלק למעלה בעלה. והעלה לבקר שהיה מותרה עמה הבית. עתה אתא בקר. הרי נכון הוא להתחבר עם הלילה. וגם לילה. הרי גם הוא נכונה [כא] אבל בשבילכם מתעכבים. ואם אתם רוצים כזה מפני מה אתם מתעכבים. שוב. היו חזורים בתשובה. ככן אמרו. הבאו אצלי ונהיה כלנו במדור אחד וכלנו נשוב למקומנו. ושיב ושב ה' אלהיך את שבותך. והשיב לא נאמר אלא ושב. שני ושב

יירא. ווי למאן דיוזמן כד יתבע אריא רברבא לאתחברא לנוקביא. כל שכן בשעתא דיוזונוונו כחדא. כהסיא שעתא כתיב ושב ה' אלהיך את שבותך וגו'. ושב. מאי סוף. אלא קב"ה ימיב לכנסת ישראל מגלותא. ושב לדיק לאזוונגא בחתריא. כדן כתיב ה' אך לדיקים יודו לשמן ישבו ישרים את פניך. ה' ארץ יהודה לולי היו ידעין בני כשא רמימותא דרחים קב"ה לישראל. הו סאנין ככפירא למרדף בחתריא. דמיבא בשעתא דנחס יעקב למלריס קרא קב"ה לפמליא דליס. אמר לכוון כלכוון חותו למלריס ואלא אחות עמכוון. אמרס שכינתא. רבונא דעלמא אית לבאות בלא מלכא. אמר לס נ' אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי וגו'. אתי מלבנון. מאתרא דערן דמלוכין בכל עובדיו. כלה. דא שכינתא.. אתי מלבנון תבאי. מאתרא דוי מקדשא דלעילא. תשרי מראש אמנה. מראש דמאן. מראשיו דבני המימותא. ומאן ניכסו. יעקב ובניו. מראש שניר וחרמון. דלוינו עמידין לקבלא אורייתא דילי מטורא דחרמון. ובגין דא אנכא עלייהו בגלותהוון. ממעונות אריות וגו'. אלין אינון עמיין עכ"ס דדמיין לגריות ונמריין. דמענין לכוון בכל פולחנא דקיי.. ר' יודן אמר ממעונות אריות וגו'. אלין אינון תלמידי חכמים דעסקין באורייתא במעונות המהירות ובכתי כנסיות. דלוינו אריות ונמרים באורייתא:

ד) רבי יומי פתח ואמר ה' משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מליה. שומר מה מליה. בקרא זה ביארו החכ"ם בכמה מקומות. אבל משא דומה. בכל פעם שישאל היו נמצאים בגלות היה ידוע הזמן והקץ שלהם. וזמן והקץ של הגלות ההוא. וגלות של אדם הוא משא דומה. שלא נתגלה ולא נודע הקץ באותן האחרים. אמר הקב"ה אלי קורא משעיר. קול שמעתי בגלות של שעיר. קול של אותן הנלחצים ביניהם. אותן השוככים לעפר. ומה אמרו. עובר מה מליה. שומר מה מליה. הם תובעים אותי עבור השכינה. מה עשיתי מן השכינה שלי. בכן מספר הקב"ה לפמליא שלו ואומר. ראו בני האהובים שהם נלחצים בגלות. ומניחים צער שלהם ותובעים אותי עבור שכינתי ואומרים. שומר אתה שנקראת שומר. איה היא השמירה שלך. איה היא השמירה של ביתך. מה מליה. מה עשית מן הלילה. האם כך שמרת אותה. מה מליה. שהרי לפעמים נקראת השכינה לילה ולפעמים לילה. ושיב ליל שמורים הוא. וכתוב הוא הלילה הזה. או הקב"ה משיבם. הרי שמירה שלי נמצאת. שהרי אני נכון לנגדה ולהצא עמה. ושיב אמר שומר. זה השומר את הבית. אתא בקר וגם לילה. שהרי בתחלה נתחלק למעלה בעלה. והעלה לבקר שהיה מותרה עמה הבית. עתה אתא בקר. הרי נכון הוא להתחבר עם הלילה. וגם לילה. הרי גם הוא נכונה [כא] אבל בשבילכם מתעכבים. ואם אתם רוצים כזה מפני מה אתם מתעכבים. שוב. היו חזורים בתשובה. ככן אמרו. הבאו אצלי ונהיה כלנו במדור אחד וכלנו נשוב למקומנו. ושיב ושב ה' אלהיך את שבותך. והשיב לא נאמר אלא ושב. שני ושב

מראה מקומות ל' אים קים ט' שמוט פ' ה' סיר ד' ה' ויקא כ' ה' יספי מ'ס

דיו הודר

אלא בקרא וליה ראו על יסוד ומלכות :

ושב ושב כתוב כאן. אלא אחד לבנת ישראל ואחד להקב"ה. וז"ל ושב ה' אלהיך את שבתך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים :

אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך וגו'. (ח) רבי אחא היה מהלך בדרך והיה עמו רבי יהודה. כשהיו מהלכים א"ר יהודה מה שלמדנו בתולת ישראל. היינו בתולה שמתברכת מן שבע. שנקראת ב"ת שב"ע [כנ] וזה נתבאר בכמה מקומות. ובתולה למטה יורשת ו' ברכות בעבורה. והרי כתוב (ג) נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל. ומה שאמרו החכמים בענין זה נכון הוא [כנ] אבל אם היתה הפרשה נאמרת בדרך נחמה היה אפשר לומר כך. וכאן הלא בדרך קינה נאמרה. והרי המקרא שלפנינו מוכיח כן [כנ] א"ל ודאי כך הוא. ודבר זה היה קשה לי יותר מהכל. כאשר באו אצל רבי שמעון. ואלו אמרו מה שכתוב נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל. אתו מה שיש לו כעס על אשתו ויציאה ממנו. האם לא תשוב אצלו לעולם. א"כ או לבנים שהנלו עמה. אמר רבי שמעון בוא וראה בכל הגלויות שהנלו ישראל וכלן ינתן וסן וקץ ובכלן היו ישראל חוזרים להקב"ה. ובתולת ישראל לא שבה למקומה בומן שהוא שנגור עליה. ועכשו בנלות זו האחרונה לא בן. שהרי היא לא תשוב כך כמו בזמנים האחרים. ומקרא זו מוכיח שכתוב נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל. נפלה ולא אוסף להקב"ה לא כתוב. משל למלך שבעם על המטרונה וגרשה מהיכלו לזמן ידוע. כאשר היה מניע וסן ההוא מיר היתר המטרונה חוזרת ונכנסת לפני המלך. וכן פעם אחד רב' וג' פעמים. לזמן האחרון נתרחק מהיכל המלך וגרשה המלך מהיכלו לזמן רחוק. אמר המלך וסן גלות הזה אין הוא כשאר זמני הגלות שהיא תבא לפני. אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה. כאשר בא אליה ראה אותה שהיא שוכבת לעפר. מי ראה עוד כבודה של המטרונה כמו בזמן ההוא. ובקשות המלך לעומתה. עד שאחוז המלך בידיו והקיסה והביא אותה להיכל. ונשבע לה שלא יפרד עוד ממנה לעולם ולא יתרחק ממנה. כך הקב"ה בכל הזמנים שבנסת ישראל היתה בגלות. כשהגיע זמן הנאולה היא שבה ובאה לפני המלך. ועתה בגלות הזאת לא בן. אלא הקב"ה יאחוז בידה ויוקיסה ויתפיים עמה וישיבה להיכל. ובוא וראה שכן הוא שהרי כתוב נפלה לא תוסף קום. ועז' כתוב (ג) ביום ההוא אקים את סבת דוד הנופלת. היא לא תוסף קום מעצמה בבזמנים אחרים, אבל אני אקים אותה. אני אקים את סבת דוד. אינו סבת דוד. זו בתולת ישראל. הנופלת כמו שכתוב נפלה. וזה הוא כבודה של בתולת ישראל ושבח שלה. א"ר יהודה ודאי דרוש הזה מתישב על לבי. וזהו אמיתת הדבר [כנ] וזה מתאים עם מה ששמעתי ענין אחד ושכחתי. ועכשו הרווחתי הדבר. שלמדנו א"ר יוסף עתיד הקב"ה להכריז על כנסת ישראל ויאמר (ד) התנעו מעפר קומי שבי ירושלים. כמי שאחוזו בידו של חברו ואומר התעורר עמוד

ושב ושב כתיב הכל. אלא חד לכנסת ישראל וחד לקב"ה. ה"ד ושב ה' אלהיך את שבתך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים :

אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך וגו'. (ח) רבי אחא היה מהלך בדרך והיה עמו רבי יהודה. כשהיו מהלכים א"ר יהודה מה שלמדנו בתולת ישראל. היינו בתולה שמתברכת מן שבע. שנקראת ב"ת שב"ע [כנ] וזה נתבאר בכמה מקומות. ובתולה למטה יורשת ו' ברכות בעבורה. והרי כתוב (ג) נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל. ומה שאמרו החכמים בענין זה נכון הוא [כנ] אבל אם היתה הפרשה נאמרת בדרך נחמה היה אפשר לומר כך. וכאן הלא בדרך קינה נאמרה. והרי המקרא שלפנינו מוכיח כן [כנ] א"ל ודאי כך הוא. ודבר זה היה קשה לי יותר מהכל. כאשר באו אצל רבי שמעון. ואלו אמרו מה שכתוב נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל. אתו מה שיש לו כעס על אשתו ויציאה ממנו. האם לא תשוב אצלו לעולם. א"כ או לבנים שהנלו עמה. אמר רבי שמעון בוא וראה בכל הגלויות שהנלו ישראל וכלן ינתן וסן וקץ ובכלן היו ישראל חוזרים להקב"ה. ובתולת ישראל לא שבה למקומה בומן שהוא שנגור עליה. ועכשו בנלות זו האחרונה לא בן. שהרי היא לא תשוב כך כמו בזמנים האחרים. ומקרא זו מוכיח שכתוב נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל. נפלה ולא אוסף להקב"ה לא כתוב. משל למלך שבעם על המטרונה וגרשה מהיכלו לזמן ידוע. כאשר היה מניע וסן ההוא מיר היתר המטרונה חוזרת ונכנסת לפני המלך. וכן פעם אחד רב' וג' פעמים. לזמן האחרון נתרחק מהיכל המלך וגרשה המלך מהיכלו לזמן רחוק. אמר המלך וסן גלות הזה אין הוא כשאר זמני הגלות שהיא תבא לפני. אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה. כאשר בא אליה ראה אותה שהיא שוכבת לעפר. מי ראה עוד כבודה של המטרונה כמו בזמן ההוא. ובקשות המלך לעומתה. עד שאחוז המלך בידיו והקיסה והביא אותה להיכל. ונשבע לה שלא יפרד עוד ממנה לעולם ולא יתרחק ממנה. כך הקב"ה בכל הזמנים שבנסת ישראל היתה בגלות. כשהגיע זמן הנאולה היא שבה ובאה לפני המלך. ועתה בגלות הזאת לא בן. אלא הקב"ה יאחוז בידה ויוקיסה ויתפיים עמה וישיבה להיכל. ובוא וראה שכן הוא שהרי כתוב נפלה לא תוסף קום. ועז' כתוב (ג) ביום ההוא אקים את סבת דוד הנופלת. היא לא תוסף קום מעצמה בבזמנים אחרים, אבל אני אקים אותה. אני אקים את סבת דוד. אינו סבת דוד. זו בתולת ישראל. הנופלת כמו שכתוב נפלה. וזה הוא כבודה של בתולת ישראל ושבח שלה. א"ר יהודה ודאי דרוש הזה מתישב על לבי. וזהו אמיתת הדבר [כנ] וזה מתאים עם מה ששמעתי ענין אחד ושכחתי. ועכשו הרווחתי הדבר. שלמדנו א"ר יוסף עתיד הקב"ה להכריז על כנסת ישראל ויאמר (ד) התנעו מעפר קומי שבי ירושלים. כמי שאחוזו בידו של חברו ואומר התעורר עמוד

קיס
מראה מקומות (ח) ויקרא (ג) פאום (ג) א' עמוס (ד) יבתי (ג)

זו הוזהר

וכן ב"ת שב"ע מרמו על פרת המלכות ושכינה הקדושה: [כנ] שררשו לא תוסף לנפול: [כנ] שם כתוב שמעו את הדבר הזה אשר אנכי נושא עליכם קינה בית ישראל: [כנ] כל זה להיוסף מידת אותו כח הציונים החפשים ברעות שהתאחדו לעשות בלתי-קונא מדינת יהודים על היסוד. אם אני איני לי מי לזי וכיוצא. בניחותא את הפסוק. הלא אתה אלקים ונחמנו ולא תנא אלקים בצבאותינו. וזה רק מעשה שומים הבל הכלים. כי אם לי לא ישמר עיר שוא עקר שומר:

עמור. כך הקב"ה יאחז בה ויאמר התנערי קומי.. א"ר
 אחא ושי"ב ה) הנה מלכך יבא לך וגו'. יבא לך ודאי
 ולא אתה אליו. יבא לך לפי שאתך. יבא לך להקים
 אותך. יבא לך להשלים אותך בכל. יבא לך להכניסך
 להיכל ולזהוונג עמך זוונג דעלמין. כד"א נ) וארשתך
 לי לעולם וגו' :

(ג) רבי יהודה פתח ואמר (ד) מי זאת הנשקפה
 כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות.
 מקרא זה נתבאר ונדרש. אבל מי זאת הנשקפה. אלו
 הם ישראל בזמן שהקב"ה יקים אותם ויוציאם מן הגלות.
 או יפתח להם פתח של אור דק וקטן. ואח"כ פתח אחר
 שהוא גדול ממנו. עד שהקב"ה יפתח להם שערים
 העליונים הפתוחים לארבע רוחות העולם. וכן כל מה
 שהקב"ה עושה לישראל ולהצדיקים שבהם. כאופן כזה
 נעשים כלם. ולא בפעם אחת [כן] משל לאדם שיושב
 בחשך ומדורו היה בחשך תמיד. כאשר ירצו להאיר לו
 נצרך לפתוח לו אור קטן כמו נקב הפחם. ואח"כ גדול
 סוה מעט. וכן בכל פעם עד שיאורו לו כל האור כראוי.
 כך הם ישראל. כמ"ש ה) מעט מעט אנרשנו מפניך עד
 אשר תפרה וגו'. וכן לפי שבאה רפואה. אין היא
 בשעה אחת אלא מעט מעט עד שמתחוק. אבל לעשו
 לא כן. אלא בזמן אחד נואר לו. ונעשה ממנו מעט
 מעט. עד שיתנברו ויעשו ממנו כלה מהכל.
 מעולם הזה ומעולם הבא. ובשכל שנואר בשעה אחת
 תבא להם השמרה מהכל. אבל ישראל הארה שלהם
 מעט מעט. עד שיתנברו ויאיר להם הקב"ה לעולם.
 וכלם ישאלו להם ויאמרו מי זאת הנשקפה כמו שחר. זו
 היא חשבות השחר. וזה הוא אור הרק. ואחר כך יפה
 כלבנה. לפי שהלבנה הארה שלה מאירה יותר מן השחר.
 ואח"כ ברה כחמה. לפי שאורו חזק ומאיר יותר מן
 הלבנה. ואח"כ איומה כנדגלות. ויתנברו באור גדול
 כראוי. בוא וראה בעוד שהיום חשך והאור מכוסה
 כשמועיק הבקר. מתחיל להאיר מעט מעט עד שנתגדל
 האור כראוי. וכן כאשר הקב"ה יעורר להאיר לה לכנסת
 ישראל. יאיר לה בתחלה כמו שחר שעוד הוא חשך.
 ואח"כ יפה כלבנה. ואח"כ ברה כחמה. ואח"כ איומה
 כנדגלות :

כ"י תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך. רבי
 יהודה פתח שיר המעלות במעמקים קראתך ה'.
 למדנו בשעה שברא הקב"ה את העלם ובקש לברוא את
 האדם נמלך בתורה. אמרה לפניו רצונך לברוא את
 האדם הרי עתיד הוא להטיא לפניך. עתיד הוא להכעיס
 לפניך. אם תשלם לו כמעשהו הרי העולם לא יוכל
 להתקיים לפניך. כל שכן זה האדם. אמר לה וכי לחנם
 אני נקרא אל רחום והגן אריך אפיים. ושרם שברא
 הקב"ה את העולם ברא תשובה. אמר לה ל: תשובה.
 רוצה

קום. כך קב"ה יומד כס וימחל התנערי קומי.. א"ר
 אחא וה"ד ה) הנה מלכך יבא לך וגו'. יבא לך ודאי
 ולא אתה לנביא. יבא לך לפי שאתך. יבא לך להקים
 אותך. יבא לך להשלים אותך בכל. יבא לך להכניסך
 להיכל ולזהוונג עמך זוונג דעלמין. כד"א נ) וארשתך
 לי לעולם וגו' :

(ג) רבי יהודה פתח ואמר (ד) מי זאת הנשקפה
 כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות.
 והוא קרא חוקמים ואחר. אבל מי זאת הנשקפה. אליו
 אינו ישראל בזמן דקב"ה יקים לון ויסיק לון מן גלות.
 כדין יפתח לון פתח דנהורא דקיק זעיר. ולבשר פתחא לחרינא
 דליבו רב מיס. עד דקב"ה יפתח לון מרעין
 עלאין פתיחן לארבע רוחי עמלא. וכן כל ימי
 דעביד קב"ה לישראל וללדיקוהו די צהון. הכי
 כללו התנביו. ולאו בזמנא חדא [כן] לבר נס דלתיביד
 בחשוכא ודוריס הוה בחשוכא דתיר. כד יבעין לאנהרא ליה
 בעיין לאפתחא ליה נהורא זעירתא כתיבא דמחשא. ולבשר רב
 מיס. וכדין בכל זמנא עד דיהרון ליה כל נהורא כדקא יאות.
 כך אינו ישראל. כד"א ה) מעט מעט אנרשנו מפניך עד
 אשר תפרה וגו'. וכן למחן דלתי אכוסתא. לאו איבו
 בשעתא חדא אלא זעיר זעיר עד דיתתק. אבל לעשו
 לאו הכי. אלא בזמנא חדא נהיר ליה. ואתעביד מינה זעיר
 זעיר. עד דיתתקוין לישראל ויסיקו ליה מכלא.
 מעמלא דין ומעמלא דלתי. ובגין דנהיר בשעתא חדא
 סוס לטו שליו מכלא. אבל ישראל נהורא דילסון
 זעיר זעיר. עד דיתתקוין ויהיר לון קב"ה לעלמין.
 וכללו שליו לון ואמרין מי זאת הנשקפה כמו שחר. דה
 איסו קדושתא דלפרא. ודה איסו נהורא דקיק. ולבשר יס
 כלבנה. בגין דסיהרא נהורא דליה נהיר יתיר משחר.
 ולבשר ברה כחמה. בגין דנהוריא תקיף זעיר יתיר
 מחסירא. ולבשר איומה כנדגלות. תקיף נהורא תקיף
 כדקא יאות. תא חוי בעוד דאתתקך ימחל ואתכסיא נהורא
 ואתי לפרא. יתנהיר בקדמיתא זעיר זעיר עד דיתרבי
 נהורא כדקא יאות. דהא כיון דקב"ה יתער לאנהרא לה לכנסת
 ישראל. יתנכר בקדמיתא כמו שחר דליבו אכוסתא.
 ולבשר יס כלבנה. ולבשר ברה כחמה. ולבשר איומה
 כנדגלות :

כ"י תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך. רבי
 יהודה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתך ה'.
 תנין בשעתא דברא קב"ה עלמא ובעי למבדי
 בר נס אלמך צאורייתא. אמרה קמיס תבעי למבדי
 צ"ל הא זמין הוא למחסי קמך. זמין הוא לארנוא
 קמך. אי תעביד ליה כעובדו הא עלמא לא יוכל
 למיקס קמך. כל שכן האי בר נס. אמר לה וכי למנא
 אתקרינא אל רחום ומגן אריך אפיים. ועד לא ברא
 קב"ה עלמא ברא תשובה. אמר לה לתשובה
 אלא

מראה בקומות (6) ונ"ל ס' (3) ס"ב כ' (2) ויכלת ק"ג. (ד) ש"ו (1) ס"ג (1) אמר ס"ג

(וכן בעין זה איתא ברושמי ריש ברכות ובמדרש שוחר טוב תהלים כ"ב גבי אילת השחר הנעשה של רחב"א ורשב"ה שחיו
 מהלכים בדרך וראו אילת השחר שבעה אורה. א"ר חייא כך היא נאולתן של ישראל קסעא קסעא. בתחלה וסורביו יושב בשער
 המלך. וסורביו ידע את כל אשר נעשה וכו'. עד וסורביו יצא מלפני המלך בלבוש סביבות. וכן הוא במדרש שוחר טוב פ"ח
 בתוב אחו אוסר סנדיל וכתוב אחו אוסר סנדיל אמר ר"ה כך היא נאולתן של ישראל קסעא קסעא. ויגיד בזה במדרש בתחומא
 ק"ח"ט יששים מדבר וציה ונ"ל יע"ש. ואמרו נתקיים זה בימינו שבאמצע כל הצרות שבגלות ישראל בארצות אירופא להסמיד
 להרג ולאבד כבשת מלכת אנגליה את ארץ ישראל ונתנה רשות במקרה בספרה לעשות שם ישוב של יהודים. וגם הויזיבה
 בייננו: יס"ד יחודי. שמואל שמו. אולי יחוס ואולי ירחם שארית הפלטה שארית ישראל בבי"א :

אנא בעינא למחרי צ"ג בעלמא. על מנת וכד יסביון לך מחוביכון תסוי ומינא למשכב חוביכון ולכפרא עלייכו. וכל עשתא ושעתא תשובה מינא לנבי בני נא. וכד בני נאש תיביון מחוביכוו הוהו תשובה תבאע לנבי קב"ה וכפר על כלא. דינין תחשביין י"ט זמאן כלסו. ובר כס אלדרי מחוביכו. אימתי תלדי צ"ג מחוביכו. בעשתא דעאל כהוהו תשובה כדקא חוי. רבי יחזק אמר דהב קמי מלכא עלאה ולני ללימא משימקא דלכא. סה"ד ממעמיקס קראתיך ה'. רבי אבא אמר ממעמיקס קראתיך ה'. אתר נניו הוה לעילא יהוה עמ קא דבירא [כי] ומסאי נפקין נחלין ימבוזין לכל עיבר. וזוה עומקא דמימחא אקרי תשיבה. ומאן דבני לאתבא ולאתבאה מחוביכו. כהוהו עומקא אלספריך למקרי לק"ה. סה"ד ממעמיקס קראתיך ה'. תאלת בעשתא דהוה צ"ג מב קמי מלריה. וקריב קרבניה על מדבחה. וכהנא מספר עליה ובצי בשומיה עליה. ממערין רחמי ודינין תחבסון. ותשובה אריק כרכאן כחבוזין דנגדין ינשקון. ומתברכאן כלסו בזינין כחדא. וצ"ג תלדי מחוביכו :

(א) א"ר אלעזר תא חוי דוד מלכא שוי גרמיה בארבעה ארחין. שוי גרמיה כהדי מסכני. דכתבי (ג) ה"ס ה' אונק עניי כי עני ואביון אמי. שוי גרמיה כהדי עבדים. דכתבי (ג) ה"ס כעני עבדים אל יד אדוניסה. וכתיב (ד) הו"ש עבדך אתה אלהי יוני. שוי גרמיה כהדי אינין דמסרי נשטייכו על קדושה שמיה. דכתבי (ה) סמח נספ עבדך כי אליך ה' נפשי אשא. שוי גרמיה כהדי חסידים. דכתבי (ו) שמרה נפשי כי חסיד אני. ודא בנין דאלספריך ליה לכר כס דלא לשואה גרמיה רשע. ואי תימא אי הכי לא יפרט תמאי לעלמין. לאו סבי. אלא כד יפרט תמאי כדן איהו חסיד דלתי לקבלא תשובה. אסיק גרמיה ומספרא בישא דהוה בענוטה דילא עד השתא. והשתא תדבק בימינא עלאה דליהי פסוסה לקבלא ליה. ולא תימא דלא מקבל ליה קב"ה עד דפרט תמאי מימח דהוה בעלמא. אן אינון דלתחכסון מיהי דלא יביל לאדבקה. אלא לא אלספריך לפרטא בר אינון דדכר מנייהו. ואי שוי רעומיה כסו כל חבוינין תחמסין תחמסין אבתרייהו. דהא פנין און בודקין חורי ביתא עלאין לעילא. ולא אינון תמאין לתתא כביעור חייך אלא כיון דדיק כסו חיוו רעיני מאי דיביל לאדבקה. כלא לתמשך בתר דא ותחבבל כהדיס. והכי גרסינן כנגעיס. כ"ד ראשי אברים אינון דלא תמאין משום מיהי. וכהנא לא סוה אשרה אבתרייהו. והיינו דכתבי (י) לכל מראה עיני סכסן. אמר דיביל כהנא למחוי מתכסא כהתכחילתא חדא. ולא אלספריך למחלכ גרמיה ולתראח עיניו סכא והכא. אוף סכי לא אלספריך לפרטא תמאי מן יומא. דהוה בעלמא. דאינון חורי בישא תמאן. ולא אינון דלתכסו דלא יביל לאדבקה. דאינון חורי ביתא עלאין לעילא. אלא כמה דכתיב לכל מראה עיני סכסן. וכלסו תחמסכאן אבתרייהו. וע"ד שוי דוד גרמיה נו חסידים :

(ח) רבי יוסי אמר כתיב (פ) כי פשטי אני אדע ומחאתי

רוצה אני לכרוא ארם בשולם. על מנת שכאשר יחורו בתשובה מעונותם תהיו נכונה לטוול עונותם ולכפר עליהם. ובכל שעה ושעה תשובה מוכנת אל אנשים. וכאשר האנשים חורים בתשובה מעונותם תשובה הדיא באה אצל הקב"ה והכל יכופר. הדינים נעשים רפים וכלם נמתקים. והאישי ינקה מחטאתו. ומתי ינקה האישי מחטאתו. בשעה שנכנס בתשובה הדיא כראוי. ר' יצחק אמר כשזוור בתשיבה לפני ס"ך העליון ומתפלל התפלה מעוסק הלב. וש"כ ממעמיקס קראתיך ה'. רבי אבא אמר ממעמיקס קראתיך ה'. זה מקום הנסתר למעלה שנקרא עוסק הבאר [כי] ומשם יוצאים נחלים ומעינות לכל צד. ואותו עוסק שבעוסק נקרא תשובה. ומי שרוצה לשוב ולהטהר מעונותיו. בעוסק ההוא נצרך לו לקרות להקב"ה. וש"כ ממעמיקס קראתיך ה'. למדנו שכאשר חמא האישי לפני רבונו. והקריב קרבנו על המזבח. והכהן היה מספר עליו ומתפלל תפלתו עליו. נתעורר רחמים והדינים נמתקו. והתשובה השפיעה ברכות במעיינות הנמשכים יוצאים. ונתברכו כל המנורות כאחד. והאדם נטהר מעונו :

(א) א"ר אלעזר בוא וראה דוד המלך השוה עצמו בארבעה דרכים. השוה עצמו עם העניים. שכתוב (ג) ה"ס ה' אונק עניי כי עני ואביון אני. השוה עצמו עם עבדים. שכתוב (ג) ה"ס כעני עבדים אל יד אדונייהם. וכתוב (ד) הו"ש עבדך אתה אלהי יוני. השוה עצמו עם אותן שמוסרים נפשם על קדושת השם. שכתוב (ה) שמח נפש עבדך כי אלקי ה' נפשי אשא. השוה עצמו עם חסידים. שכתוב (ו) שמרה נפשי כי חסיד אני. וזה לפי שנצרך לו לאדם שלא ישים עצמו לרשע. ואפשר תאמר שאם כן אי יפרט תמאי לעולם. לא כן. אלא כאשר יפרט תמאי או הוא חסיד שבא לקבל עליו תשובה. שמוציא עצמו מצד הרע שהיה שמוקע במימחאתה עד עכשו. ועתה הוא מתדבק בימין עליון שהיא פשוטה לקבל אותו. ואל תאמר שאין הקב"ה מקבלו עד שיפרט כל תמאי מן היום שבא לעולם. אם כן אייה הן אותן העבירות שאינו יכול לזכור. אלא שאינו צריך לפרט כי אם אותן שהן בוכריו. ואם ישים מחשבתו בהן לפרוט אותן נמשכות אחריהן כל שאר העבירות. שהרי למדנו אין בודקין חורי בית הגבורים ביותר. ולא אותן שהם לסמה ביותר כביעור חמין. אלא כיון שבודק לפי ראות עיניו מה שיכול לחפש. כ"ד נמשך אחר זה ונתבשל עמו. וכן גם למדנו כנגעיס. כ"ד ראשי אברים הם שאינן מטמאים משום מחיה. ואין הכהן מחויב להטריח עצמו אחריהם. וש"כ (ז) לכל מראה עיני הכהן. המקום שיכול הכהן לראות הנגע בראיה אחת. ואינו צריך להשפיל עצמו או לרדים עיניו כאן וכאן. כמו כן אין צריך האדם לפרט תמאי מן היום שבא לעולם. שהם כעין חורי הבית הנשפלים ביותר. וגם לא אותן הנסתרות שאינו יכול לזכור. שהם בעין חורי הבית. היותר גבורים. אלא כמו שכתוב לכל מראה עיני הכהן. וכלן נמשכות אחריהן. ועל בן השוה דוד עצמו בתוך חסידים :

(ח) רבי יוסי אמר כתוב (פ) כי פשעי אני אדע ומחאתי

מראה כקומצת (א) כלל קב"ה (ב) תניס פ"י (ג) תניס קב"ג (ד) סס פ"י (ה) סס (ו) ויקל י"ג (ז) וישק קב"ה. (ח) תניס כ"א

זיו הזהר

כן היינו עולם הבינה שנקרא אמא עלאה. וזוה מקור התשובה. כראייתא בינה לכא וכה הלב מבין. וכתוב ולכבו יבין ושם רשע לו. ולעיל בוזחי סוכא שפדת המלכות אמא תתמא י"ב נקראת תשובה :

המטאורי נגדי תמיד. שצריך האדם לכרוק בחטאיו כל יום ויום. שהרי כאשר יקום האדם ממטתו עומדים לפניו שני עדים והגלבים עמו כל היום. כאשר רצה האדם לקום אותן העדים אומרים לו בשעה שפחתה עיניו (א) עיניך נלכח יכיתו ועפעפוך יישרו נגדך. עמד והבין רגליו ללכת. אותן העדים אומרים לו (ב) פלם מעגל רגליך תו'. ועיניך בהליכת האדם כל היום נצרך לו להשתמר סחטאיו טרי יום ביום. וכאשר מגיע הלילה צריך לעיין ולכרוק בכל מה שעשה כל אותו היום. כדי שישוב סמנעשים רעים. ויסתכל בהם תמיד. בשביל שישוב לפני רבוננו. כמשיב והמטאורי נגדי תמיד. כדי שישוב מהם. ובוא וראה כוונת שהיו ישראל כארץ הקדושה לא נמצא בידיהם חטא. כמו שביארנו לפי שאותן הקרבנות שהיו מקריבים בכל יום היו מכפרים עליהם. ועתה נשלו ישראל מן הארץ ואין מי שיכפר עליהם. התורה היא מכפרת עליהם עם מעשים טובים. לפי שהשיבנו עמהם בגלות -

ומטאורי נגדי תמיד. דבשי בר נש למצדק בחוביו כל יומא ויומא. דכא כד ב"ג קלס מעטסיס מרין ססדין קיימין קמיס ואלוין כדסיס כל יומא. כשי ב"ג למיקס לינון ססדי אמרין ליה כשסתא דלפתח פניו (א) פייך נלכח יכיתו ועפעפוך יישרו נגדך. קס ותקוין רגליו למסך. לינון ססדין אמרין ליה (ב) פלם מעגל רגליך תו'. ועיניך כד חיל ב"ג בכל יומי כשי ליה לסחמרתא מחוביו בכל יומא ויומא. וכד אפי ליליא כשי לסחמרתא ולמצדק בכל מתי דעבר כל סהוא יומא. בגין דייחוב מנייסו. ויסתכל כסו פדרי. בגין דייחוב קמי חלריס. כד"א ומטאורי נגדי תמיד. בגין דייחוב מנייסו. ותא חיי כשסתא דכו וישראל כזרעא קדישא לא אסתחא בדייסו חובא. כחם דלוקמוס בגין דלינון קריבין דכו מקריבין בכל יומא סו חכפרי עלייסו. ססתא דלחגלו ישראל מלרעא ולית חלן דמכפר עלייסו. אורייתא סיה מכפרת עלייסו ועובדין דכאין. בגין דשכינתא עמאן בגלותא -

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא סמך ולא רחקה היא. (ג) רבי יהודה פתח. נודע בשערים בעלה בשבתו עם נגי ארץ. בוא וראה הקב"ה נתעלה בכבודו שהוא סמיר תעלם במעלה היותר עליונה. לא נמצא כעולם ולא היה מן היום שנברא העולם מי שיוכל לעמוד על תבמתו. ואין מי שיוכל להשיג אותו. לפי שהוא סמיר ונעלם ונתעלה למעלה מעלה. וכלם העליונים והתחתונים אין יכולים להשיגו. עד שכלם אומרים ברוך כבוד ה' סמקומו. התחתונים אומרים שהוא למטה. שכתוב (ד) על השמים כבודו. העליונים אומרים שהוא למטה. שכתוב (ה) על כל הארץ כבודך. עד שכלם העליונים והתחתונים אומרים ברוך כבוד ה' סמקומו. לפי שלא נודע איה הוא. ואין מי שיוכל לעמוד עליו. ואך יש ביכולת לומר נודע בשערים בעלה. אלא ודאי נודע בשערים בעלה. זה הקב"ה שהוא נודע ומושג לכל אחד כפי מה שמשער בלבבו. כל אחד כמו שיוכל להשיג ברוח החכמה. וכפי מה שמשער בלבבו כך הוא נודע בלבבו. ולפיכך כתוב נודע בשערים. באותן השערות של לבו. אבל שיהיה נודע בראוי לא היה ולא נמצא מי שיוכל להשיג ולדעת אותו. רבי שמעון אמר נודע בשערים בעלה. איזה שערים. כמשי"כ שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם. וכשביל שערים האלה שהם מדרגות העליונות על ידם נודע הקב"ה (כח) ובלעדן אין ביכולת להשיג בו. בוא וראה חן נשמת האדם אין מי שיוכל לדעת אותה. אלא ע"י אבות אברי הגוף ואתן מדרגות החושים שעושים האופנות על הנשמה. וכעבור זה היא נודעת ולא נודעת. רוח הקב"ה ידוע ואינו ידוע. לפי שהוא נשמה להנשמות ורוח לתרוותו. נסתר ונעלם סכל. אבל באותן השערים שהם פתחים להנשמה על ידם נודע הקדוש ברוך הוא :

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא סמך ולא רחקה היא. (ג) רבי יסודס פתח. נודע בשערים בעלם בשבתו עם זקני ארץ. סא חיי קב"ה אסתלק ביקריס דליסו נניו וסתים בעלויא סניא. לא חיס בעלמא ולא סיס פן יומא דלסברי פלמא דיכול לקיימא על חמכתא דליס. ולא יכול לקיימא ביה. בגין דליסו נניו וסתים ואסתלק לעילא לעילא. וכלסו פלמי ותמחי לא יכלין ללמדבקה. עד דכלסו אמרין ברוך כבוד ה' ממקומו. תמחי אמרי דליסו לעילא. דכתיב (ד) על שמיים כבודו. פלמי אמרי דליסו לתתא. דכתיב (ה) על כל הארץ כבודך. עד דכלסו פלמי ותמחי אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו. בגין דלא חמדיע. ולא סוס חלן דיכול לקיימא ביה. ותא חמרתא נודע בשערים בעלם. אלא ודאי נודע בשערים בעלם. לא קב"ה דליסו חמדיע ואחדבקה לפוס מתי דמשער בלביס. כל חד כחם דיכול ללמדבקה ברוחא דחמכתא. ולפוס מתי דמשער בלביס סכי חמדיע בלביס. ובניי כך נודע בשערים. בלינון סעריס דלביס. אבל לחמדיע כדקא יאות לא סוס ולא חיס מן דיכול ללמדבקה ולמנדע ליה. רבי שמעון אמר נודע בשערים בעלם. חלן סעריס. כד"א סאו סעריס רלסיכס וסנלא סתמי עולם. ובגין אלין סעריס דלינון דרינן עלאין בנייסיס חמדיע קב"ה (כח) וחי לאו לא יכלין ללמדבקה ביה. סא חוי דכא נסתחא דבר נש לא חיס חלן דרינן למנדע ליה. אלא בגין אלין שיפין דנושא ולינון דרינן דעבדין אומנותא דנסתחא. ובגין כך חיס חמדיע ולא חמדיע. כך קב"ה חמדיע ולא חמדיע. בגין דליסו נשמתא לנסתחא רוחא לרוחא. נניו וסמיר מכלא. אבל בלינון סעריס דלינון פתחין לנסתחא חמדיע קודשא ברוך סא :

כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. (ו) א"ר אלעזר כל ענין שלמעלה בין של הקדושה בין של צד הטומאה. אין ביכולת האיש להשפיק רוח שלמעלה למטה ולהתקרב

כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. (ו) א"ר אלעזר חלם דלעילא בין קדושה בין דספרא חמא. לא יכל בר נש למחמקא רוחא דלעילא לתתא ולמקרב

מראה בקובות (א) מני ד' (ב) סס (ג) ואלא קג. (ד) תליס קי"ג (ה) סס ג"ז (ו) יצונו סס.

וסא היינו המפורסות שנועלים כל מיני פקולות ע"י קח האי"ן סוף סתמנש ברוך כחם שכה הנשמה תמנשם באברי גוף האדם. ועל ענין זה נתיסרה כל הכפת הקבלה. והמספר הידוע פתח אליינו סבאר ענין זה בקצרה :

ולתקרב אליו אלא ביראה. שיכון לבו ומחשבתו ביראה ובשכירת הלב, ואו ימשוך צמטה רוח שלמעלה והרצון שנצרך. ואם לא ישום לבו ומחשבתו ביראה לאורו הצד. לא יוכל להדביק בו מחשבתו. מלבד לאותן צורות הקטנות ולא בכלן. לפי שיש בהם שרים שנצרך אצלם רצון הלב וגם יראה. כל שכן אותן ענינים העליונים שנצרך לעומתם פחד ואימה וכונה יתרה. ה' ובוא וראה אם נזרמן לו לאיש עשיית מצוה ומכוון בה זכאי הוא. וגם יע"פ שאינו מכוון בה זכאי הוא. שעושה מצות רבונו כמי שאינו יודע להבין המעם. אבל לא נחשב כמי שעושה ברצון לשמה. ומכוון בה במחשבה של התבוננת בכבוד רבונו. שהרי בהמחשבה תורה הענין של לשמה. ובעשייה למטה לשמה נתעלה העשייה למעלה ונתתקנה כראוי. כדמיון זה בפעולת הנוף מתתקנת פעולת הנפש במחשבה ההיא. שהרי הקב"ה רוצה בהלב והמחשבה של האיש. ואעפ"כ אם אין שם המחשבה ורצון הלב שוה עיקר הכל. על זה התפלל דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו'. שהרי אין כל איש מבין לכוון המחשבה והלב לתקן הכל כאשר מקיים עשיית המצוה. ועל זה התפלל דוד בפס"ה. ומעשה ידינו כוננה עלינו. סדרו כוננה עלינו. תבונן ותתקן תקונך ורצון רבי כראוי. עלינו. אע"פ שאין אנו יודעים לכוון המחשבה. אלא העשייה בלבדה. ומעשה ידינו כונננו. לפי שמדרגה ההיא שנוצרת להתקן [כט] כונננו בחבור אחד עם האבות. להיות נתתקנה עמדם ע"י עשייה זו כראוי :

ראיה נתתי לפניך היום את החיים ואת המות ואת הרע. (ב) פתח רבי יוסי ואמר כתוב (ג) ויקרא אל ה' ויאמר הנם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה. בוא וראה שנים היו שהמיתו דברים כנגד הקב"ה. משה ואליהו. משה אמר למה הרעות לעם הזה. ואליהו אמר הרעות להמית את בנה. ושניהם דבר אחד אמרו. מה המעם. אלא זה סוד הוא. משה אמר למה הרעות. מה המעם. אלא לפי שניתנה רשות לצד הדין הרע שלום על ישראל אמר הרעות. נתת רשות לצד הדין הרע לשלום עליהם. אליהו אמר הרעות. נתת רשות לצד הרע לקחת נשמת בן האלמנה. והוא הרעות. והכל סוד אחד. בוא וראה אליהו אמר הנם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. לפי שהקב"ה אמר לו לאליהו (ד) הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך. וכל מי שזון ומפרנס למי שנצרך לזה. וכל שכן בזמן הרעב. הרי הוא נאחז בעץ החיים. וגרם חיים לעצמו ולבניו. וזה נתבאר. ועתה אמר אליהו הלא כל מי שמקיים נפש בעולם וזכה חיים לעצמו. וזוכה להאחז בעץ החיים. ועכשו שולט עץ המיתה צד הרע על האלמנה הזאת שאתה צוית לכלכלני. לפיכך אמר הרעות. ואם תשאל שהלא הרע לא נעשה לאיש מאת הקב"ה. בוא וראה בזמן שהאיש הולך ליימין. שמירת הקב"ה תמיד אצלו. ואין ביכולת צד הדין הרע לשלום עליו. והרע הוא נכבד לפניו ואינו יכול לשלום בו. וכאשר שמירת הקב"ה תמיד

ולתקרב לגביה אלא בדחילו. דיוכין לביה ורעותיה בדחילו ומצדו ללבה. וכדון ימשיך לתת רוחא דלעילא ורעותא דלמטרין. וחי לא ישי לביה ורעותיה בדחילו להסוא ספרא. לא יכיל לתדבקא ביה רעותיה. בר להני סופסי דקיקין ולא בכללו. בנין דאית ביה שלטמין דלמטרין לגבייה רעותא דלבה ודחילו. כל שכן אינון מלין עלאין דלמטרין דחילו ואימתא ורעותא יתיר. ה' ותא חזי אי אודרין ליה לבר נש עובדא ומכוון ביה זכאה איהו. ואע"ג דלא מכוון ביה זכאה איהו. דעביד פקודא דמאריה כמאן דלא ידע לחסבר ספרא. אבל לא לתחסיב כמאן דעביד ברעותא לשמה. ומכוון ביה ברעותא דלמטכלותא ביקרא דמאריה. דהא ברעותא מליא מלה לשמה. ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עובדא לעילא ותתקן כדקא יאות. כנוונא דא בעובדא דנפשא אסתקן עובדא דנפשא בסיסא רעותא. דהא קב"ה בעי ללבה ורעותא דבר נש. ואפילו הכי אי לאו תמן רעותא ולבה דחיו עיקרא דכלא. על דא ללי דוד ואמר ומעשה ידינו כיננה עלינו וגו'. דהא לית כל ב"ב חכים לשואה רעותא ולבה לתקנא כלל כד עביד עובדא דמנוס. ועל דא ללי דוד ללואה דא. ומעשה ידינו כוננה עלינו. מהו כוננה עלינו. כוננה ואתקן תקוקן לעילא כדקא יאות. עלינו. אע"ג דלית אן ידעין לשואה רעותא. אלא עובדא בלחודי. ומעשה ידינו כונננו. למאן. להסוא דרגא דלמטרין דלמטכנא [כט] טכננו בחדא חדא בחדא. למחוי מתתקנא ביהו כהאי עובדא כדקא יאות :

ראיה נתתי לפניך היום את החיים ואת המות ואת הרע. (ב) פתח רבי יוסי ואמר כתוב (ג) ויקרא אל ה' ויאמר הנם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה. תא חזי תרי הוו דקאמרו מלין לקביל קב"ה. משה ואליהו. משה אמר למה הרעות לעם הזה. ואליהו אמר הרעות להמית את בנה. ומתווייסו מלה חדא קאמרו. מאי עמא. אלא רזא איהו. משה אמר למה הרעות. מאי עמא. אלא בנין דלמטיב רשו לספרא אתרא לסלפאה עלייהו דישראל אמר הרעות. יבנת רשו לספרא אתרא דרע למשלו עלייהו אליהו אמר הרעות. יבנת רשו לספרא דרע ליעול נשמתא דדא. ודא הוא הרעות. וכלא רזא חדא. תא חזי אליהו אמר הנם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. בנין דקב"ה אמר ליה ללליהו (ד) סנה ליתי שם אשה אלמנה לכלכלך. וכל מאן דון ומפרנס למאן דלמטרין ליה. וכל שכן ביומא דכספא. הא לתאחיד בלינא דחוי. ונריס ליה חיים ולבניו. וסא ארוקומא. והסתא אליהו אמר כל מאן דקיים נפשא בעלמא וזכי ליה חיים. וזכי לתאחיד בלינא דחוי. והסתא שלפא בלינא דמותא ספרא דרע על האלמנה דאנת פקדית למיין לי. ב"ב אמר הרעות. וחי תימא דרע לא אדעביד לבר נש מעס קב"ה. תא חזי בזמנא דב"ב אויל ליימנא. נסירו דקב"ה סדיר לגביה. ולא יכיל ספרא אתרא לסלפאה עליה. והסוא רע לתחסיב קמים ולא יכיל לסלפאה. וכיון דנסירו דקב"ה לתעברא

מראה מקומות ט' יצו נ' : (ג) ויגם רמ' : (ג) מלכים א' י"ז (ד) טס

זו הזר

כט ו מדרגת המלכות והשכינת הקדושה שישראל בעבודתם פועלים בה תקון. חיינו שנומרים היהוד העליון שתורונג המלכות עם חסר נבונה ותפארת שנקראים אבות ועלמא דרבנרא. ועי"ו פקבלת ישע להחסיב לשמה. ותא סגור הכתוב תנו עזו לאלהים. חיינו מרת המלכות שנקראת בשם אלהים :

חסד סמנו. בשכיף שהוא נרדק ברע. או רע ההוא כיון שרואה שאין עמו שמירה. שלט עליו ובה להרע לו. ואו נהנים לו רשות ונוטל את נשמתו. משה אמר למה הרעות. שניתנה לו רשות לצד הרע לשלוט על ישראל שיהיו תחת השעבוד שלו :

(ה) רבי יהודה פתח. כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. מקרא זה ביארו החברים שהרי בשעה שהאדם בא לעולם מיד נודמן עמו יצר הרע. שהוא מסתיר לו לאדם תמיד. כמשיכ למתח חטאת רובץ. מהו חטאת רובץ. זה יצר הרע. ורוד גם כן קרא לו חטאת. שכתוב (ג) חטאתי נגדי תמיד. לפי שהוא סתתה לו לאדם כל יום לחטוא לפני רבונו. ויצר הרע הזה אינו סר מן האדם מיום שנולד לעולם. ויצר הטוב בא לאדם ביום שבא להמדר. ומתי בא האדם להמדר. כאשר הוא בן י"ג שנים. או נדרוג האדם בשניהם. אחד מיסין ואחד משמאל. יצר טוב ליסין ויצר רע לשמאל. ואלו הם שני מלאכים סמונים מסמ. והם נמצאים תמיד עם האדם. כשבא האדם להמדר יצר הרע ההוא נכנע לפניו ושולט הימנו על השמאל. ושניהם מודונים לשמור לו לאדם בכל דרכיו מה שהוא עושה. ושי"ב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך :

(ג) רבי שמעון פתח. ואתר (ד) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. הוא וראה כמה יש לו לאדם לתקן דרכיו כרצון הקב"ה. בשביל לעשות מצות התורה. שהרי ביארו כי בודאי שני מלאכים שלוחים יש לו לאדם מלמעלה להודונו עמו. אחד ליסין ואחד לשמאל. והם מעידים בו באדם בכל מה שהוא עושה. כי הם נמצאים עמו שם. ונקראים יצר טוב ויצר רע. כשבא האיש להמדר ולהתיגע במצות התורה. יצר טוב ההוא שנודונו עמו כבר הוא נתגבר על יצר הרע ההוא. ועושה שלום עמו ונהפך לו לעבר. וכאשר תולך האיש השמאל. יצר הרע ההוא נתחוק ומתגבר על יצר טוב ההוא. וזה נתבאר. ובודאי כאשר האדם בא להמדר הוא נתחוק בכסה התחוקות. כאשר נתגבר בו יצר טוב ההוא. ואו אויביו ישלים אתו. שיצר הרע ההוא נכנע לפני יצר הטוב. ועל זה אמר שלמה (ה) טוב נקלה ועבד לו. מהו ועבד לו. זה יצר הרע. ובכך כאשר האדם תולך במצות התורה אז גם אויביו ישלים אתו. זה יצר הרע והבא מצדו :

אשר אנכי מצוה היום לאהבה את ה' אלהיך וגו'. (ו) א"ר אמא כתוב (ז) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. אויתך. תויתך צריך לוטר. אשחרך. ישחרך צריך לוטר. הוא וראה נפש ורוח ידוע שהם משותפים [בנוף] יחד לעולם. ולסדרו שעבודה שלמה שצריך האדם לעבוד להקב"ה היא כמו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך וגו'. שיאהב את הקב"ה אהבת נפש מסמ. וזאת היא אהבה השלמה. אהבת נפשו ורוחו. כמו שפירשנים אלה בנוף והנוף אוהב אותם. כך יתרבק האדם לאהבה את הקב"ה. להרדק בו באהבת נפשו ורוחו. ושי"ב נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. כלומר באהבת נפשי ורוחי מסמ אתדבק כך באהבה רבה. בלילה. שצריך האדם באהבתו להקב"ה לקום בכל לילה. ולעסוק בעבודתו עד שיאיר הבקר. ויומשך עליו חום של חסד. שלמדנו אשרי חלקי של האיש ההוא

אתעבדו מניס. בנין דליו אתדבק ברע. בנין הסוהו רע כיון דחמי דלית עמיה נפירו. שלים עליוה ומתי לשילאה ליה. וכדן אחיבוי ליה רעו ונפיל נשמתיה. משה אמר למה הרעות. דלחייבוי ליה רעו למשרא דרע למחלס עלייו דישאל למחי בשעבוד דליו :

(ה) יוסה פתח. כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. סלי קרא לוקמוס חבריו דסא בשעתא דב"ג אחי לעמלח מיד אודמן כבדיס יצר הרע. דליוסו מקשרנ ליה לב"ג תדיר. כד"א לפתח חטאת רובץ. מהו חטאת רובץ. דל יצר הרע. ודודו כמי קרייה חטאת. דכתיב (כ) וחטאתי נגדי תמיד. בנין דליוסו עבד ליה לב"ג כל יומא למחסי קמי מאריס. ויצר הרע דל לא אחעדי מכלל מיומא דלפיליד לעמלח. ויצר הטוב אחי לב"ג אחי דלתי דלתי לאתדכס. ודליוסו לב"ג לאתדכס. כד ליוסו בד תליסר פ"ין. כדן אודונו ב"ג בתרווייו. הד מיימלא וחד משמאל. יצר טוב ליממלא ויצר רע לשמאל. ואלין אינון פרין תלמכין ממש ממנו. ואינון משתכחין תדיר כבדיס דב"ג. מלאכין לב"ג לאתדכס סהו יצר הרע אתכפיל קמיה וסליס יממלא על שמאל. ומרווייוסו מזדונוין לנשרא ליה לב"ג בכל ארמוי דסוהו עבד. סס"ד כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך :

(ג) רבי שמעון פתח ואתר (ד) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. פתח חזי כמה ליה ליה לב"ג לאתמקא שבילוי ביה בקב"ס. בנין למעבד סקודי דלוריימא. דסא לוקמוס דודאי תרין תלמכין שליחן ליה לב"ג מליעלא לאודונו כבדיס. הד ליממלא וחד לשמאל. ואינון סהדין ביה ב"ג כלל מאי דליוסו עבד. דלינון משתכחין תמן. וקריין לן יצר טוב ויצר רע. אחי ב"ג לאתדכס ולאשמאל בקודי אוריימא. סהו יצר טוב דלודונו ביה כבד ליהו אתמקא על סהו יצר הרע. ואשתליס כבדיס ואתספיד ליה לעבד. וכד ב"ג חיל לאתדכס. סהו יצר הרע ודלי כד סהו לב"ג אחי לאתדכס כמה תקיפו אתמקא ב"ג. כד אמצר סהו יצר טוב. וכדן אויביו ישלים אתו. דסוהו יצר הרע אתכפיל קמיה דיצר טוב. ועד דלית אתר שלמה (ה) טוב נקלה ועבד לו. מהו ועבד לו. דל יצר הרע. וכדן כד חיל ב"ג בקודי אוריימא כדן גם אויביו ישלים אתו. דל יצר הרע ודלמא מספרי :

אשר אנכי מצוה היום לאהבה את ה' אלהיך וגו'. (ו) א"ר אמא כתוב (ז) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. אויתך. תויתך צריך לוטר. אשחרך. ישחרך צריך לוטר. הוא וראה נפש ורוח ידוע שהם משותפים [בנוף] יחד לעולם. ולסדרו שעבודה שלמה שצריך האדם לעבוד להקב"ה היא כמו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך וגו'. שיאהב את הקב"ה אהבת נפש מסמ. וזאת היא אהבה השלמה. אהבת נפשו ורוחו. כמו שפירשנים אלה בנוף והנוף אוהב אותם. כך יתרבק האדם לאהבה את הקב"ה. להרדק בו באהבת נפשו ורוחו. ושי"ב נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. כלומר באהבת נפשי ורוחי מסמ אתדבק כך באהבה רבה. בלילה. דכתיב ב"ג מרמימא דקב"ס למיקס בכל ליליא. לאשמאל בשולמיה עד דיתגר לפרא. ויתמשך עליס מוסא דחסד. דתיא וכלס חולקיס דסוהו ב"ג דרמימא

דחיימומא דא רחיס ליה לקביא. והני זכאי קשופ דמחמיין ליה לקביא סכי עלמא מתקיימא בנייטיון. ושלמיין על כל גזיין קשין דלנילא ותתא. תאלא סהוא זכאלא דלחדבק ברוחיה ונפסיה לעילא במלכא קדישא ברחיימומא כדקא יאות. שלים איזו כארעא דלתתא. וכל מאי דגזר על עלמא חתקיים. מניין. מאליוס דכתיב (ח) מי ח' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה מל ומטר כי אם לפי דברי :

וברכך ה' אלהיך בארץ אשר אתה בא שמה לרשתה.
 (ג) פתח ר' ייסא סבא ואמר. (ג) ברוך ה' מציון שוכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך. והלא מן הנהר עמוק העליון הוא ברוך (ג) אלא ברוך ה' מציון. כאשר מאירה הלכנה סאור השמש ומתקרבים זה בזה. ואין מונעים ההארה זה מן זאת (ג) ולפעמים נקראת הלכנה בשם המלך. כמו שהוא נקרא ה' ה' כן היא נקראת ה' ה'. כמש"כ ה' הממיר על סרום ועל עמורה נפרית ואש מאת ה' מן השמים (ג) ולא זו בלבדה. אלא אמילו גם שליח נקרא לפעמים בשם המלך. דבר אחר ברוך ה' מציון. מציון. מציון מקום ניכר שהקב"ה הוא ברוך. חור ואמר מציון. מציון. מקום ציון ניכר שהוא ברוך (ג) מה הטעם. לפי שכתוב (ז) כי שם צוה ה' את הברכה וגו' :

העדתי בכס היום וגו' החיים והמות נתתי לפניך וגו'. רבי אבא פתח (ו) לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. כמה אית לי לברך נש להבין ולהשכיל בעבודת רבונו. שהרי בכל יום ויום הכרוה קורא ואומר (ו) עד מתי פתאים תאכרו פתי וגו'. (ח) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. ואין מי שיטה אגו. התורה מברכה לפניכם ואין מי שישניה עליה. בוא וראה כל זמן שהאיש הולך בעולם הזה. יחשוב שהעולם הוא שלו תמיד וישאר בתוכו לדורי דורות. בתוך זה שמהלך בעולם נעשה חולה הוא כמו נאמר באויקים. ונרון בגדרום עם שאר בני דין. אם נמצא לו סניגור הוא נצל מן הדין. והו שכתוב (ט) אם יש עליי מלאך מלך אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מי הוא הסניגור. אלו מעשים טובים העומרים לו לאדם בשעה שנצרך לכותבים. ואם לא נמצא עליו סניגור הוא נתחייב מן הדין להסתלק מן העולם. בשעת מיתתו כאשר הוא שוכב בוקי המלך נושא עינו ורואה שנים שבאים אליו. והם כותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה וכך מה שהוציא מן הפה. ונותן חשבון על הכל והם כותבים לפניו. ושל"כ (י) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומניד לאדם מה שיחור וגו'. והוא מודה עליהם. מה הטעם. לפי שכל המעשים שהאדם עושה עולים ועומדים עליו להעיד בו. ואו יורדים ונרשמים לפניו. ועומדים לפניו. ואין עוברים ממנו עד השעה שנתון עליהם בעולם ההוא. בוא וראה כל המעשים שעושה האדם בעולם הזה. בלם

וברכך ה' אלהיך בארץ אשר אתה בא שמה לרשתה.
 (ג) פתח ר' ייסא סבא ואמר. (ג) ברוך ה' מציון שוכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך. והלא מן הנהר עמוק העליון הוא ברוך (ג) אלא ברוך ה' מציון. כד נסיר סיסרא מנסיכו דמשמש ומתקרבי דא דגא. ולא אגדילו כסורא דא מן דא (ג) ולומנין דסיסרא חתקיי בשמא דמלכא. כמה דליוס חקרי ה' ה' כן היא נקראת ה' ה'. כד"ל וס' הממיר על סרום ועל עמורה נפרית ואש מאת ה' מן השמים (ג) ולא דא בלחודו. אלא אפילו חד שליח לומנין חתקיי בשמא דמלכא. דבר אחר ברוך ה' מציון. מן אחר אשתמודע דקביא איזו ברוך. דבר ואמר מציון. מציון. מקום ציון ניכר שהקב"ה הוא ברוך (ג) מה הטעם. לפי שכתוב (ז) כי שם צוה ה' את הברכה וגו' :

העדתי בכס היום וגו' החיים והמות נתתי לפניך וגו'. רבי אבא פתח (ו) לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. כמה אית לי לברך נש לאסתכלא ולמנדע בפולחנה דמאריה. דהא בכל יומא ויומא כרווא קארי ואמר (ו) עד מתי פתאים תאכרו פתי וגו'. (ח) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. ונית מן דירכין אודניה. אורייתא קא מכרוא קמייכו ולית מן דישנה. תא מא בר נש אזיל כהאי עלמא. הוא חשיב דדיליה הוא פדיר וישתאר בגויה לדרי דין. עד דליוס אזיל בעלמא יסבין ליה בקולר. ודיינין ליה בקופסין עס שאר בני דינא. אי אסתכח ליה סניגורא ויהי אשתויב מן דינא. סה"ד (ט) אם יש עליו מלאך מליך אחר מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מן הוא סניגורא. אליו עובדין דכסין דקיימי עליה דבר נש בשעתא דלסתרין ליה. ואו לא יסתכח עליה סניגורא כד אשתויב מן דינא לאסתחלק מן עלמא. כהאי עלמא כד איזו סביב בקולר דמלכא עד דזיק עיניו תמא דתפיין לנביא טרין. דכתפיין קמיס כל מהי דעבד בעל עלמא וכל מאי דלפיין מן פומא. ויהיב חוסבנא על כלל וכתפיין קמיס. סה"ד (י) כי הסג יוצר הרים ובורא רוח ומניד לאדם מה שיחור וגו'. והוא אודי עלייהו. מאי פעמא. בנין דההוא עובדא דליוס עבד סלקא וקיימא עליה לאסתדא ביה. וכלכו נתתין ואסתרימין קמיס וקיימי קמיס. ולא מתעברין מיהו עד שעתא דתתון כהו כהוא עלמא. תא מו כל איזון מליך דעבדי דבר נש כהאי עלמא. כלכו

טראה מקומות (ט) מנכיס ח' י"ז (ב) ויקרא ט' (ג) גלים קליס (ד) טס קלי"ג (ה) נשא קטו. (ו) תמיס ק"ג (ז) תשלי ח' (ח) ימי"ג (ט) איזו ל"ג (י) פמוס ד'

טראה מקומות (ט) מנכיס ח' י"ז (ב) ויקרא ט' (ג) גלים קליס (ד) טס קלי"ג (ה) נשא קטו. (ו) תמיס ק"ג (ז) תשלי ח' (ח) ימי"ג (ט) איזו ל"ג (י) פמוס ד'

זיו הזהר

(א) כי תתם שם הוי"ה היינו תפארת. וציון היינו יסוד. ואין תפארת נתברך מן יסוד אלא מן תפארת עיקרא עלאה שהוא בינה : (ב) מתוך דשם הוי"ה כאן היינו מלכות שנקראת סיריה ונתברכת מן השמש היינו תפארת שמקבלת ממנו הארת השפע ע"י ציון שהוא יסוד : (ג) רבדואי הוי"ה וכו' היא מלכות. שכן מוכח לשון הכתוב מאת ה'. מלכות. מן השמים. תפארת. וכן רמזו חז"ל על ו'ו הממיר דהיינו הוא וזכית דינו. הוא. תפארת. בית דינו. מלכות : (ג) לפי פירוש זה הוי"ה רבאן הוא תפארת. והכפיון שמן ציון דהיינו יסוד ניכר שהוא ברוך. מי שכארץ היסוד נתמלא בשפע להשפיע למלכות ניכר ונודע שהתפארת נתברך מן הבינה :

כלם טוכים ועוטים להעיד בו ואינם נאכדים ממנו. ובשעה שמוציאים איהו לקבר כלם נצבים והולכים לפניו. ונ' בורים מכריזים. אחר לפניו אחד לימינו ואחר שמאלו ואומרים. לפניו זה סדר ברבנו. סדר למעלה סדר למטה סדר כתררה וסדר במצותיו. ראו מעשיו ראו דבריו. טוב לו שלא נכרא. כאשר מניע לבית הקברות כל המתים מרניזים ממקומותם עליו ואומרים. אוי ואבוי שזה נקבר בתוכנו. מעשיו ודבריו מקרימים ונכנסים לקבר והומדים על הגוף הזה. רוחו הולך ומשוטט ומתאבל על הגוף. כיון שהאדם נטמן בבית הקברות מלאך רומיה עומד ונא. תחת רשותו שלשה דינים המסוגים על דין הקבר. ושלשה שרכיזים של אש בידיהם. ורנים הרוח עם הגוף ביהר. וי על דין ההוא. וי על מעשיו:

בשעה שהאדם נתפס ביוק המלך והיני דיע. כשנבחר הדין שלא נמצא עליו מנינו. מלאך המות המסונה מן המלך יורד ועומד לפניו לרגליו. וחרב שנונה אחת בידו. נושא האדם עיניו ורואה כותלי הבית לוחטים באש סמנו. בתוך כך רואה אותו לפניו כלו מלא עינים. לבשו. כזהם לפני האדם. וכך הוא בודאי. שהרי למעמים כמה אנשים רואים מלאך בחוף ועומדים לפניו. ושאר אנשים אין רואים אותו. ואם השאל הלא כתוב (ח) עושה מלאכיו רוחות ונ'. ואיך יכולים להיראות בארץ. אלא ענין זה הרי נתבאר. שכיון שיוצא מלאך לארץ נתלבש בגוף ותנלה לסי שצריך לראותו בלבוש ההוא שנתלבש בו. ובלי לבוש אין העולם יכול לסבול אותו שיהתלה. כל שכן וכל שכן זה שכל בני העולם צריכים לו. שלש שפות בהרבו וכו'. זה ביאור החברים. כיון שהאדם רואה אותו נורעו כל גופו ורוחו. ולבו כל תשוקות. לפי שהוא מלך של כל הגוף. ורוחו הולך בכל אברי הגוף ונשאל מהם. באדם שנשאל מחברו כשירוא הולך מפקום אחד. או הוא אומר וי על מה שעתה. ואין מניע לו אלא אם הקרים הרפואה שעל תשובה מרם הגיעה שעה הריא. מפחד אז איש הזה ורוצה להסתן מפני המלאך ואינו יכול. כשרואה שאינו יכול פורח עיניו ומסתכל בו בעינים פקוחות. ואז הוא מוסר עצמו ונפשו למות. ואתה שעה הוא וזמן רין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה. וזו הולך הרוח בכל אברי הגוף ונשאל מהם. ומשוטט בכל האברים ונודעו לכל שיצדיהם. וכל אברי הגוף כלם מודעוים. כשמגיע הרוח לכל אבר ואבר ונשאל סמנו. גופל יועה על אבר ההוא והדון נפדר ממנו. ומיד מה ההוא. וכן בכלם. כיון שמניע הרוח לצאת לאחר שנשאל מכל הגוף. או השכינה קיימת עליו ומיד פורח מן הגוף. אשרי חלקו מי שנרכב בה. וי לאותן הרשעים המרוחקים ממנה ואין נדבקים בה. וכמה דינים עובדים על האיש כשיוצא מזה העולם. אחד דין העליין שאמרנו כשיוצא הרוח מן הגוף. ודין אחד כאשר מעשיו ודבריו הולכים לפניו והכורזים מכריזים עליו. ודין אחד כשנכנס לקבר. ודין אחד של הקבר. ודין אחד של התולעים. ודין אחד של הדינהם. ודין אחד של הרוח שהולך ומשוטט בעולם. ואינו מוצא מקום עד שנבחר עונש מעשיו. ודאי נמצא בעולם הזה לפחד מן רבנו. ולהסתכל ולפשפש בכל יום ויום במעשיו. ויחודר בתשובה עליהם לפני רבנו. כאשר

כלסו ומינין וקיימין לאסדהל בים ולא לתאכדו מינס. ובשעתא דמסקי לים לקברא כלסו מתעתדן ואולי קמיס. ותלת כרוזי מכריזי. חד קמיס וחד מימיניה וחד שמאלים ותמרי. דא פלגיא דמרדו במחריס. מרד לעילא מרד לתתא מרד בלויימא ומרד בפיקודי. חמו עובדוי חמו מלוי. סב ליה דלא אברי. עד דמסי לגבי קברא כלסו מתין אמרנין מדוכפיסוי עליס ותמרי. ווי ווי דלא לתקבר בניין. עובדוי ומלוי תלדין ועלילין לקברא וקיימי עליס דלאי גופא. ורומיס אויל ושאס ומתאבלא על גופא. כיון דבר נס לתשמר בני קברי דומיס קאים ונפיק. מחוס ידיס תלתא בי דינא די מתין על דינא דקברא. ותלת סרכיזיס דלאס בידיהו. ודיינין. רוחא וגופא כחדא. ווי על סהו דינא. ווי על עובדוי:

בשעתא דלחיו תפיס בקולרא דמלכא ותמדן דיניס. וחסתליס דלא אסתכח עליס סיניגוריא. סנצירא דמלכא נחית וקאים קמיס לרגליו. וחד סיפסא סנלא בדיס. זקיף ב' עיניו ותמי חתלי ביתא דמתלסן ב'אסא מיס. ארהכי חמי לים קמיס כוליס מלי עיינין. לבוסיס אשא דלסיס קמיס דב'י. והכי סוה דלאי. דשא כמה בני נשא חמו מלכא ב'אוקא. וקיימי קמיס. ושאר בני נשא לא סמתן לים. וחי מימא סא כתיב (ח) עושה מלאכיו רוחות ונ'. והדין יכלי לתחושא ב'ארעא. אלא מלס דא סא אוקמיס. דכיון דנחית מלכא לארעא חלכס ב'אוקא ותחשו למלך דלתחוי ב'הוה לבוסיס דלתלכס ב'יס. וחי לאו לא יכלי למסכל לים עלמא ולתחושא. כל שכן וכל שכן זה דכל בני עלמא לריבין לים. מלס ספין ב'רביס וכו'. והסא אוקמיס חב'רי. כיון דחמי לים אודעו כל גופיס ורומיס. ולביס לא סכך. בנין דלחיו מלכא דכל גופא. ורוחא דליה אולא בכל סיפי גופא ותסתיל מנייסו. כב'י דאסתחיל מחב'רי למתך לתתא אחרא. כדיו הוה אומר וי על מתי דתשובה עד לא מסי סהיא שעתא. דחיל הוי ב'י ובעי לתסתמרא ולס יכלי. כיון דחמי דלא יכלי הוה סתח מולקיס דחוף דלתדבק בה. ווי לאינו מייביל דחתיק מינס ולא מתדבקין בה. וכמה בי דינא אעבר בר כ' כד נפיק מהאי עלמא. חד סהו דינא עלמא דקמתין כד נפיק רוחא מן גופא. וחד דינא דעובדוי ומלוי אולין קמיס וכרוזי מכריזי עליו. וחד דינא כד עי' לקברא. וחד דינא דקברא. וחד דינא דרוחא דהילא ושאס דינא דניפסס. וחד דינא דרוחא דהילא ושאס כעלמא. ולא אסתכח אחר עד דיסתלמו עובדוי. ודאי סבעא עדין יתלפון עליו. בנין כך בעי ב'י כד לחיו אסתכח ב'האי עלמא לדחלא מן מחריס. ולאסתכלא בכל יומא ויומא בעובדוי. ויחמו מנייסו קמי מחריס. כד

כאשר נסתכל דוד המלך באיתן הדינים של האדם. שגדון בהסתלקות מזה העולם. הקדים ואמר ברכי נפשי את ה'. מרם שתצא מן העולם. עכשו שאת נמצאת עם הנוף. וכל קרבי את שם קדשו. גם אתם כל האברים שלי המשתתפים עם הרוח. עכשו שנמצאת עמכם הקדימו כלכם לברך את שם קדשו. מרם שיגיע הזמן שלא תוכלו לברך אותו :

(א) כי הוא חייד וארך ימים לשבת על האדמה ונז'. אמר רבי אלעזר בי הוא חייד וארך ימים ונז'. בוא וראה כל התנאים שגזר הקב"ה על ישראל בכניסתן לארץ גזרת התורה על כלם היתה. מפני מה. לפי שהשיבנה אינה מתיישבת בארץ אלא בתורה. אינה מתיישבת למעלה אלא בתורה. שכן אמר אבי תורה שבכתב אינה טובנת אלא מן תורה שבעל פה. ותורה שבעל פה לא נודעת אלא בשכיל תורה שבכתב. וזה כלל שנצרך לפרש ופרש שנצרך לכלל. השיבנה אינה מתיישבת למעלה ולמטה אלא עם תורה. שכל זמן שהתורה נמצאת עמה יכולה היא להתקיים בזה העולם. זש"כ כי הוא חייד ואורך ימים לשבת על האדמה. על האדמה סתם (לד) ואם נפסק דברי התורה אין יכולה להתקיים כאן. שכתוב (ג) על מה אבדה הארץ. וכתוב ויאמר ה' על עונם את הורתי :

(ג) רבי אבא פתח ואמר. כתוב (ד) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והגדלים בארץ מצרים והשתחוו לה'. בהר הקדש בירושלים. והיה ביום ההוא. איהו יום ההוא. אלא זה היום הירוע להקב"ה. כמשי"כ (ה) והיה יום אחד הוא יודע לה'. ועוד ביום ההוא. כמשי"כ (ו) ביום בא נוג על אדמת ישראל. יתקע בשופר גדול. למה לנו לדעת בו אם הוא גדול או קטן אלא זה שופר העליון ההוא. שבו יוצאים עבדים לחירוה. תמיד. זה הוא יובל (לה) כי היובל עליון וגדול הוא. ובאשר הוא נתעורר כל חירות שבעולם נתעוררים בו. והוא נקרא שופר גדול. ובאו האובדים בארץ אשור. האובדים צריך לומר. או הנאבדים. מהו האובדים. האובדים משי. לפי ששם בארץ אחרת. ופי ששורה בארץ אחרת יונק מרשות אחר. וכאלו אינו שורה בהאמונה. לפיכך נקראים אובדים. אובדים הם ככל הצדדים. שכאשר ישראל שוכנים בארץ הקדושה וכאים הם. וכאים תמיד בכל. וכאים למעלה ולמטה. דבר אחר ובאו האובדים. מי הם. א"ו צדי"ק וכנסת ישראל שנקראים אובדים. מניין. כנסת ישראל שכתוב (ז) על מה אבדה הארץ. אבדה או נאבדת לא כתוב. אלא אבדה הארץ. זו כנסת ישראל. צדי"ק שכתוב (ח) הצדיק אבד. אבד או נאבד לא כתוב. אלא אבד וזה נתבאר. ואם תשאל ובאו. מאיזה מקום יבאו אלו האובדים. אלא כנסת ישראל תשוב ותבא מן הגלות. כמו שנתבאר שכתוב בשושן ה' את שיבת ציון. לפי שישב למקומו ויבא להתחבר עם כנסת ישראל. יע"כ כתוב ובאו האובדים בארץ אשור (ט) ואם תשאל והשתחוו

כד אסתכל דוד מלכה בליון דינין דכ"ג. כד אסתליק מהאי עלמא. הקדים ואמר ברכי נפשי את ה'. פד לא תפוק מעלמא. הסתא לדנת אסתכחה עם גופא. וכל קרבי את שם קדשו. ואמון שיפין דמשתתפי ברוחא. הסתא דאסתכחה עמכון. אקדימו לברכה שמה קדישא. עד לא ימסי זמנא דלא תיכלון לברכה ליה :

(א) כי הוא חייד וארך ימים לשבת על האדמה ונז'. אמר רבי אלעזר כי הוא חייד וארך ימים ונז'. תא חזי. על כל תהלין דגזר קב"ה כד עלאו לארעא דישראל גזרס דאורייתא סוה. מאי עממא. בנין דמשיבנה לא מתישבה בארעא אלא באורייתא ולא מתישבה לעילא אלא באורייתא. דכתיב אמר אבא תורה שכתב לא אסתמודע אלא מתורה שבעל פה. ותורה שבע"פ לא אסתמודע אלא בנין תורה שכתב. ודא כלל הליוך לפרש ופרש הליוך לכלל. סכונתא לא מתישבה לעילא ותתא אלא עם תורה. דכל זמנא דאורייתא אסתכחה עמה יכלא למיקס בעלמא. הס"ד כי הוא חייד ואורך ימים לשבת על האדמה. על האדמה סתם (לד) ואי אסתקי מלי דאורייתא לא יכלא למיקס. דכתיב (ג) על מה אבדה הארץ. וכתיב ויאמר ה' על עונם את הורתי :

(ג) רבי אבא פתח ואמר. כתיב (ד) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ויבאו האובדים בארץ אשור והגדלים בארץ מצרים והשתחוו לה'. בהר הקדש בירושלים. והיה ביום ההוא. מאן יום ההוא. אלא הסוה יומא דאחידע לקב"ה. כד"ה (ה) והיה יום אחד הוא יודע לה'. תו ביום ההוא. כד"ה (ו) ביום בא נוג על אדמת ישראל. יתקע בשופר גדול. מאי לן ביה. ליה הוא רבי או זעיר. אלא דא הסוה שופר גדול. דביה עסקין צדין לחירוה. תדיר. והאי איסו ייבאל (לה) דיובאל עלאה ורברבא הוא. וזכר האי אסתכ כל חיורו דעלמין מתערין ציה. והוא אקרי שופר גדול. ויבאו האובדים בארץ אשור. האובדים משי ליה. או האובדים. מהו האובדים. האובדים משי. בנין דליון בארעא אסתא. ומאן דשאר בארעא אסתא יתיק מרשותא אסתא. וכאלו לא שריא במשימנוהא. בנין כך אובדים אקרו. אובדים אינון ככל ספרין. דכד ישראל שייין בארעא קדישא וכוון אינון. וכלאן תדיר בכלא. וכלאן לעילא ותתא. דבר אחר ובאו האובדים. מאן אינון. הליון דליון וכנסת ישראל דאקרו אובדים. מלן. כנסת ישראל דכתיב (ז) על מה אבדה הארץ. אבדה או נאבדת לא כתיב. אלא אבדה הארץ. דא כנסת ישראל. דליון דכתיב (ח) הליוך אבד. אבד או נאבד לא כתיב. אלא אבד. יסא איקמוס. ואי תימא ויבאו מאן אסת חליון האובדים. אלא כנסת ישראל תן גלותא סתוב. דליון כהם דלוקמוה דכתיב בשושן ה' את שיבת ציון. בנין דליון לאסתרי ויימי לאסתכרה כנסת ישראל. יע"ד ויבאו האובדים בארץ אשור (ט) ואי תימא יוסתמו

מראה מקומות (א) יאמחן סתם. (ב) יכאי"פ (ג) יאמחן רבי. (ד) יעשי"כ (ה) וכלי"ד (ו) ימקאל (ז) יעלי"פ (ח) יעשי"כ (ט) והשתחוו

זו הזהר

(לז) סתם אדמה פרטו גם על למעלה. והיינו השיבנה הקדושה שנקראת ארץ זבן אדמה. כבוד אדמה לעליון (לס) זה עולם הבונה יקוד התיבות : (טו) אשור יארש שאשור דבאן שבעותו מוצלה. כמו ותוכמיה מיינו. וכונתו שכאשר יבאו האובדים זה אל זה. יסוד ומלכות יתחברו. קודשא ברוך הוא ושכינתיה יתיחדו. או כנסת ישראל יתחברו מרת המלכות ושכינת הקדושה לא תהיה נקראת ארץ סתם. אלא ארץ אשור. כלומר מוצלחת. כי יוסף בעלה אותה לקחת. ויתחברו שבעה עינים על אבן האמת. ואלה כל זבנות :

והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים כמה מדבר. אלא רבו זה מוכח על והנדיחים בארץ מצרים. כלומר ישראל לא יצאו מן הנצלות אלא עם השכינה כמו שנתבאר. ואז אותן הנדיחים ישתחוו לה' בהר הקדש בירושלים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים מאי קא מיירי. אלא דא מלה דהנדיחים בלחך מלרים. כלומר ישראל לא יפקון מן גלותא אלא כשכינתא כהם דאוקמוס. ואינון סנדיים ישתחוו לה' בהר הקדש בירושלים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת וילך

(א) וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל. רבי חזקיה פתח (ג) מוליך ליטין משה זרוע הפארתו בוקע מים מפניהם וגו'. ובאים הם ישראל עיקריה בחר בהם. ובשביל שבהר כהם קרא אותם גנים בכריות קיימים. אחים. וירד לשכון עמהם. ושיב יצאו לי מקדש וסבתו כתיובם. ורצה לתקנם כרמיון שלמעלה. והשרת עליהם שבעה ענני כבוד. שכינתו הלכה לפניהם. ושיב זה מוליך לפניהם יומם. שלשה אחים קדושים הלכו ביניהם. ושיב הם. משה אהרן ומרים. ובזכותם נתן להם הקב"ה טהרות עליונות. כל ימי אהרן לא הוסרו ענני כבוד מישראל. וזה נתבאר שמהרן זרוע הימנית של ישראל היה. וזה ענאמר וישמע הכנעני סלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האחרים וגו'. כאדם שהולך בלי זרוע וסומך גופו לכל מקום. ואז ילחם בישראל וישב ממנו שבי. לפי שהיו בלי זרוע ימנית. שאהרן זרוע הימנית של הגוף היה. וע"כ כתוב מוליך ליטין משה זרוע תפארתו. ומי הוא. אהרן. הוא וראה וילך משה. מהו וילך. להיות הדרך. אלא וילך כגוף בלי זרוע. כמשי"כ (ג) וילכו בלא כח לפני וילך. שהרי את אהרן זרוע הימנית. כל ימינו של משה אכלו ישראל לחם מן השמים. כיון שבא הייזע נה כתוב (ד) וישבות המן ממחרת וגו' ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפכה. מה בין זה לזה (ה) אלא זה מלמעלה וזה למטה. כל זמן שמשא היה קיים גוף השמש היה שולט ואמר יעולם. כיון שנמתלק משה נשקע גוף השמש והיזעוה נופה של הלכנה (כ) שנאמר (ה) אם אין פניך הולכים אל יעלנו מזה. ובמה יודע אפוא וגו'. כך למדנו כיון שאמר הקב"ה למשה הנה מלאכי ילך לפניך. אמר משה ומה קרן השמש יאסף והלכנה תהגנוה נופה של הלכנה איננו רוצה. אם אין פניך הולכים וגו'. הגוף של השמש אני מבקש ולא של הלכנה. אז גוף השמש היה מאיר. ונעשה משה כרמיון גוף השמש לפני ישראל. כיון שמת משה נאסף השמש והלכנה התחילה להאיר. והיה יהושע משמש לאור הלכנה. אוי לאותה בושח. וזה שא"ר אלעזר ארבעים שנה האיר השמש לישראל. ושקעה לסוף ארבעים השנה והאירה הלכנה:

חזקו ואמרו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלהיך הוא ההלך עמך וגו'. (ו) רבי חייא פתח ואמר

(ב) וילך רבי חזקיה פתח (ג) מוליך ליטין משה זרוע הפארתו בוקע מים מפניהם וגו'. ובאים הם ישראל דקב"ה אחרעי ביה. ובגין דאחרעי ביה קרא לון כנין בוכרין. קדישין. אחין. ונחת לדיירא עקסון. הס"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. יבעול לאתקנא לכו כגונא דלעילא. ושאריו עלייכו שבעה ענני יקר. שכינתא אולא קמייהו. הס"ד וס' הולך לפניכם יומם. תלם אחין קדישין אולין ביניכו. ומאן אינון. משה אהרן ומרים. ובזכותם יסב לון קב"ה מתנן עלאין. כל יומיו דאהרן לא אפעו ענני יקר מישראל. והא' אוקמוס דאהרן דרועא ימינא דישראל סוב. והיינו דכתיב וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האחרים וגו'. כבר נש דאולין בלא דרועא וסומך גופו לכל אתר. וכדון וילחם בישראל וישב ממנו שבי. בגין דהו בלא דרועא ימינא. דאהרן דרועא ימינא דנופא סוב. וע"ד כתיב מוליך ליטין משה זרוע תפארתו. ומאן אינון. אהרן. מה חוי וילך משה. מהו וילך. לאן הלך. אלא וילך כנופא בלא דרועא. כד"ל (ג) וילכו בלא כח לפני וילך. דהא מית אהרן דרועא ימינא. כל יומיו דמשה אכלו ישראל לחם מן השמים. כיון דלחא יהושע מאי כתיב (ד) וישבות המן ממחרת וגו' ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפכה. מאי בין המא' להמא' (ה) אלא דא מלעילא ודא דתתא. כל זמנא דמשה אסתכח גופא דשמשא סליס ונסיך לעלמא. כיון דאסתלק משה אסתכח גופא דשמשא ונסיך גופא דסיירא (כ) דכתיב (ה) אם אין פניך הולכים אל יעלנו מזה. ובמה יודע אפוא וגו'. הכי אוליעלם כיון דאמר קב"ה למשה סב מלאכי ילך לפניך. אמר משה ומה קרן השמש דיתכניס וידבר סיירא. גופא דסיירא לא בעינא. אם אין פניך הולכים וגו'. גופא דשמשא בעינא. ולאו סיירא. כדון גופא דשמשא תכניס. ואתעביד משה כנופא דנופא דשמשא קמייהו וישראל. כיון דאסתכח משה אסתכח וסתכח סיירא. וסוב יהושע משמשא לנהורא דסיירא. ווי להאי כנופא. היינו דא"ר אלעזר ארבעין שנין נסיך משמשא לון לישראל. ואסתכח לסוף ארבעין שנין ונסיך סיירא:

חזקו ואמרו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלהיך הוא ההלך עמך וגו'. (ו) רבי חייא פתח ואמר

מראה במקובות (א) דף קפ"ג. (ב) יע"י ס"ג. (ג) ח"כ ס"ד. (ד) יב"ש ס"ה. (ה) שמות (י"ג) וישנת קטו:

זו הזהר

פרשת וילך ואלו ה' מה בין חסן ובין עבוד הארץ; וכן השמש היינו הארץ ספירת התפארת. והלכנה היינו הארץ המלכות לעולם הנה ע"י השכינה הקדושה. ואפשר לומר שגוף הלכנה היינו התלבשותה בגוף של מלאך. ובזה פיראן משה:

ואמר ה' ועתה שמע יעקב עבדי ישראל בחרתי בו. כה אמר ה' עשך ויוצרך מבטן יעורך אל תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו. כוא ורואה כמה הכבדים הקב"ה לישראל בכמה מקומות לזכותם לעולם הבא. שהרי לא בחר לחלקו כל אומה ולשון. אלא ישראל בלבדם. ולפיכך נתן להם תורת אמת לזכות על ידו. ולהבין דרבי הקב"ה. בדי שינחלו ארץ הקדושה. וכל מי שזוכה בארץ הקדושה הואת יש לו חלק לעולם הבא. כמש"כ ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. והרי נאמר שלש מדרגות במקרא ההוא. בתחלה יעקב אח"כ ישראל ואחר כך ישרון. בוא וראה יעקב הרי כבר נתבאר. ישראל כמו כן. ואע"פ שהם ב' מדרגות אחת הן. אבל ישרון למה נקראו ישראל בשם זה. אלא ישראל וישרון הכל אחד. ישרון. כמש"כ (ג) ישור על אנשים. לפי שנמדו שורה לצד זה ולצד זה [ג] ובשביל אותן שתי שורות נקראים ישרון. וכזה הוא ישראל. ישראל. בשביל שנמדו גדרות ותוקף מהכל. וישרון. בשביל אותן החלקים. שני צדדים שתי שורות כמו שאמרנו. והכל אחד. ואותן השמות כלם עולים לאחד. יעקב עבדי. לפעמים שהוא עבד. כעבד שיש לו תפקודת רבונו לעשות רצונו. וכן ישראל בחרתי בו. להשרות שבינתי עליו. והכל בסוד עליון הוא:

(ג) רבי אבא פתח (ד) בסמוך בס' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים. בסמוך בה'. כל בני העולם צדיקים להתחוק בו הקב"ה. ולהיות הבטחון שלהם בו. ומי שישים בו בטחונו והתחוקתו כראוי לא יוכלו כל בני העולם להרע לו. שבך אמר דוד (ה) אליה בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי. וכל מי שישים התחוקתו בשם הקדוש מתקיים בעולם. מה הטעם. לפי שהעולם בשם הקדוש מתקיים. וש"כ כי ביה ה' צור עולמים. צד העולמות. שהרי באותן שתי האותיות נבראו העולמות. עולם הזה ועולם הבא. עולם הזה ברין נברא ועל הדין קיים. וש"כ בראשית ברא אלהים (ד) מה הטעם. בשביל שיתנהגו האנשים ברין. ולא יצאו מדרך הישר לחץ:

(א) ועתה שמע יעקב עבדי ישראל בחרתי בו. כה אמר ה' עשך ויוצרך מבטן יעורך אל תירא עבדי יעקב וישרון בחרתי בו. כוא ורואה כמה הכבדים הקב"ה לישראל בכמה מקומות לזכותם לעולם הבא. שהרי לא בחר לחלקו כל אומה ולשון. אלא ישראל בלבדם. ולפיכך נתן להם תורת אמת לזכות על ידו. ולהבין דרבי הקב"ה. בדי שינחלו ארץ הקדושה. וכל מי שזוכה בארץ הקדושה הואת יש לו חלק לעולם הבא. כמש"כ ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. והרי נאמר שלש מדרגות במקרא ההוא. בתחלה יעקב אח"כ ישראל ואחר כך ישרון. בוא וראה יעקב הרי כבר נתבאר. ישראל כמו כן. ואע"פ שהם ב' מדרגות אחת הן. אבל ישרון למה נקראו ישראל בשם זה. אלא ישראל וישרון הכל אחד. ישרון. כמש"כ (ג) ישור על אנשים. לפי שנמדו שורה לצד זה ולצד זה [ג] ובשביל אותן שתי שורות נקראים ישרון. וכזה הוא ישראל. ישראל. בשביל שנמדו גדרות ותוקף מהכל. וישרון. בשביל אותן החלקים. שני צדדים שתי שורות כמו שאמרנו. והכל אחד. ואותן השמות כלם עולים לאחד. יעקב עבדי. לפעמים שהוא עבד. כעבד שיש לו תפקודת רבונו לעשות רצונו. וכן ישראל בחרתי בו. להשרות שבינתי עליו. והכל בסוד עליון הוא:

(ג) רבי אבא פתח (ד) בסמוך בס' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים. בסמוך בה'. כל בני העולם צדיקים להתחוק בו הקב"ה. ולהיות הבטחון שלהם בו. ומי שישים בו בטחונו והתחוקתו כראוי לא יוכלו כל בני העולם להרע לו. שבך אמר דוד (ה) אליה בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי. וכל מי שישים התחוקתו בשם הקדוש מתקיים בעולם. מה הטעם. לפי שהעולם בשם הקדוש מתקיים. וש"כ כי ביה ה' צור עולמים. צד העולמות. שהרי באותן שתי האותיות נבראו העולמות. עולם הזה ועולם הבא. עולם הזה ברין נברא ועל הדין קיים. וש"כ בראשית ברא אלהים (ד) מה הטעם. בשביל שיתנהגו האנשים ברין. ולא יצאו מדרך הישר לחץ:

(ו) ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חוק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה וגו'. ואח"כ מה כתוב. ויצא את יהושע בן נון ויאמר חוק ואמץ כי אתה תבוא את בני ישראל וגו'. מה בין זה לזה. אלא אחד תבוא. לבשר לו שיכנס לארץ ויתקיים בה. ואחד תבוא. לבשר לו ממשלה על ישראל. נתבשר על הקיום שלו. ונתבשר על ממשלתו בישראל:

ובניהם אשר לא ידעו ישמעו וימדו ויראה וגו'. (ז) רבי חייה פתח ואמר (ח) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. בכמה מקומות עינתי ברברי שלמה המלך. ובינותי בחכמה הגדולה שלו. שהסתיר דבריו בתוך זוכו של היכל הקדוש [ה] ומקרא זה יש לעיני בן. סמני מה אמר וראיתי אני. ובי שאר בני עולם אין יודעים ואין רואים בן

(ו) ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חוק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה וגו'. ואח"כ מה כתוב. ויצא את יהושע בן נון ויאמר חוק ואמץ כי אתה תבוא את בני ישראל וגו'. מה בין זה לזה. אלא אחד תבוא. לבשר לו שיכנס לארץ ויתקיים בה. ואחד תבוא. לבשר לו ממשלה על ישראל. נתבשר על הקיום שלו. ונתבשר על ממשלתו בישראל:

ובניהם אשר לא ידעו ישמעו וימדו ויראה וגו'. (ז) רבי חייה פתח ואמר (ח) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. בכמה מקומות עינתי ברברי שלמה המלך. ובינותי בחכמה הגדולה שלו. שהסתיר דבריו בתוך זוכו של היכל הקדוש [ה] ומקרא זה יש לעיני בן. סמני מה אמר וראיתי אני. ובי שאר בני עולם אין יודעים ואין רואים בן

מראה מקומות א' ישע' פ"ד (ג) איוב ל"ג (ד) ואלה ככ. (ז) ישע' כ"ו (ח) תהלים כ"א (ט) ד"ק נדס. (י) תהלים מ"ו. (יא) קהלת ב'

זיו הזהר

וגו פי שישורון למעלה היינו ספירת התפארת עץ החיים שהוא סמוצע בין שתי שורות. חסדים מימין ונבורות משמאל. והתפארת מורכב ומסובב משתיהן ונקרא רחמים. וכן ישראל למטה נקראים ישרון. כיון שבתניהם ספרת הרחמים. ומעט זה נ"כ בתפארת ישראל למעלה ולמטה בשביל קבלת השפעה של גדרות ותוקף דהיינו מן גדרלה ונבורה וימין משמאל: [ז] אלהים היינו מרת תרין: [פ] פי' שכל דבריו מרובים על ענינים שבשמים ממעל:

ואינו. ומה אמר. הנך שוכב עם אבתך וגו'. ולא אשכנח
 שפקד קצ'ים ליהושע אלא למשה. דאל' למשה כל האי
 שנאמר ועונני והפר את בריתי. והיה אפי' בו ביום ההוא.
 ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. אם כן מהו ואינו. אלא
 כך א"ל הקב"ה למשה. הנך שוכב עם אבתך וקס. אע"פ
 שאהיה תשכב עם אבותיך. חרי אתה עומד תמיד להאיר
 להלבנה. כמו השמש שאע"פ שישקע. אינו שוקע אלא
 להאיר להלבנה. ואו הוא תמיד להלבנה כאשר ישקע. וע"כ
 הנך שוכב כדי להאיר. וזה הוא ואינו. ובבן נתבשר יהושע
 לקבל הארה. ולכן כתוב הנך שוכב עם אבתך וקס. להאיר
 ליהושע. וזהו שנאמר (ה) וזו את יהושע חזקוה ואמצוה.
 הכל להאירו:

(ג) הן קרבו ימך למות. רבי יהודה פתח ואמר. (ג) החרשים
 שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו. אלו
 האנשים שאין מקשיבים לדברי התורה. ואין ממים אוננים
 לשמוע מצות התורה. והעורים שאין מסתכלים להבין על
 מה הם מתקיימים. שהרי בכל יום ויום כרו יוצא וקורא
 ואין מי שישגיח. שלמדנו כל אותן ימי האיש מעת שנברא
 ביום ההוא שיצא לעולם. כולם קיימים בקיומם. והולכים
 ומשומטים בעולם. יודעים ומזהירים לאיש כל יום ויום
 בלבדו. וכאשר יום ההוא בא ומזורז לו. והאיש עושה
 באותו היום חטא לפני רבונו. יום ההוא עולה בבושה ומעיד
 עדותו ועומד בלבדו מבחין. ולמדנו לאחר שהעמד בלבדו
 הוא מסתין עד שהאיש יעשה עליו תשובה. אם וזכה ישוב
 יום ההוא למקומו. ואם אינו וזכה יורד יום ההוא ומשתתף
 עם רוח ההוא שלפני ביתו מבחין. ונכנס לביתו ומתתקן
 באותה הצורה של זה האיש ממש כדי להרע לו. ודר עמו
 בבית. ויש שמדודו לשוב אם הוא וזכה. ואם לא מדודו
 עמו לרע. בין כך ובין כך נפקדים אותן הימים והם חסרים.
 ואין עולים במנין של אותן הנשאים. אוי לו לאיש ההוא
 שמגרע ימיו לפני המלך הקדוש. ולא הניח למעלה ימים
 להתעשר בהם בעולם ההוא. ולהתקרב עמהם לפני המלך
 הקדוש. בוא וראה כאשר קרבים אותן הימים לפני המלך
 הקדוש. אם וכאי הוא זה האיש שיצא מן העולם. הוא עולה
 ונכנס באותן הימים. והם בגדי כבוד שמתלבשת בהם הנשמה.
 והן אותן הימים שוכה בהם ולא חטא בהם. וי לזה שמגרע
 הימים למעלה. שכאשר רוצים להלבישו עם ימיו. אותן
 הימים שפנם הוא בחטאיו חסרים הם מן הלבוש ההוא.
 ונתלבש במלבוש חסר. כל שכן אם רבים הן אותן ימים
 החסרים. שלא יהיה לזה האיש במה להתלבש בעולם ההוא.
 או וי לו וי לנפשו. שדנים אותו בניהגם על אותן
 הימים. ימים על ימים פי שנים. שכאשר יוצא מעולם הזה
 אינו מוצא ימים להתלבש בהם. ואין לו לבוש במה
 להתכסות. וכאם הם הצדיקים שכל ימיהם צפונים הם
 אצל המלך הקדוש. ונעשה מהם בגדי כבוד להתלבש
 בהם בעולם הבא. בוא וראה באברהם שוכה. מה כתוב
 ואברהם זקן בא ימים. מפני שוכה בהם. וכאשר נסתלק
 מעולם הזה באותן הימים שלו ממש נכנס ונתלבש בהם.
 ולא נחרס מן הלבוש ההוא מאומה. כמו שנאמר
 בא בימים. למדנו וזכאם הם הצדיקים שיהיה זכאם
 ונשארו לעולם הבא. וכאשר יוצאים מעולם הזה מתחבאים
 כלם ונעשו בגדי כבוד להתלבש בהם. ובלבוש הזה זוכים
 להתענג מעונג עולם הבא. ובלבוש הזה עתידים להיות
 ולקום. וכל אותן שיש להם לבוש יקומו. ושי"כ (ד) ויתיצבו כמו
 לבוש

ואינו. ומאי קאמר. הנך שוכב עם אבתך וגו'. ולא אשכנח
 דפקוד קצ'ים ליהושע אלא למשה. דאל' למשה כל האי
 דכתיב ועונני והפר את בריתי. ומרס אפי' בו ביום ההוא.
 ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. אי הכי מהו ואינו. אלא
 הכי א"ל קצ'ים למשה. הנך שוכב עם אבתך וקס. אע"פ
 דלמך תשכב עם אבתך. הו' אתה קיימת תמיד להאיר
 לסיכר. כמה דשמחא דאע"פ דאתכניס. לא אתכניס אלא
 להאיר לסיכר. וכדין אשכח לסיכר כד אתכניס. ועל דל
 הנך שוכב להאיר. וזה הוא ואינו. וכדין אתכניס יהושע
 להאיר. וע"כ כתיב הנך שוכב עם אבתך וקס. להאיר
 ליהושע. וזה הוא דכתיב (ה) וזו את יהושע חזקוה ואמצוה.
 בלבוש להאיר:

(ג) הן קרבו ימך למות. רבי יהודה פתח ואמר. (ג) החרשים
 שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו. אלו
 בני נח' דלא ליימין תלמידי אורייתא. ולא פקחין אודיניהו
 למשמע פקודי דמאריהון. וסעורס. דלא מסתכלין למנדע על
 מאי אינון קיימין. דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי
 וליט מאן דישנא. דתיבא אינון יומין דבר נש כד אתברי
 בהסוה יומא דנפק לעלמא. כלסו קיימין בקיימיהו. ואלוין
 ופאסין בעלמא. נחמין ואלוין לצ"ג כל יומא ויומא
 בלמודי. וכד הסוה יומא אפי' ואסירי ליה. ובר נש עבדי
 בהסוה יומא חיובא קמי מאריה. הסוה יומא סליק בכסופא ופאסיר
 סהדוה וקאים בלמודי לבר. יתאלף חבר דקאים בלמודי
 ימיז עד דבר נש עבדי פליס נשוכס. אי זכי פז
 הסוה יומא לאתניה. לא זכי נחית סהוה יומא ופאספק
 בהסוה רוחא דלבר. ותב לביסיה ופאספק
 בדיקאיה דסהוה צ"ג ממש בגין לאכאשא ליה. ודייר פמיס
 בביסא. ואפי' דדוריה לכפ אי הוא זכי. ואי לאו דדוריה
 עמיס לביס. בין כך ובין כך ופאספק אינון יומין וחסרין.
 ולא עליון במנינא דאינון דהפארו. ווי ליה להסוה צ"ג
 דברע יומיו קמי מלכא קדישא. ולא צביק לעילא יומין
 לאתעטרא צבו בהסוה עלמא. ולאפקרבא צדידיהו קמי מלכא
 קדישא. פא חיי כד קריבו אינון יומין קמי מלכא
 קדישא. אי הוא זכאס הצי צ"ג דנסיק דעלמא. סליק ועאל
 באינון יומין. ואינון לבושי יקר דמלכא צבו נשמתא.
 ואינון יומין סוה דוכס צבו ולא חז צבו. ווי להסוה דברע
 יומיו לעילא. דכד בעלן לאלכשא ליה ציומיו. אינון
 יומין דפגיס איהו בחוטי חסרין מהסוה לבושא.
 ופאלכשא צמנא חסרא. כל שכן אי סגיאין
 אינון. ולא לכוז ליה לצ"ג צמאי לאתלכשא בהסוה עלמא.
 כדין ווי ליה ווי לנפשיה. דדיינין ליה צביהס על אינון
 יומין. ויומין על יומין. על חד תרין. דכד נפיק מחאי עלמא
 לא אשכח יומין לאתלכשא צבו. ולא סוה ליה לבושא צמאי
 דלכסי. וזכאין אינון דדיקא דיומיון כלהון סמירין אינון
 לבושי דמלכא קדישא. ופאעבדי מנייהו לבושי יקר לאתלכשא
 צבו בעלמא דחיי. פא חיי צאברס דוכס. מאי חזתי
 ואברסו זקן צא צימייס. מחוס דוכס צבו. וכד אסתלק
 מחאי עלמא באינון יומין מחוס דיליה עלל ופאלכשא צבו.
 ולא ברע מהסוה לבוש יקר כלום. כמה דכתיב
 צא צימייס.. פא חזתי זכאין אינון דדיקא דיומיון וזכאין
 ופאפארו לעלמא דחיי. וכד נפקין מחאי עלמא מתחבאין
 כלסו ופאעבדי לבושי יקר לאתלכשא צבו. ובהאי לבושא זכאין
 לאתענגא מענונגא דעלמא דחיי. ובהאי לבושא זמיינין לחמי ולימייס.
 וכל אינון דחיי לכוז לבושא יקומו. סה"ד (ד) ויתיצבו כמו
 לבוש

לבוש. וי לאותן רשעי עולם שימיהם בעונותם חסרים. ולא נשאר מהם כמה שיתכנסו כאשר יצאו מן העולם. למדנו כל אותן רשעי עולם שלא זכו להתלבש בלבוש של ימים. עליהם כתוב (ח) והיה כעצער בערבה ולא יראה כי יבא טוב ושכן חררים במדבר. וכל אותן זכאים הזוכים להתלבש בלבוש היקר של ימיהם. מתעטרים בעולם ההוא מן העטרות שנתעטרו בהן האבות (י) מהנהל ההוא שנמשך ויצא לנן העדן. וש"כ (כ) ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו'. למדנו אלף וחמש מאות ריחי בושם עולים בכל יום מן העדן. שנבשמים בהם אותן בנידי כבוד שבעולם ההוא שנעשים מן ימים הזכאים של האנשים :

שאל רבי יהודה כמה לבושים הם. א"ר אלעזר אייתי העולם מחולקים ביה. אבל שלשה הם. אחד שמתלבש בלבוש ההוא הרוח אשר בנן ערן שבארץ. ואחד יקר מהכל שמתלבשת בו הגשמה בתוך צרור החיים בין לבושי יקר של המלך (יג) ואחד לבוש שמבחרין (יד) שמתנשם ואינו מתנשם. נראה ולא נראה. וכזה מתלבשת בו הנפש והולכת ומשומטת בעולם. ובכל ראש חודש ושבת הוא עולה ומתקשרת עם הרוח אשר בנן העדן שבארץ. שעומד אצל פרוכת היקר (יז) ומטנו לומרת ויודעת מה שירדעת. ומשומטת ומרדיעה הרבר בעולם. למדנו שבשני קשרים מתקשרת הנפש בכל ראש חודש ושבת. בקשר הרוח אשר בתן ריחי בושם של גן העדן אשר בארץ. ומשם הולכת ומשומטת ומתקשרת עם הרוח בהנשמה הצרורה בצרור החיים. ונונית לשבוע מאותן אורות יקרים של צד זה וצד זה (יז) וש"כ ונחך ה' תמיד. תמיד דוקא (טו) והשביע בצחצחות נפשך. מהו בצחצחות. אלא צחת אחת באשר מתקשרת עם הרוח אשר בהן: שלמטה. צחת שבתוך צחת כאשר מתקשרים בהנשמה שלמעלה בצרור החיים. ודינו בצח אחת. צחות שמים. שהן למעלה מעלה לכבוד הגשמה בורא. נפשך. כלומר צחצחות מי יחל. וזו נפשך. הנפש שלך נמשך. אשתי חלקם של הצדיקים :

(ג) ויאמר ה' אל משה הגן שוכב עם אבתוך וגו'. א"ר חייא ביוא וראה לן זמן שהיה משה קיים בעולם. היה מוחה בידיהם של ישראל. כדי שלא יהיו נמצאים בחיוב לפני הקב"ה ולפי ששמה היה נמצא ביניהם לא היה כרור ההוא. ער הדור שיבוא מלך המשיח. שיראו כבודו של הקב"ה כמיהם. שהם השינו מה שלא השינו הרוח אחרים. שלמטנו ראתה שפחה אחת על היים מה שלא ראתה עין יחוקאל הנביא. ואם הן השינו כל כך. כל שכן נשי ישראל. כל שכן בניהם. כל שכן הגברים. כל שכן הסנהדרין. כל שכן הגשמיים. כל שכן נביא ועליון משה הנאמן. שהוא היה על כלם. לאחר שמת משה מה כתוב. וקם העם הזה וזנה וגו'. כך וי לעולם כאשר יסתלק ממנו רבי שמעון. שמעינות החכמה יסתחמו מן העולם. שיבש איש דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר.

וישנו
בראה מקומות (ז) ימי' י' ט ישי' י' כ' ויקל' כ' :

זו הורד

[1] זה אור עולם הבינה המטויע על האבות חסר נבורת תפארת ונשכך לנן חערן דחינו מלכות: [2] וילן חיינו אצל נן ערן העליון: [3] וכן מבחון לנן ערן התחתון באורי עולם הזה. וזה הלבוש ממוצע בין גשמי ורוחני: [4] וכן והבדילה תפרכת בין עולם העשית לעולם היצירה. ואלו הני מיני לבושים נכשין מן מתכבה דבור ובעשה של. תורה ומצות: [5] וזל של צד הרוח ושל צד הנשמה: [6] וזו רמז על אור הנוכח תמיד בלי הפסק. דהיינו אור עולם הבינה שבנן ערן העליון מקום משכן הנשמות:

לבוש. וזו לאינו חייבי עלמה דיומיון בחוביון חסרין. ולא אשתאר מניסו במאי דהתכסיין כדי יסקון מעלתא. תלמא כל אינון חייבי עלמה דלל זכו לאתלבש בלבושא דיומיון. עליושו כתיב (ח) ויהי כעצער בערבא ולא יראה כי יבא טוב ושכן תריסר במדבר. וכל אינון זכאין דזכו לאתלבש בלבוש יקר דיומיון. מתעטרין בהסוה עלמה מתעורין דמתעטרי בסו אבסן (י) מהסוה כהל נעיד ופיסק לננחא דעדן. ס"ד (כ) ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו'.. תלמא אלף וחמש מאה: ריחין סלקין בכל יומא מן ערן. דמתכסמין בסו אינון: לבושי יקר דסוה עלמה דמתעבדן מן יומיו דבר נש :

א"ר יהודס כמה לבושי אינון. א"ר אלעזר קורי דעלמא על דל עליו. אבל תלמא אינון. חד דמתלבש בסוה לבושא רוחא די בננחא דעדן דארעא. וחד יקרה מכלל דמתלבשא ביה נשמתא בנו לרורח דחיי בין סרסרל דמלכא (יא) וחד לבושא דלבר (יב) דקאיש ולא קאיש. אפתא ולא אפתא. ובהאי מתלבשא ביה נשמתא וזולא ושאלא בעלמא. ובכל ריש ירחא ושבתא יאלת ואתקשרת ברוחא די בננחא דעדן דארעא. דקימא בין סרנורא יקרה (יג) ימיה לוליק וידע מאי דידע. ושאל וזודע ליה בעלמא. תלמא בתרין קטורין אתקשר נשמתא בכל ריש ירחא ושבתא. בקשרא דרוחא די בין ריחי בסמין דבננחא דעדן דארעא. ומסמן אולא ושאלא ואתקשרת עם רוחא נשמתא דלירא בלרורא דחיי. ומתרוויא ומסולא מלינון זיווין יקרין דסלי ספרא ודסלי ספרא (יד) ס"ד ונחך ה' תמיד. תמיד דייקא (טו) והשביע בצחצחות נפשך. מהו בצחצחות. אלא לחותא חדא כדי אתקשרת ברוחא דבננחא דלתתא. לחותא דלנו מן לחותא כדי מתקשרין בנשמתא דלעילא בלרורא דחיי. וסיינו כלל חד. לחוס תרין. דאינון לעילא לעילא ביקירו דנשמתא ודלי. נפשך. כלומר לחמות חולן יריה. דל נפשך. נפשך מחס. ובלא מולקסון דלדיקיא :

(ג) ויאמר ה' אל משה הן שוכב עם אבתוך וגו'. א"ר חייא תל חיי כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא. הוה ממחי בודייבו דישרל. בנין דלל ישתכחון בחיובא קמי קב"ה. ובנין דמשה אשתכח ביניינו לל יהוה כסוהו דלל. עד דלל דיימי מלכא מחימא. דחמו יקרה דקב"ה כותייינו. דלוינו אתדבקו מאי דלל אתדבקו דין אמרין. דלפנין חמתא ספחה חדא על ימא מאי דלל חמתא טינא דיוקאל נביאה. אי אינון אתדבקו כל כך. נסיון דישרל כל שכן. בניינו כל שכן. גוברין כל שכן. סוסדרין כל שכן. נסיונים כל שכן. וכל שכן נביאה טלחה מחימנא חסא. דליבו על כלל. בחר דמית מחס מאי כתיב. וקס סוס הוה וזנה וגו'. כך וי לעלמא כדי יסתלק מיס רבי שמעון. דמכזבי דחמתא יסתחמו מעלמא. דיכזבי צד נשמתא דחמתא ולא יסכה חולן דיימא. ויפסק

זו הורד

[1] זה אור עולם הבינה המטויע על האבות חסר נבורת תפארת ונשכך לנן חערן דחינו מלכות: [2] וילן חיינו אצל נן ערן העליון: [3] וכן מבחון לנן ערן התחתון באורי עולם הזה. וזה הלבוש ממוצע בין גשמי ורוחני: [4] וכן והבדילה תפרכת בין עולם העשית לעולם היצירה. ואלו הני מיני לבושים נכשין מן מתכבה דבור ובעשה של. תורה ומצות: [5] וזל של צד הרוח ושל צד הנשמה: [6] וזו רמז על אור הנוכח תמיד בלי הפסק. דהיינו אור עולם הבינה שבנן ערן העליון מקום משכן הנשמות:

וישגו כל העולם בתורה. לפי שלא היה נמצא ביניהם מי שיעורר בחכמה. על זמן ההוא נאמר (א) ואם כל עדת ישראל ישגו. שישגו בתורה ולא יבינו דרכיה. מפני מה היה כך. מפני ונעלם דבר מעיני הקהל. שלא היה נמצא מי שידע לגלות עמקות התורה ודרכיה. או לאותן הדורות שהיו נמצאים או בעולם. א"ר יהודה עתיד הקב"ה לגלות סודות עמוקים של התורה בזמן מלך המשיח. לפי שאו יתקיים (ב) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכתוב (ג) ולא ילמדו עוד איש את אחיו ואת רעהו לאמר דעו את ה' כי כלם ידעו אותי לכבודכם ועד גדלם. אמן כן יהי רצון:

וחרה אפי כו ביום ההוא ועובתים והסתרת פני מהם ונר' (ד) פתח רבי שמעון ואמר (ה) פנה אלי וחנני תנה עוך לעבדך והושיעה לבן אמתך. מקרא זה יש לעיין בו. והנה ביארנו אותו בכמה מקומות. אבל יש עוד במקרא זה ענינים נסתרים. פנה אלי. וכי דוד אמר פני אלי וחנני [טז] אלא בשביל המדרגה שלו שהוא נתעטר בה אמר כך. תנה עוך לעבדך. זה עו העליון. ככתוב (ו) ויתן עוז למלכו. הוא מלך סתם שהוא מלך המשיח. אף כאן לעבדך. זה מלך המשיח. כמו שאמרנו מלך סתם. והושיעה לבן אמתך. וכי לא היה הוא בנו של ישי. עד שהיה צריך להוכר בשם אמו והיא בשם אביו. אלא הרי בוארנו שכאשר יבקש איש לקבל ישועה עליונה. צריך ללכת להוכר בדבר שהוא דואי. ולכך היה מוכר לאמו ולא לאביו:

(ז) פתח רבי אבא ואמר. מי כה' אליהו המגביהי לשבת ונר'. המגביהי לשבת. שנתעלה על כסא כבודו למעלה ואינו נתגלה למטה. שבזמן שאין נמצאים צדיקים בעולם. הרי הוא מתרוסס מהם ואינו נתגלה להם. המשיח לראות. בזמן שנמצאים צדיקים בעולם הקב"ה יורד במדרגותיו לעומת התחתונים. להשיג על העולם להטיב להם. שהרי כאשר אין נמצאים צדיקים בעולם. הוא מתרוסס ומסתיר פניו מהם ואינו משיג עליהם. לפי שהצדיקים הם היסוד והקיום של העולם. שנאמר (ח) וצדיק יסוד עולם. ולכך אין הקב"ה מלה שמו הקדוש אלא לישראל בלבדם. שהם חלק גורלו ונחלתו. והעולם חלק אותו הקב"ה לשרים מסוניו הרין. וזה נתבאר שנאמר (ט) בהנחל עליון נחם ונר'. ונאמר כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו:

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ונר'. [הנהגה רשומה כמאן החברים חיוב על כל איש לכתוב ספר תורה לעצמו] (י) אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו. אלעזר בני מכאן ולהלאה הוי זהיר שלא לכתוב שם הקדוש אלא כראוי [יז] שכל מי שאינו יודע לכתוב שם הקדוש כראוי. ולקשר קשר האמונה. קשר של אחד באחד. בשביל ליהד שם הקדוש. עליו נאמר (יא) כי דבר ה' בזה ואת מלותיו ספר. אפילו אי נרע מד דרגא או קשר קשרת מאת חרף מנייהו:

ופטאן כל עלמא באורייתא. בנין דלא יסתחא ביניהו מאן דאשתר בחכמתא. על ההוא זמנא כתיב (א) ואם כל עדה ישראל ישגו. דיגו באורייתא ולא ידעו ארסתא. בנין מאי הוא. בנין ונעלם דבר מעיני הקהל. דלא אשתחא מאן דידע לנללא עמיקתא דאורייתא וארסתא. ווי לאינון דרין דאשתחא דרין בעלמא. א"ר יהודה זמין קב"ה לנללא ריין עמיקין דאורייתא בזמנא דמלכא משיחא. בנין דרין (ב) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכתיב (ג) ולא ילמדו עוד איש את אחיו ואת רעהו לאמר דעו את ה' כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. אמן כן יהי רצון:

וחרה אפי כו ביום ההוא ועובתים והסתרת פני מהם ונר' (ד) פתח רבי שמעון ואמר (ה) פנה אלי וחנני תנה עוך לעבדך וושיעה לבן אמתך. האי קרא אית לאסתכלא ביה. והא אוקימנא ליה בכמה חסד. אבל כהאי קרא מלין סמימין אית ביה. פנה אלי. וכי דוד אמר פנה אלי וחנני [טז] אלא בנין דרגא דליה דאישו דאשתר ביה קארר. תנה עוך לעבדך דא עו עלאה. כדכתיב (ו) ויתן עוז למלכו. מאן מלכו. דא מלך סתם מלכא משיחא. אוק הכא לעבדך. דא מלכא משיחא. כדאמרן מלך סתם. וושיעה לבן אמתך. וכי לא היה בריה דישי אביו. עד דאישו אמר בשמא דאמיס ולא בשמא דאביו. אלא הא אוקימנא דכד ייתי בר נש לקבל מלה עלאה. בעי למחד לאדכרז במלה דאישו ודאי. וע"ד דאכרז לאמיס ולא לאביו:

(ז) פתח רבי אבא ואמר. מי כה' אליהו המגביהי לשבת ונר'. המגביהי לשבת. דאסתלק על כרסי יקריס לטייל ולא אהגלי לתתא. דבעתא דלא אשתחא זכאין בעלמא. הא אישו אסתלק מנייהו ולא אהגלי לכו. המשיח לראות. בעתא דאשתחא אינון זכאין בעלמא קב"ה נהיה דרגיו לקבליון דתתאין. לאשתחא על עלמא לאופבא לכו. דהא כן זכאין לא אשתחא בעלמא. אישו אסתלק ואסתיר אנפין מנייהו ולא אשנה עלייהו. בנין דלדיקא אינון יסודה וקיומא דעלמא. דכתיב (ח) ולדיק יסוד עולם. וע"ד קב"ה לא גלי שמי קדישא בר לישראל בלחודו. דאיון חולק דגביה ואסתחיה. ועלמא פליג ליה קב"ה לממנן תריסין. והא אשתר דכתיב (ט) פסקנל עליון נחם ונר'. וכתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו:

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ונר'. [הא אוקמיהו חבריה חיובא על כל ז"ל למכתב ספר תורה לנרמיה] (י) אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריו. אלעזר בני מכאן ולהלאה אודרז דלא למכתב שמא קדישא אלא כדקא יאות [יז] דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות. ולקשר קשרא דמשיחא. קשרא דחד בחד. בנין ליחד שמא קדישא. עליה כתיב (יא) כי דבר ה' בזה ואת מלותיו ספר. אפילו אי נרע מד דרגא או קשר קשרת מאת חרף מנייהו:

מראה מקומות (א) ויקרא ד' (ב) יבעי יא' (ג) יעמי יא' (ד) ע' פה. (ה) תניס פ"ו (ו) שמואל א' ב' (ז) מקן קלס. (ח) מפני י (ט) דכתיב ל' (י) אחרי סס: יא) כמדנר ט"ו

[טז] קשיא ליה איך ויאמר יחיד להקב"ה פנה אלי בדבר אוש אל רעהו. הנם שנזכר במסוק והסתרת פני מהם. וכתוב ופניתי אליכם. וה שייך לעופת כלל ישראל ולא ליחיד. והתרין שהתפלל על מרת המלכות שושן דוד שיתיי יתור פנים אל פנים. תנה עוך לעבדך. התפלל על מלך המשיח שיושיע עליו עו העליון אור עולם הבנינה. והושיעה לבן אמתך. התפלל על עצמו: [יז] רבי אלעזר היה סופר:

סדר כתיבת שם הדיח

בוא וראה י בראשונה היא כפס של הכל. סתום
 סכל הצדדים. הנתיבות לא נפתחים. כלל זכר ונקבה
 [מי] קצו של יוד למעלה רום על א"ן. [יס] אח"כ י
 שהוציא להנהר הוא שנסמך ויצא ממנו. שנתעבר
 [שתעשה] ממנו ה. ע"ז נאמר ונהר יוצא מעדן. ויצא
 ולא יצא. לפיכך אין צריכה להפיר ממנו. ובשכל
 זה כתיב רעיתי [כ] ואם תשאל הלא נהר כתוב משמע
 אחר. והרי כאן נ'. כך הוא בודאי. הוציא שלשה
 ובהשלשה נכלל הכל. הוציא לפניו נהר והוא ושני
 בנים שהאם יונקת אותם. נתעברה בהם והוציאה אותם
 [כל] אחר היוד יכתב ה בתמונה א. ו. והא"ת הבנים
 נכללים תחת האב והאם [כנ] לאחר שהולידה הוציאה הבן
 בחינת זכר והעמידתו לפניה. לכך צריך לכתוב [ו]. זה הבן
 יורש נחלת האב והאם. ויורש שני חלקים וסמנו גיוונה
 הבת [כנ] ולכך צריך לכתוב האות ה אח"כ [ו] ביהר.
 [בתמונה זו [ו] כמו שהיא הראשונה נכתבה ייה ביהר.
 כיון שאין להפירם. אף כך [ו] יהי נכתב ביהר בה"א
 האחרונה. ואין להפירם [כד] והרי ביארנו הענין. ועל
 מקום אחר עלינו וסובבים רביים האלה. אשרי חלקם
 של הצדיקים שיועדים מידת עליונים של המלך הקדוש.
 הם הראים להירות לו. וש"כ א) ואן צדיקים יודו לשמך
 ישבו ישרים את פניך ;
 כ) אמר רבי אלעזר כך למדתי מאבי. י שהוא
 חכמה ה נסתרת בו. ואינה נפרדת ממנו לעולם. והרי
 נתבאר

מראה מקומות א) איש ק"ט ב וילך א.

סדר כתיבת שם הדיח

סא חוי י בקדמיתם כללם דכלא. סמיס
 מכל ספרין. שבילין נהר מתפתחין. כללם דדבר ונוקבא
 [יה] קולא דיווד לנעילא רמיחא לארין [יס] לבתר י
 דלסיק ססוף נכסא דנגיד דנסיק מניס. לאתעברא
 [לאתעברא] מניס ה. כסא כתיב ונכר יולא מסדן. יולא
 ולא ילא. בגין כך לא כתיב לאתפרשא מניס. ובגין
 כך כתיב רעיתי [כ] ולי תמחא נכר כתיב משמע
 חד. והא הכא נ'. כתיב יולא ודלי. י לסיק מלמא
 ובמלמא אתכלל כלל. י לסיק לקמיס ססוף נכר ומרין
 בגין דנפקא לכו למחא. אתעברת מניסי וליסיק לון
 [כל] לבתר ה כנוונא דל. ו. ואינון כניו
 ססוף לכה ולמחא [כנ] כתר דלולידת לסיקם כן
 דכר וסייס לקמס. וכסי למחכב י. וכסי
 יריס לאסכנא דכלא ולמחא. יריס סרין חולקין ומניס אהון
 כרמא [כנ] וע"ז כסי למחכב ה לבתר [ו] כחדא.
 [כנוונא דל [כ] כסס דס"ל קדמאס ייס כחדא.
 ללא כסי לאפרשא לון. אוף כסי [ו] כחדא.
 ולא כסי לאפרשא לון [כד] וסא לוקימס מלי.
 ולתאר אחרא סלקין סי מלי. וסא מלקסון
 דלדיקול דייטון רזין עלאין דמלכא קדישא.
 ומתחזון לאודאס ליה. סס"ד א) לון דליקיס יודו למשך
 ישבו ישרים את פניך ;

כ) אמר רבי אלעזר כתיב אוליפנא מלמא. י דליאי
 כחמס ה סמיחם כיס. ולא לאפרשא למלמן מניס. וסא
 לוקימס

זו הוזהר

[יה] כבוד כתיבת שם הקדוש נרמו יסורי חכמת הקבלה. ונצרך ספר גדול לכבא כל זה כבאר היטב. לכן אפרש בעזרת ה' הזמן לאדם
 רעה כמו במיזה ליודעי הן. אוח י רמו על ספירת החכמה שורש עולם האצילות ונקרא אמא. וכל העשר ספירות נכללות בו.
 סתום סכל ספרין. שאין לנו השנה בו. ולכן נרמו באות י שהוא רק נוקרה כלכר. וביולין לא מתפתחין. וכל שנוקד שיש בו ל"ב
 נתיבות פליאות חכמה. אבל אין נפתחים להשנת אדם. כללא דרבר ונוקבא. שכלל בו ספירת הבינה שורש עולם הכריזמה שנקרא
 אמא. ועליה תרמו ה הראשונה משם חו"ה. וכבר היא התכללות הוואת. חיינו כיון שסילוי [כ] הוא [ו] היא זה תמונה ה. ועוד
 באופן כ' כללא דרבר ונוקבא. חיינו שכולל ג' תפארת ומלכות שנקראים וכן וכל ועליהם ירמו האותיות [ו] כ' משם חו"ה. והן שורשי
 העולמות יוצרות ועשייה. וכאן צורת ד' של סילוי רמו על מלכות שנקראת רלה. כי אין לה מטרם כלום בלודע. היוצא מהן שבוות
 יך נכלל כל הארבע א"ת [אם בן ובת] [יס] קצו של י רמו על ספירת החרת שליטתם השנה בן קרא א"ן. ונרמו רק בקצו
 ש' [כ] לבתר ה לסיק ההוא וכו' ער רעיתי. כונתו למחא קצו של י יכא גוף היוד הפרטו על ספירת החכמה
 שנקרא אמא. והוא הוציא הבינה אמא שנקראת נהר היוצא ונמשך תמיד בשפע בלי הפסק לקיום העולמות. כנרמו בתפוסק ונהר
 יוצא מערין. כלשון הוה. וסרין הוא ספירת החכמה. לאתעברא מניה ה. פי שהבינה היוצאה סכללת החכמה כדי שהאות ה אמא
 ותעבר ממנו כתרין בגין בן ובת [ו] תפארת ומלכות. והיינו כרמיון נפירה מניה ר' אדם. כי בעת התחללות אין שייך עבור.
 ולגירסת לאתעברא מניה ה. כונתו שהיוד שהוא תערין הוציא את הנהר מן התחללותו של מלוי [ו] מן האות [ו] למען תחיה נעשה
 כוח אוח ה. וכיון שנואמר ונהר יוצא משמע שאין התפרדות ביניהם לעולם. ולפיכך נקראת רעיתי. כי הם תרין רעין רלא מתפרשין ;
 [כל] ואי תימא וכו' ער אתעברת מניוהו ואסיקת לון. בונתו שהלא יש לשאול מדוע כתוב ונהר יוצא מערין. כלשון יהוד. הלא כיון
 שנובר שהוא יוד כולל הכל כיון שסאות יוד יצאו כל ה'. שהן [ו] בינה תפארת ומלכות. אמא כרא וברתא. ולמס נכתב כלשון
 יהוד. ומתוך שברואי שניהם אמא. קימא ב' צורת ד'. ויצאה רק אחת אמא. אמא שהיוד אסיק לתחא. ובאותו תחא נכלל הכל. חיינו
 כל ה' ספירות. כונתו שהיוד הוציא לפניו אוחו ונהר בינה אמא. וגם תערין בגין שהאם יונקת כרי חלב השפע. שהם תפארת
 ומלכות כרא וברתא. ואם נ"ב הלשון יהוד ונהר יוצא מערין. כי האות ה בינה אמא לאתעברת מניוהו ואסיקת לון. וכיון שביצואת
 הנהר מן תערין חיו תערין בגין נכללות בה כבה ולא כפועל כמו בכחינת עבור. לכן יתכן גם הלשון יהוד כיון שלא חיו עדיין
 בהתחלוקת של ג' משם ; [כנ] לבתר ה כנוונא דל וכו' ער אמא. כונתו שאחר אוח י צריך לכתוב ה הראשונה בתמונה כוון להתחיל
 כמות י. והא"ת לרבע אל חו"ה כ' קימא ב' צורת ד'. והא"ת לרבע אל חו"ה כ' קימא ב' צורת ד'. להורות שאותו חרין בגין
 הם תחת אמא ואמא. חיינו שבאות ה חונו נרמו נ"ב כל הארבע כמו באות י שלפניה. כי האות י כחתלת כתיבת אות ה רמו על
 חכמה אמא. ואחר שמתבר תנ' קוין לחאות י נעשה מוח אות ה רמו על בינה אמא. וכ' הצורות [ו] כחתלת כתיבת אות ה רמו
 על כרא וברתא תפארת ומלכות. [ו] על תפארת. ד' על מלכות שנקראת רלה בידע. היוצא לנו מוח שם באות ה הראשונה הנכתבת
 בתמונה הנוקרת נכלל כל הארבע א"ת [אם בן ובת] ; וגם כתר דלולידת אסיקת כן וכו' ער ומניה אהון כרמא. כונתו שהאם
 הולידת תחלת הבן אות [ו] ספירת התפארת שהוא יורש אחסנתא דאמא ואמא. חיינו השפע הנשפעת מן אמא ואמא הוא סכלל תחלת
 ומניה אהון כרמא. שהתפארת משיגת השפע ומלכותו בתורוהו עשה כבה ספירת חיסוד ; [כד] וע"ז כתיב למכתב ה וכו' ער לא כתיב
 לאפרשא לון. כונתו שאם י נכתב בהתחברות אוח י לרמו על חורונוהו אמא ואמא. כן גם ה' שניה נצרך לכתוב ע"י
 התחלת כתיבת [ו]. והא"ת לרבע לחאות [ו] כ' קימא להעשות חותמת ה. לרמו על חורונוהו כרא וברתא. והמבין יבין כל זה מספרי
 קבלה. וע"פיו יובן נ"ב מאמר תב' של רבי אלעזר חיינו חך ;

אוקמה דכתיב וזהר יולא מעדן. י אסיק ה. לכתב יד דלל חתפשין לעלמין כהאי גוונא זי. הרי י והוא נהר דנסיק מניה והתמשך מניה. ולתתא תרין בנין דנפקי מנייהו. מסערה דלכא י נסיק בן י. דהוא אמר ביה ואחיד צסהוא נהר. ומסערה דלמא ה נפקת בת. דלחיה יתה תתא והוא בן אהמשך לכתב נסיק מנייהו. וליהו נהר דלכא וחא. והתקשר ביה מהימנותא דכלא. ומניה אמונת צרתא מההוא ירושא דליהו יתה. ועל דא בעי למכתב שמה קדישא י בקדמיתא. קולא חד לעילא. וקולא חד בצלמיתא. וקולא חד לתתא. וסא אהמר לכתב יד דלל חתפשין דא מן דא לעלמין. כגוונא דא זי. בנין דיסתכחו תרווייהו בשלימו דכלא. אב ואם בן ובת. הרי לך כל שלימו דמהימנותא. לכתב אהתפסא מהימנותא ונפקי תרין בנין מכללא חד בצרתייהו. בן נסיק מתרווייהו והוא י דמא קדישא בת נפקת מסערה דלמא והיא ה צתרהה דמא קדישא. ולא אשתלימת אלא עס י. בנין דמניה אמונת. ועל דא בעי למכתב י ולכתב י ה כגוונא דא זי. הרי י והיא אהתפסא ונפקת מניה. כגוונא דההוא נהר דנסיק מן י והיא מלין אלין אוקיס לון אבא והא אהמרו י אהא כד מסינא למלין אלין אומא לון בנין דפקודנא דלכא הכי. והכי בעי צ"כ לאודורא דלכתיב שמה קדישא כגוונא דא. ודא איהו כדקא חוי. ואי לאו לא אקרי שמה קדישא. ואקרי פניס. ומאן דפניס שמה קדישא עב ליה דלא אהברי:

א) והיה כי תמצאנה אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד. ונאמר לקח את ספר התורה הזה וגו' והיה שם כך לעד. למדנו א"ר יוסי והיה שם כך לעד. ודאי שיעיד העדות. שלשה הם שעומדים בעדותם לעד. ואלף הם. באר של יצחק. גורל. והאבן אשר שם יהושע. ושירה הזאת עדותה יותר מכלם. א"ר יצחק אם כן ארבעה הם. א"ל ודאי כך. אבל הגורל אין כתוב בו עדות. באר של יצחק מניין. שנאמר בעבור תהיה לי לעד וגו'. גורל. שנאמר כ' על פי הגורל תחלק נחלתו. שהיה אומר זה ליהודה וזה לבנימין וכן לכלם. אבן של יהושע. שכתוב ג) הנה האבן הזאת תהיה בנו לעד. ובאן והיה שם כך לעד. ונאמר וענתה השירה הזאת לפניו לעד. היא ודאי העידה בהם בישראל. ד רבי שמעון אמר וענתה השירה הזאת. וענו הדברים האלה היה צריך לומר. אלא סוד הדבר כמו שנתבאר שכתוב ה) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. משה בכל הסתכל ועל דא אמר שירס. בנין לאתחדא מלין באתר דא לחיו עלייהו דינא [כא] דכתיב וענתה השירה הזאת לפניו ולמה. דכתיב כי אני ידעתי את יגרו. וכתבו כי ידעתי אחרי מותי כי השחת משחתון. וכד תעבד דא. מיד וענתה השירה הזאת לפניו לעד. תא חוי כתיב יגלו שמים עונו. ולא יתיר [כא] אכל וארץ מתקוממה לו. כהאי דינא אהעביד למאן דאהעביד: כי ידעתי אחרי מותי כי השחת משחתון וגו' וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. ז) רבי אבא פתח ואמר

נתבאר כמה שנאמר ונהר יוצא מעדן. י הוציא ה. אח"כ י ה שאין נפרדים לעולם כדפיון תמונה זו. הרי זה עם הנדר שהוא שיוצא ממנו ונמשך ממנו. ותחתיהם שני הכנים שיוצא מהם. מצד האב י יצא בן י שהוא נאחו בו ונאחו גם בנהר ההוא. ומצד האם ה יצאה בת. שהוא נהר התחתון. והבן ההוא נמשך אח"כ יוצא מהם. והוא יורש לאב ולאם. ונתקשרה בו האמונה של הכל. וממנו ניוונה הבת מאותה הנחלה שהוא יורש. ועל כן צריך לכתוב בהשם הקדוש י לראשונה. קין אחד למעלה. קין אחד באמצע. וקין אחד למטה. וזה נתבאר אח"כ י ה שאין נפרדים זה מן זה לעולם. כתמונה זו. כשביל שיהיו נמצאים שניהם בשלמות הכל. אב ואם בן ובת. הרי לך כל שלמות האמונה. אח"כ נתפשטה האמונה ויצאו שני בנים מכלל אחד לדרכיהם. הבן יצא משיצאה ממנו. כדפיון נהר הקדוש. הבת יצאה מצד האם. והיא ה האחרונה של השם הקדוש. ואינה נשתלמה אלא עם י. לפי שממנו ניוונת. ועל כן נצרך לכתוב י ואחר כך ה כתמונה זו. הרי זה י עם התפשטות ההוא שיוצא ממנו. כדפיון נהר ההוא שיוצא מן י. והנה דברים האלה אבי יסודם והרי נתבאר. ואני כאשר הגעתי לדברים האלה אמרתי אותם. לפי שכך פקד עלי אבני. וכן צריך כל אדם להוחר שיכתוב שם הקדוש בתמונה זו. וכך הוא כראוי. ואם לא אינו ראוי להקרא שם הקדוש. ונקרא פגום. ומי שפגום שם הקדוש מוטב לו שלא נברא:

מראה מקומות א) דף רפד: ב) נמדנד כ"ג ג) יאוש כ"ד ד) דף רפח. ס) אינו כ' ו) יולא קנד: זיר הזוהר

בה) פ' מן מלכות. לפיכך אמר שירה בלשון נקבה ולא שיר: ז) שמים זה תפארת רק יגלו העון ולא יענשו. אבל וארץ דהיינו מלכות חעשה דין. וזש"ב וקראת אתכם הרעה באחרית הימים. כי המלכות נקראת אחרית הימים:

ואמר ה) התרפית ביום צרה צד כחכה. וכאים הם ישראל שהקב"ה נתן להם תורה אמת לעסוק בה יומם וליילה. שהרי כל מי שעמלו בתורה יש לו חירות מהכל. חירות מן מיתה שאין יכולה לשלום עליו. וזה נתבאר. לפי שכל מי שעמלו בתורה ונתחבר בה מחובר הוא בעני החיים. ואם סרפה עצמו מעני החיים. הרי העני של מיתה שורה עליו ונאחו בו. וש"כ התרפית ביום צרה צד כחכה. התרפית. אם תרפה ירך מהתורה. ביום צרה צד כחכה. מהו צד כחכה. צד כח כ"ה [כז] שהרי הוא חסיד ליומין. ושמידה שלה חסיד על האדם כאשר הוא הולך בדרך התורה. ואו הוא רוחה לרע החוצה שלא יקרב אצל האדם. ואינו יכול לקמנו עליו. וכאשר יסיר האיש מדרבני התורה ומתרפה כסנה. או צד כח כ"ה. לפי האשה ההוא שהוא לשמאל שולט על האיש. ודוחה לה לכה ההוא החוצה. עד שהמקום ההוא הוא ברוחק ובצער [כח] ר"א צד כחכה. שכאשר האדם הולך בדרך התורה הוא אהוב למעלה ואהוב למטה. והוא אהוב של הקב"ה. כמס"כ נ) וה' אהבו. שהיה אהוב של הקב"ה ואהב אותו. וכאשר יסיר האיש מדרבני התורה או צד כח כ"ה. נעשית צד שלו ובעל שנאה היא אלו. ושולט עליו זה שנקרא ר"א. עד שמקמנו עליו בעולם היה ובעולם הבא. בוא וראה רע ההוא שהוא יצר הרע מושל על העולם בכמה צדדים. ושליטה נוראה יש לו בעולם. והוא נחש התקפה שחטא על ידו אדם. ונכשלים בו בני העולם. ומושכים אותו עליהם עד שמוציא מהם נשמותיהם. וכוא וראה כאשר הוא שולט על גוף הוא שולט. וכיון ששולט על הגוף נשמתו תצא מסנה. לפי שהגוף נשמתו. והנשמה עולה. ואינו שולט על האיש עד שנוגש רשות. והרבה הם הבאים מצדו ושולטים על העולם. והרי למדנו שכל מעשים שבעולם הנעשים הם שולטים בהם. ויש לציטם כמנוים ומשמתים. וכלם שחמשים כמעשי העולם. וע"כ הוא קץ של שמאל. והרי נתבאר שיש קץ לימין ויש קץ לשמאל. ואותו הקץ של שמאל הוא קץ כל בשר. שנקרא קץ כל בשר. קץ כל רוח לא נקרא. וסוד הרבר זה הוא קץ. זה הוא קץ. זה קץ על הבשר. וזה הוא על הרוח. לפיכך זה פנימי וזה חיצוני. זה קץ וזה שמאל. זה קרוש וזה טמא. והרי נתבאר. וכוא וראה סוד העליון קרושת האמונה. סוד העולם בחינת זכר והעולם בחי' נקבה. כל קרושת הקדושים בהם נצוצות. וכל סודות האמונה מכאן יצאו. וכל חיות וכל שמוצא וכל האדות מכאן הם. וכל הברכות ומלי נרכות וכל אהבה שבאהבות הכל מצד זה סוד של דרום. ומצד של צפון תחמשים מדרגות עד שמיניע למטה פסולת הוזהר בצד המושא לכלוך טמא [כט] ונאחו לצד זה למעלה ונאחו לצד המושא למטה. ובאן מודונים

ואחר ה) התרפית ביום לר כחכה. וכאן אינו ישראל דקב"ה ירב לון אורייתא דקשוס לאתדלג בה ימחא וליני. דהא כל מאן דאשתדל באורייתא איש לים חירו מכלא. חירו מן מותא דלא יכלא לשלשע עליה. והא אוקמוס. בנין דכל מאן דאשתדל באורייתא ואתחיד בה אתחיד באילגא דחיי. ואי ארפי נרמיה מחילגא דחיי. הא חילגא דמותא שריא עליו ואתחיד ביה. סה"ד התרפית ביום לר כ"ה כחכה. סה"ד התרפית. אי ארפי ידיו מאורייתא. ביום לר כ"ה כחכה. מהו לר כחכה. לר כח כ"ה [כז] דהא איש תדיר לימינא. ונסיירו דילא תדיר על בר נש כד איל בארמי דאורייתא. וכדון דמי ליה לרע לבר דלא יקרב לגביה דב"כ. ולא יוכל לקפגרא ליה. וכד ב"כ ארפי מארחיו דאורייתא ואתרפי מינא. כדן לר כח כ"ה בנין דהסווא רע דאיסו שפאלא סליט עליה דב"כ. ודמי ליה להאי כ"ה לבר. עד דדחיק לסווא אתר בעקי [כ"ז] ד"א לר כחכה וכד ב"כ אתר בארמי דאורייתא אתרמיס לעילא ואתרמיס לתתא. ודחיומי דקב"ה סו. כד"א ב) וס' אהבו. דהוה רחמינו דקב"ה ורחמיס ליה. וכד ב"כ ארפי מארחיו דאורייתא כדן לר כח כ"ה. לר דיליה ומארי דבבו איסי לגביה. וסליט עליו הסווא דאקרי רע. עד דמקרב בים כסאי עלמא ובעלמא דחיי. תא חויה הסווא רע דאיסו ילר כסאי עלמא עלמא בכמה סקרין. וכמה שלפנו איס ליה בעלמא. ואיסו חויה תקיפא דחב בים אדם. וכשלין בים בני עלמא. ומשכיין ליה עליהו עד דאזיק לון נשמתיהו. ותא חוי כד איסו שלט עלים על גופא. וליק דעל גופא שלט נשמתא נשקה מניה. בנין דגופא אסתבא. ונשמתא סלקא. ולא שלט עליה עד דנכיל רשו. וכמה אינון דחייין מסכריה ושלטיין על עלמא. והא ספינ' דלי עובדין דעלמא דאתעבידו אינון שלטי כשו. ואינין ליה ממקן ושמיין. וכלסו שמיין בעבידין דעלמא. ועל דא איסו קץ דשחללא. והא אוקמוס דחית קץ לימינא ויחית קץ לשחללא. וכחית קץ דשחללא איסו קץ כל בשר. קץ כל בשר אקרי. קץ כל רוחא לא אקרי. ורוא דמלה דא איסו קץ. ויה איסו קץ. דא קץ על בשרא. ודא על רוחא. בנין קץ דא פנימי ודא חילוני. דא ימינא ודא שחללא. דא קדישא ודא מסבא. והא אוקמוס. ותא חוי רוא עלאה קדישא דמסימוסא. רוא דעלמא דדכורא ועלמא דנקובה. כל קדושת דקדישין בים. וכל רוי דמסימוסא מסבא נפקא וכל חירו וכל פנין וכל נסורין מסבא אינון. וכל כדכאן יפלי. כדכאן וכל רחמי דחיימותא כלא מסכרא דא רוא דדרוס. ומסכרא דלפון מתפססי דגיין עד דמסא לתתא קסטייה דדכבא כמסכרא מסבא לכוכל דמסבא [כ"ט] ויחיד להאי לעילא ויחיד להאי לתתא. וסכא מודוני

טראה מקובות ה) מני כ"ד ט) שואל כ"י י"ג זיו הזהר

(כז) סרה חסלות נקראת כ"ה. והיא סרת תריין. ונקראת ג"כ אחרית הימים. וע"ז ירבו הכתוב וקראת אתכם הרעה באחרית הימים: (וכן) היינו על דרך מאמר ח"ל שאמרו אם פושעי ישראל בצער שכונתם מה אסרת. קלנו מראשי קלני מורוני: (וכן) זה עינו עמוק מאד סכרמו כוח לכל נשעה ח"י שוש שתי רשות צד טוב וצד רע ימין ושמאל. אלא שצד הרע ע"י רעת עליון נשתלשל לב. וזה הכוב. קעין למשל פסולת מסין והב טובה הסוב כן כנבר כל האלף ב"ה באחרית הימים דקרושה יש אות ה' בתמונת פסיעה לב. וזה שורש צד השמאל הטמא כסוד הכתוב וכלה יוררת מות. זה צד השפן שנאמר עליו והאלהים עשה שיראו פלפניו. יען כי נברא העולם עם הגהנה יש שבר ועונש היה בחברת לברוא זה לעונת זה. זה שמאל רע וטמא כחוט יש שפן וכת דליה כשיתיו ומשרתו שרתיו עולמות ומרכבות ממונות שחמם יברא לאדם יצר הרע. וע"י שהאדם ינצחני יובה לשכר טוב. ואם לא הרי נצניע. וזהו רחוקים מאד עד הקדישא. ומעט טובן זה מן מלכותא דירקא. כי מלך בו"ד בעל לב טוב ומטיב הוא מוכרח לגנות תליון איש אבירי להעניש המורדים וחפושעים. וזה התליון תבג שהוא שר וממנה מן המלך מ"ם אין המלך הטוב וסטיב טובל לחיות לו התחברות עמו.

מזדווגו דכר ונקבה כחדא, ואינן רוכב נחש [ג] דאז
 דדכר ונקבה, ודאז דה עזאזל, ומחבא מחבטין דרנני
 ונפקין כחם סמרין דמפתשין מסכא יסלני על
 על עלמא, וכלהו סברי מסבא ורברבין ממנינו
 עלמא.. (ה) ארי יסודה כתיב (ג) חלילה לאל מרשע
 ושדי מעול, כי פעל אדם ישלם לו וכארה איש ימצאנו,
 כי פעל אדם ישלם לו, הן האיש הולך בעולם הזה
 ועושה מעשיו שחוטא בהם לפני רבונו, מעשה זה תולה
 עליו לשלם לו דין, ושי"ב כי פעל אדם ישלם לו,
 מעשה החטא ישלם לו [ה] ועם כל זה (ג) אם ישים
 אליו לבו וגו', כאשר האדם ישים לבו ורצונו לשוב
 לפני רבונו, אז אל אלהי הרחמים רוחו ונשמתו אליו
 יאסף, לאתלררל בלרורא דמי, ולא שניק נפשיה לבד
 לאתלררל ברניא אחרי:

(ד) רבי שמעון אמר כתיב (ה) כל אשר תמלא ירך
 לעשות בכחך עשה כי אין מעשה והשבון ודעת והכמה
 בשאול אשר אמה הולך שמה, הרי קרא אית להאשכחא ביה,
 כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה, וכי שלמה
 מלכא דהכחמא עלמא ביה ימיר על כל בני עלמא
 אמר הכי, אלא כל מלי דמלח על רוא דהכחמא אתמרו,
 תא חוי כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה, דא
 סוף דבעי בר נש לאתכללא שחאלא בימינא, וכל מלי
 דרוא עבד מבני ליה דלא יסון אלא כלינא בימינא, כל אשר
 תמלא ירך, דא שחאלא, לעשות בכחך, דא סוף ימינא, כדא
 ימינך ה' נאדרי בכח, וכיון דבין יודע דכל עבדו
 יסון לשארר דימינא, ויכליל שחאלא בימינא, כדון קביה שארי
 בנייה ביה עלמא, ויכנס ליה לנביס לשהא עלמא דאמי, ולא
 ימיר ב"נ בעתא דאתמא דאתמא לשהא עלמא כדון
 אכבע מן מלכא רחמי ואיתמו קמיס, אלא כי אין
 מעשה יחשבון ודעת והכמה ביה דיסתק ב"נ מהאי
 עלמא, אלא אי בעי ב"נ דמלכא קדישא יסיר ליה
 בהשוו עלמא ויכב ליה חילקא לעלמא דאמי, יסמול בסאי עלמא
 לאכללא עובדו בימינא, וכל עובדו יסון למח דקביס,
 דהא לבתר כד יתכנס מהאי עלמא לאתלררל ברניא
 תקיפא ברניא דניכנס, ליה המן עינא והכמה וסכלתמו
 לאתפוזא מן דינא, דא כי אין מעשה והשבון ודעת והכמה
 בשאול, בניכנס אית ביה מדורין קמיס, מדורא
 תתא שאל, מדורא תתא מיס אברון, ודא סייך
 דא, מאן דנחית לשאול ידונו ליה, ומתמן ילפף ועולה,
 הס"ד (ו) מוריד שאול ועל, ומאן דנחית לאברון תו לא
 סליק לעלמין, מאן דבעי למעבד עובדו עבין אלסרין
 למיין בין מארי דמיכבא, וסא חוקמא דבכל ליליא ולייליא
 עד לא יסכב ועד לא נחיס, בעי ב"נ למעבד חוסכנא
 מעובדו דעבד כל הסוף יומא, ויחוב מעובדו ביסין
 יבעי עליה רחמי, מאי עמא ביהאי עמא, בנין דהסיא
 שעתא חילגא דמותא שארי בעלמא, וכל בני עלמא
 עמין עמא דמ תא, ובעי בהסיא עמא למעבד
 הוסכנא מעובדו יודי עלייהו, בנין דהסיא עמא
 דמותא, ואלין חקרין מארי דחוסכנא, וכל מאן דלשמדל
 בדעת

(ד) רבי שמעון אמר כתוב (ה) כל אשר תמלא ירך
 לעשות בכחך עשה כי אין מעשה והשבון ודעת והכמה
 בשאול אשר אתה הולך שמה, מקרא זה יש לעיין בו,
 כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה, וכי שלמה
 המלך שחכמה עליונה היתה בו יותר מכל בני העולם
 יאמר כך, אלא כל דברי שלמה כבוד החכמה נאמרו,
 בוא וראה כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה, זה
 הוא שצריך האדם להכליל שמהל בימין, וכל המעשים
 שהיא עושה צריך להיות שהיו בכללים בימין, כל אשר
 תמלא ירך, זו שמאל, לעשות בכחך, זו היא ימין, כמש"כ
 ימינך ה' נאדרי בבח, וכיון שהאדם נזהר שכל מעשיו
 יהיו לצד הימין, להכליל שמהל בימין, אז הקב"ה שוכן
 בתוכו בעולם הזה, ויאסוף אותו אליו לעולם הבא, ואל
 יאמר האדם שבעשה שאבוא לעולם ההוא או אבקש
 רחמים מן המלך ואחזור בתשובה לפניו, אלא אין
 מעשה והשבון ודעת והכמה אחר שנשתלק האיש מעולם
 הזה, אלא אם רוצה האדם שהמלך הקדוש יאיר לו
 בעולם ההוא ויתן לו חלק לעולם הבא, יעמוד בעולם הזה
 להכליל מעשיו בימין, וכפי מעשיו יהיו לשמו של הקב"ה,
 שיהי אח"כ כאשר ישתלק מעולם הזה להיות נרדן ברין
 הקשה ברניא של גיהנם, אין שם עצה והכמה ותבונה
 להנצל מן הרין, ד"א כי אין מעשה והשבון ודעת והכמה
 בשאול, בנייהנם יש שם סדורים על סדורים, סדור
 התחתון שאול, סדור העמוק מסנו אברון, זה סמוך
 לזה, מי שיוורד לשאול נרדן שם, אבל מצפצף ועולה משם,
 ושי"ב (ו) מוריד שאול ועל, ומי שיוורד לאברון שוב אינו
 עולה לעולם, מי שרוצה לעשות מעשים טובים צריך
 להיות בין בעלי חשבון, והרי נתבאר שבכל לילה ולידה
 מרם ישכב וטרם יישן, צריך האדם לעשות חשבון
 ממעשיו שעשה כל אותו היום, וישוב ממעשיו הרעים
 ויבקש עליהם רחמים, מפני מה בשעה ההיא, לפי שבאותה
 שעה העץ של מיתה שולט בעולם, וכל בני העולם
 מועפים מעם של מיתה, ובכך צריך האדם באתה שעה
 לעשות חשבון ממעשיו ויתודה עליהם, לפי שהיא שעת
 המיתה, ואליה נקראים בעלי חשבון, וכל מי שמתניע
 בדעת

(ד) רבי שמעון אמר כתוב (ה) כל אשר תמלא ירך
 לעשות בכחך עשה כי אין מעשה והשבון ודעת והכמה
 בשאול אשר אתה הולך שמה, הרי קרא אית להאשכחא ביה,
 כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה, וכי שלמה
 מלכא דהכחמא עלמא ביה ימיר על כל בני עלמא
 אמר הכי, אלא כל מלי דמלח על רוא דהכחמא אתמרו,
 תא חוי כל אשר תמלא ירך לעשות בכחך עשה, דא
 סוף דבעי בר נש לאתכללא שחאלא בימינא, וכל מלי
 דרוא עבד מבני ליה דלא יסון אלא כלינא בימינא, כל אשר
 תמלא ירך, דא שחאלא, לעשות בכחך, דא סוף ימינא, כדא
 ימינך ה' נאדרי בכח, וכיון דבין יודע דכל עבדו
 יסון לשארר דימינא, ויכליל שחאלא בימינא, כדון קביה שארי
 בנייה ביה עלמא, ויכנס ליה לנביס לשהא עלמא דאמי, ולא
 ימיר ב"נ בעתא דאתמא דאתמא לשהא עלמא כדון
 אכבע מן מלכא רחמי ואיתמו קמיס, אלא כי אין
 מעשה יחשבון ודעת והכמה ביה דיסתק ב"נ מהאי
 עלמא, אלא אי בעי ב"נ דמלכא קדישא יסיר ליה
 בהשוו עלמא ויכב ליה חילקא לעלמא דאמי, יסמול בסאי עלמא
 לאכללא עובדו בימינא, וכל עובדו יסון למח דקביס,
 דהא לבתר כד יתכנס מהאי עלמא לאתלררל ברניא
 תקיפא ברניא דניכנס, ליה המן עינא והכמה וסכלתמו
 לאתפוזא מן דינא, דא כי אין מעשה והשבון ודעת והכמה
 בשאול, בניכנס אית ביה מדורין קמיס, מדורא
 תתא שאל, מדורא תתא מיס אברון, ודא סייך
 דא, מאן דנחית לשאול ידונו ליה, ומתמן ילפף ועולה,
 הס"ד (ו) מוריד שאול ועל, ומאן דנחית לאברון תו לא
 סליק לעלמין, מאן דבעי למעבד עובדו עבין אלסרין
 למיין בין מארי דמיכבא, וסא חוקמא דבכל ליליא ולייליא
 עד לא יסכב ועד לא נחיס, בעי ב"נ למעבד חוסכנא
 מעובדו דעבד כל הסוף יומא, ויחוב מעובדו ביסין
 יבעי עליה רחמי, מאי עמא ביהאי עמא, בנין דהסיא
 שעתא חילגא דמותא שארי בעלמא, וכל בני עלמא
 עמין עמא דמ תא, ובעי בהסיא עמא למעבד
 הוסכנא מעובדו יודי עלייהו, בנין דהסיא עמא
 דמותא, ואלין חקרין מארי דחוסכנא, וכל מאן דלשמדל
 בדעת

מראה בקומות (א) קת קפ, (ב) איוב ל"ד (ג) ס"ד (ד) קת קפ, (ה) קת ט' (ו) שמואל א' ב'

זו הוזהר

ותא מוכרח להיות רחוק מן המלך, ואין לו רשות לעשות כלום מדעתו ורצונו, וכן כעין זה בכלכותא דרביע: (א) מי' נבל רוכב
 על נחש: (א) בירוע שמכל עכירה נכרא רוח משחת העומר להויק לאדם, והיינו דכתיב וקראת אתכם הרעה, אותה היקע
 שברא בעונותיו:

עלמא שום אשמי כפי' אי אחי דזינא תנל נפשי באלהי. מאי
 פעמא. מסוס דאלין צי אתגליפו [נד] דכתיב כי הלביטני
 בגדי ישע. מהו בגדי ישע. גוויין דאתגליפו לאסתכלא
 ציה [נה] כד"א א' ישעו ואין מושיע אל ס' וגו'. ישע
 אסתכלותא הוא. מאן דבעי לאסתכלא ציה בגוויין דילי
 יסתכל. מאי פעמא. מסוס דכתיב מעיל דקסא יעטני.
 דקסא מסוס. דגוויין [אלין] ציה אתגליפו [לנ] כחתן יבסן
 פאר. הא גוונא חד. וככלה תעדס כליה. הא גוונא אחרא
 [לנ] וכד גוויין מתחברן ציה פעמא אתחויין. וכלסו
 תזיבין לאחזאה ולאסתכלא ציה. רבי יוסי אמר שום
 אשמי. תרין תדוין. בה' ברחמי. תנל נפשי. הא הדוס
 חדא דזינא. א"ר יהודה ככלא הדוס על הדוס [לת]
 והדוס דליון זמין קב"ה לאחזאה לישראל צמדוואת יתיר
 מכלא. דכתיב כ' ופדויו ס' יסובון ובאו ליון ברנא וגו'.
 ופדויו ס' יסובון. הא חד. ובאו ליון ברנא. הא
 תרי. ושמחה עולם על ראשם. הא תלת. שסון ושמחה
 יסונו. הא ארבע. לקבליון דארבע זמין דאתפזרו ישראל
 ציה עממיה. וכדן כתיב ג' ואמתת ציהם הסוא הווד
 לה' קראו בשמו וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

עלנו שוש אשמי כה'. אם ברין תנל נפשי באלהי. מה
 הטעם. לפי ששתי אלה בני נחלקים [נד] שכתוב כי הלביטני
 בגדי ישע. מהו בגדי ישע. גוויין שנצטיירו בהם להסתכל
 בו [נה] כמש"כ א' ישעו ואין מושיע אל ה' וגו'. ישע
 היינו המתכלות. מי שרוצה להסתכל בו בגוויין שלי
 יסתכל. מה הטעם. לפי שכתוב מעיל דקסא יעטני.
 דקסא מסוס. שגוויין [אלה] בו נצטיירו [לנ] כחתן יבסן
 פאר. זה גון אחד. וככלה תעדס כליה. זה גון אחר
 [לנ] וכאשר אלו הגוויין מתחברים באותה שעה נראים. וכלם
 משתוקקים לראות ולהסתכל בו. רבי יוסי אמר שוש
 אשמי. שתי שמחות. בה' היינו ברחמים. תנל נפשי. שמחה
 אחת אם ברין. א"ר יהודה בכל שמחה על שמחה [לת]
 ושמחת ציון זמין קב"ה לשמח לישראל בשמחה יתרה
 מהכל. שכתוב ג' ופדויו ה' יסובון ובאו ציון ברנא וגו'.
 ופדויו ה' יסובון. הרי שמחה אחת. ובאו ציון ברנא. הרי
 שתיים. ושמחת עולם על ראשם. הרי שלש. שסון ושמחה
 ישונו. הרי ארבע. כנגד הארבע פעמים שנתפזרו ישראל
 בין העמים. ובכן כתוב ג' ואמתת ציהם הסוא הווד
 לה' קראו בשמו וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

פרשת האיני

ד האינין השמים ואדברה וגו'. רבי חייל אמר זכאס
 חילקיס דמסה יתיר מכל נביאי עלמא.
 הא חזי כתיב ה' שמעו שמים והאזינו ארץ כי ס'
 דבר. שמעו שמים. ישעיה דהוס יתיר רחיקא ממלכא
 כתיב שמעו שמים. מסה דהוס יתיר קריב למלכא כתיב
 האינין השמים. תלנא צהסוא זמנא דלמר ישעיה שמעו
 שמים והאזינו ארץ. כמה נרדיני עטירין אודמנו לתברא
 ריסיס. נפקא קלא ואמר. מאן הוא דין דבעי לררעשא
 עלמין. עד דפתח ואמר לאו אנה ולא דיד. אלא כי
 ס' דבר ולא אנה. כמסה מארי כתיב. האינין השמים
 ואדברה. אנה ולא אחרא. ואדברה צלה דחילו. ותשמע
 הארץ אמרי פי. ולא מאחרא. זכאס חולקיס. א"ר אבא
 צאמון גליסן דרבי אלעזר. האינין השמים
 ואדברה ותשמע הארץ. הכל אתרמיין סמא קריסא עלאס
 [א] רבי יוסי אמר פו מאי צין מסה ליסעיסו. מסה
 אמר האינין השמים. שמים עלאין. אינון דלשתמודען
 דאקרין סמא דקב"ה [כ] ותשמע הארץ. ארץ עלאס. הסיח
 דלשתמודעא. ואיסי ארץ השמים [ג] ציפיעיסו כתיב שמעו
 שמים. ולא שמים. סאיני ארץ. ולא הארץ. ואינון שמים
 וארץ

ד האינין השמים ואדברה וגו'. רבי חייל אמר אשרי
 חלקן של משה יותר מכל נביאי העולם.
 בוא וראה כתוב ה' שמעו שמים והאזינו ארץ כי ה'
 דבר. שמעו שמים. ישעיה שהיה רחוק יותר מן המלך
 כתוב שמעו שמים. משה שהיה קרוב יותר להמלך כתוב
 האינין השמים. למדנו שבשעה שהיא שאמר ישעיה שמעו
 שמים והאזינו ארץ. כמה סמוני הדין נודמנו לרצון
 ראשו. יצא קול ואמר. מי הוא זה שמבקש להרעיש
 עולמות. עד שפתח ואמר לא אני ולא משלי. אלא כי
 ה' דבר ולא אני. במשה מה כתוב. האינין השמים
 ואדברה. אני ולא אחר. ואדברה כלי פחד. ותשמע
 הארץ אמרי פי. ולא מאחר. אשרי חלקו. א"ר אבא
 בספר אותיות ספותחות של ר' אלעזר מובא. האינין השמים
 ואדברה ותשמע הארץ. כאן נרמו שם הקדוש העליון
 [א] רבי יוסי אמר עוד מה בין משה לישעיהו. משה
 אמר האינין השמים. שמים העליונים. אותן הירועים
 שנקראים שם הקב"ה [ג] ותשמע הארץ. ארץ העליונה.
 ארץ הירועה. שהיא ארץ החיים [ג] כישעיהו כתוב שמעו
 שמים. ולא השמים. האינין ארץ. ולא הארץ. והם שמים
 וארץ

מראה פקומות א' שמואל ב' כ"ב ג' ישע' ל"א ג' ס' י"ב ד' ד' קד' רסו: ס' ישע' א'

זין הוזהר

[נד] היינו חסד ודין חקקים יחדו בישראל שאין בהם דין כלי חסדים: [נה] מ' שע"י הנגנים של הלכזשים שהן הכסירות. כדאיהא
 לבושין תקינת לון וכנ'. יש ביכולת להסתכל ולהבין בו. בידוע שגוון לבן מורה על חסד. אדום על נבונה. וכן ע"י הסתכלות
 כהנהגת חקב"ה עם ישראל בחסד ודין ניכר דרכי אלהותו: [נו] צדק"ה רמו על סרת התפארת שיש בו ג' גוויין המורים על חסד דין
 ורחמים. והמבונן של מעיל צדקה היינו שהקב"ה מתנהג עם ישראל במדת הרחמים: [נא] יכהן היינו חסד. כמו בגדי לבן דכ"ג. ועויה
 של כלה היינו כנרים של מראה אדום: [נב] רבי יהודה מחוק דבריו הראשונים. שהן החסד והן הדין משניהם ישישו ישראל שמה
 רבה. כי החסד לישראל. והדין לעשות נקמה בגוים. כמו שהיה ביציאת מצרים נגוף ויפוא. נגוף למצרים ויפוא לישראל. כן התיה
 שמחת ציון כב"א:
פרשת האינינו [א] יש כמה פירושים כאן איהוה השם הקדוש. ונראה שזה סוד שלא ניתן לללות. ואין לנו נפקא מינה כל כך כיון
 שבלא זה הלא כל התורה כלה שמותיו של הקב"ה היא: [ב] וזה התפארת: [ג] זו מרת המלכות:

וארץ התחתונים, ועם כל זה בקשו לענוש איתו. עד שאמר כי ה' דבר, ולא אני, ומשה אמר כל כך מה שנאמר האוינו השמים ואדברה ותשבע הארץ אמרו פי .. (א) רבי יהודה אמר הקב"ה נקרא שמים [ד] ומפני שנקרא שמים כל אותן הרקיעים הנכללים בשם הוה. כאשר מתחברים יחד נקראים שמים ונקראים שם הקב"ה. איזה הם הרקיעים. שבעה הם כמו שלמנו. וילון, רקיע, שחקים וכול. מעון, מכון, ערבות .. א"ל שמעון בוא וראה דור האחרון שיצאו ממצרים ידעו הכל. שהרי משה היה לומר עמהם כל אותן מי שנה שהיו כמטר. למדנו א"ל יצחק שאף משה לא היה מנלה להם כי אלא ביום ההוא שנמלטק מן העולם. שנאמר כי הוא ועשרים שנה אנכי היום. באותו היום ממש. ועם כל זה לא אמר עד שנתנו לו רשות. שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכאשר היה מנלה לא אמר האוינו ישראל אלא האוינו השמים .. ובוא וראה כל זה שאמר משה וקרא לעליונים מרם שאמר הדבר. שנאמר האוינו השמים. יערף כמטר לקחו וגו'. וכל כך למה. מפני כי שם ה' אקרא. קודם שאמר הרבר העריש כל העולמות. למדנו בשעה ההיא שאמר משה האוינו השמים ואדברה. נודעו הרקיעים. יצא קול ואמר משה משה. למה אתה מרעישי כל העולם. אתה בריה של בן אדם ובשבידך נודעו העולם. פתח ואמר כי שם ה' אקרא. באותה שעה שנתתו והאוינו דבריו :

(ג) כי שם ה' אקרא הכו גדל לאלהינו. אמר רבי שמעון שירה המעולה מהכל מה היא. כמו שלמדנו בסוד המשנה שתהי ברבור ובמעשה ובכונת הלב. וכך צריך לכוון. מלמטה למעלה. מלמעלה למטה. ואח"כ לקשר הכל בקשר אחד. מניין. ממש. בתחלה מלמטה למעלה. כי שם ה' אקרא. מהו אקרא. כמו שנאמר ויקרא אל משה. זו היא השכינה [ג] אח"כ הבו נודל לאלהינו. והו מלך העליון. [ו] אח"כ ירד בהמדרגות מלמעלה למטה. שנאמר צדיק ויש"ר [ז] אח"כ היה מקשר קשר האמונה ואמר הו"א [ח] זה הוא קשר לכל. לפיכך צריך האדם לסדר שבת של רבנו כדמיון הוה. בתחלה מלמטה למעלה. להעלות הכבוד של רבנו למקום שהשפע של עימק הבאר נמשך וירצא [ט] אח"כ להמשיך מלמעלה למטה מן השפע הווא של הנהר לכל מדרגה ומדרגה. עד מדרגה התחתונה להמשיך ברכות לכל מלמעלה למטה. אח"כ נצרך לקשר קשר ככל. קשר האמונה [י] זה הוא אדם המכבד לשם רבנו לגרום יחוד השם הקדוש. וע"ז כתוב (ג) כי מכבדי אכבד. כי מכבדי בעולם. אכבד בעולם הבא. ובווי יקלו. מהו ובווי יקלו. זה הוא מי שאינו יודע לייחד את השם הקדוש. לקשר קשר האמונה להמשיך

וארץ תחאין. ועם כל זה בצו לאעטא ליה. עד דאזר כי ה' דבר. ולא אנא. ומשה אזר כולי האו דכתיב 'האוינו השמים ואדברה ותשבע הארץ אמרו פי .. (א) רבי יהודה אמר קב"ה שמים אקרי [ד] ובגין דאקרי שמים כל אינון רקיעין דתכלילין בשמאל דא. כד מתהבדן כחדא אקרין שמים ואקרין שמאל דקב"ה. מאן אינון רקיעין. שבעה אינון דמיא דמינין. וילין. רקיע. שחקים וכול. מעון. מכון. ערבות .. אמר רבי שמעון תא חוי דרזא בתראה דנפקו מחללים ידעו כלא. דהא משה גלי לון כל אינון ארבעין טנין דהוו כמדברא. תאנא א"ר יצחק ורף משה לא גלי דא אלל ביהוה יומא סליק מן עלמא. דכתיב בן משה ועשרים שנה אנכי הייס. ביהוה יומא משה. ועם כל דא לא אמר עד דיהבו ליה רשותא. דכתיב ועתה כתבו לכם את השירים הוה. וכד גלי לא אמר האוינו ישראל אלל האוינו השמים .. ותא חוי כולי האו אמר משה וקרא לעליון עד לא יומא מלה. דכתיב האוינו השמים. יערף כמטר לקחו וגו'. וכל כך למה. משום כי שם ה' אקרא. עד דיימא מלה ארעישי כלכו עליון. תאנא ביהוה שעתא דאמר משה האוינו השמים ואדברה. אחרנישו עליון. נפק קלא ואמר משה משה. אחמי את מרעישי עלמא כלא. את בריה דבר נס ובנידן התניש עלמא. פתח ואמר כי שם ה' אקרא. ביהוה שעתא אשתתקו ואליתו מלוי :

(ג) כי שם ה' אקרא הכו גדל לאלהינו. אמר רבי שמעון שירתא מעליא מכלל אחי היא. כמה דמינין ברוח דמיניתיך במלון ובעינדא ולכוונה בלבא. וככי הוה. מתתא לעילא. מעילא לתתא. ולבתר לקשרא כלא כחד קשרא. מלון. ממש. בקדמייתא מתתא לעילא. כי שם ה' אקרא. מהו אקרא. כמה דכתיב ויקרא אל משה. דא שכיתא [ה] לבתר הכו גדל לאלהינו. דא מלכא לעלא [ו] לבתר נחית דברגו מעילא לתתא. ואתר הו"א [ח] דא הוה קשרא לכלל. בגין כך בעי בר נס לסדרא שבתא דמלריה כהאי גוונא. בקדמייתא מתתא לעילא. לסקלא יקרא דמלריה לתתא דסקו דעמיקא דבירא עניד ונפיק [ט] לבתר לאתשכא מעילא לתתא מסהוה סקו דתתא לכל דרגא ודרגא. עד דרגא בתראה לאתשכא ברכאן; כלא מעילא לתתא לבתר בעי לקשרא קשרא כלא. קשרא דמיניתיך [י] דא הוה בי"ד דלוקרי למתא דמלריה ליחדא שמא קדישא. וע"ז כתיב (ג) כי מכבדי אכבד. כי מכבדי בעלמא דא. אכבד בעלמא דאתי. ובווי יקלו. מהו ובווי יקלו. דא הוה מאן דלא יודע ליחדא שמא קדישא. לקשרא קשרא דמיניתיך. לאתשכא

זיו הזהר

[ג] זהו התפארת מרכו שבע ספירות התהוונות שכנגדן הם ו' הרקיעים: [ד] כיון שלא נאמר ויקרא ה': [ו] היינו תפארת: [ז] צדיק ויש"ר היינו יסוד ומלכות: [ח] קשר האמונה היינו התקשרות המלכות עם כל שאר מ' ספירות. ובסוף חיבת אח"ד מקשרת כל הי"ם מלמעלה למטה. כי א' היינו כתר, ה' היינו ה' הספירות. ד' היינו מלכות. כמו כן חיבת ה' מקשרת כל הי"ם מלמטה למעלה. כי ה' זו מלכות. ו' היינו ו' הספירות הנכללות בתפארת. א' רמז לג' הראשונות. כמובא בספר התכונה שאליף עקרה בכתר עם הצמרפות חכמה ובינה. וכן מובא בפרס שער האותיות שאליף מלשון פליא המורה על נכלית התעלם והיינו כתר, ועוד אליף הוא לשון יסוד. אליף חכמה. אליף בינה: [ט] זו ו' הבינה. והיינו לתחילת בשירות ותשבחות של עולם העשיה ועולם היצירה. ולהעלות תמלכות עם התפארת עד הבינה שהיא עולם הבריאה בסוד מ"ן. וזה נורם להמשיך שפע מן החכמה שהיא קולת האצילות לנהר הבינה ששם לכל מדרגה ומדרגה עד המלכות: [י] ענין הכונה של ספירות נשל ח' בכה האצולה של נורם התקשרות המלכות בכל הספירות הקדושות לקבלת השפע ולהרהיק ממנה שליטת ממשלת ויה:

לאמטכא זכראן לאתר דאלטפריך. ולאוקיר שמה דמאריס. וכל מאן דלא ידע לאוקיר שמה דמאריס. סב ליה דלא אברי:

א"ר יסודס וזבוי יקלו. מאן דלא ידע לאוקיר למאריס ולא אחביון באמן. דתינין גדול טעונס אמן יומר מן המכרך. והא אוקימנא קמיס דרבי שמעון דאמן משיך זכראן חמבעא למלכא. וממלכא למטרוניא [יג] וזכריון גליטין דרבי אלעזר מאל"ף למ"ס וממ"ס לגו"ן [יג] כיון דמטו זכראן לגו"ן מתמן גנדין ונפקין זכראן לעלאי ותחלי ומתפסטי בכלא. וקלא נסיק. אחביון משקימא דזכראן דאסיק פלניא עזבא דמלכא קדישא. וכד ישרא לנתא מנסקינא לאחבא אמן ולכיונא לבייטו כמה דאלטפריך. כמה פתחין דזכראן פתיחן לכו לעילא. כמה פזאן משתכחין זכריון עלמין. כמה חדו זכריון. ומחלי אגרי לכו לישראל דגרמין סאי. אגרי לכו זעלמא דין וזעלמא דאמי. זעלמא דין זעעמא דעחקין לכו לישראל ומללין ללוטא קמי מאריסיון. קלא מכרזא זכריון עלמין ח) פתחו שעריס יבא גוי לדיק שומר אמונים. אל תקרי אמונים אלל אמינים [יג] פתחו שעריס. כמה דישראל פתחין דזכראן. כך השמא פתחו שעריס ותתקבל ללוטתיון מחיונין דעחקין לכו. סאי זעלמא דין. וזעלמא דאמי מאי אגריסיון. דכד יפוק ז"נ מחלי עלמא דהוס שומר לאחבא אמן. מהו סימך. כלומר דהוס נסיר להסיו זכריון דאמי סהו דמכרך. ומחכס ליה לאחבא אמן כמה דאלטפריך. נאמתיס סלקא ומכרזו קמיס. פתחו שעריס קמיס. כמה דאמיס הוס פתח תרעין כל יומא כד הוס שומר אמונים. אמר ר' יובי א"ר יהודה מהו אמן. א"ר אבה סה אוקמוס כלל אמן אקרי. חזבעא דהסו נחלא דנדין אמן אקרי [יד] דכתיב ואהי סהו אמן. אל תקרא אמן אלל אמן [טו] קיומא דכללו. סהו נחלא דנדין ונסיק אמן אקרי [טז] דמיטא כתיב ז) מחטונס ועד טעולס אמן ואמן. טולס דלעילא ועולס דתתא. חוף סכי אמן ואמן. אמן דלעילא ואמן דלתתא. אמן קיומא דכללו. והא אוקימנא אמן בלינין אמן. דא"ר שמעון א עמיקא דבירא [יז] דכל זכראן מתמן נבעין ונפקין ומשתכחין. ב) שמיס כהרל דנדין ונסיק. ואקרי מיס [יח] והוס רחא דתינין מיס פתוחה עס מיס פתוחס [יט] כמה דאוקימנא לברכס השמרה. א) פסוס כלל דתיי נינין. ב) כפוסס. וכללל דאח. ג) כניכ כללל אקרי גון. וזכרול דמתימא סכי תאלא. ד) דכר. א) פסוס כללל דכר וזוקבא. ג) כפוסס כלללל כפוסס סיא [כ] ובספרל דרב סמונא סכא

להמשיך ברכות להמקום שנצרך. ולכבד השם של רבונו. וכל מי שאינו יודע לכבד השם של רבונו. מוטב לו שלא נברא:

א"ר יהודה וזבוי יקלו. זה מי שאינו יודע לכבד לרבנו ואינו מכוון באמן. שלמדנו גדול העונה אמן יותר מן המכרך. והרי נתבאר לפני רבי שמעון שאמן ממשיך ברכות מן המעין להמכרך. ומן המלך להמטרוניא [יג] ובספר אותיות מפתחות של רבי אלעזר מובא שנמשך מאל"ף למ"ס וממ"ס לגו"ן [יג] כיון ששנינו הברכות לגו"ן משם נמשכות ויוצאות הברכות לעליונים ותחתונים ומתפשטות בכ"ל. וקול יוצא. שמו משפע הברכות שהמשיך פלניו עבר המכרך הקדוש. וכאשר ישראל למטה נוהרים לענות אמן ולכוין את לבם כמו שנצרך. כמה פתחי ברכות נפתחים להם למעלה. כמה טובות נמצאות בכל העולמות. שמחה גדולה בכל. ומה הוא השכר לישראל שגרמו זה. שבר יש להם בעולם הזה ובעולם הבא. בעולם הזה בזמן שכתוב ישראל צרות ומתפללים תפלה לפני רבונו. קול מכריו בכל העולמות ח) פתחו שעריס יבא גוי לדיק שומר אמונים. אל תקרא אמונים אלא אמינים [יג] פתחו שעריס. כמו לישראל פותחים שערי הברכות. כך עתה פתחו השעריס ותתקבל פתלתא מאותן הסובלים צרות. כן הוא בעולם הזה. ובעולם הבא מה שכתוב. יצא האדם מעולם הזה שהיה שומר לענות אמן. מהו שומר. כלומר שהיה מסתין לאותה ברכה שאמר מכרך ההוא. ומחכה לו לענות אמן כמו שנצרך. נשמעו עולה ומכריוס לפניא. פתחו השעריס לפניו. כמו שהוא היה פותח שעריס בכל יום כאשר היה שומר אמונים. א"ר יובי א"ר יהודה מהו אמן. א"ר אבא הרי ביארו שהכל נקרא אמן. המעין של הנהר הוא שנמשך אמן נקרא [יד] שכתוב ואהי אצלו אמן. אל תקרא אמן אלא אמן [טו] קיום של כלם. נהר ההוא שנמשך ויוצא אמן נקרא [טז] שלמדנו כתוב ז) מהעולם ועד העולם אמן ואמן. עולם שלמעלה ועולם שלמטה. אף כך אמן ואמן. אמן שלמעלה ואמן שלמטה. אמן הוא הקיום של כלם. והרי ביארו אמן באותן האותיות שלא. שא"ר שמעון א היינו עומק הבאר [יז] שכל הברכות משם נובעות ויוצאות ונמצאות. ב) פתוחה היינו הנהר שנמשך ויוצא. ונקרא מיס [יח] והוה הסוד שלמדנו ב"ר פתוחה עס מיס פתוחס [יט] כמו שביארונו בהפסוק לברכה המשרה. א) פשוטה כוללת של שתי נונין. ב) כפופה. וגם כוללת האות ו. לפיכך נקרא כל הכלל גון. ובסוד המשנה כך למדנו. ו רמו על בחינת זכר. א) פשוטה כלל של בחינת זכר ונקבה. ב) כפופה בכלל א) פשוטה היא [כ] ובספר של רב הפנוא חזקן

מראה מקומות א) ישיי כיו ס גליס ב"א

זיו הזהר

ויאל מבוטא היינו אבא חכמה שהוא מעין נהר בחינה והוא כולל ג' ספירות הראשונות עם הכתר שהוא מקור השפע. ופן ג' תראשונות נשפע למלכא זה התפארת. ובסודו למטרוניא וז המלכות: [יג] וז ספר שחיבר ר' אלעזר על סוד צורת האותיות בעין ספר התמונה ואמר הרבו של אמן שאל"ף הוא סוד ג' הראשונות. מ' פתוחה רח על תפארת כיון שמורכבת מן כ"ו שבני השם הוי"ה מקור התפארת. ונו"ן פשוטה רבו על מלכות בהזדווגות עם התפארת קבלו ממנו השפע ולהשפיע למטה: [יג] כי הציל שומר אמונה: [יד] דעת ר' אבא שאבן סרסו על חכמה כינה ומלכות. מעין הנהר היינו חכמה. נהר היינו כינה. קיומא דכלהו וז מלכות. וכמו מהעולם ועד העולם היינו עוה"ב ועוה"ז בינה ומלכות. כמו כן אמן ואמן: [טו] בראשית ברא היינו בחכמה שנקראת ראשית. והיא אוסרת ואחיה אצלו אמן. ואמר א"ר חקרי אמן. כיון שהציל ואחיה אצלו אמן: [טו] וז כינה: [טו] וז חכמה: [יח] וז כינה. כן ארבעים לכינה: [טז] מ' פתוחה וז כינה תפתוחה להשפיע ממיד השפע הצרכת לקיום העולם. מ' פתוחה וז מלכות בחינת זין וצמצום. שהשפע הבאה להיכה בגרתי. ונצרך עבודת ישראל להחיות הדין ולפתוח הספר ואז משפעת השפע למטה כראוי: וכן בנתנו שנו"ן פשוטה כמילואה סרסות על תפארת ומלכות יתר. נמצא לפי"ו דעת רש"מי שאבן סרסו על חכמה כינה תפארת ומלכות. היינו ר' העולמות

הזקן טובא מ' שבכאן היא נוטריקון כ"ד. והיינו אמין
נוטריקון אל בלדך גאמן. זה הכלל של הכל ונכון
הוא [כ"ה] וזה נתבאר:

(ה) למדנו כל מי ששומע ברכה מן המברך ואינו
מתכוין באמן. עליו נאמר ובזוי יקרה. במש"כ (ג) לבס
הבהנים בזוי שמי. מה עונשו. כמו שלא פתח ברכות
למעלה כך אין פותחין לו. ולא עוד אלא כאשר יוצא
מעולם הוה מכרזים לפניו ואומרים. סגרו השערים לפני
פלוני. ואל יכנס ולא תקבלו אותו. וי לו וי דנשמתו.
למדנו שרשעי הגיהנם כלם עולים במדורים ידועים. וכמה
פתחים יש לו לגיהנם. וכלם נפתחים נגד הפתחים של גן
העדן. וכשעה שמוציאים לאותן הרשעים שקבלו עונשם.
אותן הפתחים נפתחים וסנהינים אותן לחוץ. וכל פתח
גיהנם נקראים בשמותם נגד הפתחים של גן העדן.
בגיהנם יש מדור התחתון העמוק מכלם. וזה המדור הוא
מדור על מדור. ונקרא (ג) ארץ עיפתה. מהו עיפתה.
כמש"כ (ד) רבוע יהיה כפול. ותרנוטו מרבע יהא עיף.
אף כך עיפתה. כלומר כפולה. והוא נקרא שאול תחתית.
שאול הוא מדור אחד. תחתית הוא מדור התחתון.
ולפיכך נקראת ארץ עיפתה תחתית. וגם נקרא אברון.
וע"כ כתוב (ה) שאול ואברון. וכל המדורים לא נכפלו.
ובלם אינם עיפים מלבד זה. ולמדנו מי שוירד לאברון
שנקרא תחתית אינו עולה לעולם. וזה נקרא גבר הכלה
ונאבד מן כל העולמות. ולמדנו שלמקום ההוא מורידים
לאותן הסבויים מלענית אמן. ועל הרבה אמינים שנאבדו
ממנו שלא היה מחשיב אותם [כ"ג] דנים אותו לגיהנם
ומורידים אותו למדור התחתון ההוא שאין לו פתח.
ונאבד שם ואינו עולה ממנו לעולם. וע"כ כתוב (ו) כל
עני וי"ך כן יורד שאול לא יעלה. ולא. הרי כתוב
(ז) מבטן שאול שועתי שמעת וגו'. וכתיב (ח) מוריד שאול
ויעל. אלא כאן שאול השחתית. וביארנו כאן שאול
בתשובה. כאן שלא חזר בתשובה. א"ר יוסי מה זה
שכתוב (ט) כי שתיים רעות עשה עמי אותי עובד מקור
מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עובד מקור מים
חיים. והוא שאינו רוצה לקדש שמו של הקב"ה באמן.
מה עונשו. ע"ז כתוב לחצוב להם בארות בארות נשברים.
שמורידים אותו לגיהנם מדרגה אחר מדרגה. עד שיורדים
לאברון שנקרא תחתית. ואם הוא מקדש שמו של הקב"ה
לכוון כאמן כראוי. הוא עולה מדרגה אחר מדרגה
להתעין מאותו עולם הכא הנמשך בהאריתו המיד ואינו
פוסק. ושי"כ (י) אמונים נוצר ה' ומשלם על יתר עושה
נאוה:

סכא מ' דסכא סיא נוטריקון מ"ד. והיינו
נוטריקון אל בלדך גאמן. הא כללל דכלל ס' פיר
סוא [כ"ה] יסא תחתית:

(א) תאנא כל מאן דשמע ברכה מהסיה דמברך לך
אתכוון באמן. עליה נהמר ובזוי יקלו. כד"ה (ג) לבס
סכהניס בזוי שמי. מאי עונשיה. כמה דלא פתח ברכאן
לעילא כך לא פתחין ליה. ולא עוד אלא כד נפיק
מהאי עלמא מכדו קמיס ואמרי. ערקו גלי קמיס
דפליגא. ולא ליעול ולא תקבלון ליה. ווי ליה ווי לנשמתיה.
תאנא חייבי דניינס כלבו סקלן במדורין ידעין. וכמה
פתחין אית ליה לגניינס. וכלבו פתחין לקבל פתחין דגן
עדן. ובשעתא דלפקי לאינון הייביא דקבילו עונשיהו.
אינון פתחין פתחין ושויון לו לבר. וכלבו פתחין
דניינס בשמין אקרון לקבלי פתחין דגן עדן.
בניינס אית מדורא בתראס תתאס דכללו. והסוא מדורא סוי
מדורא על מדורא. ואקרי (ג) ארץ עיפתה. מהו עיפתה.
כד"ה (ד) רבוע יהיה כפול. ומתרגמינן מרבע יהא עיף.
אוף הכי עיפתה. כלומר כפולה. והסוא אקרי שאל תחתית.
שאל הוא מדורא חדא. תחתית הוא מדורא תתאס.
ובג"כ אקרי ארץ עיפתה תחתית. ואקרי אברון.
וע"ד כתיב (ה) שאל ואברון. וכלבו מדורין לא נכפלו.
וכלבו לא עייפין בד מהאי. ותאנא מאן דנחית לאברון
דאקרי תחתית לא סליק לעלמין. והאי אקרי גבר דאשטלי
ואתאביד מחלטו עמין. ותאנא ליה סוא אחר תחתין
לסכסו גברי דמזי לאתבא אמן. ועל אמן סניאן דאתאבידו
מיס דלא חשיב לסו [כ"ג] דיינין ליה בניינס
ונחתיין ליה בהסוא מדורא תתאס לית ביה פתח.
ואתאביד ולא סליק מיס לעלמין. וע"ד כתיב (ו) כלס
עני וי"ך כן יורד שאל לא יעלס. ולא. והא כתיב
(ז) מבטן שאל שועתי שמעת וגו'. וכתיב (ח) מוריד שאל
ויעל. אלא הסא שאל הסס תחתית. ואיקומנא הא דתהדר
ביה. הא דלא אסדר ביה. א"ר יוסי מאי
דכתיב (ט) כי שתיים רעות עשה עמי אותי עובד מקור
מים חיים לחצוב להם בארות וגו'. אותי עובד מקור מים
חיים. דא הוא דלא בעי לקדשא שמה דקב"ה באמן.
מאי עונשיה. כתיב לחצוב להם בארות בארות נשברים.
דנחתיין ליה לגניינס דרגא בתר דרגא. עד דנחתיין
לאברון דאקרי תחתית. ואי איסיה קמיס שמה דקב"ה
לכוונא כשאן כדקא ימות. סליק דרגא בתר דרגא
לאתעדנא מססוא עלמא דתתי דניד מדיר ולא
פוסק. והס"ד (י) אמונים נוצר ה' ומשלם על יתר עושה
גאוס:

(יא) פתח רבי אבא ואמר משמיה רבבי פנחס.
(יב) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו'. כמה
ימות ליה לב"ג בעוד דבוליא דליק ושריא על רישיב
לאבתללא למעבד רעותא דמאריס. בנין דהסיה נסורא דבוליא
איכו כ"ה דשריא עליה [כ"ג] וע"ד כתיב יגדל נא כח ה' כח
ה'.

טראה בקוביות (ה) דף דפסו (ג) מלאכי ה' (ג) אינו י' (ד) בנות כ"ח (ס) פסני כ"ז (ו) אינו ו' (ז) יונה ב' (ח) במדול ה' ב' (ט) ימי' ב' (י) חניס כ"ה (יא) פנחס דל' (יב) קהנת ט'

דיו הזהר

אצילות בריאה וצורה עשית. א' רמז על הכמה במש"כ וואלפך הכמה. מ' רמז על בינה. נו"ן פשוטה היינו תפארת ומלכות
בהודגות: (כ"ה) כונה זו כוללת כל הכחות הנזכרות. כי השם א"ל הנם שעל פי רוב הוא בספירת חסד. אבל לפעמים ירמו על אל
עליון דהיינו ג' הראשונות. סלך. זה תפארת הכולל שש הספירות. נאמן. זו המלכות שנקראת אמונה. נמצא לפי"ז שאמן כולל כל
הקשר ספירות: [כ"ג] מ"י לא משום שזגג נאברה מהם עניית אמן אלא משום שאין הברכות נחשבות כעניינים: [כ"ג] זה וזה היינו הארת

ה' זה הוא כח השורה על ראשי הצדיקים. ועל כל אותן העמלים לעשות רצון רבונו. וע"ז למדנו כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו וכו' [נד] וראי נצרך בזה לעודר רבא אברוי בכח חזק. לפי שבהעדרות חוקה שבתנבר תעודר אותו ב"ח קדוש העליון. ונתעלה תוך הקדושה. ונשבר הכח והתוקף של צד הטומאה. ולכן בבח"ך נצרך לעשות רצון רבונו. כי אין מעשה וחשבון בשאול וגו'. לפי שע"י כח ההוא יש מעשה ויגיעה. להתיגע בעולם הזה שנקרא עולם המעשה. עולם העשיה להשלים סוף המחשבה. וחשבון. זה הוא עולם התורה ברבור [נס] שהרי חשבון ברבור תולה. וע"כ כל גימטריאות ותקופות ועיבורים שבעולם בתלבנה הם. ורעת. זה הוא סוד שש הצדדים התלויים במחשבה [נד] ונקראים עולמות של אותה המחשבה והחכמה. שחבל תולה ממנו. וכ"כ אלה נכללים בב"ח ההוא [נז] מה שאין כן בצד של שאול מדרגת הגיהנם. שהרי כל איש שאינו מתיגע באותו הב"ח בעולם הזה. ליכנס בו במעשה וחשבון ודעת וחכמה [נח] סופו ליכנס בשאול שאין בו מעשה וחשבון ודעת וחכמה. שהרי צד הטומאה דרך שאול הוא. שכתוב (ח) דרכי שאול ביתה. מי שמטרפה מן אותו ב"ח הקדוש נתגבר בו צד הטומאה אשר שאול ביתה. אשר אתה הולך שמה. וכי כל בני העולם הולכים לשאול. כן. אבל עולים מיה. שכתוב (ז) מוריד שאול ויעל. מלבד אותן הרשעים שלא הרהרו בתשובה לעולם שיוודים ואין עולים. ואפילו צדיקים נמורים יורדים שמה. למה יורדים. בשביל לקחת כמה רשעים משם ולהעלותם למעלה. ומי הם. אותן שהרהרו בתשובה בעולם הזה ולא יכלו לשוב ונמלקו מן העולם. והצדיקים יורדים בשביל אותן הרשעים לתוך הגיהנם. ולזקחים אותם ומעלין אותם משם :

ה' זה הוא כח השורה על ראשי הצדיקים. ועל כל אותן העמלים ברעותה דמאריהון. וע"ז תינו כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו וכו' [נד] והיא אלקריך לאתפרא כל שיינו בחילא תקיף. בגין דבאתערוהא תקיפא לתקיף אתער הסוף ב"ח קדישא עולא. ויאחזק בו קודשא. ואתבר חילא ומקפא דספרא אתרא. וע"ז בבח"ך אלקריך למעבד רעיונא דמאריך. כי אין מעשה וחשבון בשאול וגו'. בגין דבהוא כח איה מעשה אשתדלושא. לאשתדלא ביהאי עלמא דאקרי מעסה. עלמא דעובדא למחס סיפא דמחשבה. וחשבון. זה הוא עלמא דמליא בדבורא [נב] דהא חשבין בדבורא הליא. וע"ד כל גימטריאות ותקופין ועיבורין דעלמא בסיסרא הון. ודעת. דה ליכיו רזא דהיה ספירין דמליין במחשבה [נד] ולאקרון עלמין דהיה מחשבה וחכמה. דכלא תליא מניה. וכל אלין כליין בהסוף ב"ח [נז] מאי דלאו הכי בספרא דשאל דרנא דהיהנס. דהא כל בני דלא אשתדל בהסוף ב"ח ביהאי עלמא. לאעלא ביה במעסה וחשבון ודעת וחכמה [נח] סופיה לאעלא בשאול דהיה ביה מעסה וחשבון ודעת וחכמה. דהא ספרא אתרא ארע שאול איהו. דתבי (ח) דרכי שאול ביתה. מאן דאתפי מהסוף ב"ח קדישא לתקיף ביה ספרא אתרא דשאל ביתה. אשר אתה סולך שמה. וכי כל בני עלמא אזלי לשאול. אין. אבל סלקין מיד. דתבי (ז) מוריד שאול ויעל. כל אינון חייבין דלא ספירין בסביה נלמין דתתין ולא סלקין. ואפילו לדיקס נמורים נחמין תמן. אחאי נחמין. בגין דנמלין כחש גימדין נחמין ומסלקין לון לעלא. ומאן אינון. אינון דהרברו בתשובה ביהאי עלמא ולא יכלו ואמלקין מן עלמא. ולדיקא נחמין בגימטריא דמייבין גי שאול. ונמלין לון ומסלקין לון מן תמן :

תוספתא

תוספתא

ג) קול מן קולות יורד מלמעלה למטה. מפרק הרים וכלעים. מי הם שעונים להם ואין רואים. אמרם אונם. מה עניניהם. אין רואים ואין שומעים ואין מבינים .. אותן הרשעים ואין מספר החיים. כמש"כ (ד) ימחי מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו. וי להם כאשר יצאו מעולם הזה. ויהיו ננסרים בידו של דוס"ה וישרפו באש השורף אש לוחם בני בן הנם. ג' פעמים ביום נפקדים. ולא עוד אלא בזמן שישראל עונים בקול רם אמר יהא שמיה רבא מברך. נתמלא הקב"ה רחמים ומרחם על הכל. ומרמו למלאך הסמונה על שערי גיהנם סמריאל שמו. ושלוש מפתחות בידו. ופותח שלשה שערים שבצד המזרח ורואים האור של עולם הזה [נט] כשבא עשן האש וסותם דרכי השערים. או שלשה סמונים אשר בידם שלש מגיפות מנשכים בדיהם. ומחוררים העשן לאחוריהם וידוח להם

ג) קול מן קולות יורד מלמעלה למטה. מתבר מורין וסכרין. מאן אינון דמחמין ולא מחמין. אטימין אודנין. סחימין עיינין. לא מחמין ולא שמעין ולא ידעין .. אינון חייבא דתמחון מספרא דמייא. כד"ל (ד) ימחי מספר חיים ועם לדיקים אל יכתבו. ווי לון כד יסקון מחאי עלמא. ויפתמרון בידא דזמין וימוקדון בצורה דדליק אשא מלכשא בגין בן הסם. תלת זמנין ביומא דמספרא. ולא עוד אלא זמנא דישראל מטיבין בקול רם אמר יהא שמיה רבא מברך. קבי"ס אחמלי רחמין ומיין על כלא. ומיין למלאכה דמחמא על טרעי דגיהנס סמריאל שמיא. ותלת מפתחן בדיים. ופתח תלת טרעין דבסטר מדברא ומחמין סכורא דהאי עלמא [נט] אשא תננא דנורא וסתיס אורחין. כדון תלת ממין דתחות ידיהו תלת מגיפין מנשכן בדיהו. ואחיבו תננא לאחוריהו וירווח לון

מראה מקומות (א) משלי י' (ב) שפי"א א' ב' (ג) נח כ"ג. (ד) תנ"כ ס"ט

זו הזהר

ניצוץ מאור השכינה על ראשו להאיר להנשמה שבמות שנקראת נר ה'; [נד] ברנעא יהא שמיה רבא מברך יש ב"ח אומיות : [נס] זה עולם העשיה שורשו היא סדת הכלבות : [נז] אלו שש הספירות בלל התפארת התלויין בן הראשונת חמ"ד : [נח] כח תהוא שמיא סדת הכלבות נכליין בה כל הספירות. שהיא מקבלת שפע מכלן והיא מחוה של כלן : [נח] היינו של תורה ועבודת וגמ"ס : [נז] כי הניתנם יש לו שערים לני צדיקים. למרוב לים ולידושים. והו' גי בן הנם הוא כור עמוק בדרך עקלקלות שאי אפשר למרוד עומקו. והוא בצד ירושלים :

להם שעה ופחצה, ואח"כ חזורים לאש, וכן ג' פעמים ביום, ובכל פעם שאומרים ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו', ייחוד שם להרשעים, וכאים הם הצדיקים שדרכיהם יאיר בעולם ההוא לכל הצדדים, כמש"כ (א) ואורה צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום :

(ג) כתוב ויאמר אלהים ישראל ישרצו המים שרץ נפש חיה, ותרנמו וירחשו מיא רחש נפשא חיתא, כלומר כאשר מרחש בשפתיו דבריו תפלה בזכות המים ובנקיון דעת ומימי התורה, הרי זה רחש נפש חיה, וכאשר ירצה האיש לסדר תפלה לרבנו, ירחשו שפתיו באופן הזה, יתחיל מלמטה למעלה להעלות כבוד רבונו למקום אשר השפע של עומק הבאר נמשך ויוצא (ג) אח"כ יפיק להמשיך מלמעלה למטה מאותו שפע הגדר לכל מדרגה ומדרגה עד מדרגה התחתונה, להשפיע נרבה לכל מלמעלה למטה, אח"כ צריך לקשר קשר כפל, בכונת קשר האמונה (ג) ויעשו כל משאלותיו, בין משאלת צבור בין משאלת יחיד, והבקשות שרוצה האדם לבקש מן רבונו הן מסודרות כפי אופנים, (א) יש כאל"ף בית (נג) (ב) יש בהוכרת מרותיו של הקב"ה, רחום והגון וגו', (ג) יש בכונת שמות הכבוד של הקב"ה, כמו אהיה יה יהו אל אלהים והיה צבאות שדי אדני (נג) (ד) יש בכונת יחוד העשר ספירות שהן מ' י"ה נ"ת ג' ח' ב' ח' כ' (נז) (ה) יש בהוכרת הצדיקים והיינו האבות והנביאים והמלכים, (ו) יש בשירות ותשבחות אותן שיש בהן קבלה אמיתית, (ז) למעלה מהם מי שיודע לתקן תקוני רבונו כראוי (לז) (ח) יש בכונת היריעה העולה מלמעלה למטה (זו) (ט) יש מי שיודע לכוון להמשיך שפע מלמעלה למטה, ובכל ט' אופנים האלה נצרך כונה גדולה, ואם עליו אומר הכתוב ובזוי יקלו, ובכונת אמן שהוא כולל שני שמות הויה אדני, שהאחד גנוי טובותיו וברכותיו באוצר הנקרא היכל, ויה נרמו בפסוק זה' בהיכל קדשו הם סמניו כל, האין, וע"ז רמז רז"ל כל טוב האדם בכיתו, שנאמר (ד) בכל ביתי נאמן הוא, ותרנמו בכל עמי (ז) ואם מכון כל אחד ואחד של ט' האופנים כראוי, זה הוא אדם המבדיל את שם רבונו את השם הקדוש, ועל זה כתוב כי מבדיל אכבד ובזוי יקלו, אכבד בעולם הזה, להיזק ולעשות כל צרכו, ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליו ויפחדו ממנו, ובעולם הבא יזכה לעמוד במצות החסידים, אע"פ שלא קרא כל צרכו, כיון שזכה להיזק בידיעת רבונו וסכנו בו כראוי, מהו ובזוי יקלו, זה הוא מי שאינו יודע לייחד שם הקדוש, ולקשר קשר האמונה, ולהמשיך שפע למקום שנצרך, ולכבד שם רבונו, טוב לו שלא נברא, וכל שכן מי שאינו מהכון באמן, ע"כ תוספתא :

לון שפא ופלגות שפא, ולבחר מייבין לאשיהו, וכן חלח זמנין ביומא, ובכל זמנין דלמרי ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו', אינון רומיין לון, וכאן אינון לדיקא דלורמיהון מהכרל בנסחא עלמא לכל ספריין, כמד"ל (א) ואורה לדיקא כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום :

(ב) כתיב ויאמר אלהים ישראל ישרצו המים שרץ נפש חיה, מרגמו וירחשו מיא רחש נפשא חיתא, כלומר כד מרחשו בשפוחתים שפתניו ללוחא בזכותא ובנקיות דעתא ובחיה, הוה רחש נפשא חיתא, וכד כפי צ"י לסדרל ללוחא למחריס, שפוחתים ירחשו בשאי גוונא, (בשירותא) מתחא לעילא לסלקא יקרא דמחריס לאחר דסקיו דעמיקו דבירא גידי ונסיק (ג) לבתר יגידי לאמשכא מלעילא לתחא מהסוא שקיח דחלחל לכל דרגא ודרגא עד דרגא בתרחס, לאמשכא נרבה לכלא מעילא לתחא, לבתר כפי לקשרא קשרא בכלא, כוונת דקשרא דמיימונתא (ג) ויעבדון כל משאלוסי, בין שאלתא דלצבורא בין שאלתא דיחידא, ושאלתא דאית לבין שאלתא ממחריס הן מסודרין כפי גווי, (א) אית בלפ"א ביתא (ג) (ב) אית בלחכר בעיולו דקב"ס, רחום ומגן וגו', (ג) אית בשמין יקוני דקב"ס, כגון אהיה ית יהו אל אלהים הויה צבאות שדי אדני (נג) (ד) אית בעטא ספירות כגון מ' ס' י' ס' ג' ח' ב' ח' כ' (לז) (ה) אית בלכר לדיקא כגון סלכות והנביאים והמלכים, (ו) אית כשירי ובמשכחתי דאית בסון קבלה אמיתית, (ז) עילא מהכון מאן יודע לתקן תקונין למחריס כדקא ימות (ג) אית דידיעה דסקא מתחא לעילא (לו) (ס) אית מאן יודע להמשיך שפא מעילא לתחא, ובכל ט' גווי אליו לריכא כוונת גדולה, ואי לאו, עליה קרא דכתיב ובזוי יקלו, ובכונת אמן דסוא כליל מרין שמהן הויה אדני, דלחאד גניו טוביה וברכותיה בולרז הנקרא היכל, וסוא רמוז בפסוק זה' וס' צהיכל קדשו הם סמניו כל הארץ, ועל דא רמוז רז"ל כל טוב האדם בבישו, שנאמר (ד) בכל ביתי נאמן הוא, ומתרגמינן בכל עמי (ז) ואי מהכון בכל חד וחד מסי' גווי כדקא ימות, על סוא צ"י דלוקיר לשמא דמחריס לשמא קדישא, ועל דא כתיב כי מבדיל אכבד ובזוי יקלו, אכבד בעלמא דין, לקייס ולמעבד כל לרבי, ויחזון כל עממי ארעא ארי שמא דס' אסקרי עליס ויחלון מניס, ובעלמא דלמי יוכי מליקס במחילת חסידים, אע"ז דלא קרי כל לרבי, כיון דכס לאשכחא בידיעת מחריס ואיכיון ביש כדקא ימות, מהו ובזוי יקלו, דא סוא מאן דלא ידע ליחדא שמא קדישא, ולקשרא קשרא דמיימונתא, ולאמשכא לאחר דלשפריך, ולאוקיר שמא דמחריס, טב ליש, דלא לחברי, וכל שכן מאן דלא אחזון בלמן, ע"כ תוספתא :

כ

כ

מרא (נקומות) ט פלי ד' (כ) תומס קפו (ג) חקיק א' (ד) גמדכ י"ג זיו הזהר

זו חיינו מן עולם העשיה עד עולם הבריאה ועד בכלל, ואח"כ יגרום תפלה המשכת השפע מעולם האצילות עד עולם העשיה : (א) חיינו נפולת אפוס כגובר לעיל : (נג) פ"י לכון בכל שם לספירה המיוחדת לו, ואלו עשרה שמות הם כנגד ח"ם, השם צבאות הוא כנגד נצה חוד : (נז) אלו הרי"ם מן ה"ס מלמטה למעלה, וצריך לכוון בהודותן : (ז) כזו : (זכ) לכון כונות של יהודין בכל זמן ומזן לפי הזמן : (זח) זה הכל מה של התפלות העולה מליטה למעלה ועולה מעולת ריח ניתוח מן הקרבנות, וכות יובן שאין די בכתשה ובכונה בלבד : (זח) זו רחיה שעם ישראל הם ביתו של הקב"ה כיון שהורה ביניהם חשיכה הקדושה שנקראת בית וגם היכל שבני ה"ס כמסר השם אדני שהוא היכל להשם חויה כזה יארהוה"י :

(א) כי שם ה' אקרא וגו'. מהו כי שם ה' אקרא. א"ר שצנזן הרי כתוב הבו גודל לאלהינו [ז] א"ר אבא הבו גודל, זו גודל. הצור תמים פעלו. זו גבורה. כי כל דרכיו משפט. זה הפארת. אל אמונה. זה נצה. ואין עול. זה הוד. צדיק. זה יסוד. וישר. זו צדק. הרי הכל שמו הקדוש של הקב"ה. ולפיכך כי שם ה' אקרא. א"ר יוסי שם ה' כמש [ג] ומשה כשעה שהיה היה מגלה זה לישראל. שנאמר בן מאה ועשרים שנה. אנכי היום וגו'. מכאן למדנו שכל צדיק אשר חכמה העליונה בו. כאשר מגיע היום להסתלק מן העולם צריך לנלות חכמה ההיא לאותן אשר רוח הקודש ביניהם. מניין. משה. שנאמר בן מאה ועשרים שנה. אנכי היום. ונאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'. ואם לא. עליו כתוב (ג) אל תמנע טוב מבעליו. כמש"כ כי לקח טוב נתתי לכם וגו'. בהיות לאל ירך לעשות. טרם תסתלק מן העולם ולא ניתנה לך רשות לנלות [מקודם לזה]. א"ר חייה סקרא זה למדתי ממנו חכמה עליונה. וכך הוא כמו שנכתב. אבל סוף המקרא מקשר קשר האמונה. במה שכתוב הרי"א. צדיק וישר הוא. כלומר הוא הכל. הוא אחד בלי פרוד. שאפשר תאמר כי כל אלו רבים הם. חזר ואמר הרי"א. כלם עושים ומתקשרים ומתאחדים באחד. והכל מורה שהוא היה והוא היה והוא היה. והוא אחד. ברוך שמו לעולם ועלמי ועלמי. עד כאן מתקשרים הדברים. ומתאחדים דברים הקדושים של שם הקב"ה. אשרי חלקו מי שקשר למצד יודע לקרוא אליו כראוי. ואם הוא קורא ואינו יודע למה הוא קורא. מתרחק הקב"ה ממנו. שכתוב קרוב ה' לכל קראיו. למה הוא קרוב. חזר ואומר לכל אשר יקראוהו באמת. וכי יש מי שקורא אליו בשקר. אמר רבי אבא בן. זה מי שהוא קורא ואינו יודע למה קורא. מניין. שכתוב לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. בחותם טבעת המלך שהוא שלימות הכל [מ] וש"כ (ג) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ולפיכך כתוב לכל אשר יקראוהו באמת. אשרי הלוקי מי שנכנס כתוב להבין דרכי הקב"ה. וע"ז כתוב (ד) וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וכתוב ועמך כלם צדיקים וגו'.

(א) כי שם ה' אקרא וגו'. מהו כי שם ה' אקרא. א"ר שצנזן הרי כתוב הבו גודל לאלהינו [ז] א"ר אבא הבו גודל. זה גודל. הצור תמים פעלו. זה גבורה. כי כל דרכיו משפט. זה הפארת. אל אמונה. זה נצה. ואין עול. זה הוד. צדיק. זה יסוד. וישר. זה צדק. הרי הכל שמו הקדוש של הקב"ה. ולפיכך כי שם ה' אקרא. א"ר יוסי שם ה' כמש [ג] ומשה כשעה שהיה היה מגלה זה לישראל. שנאמר בן מאה ועשרים שנה. אנכי היום וגו'. מכאן למדנו שכל צדיק אשר חכמה העליונה בו. כאשר מגיע היום להסתלק מן העולם צריך לנלות חכמה ההיא לאותן אשר רוח הקודש ביניהם. מניין. משה. שנאמר בן מאה ועשרים שנה. אנכי היום. ונאמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגו'. ואם לא. עליו כתוב (ג) אל תמנע טוב מבעליו. כמש"כ כי לקח טוב נתתי לכם וגו'. בהיות לאל ירך לעשות. טרם תסתלק מן העולם ולא ניתנה לך רשות לנלות [מקודם לזה]. א"ר חייה סקרא זה למדתי ממנו חכמה עליונה. וכך הוא כמו שנכתב. אבל סוף המקרא מקשר קשר האמונה. במה שכתוב הרי"א. צדיק וישר הוא. כלומר הוא הכל. הוא אחד בלי פרוד. שאפשר תאמר כי כל אלו רבים הם. חזר ואמר הרי"א. כלם עושים ומתקשרים ומתאחדים באחד. והכל מורה שהוא היה והוא היה והוא היה. והוא אחד. ברוך שמו לעולם ועלמי ועלמי. עד כאן מתקשרין מלין. ומתאחדים מלין קדשין דשמה דקב"ה. וזהו חולקיה מלין דקרי למלכא וינדע למקרי כדקא יאות. ואי איתו קרי ולא ידע למלין דקרי. מתרחיק קב"ה מניה. דמתיב קרוב ה' לכל קראיו. למלין קרוב. חזר ואמר לכל אשר יקראוהו באמת. וכי אית מלין דקרי ליה בטקרא. א"ר אבא א"ר. הוה מלין דקרי ולא ידע למלין קרי. מלין. דמתיב לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. בחומתא דגוסטנקא דמלכא דהוה שלימו דכלא [מ] א"ר (ג) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ולפיכך כתוב לכל אשר יקראוהו באמת כתיב. וזהו חולקיה דמלין דעאל ונפיק למדע איתחיי דקב"ה. וע"ד כתיב (ד) וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וכתיב ועמך כלם צדיקים וגו'.

(א) הצור תמים פעלו. א"ר יוסי ודאי כל מה שהקב"ה עשה בארץ הכל היה בסוד של חכמה. והכל בשביל להראות חכמה העליונה לאנשים. כדי שילמדו מן מעשיו סודות החכמה. וכלם הם כראוי. וכל מעשיו דרכי התורה הם. לפי שדרכי התורה הם דרכי הקב"ה. ואין לך דבר קטון שלא יהיה בו כמה דרכים ונהיבות וסודות חכמה העליונה. הוא וראה שהרי רבי יוחנן בן זכאי היה אומר שלש סאות הלכות פסוקות בסוד חכמה העליונה בהפסוק ושם אשתו מהיטבאל בת ממרד בת מי זהב. ולא היה מגלה אותם אלא לר' אליעזר שהיה עמו. בשביל להבין שיש הרבה סודות עליונים

(א) הצור תמים פעלו. א"ר יוסי ודאי כל מה דעבד קב"ה בהרעה כלל הוה כרוח דחכמתא. וכלל בנין לאחזאה חכמתא עלאה להו לבני נשא. בנין דילפיין מסוכו עובדל רזין דחכמתא. וכלל אינון כדקא יאות. ועובדו כללו ארתי דלורייתא אינון. בנין דארתי דלורייתא אינון ארתי דקב"ה. וליה מלכא זקירא דליה כה כהה ארתי ושבילין ורזין דחכמתא עלאה. תה חזי דהה רבי יוחנן בן זכאי הוה אחר תלת מלכא הלכות פסוקות כרוח דחכמתא עלאה כפסוק ושם אשתו מהיטבאל בת ממרד בת מי זהב. ולא גלי לון אלל לרבי אליעזר דהוה עמיא. בנין למדע דכמה רזין עליון

כראה במקומות (א) דף נה. (ב) משני ג' (ג) מיכס ז' (ד) משני ד' (ה) חולדות קה"ה

זיו הזהר

[מ] הקושי' היא מהו שם. שהיג'ל כי לה' אקרא. ובתיבין ר"ש שהמכוון הוא על מרת המלכות והשכינה הקדושה שנקראת ש"ם עם התפארת ששורשו הוא השם הוי"ה. ואומר רביה דרבניו שהרי אמר לאלהינו. כי אם ה' אומר לאלהיך ה' המכוון על השכינה בלבד אבל כיון שאמר לאלהינו בנותו על תפארת הוא ומלכות. כי תפארת הוא שורש מרע"ה והמכוון לזרז לישראל בתוכה השם ליהוד השני שמות הוי"ה וארני של תפארת ומלכות. שהוה יהוד קב"ה ושכינתיה. ודעת ר' אבא הוא שבנותו על ה' סמיות שכלן תן שמו הקדוש: [ג] דעת ר' יוסי שמרע"ה היה מגלה לישראל ביום ההוא סוד שם המפורש: [מ] המלך. זה תפארת. שם הוי"ה. וחותם טבעתו וזו מלכות. שם ארני. בסוד הכתוב שיסמי כחותם על לכך. יהוד שניהם היינו שלימו דכלא:

עלוינים בכל מעשה ומעשה שנוכר בתורה. ובכל דבור ודבור יש הכמה עליונה והיא תורת אמת. ולפיכך כל דברי התורה ענינים קדושים הם לראות ממנה נפלאות. כמש"כ (א) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך :

(ב) רבי שבעין אמר הצור תמים פעלו. מהו המשמעות של הצור תמים פעלו. היינו שנהפכה הצור לעשות פעלו של תמים (מה) ומי הוא. זה אברהם. שנאמר בו ההלך לפני יהוה תמים. וזה הוא ההופכי הצור אנו טיפ. ומשמעות תמים פעלו זה הוא אברהם. שבשעה ההיא נהפכה הצור לתמים. ובזמן אחר פעם שנית כאשר חפץ משה להוציא טיפ מן הצור. הריא. בגלל עונות ישראל לא נהפכה לתמים כמקדם. כזמן ההוא התרעם משה ואמר. צור ילדך תשי. כלומר החלשת אותו משה שהיה בתחלה. שכשבידך לא נמצא תמים עתה ונעשה רין. מה שלא היה כן בימי ילדך. כלומר בילדותך :

עליון אינו בכל עובד ועובדא דלויס באורייתא. ובכל חלס ומלה הכתוב עלה אורייתא דקשוס. בני"ב אינו מלון דאורייתא מלון קדישן אינון לאחזה מינס נפלאות כד"א (א) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך :

(ב) רבי שמעון אמר הכור תמים פעלו. מהו שמעון הכור תמים פעלו. דלחסקר צור למעבד פעלו דתמים [מה] ומאן אינו. אברהם. דכתיב ביה סתהך לפי ויהי תמים. ודא הוא סתופכי הצור הנס מים. ושמעון תמים פעלו דא אברהם. דבשעתא דא אהדר ה"צור לתמים. ובשעתא אחרת תמינא כד כעא משה לאפקא מיל מהסירא צור. כבזיביו דיראל לא אהדר לתמים כקדמיא. ביה ומאן אהרעס משה ואמר. צור ילדך תשי. כלומר חשכת ליה ממאי דהוה כקדמיא. דבניק לא אשתכח תמים שהא ואתעביד דינא. מאי דלא הוה ציומי ילדך. כלומר עילימך :

(ג) כי כל דרכיו משפט. רבי אבא שאל רבי שמעון. מה זה שבכל זמן שמתרכים הרשעים בעולם והרין שורה בעולם. הצדיקים שבורר לוקין עליהם. שכן למדנו בשביל עונות הדור נתפסים הקדושים והצדיקים. מפני מה. אם מפני שאין סוביחים לעולם על מעשיהם. הרבה הם סוביחים ואין סקבלים מהם. והצדיקים נכפפים לפניהם. ואם כפי שלא יהיה מי שיגין על העולם. אל ימותו וא"ל יתפסו בעונותיהם. שהרי שמה היא לצדיקים באכזר רשעים. א"ל רבי שמעון ודאי שבשביל עונות הדור נתפסים הצדיקים. והרי ביארתי ענין זה. אבל בשעה שנתפסים הצדיקים ביסורין או בחלאים. בשביל לכפר על העולם הם. שאו מתבררים כל עונות הדור. מניין. מכל אברי הגוף. בשעה שכל האברים ביסורין ומחלה גדולה שורה עליהם. אבר אחד נצרך להקין. כשכ"ל שירפאו כלם. ואיזה אבר. הרוע. מקיים חרות ומצויאים מסנו דם. או נרפאים כל אברי הגוף. אף כך בני העולם הם אברים או הם זה. ובשעה שירצה הקב"ה ליתן רפואה לעולם. מייסר לצדיק אחד שביניהם ביסורין ובמחלות. ובשביל ניתנה רפואה לכל. מניין. שכתוב (ד) והוא מחולל מפשעינו מרובא מעונותינו וגי' ובחבורתו נרפא לנו. ובחבורתו. זו הקות הרם כמי שמקין חרוע. ובאותה החבורה נרפא לנו. רפואה היא לנו לכל אברי הגוף. ולעולם אינו מייסר לצדיק אלא כדי ליתן רפואה לרוב ולכפר עליהם. שזה הנאה לצד הטומאה כשהרין שולט על הצדיק יותר. מהכל. שאינו חושש או לכל העולם. ואינו משגיח בהם. כשביל השמחה שהוא שולט על הצדיק. והוא זוכה לממשלה עליונה בעולם הזה ובעולם הבא. והוא הסוד של צדיק רוע לו. צדיק טוב לו. הוא כאשר אין הקב"ה חושש לכפר על העולם. אמרתי לו אילו לא היו שונים בזמן אחד היה נכון. אבל הלא כאן יש צדיק וכאן יש צדיק. לזה יש יסורין ומחלות ולזה יש כל טוב שבעולם. אמר לי יען כי באחד מהם או שנים מהם די. שאין הקב"ה חפץ לייסר כלם. כמו שאין נצרך אלא ורוע אחת להקין בשביל ליתן רפואה לכל

פיראה מקומות ל תיסי קיש ס כמא סדו ט נחמס ריה. (ד) יספ"י כ"ג
זו הודר
[מה] צור זו נבורה סרת חרין. תמים היינו סרת סרתו של אברהם :

פיראה מקומות ל תיסי קיש ס כמא סדו ט נחמס ריה. (ד) יספ"י כ"ג
זו הודר
[מה] צור זו נבורה סרת חרין. תמים היינו סרת סרתו של אברהם :

מדת רעות: ואם עונות האדם מרובין שולמים עליו כל מחנות יצר הרע, עד שמטרתהקים מסנו כל מחנות יצר הטוב. והוא מסליך על אבריו סמא"ל וכל מחנותיו: ואם זכותו מרובין שולמים עליו מחנות יצר הטוב. עד שמטרתהקים מסנו כל מחנות יצר הרע. והוא מסליך על כל אבריו מחנות יצר הטוב. וכנסן הוא שולם עליו השם ה'י"ה: ואם הוא בינוני צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו. אלו מימינים לכות ואלו משמאלים לחובה. ומי שחוק הוא מנצח. ולפיכך דרשו חכמי המשנה לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם תולה בו—
ע"כ ר"ם:

מדות ביטן: ואי חוביו דב"כ נפישין שלפין עלים כל משריין דילך סרע. עד דיסתלקו מיניס בלוו משריין דילך סוב. ואחליך על אברין דליס סמא"ל וכל משרייתים: ואי נפישין זכוו שלפין עלים משריין דילך הסוב. עד דיסתלקו מיניס כל משריין דילך סרע. ואחליך על כל אברין דליס משריין דילך סוב. בסהוה זמנא שליס עלים סס ה'י"ה: ואס סוה בינוני לבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו. אלן מימינים לכות. ואלין משמאלים לחובה. ומחן דלטים נכר. ובגין דא אוקמוס מחרי מחניתין לפולס יראה אדם עצמו כאילו כל העולם תלוי בו—
ע"כ ר"ם:

אל אמנה ואין עול צדיק וישר הוא. (א) א"ר יוסי בוא וראה בשעה שהאדם עולה על סמנו כל לילה וליילה. ושמנו יוצאה מסנו ונדות לפני בית דינו של המלך. אם תזכה להתקים חזרת לעולם הזה. ואותו הדין בשני אופנים הוא. שהרי אין דנין לו לאדם על הרעות שהוא עתיד ומומן לעשות. שנאמר כי שמע אלהים אל קול הנער כאשר הוא שם. ואל תאמר שדנין אותו על המכות שעשה בלבד. או שהיכו על אותן המכות של עבשיו. כמו שנאמר בענין הדין שעל הרעות. לא כן אלא שדנין אותו גם על הזכות שהוא עתיד לעשות. שבכעורם יוצא אע"פ שעבשיו הוא רשע. לפי שהקב"ה עושה מכות עם כל הבריות. וכל דרכו שהוא עושה למען דלמיב לכל הוא. ואינו דן לאדם על הרעות שהוא עתיד לעשות. ולפיכך נדון האדם לפני הקדוש ברוך הוא. [שנאמר בו צדיק וישר הוא]:

אל אמנה ואין עול דליק וישר הוא. (א) א"ר יוסי תא חזי בשעתא דב"כ סליק בעריס כל יליא וליילא. בשעתא נפקת מיניס ואמדתת קמי בני דינא דמלכא. אי זכאס לאתקיימא אהדרתת להאי עלמא. ודינא סהוה בתרין גוויין איכו. דכא לא דיינין ליה לכר נס על ביטין דליכו עמיד זמין למעבד. דכתיב כי שמע אלהים אל קול סגנר ובאשר הוא סס. ולא תימא דדיין ליה על ספין דעביד לחוד. או לאפכח ליה על אינון ספין דהסתא. כמה דאתמר דלינא דעל ביטין. אלח דננין ליה אוף על זכין דליכו זמין למעבד. דבנינויכו יסתובי אפי"ג דליכו סהתא חייבא. בנין דקב"ס עביד סביב סס כל ברין. וכל אחימי דליכו עביד לאפכח לכלא סוה. ולא דלון לב"כ על ביטין דליכו זמין למעבד. ובג"כ אמון בר נס קמי קודשא בריך סוה. [דאתמר ביה דליק וישר הוא]:

(ג) שחת לו לא בניו מוסם וגו'. א"ר יצחק למרנו שהרשעים כביכול עושים פגם למעלה. מה הפגם. כמו שנאמר שחת לו לא בניו מוסם. שהרי התקנים שלמעלה אין נמצאים כדאוי. כתוב אחד אומר וילבש צדקה כשריין. וכתוב אחד אומר ד' וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק וילבש צדקה כשריין. כוון שישראל זוכים. לא זכו. וילבש בגדי נקם: רבי יוסי אמר מהו הפגם. כמו שלמרנו שהאבות אין נזכקים להתברך סאותה השפעת הנדה [מן] כל שכן הבנים. כמש"כ שחת לו לא בניו מוסם. מהו לו לא ב' פעמים. אלא אחד למעלה ואחד לטהר. והוא שא"ר שמעון כל זמן שהרבה רשעים בעולם. כביכול שם הקדוש אינו מתברך בעולם. וכל זמן שאין הרבה רשעים בעולם. שם הקדוש מתברך בעולם. וש"כ (ה) יתמו חמאים וגו' כרבי נפשי את ה' הלליה. א"ר אבא והו סמס סקרא זה שכתוב שחת לו לא בניו מוסם. מי גורם השחתה זו. דור עקש ופתלתל. מפני שהם רשעים והרור הוא רע נמצא בן. לפיכך לאחר שאמר משה כל הדברים האלה והוכרז שם הקדוש כראוי. אמר וראי צדיק וישר הוא. שם הכ"כ כתקונו. אכל שחת לו לא בניו מוסם. ומפני מה הוא כך. מפני שהם דור עקש ופתלתל. א"ר יהודה לא לו. כלומר שהרשעים מרועים לעצמם כרשעתם. שגורמים דהסתלק הברכות מן העולם: (י) רבי אלעזר אמר מהו הפגם. שהסמאל אינו נכלל בהיטין. שיצר הרע אינו נכלל ביצר הטוב. כשביד חמאי האנשים. והפגם שעושים

(ג) שחת לו לא בניו מוסם וגו'. א"ר יצחק למרנו חייבין כביכול עבדין פנימותא לעילא. מחי פנימותא. כמה דכתיב שחת לו לא בניו מוסם. דכא תקויין דלעילא לא מסתכחין כדקא יאוס. כהוב אחד אומר (ג) וילבש צדקה כשריין. וכמוב אחד אומר ד' וילבש בגדי נקם תלבושת. אלח א"ר יצחק וילבש צדקה כשריין. בזמנא דישראל זכאל. לא זכו. וילבש בגדי נקם: רבי יוסי אמר מחי פנימותא. כמה דתינין דאבסן לא מסתפקן לאתברכא מהסוה בקיו דנחלא [מן] כל שכן בניו. כר"א שחה לו לא בניו מוסם. מהו לו לא תרי זמני. אלח חד לעילא וחד לתתא. וסיינו דא"ר שמעון כל זמנא דחייביס בניו בעלמא. כביכול שמה קדישא לא מתברך בעלמא. וכל זמנא דחייביס לא בניו בעלמא. שמה קדישא מתברך בעלמא. סס"ד (ה) יתמו חמאים וגו' כרבי נפשי את ה' הלויס. א"ר אבא תקרא זס ממש סוה דכתיב שחה לו לא בניו מוסם. מחן גריס לחבולתא דא. דור עקש ופתלתל. בנין דלינון חייביס ודרא בישא אסתכח סבי. בג"כ בתר דאמר משה כל הכי מחין ואדכר שמה קדישא כדקא יאוס. אמר ודאי דליק וישר סוה. מלה בתקויה. אכל שחה לו לא בניו מוסם. מחי עממא הכי. מוסס דלינון דור עקש ופתלתל. א"ר יסודס לא לאסתלקא ברכאן מעלמא: (י) רבי אלעזר אמר מחי פנימותא. דשחאלא לא אסתליל בימינא. דילך רע לא אסתליל בילד סוב. בנין חייביסו דבני נשא. ופנימו (ג)

מראה מקומות (א) חיי קבל: (ב) דף ולי: (ג) יפתי (ד) סס (ה) תליס ק"ד ו' ואלח כ: אין

דן הוזהר

[כס] פ"י שהסמיתות חסד נכיה תמארת הנקראין אבות אין מניע להן שפע מן הנזהר שהוא ביניה. ובתקבור זה חסד שפע למסת להבנים:

לא עבדי אלה לון מחס. הסיך שחה לון לא עבדי
 מוחס. כביכול עבדי ואלו עבדי. עבדי. ללא יתמשך
 עליהם ברכאן דלעילא. כדילא ועלר את השמים ואלו
 יסה מסר. ואלו עבדי. דהא שמיח כסלי לין
 לגרמייהו ברכאן מאי דאלספריך. ואלו כסלי לאחשכא
 למחסא. ודאי מוחס דלוינו חייבין איכו: מו שחה
 לו כוא"ו. ללא אחלילי שחאלא בימינא בנגן דלתמשכי
 ברכאן [מלעילא] [לתתא] [מן] לא באל"ף. דהא לא
 כסלי לאחשכא לתתא. מאן גרים דא. בנגין דחייבין
 מפרישין ילר רע מילר טוב [מד] ומתדבקין בינר
 רע:

א) ה-ה'רה' תנמלו ואת עם נבל ולא חכם. אמר רבי
 הלה' תנמלו ואת. מפני שאתם דור עקש
 ופתלתל אתם הייתם גורמים שתגלה זאת בנלות. הלה'
 תנמלו ואת. הוה הוא הנמול על מה שעשה עמכם בכל
 אותן המשפטים של המצרים. בכל אותן האותות שעשה
 לכם. הוה הוא הנמול על מה שעשה לכם עד עתה. הלה'
 מי גרם לכם זה. לפי שאתם עם נבל ולא חכם. לבית
 הסתכל בכל אותן הטובות שעשה לכם עד עתה. הלה'
 תנמלו ואת. זו השכינה. והרי ביארנו הדבר שלמדנו
 ה"א דהבראם קטנה. ה"א דהלה' גדולה. והרי נתבאר
 שלמדנו אמר רבי יהודה ה"א בכל מקום רמז על הקב"ה [מ] [מ]
 וקרי את. ושינוי עולמות על. שנאמר מן העולם ועד
 העולם. והרי למדנו בסוד המקרא בשמן תחית דביעית
 ההין [מ] [מ] למדנו רבי יהודה אומר בכמה מקומות
 התבוננתי שהקב"ה לא הסיר אהבתו מן ישראל. שבכל
 מקום שהם השרה הקב"ה שכינתו ביניהם. שנאמר לא
 מאסתים ולא נעלתים לבלתי להפיר בריתי אתם. אתם
 דוקא ביניהם עמהם. לא סר מהם לעולם:

ה'לוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננך. כ) איך חוקיה
 כמה הם האנשים אטומים. שאין יודעים ואין
 מבינים על מה הם מתקיימים בעולם. שהרי הקב"ה כאשר
 ברא העולם עשה את האדם בצלמו. והתקין אותו
 בתקונו. לבעבור שיעסק בתורה וילך ברכיו. שהרי
 כאשר נברא האדם מעפר המקדש שלמטה נתתן. וארבעה
 צדדי העולם נתחברו במקום ההוא שנקרא בית המקדש [מ] [מ]
 ואתן ארבעה צדדי העולם נתחברו בארבעה צדדים שהם
 יסודות עולם התחתון. אש. רוח. מים. עפר. ונתחברו
 ארבעה יסודות האלה בארבעה צדדי העולם. והתקין
 הקב"ה מהם נוף אחד בתקין העליון. וזה הנוף נתחבר
 משני העולמות. מעולם זה התחתון ומהעולם העליון. איך
 שמעון בוא וראה ארבעה הראשונים הם סוד האמונה.
 והם האבות של כל העולמות. וסוד מרכבה עליונה הקדושה.
 ואתן ד' היסודות. אש. רוח. מים. עפר. אלה הם סוד
 עליון. ומהם יוצאים זהב וכסף ונתנתו כבוד. ותחתיהם
 מיני מתכות אחרים הדומים להם. בוא וראה אש. רוח.
 מים. עפר. אלו הם הראשונים והשרשים שלמעלה ושלמטה.
 ותחתונים

א) ה-ה'רה' תנמלו ואת עם נבל ולא חכם. אמר רבי
 הלה' תנמלו ואת. בנגין דחייבין דור עקש
 ופתלתל אחון סויתון דמגלי דגלי וז"ל בנלות. הלה'
 תנמלו ואת. דא סוה נמול דעביר עמכון בכל
 אינון נימוסין דמלריס. בכל אינון אחון דעבד
 לכו. דא סוה נמול דחון דמגלי להאי וז"ל.
 מאן גרם לכו דא. בנגין דחון עס נבל ולא חכם. ולא
 ממחללין בכל אינון עבד לכו עד השחא. הלה'
 תנמלו וז"ל. דא שכינתא. ודא אוקימא מלי דהנין
 ס"א דהבראם ועירא. ס"א דהלס' דברכא. וסא אחמר
 דחיא א"ר יסודה ס"א דכלל אחר קב"ה [מ] [מ]
 וקרי אס. ומרי עמלין ניסוי. דכתיב מן העולם ועד
 העולם. ודא מינין בראו דקרא בשמן כמים רביעית
 ססין [מ] [מ] תניא רבי יסודה אומר בכמה אחרי
 אסתכלנא דקב"ס לא אעדי רמימותא מניסוי דשראל. דככל
 אחר דאינון סוה קב"ס בינייהו. דכתיב לא
 מאסתים ולא נעלתים לבלתי להפיר בריתי אתם. אהס
 דייקא בינייהו עמכון. לא אעדי מניסוי לעמלין:

ה'לוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכננך. כ) איך חוקיה
 כמה אינון בני נשא הפימין. ללא ידעין ולא
 מסתכלין על מאי קיימין בעלמא. דהא קב"ה כד
 ברא עלמא עבד לים לבני דיוקנא דיליה. והתקין ליה
 בפקונו. בנגן דישמדל כאריותא ויפק כאריות. דהא
 כד תכדי ארס מעפרא דמקדשא דלתתא אסתקן. וארבע
 ספרי דעלמא אסתברו דהוא אחר דאקרי צי מקדשא [מ] [מ]
 ואינון ארבע ספרין דעלמא אסתברו בארבע ספרין דאינון
 יסודין דעלמא תתא. אש. רוח. מים. עפר. ואתחברו
 ארבע יסודין אלין בד' ספרי דעלמא. והתקין
 מניסוי קב"ס חד נוסח בתקונו עלאה. והאי נוסח אסתבר
 מסרין עמלין. מעלמא דא תתא ומעלמא דלעילא. א"ר
 שמעון תא חוי ד' קדמאי אינון רוח דמסימנותא.
 ואינון אכסין דכלסו עלמין. ורוח דרתיכא עלאה קדישא.
 ואינון ד' יסודין. אש. רוח. מים. עפר. אלין אינון רוח
 עלאה. ומחלין נפקין זכב וכסף ונחשם וכדיל. ומתים
 אלין מתכאן אסתין דמין לון. תא חוי אש. רוח.
 מים. עפר. אלין אינון קדמאי ושרשין דלעילא ותתא.
 ותתאין

מראה בקיבוט א) ד' לז: ב) ואלה כנ:

זו הודו

[מ] כוננו באילו נכתב שחת לוא"ו. בלומר לתפארת שאין מניע לו ד' שש שלמעלה כיון שאין הנבירות נכללות בחסדים: [מ] כי
 היצחק צריך להיות ביצח"ט. כי מסנו נקח לעבוד. כרתיב ובעבורו בכל לבבכם: [מ] או כינה אמא עלאה. או מלכות אמא
 תתא: [מ] רמז על מלכות: [מ] ד' צדדי העולם חיינו חסד רוח. גבורה צפון. תפארת מזרח. מלכות מערב. והם סוד האמונה שעל
 פיהם הנתנת העולם. ובהם השתלשלות ד' היסודות אר"ע. ושורש הכל הוא ד' אותיות של השם הוי"ה כ"ח:

ותחוננים ועליונים עליהם מתקיימים. ואלו הם ארבעה לארבעה צדדי העולם. ועומדים בארבעה האלה [מה] צפון דרום מזרח מערב אלו הם ארבעה צדדי העולם. (ועומדים בארבעה האלה) אש לצד צפון. רוח לצד מזרח. מים לצד דרום. לפי שדרום הוא חם ויבש. והמים קרים ולחים. עפר לצד מערב. וארבעה היסודות ב' הצדדים נקשרים והכל אחד .. וביא וראה כל ד' צדדים העליונים שאמרנו. אע"פ שמתקשרים בזה בזה. והם הקיום שלמעלה ושלמטה. מ"מ קיום העולם ביותר הוא הרוח. לפי שהכל מתקיים בגללו. והנפש אינה מתקיימת אלא ברוח. שאם נגרע הרוח אפילו רגע אחד. אין הנפש יכולה להתקיים .. וא"ר שמעון מה שאמר רבי חזקיה שבאשר ברא הקב"ה לאדם. מעפר המקדש שלמטה נברא. אבל מעפר המקדש שלמעלה ניתנה בו הגשמה [מ] וכמו שבאשר נברא מעפר שלמטה נתחברו בו ג' צדדים יסודי העולם. כמו כן כאשר נברא מהעפר שלמעלה נתחברו בו ג' צדדים יסודי העולם ונשתלם האדם [ג] והכל סוד עליון הוא. וכל המסתכל בענינים האלה יבין כסוד החכמה העליונה שהיא עיקר הכל :

א) זכור ימות עולם בינו שנות דר ודר. רבי אבא אמר אינו ימות עולם. אלו הם ששת הימים שעשה הקב"ה בהם את העולם. שאמר כי ששת ימים עשה ה' תו'. ששת ימים ולא בששת ימים. וזה נתבאר [א] בינו שנות דר ודר. כלומר אותן ימות עולם יבינו ויכירו כל אלו השנים והימים. וכל דור ודור. עד הדור הזה שאתם קיימים. שאל אביך ויגדך. זה הקב"ה וש"כ הוא אב"ך קנך. ויגדך. והוא יגלה עומק החכמה למה היא כל הכריאה. אלא כאשר איתן ששת הימים יסוד העולם. לא יסוד אותו אלא בעבורך. שתבא אתה ותקיים התורה. שלמדנו כל מה שעשה הקב"ה על תנאי עשה. שבאשר יבאו ישראל אם יקבלו התורה הרי טוב. ואם לא יחזרו לתהו ובהו. ולפיכך אותן ימות העולם יבינו ויכירו הכל :

ב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. א"ר יצחק אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עב"ם. שהרי כל שאר העמים ניתנו לשרים טמונים שימשלו עליהם. אבל ישראל קרושים אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. שלא נתנם הקב"ה לא לכלאק ולא למושל אחר. אלא שהוא היה מיוחד אותם לחלקו. וש"כ כי חלק ה' עמו וגו'. וכתוב כי יעקב בחר לו יהו' [ג] רבי אבא אמר הרי למדנו אותן ענפי העץ איך הם מתאחדים בתוך העץ. וזה נתבאר. שאו פקד הקב"ה לשרים עליונים שימשלו על שאר העמים. ואתם הם כתוב. כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. שלא מסר אותם לשר ולא למלאך ולא לממונה אחר. וזה העם שהקב"ה דקחם לחלקו. ובאיה מקום מצא אותן. ימצאו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון וגו'. שנאמר [ד] תרח אבי אברהם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם וגו'. ומאן הוא מנהיג לישארא בכל דור ודור

ותחאין ועלאין עלייהו קיימין. ואלין אינון ארבע לארבע ספרי עלמא. וקיימין בארבע אלין [מה] לפון דרום מזרח מערב אלין אינון ארבע ספרין דעלמא. (וקיימין בארבע אלין) אש לספר לפון. רוח לספר מזרח. מים לספר דרום. בנין דרום אינו חם ויבש. ומים קרים ולמים. עפר לספר מערב. וארבע אלין בארבע אלין קשרין וכלו חו .. ותח חוי כל ארבע ספרין עלאין דקאמרן. אע"ג דמתקשרן דא בדה. ואינון קיומא דלעילא ותתא. קיומא דעלמא ימיר איבו רוח. בנין דכלא קיימא בניניה. וכפשא לא קיימא אלא ברוחא. דאי גרע רוחא אפילו רגעא חדא. נכפשא לא יכילת לאתקיימא .. וא"ר שמעון סא דלמר רבי חזקיה דכד ברא קב"ה לאדם. מעפרא דמקדשא דלתתא אתברי. מעפרא דמקדשא דלעילא אתהיבי ביה נשמתא [מג] וכמה דכד אתברי מעפרא דלתתא אתחברו ביה תלת ספרי יסודי עלמא. הכי נמי כד אתברי מעפרא דלעילא אתחברו ביה תלת ספרי יסודי עלמא ואתלתיס אדם [ג] וכלא רוח עלאס הוא. ומאן דישגח במלין אלין ישגח ברוחא דתחמתא עלאס דקראת דכלא ביה :

א) זכור ימות עולם בינו שנות דר ודר. רבי אבא אמר מאן ימות עולם. הל"ן אינון שיחא יומין דעבד קב"ה עלמא בזה. דכתיב כי ששת ימים עשה ה' וגו'. ששת ימים ולא בששת ימים. והא חוקימנא [גא] בינו שנות דר ודר. כלומר אינון ימות עולם ידעו וישתמודעו כל אינון ספין ויומין. וכל דרא ודרא. עד דרא דא דאתון קיימין. שאל אביך ויגדך. דא קב"ה. הסי' הלל הוא אביך קנך. ויגדך. והוא יגלה עומק דחכמתא למחי הוא. אלא כד אינון שיחא יומין שכלינו עלמא. לא שכלינו ליה אלא בניך. דתימי אנת ותקיים אורייתא. דתינין כל מחי דעבד קב"ה על תנאי עבד. דכד יימין ישראל חי יקבלון אורייתא יאות. ואי לא דיהדר ליה לתמו ובהו. ובג"כ אינון ימות עולם ידעו וישתמודעו כלא :

ב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. א"ר יצחק זכאס חולקסון דישראל מכל עמין עב"ם. דהא כל שאר עמין אתהיבדו לרברבן ממנן בשלטנותא עלייהו. וישראל קדישין זכאס חולקסון בעלמא דין ובעלמא דאתי. דלא יבד לון קב"ה לא למלאכא ולא לשלישא אחרא. אלא הוא אחיד לון לחוקיה. הסי' חלק ה' עמו וגו'. וכתיב כי יעקב בחר לו יהו' [ג] רבי אבא אמר הא תנינן הנהו ענפי דאילנא היך מתאחדן בגו אילנא. והא חוקימנא. וכיון קב"ה בחר לו לממנן מרדין על שאר עמין. ואתון מחי כתיב .. כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. דלא יבד לכו לרברבא ולא למלאכא ולא לממנא אחרא. והאי עמא דקב"ה נכבד לחוקיה. כאן אתר אשכח ליה. ומלאכו בחרך מדבר ובתהו ילל ישימון וגו'. דכתיב [ד] תרח אבי אברהם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם וגו'. ומאכא דבר לכו לישראל בכל דרא ודרא

מראה מקומות א) דף ל"ח: ב) דף ק"ט: ג) דף ק"ט: ד) דף ק"ט: כ"ד

זין הזהר

[מה] מ"י שד' ל"ס רות ארמ"ע עומדים ומתקיימים מכת הו' צדדים שחם חת"ם: [מג] מ"י מן מלכות: [נ] מ"י ע"י שגודונו עם המלכות חנ' צדדים שהם האבות הנ"ת: [גא] נתבאר שסופם על חשש ספירות מן חסד עד מלכות. כי מלכות היא שבת מלכותא:

ודבר ולא תפטר מניסו. ודבר להו ברחמי. סה"ד
כנשר יעיר קנו וגו'.

6) **כנשר** יעיר קנו על גזולתו ירחק. א"ר יוסי לא
נמצא מי שירחם על בניו כנשר הזה. וע"ז
למדנו כתוב ב' ופני אריה אל הימין ופני שור כהשואל.
נשר איה מקומו. במקומו של יעקב הוא עומד [בג] ושי"ב
ג) דרך הנשר בשמים. במקום שהוא ממש. מה השעם.
לפי שהוא ברחמים על בניו וברזין אצל אחרים. וכך
מנהיג הקב"ה לבניו כנשר זה. ומה כתיב. ה' ברך ויחננו
ואין עמו אל נכר. הוא בלבדו. שנאמר וה' הולך לפניו
וגו'. ואין עמו אל נכר. שלא נהג להם לישראל לא מלאך
ולא מבינה אחר. שהם נקראים אל נכר. וזה הוא שמר
משה ד' אם אין פניך הולכים אל העלנו מזה. ושי"ב ה'
ברך ויחננו. הוא בלבדו. ואין עמו אל נכר. אשרי חלקם
של ישראל שהקב"ה מנהיג עמם כך. עליהם כתוב כי
יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. וכתוב ה' כי לא יטוש
ה' את עמו וגו'. מפני מה לא יטוש ה' את עמו. בעבור
שמו הגדול. לפי שזה בזה נדבק. וע"כ לא יעזוב אותם
הקב"ה. שבכל מקום שהם שרוים הקב"ה עמם. כמו
שנתבאר :

ירכבהו על בתי ארץ וגו'. (1) פתח רבי יהודה ואמר
(2) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי
צפון קרית מלך רב. בוא וראה כאשר ברא הקב"ה
את העולם השליך אבן יקרה מתחת כסא כבודו. ונשקעה
עד התהום. וראש אחד של אבן ההיא ננעץ תוך התהום.
וראש השני למעלה. וזה ראש השני העליון הוא נקודה
אחת העומדת באמצעות העולם [בג] ומשם נתפשט העולם
האמצעי. ואבן ההיא נקראת שתייה. ששמנה שהלך העולם
לכל הצדדים. ועוד שתייה ש"ה. הקב"ה השימה
להיות יסוד העולם ושהיית הכל. ובשלשה אופנים נתפשטה
הארץ מסביב נקודה ההיא: התפשטות הראשונה מסביב
נקודה ההיא כל צורת וזו הארץ מתקיים שם ושם נמצא.
וזה עומד למעלה על כל הארץ אשר מסביב אותה הנקודה:
התפשטות השנייה מסביב אותה התפשטות הראשונה אין
היא צח ורך כהתפשטות הראשונה. אבל היא דקה וצחה
בצורת העפר יותר מכל שאר עפר אחר: התפשטות
השלישית שם השכות ונסות העפר יותר מכל. ומסביב
כל זה עומדים המים של ים אוקינוס הסובב כל העולם.
נמצא שהנקודה ההיא עומדת באמצע. וכל אופני התפשטות
שבעולם מסביב לה: כהתפשטות הראשונה שם הוא בית
המקדש וכל אותו היכלות ועזרות. וכל התקן ההוא
אשר לו. עם כל העיר ירושלים אשר מהחומה ולפנים:
התפשטות השנייה היינו כל ארץ ישראל שנתקדשה בקדושה:
התפשטות השלישית היא כל שאר הארץ מקום מושבם
של שאר העמים. וים אוקינוס הוא סובב הכל. והרי
נתבאר שזה סוד הגנים של העין הסובבים לאותה נקודה
האמצעית של העין. אשר היא כח הראיה של כל העין.
כדמיון זה אותה נקודה האמצעית שאמרט שהיא האור
של

6) **כנשר** יעיר קנו על גזולתו ירחק. א"ר יוסי לא
תשכחנה מאן דתיים על בניו כהאי כנשר. וע"ז
הניין כתיב ב' ופני אריה אל הימין ופני שור כהשואל.
ג) דרך הנשר בשמים. כהוא אחר ממש. מאי עמיה.
בנין דתיים רחמי על בניו ודינא לגבי אחרנין. וכך
קב"ה דבר לבניו כנשר דא. ומאי כתיב. ה' ברך ויחננו
ואין עמו אל נכר. הוא בלבדו. דכתיב וס' הולך לפניו
וגו'. ואין עמו אל נכר. דלא דבר להו לישראל לא מלאכה
ולא ממנה אחר. דאינון הקרין אל נכר. ודא הוא דאמר
משה ד' אם אין פניך הולכים אל העלנו מזה. סה"ד ה'
ברך ויחננו. הוא בלבדו. ואין עמו אל נכר. וזכא מילקין
דישראל דקב"ה דבר עמיהו. הכי. עלייהו כתיב כי
יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. וכתיב ה' כי לא יטוש
ה' את עמו וגו'. מאי עמיהו לא יטוש ה' את עמו. בעבור
שמו הגדול. בנין דתיים כהאי אהדבק. וע"ז לא יטוש לון
קב"ה. דככל אחר דאינון שריין קב"ה עמיהו. כמו
דלוקימנא:

ירכבהו על בתי ארץ וגו'. (1) פתח רבי יהודה ואמר
(2) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי
עלמא קרית מלך רב. תא חזי כד ברא קב"ה
עלמא השדי מד הכנא יקירא ומחמוס כרסי יקרי. ושקע
עד סהומא. ורישא חדא דהסיה אכנא נעין גו סהומי.
ורישא אחרא למילא. והסיה רישא אחרא עלאה איסו מד נקודא
דקימא בלמעיהא דעלמא [בג] ומחמוס התפשט עלמא
לימיה וסחאלא ולכל ספרין. והקיים כהסיה נקודא
אמצעיית. והסיה אכנא אחקייא סתיה. דימיה אכתיב עלמא
לכל ספרין. תו סתיה ש"ה י"ה. קב"ה שוי לה
למחי יסודה דעלמא וסחילו דכלא. יבתיא גוויין התפשטת
ארעא סתריה דהסיה נקודא: התפשטות קדמאה סתריה
דהסיה נקודא כל לחוסא ורעוא דרעוא קיימא תמן יתמן איסו.
והאי קיימא לעילא על כל ארעא סתריה דהסיה נקודא:
התפשטות תיניא סתריה דהסיה התפשטות קדמאה לאו
איסו לחוסא יתמא כהסיה קדמאה. אבל איסו דקין ולא
בלחוסא דעפרא יתיר מכל שחר עפרא אחרא: התפשטות
תלימאה איסו השך וגסו דעפרא יתיר מכלהו. והסתריה
כהאי קיימין מין דייא דלוקיטוס דאסחר כל עלמא.
הסתח דהסיה נקודא קיימא בלמעיהא. וכלהו גוויין דהתפשטות
דעלמא סתריה: התפשטות קדמאה איסו כי
מקדשא וכל אינון היכלין ועזרות. וכל הסיה מקווא
דתייה. וירושלים וכל מתא משיא ולגו:
התפשטות תיניא כל ארעא לישראל דלחקדשה נקודסה:
התפשטות תלימאה איסו כל ארעא אחר כי מיתבא
דשא. עמין. ימא דלוקיטוס דסחרא כלא. ושא
דוקיטוס דייא דא גוויין דתינא דסחרן להסיה נקודא
דלמעיהא דתינא. דאיסו מיוו דכל עינא.
כנווא דא הסיה נקודא אמצעיית דקאמרן דאיסו מיוו
דכלא

בראה מקומות 6) 97 נלחו ב' יתקאל א' ב' תכלי ל' ד' כמות ל"ב (א) שמואל א' י"ב (1) ספר דברים (2) תיבס מ"ח

זיו הזהר

צנן היינו תפארת מדה הרחמים שורש יעקב אבינו: [בג] מקום הייבן השכינה. היינו הארת אור המלכות שורש עולם העשיה כדרך
יש תאיר עמיה

של הכל [נד] שם עומד בית קדש הקדשים וארון וכפרת
 שהם האור של הכל. כמצא שאותה הנקודה היא האור
 של כל העולם. ועו' כתוב יפה גוף כשוש כל הארון
 הר ציון וגו'. יפה הדרת. והו אותה האורה והיטמחה
 של הכל [נה] גוף. זהו גוף העץ שהיה היופי של הכל [נו]
 בוא וראה הדרת העולם ואור העלם לא נראה בעולם.
 עד שנבנה והוקם המשכן והבנינו הארון לתוך הקודש.
 מאותה שעה נתגלה אור של הכל בעולם ונתהקן העולם.
 והלכו עם אותו המשכן ואיתו הארון עד שהגיעו לנקודה
 היא שהיא יפה גוף שסחת הכל. כיון שהגיעו שבה או
 פתח הארון ואמר (א) זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי
 אוייתיה. רבי ייסא אמר מקרא זה כנסת ישראל אמרה
 אהו. בשינה שנבנה המקדש והבנינו הארון למקומו. רבי
 חזקיה אמר מקרא זה הקב"ה אומר על כנסת ישראל
 כאשר ישראל עושים רצונו. שהרי אור יושב הקב"ה על
 במם כבדו ומרחם על העולם. וברכה ושלים וחביבות
 של הכל נמצאת. ואו הוא אומר זאת מנוחתי עדי עד וגו'.

דכלא [נד] תמן קאים בית קדש הקדשים וארון וכפרת
 וליונו היוו דכלא. אשכחא דהכ"ה נקודס חיונ
 דכל עלנא. וע"ד כתיב יפה גוף משוש כל הארון
 הר ציון וגו'. יפה ספירו. דה הכוה חיוו ומדוס
 דכלא [נה] גוף. נוסף דלוללג דליוס ספירו דכלא [נו]
 חא חיו ספירו דעלמא וחיוו דעלמא לא אשכחא בעלמא
 עד דאשכחי ואתקס משכנא ועאל ארונא לנו קודשא.
 מהכ"ה בעתא אשכחא חיוו דכלא בעלמא ואתקין עלמא.
 וזלוי בהכ"ה משכנא ובהכ"ה ארונא עד דמסי להכ"ה
 נקודס. דליוי יפה גוף מדוס דכלא. כיון דמכו למסג כדון
 פתח ארונא ולמר (א) זאת מניחתי עדי עד פה אשב כי
 חיויתיה. רבי ייסא אמר הכ"ה קרא כנסת ישראל אמרה
 ליה. בעתא דאשכחי כי מקדשא ועאל ארונא להמריס. רבי
 חזקיה אמר קב"ה אמר הכ"ה קרא על כנסת ישראל
 כד ישראל עבדון רעותיה. דהא כדון קב"ה יתיב על
 כירסי יקריה וחיים על עלמא. וברכה ושלים וחביבות
 דכלא אשכחא. וכדון אמר זאת מנוחתי עדי עד וגו'.

(ג) רבי אחא ורבי יוסי אמרו. זכאים הם ישראל
 מעמים עכו"ם שבעולם. שהקב"ה בחר בהם קרא שמו
 בים והתפאר בהם. שהרי העולם לא נברא אלא בשביל
 ישראל שיעסקו בתורה. לפי שזה בזה נקשרים. וישראל
 למטה בעולם היה הם הקיום שלו והקיום של כל שאר
 העמים. מתי בוסן שעושים רצון רבונו. בוא וראה
 כאשר ברא הקב"ה לאדם בעולם התקינו כדמיון עליון.
 ונתן לו כח ותוקף באמצע הגוף. כי שם שורה הלב
 שהוא תוקף כל הגוף. ומשם יזון כל הגוף. וזה הלב
 נאחו ונתחוק במקום עליון למעלה. שהוא המוח שבדאש
 השורה למעלה. וזה נקשר אהו. וכדמיון זה התקין הקב"ה
 לעולם ועשה אותו כגוף אחד. והתקין אברי הגוף סביב
 הלב. והלב שורה באמצעות כל הגוף. וכל אהו האברים
 נוונים מן הלב הנקרא שהוא תוקף של הכל. וכלם בו
 תלויים. ולב הוא הקשר ונאחו כמח' לעולם למעלה.
 כוא וראה כאשר חפץ הקב"ה לברוא העולם הסיב לים
 אוקיינוס סביב כל ישוב העולם. וישוב של כל שבעים
 אומות הסיב לכלם סביב [ארץ ישראל]. וארץ ישראל
 [הסיב] לירושלים. וירושלים באמצעות של כל הישוב שורה.
 והיא סובבת להר הבית. ודר הבית סובב לעזרות ישראל.
 ואותן העזרות סובבות ללשכת הגזית אשר שם סנהדרי
 גדולה יושבים. ולמדנו שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי
 בית דוד בלבד. ולשכת הגזית סובבת למזבח. והמזבח
 סובב לבית האולם. והאולם לחיכל. והיכל לבית קדש
 הקדשים. אשר שם שורה השכינה והכפרת והכרובים והארון.
 וכאן הוא הלב של כל הארץ והעולם. ומכאן נוונים כל
 אותן מקומות הישוב שהם אברי דגים. ולב היה ניוון מן
 המוח של הראש. ונאחדים זה בזה. וש"כ מכון לשבתך
 פעלה ה'. כדמיון זה הוא למעלה. וזה הוא בסדר מלך
 העליון. כסוד יקר ונכתר. ים העליון היא לעמה זה.
 ייש ים למעלה מן ים. וים מן ים. בוא וראה נהר דינור
 סובב

(ג) רבי אחא ורבי יוסי אמרי. זכאין אינון ישראל
 מעמין עכו"ם דעלמא. דקב"ה אחרעי בכו ואשכחי
 בכו והתפאר בכו. דהא עלמא לא אברי אלף בנייתון
 דישראל דיסתלון באורייתא. בנין דחד אשכחין. וישראל
 לתתא בכה"ה עלמא אינון קיומא דליה וקיומא דכל פטר
 עמין. איחמי. בזמן דעבדון רעותא דמחריבין. חא חיו
 כד ברא קב"ה בר נש בעלמא אשקין ליה כניינא עלאה.
 ויהב ליה חיליה ותוקפיה באמצעותא דנושא. דתמן בריא לבא
 דהוא תוקפא דכל נושא. ומתמן אהון כל נושא. והכי לבא
 אהוי ואשקף בזהר עלאה דלעילא. דליוס מוחא דרישא
 דארי לעילא. וזה אשקף ברא. יבנונא דא אשקין קב"ה
 עלמא ועבד ליה כחד נושא. ואתקין שייסי דנושא כחריסין
 דלגא. ולבא אהוי באמצעותא דכל נושא. וכל אינון שייסין
 אהונו מהכ"ה לבא דהוא תוקפא דכלא. וכלכו ביה
 תליון. והכ"ה לבא אשקף יתאחד במהיה עלאה דשריא לעילא.
 חא חיו כד בעא קב"ה למחרי עלמא אשכח לימא
 דאוקיינוס סחור כל ישובא דעלמא. וישובא דכל שבטין
 חומין כלכו אשכח דלעילא דלעילא. וארעא דיברא
 אשכח לירושלים. וירושלים באמצעותא דכל ישיבה שריא.
 והיא אשכחא להר הבית. וסר הבית אשכח לעזרות דישראל.
 וינון עזרים סחין ללשכת הגזית. דתמן סנהדרי
 גדולה יתבין. ותנין ליה ישיבה בעזרה אלף מלכי
 בית דוד בלמודיכו. ולשכת הגזית אשכח למזבח. והמזבח
 אשכח לבית האולם. והאולם לחיכל. והיכל לבית קדש
 הקדשים. דתמן סניכס שריא וכפרת וכרובים וארון.
 והכ"ה היא לבא דכל ארעא ועלמא. ומהכ"ה אהונו כל
 אינון אהוי ישובא דליונון שייסי דנושא. ולבא דא אהון
 מןיהא דרישא. ואשחיד דא ברא. סה"ד מכון לשבתך
 פעלה ה'. כנונא דא לעילא. ואיכו ברא דמלכא
 עלאה. בראו יקורא סתימאס. ימא עלאה לקבל דא.
 יתום ימא לעילא מן ימא. וימא מן ימא. חא חיו נהר דינור
 אשכח

מראה נקומות 66 תלים קב"ה (ג) כהן סוף.

לשון חזרה

[נד] חיוו דכלא חיונו הארת המלכות: [נה] זה ההפאה שהוא סרכו כל ה' ספירות והוא שסחה של הכל כי עץ חיים הוא: [נו] גוף שכו זה היסוד. ככתוב ויהי יוסף יפה תואר. המארת יסוד שניתה כשוש כל הארון. פ"י משוש המלכות. שפירו רעלמא. חיונו המארת יסוד. חיוו דרישא. ה. השכינה הארת המלכות.

סובב לכמה מחנות. המקבלים מן ע' צדדים. וחוקקים מן ו' אשות. והם סובבים לאותן מלאכי השירה אשר לפנים סתם. והם סובבים לארבע מרכבות. והם סובבים לעיר הקדושה היא השוכנת עליהם. ולמנו כי שם עזרת לפנים מעזרת. ואין ישיבה בעזרה אשר שם אלא למלכי בית דוד בלבד. ושם נמצאים ויושבים. וסגדרי גדולה נמצאים שם בלשכת הנזית. ובית דין ההוא עליהם המשמש להמקום שמשמש. והדין ניתן משם לקרושי עליונים. עד שמגיע להמקום שנקרא קרש הקדשים שבו הכל. ושם אותו הלב שורה. וזה ניוון מן מוח העליון ונאחזים זה בזה. כדמיון זה הוא למעלה מעלה [מז] והוא בסוד ספך העליון. בסוד קרש ונסתר. עד שמצא שהכל ניוון מן מוח העליון הנסתר מן הכל. וכאשר יעיינו בעינינו האלה יבינו שהכל נקשר זה בזה ואלו באלה:

אסתר לכמה חשרין. מקבלין מן שבעין ספרין. גליפין משבעת לתיקין. ואינון ספרין לחינוך שמישי לבנו מניינו. ואינון ספרין לארבע רמיון. ואינון ספרין לכהיא קרש קדושה דרביעט עלייו. ותאלה תמן עזרות לבו מעזרות. ולית ישיבה בעזרה תמן אלא למלכיון דביט דוד בלחודיו. ותמן משכתי ויטבי. וסגדרי גדולה משכתי תמן בלשכת הנזית. וההוא בי דינא עלייו דהשם לאתר דהשם. ודינא אחיבי תמן לקדישין עליונים. עד דמטא לאתר דלקרי קדם הקדיש דביט כלא. ותמן הוא לבא שריא. ודא תמן מן מוחא דלעילא ותאחזיד דא ברא. כנוונא דא לעילא לעילא [מז] ויאיו ברא דמלכה עלאה. ברא יקרא סתיוה. עד דאסתכא דכלא תמן ממוחה עלאה סתיוה דכלא. וכד יסתכלין מלי כלא תמקשר דא ברא ידא ברא :

א) צור ילך תשי גור. א"ר חייא מי הוא צור. כמי"כ הצור תמים פעלו. ואלמלי ירעו הרשעים שזאת הצור מונעת לעורר עליהם ולהעניש להם [נת] היו נמנעים מלחטוא לפניה. אלא רפה היא בעיניהם. כיון שאין מעינים בה ואין מבינים בדרכהיהם. ולכך צור ילך תשי. רבי אבא אמר יש צור ויש צור. מצד צור העליון וצא צור אחרי. ואיזהו צור העליון. צור כל הצורים [נת] וצא הוא. זו שהולידה את ישראל. שנאמר צור ילך תשי. שהרי מצד צור העליון שלמעלה יצאה צור אחר. מצד האם יצאה הנבונה [נת] ויתכן זה כמו שאמר רבי אלעזר. כתוב ז) מי יחלה צור גבורות ה'. מהו גבורות ה'. להכליל האם העליונה מהכל [סא] שאע"פ שאין היא דין. נמצאים ממנה דינים. שהרי מצדה גבורה נמצאת. ולפיכך נקראת צור עליונה. ותעבת אל מחוללך. זו הארת האב [סז] ומה היא. זה הנגד העליון שהוא הארת האב — :

א) צור ילך תשי גור. א"ר חייא מאן לור. כמ"ה ה"ל תמים פעלו. ואלמלי ירעו חייבי דהאי לור זמינא לאתפטר לקבליה וללקחא לון [נת] ימנעון מלמיטב קמיא. אלא חלשא איבי בעיניו. קואיל ולא מסתכלי בה ולא מסתכלי ברחייהו. וע"ד לור ילך תשי. רבי אבא אמר איט לור וליא לור. מספרא ללור עלאה נפק לור אהרא. ומהו לור עלאה. לור דכל לורים [נת] ומהו איבי. הויא דלולידא לישראל. דכתיב לור ילך תשי. דהא מספרא ללור עלאה דלעילא נפקא לור אהרא. מספרא דלמא נפקא בצורה [סז] ואלא דא כסא דל"ר אלעזר. כתיב ז) מי יחלה גבורות ה'. מהו גבורות ה'. להכליל אהא עלאה דכלא [סא] דלע"ג ללוא לורי דינא. דינין מספרה אסתכחו. דהא מספרה גבורה אסתכחא. ובניני כך לור עלאה לקרי. ותכח אל מחוללך. דא כסיו דלע"ג [סכ] מהו ניסו. חסד עלאה דאיבי כסיו דלע"ג — :

ב) וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. א"ר חייא בוא וראה אדם העושה מצוה. זאת המצוה עולה ועומדת לפני הקב"ה ואומרת אני מפלוגי שעשאני. והקב"ה מושיבה לפניו להשגיח בה כל יום להטיב לו בעבודה. ואם עובר איש על דברי התורה. עבודה זו עולה לפניו ואומרת אני מפלוגי שעשאני. והקב"ה נותן לה מקום ועומדת שם להשגיח בה להענישו. וישיב וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. ראה מה שעומד לפניו. ואם חוזר בתשובה מה כתוב ד) גם ה' העביר הטאתך לא תמות. שהעביר עבירה היא מפלוגי. כדי שלא יסתכל בה. למיין ישיב לו :

ב) וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. א"ר חייא תא חזי בר נש דעביד מצוה. הוי מצוה סלקא וקיימא קמי קב"ה ואמר אהא מפלוגי דעבד לי. יקב"ה עני לה קמיא להשגחא בה כל יום לאושבא לי בעיני. עבר על פתגמי אורייתא. ומה עבירא סלקא קמיא ויארם אהא מפלוגי דעבד לי. וקב"ה מני לם וקיימא תמן להשגחא בה לשאלא לי. ה"ס"ד וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. הויא דקיימא קמיא. ילי תב בתשובה מהו כתיב ד) גם ה' העביר הטאתך לא תמות. דלעבר הויא חובא מקמיא. בנין דלא יסתכל ביה. לאושבא לי :

כ) כי אש קדשה בחי ומיקד עד שאל תחית. ה) פתח רבי שמעון ואמר כתוב ז) את ה' אליהך תירא אותו תעבד. וכתוב ז) ויראת מאלהיך. מקרא זה כך היה לו לומר ויראת את אלהיך. לפי שהרי כתוב את ה' אליהך תירא. מהו מאלהיך. אלא סוד הוא. מאלהיך ודאי. מהמקום ההוא המוקבר והמוכב להטות שבפנים. וזה הוא מאלהיך. וירא זה לירא אותו שהרי שם שורה הדין. ואותו הדין

כ) כי אש קדשה בחי ומיקד עד שאל תחית. ה) פתח רבי שמעון ואמר כתיב ז) את ה' אליהך תירא אותו תעבד. וכתיב ז) ויראת מאלהיך. הוי קרא איה למימר הכי ויראת את אלהיך. בנין דהא כתיב את ה' אליהך תירא. מהו מאלהיך. אלא רוא איבו. מאלהיך ודאי. מההוא אתר דאתקבר וסתרא למוחה הלן. ודא איבו מאלהיך. דחילו דא למדחל ליא דהא תמן שריא דינא. ואיבו דינא

מראה מקומות א) כשני סד. ב) מליס ק"ו א) קדוים סז ד) סתיוה כ"י י"ב ה) ויקח כטו ו) דכיים י"ז ז) ויקח י"ט

זו הוהר

א) ים התחוקן מלכות. ים העליון בינה [מז] זו מלכות מרת. הדין הנקראת בשם אלהים [נת] צור העליון זו בינה אהא עלאה [ז] זו מלכות. ואלו זו בינה. ואלו זה הארת על האצילות :

הרין תוא שנתלשל מתוך הרין העליון למקום הזה (*) שלשה גונים של אש יש כאן. אש הראשון הוא אש המקבל את האש בשמחה. ושמיים זה כזה באהבה. אש השני הוא האש שכתוב בו (א) ונגה לאש. שנייה אש נגה. וזה הוא האש שעימד תוך אש הפנימי בשמחה כמו שנתבאר. אש השלישי הוא האש שמתחנן הסובב לגנה הרוא. וכאש הזה מתחלת יראת הרין להכות הרשעים. ואע"פ שלמדנו שחברעה גונים של אש הם ישותן הארבעה אחר הם. אמנם כאן באש ההוא שאמרנו מתחלת יראת הרין. וע"כ כתוב ויראת סאלהיך. מאותו העוש שלו. וביראה היא צריך לשים מחשבתו ביראה ואהבה כאחד. לירא בצד זה ולאהוב בצד זה באותן הגונים שאמרנו. ואתה היראה היא יראת העונש. כי מי שעובר על מצות התורה נענש מצד ההוא. שכאשר מתחיל צד ההוא להכות אינו שוכך עד שמכלה אותו עצולם הזה ומעולם הבא. ולפיכך נצרך לירא מאותו האש שיראה שורה בו. וממנו נתפשט אש לחוץ של אלהים אחרים. וע"כ כתוב (ג) לא תיראו את אלהי האסורים. שאסור לירא ממנו. ואתו אש היראה שאמרנו הוא קודש ונשתהף בקדושה. וזה הוא הסובב לגנה ההוא שאמרנו. ואתו אש האחר שמתחבר באש הזה לפעמים. ולפעמים מרוקן ממנו ואינו מתחבר עמו. וכאשר נורמים האנשים שמתחבר באש הזה. או הוא אש של חשך. שמחשיך ומכסה האור של אותן האחרים. ויסתכן ואש מתלקחת. ולא שעומדת כך תמיד. וזה נתבאר. אח"כ מרת האהבה כמו שביארו שאהבה שורה לאחר היראה. וסוד הדבר כיון ששורה יראה על ראש האדם נתעורר אח"כ אהבה שזוהי בחינת יסיון. כי מי שעובר מתוך אהבה נרקם במקום עליון למעלה. ונדבק בהקדושה של עולם הבא. לפי שהוא עולה להעשר ולהרבה בצד היסיון. ואפשר תאמר שהעבודה שהיא מצד היראה אין היא עבירה. לא כן עבודה יקרה היא. אבל אינו עולה להרבה למעלה. וכאשר עובר מאהבה עולה ונתעטר למעלה ונדבק בעולם הבא. וזה היא האדם המזומן לעולם הבא. אשרי המקו. שהוא שולט על מקום היראה. שהרי אין מי שישיטו על סדרנת היראה אלא האהבה שהיא סוד בחינת היסיון:

(ג) לו חכמו ישכילו זאת. א"ר יוסי כל אלו המקראות כן הוכחת הם שהוכיח נטיה לישראל. מלבד שם הקדוש ההוא שנתעלה בהתחלת כרייתו. א"ר אבא ואפ"ל מה שהוכיח לישראל בכלל שם הקדוש הוא שאין דבר בהיריה יוצא מכלל השם הקדוש. שהתורה כלה שמתוה של הקב"ה היא. ואלו המקראות ידועים הם. אבל לפי ששמו של הקב"ה נרשם בפרשה זו. נצרכתי [להודיע שהיא] עד כאן. וכאן מה כתוב לו חכמו ישכילו זאת. וז"ל ודאי [סג] והרי בכמה מקומות נתבאר זה. שאם ישראל ידעו זאת. איך זאת היא אוחות כריניה להפרע מן הרשעים. ויבנו לאריותם ויהיו נזורים מלחמו לנגדה. כמו שכתוב (ד) וארץ מתקוממה לו. ד"א לו חכמו ישכילו זאת

סרא מקומות 6 יתקבל א"י (ב) שמיים (ג) 97 דלת: (ד) אב"כ ז"א

זו הוהר

דיא דאשתיב מתו דינא דלעילא להאי אחר (*) חתה גוויי אשא סכא. אשא קדמאה איכו אשא דקביל אשא כדמו. וחדלון דא ברא כדמו. אשא מנינא איכו אשא דכתיב ביה (א) ונגה לאש. דאחזי ביה נגה. ודא איכו אשא דקיימא גו אשא פנימאה כדמו כמה דאחזר. אשא תלמיאה איכו אשא (דלבר) דאחזר להסוה נגה. ובהאי אשא שארי דחילו דינא דאלקאס חייביא. ואע"ג דמנין דארבעה גוויי אשא נינאו ואינין ארבע דליונין חד. אבל הכא בההוא אשא דקליון שארי דחילו דינא. וע"ד כתיב ויראת מאלהיך. מההוא עונא דליה. ובהייה יראה בעי גוויי רעמייה כדחילו רעמייה דמיה. למדלל בהאי סגרא ולמרחס בהאי סגרא בליונין גוויי דקלמין. ובההוא דחילו להוי למדלל מעונא. דמין דעבר על סקויה אריותיה אשגנס מההוא סגרא. דכד שארי סהוא סגרא לאלקאס לה סכך עד דגלי ליה מהאי עלמא ומעלמא דחמי. ובג"כ בעי למדלל ויהאי אשא דחילו שריא ביה. ימיה אשגנס אשא לבר דההלן אחר. וע"ד כתיב (ג) לא תיראו את אלהי האסורים. דאסיר למדלל מייה. והאי אשא דחילו דקלמין איכו קודש ואשתיב בקדושה. והאי איכו דאחזר להסוה נגה דקלמין. ויהוא אשא אחרת לבר איכו דאחזר בהאי לזמין. ולזמין אשגנר מינא ולא אחזר כסדיה. וכד נריס דאחזר בהאי. כדון סוה אשא דהסוך. ואחשיך וכסי כהיו דליון אמרנין. וסיוניך ואש מתלקחת. ולא דקיימא מדיר. והא אחרת לבר אהבה כמה דאוקומה בההבס שריא לבר יראה. ורוא דמלה כיון דארי יראה על רישיה דכ"כ אשגנר לבר אהבה ירכיב מינא. דמאן דפלה מנו אהבה באתר באתר עלאה לעילא. ואחזר בקדישה דעלמא דחמי. בנין דהא סליק לאשגנרע ילאחזר בקדישה בסגרא ימיה. ולי ימיה דפולחנא דאיש אשגנר יראה לאי יחיה עילאה. עילאה יקורה איכו. אבל לא סליק לאחזר בקדישה לעילא. יכד פלה מההבס סליק ואשגנר לעילא. והחזר בעלמא דחמי. ודא איכו בר כס דאזמין לעלמא דחמי. וזאה חילוקיה. דהא סליק על אחר יראה. דהא לית מאן דגליט על דגנא יראה אלא אהבה רוא דימיה:

(ג) לו חכמו ישכילו זאת. א"ר יוסי כל אלו המקראות כן הוכחת הם שהוכיח נטיה לישראל. מלבד שם הקדוש ההוא שנתעלה בהתחלת כרייתו. א"ר אבא ואפ"ל מה שהוכיח לישראל בכלל שם הקדוש הוא שאין דבר בהיריה יוצא מכלל השם הקדוש. שהתורה כלה שמתוה של הקב"ה היא. ואלו המקראות ידועים הם. אבל לפי ששמו של הקב"ה נרשם בפרשה זו. נצרכתי [להודיע שהיא] עד כאן. וכאן מה כתוב לו חכמו ישכילו זאת. וז"ל ודאי [סג] והרי בכמה מקומות נתבאר זה. שאם ישראל ידעו זאת. איך זאת היא אוחות כריניה להפרע מן הרשעים. ויבנו לאריותם ויהיו נזורים מלחמו לנגדה. כמו שכתוב (ד) וארץ מתקוממה לו. ד"א לו חכמו ישכילו זאת

סרא מקומות 6 יתקבל א"י (ב) שמיים (ג) 97 דלת: (ד) אב"כ ז"א

זו הוהר

(*) לפי זה יחדש מאלוהי בלומר מהאש שנתלשל ונתפשט עד לבנה מן אש הכבודה והרין של סרת המלכות: (סג) זו השכינה הפנימיה שעליה כתוב סאת ה' היתה זאת:

זאת. שהיא מקישרת בהם בישראל. כאשר שומרים מצות התורה ויושבים עמה בשלום. ויבנו שעורת זאת היא עמהם להפרע משנאייהם. וישראל שהם המעט בין העמים יבנו אותה ירדוף אחר אלף ושנים יניסו רבבה [משונאייהם העמים עכו"ם]. ומי נרם להם כך. זאת היא ששירתה ביניהם בשלום כאשר מקיימים מצות התורה. ולעולם לא תסיר מהם מלעשות להם נקמת שונאייהם:

אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם. מפני מה כי צורם מכרם. מפני שצור ילדך תשי. שהתקונים אינם שרדים כראוי מקימותם. רכי יהודה אמר לא כי צורם מכרם. זה אברהם. כמו שיאירנו שאמר אברהם יתחייבו ישראל להיות בנלות. ולא יכנסו לניהנם. כי שתי אלה נלות וניהנם לא יכבדו ישראל. והקב"ה הסכים על ידו. שכל זמן שתחייבו ישראל יפלו בנלות וישתעברו בהם שונאייהם. ולפיכך צורם מכרם ודאי. וה' הסגירם. שהסכים על ידו: למרנו שא"ר יהודה מפני מה הוכיח להם משה בשירה זו כך [סד] מפני שהם נעתידים ליכנס לארץ ולהשרות ביניהם השכינה. ולפיכך הוכיח להם בשביל [זאת] ההוא. א"ר יצחק בשני מקומות בא הקב"ה להוכיח להם לישראל. ואומות העולם שמחים. אחד. שכתוב (ו) וריב לה' עם יהודה ולפקד על יעקב כדרכיו וגו'. שומעים אומות העולם ושמחים. שאומרים עבשו יכלו מן העולם. כאשר רואה הקב"ה שהם שמחים מה כתיב אח"כ. בבטן עקב את אחיו וגו'. כאשר שומעים כך אומרים האות היא תשובה וזאת היא תוכחה. משל לאשה שהיה לה ריב עם בנה. הלכה להקביל עליו לפני השופט. ראתה שהשופט דן דיני נפשות. מהם להלקות. להתלות. להשרף. אמרה וי מה אני עושה מן בני. כאשר סיים השופט את הדין אמר לאשה ההיא. אמור מה עשה לך בנך. אמרה תוחל אני לו [סג]:

ג) אשר חלב וזכיתו יאכלו ישחיו יין נסיכם. א"ר יצחק וזכאים הם ישראל שהם קדושים. והקב"ה רוצה לקדשם. בוא וראה ישראל קדושים כל חי עולם שנוחלים הכל תולה באותו עולם הבא [כ] לפי שהוא חיים של הכל למעלה ולמטה. והוא המקום שיון המשומר נמצא. ומשם יוצא חיים וקדושות לכל. ויין של ישראל בעבור יין ישראל אחר הוא [כ] וזה בזה תולה שדרי ישראל שלמעלה ממנו נופל חיים. ולפיכך נקרא עין חיים. עין מהמקום ההוא שנקרא חיים. ומשם יוצא החיים. וע"כ מברכים לו להקב"ה ביון. ויין של ישראל למטה כדמיון הזה. עובד עבדים שהוא ממוא וכל מי שיקרב אצלו נממא. כשהוא יקרב [וינע] ביון של ישראל הרי נממא ונאסר. כל שכן זה היין שהוא עשאו. ולא זה בלבד אלא כל מה שישראל עושים למטה. הכל הוא בעין דוגמא שלמעלה. כל שכן יין שעמיד במקום עליון בעין יין המשומר. לפיכך ישחיו ישראל יין של ידו וינעשה כראוי בקדושה. כדמיון הישראל שלמעלה ששחה ונשררש ונתברך ביון דעליון הקדוש ההוא. ואל יתה ישראל יין שנעשה בטומאה מצד של טומאה. שהרי בו שורה

זאת. להיות מחקרה צדו בישראל. כד נכרין פקודי אורייתא ויתבין עמה בשלם. וינדעון דסייעתא דהאי זא"ת עמיהן לתפרעה משנאייהו. וישראל דלינון ועירין זיני עממיה וינדעון. איכה ירדף אחר אלף ושנים יניסו רבבה [משנאייהו עכו"ם]. ומאל גרם ליה הכי. האי זא"ת דהיי"ת צדו בשלם כד עבדון פקודי אורייתא. ולעלמין לא תתעדי מנייהו מלמעבד ליהו נוקמין בשנאייהו:

אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם. מפני מה כי צורם מכרם. מפני שצור ילדך תשי. שהתקונים אינם שרדים כראוי מקימותם. רכי יהודה אמר לא כי צורם מכרם. זה אברהם. כמו שיאירנו שאמר אברהם יתחייבו ישראל להיות בנלות. ולא יכנסו לניהנם. כי שתי אלה נלות וניהנם לא יכבדו ישראל. והקב"ה הסכים על ידו. שכל זמן שתחייבו ישראל יפלו בנלות וישתעברו בהם שונאייהם. ולפיכך צורם מכרם ודאי. וה' הסגירם. שהסכים על ידו: למרנו שא"ר יהודה מפני מה הוכיח להם משה בשירה זו כך [סד] מפני שהם נעתידים ליכנס לארץ ולהשרות ביניהם השכינה. ולפיכך הוכיח להם בשביל [זאת] ההוא. א"ר יצחק בשני מקומות בא הקב"ה להוכיח להם לישראל. ואומות העולם שמחים. אחד. שכתוב (ו) וריב לה' עם יהודה ולפקד על יעקב כדרכיו וגו'. שומעים אומות העולם ושמחים. שאומרים עבשו יכלו מן העולם. כאשר רואה הקב"ה שהם שמחים מה כתיב אח"כ. בבטן עקב את אחיו וגו'. כאשר שומעים כך אומרים האות היא תשובה וזאת היא תוכחה. משל לאשה שהיה לה ריב עם בנה. הלכה להקביל עליו לפני השופט. ראתה שהשופט דן דיני נפשות. מהם להלקות. להתלות. להשרף. אמרה וי מה אני עושה מן בני. כאשר סיים השופט את הדין אמר לאשה ההיא. אמור מה עשה לך בנך. אמרה תוחל אני לו [סג]:

ג) אשר חלב וזכיתו יאכלו ישחיו יין נסיכם. א"ר יצחק וזכאים הם ישראל שהם קדושים. והקב"ה רוצה לקדשם. בוא וראה ישראל קדושים כל חי עולם שנוחלים הכל תולה באותו עולם הבא [כ] לפי שהוא חיים של הכל למעלה ולמטה. והוא המקום שיון המשומר נמצא. ומשם יוצא חיים וקדושות לכל. ויין של ישראל בעבור יין ישראל אחר הוא [כ] וזה בזה תולה שדרי ישראל שלמעלה ממנו נופל חיים. ולפיכך נקרא עין חיים. עין מהמקום ההוא שנקרא חיים. ומשם יוצא החיים. וע"כ מברכים לו להקב"ה ביון. ויין של ישראל למטה כדמיון הזה. עובד עבדים שהוא ממוא וכל מי שיקרב אצלו נממא. כשהוא יקרב [וינע] ביון של ישראל הרי נממא ונאסר. כל שכן זה היין שהוא עשאו. ולא זה בלבד אלא כל מה שישראל עושים למטה. הכל הוא בעין דוגמא שלמעלה. כל שכן יין שעמיד במקום עליון בעין יין המשומר. לפיכך ישחיו ישראל יין של ידו וינעשה כראוי בקדושה. כדמיון הישראל שלמעלה ששחה ונשררש ונתברך ביון דעליון הקדוש ההוא. ואל יתה ישראל יין שנעשה בטומאה מצד של טומאה. שהרי בו שורה

מראה מקומות (ו) טוע י"ב (ג) מניי פ.

זו הזהר

[סג] פ"י שהזכיתם ביותר בדבר כבוד השכינה תואת: [סד] משל זה מכוון יותר כדכ"ר אמור פרשה כ"ו: [סו] בעולם הבינה שנקרא יין המשומר: [סז] זה התפארת שנקרא ישראל דלעילא שיונק החיים בן הבינה:

שגרה רוח של סימאה. ומי ששונה אותו נטמא רוחו ונטמא גופו. ואין הוא מצד של ישראל. ואין לו חלק בעולם הבא. שהרי אותו עולם הוא המושמר הוא. וע"כ ישראל קדושים צריכים להשמר בזה ביותר. לפי שהיו מקושר בהמקום של עולם הבא. ולפיכך בין נתכרך הקב"ה יותר מהכל. לפי שהוא משמח לצד של בחינת שמאל [סח] ומתוך השמחה שלו נכלל בימין. וכאשר נעשה הכל ימין או שם הקדוש בשמחה [עז] וברכות נמצאות בכל העולמות. ובעשיה שלמטה נתעורר עשיה למעלה. ילכך סגונים יין לברכה כנגד היין שלמעלה. ולפי שהוא נישמר למעלה צריך לשמרו למטה. וכך שמירתו הוספת ירושה היא לישראל. ומי שפגמו למטה ע"י צד הכוונה נטמא הוא בעולם הזה [עז] ואין לו חלק בעולם הבא. שהוא המקום שיון המושמר ההוא שורה. הוא לא שמר אותו לכן הוא לא יהיה נשמר לעולם הבא. הוא טמא אותו לכן יטמאו לו בעולם ההוא. ולא יהיה לו חלק בין ההוא של עולם הבא. וכאים הם ישראל שמקדשים עצמם בקדושה עליונה. ושוטרים מה שנצרך להשמר. ומקדשים למלך בשמירה עליונה הזו. וכאים הם בעולם הזה ובעולם הבא:

שריא רוחם דמסאבותא. ומאן דשמי ליה אסתאב רמיא ואסתאב איסו. ולאו הוא מסקרא דאשאל. ולית ליה חולקא בעלמא דלתי. דהא סהוא עלמא דלתי יין דמנשרא איסו. וע"ד ישראל קדושו בעיין לנשרא דא על כלא. בגין דאתקשר באתר דעלמא דלתי. ובג"כ ביין לנשרא קב"ה יתיר מכלא. בגין דלתיסו מדי לנשרא דמחלל [סח] ומנו דתווא דליתא חמכליל בימינא. וכד אשתביד כלא ימינא כיון שמה קדישא בחידו [סח] ובכחאן מסתכחין בכלהו עלמין. ובעינדל דלמחא יתער עובדה דלעילא. וע"ד חומי יין לקביל יין. ובגין דלתיסו מנשרא לעילא בעי לנשרא ליה לתחא. וכל נסיוו דליתא קדושה ליה לישראל. ומאן דפגיס ליה לתחא בסקרא דמסאבותא יסתאב איסו כהאי עלמא [עז] ולית ליה חולקא בעלמא דלתי. אתר דהסווא יין דמנשרא שריא. הוא לא נכיר ליה לא יתקשר סווא לעלמא דלתי. סווא סאיב ליה יסאבין ליה כהסווא עלמא. ולא יתא ליה חולקא כהסווא יין דעלמא דלתי. זכאין אינון ישראל דמקדשו נפשיסו. בקדושה עלאה. ונשרי מאי דלנשריך לנשרא. ומקדשו למכלא כנשריו עלאה דא. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דלתי:

ראון עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי. (א) פתח רב ייבא הזקן ואמר. כתוב (ב) כי לא תחפץ זבח זיתים עולה לא תרצה. וזכו אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. הטיבה וגו'. כי לא תחפץ זבח. וכי אין הקב"ה רוצה שיקריבו לפניו קרבן. והרי הוא התקין להרשעים קרבן ויתכפר להם חטאותם. אלא דוד לפני שם אלהים אמר. והקרבן לא נקרב לשם האלהים אלא לשם הוי"ה. שהרי אל הדיון הקשה ומדת הדיון אין מקריבים קרבן. שנאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. לה' ולא לשם האלהים. וכי הקריב קרבן מנחה לה'. ובח תודה לה'. ובח שלמים לה'. ולפיכך כיון שדוד המלך אל אלהים אמר. נצרך לכתוב כי לא תחפץ זבח וגו'. שהרי לשם הזה אין מקריבים אלא רוח נשברה. שכתוב וזכו אלהים רוח נשברה. קרבן של אלהים הוא עצבון ושכירת הלב. ולפיכך מי שחלם לו הלום רע צריך להיות עצב. להראות שהרי כמדת אלהים הוא עומד. וזכה של מדת הדיון עצבון ורוח נשברה הוא. ועצבות הואת מועילת לחלום רע. ואין הדיון שולט עליו. שהרי זבח הראוי למדת הדיון הקריב לפניו. וכתוב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. הטיבה ברצונך את ציון. מהו הטיבה. אלא שעד עתה המכה ההיא של הרצון לא שרתה על בנין בית המקדש. ולכך לא נתיסד. אבל בזמן שרצון העליון יתעורר. ייטיב ויוליק האורות של הבנין ההוא ומלאכה ההיא. שאפילו המלאכה שלמעלה לא יוכלו להסתכל באותו בנין של בית המקדש. ואז בית המקדש עם כל מלאכתו יתסד. תבנה חומות ירושלים. בני אדם כאשר בנו בית המקדש עשו לראשונה חומות העיר. ואח"כ עשו בית המקדש. חומות העיר לראשונה בשביל להגן עליהם. וחקב"ה לא כן אלא בונה בית הבקדש

ראון עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי. (א) פתח רב ייבא סבא ואמר. כתיב (ב) כי לא תחפץ זבח ואתה עולה לא תרצה. וזכו אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. הטיבה וגו'. כי לא תחפץ זבח. וכי לא בעי קב"ה דיקריבון קמיס קרבנא. והא איסו חמקין לגבי חייביה קרבנא דיקריבון ויתקשר להו חייביסו. אלא דוד לקמי שמה דאלהים אמר. וקרבנא לא קריבין לשמא דאלהים אלא לשמא דהוי"ה. דהא לגבי דינא קשיא ומדת סדיון לא מקריבין קרבנא. דכתיב אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. לה' ולא לשמא דאלהים. וכי מקריב קרבן מנחה לה'. וזכה תודה לה'. וזכה שלמים לה'. ובג"כ כיון דדוד מלכא לגבי אלהים אמר. לנשריך לנשרא כי לא תחפץ זבח וגו'. דהא לשמא דא לא מקריבין אלא רוח נשברה. דכתיב וזכו אלהים רוח נשברה. קרבנא דאלהים עיזבו ותבידו לנבא. ובג"כ מאן דהלם חלמא בישא עיזבו אלנשריך. לחמולסא דהא כמדת אלהים קיימא. וזכה דמדת דינא עיזבו ורוח נשברה איסו. והאי עיזבו מסתייה לחלמא בישא. ולא שלמא דינא עניו. דהא זכה דלמחוי למדת דינא אקריב קמיס. וכתיב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. הטיבה בצלוק את ציון. מסו ססיבה. אלא דעד כען סהיא ספכה דרלון לא שריא על בנינא דבי מקדשא. וע"ד לא אשתכלל. אכלא כשעתא דרלון דלעילא יתער. ויטיב ויוליק כסודין דההוא בנין וסהיא עבידתא. דלעילו מלאכין דלעילא לא יכלון לנשתכלל כהסווא בנינא דבי מקדשא. וכדון בי מקדשא וכל עובדו ישתכלל. ספנה חומות ירושלים. בני נשא כד בנו בי מקדשא. עבדו בקדמיחא שורי קרמא ולבשר עבדו בי מקדשא. שורי קרמא בקדמיחא בנין לאננא עלייסו. קב"ה לאו סכי אלא בני בי מקדשא

מראה מקומות 66 מספטים קמ. (ב) תלים י"א

זין הזהר

וסמו וו סדת הנבורה: [סח] שמשע להלכות שפע של רחמים: וסו כי יין נכך סביא לזנות:

א"ר יוסי אותן הנופים שלא זכו ולא הצליחו. הרי הם כלא היו. כמו שהיו עץ יבש בע"לם הוה. כן גם בזמן ההוא. ונוף האהרון שנשתל והצליח והכה שרשיו כראוי הוא יקום. ועליו כתוב (6) והיה כעץ שתול על פנים וגו' והיה עלהו רענן וגו'. ששנה פירות ונמע שרשים והצליח כראוי. ועל נוף הראשון ההוא שלא עשה פירות ולא נמע שרשים כתוב (3) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו'. כי יבא טוב. זה תחיית המתים. שאז יאיר אותו האור שעתיד להאיר לצדיקים. שהיה נגזו לפניו מיום שנברא העולם. שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב. ואז עתיד הקב"ה להחיות המתים. וכתוב (ג) וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה וגו'. ואז יתגבר הטוב וזו אותן שנקרא רע יתבטל. כל העולם כמו שאמרנו. ואז אותן גופים הראשונים יהיו כלא היו. א"ר יצחק עתיד הקב"ה להריק על אותן גופים רוחות אחרים. ואם יהיו וכאם בהם יתקיימו בעולם כראוי. ואם לא. יהיו עפר תחת רגלי הצדיקים. ככתוב (7) ורכיב מישני אדמת עפר יקיצו וגו'. והכל קיים ונעבד לפני הקב"ה. וכלם במספר הם. כמש"כ (8) המוציא במספר צבאם וגו'. בוא וראה הרי אמרו שכל אותן המתים שבארץ ישראל יקומו תחלה. לפי שהקב"ה יעורר עליהם ויאיר אותם. עליהם כתוב יהיו מתוך. אלה הם אשר ביקר ישראל. נבדלתי יקומו. אלה הם שבתוך ארצות אחרות. שלא כתוב בהם תחיה אלא קומה. שהרי רוח החיים אינו שורה אלא בארץ ישראל הקדושה. ולפיכך כתוב בהם יהיו מתוך. ואותן שבארץ ארץ יבראו הנופות שלהם ויעמדו הנופות שלהם כלי רוח. ואח"כ יתגלגלו תחת הארץ עד שיגיעו ארץ ישראל. ושם יקבלו הנשמות. ולא כרשות אחר. כדי שיתקיימו בעולם כראוי. (9) א"ר יוסי עתיד הקב"ה להשלים להם פני ישראל. שהיו נמצאים שלמים בכל. שלא יהיה בהם בעלי טומא כלל. לפי שהיו תקון העולם. באותן כלים ובגדים של האדם שהם תקון הגוף. והו שכתוב (10) ויתוצבו כמו צבאים. בוא וראה כאשר יתעוררו כעשר ויעורים יקומו כלבוס ההוא. ולא יאכרו אחר הוא שנייעורר. ואח"כ הקב"ה יפא אותם והיו נמצאים שלמים לפניו. יא יהיה העולם שלם בכל. ואז (11) ביום ההוא יהיה ה' אחר ושמו אהר:

(12) רבי אלעזר ורבי יוסא היו יושבים לילה אחד יעסקו בתורה. א"ר אלעזר בוא וראה בשעת שהקב"ה עבד להחיות המתים. כל אותן הנשמות שיתעוררו לפניו כלן יקיימו בצורתן וצורתן לפניו. באותן הצורות כמש שהיו בעולם הזה. ויוריד אותן הקב"ה ויקרא להן בשמותן. כמש"כ לכלם בשם יקרא. וכל נשמה תכנס רעקבה. ויעמדו בקיום בעולם כראוי. ואז יהיה העולם כשלמותו. ועל אותו זמן כתוב (13) והרפת עמו יסור וגו'. כמו והרפת עמו יסור. זה יצר הרע שבתוך פני אבותיו ושלם בהם. א"ר יוסא הרי אנו רואים כל זמן שהאיש קיים ברוח הזה אין הוא טמא. יצאה נשמתו ממנו טמא הוא [מה הניעם]. א"ר רואי כן הוא וכך אמרו. שהרי יצר הרע ההוא כאשר נוטל את רוח האדם ממנו אותו. ונשאר הגוף כראוי. ושאר עמים עכ"ל כשהם בחייהם הם טמאים. שהרי מצד הטומאה יש להם נשמות. וכאשר הורק ממנו טומאה הדיא נשאר הגוף בלי טומאה כלל. (14) פעם אחת

א"ר יוסי אינין נוסין דלם זכו ולא הצליחו. הרי אינין כלל היו. כמה דו עץ יבש כהאי על. הכי נמי כההוא זמנא. ונופא בתרה להחטט ולללח ונמע שרשיו כדקא יאות יקום. ועליו כתיב (6) והיה כעץ שתול על פנים וגו' והיה עלהו רענן וגו'. דעבד אינין ונמע שרשין ולללח כדקא יאות. ועל הסוף נוסא קדמא: דלם עבד אינין ולא נמע שרשין כתיב (3) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו'. כי יבא טוב. דא תחיית המתים. ויתחיה הסוף כההוא זמין להנכרה לכו לצדיקים. דהוה נגזו קמים ניומא דאתברי עלמא. דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. וכדון זמין קב"ה לאחיה מתיא. וכתיב (ג) וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה וגו'. וכדון יתגבר טוב בעלמא. והסוף דאתקרי רע יתבטל מעלמא כדאמרן. וכדון אינין נוסין קדמא להו כלל היו. א"ר יצחק זמין קב"ה לארקא עלייהו על כלן נוסין רומין אחרנין. ואז וכאין כהון יקומו בעלמא כדקא יאות. ואז לאו. וקמה חסות רגליהן לצדיקים. דכתיב (7) ורכיב מישני אדמת עפר יקיצו וגו'. וכלל אתקא ואתעמד קמי קב"ה. וכלהו במימא הו. כד"ה (8) המוציא במספר צבאם וגו'. תא הוי תא תאחר כל אינין מתין דבארעא דישראל יקומו בקדמיה. בנין דקב"ה יתער עלייהו ויקום לון. עלייהו כתיב יהיו מתוך. אלנין אינין די בארעא דישראל. נבדלתי יקומו. אלנין אינין דבנו ארעאן אחרנין. דלם כתיב בסו תחיה אלא קומה. דתא רוחא דשמי לא תשרי אלא בארעא קדישא דישראל. ובג"כ כתיב בסו יהיו מתוך. והינין דלבר יתבדו נוסא דלהון ויקומו נוסא בלא רוחא. יתבדו יתגלגלו חסות עפרא עד דיימיון לארעא דישראל. ונפין יקבנו כסמחא. וכל כרסו אחרא. בנין דיתקיימו בעלמא כדקא חזי. (9) א"ר יוסי זמין קב"ה לאשלא לכו לישראל. ולאסמחא שלמין בכלל. דלם יבא כהון מארי דמזמין כלל. בנין דהיון תקוה דעלמא. כהלין מארי ולבשא דבר נש דליון תקוה דנופא. כה"כ (10) ויתוצבו כמו צבאים. תא חזי כד יתעורו מעשרא כמה דעלמי הכי יקיימו. חננין או סימין עללי. חננין (11) וסומין יקומו כההוא ליבא. דלם ייתרון דאתחא סוף דאתער. וכתיב קב"ה יפא לון ויתכחמו שלמין קמים. וכתיב יבא עלמא שלם בכלל. דקין (12) ביום ההוא יהיה ה' אחר ושמו אהר:

(13) רבי אלעזר ורבי יוסא היו יושבים לילה אחד ועסקו באחייתא. א"ר אלעזר תא חזי בשעת דקב"ה זמין לאחיה מתיא. כל אינין כסמחין דיתערין קמים כלכו קיימין דוקיני דוקיני קמים. כההוא דיקקא ממש דהו כהאי עלמא. ונכתיב לון קב"ה ויקרי לון כסמחין. כד"ה נכלס בשם יקרא. וכל כסמחא תיעיל לדיכתיב. ויקומו בקיימא בעלמא כדקא חזי. וכדון יבא עלמא שלם. ועל הסוף זמנא כתיב (14) והרפת עמו יסור וגו'. מתי והרפת עמו יסור. דה יצר הרע דהתוך אנפי דרין ונלס ככו. א"ר יוסא תא חמין כל זמנא דבר נש קמים כרוחא דא לאו אינו מסבא. נקפא כסמחיה מיני אינו מסבא [מה מעמא]. א"ר דלמי הכי סוף ויבא אתמר. דתא סוף יצר הרע כד נעיל רוחא דב"נ סאיב ליה. ואסתמר נוסא מסבא. ושאר עמין עבדים כד אינון כתיבין אינין מסבאן. דתא מסבא מסבא אית לון כתיבין. וכד אהריק מיני סוף מסבאן אסתמר נוסא בלא מסבאן כלל. (15) זמנא דתא

בראה כמקובלות (6) יעמי' י"ג (7) סג (8) מלכ"י (9) ד"ה ד"ה י"ב (10) יעמי' י"ג (11) יעמי' י"ג (12) יעמי' י"ג (13) יעמי' י"ג (14) יעמי' י"ג (15) יעמי' י"ג

חדא אתו רבי אלעזר ורבי יוסי לקמי דרבי שמעון בלפרא. לבתר דאתסקו בדרביהא בלילה. כיון דהמי לון אמר רבי שמעון אלעזר ברי אבה ומבריא אסתמו נרמיכו אלון תלת יומין דלא תסקון לבד. בנין דמלאך המות אסתכה במסא ויפת ליה רשו לבבלא. וכיון דלחסיב ליה רשו לבבלא יכיל לבבלא לכל מאן דלחמי קמיה. ותו דבר נס דלחמי קמיה סליק עליה ולדבר חובי. וכיו דניח מקמי קב"ה. ולא לחמי מתמן עד דאתן יהוה בר נס ולחסיב ליה רשו וקטיל ליה — :

אשיב נקם לצרי ולמשנאי אישלים. (א) רבי אלעזר ירבי יוסי היו יושבים בלילה אחד ועסקו בתורה קודם חצות הלילה. בתוך כך קרא הגבר. ברכו הברכה [ג:] בכה רבי אלעזר ואמר. בוא וראה עד עכשיו הרעים הקב"ה שלש מאות ותשעים רקיעים. בעם בהם ובכה על חורבן בית המקדש. והוריד שתי דמעות לתוך ים הגדול. וזכר לבניו מתוך בכיה. לפי שכל נ' משמרות נתחלק ה' לילה בל"ב שעות הנרשמות בו. אם נתחשפות שעות בלילה אותן שעות הנתחשפות של היום הן. ואין נחשבות ללילה סלבד י"ב שעות שהן של הלילה. ואותן י"ב שעות נתחלקות על נ' משמרות. ושלש מאות חמנות מלאכי קדושים נתמנו על אותן נ' משמרות :

אשיב נקם לצרי ולמשנאי אישלים. (א) רבי אלעזר ירבי יוסי הוו יתבי ליליא חד יומא מתסקי בדרביהא עד לא חתפניו ליליא. אדהכי קרא גברא. בריכו ברכמא [ג:] בכה רבי אלעזר ואמר. תא חוי עד הסתא קב"ה אודענא תלת מאה ומסעין רקיעין. כסס צרו וכסה על חייבין די מקדשא. ואורו רמין דמטין לנו יומא רבא. ולדבר לבטיה מנו בכיה. בנין דלתת סערין אסתלג ליליא בתיכר שמי דהו רמימן ביה. וי אסתסן שמי בליליא ליתן שמי דמסוסן דימא אינון. ולא אסתסו מיליא בר תריסר ליתין דילא. ואינון תריסר אסתלגין לתלת סערין. ותלת משייין דמלאכין קייסין אסתמו בליתן תלת סערין :

משריא קדמא אסתמא בר' שמי קמייא דשיראח בליליא לבחא למחריבין. ומאי קאמרו. לבי הארץ ומלואה וגו'. כי הוא על ימים יסדה וגו'. מי יעלה בזה ה' וגו'. ליקי כפיה ובר לבד וגו'. מאי שמעא דא. בנין דכד ליליא פריס נדפוין על עלמא. כדון כל בני עלמא שמעין שמעא דמורא. ונפקין נשמתיהו לסלקא לעילא. ואינון מלאכין קיימין וקא אמרו מי יעלה בזה ה' ה' ה' דא הר הבית. מקוס קדשו. דא עורמ ישראל כנוונה דלעילא הכי נמי לתתא. בנין דככל רקיעא ורקיעא כמה מתמן וכמה סרכין קיימין מתן. וכד נשמתין נפקין צעאן לסלקא לעילא. ואי לא וכוין אינון דמייין לון לבד. ואלוין ושאסין צעלמא. ונפלגין לון כמה חבילי סטידין ואודעין לון מלין כדיובן. ולומיין מלין דקשט מחאי דלתי לומן קריב. כמה דאוקמיס. ואינון נשמתין דלדיקא אלוין ושאסן לעילא. ונשמתין לון נשמתין וסלקין לון לנו הסווא אתר דאקרי ה' ה' ה' כנוונה דרוח דר' הבית לתתא. דמתמן עללין לנו הסווא אתר דאקרי מקוס קדשו. דמתמן אסתמיין כל נשמתין לקמי מחריבין. כנוונה דא הסווא אתר דלחמין ישראל קמי קב"ה. אתר דאקרי עזרת ישראל. ובשעתא דנשמתין קיימין מתן כדון חדוה למחריבין. לאסתקא צרו אתר דאקרי קדש הקדשים. ומתן רמימן כל עובדיהוין וכוון דלהו :

מחנה הראשון נתמנה בר' שעות הראשונות מתחלת הלילה לשבח לרבונם. ומה אומרים. לה' הארץ ומלואה וגו'. כי הוא על ימים יסדה וגו'. מי יעלה בזה ה' וגו'. נקי כפיים ובר לבב וגו'. מדוע אומרים זה. לפי שבאשר הלילה יפרוש כנפיו על העולם. או כל בני העולם שועמים בעם מיתה. ונשמותיהם מי יצאית לעלות למעלה. ואיך הבלאכים עומדים ואומרים מי יעלה בזה ה' ה' ה' זה הר הבית. מקום קדשו. זו עזרת ישראל. כדמיון שלמעלה כן גם למטה. לפי שבכל רקיע ורקיע כמה סמונים וכמה שרים עומדים שם. ובאשר הנשמות יוצאות מבקשות לעלות למעלה. ואם אינן זכאות הם דוחים אותן לחוץ. והולכות ומשומטות בעולם. ונוטלים אותן כמה קבוצות רחוח שפלים ומודיעים להם דברי כוב. ולפעמים דבר אמת מה שיואב לומן קרוב. כמו שנתבאר. ואותן נשמות הצדיקים הולכות ומשומטות למעלה. ופותחים להם הפתחים ומעלים אותן לתוך מקום ההוא שנקרא הר ה'. שהוא כדמיון סוד הר הבית שלמטה. ומשם נכנסות לתוך מקום ההוא שנקרא מקום קדשו. אשר שם נתראות כל הנשמות לפני רבונם. כדמיון זה הוא המקום ההוא שנתראו ישראל לפני הקב"ה. המקום שנקרא עזרת ישראל. ובשעה שהנשמות עומדות שם או היא שסחת רבונם. שיתתקו בהן המקום שנקרא קדש הקדשים. ושם נרשמים כל מעשיהם והזכות שלהם :

מחנה השני נתמנה בר' שעות האחרות. ואין אומרים שירה אלא שתי שעות עד חצות הלילה שנכנס הקב"ה בגן העדן. ואצו הם אכלי ציון. והם הבוכים על חורבן בית המקדש. ובהתחלת ארבע שעות האמצעיות פותרים ואומרים על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו'. ואלו הם

משריא תינא אסתמא בר' שמי אחרנין. ולא אמרי שירמא בר תרי שמי עד דלסתלג ליליא דעאל קב"ה בנחתא דעדן. ואלין אינון חבילי ליון. ואינון דככו על חרבן בי מקדשא. ובשירומא דלרצו שמי אסתמיין שמי יאמרי על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו'. ואלין אינון

סרואה בקבוצות (א) ויקטל קב"ה

הם שהיו בימים יצי נהרות בבל עם ישראל. כך נשמע שכתוב גם בביתו [עד] ומגין שכתבו שם. שכתוב (ז) הן אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה. זו בבל. לפי שכלם היו פלנים לשכינה עד בבל ושם בנו עם ישראל. ולכך פותחים בזה ומוסיים זכור ה' לבני אדם וגו'. ואו נתעורר הקב"ה במדרגותיו ובעתם ברקיעים כמו שאמרנו. ונושעים י"ב אלף עולמות והוא נועה ובוכה. שכתוב (כ) ה' סמרום ישאג וכבמון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נהלו. וזכר את ישראל וטוריד שתי המעות לתוך ים הגדול. ואו נתעורר שלהבת אחת בצד צפון. ורחו אחד שכבד צפון בועט בשלדכה הריא. והולכה ומשומבת בעולם. וזה הזמן של חצות לילה. והשלכה הולך ומנקה בכנפי התרנגול והוא קורא. או נכנס הקב"ה בנן העדן. והקב"ה אין לו נחת רוח עד שכתוב לנן העדן להשתעשע עם נישמות הצדיקים. וסוכנו (ג) כי נכבדנו אני ועמי וגו'. ויאמר המלך מי הוא זה וגו'. והמלך קם בחמתו ממשטה היין אל גנת הביתן וגו'. וכשעה שנכנס הקב"ה בנן העדן. או כל עצי הגן וכל אותן נשמות הצדיקים פותחים ואומרים שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד וגו'. וכשעה שנשמות הצדיקים שבארץ חוזרות לגופותיהם. או מחויתיהם בהן כל אותן המלאכים ואומרים (ד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו'.

אינו דכבו על נהרות בבל עמסון דיראל. מחמט דכתיב גם בכינו [עד] ומגין שכתבו שם. שכתוב (ז) הן אראלם צעקו חוצה. מהו חוצה. זה בבל. בנין דכלסו לחוסה לשכינה עד בבל ומגין כבו עמסון דיראל. וע"ד סמחי כהלו ומסיים זכור ה' לבני אדם וגו'. וזכר את ישראל וטוריד שתי המעות לתוך ים הגדול. ואו נתעורר שלהבת אחת בצד צפון. ורחו אחד שכבד צפון בועט בשלדכה הריא. והולכה ומשומבת בעולם. וזה הזמן של חצות לילה. והשלכה הולך ומנקה בכנפי התרנגול והוא קורא. או נכנס הקב"ה בנן העדן. והקב"ה אין לו נחת רוח עד שכתוב לנן העדן להשתעשע עם נישמות הצדיקים. וסוכנו (ג) כי נכבדנו אני ועמי וגו'. ויאמר המלך מי הוא זה וגו'. והמלך קם בחמתו ממשטה היין אל גנת הביתן וגו'. וכשעה שנכנס הקב"ה בנן העדן. או כל עצי הגן וכל אותן נשמות הצדיקים פותחים ואומרים שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד וגו'. וכשעה שנשמות הצדיקים שבארץ חוזרות לגופותיהם. או מחויתיהם בהן כל אותן המלאכים ואומרים (ד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו'.

מחנה השלישי שמדנו שאומרים זה בארבע שעות האחרונות. ואומרים שירה עד עלות אור וזבקר. שאו משבחים לרבונם כל אותן בוכבים ומולות. וכל אותן מלאכים עליונים השלמים ביום. כלם משבחים לרבינם ואומרים שירה. וש"כ (ה) ברן יחד כוכבי בקר וירעו כל בני אלהים. וכשעה שהשמש יוצא ביום אומרים ישראל יורה לבטה והשמש למעלה. שכתוב (ו) ייראוך עם שמש. בזמן תנועת השמש בגלגל יצו פותח קול נעים ואומר שירה. מה השירה שאימה. הווי לה' קראו בשמו וגו'. עם השמש. כמו שכתוב (ז) ייראוך עם שמש. א"ר אלעזר א"מא שבני העולם אומרי לבב וכו' עינים. לא יכלו לעמוד מקול נעימה של גלגל השמש. בעת שהשמש נוסע ומשבח לפני הקב"ה:

מחנה השלישי שמדנו שאומרים זה בארבע שעות האחרונות. ואומרים שירה עד עלות אור וזבקר. שאו משבחים לרבונם כל אותן בוכבים ומולות. וכל אותן מלאכים עליונים השלמים ביום. כלם משבחים לרבינם ואומרים שירה. וש"כ (ה) ברן יחד כוכבי בקר וירעו כל בני אלהים. וכשעה שהשמש יוצא ביום אומרים ישראל יורה לבטה והשמש למעלה. שכתוב (ו) ייראוך עם שמש. בזמן תנועת השמש בגלגל יצו פותח קול נעים ואומר שירה. מה השירה שאימה. הווי לה' קראו בשמו וגו'. עם השמש. כמו שכתוב (ז) ייראוך עם שמש. א"ר אלעזר א"מא שבני העולם אומרי לבב וכו' עינים. לא יכלו לעמוד מקול נעימה של גלגל השמש. בעת שהשמש נוסע ומשבח לפני הקב"ה:

(ח) וא"ר אלעזר בוא וראה כל התחלה קשה ולבסוף הריחה. בראש השנה התחלה קשה. שכל העולם נדון כל אחד ואחד לפי מעשיו. ואח"כ הרוחה סליחה ובפרה. לפי שהתחלה היא סבהת משאל. ולכך הדינים שלו הקפידים. ואח"כ נתעורר בחי' הימים ולכך נעשה הרוחה. ולעזר לביא עתיד הקב"ה לעורר תחלה בהנחה על שאר עמים עכו"ם. ואח"כ יהנבר עליהם בדין קשה. וש"כ (ט) ה' בנבור יצא כאיש סבהת יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו ותנבר. ה' בתחלה שהוא רחמים. ואח"כ בנבור ולא נביר. ואח"כ כאיש מלחמות ולא איש מלחמות. אח"כ יתגלה בתוקף עליהם ויהנבר לכחותם. שכתוב יריע אף יצריח על אויביו ותנבר. וכתבי (י) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב. וכתוב (יא) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מצודה וגו'.

(ח) וא"ר אלעזר בוא וראה כל התחלה קשה ולבסוף הריחה. בראש השנה התחלה קשה. שכל העולם נדון כל אחד ואחד לפי מעשיו. ואח"כ הרוחה סליחה ובפרה. לפי שהתחלה היא סבהת משאל. ולכך הדינים שלו הקפידים. ואח"כ נתעורר בחי' הימים ולכך נעשה הרוחה. ולעזר לביא עתיד הקב"ה לעורר תחלה בהנחה על שאר עמים עכו"ם. ואח"כ יהנבר עליהם בדין קשה. וש"כ (ט) ה' בנבור יצא כאיש סבהת יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו ותנבר. ה' בתחלה שהוא רחמים. ואח"כ בנבור ולא נביר. ואח"כ כאיש מלחמות ולא איש מלחמות. אח"כ יתגלה בתוקף עליהם ויהנבר לכחותם. שכתוב יריע אף יצריח על אויביו ותנבר. וכתבי (י) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב. וכתוב (יא) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מצודה וגו'.

מראה מקומות (א) יעני' (ג) (ג) יעני' כ"ש (ג) אהרן (ד) תליס קליד (ה) אינו ל"ה (ו) תליס פ"ב (ז) (ח) ויסלח קדו' (ט) יעני' פ"ב

מראה מקומות (א) יעני' (ג) (ג) יעני' כ"ש (ג) אהרן (ד) תליס קליד (ה) אינו ל"ה (ו) תליס פ"ב (ז) (ח) ויסלח קדו' (ט) יעני' פ"ב

א) וכפר ארמתו עמו. רבי חייא פתח ב) לחזו בכנפות הארץ וגו'. תלמוד זמין קב"ה לזכרה לארציה מכל מסלוליה דעמין עוב"ס דסאינו לה. כהאי מאן לאחיד במליהם ולאנר טעמא מניה. וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא למידי לון לבר. לזכרה ארעא קדישא ומסמלא אחרה.. תלמוד כתיב ב) ותבואו ותטמאו את ארצי וגו'. א"ר יהודא וזכה חולקים מאן דזכי בחייו למשרי מדורא בארעא קדישא. דכל מאן דזכי לה זכי לאכנא מאלא דשמיא דלעילא דנחית על ארעא. וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייו צהאי ארעא קדישא. זכי לאתקשרא לבתר בארעא קדישא עלאה. וכל מאן דלא זכי בחייו ומייתין ליה לאתקשרא תמן. עליה כתיב ד) ונחלתי שמתם לחובבי רוחים נפיק בדרשות נוכרה אחרא. וגופיה חמי תחות רשותא דארעא קדישא. כביכול עבד קודש חול ומול קודש. וכל מאן דזכי למיסק נשמתיה בארעא קדישא אחספרו חובי. וזכי לאתקשרא תחות גופי דשכינתא. דכתיב וכפר ארמתו עמו. ולא עוד אלא זכי בחייו זכי לאתמסכא עליה רוחא קדישא טיב. וכל מאן דתיב בדרשות אחרא אתמסך עליה רוחא אחרא נוכרה. תלמוד כד סליק רב המנונא סבא להתם סוי עמיס תריסר בני מתיבתא דיליה. אחר לון זי אהא חזיל לארשא דא לאו על דידה קא עבידנא. אלא לאתבא צדיקא דמאריה [ע] תנין קל אינון דלא זכו לאחי בחייו אטיבין פקדונא דמאריהון לארשא. א"ר ילק כתיב כל מאן דאעבר מאינון זינין ייטין או רשותא אחרא בארעא קדישא ארעא אסתבת. ווי ליה להסוי נבר ווי יעשיה. דהא ארעא קדישא לא מקבלת ליה לבתר. עליה כתיב ה) יתמו חסדיה מן הארץ. צבוסו וצבוסו. ורשעים עוד אינם. בתחיית המתים. כדן דרכי נפשי את ה' הללויה:

א) וכפר ארמתו עמו. רבי חייא פתח ב) לחזו בכנפות הארץ וגו'. למדנו שעתיד הקב"ה לטהר ארצו מכל טומאת העמים עוב"ס שטמאו לה. כמו זה שארזו במילתו ומנער טעמא מניה. וכל אותן שנקברו בארץ הקדושה יושלכו החוצה. לטהר ארץ הקדושה מן צד הטומאה.. למדנו כתוב ב) ותבואו ותטמאו את ארצי וגו'. א"ר יהודה אשרי חלקו של מי הויכה בחייו לשים סודרו בארץ הקדושה. שכל מי שזוכה לה זוכה להמשיך מסל השמים העליון היורד על הארץ. וכל מי שזוכה להתקשר בחייו בארץ הקדושה הוא. זוכה להתקשר אח"כ בארץ הקדושה העליונה. וכל מי שאינו זוכה בחייו וכביאים אותו להקבר שם. עליו כתוב ד) ונחלתי שמתם לחובבי רוחו יצא ברשות אחר הור. וגופו כמא תחת רשת ארץ הקדושה. כביכול עשה קודש חול וחול קודש. וכל מי הויכה שתצא נשמתו בארץ הקדושה נתקברו חמיו. וזוכה להתקשר תחת כנפי השכינה. שנאמר וכפר ארמתו עמו. ולא עוד אלא שאם זוכה בחייו זוכה להמשיך עליו רוח קדושה תמיד. וכל מי שיושב ברשות אחר נמשך עליו רוח אחר הור. למדנו כאשר עלה רב המנונא לארץ ישראל היו עמו שנים עשר בני הישיבה שלו. אמר להם מה שאני הולך לדרך הזה לא בשביל עצמי אני עושה. אלא להחזיר שם הפקדון צבוליו [ע] למדנו כי אותן שלא זכו לזה בחייהם מחזירים הפקדון של רבונם לאחר. א"ר יצחק לפיכך כל מי שמתא סאתון מינים הרעים או איור רשות אחר לארץ הקדושה מטמא בזה את הארץ. אוי לו לאיש ההוא וי נפשו. שהרי ארץ הקדושה לא תקבלנה אח"כ. עליו כתוב ה) יתמו חסדיה מן הארץ. בעוה"ז ובעוה"ב. ורשעים עוד אינם. בתחיית המתים. ואז ברכי נפשי את ה' הללויה:

א) כי לא דבר רק הוא מכס וגו'. פתח ר' אלעזר ואמר כתיב ו) אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא. בוא וראה וי לאותן רשעי עולם שאין יודעים איך משגיחים בדרכי התורה. וכאשר הם משגיחים בה יען כי אין להם הבנה נרמה בעיניהם דברי תורה כאלו כלם דברים יריקים שאין בהם תועלת. והכל מפני שהם יריקים מדעת וחכמה. שהרי כל דברי התורה כלם ענינים עליונים וירקים. וכל דבר ודבר כתוב בה ה) ויקר היא מפנינים. וכל הפצים לא ישוו בה. וכל אותן הנסילים אטומי לב כאשר רואים דברי התורה. לא די להם שאין מבינים. אלא שהם אומרים שדברי תורה ענינים פגומים הם שאין בהם תועלת. וי להם כשיתבע קרבייה מהם עליון התורה יענישם בעיני המורדים ברבונם. מה כתוב בתורה כי לא דבר רק הוא מכס. ואם הוא ריק מכס הוא. שהרי התורה כלה מלאה מכל אבנים טובות וכתובות יקרות מכל טוב הע"ם. כמש"כ וכל הפצים לא ישוו בה. ואיך יאמרו שהוא דבר ייק. ושלמה המלך אמר אם חכמת חכמת לך. שנאשר ידכם האדם בתורה תועלת שלו היא. שהרי בתורה אין ביבולה להוכיח אפילו אות אחת. ולצת לבדך תשא. שהרי התורה לא יצט משבחה

א) כי לא דבר רק הוא מכס וגו'. פתח ר' אלעזר ואמר כתיב ו) אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא. בוא וראה וי לאותן רשעי עולם שאין יודעים איך משגיחים בדרכי התורה. וכאשר הם משגיחים בה יען כי אין להם הבנה נרמה בעיניהם דברי תורה כאלו כלם דברים יריקים שאין בהם תועלת. והכל מפני שהם יריקים מדעת וחכמה. שהרי כל דברי התורה כלם ענינים עליונים וירקים. וכל דבר ודבר כתוב בה ה) ויקר היא מפנינים. וכל הפצים לא ישוו בה. וכל אותן הנסילים אטומי לב כאשר רואים דברי התורה. לא די להם שאין מבינים. אלא שהם אומרים שדברי תורה ענינים פגומים הם שאין בהם תועלת. וי להם כשיתבע קרבייה מהם עליון התורה יענישם בעיני המורדים ברבונם. מה כתוב בתורה כי לא דבר רק הוא מכס. ואם הוא ריק מכס הוא. שהרי התורה כלה מלאה מכל אבנים טובות וכתובות יקרות מכל טוב הע"ם. כמש"כ וכל הפצים לא ישוו בה. ואיך יאמרו שהוא דבר ייק. ושלמה המלך אמר אם חכמת חכמת לך. שנאשר ידכם האדם בתורה תועלת שלו היא. שהרי בתורה אין ביבולה להוכיח אפילו אות אחת. ולצת לבדך תשא. שהרי התורה לא יצט משבחה

מראה מקומות א) אחרי עני ב) חייב לית ב) יעמי"ג ב' ד) טס ט

תניס ק"ד ו) ואלא קסנ. ו) מכלי ע' ח' טס ט ט ט

זו הזהר

[ע] מי שהגיע לעת וקנאות. ומשעשע מרביוו שלולא ואת לא היה הולך שמה כיון שבבבל היה נקל לו לעסוק בתורה ותלמוד תורה קריף סהכל:

מטבתיה מאוסה. הליצנות שלו היא. ונשארה בו להאבירו מעולם הזה ומעולם הבא:

משבתה כלום. וליצנות דיליה חיה. ושבתה ביה לאיבה ליה מהיו עלמא ומעלמא דחתי:

וידבר ה' אל משה וגו' עלה אל הר העברים הזה הר נבו וגו' (א) פתח ראש הישיבה ואמר (ב) על הר נבוה עלי כך מבשרת ציון וגו'. על הר נבוה זה ראי הר העברים מקום קברת משה. וזה נתבאר שהשכינה העלה שמה ותבשר לעולם. אבל כל עיקר היא מבשרת ציון. זו היא הפיצי ביה אשת נתן בן דוד. היא אמו של המשיח מנחם בן עמיאל (עו) היא תצא ותבשר. והיא בכלל מבשרת ציון. קולה יהיה נשמע בעלם. ושני מלכים יתעוררו בעולם להגבר מלחמה. ויצא שם הקדוש על העולם. מה תבשר ותאמר. הנה ה' אלהים בחוק יבא וורועו מושלה לו. הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. הנה שכרו אהו שהקב"ה יכרוו בכל פסליא שלמעלה ויאמר להם. האספו ודונו הרין. מי שפסר נעמתו על קדושת שמי שכרו מה הוא. והם יאמרו כך וכך. מי ששכל כמה מיני חירוף ונירוף בכל יום עלי מה שכרו. הם יאמרו כך וכך. וז"ל הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. מהו ופעולתו. אלא כמו שכתוב (ג) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך וגו'. זהו שכתוב ופעולתו. נגד בני אדם. מהו נגד בני אדם. אלא מה ובי נגד צב"ס. אשר צפנת ליראיך. מהו אשר צפנת ובי מי יגזול ויקח מידו מה שהוא ליתן. אלא באו וראו מעשי הרמסים שעשה הקב"ה. כמה שהוא מוחץ כוח הוא סרפא.. כתוב (ד) מצפון פתחת הרעה. כצפון כמה שמשם יוצאים כל דינים וכל נזירות קשות. ובו מונח כל שבר טוב וכל הטובות שעתיד הקב"ה ליתן לישראל לעתיד לבוא. ואז יקרא הקב"ה לצפון ויאמר לו. כך נתתי כל הטובות וכל שבר טוב עבור בני. ששכלו כמה רעות בעולם הזה על קדושת שמי. תני להם שבר הטוב שנתתי כך. וז"ל ה' אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי וגו'. וכי כך הוא דרכו של ה' דרום למנוע ברכות. יהיה כל הברכות מצד הדרום הן. וכל טוב העולם מדרום יוצא. והוא יאמר לתימן אל תכלאי. אלא בוסן ההוא יעורר הקב"ה לאברהם ויאמר לו קום. שהרי הגיע הזמן שאני נואף לבניך. לתת להם שבר טוב על כל מה ששכלו בגלות. ומפני שאברהם היה רעתו כמכירתם. שנאמר אם לא כי צורם מכרם. זה אברהם. הרי הוא נראה כמי שאין טוב בעיניו דבר זה. ופראה עצמו כמי שרוצה שיעניש ישראל על פשעיהם יותר. ויאמר להקב"ה תגבה מהם על פשעיהם ועל חטאתיהם. אז יענה לו הקב"ה לאברהם ויאמר לו. ירעתו שכל מה שאמרת רק לפנים הוא שאמרת. אך כך אני רק לפנים אמרתי [וקפאתי עליהם]. אל תכלאי. אני רוצה לפיים לך על בניך. אל תמנע הטוב מהם. אל תמנע שבר הטוב מהם. כמה וכמה שכרו על עונותם. וליפייך אומר לצפון תני. זהו אשר צפנת ליראיך

וידבר ה' אל משה וגו' עלה אל הר העברים אלוס הר נבו וגו'. (א) פתח רב מחיבתא וואמר (ב) על הר נבוה עלי כך מבשרת ציון וגו'. על הר נבוה. אפי דחיי הר העברים אהו דמסה אחקבר. ואל אוקמוס דשכינתא מסלק לתמן ומבשר עלמא. אבל כלל חיי מבשרת ציון. דא חיי חסי' ביה אהמא נטמן ביה דוד. חיי אהמא דמשיחא מנחם בר עמיאל (עו) חיי חסיון ומבשר. וחיי כלללל דמבשרת ציון. קלה יסחמט בעלמא. ופרין מלכין יתעורין בעלמא להגבה קריבא. ויסוף שמה קדישא על עלמא. מתי מבשר וימחא. הנה ס' אלסיס בחוק יבא וורועו מושלה לו. הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. הנה שכרו אהו. דקב"ס כרוו בכל פסליא דלעילא ויחלו לון. אחכשו ודאינו דינא. מתן דמסר כשמתיה על קדושת שמי אגריה מתי הוא. וחיינו יימרוו כך וכך. מתן דכביל כמה חרופין ונדוסין בכל יומא עלי מתי אגריה. חיינו חמרין כך וכך. מתן דלמענא בכל יומא עלי מתי אגריה. חיינו חמרין כך וכך. הנה שכרו אהו ופעולתו לפניו. מהו ופעולתו. אלא כמה דכתיב (ג) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך וגו'. דא חיי ופעולתו. נגד בני אדם. מהו נגד בני אדם. אלא מה ובי נגד צב"ס. אשר צפנת ליראיך. מהו אשר צפנת ובי מתן יגזל ויפול מן ידיו מתי דהוה כמי לחייב. אלא סוף וחתי עיבדין דרחמנו דעבד קב"ס. צוואי דחיינו מתי דדא יסיב אסויפא.. כתיב (ד) מלפון פתחת הרעס. בלפון מתי דמתן נפקין כל דינין וכל גירין קשיין. וביה שיהי כל אגר סב וכל מיבו דמתן קב"ס לחייב לישאל לומא לומא דחתי. כדון קרי קב"ס ללפון ויאמר ליה. כך יבית כל מיבו וכל אגר סב לכני. דסכלו כמה סבין כהאי עלמא על קדושת שמי. סב לון אגרין סבין דיכבית כך. סה"ד (ה) אומר ללפון תני ולתימן אל תכלאי וגו'. וכי ארמא סבי הוא דדרוס לממנע ברכאן. וזה כל ברכאן מסארל דדרוס. וכל סבין דעלמא מדרוס נפקי. וחיינו חמר לתימן אל תכלאי. אלא כהיהו שעתא יתער סריק לבניך. לחייב לון אגר סב על כל מתי דסכלו בגלותא. ומנו דלכריס סוה צובינו דלפון. דכתיב אם לא כי צורם מכרם. דא אברהם. סוס ליה כמתן דלא סב צביוני מלס דא. וואחתי נרמיס כמתן דבעי דילקון על חוביהון יסיר. וימחא לקב"ס נב"ס מחוביהון נבו מחסאיהון. כדון חתיב ליה קב"ס לאברהם ויאמר ליה. ירעתו דכל מתי דלמרת לאנסין חיינו דלמרת. אלא חוף סבי לאנסין חתיבא. אל תכלאי. אלא בעי לפייס לך על בניך. לא תמנע מיבו מחסון. לא תמנע אגר סב מחסון. כמה וכמה סכלו על חוביהון. ובניך כך אומר ללפון סבי. וסיינו אשר לפכתי ליראיך

פראה מקומות אלו מה קמט. ב יסיר פ' (ג) תליס ל' (ד) יסיר פ' (ה) יסיר פ'

זוהר הזהר

(ג) מוכא במקדש מלך וזיל אע"פ שאביו הוא נתן בן דוד נקרא בן עמיאל לפי שעמואל עב"ל. ולפע"ד נראה שכל זה רמז וכו' כמזכר וזין אלו השמות כמשמ"ן:

ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם [ז] זה יהיה דבר הבשורה של המבשרת ההיא. ועוד תבשר פעם שנית בשעה שהשכינה תעלה על הר העלין ההוא [הר העברים]. ותלך ותבשר להאבות. ומיד תלך לירושלים ותראה אותה בהורגנה. תיכנס לציון ושם תקרקר קיר במקדם על מקום בית משכנה. ועל הכבוד שלה במקום ההוא. ושם נשבעה שלא תזוין משם ולא תצא עד שהקב"ה ינאול לבניה. וזאת הפצ"י ב"ה תבשר במקדם ותאמר ה' צהלי ורני וישבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל. מהו גדול בקרבך. זה הקב"ה שהוא בא אליה להקימה מעפר. ויאמר לה [ז] התנערי מעפר קומי שכי ירושלים. ירושלים היא ירושלים שמה בוראי. ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם [ז] זה יהיה דבר הבשורה של המבשרת ההיא. ועוד תבשר פעם שנית בשעה שהשכינה תעלה על הר העלין ההוא [הר העברים]. ותלך ותבשר להאבות. ומיד תלך לירושלים ותראה אותה בהורגנה. תיכנס לציון ושם תקרקר קיר במקלקמין על אחר כי מיתבסא. ועל יקרא דילס ביהסו אחר. ותמן אומיתא דלא תיכול מתמן ולא תפוק עד דקב"ה יפרוק לבסא. ודא חפצ"י ב"ה תבשר כמלקמין ותאמר ה' להני ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל. מהו גדול בקרבך. זה הקב"ה שמה בוראי. ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

פרשת וזאת הברכה

זו זאת הברכה אשר ברוך משה וכו' כתוב [ז] וזאת התורה אשר שם משה וכו'. הרי נתבאר בכל מקום וא"י מוסף על ענין ראשון. אם כן מפני מה וא"י במקראות האלה. הרי לא נאמר זאת בתחלה או ענין אחר שיבוא להוסיף עליהם בואת. אלא בוא וראה מא"ת. ונתחבר עם זא"ה היא [ח] ואי בא חיים יעלים. שהרי עץ החיים נדבק בה. וכאשר אין האנשים מטייכים מעשרים נסתלק וכן זא"ת. ובכן כתוב זאת והיה תורת המצוה. וזהו חשוב כמת. וכתוב ה' וזאת התורה אדם כי ימות באהל. שנסתלק וכן זא"ת ועשה אהל היא נתחבר [כ] וזהו שכתוב זאת חקת התורה וכו'. פ"י שלא נתחבר וכן ברוך גרמו טומאה מקדש וגרמו להם מיתה. שהרי מי שמפריד אותם גרם מיתה יעצמו. עד שתבא פרה לכפר על בניה. ועושים מטנה הזאה על טמאי מתים. וזאת התורה. שלא נתחבר וכן עם זא"ת היא עד שעשו הזאה לאותן כלי מדין. וכן ככל מקום שנמצא בתורה וזאת התורה בלי וכן בשביל חטא הוא. כמו שנאמר וזאת תורת נגע הצרעת. וזאת התורה לכל נגע הצרעת. וזאת תורת הקנאות. לפי שטמאו את עצמם וטמאו המקדש. וזאת תורת העולה. לא כתוב בו. עד שעשו לה שלמות בני אהרן לחבר זא"ת עם בעלה [ג] וזאת תורת המנחה. אינה באה על חטא שהרי נדבה היא או שבאה עם עולה. והרי העולה עושה שלמות. וזאת תורת החטאת. באה על חטא שטמאו זא"ת היא. וזאת תורת האשם. לפי שלא עשו כל כך פגם בשונג ולפיכך זה הקרבן בא זכר ולא נקבה. או לפי שכתוב לעיר וזאת תורת החטאת. וא"י שבבאן מוסף על ענין ראשון. וזאת תורת זבח השלמים. לפי שבאים על שלום נתחבר

זו זאת הברכה אשר ברוך משה וכו' כתיב [ז] וזאת התורה אשר שם משה וכו'. ה' אלוקים וכו' וזאת אחר וא"י מוסף על ענין ראשון. או הכי מאי עמיה וא"י ביה קראי. ה' לא אחר לא בקדמייה או מלה אחרת דייתי לאוספה עלייהו בואת. אלא תא חיו זא"ת ונתחבר ביהסו זא"ת [ח] וכדין אחיה חיון לעמיה דהא וילגא דחיי אחרדבן ביה. וכד לא מכשרין בני יסא עובדייהו אסתלק ון זא"ת וכדין אית זא"ת תהיה תורת המצוה. וזכו חשוב כמת וכתיב ה' וזאת התורה אדם כי ימות באהל. דאסתלק ון זא"ת ועבדי סהיה אהל' נוקמין [כ] וזה הוא דכתיב וזאת חקת התורה וכו'. בנין דלא אסתלק ון ב"ה גרמו דאחיבו מקדשא וגרמו לון מיתה. דהא חיון דאפרים לון גרים מיתה לנפשיה עד דאחיה פרה לכשרה על בניה. ועבדין חיוס הזזה על עמיהו מתיס. וזאת התורה דלא אסתבר ביהסו זא"ת ון עד דעבדו הזזה לחיון כלי מדין וכו' בלא אחר דאשכח באורייתא וזאת התורה בלא ון בנין חובס איסו כמה דכתיב וזאת תורת נגע הצרעת וזאת התורה לכל נגע הצרעת. וזאת תורת הקנאות בנין דאחיבו דאחיבו וכו' וזאת תורת האשם. וזאת תורת העולה. לא כתיב ביה ון עד דעבדו לה שלמו בני אהרן לחבר זא"ת כבעלה [ג] וזאת תורת החטאת. לא אחיה על חטא דהא נדבה איסו. או דאחיה עם עולה והא עבדה עולה שלמו. וזאת תורת החטאת. אחיה על חטא דאחיבו להאי זא"ת. וזאת תורת האשם. בנין דלא עבדו כל כך פגמו. ובנין כך אחיה דכורא ולא נוקבה או בנין דכתיב לעיל וזאת תורת החטאת וא"י מוסף על ענין ראשון וזאת תורת זבח השלמים. בנין דאחיבו לסלמא אסתבר

מראה מקומות א' יפ"י ב' ג' ט' נ"ב ג' תוספת פ"ה ד' דכ"ס ל' ה' כפדכ"ר י"ט ו' ט"ו ו' ויקד"ר פ' ט' ט"ו ט"ו ט"ו

ציו הזהר

ופה מתרין הלשון נגד בני אדם. כלומר שיהיה נראה דבר זה כאילו הוא לנגד אברהם שלא לצוננו. אבל זה רק לפנינו ולא באמת. כי באמת יודע הקב"ה רצונו של אברהם שיתנהג עם ישראל כסדר במדת החסד. **פרשת וזאת הברכה** [ח] תפארת שנקרא עץ חיים נודודים במלכות; [כ] המלכות נקראת אהל. ובלתי רחמי התפארת היא מרת דרין; [ג] כמו שכתוב בוא"ת יבא אהרן אל הקדש;

נתחבר בוא"ת ו. א) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת. בשביל הטאת שנוכר במקרא זה כתיב זאת, כמש"כ (ג) וחוטא אחר יאבד מוכה הרבה. אבל זאת התורה אשר שם משה. נתחבר ב' בוא"ת. שהרי או שם חיים נתן לעולם. ועין החיים נדבק בוא"ת החיא. אף כך זאת הברכה אשר ברך משה. שנדבק בה ברכה בוא"ת החיא:

(ג) אמר רבי שמעון וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים. בוא וראה יעקב כמש"כ אשכנח והשכינה עמדה עליו. בקש לברך לשמעון וללוי ולא היה יכול מפני פחד השכינה. אמר אך אעשה שהרי שניהם מצד רין הקשה הם באים. אלא אניהם לארון הבית (ד) שהרי הבית לפי רצונו מתנהג. ומה שיחפץ יעשה ואינו מפחד. בוא וראה מה כתוב וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים. ארון הבית ארון השכינה. כמו שכתוב אישה יקמונו ואישה יפרנו. שהרי כלת משה כתוב. ועיב ברך משה לפי שהפין ולא היה מפחד כמו שנתבאר. ולפיכך אמר יעקב הרי אני רואה שבני אלה בצד רין הקשה הם. יבוא ארון הבית ויברך אותם. משה וראי איש האלהים הוא. וכרצונו עושה כביתו. כמש"כ אישה יקמונו. ועי"כ (ד) ויאמר משה קומה ה'. ואישה יפרנו. ועי"כ ובגנה יאמר שוכה ה'. וראי כרצונו עושה ארון הבית. ואין מן שימחה בידו. כאיש הנודד עלו אשתו והיא עושה רצונו. ולכך יעקב אע"פ שהיה נחש בעין החיים. לא היה ארון הבית אלא למטה. ומשה הוא למעלה. לפיכך הניחם לארון הבית:

(ה) ויאמר ה' מסיני בא וורה משעיר כמו וגו'. רבי חייא פתח (ו) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים. מקרא זה על כנסת ישראל נאמר. בשעה שיצאו ישראל ממצרים וקרבו אל הר סיני לקבל התורה. אמר לה הקב"ה אתי מלבנון כלה. מן ערן העליון ההוא הנה בא אתי כלה השלמה (ה) כמו הדבנה שנשתלמה מן השמש בכל אורה ויונה. אתי מלבנון תבאי. בשביל שיקבלו בניך התורה. תשורי מראש אמנה. תשורי. כמש"כ (ו) יתשורה אין להבוא. תקבלי מתנה עבוד בניך. מראש אמנה. מראשית בניסתם באמנה העליונה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. והיו כמשקל אחד כמלאות העליונים. שכן כתוב בהם (ח) ברכו ה' מלאכי נבואי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. או קבלה כנסת ישראל תשורה. מראש שניר וחרמון. זה הר סיני (י) שקרבו אצלו והתייצבו תחתיו. שנאמר (ט) ויתיצבו בתחתיה הרה. ממעונות אריות. אלו בני שעיר. שהקב"ה האזינם לקבל התורה ולא רצו לקבלה. מהררי נמרים. אלו בני ישמעאל. שנאמר ה' מסיני בא וורה משעיר כמו הופיע מרה פארן ואתא מרכבות קרש. מרו ואתא מרכבות קרש שלמרנו כאשר חפץ הקב"ה לתת התורה לישראל. באו

אתחבר כס' א) זאת המורה לעולם למנחה ולחטאת. בנין חטאת דלית בקרא כתיב זאת. זאת (ג) ומוסא אחד יאבד טובה הרבה. אבל זאת המורה אשר שם משה. אתחבר ב' בוא"ת. דהא כדון סס מין יסיב לעלמא. ואילנא דחיי אתדבק בהסיא בוא"ת. חוף הכי וזאת סברכא אשר ברך משה. דאתדבק בה ברכה בהסיא בוא"ת:

(ג) אמר רבי שמעון וזאת סברכא אשר ברך משה איש האלהים תא חזי יעקב כד אשתלק וסיכנתא קיימא עליו. בעא לברוכי לשמעון וללוי ולא יכול מקמי סכינתא דדחיל. אמר סיק אשכיד דהא תרוויסו ממסרס דדינא קשיא קא חמיין. אלא אסלק לון למארי דבינא (ד) דהא בינא כרעוטיה קיימא. ומאי דבעי יעביד ולא ידעל. תא חזי מאי כתיב וזאת סברכא אשר ברך משה איש האלהים. מאריס דבינא מאריס דמסרוכיתא. כמה דכתיב איש יקמונו ואישה יפרנו. דהא כלם משה כתיב. ועי"כ משה ברך למחו דבעא ה'. ואישה יפרנו. דהא כלם משה כתיב. ועי"כ אמר יעקב ה' חמיין דבני אלן כספרס דדינא קשיא. יימי מהריס דבינא ויבדך לון. משה ודאי איש האלהים הוא. ועוטיה עביד דבינא. כדאי אישה יקמונו. הסי"ד (ד) ויאמר משה קומה ה'. ואישה יפרנו. הסי"ד יבנחה יאמר שוכה ה'. ודאי רעוטיה עביד מאריס דבינא. ולית דימתי בידים. ככ"ד דנור על אנתמים ועבדא רעוטיה. ועי"כ יעקב אע"פ דהוס אמר באילנא דחיי. לא הוס מאריס דבינא אלא לתתא וימסה הוא לעילא. בני"כ סליק לון למאריס דבינא:

(ה) ויאמר ה' מסיני בא וורה משעיר כמו וגו'. רבי חייא פתח (ו) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים. הוי קרא על כנסת ישראל אתמר. בשעתא דנסקי ישראל ממצרים וקרבו לסורא דסיני לקבלא אורייתא. אמר לה קב"ה אתי מלבנון כלה. מן הסוהו עדונוג עלאה קא אשתא כלס מלייתא (ה) כהאי סיסרה דאשתלימת מן שמשא בכל הסוהו וילינו. אפי מלבנון תבאי. בנין לקבלא בניך אורייתא. תשורי מראש אמנה. תשורי. כדאי (ו) ותשורה אין להבוא. תקבלי מתנה על בניך. מראש אמנה. מראשית בניסתם באמנה העליונה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. והיו כמשקל אחד כמלאות העליונים. שכן כתוב בהם (ח) ברכו ה' מלאכי נבואי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. דין קבילת כנסת ישראל תשורה. מראש שניר וחרמון. דא סורא דסיני (י) דקריבו לנביס ואתעמדו תחתיה. דכתיב (ט) ויתיצבו בתחתיה הרה. ומשונות אריות. אלן בני שעיר. דקב"ה אפיין לון באורייתא ולא בעו לקבלס. מאריס נמרים. אלן בני ישמעאל. דכתיב ה' מסיני בא וורה משעיר כמו הופיע מרה פארן ואתא מרכבות קרש. מרו ואתא מרכבות קרש. דתינין כד בעא קב"ה למיסב אורייתא לישראל. באו

טראה מקומות (א) וקבל ד (ב) הניח (ג) יימי רלו: (ד) כמדבר י (ה) שמונת ג. (ו) סיד ד' (ז) שמואל א' (ח) תלים ק"ג (ט) שמונת י"ט

זין הודו

(ד) משה פרשו בתפארת ונקרא ארון הבית. פי' ארון המלכות והשכינה. ותינו שנתנתה לוח העולם תיא כרצונו: (ט) כן הם דברי תפארת למלכות שנקראים את ואחות נתן ובלה מלך ובסרונה ששניהם תולדות מן ערן העליון רחינו חכמה ובינה. אבא וימא. והמלכות מקבלת הארת תפארת כעין הלכנה מן השמש. והיא המולדת ששמות ישראל: (י) י"ט שחר סיני נעשה ראש לשני וחרמון. וי"ט שחר סיני נקרא כך. שני. כדרשת חז"ל שזנא ניר. פי' עול מלכות. וחרמון. מה חרמון זה כל טובו נבא בתוכו כך הרי סיני:

באו מחנות מלאכים עליונים. פתחו ואמרו (א) ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. בקשו שתנתן להם התורה. אמר להם הקב"ה וכי יש בכם מיתה. שנאמר אדם כי ימות באהל. וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת. האם תמא יש ביניכם. וכי לדון אתם צריכים. האם יש ביניכם גזל או גנבה שנאמר לא תגנב. האם יש ביניכם נשים שנאמר לא תנאף. האם יש ביניכם שקר שנאמר לא תענה ברעך ער שקר. האם יש ביניכם חמרה שנאמר לא תחמר. למה אתם צריכים התורה. מיד פתחו ואמרו ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתוב. וישכח ואתא מרבבות קדש. או מימינו אש רת למו:

אחו משריין דמלאכין עלאין. פתחו ואמרו (א) ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. בעלן דתייביב לון אורייתא. אמר לון קב"ה וכי אית בכון מוחא. דכתיב אדם כי ימות באהל. וכי יהיה באיש חטא משפט מות ואומת. חטא אית ביניינו. וכי אפון בעלן לדיון. אית ביניינו גזל או גנבה דכתיב לא תגנב. אית ביניינו נאפון דכתיב לא תנאף. אית ביניינו שקר דכתיב לא תענה ברעך ער שקר. אית ביניינו חמרה דכתיב לא תחמר. לנאחי אפון בעלן אורייתא. מיד פתחו ואמרו ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתיב. ועד ואתא מרבבות קדש. כדון מימינו אש רת למו:

(ב) פתח עלם ההוא ואמר כתוב (ג) ה' בראתך משעיר בצעורך משרה אדום ארץ רעשה וגו'. בשעה שבקש הקב"ה לתת התורה לישראל הדין והדמיון להם לבני עשו ולא לקבלה. כמש"כ ה' מסיני בא וזרח משעיר למו. שלא רצו לקבלה. הדין לבני ישמעאל ולא רצו לקבלה. שנאמר הופיע מדה פארן. כיון שלא רצו חזר אצל ישראל. כך מדרגו. עכשיו יש לשאול. והרי למדנו שאין זה חטא כאשר האדם מדרק דקדוקי התורה ושואל שאלות להבין דבריה. מקרא זה אינו מתישב ויש לשאול. הקב"ה כאשר הדין לשעיר לא היה נביא שלהם נתגלה. וכאשר הדין לפארן לא היה נביא שלהם נתגלה. אפשר האמר שנתגלה לכלם. לא נמצא כזה לעולם. מלבד לישראל בלברם ועל ידי משה. ועוד שכך המקרא צריך לומר. ה' לסיני בא וזרח משעיר למו הופיע לדר פארן. מהו משעיר למו. ומהו מדר פארן. חכל נצרך לדעת ולהבין. והנה שאלתי זה ועוד לא שמעתי ולא ידעתי פירושו. כשבא רבי שמעון הדין ושאל אותו דבר זה כמקדמ. א"ל רבי שמעון הרי שאלה זו כבר נאמרה. ה' מסיני בא. ומתש"כ (ד) הגה אנכי בא אליך כבע הענן. מסיני בא ונתגלה עליהם. וזרח משעיר למו. כמה שאמרו בני שעיר שאין חפצים לקבלה. מזה דאיר להם לישראל והוסיף עליהם הארה וחביבות יתרה. אף כך הופיע והאיר לישראל מדר פארן. כמה שאמרו בני פארן שאין חפצים לקבלה. מזה הוסיף לישראל אהבה והארה יתרה כראוי. ומה ששאלה על ידי מי נתגלה עליהם. זה סוד עליון הוא. ויתגלה הדבר על ידך. התורה יצאה מסוד העליון של ראש המלך הקדוש הנסתר. כאשר נשתלשלה והגיעה אצל זרוע השמאלית. ראה הקב"ה בזרוע ההיא שורש דם רע שהיה דל משם (ו) אמר נצרך לי לברר וללבן זרוע הזאת. שאם לא ישפך דם היע והוא יקלקל הכל. אבל נצרך לברר סמאן כל פגם. מה עשה. קרא לסמאל ובא לפניו. אמר לו החפץ לקבל תורה שלי. שאל מה כתוב בה. דלג הקב"ה למקץ שנצרך ואמר לו לא תרצה. אמר חס ועלום תורה זו שלך היא ושלך תהיה. איני רוצה תורה זו. חזרו והתחנן לפניו ואמר. רבובי של עולם אם אתה תתן אותה

(ג) פתח הסוה יוקא ואמר כתיב (ג) ה' בראתך משעיר בצעורך משרה אדום ארץ רעשה וגו'. בשעתא דבעא קב"ה למיבד אורייתא לישראל אל ומוין לסו לבני עשו ולא קבלו. כד"ה ה' מסיני בא וזרח משעיר למו. ללא בעו לקבלה. אול לבני ישמעאל ולא בעו לקבלה. דכתיב הופיע מדר פארן. כיון דלא בעו אסוד לון לישראל. סיני סינין. סחחא אית לשאלא. וסא מינין דית חסאה כד ב"ג מדקדק דיוקן דאורייתא וישאל שאלתו לנאכרה למו. סאי קרא לא אחיבה ואית לשאלא. קב"ה כד אול לשעיר למחן נביאה דלסון חתני. וכן אול לפארן למחן נביאה דלסון חתני. א"ל מייתא דחתני לכלסו. לא אשכחן דא לעלמין. בר לישראל בלחודייו ועל ידך דמסא. ומו דסי מבעי קרא למימר. ה' לסיני בא וזרח משעיר למו הופיע לדר פארן. מהו משעיר למו. ומהו מדר פארן. כלל אית למנדע ולאסחכלא. וסא שאליתא ולא שמעיתא ולא ידעתא. כד אית רבי שמעון איתא ושאל ליה מזה כמלקדמין. א"ל רבי שמעון ה' שאלתא דא אחמרת. ה' מסיני בא. כד"ה (ד) סנה אכני בא אליך כבע הענן. מסיני בא ונתגלה עליהו. וזרח משעיר למו. ממאי דאמרו בני שעיר דלא בעלן לקבלה. ממאי אכני לון לישראל ואוסיף עליהו כזורא וחביבו סני. אף סי הופיע ואכני לישראל מדר פארן. ממאי דאמרו בני פארן דלא בעלן לקבלה. ממאי אוסיף לישראל חביבו וסאירו יתיר כדקא אית. ומאי דשאלת על ידך דמחן חתני עליהו. רזא עלאה אית. וחתני מל על ידך. אורייתא נפקת מרזא עלאה דריסא קדישא דמלכא סמימא. כד מסתא לעבני דרועא שמאלא. חמא קב"ה בסייה דרועא דמא ביסא דכוו מתרבי מתחן (ו) אמר אלסריך לי לברר וללבן דרועא דא. דאי לא יתמך סהוה דמא ביסא ימני כלל. אבל אלסריך לברר מסחא כל פגמו. מתי עבד. קרא לסמאל ואתא קמיס. אמר ליה בעתי אורייתא דלי. אמר מתי כתיב בה. דלג קב"ה לאתר דאלסריך ואמר ליה לא תרצה. אמר חס ועלום אורייתא דא דילך סיא ודילך סחא. לא בעיתא אורייתא דא. ואתיב ואתחן קמיס ואמר. מלריס דעלמא אית אית ייביב ית

מראה ביקובות (א) תי"ס (ב) נלך קל"ג (ג) שופטים ה' ד' גמ' י"ט

זיו הזוהר

(ז) מקור התורה מן רישא קדישא. היינו מן הכסה בינה ודעת. ונשתלשלה למטה דרך ה' ספירות הנקראות נופא ומלכא. וירוע שאברהם מרכבה לספירת חסד הנקראת זרוע ימנית. ויצחק מרכבה לספירת גבורה הנקראת זרוע שמאלית. וכיון שגולדו פתח ישמעאל ועשו יכול להיות גם להם יניקה מן כח התורה. לפיכך עשה הקב"ה שהשיום שלהם בשמים סמאל שרו של עשו ורוב שרו של ישמעאל הם בעצמם ימאנו מליות להם יניקה מן התורה:

יבאם בנימינו ויבטון לקבלה ליה. מאי עבד. נסל זעיר
 סמחה דמוחה וסוי אספתה דמאנא. קרא לעבדוי ואמר לון.
 אמתן מהימן קמי פבטון לסהוס סמח. אמרו
 נחמי מאי סוח. נסלו למשעס. ועד לא ארעו כטו
 למימת. אחרו בלבינו חי סאי סמח יסיב לבריה ודאי ימית.
 ואכן ימית לרבוונא. אמרו קמי. מרנא סמח דא
 לא אפחוי אלא לבנד. וסא ארנא דסולחנא סבקנא נבד.
 אל וסב ליה לסודא דיקבל סמח דא. כך קב"ה
 איסו אסיה חכיס. ידע דאי יסיב אורייתא לישראל עד לא
 אודע לון. בכל יומא סוו רדפין לון לישראל פלה
 וקטלון לון. אבל ארע לון (כנוונא להסווא אסיה).
 ואינו יסבו ליה מתנן וכזובון בנין דיקבלון לא.
 וכלסו קביל לון מסא למיבב לסו לישראל. סה"ד
 א) עליה למרוס טביס שבי גוי. ובכ"כ ידמו
 ישראל אורייתא בלא מערורא ובלא קסרונא כלל.
 ערך סוח ובירך שמיס לעלס ולמחי עלמיא :

(ג) רבי חייא פתח (ג) ה' בצאתך משעיר בצעדך
 משדה אדום ארץ רעשה נגם שמים נמפו. כוא וראה
 וכאים הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. שהקב"ה
 בחר בהם והם דבקים בו. ונקראים קדושים עם קדוש.
 וכן עד שהעלה אותם למדרגה עליונה שנקראת קדוש.
 שכתוב (ד) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו
 שהרי ישראל מיום השמיני נדבקם בו כשאו גרשמים
 בשמו והם שלו. כמ"ש ש"ש (ו) ומי כעמך ישראל נוי אחד
 בארץ. ואומות העולם אין דבקם בו ואין הולכים במשפטי.
 כי חסר אצלם רושם הקדוש. עד שהם מתדבקים בצד
 האחר שאינו קדוש. וכוא וראה בשעה שבקש הקב"ה
 ליתן התורה לישראל הוסיף לבני עשו. אמר להם התפנים
 אתם לקבל התורה. בשעה ההיא נבהלה ארץ הקדושה [י]
 וחשבה ליכנס לנקב של תהום רבה. אמרה לפני רבונו
 של עולם. אוצר החרה חסני אלים שנה טרם
 שנברא העולם. אקלם לתוך ערלים שאין רשומים בבריתך.
 אמר לה הקב"ה. כסאי כסאי. יאבדו אלף אומות כמדות.
 וברית התורה אל יורדן לפניך. וס"כ ה' בצאתך משעיר
 בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי [יח] לפי שהתורה
 לא ניתנה אלא למי שיש בו חסד ורחמים. ומי שלומד
 תורה לזה שאינו נמוך משקר בשני אופנים. משקר בברית
 של התורה. ומשקר בברית של הצדיק וכנסת ישראל [יג]
 שהתורה למקום הזה ניתנה ולא לאחר. דבי אבא אמר
 משקר בשלשה מקומות עליונים. משקר בתורה. משקר
 בנביאים. משקר בכתובים. משקר בתורה. שנאמר (ו) וזאת
 התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. משקר בנביאים.
 שנאמר (ז) וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחר.
 משקר בכתובים. שכתוב (ח) ויקם עדות ביעקב ותגיד שם
 בישראל. וכתוב (ט) אך צדיקים יודו לשמך. אינו צדיקים.
 זה צדיק וכנסת ישראל. כי מי שאינו נמוך ולא נכנס
 בברית שלהם אל יודו לשמו הקדוש היינו התורה. א"ר
 חייא בין שנגלה הקב"ה על הר סיני ליתן התורה
 לישראל

(ג) רבי חייא פתח (ג) ה' בצאתך משעיר בצעדך
 משדה אדום ארץ רעשה נגם שמים נמפו. כוא וראה
 וכאים הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. שהקב"ה
 בחר בהם והם דבקים בו. ונקראים קדושים עם קדוש.
 וכן עד שהעלה אותם למדרגה עליונה שנקראת קדוש.
 שכתוב (ד) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו
 שהרי ישראל מיום השמיני נדבקם בו כשאו גרשמים
 בשמו והם שלו. כמ"ש ש"ש (ו) ומי כעמך ישראל נוי אחד
 בארץ. ואומות העולם אין דבקם בו ואין הולכים במשפטי.
 כי חסר אצלם רושם הקדוש. עד שהם מתדבקים בצד
 האחר שאינו קדוש. וכוא וראה בשעה שבקש הקב"ה
 ליתן התורה לישראל הוסיף לבני עשו. אמר להם התפנים
 אתם לקבל התורה. בשעה ההיא נבהלה ארץ הקדושה [י]
 וחשבה ליכנס לנקב של תהום רבה. אמרה לפני רבונו
 של עולם. אוצר החרה חסני אלים שנה טרם
 שנברא העולם. אקלם לתוך ערלים שאין רשומים בבריתך.
 אמר לה הקב"ה. כסאי כסאי. יאבדו אלף אומות כמדות.
 וברית התורה אל יורדן לפניך. וס"כ ה' בצאתך משעיר
 בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי [יח] לפי שהתורה
 לא ניתנה אלא למי שיש בו חסד ורחמים. ומי שלומד
 תורה לזה שאינו נמוך משקר בשני אופנים. משקר בברית
 של התורה. ומשקר בברית של הצדיק וכנסת ישראל [יג]
 שהתורה למקום הזה ניתנה ולא לאחר. דבי אבא אמר
 משקר בשלשה מקומות עליונים. משקר בתורה. משקר
 בנביאים. משקר בכתובים. משקר בתורה. שנאמר (ו) וזאת
 התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. משקר בנביאים.
 שנאמר (ז) וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחר.
 משקר בכתובים. שכתוב (ח) ויקם עדות ביעקב ותגיד שם
 בישראל. וכתוב (ט) אך צדיקים יודו לשמך. אינו צדיקים.
 זה צדיק וכנסת ישראל. כי מי שאינו נמוך ולא נכנס
 בברית שלהם אל יודו לשמו הקדוש היינו התורה. א"ר
 חייא בין שנגלה הקב"ה על הר סיני ליתן התורה
 לישראל

מראה מקומות ט' תלים ס"ח (כ) אמור לה. (ג) שומעם פ' (ד) ידע' כ' (ט) שמואל כ' (י) דברים ד' (י) יעני' ל' (ח) תלים פ"ח (ט) שם ק"פ
 זין הודו

מראה מקומות ט' תלים ס"ח (כ) אמור לה. (ג) שומעם פ' (ד) ידע' כ' (ט) שמואל כ' (י) דברים ד' (י) יעני' ל' (ח) תלים פ"ח (ט) שם ק"פ

זין הודו

[י] זו השכינה הקדושה שבה תרי"ג אורות מן תרי"ג צעות התורה. והיא נקראת ארץ הקדושה ונגם כמא כבודו : [יח] זו השכינה הקדושה : [יג] פ"י יסוד ומלכות :

לישראל שקמה הארץ וישבה במנוחה. ושי"ב א) ארץ יראה וקספה :

מימינו איש רח למו. (נ) רבי אבא שאל לרבי שמעון. מה זה שכל אומות העולם אין עושים נענוע בנופם אלא ישראל בלבדם. שבאשר לוסרים תורה מתנענעים באן וכאן. כלי תרגילת פיה מאנשים שכעולב. ואין יכולים לעמוד על מעמדם. איל נוכרתי דבר גדול ובני העולם אין יודעים ואין משגיחים. ישב מעט ואמר אוי להם לאנשים שהולכים כבהמות שדה בלי השכל. כדבר זה בלבדו ניכרות הנשמות הקדושות בלי ישראל בין הנשמות של האומות עכרים. נשמות ישראל נגזרו מתוך מנורה קדושה המאירה. שכתוב (ג) נר ה' נשמת אדם. ונר הזה בשעה שמתאחד עם התורה העליונה. (שהוא אר לית) אל תשקום עליו האור אפילו רגע. והוה הסוד (ז) אלהים אל רמי לך. כרמיון זה כתוב (ה) המזכירים את ה' אל רמי לכם. אל יהי שקט לכם. אור הנר כיון שנתאחד עם הפתילה. זה האור אינו שוקט לעולם. אלא אורו מתנענע כלבאן ולבאן ולא ישקוט לעולם. כרמיון זה ישראל שמשמחה נגזרות מתוך מנורה עליונה היא. כשמתחיל לומר דבר אחד מן התורה. (שכתוב בה מימינו איש רח למו.) הרי אור נר הנשמה נולק. והם אין יכולים לשקוט. אלא מתנענעים כלבאן ולבאן לכל הצדדים כמו אור הנר. שהרי כתוב (ו) נר ה' נשמת אדם. יכתוב (ז) אדם אתם. אתם קרוים אדם. ולא האומות עכרים. נשמות העמים עכרים בקש נרעך שאין אור ההוא שורה עליהם. ולכך שוקטים ואין מתנענעים. שהרי אין לבו התורה. לא נרדקים באש שלה. ואין אורה שורה בהם. אלא הם עומדים כעצים בתוך אש השורף אשר אין אור שורה עליהם. ולכך שוקטים בלי אור כלל. א"ר יוסי זה הוא בירור הרב. אשרי חלקי שוכתי למה לשמוע דבר זה :

וירדך בישרון מלך כההאסף ראשי עם יחד שבמי ישראל. (ח) פתח רבי שמעון ואמר. שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מהו שבת אחים גם יחד. אלו הם החברים בשעה שהם יושבים ביהר. ואין נפרשים זה מן זה. מתחלה הם נראים שנבורים מתגוררי מלחמה שרוצים להרוג זה לזה. אח"כ חוזרים להיות כאהבה של אחוה. הקב"ה מה אומר. הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. גם להכליל עמהם השכינה. ילא עוד אלא שהקב"ה שאין דבריהם והם נחת רוח לו ישמח בהם. ושי"ב ז) או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'. הקב"ה שמוח עמהם וקורא להם שלום. ובגלגל נמצא שלום בעולם. ושי"ב זעמן אחר ורעי אברהם שני שלום בך : (י) ירדך ראובן ואל ימת. א"ר יצחק בוא וראה כמה נרם לו לראובן. לבעבור שהוא נתניע להחיות לו ליוסף. מה כתוב יחי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר. שהרי לבעבור זה שאע"פ שידע שניטלה הבכורה ממנו ונתנה ליוסף. ומ"ם נתניע להחיותו. לפיכך התפלל משה ואמר יחי ראובן ואל ימות. נתקיים בעולם הזה ונתקיים בעולם הבא. מה הטעם. כעבור הענין של יוסף. ובעבור ששעה חשובה על אותה השעה. שכל מי שעושה תשובה הקב"ה מעמידו בעולם הזה ובעולם הבא :

וזאת

לישראל שכיכת ארעה יתבת בנייהא. (ס"ד א) ארץ יראה וקספה :

מימינו איש דם למו. (נ) רבי אבא שאל לרבי שמעון. מהי היא דכל עמין דעלמא לא עבדין ענושא אלא ישראל בלחודייהו. דכד לעגן חזרייתא מתענטען סכא וסכא. בלא למודא דבי עעלמא. ולא יכלין למקס בקיומיהו. א"ל אדכרתן מתא מלאה ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין. ימיב עעמא ואמר ווי לבני נשא דלולין כבערי חקלא בלא סוכלפנו במלה דא בלחודי אשתמודען בשמתכון קדישין דישראל בין בשמתכון דעמין עכרים. בשמתכון דישראל לחגורו מזו בולילת קדישא דדליק. דכתיב (ג) נר ה' נשמת אדם. והא ונר בשעתא דלחאחד נו אורייתא לעילא. (דכתיב) א"ל דת"ל לא סידך כסורא עליה אפילו רגע. ורוח דה' אלהים אל דמי לך. כנוונא דא כתיב (ה) סמוכרים את ה' אל דמי לכם. לא שכיכו לבון. כסורא דשרגא כיון דלחאחדא נו פתילה. הסורא כסורא לא סידך לעלמין. אלא מתענטען כסורא לבאן ולבאן ולא משתכין לעלמין. כנוונא דא ישראל דשמתיהו מזו הסורא כסורא דשרגא. כיון דלמר חלס חדא דלורייתא. (דכתיב) ביה חיימיהו איש דם למו. הוה כסורא דליק. ונליל לבין אינון דלשכתבא. ומתענטען לבאן ולבאן לכל ספרין כסורא דשרגא. דכתיב (ו) נר ה' נשמת אדם כתיב (ז) וכתב (ז) אדם אתם. אהם קרויין אדם. ולא חמויין עכרים. בשמתין דעמין עכרים מדעיבן דקש בלא נסוראש דסורא עלייהו. וע"ד משתכין ולא מתענטען. וסכא לית לן חזרייתא. לא דלקין באש דילס ולאו כסורא כתיב בסון. אינון קיימין כעלים בגן נורא דדליק בלא כסורא דסריא עלייהו. וע"ד משתכין בלא כסורא כלל. א"ר יוסי דא הוא ברירו דמלה. וכאם חולקי דוכינא לאהא למשע דא :

ירדתי בישרון מלך כההאסף ראשי עם יחד שבמי ישראל. (ח) פתח רבי שמעון ואמר. שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מהו שבת אחים גם יחד. אלין אינון חברים בשעתא דלוינו יתבין כחדא ולא מתפרשן דא מן דא. בקדמיתא אחוזין וצוברי מניחי קרבא דבעו לקפלא דא לדא. לבתר אחידרון כרחימותא דלחוס. קב"ה מאי אומר. הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. גם להכליל עמהם השכינה. ואלה עוד אלא דקב"ה אליה למלוליהו ויחא ליה ומי כבו. (ס"ד ז) או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'. קב"ה חדי עמסון וקרי עלייהו שלם. ובניינון אשתכח שלמא בעלמא. (ס"ד זעמן אחר ורעי אברהם שני שלום בך : (י) ירדך ראובן ואל ימת. א"ר יצחק תה חי כמסא נרים ליה לראובן. בנין לחיסו אשתדל לחליל ליה ליוסף. מאי כתיב יחי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר. דכא בגין דא אע"ג דידע דלשתקל כחזרייתא מניס ואמסיבא ליוסף. אשתדל לחליל ליה ליוסף. מהס ואמר יחי ראובן ואל ימות. אהקיים בעלמא דין ואהקיים בעלמא דלמי. מאי עעמא. בגין דא ליוסף ובניו דעבד תפוסו חסדא עובדא. לכל מאי דעבד תפוסו קב"ה קיים ליה בעלמא דין ובעלמא דלמי : וזאת

מראה כקובות (א) תינס פ"ג (ב) פתח רוח (ג) פתח רוח (ד) תינס פ"ג (ה) יעני ס"ב (ו) תני כ"י (ז) יחוקלא לא (ח) אחרי נע : (ט) פלאכי כ"י (י) יוסף קספ :

זואת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה. (א) פתח רבי שמעון ואמר (ב) אז נדברו ויראו ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו. מקרא זה יש לעיין בו. אז נדברו. אז דברו ה' צדיק לומר. מה נדברו. אלא נדברו למעלה מכל איתון מרכבות הקדושות וכל איתון היצלות הקדושים. לפי שאותן ריבורים הקדושים עולים למעלה. והרבה הם שמקדמים ולקודמים אותם עד לפני מלך הקדוש. ומתעשרים בכמה עמדות באיתן אוריות העליונים. וכלם נדברו לפני מלך העליון. מי ראה שמחות. מי ראה תשבחות העולות בכל איתון הרקיעים כאשר עולים ריבורים אלה לפני מלך הקדוש. ומלך הקדוש מסתכל בהם ומתעשר בהם. שהם עולים ויושבים בחיקו והוא משתעשע בהם. ומשם עולים על ראשו ונעשים עמדה. וע"ז אמרה התורה (ג) ואהיה ששעשים יום יום. והייתי לא נאמר. אלא ואהיה. בכל זמן ובכל שעה שריבורים עליונים עולים לפניו. שני פעמים כתוב יראי ה'. יראי ה'. אלא יראי ה' למעלה. יראי ה' למטה. יראי ה' עומדים למטה. והריבורים שלהם עומדים בצורתם למעלה. ומיד זה מצאתי בספרו של חנוך. שכל ריבורי הצדיקים אשר בזה העולם הם מתעשרים ועומדים לפני המלך ומשתעשע בהם הקב"ה. ואח"כ הם יורדים ועומדים לפניו באותה צורה של זה הצדיק שאמר אותם. והקב"ה משתעשע באותה הורה. ואח"כ נכתבים בספר זכרון לפניו להקדים לפניו בקיום תמיד. ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו. הרי ביארו שאלו הם המחשבים רברי התורה להתדבק אל רבונם כבוד השם הקדוש. כשביל לרעת אותו ולהכין חכמת שמו בכלבם. ככתוב ולחושבי שמו. שהוא הסוד של השם הקדוש. וש"כ (ד) ועל דמות הכמא רמות כמראה אדם עליו למעלה. כיון שאמר רמות מטה אמר כמראה. שהרי היה די לומר רמות אדם. אלא רמות אדם זה הוא סוד עליון. בכבוד עליון שהוא נראה צורת אדם. אבל זה שנתוסף כמראה. היינו להכליל אותן הצורות של רברי החכמה ואתן החכמה העולים ומתעשרים למעלה. ואח"כ מתקיימים בצורת אדם באותה צורה של זה הצדיק שמעמד אותם. ובכלם משתעשע הקב"ה שהם עמדותיו

(ה) ור"י אמר תמיד ואורין לשים חסידך וגו'. אמר אלעזר כהן ולוי טרם שעולים לעבודה בודקים אחריו לדעת דרכיו ומעשיו. ואי לא אינו עולה לעבודה. וכן בסנהדרין לשבת במשפט. ואם נמצא כראוי נותנים עליו חומר של המקדש. ואם לא אינו עולה לעבודה. ועליו וללוי אמר תמיד ואורין ראשי חסידך. מפני מה זכה לוי לאורים ותומים ולעבוד עבודה. הוי אומר יען אשר נסיתו במסה וגו'. האומר לאמי ולאמו לא ראיתי וגו'. וכיון שנמצאו במדרגות האלו כהן יורו משפטך ליעקב וגו'. ישימו קמורה וגו'. להשקט רוגו ולהומון שלום. ובכ"ל על מוצרך. כשביל שיהנו ויומתק הכל ויושפע ברבות בכל העולמות. אז ברכ ה' חילו וגו' :

(ו) יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל. אמר רבי שמעון כתוב באהרן (ז) תורת אמת היתה בפיך וגו' ורבים השיב מעון. וכתוב בריתי היתה אתו החיים והשלום. בוא וראה כל מי שאוחז ביד הרשע ומפציר בו שיצוה רבו הרע. הוא נתעלה בשלש עליות. מה שאין נתעלה

זואת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה. (א) פתח רבי שמעון ואמר (ב) אז נדברו ויראו ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו. הוי קרא לית להסתכל ביה. אז נדברו. אז דברו מבני ליה. מהו נדברו. אלא נדברו למעלה מכל איתון מרכבות קדושים וכל איתון היילין קדישין. בני דאיתון מלין קדישין סלקין לעילא. וכמה איתון דמקדמי ונסלין לון קמי מלכא קדישא ומתעשרין בכמה עשרין באיתון נסורין עלאין. וכמה נדברו מקמי מלכא עלאה. מאן חמי מדון. מאן חמי תושבתי דסלקין בכל איתון רקיעין כד סלקין מלין אלין קמי מלכא קדישא. ומלכא קדישא מסתכל בכו והתעשר בכו. דאיתון סלקין ויתבין סל חיקיה והשתעשע בכו. ומתמן סלקין על רישיה וסוו עמרה. וע"ז אמרה לארתיה (ג) ואהיה ששעשים יום יום. והייתי לא כתיב. אלא ואהיה. בכל זמן ובכל עתך דמלין עלאין סלקין קמי. תרי זמני כתיב יראי ה'. יראי ה'. אלא יראי ה' למעלה. יראי ה' למטה. יראי ה' קיימין לתתא. יראי ה' קיימין לתתא. ואיתון מלין קיימין דיוקדסין לעילא. ורזו דל אסתכל כספרה דחנוך. דכל מלין דלדיקא די בחרעא איתון מתעשרין וקיימין קמי מלכא והשתעשע בכו עליו מלכא קדישא. ולבשר איתון מחמין וקיימין קמיס דיוקדס דהוא דיוקדא דקאמר לון. והשתעשע קדישא בהסוד דיוקדא. ולבשר אכתיבי בהסוד זכרון לפניו לקיימא קמיס בקימות תיר. ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו. הוי אוקמוס דלנין איתון דמחשבי מלין דארתיה לתדבקא למאריהון ברזא דשמו קדישא. בנין למנדע ליה וללתקנא חכמה דשמיא בליביהו. דכתיב ולחושבי שמו. דהוא רזא דשמו קדישא. ס"ד (ד) ועל דמות הכמא רמות כמראה אדם עליו מלמעלה. כיון דאמר דמות אמתי כמראה. דהא סני ליה למימר דמות אדם. אלא דמות אדם דל הוא רזא עלאה. בהסוד כבוד עלאה דיוקדא דאדם. אבל הא דלחוסף כמראה לאכללא איתון דיוקדס דמלין דחכמה ואיתון רזין דחכמה דסלקין ומתעשרין לעילא. ולבשר קיימין דיוקדא דאדם בהסוד דיוקדא דלדיקא דמתעשרין לון. ויכללוו השתעשע קדישא בעשרין :

(ה) ור"י אמר תמיד ואורין לשים חסידך וגו'. אמר אלעזר כהן ולוי טרם שעולים לעבודה בודקים אחריו לדעת דרכיו ומעשיו. ואי לא אינו עולה לעבודה. וכן בסנהדרין למידן דינא. ואי אסתכל כדקא יאות יסבין עליה חומרא דמקדשא. ואי לא סליק לפולחנא. ס"ד וללוי אמר תמיד ואורין לשים חסידך. מפני מה זכה לוי לאורים ותומים ולמסלה פולחנא. סוי אומר אשר נסיתו במסה וגו'. האומר לרזין וללמו לא ראיתי וגו'. וכיון דאסתכלו בלנין דרגין כדון יורו משפטך ליעקב וגו'. ישימו קמורה וגו'. לשכח רוגו ולומא שמו. וכליל על מוצרך. בנין דיתכחון כלל ויתכחון ברכאן ויכללוו עלמין. כדון ברכ ה' חילו וגו' :

(ו) יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל. אמר רבי שמעון כתיב עשה (ז) תורת אמת היתה בפיך וגו' ורבים השיב מעון. וכתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום. תא חוי כל מאן דאחיד בידה דחייבא והסתכל ביה למשכח אורחא בינא. איסו אסתלק בתלת סלוקין. מאי דלא אסתלק

טראה מקומות (א) ויקבן ריי. (ב) מלאכי ג' (ג) ויקבא ית. (ד) תרומה קכח. (ה) מלאכי ב'

נתעלה כן איש אחר. הוא גורם להכניע צד המוסאה. וגורם שיתעלה הקב"ה כבודו. וגורם שיתקיים כל העולם כקיום למעלה ולמטה. ועל איש הזה כתוב בוי"ת התה אתר תחיים השלום. חוכה לראות בני בנים. וזכה בעולם הזה וחוכה לעולם הבא. כל שופטי דינים אין יכולים לרון אותו בעולם הזה ובעולם הבא. נבנם כ"ב שערים ואין מי שימחה בידו. ועני כתוב ה' נבור בארץ יהיה ורעו דגו ישרים יבדק. דגו ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד. וזה בחושן אור לישירים וגו'.. וכשעה שישאל נכנסים לבתי כנסיות ככפר ומתפללים תפלותם. אח"כ יצא כרו שקרא ואומר. עליונים ותחתונים תעידו עדות. מי הוא שמתקן נפשות ומזכה לרשעים. שהוא ראוי להכתיר לו בעמדת מלכות וזה ראשו. ושואר ראוי ליכנס עכשיו לפני המלך והמטרונה. שהרי המלך והמטרונה שואלים עליו. או מודמנים שני עדים מאותן עני ה'. המשוטטים בכל העולם ועומדים אחורי הפרכה. ומעידים עדות האמת ואומרים. הרי אנו מעידים כך על פלוני בן פלוני. אשרי חלקו. שהרי אביו נזכר בגללו לטובה. זה הוא המתקן נפשות למטה. נפשות הרשעים שהיו כצד המוסאה. ובכן נתעלה כבוד הקב"ה במשחה שלמו. באותה שעה נדרמן ממתה אחד שהוא נבחר על המונת הצדיקים. ונקרא סכר שמש האחות יהוד'יעם [יג] והוא מעוטר בבתר שבו שם הקדוש. והקב"ה מרמו לאותו הממונה והוא מביא תמונת האיש ההוא שמתקן נפשות הרשעים. ומציב אותה לפני המלך והמטרונה. ואני מעיד עלי שמים וארץ שבשעה שהיה מוסרים לו אותה התמונה [יד] שהרי אין לך כל דיוק בעולם הזה שלא נחקקה תמונתו למעלה תחת יד הממונה ההוא. ומוסרים בידו ע' מפתחות שכל נגני רבנו נמצאים שם. ואז מכרך המלך לאותה התמונה בכל הברכות שברך האברדם כאשר היה מתקן נפשות הרשעים. והקב"ה סרם לך' מתנות עליונים. ולוקחים אותה התמונה והולכים עמה. ומכניסים אותה לע' עולמות המתרים שאין זוכה להם איש אחר. כי הם נגזרים לאותן המתקנים נפשות הרשעים. האלמלי היו יודעים האנשים כמה תועלת חבות זכים בגללם כאשר מוכים להם. היו הולכים ורודפים אחריהם כמי שרודף אחר חיים. העני מזכה לאנשים בכמה טובות בכמה אצדות עליונים. אבל אין זה כמי שמתקן ומזכה לרשעים. מה בין זה לזה. אלא מי שמתניע להטיב לעני הוא משלים חיים לנפשו. וגורם לו להתקיים. חוכה בגללו לכמה טובות בעולם ההוא. ומי שמתניע בתקן הרשע הוא משלים יותר. ששה לצד המוסאה של אלהים אחרים להכניע שלא ישלום. ומעבירו ממסלתו. עושה שיתעלה הקב"ה על כמא כבודו. עושה לרשע ההוא נמש אחר. אשרי חלקו:

אסמלק סכי ב"ג אחרה. גרים לאכפיה סכרה אחרה. וגרים לאסמלק קב"ס צדיקים. וגרים לקיימה כל עמלם בקימים לעילא וטפא. ועל סא ב"ג כפי צרימי סיסא אמו ססיס וסגלוס. וזכי למחמי בכין לכנוי. וזכי כהלי עמלם וזכי לעמלם דלחי. כל מחרי דינין לא יכלין לחיין לים כסאי עמלם ובמלחמ דלחי. סאל כסריסר דרעי ולים מחן דמחי דידיס. ופ"ד כתיב ה' נבור כלאך יסיס ורעו דגו ישרים יבדק. סון ועושר בביתו ולדקטו עומדם לעד. וזה כחך לך לשרים וגו'.. וכשעתה ישראל עמלן לבי כניסמא בלפרא ומללן ללוסאן. לבחר ספיק כרוח אקרי ואמר. עלאין ומסאין אסכידו ססודוסא. מחן ליסו דעבד נסאן וזכי לחייבול. ססוא דלמחי בכין לספרא לים כספרא דמלכותם על ריסיס. ססוא דלמחי לעמלם ספמא קמי מלכא ומפרוימא. דסא מלכא ומפרוימא עלאין עליס. כדן אודמן מרין ססדין מלינין מימי ס'. דמססי בכל עמלם וקיימן כמר פרנודא. וססון ססודוסא דל ודמחי. סא אן ססדין על פליה בר פליה. זכאס חולקס דסא לבי דכר בגיסיס לעב. דל ליסו עבד נסאן לפסחא. נסאן דחייבול דסוו מספרא אחרה. כדן אסיק קב"ס כהדוס עלימחא. בים ספמא אודמן מד מחמל דלחי נוכרל על דיוקין ולדיקוי. ולקרי דרז דסחוס דלחון יהוד'יעם [יג] ככמרא דמחא קדיסא. ורמי קב"ס לסהו מחמל וליסי דיוקיס דססוא ב"ג דעבד נסאן דחייבול וקליס לים קמי מלכא ומפרוימא. וסאס אססדנא עלי סמיח ורעט דכסדיס ספמא סמרין לים ססיח דיוקנא [יד] דסא לים לך. כל דיקא כסאי עמלם דל חקיק דיוקיס לעילא ספחז ידל דהסיס מחמל. ומסרין דידיס ע' מספחן דכל נגזיא דמאריס דסו. וכדן מלכא כדן להסוא דיוקנא בכל ככלון דכדן לאכרס כד עבד נסאן דחייבול וקב"ס רמיז לך' מסרין עלאין. ונסלן לססיס דיוקנא ולזלין עמיס. וליסו סאל לע' עמלין נגיזין דלח זכי כסו ב"ג אחרה. דסא לינון נגיזין לאינון דעבד נפסיסין דחייבול. ולמלי סו ידע כי נסא כמס מונלמא וזכי וסלן בנייסי סו וזכי להון. סו סלי אכפרייסי ודפי לון כמאן דרדף כמר חין. מסכנל זכי לכי נסא כמס סכלן כמס כריין עלאין. סכלי לכו ליסו כמאן דכר מסכנל ליסו אסליס חין לסאי. אלל מחן דלססדל כמר מסכנל ליסו אסליס חין לנפסיס. וגריס לים לאסקיימא. וזכי בנייסי לכמס סכלן להססוא עמלם. ומחן דלססדל כמר חייבול ליסו אסליס יסיר. עבד לספרא אחרה דלסיס אחרים דלמכפיה ולל סלמא. ולסבד לים מחלסותי. עבד ולמלק קב"ס על כורסי יקריס. עבד לססוא חייבול נסא אחרה. זכאס חולקיס:

רעיא מדימנא

(ג) ישימון קסודס בלסיך וגו'. אמר רפיח מדימנא לים דכסיל מוחמל בעמלם כקסרס. וליסו קסודס דדינא כרמחי. ריח ניחא כלף. מרנזס דקסר קסירו

רעיה הנאמן

(ג) ישימון קסודס באפיך וגו'. אמר רעיה הנאמן אין דבר מכלל המיתה בעולם קסרת. שהוא התקשרות הדין כרמחי. ריח ניחא באף. תרגום של קסר קסירו

מראה מקומות ה' תלים ק"ב (ג) פנחס רבד.

זיו הזהר

אין מי שכל מלאך נקרא על שם שימושו ותמנותו. וזה המלאך ממונה על תמונות הצדיקים שבישראל. לכן נקרא בשם זה שהוא צירוף יודאי'עם. מי שהתמנותו רק על עם היהודים [יד] ענין אותן התמונות או שהן הנשמות או שהן כבוד נשמות לנשמות

קטירו, ואמר מנורה הקדושה. יען שהתעלה היא בקרבן. כל האומר פטום הקטרת אחר תהלה לרוד מבטל מיתה

מביחא [טו] ע"כ ר"מ :
וליוסף אמר מברכת ה' ארצו סגור שמים סמל וגו'.
(א) א"ר אלעזר למדנו כתוב (ג) ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ. אענה את השמים, שמים כמש. שנאמר (ג) השמים כסאי והם יענו את הארץ. הארץ כמש. שנאמר והארץ הדום רגלי. שמים, שמים עליונים, וארץ. ארץ עליונה [טו] שלמדנו כאשר התקין שמים זה בתקונו. התקין אותו לעומת ארץ ההיא. ותשיקנו לנגדה במדרגה אחת שנקראת צד"ק [יז] כמו שכתוב (ד) וצדיק יסוד עולם. והוא מדרבך בה בארץ הזאת. וכן ראש המלך הקדוש עד המקום ההוא ששורה זה הצד"ק נשפע נהר אחד של שמן משרתת קודש. ומנביע בתשוקה רבה בארץ קדושה הזאת [יח] וארץ הזאת מקבלת הכל. ואח"כ מארץ הזאת נוזנים כלם עליונים ותחתונים.. כעין הודות וזכר בנקה. שכל אברי נפשו נרביקים בה. והיא נאחות בכלם להתעבר ממנו. כדמיון זה למדנו כל המשלים לעשרה הראשונים של בית הכנסת מקבל שכר של כלם. ה' יוסף ואמר כנגד כלם [טז] :

קטירו, ואמר בלינה קדישא. דבנין ללינה אישי קברבא. מאן דייחא פטום הקטרת כפר תהלה לרוד כפיל מוסמא מביחא [טו] ע"כ ר"מ :

וליוסף אמר מברכת ה' ארצו סגור שמים סמל וגו'.
(א) א"ר אלעזר פתן כתיב (ג) ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ. אענה את השמים, שמים ממש. דכתיב (ג) השמים כסאי. וסם יענו את הארץ. הארץ ממש. דכתיב והארץ הדום רגלי. שמים עליונים, וארץ. ארץ עליונה [טו] דמביחא כד התקין שמים זה בתקונו. התקין יתיה לקבליה דסביא ארץ. ותליבתייה לקבלה כחד דרגא דלקרי דליק [יז] כמה דכתיב (ד) וצדיק יסוד עולם. והתדבק בה כהאי ארץ. ומביחא דמלכא עד סטוה אחר דשארתי האי דליק אחי מהו נהרה דמשה דברות קדישא. והפיל בסגירות תולדותיה כהאי ארץ קדישא [יח] וכלל כלל האי ארץ. ולבשר מהאי ארץ אמתון כלל עלאי ותמאי.. כגוונא דוונא דדכורה כנוקבא. דכלהו שיטין דנוסא דליה שמתבך כנוקבא. ונוקבא אחידא ככלסו לתעברא מניה. כדוונא דה פנינן כל דהשלים לעשרה קדמאי דבי כישמא נוסל אגר כלסו. רבי יוסף ואמר לקבלי דלסו [יט] :

(ה) פתח רבי אבא ואמר (ו) יפה נוף משיש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב. מקרא זה סוד האמונה הוא. יפה נוף. זה הוא יוסף הצדיק. שנאמר בו ויחי יוסף יפה תאר יפה מראה. משיש כל הארץ. הוא חדרה ושפחה למעלה ולמטה. הר ציון ירכתי צפון. לפי שבהלכות עמוד משכן שילך. הר ציון. זו ירושלים. ירכתי צפון. כך הוא בודאי למעלה ולמטה. קרית מלך רב. זה הוא מקום מתוקן לעומת מלך רב. זה כלל העליון מכל קדש הקדשים. שהרי משם נשפע כל הארות וכל הברכות וכל השמחות של כלם. שהרי משם מאירות כל פנים. ובית המקדש נתברך משם. וכאשר היא נתברכת משם נשפע ברכות לכל העולם. שהרי כל העולם משם נתברך :

(ה) פתח רבי אבא ואמר (ו) יפה נוף משיש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב. האי קרא רזא דמסימונתא אישי. יסם נוף. לא אישי יוסף סלדיק. דכתיב ביה ויחי יוסף יפה תאר יפה מראה משיש כל הארץ. אישו מדוכ ועד לעילא ותתא. סר ליון ירכי לפון. בנין דכחולקיה קאים משכנא דשילא. סר ליון. דא ירושלים. ירכתי צפון. סכי סא ודאי לעילא ותתא קרית מלך רב אחר אישו מתקניא לקביל מלך רב. דא מלכא עלאה דכלא. קדש הקדשים. דהא מתתן אחיא כל סכירו וכל כירכא וכל חדו דכלא. דהא מתתן נהרין כל אנפין. ובי מקדשא התברכא מתתן. וכד אישי מתברכא מתתן נסקי כרכון לכל עלמא. דהא כל עלמא מתתן מתברכא :

(ו) בכורך שורו הדר לו וקרני ראם קרניו וגו' רבי אבא פתח (ז) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו כברייתך. כל זאת באתנו כל אלו באו עלינו היה צריך לומר אלא כל הדינים שלמעלה באו עלינו ולא שכחנוך לא שכחנו דברי תורתך (ח) מכאן נלמד כל מי ששוכח דברי התורה שאינו רוצה להתניע בה. כאילו שוכח להקב"ה. שהרי התורה כלה שמו של הקב"ה היא. ולא שקרנו כברייתך שכל מי שמשקר בו בזה אות הברית הקדוש הנרשם בו כאילו משקר בשם המלך (ט) לפי ששם המלך נרשם בו באדם. ומי שמשקר בזה כאילו נוטר כל התורה. הוא וראה אבריהם קודם שנמול הרי לא נאמר בו שהוא שוכח התורה. כיון שנמול סה כתוב. עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר מצוותי מצותי חקתי ותורתי. והכל לפי שנמול ונרשם בו ירשם הקדוש

(ו) בכורך שורו הדר לו וקרני ראם קרניו וגו'. רבי אבא פתח (ז) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו כברייתך. כל זאת באתנו. כל אלו באו עלינו חבטנו ליה. הלל כל דינין דלעילא אחו עלנא ולא שכחנוך. ולא אנשינא חילולי אורייתך [כ] מכאן אולימא כל מאן דלכטי חילולי אורייתא ולא בעי למלטי בה. כאליו אכתי לקב"ה. דהא אורייתא כלה שמה דקב"ה אישי. ולא שקרנו כברייתך. דכל מאן דמשקר ביה כהאי את קיימא קדישא דרשיה ביה כאליו משקר בשמא דמלכא [כא] בנין דשמא דמלכא אפרשיה ביה כד נס.. ותחא דמשקר כהאי כאליו משקר באורייתא כלה. וכל מאן דנכיר סאי ברית כאליו נכיר אורייתא כלה. סא חזי אפרשיה עד לא התנור הא לא התנור אישו כמר אורייתא. כיון דהתנור זאי כתיב. עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר מצוותי מצותי חקתי ותורתי. וכלל בנין דהתנור ויפרשיה ביה ישימא

מראה כקומות (ט) יצא פס: (כ) כנסת פס: (ג) יסע"ל ס"ו (ד) מנ"י (ה) ויבש דר: (ו) תלים מ"ח (ז) ויקרא י"ג (ח) תלים מ"ד

זיו הוזהר

[טו] או מיתה או עוני : [טז] שמים עליונים זה תפארת עלמא דנוקבא : [יז] זה ספירת היסוד : [יח] חיינו מלכות : [יט] פ"י שהעשירי הוא כנגד מלכות : [כ] דורש כל זאת באתנו. כל הדינים הנאים סן מלכות שנקראת זמ"ת : [כא] ואלו זה השם שצ"ד הנרשם בנזף האדם ע"י שילה וספיקה כירוד :

הקדוש ונטר אותו כראוי. מעלה עליו הכתוב כאילו שטר כל התורה. יצחק כמו כן כתוב ואת בריתי אקים את יצחק. וע"כ התורה נקראת ברית. בוא וראה יוסף בשביל שנטר לו לזה הברית ולא רצה לשקר בו. וזה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא. ולא עוד אלא שהקב"ה השרה שמו בקרבן. שכתוב (ו) עדות ביהוסף שמו ונז'. וזכה לברכת עוה"ז ולברכת עולם הבא. א"ר יצחק כתוב בכור שורו הדר לו ונז'. יוסף בשביל שנטר לברית הזה וזה בשור שהוא ראשון לקרבן. א"ל רבי יהודה אם כן מפני מה נחברך ברבר שהוא לשמאל. הלא בהימין היה צריך להתברך [כג] שהרי כתוב לפני שור מהשמאל. א"ל כרי שניני על חמאי ירבעם. א"ל שור סוד למרתי כמקרא זה. כי יען שיוסף נטר לו לזה הברית שזה הברית נאחו בשתי מדרגות [כג] ואותן ב' המדרגות למעלה בשמות קראים [כד] ולמדתו בפרשת פרה ארוסה שפ"ה היא סדרנה אחת סאתן ב' מדרגות העליונות [כה] והמדרגה של פעולת ההורגות עם הפ"ה נקרא שור [כו] והוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו ודאי. ואינו כשור שבועולם. אלא וקרני ראם קרניו. קרן עליון הוא על כל האחרים. ועל כן ברם עמים יננח יהודי אפסי ארץ. א"ל אבא נשמע מכאן שכל מי שנומר לזה האות רושם הקדוש. אותן ב' מדרגות העליונות נקשרות בו לשמור אותו בכל. ועטרו בכבוד עליון. וע"כ וזה יוסף בשתי מלכות. אחת הוא לעצמו ואחת לבנו. ויען כי שלמה המלך התרבה בנשים: הבריות ניתנה מלכותו לירבעם. וע"כ ברית חבוב סהכל - :

רשימא קדישא ונטר ליה כדקא יאות. סליק ליה כאילו נטר אורייתא כלא. ילמך אוף הכי כתיב ואת בריתי אקים את ילמך. וע"ד אורייתא אקרי ברית. מא חזי יוסף בנין דנטר ליה להאי ברית ולא צעא לשקרא ביה. וזה ליקרא בהאי עלמא וליקרא לעלמא דלתי. ולא עוד אלא דקב"ה אשדי שמים בנייה. דכתיב (ח) עדות ביהוסף שמו ונז'. וזכה לברכתא דהאי ולברכתא דעלמא דלתי. א"ל רבי ילמך כתיב בכור שורו הדר לו ונז'. יוסף בנין דנטר להאי ברית וזה בכור דהיוו קדמאה לקרבנא. א"ל רבי יסודס אי הכי אמאי התברך במלה דהיכי שמאלא. הא בימינא מצעי ליה [כג] דהא כתיב לפני שור מהשמאל. א"ל בנין דניני על חובי דירבעם. א"ל רוא אוליפנא בהאי קרא. דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית דהאי ברית אחיד בפרין דרנין [כג] ואינון מרין דרנין לעילא בשמאן אהקרון [כד] ואוליפנא צרפתת פרה ארוסה דהאי שפ"ה מד דרגא מחלינין מרין דרנין עלאין היו [כה] וזוגא דפרס שור אקרי [כו] וזה הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו ודאי. ולא סאי כשור דעלמא. אלא וקרני ראם קרניו. קרנא עלאה הוא על כל אחריו. ועל דא כהא עמים יננח יהודי אפסי ארץ. א"ל אבא משמע דכל מאן דנטר להאי את רשימא קדישא. אינון מרין דרנין עלאין אהקראן ביה לנפשא ליה בכלא. ולאעשרא ליה ביקרא עלאה. וע"ד וזה יוסף במרין מלכו. מד הוא וזה בניו. דכיון דשלמה מלכא אהדבק בנשים נכריות אחייב מלכותא לירבעם. וע"ד ברית חבוב סהכל - :

ג) ולזבולין אמר שמה זבולין בצאתך. רבי אבא פתח (ג) חנור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכי זה הוד והדר לישא כלי ויין .. א"ל ודאי עיקר הדבר את ברית קדוש נתן הקב"ה ורשם אותו באנשים. בשביל שינטרו אותו ולא יפגמו בפנם לאותו רושם המלך. ומי שפגם אותו הרי עומד לנדרו (ד) חרב נקמה נקם ברית. לנקום נקמת הברית הקדוש שנרשם בו והוא פגם אותו. ומי שרוצה לגבור מקום הזה יודרו ויתקן עצמו בשעה שיצר הרע מתגבר עליו. וישים לנגרו חרב ההוא הקיימת על הירך. להפרע ממי שפגם מקום הזה. ובכך חנור חרבך על ירך גבור. גבור הוא. וגבור נקרא. ולבך כתוב שיצא לדרך יתקן עצמו בתפלה לרבונו. ויודרו בצדק הזאה שהיא חרב העליונה עם תפלה ובקשות קודם שיצא לדרך. ככתוב (ה) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. בוא וראה וזבולין יצא תדיר לנתיבות ודרכים והתניי בלחמות. והודרו בחרב עליונה ההיא עם תפלה ובקשות קודם שיצא לדרך. ואז נצח עמים והתגבר עליהם:

כ) ולזבולין אמר שמה זבולין בצאתך. רבי אבא פתח (ג) חנור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכי זה הוד והדר לישא כלי ויין .. א"ל ודאי עיקר הדבר את ברית קדישא יסב קב"ה ורשם ליה בזני נשא. בנין דיעקרין ליה ולא יפגמון ליה בפגמו להאי רשימא דמלכא. ומאן דפגים ליה הא קאים לקבליה (ד) חרב נקמה נקם ברית. לנקמא חקמא דברית קדישא דאחרשים ביה וסאח פגים ליה. ומאן דבעי לנפשא האי אתר יודרו ויתקן נרמיה בשעתא דילרא בישא יתקף עליו ויסוי לקבליה סהיא חרב דקיימא על ירך. להאפשרעא מחמא דפגים האי אתר. וכדון חנור חרבך על ירך גבור. גבור איסו. וגבור אהקרי. וע"ד חנור חרבך [כד] ד"א חנור חרבך על ירך גבור. מאן דפיק בלורחא יתקן נרמיה בללוטא למאריה. ויודרו בהאי ל"ק חרב עלאה בללוטא ובעותין עד לך יפוק לאורחא. ככתיב (ה) לך לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. מא חזי זבולין נפיק מדירא לכבילין ואורחין ואגת קרבין. ואודרו בהיאי חרב עלאה בללוטא ובעותין עד לך נפיק בלורחא. וכדון נלח עמין ואהתקף עלייסו:

ו) ויששכר באהליך. פתח רבי שמעון ואמר. (ו) לסגול אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. זכאים הם בני העולם. אותן העמלים בתורה. שכל מי שעמלו בתורה

ו) ויששכר באהליך. פתח רבי שמעון ואמר (ו) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. זכאים הם בני העולם. אותן העמלים בתורה. שכל מי שעמלו בתורה

בראה מקומות (א) תלים פ"א (ב) וימי רב: (ג) תלים פ"ה (ד) ויקרא כ"ו (ה) תלים פ"ח (ו) וימי רב: (ז) פ"א י"ח

זין הזהר

[כג] חיינו אריה שכתוב לפני אריה אל הימין: [כג] שהם תפארת ובלכות. כי היסוד דקבל מזה וזאת רבי שמעון ואמר. (ז) לסגול בשמים ובמאין ותרנומו דאחרי בשמים וארעא: [כד] השמות הם תו"ת תפארת. אלהים או שמי מלכות: [כז] פריה רמו על מלכות: [כז] שור רמו על יסוד: [כז] כי זה הנומר בריתו הוד והדר לו:

באורייתא אלהים לטיילא ותרחיט לתפא. ותחסינן בכל יומא ידומא דעלמא דתי. הוסיד לטחילא חוסיני ים. חוסי ים. דא עלמא דתי ודא פסק מימיו לעלמין. ונכיל אנר טב פלחא דלא זכי ביה דר כס ארסא. ומאי חוסי. ייץ. ובגין כך רמיז לן שמה דישכר ומתפלל באורייתא ייץ שכר. ייץ דא סאט אגרא דלוינו דמתפלי באורייתא :

בתורה אהוב למעלה ואהוב למטה. ונחל בכל יום ירושת עולם הבא. וש"כ להגדיל אהבי יש. מהו יש. זה עולם הבא שאין מימיו נפסקים לעולם. והוא נוטל שכר טוב העליון שאין זוכה בו אדם אחר. ומה הוא. ייץ. ולפיכך מרמז לנו השם יששכר שה' עמלו בתורה הצירוף ייץ שכר. ייץ זה הוא השכר לאותן העמלים בתורה :

(א) רבי יצחק פתח כמהי (ב) כנס בתיבי בית זבול כך חכין לשבתך עולמים. בית זבול. בית זבול ודאי כד אסתקודי בידעא כל גבוי מלכא וטלמא כסו. כדון אפקרי בית זבול [כת] ירקיע חד טימ דאקרי זבול דהא דא אשכח לקבלא ברכאן ולסדרט כלל [כט] וסאי אקרי בית זבול [ל] תא חיי כתיב ולזבולן אמר שמה זבולן בלאחד וישכר באלהן. תמח דאשתתפו כחדא. דא נטיק ואלחא קרבא. ודא יתיב ולעי באורייתא. דא יתיב חולקא דלא. ודא יתיב חולקא דלא. בחולקיה דזבולן יתא. וכנסת ישראל אפקרי ייץ כנר"ת. וסאי אחווי. בגין דהא תכלת נטיק מתחן [לא] ואיקמוס דהא לתפא כנוונא דלטיילא. ייץ כנר"ת לטיילא. ים כנר"ת לתפא. תכלית לטיילא תכלת לתפא. וכלא בלחמ דה. וע"ד ייץ זבולן למיפק ללחמא קרבא. ומגן דסכי סאט. דכתיב עמיס סר יקראו סס יזבחו זבחי זרק. ובחי דר"ק ודאי [לג] מאי ספמח. כי ספמ יתיס יינקו. וישכר חולקיה באורייתא. ויסיב לזבולן חולקא דאורייתא ודאי. וע"ד אשתתפו כחדא ללאחברא זבולן וישכר. דברכתא דאורייתא סיה ברכתא דכלא :

(א) רבי יצחק פתח כתוב (ב) בנה בניתי בית זכר לך מכון לשבתך עולמים. בית זבול. בית זכור ודאי כיון שנפקדו בידה כל גבוי המלך ושולטת בהם. ככן נקראת בית זכור [כת] יש רקיע אחד שנקרא זכור שהרי הוא מוכן לקבל הכרעות ולסדר הכל [כט] אבל זה נקרא בית זכור [ל] בוא וראה תלמוד ולזבולן אמר שמה זבולן בלאחד ויששכר באהלך. תמח דאשתתפו יחד. ייץ ללחמ מלחמות. וזה ישיב ועסק בתורה. זה נתן חלק לזה. וזה נתן חלק לזה. בחלקו של זבולן ים. וכנסת ישראל נקראת ייץ כנר"ת. וכך ראוי לה. לפי שהרי התכלת יוצא משם [לא] ונתבאר שהרי למטה הוא כרמיון שלמעלה. ייץ כנר"ת למעלה. ים כנר"ת למטה. הכל"ת למעלה תכלת למטה. והכל במקום אחד. וע"כ ירש זבולן הכח לצאת ללחמ מלחמות. ומניין שכך הוא. שנאמר עמיס הר יקראו סס יזבחו זבחי זרק. ובחי דר"ק ודאי [לג] מפני מה. כי ספמ ימים יינקו. ויששכר חלקו בתורה. ונתן לזבולן חלק תורתו בודאי. ועל כן נשתתפו יחד שיתברך זבולן מן יששכר. כי הכרעות של התורה הן ברכות של הכל :

(ג) ולדן אמר דן גור אריה וגו'. איר יוסי בוא וראה כשעה שהגיעו הברכות ליד משה לברך לכל השבטים. ראה דן שהיה נקשר בנחש. כמשיכ יתי דן נחש עלי דרך. אסדר מהס יקשר לוי באריה. וישיכ ולדן אמר דן גור אריה. וזקן מן הבשן. מה הטעם. כדי שיתראה ההתחלה והסוף של דן הדגלים נקשר כיהודה שהוא המלך. כמשיכ גור אריה יהודה. הוא התחלת הדגלים. וסוף הדגלים הוא דן. שנאמר דן גור אריה וגו'. לראיה ההתחלה והסוף מקשר במקום אחד :

(ג) ולדן אמר דן גור אריה וגו'. איר יוסי בוא וראה כשעה שהגיעו הברכות ליד משה לברך לכל השבטים. ראה דן שהיה נקשר בנחש. כמשיכ יתי דן נחש עלי דרך. חזר משה וקשר לו באריה. וישיכ ולדן אמר דן גור אריה. וזקן מן הבשן. מה הטעם. כדי שיתראה ההתחלה והסוף של דן הדגלים נקשר כיהודה שהוא המלך. כמשיכ גור אריה יהודה. הוא התחלת הדגלים. וסוף הדגלים הוא דן. שנאמר דן גור אריה וגו'. לראיה ההתחלה והסוף מקשר במקום אחד :

(ד) אין כאל ישרון. אמר רבי חזקיה כתוב (ה) ואל זעיר בכל יום. הא תנינן א"ל בכל מקום חסד הוא. כמשיכ (ו) האל הגדול [ג] והוא הארה מן הכמה העליונה. וכאן נאמר ואל זועם בכל יום. הניח המקרא כל שאר השמות ואחז בוה. אם כן אין פתישים הדברים. ועוד שנאמר (ז) אל נכור. או ניהם לו דין או ניהם לו רחמים. אלא כך שמעתי. הרשעים מהפכים רחמים לדין. שאין לך בכל אותן כתרים העליונים של המלך הקדוש שלא היו נכללים רחמים בדיון ודין ברחמים. והרשעים מהפכים רחמים לדין. א"ל רבי יהודה זה יתבן בפה שכתוב אל נכור. אבל אל זועם בכל יום מהו. שרלא משמע שכלל יום ויום הוא קיים בדיון. בין שבני עולם זכאים בין שאינם זכאים. לא היה בידו. באן אין שאלו לו לרבי שמעון. אמר להם ודאי אל זועם בכל יום הוא כמו שביארו החכמים. שלפעמים

(ד) אין כאל ישרון. אמר רבי חזקיה כתוב (ה) ואל זעיר בכל יום. הא תנינן א"ל בכל מקום חסד הוא. כמשיכ (ו) האל הגדול [ג] והוא הארה מן הכמה העליונה. וכאן נאמר ואל זועם בכל יום. הניח המקרא כל שאר השמות ואחז בוה. אם כן אין פתישים הדברים. ועוד שנאמר (ז) אל נכור. או ניהם לו דין או ניהם לו רחמים. אלא כך שמעתי. הרשעים מהפכים רחמים לדין. שאין לך בכל אותן כתרים העליונים של המלך הקדוש שלא היו נכללים רחמים בדיון ודין ברחמים. והרשעים מהפכים רחמים לדין. א"ל רבי יהודה זה יתבן בפה שכתוב אל נכור. אבל אל זועם בכל יום מהו. שרלא משמע שכלל יום ויום הוא קיים בדיון. בין שבני עולם זכאים בין שאינם זכאים. לא היה בידו. באן אין שאלו לו לרבי שמעון. אמר להם ודאי אל זועם בכל יום הוא כמו שביארו החכמים. שלפעמים

מראה מקומות א"ל נסתלק א"ל ב מניס א"ל (ג) ויחי נמדי (ד) ל ט ל ט (ה) תליס י (ו) דברים י (ז) ייץ ט

זין הורד

(כח) חיינו מלכות: [כט] חיינו חיסוך שמקבל השפע מעלמא דרכווא להשפיע אותה למלכות: [ל] שהמלכות היא בית ליסוד: [לא] כי החלוק יוצא מן ים כנרת. וכן למעלה חב"ל מוצאה מן ים כנרת: אפשר לומר המכוון שהשיכנה מוצאה מן פטירת המלכות: [לג] דר"ק חיינו מלכות שכל כלי מלחמה למעלה ברשותה: [לד] הגדול לשון גדולה רחיינו חסד:

שלפעמים הוא רין ולפעמים הוא רחמים. אם וכאים בני העולם הרי אל קיים שהוא חסד. ואם אינם וכאים הרי אל קיים שנקרא נבור. ועל זה קיים בכל יום [ג] אבל דבר הבנון הוא. אל בכ"ס הארת חכמה העליונה היא. וקיים בקיומו בכל יום. שכתוב (א) חסד אל כל היום. ואלמלי שזה אל תעורר בעולם. לא היה העולם יכול לעמוד אלמלי טעה אחת מלפני דינים תקיפים שנתעוררים בעולם בכל יום. וש"כ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם. בהתעוררות החסד של אברהם מתקיימים. וכאשר נתעורר חסד של אברהם בעולם. כל אותן הדינים הנמצאים בכל יום ויום הוא דומה אותם לחוק. ואין עומדים לפניו. וש"כ ואל זועם בכ"י. זועם או זעום בכל יום לא כתוב. אלא זועם. ושכ"ל יום ויום שהדין נמצא הוא דומה אותו לחוק. והוא קיים ומתיר העולם [ג] וש"כ (ג) יום צדוה ה' חסדו. ואלמלי זה לא היה העולם יכול לעמוד אפילו רגע אחד. ולכך כלם קיימים בכלל חסד של אברהם. ומה שכתוב אל נבור. לא שהוא נבור בדין. אלא מקרא זה רמו הוא שרמנו על האבות. ורמו הוא שרמנו על אמונה עליונה הקדושה. שנאמר (ג) פלא הוא נבור אבי עד שר שלום. פלא. זו חכמ"ה העליונה שהיא נפלא ונחמד מכלם. כמש"כ (ד) כי יפלא ספק דבר למשפט. ויעץ. זה הוא נטר העליון הנמשך ויצא ואינו פוסק. חיה ויעץ לכל ומשקה לכל. אל. זה אברהם. כמו שביארנו הרי הגדול נבור. זה יצחק. שכתוב הגבור. אבי עד. זה יעקב. ושמואל לצד זה וליצד זה [ג] וקיים בקיום שלם [ג] שר שלום. זה צדי"ק. עתה שלום של העולם. שלום של הבית. שלום של המטרוה [ג] באר ה' המקי' ור' יהודה תשקו ידיו. כמו ואמרו אשרי חלקנו ששאלנו כך. אשרי הוא הדור שאתה שוכן ביניהם:

לזמנין הוא דינא ולזמנין הוא רחמי. אי זכאן בני בעלמא הוא אל קיימא והוא חסד. ואי לא זכאן הוא אל קיימא ואקרי נבור. ועל דא קיימא בכל יומא [ג] אבל מלס קיימא הוא. אל בכל אתר נהירו דחכמתא עלאה סיא. וקיימא בקיימא בכל יומא. דכתיב (א) חסד אל כל היום. ואלמלי דסאי אל אסער בעלמא. לא יכיל בעלמא למיקס אפילו שפחא חדא חקמי דיין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא. סה"ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אל מקרי בהבראם אלא באברהם. בהתעוררות החסד של אברהם קיימי. וכד אסער אברהם בעלמא. כל איוון דיין דמתשכחי בכל יומא ויומא דמי לכו לכו. ואל קיימא קמיס. סה"ד ואל זעם בכל יום. נאעם או זעום בכל יום לא כתיב. אלא זועם. בכל יומא ויומא דדחתא אסמכת דמי לכו לכו. וקיימא הוא ויחבסם עלמא [ג] סה"ד (ב) יום צדוה ה' חסדו. ואלמלי היא לא יכיל בעלמא למיקס אפילו רגעא חדא. וע"ד כלאו קיימו צדיקה בהבראם. ואי דכתיב אל נבור. לא דליתו נבור. אלא סאי קרא רמו הוא דקא רמיזי לטבין. ורמו הוא דקא רמיזי למסימנותא עלאה קדישא. דכתיב (ג) פלא יוסף אל נבור אבי עד שר שלום. פלא. דא חכמתא עלאה דסאי פליאה ואמכסיה מכלא. כד"ר (ד) כי יפלא מחך דבר למשפט. ויעץ. זה הוא נטר עלאה דגיד וניסקי ולא ספקא. ואל יוסף לכלא ואסקי לכלא. אל. זה אברהם. כמו שדוקימא אל גדול נבור. דא יצחק. דכתיב סבור. אבי עד. דא יעקב. דחיד דליתו ספרא וליסאי ספרא [ג] וקיימא בקיימא שלם [ג] שר שלום. דא צדי"ק. דליתו שלמא דשלמא. שלמא דבימא. שלמא דמסרופתא [ג] סאי ר' חנקס ור' יסודה וסאי ידיו. כמו ואמרו זכאן חלקנו דשאלנו סאי. זכאן הוא דרמ דלם סארי ציוויי:

(פ) וימת עם משה עבד ה'. רבי יהודה פתח (ו) פתחתי אני לדודי ודודי חסן עבר ונ'. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתי ולא ענני. מה כתוב למעלה אני ישנה וליכי עד ונ'. אני ישנה. אמרה כנסת ישראל אני ישנה מצות התורה בוסן שהלכתי במדבר. וליכי עד. ליכנה בארץ לעשות להם משפטים. אמרתי כל מצות התורה בארץ נהגות. קול דודי דופק. זה משה שהוכיח לישראל בכמה תוכחות בכמה מריבות. שנאמר אלה הדברים ונ'. סמדים הייתם ונ'. ובתורה הקצפתם ונ'. וש"כ

(ה) וימת עם משה עבד ה'. רבי יהודה פתח (ו) פתחתי אני לדודי ודודי חסן עבר ונ'. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתי ולא ענני. מהי כתיב לעילא אני ישנה וליכי עד ונ'. אני ישנה. אמרתי כנסת ישראל אני ישנה מצות התורה בוסן שהלכתי במדבר. וליכי עד. ליכנה בארץ לעשות להם משפטים. אמרתי כל מצות התורה בארץ נהגות. קול דודי דופק. זה משה שהוכיח לישראל בכמה תוכחות בכמה מריבות. שנאמר אלה הדברים ונ'. סמדים הייתם ונ'. ובתורה הקצפתם ונ'. וש"כ

מראה בקיבוץ (א) תלים (ב) ס' ס' (ג) ס' ס' (ד) דניס י"ז ס' ד' נ"ה ס' ס' פ'

דף תהו"ד

[ג] וי' שיש ליישב כך ענין הספוק שהשם אל תגם שהוא חסד מ"ס וזו עשר חבן לחיות זועם בכל יום. עיי' שהשערים מהמכים חסד על רין: [א] גם כן מצאנו מבקרי החזק ספוק לשון לעצמם על רש"י כי ע"ס דקדוק מה זה התולדות כזו בין בדין קל לבין נפעל. אמנם הגרמה לי שורבתי נבונים וכדאי מדקדק לער. כי זעם וזעם יפירש בב"מ במשמעות קעם או ספלה. אבל כשהוא פעל יפירש בשני ענינים לפעמים בענין קעם ולפעמים בענין יפירש והקטנה. כמו בהספוק ולכה וזקמה ישראל. תרגמו ואיתא תריך לי ישראל. ומה אוקעם לא זעם ה'. יפירש ומה איתריה דלא תריחיה ה'. ותרטום יב"ע וכן תרגמו ירושלמי יפירש ועקר לי. והנה אצל הקב"ל לא יתכן להארו שהוא קעסן בקעסן ובכל יום הוא קעסן. כי הבעס בחיוב בסוליים יניה. כלומר שחכילי הוא קעסן בענין שגולו במדת זו. והנה אצל השי"ת שהוא טוב ומטיב לכל בעצם. א"כ מוכרחין אנו לומר שענין קעם אצל השי"ת הוא רק כאשר האנשים חוטאים הם מבעושים אותו. כדאיתא אם למבעושיין כך וכו'. וענינם שהחוטאים מבעושים בו קעם והוא נכעס על ידם. לכן בענין קעם יתכן אצלו יותר הבנין נפעל או הפעל. וכן צריך להיות נ"ב בפעל זעם. שאם יפירש בענין קעם יתכן יותר לומר זעום או נזעם כי החוטאים לפניו סבביאם אותו לידו כך. אבל בנין שכתוב ויב יתכן יותר לפירש בענין השני שמשמעותו היא נירוש והקטנה. והיינו שהקב"ל כעל החסד מניש ומקטין בכל יום את הדינים הגתעוררים כרי יפתחים העולם. ובהו יסכו כי העמלמים המלענינים על אור החמת: [א] ו' מורכב מן יסין ושפאל חסד גדולה: [א] ו' שישקב דחיינו חמרת שהוא כבחינת נוח קרא אבי עד על שם שעומד בקיום שלם על תרוין סככי קשום שתן חספירות נעה והור. עד היינו צדד: [א] ו' שלום עיי' סרת ליכור צירוק חיינו ערה"כ אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום. שלום לעולם העליון עלמא דבורא וכן החמארת. שלום לכיחתי חיינו עלמא דגונבא מרת חסלכות. ושלוים להשכיבו שיש לה די שפע הללל שכל בפרמיות בעולם הזה:

הס"ד דוק. ועל כל דהו דמסה אוכח להו ישראל. ברחמיחא
 סו כל חלי. דכתיב (ה) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך
 ויך בחר ס' אלהיך לסיח לו לעם וגו'. בניס אתה לה'
 אלהיכס. ואתה סדנכס ב' אלהיכס. ועד (ג) ושמעת
 בקול ס' אלהיך. (ג) כי מאהבת ס' אתהס וגו'. הס"ד
 פתחי לי אחתי רשיתי. מלי כסיב. קמתי אני לפתוח
 לדודי. אמרו ישראל בעוד דסינן זמינן למיעל לארעא.
 ולקבלא אינן פקודי אוריחא על ידו דמסה. מלי כסיב. ודודי
 חתק עבר. דכתיב וימת עם חסה עבר ס'. בקסתיסו
 ולא מלחתיסו. דכתיב ולא עם נביא עוד בישראל כמסה.
 קראתי ולא עניי. דלא קס דלא כחל דמסה. דקביס
 שטע לקליחון ועבד להו כסין וימוסין כרה דעבד על ידו.
 רבי ינחך אמר קמתי אני לפתוח לדודי. דה קביס
 ביומי דמסה. דכל יומי לא בעא דמלכא ופליחא לדברא
 עמיס. דכתיב אם חסן ספך סולכיס וגו'. וזכא חולקיס
 דמסה דקביס אסתכס לרעומי. ודודי חתק עבר.
 ביומי דיהוסע. כתיב (ד) ויחמר לא כי אני שר לבא
 ס' טסס בלתי. מה מוי חסה סוס שטע קלא קדישא
 דמלכא פלחא ולא אודעס. וכל סכן מלכא דלא בעא
 לקבליס. וכתיב דשכיב מלי חמיס. אני שר לבא ס' טסס
 בלתי. וכתיב ויפול יהוסע על פניו ארלס. עתה בלתי.
 דכיומי דמסה רבך אחינא ולא קבלי. ביה שטתא
 ידעו ישראל שחא דמסה. בטהו זמנא בעו ישראל
 לקביס. ולא אודחן לבו סבי ביומי דמסה. סס"ד
 בקסתיסו ולא מלחתיסו וגו' :

(ה) למוננו אמר רבי שמעון משה לא סת. ואט
 תשאל הלא כתוב וימת שם משה. כך הוא בכל מקום
 קורא בהם בעדקים ביתה. מהו ביתה. מצד שליט נקרא
 כך. בי מי שהוא ביתה. שהאמונה הקדושה קשורה
 בו. אין שייך בו ביתה והוא אינו מת [גם] כמו שהיה
 ביעקב שהאמונה השלמה היתה נקשרת בו. שא"ר שמעון
 (ו) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך
 ויקרא את שמו ישראל. מהו ישראל. שלמות הכל. שכתוב
 (ז) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל
 כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ עבים וגו'.
 א"ר יהודה מכאן (ח) כי אתך אני. אני דוקא. אשרי
 חלקו שרבונו אמר לו כך. כי אתי אתה לא כתוב. אלא
 כי אתך אני. שרבונו בא להתחבר לשכון עמו. א"ר
 שמעון יפה אומר רבי אבא שכתוב (ט) ושם יעקב ושקט
 ושאנן ואין סחריד. ושם יעקב להקרא בשם אחר. שנאמר
 לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל. דבר אחר ושם
 יעקב. למקום שולקת משם. ושקט בעוה"ז. ושאנן בעוה"ב.
 ואין סחריד. ממלאך המות. שמעם שחבל היה בו. רבי
 יצחק אמר הרי ביאורו החברים. שכתוב ואת זרעך מארץ
 עבים. מה זרעו בחיים אף הוא בחיים :

(ה) כתיב וימת עם חסה. כך בכל אהר
 ללדיקו קרי כמו מיסה. מהו מיסה. מסמרה דין אהר
 סבי. דמתן דליסו בשלימותא. דמסימותא קדישא תליא
 ביה. לא פליח ביה מיסה ולא מיח [גם] כחה דהוס
 ביעקב דמסימותא עליחא רוס ביה. דא"ר שמעון
 (ו) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך
 ויקרא את שמו ישראל. מהו ישראל. שלמות הכל. שכתוב
 (ז) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל
 כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ עבים וגו'.
 א"ר יהודה מכאן (ח) כי אתך אני. אני דוקא. אשרי
 חלקו שרבונו אמר לו כך. כי אתי אתה לא כתוב. אלא
 כי אתך אני. שרבונו בא להתחבר לשכון עמו. א"ר
 שמעון יפה אומר רבי אבא שכתוב (ט) ושם יעקב ושקט
 ושאנן ואין סחריד. ושם יעקב להקרא בשם אחר. שנאמר
 לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל. דבר אחר ושם
 יעקב. למקום שולקת משם. ושקט בעוה"ז. ושאנן בעוה"ב.
 ואין סחריד. ממלאך המות. שמעם שחבל היה בו. רבי
 יצחק אמר הרי ביאורו החברים. שכתוב ואת זרעך מארץ
 עבים. מה זרעו בחיים אף הוא בחיים :

(י) א"ר אלעזר כתוב ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם
 לעולם בשם הוא בשר. בשנ"ם. זה משה. שהוא באר
 להשכינה. ומכאן זה מתקיימים האנשים בעולם ימים רבים.
 והיו ימיו מאה ועשרים שנה. רמו למשה שעל ידו
 ניתנה
 מראה מקומות (א) דעריס (ב) סס כ"ו (ג) סס (ד) יהוסע (ה) סס (ו) כ"א (ז) כ"א (ח) כ"א (ט) כ"א (י) כ"א (יא) כ"א (יב) כ"א (יג) כ"א (יד) כ"א (טו) כ"א (טז) כ"א (יז) כ"א (יח) כ"א (יט) כ"א (כ) כ"א (כ"א) כ"א (כ"ב) כ"א (כ"ג) כ"א (כ"ד) כ"א (כ"ה) כ"א (כ"ו) כ"א (כ"ז) כ"א (כ"ח) כ"א (כ"ט) כ"א (ל) כ"א (ל"א) כ"א (ל"ב) כ"א (ל"ג) כ"א (ל"ד) כ"א (ל"ה) כ"א (ל"ו) כ"א (ל"ז) כ"א (ל"ח) כ"א (ל"ט) כ"א (ל"י) כ"א (ל"יא) כ"א (ל"יב) כ"א (ל"יג) כ"א (ל"יד) כ"א (ל"טו) כ"א (ל"טז) כ"א (ל"יז) כ"א (ל"יח) כ"א (ל"יט) כ"א (ל"כ) כ"א (ל"כ"א) כ"א (ל"כ"ב) כ"א (ל"כ"ג) כ"א (ל"כ"ד) כ"א (ל"כ"ה) כ"א (ל"כ"ו) כ"א (ל"כ"ז) כ"א (ל"כ"ח) כ"א (ל"כ"ט) כ"א (ל"ל) כ"א (ל"לא) כ"א (ל"לב) כ"א (ל"לג) כ"א (ל"לד) כ"א (ל"לה) כ"א (ל"לז) כ"א (ל"לח) כ"א (ל"לט) כ"א (ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"י) כ"א (ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"לט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"י) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יא) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"טז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"יט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"א) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ב) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ג) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ד) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ה) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"כ"ו) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"l"l"כ"ז) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"l"l"כ"ח) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"ל"l"l"l"כ"ט) כ"א (ל"ל"ל"ל"ל"ל"l"l"l"l) כ"א (ל"ל"ל"ל"l"l"l"l"לא) כ"א (ל"ל"l"l"l"l"l"l"לב) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"lג) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"lד) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"lה) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"lז) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"lח) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"lט) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"י) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יא) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יב) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יג) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יד) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"טו) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"טז) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יז) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יח) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"יט) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"א) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ב) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ג) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ד) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ה) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ו) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ז) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ח) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"כ"ט) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לא) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לב) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לג) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לד) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לה) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לז) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לח) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"לט) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"א) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ב) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ג) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ד) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ה) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ו) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ז) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ח) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"ט) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"י) כ"א (ל"l"l"l"l"l"l"l"l"l"יא) כ"א (ל"l

של תפלת מנחה שיצט דין הקשה וכל הריגים נתעוררים. אבל ביום השבת כשמגיע זמן תפלת מנחה עת רצון של כל הרצונות נמצאת. והקדמון הקדוש מופיע הרצון שלו וכל הריגים נכנעים ונמצא רצון ושמה בכל. ובאורו הרצון נסתלק משה נביא האמת והקדוש מן העולם. למען דעת שלא נסתלק ברין. ובשעה הריא יצאה נשמתו בהרצון של הקדמון הקדוש ונגזזה בו. לפיכך ולא ידע איש את קבורתו כתוב. מה הקדמון הקדוש הוא נסתר של כל הנסתרות. ואינו נודע לעליונים ולתחתונים. אף כך נשמה הזאת שנגזזה בהרצון ההוא. שנחלה בזמן תפלת המנחה של שבת. כתוב בה ולא ידע איש את קבורתו. שהוא נסתר מכל נסתרות העולם. ודין לא שלם בו. אשרי חלקו של משה:

א) **יְהוֹשֻׁעַ** בן נון מלא רוח חכמה ונו'. אמר רבי שמעון בכמה מקומות לסדרנו שמישה פניו כפני השמש. ויהושע כפני הלבנה [מכ] שאין אור הלבנה אלא אור השמש כאשר הוא מאיר להלבנה. והלבנה סתוך אור השמש נתמלאית. וכאשר נתמלאית אז עומדת בשלמות. שלמות של הלבנה אינו היא [יג] סוד של הכל הוא שנקראת דמות בסוד השם העליון הַיְיָהּ. שהרי בשם הזה אינה עומדת אלא כפני שנמצאת בשלמות. שהרי כמה שמות יש שהוא יורשת ונקראת בהם כפי השגחה שעומדת בה. וכאשר עומדת בסוד השלמות שנשתלמת מכל הצדדים. אז נקראת הַיְיָהּ [מד] שאו השלמות שלה כמו שלמות העליון שירשת הבת מאמה [מה] והוא שכתוב ג) ובחמשה עשר יום לחודש השביעי האת. וכתוב אך בעשור לחדש השביעי. והכל סוד אחד. כאשר תופיע המדרגה שנקראת עולם הבא עם סוד כל העשר ספירות על זה חדרש השביעי. ע"ז נאמר בעשור לחדש השביעי [מו] וכאשר נשתלמת הלבנה בשלמות אחת ביניהם. ע"ז נאמר בחמשה עשר. שהרי ה' נתחברת ונתחלקת ביניהם. וזה סוד י"ה [מז] וכאשר עומדת בשם זה או נתחבר בה [מח] מעם אחר כדי להתחלק ולהתחבר בסוד העליון. ועוד טעם אחד כדי ליתן מרף למטה. ואז עומדת הלבנה בשלמות לכל הצדדים למעלה ולמטה בסוד שם הזה הַיְיָהּ. להיות הכל סוד אחד ושלמות אחת. יהושע. זה הוא סוד השלמות של הלבנה באותיות האלו [נ] בן נון. גרין ודאי. שהרי ג' סוד של הלבנה היא [נא] מלא רוח חכמה. מלא בסוד השלמות של השם הקדוש. שאו הוא מלא רוח חכמה בודאי. לפי שנקודה העליונה שוריא י' נתפשט והוציא רוח [נב] ורוח ההוא עשה היכל העליון [נג] ורוח ההוא נתפשט עוד ונעשה ששה קצוות [נד] ונתפשט

ללוחם ומנחה דינה תקיפה שלם וכל דינין מתפרץ. לכל בימות דשבתה דם סוף עידן ללוחם דמנחה רעוא דרעוין אשמה. וספיקא קדישא גליא לרין דליה. וכל דינין מתכסיין ואשמה רעוא וחדו בכלל. וזכאי לרין אסתלק משה נביאה מסימנה קדישא מעלמא. בנין למנדע דלל בריןא אסתלק. והסיחא שעתא בריןא דעתיקא קדישא נפקא נשמיסה ואשמהר ביה. בנין ולא ידע איש את קבורתו כתיב. מה עתיקא קדישא סמיירא חכל סמיירין. ולא ידעין עלאין ותפאין. אוף הכי הוי נשמה דאשמהר ביהסוף רין. דאחלולא בשעתא ללוחם דמנחה דשבתא. כתיב ולא ידע איש את קבורתו. ויהו סמייר חכל סמיירין דעלמא. ודינא לא שלםא ביה. וזכאה חולקיה דמשה:

א) **יְהוֹשֻׁעַ** בן נון מלא רוח חכמה ונו'. אמר רבי שמעון בכמה אהר פנין דמשה אכפוי ככפוי שחשא. ויהושע ככפוי סיכרא [מכ] דלות נהורא לסיכרא ללל נהורא דמשה כל כהיר לסיכרא. וסיכרא ונו שמשא אהמליא. וכד אהמליא ברין קיימא באשמהר. אשמהר דסיכרא מלא איסו [מז] רוא דכלל דאחרי דמות ברוא דמשה עלאה הַיְיָהּ. דא בשמה דל קיימא בר בזמנה דקיימא באשמהר. דא כמה סמין אינון דירחא יאחריי ביה כפוס שטתא דקיימא ביה. וכד קיימא ברוא דאשמהר אשמהר חכל סמין. ברין אחריי הַיְיָהּ [מח] דאשמהר דילה באשמהר דלעילא דירחא ברחה לאמה [מח] וסינו דכתיב ג) ובחמשה עשר יום לחודש השביעי הוה. וכתיב אך בעשור לחדש השביעי. וכלל רוח חדל. כד קיימא עלמא דלתי ברוא דכל עשר אחרין על הוי חדש השביעי. אקרי בעשור לחדש השביעי [מז] וכד אשמהר סיכרא באשמהר חל בימינו. אקרי נשמה עשר. דא ה' אשמהר ואשמהר בימינו. ורוא דל י"ה [מז] וכד קיימא בשמה דל ברין אשמהר בס [מח] ואשמהר איכי ברוא דלל כמלקדמין [מח] חלל אשמהר לאלהאבר ברוא דלעילא. וחדל למיכז מוונל לתתא. וכדין קיימא סיכרא באשמהר לכל סמין עילא ותתא ברוא דמשה דל הַיְיָהּ. למסוי כלל רוא חלל אשמהר חלל יסוע. דל איסו רוא באשמהר דסיכרא באשמהר [נ] בן נון. גרין ודאי. דא ג' רוא דסיכרא איכי [נא] חלל רוח חכמה. חלל ברוא דאשמהר דקדישא. ברין איסו חלל רוח חכמה ודאי. ברין דנקודה עלאה דלתי י' אשמהר ואיך רוח [נב] ויהו רוח עבד היכל עלאה [נג] ויהו רוח אשמהר ואשמהר סמין [נד] ויהו

מראה מקומות א ויקסן רעו. ט ויקלל כ"ז

זיו הזהר

זמנא הארת משה מתפארת והארת יהושע מכלכות. ובכאר דריונו כשהיא נשתלמת לתיות דמות בסוד שם הוי"ה. לא אור ה' בלבד. ולא השם אגרי' בלבד. ולא השם אלהי'ם בלבד. אלא שם הוי"ה בשלמות. והולך וספירש איך נעשה כך: [מז] בסוד אהר אהר ושמן אהר. אהר' מלכות. אהר' נבחר שמימן על י' ספירות [מח] פי' שהמלכות תעלית ובכללל באמא דילה שתיא ביניה: [מח] חודש השביעי היינו מלכות. בעשור היינו י' ספירות רבינה שנקראת עולם הבא. וכן הרמו של בחמשה עשר. חמשה רמו על אות ה' שורש המלכות. ועשור רמו על י' ספירות רבינה: [מח] כאן מתחיל לפרש הסוד איך נקראת המלכות בשם הוי"ה. והוא שאמר ר' דא י"ה. היינו שעי' עליה ונ' ספירות האותיות י"ה במלכות: [מח] היינו הארת התפארת במלכות. כ' כאשר ירין נתוסף ל' גם האות ה' זו האות של התפלה. וההוספה היא לבעבור י' ענינים. א'. להתרמות ברוא דלעילא עם שם הוי"ה בשלמות. כ'. שעי' בן לא הכה להשפיע למטה. והוא המלכות בשלמות: [מח] ויהושע י' סוד המלכות כשהיא בשלמות עם אותיות הוי"ה: [מח] אות ג' רמו על מלכות: [מח] אות י' היא עירש ספירת החכמה. הוציא רוח הוא סוד הרע: [מח] וזו הבינה: [מח] היינו י' ספירות בן חסד עד מלכות סוד עלמא דברוא:

ונתפסם אחרו הרוח בהכבוד של כל איה הקצוות ומלא אתם [נ] ועשה היכל למטה ונתמלא הכל [נ] ונעשה בו סוד השב הקדוש בשלמות אמת [נ] ובשביל זה יהי'שע מלא רוח חכמה. יען כי בספר משה את ידיו עליו. שיזא משפיע ברכות עליו והבאר נתמלאה מסנו [נ]:

והסוה רוח חמסס ברוח דכל אלן והמלי לון [נ] ועבדו היכלא לפתח והמלי כלל [נ] והמטביד רוח דמחא קדישא בשלמותא חדה [נ] ובגין דא יהושע מלא רוח חכמה. בגין כי סמך משה את ידיו עליו. דאזיבו אריק ברכאן עלים והמלי ברוח מניה [נ]:

(א) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד כִּי־יִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה וְגו'. רבני יהודה פתח (ב) בטרם אצרך כבסן דיעתיך וגו'. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה בחר בהם יותר מכל שאר האומות. ומגודל האהבה שאוהב אורח הקים עליהם נביא אמת ורועה נאמן. ועורר עליו רוח הקדוש יותר מכל שאר נביאי האמת. והוציאו מחלקו ממש. משה שהפריש יעקב מבניו להקב"ה שבט לוי. וכיון שהיה לוי שלו נצלו הקב"ה ועפרו בכמה עמדות. ומשח אותו בשמן משחת קדוש שלטעלה. ואז הוציא מבניו רוח קדוש לעולם. ויתגוררו בתגרות קדושות של אמונה רבה. למדנו בשעה הזאת שהניע זמנו של משה נביא האמת לדרת לעולם. הוציא חקב"ה רוח קדוש מן־זרת הספיר של אבן טובה. שהיה נגנו כרס"ח אורות. (והאיר עליו) והכתירו בשם"ה עמדות ועומדות לפניו. והאיר עליו רס"ח אורות ועומדים לפניו. והפקיד אותו בכל ביתו ונתן לו קעצ' ספתחות. ועמדו בחוש עמרות. וכל עמדה ועמדה עליה ופאידה באלף עולמית. המאירים סן המטרות הנגזרות כנגני המלך הקדוש העליון. והעבירו בכל מיני בשמים אשר בגן עדן. והניסו בהיכלו הויליבו בין כל החילות וצבאות שלו. או נודעונו כלם. פתחו ואמרו העניו מסביבו. שהרי דקב"ה עורר רוח שלום וזהרנו עולמות. יצא קול ואמר. מי הוא זה שכל ספתחות האלה בידיו. פתח קול אחר ואמר. קבלו אותו בניכם. זה הוא שעתיד לדרת בין אנשים. ועתידה תערה ארץ הארצות להמסר בידו. וידעש העולמות שלמעלה ושלמטה על ידי זה. כאותה שעה נבהלו כלם והלכו אחריו פתחו ואמרו (ג) הרכבת אנוש לראשנו כאנו כאש ובמים. או עלה רוח ההוא ועמד לפני המלך. (ד) פתוחה עלה ונתעמד בתריו והכתירו לו בשם"ה עמדות. והפקידו ספתחותיו בידיו. (ה) שהאבות הכתירו לו בשלש עמדות קדושות. והפקידו כל ספתחות המלך בידו. והעבירו לו באמונה להיות נאמן הבית. (ו) עלתה ונתעמדה בכתרו וקבלה אותו סן המלך. או ירד רוח ההוא באניות השמות בים הגדול ההוא [נ] וקבלה אותו לגדלו למלך. והיא נתנה לו מתנות כלי זיון להלכות למרעה ולכל ארצו. ובשבה ובראשי חדשים תעלה אותו למלך. או נקרא שמו באלו אותיות הנרשמות. ובשעה הזאת שיצא לדרת לארץ בורע לוי. נתחקת תב"ה מטרות למלך. ותכ"ה אורות חקוקים המסומים לווה דרוח ההוא למקומו [ס] כאשר יצא עולם נוארה ה' בפניו [ס] והבית נתמלא מזו שלו. באותה שעה קרא עליו הקב"ה בטרם אצרך כבסן ידעתך ובטרם תצא מרחם הקדושתיך נביא לגוים נתתיך: א"ר

(א) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד כִּי־יִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה וְגו'. רבני יהודה פתח (ב) בטרם אלרך כבסן ידעתך וגו'. וכלל חולקין דישראל דקב"ה אחרעי כבו ימיר מכל שאר עמין. ומסניאוח דחמים להו אוקיס עליסו נביאה דקאסו ורעיה מסימנא. ואסער עלים רוחא קדישא ימיר מכל שאר נביאו מסימני. ואפיק ליה מחולקיה מהס. מחלי דאסריס יעקב מבניו לקב"ה שבתא דלוי. וכיון דהוה לוי דיליס נפל ליה קב"ה ואסער ליה בכמה עמדות. ומחא לוי דמחא רבות קדישא דלעילא. וכדן אפיק מבניו רוחא קדישא לפתח. וזריו ליה בסימני קדיסי מסימנא רבא. פתח דהסיח שעתא דמחא ומגיה דמחא נביאה מסימנא לפתחא לעלמא. אפיק קב"ה רוחא קדישא מגורא דספירו דלכנא טבא. דהוה גניו במחלן וברבעין וממיה להו כורין. (ואתחסיך עליה) ואתעסריס בשם"ה עמדות וקיימי קמיס. ואסער עלים רמ"ח כהורין וקיימי קמיס. ואסקידו ליה בכל בשמיס ויהב ליה קעצ' ספתחות. ואסער ליה בחמש עמדות. וכל עמדה ועמדה סלקת וואסיר דחשף עלמין. דנאסריס מזולתינן דנגיוון כנגיאל דמלכא קדישא עלאה. אספריס בכל בוסמין דנגנחא דעדן. ואפליס בסיכיליס ואספריס ואסרו אסלקון מסמריס. דהא קב"ה אסער רוחא לשלמאה ולמנו עלמין. קלא נקס ואמר. מהו רוח דך דכל מסתחו אלן בידוי. פתח קלא אחרא ואמר. קבילו ליה בגוויכו. דא הוא דאזין לנחחא בין בני כסא. וזמילא אורייתא נניזא דנגיאל לאסתמרא בידוי. ולארעשא עלמין דלעילא ופתח על ידא דדין. ביה שעתא ספרנישו כלסו וכפלי אכתריס. פתחו ואמרו (ג) הרכבת אנוש לראשנו כאנו כאש ובמים. כדן סלקא סוהו רוחא וקיימחא קמי מלכא. (ד) פתוחה סליק והתעמד בעשרוי. והתעסריס בשם"ה עמדות. ואסקידו מסתחי בידוי (ה) דאכתיהא אספירו ליה בתלה עמדות קדיסין. ואסקידו כל מסתחן דמלכא בידים. ואסקידו ליה בהימנא מסימנא דבישא. (ו) סלקא והתעמדה בעשרוי וקבילת ליה מן מלכא. כדן כמס סוהו רוחא כבדן דאסן בסיסו ימא רבא [נ] וקבילת ליה לגדול ליה למלכא. וסיס יהבא ליה מחסן ארוסוס להסוה רוחא לפרעה ולכל ארעיס ובשבתא ובריסי ירחי סלקת ליה למלכא. כדן אקרי שמיס בלגין אסון רשימין. ובסיסא שעתא דנפק לנחחא לרעא בורעא דלוי. אסתקנו סכ"ה בולתינן למלכא. ותכ"ה בלסיין ממסן ארוסוס להסוה רוחא לפרעה [ס] כד נפק לעלמא אתנכרא ה' בלגסי [ס] וביתא אתמליא מזיותיס. ביה שעתא קרא עלים קב"ה בטרם אלרך כבסן ידעתך ובטרם חלל מרחם הקדשתיך נביא לגוים נסתך: א"ר

מראה מקומות (א) נלא: (ב) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד כִּי־יִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה וְגו' (ג) הרכבת אנוש לראשנו כאנו כאש ובמים

לשון הודר

(נפו ככתוב וכדעת חרשים ימלאו. כדאיתא מלנו איתו שם מ"ה דאיהו אורת אצילות. והיינו שורש קדושת מרעיה: [נ] ו הן הסבלות: [נ] ש"י שבוה היביל דהיינו סבלות נשלחש איתו חויה כנבוכ. לעיל: [נ] ו הן סוד הפסוק ויהושע בן נון מלא רוח חכמה. שחמלכות נתמלאה סמארת החכמה. יען כי סמך משה ידיו עליו. היינו כהן הרעת שורש משה. והבאר היינו הסבלות נתמלאה בשפע סן החכמה: [נ] זה עולם הסבלות: א' זה השם תב"ה למעניש לרשעים: [ס] היינו השמרא חשכניה: [ס]

(א) א"ר שמעון ואשה חולקא דמסא. דהא כד סארי קב"ה למללא עמיה בעה למנדע סמיה קדישא. סתים ונליא בכל חד וחד כדקא חיי. וכדין ארבע וידע יתיר מכל בני עמלא. וע"ד יכול מסא לאתעשרה ביני קדישין. וכלשו לא יכלי למקרב ביהדיס כנורא יקידתא וזומרי דאשא. דאי לאו הכי מאן הוה ליה למסא למיקס בנייטיו. ותא חיי בעמלא דסליק מסא גו עננא יקידא עאל ביני קדישין. פנע ביה חד מלאכא בשלסובי ערא בעיניין מלהסן ונדפוי חוקין. בעה לשאפא ליה בניויס. והסוה מלאכא גבריאל (גוראל) (גוראל) סמיה. כדן ארבר מסא חד סמא קדישא. דהוה גליף בתריסר אמוון ואודועס ואחרניס. עד דסליק מסא בנייטיו. וכן לכל חד וחד. זכאה חולקיס :

(ב) תי פתח רבי יעקבין ואמר. (ג) כמראה הקשת אשר יסיה בענן ביום הגשם כן מראה סנה סניב הוא מראה דמות כבוד ה' ואראה ואפל על פני וגו'. ה"ל קרא אומר. אבל תא חיי דהא כתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמסא. מאי בין מסא לשאר נביאי עמלא. זכאה אסתכל בשאפקלריאה דכררא. סאר נביאי עמלא לא סוו מסתכלי אלא באשאפקלריה המאירה. מסא סיה סמא קדישא וקאסי על רגלי וחיליה אסתקף. וסוה ידע מלא על בורייס. כמה דכתיב ומראה הילא במידות. סאר כתיב סוו כנלי על אנפיסו ואתחלס הילא דלסון. ולא סוו יכלי לקיימא על בורייס דמלא. מאן גרס לא. בגין דכתיב כי ננע בכף ירך יעקב וגו'. והוא לולע על ירכו. וכל אינון נביאיין לא יכלו לקיימא על מאי דומין קב"ה למעבד ליה לעשו. בר עובדיס נביאס דהוה נירור. דלתי סמסרה דעשו. דא קא"ס בקיימייס פליס דעשו ולא אתחלס חיליה. וע"ד כל סאר נביאי אתחלס סוקפיסו. ולא סוו יכלין לאתקיימא לקבלא מלא על בורייס כדקא יאות. מאי עמלא. כן כי ננע בכף ירך יעקב בניד גסה. דסיב וסאיב כל חילא דירכא. וע"ד ארבר חילא דירכא ואסתאר לולע על ירכו. דהא כל נביאיין דעמלא לא יכלו לארברא ולקיימא ביה. תא חיי נביאיין כלסו בר מסא לא קיימו בתוקפיסו כדקא חיי. ומאן דלעי כבורייטא וליס מאן דסמין ליה. ולא אסתחא מאן דאסיל מלאי לכייס לאתתקפא. על דא לורייטא קא אסתכחה בכל דרז ודרז. ואסתלס סוקפא דלורייטא כל יומא ויומא. בגין דליס לון לאינון דלעאן בה על מס דסמין. ומלכו חייבה אסתקף בכל יומא ויומא. תא חיי כדקא גריס חוכא סא. ובגין דליס מאן דאסמין דלורייטא כדקא יאות אינון אסתכחי חלשי. וגרמין לאתתקפא לססוה דליס ליה סוקין ורגליין לקיימא עליהו :

(ג) תי פתח רבי יעקבין ואמר. (ד) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סניב הוא מראה דמות כבוד ה' ואראה ואפל על פני וגו'. מקרא זה נדרש. אבל הוא וראה שהרי כתוב ולא קם נביא עוד בישראל כמסא. מה בין מסא לשאר נביאי העולם. מסא נסתכל באשאפקלריה המאירה. שאר נביאי העולם לא היו מסתכלים אלא באשאפקלריה שאינה מאירה. מסא חיה שומע ועומד על רגליו וכוח נתגבר. והיה יודע הדבר על בוריו. כמו שנאמר ומראה ולא בחידות. שאר הנביאים היו נופלים על פניהם ונחלש כח שלהם. ולא חיו יכולים לעמוד על בירור הדבר. מי ננע להם כך. לפי שנאמר כי ננע בכף ירך יעקב וגו'. והוא צולע על ירכו. וכל אותן הנביאים לא יכלו לעמוד על מה שעתיד הקב"ה לעשות לו לעשו. מלבד עובדיה הנביא שהיה גר הבא מצד עשו. הוא עמד בקיומו של עשו ולא נחלש כחו. ועיב כל שאר הנביאים נחלש תוקפם. ולא היו יכולים לעמוד לקבל דבר הנבואה על בוריו כראוי. מפני מה. לפי כי ננע בכף ירך יעקב בגיד הנשה. שלקף ושאב כל כח הירך. ולכן נשבר כח הירך ונשאר צולע על ירכו. שהרי כל נביאי העולם לא יכלו להשיג ולעמוד בו. הוא וראה כל הנביאים מלבד מסא לא עמדו בתוקפם כראוי. ומי שעמלו בתורה ואין מי שיתמוך אותו. ולא נמצא מי שיטייל סמוך לכיסו שיתחזק בו. על כן נשתכחה התורה בכל רור ורור. ונחלש תוקף התורה כל יום ויום. לפי שאין להם לאותן העסקים בה על מה להשען. ומלכות הרשעה כהתגברת בכל יום ויום. הוא וראה כמה גורם חזק הוא. ולפי שאין מי שיתמוך לתורה כראוי אותן המעורים חלשים. וגרמיהם להתגבר לאותו שאין לו שוקים ורגליים לעמוד עליהם :

(ד) למדנו א"ר יודנה מסקום שנחצב משה לא נחצב איש אחר. א"ר יוחנן בעשר מדרגות התיבה. שנאמר בכל ביתי נאמן הוא. ולוי נאמן ביתי. אשרי חלקי של אדם שרבונו נאמן עליו כך. אמר רב דימי היא כתוב ולא קם נביא עוד בישראל כמסא. ואמר ריב"ל בישראל לא קם אבל באומות העולם קם. ואיזהו. בלעם. א"ל ודאי יפה אמרה. שיתק כאשר רבי שמעון בן יוחאי הלכו ושאלו מלפניו רבד זה. פתח ואמר ופת העגלה נתערב באפרסמון טוב. ח"ו. אלא ודאי כך הוא באומות העולם קם. ואיזהו. בלעם. משה פעולותיו למעלה ובלעם למטה. משה נשתמש בכתר הקדוש של מלך העליון למעלה. ובלעם נשתמש בכתרים התחתונים שאינם

(ה) תי פתח רבי יעקבין ואמר. (ו) כמראה הקשת אשר יסיה בענן ביום הגשם כן מראה סנה סניב הוא מראה דמות כבוד ה' ואראה ואפל על פני וגו'. ה"ל קרא אומר. אבל תא חיי דהא כתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמסא. מאי בין מסא לשאר נביאי עמלא. זכאה אסתכל בשאפקלריאה דכררא. סאר נביאי עמלא לא סוו מסתכלי אלא באשאפקלריה המאירה. מסא סיה סמא קדישא וקאסי על רגלי וחיליה אסתקף. וסוה ידע מלא על בורייס. כמה דכתיב ומראה הילא במידות. סאר כתיב סוו כנלי על אנפיסו ואתחלס הילא דלסון. ולא סוו יכלי לקיימא על בורייס דמלא. מאן גרס לא. בגין דכתיב כי ננע בכף ירך יעקב וגו'. והוא לולע על ירכו. וכל אינון נביאיין לא יכלו לקיימא על מאי דומין קב"ה למעבד ליה לעשו. בר עובדיס נביאס דהוה נירור. דלתי סמסרה דעשו. דא קא"ס בקיימייס פליס דעשו ולא אתחלס חיליה. וע"ד כל סאר נביאי אתחלס סוקפיסו. ולא סוו יכלין לאתקיימא לקבלא מלא על בורייס כדקא יאות. מאי עמלא. כן כי ננע בכף ירך יעקב בניד גסה. דסיב וסאיב כל חילא דירכא. וע"ד ארבר חילא דירכא ואסתאר לולע על ירכו. דהא כל נביאיין דעמלא לא יכלו לארברא ולקיימא ביה. תא חיי נביאיין כלסו בר מסא לא קיימו בתוקפיסו כדקא חיי. ומאן דלעי כבורייטא וליס מאן דסמין ליה. ולא אסתחא מאן דאסיל מלאי לכייס לאתתקפא. על דא לורייטא קא אסתכחה בכל דרז ודרז. ואסתלס סוקפא דלורייטא כל יומא ויומא. בגין דליס לון לאינון דלעאן בה על מס דסמין. ומלכו חייבה אסתקף בכל יומא ויומא. תא חיי כדקא גריס חוכא סא. ובגין דליס מאן דאסמין דלורייטא כדקא יאות אינון אסתכחי חלשי. וגרמין לאתתקפא לססוה דליס ליה סוקין ורגליין לקיימא עליהו :

(ו) תי פתח רבי יעקבין ואמר. (ז) כמראה הקשת אשר יסיה בענן ביום הגשם כן מראה סנה סניב הוא מראה דמות כבוד ה' ואראה ואפל על פני וגו'. ה"ל קרא אומר. אבל תא חיי דהא כתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמסא. מאי בין מסא לשאר נביאי עמלא. זכאה אסתכל בשאפקלריאה דכררא. סאר נביאי עמלא לא סוו מסתכלי אלא באשאפקלריה המאירה. מסא סיה סמא קדישא וקאסי על רגלי וחיליה אסתקף. וסוה ידע מלא על בורייס. כמה דכתיב ומראה הילא במידות. סאר כתיב סוו כנלי על אנפיסו ואתחלס הילא דלסון. ולא סוו יכלי לקיימא על בורייס דמלא. מאן גרס לא. בגין דכתיב כי ננע בכף ירך יעקב וגו'. והוא לולע על ירכו. וכל אינון נביאיין לא יכלו לקיימא על מאי דומין קב"ה למעבד ליה לעשו. בר עובדיס נביאס דהוה נירור. דלתי סמסרה דעשו. דא קא"ס בקיימייס פליס דעשו ולא אתחלס חיליה. וע"ד כל סאר נביאי אתחלס סוקפיסו. ולא סוו יכלין לאתקיימא לקבלא מלא על בורייס כדקא יאות. מאי עמלא. כן כי ננע בכף ירך יעקב בניד גסה. דסיב וסאיב כל חילא דירכא. וע"ד ארבר חילא דירכא ואסתאר לולע על ירכו. דהא כל נביאיין דעמלא לא יכלו לארברא ולקיימא ביה. תא חיי נביאיין כלסו בר מסא לא קיימו בתוקפיסו כדקא חיי. ומאן דלעי כבורייטא וליס מאן דסמין ליה. ולא אסתחא מאן דאסיל מלאי לכייס לאתתקפא. על דא לורייטא קא אסתכחה בכל דרז ודרז. ואסתלס סוקפא דלורייטא כל יומא ויומא. בגין דליס לון לאינון דלעאן בה על מס דסמין. ומלכו חייבה אסתקף בכל יומא ויומא. תא חיי כדקא גריס חוכא סא. ובגין דליס מאן דאסמין דלורייטא כדקא יאות אינון אסתכחי חלשי. וגרמין לאתתקפא לססוה דליס ליה סוקין ורגליין לקיימא עליהו :

שאינם קדושים למטה, ובאופן זה ממש כתוב (א) ואת כלעם בן בעור הקובם הרגו בני ישראל בחרב [סנ] ואם תרצה להבין חזר לך ושאל לאיזונו. בא רבי יוסי ונשק דינו, אמר תנה השאר שכלבי יצא לחוץ, שמכאן מוכח שיש עליונים ותחתונים ימין ושמאל רחמים ודין. ישראל ועמים עכורים, ישראל משמשים בכתרים עליונים קדושים, ועמים עכורים בבתרים התחתונים שאינם קדושים, אלה של ימין ואלה של שמאל, ועל כל פנים נבדלים נביאים העליונים מנביאים התחתונים, נביאים של הקדושה מנביאים שאינם של הקדושה. א"ר יהודה ברמיזן שהיה משה נבדל מכל הנביאים מנביאים בנבואה שאינה קדושה למטה, ועל כל פנים משה היה למעלה ובלעם למטה, וכמה סדרנות וסדרנות מבריות ביניהם. (ב) א"ר יצחק כתוב ארת שארתי מאת ה' אותה אבקש ונ' לחיות בנבואה שאתה קדושה למטה, וכאם הם הצדיקים שהרבה אצרות עליונים נגזרים להם בעולם הראו, והקב"ה משתעשע בהם באותן העולמות. כמו שביארנו ענין בנבואה ה', זה נחבא, רבי חזקיה אמר מכאן, שכתוב (ג) עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו, יעשה, תעשה היה לו לומר, אלא יעשה וראי, כמשיך (ד) יונתן על ימך חושש עשרה שנה, והיינו השלך על ה' יתברך, והיינו ותתפלל על ה', והכל אחד [מג] אסרי האקס של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הגג, עליהם נאמר (ה) וישמחו כל חוסי ה' לעולם ירננו חצץ עלימו ויעצו בך אהבי שמך, וכתוב (ו) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, וכתוב (ז) ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשך ה', ברך ה' לעולם אמן ואמן, ימך ה' לעולם אמן ואמן:

ללא קדישין לתת, ובהכרח נזוגה ממש כתיב (א) ואת כלעם בן בעור הקובס הרגו בני ישראל בחרב [סנ] ואם סלקא דעתך דיתר זיל סאילי לאתריה, אחא רבי יוסי ונשק ידיו, אמר הוה המיעא דלכחי נשק לבר, ודכא משמע דהים עלאין וסתאין ימינא ושמאלא רחמי ודינא, ישראל ורחמי עכורים, ישראל משתמשין בכתרין עלאין קדישין, ורחמי עכורים בכתרין תתאין ללא קדישין, אלץ דיתאל, ואלין דשמאלא, ועל כל פנים מתפרשין נביאי עלאי מנביאי תתאי, נביאי דקדושה מנביאי דלאו דקדושה, א"ר יהודה כנזוגה דהוה משה פריס מכל נביאי כנבואה קדושה עלאה, כך הוה בלעם פריס משאר נביאי ורחמי כנבואה דלאו קדישה לתת, ועל כל פנים משה הוה לעילא ובלעם לתת, וכמה דרגין ודרגין מתפרשין ביניהו. (ב) א"ר יצחק כתיב אחת שלמתי מלת ה' אותה אבקש ונ' לחיות בנבואה ש' ולבקר בהיכלי, זכאין אינון דליקיא דמשה נזיון עלאין סמירין לכו בהכרח עלמא, וקביה משתעשע בכו בליוני עלמין, כמה דלוקימנא בנבואה ה', וסא לתת, רבי חזקיה אמר מסכא, (ג) עין לא ראתה אלסים וולתך יעשה למחכה לו, יעשה, תעשה מצעי ליה, אלא יעשה וראי, כדאי (ד) יוסף על ימך חושש עשרה שנה, וכיינו בסך של ה' יתברך, ויינו ותתפלל על ה', וכלא חד [סנ] וכלא חולקין דלדיקיא בעלמא דין ובעלמא דתמי, עליהו כתיב (ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו חצץ עלימו ויעצו בך אהבי שמך, וכתיב (ו) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך, וכתיב (ז) ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשך ה', ברך ה' לעולם אמן ואמן ימך ה' לעולם אמן ואמן:

שרעפי תודה

ברוך יוצרי ובדאי שעזרני לנצור העתקת והסתדרות חזוהר הקדוש, מה עיר סאנטריאל מדינת קאנאדא, היום יום המורים שנקרא בו הפסוק ליהודים היתה אורה ושמתה ונ', שנת, אורה שמתה בו ליהודה יודל', ואני תפלה לאל חיי שספרי ימצא חן בעיני כל ישראל, וילמדו בו ביראה ואהבה, ותתקיים בי ברכת הישועות של אותן ג' פסוקים האחרונים, שאוכה לשבת על התורה ועבודה כמנוחה ושמתה, והשית' שאני חוסה בו תמיד יפך וינן עלי מן אנשים קשים ובמחוגי חוק בו שאל יעזבני ואל ימשני, על פי מנוחות ינהלני, ולא רין הקדושה שאני שואף אליה יביאני, ואוכה לראות כבוא לציון גואל במהרה בימינו, אמן ואמן:

מראה כקובות (א) יונתן על ימך חושש עשרה שנה (ב) יוסף על ימך חושש עשרה שנה (ג) עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו

זיו הזהר

(סנ) שנקרא רק בשם קודש כלבר ולא נביא; (סנ) פי' מה שאמר בדרך גמור יעשה ויוסף הוא לפי שמדבר מעולם הנהיה שנקרא עולם הבא והוא גמור, לפיכך נקרא על ה', כלומר ממעל להשם הוי"ה כי השם הוי"ה רבו על התפארת, ועליו מסעק לו עולם הבינה שסגן בו השם ס"ג, והוא מקור כל הישועות ומקור המדות לישראל שיסתדרו מעול הנלות וינאלו בגאולה שלמה כמחרת כיינו אמן: